Nº 4

De la Comp.a de I.s de Granada
R.7-271

AVGVSTINI NIPHI

MEDICES PHILOSOPHI SVESSANI

In libros Ariſtotelis de Generatione & Corruptione Interpretationes & Commentaria. Ab ipſo auctore nouiſſime recognitæ & caſtigatæ.

EIVSDEM AVGVSTINI NIPHI IN COMMENTAriis & interpretationibus eorundem librorum Ariſtotelis de generatione & corruptione Paralipomena: hoc eſt recognitiones, ac retractationes, necnon & plurimorum quæ obſcure in cōmentariis dicebantur, dilucidationes.

Eiuſdem quæſtio de infinitate primi motoris

Addito nuper uocum & rerum notatu dignarum, locupletiſſimo Indice.

VENETIIS.
Apud Octauianum Scotum. D. Amadei. F.
1543.

¶ Tabula alphabetica cõtinẽs oĩa notatu di/gna, que hiſce duobus de gñatione ⁊ cor/ruptione libris habenť, nuꝑ vigilãti ſtudio ac labore a viro quodã peripatetico edita, nec antea impreſſa.

¶ De Litera. A.

A Maximo ⁊ ſimpľr in ſpecie, nõ valet maximum ⁊ ſimpliciter in genere. fo.11.e.
A poſteriori ad prius illatio eſt neceſſaria ſm ꝯñam in his q̃ a ꝓpoſito fiunt, a priori ad poſterius neceſſaria ſm ꝯñtis neceſſitatem. fo.116.q.
Ab infinito in ſpẽ valet infinitũ in genere. fo.11.e.
Ab oĩ cõtrarietate mã eſt ſeparabilis, ⁊ materia eſt ſeparabilis ab oĩ ꝯrietate, ſynonime ſunt, ⁊ apud intellectũ eas formaľr cõcipientẽ, nulla eſt dĩa. fo.78.o.
Ab equalibus non prouenit actio. fo.91.k.
Abſtractio triplex, a mã, a preſentia materie, ⁊ a conditionib⁹ materie. fo.2.d.
Ablato ab aliquo toto, puncto, neq̃ maius neq̃ minus eſt ipſum omne, q̃ȝ prius. fo.14.g.
Accñtia mãlia magis depẽdẽt a ſubtis, q̃ȝ ab eoꝝ agẽtibus, accña vo itẽtionalia ꝯ magis ab agẽtib⁹. fo.22.h
Accidentia intenſibilia ⁊ remiſſibilia ſunt in duplici differentia. fo.27.p.
Accñtia prima, que ⁊ p̃me q̃tuor q̃litates dñr, ſuſcipiunt magis ⁊ minus graduaľr in eadẽ ſpẽ ꝑ ſe, accña ãt ſecunda, ꝑ horũ ſuſceptionẽ. fo.27.q.28.f.
In accidentibus gñatio vnius non eſt corruptio alterius ſm Philoponum. fo.29.d.
Accña ſimpľr ſymbola tã i mixtis, q̃ȝ ſimplicib⁹, vt iterminata eadẽ manẽt in gñato ⁊ corrupto. fo.33.n.
Accña ſimpľr ſymbola, an eadem numero maneant in generato ⁊ corrupto. fo.33.o.
Accidentia ꝓpria incipiunt incipiente forma, ⁊ deſinunt deſinente forma. fo.33.o.
Accñs intẽtionale põt migrare de ſubo in ſubm. fo.69.a.
Actus eſt triplex, forma, eſſe, ⁊ agere. fo.21.q.
Actionis ⁊ paſſionis due fuerũt ãtiq̃ꝝ opiones. fo.56.o.
Actione intẽtionali, nihil agit in ſeipſuȝ. fo.68.d.
Actionũ realiũ, q̃dã ſť ꝑfectiue, q̃dã corruptiue. fo.68.e.
Actione reali ꝑfectiua põt aliq̃d in ſeipſum agere, q̃ȝuis nõ ſm vnã ⁊ eandem parteȝ. fo.68.e.
Actione reali corruptiua nihil põt ſe generare ꝑ ſe vel per accidens. fo.68.g.
Actio fit rõne contrarietatis ſimilis, vel rõne ſimilitudinis contrarie. fo.68.n.
Actio ⁊ reactio ſunt poſſibiles. fo.69.e.
Actio vel reactio nõ a quacũq̃ ꝓportione maioris inequalitatis ꝓueniunt. fo.69.e.
Actio ⁊ reactio, nõ ſm eãdẽ fiũt q̃ȝtitateȝ. fo.69.g.
Acq̃ſitiones ſubitarie ſunt q̃tuor. fo.52.i.
Ad tactũ mathematicuȝ ſufficiũt duo, ad phyſicum vero tria requiruntur. fo.55.b.
Ad diſiũctiue veritatẽ, ſuffic̃ vnã ptẽ eẽ verã. fo.102.d.
Adagium autoris. Loquendum vt plures, ſentiendum vt pauci. fo.33.h.
Aer vnde habeat remiſſaȝ leuitatẽ cũ grauitatis admiſtione, ignis vero minime. fo.88.l.
Aequalitas ꝓportionis, nõ eſt vera equalitas ſeu cõparatio ſm Auer. ⁊ quare. fo.99.c.
Aequale ad pondus non datur. fo.72.h.
Agẽs nãle põt aliq̃d ad nihilũ reddẽ ſȝ idiuiduũ. fo.21.n.
Agere ex nihilo, ⁊ agẽ nullo p̃ſup̃to, idẽſt apõ oẽs. f.21.o
Agẽs ⁊ materia, gñationi preexiſtũt, forma vero ⁊ finis gñationi ſuperueniunt. fo.23.k.
Agens nãle nõ p̃t agẽ formã niſi corrũpat p̃orẽ, diminuȝ vo agẽs ſine p̃oris corrup̃ põt nouã facere. fo.35.k.m.
Agẽs aliq̃d phyſicũ corporeũ ⁊ quãtũ, agere p̃t in aliq̃d, ipſuȝ nõ tãgẽdo, nec mediũ interpoſituȝ. ſm Alexandrum aduerſus Them. fo.56.f.
Agẽs nãle in ſphera minimi nõ fortius ⁊ citi⁹ agit in ptẽ ꝓpinquã, q̃ȝ in remotã ſm Auer. fo.56.h.
Agere in plus eſt ipſo facere ſm grecos. fo.56.q.
Agẽtia inuicẽ ⁊ patiẽtia, partim q̃dẽ hoc eſt gñe ſimilia ſunt, ⁊ ptiȝ hoc eſt ſpecie, diſſimilia. fo.58.e.
Agens ⁊ patiens interduȝ denoiãť a ſubto vel mã interdũ a paſſione vel per modũ termini. fo.58.o.q.
Agẽs duplex, p̃m ⁊ ꝓximũ, veluti ⁊ mouẽs. fo.59.f.
Agẽs p̃m ⁊ mouẽs, oĩoſt imobilia, ꝓxi⁹ vo mobilia. fo.59.i
Agẽtia nõ hñtia formã in mã ſť actiua ⁊ ipaľia. fo.59.o.
Agens quid patitur, cõuenit cũ paſſo in materia, nõ q̃dẽ proxima, ſed cõi ⁊ gñica. fo.59.q.
Alexander, Themiſtius, Auicen. ⁊ pleriq̃ grecoꝝ a Platone accipientes gñationẽ ⁊ ex toto ad extra dixerũt, ⁊ quare, vide. fo.21.f.
Alteratio eſt trãſmutatio in paſſionib⁹, vľ ꝯriis vel medys, ſubto ipſo eodẽ manẽte ad ſenſuȝ. fo.30.k. in tex.
Alteratũ eſt corpus hoc vel illud. fo.39.n.
Alteratiua potẽtia eſt duplex, altera .ſ. alteratiõis factiua, alia alterantis actuatiua ſȝ Alexan. fo.43.c.
Albũ ⁊ nigrũ dicũtur ꝯria circa viſum, dulce ⁊ amaꝝ circa guſtũ, graue ⁊ leue circa tactũ ſolũmõ, q̃ ab eodeȝ ſubto mutuo ſe expellere poſſunt. fo.59.d.
Alteratio ſaluari ñ p̃t ꝑ atoma (vt dixit Demo.) fo.67.n
Alteratio eſt trãſmutatio quieſcẽte ſubſtãtia. fo.7.i.
Amicitia cõgregat ⁊ diſgregat elẽta. fo.100.b.
Anaxagoras clazomen⁹, gñationẽ poſuit totaľr ad itra, quũ gñatiõe dicat latẽtis fore manifeſtationẽ. fo.21.f.
Anaxagorici Melliſſeiq̃, quãobrem gñationẽ ac corruptionẽ nunq̃ȝ deficere dixerint. fo.23.q.
Anaxagoras triplicẽ mũdũ aſſeruit, effectricẽ, effectũ, ⁊ mediũ παν ſm Simpliciũ nũcupatũ. fo.6.i.
Anime ſtat⁹ in educatiõe plĩmi ſunt, vide illos. fo.48.q.
Aĩa extẽſa eſt, tã in plãtis, q̃ȝ in brutis ſm Auer. fo.49.q.
Aĩa mãlis q̃libȝ extẽſa eſt ꝑ totũ ſm Auer. fo.50.i.
Aĩa itellectiua augeť nõ q̃tenus eſt aĩa, ſed quatenus eſt quãta equiualenter, ⁊ tripeda equalẽter. fo.52.m.
Aĩa ex elẽtis ꝯſtitui negť (vt Emp. fuit opinat⁹). f.101.a
Anima humana remanet poſt mortem ſm Ariſto. teſte Philopo. fo.119.n.
Antiqui de miſtione nihil ſunt locuti. fo.10.o.
Antiqui oẽs in hoc ꝯueniũt, q̃ mã ſit corp⁹ exñs in actu: tã ſi vnũ, q̃ȝ ſi plura ſit. fo.76.o.
Antiqui ponẽtes mãle p̃n̄m vnũ corpus actu, aut eorum mediũ, gñationẽ coguntť dicere alterationẽ. fo.6.l.
Apparẽtib⁹ aliq̃d ꝯuenit, ꝯdic̃ aliõ, alterũq̃ ꝯriať. f.8.h
Aqua pura nullibi reperitur. fo.86.o.
Ariſto. ſñia de gñatione, fuit opio media. fo.21.g.
Ariſto. nõ debet aſſerere aliquid effici ex nihilo, ⁊ debet negare aliquid effici ex nihilo. fo.21.p.
Ariſto. enchomium ex Auer. fo.45.b.
Auctio, an ex materia ſeparata fiat. fo.36.e.
Auctio eſt ad p̃exñtẽ magnitudinẽ additio. fo.40.c.d.
Auctioni tria ſunt neceſſaria. fo.41.k.
Auctiua alteratiuaq̃ virtutes, an in aucto alteratoue corpore ſint, an potius in agẽte atq̃ȝ alterãte. fo.43.a.
Auctionis iminutioniſq̃ ꝯditiões ſunt q̃nq̃. fo.43.i.
Auctionis terminus eſt forma q̃ȝta, ſiue q̃ȝtitas formata ſm Auerroem. fo.45.c.
Auctio eſt ſucceſſiua, ſed nõ cõtinua. fo.46.d.

Auctio nõ fit,niſi ex alimẽto ⁊ mẽbro vnũ fiat. fo.47.q.
Auctio ⁊ diminutio(datis atomis Democriticis)impoſſibiles eſſent. fo.68.a.
Auctio duplex,quãtitatiua ⁊ vitalis. fo.51.l.
Auctio hoĩs nõ põt ꝓcedere niſi ad annũ.40. fo.111.a.
Auer.poſuit vnũ intellectũ mãlẽ numero formã ſpecificã ⁊ poſtremã oĩum hoĩum. fo.34.l.
Auicẽna in phĩa vir fuit maxime autoritatis. fo.24.l.
Augumentatio,eſt in loco ꝑmanenter. fo.36.i.
Augumentationis dĩa ab alijs motibus. fo.36.i.
Augumẽtatiõis ab extẽſione diſcrimẽ ſʒ Philo.fo.36.n.
Augumenti a matu ſperico dĩa. fo.36.o.p.
Augumẽtatiõis ⁊ iminutionis mã ẽ magnitudo. fo.37.a.
Augumẽtabile anteaqꝫ augeaẗ,ẽ poˢ cõpᵒ ſʒ qd.fo.40.b.
Augeẗ id ſolũ cui fit additio,⁊ nõ ipm additũ. fo.42.d.e.
Augumentatio ⁊ alteratio ſunt ſimiles in duobus,⁊ diſſimiles in vno. fo.42.q.
Augeri aliqd eſt dupliciter,vel ꝑ iuxta põnem quantitatiuam,vel additionem , que pulſione prioris fit corporis. fo.46.o.

¶De Litera. B.

Bonũ ⁊ optimũ oĩno deſpexit Empedocles. fo.100.c.

¶De Litera. C.

Calidũ cur ſit perfectius frigido. fo.26.h.
Calidũ nõ eſt forma ignis vt Alexã. eſt opinatᵒ.fo.60.h.
Caliditas realis ꝑ intẽtionũ reflexionẽ augeẗ. fo.69.a.
Calidũ eſt qð cõgregat homogenea. fo.80.n.
Calidũ vñ habeat ꝙ cõgreget ⁊ diſgreget,vide.fo.80.k.
Caliditas vt caliditas põt in infinitũ intẽdi. fo.88.o.
Caro augeẗ.caro ſemꝑ ꝓ eius forma ſubali figuraqꝫ intelligitur ſm Philoponũ. fo.46.i.
Cauſe ſunt quatuor,agens,finis,forma,⁊ mã. fo.60.d.
Cauſa effectiua,ꝑ excellẽtiã ⁊ ꝓpriſſime ſemꝑ ab Ariſt. principiũ vnde motus nuncupaẗ. fo.23.k.
Cauſa finalis factiua non dĩ ſm Philopo.niſi abuſiue ⁊ methaphorice. fo.60.e.
Cauſe quibᵒ veteres circa res rerũqꝫ paſſiones errauere,quatuor extiterunt,⁊ que. fo.10.p.
Cauſa tertia in gñabilibus neceſſaria eſt ꝓ gñatione , in ſempiternis võ ꝓ ꝑmanentia ⁊ eſſe. fo.107.k.
Cauſe q̃ ſunt gñationis,ſunt ſilr ⁊ corruptionis.fo.113.h
Cauſe eternitatis rerũm,que nam ſint ſm Auicen.⁊ Egidium.fo.113.i.Et que ſm Auer.ibidem.
Cauſe permanentie ⁊ longeuitatis ſm Juniores, quenã ſint. fo.113.m.
Cauſe ꝑpetuitatis vite hoĩs,ſm cathᶜᵒˢ phyſicos medicos ⁊ Aſtrologos,quenã ſint. fo.113.p.
Celũ poteſt moueri ſm dẽʒ parteʒ motus,ſed nõ põt eẽ motũ ſm oẽm partẽ motus. fo.17.k.
Celũ nõ eſt durum. fo.82.f.
Celũ ſtelleqꝫ nihil agunt in ijs inferioribus niſi calorem immediate. fo.84.k.
Celũ mediante motu duplr calefacit. fo.84.l.
Certius de elemẽtis tractatũ ẽ,2ᵒ.3ᵒ.⁊ 4ᵒ celi,qꝫ in 2ᵒ huius.⁊ quare. fo.78.q.
Circulus non fit niſi in eadẽ ſyllĩ ſpẽ. fo.58.g.
Cognitio rei duplex,ꝑ demõſtrationẽ, hoc ẽ cõplexa,⁊ per definitionẽ hoc eſt ſimplex. fo.1.q.
Comete ⁊ vapores ſunt vel imperfecta elemẽta,vel miſta imperfecta. fo.104.d.
Cõe gñationis tã ſimplr qꝫ ſm quid oĩbus p̃dicamentis eſt,ꝙ tranſmutatio ad nobiliorẽ terminũ ꝑ excellentiã gñatio dicitur , ad ignobiliorem aũt prioris forme corruptio. fo.28.q.
Complexio quadrifariaʒ ſm medicos,innata.ſ.influxa, ex his cõpoſita,⁊ totalis. fo.106.d.
Cõplexio eſt inſtrumẽtũ aĩe adequatũ. fo.76.o.
Cõplexio nihil aliud eſt, niſi qualitas ſimplex,immediate a primis qualitatibus orta. fo.107.c.
Complexio eſt forma membri, medice cõſiderando mẽbrorum. fo.35.o.
Cõpoſitũ nõ augetur exiſtẽter,nec ſubſiſtẽter. fo.52.p.
Cõpoſitũ denoĩari a materia poteſt intelligi aut ſm ornatũ aut ſm neceſſitatẽ.Philop.auto. fo.78.i.
Cõpõ duplex integralis q̃ʒtitatiuaqꝫ ⁊ eẽntialis.fo.i.g.m
Cõtinuũ eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ, duplr intelligiẗ, vel in potentia,vel in actu. fo.17.f.
Cõtinuũ eſt diuiſibile ſm qðcũqꝫ ſignũ.ly qðcũqꝫ ſignum põt capi cõpoſite ⁊ diuiſe ſm Auer. fo.19.a.
Cõtraria prima vt accidentia ſunt ⁊ interminata,ſunt in mã,vt vero terminata in cõpoſitis. fo.79.d.
Cõtrariũ nõ põt miſceri niſi alterũ ꝯtrũ corrũpaẗ.fo.53.a.
Contraria prima,principij nomen vt interminata ſunt ſibi vendicant. fo.79.g.
Cõtraria prima,in tactu ſunt corporꝫ p̃ncipia. fo.79.o.
Cõtrariorꝫ,q̃dã ſũt ꝯtria ſm famoſitatem quedam ſm rei veritatem. fo.106.m.
Correptio in ſenſibᵒ nõ cadit,niſi in ſenſibilibus ꝑ accidens,in duobus caſibus. fo.11.o.
Corpus fieri ex nõ corpore põt duplr intelligi. fo.14.q.
Corpora atoma nõ ſunt p̃ncipia gñationis ⁊ corruptionis ſimplr,⁊ quare. fo.17.c.
Corpus ſenſibile nõ põt diuidi ſm oẽ ſignũ,hoc eſt ſʒ infinitas partes ne dareẗ actu infinita. fo.17.d.
Corpus quare nõ cõponaẗ ex punctis. fo.17.m.
Corpus cõtinuũ poſſe creſcere in iſinitũ,nec ꝑ ſe nec per acñs cõcedi dʒ a phõ nãli, q̃uis mathematicus id cõcedere poſſit. fo.18.k.
Corporis forma,ſymbola a grecis dicta eſt,hoc eſt communis forma. fo.32.d.
Corpus eſt in loco rõne trine dimẽſionis tñ. fo.37.k.
Corpus vt corpus nõ eſt generabile,ſʒ aĩal vt aĩal vtiqꝫ ſm Philopo.vide rõnem. fo.48.f.
Corpora ideo ſunt in loco qꝛ ſpatiũ hñt,nõ qꝛ paſſionibᵘˢ affecta, teſte Philop. fo.54.n.
Corpus nõ põt corpus tangere qn ab eo tangaẗ nõ eadẽ tñ tactus ſpecie. fo.56.m.
Corpus phyſicũ ſm nã diuiſibile eſt in minima,nõ tñ opʒ vt in miſtura ſemper diuidatur. fo.72.m.
Corpus apeiron mã apud antiquos dicebaẗ. fo.77.q.
Corpora indiuidua,⁊ cõpoſita cõſtruẽtia,apud Leucip. diſſimilaria ſunt ⁊ diuerſiuoca triplr. fo.5.g.
Corpora atoma ſi dareẗ eẽnt principia corporis nãlis vt totũ integrale homogeneũ eſt,heterogenei võ corporis p̃ncipia remota ſm Ariſt.exiſtunt. fo.16.f.
Corruptio nõ ẽ res nãlis nec nã,ſʒ ens ſm nãm. fo.2.g.
Corruptio fit ꝑ reſolõnẽ hũidi radicalˢ vl nãl. fo.114.d.
Corruptibilitas ex ſola mã corporibus ineſt ſm Auicen. ⁊ Egidium. fo.113.k.
Corruptibiliũ eſt ſcia nõ quo corruptibilia ſunt, ſed quo incorruptibiliter a nobis intelliguntur. fo.3.i.
Craſis quid ſit. fo.72.l.

¶De litera. D.

De gnõne,alteratiõe,⁊ augumẽtatiõe nullᵒ antiqꝫ.(p̃ter Democritum.)ſic eſt locutus , vt rudium metam omnino preterierit. fo.10.o.
De Augumẽtõ oẽs antiq populr ſunt locuti. fo.10.o.
De agere ⁊ pati nihil oĩno locuti ſunt antiq. fo.10.o.
De rõne auctionis ẽ,vt idẽ ſalueẗ in vtroqꝫ terᵒ.fo.41.f.
De actione ⁊ paſſiõe due fuerũt antiqꝫ opiones.fo.56.o.
De reactione duo tñ colliguntẗ ex Ariſto. fo.60.l.
Democritus,Anaxa.⁊ Emped.gñationẽ ipſam cõgregationem dixerunt. fo.10.h.
Democritᵒ poſuit infiᵗᵃ corꝑa idiuidua eẽ rerꝫ p̃nᵃ.fo.6.h
Democritici talia ſibi fecere principia,ꝙ motᵒ quoſcũqꝫ ſaluare põt,ſed Empedoclei minime. fo.63.f.h.
Deus mũdũ nõ fecit ſm Ariſt.ſʒ ꝓduxit ⁊ creauit,vt Philopo.placet.Qui neqꝫ factiue cãe noĩe,ſʒ ꝓducentis finaliſqꝫ appellandus venit. fo.55.m.60.f.112.k.
Differẽtia inter Alexã. ⁊ Ariſt.de mõ quo res vnaqueqꝫ augeaẗ,autore Auer. fo.45.h.
Dĩaʒ inter cãm factiuã ⁊ finalẽ,vide. fo.60.e.
Dĩa iter Demo.⁊ Pla.de mõ q̃ fit agere ⁊ pati. fo.63.n.
Differentia cauſe vniuerſalis a particulari. fo.120.f.
Difficiliora,iucundiora ſunt,teſte Platone. fo.76.k.
Digitᵒ totalr amputatᵒ nũq̃ʒ ꝑti p̃ori ꝯtinuari põt.fo.35.o.
Dimẽſiones duplices,terminate.ſ.⁊ interminate.fo.33.l.
Dimenſiones interminate ſunt coeterne materie, ⁊ rõne illius cõpoſitis inſunt. fo.33.m.
Dimẽſiones terminate inſunt ꝯpoſitis rõne forᵉ.fo.33.m.
Dimẽſiones ſũt p̃nᵃ p̃ ſbarꝫ,2ᵒ accñtiũ ſm Auer. fo.34.c.
Dimẽſiões vt lõgitudo,latitudo ⁊ ꝓfunditas mãe ſũt coeterne,gñanẗ ãt ⁊ corrũpunẗ ſm terminos. fo.38.n.
Diminutio ẽ p̃exñtis q̃ʒtitatis minoramẽtũ. fo.40.c.d.
Diſcrimen inter Auer.⁊ Auicen.de forma corporeitatis vide. fo.35.l.
Diſcrimen inter verbũ,erit,⁊ futurꝫ eſt. fo.116.b.c.
Diſſimilaria augentur,eo ꝙ ſimilaria,augẽtur. fo.43.o.
Diuiſio artiũ ſm Philoponũ hĩ. fo.36.e.
Jn doctrinis tribᵒ modis ꝓcedimus,⁊ qbᵒ. fo.100.i.
Druſiani Monaci põ ꝙ idẽ effectus numero poſſit eẽ a diuerſis materijs numero. fo.34.h.
Duo lumina in medio ſunt vnũ in eſſe. fo.69.c.
Due qualitates in eadẽ mã magis reſiſtunt duabᵒ q̃litatibᵒ,qꝫ ſi ille reſiſtentes eẽnt in diuerſis ſbtis. fo.95.e.
Duo ſunt de rõne auctionis,⁊ ꝙ idẽ totũqꝫ ſubiectũ maneat,⁊ ꝙ aliquis ſit terminus nouus. fo.45.q.
Durities queuis ob humidi defectũ ꝓuenit. fo.82.f.

¶De Litera. E.

Effectᵒ idẽ nũo a plibᵒ agẽtibᵒ ꝑ ſe ꝓduci neqt.fo.34.n.
Egidij deceptio in eo ꝙ deſtructo indiuiduo , mãʒ ſemꝑ manere vt indiuidũ ꝑtẽ aſſeruit. fo.21.m.
Egidij error in eo ꝙ dixit deum agere nullo p̃ſuppoſito,ex nihilo tñ nihil facere. fo.21.n.o.
Elnta pura alteratione alterari nequit. fo.75.a.
Elmenta in miſto nec ſimpliciter manent , nec totaliter corrumpuntur. fo.74.q.
Elemẽtorũ forme,in miſto ſunt vt diſpoſitiones.fo.75.g.
Elnta quũ ad minima diuidãẗ,qd ſit diuidẽs illa.fo.76.d
Elemẽta fiunt ex materia ⁊ contrarietate diſponẽte ſm Philoponum. fo.78.m.
Elemẽtaria principia queuis,materialis principij rõnem ſubeunt. fo.79.g.
Elementa ſunt tñ quatuor. fo.85.b.
Elemẽtũ qðlibʒ in nãli diſpõne ꝯſtitutũ,⁊ ſeorſuʒ a miſto exñs,ſibi a ſnaipſiᵒ ſpẽ vtraſqꝫ q̃litates in ſũmo , alterã qdẽ prius,alterã ãt poſteriᵒ vẽdicat. fo.87.q.
Elntorũ nullũ eſt purꝫ in rei veritate. fo.89.k.
Elnta ſymbolũ hñtia,facile inuicẽ trãſmutanẗ. fo.90.f.
Empedoclis opinio de ipſo facere ⁊ pati ꝙ fierent per meatus. fo.60.n.p.
Empedocles aſſeruit celeſtia ignea teſte Philop.fo.7.l.
Empedocles cur plura voluerit eſſe elnta. fo.98.b.
Empedocles formã bonũ ⁊ optimum oĩno deſpexit,miſtionẽ vero amicitiãqꝫ laudauit. fo.100.c.
Empedocles q̃drifariã gñationẽ aſtruit, euẽtu.ſ.⁊ caſu, cõpõne,amore ⁊ letigio,atqꝫ miſtura. fo.99.q.
Empedocles ſex aſſignauit principia,q̃tuor qdẽ corporea,vt elnta,duo võ icorporea,litẽ.ſ.⁊ amorẽ. fo.5.e.
Error Platonis p̃mᵒ de gñatiõe ⁊ corruptione, fuit determinãdo p̃us qõnẽ q̃o ẽ,añ qõnẽ ſi eſt. fo.10.n.
Error Platonis ſcðs fuit,ꝙ nõ de q̃uis,ſʒ de elntorꝫ generatione ſolũmõ eſt locutus. fo.10.n.
Error Platonis tertius fuit,qm̃ de alteratiõe augumẽtationeqꝫ q̃o rebᵒ inſint nihil eſt locutus. fo.10.n.
Error Auer.in referenda Alexandriſnia de humidi radicalis augumẽto. fo.47.a.
Error Auer.⁊ iuniorꝫ ſymboli ex ſymbolo faciliorẽ aſſerẽtũ gnõnẽ,qm̃ in ea minora corrũpanẗ. fo.95.b.
Ens vel corpᵒ mobile ad formã cõiſſimũ genus eſt oĩuʒ q̃ in libro de gñatione ⁊ corruptiõe ꝯſideranẗ.fo.4.d.
Ens vel corpus mobile ad formã nõ põt eſſe p̃mũ ſubiectum in ſcientia huius libri. fo.4.e.
Ens vel corpus mobile ad formã eſt cõe obiectum ſcientie huius libri. fo.4.e.
Ens vel corpus mobile ad formã ſubſtãtialẽ eſt ſubiectum in hoc libro. fo.4.f.
Ens vel corpus mobile ad formã eſt cõiſſimũ p̃dicatum oĩum conſideratorũ in hoc libro. fo.4.e.
Eſſe aliquid in potẽtia tũc dĩ,qñ ſʒ qd actu eſt, ⁊ ſm qd reſtat haberi. fo.29.p.
Eſſe eſt melius qꝫ non eſſe. fo.112.f.
Eſſe ſemꝑ eſt impoĺe ſm idem numero,ſed poſſibile ſm idem ſpecie. fo.112.f.
Ex eiſdẽ vnũqðqꝫ cõponiẗ,in q̃ reſoluiẗ. fo.14.g.h.
Ex materie corruptibilitate gñationis ꝑpetuitas potius cõuinciẗ,quã ex illius incorruptibilitate. fo.29.q.
Ex plribᵒ exñtibᵒ in actu nõ fit vnũ,q̃o itelligaẗ.fo.33.d.
Ex duobus elntis ꝯtrijs quonã mõ tertiũ gñeẗ. fo.91.k.
Ex duobᵒ elntis ſymbolis,3ᵐ minime gñatur. fo.91.m.
Ex ꝓpõne implicãte ꝯdictionẽ ſeqẗ qðlibet. fo.104.p.

¶De Litera. F.

Faciẽs eſt illud qð ſibi id qð patitur aſſimilat. fo.58.m.
Faciẽs i faciẽdo repatiẗ,phcis ꝓbaẗ expimẽtij. fo.70.h.
Faciens qðuis in faciendo repatiẗ,q̃o,quotue ſeruatis conditionibus ſm Philop.verũ ſit. fo.70.k.
Facẽ ẽ in paſſionẽ ducẽ,vel patiẽs ſibi aſſilare.fo.60.k.
Facere ⁊ agere ẽ rõne actus,pati rõne materie reſiſtere autem rõne contrarietatis,vel incõpoſſibilitatis,vel indiſpoſitionis,vel ineptitudinis. fo.70.o.
Factiua ⁊ paſſiua vt ſint ꝯtria duo requirũt. fo.59.e.
Factiua nõ cõicantia in materia cũ paſſiuis in faciendo nõ repatiuntur.Hic nota ꝑ breuẽ reſolutionem de repaſſione. fo.59.n.
Fames eſt calidi ſicciqꝫ appetitio. fo.105.b.
Farina attinet ad humiditatem , cum repletiua ſit ſm Philoponum. fo.82.a.
Figura tricubita augetur ſm Philop. fo.52.p.
Finito quocũqꝫ dato,eſt dare maius, vel ſm reʒ, vel ad imaginationẽ. fo.104.n.
Forme ſubſtãtiales elntorꝫ gradualiter ſuſcipiunt magis ⁊ minus. fo.27.o.28.e.
Forma ideo alia intẽſior dĩ,qꝛ in eodẽ puncto ſubiecti, plures gradus hʒ. fo.28.f.
Forma corporis põt accipi vel pro forma miſtionis, vel pro forma gñis remoti. fo.32.d.
Forma corporeitatis,celeſtibus corporibus cõis nõ eſt, vide rationem. fo.32.g.
Forma ſubſtãtialis quelibet immedate recipiẗ in nuda eſſentia materie. fo.32.p.
Forma quedã eterna vna numero , põt eſſe in diuerſis materijs numero ſm peripateticos. fo.34.l.
Forma intentionalis vna numero, poteſt eſſe in diuerſis ſubiectis. fo.34.l.

Forma corporeitatis quid ſit. fo.35.g.
Formę ꝙ plures tūc ſimul in eadē inducuntur materia, quū a diuerſis agentibus inducunt̄ quoꝝ cōſeruat alterius auctionem. fo.35.n.
Formę diuerſę pñt ſimul eē in eadē materia, cū illas materias ꝑ eādē potentiā recipit. fo.36.n.
Forma ſm quid migrat de ſubiecto in ſubiectū, nō tñ vt Pythag. aſſerebat. fo.46.d.
Forᵃ auget̄. ly forma nō ꝓ forma vt formā ſumēda eſt, ꝫ ꝓ forma vt quāta teſte Philop. fo.46.k.
Forma aliqua duplr̄ diuiſibilis dici pōt. fo.47.e.
Forma eſt triplex; q̄dā informās, indiuiſibilis, ⁊ independens: Quędaꝫ informans, indiuiſibilis ⁊ dependens: Quędā informās, depēdēs, ⁊ diuiſa per totū. fo.49.q.
Forᵃ ē ſbm auctionis, terᵒ, ⁊ agēs diuerſimode. fo.50.i.
Forma q̄to ē ſpūalior, tāto eē pōt in plrī mā. fo.50.o.
Formę elñtarię, cū ſint ifra gradū formaꝝ ſpūaliū nō pñt effici in plrī mā, ſed tm̄ in mā in q̄ ſunt. fo.50.p.
Formā extēſibilē eſſe, contingit dupliciter vel in ſe vel in alio. fo.50.q.
Forᶜ vt forma eſt agere tm̄, vt vō in mā eſt pati. fo.68.d.
Forma materialis ſola mouet ⁊ mouetur. fo.68.f.
Forma pt eē eiuſdē potētię in rara ⁊ denſa mā, etſi formę eiuſdē rationis id minime poſſint. fo.69.b.
Forma ſbalis pfecta, nō intēdit̄ nec remittitur. fo.74.l.
Formę elñtarię ſunt q̄ſi medię iter ſbaꝫ ⁊ accñs. fo.74.l.
Formę elñtarię intēdunt̄ ⁊ remittunt̄ ſm Auer. fo.74.l.
Forma miſti virtualr̄ eſt q̄libꝫ forma elñtaria. fo.76.n.
Forma dı̄ natura ſimplr̄, ſed materia hęc nā. fo.100.a.
Formę elñtarię concurrūt ad miſturā diſpoſitiue, veluti qualitates ipſe autore Auer. fo.105.i.
Forma duplr̄ vti ſolet, rōne. ſ. mathᶜˢ prout dat eſſe tm̄, ⁊ rōne phyſica vt ad potētiā refert̄. fo.107.q.
Flamma eſt fumus accenſus. fo.91.i.
Frigidū ē qō ſygenea, hoc eſt ſilaria ꝯgregat. fo.80.o.

¶ De Litera. G.

Genᵒ ⁊ dı̄a obſtrahūt abeſſe exñtię ⁊ ſubſiſtētię. fo.2.m.
Generatio eſt mutatio totius in totum; nullo ſenſibili vt ſubiecto eodē manente. fo.30.o.
Generatio eſt finis motus. fo.9.l.
Generatio elñtoꝝ eſt ſucceſſiua ſm Auer. fo.9.m.
Gñatio duplex, ſimplex ⁊ ſꝫ qd. fo.19.q.a. in tex. fo.7.q.
Gñatio vniᵒ ē corruptio alterius ⁊ eꝯ. Hęc ꝓpō vera ē de rigore ſermonis ⁊ de rigore phyſico. fo.24.k.m.
Gnōnes corruptioneſqꝫ tam ſimplr̄, q̄ꝫ ſm quid iō ſꝑ durāt ⁊ fiūt, qm̄ corruptio vniᵒ gnō eſt alteriᵒ. fo.24.b.
Generari ⁊ corrumpi duplr̄, vel ſm apparētiam vel in rei veritate. fo.27.c.
Generatio ſimplr̄ eius eſt cuiᵒ materia eſt magis hoc aliquid, ſpecieiqꝫ rōnē poſſidet. fo.26.e.
Genituꝫ ſemꝑ vel eſt a gñante ſibi ſimile in ſpē: vel ſibi ſimile in virtute. fo.39.g.
Gñatio ſubę: ē cā ſine q̄ nō ipſiᵒ augumētationis. fo.52.g.
Gñatio forᵉ in maiori mā: q̄ꝫ priᵒ erat, eſt in iſtāti. fo.52.g.
Generari ⁊ corumpi in plus eſt, q̄ꝫ agere ⁊ pati ſm Philoponum. fo.58.b.
Gnō rebᵒ nālibᵒ nō ſine corporibᵒ ſenſilibᵒ ineſt. fo.77.k.
Gñatio ſimplr̄ duplr̄ dı̄t a gñatione ſm qd. fo.8.b.
Gñatio elñtoꝝ duplex, ſymbolica ⁊ diaphorica. fo.90.p.
Generatio prima ſui diuiſione, in ſimplicem ⁊ geminam diuiditur. fo.91.c.
Gnō elñtoꝝ 2ᵉ, ordinata. ſ. ⁊ inordinata. fo.97.q.
Gñatio dı̄ ſimplr̄ ꝑꝑ tria, vel qꝛ eſt rei ſimplicis, vel qꝛ ad ſubſtātiā, vel qꝛ ad ens perfectius. fo.105.g.
Generationis nomē multifariā vſurpatur. fo.111.l.
Generatio duplex, circularis ⁊ recta. fo.112.n.
Gnō elñtoꝝ ex inuicē dı̄ ſimplr̄ in circulo. fo.112.n.
Generatio hoīs ex hoīe, eſt gñatio in rectū nōnihil circularitatis habens. fo.112.n.
Generatio ſpēꝝ eſt ſm circulum, ſingularium autem ſm rectum. fo.119.a.
Gñatio duplex, ſubitᵒ. ſ. formę ꝓuētus, q̄ ē ſimplex, ⁊ cōpoſita ex p̄uia alteratiōe ⁊ ꝓuētu forᶜ ſubito. fo.4.b.
In gñatione ex priore ſeq̄tur poſterius neceſſitate cōſequentię, ⁊ econtra. fo.118.g.
In generatione nō eſt tarduꝫ ⁊ velox niſi ratione alterationis. fo.9.l.
Graue ⁊ leue neqꝫ actiua ſunt neqꝫ paſſiua. fo.80.m.
Graue ⁊ leue non ſunt de nūo p̄nᵒꝝ elñtarioꝝ. fo.80.n.

¶ De Litera. H.

Hęc ꝓpoſitio. Generatio fit ex ente, eſt primo ⁊ demonſtrari non pōt. fo.21.b.
Herculei generationē viā eſſe ad ens ſenſibile aſſerūt, corruptionē vō ad inſenſibile. fo.26.n.
Hominis generatio nālis eſt, ⁊ nō miraculoſa. fo.24.o.
Hō idē nūo pōt a diuerſis hoībᵒ eē, lꝫ idē equᵒ nō ſit a diuerſis equis ſm Druſianū Monacū. fo.34.i.
Humiditas naturalis duplex, radicalis ſcilicet et cibalis. fo.45.a.47.p.52.o.
Humidum naturale a calore reſolui pōt, nō quidē in toto ſed in parte. fo.50.e.52.q.
Humidū radicale neqꝫ maius neqꝫ minus ꝑ verā fit auctionē, ꝫ ꝑ ſolā additionē ſm Philoponū. fo.52.o.
Humidū eſt qō ꝓprio termino male terminabile eſt bene autē terminabile termino alieno. fo.81.b.
Humiditas aq̄ qūo cōueniēs ſit gnōni aeris. fo.94.i.

¶ De Litera. I.

Ideę nō ſunt cauſę efficiētes generatiōis ⁊ corruptionis vt voluit Plato. fo.108.b.
Idē ſpecie pati pōt ab eodē ſpecie. fo.67.d.
Idē numero noua generatione reuertit̄, cuius ſuba mota, ingenita eſt ⁊ incorruptibilis. fo.119.f.
Infinitū eſt qō nō patit̄ ſecuꝫ aliquid nec ſui generis: nec ſuę ſpeciei, ſed totū occupat. fo.11.e.
Ignis vt ignis vnde ſit forᵃ ꝑfectior terra. fo.26.b.
Ignis in ꝓpria ſphęra eſt calidiſſimus, nec tñ calefaceret ſm Philoponum. ⁊ quare. fo.87.i.
Impoſ̄e eſt aliquid ſic in nihil redigi, vt nec illius aliqd relinquatur ſuę tranſcendentię, ſiue apud theologos, ſiue apud philoſophos. fo.21.m.
Indiuiſibile ꝑ vacuū pati nō pōt. fo.64.c.
Influentia apud Ariſt. nō datur. fo.83.g.
Inſtrumētū duplr̄ vſurpat̄, ꝓ oī eo qō depēdēter agit, ⁊ ꝓ eo qō ꝑ ſe nō cōuenit cū effectu. fo.105.l.
Inſtrumēto quadruplr̄ vtimur, p̊ ꝓ cā ſcđa, 2ᵒ ꝓ parte ꝑ quā totū agit, 3ᵒ ꝓ cā actiua ad diſpōnē p̄uiā, 4ᵒ ꝓ eo qō non mouet niſi motum. fo.105.m.
Intenſio ⁊ remiſſio formarū, penes quid attendatur ſꝫ Peripateticos. fo.28.f.
Intentio huiᵒ primi libri, ⁊ intentionis cauſa, quę naꝫ ſit ſm Philoponum. fo.53.c.
Intētio poᶜ attēdit̄ penes effectū, ⁊ penes cāꝫ. fo.70.b.
Intentio rei ſenſibilis efficit in ſubto apto et itētioneꝫ q̄litatis, ⁊ qualitatē realem. fo.68.q.
Intētionalis q̄litas pt reflecti a ꝯrio reali. fo.69.a
Intellectus ſemper corrigit, ſed nō niſi mediantibᵒ alys ſenſibus interioribus vel exterioribus. fo.11.o.
Intellectio nō differt a re intellecta. fo.68.d.
Iſta ꝯña valet apud Ari. nauale bellū erit: ğ nečio aliqñ hęc eſt vera, nauale bellum eſt. fo.116.d.
Iſta ꝯña nō valet: Nauale bellū eſt futuꝝ igit̄ aliqñ hęc eſt vera: Nauale bellū eſt. ⁊ quare. fo.116.d.

TABVLA

¶ De Litera. L.

Latio recta p̄cipue eſt in loco ꝑmutāter. fo.36.i.
Leuitas ignis et aeris pñt cōſiderari, quatenus accidentia eorum ſunt: ⁊ quatenus pro formi eorum ſubalibus vſurpantur. fo.88.b.
Leucippi ⁊ Democriti opio de ipſo facere pati. fo.61.c.
Libri inſcriptio a quo ſumenda ſit. fo.3.f.
Libri inſcriptio potiſſimū fit aut ab aliquo eēntiali, aut ab aliquo accidentali. fo.3.g.
Linea nō eſt maior cū punctis extremis cōpoſita, q̄ꝫ ſine punctis. fo.14.b.
Lineę mutuo ſe tangere poſſunt ſm Philoponum aduerſus Alexandrum. fo.55.o.
Locatiꝑs q̄lꝫ an ſit nečio in loco ꝑ ſe vl ꝑ accñs. fo.37.i.
Lux cęleſtis ⁊ elñtaria ſpē nō differūt. fo.83.i.
Lux ꝓbabiliter prius cęlo ineſt: q̄ꝫ motus. fo.83.k.

¶ De Litera. M.

Magnus regenerationis annus, qñ cōtingat ſm Platonicos ⁊ Aſtronomos, vide. fo.119.k.
Magnitudo ſm oē ſignū diuiſibilis ſi in actu ponat̄ nullum emergit impoſ̄e. fo.13.k.p.
Magnitudo corporea pōt diminui in infinitū: ꝯcedit̄ hęc a phyſico ꝑ accñs, a mathematico vero per ſe. fo.18.i.
Magnitudinis diuiſio in pūcto fieri dı̄ qꝛ ꝑ magnitudis diuiſionem relinquit̄ punctus. fo.19.b.
Materia ꝓpria rōne q̄ mā, incorporea eſt ⁊ penitus informis, pñs tñ atqꝫ in actu ſemꝑ eſt corpus. fo.14.q.
Mā ñ pt denudari a forā, qꝛ qō nō ē in actu eēt in actu. Deducit̄ hęc illatio q̄ fuit Auer. 2. phy. t. c. 12. fo.22.a.
Materia apud Auer. q̄ꝫuis nō poſſit eſſe, pōt intelligi ſine forᵃ, ⁊ in hoc corrigendus Egidius. fo.22.b.
Mā ſub rōne eſſentię intelligibilis eſt abſqꝫ forma q̄ꝫq̄ꝫ nūq̄ꝫ intelligatur niſi prẹintellecta forma. fo.22.b.
Mā intelligit̄ ꝑꝑ formaꝫ diſpoſitiue ⁊ quietatiue, pōt tñ intelligi impꝑfecte actu ſimplici abſqꝫ forma. fo.22.c.
Materiā intelligi ꝑ formā eſt duplr̄. fo.22.c.
Materia hꝫ eēntiā et exñtiā aliā a forma ⁊ nō ꝓpter formam ſm ſcotiſtas. Uide pōnē eorū luculēter brenibᵒ declaratam. fo.22.d.
Materia nō pōt eſſe ens per ſe ſubſiſtens, cū nullū prędicamētorū ei actu inſit. fo.23.b.
Mā ſm ſubm eſt eadē oībᵒ, ſm rōnē altera. fo.30.f.
Materia augumētationis dı̄ nō corpus bifariā, loco ſcilicet ⁊ eſſe. fo.37.e.
Materiam ſeparari a q̄ꝫtitate, ⁊ eſſe ꝑtē corporis ſenſibilis. quomodo intelligatur. fo.37.e.
Materiā ſeparari a corporibus phyſicis ⁊ in loco nō eē trifariam contingit. fo.37.h.
Materiam eſſe in loco eſt per accñs neceſſario. fo.37.i.
Mā eſt duplex gnōnis. ſ. quę altera eſt cōpoſiti pars, ⁊ cōpoſitionis materia dicit̄ ⁊ augumentationis quę ipſiꝫ eſt compoſitum. fo.38.o.
Materia eadē eſt alterationis ⁊ augumēti. fo.39.m.n.
Materia carnis augeri nō pōt ſcđꝫ Philoponū. fo.46.b.
Materia nō pōt dici rara ſeu denſa, nec plus nec minus q̄ꝫuis interminata. fo.51.l.
Materia ſola additione fit maior. fo.52.p.
Materia cōis eſt vti genus. fo.59.q.
Materia nūq̄ꝫ denudat̄ a ꝯrys ſpecifice tentis. fo.78.l.
Mā atqꝫ ſbm, ꝯrioꝝ ſubta dñr, alr̄ tñ ⁊ alr̄. fo.79.c.
Mā eſt ſubiectū remotū ꝯriorū ⁊ ſubm ꝓximū. fo.79.c.
Materia eſt ſbm ꝑtiale ꝯrioꝝ, ⁊ cōpoſitū totale. fo.79.c.
Materia eſt p̄mū elementariū principiuꝫ. 2ᵐ formā, quę eſt cōtrarietas, 3ᵐ quatuor elñta. fo.79.d.f.
Mā cur p̄ᵐ ſit inter elñtaria p̄nᵃ ſm Philop. fo.79.e.
Mā cęli ⁊ mā elñti, q̄ rōne ſint eiuſdē gñis. fo.107.b.
Materia gñabiliū vnde habeat, vt ſit potētia exñs contraria, materia vō cęlorū minime. fo.107.b.
Materia analogice dı̄ de gñabili ⁊ cęleſti. fo.107.p.
Materia cęli ⁊ gñabiliū conſiderant̄ rōne mathematica ⁊ ratione phyſica. fo.107.p.
Materia nō eſt cā efficiens gñationis ⁊ corruptionis vt Anaxagoras credidit. fo.108.n.
Materiale principiū eſt ex quo aliquid primo fit, ⁊ in qō vltimo diſſoluitur. fo.10.e.
Mathᵉᶜᵃ a loco phyᶜᵒ abſtrahūt, ꝫ nō a mathᵉᶜᵒ. fo.54.m.
Mauri volūt Deū poſſe ex nihilo aliquid facere, non tñ aliquid in nihilū redigere. fo.21.l.
Meatᵒ qñ ꝓportiōales ⁊ cōmēſurabiles dicant̄. fo.61.a.
Medici fere omnes aſſeuerant ſimilares partes ſpē differre, vide illoꝝ motiua. fo.32.q.
Medicina dı̄t gñe materię a ſanitate. fo.59.m.
Medium duplex, ꝑmutationis ⁊ formę. fo.74.q.
Mediū dı̄ vel negatione, vel ꝑticipatiōe, qō itē bifariā vel formaꝝ vel cōditionū participatione. fo.74.c.
Mediū eſt ꝑ ęquidiſtantiam ab extremis. fo.102.p.
Medium eſt duplex ſcilicet ęquale ad pondus, ⁊ ęquale ad iuſtitiam. fo.103.l.
Mēbra inęquali ꝓportione augeri ⁊ nutriri tribus de cauſis cōtingit, vide illas. fo.49.m.n.
Meliᵒ ⁊ peius nō variāt rōnē gñis teſte Philo. fo.170.i.
Miſtionū, alia eſt ꝑatio, craſis gręce latine cōplexio, vt in mellicrato; alia appoſitio, vti panſpermia gręce, in q̄ duo miſcent̄ ſeia, alia cōplicatio i mā ⁊ forᵃ. fo.10.q.
In miſto vna eſt materia diuꝫ formaꝝ. fo.38.l.
Miſtio eſt alteratoꝝ vnio. fo.69.i.74.e.
Miſtionis duo ſunt modi. fo.72.f.
Miſtio eſt eoꝝ quę in materia cōicant. fo.72.d.
Miſtionis forma eſt forma ſpecifica. fo.76.a.
Miſtio qūo fiat. fo.76.b.
Miſtionis definitio, quonam pacto intelligenda ſit ſm Philoponum. fo.76.k.
Miſtio ē vnio q̄litatū p̄maꝝ, formalr̄ remanentiū in medio ſcđm eſſe remiſſum teſte Philop. fo.106.p.
In miſto mediante ſemine, ſeminalis calor vt agens concludit. fo.107.b.
Miſtura duplex, q̄ꝫtitatiua. ſ. ⁊ qualitatiua ſꝫ Auerro. ⁊ definitur mēbrorū vnūqōqꝫ. fo.72.l.
In miſto ex vino ⁊ aqua ęqualibᵒ vtrūqꝫ corrūpitur, ⁊ neutrum augetur, ſm Philop. fo.42.g.
In miſtis non ſunt qualitates virtuales alię ab actualibus. fo.87.n.
Miſtū ꝓficiſci ex elñtis, pt tribᵒ modis intelligi. fo.102.f.
Miſtum eſt ex elemētis duplr̄, vt ex materia, ⁊ vt ex termino a quo. fo.103.b.
Miſta nālia fiūt circa terrā tm̄, qūo intelligat̄. fo.103.p.
Miſta ꝑfecta in media qñqꝫ aeris regione fiūt. fo.103.q
Miſcibilia in miſto tm̄ potētia manent. fo.72.a.
Miſcibilia ſunt tm̄ quę ſeparari poſſunt. fo.72.b.
Miſcibilia ſm oēs conditiones ab Ariſtotele aſſignatas ſunt tātum elementa. fo.74.g.
In miſcibilibᵒ abuſiue ſumit̄ auctio, viđ rōnē. fo.42.b.
Minima naturalis per ſe vt corpora nālia dant̄, ꝑ accidens vt q̄ꝫta nō dant̄. In hac doctrina gloriat̄ ſimul ⁊ lętatur doctor. fo.18.k.
Modi ad ſenſus corrigēdos cum errant circa ſenſibilia, enumerantur. fo.11.m.
Momentaneū nō ē de rōne gñationis, cū elñtorū gñatio ſit ſucceſſiua, nec ſucceſſiuuꝫ de rōne motus, qꝛ augumentatio eſt in nō tꝑe ſm Auer. fo.9.m.
Mobile ad formā, quo ſenſu vſurpari ſoleat. fo.4.c.
Motᵒ, tp̄s ⁊ id genᵒ, nō gñantur ſm Auicen. fo.24.l.

Motus ⁊ generatio requirunt ens in actu ⁊ ens in potentia, aliter tamen ⁊ aliter. fo.30.c.
Mot⁹ ⁊ gnõ, pñt cõſiderari vt vię ⁊ vt for^e. fo.30.d.
Motus localis cur dicaꝛ pmus motuũ. fo.36.m.
Motus qlib; g nõ ẽ ſ; nã;, pternãlis dĩ. fo.100.i.
Motus obliquus tm̃, cauſa eſt gnõnis ⁊ corruptiõis ſm Philoponum. fo.110.f.
Mot⁹ obliqu⁹ eſt cã prima gñationis ⁊ corruptiõis earũq; ppetuitatis, c⁹ diari⁹ mot⁹ ẽ cã remota. fo.110.o.
Mot⁹ ẽ ppetu⁹ pp mobile in loco circulari. fo.115.o.p.
Mouens ſi p propriã cõtactus definitionem moueat, in mouẽdo ⁊ agendo repatitur. fo.55.n.
Mouens duplex, qõdã mouendo moueꝛ, quoddam immobile mouet, itidem de agente. fo.55.g.

¶ De Litera. N.

Natura in cã eſt vt vnũqdq; a ſibi ſimile fiat. fo.100.b.
Natura appetit melius de poſſibus. fo.112.f.
Nãlis ſcia tria cõſiderat, nãm ipaȝ, mãm. ſ. ⁊ formã, hñs nãm, ⁊ rẽ ſm naturã. fo.2.g.
Neceſſariũ ſimpl'r ⁊ ex ſuppõne, impoſſia ſunt in his quę in recto mouentur. fo.117.d.
Neceſſarium ſimpliciter tm̃ in his eſt, quę circulariter mouentur. fo.117.d.
Neceſſariũ cũ ſempiterno cõuertitur, nõ aũt cũ ppetuo apud Ariſtotelem. fo.118.a.
Nec̃io gñari ⁊ circulo gñari idẽ ſunt. fo.118.i.
Neceſſariũ duplex ſimpl'r ⁊ ex ſuppõne. fo.116.l.
Neceſſitas ponẽdi formã corporeitatis, q̃nã ſit. fo.32.e.
Nihil multipl'r ſumiꝛ, in trãſcendente, in gñe, in ſpẽ ⁊ in indiuiduo. fo.21.l.
Nihil patitur a connaturali, nec a remoto vltra ſphęrã paſſionis. fo.67.d.
Nullus ex veteribus de augumẽtatione locutus rudimẽtã tranſcendit. fo.11.o.
Nullũ corpus cõponitur ex punctis. fo.17.b.
Nutrimẽtũ quale futurũ ſit vt nutriat. fo.46.g.
Nutrimẽtũ quo pacto membro apponatur vt inde fiat auctio ſm Philop. fo.47.c.n.
Nutrimẽtũ, minuimentum, ⁊ augumẽtũ ſubito ideȝ ſunt, differunt ratione. fo.48.b.q.
Nutrimẽtuȝ eſt materia cõuerſionis nutriti. fo.105.c.
In nutrimẽto ſunt quatuor formę elementoꝝ actu ac quatuor qualitates illius mãm nõ denoiantes, aut formal'r illi inhęrentes, ſed ipſam tantum mõ diſpoſitiue afficientes. fo.105.d.
Nutritio eſt humidi deperditi reſtauratio. fo.105.b.
Nutritio qualiter fiat. fo.105.d.

¶ De Litera. O.

Obiectũ dĩ tã reſpectu potentię, q̃ȝ ſcię ⁊ habit⁹. fo.4.d.
Occupatio maioris loci nõ eſt motus localis. fo.53.b.
Oẽ pri⁹ ſeparari põt a ſuo poſteriori, intelligiꝛ qñ illud pri⁹ ẽ in actu, qm̃ in priori ſm potẽtiã falſuȝ ẽ. fo.29.q.
Omne qõ apparet eſt. Illa propoſitio habet duplicem ſenſum vide eos. fo.11.o.
Oia eẽ vnũ ꝯtingit vel pncipal'r aut pticipatiue. fo.4.n.
Opinio Auer. q repati ſit poſſe ſm diuerſas qualitates, nõ eſt peripatetica. fo.70.p.

¶ De Litera. P.

Pars eſt duplex. ſ. dependens ⁊ independẽs. fo.37.i.
Partes ſimilariũ ptiũ in augumẽto ſunt duplices formales ⁊ materiales. fo.45.b.
Partes formales ⁊ materiales in vino ⁊ in quolibet miſto quę nã ſint ſm Alexandrũ. fo.50.b.
Partes formales ⁊ mãles q̃nã ſint ſm Auer. fo.45.g.
Parẽtes in gñatione prolis vltimã tm̃ mõ ſubminiſtrãt diſpõnẽ ad aiam intellectiuã. fo.35.l.
Parmenides ⁊ melliſſus negarũt gñationẽ eẽ. fo.10.b.
Parmenides ⁊ melliſſus negantes motũ, actionẽ ſimil'r atq; paſſionẽ neglexere. fo.61.f.
Parmenidis ⁊ melliſſi ſnĩa de ente ⁊ vno, ex ſermonuȝ ſequela videtur quidẽ apparens, in re aũt pluſq̃; dementia eſt. fo.62.a.b.
Parmenides ⁊ melliſſus, oia eẽ vnũ aſſerentes gñationem eẽ alterationẽ fateri coguntꝛ. fo.4.m.
Paruũ a paruo an facilius patiatur, ⁊ magnuȝ a magno tardius. fo.73.o.
Pati eſt in paſſionẽ duci, vel eſt aſſil'ari faciẽti. fo.60.k.
Patiens nõ eſt cõpoſitũ ex corporibus indiuiduis, q̃ atoma ſiue adięreta nũcupanꝛ. fo.67.e.
Paſſibile ab intrinſeco eſt rõne materię, ab extrinſeco vero rõne agentis. fo.75.o.
Per quãtũ aliqua qualitas eſt actiua, p tantũ eſt reſiſtitiua ⁊ econtra. fo.69.f.
Periodus eſt motus cõpoſitus ex acceſſu ⁊ receſſu ſolis ſm Philoponum. fo.111.f.
Periodus ſm ſpeciẽ ⁊ indiuiduũ qd ſit. fo.111.p.q.
Peripatetici nõ coguerũt po^{es} niſi penes effcm̃. fo.70.e.
Primũ agens ⁊ primũ mouens, quibus ꝯueniãt ⁊ quib⁹ differant vide. fo.60.b.
Prius ſeparari põt a poſteriori in q̃tuȝ prius ſine reduplicatione falſa eſt ꝓpoſitio. fo.38.k.
Philoponi digreſſio q̃ Platonẽ tueꝛ q triãgulũ eẽ indiuiſibilẽ nũq̃; mathematicoꝝ pitiſſim⁹ dixerit. fo.13.g.
Primitas duplex, cognitiõis ⁊ executiõis apõ Aũ. fo.1.q.
Plato tm̃ elemẽta gñari aſſeruit. fo.10.l.m.
Platonis põ de gñatione, Democriti põne min⁹ idonea q̃tuor rationibus fuit. fo.13.d.
Plato voluit triangulũ indiuiſibilẽ eſſe nõ in magnitudines (vt Ariſto. ſibi impoſuit) ſed in figuras ſm Philoponum. fo.13.g.
Plato cogiꝛ ideas ponẽ, vt ſil'e a ſil'i ꝓdeat. fo.57.d.
Plato el'ntoꝝ gnõnẽ i timęo ſcribẽs, p reductionẽ ad planities ⁊ indiuidua ſaluat eã, ⁊ qũo. fo.63.k.l.
Pertinacitas in opione, nõ eſt digna phõ. fo.88.m.
Pori ñſꝛ nec̃arŋ vt mẽbri fiat nutritio vl' auctio. fo.48.b
Pori nõ pñt dici partes formales, neq; augumentuȝ fieri poteſt ſm eas. fo.52.p.
Pori ſunt concedẽdi nõ ſicut Empedoclei dixere ꝓpter paſſionẽ. ſ. vel rerũ diuiſionem. fo.67.l.
Plures formę in eodẽ puncto materię nõ ſe penetrãtes, diſpoſitiue eſſe poſſunt, informatiue, autẽ ſeu ſpecificatiue, nequaq̃;. fo.49.m.
Poſitio quę aſſerit augumẽtũ fieri p poros nõ eſt peripatetica nec ſuſtentabilis. fo.52.p.
Poſſe qõlib; pt poni in eſſe, qũo itelligaꝛ. fo.17.g.
Pręedicata p ſe dñr de gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ q̃ten⁹ abſtrahũtur, a mã, pñtia mãę, ⁊ ꝯditione mãę. fo.2.d.
Poſterius vbi ſeqꝛ ad pus nec̃itate ꝯñię, in his ꝯuertiꝛ a poſteriori ad prius neceſſitate ꝯñię. fo.117.a.
Potẽtię diuerſę nõ pñt eẽ eiuſdẽ formę. fo.35.n.
Potentia actiua ⁊ paſſiua nõ attẽdunꝛ penes multitudinem materię. fo.68.n.
Potẽtia actiua nõ ſequiꝛ multitudinẽ formę. fo.68.o.
Potẽtia actiua attẽdiꝛ penes receſſuȝ ab imo, vel acceſſum ad ſummũ. fo.68.o. ſed fo.70.c. hanc confutat.
Po^a dici pt maior vl' minor diſpoſitiue a for^a. fo.68.o.
Potẽtia duplex ab in trinſeco ⁊ ab extrinſeco. fo.94.c.
Potẽtia triplex ſm Philoponũ aptitudinalis, habitualis, ⁊ intenſionalis. fo.103.d.
Propõni de poſſi, aliqñ corrñdebit vna de ineſſe qñq; vera, nõ tñ eiuſdem quãtitatis (vt Alexã. Philopo. ⁊ Philoni placuit.) fo.16.k.

Propõni poſſi ſm actũ, correſpondere debet vna de ineſſe eiuſdẽ q̃ȝtitatis. fo.16.k.
Propõni cuilibet de poſſi, corrñdet vna de ineſſe, hab; veritatẽ ſm Ariſto. in permanentibus tantum non in ſucceſſiuis. fo.17.k.
Propõnes poſſes vl'es, qñq; ponunꝛ i eẽ in pticularib⁹, qñq; p ꝓpõnes negatiuas, vt Philo. placet. fo.17.l.
Propõnes nõnullę dici pñt ꝯrię ſ; mãm, quę ſ; formam ſunt ſubcontrarię. fo.57.f.
Propõ nõ dĩ nec̃ia ſm eſſe ⁊ quare. fo.2.d.
Propõ trib⁹ modis eſt nota apud Auer. fo.8.d.
Propõ quędã aliqñ vera eſt rõne gñis, quę aliqñ eſt vera rõne ſpẽi teſte Auer. fo.88.o.
Problema q oẽ agens in agendo repatiatur, neutruȝ ⁊ ꝓ omni parte defendi poteſt. fo.70.k.
Proximę ꝯria tã factiua q̃; paſſiua ad inuicẽ mutantur, nõ ſm numerũ, ſed ſm ſpẽm. fo.59.c.
Punct⁹ nõ eſt contigu⁹ ⁊ imediati pũcto. fo.17.f. in textu.
Punctũ oino nullũ actu eſt in magnitudine, pter eũ quo magnitudo diuiditur actu ab alia magnitudine ſm Philoponum. fo.18.a.
Pũctuȝ eẽ vbiq; in ꝯtinuo pt eẽ in actu ⁊ in po^a. fo.18.d.
Pũcta quę plura ſunt po^a, vnũ qõdã ſũt in actu. fo.18.d.
Pũctũ eẽ in oi pte q̃ diuidi pt dupl'r itelligiꝛ. fo.19.f.

¶ De Litera. Q.

Quantitas nullam dicit perfectioneȝ, cũ nõ ſit de principŋs actiuis. fo.18.k.
Qualitates primę imediate ⁊ p ſe non fundantur in materia prima. fo.33.b.
Qualitas ⁊ quãtitas terminatę quid ſint. fo.46.b.
Qualitas quęuis ſenſibilis ⁊ maxime tatilis multiplicat ſe intẽtional'r p lineã ſphęralẽ vſq; ad certũ datũ terminũ ita vt res ipſa ſit ſenſibilis. fo.68.q.
Qualitatum conſtantię quonaȝ modo ſe habeant ad elementa ipſa. fo.87.k.
Quantum quod mã eſt auctionis, an ſit potentia corpus vel actu. fo.37.b.c.
Quę faciunt ⁊ patiũtur ſunt eiuſdem materię, quę mã intelligaꝛ ſm Philop. fo.59.b.
Quicunq; phati ſunt (ſecrẽto Platone) ſuperficietenus de omnibus ſunt locuti. fo.10.o.
Quodlibet gñatur ex quolibet. fo.90.b.
Quodlibet el'ntũ põt gñari ex quolibet el'nto. Hęc ꝓpõ de rigore logico falſa eſt, quãuis de rigore phyſico ſit vera. fo.94.p.q.

¶ De Litera. R.

Raro reperitur nomẽ vniuocũ. fo.54.l.
Raritas atq; denſitas duplices ſunt ſ; Auer. q̃dã. ſ. qualitatiuę de q̃rta ſpẽ, q̃ȝtitatiuę alię. fo.51.o.
Rarefactio nõ eſt motus vnus, ſ; duo. fo.49.d.
Rarefactio ⁊ auctio quomõ differũt. fo.45.p.
In rarefactiõe ſunt tres mot⁹, q nã ſint, vide. fo.39.a.
Rõnes extraneę, logicę dñr pmo poſterioꝝ. fo.13.e.
Reactio fieri poteſt per medium. fo.69.m.
Redditũ alę ad corpus Ariſto. nõ negauit, teſtibus Alexãdro ⁊ Philop. fo.119.o.
Reſurrectio nõ erit ſ; idẽ nũero apõ Philop. fo.119.n.
Res nãlis bifariã dĩ, interdũ ſm mãm, interdũ ſm formã aliquãdo ſm vtrunq;. fo.43.p.
Res quium longe plures ſint q̃; nomina, hinc ſuborta eſt ęquiuocatio. fo.54.l.
Res intellecta ſm Ariſt. ⁊ Auer. eſt ęterna perfectio intellectus. fo.68.d.
Res triplex habet eſſe, in effectu, in ſuis cauſis, ⁊ apud intellectum. fo.2.h.
Res quęlibet his aluntꝛ, ex quibus ſunt. fo.104.g.

¶ De Litera. S.

Sẽſibile quocũq; ſenſu eſt ſenſibile ſenſu tactus. fo.89.a.
Senſus tunc eget correptione, qñ nõ oẽs ſenſus eiuſdẽ rõnis cõcordãt. fo.11.n.
Senſus ſcõo tunc eget corruptione, qñ in ſenſibilibus p p accñs nõ cõcordãt oẽs ſenſus eiuſdẽ rõnis. fo.11.n.
Senſus errare poteſt dupl'r vel quãtũ ad imutationeȝ, vel q̃ȝtum ad rẽ imutantẽ ſm Egidiũ. fo.11.g.
Semper fieri bifariã cõtingit, ſm vnã ⁊ cõtinuũ gñationẽ, ⁊ ſm reiterationem. fo.117.i.
Separari ẽ dupl'r, aut ſm eẽ aut ſm intellectũ. fo.21.q.
Si idẽ generaret ſeipſum, cõtradictoria q eẽt ⁊ non eẽt verificarentur de illo. fo.10.c.
Si puncta mutuo ſe tãgerent, tangibilium eẽt penetratio ⁊ non continuatio. fo.15.f.
Siccũ eſt qõ proprio termino bene terminabile eſt, male aũt terminabile termino alieno. fo.81.b.
Scibile vt intellectus obiectũ duplex h; eſſe, mãle videlicet ⁊ formale. fo.2.i.
Symbolum quid ſit. fo.90.b.
Sil'ia ⁊ eadẽ penit⁹, inicẽ nõ agunt ⁊ patiunꝛ. fo.57.b.
Simile ab omnino diſſimile nõ patitur. fo.57.o.
Simile in ſimile agere nõ põt, ſeruata potẽtia paritate vndecũq; ſit illa, q̃ȝuis nõ ſeruata potẽtię ſimilitudine in quouis agere poſſit. fo.68.o.
Simpl'r ens dupl'r ſumitur, vel ſimpl'r ꝓ perfectiſſimo ⁊ p̃iter. x. pdicamẽta, vel ſimpl'r ꝓ cõi ⁊ trãſcẽdẽte, ac oibus. x. pdicamẽtis cõe. fo.20.21.q.a. in textu.
Simpl'r gñari ⁊ corrũpi, a nõ ſimpl'r gñari ⁊ corrũpi iõ differũt, q2 hoc eſt penes ſimpl'r ens ⁊ hoc aliqd, illud circa ens ſm quid. fo.26.b.
Signũ aliqñ accipitur ꝓ parte ad ſenſuȝ demõſtrabili, aliquando pro puncto. fo.19.i.
Sitis eſt frigidi ⁊ humidi appetitio. fo.105.b.
Sophiſmata hęc, mã põt ſtare ſine forma, igitur aliquãdo ſtabit, corpus põt ſtare ſine loco, ergo aliquando ſtabit, ois hõ eſt corruptibilis, ergo aliqñ ois hõ erit corruptus, qũo diſſoluanꝛ ſm Philop. fo.17.m.
Solus ignis inter elemẽta nutritur, quo pacto intelligi debeat. fo.105.h.104.i.
Sphęrus Deus apud Empedo. qd ſit. fo.100.c.
Surſuȝ ⁊ deorſuȝ, ſunt pmę loci dĩię, ⁊ q̃re. fo.55.c.
Suba nõ exñte, nullũ alioꝝ pñtoꝝ erit. fo.20.q.21.d.
Suba quęlibet ſeparari põt ab accñte inq̃ȝtũ ſuba cũ reduplicatiõe ꝓpõ ẽ va, abſolute võ ꝓlata falſa. fo.38.k.
Suba ſubę cõtrariatur ſm Philop. ⁊ Alexã. idq; in ſimplicibus ſubſtãtŋs intelligẽdũ adſtruũt. fo.104.f.
Spẽs viuentiũ vnaquęq;, certũ ſuę durationis tẽpus limitat, vltra qõ nulluȝ eius ſingulare ꝓgredi põt, q̃ȝq̃; citra illud corrũpi poſſit. fo.112.b.
Subiectũ gñationis, vt prima mã, nec p ſe nec per accidens eſt ſenſibile. fo.30.l.
Subiectũ receptionis primaꝝ q̃litatũ, eſt pma mã, ſubm autem denoiationis eſt cõpoſituȝ ex materia ⁊ formã ſm recentiores. fo.33.g.
Subiectũ augumẽti eſt duplex, totale. ſ. adequatũq;, ac partiale. fo.45.d.
Subiecta partialia auctiõis, ſunt partes formales ⁊ nõ materiales. fo.45.e.
Subm augumti nõ eſt q̃ȝtũ abſtractũ a mã phy^{ca} nec forma ipſa, ſ; cõpoſitũ hñs formã q̃ȝtã. fo.48.c.
Subm ſm gręcos ſp eſt id, qõ pdicato ſubŋciꝛ. fo.1.e.
Subm ⁊ intẽtio ſiue mã in aliq ſcia, idẽ ſunt. fo.1.f.
Subiectũ gnõnis el'ntorũ, nõ eſt corp⁹ in actu. fo.92.c.
Subiectum pręedicatũq; duplicia, ꝓblematica, ⁊ ſimpl'r ſm Philoponum. fo.4.c.

Subiectuꝫ dicit̃ vel q2 aliud ſibi ineſt, vel quia aliud de ipſo dicitur. fo.4.c.

ℭ De Litera. T.

Tactus eſt nomẽ analogum. fo.54.l.m.
Tactus proprie eſt corporũ. fo.54.p.
Tactus duplex mathematicus ⁊ phyſicus. fo.55.b.
Tact⁹ ẽ tripl'r, ꝓ̃pe, magis ꝓ̃pe, ⁊ ꝓꝓriſſime. fo.55.p.
Tactũ quodcũqꝫ vt in pluribus tangit, vt in paucioꝛib⁹ tactũ non tãgit, vt in oĩb⁹ tactuꝫ tangit, in quibus genus materię cõmune eſt. fo.56.b.
Tactus trifariã dicit̃, pure mathematice, pure phyſice ⁊ horum medius. fo.56.l.
Tactus ſm oẽs cõditiones eſt inter mutuo actiua ⁊ paſſiua. Uera eſt ꝓpõ qñ inter agẽs a patiens eſt contrarietas ſm ambas qualitates. fo.69.i.
Tangere eſt habere vltima ſimul. fo.54.o.
Tangere tria habet ſignificata ſm Philoponũ. fo.55.o.
Tangentia ſe mutuo ſolũ ꝓprie agũt ⁊ patiunt̃. fo.54.e.
Tangẽtia ſe mutuo ſm aliquam partẽ tangũt. ⁊ ſm aliquam non. fo.15.e.
Tempus ⁊ inſtans nõ ſunt formal'r extra aiam ſed tantũ material'r ſm Auerroem. fo.9.l.
Tempus gñationis ęq̃le eſt tẽpori corruptiõis. fo.110.p
In termininis cõuertibilibus, argui põt cõſtructiue ⁊ deſtructiue. fo.72.m.
Tẽpus dupl'r accipitur ꝑ mẽſura ſiue q̃titate ſimpl'r ⁊ put eſt fato nexuqꝫ cãꝝ affectũ. fo.36.b.
Tribus ſeruatis, bona. ſ. organi diſpõne, bona mediꝫ aptitudine, bonaqꝫ obiti ꝓpoꝛtione, nullus ſenſus errare põt q̃tũ ad rẽ imutãtẽ ſm Egidiũ. fo.11.g.
Tria ſunt pñ ͣ reꝝ gñabiliũ ⁊ ſempiternoꝝ. fo.107.g.
Trianguli rõ indiuiſibilis eſt, ſicut domus rõ. fo.13.i.
Trina dimẽſio eſt coęterna materię ſm Philoponum ⁊ conuenit cũ Auer. fo.48.f.
Tota homogenea ex ſimilaribus cõſtant. fo.16.f.
Tranſmutabile quoduis in aliud poteſt ex illo tranſmutari. fo.92.p.
Tranſmutationes trifariã dĩnt, vel penes terminos ad q̃s, vl' penes trãſmutãdi modos, aut penes ſbta. f.36.h
Trãſmutationis cuiuſlibet ⁊ materia eſt vna, quomodo intelligendum ſit. fo.7.p.
Triplex entium genus mũdo debebatur, vt eſſet perfectus. ⁊ quę. fo.112.i.

ℭ De Litera. V.

Viſio nõ eſt actio penitus intentionalis, ſed realis perfectiua. fo.68.d.
Viſus ⁊ viſibile prioꝛa ſunt tactu ⁊ tactili. fo.80.d.
Viſus ſpecie differentes ratione ſubti, conueniũt ſpecie ratione obiecti. fo.87.l.
Viſibile vt viſibile ſimpl'r eſt prius tangibili dignitate ⁊ vniuerſalitate. fo.80.f.
Virtus occulta ſiue manifeſta nõ eſt in miſtis ſm peripateticos. fo.84.n.
Vita hũana ꝯtigit vſqꝫ ad. 120. annos ſꝫ Phil. fo.111.a.
Vitarũ cã duplex eſt, vna ex parte mãę miſtura ſiue cõplexio, altera ex ꝑte celi, mot⁹ ſolis ſꝫ Ari. fo.111.m.
Viſcoſa nõ miſcent̃, ſꝫ tm̃ molẽ amplioꝛẽ faciũt. fo.73.o.
Veteres ꝑter mãm nõ ponũt niſi accñ̃a. fo.10.f.
Vna eſt foꝛma totalis oĩum mẽbroꝝ apud phõs, plures attamen qualitates. fo.35.p.
Vnũ numero poſitiuũ, ab vno numero ꝑuatiuo differt, q2 hoc cõe eſſe nequit, illud vero põt. fo.93.c.
Vni vnum tm̃ eſt cõtrariũ ꝑ̃ ⁊ ꝑ ſe. fo.104.o.
Vnũ ſm numerũ nõ ideo ſit, q2 ex eiſdẽ ſit, ſꝫ ideo q2 idẽ ꝑmanet prius ⁊ poſterius. fo.119.n.
Vulgata ꝓpõ, ꝙ magnitudinis diuiſio fiat in puncto, nõ eſt cõiter intelligenda. fo.19.h.

ℭ Vtrum.

Vtrũ gñatio ſit, ⁊ q̃uo ſit. mouet̃ ab Ariſt. in tex. fo.10.h.
Vtrũ gñatio poſſit ſimpl'r cõpetere cui non cõpetit motus ſimpliciter. fo.11.d.
Vtrum oẽ quod apparet ſit. fo.11.f.
Vtrũ ſi oia factiua ⁊ paſſiua ſint cõtraria eiuſdeꝫ materię, oia contraria eiuſdẽ materię ſint inuiceꝫ factiua ⁊ paſſiua. fo.59.c.
Vtrũ oia paſſiua ⁊ factiua ſint contraria. fo.59.c.
Vtruꝫ oia contraria factiua ⁊ paſſiua ꝓxime mutentur ad inuicem. fo.59.c.
Vtrũ Democritus ⁊ Leucippus poſuerint vacuũ innatuꝫ vel ſeparatũ. fo.62.m.
Vtrũ ex miſtis poſſit miſtũ effici. fo.76.f.
Vtrũ miſtio ſit naturalis. fo.76.g.
Vtrũ dato igne in alteratiuis ⁊ motiuis, moueret̃ ꝑ̃ciſe ad concauum. fo.89.m.
Vtrũ datis infinitis elemẽtis, el'ntũ fieri poſſit ex el'nto gñatione ſaltẽ inoꝛdinata. fo.97.q.
Vtrũ vnus pugillus aquę ſit ęqualis ſm q̃titate decem pugillis aeris. fo.98.g.
Vtrũ calidũ ſit principale agẽs calefactionis an inſtrumentale. fo.105.k.
Vtrũ aliqua cã poſſit prioꝛ aliquo effectu, cuius ipſa nõ ſit cauſa quatenus talis. fo.105.k.
Vtrũ partes elemẽti nõ tãgentes elemẽtum ſibi vicinũ, aliquãdo corrumpantur. fo.113.a.
Vtrũ oẽ qꝺ gñat̃ nec̃io gñet̃. in textu. fo.116.k.
Vtrũ oia ſimil'r iterentur vel ne. fo.119.e.
Vtrũ in q̃buſcũqꝫ eſt neceſſariũ ex ſuppõne in his etiam ſimpl'r neceſſarium cõſideretur. fo.116.m.
Vtrũ duę ſubcõtrarię, ſint. ſimul verę. fo.4.h.

ℭ An.

An ꝯ̃ña Ariſt. vera ſit. Elemẽta poſſunt tranſmutari inuiceꝫ in chaos, igitur vnum ex altero effici poteſt extra chaos. fo.9.n.
An gñatio ſit cõgregatio ſicut dixit Emp. fo.11.q. in tex.
An graue ⁊ leue agant fo.80.k.
An hũidi ⁊ ſicci definitiones ſint recte aſſignatę. fo.81.c.
An ſit elementum ignis. fo.87.f.
An detur coꝛpus ęquale ad pondus, ſaltem in qualitatibus motiuis. fo.106.h.
An ſi daretur coꝛpus ęquale ad pondus, cõpeteret ſibi aliqua operatio naturalis. fo.106.h.

ℭ Quomodo.

Q̃uo aliquo adueniente fiat auctio ſm Philo. fo.46.m
Q̃uo humidũ nutrimẽtale fiat vnũ cũ humido prioꝛi per mẽbra diſſeminato ſm Philoponum. fo.47.c.
Q̃uo anima indiuiſibilis ⁊ quęlibet eius pars augeat̃ ſꝫ Philoponum. fo.47.d.
Q̃uo calidũ ſit effectus primi calidi. fo.84.a.
Quomodo differant ignis in ſua propria ſphęra ⁊ ignis hic noſter. fo.87.h.
Q̃uo vnũ el'ntũ põt expugari ⁊ expugare alteꝝ. fo.94.k.
Q̃uo elementa remaneãt in miſto. fo.102.h.

ℭ Propter quid.

Propter q̃d nihil ſeipſuꝫ gñet, ſed vtiqꝫ ſaluat. fo.10.c.
Propter quid nihil alteret vel augumentet ſe, q̃uis in loco ſe moueat. fo.10.c.
Propter q̃d per accidẽs aliquid corrũpit ſe, non aũt ſe gñat ꝑ ſe vel per accidens. fo.10.c.

ℭ Cur.

Cur ſtannũ ęri male miſceatur. fo.74.a.
Cur pertractatio de elemẽtis facta in 2°, 3°, ⁊ 4° cęli eſt certioꝛ ea, quę hoc in libꝛo tangitur. fo.78.p.
Cur elemẽta ab Ariſtotele prima dicant̃ coꝛpoꝛa, quuꝫ ⁊ cęleſtia prioꝛa ſint. fo.78.p.
Cur rarũ ⁊ denſum tangibiles qualitates Ariſto. pręter miſerit. fo.8.m.
Cur ſubiecti ſpecierũqꝫ illius principia in ſciẽtia probari poſſint ſm Auerroeꝫ. fo.1.k.
Cur aeris caloꝛ nõ ſentitur ſm Auer. fo.88.b.
Cur ignis agens in aquã nõ corrũpit eã ſm ambas qualitates, ex quo eſt illi penitus contrarius. fo.94.k.
Cur ſolis elongatio corruptionẽ, eiuſdẽqꝫ acceſſio generationẽ faciat. fo.110.e.
Cur in el'ntis gñatio circularis eſſe poſſit in aialibus vero ⁊ plantis ſigillatim nequit. fo.119.a.

ℭ Quare.

Quare cum aial ſemper nutriatu vſqꝫ in fineꝫ vitę non ſemper itidẽ augeatur. fo.48.k.
Quare non oẽ patitur ab omni, neqꝫ oẽ faciat in omne ſm Philoponum. fo.59.b.
Quare poſſit ſe mouere aliquid in loco per ſe, ⁊ nihil alterare vel augere ſe per ſe. fo.61.i.
Quare ignis in propria ſphęra non lucet cum extra luceat. fo.87.h.

ℭ Queſtiones primi libꝛi.

Vtrũ gñatio ⁊ corruptio, gñabile ⁊ corruptibile augumentatio ⁊ alteratio ſint ſubiectũ in libꝛo de generatione ⁊ corruptione. fo.1.a.
Vtrũ de corruptibilibus poſſit haberi ſcia. fo.1.a.3.h.
Vtrũ corruptio ſit res naturalis. fo.2.g.3.i.
Vtrũ re corrupta ſcia illi⁹ remanere poſſit. fo.2.h.3.k.
Vtrũ in poſitiõe Democriti hęc poſſit ſtare, ꝙ coꝛpoꝛa q̃ ſunt rerũ ꝑ̃ncipia ſint indiuidua ⁊ figurata. fo.6.c.
Vtrũ aliquid poſſit ſimpl'r gñari ⁊ corrũpi. fo.7.q.
Vtrum generatio ſit in inſtãti vel in tempoꝛe. fo.9.i.
Vtrum ſi generatio eſt impoſſibilis, alteratio quoqꝫ impoſſibilis ſit. fo.9.o.
Vtruꝫ generatio ſimpliciter poſſit cõpetere. cui nõ competit motus ſimpliciter. fo.11.d.
Vtrum omne qꝺ apparet, ſit. fo.11.f.
Vtrũ coloꝛ habeat eſſe fixũ ⁊ reale, fo.13.a.
Vtrũ quantũ fiat ex nõ quanto. fo.14.p.
Vtrum ſi darentur Democritica coꝛpoꝛa, illa eſſent ꝑ̃ncipia. fo.15.k. ⁊. 16.f.
Vtrũ ſi daret̃ democritica coꝛꝑa, eẽnt ꝑ̃n ͣ coꝛpoꝝ. f.15.l
Vtrũ continuũ (vt linea) cõponat̃ ex pũctis. fo.15.p.
Vtrũ coꝛp⁹ q̃tũ ⁊ cõtinuũ ſit diuiſibile in infiᵐ. fo.18.f.
Vtrũ coꝛpus ſit diuiſibile ſupꝛa oẽ ſignuꝫ, vel ſm quodcunqꝫ ſignum. fo.18.l.16.l.
Vtrũ generetur aliquid ſimpliciter ⁊ corrũpatur, vl' nõ, ſed ſoluꝫ ſcðm accidentia. fo.20.k.l. in textu.
Vtruꝫ aliquid ex nõ ente ſimpl'r poſſit generari. fo.21.f.
Vtrũ agens poſſit redigere aliquid in nihil. fo.21.i.
Vtrũ materia poſſit eſſe abſqꝫ foꝛma. fo.21.q.
Vtrũ aliquod agens naturale poſſit ex nihilo aliquã foꝛmã generare vel pꝛoducere. fo.22.f.
Vtrũ corruptio vni⁹ ſit gñatio alteri⁹, ⁊ eꝯ̃. fo.24.e.
Vtrũ ſubſtãtia ſuſcipiat magis ⁊ minus. fo.27.i.28.d.
Vtrũ magis ⁊ min⁹ poſſint eẽ in accñ̃tib⁹. fo.27.m.28.d
Vtrũ ꝑ̃ncipiũ perpetuę gñõnis ſit materia. fo.29.o.
Vtrũ oẽ qꝺ gñatur, ex ente in põ fiat. fo.30.a.
Vtrũ in gñatione ſimpl'r dicta, fiat ex parte foꝛmarum ſubſtãtialiũ reſolutio vſqꝫ ad mãm primã. fo.31.q.
Vtrũ det̃ foꝛma coꝛpoꝛeitatis eadẽ numero in generato ⁊ corrupto fo.32.a.
Vtrũ dent̃ plures foꝛmę partiales ſimilariũ. fo.32.a.
Vtrum aliquid accidens vnuꝫ numero maneat in geneto ⁊ corrupto. fo.33.e.
Vtrum idem effectus numero, poſſit a quolibet pluriũ agentium generari. fo.34.h.35.p.
Vtruꝫ vna foꝛma numero poſſit in diuerſis materꝗs numero totalibus ineſſe. fo.34.k.
Vtrũ in quolibet pluriũ inſtãtium, idẽ numero gñabile datum poſſit generari. fo.34.p.36.a.
Vtrũ foꝛ ͣ coꝛꝑeitatis dĩat ſꝫ rẽ ab aĩa itellectiua. f.35.g.
Vtrũ mã poſſit ſcðm eẽ ſeparari a magnitudinib⁹. fo.38.h.
Vtrũ in eodẽ coꝛpoꝛe ſint p'tes mãę coextẽſę. fo.38.i.
Vtrũ mã ex q̃ coꝛp⁹ auget̃, ſit po ͣ coꝛpus. fo.40.g.
Vtrũ id qꝺ auget̃ ſit potentia magnitudo. fo.40.h.
Vtrum id augeatur, cui ſit additio, vel id quod additur. fo.42.b. in textu.
Vtrũ cibus aliqñ alteret illud in quo eſt virtus auctiua, aut ſolũ ⁊ ſemper alteret̃ ab illa virtute. fo.43.f.
Vtrũ in augumẽto foꝛma ſubſtantialis prioꝛ ſit termin⁹, vel quę de nouo gñatur. fo.45.m.47.d.
Vtrũ mã carnis augeatur. Eſt q̃ſitũ Philop. fo.46.h.
Vtrũ mã in qua foꝛma augetur, tꝑis interuallo, tãdẽ tota ſit reſoluta permanente adhuc ipſa foꝛma in materia. eſt quęſitum Philopo. fo.46.l.
Vtrũ auctio ſit generatio. fo.49.a.52.e.
Vtrũ cuilibꝫ qꝺ auget̃, q̃lꝫ ꝑs aucti ſit aucto. f.49.g.52.i.
Vtrũ in auctione maneat idẽ totũ añ ⁊ p⁹. fo.49.n.52.l.
Vtrũ auctio fiat ſm ꝑtes foꝛmales tm̃. fo.50.b.52.n.
Vtrũ caloꝛ nãlis agat in humiduꝫ nãle reſoluẽdo ipſum cõtinuo vſqꝫ ad finẽ vitę naturalis. fo.51.a.
Vtrũ auctio ſit motus cõtinuus. fo.51.f.52.h.
Vtrũ rarefactio ſit augumentatio. fo.51.k.
Vtrũ omne agens agat ꝑ cõtactum. fo.56.e.
Vtrũ agens naturale foꝛtius ⁊ citius agat in partem ꝓpinquam, q̃ꝫ in remotam. fo.56.h.
Vtrum quęlibet ſignificatio tactus dicat̃ tactus principaliter dictus. fo.56.l.
Vtrum aliquod coꝛpus poſſit tangere aliud coꝛpus et non tangi ab illo. fo.56.m.
Vtrũ icoꝛpoꝛeũ poſſit tãgere coꝛꝑeũ ⁊ nõ tãgi. fo.56.m.
Vtrũ omne faciens, in faciendo repatiatur, ⁊ omne qꝺ patitur in patiendo reagat. fo.59.g.
Vtrũ in coꝛꝑe ſint poꝛi deterⁱⁱ. fo.67.k. Quęſitũ ẽ Phil.
Vtrũ idem poſſit agere in ſeipſum. fo.68.b.
Vtrũ ſil'e poſſit agere in ſibi ſimile. fo.68.i.69.q.
Vtrũ caliditas realis poſſit ſe augere ꝑ antiperiſtaſim, hoc eſt, ꝑ aſſiſtentiã ꝯ̃rꝗ. fo.68.q.70.f.
Vtrũ virtus vni taſit foꝛtioꝛ ſeipſa diſperſa. fo.69.a.q.
Vtrũ duo lumina e diuerſis luminoſis effluxa, in mediũ faciant vnum intenſius. fo.69.c.
Vtrum oẽ agens in agendo repatiat̃. Eſt quęſtio de reactione vtillima. fo.69.d.70.h.
Vtrũ oẽs qualitates primę ſint ęqualiter, actiuę, ⁊ ęqualiter reſiſtitiuę. fo.69.l.
Vtrũ agẽs quod agit in paſſiuꝫ poſſit repati ab illo, ſi mediet aliquid. fo.69.m.
Vtrũ cũ ſil'ib⁹ in gradu ſtet ſil'itudo potẽtiaꝝ. fo.70.b.
Vtrũ ſi cal'm vt. 8. agat in frigiduꝫ vt vnum, repatiatur ab illo. fo.70.p.
Vtrũ foꝛᵉ el'ntarię poſſint itẽdi ⁊ remitti. fo.74.k.76.k.
Vtrũ el'nta remaneãt foꝛmal'r in miſto. fo.75.d.76.n.
Vtrum miſtio ſit poſſibilis. fo.75.k.

ℭ Queſtiones ſcði libꝛi.

Vtrũ mã ſit ſeparabilis ab omni ꝯtrarietate. fo.78.l.m.
Vtrũ materia ſit ſubiectũ contrarioꝛum. fo.79.c.
Vtrũ primę q̃litates ſint tm̃ quatuoꝛ. fo.83.b.

Cur.

Utrũ quatuor qualitatũ due actiuę ſint, vt calidũ ⁊ frigidum ⁊ due paſſiuę, humidũ ⁊ ſiccũ. fo.83.b.
Utrũ miſtũ diſſimilare ꝑoſſit eſſe ꝑpetuũ. fo.84.e.
Utrũ alię qualitates pręter tangibiles poſſint elementis ineſſe. fo.84.p.
Utrũ ſit in rerũ natura elemẽtũ, aliquid purũ, ſeorſum a quocunq; alio. fo.86.h.n.88.m.
Utrũ tm̃ quatuor ſint elemẽta. fo.87.c.89.d.
Utrũ caliditas ignis ⁊ caliditas aeris ſint eiuſdez ſpeciei ſpecialiſſimę. fo.87.l.89.f.
Utrum in elemẽtis ſint ponẽdę qualitates virtuales diſtinctę ab actualibus. fo.87.m.
Utrũ elemẽtum qđlibet limitet ſibi ambas primas qualitates in ſummo. fo.87.p.89.g.
Utrũ leuitas aeris ⁊ ignis ſint eiuſdẽ ſpẽi. fo.88.f.89.k.
Utrũ cal'itas poſſit in infi^m itẽdi in q̃ztũ cal'itas. fo.88.n.
Utrum elementi puritas, penes illius ſimplicitatem ſuſcipiatur. fo.88.n.
Utrũ caliditas vt cal'itas poſſit in infi^m remitti. fo.88.n.
Utrum quodlibet elemẽtũ poſſit immediate in quodlibet tranſmutari. fo.93.q.94.n.
Utrũ in hñtib⁹ ſymbolũ facilior ſit trãſit⁹. fo.84.e.94.q.
Utrum ex duobus elementis diſſymbolis tertium contingat generari. fo.94.g.95.c.
Utrum elementum contrariũ ꝑ duas qualitates alteri elemento contrario, ꝑ duas magis reſiſtat, q̃z contrarium per vnã cõtrario per vnam. fo.95.d.
Utrum vno elemento poſito vltra quatuor, vna ponat contrarietas. fo.97.d.
Utrum ſi infinita eſſent elementa, infinitę eſſent qualitates ⁊ contrarietates. fo.104.l.
Utrũ ſi infinitę eẽnt ꝯrietates aliqđ gñaret. fo.104.n.
Utrum ſi infinitę eſſent qualitates, vnum tantum eſſet elementum. fo.104.q.
Utrum oĩa nutriant ex oĩbus elementis. fo.105.a.
Utrũ inter el'nta ſolus ignis nutriat. fo.105.f.107.a.
Utrũ q̃litates primę, ipſę q; ſubales formę el'ntarię ſint ꝑ ſe ⁊ p̃ncipales cãę effectiuę miſtiõis. fo.105.h.107.a.
Utrũ ſit poſſibile nãliter dari miſtum, vel contemperamentum ęquale ad pondus. fo.105.n.107.c.
Utrum pręter complexionem in miſto ſint alię qualitates elementarię. fo.107.b.
Utruz ab aliquo agente non variato nec tranſmutato poſſint imediate progredi plura ⁊ diuerſa. fo.109.p.
Utrum generatio ⁊ corruptio ſint ꝑpetuę. fo.113.c.
Utrum ſolũ cõtrarium ſit cã corruptionis. fo.113.g.
Utrũ vita humana poſſit ꝑpetuari vl' ꝓlõgari. fo.113.n.
Utrum cuiuſlibet ſubſtantię corruptiuę ſit determinatus periodus ſuę durationis ad maximum ſcilicet ⁊ minimum. fo.114.b.

Finis.

EVTYCHI AVGVSTINI NIPHI MEDICES PHILOSOPHI SVESSANI, QVAESTIO DE SVBIECTO LIBRORVM ARISTOTELIS DE GENERATIONE ET CORRVPTIONE.

A

p^a q̃ŏ ď ſubiecto.

Arg^{ts} ꝑ ꝑte nega^{ua}.

ANTEQVAM igitur ad textus commentationem deſcendam. In generali quęri ſolet, primo de ſubiecto huius ſcientię, vel huius partis naturalis philoſophię. Et videtur ꝙ generatio ⁊ corruptio, generabile ⁊ corruptibile, augmentatioque atq; alteratio non ſint ſubtũz huius partis philoſophię, vt Ariſtoteles dicere videtur. ¶ Primo, quia ſubiectum debet eſſe vnum 4° metaph.tex.com.primi.⁊ primo poſteriorũz. hęc non ſunt vnum. igitur non ſunt ſubiectum. ¶ Secundo, nulla ſcientia probat ſuum ſubiectum eſſe. primo phyſi.cõm.vltimo.⁊.12.metaphy.commẽ.5°.⁊ alibi. Sed Ariſtoteles probat cõtra antiquos generationem eſſe. igitur non eſt ſubiectum. ¶ Tertio, quod alteri accidit non eſt ſubiectum, ſubiectum.n. eſt quod alijs ſubijcitur: vt in prędicamentis dicitur. generatio alteri accidit: vtpote enti mobili vl' corpori mobili ad formam. igitur non eſt ſubiectum.

B

ꝑ ꝑte affirmatiua.

¶ In contrarium eſt Alexan.⁊ Philopon⁹ 2° poſteriorum. vbi volunt id eſſe ſcientię ſubiectum: a quo liber inſcribitur. Sed hic liber a generatione inſcribitur. igitur ⁊ generatio erit hic ſubiectum.

Pŏ cõis oĩuz latiorꝫ

C

Arg^m poſitionis.

¶ Circa hanc quęſtionem, poſitio communis fere omnium eſt ſubiectum pręſentis libri eſſe vel ens mobile ad formaz: vt placet magis expoſitori primo. vel corpus mobile ad formam: vt placet nouo expoſitori. ⁊ Alberto. ¶ Horum argumentuz potiſſimum eſt: quia quemadmodum pars ſub toto continetur: ſic ſubiectũ partis ſub ſubiecto totius: ſʒ ſubiectum totius ſcientię naturalis eſt vel ens mobile vel corpus mobile. igitur erit huius partis ſubiectum id quod continetur ſub illo tale eſt ens mobile ad formam vel corpus mobile ad formam. ¶ Sʒ quęrent iuniores quid corpus mobile. quoddam dicitur ad vbi vel locuz, de quo in libro cęli agitur. Ibi eniz de cęlo ⁊ elementis pertractatur, vt mobilia tantum ſunt. ⁊ nullo modo generabilia. de cęlo quidem vt circulo fertur. de cęteris vero, vt vel a medio vel in medium mouentur. Aliud dicitur corpus mobile ad formam. de quo agitur hic. nam de corpore agitur mobili vt generatur, cuius termin⁹ eſt ſubſtãtia, vel alteratur, cuius terminus eſt qualitas, vel vt augmentatur cuius termin⁹ eſt quantitas. modo conſtat terminos hoſce eſſe formas. ¶ Sʒ contra, quoniã vbi eſt forma, vt tradit auctor ſex principiorum. Eſt enim forma communis omnibus ſex principijs. de quibus agitur ibi. quorum vnum eſt vbi. ¶ Dicunt ꝙ per formam expoſitores volunt intelligere ſubſtãtiaz. Modo generatio ⁊ corruptio ſunt ad ſubſtãtiam per ſe ⁊ principaliter, at alteratio ⁊ augumentatio diſpoſitiue. igitur per formam bene intelligunt ſubſtãtiaz. Solus autem motus localis eſſe poteſt ⁊ non ad ſubſtãtiam. 12. metaphy.com.41. ¶ Uel aliter dicunt, ꝙ per formaz expoſitores volunt intrinſecam formam. At vbi non eſt intrinſecum, ſed extrinſecus adueniens ⁊ potius in locante, quaz in mobili ipſo. hęc ſunt, quę iuniores ſentiunt de ſubiecto huius libri, ⁊ quę adijciunt pro illius declaratione.

Nõ qđ eſt ens mobile ad for^{am}

D

Replica.

Rñ°.

Rñ° 2^a

E

Impugñtio

Quid ſubꝫ

¶ Sʒ (pace horum dixerim) hęc ſunt aliena a peripateticorum mente. primo peccant in verbo ſubiecti, quia ſemper gręci ſubiectum id eſſe dicunt, quod prędicato ſubijcitur. vt Simplicius in prędicamentis ait. ⁊ Themiſtius in primo poſteriorum. modo ens vel corpus mobile ad formam non ſubijcitur huic philoſophię naturalis parti. nam hęc falſa eſt, corpus mobile ad formam eſt ſcientia de generatione hanc etiam ⁊ doctiſſimus Boetius aſſerit in prędicamentis. textu. quando alterum de altero prędicatur. vbi quid ſubiectum ſit, quid ve prędicatum, ⁊ de ſubiecto tali modo minime loquitur. ¶ 2° peccant in re, quoniam intentio ⁊ ſubiectum, ſiue magis latine, ⁊ materia idez, vt Ammonius in primo de interpretatione. Sʒ intentio huius libri eſt de generatione, vt dicit Auerro. in principio cõmenti. igitur generatio eſt ſubiectum vel materia. Amplius per ſubiectum ſiue materiaz liber differt a libro. Secantur eniz ſcientię vti res de quibus ſunt, 3° de anima. Sʒ liber iſte differt a cęteris, quia hic de generatione eſt, at liber ď cęlo eſt de cęlo. vt dicit Simplicius in libro cęli. igitur generatio eſt materia. ¶ Et lʒ in re hac demonſtrationes ſpectari non debeãt, ſed ſatis ſint coniecture, tamen ſectando modum tradendi gręcorum, vt Alexandri, Simplicij, Philoponi, necnon Themiſtij, ac Boetij. dico ꝙ loquendo de ſubiecto, quod prędicato ſubeſt, vt dicit Boetius vel per ſe, vt Socrates homini. ⁊ homo animali, vel per accidens eſſentiale. vt homo riſibili. ⁊ equus hinnibili, aut per accidens contingenter. vt homo albo. ⁊ Socrates nigro. ſic tot ſunt ſubiecta, quot prędicata, at prędicata tot, quot quęſita, vt 2° poſteriorum traditur. Utrum vero omnibus his detur vnum ſubiectum commune, quod de omnibus prędicetur. Dici poteſt ꝙ ſic. ſiue illud ſit ens vel corpus mobile ad formam, ſʒ non debet dici ſubiectum libri vel ſcientię, ſʒ primum prędicatuz ſubiectorum. ⁊ primum ſubiectuz primę ⁊ cõiſſimę paſſionis. ¶ Ex his ſequitur ꝙ quęſtio de ſubiecto libri eſt nulla. melius enim de prędicato conſideratorum libri debet eſſe, vt gręce loquar. vel de ſubiecto primi ⁊ cõiſſime accidentis. ¶ Si vero loquimur de intentiõe libri, quam noſtri latine materiam vocant, dicerem materiam pręſentis libri eſſe generationem. Hanc eni Ariſt. intendit, ⁊ ab hac librum inſcribit. Et per hanc etiam hic liber differt. Quare hęc vera erunt. primum prędicatum in hoc libro eſt ens vel corpus mobile ad formam. Amplius materia eſt generatio. hęc eadem ⁊ intentio, cum cętera huius gratia intendantur.

F

2° error.

Pŏ ꝓpria.

G

An vnũ cõmũe ꝓmũ detur.

ꝯ iuniores

Quę mã libri.

H

¶ Tunc ad argumenta facta in quęſtionis principie. ¶ Ad primum argumentum concludit illa omnia non eſſe ſubiectum libri. ſʒ bene ſubiecta, de quibus colligitur prędicari vnum quoddam, quod ens mobile ad formam appellant. ¶ Ad ſecũdũ. Auerroes in primo phyſicę auſcultationis.cõm.vltimo. voluit ſubiectum

Solũones argumẽtorꝫ

Ad ꝓmũ

Ad 2^m

I non probari eſſe in ſcientia, cuius eſt ſubiectū, vt .12. metaph. cōmen. 5°. Immo nec ſpecies ſubiecti, ſed ambo eſſe ſupponi debet, at principia ſubiecti demōſtratione ſigni probari poſſunt eſſe. Accipit enim ſubiectū ꝓ primo prędicato oīuz eoꝝ que ſubyciunt̄ q̄ſitis ⁊ ſpecies ſubiecti ſumit pro p̄mis partibus ſubiecti, vt 2° de aīa. cōmen. 27. at gręci opinarentur ꝙ libri intētio bene pōt ꝓbari eſſe. vt in libro elenchorum ſophiſticuz eſſe. in libro phyſicorū motum eſſe. Uerum non ꝑ habitum libri. ſed fortaſſe altioris partis. ¶ Sed quęres cur ſubiecti ⁊ ſpecierum ſubiecti principia poteſt probari eſſe in ſcientia. ſed ſubiectū vel ſpecies ſubiecti eſſe minime apud Auerroem. Dici poteſt, q2 apud eum ſubiectum eſt primo notuz in ſcientia. ⁊ id quo cętera certificant̄. nihil enim eſt in ſcientia quo ſubiectuz

Probl'ema dubitatio ī doctrina Au̅.

K certificari poſſit, ſpecies vero ſubiecti, quia ſunt omnibus modis idē cum ſubiecto. ⁊ ſubiecti exiſtentia. eſt vna cum ſpecierum eſſe. at principia habent quid notius ſaltez quo ad nos, vt ipſum ſubiectū ⁊ partes eius ⁊ alia multa virtute ſubiecti primi. Quia igitur ſubiectum non poteſt notificari per aliud prius eo in ſcientia. quia eſt primuz, nec ꝑ aliud poſterius. quia omne poſterius certificatur per ipſum tāquā per primo notum in ſcientia, igitur eſt indemōſtrabile omnino. Principia autem quoniam habent quid notius ſaltem quo ad nos. vt ſubiectum ipſum ⁊ cętera ꝓpter ſubiectuz, ideo fieri poteſt vt demonſtratione ſigni ⁊ ab effectu declaretur eſſe. Gręci vero non habent ꝓ incongruo intentionem libri demonſtrari a priori ⁊ poſteriori in ſcientia, ſiue per habitum eius, ſiue altioris partis. eo

L quia contingit ſępe libri materiam ſiue intentionem eſſe paſſionem, cuius eſſe eſt in eſſe, vt in ꝓpoſito. ⁊ hęc ignorant recentiores. ¶ Ad tertium ſolutio patet, generatio enim non eſt ſubiectum, ſed vel materia vel intentio. ⁊ hęc poteſt eſſe accidens, vt materia quarti phyſicę auſcultationis eſt tempus, quod alteri accidit. Hęc de ſubiecto.

Ad 3^m

¶ Incipit expoſitio ſuper libros de generatiōe ⁊ corruptione Ariſtotelis ędita ab Eutycho Auguſtino Nipho philoſopho Sueſſano, vna cum tranſlatione textus ipſius Ariſtotelis Antiqua recognita, necnō ⁊ alia etiam noua ab eodem Auguſtino Sueſſano elaborata.

Anti. cō. 1.

M De generatione autez ⁊ corruptione, natura generatorum ⁊ corruptoruz quodam modo omnium ⁊ cauſas diuidendum, ⁊ rationes earum determinandum. amplius de alteratione ⁊ augumentatione, quid vtraqz ⁊ vtrum exiſtimandum ſit eandem eſſe naturā generationis ⁊ alterationis, an ſemotā, vt determinatę ſunt ⁊ nominibus.

Dilucida°. te. c. eiuſdē

De generatione vero ⁊ corruptione, de natura generatorum ⁊ corruptorum. Similiter de omnibus, ⁊ cauſas, ⁊ eorum rationes diuidendum. Amplius autem de incremento, ⁊ alteratione, quid ambę, ⁊ vtrum aſſerendum eādem eſſe naturam alterationis ⁊ generationis, vel diuerſam, quemadmoduz ⁊ nominibus diſcrepant. N

Cōmentariuz p̄muz. Exordiū.

HIS ACCEPTIS generatiz, cōſequēs eſt, vt ad textus commētationem condeſcendamus. ⁊ licet expoſitores latini. vt Thomas. ⁊ Egidius librum hunc ſatis aperte expoſuerint, vt quaſi temerarium videatur me eis vel addere, vel diiudicare, tamen quia multis in locis aliter ſentio. vt ex vera trāſlatione Ariſtotelis declarare enitar, dereuimus quędam de noſtro agello adycere quę lectores non approbent, nec iprobent effectu, vt quidam ignari agunt, quorum nullus vnq̄z ꝑfici potuit. Oēs itaqz hac parte ꝯſentiunt Ariſtotelez p̄accepiſſe dicendorum intentionem, veruz quę ſit illa, differunt. ¶ Auerroes ſua in paraphraſe ſentire videtur. intentionem primam eſſe de cauſis generatoruz ⁊ corruptorum. itēqz ⁊ alterabiliū. ⁊ augumentabiliuz. Secunda intentione ponit eſſe dicendum ⁊ de vniuſcuiuſqz horum definitione. atqz an differunt generatio ⁊ alteratio. Sic itaqz Auerroes primam libri intētionem dicit eſſe de cauſis horum. ¶ Nouus expoſitor Ariſtotelem tria intendere ſentit. Primum, quid generatio ⁊ corruntio, Secundum, quę natura generatoꝝ ⁊ corruptorum. Tertium, quę ⁊ quot cauſę ⁊ rationes generabilium ⁊ cęterorum. Hęc enim tria dicit eſſe primo intenta. Secundo autem ⁊ quaſi annexa ſunt duo Quorum primum eſt quid alteratio quidve crementum ſint Secundum vero ait. Sicut generatio ⁊ alteratio nomine differūt, ita re, ita vt ſint multiuoca, ⁊ diuerſiuoca. ¶ Uidetur autez mihi ꝙ id p̄mo ⁊ pręcipue intendatur, a quo eſt totius libri inſcriptio, qm̄ quidē inſcriptio libri (teſte Alexandro) a principaliori ac potiori fiat. Inſcribitur autem de generatione ⁊ corruptione hic liber in gręco. quare hęc tantū primo intendentur. Ueruz q2 accidens non poteſt cognoſci, niſi cognoſcatur ſubiectum, ⁊ cauſa, ⁊ ea quę ſibi videntur per ſimilia. conſequenter opz transigere de natura gn̄atorum ⁊ corruptorū, quę ſunt ſubiecta generationis ⁊ corruptionis. Itēqz ⁊ cauſas ſimiliter oīum ⁊ rōnes, ſiue ſint definitiones, ſiue deſcriptiones, quādo quidem ſcire ſit ꝑ cauſas cognoſcere. Inſuper opz ⁊ cognoſcere ea q̄ gn̄ationi ⁊ corruptioni ꝯſimilia ſunt nam ⁊ cognitio perfecta eſt, ⁊ quę per ſimile, ⁊ diuerſum fit, propterea oportet ⁊ de incremento, ⁊ alteratione aſſerere. Ut ſciamus an differant a geratione in re. vt differunt nomine. ¶ Laborant Egidius ⁊ cęteri quid Ariſto. per cauſas, ⁊ quid per rationes ſentit. ⁊ pace ſua vacillant. Nam vt Themiſtius primo poſteriorum tradit, duplex poteſt rei cognitio haberi. altera quidem demōſtratione, quę cōplexa nūcupat̄. altera definitione, quę ſimplex dicitur, cōplectens itaqz Ariſto. vtraſqz ait. ⁊ cauſas ⁊ earum rationes diuidendum, cauſas quidem dicens ad demonſtratiuam ſciētiam horum. rationes vero ad definitiones, q̄zq̄z ⁊ definitio ⁊ demonſtratio ambę per cauſas ędantur. vez vt vtraſqz innueret, vſus eſt nominibus differētibus. Sic igitur patet quid ſit intentio p̄ma. ¶ Uerū aiaduerte ꝙ primitas apud Auerroem duplex eſt. cognitione, ⁊ executione, vt .7. meta. cō. 23. primitate cognitionis Ariſtoteles primo intendit de generatione. Et ab hac librum inſcripſit. primitate vero executionis ⁊ tractatus pręintendit cauſas, ⁊ ſic Auer. forte bene dixit. Hęc de intentione. ¶ Quęret quis ad textus expoſitionem

Auerrois introductio.

O

Egidy.

ꝓp̄a indu°.

P

Defenſio textus

Q

Defenſio Auerro.

Du° lr̄alis.

A ſitionem propter quid de alteratione ⁊ cremēto pertractabit, cū intētio ſit de generatione ⁊ corruptione. ¶ Rn̄det expoſitor nouus, q2 de mobili ad formā agitur, modo omne quod ad formam mouet̄, vel ad qualitatem mouetur, vt qđ alteratur, aut ad quātitatem, vt quod augetur, aut ad ſubſtantiam, vt quod agitur. ¶ Sed melius (vt diximus) dicere oportet, ꝙ vz, prima ⁊ principalis intentio eſt de generatione. de cęteris agitur vel vt ſubiectum eius, vel vt cauſę eius, vel vt ſimilia vel diſſimilia eidem.

Sol. egidy

Sol. ꝓp̄a.

Qō ſc̄da.

¶ Quęrunt primo ⁊ principaliter. vtrum de his corruptibilibus poſſit haberi ſcientia. Uidet̄ ꝙ nō. de ſenſibilibus nō habetur ſcientia, quia abeuntibus a nobis non eſt palam. an ſint vel ne. 7. metaphy. tex. cōmen. 35. ¶ Huic queſtioni reſpōdet Egidius. ꝙ de ſenſibilibus ⁊ corruptibilibus poteſt haberi ſcientia, vt de eis

R° Egidy

B formantur rationes ęternę, Generabilia enim ⁊ corruptibilia (vt quidam dicunt) conſiderari poſſunt quo ad prędicata cōtingentia, vt cygnus currit, ⁊ ęthiops mouetur, ⁊ reſpectu prędicatorum neceſſarioruz atqz per ſe, vt cygnus eſt albus, ⁊ ęthiops niger, aut homo eſt riſibilis, ⁊ equus hinibilis. Et quoniā neceſſarium ⁊ per ſe de omni ſunt, quęlibet harum eſt vniuerſalis. ¶ Tunc patet ſolutio Egidy. vt eniz ſenſibilia comparantur prędicatis per ſe. ſunt ſcibilia. vt vero p̄dicatis per accidens, non ſunt ſcibilia. ¶ Sed hęc ſolutio non eſt intelligibilis. Nam accipio hęc corruptibilia cōparata p̄dicatis per ſe. ⁊ quęro vel ſunt ſingularia vel vniuerſalia. Si ſingularia. igitur non poſſunt eſſe ſubiectia demonſtrationis, qm̄ ſubiectum demonſtrationis eſt vniuerſale. vt primo poſteriorum diximus. Si vniuerſalia, igitur non poſſunt comparari prędi-

Improba°

C catis per accidens. Non poſſunt igitur eſſe ſingularia. quia non comparabuntur prędicatis per ſe. neqz vniuerſalia, quia non prędicatis per accidens. ¶ Ampli° prędicatum illud per ſe. quod dicitur de ſingulari. vel dicitur de ſingulari ꝓpter rationē ſingularē. vel propter rationem vniuerſalem. non propter rationē ſingularē. quia nihil ineſt per ſe ſingulari propter rationem ſingularē. quod alteri competat ab illo. Si propter rationem vniuerſalem. igitur illa prędicata inerunt primo vniuerſalibus. ⁊ per conſequens ſcientia primo erit vniuerſalium. ⁊ per accidens ſingularium. Poteſt igitur aliter dici. ¶ Ubi animaduertendum ꝙ

Sol'. ꝓp̄a.

D propoſitio non dicitur neceſſaria ſm̄ eſſe, quia ꝓpoſitio poteſt eſſe, ⁊ non eſſe. igitur poteſt non eſſe vera. Si enim non eſt. non eſt vera. Sed poteſt non eſſe. igitur poteſt non eſſe vera. dicitur neceſſaria ſm̄ ſignificationē. quia ipſa in voce vel ſcripto ſignificat ad placitum. igitur poteſt aliter ſignificare q̄z ſignificat. Sicut hęc deus eſt. dato ꝙ de° ſignificet plaſma. Erit igitur neceſſaria quātuz ad eſſe in re ſicut ipſa ſignificat, vt dicitur in prędicamentis. ab eo quod res eſt vel nō eſt dicitur oratio vera vel falſa. ¶ Secundo animaduertenduz ꝙ triplex eſt abſtractio, vt a materia, quali abſtractione mathematica abſtrahit. a pręſentia materię, quomodo etiam mathematicus abſtrahit ⁊ phyſicus. Et a conditione materię, quali abſtractione phyſicus abſtrahit. ¶ Tunc dicerem ꝙ prędicata per ſe dicuntur de generabilibus ⁊ corruptibilibus, prout abſtrahuntur a materia, ⁊ pręſentia, ⁊ cōditione materię. nam ſic ſunt vniuerſalia. ⁊ nō ſingularia. ⁊ mediantibus his dicuntur de his corruptibilibus ⁊ generabilibus, quę ſunt ſingularia. at prędicata per accidens, primo dicuntur de his corruptibilibus in materia ⁊

1^m ſuppo^m

2^m ſuppo^m

Sol'o.

E pręſentia, ⁊ conditione meterię concepta. ⁊ per hęc de vniuerſalibus ſecundo. Ut eniz prędicata per ſe prędicantur de vniuerſalibus. ſic ꝓpoſitiōes efficiuntur neceſſarię. quia ſic ita erūt in re neceſſario, vt ſignificāt. Ut vero prędicata per accidens prędicantur de corruptibilibus, efficiuntur propoſitiones per accidens. q2 cōtingit non ita eſſe in re, vt ꝓpoſitione ſignificant. ¶ Sed contra hęc obycit Egidius. Primo, quia tunc hęc ſic vniuerſaliter concepta nō eſſent ſenſibilia. qm̄ quę abſtrahunt ab hoc vel illo ſenſibili. non ſenſibilia ſunt. quia omne quod ſentitur eſt hoc vel illud. ¶ Secundo obyciunt aly. quia vniuerſale videtur primo corruptibile, Tuz ꝙ corruptibile eſt res vniuerſalis, ⁊ eſt corruptibile. Tum ꝙ omne quod ineſt pluribus per ſe. ⁊ non vni per alterum. nec alteri per alterum.

Dubōnes ꝯ ſol'onē.

F inerit ꝑ vniuerſale. modo corruptibilitas ineſt omnibus ſingularibus per ſe. ⁊ non vni per alterum. nec alteri per alterum. igitur omnibus per cōmune tertiuz. ¶ Dici poteſt ꝙ generabilia abſtracta a materia. pręſentia materię. ac conditione materię, dicuntur ſenſibilia a potentia ſentiendi. non autem ab actu. Uel dicuntur ſenſibilia. quia ſunt rōnes dictę de rebus ſenſatis. ¶ Ad ſecundum multum laborant iuniores. Mihi tamen videtur. ꝙ generabile ⁊ corruptibile poſſunt accipi vt ſunt aptitudines, vel potētię vt ſunt aptitudines. ſic competunt primo vniuerſalibus. quia omnis aptitudo emanat a principys ſpeciei. Ut v̄o ſunt potentię, competunt primo indiuiduis, ⁊ propter materiam, quia vt ſic ſunt prędicata contingētia. ¶ Et per hęc patet ad argumenta.

Rn̄° ꝓpria

¶ Quęrunt ſecundo. vtrum corruptio ſit quid naturale vel res nālis? ¶ Q2 ſit res naturalis Egidius tribus rationibus oſtendit. Primo, quia de conſideratione ſcientię naturalis. Secundo, quia naturaliter euenit, quia euenit per naturam materię, quia materia eſt qua res poteſt eſſe ⁊ non eſſe. 7. metaph. tex. cōmen. 22. Tertio, quia corruptio eſt forma genita. ſed forma genita eſt naturalis materię, antecedēs patet. quia generatio vnius eſt corruptio alterius.

Qō 3°

So. Egidy

G

¶ Sed hęc ſunt confuſe dicta q2 Ariſto. 2. auſcultationis phyſicę. Dicit ꝙ tria ſunt quę conſiderantur a naturali ſcientia. Natura ipſa vt materia vel forma. Habens naturaz vt ſubſtantię compoſitę. quę habent materiam ⁊ formam. ⁊ res ſm̄ naturam, vt quęcūqz compoſitis naturalibus inſunt per ſe. vt igni ferri ſurſum, ⁊ id genus. Et ita patet erratuz in concluſione. q2 corruptio non eſt res naturalis. quia non compoſituz naturale, nec natura. ſed ens ſm̄ naturam. ¶ Secundo peccat, quia rationes friuolę ſunt. Prima quidem nō. quia a pari deus eſſet res naturalis, quod falſum eſt. quia non eſt habens naturam. Et tamen conſideratur a ſcientia naturali. Secunda minime valet. quia quod euenit naturaliter, eſt accidens. ſed accidens non eſt res naturalis. ſed ens ſm̄ naturam. Tertia nequaquā. quia ſi corruptio eſſet forma genita. tunc forma genita non eſſet. nam corruptio eſt priuatio. ⁊ priuatio nihil eſt. quare forma genita nihil eſſet. ¶ Et ita patet ad queſtionē ꝙ corruptio eſt ens ſm̄ naturā. quia eſt accidens ꝑ ſe rebus nālibus ꝓpter naturam materię.

Impugn̄tio

H

Solo. q.

¶ Quęrunt tertio. vtrum re ipſa corrupta eius ſcientia remanere poſſit? ¶ Reſpondet Egidius dupliciter. Primo ꝙ res habet triplex eſſe. in effectu. quod eſt eſſe in ſeipſa. in ſuis cauſis. ⁊ apud intellectuz. quod eſt eſſe vniuerſale, ⁊ obiectiuum. Uult itaqz ꝙ dato ꝙ res deſinat quātum ad eſſe in ſeipſa. ⁊ quātum ad eſſe

Qō 4°

P° rn̄° Egi.

I
2ª rñº

eſſentie, quia remanet quantum ad eſſe cauſale in cauſis. adhuc detinet rationeʒ ſcibilis, ⁊ poteſt ſciri. ¶ Secundo reſpondet ꝙ ſcibile vt eſt obiectuʒ intellectus, habet duplex eſſe. videlicet materiale, inquantum eſt ipſa res. ⁊ formale. quod eſt ipſa preconceptio, nō quecunqȝ, ſed illa que eſt per cauſas, quū ſcire ſit per cauſam cognoſcere. Sic igitur corrupto ſcibili quo ad eē materiale. remanet quo ad eſſe formale. ⁊ ſic eſſe poterit ſcientia de illo, Quantum enim ad illam preconceptionem ex cauſis in actu vel potentia poteſt ſciri. Ubi autem tale formale tolleretur, etiam ſcientia deſineret.

Argumēta ꝯ Egidiuʒ.

¶ Contra primam arguunt qdam, quia tunc indiuiduo corrupto non remaneret ſcientia. ꝯſequentia declaratur. quia nec quo ad eſſe in ſeipſo. nec eſſentie. nec in ſuis cauſis remaneret. quia non poteſt idem numero redire. cōſequens vero eſt falſum, qꝛ de facto manet ſcientia indiuidui corrupti. ¶ Item arguunt alij ſecundo, quia tunc de rebus non haberetur ſcientia. niſi pro eſſe potentiali. conſequens eſt falſum. quia habemus ſcientiam de rebus tam pro eſſe potentiali in cauſis, qȝ in ſeipſis, qȝ omnibꝰ modis. ¶ Tertio habemus ſcientiā de aliqua pluuia, q̄ quandoqȝ eſt aqua guttatim cadens. ſed hoc non eſt pro eſſe quod habet ſolum in ſuis cauſis. ſed pro eſſe in effectu. ¶ Quarto vel habemus ſcientiaʒ de rebus pro eſſe quod habēt in ſuis cauſis ſufficientibus, vel inſufficientibus. Si inſufficientibus, tunc ſcientia eſſet imperfecta. Si ſufficientibus, tunc res ipſe eſſent in effectu.

K

¶ Contra ſecundam poſitioneʒ arguunt etiam. primo fiat cōceptio hec omnis roſa eſt pulchra. vel igitur roſa ſupponit pro roſis exiſtentibus. ⁊ poſſibilibus exiſtere. ⁊ pulchra verificatur de preſentibus, vel de futuris. Si primum. habetur ꝙ preconceptio illa requirit roſas exiſtent, ⁊ ita ſignificatum formale ⁊ materiale. Secundo, dato ꝙ roſa maneat ſolum quo ad ſignificatum formale. Fiat hec enunciatio. roſa eſt flos. vel vera. vel falſa. ſi falſa. igitur corrupto ſignificato materiali. nō remanet ſciētia. Si vera, arguo. roſa eſt flos. igitur roſa eſt. tenet conſequentia a tertio adiacēte ad ſecundum adiacens. vt ſecundo de interpretatione. ¶ Tertio. heri fuit tonitruum. ⁊ hodie diſputemus de eo. vel igit̄ noſtra in diſputatione nomen tonitrui ſimpliciter idem ſignificat. vel non idem. Si non idem, diſputatio noſtra non fiet de tonitruo quod fuit heri. Si idem, habetur ꝙ re exiſtente ⁊ non exiſtente eadem erit nominis ſimpliciter ſignificatio. ¶ Quarto. ꝓ quo nomen ſupponit, idem omnino ſignificat. ſed in diſputatione noſtra hodie ſupponit eodem modo quo heri. igitur nomen omnino idem ſignificabit.

L

Quid auctor.

¶ Uidetur autem mihi ꝙ ambo modi Egidij ad idē veniant. Propterea eſt animaduertendum ꝙ ſcientia de re poteſt eſſe vel definitiua, vel demonſtratiua. Si definitiua, erit per genus ⁊ differentiam propria, ⁊ quoniam. genus ⁊ differentia abſtrahunt ab eſſe exiſtentie, ⁊ ab eē ſubſiſtentie, quod eſt eſſe in indiuiduis. Ut ſic, ſufficit ꝙ habeat eſſe ſolum in aptitudine. Unde ſexto topicorū, definitio ipſa aptitudinē dicit. Si demonſtratiua, quū in omni demonſtratione paſſio concludatur de ſubiecto, paſſio autem omnis ſit aptitudo quedam, etiam non requiritur ꝙ res de qua demonſtratio fit. in ineſſe exiſtentie, vel ſubſiſtentie. Igitur ſufficit ꝙ habeat eſſe quidditatiuʒ, quod eſt eſſe in cauſis Et hec eſt poſitio Egidij.

M

¶ Tunc ad rationes. Ad primam concederet Egidius ꝙ de ſingulari non habetur ſcientia niſi per accidens, propter rationem vniuerſalem, vt dictum eſt. ¶ Ad ſecundum diceret ꝙ de rebus eſt ſcientia ſolum, vt accipiuntur in eſſe quidditatiuo, quod eſt eſſe cauſale. pro alijs eſſe habentur opinio, ſenſus, ⁊ phantaſia. ſcōo de anima. ¶ Ad tertium diceret, ꝙ illa pluuie definitio, vt dicit actum, eſt accidens, vt in pluribus. At vt dicit aptitudinem eſt definitio. ⁊ ſic ſcientie principium. ¶ Ad quartum diceret, ꝙ ad cognitioneʒ perfectam ſimpliciter ſufficit cognitio omnium cauſarum ſufficientium in aptitudine. ⁊ ſic non erit ipſa res propter hoc. at in cognitione perfecta in genere, ſat eſt cognoſcere rem per ſuam formam, que eſt tota definitio, ⁊ per materiam, que eſt deferens definitionē.

N

¶ Ad argumenta contra ſecundum modū diceret Egidius. ¶ Ad primum, ꝙ predicatum verificatur pro roſis preſentibus, vt illa ꝓpoſitio eſt opinio quedam, vt ſcientia ꝓ roſis aptitudinalibus. Hec enim oportet dicere, qui Egidiuʒ vult ſectari, quicquid Sorticole in re hac dicerent. ¶ Ad ſecundum diceret, ꝙ verbuʒ, ſum es eſt, dicit aptitudinem, vt eſt copula ſcibilis propoſitionis. ⁊ tunc non valet a tertio adiacēte ad ſecunduʒ adiacens. Ut vero eſt copula ꝓpoſitionis opinabilis, dicit actum, ⁊ ſic valet.

O

¶ Ad tertium diceret, ꝙ nomen tonitrui ſupponit ſimpliciter eodem modo heri ⁊ hodie, quia pro ſignificatio formali, qđ res que eſt tonitruū in ſuis cauſis contēta. at ſm quid aliter hodie. aliter heri ſupponit. qꝛ deficit materiale. ¶ Ad quartum eodē mō diceret Egidius. hec mihi vident̄ nūc.

Recognces

CIRCA ea, que in commētarijs diximꝰ, occurrere vidētur recognitiones nō parue, nec ab ratione quidē. Accidit enim opiniones mutari non ſolum in diuerſis, ſed in eodem homine, potiſſimum ob etatis maturitatē, vnde non iniuria dicitur, barbato crede magiſtro, hac ratione viſum eſt nobis hac in etate his in comentarijs, que olim in libris de generatione ſcripſimus, recognitiones facere, que nunc videntur veriores, quarum prima in primo commētario occurrit de teſtuum differentia. Nam in codicibus, e quibus latine tranſlationes defluxerūt, quas latini expoſitores interpretati ſunt, verba Ariſto. leguntur copulatiue, ⁊ hoc pacto nos in cōmētarijs verba legebamus. Hūc etiam in modum verba illa legerunt diuus Thomas expoſitorū decus, Egidius lucidus interpres, ⁊ alij qȝ plures. In codicibus vero Joānis grāmatici, q a ſtudiorum laboribus Philoponus dicebatur, verba leguntur abſqȝ copulatione, veluti in trāſlationuʒ antiquarū emendatione, quaʒ vides, patet. Hec de prima recognitione.

P

¶ Scōa vero recognitio eſt circa intētionem libri, quā Ariſto. proponit, Philoponus enim vult Ariſto. proponere eſſe dicendum de cauſis ⁊ rationibus generationis, ⁊ corruptionis earum reruʒ, q̄ ſm naturam generantur ⁊ corrumpunt̄, ⁊ hoc principaliter. conſequenter vero proponit eſſe dicendū de auctione, ⁊ alteratione, tribus de cauſis. Primo quidē quia agere de his eſt vtile e ipſi phyſico, quo auctio ⁊ alteratio ſunt quedam naturales mutationes. Scōo vero, quia ſunt generationes quedam, cum enim hic agatur de generatione, ⁊ he ſint generationes quedā de his ſaltem conſequēter agendum erit. Tertio. quia agere de his vtile eſt ad ſermonē de generatione. naʒ ſiue alteratio, ⁊ generatio eadem ſint, ſiue diuerſa, cognita alteratione, quenam ſit, facile deprehendetur generatio, ⁊ in cōmentarijs intentionē, quam Ariſto. ꝓpoſuit, aliter expoſuimus.

Q

Cōtinuatio huius libri

¶ Tertia recognitio erit, quo ad verborum conſiderationem. Nam Philoponus

A
ad librū de celo.

nus primo in verbis Ariſtotelis conſiderauit huius libri ad librum de celo continuationem, nam cuʒ in fine libri de celo egiſſet de graui ⁊ leui, epilogando dixit, d̄ graui quidem igitur, ⁊ leui determinatum ſit hoc mō, huic continuationem faciens dicit, de generatione autem ⁊ corruptione natura generatorum ⁊ corruptorū quodam modo omnium, ⁊ cauſas diuidendum, ⁊ rationes earum determinandum. In quibus verbis, verbum illud, autē quod grece eſt δε', de, talem continuationem innuit, quod diuus Thomas veluti diligens expoſitor etiam notauit, notauit etiam Ariſtotelem dixiſſe [natura generatorum, ⁊ corruptorum] quia h̄ agit de generatione, ⁊ corruptione, non omniuʒ rerum, ſed ſolum earum rerum, que ſecundum nām fiunt, ⁊ corrūpuntur, quod etiam aduertit ⁊ poſt euʒ diligens expoſitor diuus Thomas. non enim hic agit de generatiōe ⁊ corruptione rerum, que fiunt arte, vel electione. Fit enī domus arte, amicitia vero ⁊ inimicitia fit electione.

Quid ꝑ nā gñata ⁊ corrupta.

B

quid ꝑ cās ⁊ rōnes.

¶ Dixit cauſas in plurali (vt notat Philoponus) quia quatuor ſunt cauſe, dicet enī omnes quatuor cauſas generationis ⁊ corruptionis rerum ⁊ non vnam vl̄. duas tm̄, ſed omnes. dixit rationes, vt quidam dixerunt. i. particulares cauſas, ac proximas. quaſi dicat ſe velle differere d̄ cauſis in vniuerſali, ⁊ in particulari, generationis ⁊ corruptionis. que expoſitio non placet Philopono, nec mihi, cuʒ hic non agetur de proximis cauſis. Melius ergo per rationes Ariſtotelis intelligit rationes factiuas, ſecundum quas vnumquodqȝ fit, ⁊ corrumpitur. Hic enim dicet nō tm̄ ꝙ ſol eſt cauſa actiua generationis ⁊ corruptionis, ſed quo modo ⁊ qua ratione ſit cauſa, quia appropinquante, eſt generationis cauſa, abeunte vero, eſt cauſa corruptiōis. ⁊ ſic nō ſolum agit de cauſis, ſed de rationibus cauſandi.

C

Sed dices non eſt verum ꝙ hic agetur de omnibus cauſis, ⁊ de omnibus rationibus cauſandi, innuit Ariſtoteles ſolutionem, cum dixit quodam modo omniuʒ, quia nō agit de cauſis omnium ſimpliciter, ſed quodam modo. Quod verbuʒ grece legitur ομοιως, ⁊ Philoponus exponit quodam modo, alij ſimiliter, alij vniuerſaliter, q̄ in idem veniunt. Non enim agitur de cauſis ⁊ rationibus omnium ſimpliciter, ſed quodam modo, ⁊ vniuerſaliter ⁊ in quadaʒ communi ſimilitudine.

Que itētio in ſūma.

¶ Ex his colligitur de mente Philoponi Ariſtotelem in hoc libro duo eſſe dicturum. primo quidem, ac principaliter de cauſis ac rationibus generationis, ⁊ corruptionis rerum ſecundum naturam generabilium, ⁊ corruptibiliuʒ. Conſequenter vero ac ſecundario de auctione, ⁊ alteratione, ⁊ quid ſit vtraqȝ, ⁊ an differat alteratio a generatione re ipſa, ſicut differt nomine. Dixit autem ſignanter de alteratione an differat a generatione, q̄a auctio lȝ nomine differat ab ipſa generatione, re non differt, vt dicet.

D

Dubō cur ꝑtermiſit d̄ agē ⁊ pati.

¶ Sed dices Ariſtoteles in hoc libro de agere ⁊ pati pertractabit, quorum in prohemio nihil meminit, ergo prohemium diminutum eſt. Innuit Philoponus ſolutionem, ꝙ de agere ⁊ pati non agit niſi per accidens, quo agit de alteratione per ſe, non enim fieri poteſt alteratio ſine agere, ⁊ pati. Ideo in verbo alteratio, ipſe intelligit.

Cur ꝑtermiſit miſtionem.

¶ Rurſus occurres ꝙ hic agetur de miſtione, cuius nihil meminit, iterum innuit ſolutionem, ꝙ de miſtione agetur quo reducitur ad generationem miſtorum, vel ad alterationem elementorum, ⁊ ita reducitur ad alterationem, vel generationem. Hec de tertia recognitione. Poſt hec differenduʒ eſt de libri huius inſcriptione. Inſcribitur enī grece περι γενεσεως και φθορας, ſȝ quibus verbis latine liber inſcribendus ſit, non leue eſt exponere. Antiquus interpres per geneſim generationem, per phthoram autem corruptionem expoſuit, vt liber inſcribendus ſit de generatione, ⁊ corruptione. Qꝛ quidem per geneſim exponant rerum ortum, non diſplicet, naʒ lȝ generare ſit fetum edere, vt Ariſtoteles dicit in libro de animalibus, ⁊ generatiuum opponatur ad ſterile, tamen Cicero in libro de vniuerſitate, generationeʒ appellat ortum. Dicit enim quid eſt, quod ſemper ſit, neqȝ vllum habet ortum. Plinius quoqȝ libro. 20. de naturali hiſtoria agens de radice ruthe inquit, generationes impediri hoc cibo, ideo profluuio genitali datur.

E

Quo vero exponuntur per phthoram, corruptioneʒ, non niſi recepto vocabulo dici poteſt. ſiquidem corruptio apud latiniores contaminatio eſt, ide corruptela, hoc eſt ſubornatio dicitur. Propterea latine phthora eſt interitus. Interitus enim generationi opponitur, vnde Cicero in tertio de natura deorum inquit. nunc autem concludatur illud, quod interire poſſit, non eē eternum, ignem autem interituʒ eſſe, niſi alatur, ⁊ que intereant, innumerabilia ſunt, vſu tamen hoc vocabulum corruptio a Philoſophis pro interitu receptum eſt. Et nos igitur ita loquamur.

F

Uñ libri inſcriptio.

¶ Sed queres e quo libri inſcriptio accipitur, Philoponꝰ ⁊ Alexander libro ſecundo poſteriorum libri inſcriptionem accipi aſſeruerunt a libri intentione. Modo intentionem ⁊ ſubiectum pro eodem acceperunt iuniores. ergo inſcriptio libri a ſubiecto libri accipit̄. Sȝ contra. nam liber phyſicorum inſcribitur auſcultatio phyſica, vbi conſtat in eo libro ſubiectum non eſſe phyſicam auſcultationeʒ. Preterea hic liber inſcribitur de generatione, ⁊ corruptione, vbi conſtat nec generationē, nec corruptioneʒ eſſe hic ſubiectum.

G

Dicendum ergo inſcriptionem libri multifariam fieri, potiſſimuʒ vero aut ab aliquo eſſentiali ipſi libro, aut ab aliquo accidentali. ab accidentali, liber phyſicoruʒ dicitur auſcultatio, quatenus accidit, vt illa, que ibi ſcribuntur, obſcure ſcribantur. Ab eſſentiali vero, aliquando liber inſcribitur a principali ſpecie communiſſimi cōſiderati in ſcientia, vt metaphyſica, nam liber ille tanquaʒ de principali ſpecie entis eſt de ſubſtantijs ſupernaturalibus, ⁊ hoc pacto dicitur inſcribi a ſubiecto, quatenus principali ſpecies primi conſiderati eſt ſubiectum in ſcientia. Aliquando autem a principali affectione communiſſimi conſiderati, vel proprij ſubiecti, ⁊ ſic inſcribitur liber hic, generatio eniʒ ⁊ corruptio ſunt principales affectiones corporis vel entis mobilis ad formam, quod eſt commune conſideratum hic.

H
de corruptibilib[us] est scientia

¶ Poſt hec recognoſcenda eſt ea ſolutio, que in commentarijs aſſignatur ad illaʒ queſtionem. vtrū de generabilibus, ⁊ corruptibilibus ſit ſcientia. Diximus enim de his eſſe ſcientiam, quatenus abſtrahuntur a materia, preſentia materie, ⁊ conditionibus materie. Quam quidem ſolutionem non reuocamus, ſed verbis Themiſtij in primo de anima eam dilucidamus. Aſſerit eniʒ definitiones eſſe non notionū, non enim notio animalis eſt ſubſtantia animata ſenſitiua, nec notio hominis eſt animal rationale. Sed ſingulares homines (vt inquit) proprie animalia rationalia ⁊ dicuntur ⁊ ſunt. Uult igitur definitiones, ⁊ demōſtrationes eſſe ſingularium, non quidem quo ab intellectu ſingulariter concipiuntur, vtpote per notitionem rei ſingularis ſingulariter repreſentatiuam. Sed quo res ipſe ſingulares, ac corruptibiles, per notiones ipſaruʒ vniuerſaliter repreſentatiuas ab intellectu concipiuntur. nam hoc pacto de ſingularibus ⁊ corruptibilibus

Cap̄. 4.

I aſſignantur definitiones, ⁊ demonſtrantur proprię affectiones per illas definitiones, ex quo ſequitur de corruptibilibus eſſe ſcientiam, nõ quo corruptibilia ſunt, ſed quo incorruptibiliter a nobis intelliguntur. Sequitur etiam de mutabilibus eſſe ſcientiam, non quo mutabilia ſunt, ſed quo immutabiliter intelliguntur. Secundo quęrebamus in commentarijs, vtrum corruptio ſit naturalis, vbi fecimus vim in verbo illo, quod eſt ens naturale, ⁊ bene dictum eſt. Nunc reuocamus rem in dubium, nam Ariſtoteles in libro de morte ⁊ vita, diſtinguit de duplici morte, violenta, ⁊ naturali. ergo nõ omnis corruptio eſt naturalis. Qui enim moritur per conſumptionem humidi radicalis, moritur morte naturali. Qui vero moritur in iuuenta, febre, vel vulnere, moritur morte violenta. Dicendum ergo ꝙ corruptio poteſt dupliciter conſiderari, aut ratione habita ad ſubiectum remotum, ⁊ commune, ⁊ ſic omnis corruptio eſt naturalis, quoniam omnis eſt naturalis primę

K materię. aut ratione habita ad ſubiectum propinquũ, ⁊ ſic mors quę fit per conſumptionem humidi eſt naturalis, quę fit nondum radicali humido conſumpto, dicitur violenta, hęc de mente Ariſtotelis. Tertio quęrebamus, vtrum re corrupta, de re poſſit ſcientia, quę habebatur de illa, remanere, vt dato ꝙ de roſa habeatur ęſtate hęc ſcientia, ꝙ ſit pulcherrima florum, vtrũ hyeme omnia roſa corrupta. hęc eadem ſcientia remanere poſſit. Induximus duas Egidij reſponſiones. prima erat, ꝙ adhuc remanet de roſa illa eadẽ ſcientia, quia ſufficit roſę, vt habeat eſſe cauſale, ſiue aptitudinale. Hęc enim eſt vera, roſa eſt pulcherrima florum, dato ꝙ nulla roſa actu ſit, modo poſſit eſſe, vel apta ſit eſſe. Secunda erat, ꝙ roſa corrupta, quoad eſſe in

L actu, ⁊ quo ad eſſe in aptitudine, adhuc remanet illa ſcientia, ꝙ ſit pulcherrima florũ, modo remaneat quo ad eſſe formale, quod eſt eſſe obiectiuum, ac formale eius. Cum enim roſa concipiebatur ꝙ ſit pulcherrima florum. habebat ęſtate duplex eſſe actuale extra cauſas, ⁊ aptitudinale. ſ. in cauſis. ⁊ vtrũq; dicitur eſſe materiale. Cum vero hyeme deſineret quo ad vtrumq; eſſe, remaneret eadem ſcientia, modo remaneat in anima concipiẽtis formalis conceptio roſę, quę repręſentabat illam propoſitionem, roſa eſt pulcherrima florum. nam conceptione remanente adhuc roſa habet

qõ pulchra

aliquod eſſe, ſaltem obiectiuũ. ¶ Contra hos modos eſt vna ſola quęſtio (vt mihi videtur) quę non eſt dilucide reſoluta, quia omnis propoſitio ſcita eſt demõſtrata, ⁊ omnis demonſtrata eſt vniuerſalis. ergo in illa ꝓpoſitione, roſa eſt pulcherrima florum, roſa ſupponetur

M ab intellectu in tali propoſitione diſtributiue, ⁊ ſic pro omnibus roſis, quę ſunt. Pręterea omnis ſcientia pręſupponit ſubiectum eſſe, vt dicitur primo poſteriorum. Pręterea omnis propoſitio de tertio adiacente infert propoſitionem de ſecundo adiacente. ergo valet, roſa eſt pulcherrima floꝝ, ergo roſa eſt. Pręterea ſunt aliquę propoſitiones ſcitę, quę non poſſunt eſſe verę, niſi ſubiecto exiſtente, vt hęc, pluuia eſt aqua guttatim cadens. ⁊ illa, tonitruum eſt extinctio ignis in nubib9. quęlibet enim harum ſupponit ſubiectum eſſe, ergo illo corrupto, non poterit ſcientia de eo remanere. Ex his colligitur quęſtio magna in hac materia, nã alię. q. bene in commentarijs ſunt euentilatę.

Põ ſophiſtarum.

¶ Propter hęc argumenta dixerunt nonnulli, ꝙ ſcientia, quę habebatur de re exiſtente, non poteſt remanere, illa corrupta ſimpliciter. verbi cauſa, hęc ſcientia roſa eſt pulcherrima florum, non poteſt remanere roſa ſimpliciter in ſe,

N ⁊ in quolibet ſuo indiuiduo corrupta, quia ſi prędicatũ verificatur de roſa, non verificatur de roſa, niſi accepta pro omnibus indiuiduis roſę quę ſunt, ⁊ ſic non poteſt remanere, niſi remanente roſa in ſuis indiuiduis, quod eſt eſſe roſę ſimpliciter. Simili ratione de ſciẽtia, quę habetur de pluuia, tonitruo, ⁊ alijs. Cum vero dicitur hyeme deſinit roſa, nõ deſinente illa ſcientia. Similiter ęſtate deſinit pluuia, non deſinẽte pluuię ſcientia. Reſpondere poſſunt nec roſam poſſe ſimpliciter deſinere, nec pluuiam, nec aliquam ſpeciem, quin ſemper reſeruetur in aliquibus ſuis indiuiduis, quę ſunt in aliqua regione. nam lʒ ęſtate pluuię deſinant apd̃ nos, apud antipodas non deſinunt. Hyeme quoq; lʒ apud nos deſinant roſę, non deſinunt apud antipodas. Hanc poſitionem ſuſtinent omnes ſophiſticę, qui de ſuppoſitionibus ſcripſerunt.

Refutatio O

¶ Sed hęc ſolutio videtur fuga, quia Ariſtoteles vult non omnem ſpeciem eſſe perpetuam in ſuis indiuiduis, niſi eas tm̃, quarum indiuidua generari non poſſunt, niſi per ſemen, vt in libris d̃ animalibus ſatis dicit. ⁊ Auerroes 8° phyſicorum idem aſſerit. Com. 47. Non ergo oportet, vt roſa ſit perpetua in ſuis indiuiduis, propterea videtur adhuc quęſtio ſtare, naʒ ſi ponatur roſam deſinere ſimpliciter ſecunduʒ ſe, ⁊ quodlibet indiuiduum ſui, quęſtio remanet vtruʒ ſcientia, ꝙ ſit pulcherrima florum remaneat? non eniʒ videtur ſoluta.

Alia ſolo.

¶ Propterea videtur mihi eſſe dicendum, ꝙ ſciẽtia quę habetur de roſa, vel de aliqua tali re, poteſt eſſe de roſa, vel per prędicata, quę nõ poſſunt roſę competere, niſi exiſtat actu. ſicut ſi ſciremus de roſa, ꝙ ſit digerens choleram, ea enim corrupta, deſinit hęc ſcientia. aut per prędicata, quę poſſunt roſę competere ſm aptitudinem, vt ꝙ ſit pulcherrima florum, ⁊ tunc roſa

P corrupta poteſt remanere eadeʒ ſcientia, quia roſa poteſt eſſe pulcherrima florum, tunc patet ſolutio. Dicerem eniʒ ꝙ ſi de aliqua re exiſtente haberetur ſcientia per prędicata actualia, talis remanere nõ poteſt, ſubiecto ſimpliciter deſinente. ſin auteʒ ꝑ prędicata aptitudinalia, poteſt remanere re illa ſimpliciter corrupta modo ſit apta eſſe. Tunc patet ſolutio ad obiecta, prima enim deletur concedendo propoſitionem quę ſciebatur eſſe vniuerſalem, ⁊ ita concedam ſubiectum ſupponi pro indiuiduis, ſecundum prędicati exigentiam, nam prędicata aptitudinalia requirunt ſubiectum remanere in indiuiduis aptitudinalibus, vt in hac, roſa eſt pulcherrima florum, dato ꝙ prędicatũ dicat aptitudinem, roſa accipitur pro oĩbus roſis, quę ſunt aptę eſſe, vnde diſcentibus erit, ⁊ hę poſſunt eſſe, omnes roſę, ergo hęc quę poteſt eſſe roſa, eſt pulcherrima florũ, ⁊ ſic de ſingulis. At prędicata actualia requirunt ſubie

Q ctum eſſe actu. Secunda deletur etiã, quia omnis ſciẽtia ſupponit ſubiectum eſſe ſecundum exigentiam prędicati propoſitionis, quę ſcitur. Tertia etiam diluitur, ꝙ regula non ſit vniuerſalis, ſed ſolum cum prędicatũ eſt actuale. Quarta tollitur concedendo maiorem, ſed negando minorem, nam in talibus propoſitionibus prędicata debent accipi in aptitudine, ⁊ non actu, vt in cõmentarijs diximus. ¶ Sed adhuc remanere videtur quęſtio, nam habeatur hęc, ſcientia de roſa, ꝙ ſit pulcherrima florum, ⁊ deſinat eſſe roſa ſimpliciter ſꝫ vtrumq; eſſe. ſ. actuale, ⁊ aptitudinale. vtrum eadem ſciẽtia, quę fuit de roſa, remaneat. Egidius dixit ꝙ ſic, quia roſa remanet ſm eſſe obiectiuum, ⁊ ſic remanere poteſt ſcientia. Quę reſponſio in cõmentarijs eſt ſuſtentata, verum ego nunc dicerem caſum eſſe impoſſibilẽ ſimpliciter, q2 ad hoc, vt deſinat eſſe roſa ſm vtrumq; eſſe,

A eſſe, oportet vt deſinant omnes eius cauſę, ⁊ ſic oporteret deum deſinere, ⁊ cęlum, ⁊ omnes ſtellas. ¶ Sed adhuc occurres, quia volo ꝙ deſinant omnes cauſę roſę, et remaneat ille intellectus qui concepit illam propoſitionem, roſa eſt pulcherrima florum, cuʒ notione eadem, quę repręſentabat ipſi illam propoſitionem, ⁊ certum eſt ꝙ remanebit ſcientia, ⁊ tamen roſa nullum eſſe habet niſi obiectiuum. Poteſt dici caſum implicare contradictionem, quia ſi remanet intellectus, qui illam propoſitionem concepit, oportet, vt remaneat deus, ⁊ motores cęlorum, ⁊ omnes cauſę roſę. hęc mihi nunc videntur. nec recuſabo aliter dicere, ſi aliter occurret. Ultimo quęritur de ſubiecto huius libri, vt in prohęmio fuit quęſituʒ. Communis opinio eſt, ꝙ ſubiectum huius ſit ens mobile ad formam, vel corpus mobile ad formam. Sed pro ſolutione, primo debes ſcire

B quid ſubiectum ſit, quid ve prędicatum. Secũdo quid per mobile ad formam. Tertio quid eſt obiectũ apud Philoſophus.

De ſubto. pª poſitio.

¶ De primo dixerunt quidam. ſubiectũ non eſſe niſi ſubſtantiam, prędicatum vero non niſi accidens. Contra obijcit Philoponus primo priorum, ꝙ ſubiectum aliquando eſt accidens, vt in hac propoſitione, color eſt qualitas, ⁊ in illa, album eſt lignuʒ. Similiter prędicatum aliquando eſt ſubſtantia, vt in hac, homo eſt animal.

2ª põ.

¶ Alij dixerunt ſubiectum eſſe id oẽ quod eſt determinationis ſuſceptiuum, vt vniuerſalitatis, particularitatis, ⁊ indefinitatis. prędicatuʒ vero minime. Contra obijcit Philoponus, quia tunc ſingularis propoſitio careret ſubiecto, cum eius ſubiectum nec poſſit recipere vniuerſalitateʒ, nec particularitatem.

Põ Philoponi.

C ¶ Philoponus ergo diſtinguit in libro priorum d̃ ſubiecto ⁊ prędicato, quia alia ſunt ſubiectum, ⁊ prędicatum problematica, ⁊ ſic quatuor ſunt prędicata, vt genus, accidens, definitio, ⁊ proprium, ⁊ vnum ſubiectum. ſ. ſpecies. Aut ſimpliciter, ⁊ ſic ſubiectum eſt, vel cui alterum ineſt, vel de quo alterum prędicatur. Prędicatum vero, vel quod alteri ineſt, vel quod de altero dicitur, differt autem quod alteri ineſt ab eo quod de altero dicitur, quia omne quod alteri ineſt, dicitur de altero, ⁊ non econtra, nam eſſe in accidentium eſt, dici de, eſt accidentium ⁊ ſubſtantiarum.

Uñ ſubtũ.

¶ Ex his colligitur ſubiectum dici non poſſe, niſi reſpectu alicuius, quod vel ipſi ineſt, vel de ipſo dicitur.

Quid per mobile ad formam.

¶ De ſecundo, dicamus per mobile ad formam, eſſe intelligendum, ens mobile ad formam abſolutam, vt ad qualitatem, ſubſtantiam ⁊ quantitatẽ. Ubi vero quia eſt reſpectus non dicitur forma in propoſito. ideo quod mouetur ad vbi, non dicitur mobile ad formam.

Quid obm D

¶ De tertio dicamus obiectum dici tam reſpectu potentię, quam reſpectu ſcientię. vel habitus, quatenus offertur potentię, vel habitui, vt patet ſecundo de anima.

Suppões

¶ His terminis expoſitis ſint tres ſuppoſitiones. prima. in omni ſcientia eſt dabile vnum primum ac communiſſimum, quod eſt genus ad omnia, quę in ſcientia conſiderantur. Patet. aliter ſcientia non eſſet vna. Secunda. inter omnia conſiderata, quę continentur ſub illo cõmuni genere, eſt dare vnum ſubiectum principale, quod eſt vna prima ſpecies. patet. quia in omni genere eſt vnum primum, ⁊ principale. 10. metaphy. Tertia. in omni ſcientia communes paſſiones, quę quęruntur, quęruntur aut de genere, aut de principali ſpecie illi9 generis primi, vt patet primo poſteriorum.

Cõclões.

¶ His ſuppoſitionibus ſtantibus, ſit prima concluſio, ens mobile ad formam vel corpus mobile ad formam eſt communiſſimum genus omnium eorum, quę in hoc libro

conſiderantur, patet. quia de omnibus prędicatur, ⁊ nulli in hac ſcientia conſiderato ſubijcitur. Secunda. ens vel corpus mobile ad formam eſt communiſſimuʒ prędicatum omnium eoruʒ, quę hic conſiderantur. patet. quia eſt communiſſimuʒ genus, ⁊ non ſpecies alicuius conſiderati in hac ſcientia. Tertia. ens vel corpus mobile ad formam non poteſt eſſe primum ſubiectum in hac ſcientia. probatur, quia reſpectu nullius prędicati, cum nulli conſiderato in hac ſcientia ſubijciatur, ſed omnia ipſi ſupponuntur. ergo non poteſt eſſe primum ſubiectum. Pręterea nec poteſt dici primum ſubiectuʒ paſſionum, quia reſpectu illarum non dicitur commune ſubiectum, ſed proprium. Quarta. ens vel corpus mobile ad formam eſt commune obiectum huius ſciẽtię, quę habetur in hoc libro, patet ex d̃claratione terminorum. Ultima concluſio, primum ⁊ principale ſubiectum in hoc libro eſt ens, vel corpus mobile ad formam ſubſtantialem, patet. quia eſt principalis ſpecies cõiſſimi prędicati. Hęc de dilucidatione. ⁊ ita de recognitionibus hactenus. E F

Anti. c. 2.

¶ Antiquorum igitur, hi quidem vocatã ſimplicem generationeʒ eſſe inquiunt alterationẽ, hi vero aliud generationẽ ⁊ alterationeʒ.

Dilucidaº. te. c. eiuſdẽ

¶ Antiquorum quidem igitur, hi quideʒ quã ſimplicem vocant generationem, alterationem eſſe profitentur. Hi vero ⁊ alterationeʒ alteram a generatione.

Com. 2.

¶ Omnes conueniunt Ariſtotelem proſequi de propoſito. Uerum cur a 3° propoſitorum cęperit proſequi, nõ omnibus patet.

Expõ thõe G

¶ Diuus Thomas ait Ariſtoteleʒ hoc egiſſe. quia ex differentia conſtituitur ſpecies, quo fit vt minime cognoſci poſſit generatio vel corruptio niſi eius ab alteratione differentia deprehenſa.

Cõfutatio

¶ Sʒ hoc ſtare non poteſt, quia prima cognitio rei eſt per gen9. Commune enim omne pręcedit differentiam ⁊ ſpeciẽ. quare nõ vt differentiam venetur, ſed potius propter genus.

Egi. expõ.

¶ Egidius autem hoc dicit eſſe factum. quia q̃ſtio hęc erat valde famoſa apud antiquos.

Cõfutatio

¶ Quod minime placet. quia Ariſto. potius ordinem rationaleʒ ſequi ſolet, quam antiquorum. Qui enim delirant a veritate ipſa, ⁊ ab ordine delirare ſolent.

Expõ ꝓpa

¶ Mihi igitur propter hęc videtur ꝙ Ariſto. intendat venari genus generationis. De generatione enim primo ⁊ pręcipue intendit. quare d̃ ea primo proſequi debet. Proſequitur autem primo de ea colligendo genus. Hoc autem per differentiam ⁊ conuenientiaʒ docuit colligi Ariſt. 6. topicorum. Et ſic patet cauſa ordinis.

H Põ ãtiq̃rũ

¶ Omnis autem poſitio antiquoruʒ de hac re eſt in duo contraria. Nam vna ſecta omnem generationem dicit alterationem eſſe. Alia nullam generationem eſſe alterationeʒ. Et ita poſitiones hę contrarię ſunt omnino.

Dubõ.

¶ Sed quęret iunior. vtruʒ ſubcontrarię ſint ſimul verę. videlicet aliqua generatio eſt alteratio, ⁊ aliqua generatio non eſt alteratio.

So. aliq̃rũ

¶ Reſpondent quidam ꝙ ſic, quia duplex eſt generatio. videlicet ſimplex vt ſubitus formę prouentus. ⁊ compoſita vt ex pręuia alteratione ⁊ prouentu formę ſubito. ¶ Dicunt modo ꝙ ſimplex generatio non eſt alteratio. Et ad hoc adijcit Ariſto. quã vocant ſimplicem generationeʒ, at compoſita eſt alteratio.

Cõfutatio.

¶ Sed iſtud ſtare non poteſt, quia motus differunt propter differentiaʒ terminorum ad quos. 5° phyſic. at com. 9. ſed in vtraque generatione terminus ad quẽ eſt ſubiecta. at in alteratione eſt qualitas. Igitur

I omnis generatio erit altera ab alteratione. ¶ Verum
Nota. propter verbum Ariſto. animaduertendum ꝙ per ſimplicem generationem intelligit eam, quę eſt ſubſtantię. Eſt enim vt Ariſto. inquit. 5. phyſicoꝛum. generatio duplex, ſecundum quid ⁊ ſimpliciter, generatio ſecundum quid eſt alteratio vt dicet. Et propterea adijcit quam vocant ſimplicem generationem, ⁊ dixit quam vocāt, quia apud antiquos gñatio voce tm̃ differt ab alteratōe.

Recognes ¶ In commentarijs quęrebatur cur Ariſtoteles de tertio propoſitoꝛum nunc pꝛimo ſit executus, vbi fuit ſatis abunde declarata cā, cur ab iſto tertio exequitur. Verum Philoponus autumat Ariſtotelem proſequi de pꝛimo, nam pꝛimum propoſitoꝛum fuit de generatione, nunc proſequitur de illa quid ſit, vbi (vt eſt ipſi mos) pꝛimo narrat opiniones veterum, quas de generatione habuerunt. 2° vero opinionibus veterum re-
K iectis, quę ſibi de generatione videntur, conſtituit. Proſequendo opiniones veterum de generatione quid ſit (vt Philoponus inquit) ait nonnullos pꝛopꝛiam ⁊ ſimplicem generationem voluiſſe eſſe alterationem. Alios vero dixiſſe generationem eſſe quid diuerſum ab alteratiōe. ⁊ ſic ſecundum Philoponum Ariſtoteles proſequitur de pꝛimo propoſitoꝛum. Quo vero ad verba attinet, Ariſtoteles per ſimplicem generationem intelligit generationem in ſubſtātia, quę ſimplex generatio dicitur (vt Philoponus inquit) quia eſt pꝛopꝛie generatio, quę dicitur generatio additione nullius. Generatio vero accidentis dicitur ſecundum quid, quia non dicitur generatio, niſi additione, cum dicatur generatio quędam. Animaduerte ꝙ ſubcontrarię hę; aliqua generatio eſt alteratio, ⁊ aliqua generatio non eſt alteratio. Alia ratione poſſunt eſſe ſimul verę. nam generatio qualitatum alteratiuarum eſt alteratio, ⁊ ſic aliqua
L generatio eſt alteratio, generatio vero ſubſtantię non eſt alteratio, ⁊ ſic aliqua generatio non eſt alteratio. Ergo hoc pacto poſſunt ſubcontrarię eſſe ſimul verę, ⁊ ſic patet quęſtio mota in commentarijs.

Anti.c.3. ¶ Quicunqꝫ enim vnum aliquod dicunt eſſe omne, ⁊ omnia ex vno generant, his quidem vtiqꝫ neceſſe eſt generationem alterationem dicere, ⁊ quod pꝛincipaliter fit alterari. Quicunqꝫ autem plures materias vna ponūt, vt Empedocles ⁊ Anaxagoꝛas, ⁊ Leucippus, his aliud.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Quicunqꝫ quidem enim vnum quoddam omne eſſe aiūt, ⁊ omnia ex vno generāt. His quidem neceſſe eſt alterationem generatio-
M nem eſſe fateri. ⁊ quod pꝛincipaliter fit, alterari. At quicunqꝫ materias plures vna cōcedunt. vt Empedocles, ⁊ Anaxagoꝛas, ⁊ Leucippus. His aliud.

Com.3. ¶ Quia duę ſunt poſitiones de quęſtione, docet nunc eas accipi ex fundamentis acceptis ab antiquis. Nam de rerum pꝛincipijs. ⁊ de rerum eſſe, duę fuerunt partes. vna ponit omne eſſe vnum quoddam. ⁊ omnia ex vno generari, quibus contingit dicere generationem eſſe alterationem, quia ſi non, tunc omnia non eſſent vnum quoddam. Alia ponit materias plures, ⁊ res plures. Et ita dicere poſſunt generationem eſſe aliam ab alteratione, quia ſi non, tunc omnes res erunt vnum, textꝰ patet.

Rō Auer. ¶ Auerroes ſua in paraphꝛaſe affert cauſam quare ponentes vnum ſubiectum, ⁊ omnia vnum, dicere coguntur generationem eſſe alterationem. Et
N ait hoc eſſe. quia apud eos materia eſt ens in actu non generabilis. Quia vt dicitur. 5. phy. in hoc differt alteratio a generatione. nam ſubiectum generationis eſt ens in potentia, ſubiectum alterationis eſt ens in actu.

Cōfutatio. ¶ Sed hęc videtur friuola cauſam, quia a pari etiam qui ponunt plures materias idem dicere cogerentur. nam ⁊ ipſi quoqꝫ materias illas afferunt eſſe in actu.

Nota. Sed de hoc dicemus poſterius. ¶ Animaduertendum, vt refert Simplicius 3ᵒ ex auctoꝛitate Platonis in libꝛo Parmenidis. ꝙ omnia eſſe vnum poteſt dupliciter intelligi, aut pꝛincipaliter, aut participatiue. Pꝛincipaliter quidem ea dicuntur vnum, quoꝛum foꝛma ⁊ definitio eſt vna. Participatiue vero, quę vna ab eſſentia deriuantur, quomodo omnia calida ſunt vno calore eadem. 12. meta. com. 51. ⁊ hoc modo dicimꝰ ꝙ om-
O nia ſunt vnum participando eſſe, quod per eſſentiam ſaluatur in deo. Si itaqꝫ Parmenides ⁊ Meliſſus omnia vnum eſſe ſenſerint ſecundum foꝛmam, tunc bene ſequitur ꝙ gñatio non differt ab alteratione, quia ex oppoſito cōſitis infertur oppᵐ añtis. at ſi velint oia eē vnū pticipatiue, vt nos tenemꝰ, ⁊ Ariſto. 2° metaphyſi. tex. cōmen. 4¹. Pꝛoculdubio nō ſeqtur ꝙ gñatio ſit alteratio, quia oppoſitum cōſequētis ſtat cum añcedēte.

Recognes ¶ Cum diuiſit opiniones in duas, nunc (vt Philoponꝰ inquit) vtriuſqꝫ opinionis tutoꝛes exponit, ⁊ rationes opinionum, ſecundum vo diuum Thomam Ariſt. hic aſſignat rationem diuerſitatis pꝛędictę. ⁊ eſt optima expoſitio etiam. Mihi tamē videt ꝙ Ariſt. faciat vtrūqꝫ, nam aſſignando rationes diuerſitatis, exponit opinionum tutoꝛes, vt intelligenti patet. Dicit Philoponus hic, ꝙ eoꝛum qui dixerunt vnum elementū omnium.
P Alij dixerunt aerē, vt Diogenes, Alij ignem, vt Heraclitus, Alij aquam, vt Thales. Alij hoꝛum medium vt Anaximander. ⁊ omnes iſti ſunt, generationem aſſerētes eſſe alterationem. Cuius cauſam affert Philoponus, quia omnes iſti aſſerūt elementum eſſe coꝛpus in actu, cuius non ſimpliciter generatio, ſed alteratio eſt, quā cauſam in cōmentarijs de mente Auerrois aſſignauimus. Qui vo poſuerunt rerum elementa plura, poſſunt dicere gñationem differre ab alteratione, quia (vt Philoponus inqt) ⁊ in commētarijs poſtea eſt dcm̄, q ponūt plura, dicere pñt gñationē fieri ꝯgregatōe illoꝛū pluriū. Coꝛruptionē vo diſgregatiōe, alterationem pñt dicere fieri ptiū ꝯpoſitaꝝ trāſfiguratiōe, vel trāſoꝛdinatiōe. veluti Democritici, ⁊ Leucippei dixerūt. Sed ꝯ adhuc ſtat argᵐ in cōmētarijs, quia tā dicētes vnū elm̄tū, q̃ʒ dicētes plura, aſſerūt mām eē coꝛpus vel coꝛpoꝛa in actu. g̃ eoꝛū vᵗ nō poſſe eē niſi alteratio. Pꝛopterea
Q vᵗ mihi ꝙ Ariſt. velit eos dixiſſe gñationē eſſe alterationē, q poſuerunt oia eſſe vnū, ⁊ oia q̃ appent, ex vno oꝛta eē, ⁊ ſic tāgit Meliſſum. Meliſſus. n. hęc duo aſſerēs gñationē nec exñtē, nec apparentem ſeruare pōt. At qui ponunt plura vno, ⁊ ſi generationē verā ſeruare nō poſſint, apparentē ſeruare poſſunt, quatenꝰ generationē fieri dicunt congregatione, alterationē vo aut tranſfiguratione, aut tranſoꝛdinatione, vel dici poteſt, ꝙ Ariſtoteles velit dicere quoſdam dixiſſe vnum eſſe pꝛincipium materiale oium rerum, vt vel aerem, vel ignem, vel aquam, ⁊ etiam illud eſſe totam ſubſtātiam rei. iuſta quos opoꝛtet dicere rei ſubſtantiam ſemper manere, ⁊ ita generatio, ⁊ alteratio apud eos non differunt. Democritici vero licet poſuerint plura coꝛpoꝛa in actu eſſe materialia pꝛincipia, ea non poſuerunt totam rei ſubſtantiam. verūde his in cōmētarijs.

A
Ant.c.4. ¶ Sed tamen Anaxagoꝛas etiam pꝛopꝛiam vocē ignoꝛauit. Dicit enim ꝙ fieri ⁊ deſtrui idem exiſtit quod alterari. multa autem eſſe dicit elementa, quemadmodum ⁊ alij.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Verum Anaxagoꝛas, vocem pꝛopꝛiā ignorauit. Dicit enim ꝙ factio ⁊ deſtructio idem ſint alterationi. Plura vero dicit elementa, quemadmodum ⁊ alij.

Com.4. ¶ Dictum eſt ꝙ plures aſſerendo materias, ſequitur generationem eſſe aliam ab alteratione. Et propterea Anaxagoꝛas pꝛopiam vocem ignoꝛat, quia concedit duo contradictoꝛia. quia bene apud eum ſequitur generationem eſſe alteram, ⁊ non alteram. Pꝛo quanto plures ſunt materię erit altera. pꝛo quanto ipſe tenet generationem eſſe alterationem erit eadem, quare pꝛopꝛiam vocem ignoꝛat. ¶ Animaduerte ꝙ dice-
B re concoꝛditer cum ſuo fundamento eſt pꝛopꝛiam vocem cognoſcere, at dicere diſcoꝛditer cum ſuo fundamento. eſt pꝛopꝛiam vocem ignoꝛare. Hęc ex paraphꝛaſe Auerrois.

Recognes ¶ Animaduerte (vt ex verbis Philoponi colligitur) ꝙ Anaxagoꝛas pꝛopꝛiam vocem ignoꝛauit, pꝛo quanto conceſſit ea omnia, quibus potuit ſeruare generationem eſſe alteram ab alteratione, ⁊ tamen dixit generationem ⁊ alterationem eſſe idem. Conceſſit enim (vt Philoponus inquit) elementa eſſe plura. ergo potuit dicere generationem fieri congregatione illoꝛum pꝛincipioꝛum, diſgregatione vero eoꝛum, fieri coꝛruptione. Rurſus potuit dicere compoſita quę cōgregatione fuerūt genita, variari ſm̄ tranſpoſitionem, ⁊ tranſoꝛdinationem eoꝛum elementoꝛum. ergo potuit ſaltem apparenter ſeruare differentiam inter generationem ⁊ alterationem, vt Democritici fecerunt, ⁊
C tamen dixit generationem non differre ab alteratione. ergo (vt Philoponus aſſerit) pꝛopꝛiam vocem, qua ſua fundamenta expꝛeſſit, ignoꝛauit. Quod etiam Auerroes notauit.

Anti.c.5. ¶ Empedocles enim, coꝛpoꝛea quidem, quatuoꝛ, omnia autem cum mouentibus, ſex numero Anaxagoꝛas autem ⁊ Leucippus ⁊ Democritus, infinita. Hic enim homoeomera elementa ponit, vt os, carnem, medullam, ⁊ alia, quoꝛum vniuſcuiuſqꝫ ſynonyma pars eſt. Democritus autem ⁊ Lecippus, ex coꝛpoꝛibus indiuiſibilibus alia componi inquiunt. hęc autem, infinita ⁊ multitudine ⁊
D foꝛmis eſſe. illa autem ab illis differre, his, ex quibus ſunt, ⁊ poſitione, ⁊ oꝛdine hoꝛum.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Empedocles quidem enim coꝛpoꝛea quatuoꝛ. Omnia autem cum mouentibus, ſex numero. Anaxagoꝛas vero infinita, ⁊ Leucippus ⁊ Democritus. Hic quidem enim ſimilaria elementa ponit, vt os, ⁊ carnem, ⁊ medullam, ⁊ cętera alia, quoꝛum vnaqueqꝫ pars vniuoca eſt. Democritꝰ vero ⁊ Leucippus ex coꝛpoꝛibus indiuiduis alia componi aiūt. Hęc autem infinita eſſe ⁊ multitudine ⁊ foꝛma. Illa vero ab illis differre his, ex quibus ſunt, ⁊ poſitione ⁊ hoꝛum oꝛdine.

¶ Pꝛima diuiſio erat ꝙ loquentium de materia rerū, quidam vnam dederunt, quidam plures, at ſubdiuiſio nunc eſt ꝙ ponentium plures. quidam numero finitas, quidam infinitas ponunt. Finitas ponit Empedocles, quia ſex, quatuoꝛ ex pte materię. duo ex parte agentis. Infinitas Anaxagoꝛas, Democritus, Leucippus. Ponentium infinitas materias, iterum ſubdiuiduntur. quia alij ponunt ſimilares, vt Anaxagoꝛas, alij diſſimilares. vt Democritus, ⁊ Leucippꝰ. ¶ Ani- E Com.5.
maduertendum pꝛimo ꝙ Empedocles poſuit ſex pꝛincipia. quatuoꝛ quidem coꝛpoꝛea vt elementa, quę mole depꝛehenſa ſunt. Duo vero incoꝛpoꝛea vt litem ⁊ amoꝛem. Hęc enim incoꝛpoꝛea ſunt, quia relationes miſcibilum videntur eſſe, vt Ariſtoteles ait in libꝛo de anima. ⁊ 8. phyſicoꝛum. ¶ Animaduertendum ſecundo ꝙ pars ſimilis dicitur gręce homoeomera, latine ſimilaris, ⁊ ſynonyma latine vniuoca, quando cum ſuo toto idem nomen habet vt caro. Nam quęlibet pars carnis eſt caro. Itemqꝫ ⁊ os ⁊ id genus. Dicitur quidē ſimilaris, quia vnius eſt foꝛmę cum ſuo toto, dicitur vniuoca, quia nomine ⁊ ratione conuenit cum ſuo toto. Ex quo ſequitur ꝙ caro ⁊ os ſunt partes ſimilares, ⁊ diſſimilares. comparatione quidem ad totum animal, ⁊ inter ſe ſunt diſſimilares. comparatione ſeoꝛſum vniuſcuiuſqꝫ ad ſe, ſimilares erunt. quia caro reſpectu partium carnis ſimilare quoddam eſt, ⁊ os reſpectu partium oſſis. at reſpectu animalis ⁊ inter ſe diſſimilares ⁊ diuerſiuocę. Anaxagoꝛas itaqꝫ vult vnūqdqꝫ miſtum effici ex partibus infinitis ſimilaribus, non ꝙ ſint ſimilares reſpectu totius animalis, ⁊ inter ſe, ſed ſeoꝛſum vnaqueqꝫ ad ſui partes. ¶ Tertio animaduertendum ꝙ coꝛpoꝛa indiuidua, ex quibus compoſita ſunt, apud Leucippum ſunt ⁊ diſſimilaria, ⁊ diuerſiuoca tripliciter. diſſimilaria quidem comparatione facta vnius ad ſe. quia totum indiuiduum ⁊ pars figura differunt, ⁊ inter ſe. quia indiuidua illa nomine ⁊ foꝛma differūt inter ſe. ⁊ reſpectu totius miſti, quia noīe ⁊ foꝛma ab illo differunt. igitur reſpectu miſti diſſimilaria ⁊ diuerſiuoca, ⁊ inter ſe ſimiliter. ⁊ comparatione vnius ad ſe. ⁊ ſic tribus modis. Et propterea dicūt illa compoſita differre ab illis, vt equum ab homine, his, ex quibus illa indiuidua ſunt. vz ⁊ poſitione, ⁊ oꝛdine, ⁊ id genus. ¶ Quarto animaduertendum ꝙ cōpoſitionum altera eſt integralis ⁊ quantitatiua. Et hęc ex infinitis fieri partibus ſiue ſimilaribus, ſiue diſſimilaribus nihil pꝛohibet (⁊ ſi ſic antiqui ſentiunt, bene dicunt, vt Simplicius inquit phyſicoꝛum pꝛimo) altera eſſentialis, videlicet ex partibus quarum vna actus eſt, altera potentia. Et hoc modo Ariſtoteles compoſita dicit fieri ex materia ⁊ foꝛma. ꝙ ſi de hac compoſitione antiqui loquantur, errant omnino.

Nota pꝰ. Nota 2°. F Nota 3°. G Nota 4.

¶ Animaduerte ꝙ Philoponus concoꝛdat cum expoſitione aſſignata in commentarijs, vult enim ꝙ Ariſtoteles quaſi ſubdiuidat poſitiones eoꝛum, qui dixerunt rerum elementa eſſe plura. Nam alij poſuerunt finita, vt Empe. qui materialia quidem, ⁊ veluti paſſiua quatuoꝛ coꝛpoꝛa ſuppoſuit. Factiua vero, ⁊ motiua litem ⁊ amicitiam. Alij vero poſuerunt infinita, q iterū ſubdiuidunt, quia alij pñcipia illa infinita poſuerūt homoeomera, hoc eſt ſimilaria, vt Anaxa. Alij diſſimilaria, vt Democritus. Vex Philoponus de mēte Ariſtotelis narrat opinionem Epicureoꝛum, qui cum Democriticis conuenientes dixerunt atomas multitudine infinitas, ſm̄ figuras vero incompꝛehenſibiles quidem, non tamen infinitas. contra quoꝛum opinionem H Recognes

I Alexander, ⁊ Philoponus argumētantur, quia ſi atome multitudine ſunt infinitę. vꝫ vt etiam ſint infinitę, alioquin eadem figura reperietur in pluribus atomis, ⁊ ſic non differrent figuris. Quo vero ad verba attinet, cum Ariſto. dicicit [Illa autem ab illis differre his ex quibus ſunt, ⁊ poſitione, ⁊ ordine horum.] Ariſtoteles per illa (vt Philoponus inquit) Intelligit cōpoſita, quę ex atomis cōſtant quę atomata dici poſſunt. Hęc enim differunt ab illis, hoc eſt inter ſe, quatenus vnus atomatuꝫ compoſitum differt ab altero in tribus. ſcilicet in atomis ipſis, in poſitione atomorum, ⁊ in ordine ipſarum. Propterea dicit his, ex quibus ſunt, hoc eſt atomis ipſis, quia (vt Philoponus inquit) ignis et terra non ſunt ex eiſdem atomis. nam ignis ex ſphęricis. terra ex cubicis. dixit ⁊ poſitione atomorum, quatenus in vno compoſito atomi vna poſitione

K conſtituuntur, in alio vero, alia, vt verbi cauſa, in vno cōpoſito ſphęricę atomę conſtituentur in ſuperiori, cubicę ⁊ inferiori, in atomato alio cōpoſito, contra. dixit ⁊ ordine, quia etiam compoſita atomata differunt inter ſe ordine atomorum, qui attenditur ſm prius, ⁊ poſterius, quatenus in vno compoſito in prioribus partibus erunt atomę ſphęricę, ⁊ in poſterioribus atomę cubicę. in alio vero compoſito contra. veluti in ſyllabis ſo, ⁊ os. Fiunt enim ex eiſdem literis, aliter atqꝫ aliter conſtitutis, vt Philoponus inquit. ergo atomata hęc compoſita differunt ab illis alijs tripliciter, his atomis, ex quibus ſunt, poſitione atomorum, ⁊ ordine. Poſitio enim differt ab ordine, quia poſitio attenditur penes ſurſum, ⁊ deorſum, ordo vero penes prius ⁊ poſterius, vt notauit Philoponus.

Anti. c. 6. ¶ Contrarie autem videntur dicere hi qui circa Anaxagoram, eis qui circa Empedoclem. Hi enim, inquiunt ignem ⁊ aquam ⁊ aerem ⁊ terram elementa quatuor, ⁊ ſimplicia eſſe magis ꝙ carnem ⁊ os ⁊ talia ſimilium partium. Hi autem, hęc quidem ſimplicia ⁊ elementa eſſe, terram autem, aquaꝫ

L ⁊ ignem ⁊ aereꝫ compoſita omniſeminariuꝫ enim eſſe horum.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Contrarie autem videntur dicentes, qui circa Anaxagoram, his qui circa Empedoclem. Hi quidem enim ignem, ⁊ aquam, ⁊ aerem, ⁊ terram elementa quatuor: ⁊ ſimplicia eſſe magis ꝙ carnem ⁊ os, ⁊ cętera ſimilaria. Hi vero, hęc quidem ſimplicia ⁊ elementa. Terram vero ⁊ ignem ⁊ aerem compoſita. *Omnigermiam eniꝫ eſſe illorū.

Com. 6. ¶ Quę Ariſtoteles inquit, patent. Veruꝫ animaduertendum ꝙ poſitiones hę poſſunt hac ratione concordari, ꝙ compoſitio eſt duplex, aut (vt diximus) quan-

M titatiua, ⁊ ſic elementum vnumquodqꝫ ex partibus fit ſimilaribus. vt bene ait Anaxagoras. alia eſt compoſitio elementaria. ⁊ hoc modo vnumquodqꝫ miſtuꝫ fit ab elementis. quare ſi de compoſitione quantitatiua loquimur, bene ait Anaxagoras primam compoſitionem ex ſilaribus proficiſci, quando quideꝫ vnūquodqꝫ quantum ex partibus fit quantitatiuis. Et hoc modo vnumquodqꝫ elemētum fit ex carne ⁊ oſſe ⁊ id genus, quia quodlibet eſt in quolibet, at ſi de eſſentiali compoſitione, bene Empedocles, cum vnaquęqꝫ illarum ex elementis fiat.

N ¶ Secundo animaduerte ꝙ gręci codices habent πανσπερμιαν, latine non habet nomen vnuꝫ, ſed dici poteſt omnigermia, verbum, verbo reddendo. pāſpermia oigermia.

¶ Animaduerte (vt ex verbis Philoponi colligitur) ꝙ Anaxagoras differt ab Empedo. primo in poſitione principiorum, quia Anaxagoras materialia reruꝫ principia ſuppoſuit homoeomera, hoc eſt ſimilares partes. Empedo. vero elemēta. ſecundo in modo ponendi generationem ex illis principijs, ꝙ Anaxagoras conceſſit in principijs, ⁊ principiatis reciprocationem, nam dixit elememēta fieri ex homoeomeris, hoc eſt ſimilaribus, quia ignis videtur fieri ex carne, ⁊ neruo; ⁊ id genus, ⁊ econtrario, quia etiaꝫ caro ⁊ os, ⁊ id genus fiunt ex elementis. Aſſeruit enim ex quolibet fieri quodlibet. Empedo. vero reciprocationem negauit, quia dixit omnia fieri ex elementis, elementa vero eſſe ingenerabilia, ergo poſitiones iſtę cōtrarie ſe habēt (vt Ariſtoteles inquit) ⁊ Philoponus exponit. Recognes

O ¶ Pręterea animaduerte vlterius homoeomera, hoc eſt ſimilaria poſſe conſiderari ratione habita ad remotas partes ſcilicet materiam ⁊ formam remotas: ⁊ ſic reſpectu earum non dicuntur homoeomera, ſed potius diſſimilaria. aut ratione habita ad partes propinquiores, vt ad elementa: ⁊ ſic minime ſunt homoeomera. aut ratione habita ad partes quātitatiuas proximas, ⁊ ſic ſunt homoeomera. Vel pōt aliter dici, ꝙ conſiderari poſſunt reſpectu partium eſſentialium, ⁊ ſic ſunt diſſimilaria. vel reſpectu partium integralium, ⁊ ſic ſunt homoeomera.

Anti. c. 7. ¶ His igitur qui ex vno omnia conſtituunt, neceſſe eſt dicere generationeꝫ ⁊ corruptionem, alterationem. ſemper enim ſubiectum

P manere vnum ⁊ idem. tale autem alterari dicimus. His autem qui genera multa faciunt, differre a generatione alterationem. conuenientibus enim ⁊ diſſolutis, generatio contingit ⁊ corruptio, ⁊ ideo dicit Empedocles hoc modo, ꝙ nullius natura eſt, ſed ſolum ⁊ miſtio ⁊ ſegregatio miſtorum. Quod igitur proprius ſit ſermo eorum ſuppoſitioni ita loqui manifeſtum eſt, ⁊ ꝙ dicunt hoc modo.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ His quidem igitur qui ex vno omnia conſtituunt, neceſſe eſt dicere generationem ⁊ corruptionem, ⁊ alterationem eſſe. Semper enim manere ſubiectum hoc ⁊ vnum. Hoc autem idem alterari dicimus. His vero qui

Q genera multa faciunt differre alterationem a generatione. Conuenientibus eniꝫ ⁊ diſſolutis, generatio euenit ⁊ corruptio. Propter quod ⁊ Empedocles hoc modo ait. ꝙ natura nullius eſt. ſed ſolum miſtio ⁊ ſegregatio miſcibilium. Quod quidem igitur hic ſermo conueniat ſuppoſitioni eorum ſic loqꝫ, pꝫ, ⁊ quoniam dicunt hoc modo.

Com. 7. ¶ His enarratis hac in parte iuxta dicta duas ponit concluſiones. prima, tenentes vnuꝫ materiale princi-

A pium coguntur dicere generationeꝫ eſſe alterationē. probat. quia alteratio eſt quoties ſubiectū eſt vnum ⁊

Dubitatio. idem, ⁊ hoc confitentur. ¶ Sed dices. ꝙ etiam apud Ariſtotelem ſequetur idem, qꝛ concedit vnam mate-

Solutio. riam ⁊ eādem omniuꝫ. ¶ Reſpondet Auer. 12. metaphy. com̄. 14. ꝙ materia eſt vna ⁊ eadem oīum priuatione formę. at apud hoſce materia eſt vna ⁊ eadē ſm formaꝫ. Et propterea apud hos generatio eſt alteratio. ¶ Secūda concluſio. ponentes plura materialia principia, coguntur dicere generationem eſſe aliā ab alteratione. ꝓbat. qꝛ generatio erit partium ⁊ principiorum congregatio, corruptio eorum diſgregatio. alteratio vero erit congregati euariatio. quare poterūt differentiam illarum bene ſaluare. hac de cā Empedocles ait. naturā cuiuſlibet entis eſſe nullius ſpēi per ſe aliam a miſcibilibus, ſed ſolum miſtionem vel ſegre-

B gationem, qꝛ congregatio illa totius nō differt a par-

Dubitatio tibus ſimul ſumptis. ¶ Sed dices. nec iſti poſſunt ſal-

Sol. expoſitorum. uare veram differentiam illarum, qm̄ etiaꝫ principia illa materialia ſunt in actu. ¶ Reſpondent expoſito-

Replica. res ⁊ bene, ꝙ in rei veritate nō ſaluant. ſed ſm apparentiam, at primi nec exiſtēter nec apparēter ſaluāt. ¶ Dices. ꝙ hoc ſit falſum. quia Auer. primo phyſi. cō. 41. ait. Pamenidem ⁊ Melliſſuꝫ cōcedere entia duobus modis vera ⁊ apparentia. igitur apparenter pōt ſaluare generationē. Fortaſſe Ariſtoteles hoc aduertens ſubſcribit. [ꝙ quidē igitur hic ſermo conueniat eorum ſuppoſitioni ſic loqui, pꝫ. ⁊ qm̄ dicunt hoc mō] q. d. ꝙ reuera nullus poteſt ſaluare veram generationem. ⁊ omnes poſſunt ſaluare apparenteꝫ generationem. at ipſi loquuntur hoc modo. tu vero conſiderat.

Digreſſiones Egidij. ¶ Sed circa hęc occurrūt ſpeculationes Egidij, quarum prima eſt. vtruꝫ hęc poſſit ſtare in poſitione De-

C mocriti, ꝙ corpora quę ſunt rerū principia ſint indiui-

So. Egidij dua, ⁊ figurata. ¶ Quicquid alij dicunt. Egidius tenet ꝙ corpora illa poſſunt conſiderari in eo ꝙ quanta, ⁊ in eo ꝙ naturalia. Si conſiderentur in eo ꝙ quanta, ſic ſunt diuiſibilia in infinitum. Si in eo ꝙ nālia ſic eſt deuenire ad minimum de quolibet generatuꝫ. Tunc vult Democritus voluiſſe corpora illa eſſe indiuidua vt ſunt naturalia, non autem vt quanta. ⁊ ſic dici poſſunt indiuidua, ⁊ quāta, ⁊ figurata.

Argumēta ꝯ Egidiuꝫ. ¶ Sed contra hanc conuenientiaꝫ arguunt quidam, ⁊ oſtendunt ꝙ nullo modo ſit dare indiuiduum. Primo.

p° rō quia quicquid ſequitur ad conſequens ſequitur ad antecedens. ſed hęc ſe habent vt antecedēs ⁊ cōſequēs. vꝫ naturale ⁊ quantū. igitur quicquid ſequitur ad quātum, ſequitur ad naturale, ſed bene valet. eſt quantuꝫ.

D igitur indiuiduꝫ. igitur ſi naturale erit, erit ⁊ diuiduū.

2ª quare vtroqꝫ modo erit diuiduꝫ. ¶ Secūdo arguo. omnę quantum eſt diuiſibile in eo ꝙ naturale. omne corpus phyſicum eſt quantū. igitur omne corpus phyſicū eſt diuiſibile in eo ꝙ naturale. Syllogiſmus eſt ex maiori reduplicatiua, ⁊ minori abſoluta. Maior pꝫ, qꝛ diuiſio eſt corruptio, ⁊ corruptio eſt entis quāti vt eſt

3ª naturale. Minor pꝫ. ¶ Tertio ſophiſtę arguunt, quia tunc motus eſſet in non tēpore vt alteratio, augumētatio ⁊ id genus. conſequentia patet. quia minimum in inſtanti acquiritur. quia ſi in tempore, tunc per parteꝫ poſt partem. igitur eſſe diuiſibile. conſequens eſt con-

4ª tra Ariſto. 6. phy. ¶ Quarto. tunc rei permanentis daretur vltimum. Nā applicetur in hoc inſtante, qđ eſt pręſens, agens corrumpēs ipſi minimo. ⁊ patet ꝙ in hoc inſtante, quod eſt pręſens, eſt illud minimum, ⁊ immediate poſt hoc non erit. igitur fuit illud vltimum eius inſtās.

E ¶ Quinto. propter quid poteſt dari mini-

5ª muꝫ in eo ꝙ naturale. ⁊ non in eo ꝙ quantum. quantitas enim eſt diſpoſitio cōpoſiti naturalis, veluti ⁊ qualitas. Et hęc dubitatio eſt occulta valde. ¶ Hęc quęſtio de minimis diffuſe in libro de ſubſtantia orbis. ⁊ 6. phyſicorum tractata eſt.

Sol. dubitationem. ¶ Nunc vero ad rōnes. Ad primam cōcederet nouus expoſitor totum, ⁊ qđ minimū naturale eſt quantum, ⁊ eſt diuiſibile, ſed non in eo ꝙ compoſitum naturale. ¶ Ad ſecundum negaret maiorem, quia quantū in eo ꝙ quantum eſt diuiſibile. ⁊ non in eo ꝙ naturale, multę enim ſunt res naturales indiuiduę vt cęlum, ⁊ ſtella omnis, ⁊ id genus. Sed ſi ſunt diuidua, in eo ꝙ quāta, diuiſibilia efficiuntur, vt in libro cęli ſatis. Probatio maioris nulla eſt, quoniam diuidi eſt dupliciter. per ſolutionē continui realem, aut mentalem, qualem ma-

F thematici ſeruant, prima fortaſſe eſt corruptio, nō ſimpliciter, ſed continui. ¶ Ad tertium concederet Egidius ꝙ ſolus motus localis eſſet continuus ⁊ ſucceſſiuus. ſed cęteri ſucceſſiui. ⁊ nō continui, vt etiam Auerroes ait. 8° phyſicorum. cōmen. 23. ſucceſſiui quideꝫ, qꝛ fiunt per minima. quorum vnum poſt aliud fit. non autem continui, quia inter primi minimi ⁊ ſecundi generationem intercidit tempus. Ad quartum negaret cōſequentiam. Nam primuꝫ inſtans applicati eſſe diceret eſſe primum illius non eſſe. ⁊ ſic negaret ꝙ in hoc inſtante quod eſt pręſens ſit, quia illud eſt primum inſtans aplicati eſſe, quod eſt primum non eſſe minimi. ¶ Sed dices. illo in inſtante vel applicatur enti vel non enti. Si non enti, applicatio nulla erit, non enti enim nihil applicatur. Si enti igitur primū inſtans applicationis ſiue applicati eſſe, non erit primum, non

G eſſe illius. ¶ Secundo. omnem generationem, oēmqꝫ corruptionem pręcedit alteratio. ſexto phyſicorum. Si igitur nunc primo minimū corrumpitur, prius alterabatur. Igitur primum inſtans applicati eſſe non erit primum non eſſe illius. Et hoc eſt totum poſſe ſophiſtarum contra Egidium, Thomam, ⁊ Auerroem. ¶ Ad primuꝫ diceret Egidius ꝙ enti applicatur, ⁊ nō enti. enti quideꝫ in potentia. Non enti vero in actu. qđ ſat eſt. ¶ Ad ſecundum diceret omnem corruptioneꝫ pręcedere alterationem per rationem generis, vt. 6. phyſicorum. cōmen. 15. ſed per rationem ſpeciei nō eſt verum, vel intelligitur omnem generationeꝫ ⁊ corrutionem pręceſſiſſe alterationem vel in eodem ſubiecto cum generatione, vel in alio diſtincto loco ⁊ ſubiecto, ⁊ hoc ſatis. ¶ Ad quintum principale dicerem nunc, lꝫ alibi ſalis dixi. ꝙ compoſitum naturale propter formam ⁊ propter actionem eſt limitatuꝫ ad ma-

H ximum ⁊ ad minimum. ꝓpter formam quidē, quoniaꝫ forma requirit certas diſpoſitiones, quibus conſeruetur in materia. ⁊ quibus agat in ſuum contrarium. ⁊ quibus reſiſtat corruptiuis cauſis, tale autem eſſe non poteſt, niſi ſit determinatum ad maximū ⁊ minimuꝫ propter actionem vero, quia actio eſt finis formę. igitur tādiu eſt forma in materia, qꝫdiu poteſt agere, ſed nō poteſt agere in infinita modica materia. Igitur nō poteſt eſſe in infinita modica materia. Hęc latius diximus alibi. Hęc ⁊ Egidius diceret iuxta ſua fundamēta. ¶ Secunda dubitatio eſt in opinione Anaxagorę, quę ſatis tangitur ab Egidio. Illud tamen non ignorandum ꝙ Democritus poſuit infinita corpora indiuidua eſſe rerum principia. Hęc autem non erant illa corpora indiuidua, quę ⁊ atoma etiā quādoqꝫ vocat. Sed (vt dicit Simplicius) opinatus eſt omnia eſſe ab vno pro-

I ducta per formas pręcognitas, quę erant indiuidua ⁊ corpora, indiuidua quidem, quia in vno ſimplici contenta, corpora vero, pro quanto repręſentant corpora illa, quam opinionem ⁊ Ariſtoteles nõ negaſſet, vt Auerro. 12. metaphy. cõmẽ. 36. vbi ait. omnes formas contineri in potentia in prima materia, actu vero in primo motore. Amplius Anaxagoras triplicem mundum dicit, vt Simplicius ait. Primum effectricez. vltimum effectum. tertium medium a primo quidez deriuatum, ⁊ vltimum deriuantem, hunc mundum ap-

pan pellat πᾶν, hoc eſt omne ⁊ quodlibet, qꝛ in nullo eoꝝ deficit aliquid quod eſt in altero, vt enim in mundo effecto ſunt quatuor elementa, ſic ⁊ in mundo medio, qđ eſt cęleſte, ſic ⁊ in mundo ineffecto, hoc eſt euãgelico ⁊ intellectuali, ⁊ ita voluit quodlibet effici a quoli-

K bet, nam cęlum efficitur a mundo angelico, qui eſt qđlibet, ⁊ a cęlo elemẽtarinz. Aut (vt calcidius ait.) Anaxagoras poſuit triplicem mundum. vz formaz, vt deũ, ⁊ intelligibilẽ, vt angelicum, ⁊ ſenſibilem, ⁊ vocauit ſingulum horum πᾶν, ſiue quodlibe, quia quicquid eſt in vno eſt in altero, vt declarat longo ſermone, ⁊ hic mundus ſenſibilis eſt a mundo angelico, ⁊ angelicus ab ipſo mũdo formę, igitur a quodlibet ⁊ quolibet. Ariſtoteles igitur tantum contra verba certauit. ſed an res ſeſe habeat ſic. eſt parum ad propoſitum, quia hoc nos non intẽdimus. Hęc ſatis pro dictis antiquorum.

Recognes ℂ In cõmẽtarijs deficit cõtinuatio, ideo ſm Philoponum cõtinuat ſic textus, ꝙ cũ ſuperius narrauit duas opiniones, aalteram ꝙ generatio ſit alteratio, alteraz ꝙ generatio differat ab alteratione, in hac parte vult manifeſtare rationes, qbus mouebantur ad ſic dicẽdum. nã ſuperius opiniones ⁊ earuz rationes dixit tñ. hic vero rationes earum manifeſtat. Quaz continuationẽ diuus Thomas nõ ſpreuit.

Declaratio pe põnis. ℂ Animaduerte autem ꝙ qui ponunt materiale principiũ vnum corpus actu, vt ignẽ, vel aerẽ, vel aquã, aut horum medium,

L coguntur ponere generationẽ eſſe alterationem. Cã eſt, qꝛ ponunt illud materiale pncipiuz eſſe corpus in actu ſpecifico, ac completum in ſua ſpẽ, ⁊ cuz hoc voluerunt tale materiale principium eſſe totam ſubſtantiam rei, quę generatur ex illo principio. Sunt huius opinionis Diogenes apollinates, ⁊ Anaximenes, qui dixerunt mãle principium eſſe aerem. Amp. eiuſdem opinionis ſunt Heraclitus ephesius, ⁊ Hipparchus metapontinus, qui materiale omnium principiũ fecerunt ignem. Pręterea eiuſdez opinionis ſunt Thales Mileſius, ⁊ Hippon, qui omnium materiale principium aſſeruerunt eſſe aquam. Inſuper einſdem opinionis dicitur fuiſſe Anaximander, qui omnium materiale principium voluit eſſe corpus mediuz, ⁊ aliud ab elementis. Omnes enim iſti ex eo quia dicũt materiale principium eſſe corpus in actu, ⁊ totam ſubſtantiaz

M eius, quod ex illo generatur, cogebantur aſſerere generationem eſſe alterationem.

Declaratio 2e põnis. ℂ Qui vero dixerunt plura principia materialia, vt Empedocles qtuor elemẽta. Et Democritici atomos, qzqz ea velint corpora eſſe in actu, quia ipſa non dicunt eſſe totã ſubſtantiaz rerum, quę ex his principijs conſtant, generationez ⁊ alterationem non eſſe idem aſſerere coguntur. vnde Ariſt. inquit. [His aũt, qui genera multa faciunt.] (Et itelligit p genera, elemẽta ac principia materialia, vt dicit Philoponus). [Accidit dicere a generatiõe differre alterationẽ.] Cuius cauſam manifeſtat, cũ dicit. [Conuenientibus enim ⁊ diſſolutis generatio contingit, ⁊ corruptio.] Siiatio quidem illorum principiorum cõgregatione. corruptio vero diſſolutione. Sed

N dices corpora illa ſunt entia in actu. ergo p congregationẽ eorum non variatur ſubſtãtia eorũ, ⁊ ſic nõ erit generatio. Ariſtoteles ergo innuit ſolutionez (⁊ ingt.) Et ideo dicit Empe. hoc modo ꝙ nã hoc eſt forma naturalis, quę congregatione fit, nullius eſt eorum, q̃ miſcentur, ſed ſolum eſt ſubſtãtia alia ab elementis, quę eſt ⁊ miſtio, cũ fit, ⁊ ſegregatio, cuz corrumpit. Ergo lz principia materialia illa ſunt corpora in actu, quia tamen non ſunt tota miſtorum ſubſtãtia, aſſignare poſſunt differentiam inter generationem ⁊ alterationez. Democritici etiam idem ſentiũt, nã (vt inquit Philoponus) licet atomi ſint corpora in actu, quia tñ nõ ſunt tota ſubſtantia rerum atomatarum, ideo Democritici poſſunt inter generationẽ ⁊ alterationẽ differentiam aſſignare. In cõmẽtarijs, vero aliter verba hęc intelleximus. Nunc tñ hęc expoſitio mihi placet. Tũc epilogat (vt exponit Alexãder) ⁊ dicit ꝙ ita loqui de ge-

O neratione. vz ꝙ differat ab alteratione, ſit ſermo eorum ſuppõni cõueniens, quę eſt, ꝙ plura ſunt principia materialia manifeſtum eſt. eſt etiam manifeſtuz ꝙ dicant hoc modo, q̃ſi dicat. id quod dictum eſt de differentia generationis ⁊ alterationis non modo conſonat ſuppoſitioni eorũ, ſed etiam ita expreſſe dixerunt, quare bene dictum eſt. Ex his pz dĩa inter hãc expoſitionẽ, ⁊ eã, quam attulimus in commẽtarijs.

ℂ Neceſſe autem eſt, ⁊ his dicere generationem eſſe aliquid pręter alterationem. impoſſibile tamen eſt, ſm ea quę ab eis dicunt. Hoc autẽ, ꝙ dicimus recte: facile eſt videre. quẽadmodum enim videmus quieſcẽte ſubſtãtia in ea tranſmutationem fieri ſm magnitu- Anti. c. 8.

P dinem, quę vocatur augumẽtatio ⁊ diminutio, ſic ⁊ alterationem. Sed tamen ex quibus dicunt, plura principia facientes vno, impoſſibile eſt alterari. paſſiones eñ ſm quas hoc dicimus contingere, differentię elementorũ ſunt. dico autem, vt calidum ⁊ frigidum, album ⁊ nigrum, ſiccum humidum, molle durum, ⁊ aliorũ vnũquodqz. vt inquit. ⁊ Empedocles, ſolem albũ videre ⁊ calidũ, hymbrem autem in omnibus nigrum ⁊ frigiduz. Similiter autem determinat, ⁊ de reliquis. Quapropter ſi non ſit poſſibile ex igne fieri aquam, neqz ex aqua terram, neqz ex albo nigruz erit aliquid, neqz ex molli durũ. Eadẽ aũt ratio, ⁊ de alijs. Hoc autẽ erat alteratio.

Q ℂ Neceſſarium vero ⁊ his alterationem, dicere quidez eſſe aliquid pręter generationẽ. Impoſſibile tamen eſt ſm ea quę ab illis dicuntur. hoc autez ꝙ recte dicimus, facile eſt videre. Quemadmodũ eniz videmus quieſcente ſubſtantia, in ipſa tranſmutatione ſm magnitudinẽ. quę vocatur augumentatio et diminutio, ſic ⁊ alterationẽ. Attamen p quę dicũt q plura principia faciunt vno. impoſſe eſt alterari. Paſſiones enĩ p quas dicimus id cõtingere, differentię elementorum ſunt. Dilucidatio te. c. eiuſdẽ

A Dico autem vt calidum, frigidum, album, nigrum, aridum, molle, durum. ⁊ cęterorũ vnumquodqz, quẽadmoduz ⁊ Empedocles inquit. ſolem quidem albuz videre ⁊ calidũ oĩno. hymbrẽ vero in omnibus ⁊ frigidũ ⁊ ⁊ nigrum ⁊ nebuloſum. Similiter autez determinat ⁊ de reliquis. Quapropter ſi nõ eſt poſſibile ex igne generari aquaz, nec ex aqua terram, nec ex albo nigruz quicqz erit. nec ex molli durum, eadem autem ratio ⁊ de alijs. hoc autem erat alteratio.

Com. 8. ℂ Obijcit nunc contra antiquos ⁊ pponit cõtra hos, ꝙ ipſi coguntur dicere alterationem eſſe aliquid pręter generationẽ quantum ad verborum eoruz ſuperficiem, verum quantuz ad eorum fundamẽta, negare

B hoc coguntur. primo oſtẽdit primum hoc modo. ſicut augumentatio eſt motus ſm magnitudinem ſubſtantia ipſa non mutata, ita alteratio erit motus ſm qualitatem. ſubſtantia non mutata, ſubaudi. ſed iſti ponunt huiuſmodi motum ſm qualitatem elementis ipſis nõ mutatis, vt congregationem ⁊ diſgregationẽ vbi elementa manent eadem, igitur concedunt alterationez, quantũ ad ſuperficiem verborũ, hoc eſt primuz. Deinde [attamen] oſtendit ſecundum. vz ꝙ per fundamenta eorum coguntur concedere alterationez non eſſe, ⁊ per conſequẽs nõ eſſe pręter generationem. Ad hoc autem petit ſibi cõcedenda duo. vnum expreſſit. vz ꝙ paſſiones per quas ſit alteratio ſunt differẽtię elemẽtorum, vt calidum, frigidum, albũ, nigrum, aridũ, molle, durum, ⁊ cęterorum vnũquodqz id genus, quod pa

C patet carmine Empedoclis, qui ſolem album videre ⁊ caliduz nos ait oĩno, ⁊ apud euz ſol ignis erat. hymbrem vero in omnibus ⁊ frigidum ⁊ nigrum, ⁊ nebuloſum, ⁊ inintendit aquam. Similiter autem determinat ⁊ de reliquis. Sic igitur patet, primo ꝙ paſſiones per quas alteratio fit, ſunt elementorum differentię.

ℂ Petit ſecundo ⁊ non explicat, quia apud omnes illos erat famoſum, ⁊ maxime apud Empedoclem, cõtra quẽ pręcipue nunc inſtat, ꝙ elementa nec ſunt generabilia, nec corruptibilia ſm ſubſtantiam, ⁊ hoc eo patet, quia ſunt prima rerum principia. oportet enim principia ſemper manere, ⁊ perpetua eſſe, aliter eẽnt principiata. His duobus fundamentis conceſſis ſz ea quę dicũt, arguit. nõ poteſt vnũ elementũ ex alio gñari, vt nec ignis ex aqua, nec ex aq̃ terra, igit nec albũ ex nigro, nec ex molli durum. Eadem autez ratio ⁊ de cęteris quibus alteratio fit, hęc autem erat alteratio.

D Quare iſti coguntur duo contraria dicere. Primum, ꝙ alteratio ſit, ⁊ aliquid pręter generationem, ⁊ hoc patet per eorum verba. Scđm, ꝙ alteratio nõ ſit, ⁊ p conſequens nõ differat a generatione, ⁊ hoc pz iuxta eorum fundamenta. Sed quomodo valeat hęc conſequentia, non poteſt eſſe generatio elementorum inuicem, igitur nec alteratio in primis eoruz qualitatibus, nec in ſecũdis, quę ab illis primis ſunt poſterius diſputabimus, nũc vo ſatis eſt intellectus verboꝝ craſſus.

Recognes ℂ In cõmẽtarijs non ponitur continuatio, ideo dicamus ſm Philonum, ꝙ cũ Ariſto. oſtendiſſet ponentes plura materialia principia poſſe aſſignare differẽtiã inter generationem, ⁊ alterationez, nunc vult eos increpare, ⁊ ſm Philoponuz ponit duas concluſiones, primã ponentibus materialia principia plura, neceſſe eſt dicere generationem eſſe aliquid pręter altera-

E tionez. ſcđam ponentibus principia materialia plura, neceſſe eſt ſm ea, quę ipſi dicunt, dicere generationẽ non eſſe aliquid pręter alterationem. vnde primã concluſionem ponit, cũ inquit. Neceſſe eſt autẽ ⁊ his, qui principia materialia plura aſſerũt, dicere generationem eſſe aliquid pręter alterationem. hęc eſt prima concluſio. Deinde ponit ſcđam. Impoſſibile tñ eſt ita ſupple dicere, ſm ea, quę ab eis dicuntur, ⁊ ſic habet ſecunda cõcluſio. Ordinat autem diuus Thomas ſic textus. nam aſſerit Ariſto. primo obijcere cõmuniter cõtra eos omnes, qui principia materialia plura eſſe profitentur. Scđo ſpeciatim cõtra Empe. vt ibi [Empedo. igitur.] Philoponus vero vult ꝙ hęc increpatio non ſit communis ad omnes illos, qui generationẽ faciunt ſm concretionez, ſed ſit propria ad Empedoclem. Quę expoſitio vbis Ariſto. eſt conuenientiſſima.

F Circa vero has concluſiones (vt Philoponus ingt) ſic procedit, quia primo oſtendit primã, cũ inquit. hoc autem. ſ. primam concluſionez, ꝙ dicamus recte, hoc eſt ꝙ ita ſit, vt prima concluſio dicit, facile eſt videre. Nam quemadmodum videmus, ⁊ ita eſt, quieſcente ſubã, hoc eſt ſeruata ſubã in ea fieri trãſmutationẽ ſm magnitudinẽ, q̃ vocat augumẽtatio ⁊ diminutio, Sic euidẽs eſt ſeruata ſubã fieri tranſmutationẽ ſm quale, quę eſt alteratio, quia igitur antecedens euidens ⁊ de facto verum, erit ⁊ conſequens etiam euidens, ⁊ de facto verum. Quare neceſſe eſt ipſis dicere alterationẽ eſſe, ⁊ eẽ aliquid pter gñationẽ, qđ erat prima concluſio, vt pulchre Philoponus expoſuit. Deinde oſtendit ſecundam, cum inquit. Sed tamẽ facientes principia plura vno ex his rationibus, quibus dicunt, impoſſibile eſt alterari, hoc eſt alterationem concedere, quare impoſſibile erit alterationem eſſe aliud a generatione vt aſſumptis duabus ſuppoſitionibus, optime in commẽtarijs eſt declaratum. Quam expoſitionem

G Philoponus laudat, ⁊ eã narrauit ſcđo loco in cõmẽtario huius loci. Alexander vero aliter verba Ariſtotelis exponens, vult ꝙ Ariſtoteles ponat duas concluſiones, quaruz prima eſt, ꝙ tenentes principia materialia plura, coguntur concedere alterationez eſſe. Scđa vero eſt, ꝙ licet ita dicant, ſm eoruz fundamenta, neceſſe eſt ipſis dicere alterationẽ nõ eſſe. ergo verbis affirmãt alterationẽ, ⁊ rõnibus, ex quibus loquuntur, eã coguntur negare. Differt autem hęc expoſitio ab illa Philoponi, quia illa vertitur circa differentiã inter generationem ⁊ alterationez. hęc Alexãdri vertitur circa eſſe vel non eſſe alterationem. Dicit tamen totum hoc Ariſtotelem inducere contra Empedoclẽ vnde prima verba legit hoc pacto Alexander, neceſſe autem eſt ⁊ his dicere generationẽ eſſe aliquid pręter alterationẽ, ⁊ ſic oportet dicere alterationem eſſe

H in reruz natura, quia ſi generatio eſt pter alterationẽ, ⁊ generatio ⁊ alteratio erunt. Hęc eſt prima cõcluſio. Secundam ponit, ⁊ inquit. Impoſſibile tamẽ eſt ſupple alterationẽ eſſe aliquid in rerum natura ſm ea, q̃ ipſi dicunt. Deinde volens demõſtrare ꝙ Empe. per quę dicit, deſtruat alterationẽ, primo reducit ad memoriã quid ſit alteratio, ⁊ vult ꝙ alteratio ſit tranſmutatio facta in ſubã, ſubã eius in quo fit manẽte. Quam definitionem oſtendit exemplo augumentationis, qa (vt Philoponus dicit) augumentationem omnes cõcedunt, non tamen omnes cõcedũt alterationẽ. Pythagoras enim cõtra alterationem pugnauit. nullus autem ad augumentationẽ oppoſuit. vnde dicit. Hoc

I autem ꝙ dicamus recte, hoc eſt ꝙ alteratio nõ ſit, ſit
recte dictuꝫ contra Empedo. facile eſt videre. poſtea
ſubmemoꝛat quid alteratio ſit, ⁊ inquit. Quemadmo-
dum enim videmus quieſcente ſubſtantia, ⁊ nõ varia-
ta, in ea tranſmutationem fieri ſm quantuꝫ, ⁊ magni-
tudinem, quę vocatur augumentatio, ⁊ diminutio, ſic
⁊ alterationeꝫ dicimus eſſe trãſmutationem quieſcen-
te ſubſtantia, ⁊ ſic patet quid ſit alteratio, ſtante hac
definitione, oſtendit contra Empedo. ꝙ ſtantibus his
quę dicit, opoꝛtet negare alterationem, ⁊ pꝛimo nar-
rat quę Empedo. dicit, quoꝛum vnum expꝛeſſe ponit
Ariſto. alterum clam innuit ſumma bꝛeuitate vtens.
Pꝛęmittit tamen intentioñ, ⁊ dicit, ſed tamen ex qui-
bus dicunt plura pꝛincipia vno faciẽtes, impoſſibile
K eſt alterari, hoc eſt alterationem eſſe. Deinde accipit
ea, quę Empe. dicit, ⁊ ſunt duo, alterum expꝛeſſe po-
nens, alterum clam, pꝛimuꝫ quod ponit, eſt, ꝙ paſſio-
nes, per quas alteratio fit, ſunt elementoꝛuꝫ differen
tię, quę ab elementis ſunt inſeparabiles, ⁊ inquit. Paſ-
ſiones enim ſm quas hoc. ſ. alterationem dicimus con
tingere, differẽtię elementoꝛũ ſunt. ſ. inſepabiles, quas
exponit, ⁊ inquit, dico autẽ calidum, ⁊ frigidum, albũ,
⁊ nigrum, ſiccum humidumidum, molle duruꝫ, ⁊ alio-
rum accidentium vnũquodqꝫ. Qꝛ vero hęc ſuppoſitio
ſit de mente Empe. patet per eius verba, cum inquit.
Solem hoc eſt ignem nos videre album ⁊ calidum.
poſuit enim vt Philoponus inquit, cęleſtia ignea. Im-
bꝛẽ autẽ dixit nos videre in omnibus nigrum ⁊ frigi-
dum, ⁊ per imbꝛẽ aquam intelligit. Similiter autẽ de-
L terminat Empe. de reliquis. aſſerit enim cętera eſſe
elementoꝛum differẽtias veluti calidum album ignis,
album nigrum aquę differentias eſſe affirmauit. Hoc
eſt vnum, quod Empedo. expſſe ponit, alterum quod
Ariſto. clam ponit de mẽte eius, eſt, ꝙ elementa cum
ſint pꝛima pꝛincipia, nec ſunt generabilia, nec coꝛru-
ptibilia ſm ſubſtantiaꝫ, his duobus ab Empe. conceſ-
ſis. Argumẽtatur alterationẽ nõ eſſe, hoc pacto, non
eſt poſſibile ex igne fieri aquam, neqꝫ contra ex aqua
fieri terram, vt ex ſecunda ſuppoſitione Empe. patet.
ergo nec ex albo erit poſſibile eſſe nigrũ, neqꝫ ex mol-
li durum, ⁊ ſic de cęteris. Hoc autẽ (vt inquit) erat al-
teratio. ergo non eſt poſſibile eẽ alterationeꝫ. Quare
Empedo. concedit alterationẽ eẽ, ⁊ tamẽ ex his fun-
damentis, quę aſſeruit, cogitur negare alterationem,
hęc eſt ſcḋa expoſitio, quã Alexander attulit, quę mihi
optime ſatiſfacit, pͥmam vero attulit Philoponus, ⁊
eam in cõmentarijs ſecuti ſumus. Quid vero ſit dicen-
M dum ſm Democritum, ⁊ Anaxagoꝛam, Philoponus
exponit, quę nos pꝛętermittimus tanqꝫ inutilia, cum
ea non ſimus pꝛoſecuturi.

Anti. cõ. 9. **An ⁊ manifeſtum eſt ꝙ ſemper vnam con-
trarijs ſupponedum materiam: ſiue tranſmu
tetur ſm locum, ſiue ſm augumentationem
⁊ diminutionem, ſiue ſm alterationem: Am-
plius autem ſimiliter eſt neceſſe eſſe hoc, ⁊ al
terationẽ. Etenim ſi alteratio eſt, ⁊ ſubiectuꝫ
vnum elementum, ⁊ vna omnium materia
habentium adinuicem tranſmutationem, ⁊
ſi ſubiectum vnum eſt, alteratio eſt.**

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ **Aut ⁊ manifeſtuꝫ ꝙ vna ſemper ſupponẽ-
da eſt cõtrarijs materia, ſiue aliquid trãſmu
tetur ſm locum ſiue ſm augumentationem
⁊ diminutionem, ſiue ſm alterationem. Am- N
plius autem ſimiliter neceſſe eſt eſſe hoc ⁊ al
terationem, etenim ſi alteratio eſt ⁊ ſubiectũ
vnum elementum ⁊ vna omniuꝫ materia ha
bentiũ inuicem tranſmutationeꝫ eſt, ⁊ ſi ſub-
iectum vnum eſt, erit alteratio.**

Videtur Auerroi in ſua paraphꝛaſe ꝙ Ariſt. pꝛobet Com. 9.
conſequentiam datam. vꝫ ꝙ ſi vnum elemẽtum nõ po Auer. itro-
teſt ex alio tranſmutari, nec alteratio erit poſſibilis. ductio.
Mihi autẽ videtur ꝙ ꝓbet illam conſequẽtiaꝫ, ſed Expõ ꝓpa.
ſecunda ratione. Pꝛima enim ratio pꝛoceſſit ex incoꝛ-
ruptibilitate elemẽtoꝛum. Secunda ex hoc ꝙ mate-
ria apud eos non eſt vna, petit igitur cuiuſlibet tranſ-
mutationis vnum eẽ ſubiectum, vnam ⁊ materiã, quę
manet ſub vtroqꝫ termino, ⁊ ꝙ hęc ſit mens eius pa-
tet. ait enim. Aut ⁊ manifeſtum, vbi videtur velle ꝙ O
idem patet ⁊ alia rõne (Inquit) Aut ⁊ manifeſtum ꝙ
vna ſemper ſupponẽda eſt contrarijs materia, ſiue
aliquid tranſmutetur ſm locum, ſiue ſm augmenta-
tionem ⁊ diminutionem, ſiue ſm alterationem, quod
pꝛęcipue hoc in alteratione oſtendit de qua eſt inten-
tio, ⁊ inquit. Amplius autem ſimiliter neceſſe eſt eſſe ⁊
hoc alterationẽ, etenim ſi alteratio eſt, ⁊ ſubiectũ vnũ
elementum ⁊ vna omnium materia habentium inuicẽ
tranſmutationem eſt, ⁊ ſi ſubiectum vnum eſt, erit al-
teratio. Ex his arguo. cuiuſlibet tranſmutationis ſub-
iectum eſt vnũ, ſed apud antiquos alterationis ſubtuꝫ
non eſt vnum, qꝛ quatuoꝛ elñta non inuicẽ tranſmuta
bilia. igiẜ alteratio nõ erit tranſmutatio ⁊ ita nihil erit.
Aiaduerte ꝙ hęc pꝛopoſitio, cuiuſlibet trãſmutatio- Nota
nis ſubiectum ⁊ materia eſt vna, poteſt duplꝛ intelligi
vel de ſubiecto remoto, ⁊ hoc eſt, verum, nam vna eſt
pꝛima oĩum materia, quę eſt remotum ſubiectum om-
nium tranſmututionum, vel de ſubiecto ꝓximo, ⁊ iteꝝ P
hęc eſt vera ſingula ſingulis referendo, vt augmenta-
tionis vnum augmentabile, loci mutationis vnuꝫ mo
bile, ⁊ alterationis vnum alterabile, non tñ vnuꝫ om-
nium pꝛoximum eſt ſubiectum, qꝛ non idem augmen-
tationis, loci mutationis, ⁊ alterationis, ⁊ vtroqꝫ mo-
do ratio Ariſto. valet, pͥmo quidem modo valet, quo-
niam antiqui non ponunt vnam omnium pꝛimam ma
teriam, qua negata, ⁊ potentia ad trãſmutationes ne-
gabitur, nam carentia materia ſunt ęterna, ⁊ impaſſi-
bilia, ⁊ ita inalterabilia, iterum non ponit Empedo.
vnum ſubiectum a pꝛincipio alterationis vſqꝫ in finẽ,
quia elementa ſunt quatuoꝛ pꝛima inuicem diſtincta,
quę non alia ratione enarrãtur, niſi cõgregatione, diſ-
gregatione, quare vtroqꝫ modo apud fundamẽta eo-
rum alteratio negabitur eſſe, bene itaqꝫ dictum eſt ꝙ Q
apud verba eoꝛum alteratio eſt ⁊ aliquid pꝛęter gene
rationeꝫ, apud vero fundamẽta eoꝝ minime. Quę- Qõ recẽtio
runt recentioꝛes. vtruꝫ aliquid poſſit ſimpliciter gene rum.
rari ⁊ coꝛrumpi, arguitur duabus rationibus ꝙ non,
Pꝛimo quia ſi quid generatur ſimpliciter, illud eſſet
foꝛma, ſed foꝛma nõ generaẜ. 12. metaph. cõ. 18. quia
tunc crearetur. Scḋo non eſt nobis euidens aliquid
generari. igitur nihil generari eſt concedenduꝫ, vel nõ
eſt concedendum aliquid generari, quia dubium non
eſt concedendum, antecedens patet, quia aliquid ge-
nerari hac obſeruatione pate, quia a nũc percipitur
eſſe, ⁊ pꝛius non, modo hoc non valet, quia licet non
percipiebatur, poterat eſſe.
Ad queſtionem hanc recentioꝛes reſpondẽt. ⁊ pꝛimo Rꝰ recen-
accipiunt duplicem eſſe generationem. ſimpliciter, ⁊ tioꝛum.

A ſm quid, ⁊ inter has talem ponunt differentiam, ꝙ de
eo, quod generatur ſimpliciter, verificatur iſte termi-
nus ens ſine addito, de eo quod generaẜ ſm quid ve-
rificatur ens cum addito. Tunc dicunt duo. Pꝛimo ꝙ
aliquid poteſt ſimpliciter generari, quia de aliquo po
teſt verificari nũc ens, ⁊ pꝛius nõ, abſqꝫ addito. Scḋo
ꝙ hoc non eſt euidẽs euidentia ſumma, ſed euidentia
nãli, qꝛ ꝑ rõnes certioꝛes ꝓ hac pte multa alia fingũt.
Impꝛoba° Sed hęc ſtare non poſſunt. pꝛimo quia ſi generatio
ſimpliciter eſt de qua ens ſimpliciter verificaẜ abſqꝫ
additione, tunc elementum ſimplꝛ generatur, quia be
ne valet. nunc non eſt ens ignis, ⁊ immediate poſt hoc
erit ens, quod Ariſto. infra negabit. 2° ſuppono ꝙ ho-
mo ⁊ quodlibet cauſatuꝫ reſpectu pꝛimę cauſę, eſt ens
ſm quid, vt accidens reſpectu ſubſtantię. Ex hoc pa-
B tet quia ſicut vera hęc eſt. nunc non eſt ens ignis ⁊ im
mediate poſt hoc erit, ita de quolibet accidente va-
let, nunc eſt ens caloꝛ ⁊ immediate poſt hoc erit caloꝛ
ens, nec valet dicere quia eſt ens ſm quid reſpectu
ſubſtantię, quia ſic omnis ſubſtantia reſpectu dei ⁊ ta
men hoc non tollit pꝛopoſitum.
Rꝰ ꝓpꝛia Pꝛopter hęc dicendum ꝙ gñatio ſimpliciter differt
a generatione ſm quid dupliciter. Uno modo penes
ſubiectum. Alio modo penes terminum, penes ſubie-
ctum. 5°. phyſicę auſcultationis. te. cõmen. 7. habetur
ꝙ generatio ſimpliciter eſt de nõ ſubiecto in ſubiectũ,
illa ſm quid de ſubiecto in ſubiectum, hoc eſt vt Auer
roes exponit in generatione ſimpliciter ſubiectũ non
manet idem ⁊ vnuꝫ in actu ſub vtroqꝫ termino factio-
nis, at in generatione ſꝫ quid bene manet. Penes ter
minum vero. quia vt dicet. tex. cõmen. 10. huius. gñã-
tio ſimpliciter eſt tranſmutatio totius in totum nullo
C ſenſibili remanẽte, at generatio ſm quid eſt tranſmu-
tatio ſenſibili aliquo remanente. Ex ijs patet gñõnem
ſimpliciter eſſe, ⁊ aliquid ſimpliciter poſſe generari.
Tum quia contingit aliquod generari ſubiecto nõ ma
nente eodẽ. Tum quia contingit totum tranſmutari
2° erroꝛ in totum nullo ſenſibili remanẽte. De ſcḋo videtur
ꝙ iſte mirabiliter aberrat, pͥmo quia oĩs euidẽtia veri
tas q̃ pꝛimoꝛuꝫ pꝛincipioꝛum habetur eſt ſumma, ſed
per ſenſus habetur euidentia pꝛimoꝛum pꝛincipioꝛũ.
2. poſterioꝛum. cap̃ vltimo. 2° per inductionem poteſt
ſumma euidentia colligi pꝛimo topicoꝛum. cap̃. 10. ſed
generari aliquid põt colligi inductione, quare poteſt
Nota apõ Auer. ſumma euidẽtia haberi. Ideo animaduerte ꝙ apõ
Auerroẽ ꝑ cęli. cõmẽ. 2. ꝓpoſitio eſt tribus modis no-
ta, vel ſimplꝛ nota, vel ſimplꝛ ignota, ſed demr̃atiõe
D nota, vel media, pͥma accipiẜ ſola terminoꝝ euidẽtia,
mine intellectus agenti. ſcḋa demonſtratione. tertia ⁊
⁊ media pauca eget obſeruatione vt ſola inductione.
Secundo animaduerte ꝙ apud Auerroẽ in poſte-
rioꝛibus, pꝛima ꝓpoſitio eſt vel in qua cõueniunt om-
nes ſenſus. vt ex nihilo nihil generatur, naꝫ viſu patet
albuꝫ generari ex nigro, auditu ꝙ graue ex acuto, gu-
ſtu ꝙ dulce ex amaro. tactu ꝙ caliduꝫ ex frigido, odo-
ratu ꝙ ſuaue ex auſtero. Igitur hęc eſt pꝛima ꝑ pꝛimã
⁊ ſummã euidentiaꝫ nota. Uel quę vno ſenſu percipi-
tur illius veritas, ſed alij non contradicũt, vt aliquid
generatur ſimpliciter, naꝫ viſu percipitur aliquid nũc
ens ſimplꝛ eſſe, ⁊ pꝛius nõ, ⁊ in hoc nullus ſenſus con-
tradicit. Tũc patet ꝙ hęc ꝓpoſitio eſt ſumma euiden-
tia nota, quia vno ſenſu verificabilis alijs non diſſen-
tientibus, quare ſumma euidentia patet.
Tunc ad rationes. Ad pꝛimam Auerro. reſpon-
detꝙ cõpoſituꝫ per ſe generatur. ⁊ foꝛma ſm quid, de
hoc alias. foꝛtaſſe eniꝫ foꝛma gñatur vt per ſe exiſtẽs, E
totum vt ꝑ ſe ſubſiſtens. Ad ſecũdam pꝫ. ꝙ illa eui-
dentia eſt ſumma, quia percipitur, ⁊ alij nõ diſſentiũt,
igitur ita eſt ſimpliciter, nam a ꝑceptione ad eſſe hoc
modo, valet argumẽtum. Hęc de qõne mihi videntur.
In cõmentarijs deſignauimus hic ſecundam rõnem Recogñes
ad pꝛobandum alterationem non eſſe data poſitio-
ne Empedoclis. At Philoponus inquit, ꝙ cũ Ariſto-
teles oſtendiſſet quomodo, qui plura elemẽta dicunt,
deſtruant alterationẽ, Hic in pͥma parte textus facit
ad dictum vnum coꝛollariũ. Infert enim ꝙ neceſſa-
rium ſit vnum eſſe alterationis ſubiectum, ⁊ quaſi ad
abundantem doctrinam, addit in omni tranſmuta-
tione eſſe vnum ſubiectum. Quo vero modo ſequa-
tur ex dictis Philoponus declarat, nam cum Empe.
concedere non poſſit alterationem, aſſerendo plura F
mãlia pꝛincipia eſſe elementa, ⁊ intranſmutabilia, ⁊ al
teratio ſit quid euidẽs ad ſenſum. ergo opꝫ concedere
vnum ſubiectum, quod licet ſm ſubſtantiam perma
neat, tranſmutetur in contraria. ⁊ hoc ſiue tranſmuta
tio ſit ſm locum, ſiue ſm augumentationem, ⁊ dimi-
nutioneꝫ, ſiue ſm alterationem. Ex hoc ſequitur illud
verbuꝫ an quod gręce eſt η, eſſe q̃ſi vt notã illationis.
deinde ibi [Amplius autem ſimiliter.] Secundũ Phi-
loponum infertur ſecundũ coꝛollariũ, ⁊ eſt, ꝙ eodem
modo neceſſariũ eſt cõmune ſubiectum, ⁊ vnum eſſe,
⁊ alterationem, hoc eſt, ꝙ ſicut neceſſariuꝫ eſt eſſe cõ-
mune ſubiectum, ita neceſſarium eſt eſſe alterationẽ,
e contrario ſicut eſt neceſſarium alterationem eẽ, ita
⁊ cõmune ſubiectum eſſe neneſſarium eſt. Cuius cau-
ſam affert, quia ſi alteratio eſt, ⁊ ſubiectum vnum ele-
mentum, ⁊ vna omnium materia habentium adinui-
ceꝫ tranſmutationem eſt. ⁊ econtrario, ſi ſubiectũ vnũ
eſt, alteratio eſt. ergo bene illatum eſt eadem neceſſi-
tate eſſe vnum commune ſubiectum, ⁊ alterationem G
neceſſaria. Hęc Philoponus in commentario huius
partis, quę expoſitio multum differt a noſtra in com-
mentarijs, ⁊ ab illa diui Thomę.

**Empedocles igitur, ipſe videtur contraria Ant. c. 10.
dicere ⁊ apparentia ⁊ ad ſeipſuꝫ ipſe. Simul
enim non dicit alterum ex altero fieri elemẽ-
toꝛum vllum. ſed alia omnia ex his.**

**Empedocles quidem igitur videtur con- Dilucida°. te. c. eiuſdẽ
traria dicere ⁊ ad apparentia, ⁊ ad ſeipſum
ipſe. Simul quidem enim non alterum ex al-
tero fieri elementoꝛum vllum dicit, ſed cę-
tera omnia ex his.**

Nunc ſpeciatim increpat Empedocleꝫ, ⁊ pꝛimo re- Com. 10.
ſumit errata, deinde declarat illa. Sunt itaqꝫ (vt ait) H
errata duo. pꝛimum ꝙ contradicit apparentibus. ſe-
cundum eſt, ꝙ contradicit ſibi. pꝛimum declarat eo qꝛ
ait nullum elementoꝛum ex altero generari, ſed cęte
ra ex illis pꝛoficiſci.
Animaduerte ꝙ aliquid eſt conueniens apparenti-
bus, aliquid contradicit apparentibus aliquid nec cõ Nota
trariatur apparentibus, nec conuenit apparentibus.
Qꝺ quidem ignis generetur ex aqua, conuenit appa-
rentibus, quia Philoſopho naturali apparet ignem
nunc pꝛimo eſſe in loco aquę, ⁊ apparet aquam nõ exi-
ſtiſſe locum illum, nec penetraſſe continens, ſcimus a-
quam eſſe in ignem conuerſam, ⁊ ita ignem ex aqua ge-
nerari, contrariari vero apparentibus eſt dupliciter,
vel rationi apparenti. vel apparentibus per ſenſum,

I ſolem eſſe maiorem terra contradicit apparentibus per ſenſum, ſed ſaturnum eſſe terra minorem contradicit apparenti rationi, quę per aſtrolobiũ colligitur, at aliquid creari ex nihilo, nec contradicit apparentijs, nec conuenit, quoniam creari non eſt aptum fieri notum per ſenſum, igitur nec contradicit, nec cõuenit, poteſt tamen dici ſupra ſenſus, ſicut ignem moueri circulariter in ſphęra ſua, nec eſt contra naturam, nec ſꝫ naturam, ſed ſupra naturam, quia per naturam altioris rei. Si igitur Empedo. inferat contra apparentias ſecundum ſenſum, non eſſet erroneum, naꝫ contra ſenſuum apparentias aſtrologus probat ſolem eſſe tota terra maiorem, ſed vult eum apparentijs ſenſuum ꝛ rationi apparenti opponere, ꝛ ita eſt error.

Recognes ¶In commentarijs expoſuimus vno modo, ꝛ quidem non ab ratione, Philoponus tamen vult, q cum contradixit eorum opinioni, qui dixerunt materiale principium eſſe vnum, ꝛ Empedocli, nunc quaſi epiloganK do colligit errores Empe. ꝛ dicit. Empe. igitur ipſe videtur contraria dicere, ꝛ ad apparentia, ꝛ ad ſeipſum ipſe. tacuit quomodo contradicat apparentibus, quia ſatis fuit deductum. Dictum eſt enim eum deſtruere alterationem, quę euidens exiſtit, laborat ergo declarare, quomodo ſibi ipſe contradicat, ꝛ ſumit dicta eius, nam vt inquit. primo aſſerit elementa non fieri ex inuicem, ſꝫ omnia ex his. ex quo vult habere elementa eẽ incorruptibilia, ꝛ ingenerabilia, ꝛ hoc inquit. Simul enim non dicit alterum ex altero fieri elementorum vllum, ſed alia omnia ex his, ecce quomodo dicit elementa eſſe incorruptibilia, ꝛ ingenerabilia.

Anti. c. 11. ¶Simul autem in vnum coniunxit naturam omnem, pręter litem, ex vno fieri rurſus vnũquodqꝫ. Quapropter ex vno aliquo. ſ. diffe-
L [rentijs] quibuſdam diuerſorũ ꝛ paſſionibus, factum eſt hoc quideꝫ aqua, illud autẽ ignis. quemadmodum dicit ſoleꝫ album ꝛ calidũ, terram autem graue ꝛ duruꝫ. Ablatis igitur his differentijs (ſunt enim dimobiles genitęqꝫ) manifeſtum eſt q neceſſe eſt fieri ꝛ terraꝫ ex aqua, ꝛ aquam ex terra. ſimiliter autem ꝛ aliorum vnumquodqꝫ,

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶Simul autem quando contingit in vnũ omnem naturã pręter litem ex vno generari rurſus vnumquodqꝫ. Quoniam ex vno aliquo manifeſtum q quibuſdam differentijs eorũ
M quę ſeparantur, ꝛ paſſionibus, factuꝫ eſt hoc quidem aqua. Illud vero ignis, quemadmodum dicit ſolem quidem album ꝛ calidum, terram vero ꝛ grauẽ ꝛ duraꝫ. Ablatis itaqꝫ his differentijs (Sunt enim auferibiles ꝛ genitę) manifeſtum quoniã neceſſe eſt fieri ꝛ terram ex aqua: ꝛ aquam ex terra. ſimiliter autẽ ꝛ ceterorum vnumquodqꝫ.

Com. 11. ¶Qr vero contradicat ſibi, nunc declarat, ꝛ ſupponit ad mentem Empedoclis q poſtquam elementa deuenere in vnam naturam vt in totius mundi corruptione, ex illo vno iterum generetur vnumquodqꝫ elementorum ſeorſum ab alio, hoc autem effici non poteſt niſi propter quaſdam differentias, quas ſibi limitat vnuꝫ, ꝛ alterum alias, cum enim ignis accipit albedineꝫ ꝛ calorem, ꝛ terra grauitatem ꝛ duritiem, tunc ex illo vno vnumquodqꝫ elementorum fit. Inquit [Simul auteꝫ] ſubaudi ſibi ipſe contradicit, quando contingit in vnũ omnem naturam rerum pręter litem, ex vno illo generari rurſus vnumquodqꝫ quatuor elementoruꝫ, quod fit in totius mundi corruptione, vbi generatur quod gręce chaos, latine confuſio dicitur. Cuius cauſaꝫ ſubdit, ꝛ inquit. Quoniam ex vno aliquo manifeſtum q quibuſdam differentijs eorũ quę ſeparantur, ꝛ paſſionibus hincinde aſſumptis. factum eſt hoc quidẽ aqua, ſi ex illo aſſumat humidum ꝛ frigidũ. Illud vero ignis, ſi aſſumat calidum ꝛ ſiccum, quemadmodum dicit ſolem quidem album, ꝛ calidum, ꝛ intendit ignem, terrã vero ꝛ grauem ꝛ duraꝫ, quo fit vt terra ſi aſſumat ſibi duritiem ꝛ grauedinem, ex illo generetur, ſi ignis calidum ꝛ album, iteruꝫ generetur ex illo. Aduerte q grę- N
cum verbum ωστε, quandoqꝫ latine pro vt, quandoqꝫ pro ergo, quandoqꝫ pro quare trãſfertur, ego tranſtuli hic, quoniam ex vno, eo quia ſępe reddit cauſam, vt alibi collegimus. Uult itaque Ariſt. habere per hęc omnia q differentię elementarię ſiue paſſiões ſunt auferibiles, ꝛ generabiles, generabiles quidem, quando elementa ſeorſum aſſumunt illas ex chaos vnũquodqꝫ ſuas, quibus eſt, ſunt auferibiles, quando veniunt ad chaos in mundi totius corruptiõe. Hęc concedit itaqꝫ Empedocles, tunc cogitur concedere q elemẽta poſſunt ex inuicem tranſmutari, quę conſequentia patet, quia poſſunt differentię illę deperdi ꝛ acquiri, igitur ꝛ vnũ poteſt in alterum tranſmutari, quia in illud a quo differentias deperdit. Inquit [Ablatis itaqꝫ his differentijs]. (Sunt eniꝫ auferibiles ꝛ genitę) vt per dicta eius patet, manifeſtum quoniam neceſſe eſt fieri, ꝛ terram ex aqua, ꝛ aquam ex terra. Similiter autem ꝛ ceterorum vnumquodqꝫ ex ſuo cõtrario aptum eſt fieri. O

P ¶Animaduerte q tota ratio hęc cõſiſtit in hoc. poteſt elementuꝫ generari ex mixto illo, quod chaos dicitur. igitur poteſt ex elemento generari, ꝛ ita ex inuiceꝫ trãſmutari. In quo rõ cõſiſtit.

¶Hanc conſequentiaꝫ deducit Auerroes in paraphraſe ſecundi commentarij, quia ideo Empedocles dixit hęc inuicem non tranſmutari, quia eoruꝫ differentias, nec deperdere, nec acquirere poſſunt. Modo (vt dicit Auerroes) apud Empedoclem hę acquiri ꝛ deperdi poſſunt, igitur ꝛ inuicem generari, ꝛ ſic videtur cõtradicere ſibi, quia concedit antecedens ex quo ſequitur conſequens, ꝛ negat conſequentiam ꝛ conſequens. Auer. deductio

¶Cępit declarare, quomodo Empedo. ſibiipſi aduerſetur, ꝛ ex his, quę dixit, concluſit eum velle elementa eſſe incorruptibilia, ꝛ ingenerabilia. nunc vult narrare alia Empe. verba, ex quibus deducere intẽdit Empe. velle elementa eſſe corruptibilia, ꝛ generabilia, vt pulchre Philoponus deducit, ꝛ inquit, Simul autem cum omnem naturam in vnum coniungit pręter liteꝫ, ſcilicet in vniuerſali mũdi corruptiõe, in qua ponit omnia elementa venire ad vnam confuſionem, quam gręci chaos appellant, aſſerit ex illo vno confuſo fieri vnumquodqꝫ elementorum. Tunc ex hoc ſecundo cõceſſo deducit, q elementa ſint generabilia, cuius oppoſitum eſt deductum ex primo ab eo conceſſo, et dicit. Quapp ex vno aliquo vtpote ex illo chaos differẽtijs. ſ. ac paſſionib9 diuerſorꝫ elemẽtorꝫ aſſumptis, vꝫ p litẽ, quã pter confuſionẽ ꝯceſſit, factum eſt hoc qdeꝫ. ſ. aſſumptis ab illa ꝯfuſiõe frigido, ꝛ humido, aqua. Illõ autẽ ignis aſſumptis differentijs, quę ſunt calidũ ꝛ albũ, nec hoc eſt ab rõne, qa dicit ſolem, hoc eſt ignẽ eſſe album Recognes Q

A albũ ꝛ calidũ, terrã autẽ dicit graue quoddã ꝛ durꝫ. qre bene dictuꝫ ẽ, q aſſumptis ab illo vno, calido ꝛ albo fit ignis. aſſumptis aũt graui ꝛ duro fit terra. Tũc replicat deductionẽ quaſi epilogãdo, ꝛ ingt. Ablatis igit ab illo vno ꝯfuſo his differẽtijs. [Sũt. n. ab illo dimouibiles, ꝛ genitę in illo p vlẽm mũdi corruptiõeꝫ] manifeſtũ eſt q neceẽ eſt fieri ꝛ terrã ex aq̃, ꝛ aquã ex terra. Silr autẽ ex aliorꝫ vnũqđqꝫ. ergo ex prio Empe. ꝯceſſo habet elemẽta ingñabilia eſſe. Ex hoc vo ſcđo hr elnta eẽ gñabilia. Simili mõ deduci põt ex pmo ipa eẽ incorruptibilia, ꝛ ex hoc ſcđo ipa eẽ corruptibilia. Quare Empe. ſibi ipſi aduerſat. hãc ergo expõnẽ, quã itẽdit Philopon9 laudo.

Anti. c. 12. ¶Non tũc ſolũ, ſꝫ ẽt nũc, trãſmutata paſſionibus. Sunt. n. ex qbus dicit poſſibiles aduenire, ꝛ ſeparari, rurſus pſertiꝫ aduerſantibus ad
B inuiceꝫ ꝛ adhuc p ſe, lite ꝛ amicitia, pp quę, ꝛ tunc ex vno generata ſunt. nõ eñ ꝛ ignis iam ꝛ terra ꝛ aqua exñtia adhuc vnũ, erãt omne.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶Non tũc ſolũ, ſed ꝛ nũc trãſmutari paſſionibus, ſunt aũt ex quibus ait poſſibiles aduenire, ꝛ ſeparari rurſus, ꝛ aliter aduerſantib9 ad inuicem adhuc per ſe lite ꝛ amicitia. Ideo ꝛ tunc ex vno genita ſunt, nõ enim vtiqꝫ ignis ꝛ aqua ꝛ terra adhuc entia vnum erant omne.

Com. 12. ¶Põt ꝯfutari hic vna expõ p Empedo. dicet eniꝫ qs q in chaos elnta inuicẽ trãſmutant depdẽdo ppas dñas, at extra chaos nõ eſt poſſibile. ꝯ obijcit. ſi tũc trãſmutãt inuicẽ pp litẽ ꝛ amicitiã aduerſantes aliter, igit ꝛ nunc. Quorꝫ. n. cãę ſunt eędẽ, ꝛ nãę eędẽ, pñt euẽtus eẽ ydẽ. ſꝫ
C q in chaos iuicẽ elnta trãſmutent, ẽ pp dñas elntorũ, quę acqri pñt ꝛ depdi, ꝛ pp litẽ ꝛ amicitiaꝫ aliter q̃ꝫ pus aduerſantes, igr ꝛ nũc, qꝛ oĩa hęc adſunt, pñt. n. nũc differẽtię depdi ꝛ acqri, lis ꝛ amicitia aliter aduerſari, igit nũc eſt poſſibile illa iuicẽ trãſmutari, Ingt. Nõ tunc ſoluꝫ, ſꝫ ꝛ nũc trãſmutari pñt elnta paſſiõib9. qđ declat. d. Sũt aũt. ſup. paſſiones tales. ex qb9 ait poſſibiles aduenire ꝛ ſepari rurſus, ꝛ aliter aduerſantib9 ad iuicẽ p ſe lite ꝛ amicitia. Ideo ꝛ tũc ex vno genita ſunt. Dices forte q nõ ex vno genita ſunt, qꝛ in illo chaos perãt actu, ꝛ nõ corrupta, ꝯ adijcit, nõ eñ vtiqꝫ ignis ꝛ aq̃ ꝛ terra adhuc entia illęſa ꝛ icorrupta vnũ erãt oẽ, ſed corrupta ꝛ trãſmutata in vnumꝫm. ¶Suppleas. ſi igit ex illo vno tũc genita ſunt, igit ꝛ nũc, qꝛ cauſis exñtib9 eiſdẽ, erũt idẽ effectus. Qr tũc erãt trãſmutata inuiceꝫ, duę erant cauſę, pma q differẽtię elntarię poſſunt acqri ꝛ deperdi. Se- Uis rõnis ꝛ ei9 dedu°
D cũdo q lis ꝛ amicitia põterãt aliter aduerſari q̃ꝫ antea, ſed nunc adſunt cauſę eędem, igitur poteſt vnum in alterum tranſmutari particulari tranſmutatione.

recognes. ¶Philoponus velle vꝫ, q cũ Ariſt. pbauit ex dictis Empedoclis elnta eẽ gñabilia, hic pbet ex eiuſdẽ dictis ipa eẽ corruptibilia, q̃ expõ accõmodari nõ põt hic verbis, q̃ nos in nr̃o gręco codice habem9. Forſitan hęc expõ cõuenit vbis, q̃ erãt in libro Philoponi. Propterea in cõmẽtarijs ppulchre diximus, q Ariſto. hic velit refutare vnã tacitã ſolõnẽ, q. ſ. elnta ſint gñabilia ꝛ corruptibilia in vli vniuerſi ꝯfuſiõe, ꝛ in vli vniuerſi origine. Poſtea vo, cũ elnta lite fuerint ſuis locis ſtatuta. Ampli9 nec generari, nec corrũpi pñt. Cõtra quã tacitã ſolõnẽ obijcit Ariſt. cũ ingt. Nõ tũc ſolũ elnta in paſſiõib9 trãſmutata gñari ꝛ corrũpi poterãt. Sꝫ ẽt nũc. ſ. poſtq̃ꝫ ſuis locis lite ſtatuta ſunt. Qr aũt nũc gñari ꝛ corrũpi poſſint, pbat Ariſt. qꝛ adſunt oĩa reqſita, q̃ fuerũt i p° mũdi gñatiõe. ſ. lis, ꝛ paſſiões, vñ ingt. Sunt. n. oĩa ea ſup. ex qb9 ſupple Empe. ipe dixit potes aduenire, ꝛ ſepari rurſus paſſiones eorꝫ. Preſertiꝫ (vt ingt) aduerſantib9 ad iuiceꝫ ẽt adhuc p ſe lite, ꝛ amicitia, pp q̃ ꝛ tũc genita fuerũt, nã poſt mũdi originẽ ſũt paſſiões, ꝛ lis, ꝛ amicitia, q̃ ita nũc aduerſari pñt, veluti ꝛ tũc. g̃ ſic tũc gñabilia ꝛ corruptibilia fuerũt illis cauſis ſufficiẽter poſitis, ita ꝛ nũc cũ totideꝫ cãę adſint. Sꝫ dices falſum eẽ, qđ Ariſt. accepit. ſ. q ex vno elnta fuerint gñata, naꝫ in illo chaos elnta erãt actu, ꝛ ita nõ ex vno genita ſũt, ꝯ obijcit, ꝛ dic. Nõ eñ ꝛ ignis iã, ꝛ terra, ꝛ aq̃ exñtia actu adhuc vnũ, erãt oẽ, ſed in illo chaos fuerũt corrupta, ꝛ poſtea lite erant genita. Uel aliter pñt vba hęc itelligi, qꝛ aliqs poſſet dicere concedo elnta gñari poſſe ex illo chaos aſſũptis pprijs q̃litatib9, ſꝫ cũ ifert g̃ alterꝫ ex altero gñari põt, nego ꝯñaꝫ. Soluit Ariſt. q̃ſi pbãs hãc ꝯñtiã, ꝛ dic. Nõ. n. ꝛ ignis iã, ꝛ terra adhuc vnũ actu exñtia erat oẽ, qđ Empe. appellauit chaos. Sꝫ illõ chaos erat vnũ, i quo elnta erãt ſolũ virtute, ꝛ ſic cũ ex illo chaos gñat ignis, nõ gñatur ex eo, niſi p quãto in ipſo erat aq̃ po°. ꝛ cũ gñat aer. nõ niſi, qꝛ in eo erat terra po°. g̃ ſi elnta ex illo chaos gñant, ẽt ex inuicẽ generabunt, cũ nullũ eorꝫ ex illo gñari poſſit, niſi quo in eo eſt alterꝫ ꝯtrũ, ſaltẽ po°. ¶Quo vo ad vba attinet, illud vbũ pp q̃, gręce eſt διόπερ, verũ, vt apud nos iſtud aduerbiũ vnde, aliqñ capit pro a quo, vel e q̃, vel e qb9, ita dioper apud gręcos, aliqñ accipit p ideo, vel quocirca, vel quapp, ꝛ aliqñ p ppter q̃, vt arbitror hęc Ariſtotelẽ accepiſſe. Eſt eñi ſenſus ppter q̃. ſ. litẽ ꝛ amicitiam, ꝛ tunc ex vno illo. ſ. chaos elemẽta generata ſunt. E F

Ant. c. 13. ¶Incertũ aũt, vtrũ principiũ ipſorum ponendũ illõ vnũ, an illa multa. dico aũt ignẽ ꝛ terrã ꝛ coordinata horꝫ. ſm. n. q vt materia ſupponit. ex quo trãſmutata p motuꝫ, fiũt ignis ꝛ terra ꝛ aqua, vnũ eſt elementũ. ſm aũt q hoc quidem ex compoſitione fit cõuenientibus illis, illa autem ex diſſolutione, magis elementa quatuor illa, ꝛ priora natura. G

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶Incertũ aũt, ꝛ vtrũ principiũ eorũ ponẽdũ vnũ, an plura. Dico auteꝫ igneꝫ, ꝛ terrã, ꝛ ordinata his. Inquãtũ qdẽ eniꝫ veluti materia ſupponit, ex quo q̃ ſe trãſmutant pp motuꝫ, fiunt terra, ꝛ ignis, eſt ꝛ vnũ elemẽtũ. Inquantum vo hoc quidem ex cõpoſitione fit conuenientibus illis. Illa auteꝫ ex diſſolutione magis elementaria erunt illa ꝛ natura priora.

Com. 13. H ¶Ut introducit Auerroes. in. 3. cõmen. ſiue paraphraſeos eſt hic aliud erratum Empedoclis, q latẽter locut9 eſt, ꝛ in ſuo ſermone contraria innuit. Uidetur eniꝫ vna ratione ꝛ via velle materiã eſſe vnã primam omniuꝫ, ꝛ priorem elemẽtis ipſis, ex qua ꝛ elemẽta ꝛ cętera pficiſcuntur, inquãtum vꝫ vult illud vnum chaos eſſe, ex quo elementa generant. Alia ratiõe velle videtur plures eſſe materias, eo qꝛ chaos illud effici ait ex elemẽtorꝫ cõpoſitione, ꝛ corrumpi ex illorũ diſſolutione. Inquit. Incertum autem ꝛ verũ principiũ eorum ponendum vnum, an plura, ꝛ de materia itelligit qõnẽ hanc. Dico autẽ plura vt igneꝫ ꝛ terrã in contrario conſtituta, ꝛ ordinata his, vt aereꝫ ꝛ aquã, nam aqua terrę, aer igni coordinant, vnde gręce ẽ ſyſtoicha, latine ordinata. Et hanc q̃ſtionem eſſe in verbis Empedoclis oſtẽdit d. Inquantũ quidem enim chaos illud ſupponit velu- συστοιχία

I ti materiam, ex quo vti e materia que ſe tranſmutāt ꝓ-
pter motuꝫ, fiūt ignis ⁊ terra, eſt ⁊ vnum elemētū, ⁊ ma
teria vna reſpectu elementoꝝ, ⁊ ſic habetur ꝙ ſit mate-
ria. Inquantū vō hoc quidem cōpoſitione fit illis cōue-
nientibus. Illa auteꝫ ex diſſolutione magis elemētaria
erunt illa ⁊ natura priora hoc habebūt magis illa qua-
tuor rōnem materię principij. Et ita dicta huius incerta
Queſtio. ſunt, qđ erat erratum tertium. ¶ Circa hęc q̄ro primo
Rō iunioꝝ vtrū generatio ſit in tēpore vel in inſtāte. Ad hoc reſpō
dent recentiores primo ꝙ generatio nō eſt in inſtāte, q̄a
generatio non poteſt eſſe in eo qđ nihil eſt, modo inſtās
nihil eſt. Dicunt ſecūdo ꝙ in tēpore eſt generatio, qꝛ eſt
aliquādo ⁊ non in inſtāte, igiť in tempore. Dicunt tertio
ꝙ generatio eſt in tēpore cōpoſito ex tēpore in quo res
habet eſſe, ⁊ tempore in quo res nō hꝫ eſſe, mō hęc ſunt
duo tempora, igitur generatio eſt in tempore cōpoſito.
K Dicūt quarto. ꝙ in nullo tēpore toto eſt generatio diſtri
butiue accipiendo totuꝫ, qꝛ nec in tota hora, nec in toto
medio horę, nec in toto aliquo tempore, eēt eniꝫ tūc ſuc-
ceſſiua. Dicimus enim pūctuꝫ eſſe in tabula, ⁊ tamen in
nulla tota parte tabulę eſt pūctus, ⁊ tūc patet ipſaꝫ eſſe
totam ſimul, ⁊ inſtantaneam, prima pars pꝫ, qꝛ non per
partem ante partem forma acq̄riť igitur ḡnatio eſt to-
ta ſimul, inſtantanea vō, qꝛ in nullo tempore toto, ſic.n.
capitur inſtans apud oēs. Alij ſub alijs verbis cōcedūt
generationeꝫ eſſe in tēpore, qꝛ non extra tēpus, vt pun-
ctus in tabula, qꝛ nō extra tabulā, in nullo tamē tempo
re toto, qꝛ nullum eſt tēpus, in quo ęquate ſit, veluti pū-
ctus in nulla parte ęquate eſt. Alij dixerūt. ꝙ ſi per iſtās
intelligitur indiuiſibile temporis, cuꝫ iſtud nō detur, ge-
neratio non poteſt dici eē in inſtāti. Sin auteꝫ intelligiť
ꝙ ḡnatio ſit tota ſimul, quia nō prius vna pars q̄ꝫ alia,
L adhuc ſenſum cōcedi p̄t ḡnationē eē in inſtanti, capiēdo
Confu°. eſſe in inſtanti eſſe totū ſimul. ¶ Sed (pace horuꝫ dixe-
rim) hęc ſunt, ⁊ contra Auerroē, ⁊ contra rōnem. Con-
tra Auerroē quideꝫ, nam q̄rto phyſicoꝝ. cō. 129. in fine
duabus rōnibus ꝓbat generationē eſſe in inſtāte. Tum
qꝛ finis motus, ⁊ omnis finis eſt vltimū, ⁊ omne vltimuꝫ
eſt in inſtante. Tuꝫ qꝛ in ea non eſt velox ⁊ tardum, niſi
rōne alterationis, ⁊ ita cōcludit eaꝫ eſſe in inſtante. Idē
⁊ per eaſdē rōnes ait 6° phyſicoꝝ. cōmē. 32. Cōtra rōneꝫ
vō, qꝛ omne mēſuratū hꝫ aliquā menſurā ęquatam ſibi,
quare generatio hꝫ aliquā menſuram ſibi ęquatam, vel
igitur eſt diuidua vel idiuidua. Si diuidua. igiť eſt in to-
Nota ai. pōnem. to aliquo tempore ęquate, qđ eſt ꝯtra eos, ſi indiuidua,
igiť in inſtāte. ¶ Verū aiaduerte ꝙ Auerroes nec tem-
pus nec inſtās extra aiam eſſe formaľr cōcedit, tempus
quidem non, q̄a eſt numerus motus, ⁊ numerus hꝫ eſſe
formaliter ab anima, inſtans minime, qꝛ eſt indiuiduuꝫ,
⁊ indiuiduū eſt priuatio, ⁊ nulla priuatio hꝫ eſſe forma-
liter extra aiam, q̄re nec tēpus nec inſtās formaľr ſunt
M extra animā, ſed bn̄ in potētia ⁊ materiaľr, cū dī ḡnatio
neꝫ eſſe in inſtante, intelligitur ꝙ poteſt intelligi eē actu
in inſtante vt in menſura ęquata, attamen extra animā
nec in inſtāte, nec in tēpore, niſi in potētia ⁊ materiaľr,
ſiľr cum diciť motū eſſe in tēpore, intelligiť in potētia,
qꝛ pōt itelligi eſſe in tēpore actu. hęc diceret Auerroes.
Nota. ¶ Animaduerte tamen ꝙ apud eū conceditur. ꝙ gene-
ratio aliqua eſt ſucceſſiua, vt generatio elementorū. 3°
cęli. cōmen. 67. eo qꝛ formę elementoꝝ intenduntur ⁊ re
mittunť. verū forma ꝑfecta fit tota ſimul extra animā ⁊
in inſtante in potētia, vnde apud eū momentaneuꝫ non
eſt de rōne generationis, nec ſucceſſiuuꝫ de rōne mot⁹,
qꝛ generatio elementoꝝ eſt ſucceſſiua, ⁊ augumentatio
Queſtio. eſt in nō tempore. ¶ Secūdo q̄res contra Ariſtoteleꝫ,

qꝛ non videť valere. elemēta poſſunt tranſmutari inui- N
cem in chaos, igiť vnuꝫ ex altero effici pōt extra chaos.
Nam ſi pōt eſſe hęc ꝓpoſitio, ita tunc totū ignem cōtin-
geret trāſmutari in aquā, ⁊ ſic tm̄ tria elementa reſtarēt
in mundo, ⁊ ita mancus erit mundus. ¶ Dicendum ꝙ ſi Rn̄ſio.
elementa poſſunt trāſmutari inuiceꝫ in chaos, ſeq̄tur ꝙ
extra chaos. Nam cauſę ꝙ in chaos tranſmutentur ſunt
duę. vꝫ. qꝛ contraria actiua ⁊ paſſiua, ⁊ qꝛ poſſunt diffe-
rētias amittere ⁊ acq̄rere, ſed hę eędem cauſę ſunt in eis
extra chaos, igiť ſi poſſunt in chaos tranſmutari ꝓpter
has cauſas, ⁊ nunc poterūt ꝓpter eaſdem, ⁊ ſic cōſequē-
tia Ariſto. valet. Tūc ad argumentum diceret Ariſtote-
les. ꝙ poteſt totus ignis trāſmutari in totam aquā, nūq̄ꝫ
tamē totus tranſmutabitur, poteſt enim ſm̄ ſe ⁊ quod-
libet ſui trāſmutari, ſed pro potentia ſaluanda, ſat eſt vt
tranſmuteť ſm̄ aliquid ſui. Poteſt ⁊ aliter logice rn̄de- O
Queſtio. ri, ſed nō curro. ¶ Utrum ſi generatio eſt impoſſibilis,
alteratio quoq̄ꝫ impoſſibilis ſit. arguunt ꝙ non. nam lu-
nam generari eſt impoſſibile, ⁊ tamen alteratur.

Cōſenſus omnium. ¶ In q̄ſtione iſta omnes cōcordant ꝙ ſi impoſſibilis eſt
generatio, etiam alteratio erit impoſſibilis. cōtra etiam
vbi alteratio ſit impoſſibilis, generatio quoq̄ꝫ erit ipoſ-
ſibilis. ⁊ hoc accipiēdo generationē ⁊ alterationē corru
ptiue, non perfectiue, ſed in ratione cōſequētię differūt.
Egidij probatio. ¶ Egidius ꝓbat hanc ſic, ſi poſſibilis eſt alteratio, poſ-
ſibilis eſt generatio, igitur a deſtructione cōſequentis ſi
impoſſibilis eſt generatio, erit ipoſſibilis alteratio. pri-
mam ꝓbat tribus rationibus, primo ex parte formę, qꝛ
de rōne formę. vt eſt q̄daꝫ natura, ⁊ habet eē naturale,
eſt ꝙ ſit cōiuncta qualitatibus ꝓprijs actiuis ⁊ paſſiuis,
igitur ſi illę qualitates poſſunt amitti, ⁊ forma pōt deſi-
nere, igiť ſi eſt poſſibilis alteratio erit poſſibilis ⁊ ḡna-
tio. Secūdo ex parte materię, qꝛ tandiu materia hꝫ for- P
mam, q̄ꝫdiu eſt illi ꝓportionata, ſed ꝓportionatur pro-
pter qualitates, igiť illis amiſſis ⁊ acq̄ſitis fit generatio
⁊ corruptio, q̄re ſi alteratio eſt poſſibilis, ⁊ ḡnatio ſiľr.
Tertio. generatio eſt finis ⁊ terminus alteratiōis, igitur
ſi alteratio eſt poſſibilis, erit etiaꝫ finis poſſibilis. vꝫ. ge-
neratio ⁊ ecōtra, quā rōnem iuniores tāq̄ꝫ demōſtratio-
nem aſſumunt, volentes fundari in duab⁹ maximis: q̄s Pō ꝓpria
vide. ¶ Mihi autem videtur ꝙ concluſio ſit vera, ⁊ ꝙ
non poſſit ꝓbari ex ſimpliciter notis (vt iſti credūt) ſed
ex cōceſſis vt fecit Ariſtoteles. ꝙ quidem hę ratiōes nō
ſimpliciter teneāt, declaratur, qꝛ omnes petūt, p̄ma ac-
cipit ꝙ de ratiōe formę eſt hr̄e qualitates ſibi inſepabi-
les, hęc petitur, qꝛ Empedocles nō ponit reruꝫ formas
differētes ⁊ ſtabilitas ſurſuꝫ, imo res apud omnes ſunt
eiuſdem ſpeciei, ⁊ nō differūt, niſi accidentaliter, ⁊ tunc
habet concedere ꝙ nullę qualitates ſunt proprię alicui Q
formę, ⁊ ita concederet ꝙ amiſſis qualitatibus quibuſ-
dam formę ſubeunt qualitates alias. patet igitur ꝙ hęc
ratio petit. Secūda petit ꝓpter duo. Tum qꝛ apō Em-
pedo. non eſt vna oium materia. Tum qꝛ res non gene-
ratur ꝓpter, ꝓportionem materię, vel diſproportionē,
ſed cōgregatiōe, vel lite. Tertia petit ēt qꝛ vtrū ḡnatio
ſit finis alterationis. Empedocles nō cōcederet, fortaſ-
ſe eni apud eū non eſt generatio alia ab alteratiōe, imo
accipere ꝙ generatio ſit finis alterationis eſt petere ꝙ
ḡnatio ſit, qꝛ ſi eſt finis, generatio eſt. ¶ Quare videtur Q̄ño valeat ꝯn̄tia.
mihi ꝙ hęc conſequentia non valeat ſimpliciter, niſi ex
conceſſis, vt Ariſtoteles arguit. Ipſe enim ſupponit ad
illius mētē elementa tranſmutari in chaos ⁊ in illo cor-
rūpi, ⁊ ex illo generari, eo quia differētias amittunt vel
acquirunt, ⁊ tunc habere vult ꝙ cauſa corruptiōis ⁊ ge-
nerationis ſunt differentię acquiſibiles ⁊ deperdibiles,
tunc

A tunc patet ꝙ ſi poſſibilis ē alteratio, generatio etiā erit
poſſibilis ⁊ econtra. Itēq̄ꝫ ſi generatio erit ipoſſibilis,
etiā ⁊ alteratio erit impoſſibilis, vbi enim generatio nō
ſit poſſibilis, differentię non poſſunt amitti. igiť nec po-
terūt alterari in chaos, ⁊ ſic argumenta Ariſtotelis ſunt
ab hominē ex conceſſis, ⁊ de elementis ipſis, non auteꝫ
generatim de omnibus. Quare poſitio hęc peccat. Pri
mo. q̄a concluſionem generalius aſſumit q̄ꝫ Ariſtoteles
in litera, cum ſoluꝫ in elementis. Ariſtoteles loquatur.
Sed iſti de generatione in cōmuni cuiuſuis entis. Secū
do peccat. quia Ariſtotelis ratio eſt ex cōceſſis, ⁊ ratio-
nes eorum ex abſolutis. Ideo petunt ⁊ hoc eſt rationa-
le, quia an generatio ſit, eſt queſtio ſi eſt, talis autē quę-
ſtio non poteſt terminari niſi per ſyllogiſmuꝫ hypothe-
Deductio Auerrois. ticum ex conceſſis, ⁊ ſic Ariſto. facit. ¶ Uerūtamen ani
maduertendum ꝙ Auerroes in paraphraſe primi text⁹
B probabilius conſequentiaꝫ illam ſic deduxit. Si elemē-
ta non poſſunt tranſmutari in ſubſtantia, non erit ſubie
ctum vnum recipiens duo contraria ſucceſſiue, hęc eni
conuertuntur ſubiectum eſſe ⁊ tranſmutationē in con-
traria eſſe. Naꝫ ſi eſt ſubtum vnū, trāſmutatio in cōtra-
ria eſt, contra etiā ſi non eſt ſubiectum, nec tranſmuta-
tio in cōtraria, ⁊ ita bene valet. ſi non eſt generatio, igiť
non eſt trāſmutatio in cōtraria, igiť nec ſubiectū vnū re
cipiens cōtraria. Ultra nō eſt ſubiectum vnū recipiens
cōtraria, igitur nō eſt alteratio, omnis eniꝫ alteratio eſt
vnius ſubiecti, ⁊ de cōtrario in contrariuꝫ. Hęc eſt tota
vis rōnis. tu vō recipe hanc tanq̄ꝫ ꝓbabilioreꝫ, naꝫ for-
taſſe prima cōſequentia eſt ambigua, ⁊ nō minus petit,
q̄ꝫ cetere alię ratiōes. ¶ Propter hęc poſſunt ſolui tria
p^m ꝓble^a problemata. ¶ Primuꝫ ꝓpter quid nihil ſeipſum gene-
rat, ſed bene ſaluat 2°. de anima. tex. cō. 47. ¶ Rn̄deť.
C q̄a generatio eſt trāſmutatio de non eſſe ad eſſe, igiť vbi
aliq̄d ſeipſum generaret, idem inquantū generās eſſet,
vt vero genitum non eſſet, quare cōtradictoria ſimul.
2^m ¶ Secūdū. ꝓpter q̄d nihil alterat vel augumētat ſe, at
mouet ſe in loco. 2. phyſi. cō. p̄mo. ⁊. 4. cęli. cō. 24. dī. q̄a
augumentatio eſt quędā generatio, ſed nihil ſe generat
per primum, igitur nihil ſe augumētat. Itēq̄ꝫ alteratio
vel eſt generatio, vel mediū in generatione, ſed nihil ſe
generat, igitur nihil ſe pręparat per ſe ad generationē,
qꝛ ſi poſſet omnia media pro generatiōe ſibi agere, poſ-
3^m ſet ſe generare. ¶ Tertium. ꝓpter quid per accidens
aliquid corrūpit ſe, at generat aūt ſe nihil, nec ꝑ ſe nec
per accidēs. Dicendū ꝙ ſi quid corrūpit ſe per accidēs,
non ꝓpter hoc idem eſſet, ⁊ nō eſſet, vt pꝫ, at ſi aliquod
per accidens generaret ſe, tūc eſſet, ⁊ generat ſe, igitur
non eſſet. Quare propoſitū. Ratio in principio queſtio-
D nis patet. Eſt enim queſtio noſtra de alteratione corru-
ptiua, ⁊ non perfectiua, quali luna alteratur.
recogn̄es. ¶ In cōmentarijs aliter diximus circa hūc textū, q̄ꝫ no-
bis nunc occurrat, diximus eniꝫ ex verbis Empedoclis
nihil certi haberi de vnitate principij mālis, an. ſ. ſit po
nendū vnum māle principiū oium, vtpote illud chaos,
an plura, vt illa elnta, ⁊ ita videť quaſi in Empedoclis
dictis hoc eſſe tertiū erratuꝫ. At nunc cum Philopono
videtur nobis eſſe dicenduꝫ, ꝙ q̄ꝫq̄ꝫ Empedoclis com-
plura dixerit de illo chaos, ⁊ de elemētis, nō tm̄ ex his,
quę dicit, certum habemus an ipſe velit chaos illud eē
māle principiuꝫ elemētorum, an cōtra elemēta illa ma-
terialia principia illius chaos, ⁊ hoc inquit. Incertū au-
tem, ⁊ vtrum principium ipſorum elementorum mate-
riale, ſit ponēdum illud vnum, quod appellauit chaos,
an cōtra illius chaos materialia principia ſint illa plu-
ra elementa, dico ignem ⁊ terram, ⁊ coordinata hoc eſt

correſpondentia horum. ſ. aquam, quę igni, ⁊ aerem, qui E
terrę correſpondet per contrarietatē. Qđ vō hoc ſit in-
certum, probat. ⁊ dicit, qꝛ quatenus illud chaos ſuppo-
nitur, vt materia, ex quo vel ex qua per motū litis, fiūt
ignis ⁊ terra, ⁊ aqua, illud chaos eſt vnū elemētuꝫ. ergo
ex altera parte videť chaos elementū, ⁊ principiū ma-
teriale eoruꝫ, ex altera vō, quo hoc chaos ſit ex illis ele
mentis cōuenientibus, ⁊ illa ex chaos diſſolutiōe, elnta
illa quatuor videntur magis materialia principia illius
chaos, ⁊ illō priora natura, materiale eniꝫ principiū eſt
ex quo aliq̄d primo fit, ⁊ in quod vltimo diſſoluiť. ergo
hac ratione elementa illa q̄tuor videnť principia mālia
illius chaos, cum ex illis primo fiat, ⁊ in illa vltimo diſ-
ſoluatur. Quę quidē expoſitio mihi placet nūc, cum eaꝫ
Philoponus ſecteť. In cōmentarijs narrauimus ꝓ ſo-
lutione tertię q̄ſtionis Egidium ꝓbare illam hypotheti-
cam, ſi alteratio eſt poſſibilis, generatio ē poſſibilis tri- F
bus rōnibus, vbi diximus omnes illas petere quod eſt
in principio q̄ſitum, ⁊ per pulchre fuit probatum, nunc
vō idem probo, qꝛ omnes illę rationes ſupponunt p̄ter
materiā rerum eſſe ſubſtātiam, quę eſt forma, ⁊ accidē-
tia, quibus forma in materia cōſeruatur. At veteres (vt
diximus in ſcđo de anima, ⁊ in recognitionib⁹ phyſicis)
p̄ter materiā nō ponunt, niſi accidētia, qꝛ totam rerum
ſubſtantiā poſuerūt materiā. ⁊ ideo prima rō Egidij pe-
tit, q̄a ſumit in materia eſſe ſubſtantialē formā, ⁊ quali-
tates illi proprias, q̄bus in eo qđ naturalis eſt in mate-
ria, hoc autem q̄ritur apud illos. Secūda ſumit in mate
ria eſſe ſubſtantialem formam, ⁊ proportionē qualitatū
pręter materiaꝫ, ⁊ formā, qđ quęritur. Tertia ſumit ge-
nerationem formę ſubſtantialis eſſe finem alterationis
huię, quę eſt ad qualitates, q̄bus forma illa ſubālis itro-
duciť in materia, ⁊ ſic ſumit in materia eē qualitates, et G
formā ſubālē p̄ter materiā ⁊ qualitates, qđ quęriť. ergo
oēs illę rōnes petūt, qđ quęriť. Ideo in cōmētarijs, Ari
ſto. ſolū in elemētis loquiť, ⁊ ex ſuppōne dato ꝙ in mate
ria ſint formę ſubſtātiales p̄ter primas qualitates. Hoc
eniꝫ cōceſſo, hypothetica eſt neceſſaria. ſ. ſi alteratio eſt
poſſibilis, generatio eſt poſſibilis, at ſi hoc non ſuppo-
natur, Ariſtotelis ratio non demonſtrat.

¶ **Uniuerſaliter itaq̄ꝫ de generatione ⁊ corru- Anti. c. 14
ptione ſimplici dicenduꝫ eſt, vtrum eſt aut nō
eſt, ⁊ quomodo eſt, ⁊ de alijs ſimplicibus mo-
tibus, puta de augumētatione ⁊ alteratione.**

¶ **Omnino itaq̄ꝫ de generatione ⁊ corruptio- Dilucida°. te. c. eiuſdē
nē ſimplici dicendum, vtrum eſt, vel non eſt,
⁊ quomō eſt, ⁊ de alijs ſimplicibus motibus
veluti de augumentatione ⁊ alteratione.** H

¶ Recentiores partem hanc ad formam non bene di- Cōm. 14.
cunt, propterea Ariſtoteles cōfutatis his quę dixit Em-
pedocles de generatione, qꝛ adeo leuia ⁊ friuola ſunt,
vt nihil ſint ad ꝓpoſitū, quaſi per viam cōſequentis in-
fert [omnino itaq̄ꝫ de generatiōe ⁊ corruptione ſimpli-
ci dicēduꝫ] vbi dixit omnino, ⁊ gręce eſt olos, qꝛ quę di-
cta ſunt, quaſi nihil ſunt, ⁊ hoc fecit per viā cōſequētię,
vt oſtēderet ſe coacte h̄ agere, ⁊ inq̄t vtrū eſt, vel nō ē,
⁊ q̄uō eſt, ⁊ de alijs ſimplicibus motibus veluti de augu
mentatione. ⁊ alteratione, vtrum ſint, ⁊ q̄uomodo ſint.
De ḡnatione q̄ōnes. ¶ De generatione quatuor quęruntur vt vtrum ſit, quia
Parmenides ⁊ Meliſſus dixerunt ipſam non eſſe. Se-
cūdo. q̄d eſt generatio, qꝛ Democritus, Anaxagoras, ⁊
Empedocles, dixerunt ipſam eſſe congregationē. Ter-
tio. quibus ineſt generatio, qꝛ Plato ſoluꝫ elementa di-

I xit generari. Quarto. ꝓpter quid eſt generatio, q̃ dicemus ꝓpter materiã. Ideo ait. vtrũ eſt, vel nõ eſt, quãtum ad primam queſtionem, ⁊ quomodo eſt. quantũ ad ceteras tres. quas quoq; queſtiones etiã de ceteris motibus intelligere poſſumus. Põderat Egidi⁹ in tex. verbum elementoꝝ. qḋ in grecis codicibus nõ inueni, ſ; bene inueni verbum ſimplici, ⁊ intelligit de generatiõe in ſub̃a, que eſt ſimpl'r dicta, nã cetere ſunt dicte ſm quid.

recog̃nes. ꝰ Que in cõmentarijs diximus pulchra ſunt, tamẽ Philoponus ſic continuat, cum Ariſtoteles dixiſſet veterũ de generatione opinionis, tam eoꝝ, qui inter generationem ⁊ alterationem differentiam aſſignarunt, q̃ eorum, qui nullam inter eas differẽtias fecerunt, redit ad id, quod ꝓpoſuit, ⁊ querit ſi eſt generatio, ⁊ modũ quo eſt (⁊ igt.) Uniuerſal'r itaq; de generatiõe, ⁊ corruptione ſimplici dicendum eſt, vtrum. ſ. eſt, aut nõ eſt, hoc eſt primũ, ⁊ quomodo eſt, ⁊ hoc eſt ſcḋm, ⁊ non modo hec
K duo proponit eſſe querẽda de generatione, ſed de alijs motibus, ⁊ dicit, ⁊ de alijs ſimplicibus motibus, vt de augumẽtatione, ⁊ alteratione, hec eadẽ querenda ſunt. ꝰ Quo vo ad verba attinet, generationẽ, de qua ꝓponit, appellat ſimplicem, ꝙ ſit ſubſtantie, augumentationem vo ⁊ alterationẽ appellat ſimplices motus, ꝙ ſint puri motus, potiſſimum ſm eos qui augumentationẽ non diſtinxerunt a rarefactione.

Anti. c. 15. ꝰ Plato igitur ſolum de generatione ſcrutatus eſt ⁊ corruptione, quomodo exiſtãt in rebus, ⁊ de generatione non omni, ſed de ea que eſt elementorum. quomodo autem carnes fiant, aut oſſa, aut aliorum quid talium, nihil. Amplius, neq; de alteratione, neq; de augu-
L mentatione, quomodo exiſtant in rebus. Uniuerſaliter autẽ preter ea que ſuperficietenus, de nullo aliquis inſtituit, preter Democritum. hic autem videtur quidem de omnibus curaſſe, iam vero in quomodo differt. De augumentatione enim nullus quidem determinauit (vt dicimus) quod non ⁊ quiuis dicat, ꝙ adueniente ſimili augumentantur. quomodo autem hoc, non vltra. Neq; de miſtione, neq; de aliorum (vt ita dicam) vllo. vt de ipſo agere aut ipſo pati, quomodo hoc quidem agit, il-
M lud vero patitur ſm naturales operationes.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ ꝰ Plato quidem igitur ſolum de generatione perſcrutatus eſt, ⁊ de corruptione quo mõ inſint rebus. Et de generatione non omni; ſed elementorũ, quo modo autẽ carnes, aut oſſa, aut aliorum talium aliquod, nihil. Amplius neq; de alteratione, neq; de augumentatione quomodo inſint rebus. omnino autem vltra ea que ſuperficietenus de nullo, aliquis conſtituit, preter Democritum. Iſte autem de omnibus quidem videtur curam habere, iam autem in quo modo differunt. neq; enim de augumentatione aliquis quicquã protulit (vt dicimus) niſi ꝙ otychon quiuis rudis diceret. videlicet ꝙ adueniente, augeť ſimili, quomodo autẽ hoc, neq; adhuc, neq; de miſtione, neq; de aliorum (vt ita dicam) vllo vtpote agere N
⁊ pati, quomõ hoc quidem agit, quomodo vo patitur ſm naturales paſſiones.

Com̃. 15. ꝰ Pro quãto in textu poniť illationis nota, vž ꝙ proſequatur, vt Egidio placet, vt vo narrat Platonis defect⁹, vž aſſignare ſue intẽtiõis cãm, vt Thome vž. Sunt aũt Platonis defect⁹ plures. Primus. ꝙ de gñatiõe ⁊ corruptione loqtur q̃mo reb⁹ inſint, ⁊ nõ terminauit ꝑ q̃õnem, an ſit gñatio. Scḋs eſt. ꝙ ipſe de gñatiõe nõ oĩ, ſed elꝛ̃toꝝ locutus eſt, ſed q̃mo carnes, aut oſſa, aut alioꝝ taliũ aliqḋ inſit reb⁹, nihil dixit. Tertius eſt. ꝙ neq; de alteratiõe, neq; augumentatione q̃mo rebus inſint locutus eſt. Iſti ſunt tres Platonis defectus. Deinde gñalis defectus
O omniũ fuit ꝙ de his tribus, nihil dixit aliquis, qḋ rudis ⁊ ignarus nõ diceret, excipit aũt Democritũ, nã de his oibus vř eſſe ſollicitus, imo etiam ſi gñatio ⁊ alteratio dĩnt, curauit ꝯtractare. Sed qcqd ſit, nullus de augumẽtatione traſcendit metã rudium, dixerũt enim tñ, ꝙ augumẽtatio fit a ſimili, qḋ ⁊ rudes videt in appoſitiõe cumuli, ſed q̃mo hec appoſitio fiat, neq; adhuc aliquis perfecit, itẽ defecerunt de miſtione, ⁊ agere, ⁊ pati, et talibus. Quare Platonis defectus ſunt tres, ceteroꝝ vero quatuor. Primus. q̃a ſupficietenus loquuntur de oib⁹. Scḋs. q̃a in augumẽto populariter loquunť, ⁊ nõ q̃mo fiat illa appoſitio. Tertius. nõ locuti ſunt de miſtione. Quart⁹. neq; ḋ agere ⁊ pati. Quare pʒ ꝙ de his opʒ pertrãſire diligẽter, quãdo qdẽ ceteri defecerũt. ꝰ Animaduertendũ ꝙ multe ſunt cauſe, quibus veteres circa res ⁊ rerum paſſiones errauerũt, p̃mo q̃a erant primi, vt 2° metaph. tex. cõ. 2. Phia enim obſeruationibus, et inuentionibus ſicut cetere artes adinuẽta eſt, vt 2° celi dicitur, ⁊ impoſſibile eſt hec omnia ſimul hẽri, vt Auer-
P roes eodẽ 2° metaph. cõmẽto illo 2°. Scḋo ꝓpter paucitatem logice, vnde p̃mo phyſicoꝝ ꝓpter ignorãtiã logice in quandã viam ceciderũt extraneã. Eſt eni logica ad oium ſciẽtiarum principia viã hñs. primo topicoꝝ. Tertio. q̃ magis moralibus intenti, vñ p̃mo meta. Socrate circa moralia negociante, de nã nihil. tex. cõ. qnti. Quarto. ꝓpter cõſuetudinẽ in legibus que eoꝝ temporibus vigebant. 2. metaph. tex. cõmẽ. 14. Nã vt conſueuimus ita dignamur dici, quare his quatuor veteres circa res. ⁊ rerũ paſſiones ⁊ principia errauerunt.

recog̃nes. ꝰ Videť Philopono ꝙ Ariſt. aſſignet cãm ꝓpoſite itentionis, ⁊ ita legit verba per notã cauſalẽ, verũ circa expoſitionẽ vboꝝ Ariſto. dici nõ põt melius q̃ ſic dcm̃ in cõmentarijs. Laborat aũt Philoponus declarare, quo mõ Plato, non dixit niſi de gñatione elemẽtoꝝ, q̃ dixit
Q elementa fieri ex ſupficiebus. Quo mõ vo miſta fiant, an ex elꝛ̃tis, an ex ſuperficieb⁹, nõ exploratũ habemus a Platone, vt ingt. ꝰ Quo vo ad vba attinet, dicit Philoponus ꝙ Democritus dixit de gñatiõe ⁊ corruptione, ⁊ de oib⁹ motib⁹, ẽt dixit, ⁊ cõſiderauit in q̃ mõ gñatio dĩt ab alteratiõe, dixit eni gñationẽ fieri cõgregatiõe, corruptionẽ vo diſgregatiõe. At alterationẽ dixit fieri traſpoſitione, ⁊ traſordinatiõe. Preterea. dicit Philopon⁹ nullũ de augumẽtatione dixiſſe, niſi tãtũ, quãtũ quis diceret, vt. ſ. ꝙ oẽ qḋ augeť, augeť ab appõne ſiľis. Quo mõ vero ſimile accedat, an per poros, an corpus ꝑ corpus penetret, nullus dixit. ꝰ Preterea. dicit Philoponus, ꝙ miſtionẽ alia eſt tẽperatio, que grece craſis dicitur, apud noſtros complexio, veluti in mellicrato. Alia appoſitio, veluti in panſpermia, in qua duo ſemina miſcẽtur. Alia cõplicatio in materia ⁊ forma. Antiqui de miſtione nihil dixerunt, cum de ea nihil diuiſerint.

ꝰ Democritus

A
Anti. c. 16. ꝰ Democritus autẽ ⁊ Leucippus faciẽtes figuras, alterationẽ ⁊ gñationẽ ex his faciũt. ſegregatione quidẽ ⁊ ꝯgregatione, gñationẽ ⁊ corruptionẽ, ordine aũt ⁊ poſitione, alterationẽ. Qm̃ aũt exiſtimabãt verũ eſſe in apparẽdo, cõtraria aũt ⁊ ĩfinita ſunt ea q̃ apparent, figuras infinitas fecerũt, quare mutationibus ipſius cõpoſiti idẽ ꝯtrariũ videať alij ⁊ alij, ⁊ tranſmutetur paruo immiſto, ⁊ omnino aliud appareat vno tranſmutato. ex eiſdẽ enim, comedia fit ⁊ tragedia, literis.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ ꝰ Democritus vo ⁊ Leucippus faciẽtes figuras, alterationẽ ⁊ generationẽ ex his faciunt,
B diſgregatiõe qdẽ ⁊ ꝯgregatiõe, generationẽ ⁊ corruptionẽ, ordĩe vo ⁊ poſitiõe, alterationẽ. Qm̃ exiſtimabãt verũ in apparẽdo, ꝯtraria ⁊ infinita apparẽt, figuras infinitas faciũt. Quapropter trãſlatiõe ꝯgregati idẽ ꝯtrariũ videť alteri ⁊ alteri, ⁊ mutari paruo aduenĩete, ⁊ oĩno apparere aliud vno trãſmutato. Ex eiſdem enim tragedia ⁊ comedia literis ſunt.

Com̃. 16. ꝰ Siue nunc proſequať Ariſto. vt vž Thome, ſiue nunc oſtẽdat Democriti inſufficientiã ad cõplẽdã rõnem ſue intẽtionis, vt Egidio, totũ eſt bonũ. p̃mo narrat Democriti ⁊ Leucippi poſitionem (⁊ ingt) [Democritus vo ⁊ Leucippus faciẽtes figuras, alterationẽ ⁊ gñationẽ ex his faciũt] ſed nõ vna rõne. Nã [diſgregatione qdẽ ⁊ cõ-
C gregatiõe, generationẽ ⁊ corruptionẽ, ordĩe vo ⁊ poſitione, alterationẽ] gñatio eni erat p̃ma idiuiduoꝝ ꝯgregatio, ⁊ ꝯgregati, deĩde varia poſitio ⁊ ſitus, erat alteratio. Qr vo infinite figure ⁊ cõtrarie ſint, ſyllogizat ſic. oẽ qḋ apparet eſt. infinite ⁊ ꝯtrarie figure apparent. igitur infinite ⁊ cõtrarie figure ſunt, ſed nõ poſſunt eſſe infinite ⁊ cõtrarie congregatoꝝ figure, niſi ſint infinita corpora indiuidua, quare hec neceſſe eſt dicere. Ex hoc verificat poſitionẽ ꝙ contraria ſint ſimul vera (⁊ inquit. Quapꝑ tranſlatione cõgregati idẽ alteri ⁊ alteri videť ꝯtrarium ⁊ ſub diuerſis rõnibus, ⁊ videť mutari paruo adueniẽte, ⁊ videť apparere aliud atq; aliud vno ſolo trãſmutato, veluti ex eiſdẽ fit tragedia ⁊ comedia literis, attamen

Que ḋ pñcipijs. alia atq; alia ſcanſione. ꝰ Patet mõ ꝙ hi de principijs quatuor peñũt. ꝙ indiuidua, ne ex alijs fiant. ꝙ corꝑea, ne corp⁹ ex nõ corpore ꝑficiſcať, ꝙ ĩfinita, q̃ omne qḋ apparet eſt, ꝙ demum figurarum ſint diuerſarũ, vt res
D differunt. Nam alique differunt numero, q̃ indiuidua ſunt cõſimilia, ſed ordine differunt, aliqua vo ſpecie, q̃a indiuidua illa figura diſcrepant, aliqua ſunt cõtraria, q̃ indiuidua illa ſunt cõtraria re vel ordine.

Qõ prima Egidij. ꝰ Querit Egidius in pria ſua q̃õne, Utrũ poſſit gñatio ſimpl'r competere cui non competit motus ſimpliciter.

Rñ° Egidij. ꝰ Rñdet ⁊ dicit duo. Prio ꝙ põt aliqd eſſe gñatio ſimpliciter, ⁊ nõ motus ſimpl'r, q̃ motus ⁊ gñatio ſe habẽt vt genus ⁊ ſpẽs, ſed põt ſpẽs in aliquo abũdare a genere, igitur poteſt eſſe gñatio ſimpliciter, ⁊ nõ ſimpliciter mot⁹. Dicit 2°. ꝙ alteratio ⁊ augumẽtatio magis dicunť ſimpliciter motus, ⁊ non ſimpliciter generatio. Nã de ratione motus eſt fieri, de ratione generatiõis eſt factũ eſſe, ſed illis magis fieri competit, q̃ factũ eſſe, igiť magis ratio motus, ⁊ ſic dici poſſunt motus ſimpliciter.

Du° i expõne Egidij. ꝰ Sed circa hec dubito. Prio. q̃ valet. a. eſt ĩfinitũ corpus, igitur ĩfinitũ ens. Itẽq;. b. eſt ĩfinita q̃ titas ens ſimpliciter, igiť. a. ſimpl'r tali in ſpecie, ſequitur infinitum ⁊ ſimpl'r tale in genere, ⁊ ſic ſi gñatio ſimpl'r erit. a. erit ⁊ E
2° dub° motus ſimpl'r. ꝰ Cõtra 2m dubito etiã. Nã vel motus eſt fieri pro forma fluente, vel pro fluxu forme, non primo mõ. q̃ forma fluens eſt res permanens, vt qualitas vel quãtitas, ſi pro fluxu. etiam gñatio erit fieri ſic accepta.

Defenſio ad p̃mũ ꝰ Poteſt Egidius ⁊ bene defendi. Ubi debes ſcire pro prima dubitatione, ꝙ a maximo ⁊ ſimpl'r in ſpecie nõ valet maximũ ⁊ ſimpl'r in genere, vt non valet. Socrates eſt maximus hõ, igitur maximũ aĩal, ſed ab infinito in ſpecie valet infinitũ in genere, vt ſi. a. eſt infinitũ corpus, igitur infinitũ ens. Cauſa huius eſt. q̃ infinitum eſt qḋ non patiť ſecũ aliqd, nec ſui generis, nec ſue ſpeciei, ſed totũ occupat. 3. phyſi. Et ideo ſi maximũ corp⁹, nõ maximũ ens, at ſi infinitum, erit ⁊ ens infinitum, q̃ ſi
F erit finitũ, non totũ occupabit. Maximũ enĩ eſſe põt, ⁊ non occupare totũ. ꝰ Ad 2m diceret Egidius ꝙ mot⁹ illi debent accipi pro fluxibus, ⁊ generatio etiam ꝓ fluxu, ſed quoniam generatio accepta pro fluxu eſt in non tempore ⁊ momẽtanea, magis accedit ad rationẽ termini, ⁊ illi magis ad rõnẽ motus. propter qḋ generatio diceť motus ſm quid, ⁊ augumẽtatio ⁊ alteratio gñatio ſm quid, ⁊ motus ſimpliciter, ⁊ ita hec ſtare poſſunt.

2° qõ ꝰ Scḋo q̃rit. vtrum omne qḋ apparet ſit, ⁊ videť ꝙ ſic, nã qḋ apparet eſt, ⁊ nihil eſt qḋ apparet, quin illud ſit. igitur omne qḋ apparet eſt. Scḋo arguit Egidius nõ poteſt ſenſus corrigi, igitur oẽ qḋ apparet eſt, añcedẽs patet, q̃ nõ põt corrigi, niſi per aliũ ſenſum, ⁊ alius ſenſus eſt eiuſdẽ potẽtie, q̃re nõ maioris correctiõis. ꝰ Rñdet Egidius ꝙ ſenſũ errare põt eſſe quãtũ ad imutationẽ, ⁊ quãtum ad rẽ mutãtem, quãtũ qdem ad imutationẽ nullus errat, nec circa ꝓpriũ, nec cõe, nec accidẽtale
G obiectũ, vt declarat, quãtum vo ad rem imutãtẽ ſeruatis tribus nõ errat, vt bona organi diſpõne, bona medij aptitudine, ⁊ obiecti bona ꝓportiõe. Et tũc pʒ qualiter non oportet ꝙ omne qḋ apparet ſit, q̃ vnum apparẽs põt corrigi per alium ſenſum, qui ſentire põt illis oibus ſeruatis. ꝰ Alij ꝯtra Egidiũ dicũt ꝙ hec ſtare non pñt, nam ſi illa tria ſunt reqſita ad ſenſuum verificationẽ, cũ ſemꝑ organa, ⁊ mediũ, ⁊ rẽ eẽ ꝓportionata nõ pateat intellectui, tũc nunq̃ itellectus certe ſciet aliqd. Propter qḋ dicũt duo. Primo. ꝙ ſenſus errare nõ põt circa ſenſibile per ſe, ſed circa ſenſibile per accñs. vt dicit Auer. 2. de aia. cõ. 63. viſus enim nõ errat in colore vtrũ ſit alb⁹ aut niger, neq; auditus i voce vtrũ ſit grauis aut acuta, ſed in comprehẽdẽdo differẽtias ſenſibilium, vt vtrum hoc albũ ſit nix, aut differentias locorum, vt vtrũ albũ
H hoc ſit ſurſũ an deorſũ. Secũdo. dicere videnť ꝙ non ſemꝑ error eſt ꝑꝑ ſenſum, ⁊ correctio ꝑ aliũ, q̃ cum ſint ambo ſenſus, ⁊ equal'r pñtes, nõ videť vn⁹ altero pollentior, ꝑꝑ qḋ videť eẽ dicẽdũ duo. p̃mo. ꝙ vnus corrigere põt aliũ, quãdo alius errat in obto corrigẽtis, vt ſi viſus iudicaret pomũ dulce, guſtus poſſet illũ corrigere, vel baculũ eẽ fractũ, tact⁹ corrigit, q̃ fractio ⁊ durities eſt obiectũ tactus. Ubi aũt erret circa rẽ, que nulli⁹ exterioris ſenſus ſit obiectũ per ſe, vt ꝙ cõtraria ſint ſimul vera, tunc intellectus corrigit. nam ſunt alique prime ꝓpoſitiones, que lumine intellectus ſole patent, veluti fores. ſecũdo metaphyſice. quas nemo habẽs intellectum ignorat, tunc ex illis per manus poſt manus deducitur ꝯtrarius ad contradictionẽ. vt Ariſtoteles. 4. meta. Et tunc per hoc patet ſolutio queſtionis.

recog̃nes. ꝰ In cõmẽtarijs pulchre dictum eſt de his verbis, verum Philoponus verba hec ꝯiungit cum priorib⁹ hoc

I modo iſti inſufficiẽter locuti ſunt de his. Democrit⁹ aũt
⁊ Leucippus faciẽtes figuras alteratione ⁊ generatio-
nem ex his faciũt. Segregatione quidez ⁊ congregatio-
ne, generationez ⁊ corruptionem, ordine autem ⁊ poſi-
tione, alterationez. Hoc ergo pacto legit Philoponus.
illa vo verba. [Quoniam autem exiſtimabant verũ in
apparendo] Philoponus legit ꝙ Ariſtoteles ponat mo
tiuũ, quo mouebatur Democritus ad ponendas infini
tas atomas ſm figuras, ſiue infinitas atomarũ figuras,
qd idem eſt, ⁊ ſyllogiſmũ ſic cõficit Philoponus, omne
qd apparet, eſt. Apparent aliquando de eodẽ miſto cõ
traria diuerſis phantaſiantibus. ergo cõtraria de eodẽ
vera ſunt. ſed nõ poſſunt eſſe vera, niſi ſupponant prin-
cipia infinita ſm figuras, quę aliquãdo permutãtes or-
dinez appareant aliquibus vno modo, aliquãdo ꝑmu-
tantes poſitionem, appareant ꝯtrario modo. igit prin-
K cipia ſunt ſm infinitas figuras. Qr autẽ contraria de eo-
dem apparere poſſint. Philoponus exponit, primo de
collo columbę ſolis radijs expoſito, quod ad aliaz atqz
aliam oculi poſitionem apparet diuerſicolor, vt his cę-
ruleus. Alijs vo aureus. Alijs niger. Alijs varius. Scdo
idem declarat exemplo quadrãguli, nã quadrangulus
procul circularis figurę apparet, ꝓpe vo quadrangula
ris. Tertio idez declarat de melle, qd icterico laborãti
apparet amarum, bene valẽti vo dulce. ¶ Quo vo ad
verba attinet dici [Ita vt mutationib⁹ ipſius cõpoſiti]
vbi Philoponus per cõpoſitũ intelligit ꝑncipiũ com-
ponẽs. q. d. miſtũ apparere diuerſum quo atoma in cõ-
poſito mutat aut poſitiõe, aut ordine, dicit etiã [Et trã-
mutet paruo] ipſi cõpoſito [in miſto.] Quo ad alteratio
nem, nã paruo. ſ. corpore atomo immuto, videtur cõpo-
ſitũ alterari. dicit etiã [Et oĩno aliud appareat vno trãſ
L mutato.] Qd Alexander ad phãtaſiantem refert, quaſi
⁊ oĩno apparet aliud vno phantaſiante mutato. Philo
ponus ad augumentationez retulit. q. d. ⁊ oĩno apparet
aliud. ſ. maius vno paruo tranſmutato, hoc eſt vna ꝑua
atoma appoſita, ꝙ vo trãſordinatione vel trãſpõne ap
pareant contraria de eodem. Ariſt. probat exẽplo ſum
pto a comędia, ⁊ tragędia, vbi ſolis literis mutatis, mu
tantur. Immo ex eiſdẽ literis omnes orões fiũt, diuer-
ſę vo quo diuerſimode lrę ſe habent. hęc eſt expõ Phi-
loponi. Tu vo lege cõmentaria, qr verba hęc bene ex-
ponũt, ⁊ (vt arbitror) tota differẽtia pẽdet ab illo ver-
bo gręco ωστε; qd Philoponus legit ꝓ vt, nos vo pro
quare, vel quapropter. Si eniz ſic legit, Ariſt. ſylls pro
Democrito ſic cõficitur, omne qd apparet eſt, figurę in-
finitę, ⁊ contrarię apparent de eodez, ergo figure ꝯtra-
rię ⁊ infinitę ſunt. Hoc ſyllogiſmo cõceſſo, quaſi corolla-
M rie infert, quo mõ de eodem miſto poſſint contraria eẽ
ſimul vera, ⁊ ſic in cõmentarijs bene legunt verba. In
cõmentarijs quęrebat vtruz aliqua mutatio eſſe poſſit
ſimpliciter generatio quę non eſt ſimplr motus, vbi eſt
aſſignata reſpõſio Egidij, ⁊ bene defenſata. Verũ illud
animaduerte, ꝙ Egidius ſupponit motuz eſſe genus ad
generationem, qd non conceditur 5° phyſicorũ. Tu vo in-
tellige hęc ab Egidio dicta eſſe ſupponẽdo ꝙ motus ſit
genus ad alterationez, nõ autez ꝙ velit eſſe ita Egidi⁹.
¶ Pręterea de correptione ſenſus animaduerte, ꝙ ſen
De mõ cor- ſus non eget correptione quo ad imutationem, vt recte
rigẽdi ſen- inquit Egidius. Nec eget correptione circa ſenſibile ꝓ-
ſus cũ er- prium, qr viſus non errat, quoniam album aut nigrum,
rant circa ſed quoniaz Sophroniſci filius, nec eget correptiõe cir-
ſenſibilia. ca ea ſenſibilia per accidẽs, in quibus omnes ſenſus cõ-
cordant, vt ꝙ omne totuz ſit maius ſua parte, vel qd oẽ
qd generatur, generetur ex ente vel ſuo cõtrario, nam
in his omnes ſenſus cõcordant. nec eget correptiõe, cir-
N ca ea ſenſibilia per accidens, in quibus conuenit vn⁹ ſen
ſus. Alijs non contradicẽtibus, aut eiuſdem aut alterius
rationis, vt ꝙ aliquid ſimpliciter generetur. Hoc enim
pz viſu, ⁊ in eo nõ diſcordant viſus aliorum, nec ſenſus
alterius rõnis, nec eget correptiõe, circa ſenſibilia ꝑ ac-
cidens, quando omnes ſenſus eiuſdem rationis cõcor-
dant, alijs non contradicentibus, vt ꝙ piper ſit calidũ.
Eget ergo ſenſus correptione, quãdo nõ omnes ſenſus
eiuſdem rationis cõcordant, vt ꝙ bacculus ſit fractus,
nam tunc corrigit per alium ſenſum, cuius obiectum il-
lud eſt ꝓprium. Scdo eget correptione, quando in ſen-
ſibilibus per accidens non cõcordãt omnes ſenſus eiuſ-
dem rationis, vt ꝙ mel ſit dulce. Guſtui cholerico appa
ret amaruz. Guſtui ſano apparet dulce, corrigitur ergo
per alios ſenſus omnes, quib⁹ poſſumus iudicare guſtũ
O illum eſſe infirmuz, ⁊ cholericum, ⁊ per alios guſtus ſa-
nos plures, quod iudicamus eſſe ſanos. Ex quo ſequit
ꝙ corrigens ſemper eſt intellectus, ſed nõ niſi mediãti-
bus alijs ſenſibus interiorib⁹ vel exteriorib⁹. Sequitur
ſecũdo ꝙ correptio in ſenſibus non cadit, niſi in ſenſibi-
libus per accidẽs in duob⁹ caſibus, vel quãdo alij ſen-
ſus quoruz ſunt ꝓpria obiecta diſcordãt, vel quãdo alij
ſenſus eiuſdez rationis diſcordãt. hęc de correptiõe ſen-
ſuuz. In cõmentarijs probauimus ꝙ omne qd apparet
eſt, ⁊ nihil determinauimus. Ubi de ſenſu ei⁹ debes ſci-
re, ꝙ poteſt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ omne qd
apparet ſit ens, ⁊ in hoc vera ꝓpoſitio eſt. verum ſylls
eſt in quatuor terminis. Hęc eni eſt va, omne qd appa-
ret, eſt ens, cum vo additur, miſtuz apparet ſub infinitis
figuris. mediuz variatur, debuit enim medium eſſe. ſed
miſtum apparet, ⁊ concluſio erit tũc. ergo miſtũ eſt ens.
Alio modo intelligi poteſt. ꝙ omne qd apparet ſit, vt
P apparet, ⁊ hoc pacto, negatur maior. Nõ eni omne qd
apparet, eſt vt apparet (vt Philopon⁹ inquit) De logi- enu⁹ˢ li. 10.
ca vo dicas vt in ludicris dictum eſt, ꝙ hęc propoſitio,
omne quod apparet eſt. ꝓbatur per aſcenſuz hoc mo-
do, hoc quod apparet, eſt ens, ⁊ illud quod apparet, eſt
ens, ⁊ ſic de ſingulis. ergo omne quod apparet, eſt ens.
Illa enim Sorticolarum probatio multifariaz peccat,
vt in ludricris diximus. Hęc de logica.

¶ Quoniã autẽ videt fere oĩbus eſſe aliud ge- Anti. c. 17
neratio ⁊ alteratio, ⁊ generari qdez ⁊ corrũ-
pi quę congregantur ⁊ diſgregantur, alterari
aũt mutatis paſſionib⁹, de his inſtituẽtes ſpe-
culari opz. Dubitationes eniz hñt hęc, ⁊ mul-
tas ⁊ rõnabiles. Naz ſi gñatio eſt ꝯgregatio,
Q multa accidunt impoſſibilia. Sũt aũt rurſus
rões alię cogentes, nec faciles vt diſſoluan-
tur, ꝙ non contingat aliter ſe habere ⁊ ſi ge-
neratio nõ ſit congregatio, aut omnino non eſt
generatio, aut ſi eſt alteratio ẽ. an, etſi hoc diſ-
ſoluere ſit difficile, tentandum:

¶ Quoniam autem videtur fere omnibus al- Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ
terum eſſe generationem ⁊ alterationem, ⁊
generari quidem ⁊ corrumpi congregatis ⁊
ſegregatis. alterari vero tranſlatis paſſioni-
bus, de horum ſcientijs conſiderandum. quę-
ſtiones enim habent hęc ⁊ multas ⁊ rõnabi-
les. Siquidez enim cõgregatio eſt generatio:
multa ĩpoſſibilia ꝯtingũt. ſunt autẽ rões alię
rurſus

A rurſus neceſſarię, ⁊ nõ faciles ſolutione, vt nõ
ꝯtingat aliter ſe habere. ⁊ ſi nõ eſt ꝯgregatio
gñatio, vel oĩno nõ eſt generatio, vel erit alte
ratio. aut ſi hoc eſt difficile ſolui, tẽtandũ eſt.
Cõm. 17. ¶ His expeditis repetit q̃ſtionẽ, ꝓaccipit tñ illud in quo
oẽs cõſentiũt ꝯueniũt quidẽ quãtũ ad hoc ꝙ gñatio dĩt
ab alteratiõe. nã gñatio fit ꝯgregatione corporum indi
uiduorũ, ⁊ corruptio ſegregatione. alteratio vo fit facta
ꝯgregatione, quoties illa in ꝯgregato ordinẽ ⁊ poſitionẽ
euariant, veruz qr ⁊ antiqui inſufficienter locuti ſunt, ⁊
falſa dixerũt. de hoꝝ ſcientijs ꝯſiderandũ. Nã ſi gñatio
eſt ꝯgregatio, multa impoſſibilia accidũt, quę dixit ꝯtra
Empedoclem, ⁊ ſi generatio nõ eſt cõgregatio, tunc vel
non erit omnino generatio vel erit alteratio, aut ſi hoc
difficile eſt ſolui, tentandum eſt labore, ⁊ ſudore, ac ſtu-
B dio. Et ſic patet queſtio, quę, ait, patent.
recognes. ¶ Optime teſtus iſte in cõmẽtarijs introducit, veruz qd
diuus Thomas aſſerit, pulchrũ eſt, vult eni ꝙ Ariſt. hic
velit oſtẽdere rei difficultatẽ, qd laudo, qr ex hoc reddi-
tur auditor attẽtus. ꝓcedit tamẽ hoc pacto, ꝙ ꝑmo re-
ſumit illud in quo fere oẽs ꝯcordãt (⁊ inquit.) Qm autẽ
vr fere omnibus eẽ aliud gñatio, ⁊ alteratio, qr Demo-
crito, Leucippo. Empedocli, ⁊ Epicureis, vt inqt Phi-
loponus. ⁊ nõ ſolũ hoc videt fere omnibus, ſed ꝙ gene-
rari ſit eoꝝ, quę ꝯgregant, corrũpi eoꝝ, quę diſgregant.
Alterari vo mutatis paſſionibus in ipſo ꝯgregato, hoc
eſt illud, in quo fere omnes ꝯcordant. ſtatim autẽ ꝓpo-
nit eius intentionẽ, vt oſtẽdat hincinde difficultatem, ⁊
inquit de his inſtituentes ſpeculari opz. tũc oſtẽdit diffi-
cultatẽ (⁊ inquit.) Dubitatiões eni habẽt hęc, ⁊ multas,
C ⁊ rationabiles. ⁊ tentat rationes ꝓ vtraqz parte, ⁊ ꝑmo
ꝓbat ꝙ generatio nõ ſit cõgregatio, ⁊ dicit, nam ſi gene-
ratio eſt congregatio, multa accidunt impoſſibilia, quia
(vt Philoponus inquit) deſtruemus paſſiones, ⁊ cor-
poruz cõtinuitatẽ. ꝓ altera parte augumentat, ⁊ primo
ꝓponit hoc, ⁊ dicit. Sunt aũt rurſus rões alię ꝓ altera
parte nec diſſolutũ faciles, cũ id, qd ꝓbãt, nõ videat ali-
ter ſe hẽe, ⁊ ponit illas, ⁊ inquit. Et ſi generatio nõ ſit cõ
gregatio, tũc aut oĩno nõ eſt generatio, aut ſi eſt, tũc ge-
neratio erit alteratio, vt deductũ eſt ꝯ Diogenẽ, Anaxi-
menẽ, Heraclitũ, Hippaſum, Thaletem, ⁊ Anaximan-
drũ. Tunc erigit eius intẽtionẽ. ⁊ inqt. an ⁊ ſi hoc diſſol-
uere ſit difficile, tentandũ eſt eius diſſolutionez. Hęc de
intentione ⁊ de difficultate intentionis, in quibus non
recedimus ab his, quę diximus in cõmentarijs.

Anti. c. 18. ¶ Principiũ aũt horũ omnium eſt, vtrũ ſic ⁊
D generent ⁊ alterent ⁊ augumẽtent ea q̃ ſunt ⁊
his cõtraria patiant, primis magnitudinibus
exñtib⁹ ĩdiuiſibilibus, an nulla ſit magnitudo
indiuiſibilis: differt eni hoc, plurimũ. Et rur-
ſus, ſi magnitudines ſint impartibiles, vtrum
(vt Democritus ⁊ Leucippus) corꝑa hę ſint,
an (vt in Timęo) plana:

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ ¶ Principiũ autẽ horũ oĩum, vtrũ ſic ⁊ gene
rent, ⁊ alterent, ⁊ augeant entia ⁊ horũ cõtra
ria patiant, primis magnitudinib⁹ exiſtentib⁹
indiuiduis, aut nulla exiſtẽte indiuidua ma-
gnitudine. Refert eni hoc plurimuz. ⁊ rurſus
ſi magnitudines indiuiduę ſint, vtrũ (vt De-
mocritus ⁊ Leucippus) corpora illę ſint, aut
(quemadmodum in Timęo,) planities.

¶ Nunc ad q̃õnis ſolõnẽ accedit. ⁊ duas ꝓponit q̃ões. E
quibus ſolutis, patebit ſolo ad q̃õnẽ ꝑncipalẽ, ſunt eni hę Cõm. 18.
ꝑambulę ad illã. Inqt. [Principiũ aũt hoꝝ oĩum. Utrum
ſic ⁊ gñent, ⁊ alterent, ⁊ augeãtur entia] vz nãlia [⁊ ꝯria
patiant] gñationi qdẽ corruptionẽ, augumẽtatiõi vo di
minutionẽ, hoc eſt corrũpant ⁊ diminuant [ꝑmis magni
tudinib⁹ exñtib⁹ ĩdiuiduis, aut nulla exñte ĩdiuidua ma-
gnitudine] Refert eni hoc plurimũ. hęc eſt ꝑma qõ prę-
ambula. deinde monet ſecundam. ⁊ qd dicit. pz hę enim
duę queſtiones pręambulę ſunt ad principalem.
¶ Philoponus ſic reſoluit teſtuz ad q̃ões pręambulas, recognes.
vt prima ſit vtrum corpora atoma ſint, vel nulla cor-
pora atoma ſint. dicit enim Ariſto. ꝙ differt plurimum.
Qr autẽ differt plurimuz, Philoponus declarat. nam ſi
corpora atoma ſunt ⁊ intranſmutabilia. ſequitur ꝙ gña-
tio ſit congregatione, vt Democritus ⁊ Lecip. dixerũt.
F At ex deſtructione antecedẽtis nõ ſeqtur deſtructio cõ-
ſequentis, qa ſtat non eſt atoma corpora, ⁊ gñationem
fieri ꝯgregatione, vt ponit Empe. qui negat atoma cor-
pora, ⁊ ꝯcedit generationẽ fieri cõgregationẽ elñtoruz.
¶ Animaduerte tamẽ, ꝙ nec ꝑma hypothetica eſt ne-
ceſſaria niſi in doctrina eoꝝ, nõ eni ſequit, atoma corpo
ra ſunt. ergo generatio fit ꝯgregatiõe corpoꝝ atomorũ,
quia ſtat atoma corpora eſſe, ⁊ ex illis nihil fieri. Hęc eſt
ꝑma queſtio. Secũda vero eſt, dato ꝙ atomę, emergit
alia. q. vtruz hę ſint vt Democriti corpora: An (vt Pla-
to) ſuperficies. hęc eſt ſecunda queſtio.

¶ Hoc igit ipſuz, vt ⁊ in alijs diximus, irrõna- Ant. c. 19.
bile eſt, vſqz ad plana diſſoluere. Quapp ma-
gis rõnabile fuerit, corpora eſſe indiuiſibilia.
Sz ⁊ hęc, multã hñt irrõnabilitatẽ. attñ ⁊ hos
G alterationẽ ⁊ generationẽ cõtingit facere (vt
dcm̃ eſt) cõuerſione ⁊ contactu trãſmutantes
idẽ, ⁊ figurarũ differentijs. qd qdẽ, facit De-
mocritus. Quapp, ⁊ colorem nõ dicit eſſe. cõ-
uerſione enim, colorari. His autẽ qui in plana
diuidunt, nõ amplius. nihil eni fit, ꝑter ſolida,
cõpoſitis ſm ſuꝑficiem, paſſionem eni nõ poſ-
ſunt generare aliquam, ex ipſis.

¶ Hoc qdẽ igitur ipm, quẽadmodũ ⁊ in alijs Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ
diximus, irrõnabile eſt vſqz in ſuperficies re-
H ſoluere, ideo magis rõnabile eſt, eſſe corpora
indiuidua. Licet ⁊ hęc plurimã habeãt irrõna
bilitatẽ. tñ per ipſa alterationẽ ⁊ generationẽ
contingit facere (quẽadmodum dictũ eſt) cõ-
uerſione, ⁊ tactione, ⁊ figurarũ differẽtijs ip-
ſum tranſmutantibus (vt Democritus inqt.)
Ideo ⁊ colorẽ non aiunt eſſe. conuerſione eni
colorari. His vero qui in planicies diuidunt,
nequaquã. nihil enim ſuperficiebus ipſis ꝯgre
gatis fit ꝑter ſolida. nam nullam ex his paſſio
nem generari concedunt.
¶ Soluit nunc ad 2am queſtionẽ. ⁊ inuit contra Platonẽ Cõm. 19.
ꝑmo ſyllogiſmũ hypotheticũ a deſtructione ꝯſequẽtis,
qd 3° cęli fecit. Secũdo comparat hanc Platonis ad il-
lam Democriti, dans intelligere ſcdm errorẽ eius. Pri-
ma ratio ſic componitur. ſi corpora naturalia ex plani-
ciebus cõponuntur, reſoluuntur in planicies. hęc patet.
qr in ea eſt reſolo, ex quibus eſt cõpoſitio. deſtruit ꝯñs. ⁊
inqt [Hoc qdez igit ipm ꝯñs, quẽadmoduz in alijs dixi-

I mus, irrõnabile eſt vſq; in ſupficies reſoluere. deĩde cõparas iter Platonē ⁊ Democritũ. Et inqt. ideo magis rõnabile eſt eē corpora indiuidua, pp rõnes quas dicet, lz ⁊ hęc plurimã habeãt irrõnabilitatē. Declarat tñ eã eē minus malã. ⁊ inqt. tamē p ipſa alteratione ⁊ gñationez ꝯtingit facere (quēadmodũ dcm̃ eſt) ꝯuerſiõe, ⁊ tactiõe, ⁊ figurarũ differētijs ipm ꝯgregatum tranſmutãtib⁹, vt Democritus inqt. Prima eni indiuiduoꝝ corpoꝝ ꝯgregatione gñat̃ ens. at ipſo genito, qñ corpora illa cõuertunt̃, vel alio mõ ꝯtangunt̃, vel alijs figurarũ differentijs euariat̃ illud, alteratio illius erit. Hoc aũt magis declarat per ea q̃ ſpãliter dicũt. Et inquit [Ideo ⁊ colorē nõ aiũt eſſe.] Subaudi in ipſo corpe effectualr̃, ⁊ realr̃. nã ꝯuerſione illoꝝ aiunt ipm colorari, ⁊ ita ꝯcedũt corpus nãle colorari, ⁊ nõ per colorē realē. vt nubes colorant̃, ⁊ cętera alia. ⁊ nõ per calorē realez, ſed ſolũ p apparētiã. Sic igit̃ poſſunt Democriti gñatione ⁊
K alterationē aliquãtulũ ſaluare. Tũc ſubdit. His vo qui in planities diuidũt, nequaq; eſt poſſibile talē differētiã ſaluare, ⁊ dat cãm. Et inqt. [Nihil eni ſupficieb⁹ ipſis cõgregatis fit pter ſolida.] Nã puncto fluente linea, ex linea ſupficies, ex ſuperficie ſolidũ ſiue corpus. Nã nullaz ex his paſſionē nãlem gñari ꝯcedunt Platonici, ſed ſolam mathematicã, q̃re alterationē differre a generatiõe dicere nõ poſſunt. Et ita patent tria cõtra Platonez. Primũ eſt. ꝙ ex ſuperficiebus nõ fiunt entia naturalia. Secundo. ꝙ nõ differt alteratio a generatione. Tertio. ꝙ Democritus minus male dixit.

recognes. ¶ In cõmētarijs diximus Ariſto. diſſoluere hic 2am queſtionē, circa qd (vt Philoponus inqt) Ariſto. primo meminit abſurditatis opinionis Platonis, quam dixit in 3o de cęlo. Secũdo tranſit ad inquirendũ ſi atoma corpo-
L ra eſſe poſſint, de pmo dicit, hoc igitur ipſum, qd Plato dixit de ſupficieb⁹, vt ēt i alijs diximꝰ. ſ. de cęlo. libro 3o. irrationabile eſt vſq; ad plana diſſoluere. hęc eſt abſurditas opionis Platonis, ex quo vult habere nullatenꝰ eſſe concedendas ſuperficies. deinde trãſit ad ingrēdũ an atoma corpora ſint, ⁊ vult (vt Philoponus inqt) ꝙ non ſint, verũ aſſerit hanc poſitionem eſſe ꝓbabiliorez ⁊ magis nãlem, ⁊ dicit, quapp magis rõnabile eſt corpa eſſe indiuiſibilia (vt Democritus inqt) Sed ⁊ hęc multã habēt irrationabilitatē, attñ ⁊ hos alteratione, ⁊ generatione ꝯtingit facere (vt dcm̃ eſt) afferētes ꝯuerſiõe de ſitu in ſitum ipſoꝝ corpoꝝ atomorũz, ⁊ contactu, quo illa ſe aliter atq; aliter in ipſo miſto ꝯtangunt, ⁊ figurarum differentijs, quib⁹ illa in ipſo miſto diuerſimode figurant̃, idez alterari, qd qdem facit Democritus. ſignũ
M autē q: Demo. non dixit colorez eſſe rē nãlez in effectu. Sz dixit miſtũ colorari ꝯuerſione corporũz atomorum de ſitu in ſitũ, de ordine in ordinē, ⁊ de figura in figuraz. His autē (vt inqt) qui corpora in plana diuidũt. nõ amplius, ſupple faciũt q; ſolida, nã ex ſupficieb⁹ nihil fit pter ſolida, hoc eſt corpora, cũ ſm ſuperficies cõponunt̃, vt mathematici dicunt. cui⁹ cã eſt, q: ex ſupficieb⁹ nullã paſſionem nãlez poſſunt gñare, nec ſubãlē, nec accidētalem, niſi corpora. Et ſic pz, ꝙ poſitio Demo. eſt abſurda, tamē ꝓbabilior, ⁊ magis nãlis poſitione Platonis.

Anti. c. 20. ¶ Cauſa autem quare minus poſſint confeſſa videre, inexperiētia eſt. Quapp quicũq; magis ĩſudauerũt in naturalibus, magis poſſunt ſupponere talia principia, quibus multa poſſunt complicare, qui autem ex multis rationibus, eorum quę exiſtunt, indocti ſunt, ad pauca reſpicientes, facilius enunciant.

N ¶ Cauſa vero quare minus potuerunt cõfeſſa videre, inexperiētia fuit. Iccirco quicũq; magis inſudauerũt in naturalibus, magis poſſunt ſupponere talia principia, quę poſſunt plura congregare. Qui vero ex pluribus ſermonibus minime contemplatiui exiſtentes ſunt, ad pauca aſpicientes, enunciant facile.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdē

al'r plurimoꝝ ſmo^m ignari exiſtentes ſunt.

Com. 20. ¶ Latini ſubtilius textũ hũc exponũt. q; fortaſſe Ariſto. velit, volunt eni Platonez philoſophatũ eſſe ab intelligibilibus, circa q̃ eſt inexperientia. Democritus a ſenſibilib⁹, circa quę eſt ſcia naturalis. Ideo inqt. Cauſa vo q̃re Platonici minus potuerũt ꝯfeſſa, hoc eſt naturalia ⁊ apparētia videre, inexperiētia fuit. quę eſt circa vniuerſalia, ex qbus ad ſenſibilia ꝓceſſerũt. Iccirco qcũq;
O magis inſudauerũt in nãlibus, magis poſſunt ſupponere talia pncipia, q̃ poſſunt plura cõgregare, vt inde generent̃ res ipſę. Nã phia hoꝝ ꝓceſſit a ſenſibilibus, qui vo ex pluribus ſermonibus minime contemplatiui exiſtētes ſunt, vt Platonici, ad pauca hoc eſt vniuerſalia, q̃ ſunt pauciora ſingularib⁹, enũciãt facile de nãlibus, ⁊ leuiter. Hęc latini. Ego vo nõ credo Ariſto. ita ſubtil'r ⁊ metaphorice eē locutũ, ſz vba intelligo vt ſonant. Accuſat eniz Ariſt. Platonē, q: in nãlibus min⁹ ꝓfeſſus fuit, ſz in metaphyſicis, ideo min⁹ dicere potuit i eis, at Democrit⁹ ꝯ. plurimũ circa res nãles, ⁊ min⁹ in metaphica. iõ ppōnēdus ē. Propterea illi multoꝝ ſermonũ ignari ad pauca reſpiciētes, facile enũciãt, q: rõnes ñ hñt, ſz vba.

recognes. ¶ Ut bene in cõmentarijs diximus, hic aſſignat Ariſto. cãm, cur opio Demo. ꝓbabilior ſit, ⁊ magis nãlis, ⁊ tota cauſa eſt, q: Demo. verſatus eſt in nãlibus, ⁊ Plato in
P rõnibus mathematicis (vt Philoponus inqt) vñ dicit. Cauſa aũt quare minus poſſint cõfeſſa videre, h̃ eſt nãlia ⁊ ſenſibilia, eſt in experiētia. ſ. q: Plato nõ eſt vſatus in nãlibus. Ideo inqt, quapp quicũq; magis in nãlibus ipſis inſudarunt, magis pñt ſupponere talia principia, per quę multa nãlia (vt Philoponus inqt) poſſint cõplicare, ac aſſignare. vt Demo. qui exercitatus in phyſicis multos effectus nãles ſaluauit, ⁊ multoꝝ cauſas aſſignauit ex ſuis pncipijs, quę poſuit. Philoponus autē in gręco habebat duas ſcripturas, vt quę, ⁊ qbus, ſz nõ refert, q: ſi dicit quę, ſenſus eſt, quę principia, multa nãlia pñt cõnectere, ſi dicit qbus, vult dicere, qbus pncipijs Demo. põt multa nãlia cõponere. Qui aũt ex multis rationib⁹. ſ. mathematicis philoſophati. eoꝝ, quę exiſtũt. i. rerũ nãlium, q̃ ſunt, indocti ſunt, ad pauca reſpiciētes. facilius enũciant. ⁊ per pauca. Philoponus inuit Ariſt.
Q intelligere paucas rõnes in nãlibus cõfectas, naz paucas rõnes in nãlibus, multas in mathematicis reſpexit Plato. In cõmentarijs vero quę diximus, bene dicta ſunt. Philoponus tamen ſic videtur intelligere.

Anti. c. 21. ¶ Uidebit autez quis ⁊ ex his, quantum differunt qui phyſice ⁊ qui logice conſiderant. De eo enim quid eſt indiuiſibiles eſſe magnitudines, hi qdem inquiunt, ꝙ ipſe triangulus multę erit. Democritus autem, videbitur vtiq; ꝓprijs ac phyſicis rõnibus perſuaderi. Manifeſtuz autem erit qd dicimus, ꝓcedentibus.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdē ¶ Uidebit aũt vtiq; quis ⁊ ex his, quantũ differunt phyſice ⁊ logice intēdētes, nã ꝙ indiuiduę ſint magnitudines dicũt q: ipm triangulum eēt

A lum eēt plura. Democritus vo videtur proprijs ⁊ phyſicis rõnib⁹ pſuadere, quēadmodum ꝓcedentibus (qd dicimus) patebit.

Com. 21. ¶ Or magnitudines hoc ē planities indiuiduę ſint. Plato logica rõne pſuadet, eo ꝙ ſi nõ, tũc triãgulũ nõ eſſet indiuiduũ, ſed plura, ⁊ ſic non pma figura, ad quã eſt reſolo oiuz figurarũ. Hęc rõ dr̃ logica, q: p extranea phõ nãli, ſz magis p mathematicam, at Democritus ꝓceſſit in ſua opinione rõnibus ꝓprijs ⁊ phyſicis. Et hic eſt ter-
Qõ Egidij. tius Platonis error. ¶ Quia ad põnē Democriti ſequit̃
de colore. colorē nõ hře eē reale ⁊ in effectu fixũ ⁊ ſtabile. Ideo q̃rit Egidi⁹ vtrũ color habeat eē fixũ, ⁊ reale, ⁊ arguit ꝙ nõ. Tũ q: accidēs, cui nõ cõpetit eē niſi i ordie ad ſubaz. Tũ q: ē extremitas pſpicui in corpore terminato. Tũ
Rñ Egidij. q: cauſat̃ ex diuiſione corporis viſibilis. ¶ Ad h̃ rñdet Egidius ꝙ color eſt res in effectu, ⁊ realis, ⁊ nõ appari-
B tio tm̃. Uult eni colorē eē qd cõpoſitum ex lumine tãq; formali quodã, ⁊ diſpõne quadaz ꝯcta ex miſtura tanq; ex mã, ex qb⁹ ambobus fit color, q eſt veluti lux opaca,
Ad rõnes. vel opacitas lucida. ¶ Tũc rñdet ad rõnes. Ad pmam ꝙ color eſt ens, ⁊ formalr̃. Et cũ dr̃ ꝙ ens dr̃ de ſuba ⁊ accidēte analogice. Rñdet ꝙ dr̃ analogice ſeruata nã, ⁊ nõ analogice ſeruato ordie tm̃. ¶ Ad 2am rñdet ꝙ eſt extremitas lucida corporis pſpicui, ⁊ in affectu exiſtēs, nõ apparēs tm̃. ¶ Ad 3am rñdet ꝙ ex diuiſiõe fit p accñs color, ꝓ quãto p diuiſionē fit ſuperficies, q̃ pmo colo-
Dubõnes ꝯ Egidiũ. rat̃. hęc Egidius. ¶ Sz vr̃ ꝙ hęc poſitio peccet. Tũ q: ſolo eſt falſa. Tũ q: rñſiones malę, falſa qdez ſolo, qm̃ cõtra Auerroē 2o de aia. cõ. 67. vbi ꝯ Auēpacē determinat lumē eē neceſſariũ coloribus, nõ qdē pp eē colorũ, ſz ꝓpterea vt videant̃ pſuadet aũt hoc plurib⁹ rõnibus, ſz potiſſime, q: apud Ariſt. tex. cõ. 66. hęc eſt p ſe ſecũdo mõ. color eſt viſibilis, tũc arguit. ſi viſibilitas ineſt colori per ſe, igitur hz cãm in ſubto, ⁊ p ꝯñs dēpta luce erit viſibilis. Rñſiones ēt peccãt, pma qdē, q: ſi ēns ſeruat vnã nãm cõez vtriſq;, tũc ab vnitate nãe dicet̃ vniuocũ, ⁊ ſi ſic, tũc erit qd potētiale. ⁊ ita in deo erit cõpo-
C ſitio. 2a vo, q: tũ totius corporis ſola extremitas eēt colorata, ⁊ ita ꝓfundũ nõ eēt coloratũ. tertia aũt, q: tũc color fieret nulla p̃cedente in pmis qualitatib⁹ alteratione, q: ſola diuiſione gñat̃ ſupficies p ipm, qua genita, co-
Defenſio. lor fit in extremo. ¶ Et lz hęc poſitio ſit ꝯ Auer. ꝓbabiliter põt teneri nũc. Ad pmã diceret Egidius ꝙ illa eſt per ſe. color eſt viſilis, ⁊ ꝙ color hz cãm pdicati, q: hz lucē, nõ eni lux eſt res extranea colori, ſed illius forma ⁊ actus. ¶ Ad ea q̃ ſunt ꝯ rñſiones. Ad pmã diceret ipē ꝙ p nãm itelligit cõceptũ cõez nãlem, q eſt aliquid prę-
D ter aiaz, quo formal'r ſuba ⁊ accñs ſunt entia, nec oportet eũ eē potētialem, q: nõ eſt nã cõpleta, ſed cõceptus nãlis, nõ potētialis, ſz ꝯhibilis, vt acutiores qdã fingũt. ¶ Ad 2am ꝯcederet Egidius ſolã ſupficiē extremaz eſſe actu coloratã, cęteꝝ corporis eē potētia ꝓxima talē, q: ſibi nõ deeſt niſi lux. qua recepta in ſupficie mox color eſt. ¶ Ad 3am diceret ꝙ p ſolã diuiſionē põt cauſari color in actu vltima actuatione, ac p alterationem cauſat̃ color quo ad mãle, ⁊ hoc nõ incõuenit, verũ res hęc ꝓpria eſt 2o libro de aia, ſed hęc raptiz pp Egidiũ tetigi.
In qt Democrit⁹ minus male. ¶ Animaduerte ꝙ Democrit⁹ min⁹ male dixit, q; Plato. Tũ pmo q: ſenſibiliuz rerũ poſuit pn^a ſenſibilia. Plato vo inſenſibilia, vt 3o cęli. cõ. 61. Tũ 2o q: Democritus põt ſaluare differētiã ſaltē apparēter inter gñationē ⁊ alterationē, quã minime Plato, qd in textu pz. Tũ tertio. quia Democritus philoſophatus eſt ex ſenſib⁹, ⁊ memorijs, ⁊ experiētijs. Plato minime. Tũ quarto. q: rõnes Democriti nãles ſunt, Platonis extranee.

E recognes. ¶ Oſtēdit etiã ꝙ Democrit⁹ ꝓbabilius dicit quo ad rationes, q: Plato ꝓbauit eē indiuiſibiles magnitudines per mathematicas rõnes, ⁊ ſic per extraneas, ⁊ ita p logicas, rõnes. n. extraneę, logice dicunt̃ pmo poſterioꝝ. Democritus aũt (vt poſtea dicet̃) ꝓbauit indiuiſibiles magnitudines eē per ꝓprias rõnes, vtpote p phyſica pn^a. Ergo quo ad rõnes Demo. ꝓbabilius ꝓceſſit, ꝙ autem Plato ꝓbauit indiuiſibiles magnitudines eē p rõnē mathematicã, declarat Philoponus ex vbis Ariſto. nã ſi ois magnitudo diuiſibilis eſt, cuz triangulus ipſe p ſe, qui eſt idea triãguloꝝ, ſit quędã magnitudo, erit idea triangulorum diuiſibiles in plures magnitudines, ⁊ ſic (vt Philoponus inquit) erunt quędã priora ipſo ideali triangulo, vtpote ea, in quę illa idea diuidet̃, qd eſt impoſſe, nõ eni eſſe põt aliquid prius idea ipſa. Quare cuz hęc abſurda ſint, opz dicere ipſuz p ſe triangulum, qui idea eſt oiuz, nõ eſſe magnitudinē diuiſibilem, qua rõne
F ſit, vt aliquę ſint indiuiſibiles magnitudines, hęc fuit rõ Platonis, ⁊ vt pz, mathematica eſt, ſumēs mediuz ipm per ſe triangulũz. vñ dicit. Uidebit aũt qs ⁊ ex his, quãtuz differũt in ſuis rõnib⁹ Democritici, q phyſice, ⁊ Platonici, q logice, hoc eſt p extraneas ⁊ mathematicas rationes magnitudines, ꝯſiderãt. cuius expõnē ſtatiz ſubſcribit, ⁊ dicit. De eo eni qd eſt indiuiſibiles eſſe magnitudines, hi qdem. ſ. Platonici inqunt. ſupple ꝙ ſi ois magnitudo ſit diuiſibilis, autotrigonon, hoc eſt ipſe per ſe triãgulus, q eſt oium triangulorũ idea, multę magnitudines erit, vt deductũ eſt, qd cũ ſit abſurdũ, cõcluſerunt eſſe idiuiſibiles magnitudies. Pz igitur Platonicos ꝓceſſiſſe logice, hoc eſt p mediũ extraneuz nãli phia. Democritus aũt (vt inquit) videt̃ vtiq; ꝓprijs ac phyſicis
G Defenſio Platonis. rõnibus perſuaderi ad dicēdũ magnitudines indiuiſibiles, vt manifeſtũ erit, ꝓcedētibus poſtea. ¶ Digreditur aũt Philoponus hic pro defenſiõe Platonis, ⁊ pmo dicit ꝙ Plato ita peritus in mathematicis, nõ potuit dicere hoc. ſ. ꝙ triãgulus ſit indiuiſibilis, nam oibus pz triãgulum diuidi in tres magnitudines, vt in tres lineas. ꝓpterea dicit, aut hęc eſſe dicta a Platone in ꝯuenticulis nõ ſcriptis, aut ab aliqb⁹ platonicis Platonē nõ bene intelligētibus. Scdo dicit, ꝙ dato ꝙ Plato ita dicat, vt ei Ariſto imponit, intelligit dari triangulũ indiuiſibilez nõ in magnitudines, ſed in figuras, quoniã triãgulus eſt re-

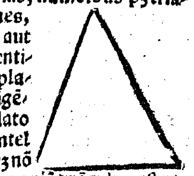

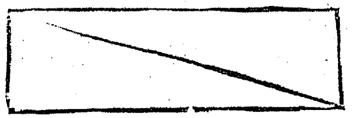

H ctilinearuz prima figura, ad quã reſoluunt̃ omnes alię vt quadrangulus in duos triãgulos, pētagonus in tres triangulos, ⁊ ſic de cęteris. Ipſe autez cũ in nullã porē reſolui poſſit, non ab ratione figura idiuiſibilis dicitur, q̃ nõ eſt in priores figuras reſolubilis, lz in lineas reſolui

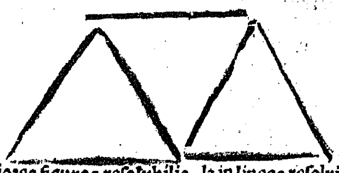

I poſſit. Tertio dicit q̄ dato q̄ velit Plato triangulū eē indiuiſibilem ſimplr etiā in magnitudines, nō intelligit Plato de triangulo reali, ſed de rōne trianguli, domus eni in re diuiſibilis eſt, ratio vō domus īdiuiſibilis. Hec ex Philopono. nos at̄ dicimus Platonē, ⁊ oēs veteres poſſe defendi, cū eorū opiniones reducuntur ad ſenſuꝫ peripateticū. Satis aūt fuit Ariſto. habere opionē Platonis vel in conuentionibus narratā, vel in libris ſcriptā vt iacet, eē falſaꝫ, vt Alexander ſepius aſſerit.

Anti.c.22. ¶ Habet etenim dubitationē, ſi qs ponat corpus qōdam eſſe, ⁊ magnitudinē oīno diuiſibilem. ⁊ hoc poſſibile. Quid enim erit, qō diuiſionem effugiat? Si eniꝫ oīno diuiſibile eſt, ⁊ hoc poſſibile ſit, ⁊ ſimul erit hoc omnino diui-
K ſum (etſi nō ſimul diuidatur) ⁊ ſi hoc fiat, non erit vtiqꝫ impoſſibile.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Habet enim dubitationē: ſi quis ponat corpus aliqō eē ⁊ magnitudinē penitus diuiduā ⁊ idem poſſibile. Quid enim erit qō quidē diuiſionem aufugiat. Si enim penitus diuidua: ⁊ idem poſſibile. Tunc ſimul erit hoc penitus diuiſum: ⁊ ſi non ſimul diuidat̄: ⁊ ſi hoc fiat: nihil vtiqꝫ erit impoſſibile.

Com.22. ¶ Pro Democrito nūc arguit, ⁊ virtus ſyllogiſmi (vt mihi videt̄, ⁊ pōt colligi ex paraphraſe Auerrois) eſt. pōt oē corpus nāle eē actu diuiſuꝫ in atoma, igitur cōponit̄ ex atomis. ꝯñtia tenet. qꝛ ex eiſdē cōponuntur corpora naturalia, in que vltimo pñt eſſe actu diuiſa. añcedens
L pbat, qꝛ oē quo poſito in eſſe nullū ſeqt̄ impoſſe, ē poſſibile, ſed poſito q̄ corpus nāle ſit actu diuiſum ad īfinita atoma, nullū ſ'quit̄ impoſſe, igit̄ corpus nāle pōt diuidi in infinita atoma, qō erat añcedēs, fortaſſe Ariſto. ſic intendit, lꝫ lr̄a ſit occulta valde. Ariſt. igit̄ de ſyllo pbat añcedēs tm̄, ⁊ ingt. Habꝫ eni dubitationē, ſiue argumētū p parte Democriti, ſi qs ponat corpus aliqō eē, ⁊ magnitudinē penitus diuiduā actu, ⁊ idē poſſe. q.d. ſi qs ponat poſſe in eſſe. p Democrito bona perſuaſio erit, qꝛ qs dicere pōt corp⁹ nō eſſe diuiſibile ſm oēm ptē. Ingt. Quid eni erit in corpore ipſo, qō qdē diuiſioneꝫ aufugiat? q.d. nihil qꝛ pt fieri diuiſio ſupra oē ſignū datū, ⁊ hoc vlterius declarat. d. Si eni penitus diuidua. actu, ⁊ idē
M poſſibile, hoc eſt ſi poſſibile ponat in eſſe, vt qō eſt poſſibile diuidi ſm oē diuiſuꝫ actu ſit ſm oē, tūc per caſum ſimul erit hoc penitus diuiſuꝫ, ⁊ ſi nō ſimul totū diuidat̄, ſed p partē poſt partē, ⁊ ſi hoc fiat, ita vt ponat̄ in eſſe, tunc vtiqꝫ nihil erit impoſſe. Sic igit̄ pꝫ añcedēs, q̄ omne corpus nāle pōt eſſe actu diuiſum in atoma infinita, ⁊ per cōſequēs ex illis cōponitur. Uel fortaſſe videt̄ mihi melius q̄ Ariſtoteles hic p Democritica ratione petat ſibi concedenduꝫ q̄ magnitudo omnis ⁊ corpus omne nāle pōt eſſe actu diuiſum ſm omne ſignū, ⁊ hoc declarauit, qꝛ eo poſito in eſſe, nullū ſequit̄ impoſſe.

recognes. ¶ Oꝫqꝫ in cōmētarys expōnes, quas aſſignauimus, non ſint reuocande, tñ ex his que Philoponus dicit, poſſuꝫ textus hoſce forſitan facilius exponere, tāetſi fatear ingenue textus huiuſmodi me nō plenius intelligere, deſiderarem enim perlibenter pceptorem, nec Philopon⁹ omni ex parte hos textus dilucide expoſuit. Dicam⁹ tamen, q̄ cū Ariſtoteles dixit rōnes Democriti eſſe pbabiliores, quibus ipſe corpora reſoluit ad magnitudines atomas, ⁊ promiſit hoc declarare procedētibus, nunc quod promiſit, declarat. Et primo mouet queſtionem, ⁊

N querit dato q̄ aliquod corp⁹ naturale, vt lignū ſit actu diuiſuꝫ ſm oē ſignū, quid eſt illud, quod remanet, quod vlterius diuidi nō poteſt, poſt illius corporis omnimodaꝫ diuiſionē? Hec eſt qō. dicit. Habet eni dubitationē, ſi qs ponat corpus qōdam nāle, vt lignum, vel id genus eſſe in rerū natura, ⁊ eſſe magnitudinē oīno, hoc eſt ſm omne ſignū diuiſibilē, ⁊ ponat hoc eſſe poſſibile, hoc ē. Si ponat̄ ideꝫ corpus nāle eſſe magnitudinē ſm oē ſignū diuiſibilē, ⁊ idem poſſibile ſm omne ſignū eſſe actu diuiſum. ¶ Dicit aūt hec, qa qdā ſophiſtarum fecerunt differētiam, cōcedunt eni aliqō corpus nāle eſſe magnitudinem ſm oē ſignuꝫ diuiſibilē, ⁊ negant eā poſſe eſſe ſm oē ſignuꝫ actu diuiſam. Propterea Ariſto. dicit, ſi qs ponat, ⁊ pro eodē accipiat aliqō corpus magnitudinē eē ſm omne ſignū oīno diuiſibilem, ⁊ hoc idē corpus eſſe poſſibile actu ſm oē ſignum eſſe diuiſum, vt reuera ē dōm, nā idē eſt, quia ſi magnitudo eſt ſm omne ſignum diuiſibilis, pōt diuidi ſm oē ſignū, qꝛ diuiſibile, ⁊ aptuꝫ,
O ⁊ poſſibile diuidi ideꝫ eſt. Ulterius. pōt diuidi. ergo pōt ſm oē ſignū eſſe actu diuiſa, qō eniꝫ eſt poſſibile fieri eſt poſſibile factuꝫ. ergo bñ dcm̄ eſt idem corpus ſm oē ſignū eſſe diuiſibile, ⁊ ſm oē ſignū poſſibile eſſe diuiſum. igit̄ poſito ſupple caſu in eē, q̄ ſit corpus illud ſm oē ſignum actu diuiſum, quid eniꝫ erit vlterius qō diuiſionē effugiat. ¶ Hec eſt vna expoſitio, quā Diuus Thomas aſſignat, lꝫ aliter nos in cōmētarys diximus, ⁊ tūc per ſignum omne intelligit partē oēm, q̄ pōt ad ſenſuꝫ in ipſo nāli corpore deſignari. At mota qōne, pcedit ad rōnes Democriti, ⁊ ſumit hanc hypotheticā, ſi idem corp⁹ naturale eſt magnitudo ſm oē ſignū diuiſibilis, ⁊ poſſibile ſm omne ſignū eſſe actu diuiſuꝫ, ſimul erit aliquando oīno, hoc eſt ſm oē ſignum actu diuiſum, ⁊ ſi nō ſimul diuidat̄, ſed ſucceſſiue, ⁊ addit, q̄ ſi hoc fiat, vt. ſ. tale corpus actu ponatur diuiſuꝫ, ex pōne huius nullū eueniet
P impoſſe. ergo ex his ſumit ſuppōneꝫ, ⁊ cām ſuppoſitiōis, ſuppōnem qdē. ſ. q̄ ponatur aliqō corpus nāle, vt lignū ſm omne ſignū actu diuiſum, pꝫ hec ſuppō, qꝛ oē poſſibile, ex cuius poſitione nō emergit impoſſe, pōt poni in eſſe, hec de ſuppōne, quā etiaꝫ Philoponus colligit, ex vbis Ariſto. Quo vō ad verba attinet, Addit [⁊ ſi hoc fiat nō erit vtiqꝫ impoſſe,] quia poſſet qs dicere, q̄ de facto nunq̄ꝫ erit tale corpus actu diuiſum. Propterea addit, dato q̄ nūq̄ꝫ erit ita ſm oē ſignum actu diuiſum, ſalteꝫ ſi ponat̄ p caſuꝫ q̄ hoc fiat, nullum emergit impoſſibile, ergo ſaltem ponatur per caſum, vt videatur vis argumenti. Tu vō cōſidera, ſi melius habes.

Anti.c.23. ¶ Quapp ⁊ ſm ipſum medium, ſilr. ⁊ omnino criā, ſi omne ex parte natura eſt diuiſibile: q̄uis, ſit diuiſum, nullum erit impoſſibile factū:
Q quoniam neqꝫ ſi in decem millia, decies millies diuiſa fuerint: vllū eſt impoſſe. Quanuis forſitan, nullus vtiqꝫ diuidet.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Igit̄ ⁊ ſm mediū ſilr: ſed etiam ſi omnino aptum natum diuidi etiam diuidatur: nulluꝫ erit impoſſe naſcens. Quoniam neqꝫ ſi in decem millia millia diuiſa fuerint nullum erit impoſſe: ⁊ ſi forte nullus vtiqꝫ diuidat.

Com.23. ¶ Quidā volūt q̄ hic Ariſto. 2° arguat ppōne Democriti, ⁊ pōt ſtare, aly q̄ ſibi petat 2m cōcedēdum. Mihi vꝫ q̄ acceptā petionē vlterius declaret. Naꝫ pbatum eſt corpus poſſe eē actu diuiſum in duas ptes, ꝯcludit nūc. Igit̄ ⁊ ſm mediū ſilr cuiuſlibet illarum, ⁊ rurſus ſm dimidium

A midium tertie, ſed ēt ſi oīno aptuꝫ natū diuidi ēt diuidatur, nullū erit ipoſſibile naſcens, qm̄ neqꝫ ſi in decē millia millia diuiſa fuerint, nullū erit impoſſibile, ⁊ ſi forte nullus vtiqꝫ diuidat. patet igitur q̄ omne corpus naturale pōt eſſe diuiſuꝫ actu ſm ſe ⁊ quodlibet ſui ſignū.

recognes. ¶ Quia aliquis poſſet dicere, corpus illud nāle nō poſſe diuidi ſm oē ſignum, ſed ſoluꝫ ſm duas medietates, q̄ſi obyciendo dicit. Quapp ⁊ ſm ipſuꝫ mediū eſt diuiſibile, ⁊ poſſibile eſſe actu diuiſuꝫ, ⁊ ſic de medio medy, vſquequo accipi poſſunt media. Propterea repetit ſuppoſitionē obiectione repulſa, ⁊ dicit. Et etiam q̄uis oīno ſit diuiſum, ſi omni ex parte natura ſit diuiſibile, nulluꝫ expoſitione huius erit impoſſibile factuꝫ. q.d. Quare ſi ponatur actu diuiſuꝫ ſꝫ oē ſignū, nullū erit impoſſe. ergo caſus fuit bene poſitus. Oꝫ aūt ita poni poſſit, dato. q̄ nō ſit, pbat, ⁊ dicit. Qm̄ neqꝫ ſi in decem millia de-
B cies millies diuiſa fuerint, vllū eſt impſſe, q̄uis nullus forſitan diuidat, vtpote ſi diuidens nullus inuenitur ita fortis, vt poſſit diuidere. ergo a pari ſi ponatur diuiſuꝫ eē in oīa, dato q̄ non ſit nullum erit abſurduꝫ. Pꝫ ergo ſuppoſitio. nūc plenius. Quo vō ad verba attinet, illud vbū δὲ, in greco, qō latine eſt, aūt, hic habet vim copulationis. q.d. ⁊ omnino etiā, vt pꝫ legenti verba greca.

Anti.c.24. ¶ Qm̄ ergo omnino tale eſt corpus, diuidat̄. quid igitur erit reliquum? magnitudo? Non enim eſt poſſibile. nam erit quippiam, nō diuiſum. erat autē omnino diuiſibile.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Qō ſi tale corpus penit⁹ diuidatur, qd igr̄ erit relictuꝫ, magnitudo? Non enim poſſe erit nā erit aliqō nō diuiſuꝫ, hꝫ erit oīno diuiſibile.

Com.24. ¶ Accepit ſuppoſitū. vꝫ q̄ corpus oē nāle ⁊ cōtinuū po-
C teſt eſſe actu diuiſuꝫ ſm omne ſignū. nūc erigit rōnē Democriti, ⁊ pōt formari p ſyllm̄ hypotheticū diuiſiuuꝫ a deſtructione partiū ſup aliā ptē, ſic, facta diuiſione ſm oē ſignū, qō relinqt̄ ex diuiſione vel erūt magnitudines indiuiſibiles, vel diuiſibiles, vel puncta, vel paſſiones, vel nihil, ⁊ deſtructis omnibus, que relinquūtur ex diuiſione erunt indiuidue magnitudines. Oꝫ itaqꝫ nō ſit magnitudo diuiſibilis, pbat qꝛ tūc poſt diuiſionē relinquet̄ aliqō nō diuiſuꝫ, hꝫ erat oīno diuiſibile, igit̄ ꝯ ſuppōneꝫ.

recognes. ¶ Hac ſuppōne cōceſſa. Argumētat̄, ⁊ q̄rit, qd remanet poſt talē corporis diuiſionē, vtrum magnitudo adhuc diuiſibilis, certū eſt q̄ nō. alioquin non fuiſſet corpus illud ſm oē ſignū actu diuiſum. Cuius ꝯriū ponebat̄, ponebatur eni ipm̄ eſſe actu ſm oē ſignū diuiſum. dicit, qm̄ ḡ corpus nāle, vtpote lignū, oīno tale eſt, hoc eſt ſm oē ſignū poſſe eſt eē diuiſuꝫ diuidat̄ ḡ, ita vt actu p caſuꝫ ſit
D totaliter diuiſuꝫ, ⁊ q̄rat̄ qd igit̄ erit reliquū poſt totaleꝫ diuiſionē, magnitudo. ſup. adhuc diuiſibilis. ſup. nō. Cuius cāꝫ affert, ⁊ dicit. Nō eni eſt poſſibile, vt illud derelictum ſit magnitudo vlterius diuiſibilis. nā (vt inquit) erit qppiā poſt illius totalē diuiſionē nōdū diuiſuꝫ, qō eſt ꝯ caſuꝫ, naꝫ fuit poſitū oīno diuiſibile, hꝫ eſt ſm oē ſignū actu diuiſuꝫ. Sic igit̄ illud, qō remanet, nō pōt eſſe magnitudo vlteri⁹ diuiſibilis. Ergo erit magnitudo penitus atoma, ex qua corpus illō naturale componebat̄ ⁊ ſic habet̄ poſitio Democriti.

Anti.c.25. ¶ At vero, ſi nullū erit corpus neqꝫ magnitudo, diuiſio autem erit, aut ex pūctis erit, ⁊ nō magnitudines ea, ex qbus componitur aut nihil prorſus. Quare ⁊ generabitur ex nihilo, ⁊ erit compoſitum, ⁊ ipſuꝫ vtiqꝫ vniuerſum, nihil erit, ſed vel apparens. tm̄. Similiter auteꝫ
E ⁊ ſi ex pūctis, nō erit quantum. qm̄ enim tangebāt ſe in vna magnitudine, ⁊ vna erat magnitudo ⁊ ſimul erant, nihil faciebant maius ipſum totum. diuiſo enim in duo vel plura, neqꝫ maius neqꝫ minus eſt ipſuꝫ totū q̄ꝫ pri⁹. Quare ſi etiā omnia ſimul ponantur, nullam faciēt magnitudinem.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Sed ſi nō erit corpus neqꝫ magnitudo, diuiſio aūt erit, vel ex punctis erit ⁊ non magnitudines ea ex quibus congregatur, vel nihil omnino, quapropter ⁊ generabit̄ ex nihilo, ⁊ erit congregatum, ⁊ omne iam nihil, ſed vel apparens. Similiter autem ⁊ ſi ex punctis non erit
F quātum, quando enim ſe tangebant in vna magnitudine, ⁊ vnuꝫ erat magnitudo ⁊ oīa erāt, non faciunt ipſum omne maius. diuiſo eniꝫ in duo vel plura. neqꝫ maius neqꝫ minus eſt ipſum omne q̄ꝫ prius. quapp ſi oēs componant̄ nullam facient magnitudinem.

¶ Deſtruit duo alia mēbra, ⁊ q̄ poſt diuiſionē nō remanent pūcta, neqꝫ nihil, ⁊ ingt. Sꝫ ſi non erit corpus neqꝫ magnitudo, id qō poſt diuiſionē reſtat, ⁊ ſit diuiſio facta vſqꝫ ad vltima vt ponit caſus, tūc vel ex pūctis erit cōpoſituꝫ, ⁊ in pūcta reſoluet̄, ⁊ nō magnitudies ea ex qb⁹ cōgregatur res ipſa nālis, vel nihil oīno. Oꝫ non ſit nihil arguit. d. quapp ⁊ gñabit̄ ex nihilo, ⁊ erit cōgregatū, ⁊ iā omne nihil, ſed vel apparēs qōdā. ꝯñtia tenet, qꝛ cōpoſituꝫ eſt ex eis, in que diuidit̄, igit̄ ſi in nihil diuidit̄, ⁊ ex nihilo erit, ⁊ ita in effectu erit nihil. Oꝫ nō diuidatur in pūcta, argut ⁊ ingt. Silr at̄ ⁊ ſi ex pūctis, nō erit quātū. qm̄ enim ſe tāgebāt in vna magnitudine, ⁊ vnuꝫ erat magnitudo. ⁊ oīa erāt inſimul, nō faciūt ipm̄ totum maius, ⁊ hoc pbat. d. Diuiſo eniꝫ in duo vel plura, hoc eſt ablato ab eo vno vel plurib⁹ pūctis, neqꝫ maius neqꝫ min⁹ eſt ipm̄ oē q̄ꝫ prius. Nō quāto eniꝫ ablato a quanto adhuc reſtat tm̄, veluti ſi a linea pūcta extrema remoueātur adhuc reſtat tāta, quapp ſi oēs inſil̄ cōponant̄, nullā faciēt magnitudinē, qꝛ eadem ratio eſt in duobus, ⁊ omnibus. Patet igitur q̄ neqꝫ in nihil neqꝫ in puncta diuiditur, ⁊ ſic tria membra erunt deſtructa. cm̄.25. G

¶ Remouet duas rñſiones, qꝛ pōt dici, q̄ illud qō relinquit̄ poſt totalē diuiōnē, ſint pūcta, vel ſint nihil, ⁊ hoc ingt. at vō ſi poſt totalē diuiſionē nullū erit corp⁹, neqꝫ magnitudo, nō ſit diuiſio totalis, illa q̄ remanēt, erunt aut pūcta, ⁊ ſic cōpoſitū fuit ex pūctis, ⁊ nō erāt magnitudines ea, ex qb⁹ cōponit̄, ex eiſdē eni vnūqōqꝫ cōponit̄, in que diuidit̄, aut erūt nihil, q̄re (vt ingt) ⁊ ſi gñabitur ex nihilo, ⁊ ſi erit cōpoſitū ex nihilo, vt opꝫ dicere, ſi qō remanet, eſt nihil, ipm̄ vtiqꝫ vniuerſuꝫ cōpoſitum ex tali nihilo, nihil erit, ſed ſolū erit apparēs qōdā. Si. n. in nihil diuidit̄, ex nihilo cōponit̄, cōpoſituꝫ vō ex nihilo, nihil eſt, q̄re vel nihil eſt, vel apparitio tm̄. Oꝫ vō cōpoſitū eē nō poſſit ex pūctis, pbat (⁊ ingt) Silr aūt ⁊ ſi ſit cōpoſitū ex pūctis nō erit quātū, qꝛ (vt Philoponus ingt) vt illud qō cōponit̄ ex nō entib⁹ nō eſt ens ita illō, qō cōponit̄ ex nō quātis, nō erit quātū. pbat̄ tm̄ aliter, ⁊ dicit. Quādo eni tāgebant ſe pūcta in vna magnitudine, ⁊ vna erat magnitudo, ⁊ ſimul erāt, ipm̄ totū nō faciebāt maius. Linea eni nō eſt maior cum pūctis extremis cōpoſita, q̄ꝫ ſine pūctis. ⁊ hoc dicit. diuiſo eni ipo to- recognes. H

I to,hoc eſt diminuto ipſo toto in duo vel plura pūcta, neq̄ꝫ maius eſt ipm totū,neq̄ꝫ minus q̄ꝫ prius.g̃ de cōpoſitione,ſi ēt oīa pūcta ſimul ponant̃,nullā faciēt magnitudinē.eadē enī eſt ratio de duobus,⁊ de mille,⁊ de oībus,ſi enī duo nō faciūt maius,nec mille.ergo nec oīa. nō ergo illa,quę remanent,puncta ſunt.

Anti.c.26. **Sed ⁊ ſi quid,veluti raſura,diuiſo corpore fiat,⁊ ſic ex magnitudine corpus quoddā abſcedat,idem ſermo,illud quomō diuiſibile.**

Dilucida°. te.c.eiuſdē **Sꝫ ſi qđ etiā diuiſibile veluti raſura fiat ex corpore,⁊ ſic ex magnitudine corp⁹ aliqđ recedet.idē erit ſermo.illud enī quō diuiſibile.?**

Cōm.26. Qꝛ ea in q̄ diuidit̃,nō ſit ſuperficies,declarat ⁊ inq̄t. Sꝫ ſi qđ etiā diuiſibile veluti raſura,hoc eſt in lōguꝫ, ⁊ latū,⁊ nō ꝓfunduꝫ,cuiuſmodi eſt ſupficies fiat poſt diuiſionē ex corpore,ita vt illud qđ derelinq̄t̃,ſit ſupficies,
K ita vt ex magnitudie,ſiue dimēſione illa ſupficiali corp⁹ alqđ fluat,vt more mathematico,ex puncto linea,ex linea ſupficies,ſic ex ſupficie corpus,ſi inq̄t ita dicat̃, idē erit ſermo.Illđ enī ſiue illa res cōpoſita ex talib⁹ ſupficiebus quomō erit diuiſibile?quaſi dicat.minime,quādo q̄dē ex indiuiduis ea ex pte qua īdiuidua nō fiat diuiduū,modo ſuperficies quo ad profundū indiuidua ē, quare nō pōt corpus ex ipſa hac ex parte ꝓfluere, vel fluēdo effici.verbū illđ fluet grece eſt aperchete,aperchonie enīꝫ interdum ꝓfluo legitur, lꝫ ꝓprie pro recedo,quo in ſenſu litera eſſēt obſcura.

recognes. Remouet ⁊ tertiā tacitā rñſioneꝫ,qꝛ dici poſſet poſt totalē corporis diuiſionē ſm oē ſignum ,nō remanere ſignū,ſed raſurā quādā quę nō eſt ſignū, ⁊ ſic nō erit deueniendum ad corpora atoma.Et ꝑ raſurā in cōmentarijs ſupficiem intelleximus,quę eſt latitudo lōga ⁊ lata ſine ꝓfunditate.Ad Philoponus per raſurā itelligit ra-
L mētuꝫ corporeū,qđ fit in lignis,cū ſecant̃.Ramētū eniꝫ corporeū eſt,non tñ iterū ſecari pōt.Cōtra obijcit Ariſto.q̄a hoc ramētū,vel eſt corpus, vel non eſt corpus, ſi corpus,eadē rō quadrabit.nam ramētuꝫ ſiq̄dē nō eſt penitus indiuiſibile,cū ſit corpus,diuidet̃ ⁊ ipm,cuꝫ ſit poſitū in caſu magnitudinē eē diuiſibilem,⁊ actu diuiſaꝫ ſm id oē,qđ poterat diuidi.Qꝛ ſi talia ramēta corpora ſint,⁊ nequaq̄ꝫ diuiſibilia.Democriti rō v̄a derelinquet̃ .ſ.ꝙ ſint corpora īdiuiſibilia,quorū ꝯcretione gñationē fieri dicebat.Vñ dicit,ſed ſiq̄d,veluti raſura(diuiſo corpore nāli)fiat,ita vt ex magnitudie data. abſcedat defluatq̄ꝫ corpus quoddā,qđ ramentū dicit̃. Cōtra obijcit,dicens,ꝙ idē ſermo erit,ſ.ꝙ illud ramētū(cū ſit corpus)quodā mō diuiſibile ē.Aliogn erit īdiuiſibile corpus,⁊ relinquet̃ Democriti poſitio.Hęc expoſitio Philoponi mihi placet.in cōmētarijs vero alr̃ diximus.

Anti.c.27.
M **Si v̄o non ſit corpus,ſed ſpēs aliqua ſepabilis,aut paſſio,qđ receſſit, ⁊ eſt magnitudo ipſa,puncta,vel tact⁹ hoc paſſi,incōueniēs ē ex nō magnitudinibus magnitudinē eſſe.**

Dilucida°. te.c.eiuſdē **Si vero nō eſt corpus,ſed aliqua ſpēs ſegregabilis,vel paſſio q̄ receſſit , ⁊ eſt magnitudo pūcta,vel tactiones illud patiētes, īcōueniēs ex nō magnitudinibus magnitudines eſſe.**

Cōm.27. Qꝛ illud qđ ex diuiſione reſtat,nō ſit ſpēs alicui⁹ accidētis vel paſſio ſiue affectio aliqua,vt calor vel frigus ⁊ id genus,declarat,qꝛ nō pōt hoc eſſe,niſi cōgregatuꝫ ex talibus paſſionib⁹,ſiue affectionibus ſit aut pūcta, aut tactiones pat ētes talē paſſionē,ſi tale erit, tūc inconueniēs derelinquetur.vꝫ ꝙ ex nō magnitudinibus fiat magnitudo.
N Animaduerte ꝙ Ariſto. adijcit ⁊ eſt magnitudo pūcta vel tactiones,qꝛ nō v̄ꝛ ex paſſionibus effici quātum,niſi inquātum puncta illa vel tactiones illę in magnitudine exiſtentes patiantur talem,ſiue ſpēm,ſiue affectionē, ⁊ quia res hęc non eſt intelligibilis aliter,adijcit illud, vel forte hoc eſt ,qꝛ paſſiones illę non poſſunt eſſe niſi vt puncta vel tactus, vt enim omni diuiſione carent puncta vel vicem pūctorū ſubeunt,vt vero hęrent ſubiectis tactus ſunt vel viceꝫ tactuum habent,⁊ ideo primo oſtendit non poſſe vicem punctorum ſubire.ſcđo.nec vicem tactuum.

Si ramētū ſit corpus,dcm̄ eſt,quo mō idē ſermo ſeq̄tur,qꝛ v̄o aliquis dicet raſurā illā nō eſſe corpus, ſꝫ pūcta,vel tactiones partiū corpoꝝ(qđ idē eſt)aſſumētes recognes.
O quādam ſpēm vel paſſionē in cōpōnē,faciētes hoc pacto magnitudinē,quę q̄dē forma,ſeu paſſio in diuiſione ſepatur,vt derelinquātur pūcta.Si inquā ſic dicat̃,eadem abſurda ſequētur.ſ.ex nō quātis fieri quātuꝫ.vnde dicit.Si vero raſura illa non ſit corpus, illđ qđ abſcedebat,ſed ſpēs ſepabilis,aut paſſio ſeperabilis, ita vt magnitudo nālis ſit ipſa pūcta,ſiue ipſę tactiones q̄ paſſionē illā vel formā illā in cōpōne patiebantur.Si inq̄ꝫ ſic dicat̃,idē abſurdū ſequet̃.ſ.ex nō magnitudinib⁹ magnitudinē eē. Et debes ſcire(vt Philoponus inq̄t)ꝙ dr̄ hęc reſpōſio ab ea,quę dixit, q̄ derelinquunt̃ eē pūcta,qꝛ p̄ma dixit ea,quę derelinquunt̃ eē pūcta ſimpliciter,qꝛ pūcta ſimplr̃ in cōpōne erant,at hęc rñſio imaginat̃ cōpoſita eſſe ex pūctis nō ſimplr̃,ſꝫ quādā ſpēꝫ,ſiue paſſionē aſſumētibus in cōpōne,q̄cunq̄ꝫ ſit illa ſpēs,
P ſiue paſſio,quę poſtea paſſio in diuiſione non remanet cū pūctis,ſꝫ ſola pūcta remanēt.Et ꝑpea obijcit ꝙ hac reſponſione cōceſſa,tūc quātuꝫ eēt ex nō quātis (vt dictuꝫ fuit.)Intelligit aūt per tactiones,pūcta, quaſi alterū verbū alterius ſit expoſitiuuꝫ.Pūctuꝫ enī dr̄ punctuꝫ,⁊ dicit̃ tactio,punctū q̄deꝫ quo eſt q̄d incorporeū, ac ſimplr̃ indiuiſibile,quo vero eſt id,in quo partes ſe contāgūt,ac copulantur,dr̄ tactio,ſiue tact⁹. Dubitatur v̄o hic,qꝛ Ariſto.abſudū eſſe dicit ex non quātis fieri quantū ⁊ tñ videt̃ neceſſariū,qꝛ cōpoſitum nāle,qđ ē corpus,fit ex materia ⁊ forma,quorum nullū eſt per ſe corpus. Dubō.

Auerroes in libello de ſubā orbis hoc argumento ductus,cōpulſus fuit aſſerere mām eſſe corpus, ſaltē dimēſionib⁹ interminatis affectā,qꝛ impoſſe ē corpus fieri ex nō corpore. Quę auer.

Philoponus v̄o rñdet, ꝙ lꝫ mā propria rōne qua mā,ſit incorporea,⁊ penitus informis,tñ p̄ſentia atq̄ꝫ in actu ſemꝑ eſt corpus,⁊ ſic corpus fit ex mā,quę prçceſſit ſub ſpecie corporis. At puncta ſunt ſimpliciter informia,nec actu,nec potētia magnitudines,nec poſſunt eſſe ſubiecta alteri, cum ipſa altero ageant ad ſubſiſtētiā,⁊ ſic pꝫ dr̄ia. Quę Philoponus.
Q Rñdetur etiā aliter, verū reſpōſio in idem venit,ꝙ corpus fieri ex nō corpe intelligi pōt,q̄tenus illđ nō corpus,ex quo fit,nec actu, nec potentia eſt corpus,vel corporeū,nec actu nec potētia eſt pars corporis,⁊ ſic cōcedo eſſe abſudū corpus fieri ex nō corpore,vel intelligi pōt, quatenus illđ non corpus eſt nō corpus ſm eius rōnem eſſentialem, tñ eē poteſt corpus,vel corporeū,vel actu ꝑs corporis, ⁊ ſic nō eſt abſurdū,nā lꝫ nec mā nec forma ſm earuꝫ rōnes non ſint corpora,ſunt corporea,⁊ ꝑtes corporis,q̄a vero pūcta,nec ſunt corpus,nec corporea,nec ꝑtes actu, vel potētia corporeę,ideo ex eis non pōt fieri corpus. Si igit̃ lꝫ mā ⁊ forma ſm rationes earum formales non ſint corpora,quia ſunt corporea actu,vel potētia, ſatis eſt vt ex eis fiat corpus.

Amplius

A
Anti.c.28. **Amplius autē,vbi erūt ⁊ imobiles aut moti puncti?⁊ tactus ſemper vnus, duoruꝫ quorundā eſt tāq̄ꝫ exiſtēte aliquo p̄ter tactū,⁊ diuiſioneꝫ,⁊ punctuꝫ.Si itaq̄ꝫ quis ponat q̄đuis, aut quantūuis corpus omnino diuiſibile,hęc omnia accidunt.**

Dilucida°. te.c.eiuſdē **Amplius vbi erunt ⁊ imobilia aut mutata puncta,⁊ tactus ſemꝑ vnus eſt duoꝝ aliquorū,quaſi exñte quodā,p̄ter tactionē,⁊ diuiſionē,⁊ pūctū.Si vtiq̄ꝫ quis ponat q̄đlꝫ, aut quātū corpus eē oīno diuiſuꝫ,oīa hęc ꝯtingunt.**

Cōm.28.
B Qꝛ talis magnitudo ex paſſionibus vel ſpēb⁹,nō poſſit eſſe pūcta,vel ꝙ illę nō poſſint vicē pūctoruꝫ ſubire, nūc ſcđo declarat.⁊ inq̄t.[Ampli⁹ vbi erūt, ⁊ imobilia, aut mota pūcta] q.d.nullibi.opꝫ enī oēm ꝑtē hr̄e poſitionē ī toto,at cū pūcta hęc nullā habeāt poſitionē , nō erūt ꝑtes.dixit imobilia aut mutata ꝑꝑ duas pōnes.nā vna poſitio vult ex punctis effici totū ſola ipſoꝝ ꝯgregatione,⁊ non ipſoꝝ fluxu.Alia(vt mathematici)ꝙ fluxu ipſa faciāt totum. Qꝛ v̄o tale reſultās ex paſſionib⁹ vel ſpēbus nō ſit tactus q̄dam vel illę paſſiones nō vicē tactuū ſubeant,declarat.d.[⁊ tactus ſemꝑ vnus eſt duorū aliquoꝝ,quaſi exñte quodā]ħ eſt ac ſi exiſtat talis tactus,quodā p̄ter tangibiliū tactionē,⁊ partiū diuiſionē, ⁊ punctū tāgentē.In tactione q̄dē eniꝫ eſt tactus reſultās,⁊ tāgibilia ⁊ tangibiliū tactio,⁊ diuiſio etiā ꝑtiū,mo
C do non poteſt ex tactibus effici vnus tactus p̄ter tactibilia,⁊ ita illđ effectū ex paſſionibus,nō eſt tactus, nec paſſiones poſſunt vicē tactuū hr̄e. Epilogat ⁊ inquit.ſi vtiq̄ꝫ quis ponat quodlibet ⁊ quātū corpus eſſe oīno diuiſibile ſiue penitus actu diuiſuꝫ ſm ſe ⁊ q̄đlibet ſignuꝫ, vt ſuppoſuit ,omnia hęc contingunt.

recognes. Textus etiā iſte mihi difficilis eſt ⁊ in cōmētarijs expoſitus valde obſcure,⁊ obſcurius a cęteris noſtris expoſitoribus.ideo deſiderarē ꝑlibenter magiſtrū,nā q̄ Philoponus dixit,nō ſunt oīno clara.Sed vtcūq̄ꝫ dicamus mō cum Philopono,ꝙ cū Ariſto. cępit ꝓbare ꝙ reſolutio corporis nālis nō pōt eſſe ad puncta,nūc hoc idē,ꝓbat ſcđa rōne,quę pōt legi interrogatiue, ⁊ pōt legi ſine interrogatiōe,vt placet Philopono.Si interrogatiue, quęremus cū nāle corpus reſoluitur in puncta, cū ꝑtes ad quas reſolut̃ vnūq̄đq̄ꝫ,ſint ī certo loco, vel moueātur ad certum locum,quęro q̄s eſt locus, in quo pūcta, q̄ remanēt,quieſcēt,vel ad quē pūcta,q̄ remanēt poſt
D reſolutionē,mouent̃.Rurſus q̄s motus quo mouebunt̃ pūcta illa ad illū locū,vel quo mouebunt̃ ad gñationeꝫ miſti,vel q̄s eſt locus e quo mouent̃ ad miſtū, nō eniꝫ locus,ad quē ferunt̃ puncta poſt reſolōnem, pōt eē ſupnus,qꝛ erit aut ipſius ignis,aut aeris,qđ deriſibile eſt dicere.Nec pōt eē infernus , qꝛ nec aquę,nec terrę.ergo nō pōt aſſignari locus,ad quem poſt reſolutionem corporis ferant̃,vel in quo quieſcāt.Siłi rōne nec pōt aſſignari motus,quo veniant ad miſtū,vel quo ferant̃ poſt reſolutionē miſti,qꝛ ille motus,aut erit ſurſuꝫ,aut deorſum,⁊ ita puncta erunt,aut leuia,aut grauia, qđ eſt friuolum.vñ dicit.Amplius aūt vbi erunt ⁊ imobiles pūcti.i.quis eſt locus vbi puncti ſtabunt imoti, ac q̄eſcentes ante ⁊ poſt reſolōneꝫ,⁊ vñ moti veniant ad miſtionem,vel ad quē mouent̃ poſt miſtionē.cum nō ſit talis locus aſſignabilis,videt̃ ꝙ pūcta nō poſſint eē, ex q̄b⁹ conſtent corpora,⁊ tūc iuxta hanc expōnem vbuꝫ πoῦ, legatur vbi.Sin aūt ratio intelligat̃ ſine interrogatione,verbū πoῦ,legatur alicubi hoc mō.Amplius autē,ſi
E phyſica ipſa corpora reſoluantur in pūcta, ⁊ cōponant̃ ex pūctis,ante cōpoſitionē,⁊ poſt reſolōnem opꝫ eē aliquē locū,in quo pūcta ſtēt imota ante cōpoſitionē,⁊ ad quem moueātur poſt reſolōnē.talis aūt locus aut eſt ſupernus,aut infernus,⁊ ꝓcedat̃,vt prius.Deinde ſequūtur illa verba.[Et tactus ſemꝑ vn⁹ duoꝝ. Ubi ſꝫ Philoponū iterum ponit̃ tertia rō,⁊ q̄ꝫq̄ꝫ Philoponus velit v̄ba hęc duplr̃ exponere,ego nō poſſuꝫ hęc itelligē niſi vno mō.Argumentat̃ ergo Ariſto.pūcta nō pñt ſe tangere , ergo nō poſſunt cōponere corpora, tenet argu^m^, qꝛ ꝑtes nō cōponūt aliqđ totum,niſi ſe tāgāt. Qꝛ autem pūcta nō poſſint ſe tāgere,ꝓbat Ariſto.qꝛ q̄cūq̄ꝫ ſe tangunt,ſm aliquā partē ſe tāgunt,⁊ ſm aliq̄ꝫ non, qꝛ ſi ſm ſe,⁊ q̄đlibet ſui ſeſe tangerēt,eēt penetratio tāgibiliū, ⁊ nō cōtinuatio.At pūcta nō hñt partē ⁊ parteꝫ , vt ſm
F aliquā ſe tāgant,⁊ ſm aliquā nō.Ergo pūcta nō poſſunt ſe tāgere,⁊ ita nō poſſunt cōtinuum cōponere.vñ dicit. ⁊ tactus ſemper vnus duorū quorūdā eſt,tāq̄ꝫ, hoc eſt, tali mō,ac lege vt vnū duorū tangibilium aliq̄d in ipſo habeat,p̄ter tactū,⁊ p̄ter diuiſionē eorū,quę ſe tangūt, ⁊ p̄ter pūctum,cū quo ſe tangit. Omne enī qđ tangitur a pūcto,dꝫ hr̄e aliquā partē nō tactā ab illo,⁊ ita hꝫ aliquā partē p̄ter tactū,quę eſt p̄ter diuiſionē eoꝝ,q̄ ſe tāgūt,⁊ p̄ter pūctū cū quo ſe tāgit,tactus enī qui eſt duoꝝ ſe tāgētiū ſm oīa,eſt penetratio.Tūc epilogat,⁊ dicit.ſi itaq̄ꝫ q̄s ponat quoduis,aut quātūuis corpus oīno,hoc ſm oē ſignū,diuiſibile,hęc oīa accidūt.ſ.vt puncta ſint in aliquo loco,⁊ vt habeāt ꝑtes.Sic mihi videt̃,hic locus eſſe exponēdus,tu vero nō abhorreas videre Philoponi cōmentaria, lꝫ aliter ſentiat.vt videtur.

anti.c.29.
G **Amplius ſi poſtq̄ꝫ ego diuiſi ligmuꝫ,compoſuerim,an aliquid aliud , rurſus ęquale ⁊ vnum erit?Igitur ſic ſe habet vt patet etiam ſi incidero lignum ſm quodcūq̄ꝫ ſignum.**

Dilucida°. te.c.eiuſdē **Amplius ſi diuidens compono lignum aut aliquod aliud rurſus ęquale ⁊ vnū. igitur ſic manifeſtum ſe habet,ꝙ ⁊ diuido lignum ſm quodcunq̄ꝫ ſignum.**

Cōm.29. Cōprobat nūc ſuppōneꝫ,quę erat ꝙ poſſibile eſt corpus eē actu diuiſuꝫ ſm oē ſignū(⁊ inq̄t)Ampli⁹ ſi diuidēs cōpono lignū aut aliqđ aliud rurſus ęq̄le ⁊ vnū,hoc eſt per quātū diuido ex vno,tātuꝫ cōgrego in alio ligno faciendo vnū aliud lignū,ęquale ⁊ vnū ligno priori.igit̃ ſic manifeſtum ſe hꝫ,ꝙ ⁊ diuido lignū priſtinum ſm qđcūq̄ꝫ ſignū.nam cōpoſui aliud ſm ſe ⁊ quodlibet ſui. igit̃ diuiſi priſtinum ſm ſe ⁊ quodlibet ſui ſignū,⁊ ita pōt eē actu diuiſum ſm ſe ⁊ quodlibet ſui.

H
recognes. Quicq̄d in cōmētarijs diximus,Ariſto.videt̃ probare quādam ſupppōnē,qua ſuperius vſus eſt(vt Philoponus autumat.)In rōnibus enī tactis ſupponit, magnitudo cōponi ex his,in quę diuidit̃. Et ad huius probationem inducit exēplum,⁊ dicit.Amplius.ſup. ſi poſtq̄ꝫ ego diuiſi lignū,lignū iterū cōponam vel aliquā aliā magnitudinē,⁊ q̄dem eodē ordine, vt quā partem diuiſerim,eam componam.Caſu inquam iſto poſito quęram (vt dicit)an iſtud aliquid aliud,qđ compoſui ex prioribus partibus, rurſus ęquale ⁊ vnum erit priori ligno: ſup.certum eſt ꝙ ſic.ergo vt pꝫ,ſic ſe habet etiam ſi incidero lignū ſm quodcūq̄ꝫ ſignum,quod nō potero incidere niſi in ea,ex quibus erat cōpoſituꝫ. Bene ergo dictum eſt compoſita cōponi ex his,in q̄ diuiduntur , qđ fuit ſuppoſitum in rationibus.

I Anti.c.30. ¶ Omino igit diuiſa ſit, potentia. qd ergo erit, preter diuiſionem: Si.n. eſt aliqua paſſio, at quo in hec diſſoluuntur aut generant ex his, aut quo ſeparantur hec: Quapropter ſiquide eſt impoſſibile ex tactibus aut punctis eſſe magnitudines, neceſſe eſt corpora indiuiſibilia eſſe atq; magnitudines.

Dilucida. te.c.eiuſde ¶ Omino igit diuiſum eſt quod poteſtate. quid igitur erit pter diuiſione. ſi naq; eſt paſſio aliqua. quo etiam in hec reſoluentur, et ex his generentur: aut quomodo ſegregantur hec, q̄re ſiquidem impoſſibile eſt ex tactibus, aut punctis eſſe magnitudines, nececeſſe erit corpora indiuidua eſſe et magnitudines.

Com.30. K ¶ Qz nō ex pūctis nec paſſionib⁹ nec tactib⁹ ſit res ipſa cōpoſita, nūc reſumit. (et ingt.) Omino igit diuiſum eſt qd erat poteſtate diuiſibile, et tūc petit. gd igr erit pter diuiſione. naq; ſi eſt paſſio aliqua ſiue ſpēs, quo res nāles in hec reſoluent, et ex his g̃neñt aut quo ſegregantur hec, et qz hec oia enumerata ſunt tāq; ipoſſia (ingt.) Quare ſi quidē impoſſe eſt ex tactib⁹, aut pūctis ſiue affectionib⁹ eē magnitudines, neceſſe erit corpora idiuidua eē et magnitudines, vt dixit. ¶ Aduerte q ſimul locutus eſt de punctis, tactib⁹, paſſionib⁹, et ſpēb⁹. nā oia hec ſunt indiuiſibilia. et in rōne quaſi eadez vel ſimillima. In hac rōne et textu fere toto iſto Ariſto. valde abſcure locut⁹ eſt, et vix in latino vba greca traſferri poſſunt, ſ3 hoc modo traſtuli nō recedēdo multū ab antiqua traſlatione quā latini hñt. ¶ Multas digreſſiones Egidius in oīb⁹ q̄rit. Et pmo. vtrū ſi darent hec democritica corpora, eſſent pn⁹. Rñdet q nō. Tū qz reſolubilia. Tū3 qz corruptibilia. Tū qz in gñe. ¶ Sed videt hoc ſtare nō poſſe, qz vbi hec ſunt, ex eis fieret aliqd totū. igit principia oz eē. Amplius totū integrale eſt pncipiatū. igit hec corpora ſunt pn⁹. rōnes ſue nō cogunt, qz oēs petunt q mā ſit prior iſtis corporibus. Democritus eni pter hec nullā poſuit mām, et ppea nec hec erūt in mā3 reſolubilia nec corruptibilia. nec in gñe, qz h ſinc corpora, qz vero ſunt indiuidua, nō pñt eē in gñe quanti niſi vt principia.

pᵃ.

ž egidiū. L

2ᵃ. dubō. ¶ Querit 2⁰ vtrū dici poſſint aliquo mō pncipia corporum, et q ſic videtur, qz ad ipſa poteſt ſtare reſolutio.

Egidij rñ. ¶ Rñdet Egidius q dato q corpora nālia reſoluerent aliq mō in illa, nō ppea dici debēt mō aliquo pn⁹. Tum p, qz principia et principiata ſunt eiuſdē gñis, mō phyca corpora ſunt ſubſtātie, et hec ſunt magnitudines, q̄ poti⁹ faciūt maius, q̄3 ſubſtātia3. Tum 2⁰, qz partes integrales non ſunt ptes corporis in eo q corpus nāle, vt Ariſto.7.meta.te.cō.37. Tū3 3⁰. q remota et pxima pncipia ſunt eiuſdez generis, qz remota continentur in pximis. Sed remota ſunt ſubſtantie, vt materia et forme. igitur hec non ſunt proxima principia.

M

Nota. ¶ Animaduerte pmo. q ſi qd eſt ſimplr ſm oēm viā. oēs he rōnes petūt pn^m, vt facile p3. at vt puto qd eſt in viā Ariſto. et ppterea dōm q vbi darent hec minima, ſaltez eēnt pncipia diſpoſitiua. nā inquātū quāta diſponūt, eo qz dimēſio eſt pmā materię diſpō, vt dicit Auer. 12. metaph. cō. 18. et in liᵒ de ſuba orbis. Tunc pma ratio fallit.

Cōfutatio Egidij. Tū pmo. qz poſſunt eē pncipia diſpoſitiua, in eo q quāta, vt dixit Auic. de miſtione, qñ eleñta r educunt ad minima, hec.n. ſimul iuncta diſponūt ad formam miſti. igit poſſunt dici pncipia aliquo mō. Tū 2⁰. q qlitas eſt pn^m, et diſpoſitiuū, et māle, et actiuū ſubſtātię, vt etiā Egidius

concedit in 2⁰ hui⁹. Et Auer. 12. meta. cō. 13. et 18. 2⁰ celi. cō. 56. 2⁰ celi. cō. 42. et in liᵒ de ſuba orbis. de calore, q diſponit et agit ſuba3, vt inſtru totius. Tū3 3⁰. qz ſuba eſt pn^m oiū3 accñtiu3. vt Auer. 7. meta. cō. 4. et pſtat tam ſuba q̄3 qualitas q ſint alterius ſpēia pncipiato, et ſic p3 primā rōnem nullā eſſe. Scđa rō etiā peccat. na3 cauſę ſunt inuicē cauſę. 2⁰ phyſicor. cō. 30. vt finis eſt cā agentis et agēs finis, itē q mā forme, et forma materie, vt. 7. et meta. cō. 35. dicit, et tūc ide3 poteſt eſſe prius et poſteri⁹, ſed alia rōne. ſic itaq; minima hec poſſunt eē cauſe corpor nāliū vlr et particulariter acceptorū, vt mā gdez, et vt ſic in genere cauſę mālis priora, at contra corpora phyca vniuerſalia vt forme erūt pora illis. Tertia etia3 hac rōne peccat, pñt eni3 hec minima dici pncipia prima diſpoſitiua, et nō eēntialia, et vt ſic icludūt vel ſuppo nūt pncipia eēntialia. v3 mām, et vt ſic nihil phibet prima eē vnius generis, remota alterius, cū ſint pxima in diſponēdo, nō in eēntialr cōponēdo, et qm pñt diſpone re. igit aliquo mō dici pñt pn⁹, et ita p3 rōnes nullas eē.

N

¶ Generalr vō ptra oēs rōnes arguo ſic. oē qđ gñiat, generatur vt quātū, q̄3q; quātitas nō ſit rō gñandi, ſed diſpoſitio. S3 hec atoma ſunt pn⁹ corporū, in eo q gñant, vt quanta. igitur aliquo mō dici pñt pncipia. Scđo. hec atoma ſunt pn⁹ corporū inquātū creſcūt. igr aliqua rōne pncipia, añcedēs ē Egidij. Tertio. hec atoma ſunt pncipia corpor, vt mouētur de loco ad locu3. igr aliq rōne pncipia añcedēs p3. 6. phyſi. potiſſimū tex. cō. 32. Quarto. hec atoma ſūt pncipia corpor vt agūt et patiūtur. igr aliq mō pncipia. añs p3. qz oīs actio fit cōtactu, et ptact⁹ eſt corporū, vt dicem⁹. Multa alia adduci poſſunt, ſed hec ſatis. ſic igit p3 q ſi hec copora darent, pñt dici aliquo mō pncipia generabiliū, nō qdē principalia nec vt generabilia, ſed aliquo mō vt dixi. Et in hoc apparet, q quarta q̄ſtio Egidij vtrū poſſint eē principia talis corporis vt hoc corpus, male ſoluit. non.n. ratio ſua valet, et cōtra ipſu3 poſſunt fieri oēs he, et ſic de re hac p3 ſolu.

O

Ꝺpoſitiõe3 Egidij.

P Dubō. 3ᵐ. ¶ Tertio. q̄rit vtrū cōtinuū vt linea cōponatur ex punctis arguit q ſic, pp argumētu3 de ſphęrico tāgēte planū in pūcto, vt arguit Egidius. De q̄one in ſe nō eſt magna ambiguitas. nā et Egidi⁹ recte ſoluit et Ariſt. 6. phyſi. ample re3 demōſtrat, ſed tota qō vertit ſupra argumēto de ſphęrico tangente planū. ¶ Egidius adducit tres modos. et pmus eſt Auer. et ſcđs nō differt a primo, ſ3 eſt cauſa pmi modi. Auerroes itaq; p de aia. cō. 13. et p celi. cō. 32. in fine. ingt. v. g. ſm pſiderationē geometrę ſuphicies et ſphęra poſſunt ſe ptingere in pūcto, ſed cū fuerint in corpore nāli, nō poſſunt ſe tangere niſi ſup partē diuiſibile3, et ita vult ſphęricū planu3 nō tangere in puncto, ſed planu3 in plano ſm ſuperficiem. probat autem hoc Auerroes, qz in nālibus nec datur vere ſphęricus, nec vere planū, et ppea nō poſſunt ſe in puncto tāgere.

vtrū linea cō ponatur ex pūctis

Egidij dcā

Q ¶ Contra arguit Egidius, quia ſphęrici quelibet pars ē ſphęrica et nulla plana, ſimiliter plani q̄lib3 pars plana et nulla ſphęrica. igitur ſphęrica nō poteſt tangere planu3 niſi in puncto. Itē cōtra ratione Auerrois arguūt, quia celū eſt ſphęricum, et perfecte. 2⁰ celi. Tertius modus. qz non eſt rōnalis, nunc omittitur. ¶ Propter hec tenet. Egidius tādē poſt multa verba q ſphęricu3 tangit planum in pūcto, et ſi mouetur, nō pp hoc ptinuū ſiue linea ex punctis cōponetur. Ad argumētu3 dicit, q ſicut inſtans facit tēpus ſ3 Ariſto. 4. phyſi. et tñ inſtantia non ſunt imediata in tempore, neq; partes eius, vt p bat. 6. phyſicorū. Ita punctus cauſans lineā per ſuū motum manet idē numero per totū motu3, et ita p quolibet inſtante cauſat punctum intrinſecum linee, et pro qualibet

Dubões ž Auer.

Rō Egidij.

A bet parte illius tpis mēſurātis totū cauſat motu3, quare in tpe toto cauſat lineā totā, in q̄libet parte illius tempo ris ptē linee, et in quodlibet inſtāte aliquē pūctū cum eo cōdiuiſu3. igitur equātur iuicē tēpus, motus, et linea, ſic q totū toti, ps parti, et idiuiduū indiuiduo reſpōdet.

¶ Cōtra poſitionē Egidij arguo. Et pmo q nō poſſit eē in nā perfecte et ſimplr planū vel ſphęricū. Primo. qz ſi ſic tūc tale eſſet infinite ſphęricū vel planū, qz ſi nō. tūc eſſet finite ſphęricū vel planū, ſed itellect⁹ pōt intelligere vltra omne finitū datū. igit pōt intelligere planius et ſphęricius. igit illud non erat ſimplr tale. Scđo. planū et ſphęricū ſunt talia iquātū quāta, ſed quātū iquātū quantu3 pōt creſcere in infinitū. igit nihil eſt ſimplr ſphęricū. Tertio. nō eſt ſphęricū niſi vt linee procedentes a pun-

B ctis medi is concurrūt in puncto, vt. a. b. in. c. igit facerēt angulū, vt p bat p Euclydis. ſ3 aūt falſu3 ē, niſi per imagiatio nē. Quarto. cum oē qđ mouet

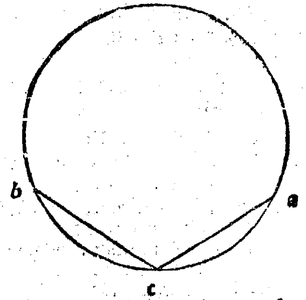

C partī3 ſit in termino a quo, ptī3 in termino ad quē, et ſm illū pūctū cōtactus per Egidiū ſphęricu3 pōt moueri in plano. igit tale eſt diuiſibile, et nō pūctus. Quinto. tūc indiuiſibile ſimplr vt pūctū poſſet moueri. ž Ariſt. 6. phyſicorū. tex. cō. 86. et inde pbat. nā tale ſphęricū motū ſup planū deſcriberet in plano lineā, et per ipſu3 nō tangit niſi in pūcto. igit illud pūctū ptrāſit totā lineā. Nec valet q rudes aiūt q ille pūctus p accñs mouet, ideo non opz q cōmēſuret ſibi ſpatiū ſup qđ mouet. ſphęra autē per ſe mouet et eſt diuiſibilis. Nā q̄uis pars in toto mo ueatur p accñs, tñ temp eſt in ſpatio ſibi eq̄li, et pertranſeūdo illa deſcribit totū ſpatiū, imo ſi albedo quę magis mouet per accñs moto quāto q̄3 aliquid qđ eſt pars vel terminus quāti ſm quātitatē ſuā, quā h3 per accidēs cōparet ad ſpatiū adhuc eius quātitas accñtalis cōmenſu rare ſpatio. vñ nō vž q quātū ad cōmenſurationē aliquid auferat moueri per accñs aliter q̄3 p ſe moueri.

D Illud etiā qđ accipit ab Ariſto. 4. phyſi. tex. cō. 103. Qz idē eſt inſtās in toto tpe, et ſic idē pūctum eadē in linea, ſi ſic intelligit vt vba ſonāt, eſt falſu3, eēt eni totū tempus ſimul. at ſi itelligat idē eē iſtās per equalentiā, queadmo dū dicimus eūdē eē locū nauicule in fluuio p equalētiā, ſic bñ ait. et ſic nō habebit ppoſitū. nā ſic in rei veritate inſtās eſt aliud, atq; aliō et pūctū ſphęrę idē cōtinuo.

Rōnes p Auerroe. ¶ Propter hec. Ad argmēta ž Auerroē rñdet. Ad primu3 diceret Auer. in ſphęrico ſimplr ſm intellectū oēm ptē eſſe ſphęricā, ſed in ſphęrico nāli. nulla minima ps eſt ſimplr ſphęrica, qz q̄libet minima ps erit plana ſm qd, et ſphęrica ſm quid, et in tali minimo eſt contactus, et ita de plano dicas. Nec valet tūc idē eē ſphęricū et planū ſimplicieter, ſed bñ ſm qd, vt p3. nā qōl3 minimū eſt planū ſm qd et ſphęricū ſimiliter, qz totu3 eſt ſphęricu3 nō qdē ſimpliciter. ¶ Ad 2^m diceret Auer. celū eē ſphęricū quātū pōt natura, no tñ quātum pōt itelligere mathematicus, veluti velociſſime motū quantū eſſe pōt a nā, non tñ quātū intelligi pōt. pōt eni intelligi veloci⁹ mo-

E ueri, ſic ſphęricius. Et per hec p3 q multa q̄ ait in qōne proxima huic ſunt dubia, et non certa.

recognes. ¶ Quaſi (vt mihi vž) epilogat rōnē et in epilogādo iterponit, q ea q̄ remanēt, nō p ſit eē paſſiones. et dic. Omino igit diuiſiua ſit po⁹, q̄ſi dicat magnitudo, q ſm oē ſignū erat po⁹ diuiſibilis, p caſu3 poſitū eſt oino diuiſa, ſit q̄ oino diuiſa, gd igit erit pter diuiſionem, nā ſi qđ poſt diuiſione3 relinquit, ſit aliqua paſſio, vel aliqua ſpēs, q mō in h, ſiue in has paſſiōes diſſoluunt, et ex his gñant, intelligit aūt Philopon⁹ p paſſiōes pūcta aliq paſſione vel ſpecie affecta, ſ3 ſi intelligimus per paſſiones affectiones punctor, vel accñtia intelligit quō cōpoſita nālia, in has diſſoluent, vel ex his gñent, nō eni pt ſubſtātia ex nō ſubſtātijs fieri, aut quo mō ſepant hec. non eni pōt ſuba reſolui ad accidētia, cū nō poſſint accñtia a ſubſtātijs ſepari ſm Ariſto. Ideo cōcludit, quapp ſi q̄dem eſt ipoſſibile ex tactibus, ſ3 eſt pūctis eſſe magnitudines nāles, neceſſe ea, q poſt vltimā diuiſionē oiū3 de relinquūtur eē atoma corpora, atq; indiuiſibiles magnitudines, et ſic habet poſitio Democriti. Tacuit aūt epilogare alias ptes, q̄s deſtruxit, qz in illis nō ē vis.

F Utrū atoma corpa ſint pn⁹. ¶ In cōmētarys q̄ſiui vtrū datis atomis corporibus, illa ſint aliq rōne pn⁹, breuib⁹ pōt nunc dici q corpus nāle pōt duob⁹ modis pſiderari, vt totū eēntiale, et ſic atoma corpora eſſe nō pñt eius pncipia clemētaria aliq rōne, vel vt totū integrale, et ſ3 duplr, vel vt totum homogeneū, ac ſimilare, et ſic intelligi pñt eſſe pncipia, ſm Ariſto. qz in pmo de hiſtoria aialiū tota homogenea ex ſimilarib⁹ pſtant. Aut pſiderari pōt, vt totum etherogeneū, ac diſſimilare, et hoc pacto ſunt remota pn⁹ integralia, vt eodez loco. ſ3 nō negarēt Peripatetici, qz ſi darent atoma corpora, illa nō eſſent, niſi nālia minima alicuius totius homogenei. Modo minima naturalia ſunt partes integrales eius, quod in ipſa eſt diuiſum.

G Anti.c.31. ¶ At vero et hec ponentibus: non minus accidit impoſſibile. Conſideratum autem eſt de his in alijs, ſed hec ſoluere tētandu3 eſt. Quapropter, rurſus a principio dubitationem dicere oportet. Omne igitur corpus ſenſibile eſſe diuiſibile ſm quodcunq; ſignum et indiuiſibile, non eſt abſurdu3. hoc enim potentia illud vero, actu exiſtit.

Dilucida. te.c.eiuſdē ¶ Attamen hec ponentibus etiam non minus contingit impoſſibile. pertractatum eſt aute3 de his in alijs. Sed hec tentandum eſt ſoluere. Ideo rurſus a principio queſtione3 dicendum. omne quidem igitur corpus eſſe diuiſibile ſm quodcūq; ſignu3 et indiuiſibile nō eſt inconueniens. Hoc quidem enim potentia diuiſibile eſt: illud vero actu exiſtit.

H

Com.31. Reſpōſio Ariſto. ¶ Que ait in cōtinuādo ſe ad dicēda patēt, cęterum ad punctū q̄onis. ¶ Rñdet q duplex eſt poſſibile. ſ3 actū, et poſſe ſm potētiā. motus celi pōt corrūpi ſm potētiā, qz quelib3 reuolutio pōt deſinere. 12. meta. cōmen. 41. nō autē ſm actū, qz tūc totū eſſe periret, vt in 3⁰ de ſubſtantia orbis ait. itē q aqua pōt corrūpi ſm potētiā, qm q̄lib3 aqua pōt corrūpi, nō aūt ſm actu3, qz tūc eēt corrupta aliqñ, et ſic totus mūdus periret. 2⁰ phyſico. Tūc ad formā diceret Ariſto. cōtinuū eē diuiſibile, vel poſſe diuidi ſm q̄dcūq; ſignum in potentia. nō aūt ſm quodcunq; in actu, et ita non oportet vt ponatur in actu, ga

I nõ eſt poſſibile diuidi in actu.qđ aũt põt eẽ in potẽtia,
Nota. nõ dꝫ poni in eſſe,qꝛ tũc eẽt poſſe ſm actũ. ¶Animaduerte ꝙ cõtinuũ dꝛ diuiſibile ſm qđcũqꝫ ſignũ in potentia,qꝛ cũ ſm vnũ diuiditur,reſtat potentia diuiſionis in alio,⁊ ſic hoc eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ in potentia.cauſa eſt,qꝛ eſt cõtinuũ non ex punctis vti ex partibus cõſtitutũ,ſed ex diuiſibilibus ſemper partibus.
Dubõ. ¶Sed dices,cuilibet ꝓpõni de ineſſe correſpondet iam vna de poſſibili,⁊ ꝯ ẽt vni de poſſibili corrñdebit vna de ineſſe,quãqꝫ vera.nã ꝓpõ de ineẽ eſt ꝓpõ de poſſibili poſita in actu,vt ꝑ prioꝝ.dic̃ Ariſto.⁊ declarant oẽs greci,vt Alexã.Philoponus ⁊ Philon.igiṫ ſi poſſibile ẽ cõtinuũ diuidi ſm oẽ ſignũ, quãqꝫ ita erit ꝙ diuidetur ꝑ oẽ ſignũ.hec vꝫ illa de ineſſe,que ſibi correſpondet.
Reſpõſio. ¶Rñdeṫ apud Alexãdrũ,Philoponũ,⁊ Philonẽ, ꝙ ꝓpoſitioni de poſſibili aliqñ correſpondebit vna de ineẽ quãqꝫ vera,nõ tñ eiuſdẽ quãtitatis,vt põt cõtinuũ ſꝫ oẽ
K diuidi.igiṫ aliqñ diuiſuꝫ erit ſm vnũ eſſe diuiſuꝫ ſm vnũ eſt illa de ineſſe,q̃ illi correſpondet.poˢ eniꝫ nõ erit fruſtra in toto ſi in vno ſalueṫ.Ueluti poteſt oĩs aqua deſinere,nũqꝫ tñ deſinet correſpõdebit tñ ſibi aliqñ hꝫ vera.aliq̃ deſinit q̃ eſt alterius quantitatis.ꝓpõni vo poſſi ſm actũ correſpõdere dꝫ vna de ineẽ eiuſdẽ quãtitatis,ꝑꝑ cãm datã,rẽ hãc pauci intelligũt,⁊ vtplurimũ ſomniãt ex mala logica.ſi enim vidiſſent libros Ariſtotelis in logica,nõ extranea ſcriberent.verba textus patent.
recognes. ¶Cũꝫ aſſignauit argũ Democriti , quo atoma corpora ꝓbauit,nũc ad illud intẽdi rñdere,⁊ in rñdẽdo ꝑ excuſat ſe a reprobatiõe opionis,quã afferre debuit, ⁊ dicit.At vo,⁊ hec.ſ.atoma corpora ponẽtibꝰ nõ minus accidit ipoſſe.verũ(vt ingt)de his.ſ.opione,⁊ eius impoſſibili,qđ ei accidit,cõſideratũ eſt in alijs, vt in 3° libᵒ de celo,⁊ in 6°⁊ 7° libris phyſicoꝝ,⁊ in libello de lineis in
L diuiſibilibus,q̃ꝫq̃:(vt Philoponꝰ dic̃)libellus ille de lineis indiuiſibilibus ab aliquibꝰ Theophraſto aſcribaṫ. hec de excuſatiõe.Deinde in his.q̃ vult rñdere ad qõnẽ Democriti ordinẽ ponit,⁊ inquit. Sꝫ hec ſoluere tẽtandũ ẽ.quaꝑꝑ rurſus a ꝑnᵒ dubõneꝫ dicere opꝫ , añqꝫ ad ipſaꝫ rñdeamꝰ.hec de ordine.Circa vo ordis executionẽ ꝑmo diſtinguit hãc ꝓpõnẽ corpus nãle eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ,tripliciter,veluti tripliciter terminꝰ ille diuiſibile ſꝫ oẽ ſignũ põt intelligi.Cũ eniꝫ terminus ille ſit multiplex,propoſitio etiam ex illo conſtituta eſt multiplex.Diuiſibile ergo ſm oẽ ſignũ, vno mõ põt intelligi potẽtia, hoc eſt ſm ſucceſſionẽ in qua actus ſemꝑ ẽ potẽtie admiſtus.Alio mõ itelligi põt diuiſibile ſꝫ oẽ ſignũ, hoc eſt ſm infinita ſigna,ſiue ſꝫ ifinitas ꝑtes,nã lꝫ oẽ totũ ⁊ ꝑfectũ differãt ab infinito,tñ quãqꝫ oẽ accipiṫ ꝓ infinito.vt in deo.Deus enĩ eſt oẽ,⁊ infinitũ.nõ tñ ſemꝑ (vt dicemus.)Sic igiṫ põt intelligi diuiſibile ſm oẽꝫ ꝑtem, hoc eſt,ſm ifinitas ꝑtes.Alio mõ intelligi põt diuiſibile
M ſm oẽ ſignũ ſimul in actu,ita vt ſm oẽs ꝑtes ſimul actu ſit diuiſibile.De his tribꝰ ſignificatis primo ponit duo,⁊ dicit.Oẽ igiṫ corpus ſenſibile eẽ diuiſibile ſm qđcunqꝫ ſignũ,⁊ indiuiſibile, nõ eſt abſurdũ,qꝛ poˢ eſt diuiſibile ſm oẽ ſignuꝫ.Illud vo.ſ.indiuiſibile ſm oẽ ſignum,actu exiſtit.g̃ corpus nãle poˢ eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ,actu vo non eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ. ¶Quo vo ad vba attinet,dixit[corpus ſenſibile]qꝛ lꝫ ſint alia corpora a ſenſibilibꝰ diuiſibilia,vt mathematica,de illis nõ ẽ ſermo, ſed de ſenſibilibus,hoc eſt nãlibus.Aut dixit hoc ꝑꝑ materiã vt Philoponꝰ etiã autumat,q̃ lꝫ ſit corpus, nõ tñ, eſt corpus ſenſibile hoc eſt actu,ſed corpus potẽtia ſenſibile.Hec ergo ſunt duo ſignificata illius ꝓpoſitionis tertium autem ſupplebit poſtea.

¶Eſſe autem ſimul oĩno diuiſibile potentia, N.
impoſſibile videbiṫ eſſe.Si enĩ eſt poſſe ⁊ fiat, Anti.c.32.
non tñ vt ſit ſimul ambo potentia diuiſibile, ⁊ diuiſum,ſed diuiſum ſm quoduis ſignum. Nihil igiṫ,erit reliquũ,⁊ ad icorporeum corruptum erit ipſuꝫ corpus,⁊ generabitur vtiqꝫ rurſus,aut ex pũctis,aut oĩo ex nihilo. ⁊ hoc, quõo erit poſſibile.At vo ꝙ diuidaṫ in ſeparabiles ⁊ ſemper in minores magnitudines, ⁊ in ſemotas ⁊ ſeparatas,manifeſtum eſt.
¶Eſſe ſimul oĩno diuiſibile potentia impoſſi- Dilucidaᵒ.
bile vtiqꝫ eſſe videṫ.ſi eniꝫ poſſibile eſt fieret, te.c.eiuſdẽ
nõ ergo eſſent ſimul ambo in actu indiuiſibile ⁊ diuiſuꝫ,ſed diuiſum ſm qđcũqꝫ ſignum.ni
bil igitur erit reliquum,⁊ ſic ad incorporeum O
corrumpeṫ corpus, ⁊ ita fieret rurſus, vel ex pũctis vel oĩno ex nihilo ⁊ hoc quomodo poſſibile?verum ꝙ diuidatur in ſemper ſeꝑabilia,atqꝫ in minores magnitudines diſtanteſqꝫ ⁊ diſgregatas perſpicuum eſt.
¶Quia dixit rurſus qõnẽ eẽ repetendã,nũc repetit pro Democrito rõnẽ alio mõ,⁊ petit ꝑmo ꝙ corpus nãle eẽ ſiṫ diuiſibile in poˢ ſm qđcũqꝫ ſignũ(ita vꝫ.ꝙ aliqñ taliter ſit diuiſuꝫ vt nihil remaneat diuidẽdum) videṫ impoſſibile,⁊ hoc ꝓbat,quia tũc nõ eſſet poˢ diuiſibile ſꝫ oẽ ſignũ,ſꝫ actu diuiſibile.ingt.Eſſe ſimul oĩno hꝫ eſt ſm oẽ ſignũ diuiſibile potẽtia,impoſſe vtiqꝫ eſſe videṫ.ſi.n. poſſibile eſt tũc aliquando ⁊ fieret in actu.Qꝛ ſi eẽt aliquãdo factũ in actu.nõ ergo eſſent ſimul ambo in actu indiuiſibile ⁊ diuiſuꝫ,ita ꝙ relictũ ẽ idiuiſibile,⁊ ab alio diuiſuꝫ,ſꝫ diuiſuꝫ ſm qđcũqꝫ ſignũ,⁊ ſic ad incorporeum corrũpereṫ,corpus,⁊ ita fieret rurſus vel ex pũctis,vel
P oĩno ex nihilo,⁊ hoc quo mõ poſſibile?hꝫ enĩ deſtructuꝫ eſt,tũc petitionẽ recolligit.⁊ ingt.veruꝫ ꝙ diuidatur in ſemꝑ diuiſibilia atqꝫ in minores magnitudines diſtanteſqꝫ ⁊ diſgregatas perſpicuuꝫ eſt.Sic igitur pꝫ corpus ipſum nõ poſſe diuidi ſm oẽ ſignũ,ſed eſſe deuenire ad magnitudines ſeorſum ſeparatas ⁊ diſgregatas.
¶Scđꝫ Philoponuꝫ Ariſto.cũ aſſignauit duo ſignifica- recognes.
ta ꝓpõnis,vult ſeligere ſignificatũ veꝝ,a falſo . Et ꝑmo oſtẽdit ſignificatũ falſuꝫ,⁊ dicit.Eſſe aũt ſimul oĩno hoc eſt ſm oẽ ſignũ poˢ diuiſibile,impoſſe videbiṫ eẽ, ⁊ implicãs ꝯdictionẽ,qđ ꝓbat dicẽs.Si eniꝫ eſt poſſibile ſiṫ ſm oẽ ſignũ eſſe diuiſuꝫ,⁊ fiat g̃.non tñ(vt ingt) fiat,ita
Q vt ſint ſimul ambo,hoc eſt vt ſiṫr ⁊ ſemel tale corpus ſꝫ oẽ ſignũ actu diuiſuꝫ ſit poˢ diuiſibile,⁊ actu diuiſuꝫ, vtpote ſm vnã partẽ poˢ diuiſibile,⁊ ſm alterã actu diuiſum,ſed volo ꝙ ſm qđuis ſignũ ſit ſiṫ ⁊ ſemel diuiſum penitus.¶Quo vo ad verba attinet, aiaduerte vbũ illud,poˢ diuiſibile in alijs codicibus legi idiuiſibile,veꝝ idẽ eſt,qꝛ qđ actu eſt indiuiſibile,poˢ eſt diuiſibile, clarius tamẽ legiṫ(vt diximus.)Sic igiṫ vult ꝙ ſi eſt poſſibile ſimul eẽ diuiſum ſm oẽ ſignũ,vt ſit de facto actu ſimul ſm oĩa diuiſuꝫ,⁊ nõ ſm partẽ aliquaꝫ ſit, ſm aliquã nõ.Tũc oſtendit huius ipoſſibilitatẽ per rõnes ſuperius factas,⁊ dicit.Igiṫ caſu iſto poſito,reliquũ erit nihil,⁊ ſic corpus nãle erit corruptũ ad incorporeũ , qꝛ vel ad nihil,vꝉ ad pũcta,⁊ ita gñabiṫ rurſus,aut ex pũctis,aut oĩno ex nihilo,⁊ hoc quo mõ(ingt)erit poſſibile.q.d.nullo mõ vt in rõnibꝰ Democriti dcm̃ eſt,g̃ ſignificatuꝫ iſtud eſt impoſſe.Tunc colligit ſignificatũ verũ,
⁊ ingt,

A ⁊ inquit.At vo ꝙ diuidaṫ ad ſeꝑabiles,⁊ ſemꝑ ad minores magnitudines ſeorſuꝫ diuiſas,ac ſeorſuꝫ ſeꝑatas,manifeſtũ eſt,ſenſus g̃ verus eſt,ꝙ corpus ſenſibile eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ ſm potẽtiaꝫ,hoc eſt ſm ſucceſſionem in qua actui diuiſo eſt admiſta potentia ad ſemper vlterius diuidendũ,hic eſt ſenſus propoſitionis verus.
Ant.c.33. **¶Neqꝫ itaqꝫ ſm partem diuidenti erit infinita in minutas partes ſectio , neqꝫ ſimul poſſibile eſt eſſe diuiſum ſm omne ſignum , (non enim poſſibile eſt) ſed vſqꝫ ad aliquid. Neceſſe eſt igitur inſecabiles ineſſe magnitudines inuiſibiles , ⁊ preſertim ſi erit generatio ⁊ corruptio, hec quidem ſegregatione,illa vero congrega**
B **tione.Sermo igitur qui cogere videṫ eſſe magnitudines inſecabiles,hic eſt.**
Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ **¶Quare neqꝫ ſm partem diuidenti erit vtiqꝫ infinita fractura,neqꝫ eſt poſſibile ſimul eẽ diuiſum ſm omne ſignum, nõ enim poſſibile,ſed vſqꝫ ad quid,neceſſe igitur indiuiduas exiſtere magnitudines inuiſibiles.Atque ⁊ aliter certe erit generatio ⁊ corruptio,hec quidem diſgregatione.Illa vero congregatione. ſermo quidem igitur qui videtur cogere magnitudines eſſe indiuiduas.hic eſt.**
Com̃.33. ¶Cum accepit ſuppoſitionẽ,nũc arguit propoſituꝫ Democriti.acceptuꝫ eſt enim ipoſſibile eſſe ſimul ſm oẽ ſi-
C gnũ corpus nãle diuiſum.tunc cõcludit, quare neqꝫ ſm partẽ diuidẽti erit vtiqꝫ ifinita fractura, neqꝫ poſſe ẽ ſiṫ eſſe diuiſum ſm oẽ ſignũ.nõ enĩ poſſe,vt dixit, ſꝫ vſqꝫ ad quid vt ad certas datas magnitudies,neceſſe igiṫ indiuiduas exiſtere magnitudiẽs idiuiſibiles,atqꝫ ⁊ aliter certe erit generatio ⁊ corruptio,hec qđẽ diſgregatiõe corruptio eſt.illa vo congregatione generatio erit,vbi enĩ corpora atoma dabũtur ad que ſtat vltia reſoĺo.erit igitur ⁊ generatio ⁊ corruptio ex illis,nõ tamen eadem rõne.Sed diſgregatione corruptio,cõgregatione illoꝝ generatio.tũc epilogat ⁊ patet. ¶Aiaduerte ꝙ dato iſtis atomis corporibus que Democritus cõceſſit, ⁊ ad q̃ vltimã diuiſionem dixit venire corpoꝝ nãliuꝫ,non ꝑꝑea oportet vt ſint principia gñationis.⁊ corruptio ſimpĺr ⁊ oĩno, vt diſputatũ eſt,qꝛ adhuc ſm rei veritatẽ, dantur mã ⁊ forma,ex qbus hec corpora atoma fieri oportet,ſi erũt nãlia,vel ſi pure magnitudines ſint,ex his ſuba corporea nõ ꝑficiſceṫ niſi vti a diſpoſitiuo quodã, ⁊ ſic De-
D mocritus nullo modo hꝫ ꝓpoſitũ.nã ſm Ariſtotelẽ añs eſt cõcedendũ.vꝫ corpora atoma ſunt.⁊ conſequens negandũ.igiṫ ꝑncipia reꝝ ſimpĺr,vt poſtea dicetur.
¶Tertiũ ſignificatũ illius ꝓpõnis exponendo diuiſibile ſm omne ſignuꝫ, ideſt ſm infinitas partes, ideo qꝛ hoc eſt reprobatũ 3° phyſico. recolligit iterum ſimul ſignificata falſa, ⁊ dicit. Neqꝫ itaqꝫ ſm partem diuidenti erit infinita ſectio,⁊ ſic,illa eſt falſa,corpus eſt diuiſibile ſm omne ſignum,hoc eſt ſm infinitas partes,qꝛ(vt Philoponus ingt)lꝫ totum ꝑfectum,⁊ oẽ poſſunt accipi quãdoqꝫ pro infinito,hic non poſſunt accipi, qꝛ perfectum eſt cuius eſt finis, infinitum vo caret fine,totum ⁊ oẽ eſt cuius nulla particularum eſt extra , infinitum eſt cuius ſemper eſt aliqua particula extra.non ergo corpus ſenſibile poteſt diuidi ſm omne ſignum.i.ſm infinita ſigna, quia tunc darentur actu infinita, neqꝫ ſimul(vt inquit) poſſibile eſt eſſe diuiſum ſm omne ſignum , non eniꝫ eſt
poſſibile,vt dictũ eſt , ſed vſqꝫ ad aliquid.refutatis his ſenſibus,repetatur argumẽtum Democriti,hoc pacto, corpus naturale,vt lignuꝫ,eſt diuiſibile ſꝫ omne ſignũ. ergo poſſibile eſt eſſe diuiſum ſm omne ſignum ponaṫ ineſſe,⁊ ſequitur eſſe atoma corpora,cõgregatione quoruꝫ eſt generatio,⁊ diſgregatione eſt corruptio.vnde dicit.Neceſſe eſt igitur inſecabiles eſſe magnitudies,⁊ inuiſibiles,⁊ erit hoc neceſſarium, ſi generatio erit cõgregatione,corruptio diſgregatione,hoc autem ſequiṫ poſſibili illo poſito in eſſe.Ideo epilogat,ſermo igitur,qui cogere videṫ eſſe magnitudines inſecabiles, hic eſt.Totus eniꝫ ſyllogiſmus ſtat in hoc,corpus eſt diuiſibile ſm omne ſignum.ergo eſt poſſibile eſſe diuiſum ſm omne ſignum,ponatur in eſſe,⁊ ſequitur qđ Democriti. F
¶Quod autẽ lateat paralogizans,⁊ qua lateat, Ant.c.34.
dicamus.Qm̃ eniꝫ non eſt punctus puncto cõtiguus,eſſe omnino indiuiſibile,eſt quidẽ vt ineſt magnitudinibus,eſt autem vt non.
¶Quoniam autem latet paralogizans, ⁊ quo Dilucidaᵒ.
modo latet.dicamus, Quoniam enim non eſt te.c.eiuſdẽ
punctus puncto contiguus, omnino eſſe diuiſibile eſt quidem ſic exiſtens magnitudinibus. eſt vero non ſic.
¶Reſpondet nũc ad argumẽtũ Democriti,⁊ vult illam Cõmẽ.34.
propoſitionẽ.cõtinuũ eſt diuiſibile ſm omne ſignũ. eſſe diſtinguẽdã.nã eſt vera vno modo.,alio vo modo falſa. nam continuum poteſt diuidi ſm omne ſignuꝫ in potẽtia:non autẽ in actu ,cauſa autẽ quare non eſt diuiſibile ſm omne ſignũ in actu eſt,qꝛ punctus non eſt cõtiguus ⁊ imediatus puncto,vbi nãqꝫ pũcta eſſent immediata, tunc poſſemus ſeorſuꝫ puncta diuidere,⁊ ita nihil reſta- G
bit diuidendum. ¶Sed dices.quid ad formam. omne Dubõ.
poſſibile poteſt poni ineſſe. primo poꝝ. igiṫ ſi cõtinuum eſt diuiſibile ſm omne ſignũ,ponaṫ ineẽ,⁊ argũ ſtabit.
¶Reſpondet Egidius, ꝙ poſſibile eo modo debet po- Rñᵒ Egi.
ni in eſſe,quo mõ eſt poſſibile, ⁊ qm̃ hoc eſt poſſibile in fieri ⁊ nõ in facto.igiṫ dꝫ poni in eſſe in fieri, ⁊ ſic ſemper aliquid reſtat diuidendũ. ¶Sed hec rñſio videṫ contra Confutaᵒ.
Alexandrũ,Philoponũ, Philonẽ,⁊ Ariſtotelẽ. nã ꝓpõ de ineẽ eſt illa q̃ eſt vera de ꝑſenti. Qꝛ autẽ poniṫ in fieri,nõ eſt poſitũ in eẽ de pñti ſm bonã logicaꝫ, ⁊ ita hoc nõ eſt logicã itelligere. ¶Propter qđ dicas.vt ſupra,ꝙ Aliter.
poſſibile eſſe ſm actũ,dꝫ poni ineſſe ſm eandẽ vtriuſqꝫ ſubiecti ambarũ ꝓpoſionuꝫ quantitatẽ,at poſſibile eſſe in potentia,non dꝫ poni in actu ſm eãdẽ quantitatẽ,qꝛ ſi ꝓpoſitio poſſibilis eſt vera.de omni,ſat eſt ponere eã ineẽ de quodam.Sed hec forte repetemus.
¶Hac q̃ſtione reſumpta,nunc reſpondet, ꝙ in ſyllõ illo
latet deceptio,nã ꝓpõ hec , corpus eſt diuiſibile ſm oẽ H
ſignũ,eſt multiplex,multiplicitate illius termini cõplexi, diuiſibile ſm oẽ ſignũ,nã ſi intelligiṫ diuiſibile ſm oẽ ſignum potentia,eſt vera, ⁊ tunc negatur corpus poſſe eſſe diuiſum ſm omne , qꝛ argumentum procedit ab eo qđ eſt poſſibile ſm ſucceſſionem,ad illud quod eſt poſſibile ſm permanentiam ⁊ ſimultatem. Uel ab eo quod eſt poſſibile ſm potentiam,ad id,quod eſt poſſibile ſm actum, ⁊ ſic latet deceptio. Reſpondendo ergo ad formaꝫ,ſumit hanc ſuppoſitionem.ſ.ꝙ nullũ corpus cõponitur ex punctis.⁊ dicit.Qm̃ enĩ nõ eſt punctus puncto cõtiguus,hoc eſt,qm̃ corpus non cõponiṫ,ex pũctis cõtiguis,eẽ oĩno.ſ.ſm oẽm ꝑtẽ indiuiſibile eſt qđem vt ineſt magnitudinibꝰ,qꝛ in actu eẽ indiuiſibile ſm omne ſignũ ineſt corporibꝰ,eſt aũt nõ,qꝛ poˢ diuiſibile ſm omne ſi-

I gnū ineſt corporibus. Ad formā ergo dico q corpus na-
turale eſt diuiſibile ſm omne ſignū potentia ꝛ ſucceſſio-
ne, nō aūt actu ꝛ ſimultate, mō ſi ita eſt, nō ſequitur cor-
pus nāle eſt diuiſibile ſm oē ſignū ſm ſucceſſionē, ergo
poſſe ē eē diuiſuꝫ ſꝫ ſimultatē. Hęc ad formā Ariſtoteles
ſꝫ adhuc vꝫ ſtare argū^m, q2 ſi ē poſſe diuidi ſm oē ſignuꝫ
potētia eſt poſſe diuidi ſꝫ oē ſignū, ſed oē poſſe pōt poni
ineſſe, ponat̃ ergo ineſſe, q ſit diuiſum ſm oē ſignū, ꝛ re-
linquit̃ qđ, vt prius. ergo nō vꝫ argū^m ſolutū. Hęc quę-
ſtio mouet̃ a Philopono, de qua in cōmētarijs abūde.
Ariſtoteles videtur innuere reſpōſionē, q ꝑpoſitio de
poſſibili ſm potentiam ꝛ ſucceſſionem non poteſt po-
ni ineſſe, q2 tunc fuit poſſibilis ſm actū, ꝛ permanētiaꝫ,
ꝛ ſic concedit hanc, poſſe eſt corpus nāle diuidi ſm oē ſi
gnū, ꝛ negat hāc, poſſe eſt eſſe diuiſum ſꝫ omne ſignuꝫ,
K q2 p^a erat de poſſi ſm potentiā, ꝛ ſucceſſionē. ſcđa eſt de
poſſibili ſm actum, ꝛ ſimultatē, ac ꝑmanētiaꝫ. nō g̃ ſeq-
tur nāle corpus eſt diuiſibibile ſꝫ omne. ergo eſt poſſibi
le ſm omne ſignum eſſe diuiſuꝫ, ſed bene ſequitur. ergo
eſt poſſibile diuidi ſm omne ſignum, q2 diuidi ſucceſſio-
nem, ac potentiam dicit. Diuiſum vero dicit actum ꝛ ꝑ-
manētiam ac ſimultatem. Nos enim concedimus cęluꝫ
poſſe moueri ſm omnem partē motus, non tamen con-
cedimus poſſe eſſe motum ſm omnem partem motus,
q2 tunc ceſſaſſet a motu. Sed adhuc dubitabis, oē poſ-
ſibile pōt poni ineē, ꝑmo priorū. Pręterea cuilibet pro-
poſitioni de poſſi correſpōdet vna de ineſſe. Ariſtoteles
velle vꝫ hęc non eſſe vera in ſucceſſiuis, ſed ſolū in per-
manētibus. ¶ Philoponus vero pulchre exponit men- (De ꝑpōnibus ꝯtigentibus nota hęc.)
tem Ariſtotelis. ꝛ vult q in ſucceſſiuis, ꝛ in ꝑpoſitionib^9
poſſibilibus ſm potentiam, non eodē modo ſint ponen
dę propoſitiones in eſſe vt in illis quę ſunt in ꝑmanen-
L tibus. Nam quādoq3 vl̃es ponūtur ineſſe in particula-
ri, vt cū dicimus dies craſtina poteſt eſſe ſm oēꝫ partē,
ſatis eſt vt ponat̃ ineē ſm aliquā partē, q2 dies eſt, ſi ali-
qua ſui ꝑs eſt, qñq3 ponunt̃ ineſſe ꝑ negatiuas, dies eniꝫ
craſtina ſm ꝑtē oēm pōt eſſe, ſi nulla ꝑs craſtinę diei ſit
impoſſibilis, ꝛ ſic ꝑpōnibus ꝯtingentibus in ſucceſſiuis
aliquando correſpondet vna de nō ineſſe, aliquādo vni
uerſalibus correſpondent particulares, at in ꝑmanen-
tibus aliter, ſemper enim vl̃ibus vl̃es, affirmatiuis affir
matiuę correſpondent. Ex his pꝫ ſolſo. cōcedo enim cor-
pus naturale eſſe diuiſibile ſm omne ſignum ſucceſſio-
ne ꝛ potentia. ergo poteſt ſm omne ſignuꝫ diuidi, iteruꝫ
concedo ſucceſſione ꝛ potentia. Sed cum infertur er-
go poteſt ſm omne ſignum eſſe diuiſum, ſemper negan-
da eſt ꝯñtia, q2 argumentum ꝓcedit a poſſibile ſm ſuc-
ceſſionē ad poſſibile ſꝫ ꝑmanētiaꝫ. Ex his pñt ſolui mul
M ta ſophiſmata, vt illud mā pōt ſtare ſine forma. ergo ali-
qñ ſtabit, corpus pōt ſtare ſine loco. g̃ aliqñ ſtabit, q̃ꝫq̃ꝫ
de rigore logico negant̃, tñ cōceſſis ꝑpōnibus, negādę
ſunt conſequentię, q2 materia poteſte ſtare ſine forma
ſucceſſione, non tamē ſimul, corpus ſine loco ſimiliter.
Silr non ſequitur, omnis homo eſt corruptibilis. g̃ ali-
quando omnis erit corruptus, ſemꝑ neganda eſt ꝯñtia,
qm̃ añs eſt veruꝫ ꝛ poſſibile ſm ſucceſſionem, non autē
ſꝫ ſimultatē. Hęc de dubitatione. ¶ Animaduerte quo
ad verba Ariſtotelis, q reſpondendo accepit corpus
non componi ex punctis, cauſa eſt, quia ſi corpus poſſet
componi ex punctis, corpus poſſet eſſe diuiſum ꝛ poſ-
ſet diuidi ſm omne ſignum. Hęc auteꝫ ſuppoſitio accipi-
tur (vt conceſſa) q2 etiam a Democrito cōceſſa eſt, cuꝫ
in ſuo argumēto duxit ad illam tanq̄ꝫ ad aliquid impoſ-
ſibile. Philoponus tamen probat hāc, q2 ſi magnitudo
fiat ex punctis, aut quatenus puncta ſunt contigua, ꝛ ſe

N tangentia, aut quatenus non ſe tangunt, ſi quatenus nō
ſe tangunt, inter ea dabitur vacuuꝫ, ſi vt ſe tangunt, vel
quo ſe tangunt ſm tota, ꝛ ſic magnitudo eſſet indiuiſibi
lis, cum eſſet punctorum penetratio. Si vō quo ſe tan-
gunt ſm partem, tunc erunt diuiſibilia.

¶ Videtur autem quando hoc ponitur, ꝛ vbiq3 ꝛ oī in parte punctum eſſe. quare neceſſe eē diuidi magnitudinē in pūcta. vbiq3 eniꝫ eſſe punctū, quare, aut ex tactibus aut ex pūctis eſſe. Anti.c.35.

¶ Videtur autē quando hoc ponitur, ꝛ vbiq3 ꝛ vndiq3 pūctū eſſe, quare neceſſe eſt diuidi magnitudinē in pūctū, vbiq3 eniꝫ eſt pūctus, quare vel ex tactibus vel ex punctis erit. Dilucida°. te.c.eiuſdē

¶ Propter verba quę in textu ſequēte ponunt̃, hic Ari- Com.35.
ſtoteles videtur dubitare cōtra dicta. Et dubitatio po-
O teſt ſic componi. Si punctus vbiq3 in linea eſt diuiſio
effici poteſt ſm omne ſignum. hęc patet, quia diuiſio fit
in puncto, ꝛ ita vbiq3 punct^9 eſt, vbiq3 diuiſio fiet, vel
fieri poterit. Sed ponit antecedens. ꝛ inquit. Videt̃ au-
tem quando hoc ponitur, ꝛ vbiq3 ꝛ vndiq3 punctū, hoc
eſt, ſed punctum eſt vbiq3 in linea. quapropter neceſſe
eſt diuidi magnitudinem in nihil, hoc eſt adeo, vt nihil
reſtet diuidendum, ꝛ tunc ſequetur poſitio Platonis. vi
delicet q vel corpora erūt ex tactibus, vel pūctis. addu
cit quando hoc ponitur, q2 vtrum hoc debeat concedi
vel ne, eſt tota argumenti vis. Sic igitur ſi punctis, eſt
vbiq3 in linea, diuiſio fieri poterit in actu ſm oē ſignum
punctus eſt vbiq3. igitur diuiſio fieri poteſt ſm omne ſi-
gnum. ¶ Animaduerte q ſenſus literę eſt ſanus, verba
tamen textus forſitan ſunt tranſpoſita, ꝛ ſic paraphra-
P ſtice legerē, videtur autē quando hoc ponitur ꝛ vbiq3
ꝛ vndiq3 eſſe punctum, hoc eſt dicere ſi vbiq3 ꝛ vndiq3
punctus eſt, hoc debet poni, ꝛ tunc hęc eſt maior ſyllo-
giſmi hypothetici, interponit concluſionem ante mino-
rem, ꝛ tu tranſpone minoreꝫ ſic. vbiq3 enim eſt punct^9,
hęc eſt minor, ꝛ poſitio antecedentis, tunc concluſio, q̃-
re neceſſe eſt diuidi magnitudinem in nihil, hoc eſt vſq3
adeo vt nihil reſtet, ꝛ ſic ſm omne ſignuꝫ, ꝛ tunc dat du
bitationem. ꝛ inquit. Quare vel ex tactibus, vel ex pun
ctis erit totum ipſuꝫ, quod erat Platonis poſitio, ꝛ hoc
modo ipſa litera patet, ꝛ bene.
¶ In cōmentarijs de his verbis fecimus q̄ſtionē, Philo
ponus vero legit hęc cum pręcedentibus, naꝫ cum de-
duxit ad hoc, q tūc magnitudo componeretur ex pun-
ctis, oſtendit nunc quid conſequenter ſequit̃. ꝛ dicit. Et
Q ſi magnitudo ex punctis componeretur vt dicunt, qui
corpora ex indiuiſibilibus cōponunt, videbitur punctū
eſſe, ꝛ vbiq3, ꝛ pro ideſt, ꝛ in omni parte. Vel melius po
teſt cōtinuari hoc pacto, cum enim dixit, magnitudinem
ſm omne ſignum nō eſſe actu diuiſibileꝫ, oſtendit eos, q
ita diceret, quid ſequitur (vt dicant) ꝛ dicit. Videt̃ autē
quādo hoc ponit̃. ſ. q magnitudo ſm oē ſignū ſit diuiſibi
lis actu, ꝛ vbiq3 ꝛ in omni parte eſſe punctuꝫ ac ſignuꝫ
ſupra qđ fit diuiſio actu. nam cuꝫ magnitudo ſit diuiſibi-
lis ſm oē ſignū actu, ꝛ ſignuꝫ ꝛ punctum idem ſint, vide-
bitur q in omni parte magnitudinis erit punctum, ꝛ ſi-
gnum actu, quo conceſſo infert, quare neceſſe eſt diuidi
magnitudinem in puncta, cum vbiq3 ꝛ in omni parte ſit
punctū actu, ꝛ tunc ſequitur aut ex tactibus, aut ex pū-
ctis confici magnitudinē. ¶ Animaduerte, vt ex cōmen Philo nota.
tarijs Philoponi colligitur, q ſi tot eſſent actu puncta
in magnitudine, ſm quot partes ipſa ſit diuiſibilis, cum
ſm partes infinitas ſit magnitudo diuiſibilis, infinita
erunt

A erunt actu pūcta in ipſa, ꝛ ſic magnitudo cōponet̃ ex il-
lis ꝛ diuidetur ad illa. Vbi enim puncta infinita ſint in
magnitudine, erunt attigua, cum inter ea non detur va
cuuꝫ, nec detur pars non habēs punctū. g̃ ſunt attigua,
ꝛ ita magnitudo cōponetur ex illis, ꝛ diſſoluet̃ ad illa.
Quare oportet dicere nullum eſſe punctū in actu in ma
gnitudinem, pręter eum, quo magnitudo diuiditur actu
ab altera magnitudine (vt Philoponus autumat) alij
ſunt poteſtate vt dicetur. Verum hęc verba legas ꝛ re-
legas, quia abſtruſiſſima ſunt, ꝛ mihi occulta.

¶ Hoc autem q ineſt in omni parte, eſt quia vnus vbique eſt, ꝛ omnes vt vnuſquiſq3. plures autē vno non ſunt. conſequenter enim, non ſunt. Quare, non omni in parte. Si eniꝫ ſm me- Anti.c.36.
B dium eſt diuiſibilis, ꝛ ſm contiguum punctuꝫ erit diuiſibilis. Hoc autem nō. non enim eſt cōtiguum ſignū ſigno, aut punctuꝫ puncto. Hoc autem, eſt diuiſio, aut compoſitio. Quare eſt ꝛ congregatio ꝛ ſegregatio, ſed neq3 in impartibilia ꝛ ex impartibilibus (multa eniꝫ ſunt impoſſibilia) neq3 ita, vt oī in parte diuiſio fiat (ſi eni eſſet contiguus punctus puncto, hoc vtiq3 eſſet) ſed ī parua ꝛ minora eſt ſegregatio, ꝛ cōgregatio ex minoribus.

¶ Hoc autem ſic vbiq3 exiſtit: quoniam vnus vbiq3 eſt, ꝛ omnes vt vnuſquiſq3. plures vero vno non ſunt. conſequenter eniꝫ non ſunt, quapropter non vbiq3. Si enim ſm medium eſt di- Dilucida°. te.c.eiuſdē
C uiſibile, ꝛ ſm contiguum punctum erit diuiſibile, ſed hoc non. non enim eſt contiguum ſignum ſigno, vel punctum puncto. Hoc auteꝫ erat, diuiſio vel compoſitio, quare erit ꝛ cōgregatio ꝛ diſgregatio, ſed non in atoma ꝛ ex atomis (plura enim eſſent atoma vel abſurda) neque ſic vt vbique diuiſionem ſit facere, ſi enim eſſet contiguus punctus puncto, hoc vtiq3 eſſet, ſed in parua ꝛ minima eſt, ꝛ congregatio ex minimis.

¶ Reſpondet q punctū eſſe vbiq3 pōt intelligi duplici- Com.36^m.
ter. Vno mō vt verbum vbiq3 diſtribuat ſingulas toti^9
partes, ꝛ ſic conceditur. nam in ſingulas totius ꝑtes eſt
punctus. Alio modo vbiq3 diſtribuit omne ſignuꝫ, ꝛ ſic
nō vbiq3 eſt pūctus, quia pūctus nō eſt in puncto, neq3
iuxta, ꝛ contiguus puncto. ꝛ ſic literā exponunt latini. Et
lꝫ reſponſio hęc vera ſit. attamen nō pōt textui cōſona-
D re. Propterea videtur mihi q Ariſtoteles ſic diſtinguat
illā, q punctum eſſe vbiq3 in linea ſiue continuo poteſt
eſſe in actu ꝛ potentia. Si in actu, ſic pūctus erit imme-
diatus puncto, ꝛ ei cōtiguus. at ſi in potētia, nō eſt ita, q2
ſemper data parte, in ea erunt infinita puncta in potē-
tia. ꝛ hoc inquit. Hoc auteꝫ ſic vbiq3 exiſtit, qm̃ vnus eſt
in actu, ꝛ oēs vt vnuſquiſq3. q. d. omnia puncta habent
vicem vnius rei in actu, quę enim ſunt plura potentia,
ideo oēs vt vnū quoddā eſſe ait. plures vero vno ſeor-
ſum ꝛ in actu nō ſunt. ꝯñter eniꝫ nō ſunt, quapropter nō
vbiq3 ſunt in actu, q2 ſi vbiq3 eſſent in actu plura eēnt.
ſi enim ſm punctum medium eſt diuiſibile, ꝛ ſm punctū
illi immediatū ꝛ contiguū poteſt diuidi, q2 ambo in actu,
ꝛ eiuſdē rōnis. Sꝫ hoc nō, nō eni eſt cōtiguū ſignū ſigno,

vel qđ idē eſt, punctū puncto, ꝛ tunc ſubdit qūo erat diui E
ſio dicens. Hoc autē erat diuiſio ꝛ cōpoſitio ſupra pūn-
cto in potētia, quare erit ꝛ cōgregatio ꝛ diſgregatio, ſed
nō diſgregatio in atoma, ꝛ diſgregatio ex atomis, plura
eniꝫ eſſent atoma, ꝛ pūcta in actu, vel abſurda, q2 forte
gręcum verbum corruptū eſt, ꝛ dꝫ dici atopa loco ver-
bi atoma, neq3 ſic vt vbiq3 diuiſionē ſit facere. vꝫ. ī pū-
cto medio, ꝛ in puncto illi īmediato. ſi eni eēt ꝯtigu^9 pū-
ctus puncto, hoc vtiq3 eēt, ideo ſubdit veritatē reſpon
ſionis dicēs. Sꝫ in parua ꝛ minima eſt diſgregatio ꝛ cō-
gregatio ex minimis. ſic igit̃ patet vbiq3 eē pūctū in po-
tentia nullibi eſſe in actu niſi in extremis. Scđo pꝫ diſ-
gregationem ꝛ congregationeꝫ fieri in minima ꝛ ex mi-
nimis, non autem ex atomis indiuiſibilibuſq3 pūctis. F
¶ Sed circa hęc querit Egidius in q̄ſtionibus. vtrū cor- p^a dubō.
pus quantum ꝛ continuum ſit diuiſibile in infinitum, q
non videtur, q2 tunc in eo eſſent infinitę ꝑtes quantę.
¶ Ad hoc reſpondet Egidius q corpus cōtinuum diuidi Rñ° Egi.
poſſe in infinitū eſt duplr̃, vel vt naturale, vel vt quātū
continuuꝫ. vt nāle, ꝑpoſitio eſt falſa, q2 oē corpus natu-
rale eſt determinatū ad maximū ꝛ ad minimuꝫ, vt dixi-
mus, vt cōtinuum vō, adhuc duplr̃, vel ſm partes ęqua
les vni certę datę, ꝛ ſic non poſſet diuidi in infinitū, vel
ſm partes ꝑportionales ꝑportione minoris inęqualita
tis, ꝛ ſic corpus pōt diuidi in infinitū. rōnes huius rei ex
textu colligūtur, ꝛ eſt Ariſtotelis in litera determinatio.
¶ Sed ſuꝑ hac determinatione cōtingit dubitare. ꝑmo, Dubō p^a ꝯ Egidium.
q2 vna eſt potentia contrariorū. 10. metaph. ꝛ ſcđo topi
corū. Augumētū ꝛ diminutio ſunt duo oppoſita. igit̃ vna
erit potentia vtriuſq3. igit̃ per eādē potentiā corpus na
G turale quātum pōt augeri in infinitū, hoc cōſequens eſt
ꝯ Ariſtoteleꝫ. 3. phyſi. tex. cōmen. 60. quare ꝛ añcedens.
¶ Secundo. Si corpus quātum vel continuum ipſum 2^m
poteſt diminui in infinitū, vel rōne formę vel rōne mate
rię, nō ratione formę, q2 forma terminat ꝛ finit. 3. phyſi.
cōmē. 59. in fine. nec rōne materię, q2 materia pro tanto
minuitur pro quāto recipit minorem formā. igitur ſi nō
poteſt ipſa forma minui in infinituꝫ nec materia. cū cor-
reſpondenter diminuantur. ¶ Tertio. Hęc Egidij de- 3^m
terminatio eſt cōtra Auer. Quantuꝫ. ſ. ad primū dictum.
vult eni Auer. 3. phyſi. cōmen. 60. q geometra ꝛ natura
lis cōueniūt quātum ad hanc ꝑpoſitionē, q cōtinuū eſt
minuibile in infinitū. nō aūt augumētabile, q2 ſi eēt au-
gumētabile in infinitū aliqñ eēt auctū. nō aūt ſi diminui-
bile aliqñ diminutū, vt dicit ibidē. cō. 69. Iſtę ſunt maxi Qualia dicta ꝑpria.
mę difficultates, ꝛ tactę a me in 3° phyſicorum ꝛ alibi, ꝛ
ſemper in re hac fui ambiguus, ꝛ varia ſcripſi, queād- H
modū ſoleo in omnibus rebus meis. In phia enim nihil
certi habeo, qđ nō poſſit eſſe ꝓbabile ꝑ vtraq3 parte.
¶ Pro ſolōne horū igitur q̄ nūc occurrūt, dicā cū pro- Solutio.
teſtatione dicendi aliter ſi aliter cōtingeret. ¶ Et ꝑmo p^m ſuppo^m.
aīaduerte q augeri eſt ire ad eē, ꝛ ad formā apud Auer
roem ꝑ totū illū tertium. cauſa eſt q2 eſſe forma ꝛ perfe
ctio idem ſunt. per augumentū enim res creſcit in perfe
ctione, q2 in maiori quanto eſt maior virtus cęteris pa-
ribus. perfectio eſt forma ꝛ eſſe ſiue actus. igitur per au
gumentū res currit ad formā. ¶ Ex quo ſequit̃ q quan- Coro^m.
tācūq3 cōtingit eē magnitudinē in potētia in mundo tā-
taꝫ cōtingit eſſe in actu. Nā mundus eſt perfectus ꝛ cō-
ſtat ex omni materia totoq3 poſſibili ſm perfectioneꝫ,
nulla enim eſſe poteſt perfectio, quę non ſit in mundo.
igitur ſi poteſt magnitudo augeri in infinituꝫ, poteſt eē
quando aucta, immo ab ęterno fuiſſet aucta.
¶ Accipio ſecūdo q diminui eſt ire ad imperfectioneꝫ, 2^m
quia ſicut in maiore quāto eſt maior virtus (vt dicitur)

I ceteris parib⁹,ſic in minoꝛe minoꝛ.Impꝑfectio eſt nō eſ-
ſe priuatio,⁊ quaſi mā, vt Auer.dicit.quare ire ad min⁹
Coꝛolm. eſt ire ad priuationē ⁊ imperfectionē. ❡Ex hoc ſeqtur
contra.ꝙ nō quātam cōtingit minui magnitudinem,tan
tam cōtingit eſſe minutā,qꝛ ſiue hoc ponaꝉ,ſiue nō, mū
dus ē ſꝑ ęque perfectus,⁊ ſic nō opꝫ eſſe in actu,cū nihil
3m ad vniuerſuꝫ.❡Tertio accipio ꝙ tā mathematicus,q̄ꝫ
phyſicus concedere debēt hanc, magnitudo coꝛpoꝛea
pōt diminui in infinitū,nō tñ eodē modo.nam phyſicus
concedit hanc per accidēs,qꝛ per habitum atqꝫ rōneꝫ
mathematicam,at mathematicus per ſe, qꝛ pꝛopꝛia ra-
tione,quę eſt cōtinuitas.continuum eniꝫ ⁊ a phyſico,⁊ a
mathematico conſideratur pmo celi.cōmen.⁊.veruꝫ a
naturali,vt accidens coꝛpoꝛum naturaliuꝫ,a mathema
tico vt cōtinuum,⁊ ſic a phyſico per accidens,⁊ ab ipſo
Coꝛolm mathematico per ſe. ❡Ex hoc ſequitur ꝙ lꝫ naturalis
K Phs concedat illam,nō ꝓpter hoc,opoꝛtet negare mi
nima naturalia,qꝛ per ſe minima naturalia,vt coꝛpoꝛa
naturalia dantur per accidens,vt quanta non dantur.
igitur phyſicus ꝑ ſe habet illa ponere,ſed per accidens
4m negare,⁊ hoc pauci ante me noꝛunt.❡Quarto accipio
ꝙ nālis Phs nec per ſe nec per accidens debet conce-
dere coꝛpus continuum poſſe creſcere in infinitum, qa
tunc opꝫ ꝯcedere ipſum eſſe auctuꝫ quādoqꝫ.at mathe-
maticus pōt illā ꝯcedere,ratione ipſius quātitatis, quę
vt ſic nullā dicit perfectionē.cū non ſit de pncipijs acti
L uis.His habitis verificatur poſitio Egidij. ❡Et ad ra-
tiones.Ad pꝛimam iam pꝫ ſolutio.Augeri eniꝫ ⁊ diminui
ſunt oppoſita,⁊ ideo potentia eſt vna vtriuſqꝫ,ſed auge
ri in infinitū ⁊ diminui in infinitum,nō ſunt contraria,qꝛ
nō ſunt eiuſdem generis,cum creſcere in infinitū ſit ipoſ
ſibile,qd̄ nullo eſt in genere.❡Ad 2m dici poteſt,ꝙ ra-
tione materię quātę.⁊ cū diciꝉ,tūc ratione foꝛmę , nego
cōſequētiā,per ſe enim ratione materię quātę minuitur
in infinitū,⁊ cōcedo ꝙ foꝛma pōt minui in infinitum,nō
per ſe ratione foꝛmę,ſed ꝑ accidens rōne materię quan
tę.❡Ad 3m iaꝫ patet ſolutio ex tertio accepto. Et ſic pa
2ª.q. tet determinatio qōnis,quę non mihi leuis fuit. ❡Se-
cūdo querunt,vtrum coꝛpus ſit diuiſibile ſupꝛa omne ſi
gnum vel ſm quodcūqꝫ ſignum , ⁊ videtur ꝙ non.Pꝛi-
mo,qꝛ tunc fieret ex punctis.ꝓbatur conſequentia in tē
xtu,qꝛ poſſibili poſito in eſſe, nullū ſequitur impoſſibi-
le.ponatur igitur in eſſe,⁊ q̄ritur quid reſtat,nō res diui
ſibilis.igitur indiuidua. igitur puncta. Secūdo,coꝛpus
nō ē diuiſibile vbiqꝫ ſui.igitur nō diuiſibile ſuper omne
M ſignum.antecedēs pꝫ,qꝛ non eſt diuiſibile ſupꝛa puncto
extremo vel illi pꝛoximo,cum vbiqꝫ ſui ſit punctus ⁊ nō
vbiqꝫ diuiſibile.Tertio, hęc ꝓpoſitio. coꝛpus diuiditur
ſuper omne ſignum,eſt impoſſibilis.igitur ipoſſibile eſt
coꝛpus diuidi ſuper omne ſignum.añcedēs pꝫ.cōſequē-
tia declaratur per regulā logicaꝫ.ab impoſſibilitate ꝓ-
poſitionis de ineſſe ad impoſſibilitatē ꝓpōnis de poſſi-
bili.ſeruatis eodeꝫ pꝛędicato ⁊ ſubiecto. Quarto,coꝛp⁹
poteſt diuidi ſm omne ſignū.igitur iſtud coꝛpus diuidiꝉ
aliquando ſupꝛa omne ſignuꝫ.tenet cōſequentia a ꝓpo-
ſitione poſſibili de termino cōmuni particulariter tēto
ad pꝛopoſitioneꝫ de ineſſe de eodē ſubiecto diſcreto tē-
to tēpoꝛali,cōſequens eſt impoſſibile. quare ⁊ añcedēs
pª pō. etiam.❡Circa hāc qōnem Soꝛticolę cōcedunt ſuꝑ oē
ſignum coꝛpus eſt diuiſibile,qꝛ ſupꝛa ſignū coꝛpus eſt di
uiſibile,⁊ nullū eſt ſignū,quin ſupꝛa illo coꝛpus ſit diui-
ſibile.igiꝉ ſupꝛa omne ſignū coꝛpus eſt diuiſibile. negāt
vō coꝛpus eſſe diuiſibile ſuper omne ſignuꝫ, qꝛ nullum
eſt vel pōt eſſe tale coꝛpus,qd̄ diuidatur ſupꝛa omne ſi
gnum.cauſa vero eſt quia in pꝛima coꝛpus ſtare dicunt

confuſe tantum. In ſecunda determinate. ❡Captiun- N
culatoꝛes vō aliā fingunt reſpōſionē,cōcedūt enim coꝛ- 2ª pō.
pus diuiſibile eſſe ſupꝛa omne ſignū, ⁊ hāc etiā.coꝛpus
pōt eſſe diuiſuꝫ ſupꝛa oē ſignū.pꝛobant ꝑ verba Auer.
quia coꝛpus eſt diuiſibile ſuper quodlibet ſignū indiffe-
renter,hoc eſt non magis ſuper vnū q̄ꝫ ſuper aliud,vel
igitur eſt diuiſibile ſuper quodcūqꝫ ſignum vel ſuꝑ nul-
lum,non ſuper nullum.igitur eſt diuiſibile ſuper omne
ſignū.Silr coꝛpus pōt eſſe diuiſum indifferenter ſuper
qdlibet,hoc eſt non magis ſuper vnum.q̄ꝫ ſuper aliud.
igitur vel ſupꝛa oē vel ſupꝛa nullū vt ſupꝛa. Scdo aiūt
hāc nō eē verā.poſſibile eſt coꝛpus diuidi ſuper omne
ſignū.vel iſtā,poſſibile eſt coꝛpus eſſe diuiſum ſuꝑ om-
ne ſignū,qꝛ hęc eſt impoſſis.coꝛpus diuiditur vel eſt diui
ſum ſupꝛa oē ſignū.igiꝉ ⁊ illa, ⁊ ita ſequiꝉ impoſſe coꝛpus
diuidi vel eſſe diuiſuꝫ ſuper oē ſignū.Cā eſt,qꝛ in pꝛimis
pꝛopoſitionibus poſſibile facit ſenſum diuiſum,⁊ nō de
bent poni in eſſe.In ſcdis ſenſuꝫ cōpoſitū, ⁊ debēt poni
in eſſe.⁊ ſic voluīt Ariſtotelē ⁊ Auer.intellexiſſe.Sed q̄lꝫ O
ꝓferēte cōtrariū ſtultū eſt ſollicitū eſſe ꝑ topicoꝝ.Iſtas
captiunculas nos debemus ſpernere,qm̄ coloꝛē nō ha
bent,cū nec rōnē nālem,nec poſſunt fundari pnis pnci
pijs.Immo videnꝉ ⁊ ſunt contra Ariſtotelē , ⁊ oēs grę̄-
cos.Ariſtoteles enim in litera voluit cōtinuū eſſe diuiſi-
bile ſuper oē ſignū eſſe multiplex ſm actū,⁊ potentiaꝫ.
Naꝫ diuiſibile eſt verbū notās potētiā.igitur poteſt re-
ſolui.Vno modo eſt diuiſibile hoc ē pōt diuidi,⁊ hoc vo
cat diuiſibile ſm potentiam,qꝛ cū diuidi ſit motus qdā,
⁊ motus ſit actus iperfectus ſemper videtur potētia q̄-
dām ad vlterius.Alio modo eſt diuiſibile hoc eſt pōt eſ- P
ſe diuiſuꝫ,qua rōne intelligitur ſub diuiſo eſſe.veluti dif-
ferūt moueri ⁊ motū eſſe.6.phy. Nā poſt oē moueri eſt
motus.non aūt poſt oē motum eſſe eſt motus. Si igitur
eſt vt dicūt vel Soꝛticulę vel captiunculatoꝛes. Ariſto
teles illud non dixiſſet multiplex ſm actum ⁊ potentiā,
ſed vel ſm cōfuſum ⁊ determinatum vt pꝛimi dicūt,vel
ſm ſenſum compoſitū ⁊ diuiſum,vt ſecundi. Amplius,
apud Ariſtotelem videtur eſſe poſſibile debere poni in
eſſe pmo pꝛioꝛuꝫ.⁊ hoc eſt rōnabile.nā vel ad ſenſuꝫ di-
uiſum in eſſe poſitum ſequitur impoſſe,vel nō.ſi non.igiꝉ
pōt poni in eē,ſi ſic.igiꝉ in ipſo poſſibili includeꝉ ipoſſe,
oē eniꝫ ſequens ad aliud,includitur in illo, vt bene Egi
dius.Multa alia dici poſſunt , quę pꝛimo pꝛioꝝ notaui-
mus,ꝑꝑ hęc tenet Egidi⁹ ꝙ oē poſſe,eo mō quo poſſibi Q
le pōt poni in eſſe.cōtinuū eſt diuiſibile ſuꝑ oē ſignū, vt
ille terminus diuiſibile dicit actum,illa eſt falſa, qꝛ eſſet
ſenſus,cōtinuum pōt eſſe diuiſum ſupꝛa oē ſignū , vt diꝉ
potētiam,eſt vera,qꝛ ſenſus eſt. continuum poteſt diui-
di ſuper omne ſignuꝫ,mō ſic ponēdo ineſſe illā,nihil im-
poſſibile ſequitur . ❡Vt vō hęc poſitio intelligaꝉ, du- Dubōnes.
bitatur contra eaꝫ. pmo quia quero quę pꝛopoſitio de
ineſſe coꝛreſpōdet illi.cōtinuum poteſt diuidi ſuꝑ omne
ſignum,ſi eſt vera,certum eſt ꝙ non niſi hęc. continuuꝫ
diuiditur ſuper omne ſignum. Sꝫ hęc videꝉ falſa, qꝛ ſua
contradictoꝛia eſt vera,nullum cōtinuum diuiditur ſuꝑ
omne ſignum.igitur pꝛopoſitio poſſibilis illi coꝛreſpon
dens erit falſa.Amplius.ſi ponamus in eſſe ꝙ coꝛp⁹ diui
ditur ſuper oē ſignū.igiꝉ pōt eſſe diuiſuꝫ ſuper oē ſignū,
qꝛ ſm quodcūqꝫ ſignum coꝛpus modo diuiditur , ipſum
poteſt eſſe modo diuiſum ſuper illud, quare ſi ponam⁹
in eſſe ꝙ nunc coꝛpus diuiditur ſuper omne ſignum pa-
ri ratione poteſt poni in eſſe ꝙ ſupꝛa omne ſignū ſit di-
uiſum,⁊ ſic idē qd̄ pus.Tertio poſſibile eſt cōtinuuꝫ eē
diuiſum ſm.a.⁊ ſm.b.⁊ ſic de ſingulis. igiꝉ ſm oē ſignuꝫ
poteſt eē diuiſuꝫ,ab oibus ſingularibus acceptis ſuffici-
enter

A enter ad vlēm.2º topicoꝝ.Confirmatur.qꝛ oēs ſingula
res hę ſunt poſſibiles ⁊ iter ſe nō incompoſſibiles. igiꝉ
Sol.Aū.⁊ inferunt vniuerſalem. ❡Aduertendū itaqꝫ pꝛimo ꝙ
Philopōi. Auerroes in nona huius pꝛimi paraphꝛaſi,licet nihil ad
textum dicat.videtur tamē ad rem noſtrā ſic reſponſio
nem Ariſtotelis intelligere,ꝙ illud ſignuꝫ quodcūqꝫ po
teſt capi compoſite ⁊ diuiſe.cōpoſite cum capiꝉ, eſt ſen-
ſus ꝙ continuuꝫ poteſt eſſe diuiſum ſm quodcūqꝫ ſignū
in vno inſtante,ita ꝙ nunc ſit diuiſuꝫ ⁊ ſm nihil diuidē-
dum,vel poteſt intelligi diuiſe, ⁊ eſt ſenſus ꝙ pōt diuidi
ſm.a.ſignum in hoc inſtante , ⁊ ſm.b.in alio , ⁊ non pꝛo
vno.Quare concedet ipſe continuum eſt diuiſibile,⁊ po
teſt eſſe diuiſum ſm quodcūqꝫ ſignū diuiſiue , ⁊ non ſm
quodcunqꝫ compoſitiue , vt non ſequitur. homo eſt re-
B ceptiuus oium ſcientiarum.igitur recipiet eas quādoqꝫ
inſimul.qd̄ eniꝫ dicitur de aliquo diuiſim , non ſequitur
vt coniunctim dicatur.Cauſa auteꝫ quare facta diuiſio-
ne ſupꝛa vnū ſignū,nō poſſit ſupꝛa omne fieri, eſt ꝙ cū
fit ſupꝛa aliquod punctum,ceſſat potentia ad diuidi ſu-
pꝛa aliud ad illud cōſequens.❡Sed dices.contra.quia
facta diuiſione ſupꝛa.a.pūcto,poteſt fieri ſupꝛa.b.remo
to ⁊ nō pꝛoximo.igiꝉ nō ceſſat potētia diuiſionis in alio.
quidam aiunt ꝙ verbum Auerrois ſic itelligiꝉ , ꝙ facta
diuiſione ſupꝛa.a.pūcto ceſſat potētia diuiſionis in pū-
cto,qui non diſtat ab illo plus vno minimo naturali, qꝛ
ſm Auerroem minimum naturale eſt dare in natura,q̄-
re facta diuiſione in.a.non poteſt diuidi in ipſo.b.niſi.b.
diſtet plus vno minimo ab.a.qꝛ tunc daretur minus mi
nimo.Sed hęc expoſitio ſtare non poteſt.Pꝛimo , quia
tunc per hoc Auerroes nō haberet rationem ſuę diſtin
ctionis,quā pꝛobare enitebatur.Secundo, minimū na
turale poteſt diuidi,non in partes potentes per ſe exi-
C ſtere , ſed facta diuiſione reſoluitur in continens. igitur
non ceſſat potentia diuiſionis.poteſt enim diuidi, quia
pōt conuerti in continēs. Videtur igitur mihi eſſe dicē-
duꝫ ꝙ Auerroes vult ꝙ facta diuiſione ſupꝛa.a.pūcto,
non poſſit fieri ſupꝛa alio,quia diuiſum eſſe eſt in inſtā-
te,⁊ vnum diuiſum eſſe in vno inſtante , igitur ſi vnius
ſigni eſt vnū diuiſum eſſe in hoc inſtāte,nō poteſt eodeꝫ
inſtante effici diuiſio in alio.igitur ceſſat potentia ad di-
uiſuꝫ eſſe pꝛo illo inſtāte.lꝫ adhuc diuidi poſſit pꝛo alio,
⁊ ꝓpterea conceditur illa in ſenſu diuiſiue ⁊ nō cōpoſiti
ue,hoc eſt ꝓ diuerſis inſtantibus,⁊ nō pꝛo vno. ❡Sed
dices contra.hęc poteſt cōtinuum eſſe diuiſum ſm.a. in
aliquo inſtante,⁊ ſm.b.pꝛo eodē inſtante,⁊ ſm.c.in eo-
dem, ⁊ ſic de ſingulis. igitur ſm omne in eodē inſtante.
❡Animaduerte igitur ꝙ ad hoc vt ex ſingularibus de
poſſibili inferatur vniuerſalis de poſſibili pꝛo eodeꝫ in-
ſtante.requiritur pꝛimo ꝙ oēs ſingulares ſint poſſibiles
in eodem nunc.⁊ ꝙ non repugnent ſimul eſſe in illo,nec
illis repugnet vna indeterminata accepta vel accepta
D bilis.exēplū,Socrates poteſt poꝛtare.9.lapides ⁊ non
10.hęc eſt falſa.poteſt Socrates poꝛtare oēm lapideꝫ,
quia non decimū , ⁊ non qꝛ ſingulares ſint impoſſibiles
vel incompoſſibiles,ſed qꝛ vna ſingularis indetermina
ta illis repugnat.nā nouem determinate ſunt cōpoſſibi
leꝫ,decima īdeterminata ipoſſis,⁊ ſic pōt intelligi ꝙ ceſ-
ſat potentia diuiſionis ſupꝛa aliud , non qdem determi-
natū,ſed indeterminatum.hęc itaqꝫ pūt ſtare ad Auer-
rois mentē.Verū pꝛo ſolutione ad argumēta ꝯtra Egi-
dium facile per hęc poteſt reſponderi.❡Ad pꝛimū.cō-
cederet illam eſſe de ineſſe illi coꝛreſpondentē,⁊ cuꝫ di
citur illa eſt impoſſibilis,negatur ⁊ contradictoꝛia etiā
negatur,qꝛ aliquod continuuꝫ diuiditur ſuper omne ſi-
gnum,quia diuiditur ſuꝑ totū.igitur ſuper omne ſignuꝫ.

❡Ad 2m cōcedo,ꝙ ſi diuiditur ſuper aliquod mō ſignū, E
poteſt eſſe diuiſum ſupꝛa illud,⁊ ſic de ſingulis nego , qꝛ
vna ideterminata repugnat oibus determinatis ꝓ vno
illo nūc,vt dictū eſt.❡Ad 3m.Et ad ꝯfirmationē pꝫ ſimi
liter.❡Ad rōnes vero in pncipio pꝫ ſolutio. Pōt enim
illud poni ineſſe vno mō,⁊ nō poni ineē alio mō.Silr iā
cōcedimus has,aliqd̄ coꝛpus diuiditur ſm oē ſignū. ⁊ il
lud coꝛpus diuiditur ſm oē ſignū.lꝫ nūq̄ꝫ erit diuiſuꝫ ſꝫ
oē ſignū.hęc mihi videntur de re hac.
❡Non eſt alienum ab eo,qd̄ diximus in cōmētarijs , ꝙ
Ariſtoteles per hęc verba remoueat vnū dubium ma-
gnū.❡Et dubium(vt arbitroꝛ) eſt tale, nam magnitu- Pꝛim⁹ qō-
do pōt diuidi ſm hoc punctuꝫ,qd̄ eſt in hac parte actu, nis ſenſus.
diuiſio eniꝫ fit in puncto.ergo diuiſio fit in pūcto,qd̄ actu
eſt in parte,quę diuiditur , ⁊ ſilī rōne fieri pōt diuiſio in F
puncto alio,qui actu eſt in alia ꝑte,⁊ ſic de oib⁹.q̄ ſꝫ qd̄-
cunqꝫ punctū actu fieri pōt diuiſio.❡Vel qd̄ eſt hęc,fa- Scds qō-
moſum eſt diuiſionē ꝑtis fieri per pūctū,qd̄ actu eſt in il nis ſenſus.
la,q̄ qd̄ ſunt partes diuiſibiles tot ſunt actu puncta. Vt
ex cōmentarijs Philoponi potui ꝑcipere.❡Ad hāc du Solō.qō.
bitationem ſic eſt reſpōdendū,ꝙ pūctum eē omni in ꝑ-
te,quę diuidi pōt,intelligiꝉ duplr.Vno mō ꝙ quot ſunt
partes,q̄ diuidi pñt,tot ſunt actu puncta,q̄ ꝑ diuiſionē
relinquunꝉ.Alio modo,intelligiꝉ in potētia , ꝙ nulla ſit
pars,in qua nō poſſit eſſe pūctus,q ex diuiſione relinq-
tur.pmo mō negatur.ſcdo mō cōceditur, ⁊ ſic nō ſequiꝉ
actu magnitudinē eſſe ex pūctis.Vel magis ad vba Ari
ſtotelis,dicamus ꝙ pūctū eſſe in oi parte,pōt duplr in-
telligi.Vno mō per ꝓpoꝛtionem rōnis,vel per ſilitudi-
nē rationis,⁊ ſic eſt vnus vbiqꝫ,⁊ oēs pūcti in oibus ꝑti
bus ſunt vt vnuſquiſqꝫ,hoc eſt,qꝛ qua rōne eſt in vna ꝑ- G
te,⁊ eadē rōne eſt in alia, nō ꝙ oēs ſimul actu ſint in oi-
bus ꝑtibus.Sed qꝛ vt in hac parte punctus eſſe pōt vt
fiat diuiſio, ita ⁊ in ſingulis eē pōt (vt Philopon⁹ inqt)
⁊ hoc mō eſt punctuꝫ eē in potētia in ſinglis,quaten⁹ ea
ratione,qua in vna eē pōt,⁊ in ſingulis eē poterit. Alio
mō intelligi poteſt,in tot partibus eē puncta actu,quot
ſunt diuiſibiles,⁊ hoc falſuꝫ ē,qꝛ tūc pūcta eēnt attigua,
vt diceꝉ.vnde dicit.Hoc aūt ꝙ punctus ineſt in oi ꝑte,
eſt,quia vnus vbiqꝫ eſt,⁊ oēs vt vnuſquiſqꝫ eſt, ſimilitu
dine rationis.ad hūc videlꝫ ſenſuꝫ,ꝙ qua rōne pōt diui-
di hęc pars ꝑ diuiſionē,ex qua derelinquitur pūct⁹,ea-
deꝫ rōne,⁊ ois pars,veꝝ hoc pacto intelligēdo,nō ſunt
plures actu vno,cū nullus alius actu ſit,niſi ille, qui eſt
magnitudinis terminus,quo magnitudo eſt actu diuiſa H
ab altera.cętera aūt ſunt ſilitudie rōnis,quaten⁹ q̄ rōne
magnitudo eſt actu diuiſa ꝑ illū ab altera,eadē rōne q̄-
libet ꝑs pōt eſſe actu diuiſa ab altera ꝑ ſuū punctū , qui
derelinqueꝉ ex diuiſiōe.Q̄ aūt actu nō ſint.ꝓbat . qꝛ nō
ſunt ꝯiter,hoc eſt actu diuiſi,⁊ imediati. Quare (vt re-
cte infert) nō in oi parte eſt actu punctus.❡Debes ſci ꝓpō cōis
re,ꝙ diuulgata ꝓpō eſt ꝙ diuiſio magnitudis fiat in pū- ſuꝑ pūcto
cto,veꝝ cōiter nō itelligiꝉ.Propterea debes ſcire,ꝙ nō fit diuiſio.
itelligitur diuiſionē magnitudis fieri in pūcto, q actu ſit
in ipſa magnitudine añ diuiſionē,qꝛ tūc pūcta in magni-
tudine eſſent ꝯtigua,⁊ magnitudo cōponereꝉ ex pūctis
vel punctū eē diuiſibile.Sꝫ dꝛ diuiſio magnitudinis fie-
ri in puncto,qꝛ ꝑ diuiſionē magnitudis relinquitur pun
ctus.Semꝑ eni diuiſione facta,pūctus remanet,vt ter
minus diuiſoꝝ.quare añ diuiſionē nō erat actu punct⁹
in ꝑte diuiſibili,ſꝫ ſolū poª. Deide ſequunꝉ illa vba. [Si Declatur
eni ſm mediū] vbi ſꝫ Philoponū vult pꝛobare,ꝙ nūq̄ꝫ ſuppō ſę-
magnitudo poſſit eē penit⁹ diuiſa,ita vt nihil relinquaꝉ pe acce-
diuidēdū.hoc autē facꝉ,qꝛ ſępe hoc aſſumpſit, ⁊ ipſuꝫ vꝉ pta.
nō declarauit,vel nō ita dilucide vt in hac ꝑte,⁊ dic.Si

eniʒ magnitudo ſm mediū, ⁊ mediū medij, ⁊ ſic ſʒ totā I ſit actu diuiſa, ita vt nihil diuidēdū derelinquat̃, erit ēt diuiſibilis actu ad contigua pūcta, cum totali diuiſione facta, nihil niſi pūcta remaneāt, ⁊ ſic erant cōtigua. Nō deſtruit cōſequens (⁊ ingt) Hoc aūt nō eſt dōm, quia ſignū ſigno, hoc eſt punctum puncto non eſt contiguum, ⁊ exponit qd eſſet pūcta eſſe cōtigua, ⁊ dicit. Sed hoc .ſ. pūcta vel ſigna eſſe cōtigua eſt diuiſio vel cōpoſitio magnitudinis, ⁊ ita nō poſſunt pūcta eſſe ꝯtigua, eēt eni magnitudo nihil aliud ꝙ̄ hec diuiſa, vel compoſita. ¶ Quo vero ad v̄ba attinet, ſignū aliquando accepimus ꝓ pte ad ſenſuʒ demōſtrabili. hic Ariſtoteles accipit ꝓ pūcto, verū nō refert ad ea q̄ diximus. Deide ſequunt̃ illa verba [Quare eſt. ⁊ cōgregatio] vbi, vt placet Philopono, Ariſtoteles ex dictis cōcludit ꝙ cōgregatio ⁊ ſegregatio erūt, lʒ nō ſint atoma corpora, ⁊ dicit. Quare eſt ⁊ cōgregatio, ⁊ ſegregatio. Sʒ neqꝫ ad impartibilia neqꝫ ex K impartibilibus ſunt, naʒ (vt ingt) Si ita eſſet, multa eſſent abſurda. Preterea (vt ingt) neqꝫ ꝯgregatio ⁊ ſegregatio ita ſunt, vt in oī pte diuiſio fiat .ſ. ſʒ oē pūctū actuale. Si eni eēt cōtiguus pūctus puncto, hoc vtiqꝫ eēt, ꝉ eſt, diuiſio fieret ſm oē pūctū actuale. Demū ſubſcribit ex quibus ꝯgregatio ē ⁊ ad q̄ ſegregatio (⁊ ingt) ꝫ ſegregatio ē ad ꝑua ⁊ ad minora, ⁊ ita ad magnitudines diuiſibiles, ⁊ cōgregatio ex minoribus, ⁊ ꝑuis, vn̄ (vt Philoponus dicit) qui cōgregat ꝓcedit ex minoribus ſemper ad maiores magnitudies, q vero diſgregat ꝯtra ꝓcedit ex maioribus magnitudinib⁹ ſemper ad minores, veruʒ nec ex indiuiſibilibus, nec ad indiuiſibiles. ¶ In cōmētarijs q̄tum eſt de v̄itate iſtius, cōtinuū eſt diuiſibile ſm oē ſignū vbi plura, ⁊ qdē acute diximus. Nūc v̄o aīaduerte, ꝙ ꝉ ꝓpō pōt diſtingui p̊, rōne illius termini cōtinuū, ſm ſenſum cōpoſitū, ⁊ ſm ſenſum diuiſum, quatenus pōt accipi ꝓ ſubito continuitatis ſoluʒ mō, ⁊ ſic eſt ſenſus corpus L nāle eſt diuiſibile ſm oē ſignū, ⁊ hoc pacto eſt falſa, cuʒ corpus nāle amnota cōtinuitate, nequaꝙ̄ eſt diuiſibile, cū diuiſibilitas in ptes ꝓportionales ꝓportione ſubdupla nō cōpetat nālibus corporibus, niſi rōne cōtinuitatis, vel q̄tenus pōt ſumi pro corpore nāli cōtinuo, ⁊ ſub hoc ſenſu de veritate illius queritur in cōmētarijs. Secūdo hec ꝓpō pōt diſtingui rōne illius termini diuiſibile, nā diuiſibile idē eſt qꝺ poſſibile ſm diuiſionē, modo poſſibile ſm diuiſionē intelligi pōt dupl̄r, vel ſm actū vel potētiā, ſm actū qdem, eſt ſenſus, continuū pōt eſſe diuiſum ſm oē ſignū, ſm potētiam vero, eſt ſenſus cōtinuū eſt poſſibile diuidi ſm omne ſignū. Tertio hec propoſitio adhuc diuidi poteſt multiplicitate illius termini ſignū, quatenus ſignū accipi pōt pro pūcto, ⁊ pōt accipi pro parte ad ſenſum demōſtrabili, vt dictū eſt. Quarto pōt diuidi multiplicitate illius termini oē, q̄ten⁹ oē pōt M accipi cōpoſite, vt Auer. ⁊ Philopon⁹ dixerūt, ⁊ diuiſe, Cōpoſite intelligitur ſimul in eodē inſtanti. Diuiſe vero ꝙ poſſit diuidi vel eē diuiſum ſm vnuʒ ſignū in vno inſtanti, ⁊ ſm aliud ſignū in alio inſtante. hec ergo ꝓpoſitio tot multiplicitates habere pōt. Scōo accipiamus ꝙ in nullo ſenſu continuū eſt diuiſibile ſm oē ſignuʒ ſigno ſumpto pro pūcto in actu precedente diuiſionē, hoc ꝓbatū eſt in textu, quia nullū punctū ꝑcedit ante diuiſionem cū puncta ante diuiſionē nō niſi potētia ſint in continuo. Pōt autem eſſe vera ad ſenſum datum .ſ. ſimilitudine rationis, quatenus ea rōne, qua poteſt diuidi hec pars, taliter, vt remaneat punctus termināſ partem diuiſam, eadem rōne diuidi poteſt alia pars taliter, vt remaneat punctus terminans eius partē diuiſaʒ. Si aūt ſignum ſupponatur pro parte ad ſenſum demōſtrabili, vt cōmuniter accipiunt Sorticule pūcta negātes, tunc N iuxta multiplicitatē illius termini diuiſibile, aliq concedunt illā, cōtinuū eſt poſſibile diuidi ſm oē ſignū, negāt tū hanc, cōtinuū poſſibile eſt eſſe diuiſum ſm oē ſignuʒ, ſic cōcedi ſolet, poſſibile eſt ludū cras fieri ſm oēm ptē, vt exēplificat Philoponus, ⁊ tū nunꝙ̄ poſſibile eſt eſſe ludum ſm oēm partē, nam ad veritatem p̄me, vt Philoponus inquit, ſufficit, vt hec particularis non ſit impoſſibilis, ludus fit ſm partē .a. nā ſi pōt fieri ſm .a. partē, fieri pōt ſm oēm partē. Ad veritatē ſcōe oportet vt hec non ſit impoſſibilis ludus eſt ſm oēm eius partem. Modo hec eſt impoſſibilis. cū ſucceſſiua nunꝙ̄ pn̄t eſſe ſm oēs ptes. At ſi eā diſtinguimus penes multiplicitatē illius termini omne. Auer. concedit diuiſe ſumēdo illuʒ terminū oē, vtrāqꝫ .ſ. continuum poſſibile eſt diuidi ſm oē ſignū, ⁊ continuū poſſibile eſt eſſe diuiſum ſm oē ſignū, q: in inſtāti .a. poteſt diuidi ⁊ eſſe diuiſum ſm .a. ſignū, ⁊ in inſtāti .b. pōt diuidi ⁊ eſſe diuiſum ſm .b. ſignū, O ⁊ ſic de ceteris ſemper diuerſis inſtātibus acceptis. Cōpoſite vero negat Auerroes illā cōtinuum poſſibile eſt eſſe diuiſum in .a. inſtāti ſm oē ſignū, concederet tū hāc, cōtinuū eſt poſſe diuidi in .a. inſtanti ſʒ omne ſignū, quia ad veritatē huius (vt dixit Philoponus) ſufficit. ꝙ particularis huic correſpōdēs nō ſit impoſſibilis. ¶ Epilogando igitur dicamus, ꝙ diuidēdo ꝓpōnem penes illuʒ terminum cōcretū continuū, ꝓpoſitio nō eſt vera in ſenſu diuiſo. In ſenſu v̄o cōpoſito eſt dubitanda, quia rurſus ꝓpōneʒ diuidēdo, multiplicitate illius termini diuiſibile dicendū eſt, eā eē verā exponēdo diuiſibile ꝓ poſſibili diuidi. Hec eni vera eſt, cōtinuū eſt poſſe diuidi ſʒ oē ſignū, q: ſi particularis ei correſpondens eſt poſſ̄is, illa erit vera. Exponēdo aūt diuiſibile ꝓ eo qꝺ eſt poſſibile eē diuiſuʒ ſm oē ſignū, eſt iterū dubitanda, q: ſi rurſus expoſuerimus illū terminū ſignū ꝓ puncto, nullatenus eſt vera, niſi ad ſenſuʒ nouū, vt dcm̄ eſt. Exponēdo P v̄o ꝓ parte ad ſenſum demōſtrabili, rurſus eſt dubia, q: ſi expoſuerimus illud ſyncategorema omne cōpoſite, eſt ſimpl̄r falſa, nā hec eſt ipoſſ̄is, cōtinuū in eodem inſtanti pōt eſſe diuiſuʒ ſm oēm eius ptē. Si autē diuiſe, illa eſt vera, q: qua rōne cōtinuū poteſt eſſe diuiſuʒ in .d. inſtāti ſm .a. partem: ita poteſt eſſe diuiſuʒ ſm .b. partem in .c. inſtāti, ⁊ ſic de alijs. Patet ergo multiplex ſenſus propoſitionis. Hec colliguntur partiʒ ab Auerroe, partim ab Alexandro: ⁊ Philopono.

Signū pūctum.

Utrū cōtinuū ſit diuiſibile ſʒ oē ſignum.

Epilogus ⁊ dilucida⁹ qōnis.

¶ **Sed non ſimplex ⁊ perfecta generatio, cōgregatione ⁊ ſegregatione determinata eſt, vt quidam inquiunt. eam vero que in cōtinuo eſt, mutationem, alterationem. Sed hoc eſt in quo errant ſm omnia. eſt enim generatio ſimplex ⁊ corruptio non congregatione ⁊ ſegregatione, ſed cum mutatur ex hoc in hoc. Alij autem putant alterationem eſſe, omnem taleʒ mutationem. Hoc autem differt. nam in ſubiecto, hoc quidem eſt ſm rationem, illud autem ſm materiam. Quando igitur in his fuerit mutatio, generatio erit aut corruptio. quando auteʒ in paſſionibus, ⁊ ſm accidens, alteratio.** Ant.c.37. Q

¶ **Sed non ſimplex ⁊ perfecta generatio, congregatione ⁊ ſegregatione determinata eſt. vt quidam aiunt. In continuo tranſmutationē alterationem eſſe. Sed hoc eſt in quo fallūtur** Dilucida⁹ te.c.eiuſd.

omnia.

A **omnia. eſt enim generatio ſimplex ⁊ corruptio, nō cōgregatione ⁊ ſeparatione. Sed qn̄ tranſmutatur ex hoc in hoc, exiſtimant alterationē eſſe omneʒ talē tranſmutationem. hoc autem refert. In ſubiecto enim hoc quidem eſt ſm rationē, hoc autē ſm materiā. Qn̄ q dē igit in his eſt trāſmutatio, gn̄atio erit ⁊ corruptio. qn̄ aūt eſt in paſſionibus ⁊ ſm accn̄s eſt alteratio.**

nota locū iſtū ad ꝓbandū ... ſubſtantia in cōpoſito

Cōmē.37. ¶ Uerificat nūc Democriti poſitionē quantū ad aliqd, ⁊ nō rn̄det (vt latini fingunt) erat itaqꝫ qꝺ vtrū gn̄atio ſit congregatio. Rn̄det ꝙ gn̄atio eſt duplex. ſimplex. ⁊ ſm qd, de qb⁹ mox dicet. Tūc vult ꝙ loquēdo de gn̄atione B ſimplici, gn̄atio nō eſt cōgregatio. loquēdo de gn̄atione ſm qd, pōt dici ꝙ gn̄atio ē ꝯgregatio, q: i quāto ⁊ ptib⁹ alteratio, que gn̄atio dici pōt ſm qd. inquit. Sed nō ſimplex ⁊ perfecta gn̄atio, cōgregatione ⁊ ſegregatiōe determinata eſt (vt qdā aiunt) ſubaudi dicentes, in continuo, hoc eſt in corpore exn̄te ⁊ perfecto trāſmutationē alterationē eſſe, at cōtinui euariationē in partibus ⁊ toto eſſe gn̄ationē. ¶ Ubi animaduerte ꝙ generationeʒ dixerūt ptiū cōgregationē. alterationē v̄o cōgregati entis euariationē, ⁊ ita per cōtinuū cōgregatuʒ ens intelligit. Addit. Sed hoc eſt in quo falluntur oīa ſubaudi eoꝝ dicta, qꝺ declarat. d. eſt eni gn̄atio ſimplex et corruptio, non congregatione ⁊ ſeparatione, ſed qn̄ tranſmutatur ex hoc in hoc. i. ex quodā in qddā exiſtimāt. ſup. recte alterationē eſſe oēʒ talē trāſmutationē. q. d. ꝙ vno modo errant, alio modo bn̄ dicūt. Inquātū qdē generationeʒ ſimplicē volūt eē congregationē. male dicūt. Ut v̄o geC nerationē ſm qd, q̄ eſt de hoc in hoc, ꝉ eſt de q̄dā in qddam, bene exiſtimāt, hoc aūt refert ⁊ nō parū, differunt enim generatio ſimpl̄r ⁊ generatio ſm qd. In ſubito eni hoc qdē eſt ſm rōnē ⁊ formā. illud v̄o ſm mām. ſubaudi ⁊ aliud ſm paſſionē ⁊ accidēs, qn̄ qdē igit̃ in his, hoc eſt mā ⁊ forma, eſt tranſmutatio, generatio ⁊ corruptio ſimpl̄r ſunt, qn̄ aūt in paſſionibus, ⁊ ſm accn̄s eſt alteratio, ⁊ ſic concedi pōt generationeʒ ſʒ qd eſſe cōgregationē. ¶ Aīaduerte ꝙ cōgregatione, ⁊ ſegregatiōe fiūt forme artificiales, vt arca, ⁊ nauis, ⁊ domus, ⁊ id genus, forme aūt artificiales (vt dictū ē. 2° phyſi.) ſunt accn̄tia, accn̄tis āt gn̄atio nō ē ſimpl̄r, ꝫ ſm qd, ideo in parte bene dixit Democritus. ¶ Scōo aīaduerte ꝙ recētiores decipiūtur circa illū textū, ſed qn̄ trāſmutant̃ ex hoc in hoc, hn̄t eniʒ ex toto in totū, ⁊ laborāt tūc qd Ariſtoteles velit, ⁊ nō poſſunt illū itelligere, q: qꝺ nō eſt, nō ē itelligere, greca verba ſonant, vt nos trāſtulimus, que facilia ſunt.

¶ Et lʒ in trāſlationibus nr̄is, ⁊ antiqs ſit aliqua dr̄ia, ꝉ D eſt q: in greco codices non legunt̃ eodem mō. Ideo cuʒ Philopono dicamus, ꝙ ſiue Ariſtoteles reſpondeat ad aliꝺ Democriti argumētū (vt placet expoſitori) ſiue verificet pōnē Democriti in pte, Ariſtoteles oñdit, ꝙ ēt in poſitione errauerūt, cū igitur demōſtrauit ꝙ Democritus eſt deceptus in ſyll̄o, in parte iſta oſtendit, ꝙ etiā in poſitione deceptus eſt, ⁊ dicit. Sed nō ſimplex, ⁊ ꝑfecta generatio eſt determinata, hoc eſt definita cōgregatiōe ⁊ ſegregatione, cōgregatiōe vnius .ſ. ⁊ ſegregatione alterius (vt qdā aiūt) q dixerūt hoc, ⁊ dixerūt alterationeʒ eſſe mutationē in cōtinuo. Democritici eni duo dixerūt. p̄mū, ꝙ gn̄atio fit cōgregatione vnius, ⁊ ſegregatiōe alterius, ⁊ ita fit ſol̄one cōtinui. Inquantū eni vnū ꝯtinuū erat ſolutū, ⁊ ex illius pticulis cōgregat̃ alterū, dixit generationē fieri. alteratiōe v̄o dixit mutationē eē ſine ſolutiōe cōtinui, ⁊ ſine cōgregatione cōtinui. Sʒ dixit eſſe mutationē eius, qꝺ iam cōgregatū eſt, ⁊ manet cōtinuū, E vt ſepius dictū eſt, narrata poſitione, eā reprehēdit, ⁊ dicit. Sed hoc eſt, in quo errāt ſm oīa, hoc eſt ſm vtraqꝫ dicta, q: (vt Philoponus ingt) nec generatio eſt (vt dixerunt) nec alteratio eſt (vt dixerunt) ⁊ hoc dicit, eſt eni gn̄atio ſimplex ⁊ corruptio nō cōgregatiōe ⁊ ſegregatione. Sʒ tūc eſt ſimplex ⁊ ꝑfecta gn̄atio, cū mutatur hoc in hoc nullo ſenſibili remanēte, vt dicemus. Hoc auteʒ ꝓbat auctoritate alioꝝ, dicētiū talē mutationē, que determinat̃ cōgregatione ⁊ ſegregatione, eē alterationeʒ, quali alteratione artificialia fiūt, vt domus, q̄ non ſimpliciter, ac in ſub̄a fit, ꝫ cōgregatiōe partiū, mō vt dic̃, hoc qꝺ dicūt alij dr̄t ab eo qꝺ dixerunt Democritici. Democritici eni dixerūt eā mutationē, que congregatione perficit̃, eſſe gn̄ationē perfectaʒ ⁊ ſimplicem. Alij v̄o dixerūt eaʒ eſſe alterationē, ⁊ ſolū generationeʒ ſm qd ⁊ artificialē. Philopon⁹ aūt ꝑ exēpla, hec eadē declarat, ⁊ dicit ꝙ nō eſt verū eā mutationeʒ, q̄ fit ſine ſol̄one cōtinui, eē alterationē ſemꝑ, q: aqua in aerem, ⁊ plūbum F in cerufam mutat̃ ſine ſol̄one cōtinui, hoc eſt ſine cōgregatione, vel ſegregatione. Preterea (vt dicit) nec cōgregatione partiū ſemꝑ fit gn̄atio, nā ſi quis plumbū in minima diuiſerit, ⁊ poſtea oēs particule eliqueſcat, rurſus plūbum cōgregatur, ⁊ tū non fit de nouo. ergo nec mutatio ſine continui ſol̄one ſemꝑ eſt alteratio, nec congregatio ſemꝑ eſt gn̄atio. Deinde exponit q̄ proprie ⁊ nālis gn̄atio eſt, ⁊ q̄ alteratio, ⁊ dicit. naʒ in ſubiecto, hoc eſt in ipſo cōpoſito nāli, qꝺ eſt ſubtū accn̄tiuʒ ſunt due ptes ſub̄ales, altera qdem ſm rōnē, q̄ eſt forma, altera pars eſt ſm mām, ex qbus ſubtuʒ cōpoſituʒ fit. Tunc exponit differētiā ⁊ dicit, qn̄ igitur in his .ſ. forma ⁊ mā fuerit mutatio hoc pacto .ſ. ꝙ mā priorē formā relinquat, ⁊ nouā recipiat, gn̄atio erit noue forme, ⁊ corruptio prioris, qn̄ aūt mutatio eſt in paſſionibus, ⁊ ſm accidens, erit alteG ratio. Hec eſt vera differentia.

¶ **Que autē ſegregantur ⁊ ꝯgregant̃, leuiter ⁊ difficulter corruptibilia ſunt. Si eniʒ in minores aquas, aqua diuiſa ſit, citius aer gn̄atur. ſi aūt cōgregata ſit, tardius. magis autem erit manifeſtū in ſequentibus. Nunc auteʒ tantum determinatū ſit, ꝙ impoſſ̄e eſt gn̄ationē eſſe cōgregationē, qualem quidā inquiunt.** Anti.c.38.

¶ **Segregata autē ⁊ cōgregata facile fiunt. ſi quidē enim in paruiſſimas aquas aqua diuiditur: citius aer gn̄atur. ſi v̄o congregat̃ tardi⁹. magis aūt hoc erit manifeſtū in poſteriorib⁹. at nunc tm̄ determinatū ſit, ꝙ impoſſ̄e eſt gn̄ationē eſſe congregationē, qualem quidā aiunt.** Dilucida⁹. te.c.eiuſdē

H Cōm.38. ¶ Secūdo bene dicūt quātū ad diſponēdū ad talia. naʒ rarū ⁊ in minima ſciſſum facile corrūpitur, vt de aq̄ patet. at denſuʒ ⁊ vnitū tardius trāſmutatur. Si igitur velit Democritus ſegregationē eſſe corruptioneʒ diſpoſitiue, bene ait, at ſi vult illā eē corruptioneʒ principal̄r, errauit. Sed de hoc remittit ſe in poſterū, colligit tamē in tantū eſſe dictū ꝙ generatio ſimplex nō eſt cōgregatio, vt voluit Democritus. hec ſatis de poſitione Democriti. dubitatiōes ⁊ queſtiones circa hec ſatis dicte ſunt, nūc autē ad poſitionē Ariſtotelis trāſigamus.

¶ Pulchre v̄ba hec ſunt expoſita in cōmētarijs, verum dicamus, ꝙ cū Ariſtoteles declarauit cōgregationē, ⁊ ſegregationē nō eē gn̄ationē nec corruptionē, vult declarare, ꝙ aliqn̄ cōferūt generatiōi, ⁊ aliqn̄ ipediūt, ⁊ dicit.

I Que aūt ſegregant̄, ⁊ congregant̄, leuiter, ⁊ difficulter corruptibilia ſunt, ⁊ hoc exponit, ⁊ dicit. Si eni in minores aquas. ſ. in puas pticulas aq̄ diuiſa ſit, vtpote in mēſa tēpore eſtiuo, vt Philoponus dicit. Citius ex aer illa ſic diſſeminata gn̄at̄. at ſi eadē aqua cōgregata ſit in ciato etiā in eſtate, tardius ex ea aer fit, ⁊ tardius in vapores cōuertetur. Qd̄ exēplū Ariſtoteles in libris metheorox appoſuit. pptereа dicit eē hoc magis manifeſtū in ſequentibus. ſ. in libris metheororū. Uel in ſequentibus, hoc eſt in hoc libro. at nūc manifeſtū eſſe dicit intātū, ꝙ impoſſe eſt gn̄ationē eē cōgregationē, q̄lez qdā aiūt, vt Democritici, qui eā dixerūt eē cōgregationē ex atomis.

Anti. c. 39. K ❡ Determinatis autē his, primo ſpeculari opꝫ vtrum generetur quippiam ſimpliciter ⁊ corrumpatur, an ppꝛie quidē nihil, ſemper aūt ex aliquo, ⁊ qd. Dico aūt vt ex laborante, ſanuꝫ, ⁊ laborās, ex ſano. aut paruū, ex magno, ⁊ magnū, ex paruo. ⁊ omnia alia, hoc modo.

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdē ❡ Determinatis aūt his, primo ſpeculandum eſt vtruꝫ generat̄ aliquid ſimpliciter, ⁊ corrūpitur: aut proprie quidem nihil, ſed ſemper ex aliquo ⁊ aliquid, dico autez vt ex laborante ſanum, ⁊ laborās ex ſano, aut paruuꝫ ex magno, ⁊ magnū ex paruo, ⁊ cetera oīa hoc modo.

Com. 39. ❡ Expeditis poſitionibus veterx: trāſit ap propriā pōnē ⁊ mouet q̄ſtionē. vtrū videlꝫ cōtingat aliqd ſimplr̄ generari ⁊ corrūpi, an cōtra oīs gn̄atio ſit ſm qd ex aliq̄ ſm partē in aliquod ſꝫ partē. hec q̄ſtio eſt multipliciter vtilis. Primo, quia ex huius ſolutione patebit ſubiectū generationis. Secūdo, patebunt termini a quo ⁊ ad quez. Tertio, patebit differentia inter generationem ⁊ alterationem, q̄ omnia a principio erant expedita. L

❡ Philoponus vir doctiſſimus atqꝫ laborioſiſſimus, cōtinuauit textuꝫ p̄mo, ⁊ dicit. cū redarguiſſet Democriti rationē, per quā eē corpora atoma ꝯcludebat, ⁊ ēt oñdiſſet, ꝙ nō eſt neceſſe gn̄ationē ⁊ corruptionē fieri ꝯcretione, ⁊ ſegregatione, ⁊ etiā oñdiſſet, ꝙ hoc remoto, nō idē erit alteratio ⁊ gn̄atio, de his eniꝫ oībus q̄rere propoſuerat. nūc ꝯñter q̄rēduꝫ eſſe dic̄. Si oīno ſit ſimplex gn̄atio, hoc ē num poſſe ſit ſubē gn̄ationē eē, nec ne. Appellat. n. (vt ingt) eā gn̄ationē ſimplr̄, q̄ ppe dr̄ gn̄atio, ⁊ abſqꝫ vllo additamento. An ſolū q̄ ſubijs accidūt gn̄entur, quibꝰ nihil ſimplr̄ fieri dr̄, ſed cū additamēto, nō eni (vt Philoponus ingt) ſine additione pnūtiamꝰ accidētiū gn̄ationē. Cū eni (ſi cōtingat) hō mutet̄ ſm colorem, non dicimus hoiez ſimplr̄ genitū eſſe, ſed dicimus ipſum factū eſſe ſm qd, vtpote, aut albū, aut nigrū, nec valet, hō fit albus. g̃ hō fit. dicit. Determinatis āt his p̊ ſpeculari opꝫ vtrū gn̄etur qppiā ſimplr̄, ⁊ corrūpatur. ſ. ſubāt. An proprie ac ſimplr̄ nihil, hoc eſt nulla ſuba gn̄etur, ſꝫ ſemp aliqd ſm additionē ex aliquo. vt cū aial ex laborante ac egroto fit ſanū, ⁊ ecōtra laborās ex ſano, vbi lꝫ aial ex egroto fiat ſanū, tn̄ aial nō fit ſimplr̄. dat 2ᵐ exēpluꝫ, aut cū aliqd fit paruū ex magno, vel cōtra magnū ex paruo, ⁊ oīa alia, que gn̄ant̄, fiāt ſemper hoc modo p additionē, ⁊ nūq̄ ſimplr̄. Hec eſt qō. ergo num gn̄atio ⁊ corruptio ſolū ſit accidētiū, ſubē vero nullo pacto. Huius ordinis cauſaꝫ aſſignat Philoponus, q2 qō an eſt, eſt prima oium qōnum. Modo (vt inquit) fatuum eſt priori ignorato, poſterioris doctrinā cōcedere, velut ſiqs vtique noſtrū corpus imortale conſtruere voluerit, oportet prius oſtendere an ſit immortalitatis ſuſceptiuum. M

N Anti. c. 40. ❡ Si eniꝫ ſimpliciter erit generatio, ſimpliciter vtiqꝫ fiet ex non ente. Quare verum erit dicere, ꝙ ineſt quibuſdam ipſum non ens. quedam enim generatio, ex non ente aliquo, vt ex non albo, aut ex non bono. Simplex autem, ex ſimpliciter non ente.

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdē ❡ Si enim ſimpliciter erit gn̄atio, ſimplr̄ vtiqꝫ generabitur ex non ente, quare verū erit vtiqꝫ dicere non ens quibuſdam p̄eſſe: quedam quidem enim generatio ex non ente quodam vt ex non albo. aut ex non bono: ſimpliciter vtiqꝫ ex ſimpliciter non ente.

Com. 40. O ❡ Arguit nūc ad ptē qōnis negatiuā ſic, ſi gn̄atio ſimpliciter eēt, tūc ex nihilo aliquid gn̄aret̄, qd̄ tāqꝫ manifeſte falſuꝫ. pbat dicēs. ꝙ tūc nō ens p̄eſſet vt ſubiectum quibuſdā, imo oibus. nā ſicut qd̄ fit ex mā, p̄ſupponit māم vt ſubiectū ſue gn̄ationis, ita qd̄ fit ex nō ente, preſupponit nō ens tanquā ſubtum ſue gn̄ationis. Primum enthimema deducit per ſimile ſic, generatio ſm qd fit ex non ente ſm quid. igitur gn̄atio ſimplr̄ ex non ente ſimpliciter. argumentum eſt a loco a ſimili.

❡ Argumētat̄ ad qōnem, ⁊ p̄mo probat, ꝙ nō ſit generatio ſimplr̄, ⁊ proponit ſm Philoponum ⁊ alios, hāc cōſequētiā, ſi gn̄atio ſimpliciter eſt, aliqd̄ ens fiet ſimplr̄ ex nō ente, cuius primo deſtruit ꝯñs. Quare verū erit dicere, qd̄ ineſt quibuſdā ipſuꝫ nō ens, hoc eſt, verū erit dicere, ꝙ ipſum nō ens p̄eſt qbuſdam. ſ. oibus ſubſtātijs, q̄ fiūt ex nō ente, hec eſt vna expoſitio. Uel aliter ſm Philoponū, veruꝫ erit dicere, ꝙ ineſt qbuſdam ipſum non ens. i. ꝙ ipſum non ens exiſtet, quia cū mutet̄ ad eē, recipit eſſe, ⁊ ſic exiſtet, ⁊ nō pōt nō ens exiſtere, niſi inſit qbuſdam, mō quo animal ineſt hoī. qcqd enim eſt exiſtens dr̄ de aliquibꝰ, vt aial dicit̄ de hoie, ⁊ ineſt hoī. Animaduertēdū ꝙ ſi nō ens exiſtit, ita vt fiat ens, nō exiſtit vnū, ſed quid cōmune pluribus, cū multa fieri opꝫ ex nō ente. Deide deducit conſequentiam, ⁊ dicit. queadmodum enim generatio ſm qd eſt ex non ente aliquo, vt ex non albo, aut ex nō bono, ſic generatio ſimplr̄ erit ex ſimpliciter non ente. Hāc ꝯñtiam clarius oſtendit etiam Philoponus ex eo, q2 vnūquodqꝫ generatur ex propria negatione, vt albū ex non albo, ⁊ nigrū ex non nigro. quare cū gn̄atur aliqd ſimplr̄, generabitur ex non ente ſimpliciter. Hec enim illi eſt ppria negatio. P

Anti. c. 41 ❡ Ipſum autē ſimplr̄, aut primum ſignificat, ſꝫ vnūquodqꝫ predicamentoruꝫ ipſius entis, aut vlē ⁊ oīa comprehendens. Si igitur primum, ſubſtantie erit gn̄atio ex non ſubſtātia. cui enī nō ineſt ſubſtantia, manifeſtū eſt ꝙ neqꝫ aliorum vllum predicamentox. vt neqꝫ quale, neque quantū, neqꝫ ipſum vbi. ſeparabiles eni eſſent paſſiones, a ſubſtātijs. ſi aūt nō ens oīno, negatio erit vniuerſaliter oium. quare ex nihilo neceſſe eſt id generari quod generatur. Q

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdē ❡ Simplr̄ autē aut primum ſignificat ſm vnūquodqꝫ p̄dicamentorum entis, aut vlē ⁊ omnia cōprehēdēs. Siquidē igitur primū: ſubſtātie gn̄atio erit ex non ſubſtātia. at cū ſubſtātia nō exiſtit, neqꝫ hoc, pꝫ ꝙ neqꝫ ceterorū vllum predicamentorū, vtpote, neqꝫ quale, neqꝫ quantuꝫ, neqꝫ

A tum, neqꝫ vbi, ſeparate eniꝫ eſſent vtiqꝫ paſſiones a ſubſtantijs, ſi autem non ens vniuerſalr̄, negatio vniuerſaliter erit omniuꝫ: quapropter ex nihilo neceſſe erit generari generatum.

Com. 41. ❡ Secundo arguit, ⁊ p̄mo accipit ꝙ ſimplr̄ ens pōt dupliciter accipi, vel ſimplr̄ pro perfectiſſimo, ⁊ p̄mo iter decē p̄dicamēta. vel ſimplr̄ pro cōi ⁊ trāſcēdēte ac oibꝰ decē p̄dicamētis cōe. Tūc arguit. ſi qd generat̄ ſimplr̄, opꝫ vt fiat ex nō ente, vel ex nō ente ſimplr̄ p̊ mō vel 2ᵒ modo. Si p̄mo mō ſubē generatio erit ex non ſubſtātia. at cū ſuba nō p̄exiſtit, neqꝫ hoc aliquid qd̄ ſit ſubtuꝫ, patet ꝙ ceterox vllum p̄dicamentox, vtpote, neqꝫ quale, neqꝫ quātū, neqꝫ vbi, ſeparate eni eſſent vtiqꝫ paſſiones a ſubſtātijs, quare ſi ante gn̄ationem ſimplr̄, nulla p̄fuit ſuba, nullū p̄fuit accidēs. igit̄ nihil, quare erit gn̄atio ex nihilo. Hec quātū ad primū mēbrū. quātū ad 2ᵐ (inquit) ſi autem non ens vniuerſaliter. ſubaudi preſupponit̄, qd̄ ſecūdo modo acceptū eſt. negatio vniuerſalr̄ erit oium, quapropter ex nihilo neceſſe erit generari gn̄atum. hec ſunt duo argumēta. quibus ſolet deſtrui gn̄atio ſimplr̄. B

❡ Siue hic ponat ſcdam rōnē (vt in cōmētarijs diximꝰ) ſiue excludat quandā ſolōnē ad rōnem factā, vt placet expoſitori, textus vno mō intelligi pōteſt, ꝙ ſimplr̄ ens pōt duplr̄ intelligi, aut pro ſuba, q̄ eſt ens ſimplr̄, quatenus eſt primū oium p̄dicamentorum, aut pro ente cōiter ſumpto ad oīa p̄dicamēta, ſic dici poteſt ens ſimplr̄ dupliciter, vno mō, vt eſt negatio correſpōdens ſubē p̄dicamentali. Alio mō, vt eſt negatio totius entis vlr̄ ſumpti, dicet ergo aduerſarius, ꝙ ſuba gn̄ari pōt ex nō ente ſimplr̄, vt nō ens ſimplr̄ ſumit̄ pro negatione ſubē, que eſt ens ſimplr̄, ⁊ ſic nō eſt incōueniēs, qa omne qd̄ fit, ex eius ppria negatiōe fit. Alio modo, vt nō ens ſimplr̄ ſumitur pro negatione entis totius vlr̄, ⁊ ſic ſuba nō gn̄atur ex nō ente ſimplr̄. Excludit hāc ſolōnez Ariſt. quia ſi ſuba fit ex non ente, qd̄ eſt ppria ſua negatio, etiā fit ex nō ente, qd̄ negatio cōis entis, cuꝫ negatio ſubē ſit negatio oium entiū, cū alia entia non niſi in ſuba ſint. Philoponus ītelligit hūc locū alio modo, ſed ſua expō eſt obſcura, ⁊ difficilis, ideo legas v̊ba, iuxta hāc expōnē, ⁊ dicit, ip̄m autē ens ſimplr̄, duplr̄ intelligi pōt, aut ſimplr̄ primitate, aut ſimplr̄ vlitate, vñ dicit, aut p̄mū ſig̃t ſm vnūquodqꝫ p̄dicamentorum ipſius entis, hoc eſt qd̄ eſt ante oīa p̄dicamenta, non ſingula ſingulis reddendo (vt exponit Philoponus) ſꝫ qd̄ antecedit cetera p̄dicamēta qbꝰ diuidit̄ ens, aut intelligit̄ ens qd̄ eſt vlē ens, ⁊ oīa p̄dicamēta cōprehēdēs. Sic igit̄ ens ſimplr̄ vno modo pōt accipi pro ente ſimplr̄ primitate. ſ. p ſuba, ⁊ p ente ſimplr̄ vlitate, vt pro ente trāſcendēter ſumpto, ex hac diſtōne innuit tacitaꝫ ſolōnem, ꝙ. ſ. nō ens ſimplr̄ poſſit accipi duplr̄ pro negatione ppria ſubē, ⁊ pro negatiōe ppria entis vlr̄. Qua rōne dici poſſet ſubaꝫ ſimplr̄ fieri ens ex nō ente ſimplr̄, qd̄ eſt ppria negatio, ⁊ nō ex non ente ſimplr̄, qd̄ eſt negatio entis vlr̄. Contra obijcit, qa ſi ſuba fit ex nō ente ſimplr̄, qd̄ eſt propria ſubē negatio, etiā fit ex non ente ſimplr̄, qd̄ eſt negatio entis vlr̄, ⁊ dicit. Si igitur primuꝫ, hoc eſt, ſi ens accipit̄ pro eo qd̄ eſt ſimplr̄ primitate, ſubē erit gn̄atio ex non ſuba, ⁊ ita ex nō ente ſimplr̄, qd̄ eſt ppria ſubē negatio. Qz aūt ſequat̄ generationez eſſe ex non ente ſimplr̄ vlitate, pbat. Cui enī nō ineſt ſuba, hoc eſt, qa ſi ſuba non eſt, manifeſtum eſt, ꝙ neqꝫ aliqd̄ aliox p̄dicamentorū eſt, vt neqꝫ quale, neqꝫ quātū, neqꝫ ipſum vbi, qa (vt ingt) Huiꝰ paſſiones p̄dicamētales eſſent ſepabiles a ſubſtātijs. ſup. ſi eē poſſent ſuba non exñte, tūc colligit argūᵐ. ⁊ dicit. Si autem C D

nō ens ſimplr̄ ⁊ oīno, tūc ſuba fiet ex negatione vlr̄ omnium entium, quare ex nihilo neceſſe eſt id generari, qd̄ generatur. Hec eſt excluſio obiectionis.

Anti. c. 42 ❡ De his igit̄ ⁊ in alijs dubitatuꝫ eſt atqꝫ determinatuꝫ ſermonibus amplius, breuiter aūt ⁊ nunc dcm̄ eſt, ꝙ aliquo quidem modo ex nō ente ſimplr̄ generatur, modo autez alio ex ente ſemper, ipſum enim potentia ens, actu aūt non ens neceſſe eſt preexiſtere, dcm̄ vtroqꝫ modo.

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdē ❡ De his quidē igit̄ ⁊ in alijs dcm̄ eſt ⁊ determinatum ſermonibus in pluribꝰ. Ampliꝰ autez ⁊ breuiter nunc dcm̄. Qm̄ modo quidem aliquo ex non ente ſimplr̄ gn̄atur, modo autē alio ex ente ſemp, poteſtate. n. ens, actu aūt non ens, neceſſe eſt (quod dr̄) preexiſtere vtroqꝫ modo. F

Com. 42. ❡ Nūc ſoluit. ⁊ qm̄ ſolō hec tacta eſt in libro phyſice auſcultationis, ⁊ in libro celi. ⁊ in libro metaphyſice. ⁊ verba hec patent, ſatis ſit verba ſic poſuiſſe.

p̄ᵃ qd̄ ſi ex non ente ſimplr̄ aliquid generetur. ❡ Querūt hic vtrū aliqd ex non ente ſimplr̄ poſſit generari, ⁊ videt̄ ꝙ ſic, qa forma fit, ⁊ nō ex forma. igit̄ ex nihilo. ❡ Circa hāc q̄ſtionē fuerūt duo extrema ⁊ mediū.

p̄ma po ō gn̄atione ❡ Anaxagoras claçomenus gn̄ationē poſuit totalr̄ ad intra, cū gn̄ationē dicat latētis forme manifeſtationem. Et tūc iuxta hāc poſitionē gn̄atio eſt ex ente ſimplr̄ tali quale fit. ❡ Alexāder, Themiſtius, Auicēna a Platone accipiētes ⁊ pleriqꝫ greci dicūt gn̄ationē eſſe ex toto ad extra, vt ꝙ forme omni ex pte in materia ab agēte reponant̄. efficiunt̄ eni forme ab agēte, ⁊ in mā reponuntur. Scda.

Tertia. G ❡ Ariſtoteles vero (vt. 12. meta. co. 18. Auer. narrat) mediauit. voluit eni cōpoſituꝫ per ſe effici, at formā ⁊ mām per accn̄s, idcirco pductū ſm partē p̄ſupponit̄, vtpote ſm mām. ⁊ quātū ad hoc cū latitatiōe ꝯuenit. ſm partez aduenit, vt ſm formā, ⁊ quantū ad hoc cuꝫ pōne ⁊ creatione cōcordat, ab vtriſqꝫ v̊o differt, q2 partes per accidens. cōpoſitū p ſe fiūt. ❡ Qua e re pꝫ nihil gn̄ari ex nihilo, qd̄ Egidius tribꝰ rōnibus declarat. veruꝫ petit pro nūc ſibi fore ꝯcedendū oēm gn̄ationē eſſe ab agēte pticulari extrahēte formā de potētia māē. nā pro nūc vult eē ſupponēduꝫ a p̄mo agēte ſimplr̄ nihil effici imediate p̄ma itaqꝫ rō accipit̄ ex ordine agentiū. Nā ars ⁊ nā ſunt duo agētes, ars ſupponit cōpoſituꝫ. igit̄ nā preſupponit mām tm̄. Scda eſt accepta ex motu. Naꝫ gn̄atio vel eſt motus vel finis motus. Sꝫ in omni motu opꝫ itelligere ſubtū. vt 2ᵒ meta. ⁊ p̊ ⁊ 3ᵒ phyſico. igitur oīs gn̄atio p̄ſupponit ſubtuꝫ. Tertia ex mō agendi. nā agens nāle agit p virtutē, que eſt alia ab eius eēntia. talis aūt eſt accn̄s. igr̄ prius ſibi paſſuꝫ aſſilābit in accn̄tibꝰ, q̄ꝫ in ſuba. ⁊ p ꝯñs prealterabit ſubtū, ⁊ ita oportet ſubiectuꝫ preſupponi. Qz ex nihilo nihil. H

Qualr̄ ppō ex nihilo nihil. ❡ Aiaduerte ꝙ hec ppoſitio. gn̄atio fit ex ente, eſt prima ⁊ nō pōt demōſtrari. Cuiꝰ ſignū eſt p̄mo. q2 Ariſto. eā accepit per cōſenſum oium, quo mō accipiunt̄ cōes animi cōceptiōes. Scdo, qa in illa ꝯcordāt oēs ſenſus, vt viſu pꝫ albū ex nigro fieri, ⁊ guſtu amarū ex dulci, ⁊ in ceteris id genus. Tertio, qa rōnes Egidij petūt. prima qdez nihil valet. nā ſi agens artificiale plura ſupponit. qa cōpoſitū nāle minus, qa mām tm̄, tūc agens celeſte vt itelligētia nihil ſupponeret, q2 eſt ſup. arte ⁊ nā. Scda petit. accipit eni oēm gn̄ationē eſſe vel motū, vel motus finē, qd̄ nō pōt probari. Tertia magis friuola eſt. Tū primo, q2 multi ⁊ p̄clari volūt formā eſſe imediatū p̄nᵐ actionis per eius eſſentiā. Tū qa virtus ab eſſentia nō differt vt accidēs a ſubto. Sic igr̄ Egidius bn̄ dixit ex ſuppoſitis,

I Utrũ in nihil ſit redigere. ex ſimplr̃ v̾o nihil valet qꝺ dicit. Tũc ad rõnem in principio pꝫ ſol'o. ¶ Sc̃do q̃rũt vtrũ agens poſſit redigere aliqd in nihil, ⁊ videť ꝙ ſic, qꝛ põt corrũpere cõpoſitum aliqd, vel igiť poſt illius corruptionẽ manet aliqd illiꝰ, vel nihil, nõ manet aliqd, qꝛ vel in potẽtia vel in actu. Si in actu, nõ eẽt iã corruptum. Si in potẽtia igr̃ poſſet redire, ⁊ ſi nihil manet. igr̃ eſt redactũ in nihil, qꝺ erat ꝓpoſitũ.

Que Egidiꝰ ſuppõit ¶ Circa hãc q̃ſtionẽ Egidius multa dicit. p̄ enim accipit de mẽte Ariſto. ꝙ primuꝫ vt deus ſit cã et agens nullo ſuppoſito declarat, qꝛ ipſe. 12. meta. cõcedit eẽ aliqꝺ primũ agẽs, qꝺ eſt cã entis ⁊ totius eſſe inquãtũ ens. igr̃ agens nullo p̄ſuppoſito, qꝛ ſi qd p̄ſupponeret, tunc nõ eſſet agẽs primũ, ⁊ vl'e. nã eẽt aliqd in effectu, ad qꝺ eius cauſalitas nõ ſe extenderet. Sc̃do ait ꝙ Ariſto. nõ cõcederet deum poſſe ex nihilo aliquid facere, vel in nihil redigere aliquid, qꝛ vult ab ęterno imobili ⁊ iuariabili nihil noui effici niſi ſecundis cauſis mediantibꝰ. Mõ

K cũ ſecũdę cauſę agant mediãte motu, ⁊ ois motꝰ ſit actꝰ mobilis, opꝫ vt in agendõ ſupponãt ſubiectũ, ⁊ mobile. ⁊ ſic nec ex nihilo agere poſſunt, nec in nihil redigere, ⁊ per ꝯſequẽs nec deus, cũ nihil agat, niſi illis mediãtibꝰ. Tertio dicit ꝙ Ariſto. Uno mõ nõ peccauit. Alio modo peccauit. Nõ peccauit quidem, nõ ponẽdo aliqd ꝓduci ex nihilo, qꝛ hoc trãſcẽdit p̄ncipia ſcię naturalis. at peccauit, pro quãto negauit hoc, qꝛ lꝫ nõ ſpectet ad ſciẽtiã ponere omnẽ veritateꝫ. ſpectat tñ ad omnẽ ſciẽtiam nõ ponere aliquã falſitatẽ, nec ſequiť hoc non poniť. ergo negatur, ſtat enim aliquid non poni, quod non negatur.

Qꝛ i nihil nihil redigitur. ¶ Qꝛ v̾o cauſę ſc̃dę ⁊ agentes nãles, qbus mediãtibꝰ deꝰ agit, nõ poſſint aliqd redigere in nihil, tribus rõnibꝰ probat. p̄ia eſt ex parte formę, qꝛ corruptio vnius eſt generatio alterius, ſed nihil generať, niſi aliquo ſuppoſito

L vt diximus. igiť nihil corrũpitur, niſi aliquo remanente. Sc̃do, ex parte materię, qꝛ mã eſt incorruptibilis, ⁊ nõ põt manere abſqꝫ forma. igitur ſi vna forma deſinit alia remanet. igiť nõ in nihil, qꝛ ſemꝑ mã remanet cum forma. Tertio, ex p̄te motꝰ, qꝛ corruptio formę vel eſt motus vel nõ ſine motu, ſed ois motus eſt ad formaꝫ. igitur nõ põt corruptio eẽ ad nihil.

Põ Maurorum. ¶ Mauri vt Auer. 12. metaph̄. cõ. 18. dicit. volũt ꝙ q̃ꝫq̃ꝫ aliqꝺ agẽs poſſit ex nihilo aliqd facere, vt deus, non tñ in nihil redigere, ⁊ hoc qꝛ omne agẽs agit agendo, ⁊ ois actio eſt ad aliquid. igitur non põt redigere in nihil.

Declaratio ꝓpria. ¶ Aiaduertendũ tñ ꝙ per nihil poſſumus itelligere vel nihil in trãſcendente, vt ſi qd ita eſſet redactũ in nihil, vt nec illius aliqd relinqueret in trãſcẽdẽte. vel in gñe, vt ſi aliqd ita dicatur redimi in nihil, vt nec aliqd ſui generis remaneret. vel in ſpẽ, vt ſi quid eẽt reductũ taliter ad nihil, vt ſuę ſpẽi nihil remaneret, vel in idiuiduo, vt ita eẽt ad nihil, vt nec qcq̃ꝫ idiuidui reſtet. Tunc dicerem ꝙ nõ eſt poſ'e vt aliqd reducať ad nihil p̄mo mõ, nec vt theologus, nec vt Phs, pꝫ,

M qꝛ deus apud theologos nõ põt ita reddere rem ad nihil, vt nihil ſuę trãſcendentię maneat, qꝛ nec ipſe manebit. Dicerẽ 2°. apud Ariſto. ꝙ nec ſecũdo mõ, qꝛ gñã ſunt ęterna, ⁊ ęternũ nõ põt ſ̄m ſe ⁊ qꝺlibet ſui deficere. Per idẽ dicerẽ tertio ꝙ nec tertio mõ, qꝛ etiã ſpẽs ſunt ęternę. Reſtat igiť videre ſi põt agens nãle reddere rem ad nihil ſ̄m idiuiduꝫ. Apparuit Egidio ꝙ nõ, qꝛ ſemꝑ materia reſtat, q̃ eſt aliqd indiuidui, qꝛ pars cõpoſiti, ⁊ vna numero oium. 12. meta. cõ. 14. Uidetur aũt mihi ꝙ h̄ nõ ſit bene dcm̃, p̄mo, qꝛ mã nullum hꝫ eſſe apud Auer. niſi a forma. igitur ablata forma indiuidui, ꝑdit eẽ idiuiduale illius cuius erat. igiť non manet vt ꝑs indiuidui. ſed vt pars gñis, ⁊ hoc decepit Egidiuꝫ. Sc̃do, ſi manet vt ꝑs a. indiuidui. igitur manet forma eiuſdem, qꝛ mã vt ꝑs ad

N formam referť vt pars, ⁊ relatiua ſimul ſunt ⁊ non ſunt, ꝓpter hęc videť mihi ꝙ agens nãle poſſit aliquid ad nihil reddere ſ̄m indiuiduum. pꝫ, qꝛ nihil indiuidui reſtat ſub ratione qua erat illius, vt nec mã, qꝛ nec forma, nec potẽtia, qꝛ poſſet idem numero redire. igiť eſt redactuꝫ ad nihil ſimplr̃ indiuidui. Cuꝫ eni deſinit eſſe indiuiduũ, deſinit eſſe forma (loquor de his indiuiduis, quoꝝ formę corrumpuntur) cuꝫ deſinit eẽ forma, deſinit eẽ mã, quo erat illius formę, cũ deſinit eſſe mã, quo erat illiꝰ formę, deſinit eẽ quo erat illius indiuidui. ergo nihil illiꝰ quo illius erat remanet. Hęc de p̄mo.

De 2° Egidij an deꝰ ex nihilo. ¶ Ulterius aiaduerte, ꝙ hęc videnť inuicẽ cõtradicere, ꝙ. videlꝫ deus agat nihilo prę́ſuppoſito, ⁊ tñ ex nihilo nihil facit. Primo, quia dũ deus agit ſimul cũ cauſis ſecũdis, vel agit vt primum vel vt 2m. Si vt primuꝫ igiť agit nullo prę́ſuppoſito. igiť ex nihilo agit, qꝺ negat Egidius. Si vt 2m. igiť aliꝺ aget vt primuꝫ, ⁊ ſic de illo, vt prius diceť.

O ¶ Secũdo agere ex nihilo ⁊ agere nullo p̄ſuppoſito idem ſunt apud oẽs. igitur ſi agit nullo p̄ſuppoſito aget ex nihilo.

ꝓpria põ. ¶ Propterea dici poteſt duplr̃. Uno mõ ꝙ deus apud Ariſtoteleꝫ eſt agens primũ, ⁊ tamẽ agit aliquo p̄ſuppoſito, qꝛ diciť agens primũ, qꝛ agit virtute ꝓpria ⁊ indepẽdẽter. at cętera agunt virtute illius ⁊ depẽdenter, ⁊ tũc q̃ dicit Egidius nulla ſunt. Alio mõ dici põt ꝙ dum ignis fit, dicitur effici ⁊ vt ignis, ⁊ vt ens. vt ignis, qꝛ nũc eſt ignis, ⁊ prius non erat ignis. vt ens nũc ⁊ prius nõ erat, ⁊ qꝛ ens eſt cõmunius igne, ideo dꝫ ad cauſaꝫ cõioreꝫ reduci iuxta propoſitionẽ libri de cauſis. effectus vl'is ad cauſas vl'es dꝫ reduci. ⁊ qm̃ eſt effectꝰ cõmuniſſimus, ideo ſoli deo aſcribitur. Tunc dicereꝫ apud Ariſto. ꝙ ignis ſub rõne ignis ab igne fit, at ſub rõne entis a deo, ⁊ qꝛ ante ens non eſt ens. igiť deus eſt cauſa ignis vt ẽ ens nullo p̄ſuppoſito, nõ tñ creat, qꝛ creare eſt agere nullo p̄ſuppoſito reꝫ per

P ſe ⁊ ſeorſuꝫ exiſtentẽ, qual'r non eſt hic. nam deus non facit eſſe in igne abſqꝫ igne, ideo nõ creat. Põt igiť ad mẽtem Ariſto. concedi deuꝫ concurrere ad effectus ſ̄m rationem, quę nihil p̄ſupponit, attamẽ nũquã per ſe ⁊ imediate ex nihilo facere, qꝛ eſt agens primũ, qꝺ mediantibus cauſis ſecũdis agit, ⁊ ſic bene dixit Egidius noſter.

De tertio. ¶ Tertio debes ſcire ꝙ Ariſto. nõ dꝫ ponere aliqd effici ex nihilo, ⁊ debet negare aliqd effici ex nihilo, nõ dꝫ ponere, qꝛ nõ eſt ponẽdũ qꝺ trãſcẽdit p̄ncipia ſuę phię, vt Egidius dicit dꝫ negare, qꝛ eius oppoᵐ colligit ex cõcordia oium ſenſuum, vt diximus, ſimplr̃ tñ male dicit, qꝛ ex nihilo aliqd fieri, lꝫ nõ ſit ſ̄m ſuã phiam, neqꝫ ſ̄m ſenſus, eſt ſupra ſenſus, ⁊ ſupra ſuã phiaꝫ ⁊ ſic lꝫ nõ ſit phyſicum, nõ eſt cõtra phyſicum, ſed ſupra phyſicum. ¶ Ad rõneꝫ in p̄n° pꝫ ſolutio.

Utruꝫ mã poſſit eſſe abſqꝫ forã. ¶ Tertio q̃runt, vtrũ mã poſſit eſſe abſqꝫ forma, ꝙ ſic põt eſſe abſqꝫ hac ⁊ abſqꝫ illa, et ſic de ſingulis. igiť ſine forma. Sc̃do, forma põt eẽ abſqꝫ mã. igiť mã ſine forma, tenet ꝯſequentia: quia ſunt cauſę

Q p̄a ſuppõ. primę inuicẽ idepẽdẽtes. ¶ Rñdet Egidius ⁊ petit prio ꝙ actus eſt triplex vt forma, ⁊ eẽ, ⁊ agere. forã eſt actus oino primus. agere oino ſecũdus. eſſe medius actus, qꝛ ſupponit formã. actus eſt ſecũdus, qꝛ ſupponiť ab agere ipſo eſt actus primus.

Sc̃da. ¶ Petit 2°, ꝙ ſepari eſt dupliciter aut ſ̄m eſſe, qũo vinũ ſeparať a dolio, aut ſ̄m intellectũ, qũo ſapor a pomo. Tunc dicit ꝙ mã a forma ſeparari nõ põt, nec ſ̄m eſſe, nec ſ̄m itellectũ, ab ipſo agere, ⁊ ſ̄m eſſe, ⁊ intellectũ, ab ipſo eẽ põt ſeparari rõne ⁊ intellectu, nõ aũt ſ̄m eſſe. Sc̃m pꝫ, qꝛ mã ipſa nõ agit niſi per formã ⁊ eſſe, ⁊ in paſſo p̄ſente. modo põt paſſum nõ eſſe p̄ſens. Tertiũ pꝫ, qꝛ vbi ſeparareť ab eſſe. ipſa non eſſet, ⁊ per ꝯñs nõ eſſet ſeparata, poteſt tñ itelligi abſqꝫ eſſe, qꝛ eẽ nõ eſt de q̄dditate eſſentię cũ ſit accñs. ab forma

A ma v̾o nec eſſe nec intellectu ſeparari põt. itellectu qdẽ nõ, qꝛ eſt pura potẽtia, q̃ intelligi non põt abſqꝫ forma, eſſe v̾o minime. qꝛ cũ nõ poſſit ſeparari ab eẽ, nec a forma, cũ eſſe ſit a forma. ⁊ hoc mõ Auer. ſc̃do phyſi. cõ. 12. dicit. ꝙ mã non põt denudari a forma, qꝛ tũc qꝺ nõ eſſet in actu, eẽt in actu. Nã vbi ſeꝑata eſſet a forma, ipſa eẽt. igr̃ eẽt in actu, ⁊ cum eſſe actu ſit a forma, q̃ nõ eſt. igitur nõ eſſet actu, ⁊ ſic eẽt in actu, ⁊ non eſſet in actu. Itẽqꝫ 3° cęli. com. 29. idẽ declarat, ꝙ de ratione materię eſt vt ſit pars cõpoſiti, quare vbi eẽt abſqꝫ forma eẽt. igr̃ pars cõpoſiti. ⁊ ſic in actu, ⁊ qm̃ ſine forma, tũc nõ eſſet. igiť eſſet ⁊ nõ eẽt. ⁊ tota cauſa eſt, qꝛ omne ens in actu eſt forã, vel habẽs formã ⁊ omne eſſe eſt a forma vt a calore calidũ.

Declaratio ꝓpria. ¶ Aiaduerte p̊ ꝙ Egidius quantuꝫ ad duo bñ dicit. Qꝛ eni mã poſſit eſſe abſqꝫ actiõe, oẽs ꝯcedũt, qꝛ agere ſupponit paſſuꝫ, qꝺ non ſemꝑ p̄ñs adeſt. ꝙ v̾o mã poſſit in-

B telligi abſqꝫ eſſe, nõ tñ exiſtere abſqꝫ eẽ, etiã bñ dicit, qꝛ omne prius põt itelligi abſqꝫ ſuo poſteriori, itẽqꝫ eſſe eſt veluti accñs materię eẽntię. Et hoc per Auer. etiã oportet cõcedere. at ꝙ mã nõ poſſit eẽ abſqꝫ forma nec itelligi, non acceptamus, qꝛ lꝫ apud Auer. nõ poſſit eſſe, põt intelligi abſqꝫ forma, pꝫ. 12. meta. cõ. 14. mã vt intelligiť vna, intelligiť abſqꝫ forma. Sc̃do poteſt per te intelligi abſqꝫ eẽ. igr̃ abſqꝫ forma, qꝛ ſi nõ, tũc põt itelligi habere formã ⁊ nõ hr̃e eſſe, qꝺ nõ capio. nõ enim põt intelligi habere calorẽ, ⁊ nõ eſſe calidũ, niſi quodaꝫ in caſu calculatoꝝ, queꝫ nũc omitto. Tertio mã eſt cauſa forę. igiť prior forma. ⁊ oẽ prius. põt itelligi abſqꝫ poſteriori. Dico igitur ꝙ põt intelligi abſqꝫ forã, ⁊ nõ eſſe abſqꝫ forma, vt tenet Auerroes. ¶ Tunc ad rõnes Egidij. Ad primã dicerẽ ꝙ mã ſub rõne eſſentię eſt intelligibilis abſqꝫ forma, q̃ꝫq̃ꝫ nũquã itelligať niſi p̄intellecta forma, at p̄intellecta, tũc intellectus diſpoſitus ꝯceptiõe formę põt ferri ad mate-

C rię eſſentiã, vt abſolutũ qꝺdã, ⁊ ſuba q̃daꝫ. ¶ Ad ſc̃m dõm, ꝙ intelligiť ꝓpter formã diſpoſitiue ⁊ quietatiue, tñ põt itelligi iperfecte actu ſimplici abſqꝫ forã. ¶ Uel

Optima ſolutio. forte meliꝰ ⁊ magis ad v̾ba Auer. mãm intelligi ꝑ formaꝫ eſt duplr̃. Uno mõ vt nõ poſſit intelligi, quin in ea ſimul in eſſe intelligať forma, ⁊ hoc mõ falſum eſt, qꝛ cũ materia poſſit intelligi vt priuata tũc põt intelligi ꝙ ſibi non inſit forma. Alio mõ ꝙ nõ poſſit intelligi niſi aliqua rõne itellecta forma, ⁊ ſic bñ dicit Egidius, qꝛ quomodocũqꝫ mã intelligať, ſemꝑ forma intelligiť, q̃ꝫq̃ꝫ poſſit intelligi nõ ineſſe materię. Si eni intelligiť mã vt priuata, forma intelligiť, vt id, quo priuať. Si vt ſubm, forã intelligitur vt id, cui ſubijciť. g̃ mã ꝓprio ꝯceptu intelligi nõ poteſt, niſi aliqua rõne forã intelligať, põt tñ intelligi ſine forã, qꝛ poteſt intelligi nõ intelligẽdo formam ipſi inherere.

D ¶ Sc̃do aiaduerte ꝙ qdam recentiores qui hñtur acuti, tenent ꝙ mã ſit res diſtincta a forma realiter, ⁊ ſic ꝙ mã ſit res, ⁊ qm̃ de rõne rei eſt eſſentia ⁊ exñtia, ideo dicunt mãm hr̃e eſſentiaꝫ ⁊ exñtiam aliã a forma ⁊ non ꝑꝑ formã. ⁊ ſic volunt ꝙ eẽ non ſit actus formę, ſꝫ actus entis. Qua e re tenẽt ꝙ mã põt eſſe ⁊ intelligi abſqꝫ forma, qꝛ hꝫ ꝓpriam eſſentiaꝫ ⁊ exñtiaꝫ. igiť põt terminare per ſe actũ intellectus ⁊ eẽ, qꝛ p̄mũ indepẽdẽs põt eẽ abſqꝫ eo a quo in ſuo ordine nõ depẽdet. dicit tñ ꝙ Ariſto. diceret mãm nũquã eẽ abſqꝫ forma, ꝑꝑ actionẽ agẽtis naturalis, quę ſemꝑ eſt ad formã, ⁊ qꝛ deꝰ ſemꝑ agit mediãte actione agẽtis nãlis, ideo nũq̃ꝫ erit abſqꝫ forã. ¶ Et ſi dicis cõtra. qꝛ poſſibili poſito in actu nullũ ſequiť ipoſſibile, ſed hoc nõ põt poni ineſſe, quare non eſt poſſibile, dicũt ꝙ hoc eſt poſſibile. nec opꝫ vt ponať in actu ſ̄m ſe ⁊ qꝺlibet ſui, ſed ſ̄m aliqd ſui, vt ſ̄m vnã formã nunc et cras ſ̄m aliam, ⁊ hoc ſatis, hęc tñ poſitio alibi pertra-

E ctef, nunc autẽ ſatis ſit dcm̃ in tm̃. ¶ Ad rõnes in principio. Ad primã dõm ꝙ mã non põt eſſe ſine forma, ⁊ cum diciť põt eſſe ſine hac. ꝯcedo in hoc inſtãte, ⁊ ſine hac in illo eodeꝫ. igiť ⁊ ſine forma. negať. quia debent ſumi oẽs ſingulares copulatę ad ideꝫ inſtans vt dixĩmꝰ. ¶ Ad 2m pꝫ ſolutio ꝙ nulla eſt forã ſine mã, niſi ęquoce dictã. ¶ Ariſto. reſpõdet, ⁊ p̄mo p̄mittit excuſationẽ, ⁊ dicit. De his igiť, ⁊ in alijs eſt dubitatũ, ⁊ determinatum ſermonibus ampliꝰ. Hęc eſt excuſatio, nã in p̊ phyſico. diligenter eſt dcm̃. Tũc tangit ſol'onem breuibus, ⁊ dicit. Breuiter aũt ⁊ nunc dõm eſt. ꝙ aliquo qdem mõ ex non ente ſimpliciter aliqd generať, vt ex mã, quę rõne p̄uationis eſt ſimplr̃ nõ ens. Mõ autẽ aliquo ex ente ſemꝑ, vt ex materia, quę ſemper eſt ens potẽtia, ⁊ hoc ꝺclarat, ⁊ dicit. Ipm eni potẽtia ens. ſ. mãm, qꝺ actu eſt nõ ens, neceſſe eſt gñationi ſubę p̄exiſtere, tanq̃ꝫ id qꝺ dr̃ vtroqꝫ modo. ſ.

F ens ſemꝑ, ⁊ nõ ens ſimplr̃ in actu. eſt eniꝫ mã ſimplr̃ non ens actu rõne priuationis (vt Philoponus inquit) ⁊ ens ſemper rõne ſuę ꝑmanentię, qua ſemꝑ ꝑmanet ens potentia.

Dubõ an agẽs nãle ex nihilo poſſit aliqd producere. ¶ Circa q̃ſita in cõmẽtarijs magna q̃ſtio occurrit in determinatiõe p̄mę qõnis, vtruꝫ aliqd agens nãle poſſit aliquã formã ex nihilo gñare, vel ſalteꝫ ꝓducere, ⁊ illud qꝺ qõnẽ facit. eſt ſol, qui lumẽ gñat, ⁊ non ſupponis ens in potentia, ex quo ipm educat. Rurſus ſenſibile generat in phãtaſtica virtute phãtaſma, ⁊ non ſupponit ens in potẽtia, ex quo ipm extrahat. Tertio phantaſma ꝓducit in intell'u ſpẽm, ⁊ nõ p̄ſupponit ens potentia, ex quo illã extrahat. g̃ oẽs iſtę ꝓductiões videnť, aut creationes, aut gñationes ex nihilo. Quidã phię ignari dixerunt non eſſe abſurdũ agẽs nãle ꝓducere ex nihilo accidens, ⁊ ita creare, maxime quãdo, accñs eſt intẽtionale pendẽs in eẽ, ⁊ ꝯſeruatione ab eo, vt lumẽ a ſole, ⁊ phãtaſma a ſenſibili, ⁊ ſpẽs a phantaſmate. Sed ꝙ agẽs nãle poſſit ꝓducere ex nihilo ſubam, hoc negant. Sed hęc

G poſitio non placet, qꝛ creatio ex nihilo eſt actus infinitę potẽtię ſ̄m veritatẽ, ⁊ hoc tam reſpectu ſubę q̃ꝫ accñtis, qꝛ ſicut creãs ſubam ex nihilo trãſit infinitaꝫ diſtantiam quę eſt iter ens ⁊ nõ ens, ita creans accñs ex nihilo pertrãſit infinitaꝫ diſtantiã, quę eſt inter nihil ⁊ ens. Pręterea videť ꝙ minus accñs ſit creabile q̃ꝫ ſuba, qꝛ accñs non hꝫ eſſe niſi in alio, ſuba ꝑ ſe. ergo minꝰ accñs p̄t creari. Alij v̾o dixerunt, ꝙ hęc accidẽtia nõ creanť. ſed generanť, qꝛ p̄ſupponũt ſubtuꝫ in potẽtia, in quo recipiunť, nõ auteꝫ p̄ſupponũt ſubtum in potentia, de qua extrahunť. Sed nec hęc poſitio mihi placet, qꝛ tũc anima itellectiua gñareť, qꝛ nõ põt fieri niſi ſupponať corpus humanũ in potẽtia, in quo recipiť, lꝫ nõ extrahatur de eiꝰ potẽtia, ⁊ ſic aia humana gñaretur. Ego v̾o ſolitus ſum dicere, ꝙ hęc accidentia gñanť, qꝛ ſupponunt ſubta in

H Cõmẽ. 4°. potẽtia accidentali, de qua extrahuntur accidẽtal'r, vt Auer. inuit in. 8. phyſi. vbi aſſerit graue moueri deorſum de potẽtia accñtali, ſurſuꝫ v̾o de potẽtia eſſentiali, ⁊ ſic ſol ſupponit mediũ, qꝺ eſt ſubtũ in potẽtia. de qua accidentaliter extrahit lumen, ⁊ ſenſibile ſupponit organuꝫ phãtaſticũ in potẽtia, de qua accñtaliter extrahit phantaſma, ⁊ phãtaſma ſupponit itellectũ in potẽtia, de qua extrahit accñtaliter ſpẽm itelligibilẽ, ⁊ ſic euitatur creatio. Sꝫ huc q̃res vtrũ ſit differẽtia inter gñationẽ albedinis, ⁊ luminis, vtraqꝫ eni ſupponit ſubtuꝫ in potẽtia, de qua accñtaliter extrahiť ab agẽte. Dicẽdũ, ꝙ accidẽtia mãlia magis depẽdent a ſubtis, q̃ꝫ ab eoꝝ agẽtibus, accñtia v̾o itẽtionalia ꝯtra magis ab agẽtibus. iõ materialia accñtia p̄ſupponũt ſubta in potẽtijs, de qbꝰ extrahunť accidẽtaliter mãlius, qꝛ cum maiori depẽdẽtia ab illis. Intẽtionalia v̾o ſupponũt ſubta in potẽtijs, de qui

I bus extrahunt accñtal'r minus mãl'r, q̃a cũ minori depẽdẽtia. Et ppea tenẽdo dimẽſiones iterminatas in mã(vt Auer. tenet) poſſumus dicere accñtia mãlia ſupponere potẽtiã in ſubiectis accñtalẽ, ſʒ dimẽtionalẽ, d̃ qua accidẽtal'r extrahunt. Accidẽtia vo intẽtionalia nõ, niſi valde p accidẽs, ſpẽs eni itelligibiles ſupponũt potẽtiaʒ in itellectu, de qua accidẽtaliter extrahunt, nõ tñ eſt dimẽtionalis, ⁊ cauſa dĩe ẽ, q̃a mãlia accñtia magis a ſubtis, q̃ʒ ab agẽtib⁹ depẽdẽt, itẽtionalia vo ↄ̃ magis ab agẽtibus. At ſubales forẽ ſupponũt potẽtiã i ſubtis eẽntialẽ, de qua eẽntial'r exhunt. Mãles qdeʒ mãl'r, ac dimẽtional'r ẽʒ Auer. aĩa vo itellectiua nõ, q̃r nec potẽtiã eẽntialeʒ de qua exhit pręſupponit, nec dimẽtionalẽ, ſed ſolũ ſupponit mãm in qua extrinſecus iducit, vt alibi dcm̃ ẽ.

Anti.c.43. K ¶ Quod autem ⁊ his determinatis, mirabilem habet dubitationem, rurſus repetendum, quomodo eſt ſimplex generatio, ſiue ex potentia ente, ſiue etiaʒ quomodo aliter. Dubitabit eniʒ aliquis, an ſit ſubſtantię generatio ⁊ huius, ſed non qualis, aut quanti, aut ipſius vbi. Eodeʒ autem modo, ⁊ de corruptione.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Illud auteʒ quod ⁊ his determinatis dictuʒ eſt. habet mirabilem queſtionem rurſus repetendam, quomodo eſt ſubſtantię ſimplex generatio ſiue ex potẽtia ente ſiue ⁊ quomodolibet. Quęret enim vtiqʒ quis an eſt ſubſtantię generatio ⁊ huius, ſed non quanti, ⁊ qualis, ⁊ vbi, eodem autem modo ⁊ de corruptione.

Com̃.43. ¶ Contra determinatã reſpõſionẽ vĩ mouere duas ambiguitates. Prima, vtrum ſubę ſit generatio ſimpl'r dicta, ſiue q̃ gñatio fiat ex ente potentia, ſiue ex ente quomodolibet aliter. Scd̃a q̃ſtio eſt, vtruʒ generatio ſit tm̃ ſubę ⁊ huius ⁊ nõ cęterorũ p̃dicamẽtorum, vt neqʒ quãti,
L nec qualis, nec vbi, nec alterius eorũ, ⁊ vt de generatiõe hę duę q̃ſtiones q̃ri poſſunt, etiã ⁊ de corruptiõe q̃rant, vel forte q̃ eſt vna q̃ſtio, ſed textus nõ dʒ trãſferri vt iacet, ſed ſic q̃ret enim vtiqʒ an eſt ex ſuba gñatio ⁊ hac, et nõ ex quãto, ⁊ quali, ⁊ vbi. Nam in gręcis codicibus hęc oĩa in genitiuo legunt, quę poſſunt ad ablatiuũ cõuerti, ⁊ tũc eſt ſenſus, vtrum gñatio ſimpl'r dicta ſit ſubę. vʒ. ex ſuba ⁊ hac, non aũt ex quãto, ⁊ quali, ⁊ vbi, q̃uo q̃ſtio eſt vna, ⁊ q̃uocũqʒ legatur parum refert, attamẽ Auerroes videtur intelligere illam ſecundo modo in cõmẽ. 12.

¶ Mouit primã q̃ſtionẽ, nũc mouet ſcd̃am, quę re vera eſt prima, ſed (vt Philoponus innuit) dĩ ſcd̃a, q̃a nouo argumẽto cõponit, vñ dicit. id autẽ ſupple qd̃ ⁊ his determinatis. ſ. in prima ſolutione, mirabilẽ hʒ dubitationẽ.
M Rurſus eſt repetendũ, repetẽdum dico, quo mõ eſt ſimplex gñatio, dico quo modo ẽ ſimplex gñatio ſiue ſit ex potẽtia ente, vt in prima ſolutione dcm̃ eſt, ſiue ẽt quo mõ aliter, vt antiqui dixerũt ex ente in actu, ſiue ex nihilo. Et exponit q̃ſtionẽ, quę re vera cũ prima cõcidit. ⁊ dicit. Dubitabit eni aliq̃s an ſimplex gñatio ſit ſubę, ⁊ huius hoc eſt an ſimplex generatio ſit idiuiduę ſubę, vt Socratis, vel Platonis, ⁊ nõ qualitatis, aut quãti, aut vbi. Eodem aũt mõ ⁊ de corruptione q̃ſtio eſt, an ſit idiuiduę ſubę, an indiuidui alterius p̃dicamẽti. ergo q̃ſtio ẽ an generatio ſimplex ſit indiuiduę ſubę. Sed dices hęc q̃ſtio eſt eadẽ cũ prima ⁊ pricipali q̃ſtiõe. ergo Ariſto. ſupfluit, ⁊ iaʒ ſol'o eſt, q̃ lʒ q̃ſtio ſit eadẽ vel parum differens (vt Philoponus itroducit) tñ emergit pp nouuʒ argumẽtũ, qd̃ poteſt fieri contra ſolutionem aſſignatam ad illam.

¶ Si enim quid generatur, manifeſtum eſt q̃ erit potentia ſubſtantia aliqua, actu auteʒ non, ex qua generatio erit, ⁊ in quam neceſſe eſt id tranſmutari quod corrumpitur. N Anti.c.44

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Si eniʒ aliq̃d gñabit manifeſtum eſt q̃ erit aliqua ſubſtantia potentia, non autem actu, ex qua generatio erit, ⁊ in quam neceſſe eſt tranſmutari, quod corrumpitur.

Com̃.44. ¶ Arguit nũc ad q̃ſtioneʒ ſic, ſi gñatio eſt, opʒ vt aliq̃d p̃ſit, vel illud eſt in potẽtia, vel in actu. nõ eſt ſubſtãtia in actu, q̃a tunc fieret qd̃ erat. igit ſuba in potentia. vltra, ſi p̃eſt ſuba in potẽtia, vel in ea p̃eſt aliqd̃ decẽ p̃dicamentorũ in actu, vel ſolũ in potentia, ⁊ nihil põt dici horũ, q̃re nõ pt p̃eſſe ſuba in potẽtia. ¶ Circa hãc rõnẽ p° oſtẽdit, q̃ nõ põt p̃eſſe ſuba in actu. ⁊ ingt. Si eni aliq̃d gñabit,
O hoc eſt ſuba. manifeſtuʒ eſt q̃ pręerit aliqua ſuba potentia, non autẽ actu. ex qua generatio erit, ⁊ in quã neceſſe eſt trãſmutari, qd̃ corrumpit. ſuba igitur q̃ pręeſt, nõ poteſt eſſe in actu, quia vt dixit, tunc eſſet antequã fieret.

¶ Argumentat nũc ad q̃ſtionẽ, ⁊ ſupponit qd̃ in ſolutiõe prima dcm̃ eſt. ſ. q̃ ſi ſuba generatur, opʒ p̃eſſe ſubam in potẽtia, ex qua generat, vt eſt mã. hoc ex ſol'one prima pʒ. vñ dicit. Si enim q̃d hoc eſt ſubſtantia indiuidua generatur generatione ſimpl'r. Manifeſtuʒ eſt ex ſolutione prima, q̃ erit aliqua ſuba in potẽtia. ſ. materia pria, ex qua generat, ⁊ in quã id qd̃ corrũpit, neceſſe eſt trãſmutari, q̃ ſuba nõ eſt in actu, hęc ſuppoſitio patet ex ſolutione proxima, nec eam aliter probat.

Anti.c.45. ¶ Vtruʒ igit inerit aliquid huic aliorũ actu: dico autem vt nunquid erit quantum, aut quale, aut vbi, id quod potentia ſolum, eſt hoc ⁊ ens, ſimpl'r autem non hoc neqʒ ens: ſi enim nihil, ſʒ
P omnia potentia, ⁊ ſeparabile accidet id eſſe qd̃ ſic eſt non ens, ⁊ inſuper (qd̃ maxime timentes erant, qui primi philoſophati ſunt) ex nullo generari pręexiſtente.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Vtruʒ igitur exiſtit huic aliquid aliorũ actu. dico autem vtrum erit quantum, aut quale, aut vbi, quod potentia ſolum eſt hoc ⁊ ens, ſimpliciter autem neqʒ hoc neqʒ ens. Si enim nihil, ſed omnia potẽtia quod ⁊ ſic non ens contingit ſeparari. Amplius quod maxime timuerunt primi philoſophantes. ex nihilo pręexiſtente erit aliquid generari.

Com̃.45. ¶ Oſtẽdit nũc q̃ illa ſuba p̃exiſtẽs nõ potẽtia aliqd̃ nouẽ p̃dicamentorũ. ⁊ p̃mo p̃ponit hoc. d. vtrũ igit exiſtit huic aliquid aliorũ actu. dico aũt vtrũ erit quantũ, aut quale,
Q aut vbi, qd̃ potẽtia ſoluʒ eſt hoc ⁊ ens, ſimpl'r autẽ neqʒ hoc neqʒ ens. hoc eſt mã, quę eſt ſolũ potẽtia hoc ⁊ ens, ſed ſimpl'r neqʒ eſt hoc neqʒ ens. vtrũ inquã mã ſic dicta ſit actu aliqd̃ p̃dicamentorũ, an potẽtia tm̃. Arguit mõ q̃ nõ ſit potẽtia illa nouẽ p̃dicamẽta. d. ſi eni nihil actu ẽ, ſʒ oĩa potẽtia, illud qd̃ eſt ſic non ens hoc eſt mãm ipſaʒ cõtingit ſeparari. hoc eſt eſſe nec ſubam, nec aliqd̃ accidẽtiũ. Sed eſſe quoddã, diuerſuʒ ⁊ ſeparatũ ab his oĩbus, ⁊ ſic illa nõ eſſent prima rerum genera. Scd̃o idẽ pbat, q̃a tunc ex nihilo aliq̃d eſſet. pbatur. q̃r ex materia eſſet ſuba ipſa, q̃ materia nec eſt ſubſtãtia nec aliqd̃ nouẽ p̃dicamentorũ. igitur nihil, ⁊ ſic ex nihilo fieret ſubſtantia.

¶ Illa ſuppõne ſtante, Ariſto. argumẽtat, ⁊ qd̃ ẽm Phi- loponus

A loponus ſic cõponitur, cum p̃ſit ſubſtãtia in potẽtia, vt ſuppoſitũ eſt, vtrum hęc ſubſtãtia in potẽtia, quę generationi pręexiſtit, participet actu aliquo aliorum prędicamentorum, an nullo penitus. Si nullo participet, erit aliquid ſubſiſtens, qd̃ non exiſtit ẽm actum, hoc eſt eſſet materia informis, q̃ per ſe ſubſiſteret, qd̃ quidẽ abſurdũ eſt. Sin autẽ participat aliquo noueʒ p̃dicamẽtorũ, tunc paſſiones, hoc eſt aliqd̃ accidẽs erit ſeorſuʒ, hoc ẽ poſſet actu eſſe, ⁊ nõ in ſuba actu. Hoc pacto Philoponus exponit, de hac ratiõe p̃mo accipit, ⁊ deſtruit primã parteʒ, ⁊ dicit. Vtrũ igitur huic qd̃ potentia ſoluʒ eſt hoc et ens. i. ſubſtãtia. ſimpl'r autẽ nec hoc neqʒ ens. i. ſubſtãtia inſit aliquid aliorũ p̃dicamentorũ nouẽ, q̃ ſunt actu p̃dicamenta. q. d. dato q̃ p̃ſit materia, q̃ eſt ſubſtãtia potẽtia. vtrũ aliqd̃ aliorũ p̃dicamentorũ, q̃ actu ſunt prędicamẽta huic inſit, dico aũt, vt nunq̃d erit quantũ, aut quale, aut vbi, q̃ ſunt p̃dicamẽta actu [Et per hoc ⁊ ens] vt Philoponus ingt, ſubſtãtiã intellexit, q̃ per excellentiã eſt hoc
B aliq̃d. Tũc deſtruit primã partẽ, ⁊ dicit. Si eniʒ illi ſubſtãtię in potẽtia, q̃ generatiõi p̃exiſtit, nihil, hoc eſt nullũ p̃dicamẽtorũ noueʒ actu inexiſtit. Sʒ oĩa potẽtia, ⁊ p tũc id qd̃ ſic eſt nõ ens. ſ. mã prima, q̃ eſt non ens ſic. hoc eſt q̃ nõ eſt aliqd̃ nouẽ p̃dicamẽtorũ, ſeparabile ⁊ per ſe ſubſiſtens erit, qd̃ eſt abſurdũ. Nõ eni põt eſſe materia ens p ſe ſubſiſtẽs, cũ nullũ p̃dicamentorũ actu ei inſit. Sed fortaſſe dicet q̃s, q̃ materia nõ ſubſiſtit p ſe, nec aliquo mõ pręeſt gñationi. Cõtra obijcit, q̃ tunc ſuba ex nullo ente pręexiſtẽte fieret, q̃a nec ex ente actu p̃exiſtente, nec ex ente potentia. Hoc aũt timuerunt oẽs phantes. nõ ergo dici poteſt, q̃ illi ſubſtantię in potentia nullum aliorum prędicamentorum inſit actu, qd̃ eſt primum membrum.

Anti.c.46 ¶ Si autem hoc q̃dem eſſe hoc aliq̃d aut ſubſtantiam, non exiſtit, ſed aliorũ quippiaʒ prędi-
C camentorum, erunt quemadmodum diximus, ſeparabiles paſſiones a ſubſtantijs.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Si autem hoc quideʒ, neqʒ hoc aliquid, neqʒ ſubſtantia exiſtat, ſed aliorum pręedicamentorum aliquod ſit (quemadmodum diximus) paſſiones a ſubſtantia ſeparatę erunt.

Com̃.46. ¶ Qʒ materia non ſit ſub aliquo p̃dicamentorũ, hoc eſt q̃ nullũ p̃dicamentorũ actu ſibi inſit. pbat. quia tũc paſſiones hoc eſt p̃dicamẽta nouẽ eſſent ſeparata a ſubſtantijs. pʒ, quia materia illa non eſt ſubſtãtia, ⁊ accidẽtia inſunt materię, quare erunt ⁊ non in ſubſtantijs.

¶ Deſtruit 2ᵐ mẽbrum q̃ſtionis hoc pacto ẽm Philoponum. Si aũt hoc. ſ. mã prima, non exiſtit eſſe hoc aliq̃d et ſubam, hoc eſt non eſt actu ſuba. q̃ eſt hoc aliq̃d, ſed exiſtit quippiã aliorũ p̃dicamẽtorũ, erũt (vt diximus.) Paſſiones hoc eſt accñtia ſepabilia a ſubſtãtijs. ſ. in actu hoc ẽ erſit accidẽtia, ⁊ nõ in indiuiduis ſubę, qd̃ eſt abſurdius. Oẽ eni accñs fundat in ſuba actuali. hęc eſt qd̃ ẽm Phi-
D loponũ. Queſtio q̃ hęc cadit in ſol'one aſſignata p̃ncipaliter, q̃r Ariſto. quęrit de illa ſuba in potẽtia, ex qua pręſuppoſita fit gñatio indiuiduę ſubę, remote vero cadit in prima q̃ſtiõe vtruʒ. ſ. gñatiõe ſimpl'r poſſit ſuba idiuidua gñari. vel poſſet cõponi q̃ſtio tota ſupra p̃la dubõne, ẞ mõ, vtruʒ ſuba idiuidua poſſit ſimpl'r generari, ⁊ videt q̃ nõ, q̃a ſi poſſet ſimpl'r generari, hoc eſt, q̃r generationi eius p̃eſt materia q̃ eſt ſuba in potẽtia, ſed hęc nõ p̃eſt, q̃a vel p̃eſt participãs aliquo aliorũ p̃dicamẽtorũ vel nullo, ⁊ fiat rõ, vt ſupra. Hoc pacto hęc dubõ eſt prima dubitatio (vt Philoponus autumat) verũ dĩ noua, q̃a noua forma eſt ↄfecta. Et ſic exponẽdo, textus iſti tres nõ ſunt diuidẽdi, ſed ſimul lẽgẽdi. In cõmentarijs vero aliter q̃ſtio inducitur, verum modus iſte eſt Philoponi, et verbis Ariſto. conſonus, vt omnibus perſpicuum eſt. E

Anti.c.47. ¶ Et de his igitur quantum fieri poteſt, tractãdum eſt, ⁊ quę cauſa ſit vt generatio ſemp ſit, ⁊ quę ſimpliciter, ⁊ quę ſecundum partem.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Et de his igitur quantum contingit, tractandum eſt. ⁊ quę cauſa eſt quare generatio ſemper ſit, ⁊ quę ſimplex, ⁊ quę ẽm partem.

Cõmẽ.47 ¶ Ad ſol'onẽ q̃ſtiõis tactę p̃ponit aliã q̃ſtionẽ. ex cui⁹ ſolutiõe patebit ſol'o ad q̃ſitã a p̃n°. (⁊ ingt) Et de his igit quantũ cõtingit, deficit tractandum eſt attico, ⁊ q̃ cauſa eſt q̃re generatio ſemp ſit, ⁊ q̃ ſimplex ſit generatio ⁊ q̃ ẽm partẽ ⁊ ẽm quid. nam his ſolutis patebit ſolutio ad p̃ncipalem q̃ſtionẽ. Alij ex ignorantia literarũ gręcarũ. Aliter exponunt, qd̃ non eſt dignum nunc narratione.

F ¶ Mouet rurſus duas alias dubõnes, prima eſt de cauſa cur nunq̃ʒ deficiat gñatio. 2ᵃ vo q̃ eſt gñatio ſimpl'r, ⁊ q̃ ẽm partẽ. rõ primę q̃ſtionis eſt vt poſtea dicet, q̃a vel qd̃ corrũpitur ad nihil redigit, vel ad ens, ſi ad ens, non corrũperet, ſi ad nihil corrũpit, cũ entia genita ſint finita, tãdẽ oĩa deſinẽt ex toto, ⁊ ſic deſinet gñatio ⁊ corruptio penitus. Intellectus vo ſcd̃ę q̃ſtionis eſt, q̃a per generationẽ ſimpl'r itelligit generationẽ ſubę p̃ſtantioris, ⁊ p generationẽ ẽm partẽ intelligit generationem ſubę ignobilioris (vt Philoponus autumat) q̃rit ergo vtrum oẽs generationes ſint ęque nobiles, an aliqua ſit alia nobilior. Mouit aũt has queſtiones, q̃a ex ſolutione haruʒ patet ſolutio cęterarum priorum, vt dicemus.

Anti.c.48. ¶ Cum autem ſit cauſa, vna q̃deʒ vñ principiũ motus eſſe dicimus, vna autem mã, taleʒ cãm dicere opʒ. de illa enim dictum eſt prius in de
G motu ſermonibus, q̃ eſt hoc q̃dem immobile per omne tẽpus, illud vo qd̃ mouet ſemp. horum autem, de imobili q̃dem principio diſtinguere, prioris eſt philoſophię. De eo aũt qd̃ p pterea q̃ ↄtinue mouet alia mouet, poſterius aſſignandum eſt, quid talis eorum quę ſingularia dicũtur, cauſa eſt. Nunc auteʒ eam q̃ vt in materię ſpecie ponitur cãm, dicamus, ob quaʒ ſemper generatio ⁊ corruptio non deficiũt ẽm naturam. ſimul enim forſitan hoc fiet manifeſtum, ⁊ de eo quod nunc dubitatum eſt quonam pacto oporteat dicere de ſimplici generatione ⁊ corruptione.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ H ¶ Exiſtẽte auteʒ cauſa vna q̃deʒ, vñ principiũ motus dicimus eẽ. vna vo materia de tali cauſa dicendũ. de illa quidem enim dcm̃ eſt prius in de motu ſermonibus, qd̃ ſit hoc quidem immobile per omne tp̃s. hoc auteʒ mouetur ſemper. horuʒ autem de imobili principio. primo q̃dẽ diiudicare alterius philoſophię eſt opus. de eo autẽ qd̃ inquantũ ↄtinuo mouet alia mouet. poſt hęc dicẽdum quę talium ſingularium dictorũ cauſa ſit. At nunc vt in materię ſpecie poſitam cãm dicamus, pp̃ter quã ſemp corruptio ⁊ generatio non deſerũt naturã. ſimul eni forſitan fiet hoc manifeſtum, ⁊ de nunc queſi-

I **to quo modo oportet dicere de ſimplici corru- ptione ꝛ generatione.**

Com.48. ¶ Nūc accipit ad q̄ſtionis ſolōnem de qua cā opꝫ loqui, ꝛ vult ꝙ cū duplex ſit cā. vna quidē, vñ dicimus eē principiū motus, q̄ agēs dr̄, vna vō vt mā, de tali cauſa hoc eſt mā dicendū, cuius rōnē ſubſcribit. d. de illa qdem eni dcm̄ eſt prius in de motu ſermonibus, ꝙ ſit hoc quidem imobile ꝑ oē tp̄s vt deus. hoc aūt mouet̄ ſemꝑ vt celuꝫ ꝛ ſol. hoꝝ autē de imobili p̄ncipio p̄mo quidē diiudicare alterius phie eſt opus. de eo aūt qđ inquantū ꝯtinuo mouet̄. alia mouet, hoc eſt celo ꝛ ſole: poſt hec in 2° dicēdū q̄ ꝛ qūo cauſa ſit dictoꝝ talium ſingulariū. at nunc pro ſatiſfactione q̄ſtionis, vt in materie ſpē poſitā cauſaꝫ dicamus, ꝓpter quā ſemper corruptio ꝛ generatio nō deſerunt naturā, ſed ſemꝑ ſunt, cuius cauſaꝫ ait. d. Simul. n.

K forſitan fiet hoc manifeſtū ꝛ de nunc queſito, quomō. vꝫ. opꝫ dicere de ſimplici corruptiōe ꝛ gn̄atione. igit̄ de mā ipſa eſt dicendū, qa ea declarata, q̄ſtio principalis mox tolletur, at de agēte, partim eſt dictū, partim dicemus. ¶ Quia ꝓpoſuit ſe velle querere cauſam, cur ea q̄ generantur, nō deficiant, ꝛ eoꝝ q̄ generātur, plures ſunt cauſe, ꝓponit nō oēs velle nūc q̄rere, ſed ſolum q̄ ſunt cauſe eoꝝ, q̄ generātur magis vtiles, ꝛ cuꝫ ſint due, exponit, q̄ nunc dicēda eſt. ꝛ dicit. Cuꝫ generationis. ſup. duplex cā ſit, vna quideꝫ, vñ principiū motus eſſe dicimus. ſ. effectiua, q̄ per excellentiā, ꝛ ꝓpriſſime dr̄ p̄ncipiū vnde motus ſemꝑ ab Ariſto. vna autē eſt mā. Sed dices nōne generationis cauſe etiā ſunt finis ꝛ forma. cur has duas ſoluꝫ generatiōis cauſas eſſe dixit. Rñdet Philoponus et pulchre Ariſto. has ſolas gn̄ationis cauſas dixiſſe tāquā magis vtiles ad gn̄ationē, cū gn̄ationi p̄exiſtāt. at forā, ꝛ finis gn̄ationi ſupueniunt. Et cū due ſint cauſe, gn̄ationis magis vtiles, q̄ nūc dicēda eſt exponit. ꝛ inqt. Taleꝫ

L cauſam. ſ. que eſt mā dicere opꝫ nūc. de illa vō cā generationis, q̄ eſt effectiua, ꝛ vt p̄nm vñ motus, dictū eſt prius in ſermonib⁹ de motu. ſ. in libro phyſi. vbi dcm̄ eſt, talem cām eſſe duplicem, qm̄ eſt hoc quideꝫ imobile ꝑ oē tp̄s, vt primus motor. Illud vō qđ mouet̄ ſemper. ſ. celuꝫ, qđ circulariter fert̄, tūc ordinat ſe ad ſequētia. ꝛ diuidit cōſiderationē. ꝛ inqt. Hoꝝ autē. ſ. effectiuoꝝ principiorum, de imobili quideꝫ principio. ſ. deo diſtinguere, ꝛ definire opus eſt p̄me phie, q̄ theologia eſt, de eo autē, qđ ꝓpterea ꝙ ꝯtinuo mouet̄, alia mouet. ſ. de celo qđ mouet hec inferiora, qa mouet̄, poſterius. ſ. 2° huius aſſignādū eſt, quid ſit talis cauſa eorum, que ſingularia dicuntur. ſ. generabiliū ꝛ corruptibiliū, vbi dicetur ꝙ erit ſol propter eius variuꝫ motū acceſſus, ꝛ receſſus, eligit nunc haruꝫ

M duarū cauſaruꝫ, que vtiles ſunt ad generationē, ꝛ quas nunc intendimus, q̄ ſit dicēda. ꝛ inqt. Nunc autē eaꝫ cauſam, q̄ ponitur vt in ſpecie, hoc eſt in genere materie dicamus, ob quā. vꝫ. ſemꝑ gn̄atio ꝛ corruptio ſunt, ꝛ non deficiunt ſm nām. addit vtilitatem huius. ꝛ dicit. Simul enim forſitan hoc fiet manifeſtum, ꝛ de eo qđ nūc dubitatum eſt, quo naꝫ pacto oporteat dicere de ſimplici generatione ꝛ corruptione, vbi ſoluetur dubitatio mota an ſube potentia inerit aliquid alioruꝫ actu nec ne. Hec de intentione ꝛ ordine, ꝛ conſiderationum diuiſione.

Anti.c.49. **¶ Habet autem dubitationem ſufficientem, ꝛ que cauſa ſit vt connectatur generatio, ſi quod corrumpitur, ad non ens abit, non ens autem nihil eſt. neqꝫ enī q̄ppiam eſt, aut quale, aut quātum, aut vbi, ip̄m non ens. Si igit̄ ſemper aliquid eoruꝫ que ſunt abit, cur non conſumptum**

N **eſt iādudum, ꝛ inane ipſum vniuerſum, ſi quidem finitum eſt id ex quo ſit eorum que generantur vnumquodqꝫ.**

Dilucida°. te. c. eiuſdē **¶ Habet autem queſtionem ſufficientem, ꝛ q̄ cauſa eſt quod perpetuetur generatio, ſiq̄dem quod corrumpitur, ad non ens ſecedit. non ens autem nihil eſt. neqꝫ enim quid, neqꝫ quale, neqꝫ quantum, neqꝫ vbi, quod non ens. Siquideꝫ igitur ſemper aliquod entium ſecedit, quare non conſumptum eſt aliquando retro ꝛ vacuum omne, ſi finitum erat ex quo ſit generatorum vnumquodque.**

Com.49. ¶ Hec Ariſto. qđ ſic categorice cōponit̄. oē finituꝫ qđ per reſecationē ad nō ens ſecedit, tādē deficiūt, q̄cūqꝫ gn̄antur vel genita fuerūt ex mā que nec eſt ſuba, nec quāta, nec qualis, nec aliquid alioꝝ ſunt finita. igit̄ tandeꝫ deficient. Ariſto. format rōnē ſub mō q̄onis. d. Habet autem

O q̄ſtionē ſufficientē, ꝛ q̄ cauſa eſt ꝙ ꝑpetuetur generatio, verbū ꝑpetuet̄ grece eſt ſyneizo, hoc eſt ꝯgrego vel cōplico, vel ꝯtinuo, placet mihi ad ꝓpoſitū magis ſic trāſferre, qa eū ſenſum greca cōſtructio⁹ expoſtulat. Deinde reddit q̄ſtionis cām. d. ſiquidē qđ corrūpit̄ ad nō ens ſecedit vt ad mām, que eſt nō ens, vel ad priuationē, ideo dicit. nō ens aūt nihil eſt, neqꝫ eni qd. i. ſuba, neqꝫ quale, neqꝫ quātū, neqꝫ vbi eſt qđ non ens, hoc eſt mā vel priuatio, tūc reſumit q̄onis vim. d. ſiquidē igitur ſemꝑ aliquod entiū ſecedit, q̄re nō cōſumptū eſt aliquādo retro, ꝛ vacuū omne hoc eſt mūdus totus cur tādē nō deſijt, ſi finituꝫ erat ſubiectuꝫ ꝛ mā, ex quo ſit vnūqđqꝫ generatoꝝ, hec eſt qō, ꝛ eius forma, ꝛ q̄ſi ꝓpter duo vr̄ generatio et totus mūdus cōſumptus. p̄ qa in dies corrūpit̄ vnūqđqꝫ ad nō ens. 2°. quia mā ex qua pullulant gn̄ata eſt finita.

P ¶ Cum mouit q̄ſtionē, ſm Philoponū nūc argumentat̄ ad illā, ꝛ ꝓbat. nec generationē, nec corruptionē eſſe ꝑpetuas, imo nec mundū. ꝛ inqt. Habet aūt dubitationeꝫ ſufficientē, ꝛ q̄ cauſa ſit, vt cōnectat̄, hoc eſt, vt ꝑpetuet̄ generatio. ſup. ꝛ corruptio, ſi qđ corrumpit̄, corrūpitur ad non ens, ꝛ non ens ſit nihil, hoc eſt neqꝫ quale, neqꝫ quātū, aut vbi. Aſſignat cām, ꝙ ita ſequat̄. ꝛ inqt. Si igr̄ ſemꝑ aliqd eoꝝ, que ſunt, abit, cur non conſumptum eſt iamdudū totū in nō ens, ita vt inane ſit ipſuꝫ vniuerſum, ſiquidē id ex quo ſit vnū qđ eoꝝ q̄ generant̄, ſit finitum, hoc eſt, ſi materia ex qua res fiunt, ſit actu finita. ꝛ non chaos infinitū, vt Anaxagoras dixit. Nam tūc mľtitudo entiū, que ſunt in vniuerſo finita ſunt, ꝛ ita tandeꝫ eſſent cōſumpta per corruptionē ad nō ens. ꝛ ad priuationem,

Q que nihil eſt, qua rōne deficit corruptio, ꝛ deficit generatio, ꝛ deficit vniuerſum, ꝛ omnia ſunt vacua.

Anti.c.50. **¶ Non enim propterea quod infinitum id ſit ex quo generatur, non deficit. Hoc eniꝫ eſt impoſſibile. actu enim nullum eſt infinitum.**

Dilucida°. te. c. eiuſdē **¶ Nō eniꝫ vtiqꝫ quia infinituꝫ eſt id ex quo generatur: non deficit. hoc enim impoſſibile eſt, ſm actum quidem enim nihil eſt infinitum.**

Com.50. ¶ Anaxagorici ꝛ Melliſei fingūt, ideo nō deficere generationeꝫ ꝛ genita ipſa, qm̄ mā eſt infinita, ex qua genita effluunt. ꝯſtat aūt īfinitū non poſſe per reſecationē ꝯſumi, qa infinitum eſt, qđ quantūcunqꝫ accipientibus, ſemper reſtat aliqd accipere. ¶ Cōtra obijcit Ariſto. qa vel eſt infinita in actu vel in potētia, nō in actu, qa infinm in actu nihil eſt. nec in potētia, vt dicet̄. igr̄ nō valꝫ hec ſolutio.

¶ Refellit

A ¶ Refellit rñſionem, que dari poſſet, ꝙ ideo non deficit generatio, qa chaos, ex quo res extrahunt̄, eſt infinituꝫ. Cōtra obijcit, qa tale chaos nō pōt eſſe actu infinitū, qa 3° phyſicoꝝ ꝓbatuꝫ eſt tale eſſe ipoľe, nec pōt eſſe potētia infinitū, qa qđ eſt potētia infinitū, ſolum eſt ſm diuiſionē in ꝑtes minores ꝓportione ſubdupla, vt dcm̄ eſt in his, que Democriti ſunt. ergo tale chaos nō eſt infinitum. De hac ratione primo refellit primū mēbrū, ꝛ inqt. Nō enim ꝓpterea ꝙ id chaos, ex quo generat̄ id qđ generatur, ſit infinitū, generatio nō deficit. Hoc eni eſt impoſſibile, actu enim nullum eſt infinitum, vt 3° phyſicoꝝ probatum eſt, hoc eſt primum membrum.

Anti.c.51. **¶ Potentia auteꝫ in diuiſionem. Quare oportebat hanc eſſe ſolam cauſam, non deficiēdi. quoniam generatur quiddam ſemper minus. nunc autem, hoc non videmus.**

B

Dilucida°. te. c. eiuſdē **¶ Potentia auteꝫ eſt vt in diuiſione, quapropter oportebat hanc eſſe ſolam non deficiendi quod generet̄ ſemper quidem minus. Sed nunc non videmus huiuſmodi.**

Com.51. ¶ Qa vō nō ſit īfinita in potētia arguit, qa q̄uis ſic dicēdo poſſet aliquantulū ſatiſfieri ad q̄oneꝫ, imaginando ꝙ corruptio fiat, vt diuiſio, in qua ſemꝑ min⁹ reſtet, tū hoc eſt cōtra ſenſum, qa nos videmus aliqđ deficere in magis ꝛ minus ꝛ eq̄le, ꝛ reſtare magis ꝛ minus ꝛ equale vel ſemper equale. inqt. Potētia autē eſt, vt in diuiſiōe ipſuꝫ infinitū, quapropter oportebat hāc eē ſolā nō deficiēdi ꝙ generetur ſemper quidē minus. Cōtra obijcit. d. Sed nunc non videmus h⁹, qa ſemper videmus equalitateꝫ ꝛ rerum ꝛ mundi. Tota igitur ratio eſt. vel materia eſt actu infinita vel potentia, non actu vt probatuꝫ eſt, nec

C potentia, qa tunc generatio fieret per diuiſionem illius, ſed hoc eſt contra ſenſum, quare contra phiam.

¶ Reprobat 2m. ꝛ inquit. Potētia aūt. ſ. infinitū ſoluꝫ eſt ſm diuiſionē in partes minores ꝓportione ſubdupla. vt eni Philoponus inqt, numerus per appoſitionē potentia infinitus eſt, magnitudo vō per diuiſioneꝫ potētia eſt infinita. Propterea inqt. Quare oportebat hāc eſſe ſolā cauſam nō deficiēdi gn̄ationē, qm̄ generat̄ qđdaꝫ ſemꝑ minus, ex illo chaos reſecatū, hoc āt (vt inqt) ē ꝯ ſenſuꝫ, cū nō videamus ſemꝑ krituꝫ eſſe minus eo, ex quo ſit.

Anti.c.52. **¶ Quocirca ꝓpterea quod huius corruptio alterius eſt gn̄atio, ꝛ huius gn̄atio alterius eſt corruptio, inquietā neceſſe eſt trāſmutationem eſſe. De eo igit̄ qđ eſt gn̄ationem ꝛ corruptio-**

D **nem ſiľr ſemper eſſe circa vnūqđqꝫ entiuꝫ, hāc exiſtimanduꝫ eſt ſufficiēteꝫ omnibus cauſam.**

Dilucida°. te. c. eiuſdē **¶ Quocirca quoniā huius corruptio alteri⁹ eſt generatio, ꝛ huius generatio alterius eſt corruptio, indefectibileꝫ eſſe neſſece eſt tranſmutationē. qđ quidē igitur generatio ꝛ corruptio, ſiľr ſit circa vnūqđqꝫ entium, hanc exiſtimamus eſſe ſufficientem cauſam in omnibus.**

Com.52. ¶ Soluit nūc ad q̄ſtionē ꝙ ideo ſemꝑ eſt gn̄atio ꝛ nūquā deficit, ſiľr ꝛ corruptio, qa gn̄atio vnius eſt corruptio alterius ꝛ ecōtra, ꝛ tūc quaſi ſe excuſans. inqt. ꝙ qdeꝫ igit̄ generatio ꝛ corruptio, ſiľr hoc eſt ꝯtinuo ſit circa vnūquodqꝫ entiū ſubaudi ſemꝑ ꝛ indeficiēter, hāc exiſtimamus eſſe ſufficientē cauſaꝫ in oib⁹. vꝫ. ꝙ gn̄atio vnius eſt corruptio alterius ꝛ ecōtra. vbuꝫ idefectibilē apayſton ſcribit̄ grece, qđ ſonat inquietū ꝛ ꝯtinuū. idcirco ſic tranſtuli, vt vides, qa grecus ſenſus ille eſt. Sed circa dicta

E q̄runt vtrum corruptio vnius ſit generatio alterius, et econtra. Arguunt quidaꝫ ſic. generatio nō eſt corruptio. igitur generatio vnius nō eſt corruptio alterius. Scđo, tunc ſemꝑ eſſet equalis entiū multitudo. Tertio, generatio equi eſt vni⁹ generatio ꝛ nullius corruptio. Quarto, corruptio hominis non eſt generatio alterius, qa eadeꝫ forā corꝑis manet in vtroqꝫ. Quinto, in nutritione hoīs aliqd corrūpit̄, ꝛ tū nihil gn̄at̄. Sexto, in corruptiōe hominis nihil corrūpit̄, ꝛ tū aliqd gn̄at̄, vt forā cadaueris. Ulterius ſeptimo arguūt alij de colore genito ꝑ diuiſioneꝫ corꝑis. vbi nulla oppoſita qualitas corrūpit̄. Octauo, de luminis gn̄atione, vbi nihil corrumpit̄. Alij nono. ſic arguūt. augumētatio vni⁹ non eſt alterius diminutio, nec ecōtra. igr̄ nec gn̄atio vnius erit alterius corruptio. Decimo, Auerroes in libro đ ſuba orbis. ca. 2. ponit mū-

F duꝫ eſſe factuꝫ a p̄ma cā, vbi nullius fuit corruptio. Alij 11°. arguūt gn̄atio eſt forā, corruptio eſt p̄uatio, ſꝫ nulla forā eſt p̄uatio. igr̄ gn̄atio vnius nō pōt eſſe alterius corruptio. 12°, in gn̄atiōe miſti ex eľntis ſit gn̄atio miſti ꝛ nō corruptio eľntorū apud Auer. 3. celi. cō. 67. hec ſunt Junioꝝ p̄cipua argumēta in hac re. ¶ Circa q̄ſtionē hāc p̄ de ſubſtātijs, deīde de accn̄tib⁹ eēt dđm. Sed qa hn̄ de accidentib⁹ aiūt de ſubſtātijs ſoluꝫ trāſigamus. recētiores ſoluūt q̄ſtionē de rigore logico, deīde de rigore phyſico. ¶ Quātū ad p̄mū ſupponūt quatuor, quoꝝ duo tm̄ accipiant̄, qa in illis ſtat tota rei difficultas. p̄ma, ꝙ generatio aliquando accipit̄ pro ſubito gn̄ationis, quo mō vr̄ loqui. Auer. p̄ phy. cō. 60. aliqñ pro forma q̄ generat̄, vt gn̄atio ignis dr̄ forma ignis q̄ generat̄. eodē modo et de corruptiōe dici pōt. petit 2° ꝙ in ſucceſſiuis idem eſt eē gn̄ari ꝛ corrūpi, vt in motu ꝛ tpe ꝛ id genus. ꝓbāt. qa motus localis q̄nqꝫ gn̄atur, vel qñ eſt, vel qñ nō eſt, nō

Dō recentiorum.

G qñ nō eſt, qa tūc gn̄atio motus eēt abſqꝫ motu. itēqꝫ tūc mobile generat̄, qñ mobile mouet̄. igitur tūc gn̄atur qñ motus eſt. eodē mō de corruptiōe. Tūc dicūt p̄mo ꝙ generatio vni⁹ eſt corruptio alteri⁹. probat̄. qꝛ mā eſt vna amboꝝ. Scđo in ſucceſſiuis gn̄atio eſt corruptio ꝛ econtra. ꝓbāt expoſitorie. nā hoc demōſtrato motu, eſt gn̄atio ꝛ hoc eſt corruptio. igit̄ gn̄atio eſt corruptio. Tertio, in ꝑmanētibus gn̄atio non eſt corruptio. ꝓbāt. ꝙ gn̄atio eſt forma genita, ꝛ illa nō eſt corruptio. addunt tū ꝙ hn̄ de futuro oīs gn̄atio erit corruptio, qa oīs forma genita corrūpet̄ p̄ celi. Ultimo dicūt ꝙ de rigore ſermonis hec eſt falſa. gn̄atio vnius eſt corruptio alteri⁹, qa gn̄atio eſt forma q̄ generat̄, ꝛ corruptio eſt forma q̄ corrumpitur,

H modo forma genita non eſt forma que corrumpitur.

¶ Sed pace dixeriꝫ omnia hec falſa ſunt, ꝛ friuola, ꝛ textum. Ariſto. non ſapiunt. ¶ Prima quidē ꝯcluſio falſa ē. Tum prio qa a pari hec eſſet vera. albedo eſt nigredo, itemqꝫ calefactio eſt infrigidatio, auctio eſt iminutio, et cetere id genus. ꝓbatur. qa ſicut generatio apud eos poteſt accipi pro ſubiecto. Jta ꝛ vnūquodqꝫ hoꝝ. igitur vt conceditur illa pro ſubiecto, generatio eſt corruptio, ſic he pro ſubiecto erunt concedēde. conſtat aūt tales a nullo fuiſſe cōceſſas, ideo nec illa eſt cōcedēda. Scđo, ſi generatio pōt accipi ꝓ materia. Tūc materia eēt gn̄atio. tenet ꝯñtia per rationē eius. nā hoc eſt materia, ꝛ hoc ē generatio. igr̄ materia eſt gn̄atio. hec a nullo cōceſſa eſt. Tertio, Tūc gn̄atio gn̄at̄. ꝓbat̄. nam materia gn̄atur ꝑ Auer. queꝫ tenet, ꝛ generatio eſt materia. igit̄ generatio generatur. hec nullus doctus ꝛ ſani capitis diceret.

Cōfuta° Cōfuta° p̄e ꝯnis.

¶ Scđa vō etiā falſa eſt. naꝫ gn̄atio eſt de nō eſſe ad eſſe. 5° phyſico. ꝛ corruptio de eē ad nō eſſe. Tūc ſi motus generat̄ dum eſt. igit̄ ſimul eſt, ꝛ nō eſt. ꝓbat̄. gn̄atur. igitur

Cōfuta° 2e

I non eſt, q2 hec eſt definitio gñationis, ⁊ eſt. igitur eſt ⁊ nõ eſt. Scðo, ſi motus generatur quãdo eſt. igr̃ generatio ē ex ente in actu, qð Ariſto. vbiqȝ negat. Tertio, ſi hec eſt vera. motus generat̃ quãdo eſt. hec erit vera. motus icipit eſſe quãdo eſt. ɔñtia pȝ, q2 gñatio eſt de nõ eſſe. igitur qð generat̃ nũc primo eſt. ⁊ ſic motus icipiet eſſe, quãdo eſt.

Cõfuta° 3e

¶ Tertia autē falſa etiã ⁊ ſibi ɔ̃dictiua. Primo, quia ſi hec erit vera de futuro in ꝑmanētib⁹, gñatio erit corruptio. igit̃ aliquãdo erit hec vera de p̃nti. generatio eſt corruptio, nã cuilibet ꝓpõni de futuro correſpõdet vna de p̃nti quãdoqȝ vera, ⁊ ipſe ait. nũq̃ȝ illam de p̃nti eſſe ɔcedendã. Scðo, oē poſſibile poteſt poni ineſſe, illa eſt vera de futuro. igit̃ poſſibilis, pol'is igr̃ p̃t poni ineē, oē qð ponit̃ ineē eſt ɔcedenduȝ. igitur illa ꝓpoſitio de p̃nti eſt cõcedenda, nõ tñ in ſucceſſiuis, ſed in ꝑmanētibus.

Decl'atio vltię ɔ̃nie.

K

¶ Ultimo v̓o dico q illa Ariſto. propoſitio eſt vera de rigore ſermonis. vbi aĩaduertēdũ q aliud eſt in relatiuis, ⁊ aliud in abſolutis. In relatiuis poteſt vnũ oppõſitũ de altero p̃dicari ſub rõnibus diuerſis, vt Plato eſt pr̃ ad Caiũ, ⁊ filius ad Socratē. igit̃ pater vnius eſt filius alterius. hec enĩ eſt vera de virtute ſermonis, ⁊ per ſe, quoniam in relatiuis. Ulterius, generatio ⁊ corruptio ſunt relationes ſiue relatiua inuicē ſe reſpiciētes, vt nũc peto, qa al's declarabitur de mēte Auer. 5. phyſi. cõ. 9. Tũc ſequit̃ in prima figura, q de virtute ſermonis hec eſt v̓a. generatio vnius eſt corruptio alterius, ſicut illa. pr̃ vni⁹ eſt filius alterius, ⁊ ſicut nõ ſequit̃ in hac. igitur pr̃ eſt filius, qa eſſet proceſſus ad abſoluta, ita nec dȝ inferri, q generatio ſit corruptio aut econtra, ⁊ hoc ignorarunt.

Quid d̓ p̄a ſuppõne.

¶ Tũc ad ſuppoſitiones eoꝝ. Ad primã dicerē q nullibi Auer. dixit, q gñatio põt capi pro mã, ſed bñ q mã vere generetur, mõ q̃ꝗ̃ȝ lignũ vere ſit albũ, nõ ꝓpterea albedo põt capi ꝓ ligno, vel ſupponere pro ligno, ſic lȝ hec

L

ſit vera. mã generatur, nõ ꝓpterea generatio poterit ꝓ materia capi, ⁊ miror hanc certe ſtultitiam tantam.

Quid d̓ 2a

¶ Ad 2am. Auicēna in phia nõ paruę auctoritatis vir vult q motus ⁊ tp̃s ⁊ talia nõ generant̃, qa in his quę ſunt talia denoĩatiue ⁊ participatiue eſt venire ad talia ꝑ eſſentiaȝ, ⁊ per ſe. 2. phyſi. ⁊ qñ qð generat̃ motu generat̃ et generatiõe etiã. igr̃ motus nõ generat̃ nec generatio generatur, ſicut nec albedo eſt alba. Sȝ bñ ſequit̃ q mot⁹ ſit per ſe generatio, ⁊ generatio ꝑ ſe gñatio ꝑ eſſentiam, vt albedo per eſſentiã albedo. ¶ Sȝ dices. mot⁹ eſt ens de nouo. igitur generat̃. poteſt dici q generatur vel eſt quo aliud generatur. ad hoc enim q aliquid ſit de nouo, ſufficit q vel generet̃, vel ſit quo alia generantur. rõ v̓o eoꝝ etiã reducit̃ in permanētibus ſic, qa vel quãdo eſt, vel quãdo nõ eſt generat̃ res permanēs, quare ſoluat ꝑ me ⁊ ſe. Et ad hunc errorē labebant̃ ob ignorantiã metaphyſicę.

De rigore phyſico. Pð recentiorum.

¶ Nunc de rigore phyſico tranſigamus. Recentiores ſupponũt duo. at p̃ma ſuppoſitio eſt q plures formę ſpecificę nõ poſſunt ſtare in eodeȝ ſubito, ac in eodeȝ pũcto materię. pbãt. q2 tũc vnũ indiuiduũ eēt in pluribus ſpeciebus, q2 a forma ſpecifica ſumit̃ ſpecies, ⁊ q̃libet forma cõſtituit ſpeciē, quare ɔſtituent idiuiduũ in diuerſis ſpẽbus. Scða eoꝝ ſuppoſitio omittit̃, quia vera.

M

Intell's ꝓpõnis phyſicus.

¶ Tunc volunt q ad gñationē vnius cõpoſiti ſequitur corrũptio alterius, ⁊ ecõtra, nõ tñ ad generationē vnius formę ſequitur corruptio alterius formę, hoc pȝ. nã vbi corrũpitur hõ, generatur cadauer, at ad generationem formę cadaueris nõ ſequitur corruptio humanę formę, qa rõnalis anima eſt ꝑpetua. ¶ Propter q̃ dicunt q hominis generatio, ⁊ hominis corruptio, ⁊ ei⁹ nutritio ſunt miraculoſę, quia non ſunt propter cauſam naturalem.

Cõfutatio poſitionis.

¶ Siue Ariſtotelis itellectus phyſicus ſit iſte, ſiue alius, nõ curo, at videtur q ſuppoſitio eorum ſit falſa, ⁊ ratio non concludat. Scðo, videtur q cõcluſio non ſit in toto vera, vt credunt. Tertio, illud quod addunt de generatione hominis eſt omnino dubium.

N

Suppõnis ɔfutatio.

¶ Suppoſitio qdeȝ eſt falſa. nam Auicēna ⁊ Auer. 3. celi. cõmē. 67. ⁊ vltimo cõmēto hui⁹ primi. volũt in miſto eſſe quatuor formas ſubales el'ntoruȝ. Auer. tñ ait. illas eſſe in miſto ſub eē remiſſo. Auicēna v̓o ibi ſub eſſe reducto ⁊ nõ libero, de quo al's. Nec valȝ q tũc miſtũ eēt in plurib⁹ ſpecieb⁹. eſt enĩ tñ in ſpecie vltimę formę, q̃ ſola reponit in ſpecie, ⁊ ſola ɔſtituit. Cętera v̓o diſponũt, nõ enĩ omnis forma recepta in materia conſtituit in ſpecie, ſed interdum diſponit, quia non principaliter inſunt materię ꝓpter ſe, ſed ꝓꝓ aliud vltimũ, qð vltimo conſtituit.

ɔ̃nis expõ.

¶ Cõcluſio v̓o non videtur ex toto vera, q2 quãdo dicit nõ ad quãlibet formę gñationē ſequi alterius corruptionē ꝓpter formã humanã, vel intelligit alteri⁹ in nũero, vel alterius in ſpē, vel alteri⁹ in gñe, ſi alterius in numero. eiuſdē tamē in ſpecie, bñ dicit, ſed nõ ad Ariſt. mētē, ⁊ breuiter Ariſto. (vt mihi vr̃) vult ad cuiuſlibet formę generationē ſequi alicuius forę corruptionē, ſiue illa ſit eiuſdē ſpẽi, ſiue alterius, ꝓꝓ qð intellect⁹ Ariſto. potius eſt iſte. non eſt alicuius gñatio ſine alicuius corruptione, nec alicuius corruptio ſine alicui⁹ gñatione. mõ vbi generat̃ forma cadaueris corrũpunt̃ formę ſiue diſpõnes quibus rõnalis aĩa cõſeruat̃ in mã, ⁊ ita eſt alicui⁹ corruptio.

O

De gñatione hois.

¶ Qr v̓o addunt de gñatione hoĩs, videtur falſiſſimuȝ, ꝓ̊ ex parte materię ⁊ formę. nã miraculũ eſt effect⁹ ſupra nãm. Si igr̃ generatio hois eſt miraculoſa, erit ſupra nãm. hoc aũt ſtare nõ põt q2 vel ſupra nãm forę, et hoc nõ, q2 rõnalis aĩa per ſe eſt actus corporis, ꝓꝓ qð ꝑficit in ſpecie, ⁊ per ſe inclinat̃ ad vnionē corpis tãq̃ȝ ad eius ꝑfectibile, vel ſupra nãm mãę, ⁊ hoc minime, q2 materia nãliter appetit formã, ⁊ nãlius ꝑfectiorē formam poſſibilē eē in illa. Scðo, ex ꝑte vtriuſqȝ, dicitur eniȝ. 8. metaph. circa finē, cauſa q̃re ex aliq̄b⁹ efficit̃ vnũ natural'r eſt, q2 hoc actus per ſe, illð potētia ꝑ ſe. Sȝ rõnalis aĩa eſt ꝑ ſe actus, ⁊ mã ꝑ ſe po⁹. igr̃ vnio eſt nãlis, ⁊ nõ miraculoſa.

P

Tertio, ex ꝑte corruptionis. corruptio ⁊ generatio ſunt ɔ̃rię reſpectu eiuſdē, ⁊ ɔ̃ria ſunt nãl'r nata fieri circa idem, ꝓꝓ qð ſi vnũ ɔ̃riũ eſt alicui nãle ⁊ alterũ, ſed corruptio hois eſt nãlis, q2 a p̃cipio intrinſeco. igit̃ ⁊ generatio fuit nãlis. multę alię rõnes factę ſunt in libro de intell'u. quas nũc omitto. Qñ v̓o gñatio hois ſit nãlis, lege librũ de intellectu, trac. p̄. libro p̄. cap. 28. ⁊. 29. vbi dictũ eſt. q gñatio eſt nãlis ꝓ quãto hoc iducit ſummã diſpõneȝ, qua rõnalis aĩa mox a p̄mo effundit̃ in corpus. ⁊ tu ibi.

¶ Tunc ad rõnes. Ad primã. ſol'o pȝ. qa in relatiuis diuerſis rõnibus cõceditur, nõ tñ in abſolutis. ¶ Ad ſcðaȝ. dicũt q illud nõ ſequit̃, qa ꝑ ſe ex vni⁹ corruptiõe plura generãt̃. ¶ Ad tertiã. dicũt q i gñatiõe equi fora ſubalis embriõis corrũpit̃, lȝ forte reſtēt diſpões q̃dã, de q̄b⁹ poſtmodũ. ¶ Ad q̃rtã. ſol'o pȝ. nõ enĩ vna manet forma cadaueris manet, lȝ ſil'is vr̃. ¶ Ad q̃ntã. in nutritiõe hois gñatur cõpoſitũ ex mã ⁊ aĩa rõnali, nõ ꝓpter nouã forę gñationē, ſȝ ꝓꝓ nouã formę vnionē in mã nutrimēti. ⁊ tu in libro de itell'u. ¶ Ad ſextã. dicat̃ q in gñatiõe cadaueris corrũpit̃ hõ, nõ ꝓꝓ aĩę corruptionē, ſed ꝓpter diſpõnem, qua aĩa ɔſeruabit̃, vt diximus, qua. vȝ. corrupta deſinit iformare. ¶ Ad ſeptimã. dõm q ibi corrũpit̃ vnitas ɔtinui ⁊ gñatur non q̄dē color in actu, ſȝ de nouo icipit appere. ¶ Ad octauã. dõm q in accñtib⁹ dcm̃ phi nõ eſt vl'e, niſi qñ accñs hȝ ɔ̃rium ⁊ tale, q mã nõ poſſit eē ſine altero illoꝝ. ¶ Ad nonã. iã diximus illud Ariſto. vbũ nõ vl'e in accñtib⁹, ⁊ ſic non in quãtitatibus. ¶ Ad decimã.

Q

A 10am. Ariſto. loq̄tur in generatione quę fit ꝑ abiectionē ɔ̃rij, quo mõ nõ eſt illa mundi genitura. ¶ Ad 11am, dõȝ q forma põt eē priuatio nõ ad idem, ſed ad diuerſa, ſil'r ⁊ priuatio habit⁹ ad diuerſa. ¶ Ad 12am, apud Auerro. dõm q in generatione p̄ma miſti ex el'ntis el'nta corrũpuntur, nõ quidē corruptione tollēte formę eēntiam, ſȝ tollēte iformationē ⁊ denoĩationē ɔcretã. i miſto enĩ reſtãt el'ntarię formę apud Auerro. ⁊ inherēt mãę miſti, nõ tñ principal'r informãt nec denoĩant denoĩatione ſpecifica, q2 nulla eſt pars miſti, quę ſit ignis vel aqua, lȝ in q̃libet parte miſti ſit ignis ⁊ aqua, eodem modo ⁊ de corruptione miſti in el'nta, nõ q formę illorũ incipiãt eē, ſȝ q2 nũc primo icipiũt eē formę actu denoĩantes elemēta ſub ꝓprijs ⁊ ſpecificis denoĩationib⁹, vel dicas q in p̄a miſtione, in primo inſtãti gñationis miſti formę el'ntarię deſinũt, ⁊ alię cõſimiles generãtur, q2 p̄mę fuerũt diſpoſitiones ꝓ fieri. Poſteriores vero pro ɔſeruatione in facto, dici etiã põt, q fuerunt corruptę ſm partē, ⁊ remanentes ſm parteȝ, q2 pręceſſit actio ⁊ reactio earum inuicem 4° metheoro. cõmen. 10. de hoc latius dicemus in de miſtione. Hec de queſtione.

B

Recog̃nes

¶ Soluit dubitationeȝ tertiaȝ, in qua dixit conſiſtere totam vim. ⁊ dicit. Quocirca, ꝓpterea q huius corruptio alterius eſt generatio, ⁊ huius gñatio alterius eſt corruptio. inquietã, hoc eſt ſempiternam neceſſe eſt tranſmutationē eſſe. Ad formam autem ſoluit Philoponus. naȝ cũ dicebat̃, illð qð corrũpit̃, in q̄d corrũpit̃. Reſpondet q illud qð corrumpitur, non corrumpitur in nõ ens, ſed in aliud ens, q2 corruptio vni⁹ eſt alteri⁹ gñatio. In eodeȝ eniȝ momēto eſt nõ eſſe formę precedētis, ⁊ eſſe formę ſequentis, non eniȝ eſt dare vltimũ momentũ p̄mę, ⁊ primũ momētũ ſcðę. Sȝ qð eſt primũ nõ eē p̄mę, hoc eſt primuȝ ſecũdę. Cũ vero dicebat̃, cũ aliquid gñat̃, ex quo generat̃, vtrũ ex ente vel nõ ente. Rñdet Philoponus, q oē quod generatur ex aliquo ente generat̃ actu ⁊ ſpecificato, veruȝ generatur ex ipſo, nõ quatenus actu eſt, ſed quatenus eſt potentia id quod generat̃. nec oportet quod potentia eſt actu ſubſiſtere ſeorſum ab omnibus, qm̃ ſemꝑ eſt cũ actu, ⁊ ſimul in potētia ad aliud. Eſt eniȝ actu ꝑ formaȝ priorē, potentia vero ꝑ mãm. Tunc cõcludit ⁊ dicit. De eo igitur qð eſt generationem ⁊ corruptionem ſil'r, hoc eſt ſemꝑ eſſe circa vnũquodqȝ entiuȝ, hoc eſt circa vnãquãqȝ ſubaȝ. Tum ſimp'r. Tum particulatĩ (vt Philoponus dicit) hãc. ſ. mãȝ quę eſt ſub priori forma, exiſtimandum eſt ſufficientē oĩbus gñationibus cauſaȝ, vel ab omnibus, qui dubitãt. exiſtimãdũ cauſaȝ.

C

¶ Quo vero ad verba attinet, cũ Ariſtoteles dic̃ circa vnũquodqȝ entium, nõ intendit̃ q vnaquęqȝ ſubſtantia ſemper generetur, ac ſemꝑ corrumpatur. Sed vult dicere, q gñatio ⁊ corruptio nunq̃ȝ deficiat ab vnoquoqȝ ente. Hec eſt cã, hoc eſt q ſemper aliquod ens generet̃ ⁊ corrumpat̃ aliud, hec eſt cauſa. Uerbũ illud ſil'r Philoponus pro ſemꝑ legit, q̃ꝗ̃ȝ in nõnullis codicibus verbum ſemꝑ legitur, ſed non refert.

D

Tex. anti. cõmen. 53.

¶ Propter quid auteȝ tãdē, hec q̄dē ſimp'r dicunt̃ gñari ⁊ corrũpi, illa autē nõ ſimp'r, rurſus tractandum, ſi idē eſt gñatio quidē huius, corruptio aũt hui⁹, ⁊ corruptio q̄dē hui⁹, gñatio autē huius. q̃rit enim, aliquam rationem.

Dilucida°. t. c. eiuſdē.

¶ Propter q̄d autē aliqñ hec q̄dē ſimpliciter gñari dicũtur ⁊ corrũpi. hec vero non ſimpliciter rurſus pertractandũ. Siquidē idē eſt generatio quidem huius, corruptio vero huius, ⁊ corruptio quideȝ huius, gñatio vero huius. quęret eniȝ ſuꝑ hoc aliquis rationem.

E

Cõm. 53m.

¶ Soluta qõne acceſſoria. vȝ. vtrũ gñatio ſit ſemper, ⁊ ſi ſemꝑ cur nõ cõſumptũ eſt oē: repetit p̄maȝ qõnē. ⁊ inq̄t. Propter q̄d aũt aliqñ, hec q̄dem ſimp'r gñari dicũtur ⁊ corrũpi. hec v̓o nõ ſimp'r rurſus pertractandũ. rõcinat̃ ad qõnē ſic. omnis gñatio quę eſt huius ex corruptione huius gñatio eſt ſm q̄d. ⁊ corruptio quidem huius ex generatione huius corruptio eſt ſm quid. Sed per ſol'onē qõnis acceſſorię oĩs gñatio eſt hui⁹ iquãtũ eſt corruptio huius, ⁊ eɔ̃. igr̃ oĩs gñatio eſt ſm q̄d, ⁊ corruptio ſil'r.

Recog̃nes

F

¶ Scðm Philoponũ nõ principalē qõnē hic Ariſtoteles ꝑtractat, vt in cõmētarijs aſſerebamus, ſed potius vltimã qõnē, vtruȝ omnes generationes ſubales ſint ęq̄les, ⁊ ſi non ęquales, propter quid (vt inquit.) Hec quidē. ſ. de numero ſubarum, ſimp'r dicũtur generari, ⁊ corrũpi. Illa autē nõ ſimp'r, ⁊ cur gñtionũ ſubalium alię ſunt ſimplices alię q̃dã. Aſſerit Ariſtoteles hãc qõnē eē rurſus tractandã. Cuius cãȝ dicit, q2 gñatio vnius ſi eſt corruptio alteri⁹, ⁊ eɔ̃. tũc gñatio ignis erit corruptio aq̃, ⁊ gñatio aq̃ corruptio ignis. ergo nulla eſt p̄ſtãtior altera. Generatio. n. ignis cũ ſit corruptio aq̃, nõ põt eſſe nobilior corruptiõe aquę. Generatio vero aquę cũ ſit corruptio ignis, non poteſt eſſe nobilior corruptione ignis. ergo tãta eſt generatio aquę reſpectu corruptionis aq̃. Et ſic omnes gñationes ſunt ęquales. Ideo Ariſtoteles inquit. q hec qð q̃rit aliquã rõnē, Philoponus vero dicit, q q2 gñationes iſtę videntur ſil'es in mõ ſe hñdi, quia vt gñatio ignis ē corruptio aq̃, ſic gñatio aquę eſt corruptio ignis, ideo altera non vr̃ pręferenda alteri, ⁊ non põt dici altera ſimpliciter, altera ſm quid.

G

Text⁹ ãti. cõmē. 54.

¶ Dicimus enim q corrũpitur nunc ſimpliciter, ⁊ non ſolũ hoc. ⁊ hec quideȝ, eſt generatio ſimp'r, hec auteȝ, corruptio. hoc aũt, generat̃ quidē aliquid, ſimpliciter autē non generatur. dicimus enim diſcentem, fieri q̄dem ſciētem, fieri autem ſimpliciter, non.

Dilucida°. te. c. eiuſdē.

¶ Dicimus enĩ q corrumpit̃ q̄dē ſimp'r, ⁊ nõ ſolum hoc, ⁊ q hec quidē generatio eſt ſimpliciter. Illa vero corruptio. hoc ãt fit q̄dē aliq̄d. ſimpliciter vero nõ fit. dicimus enim diſcēteȝ fieri q̄dem ſciētem. ſimp'r autē fieri non.

Cõm. 54.

¶ Uidet̃ aliquib⁹ q Ariſtoteles hic ſoluat, qð ſtare non põt. nã verbũ enĩ qð grece eſt gar, reddit cãm q̃re vr̃ q reddat cãm maioris, ⁊ hoc per dr̃iam iter gñationē ſimpliciter ⁊ gñationē ſm q̄d, q̃ in hoc conſiſtit: q ꝓꝓ gñationem ſimp'r verificat̃ ens ſine addito de aliquo, de q̃ prius verificabit̃ nõ ens ſine addito. vbi cã. cũ equus generatur dicimus q equus nunc primo eſt ens ſimp'r, ⁊ equus prius nõ erat ens, ꝑ oppoſituȝ corruptio ſimp'r. at ꝓꝓ generationē ſm q̄d verificat̃ ens cũ aliquo addito de aliquo, de quo prius nõ verificabat̃. nã dicim⁹ diſcēteȝ fieri quidē ens ſciens. ſimp'r auteȝ fieri non dicimus, ſimil'r ꝓpter corruptionē fit. Ex hac differentia pȝ maior, q oĩs generatio huius, hoc eſt qua aliq̄d fit ens, hoc ex ente nõ hoc, ſit generatio ſm quid, quę erat maior. ⁊ hoc mõ Auer. textũ hũc paraphrizare videt̃.

H

Recog̃nes

¶ Qr iſte gñationes ⁊ corruptiões ſint ſil'es in mõ ſe hñdi, pbat, q2 in corruptione aq̃, vt in corruptiõe ignis dicim⁹ q aq̃ corrũpit̃ nũc ſimp'r, ⁊ non ſolũ corrũpitur ħ, hoc eſt, ⁊ non ſoluȝ deſinit eſſe, hoc. ſ. calida vel frigida,

I ꝙ dicimus etiã in aqua ſicut in igne, ꝙ hęc qdē ē gñatio ſimplr, cũ corrumpitur ignis, hęc autem corruptio ſimpliciter, cum gñat ignis ſimplr, nec corruptio ignis dicitur ſimpliciter corruptio, magis ꝙ̃ gñatio aq̃ ſimpliciter gñatio. ergo generationes ꝛ corruptiones iſtorũ oēs ſunt equales, ꝛ ſic oēs dicunt ſimpliciter, exponit autē q̃ ſit gñatio vel corruptio ſm quid. ꝛ dicit. Uerum hoc quidē generatur aliquid, vt grãmaticũ vel muſicũ, ſimpliciter aũt non generatur. dicimus enim qui diſcit, fieri ſcientem. Fieri autem ſimpliciter non dicamus, at cum aqua fit, vel ignis, vterq̃ ſimpliciter fieri dr̃. ergo oēs gñationes ſunt ęquales in ſubſtantijs.

Tex. anti. côme. 55. ¶ Quemadmodum igitur determinauimus ſępe, dicentes ꝙ hoc quidem ſignificat hoc aliquid, hoc autem non, propter hoc contingit quod queritur.

K Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Quemadmodũ igitur determinauimus plures dicētes, ꝙ hęc quidem hoc aliquid ſignificant, hęc vero non, propter hoc contingit qđ queritur.

Com. 55. ¶ Rñdet ad dubitationem ꝙ eorũ quę ſunt, quędã ſunt h̃ aliquid, q̃dam ṽo non, quę hoc aliqd ſignificãt vel ſunt hoc aliqd, ſimplr eſſe vel ſignificare dicunt. at quę non hoc aliqd, ſed q̃le, vel quãtũ, ꝛ id gen⁹ ſignũ vel eſſe dicunt, ſm qd ſunt vel ſignt. Ex quo pꝫ ſolõ ꝙ ſubę eſt generatio ſimplr, quoniã ſigt vel eſt hoc aliqd. at accñtis eſt gñatio ſm qd, q: eſt ens ſm qd, ꝛ pp hãc differentiaꝫ aĩt contingere qđ q̃ritur, ꝛ ſolui problema dictum.

recog̃nes. L ¶ Epilogat nunc q̃ſtionem, ꝛ vim q̃ſtionis. ꝛ dicit. Quēadmodum igitur determinauimus ſępe, dicentes ꝙ eorum quę ſunt, hoc qdem ſigat hoc aliquid. ſ. ſuba, quę ſignificat ens ſimplr. h̃ aũt nõ ſigt h̃ aliquid. ſ. ens ſimplr, ſed quale, vel quãtũ, ppter hãc diuiſionē cõtingit quod queritur, naꝫ cũ ſignificãs hoc aliqd, ſigt ens ſimplr, omnis ſubſtãtia videt ens ſimplr, ꝛ ita oēs gñationes erũt ęq̃les in ſubſtãtijs, cũ oēs ſint ad ſubas, quę ſunt ſimplr ens. hic eſt (vt mihi videtur) ſenſus q̃õnis, in cõmētarijs vero aliter hos textus expoſuimus. Ueruꝫ hęc expoſitio magis eſt ad mentem Philoponi.

Tex. anti. côme. 56. ¶ Differunt eniꝫ, in quę tranſmutetur id quod tranſmutatur. puta forte quę in ignem eſt via, generatio ſimplex, corruptio autem alicuius eſt, puta terrę. terrę auteꝫ generatio, aliqua generatio, generatio autem non ſimpliciter, corruptio autē ſimpliciter, puta ignis. ſicut Parmenides dicit, duo, ipſuꝫ ens ꝛ nõ ens, inquiēs ignem ꝛ terram. Hęc auteꝫ, aut alia talia ſup-

M ponere, nihil differt. modum enim querimus, ſed non ſubiectum.

Dilucida°. t. c. eiuſdē. ¶ Differunt enim ea in quę tranſmutat trãſmutans, veluti fortaſſe quę in ignem via, generatio quidem ſimplex eſt. corruptio vero alicuius vtpote terrę. quę vero terrę generatio, q̃dam eſt generatio, ſed non ſimpliciter gñatio. corruptio vero ſimpliciter, vtpote ignis, quēadmodũ Parmenides ait. duo ens ꝛ non ens eſſe inquiens, ignem ꝛ terram, hęc iam vel talia alia ſupponere differt nihil. modum enim querimus, ſed non ſubiectum.

N Cõ. 56. ¶ Uerificauit q̃ſtioneꝫ. vꝫ. quomodo ſit gñatio ſimplr ꝛ q̃uo ſm qd, volens ꝙ gñatio ſimpliciter ſit ad ens ſimpliciter, qđ ē hoc aliquid. gñatio ſm qd, ad ens ſꝫ quid, qđ eſt ens quale vel quãtũ, ꝛ id genus. Aſſignat nũc rationeꝫ ſolõnis. Et hoc primo quo ad formas ignis ꝛ aq̃. 2° quo ad materias. ꝛ inqt. Differũt eni ea in q̃ trãſmutãs trãſmutat, hoc eſt, differũt termini ad quos, igitur ꝛ trãſmutationes, ſed ea in quę trãſmutat trãſmutãs differunt penes ſimpliciter ꝛ ſm qd. igitur ꝛ trãſmutationes, ꝛ h̃ declarat exemplo Parmenidis dicens. Ueluti fortaſſe q̃ in ignē via, generatio quidem ſimplex eſt, q: ad ens ſimplr. corruptio ṽo alicui⁹, vtpote terrę, quę ṽo terrę generatio, quędã eſt generatio, quia ad ens ſꝫ quid, ſed nõ ſimpliciter gñatio. corruptio ṽo ſimpliciter, quia entis ſimpliciter. vtpote ignis, qđ auctoritate Parmeñ. pbat. d. Quēadmodum Parme. ait. duo ens ꝛ nõ ens eſſe inquiens, ignem ꝛ terram, volens per ignē

O ens, ꝛ per terram non ens, ꝛ quia vſus eſt exemplo falſo Parmeñ. quaſi ſe excuſans. inquit. Hęc iam falſa vel alia talia ſupponere, differt nihil. modum enim q̃rimus quo diſcimus, ſed non ſubiectum, qđ diſcimus. hoc eſt, hęc indicimus vt diſcamus. non autem vt ita ſentiam⁹. Sic igitur patet generationem ſimpliciter eſſe ad ens ſimpliciter, qđ eſt ens perfectum hoc alqd, generationem ſm quid eſſe ad ens ſm quid, qđ eſt tale vel quantum. Colligit hic Auerroes paraphraſticans, ꝙ generatio ſm quid, ꝛ generatio ſimpliciter tam in ſubſtantia ꝛ accidente ſunt, q̃ꝫ in ſubſtantijs ſolis, vt patuit de ignis ꝛ aquę vel terrę generationibus ꝛ corruptionibus, qđ hac ratione patet, quia eiuſmodi gñationes differũt penes differentiam terminorũ ad quos, ſed ignis ꝛ terra ita differunt, ꝙ ignis reſpectu terrę, dicit eſſe ſimplr ꝛ terra ſm quid, quare ꝛ gñationes ēt ita differunt.

P recog̃nes. ¶ Hic ſoluit q̃õnem ſm Phim, ꝛ vult ꝙ trib⁹ modis generatio ſimplr in ſubſtãtijs differt a gñatione ſm qd, ꝛ tribus a corruptione, corruptio, ꝛ oēs iſtę differentię ſumuntur a differẽtia terminorũ ad quos, vñ lr̃a ſic continuetur, ppter hoc cõtingit, qđ q̃rit, ſed non eſt ita. Cui⁹ cãm dicit. ꝛ inqt. Differunt eniꝫ ea in quę tranſmutatur id, quod tranſmutat, ꝛ ſic lꝫ oēs generatiões ſint ad ſubſtantias, tñ termini ad quos differũt, ſed q̃ ſit p̃ma dr̃ia difficultas eſt. Aliq̃ eni dixerũt, ꝙ differũt penes formale

p° expõ. ꝛ mãle, nã lꝫ oēs termini ad quos ſint ſubę, aliq̃ ſuba eſt formalior vt ignis, ꝛ aliq̃ mãlior, vt terra, ꝛ tũc generatio ignis dicit ſimplr, ꝛ nobilior, q: entis nobilioris ac formalioris, gñatio ṽo terrę ignobilior, q: eſt entis mãlioris. ¶ Reprobat hãc expõnē Philoponus, ꝛ bñ, qa Ariſtoteles in p̃nti textu de formaliori ꝛ mãliori nihil meminit. ¶ Aliter g̃ Alexander ꝛ Philoponus volũt ꝙ p̃ma dr̃ia ſumatur ex eo ꝙ in ſubſtãtijs aliq̃s termin⁹ ad quē ſe hꝫ vt ens, veluti ignis, ꝛ aliq̃s vt nõ ens, vt terra in opĩone Parme. gñatio g̃ ignis ex terra dicet ſimplr, q: ignis, ꝛ corruptio ſꝫ qd, q: terrę. Cõtra gñatio terrę ex igne dr̃ ſm quid, qa terrę q̃ eſt vt nõ ens, ꝛ corruptio ſimplr, q: ignis, q ē vt ens. ꝛ ſic dñt. vñ dic. Dñt. n. ea, i q̃ trãſmutat id qđ trãſmutat, ꝛ ſic ſubales gñatiões nõ ſunt ęq̃les, q: termini ad quos dñt, ꝛ exponit p̃mã differentiã, ex eo, q: aliq̃s termin⁹ ad quē, vt ens, aliq̃s vt non ens habetur. ꝛ dicit. Puta forte quę in ignē eſt via, generatio ſimplex eſt. quia ad ſubſtantiaꝫ, quę ſe habet vt ens, hęc eadem eſt corruptio alicuius, ꝛ ſm qđ, puta terrę, quę ſe habet vt nõ ens, ꝛ ſic de terra, nã terrę generatio eſt aliq̃ gñatio ꝛ nõ gñatio ſimplr, quo terra eſt vt nõ ens. Corruptio autem eſt ſimplr, puta ignis, q ſe hꝫ vt ens, ꝛ ſic vnamet trãſmutatio eſt gñatio ſimplr, ꝛ corruptio

Reprobatio p° expõ. p Philoponum.

2° expoſitio Alexã.

Q

A corruptio ſm quid. Silr vnamet tranſmutatio eſt corruptio ſimplr, ꝛ gñatio ſm qd, exponit hanc differẽtiaꝫ exemplo ſumpto ab opinione Parmenidis. ꝛ inqt. Sic Parme. dicit duo rerum principia, ipſuꝫ ens ignē, ꝛ nõ ens terram vꝫ. Ubi patet bene dictũ eſſe generationeꝫ terrę eſſe ſm quid, q: eſt eius qđ eſt vt non ens, generationem ignis eſſe ſimplr, q: eſt eius, qđ eſt vt ens, quia quis poſſet dicere. Hęc Parme. non dixiſſe, ideo excuſat ſe. d. Hęc auteꝫ, aut alia talia ſupponere, nihil dr̃t, h̃ eſt ſiue hęc dicat Parme. ſiue nõ dicat, nihil refert, quia nos q̃rimus differẽtiã terminorũ ad quos, ſꝫ nõ ſubtuꝫ, hoc eſt, non autē ipſos terminos, qui differũt, quos hic ſubiecta appellat. Hęc eſt expoſitio Philoponi, ea vero quã dedimus in comentarijs, non eſt mala.

B Tex. anti. com. 57. ¶ In non ens igitur ſimplr, eſt corruptio ſimplex, in ſimplr autem ens, generatio ſimplex. Quibus igr̃ determinata ſunt, ſiue igne ꝛ terra, ſiue alijs quibuſdã, horũ erit hoc quidē ens, hoc aũt nõ ens. Uno igit mõ differt in hoc, ſimpliciter gñari ꝛ corrumpi, a nõ ſimplr.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Quę quidē igit in nõ ens ſimpliciter via, corruptio ſimplex eſt, quę vero in ſimplr ens, generatio ſimplex. quibus igitur determinatũ eſt, ſiue igni ꝛ terrę, ſiue alijs quibuſdam horum erit hoc quidem ens. hoc vero non ens. vno quidem igitur modo hoc differt ſimpliciter fieri ꝛ

C corrumpi a non ſimpliciter.

Cõmē. 57. ¶ Tunc quaſi ꝯcludēs recolligit definitiões. ꝛ inqt. Quę quidē igitur in nõ ens ſimplr via corruptio ſimplex eſt. quę ṽo in ſimplr ens, generatio ſimplex, hę ſunt deſcriptiões. Tũc addit ea ſubaudi q̃b⁹ determinatũ eſt ſiue igni ꝛ terrę, ſiue alijs q̃buſdã ſubaudi eſſe, ꝛ nõ eſſe hoc modo ſunt ꝙ eorũ erit hoc quidē ens, hoc vero nõ ens. nam cui competit eſſe, eſt ſimplr ens, cui nõ eſſe, ſimpliciter non ens, forte hoc adijcit, quia ad librum hũc determinare talem rem non ſpectat, ſed ad metaphyſicaꝫ. Sed hoc vnum tñ accipiatur ꝙ cui eſſe competit, eidē ꝛ ens competere dicimus. cui non eſſe eideꝫ ꝛ non ens. Aut forſitan adijcit hoc propter antiquorum poſitiões. nam quidaꝫ dixerũt terrã rerũ p̃nm, vt Heſiodus quideꝫ ignē, ꝛ alij alia, q ponit terrã, dicere cogitur illi cõpetere eē ꝛ ens ſimplr. q ṽo ignē, illi eē ꝛ ens. q. d. nũc omittatur, ſꝫ accipiat ꝙ ſiue ſic ſiue aliter, apud oēs vnuꝫ ens dicit ſimplr, aliud non ens. Tunc quaſi epilogans. inqt. Uno quidem igitur modo hoc differt ſimpliciter fieri ꝛ

D corrumpi a non ſimplr in elementis ꝛ ipſis ſubſtantijs, hoc eſt penes terminos ad quos.

recog̃nes. ¶ Cõcludit dr̃iam primã. Deinde remouet dubium, ꝛ dicit de p̃ma parte, via igit quę eſt in non ens, ſimplr eſt corruptio, vt cũ corrũpit ignis, quia deſinit eſſe illđ, qđ ſe hꝫ vt ens. Uia ṽo in ens ſimplr, vt ad ignē, eſt gñatio ſimplex. g̃ prima differentia eſt ex eo, q: alius terminus ad quē eſt ſe hñs, vt ens, ꝛ alius, vt non ens. Deinde remouet dubium, q: poſſet aliquis dicere, ꝙ ens ꝛ nõ ens non ſunt determinata igne ꝛ terra. Solũ enim hoc eſſet veruꝫ in opinione Parme. nã in opinione aliorum ens determinatur raro, nõ ens determinat denſo. Rñdet. ꝛ inqt. Quibus igitur rationibus determinata ſunt ens ꝛ nõ ens, ſiue igne ꝛ terra ſꝫ Parme. ſiue alijs quibuſdã, vt raro, ꝛ denſo, horum ad quę generationes ſunt, erit hoc quidem ens vel vt ens, hoc autem non ens ſiue vt non ens. Tunc epilogat differentiam primam. ꝛ dicit.

E Uno igitur modo differt in hoc. ſ. penes ens, ꝛ non ens ſimpliciter generari ꝛ corrumpi a non ſimpliciter generari ꝛ corrumpi. Hęc de prima differentia.

Tex. anti. com. 58. ¶ Alio aũt modo, materia, qualiſcũq̃ quędam vtiq̃ ſit. Cuius enim magis differẽtię hoc aliquid ſignificant, magis ſubſtantia eſt. cuius autem priuationem, non ens. puta, calidum prędicamentuꝫ aliqđ ꝛ ſpēs, frigiditas auteꝫ priuatio. differũt ãt ignis ꝛ terra, his differẽtijs.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Alio ṽo materia qualiſcunq̃ vtiq̃ ſit, cuius quidem eniꝫ differentię magis hoc aliqd ſignificant, magis ſubſtantia. cuius ṽo priuationeꝫ non ens, vt calidũ quidē prędicamentũ quodam eſt ꝛ ſpēs. frigus ṽo priuatio. differunt ṽo terra ꝛ ignis ĩs differentijs.

F

Com. 58. ¶ Dictum eſt ꝙ generationes ignis ꝛ terrę differunt penes terminos. Uno modo, eo quia ignis vt ignis eſt ens ꝛ perfectius ipſa terra. Secundo differunt penes materias ex quibus ſunt. naꝫ ignis ex calido conſtat. terra ex frigido, at calidum magis videtur ſimile ſubſtantię, qa eſt vniuerſale quoddam ꝛ ſpecies ſiue forma. frigidum ṽo magis videtur priuatio, ꝛ tunc ſyllogiſmus Ariſtotelis eſt iſte. Omne illud cuius materia ſiue differentię materiales magis ſignificant hoc aliquid, magis eſt ſubſtantia, ſed differentię ſiue materia e quibus conſtat ignis magis ſignificat hoc aliquid, igitur magis ſubſtantia. inquit. Uno quidem modo generationes ignis ꝛ terrę differunt quo ad terminos quo ad, ſimpliciter ꝛ ſm quid.

G Alio vero differunt materia, ꝛ hoc q̃liſcũq̃ vtiq̃ ſit materia, hoc eſt qualitercũq̃ materia accipiat, ſiue p differentijs quibus conſtat aliquid, quomodo calidũ ꝛ ſiccum dicunt materiam ignis, frigidum ꝛ humidum materiam aquę, ſiue accipiatur materia pro ſubiecto. quaſi dicat, loquor de materia large. Tunc accipit maiorē. d. Cuius quidem enim differentię magis hoc aliquid ſignificãt. eſt magis ſubſtantia. cuius ṽo differẽtię ſignificant priuationem, eſt magis non ens ꝛ minus ſubſtantia, vt calidum quidem predicamentum quoddam eſt, hoc eſt forma ꝛ ſpēs, frigus vero priuatio. Deinde addit minoreꝫ dicēs. differunt ṽo terra ꝛ ignis his differentijs tãq̃ꝫ materijs, igitur ignis magis eſt ſubſtantia q̃ꝫ terra.

Nota. ¶ Debes ſcire ꝙ ignis ꝛ terra poſſunt conſiderari dupliciter ꝛ quo ad formas, quibus ignis eſt ignis, ꝛ terra eſt terra, ꝛ ſic dictũ eſt ꝙ generatio ignis eſt generatio ſimpliciter, ꝛ generatio terrę eſt generatio ſm quid, naꝫ generatio ignis eſt ad formam quę eſt ſimpliciter ens, ꝛ generatio terrę ad formam quę eſt nõ ens reſpectu ignis,

H ꝛ hic eſt vnus modus. Secundo modo poſſunt conſiderari quo ad materias, quibus conſtant, vt quo ad qualitates ſiue differentias, ꝛ ſic ſecundo modo etiaꝫ generatio ignis eſt ſimpliciter, quia ignis conſtat calido, qđ reſpectu frigidi perfectius eſt, generatio terrę ſꝫ quid, q: conſtat frigido, quod eſt magis vt priuatio. Et hoc modo declarauit nunc. quibus patet ꝙ nõ ſunt tres modi, quibus differt generatio ſm quid a generatione ſimpliciter, vt recentiores credũt ex malo intellectu literę.

2° nota. ¶ Secundo animaduerte ꝙ Auerroes in paraphraxe 18. reddit cauſam quare ignis vt ignis ſit forma pfectior terra, q: indiuidua, in quorũ miſtione vincit ignis, perfectiora ſunt in eſſe, q̃ꝫ ea in quorum compoſitione vincit terra. Secundo reddit cauſam cur calidum ſit perfectius frigido, quia actio ignis, q̃ eſt calor, propinquior

I eſt ad eſſe, ꝗ̄ȝ actio aque vel terre que frigus, frigus enim quidam eſt defectus caloris.

Dubiões ꝯ Auer.

℄ Sed hec Auerrois dicta falſa videntur. Primum quidem quia omnium miſtorum perfectiſſimus eſt homo, vt medici dicunt, ⁊ tamē in hoīe terra plus exuperat. ℄ Secūdo ſeq̄retur ꝙ cholericus eēt perfectior temperato, q2 in eo ſuperexcedit ignis. ℄ Scōm vō, qa ſicut calor eſt actio ignis, ſic frigus aque. igit̃ ſicut calor igni eſt eē, ſic frigus aque vel terre, igitur equales ambo, propter qḋ nō magis frigus caloris, ꝗ̄ȝ calor frigoris priuatio ē. ℄ Dici poteſt primo ꝙ forte Auer. loquitur in miſtis inanimatis, vbi patet calidiora ⁊ magis ignea perfectiora eſſe. Secūdo dici poteſt ꝙ cōparat diſtēperata inter ſe, vbi vult ꝙ vbi ignis excedit perfectius ſit, ꝗ̄ȝ vbi terra, ⁊ tūc forte diceret ꝙ homo quantum ad hoc ſit imperfectius alijs vbi ignis exupat, lȝ in alio excedat vel forte in hoīe excedit ignis quo ad actiua, terra vō quo ad

K motiua. ℄ Ad ſcḋȝ diceret ꝙ calefacere ē magis ad eē, q2 vite ⁊ nature opus eſt. at frigere cuȝ ſit opus mortis, non ad eſſe facit, propter qḋ priuatio videtur magis.

recognes.

℄ Secunda differentia ſumitur ex eo. q2 aliqua ſubſtantia eſt melior ⁊ magis ſubſtantia videtur, alia minus ⁊ deterior, gn̄atio ergo, que eſt ad ſubām meliorē, erit generatio ſimplr̃, q̄ ad deteriorē, erit gn̄atio ſm quid. Simili mō corruptio, q̄ eſt ſube melioris, ſimplex dr̃, q̄ vō eſt deterioris, dr̃ ſm quid. vn̄ dicit. Alio aūt modo generari ſimplr̃ ⁊ corrūpi ſimplr̃ a nō ſimplr̃ gn̄ari ⁊ corrūpi differunt in materia, qualiſcunqȝ q̄daȝ vtiqȝ ſit. Et ꝑ materiam, materialeȝ drīaȝ intelleximus in cōmētarijs. Philopon⁹ aūt per materiā ītelligit ipſa elēnta, que ſunt materia miſtorū corporum. q. d. alio mō ſimplr̃ gn̄ari et

L ſimplr̃ corrumpi differunt a nō ſimplr̃ generari ⁊ corrūpi in ipſis elēntis, que generantur ⁊ corrumpunt̃. Et exponit quo modo. ⁊ dicit. nam elementū, cuius differētie magis ſignificant hoc aliquid, magis ſuba eſt, elemētuȝ vero cuius differentie ſignt magis priuationem, ⁊ nō ens eſt minus ſuba, cuius exemplū ponit, ⁊ dicit. Puta calidū predicamentum aliqḋ eſt, ⁊ ſpēs, ⁊ ſic videtur magis ſuba. Frigiditas vō eſt magis priuatio, ⁊ ſic eſt min⁹ ſuba. Differunt aūt ignis ⁊ terra his differentijs. g̃ ignis eſt magis ſuba ꝗ̄ȝ terra. quare gn̄atio ignis ⁊ eius corruptio dicent̃ ſimplr̃. Generatio vō ⁊ corruptio terre dicentur ſm qḋ, ſunt q dixerunt ſcḋam differētiam accipi penes ſimplicius, ⁊ cōpoſitius, vt dicatur illa ſimplr̃ generatio vel corruptio, cuius termin⁹ ad quē eſt ſubſtātia ſimplicior, illa vero ſm qḋ, cuius termin⁹ ad quē eſt ſubſtātia cōpoſitior. Quam expōnem non laudat Philoponus, cum non poſſit nec verbis Ariſtotelis, nec eius

M exemplo accōmodari, vt intelligenti patet.

Tex. anti. cōmē. 59.

℄ Uidetur autem multis, magis ſenſato ⁊ non ſenſato differre. quando eniȝ in ſenſatā trāſmutatur materiā, generari inquiunt. quādo autem in non manifeſtam, corrumpi. Ens eniȝ ⁊ non ens, in ſentire ⁊ non ſentire determināt. quemadmodum ſcibile quidem ens, ignotum autem non ens. ſenſus enim, ſcientie hȝ virtutē. Quēadmodū igitur illi in ſentire vel poſſe ⁊ viuere, ⁊ eſſe exiſtimant, ita ⁊ res, modo quodam proſequentes veritatē, id aūt dicentes non verū.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē

℄ Multis vero videt̃ magis, ea ꝑ ſenſatum ⁊ non ſenſatum differre. qn̄ quidē eniȝ in ſenſibilē mutatur materiā gn̄ari aiunt, quando vō in

N nō ſenſibilē corrūpi, ens eniȝ ⁊ nō ens ſenſibilitate ⁊ non ſenſibilitate determinant, quemadmodum ſcibile quidem ens, non ſcibile nō ens, ſenſus enim ſcientie vim habet, quēadmodum igitur ipſi in ſentire vel poſſe, ⁊ viuere ⁊ eē exiſtimant, ſic ⁊ res, modo quodam veritatē proſequentes in modo alio nō verum dicentes.

℄ Hactenus inter gn̄ones veras drīas deſignauit, nunc qḋ alij ſenſerint, adijcit. nā eorū iprobatio erit ſue veritatis affirmatio ⁊ illius manifeſtatio. Herculei vō, ⁊ qui apparētias veras eē autumāt, dicūt gn̄ationē ſic ab ipſa corruptiōe differre, ꝙ gn̄atio eſt via in ſenſibile ens. corruptio vō ad ſenſibile, qḋ ideo aiunt, qa oē ens volunt eē ſenſibile, ⁊ qḋ nō ſenſibile nō ens, quēadmodum ēt ſcibile ens aiunt, ⁊ nō ſcibile nō ens, reputāt eniȝ ſenſum viȝ ac vicē exercere in reb⁹ q̄les ⁊ ſcia, ꝙ ſcia ſit ſenſus ⁊ ſenſus ſcia, ⁊ qḋ nō ſenſus nō ſit ſcia, qb⁹ addit fundamētū eoꝝ. d. quēadmodū igr̃ ipſi in ſenſu vl̃ poſſe ſentire dicūt aīal ⁊ viuere ⁊ ēt aīal. nā aīal eſt viuēs ⁊ aīal ꝑꝑ ſenſuȝ ⁊ ſentire, ſic ⁊ res dicūt eē, q2 ſentiūtur, ⁊ q̄ nō ſentiunt̃, nō eē, vt que nō ſentiūt nō aīal. addit ꝙ ſic dicētes mō quodā ſunt veritatē ꝓſequētes. ſ. quantū ad animal ipſum, ꝙ nō eſt niſi ſentiat vel pōt ſentire, ſed ꝙ res non ſit, que nō ſentit̃ vel nec poſſit ſentiri errant. Scḋo bene dicūt quātuȝ ad hoc ꝙ omne qḋ eſt, eſt intelligibile, ⁊ qḋ nō eſt intelligibile, nō eſt, vt dicit Auerro. ſȝ male aiunt, inquantum ſenſum autumant ſciam eſſe.

Com. 59.

recognes.

℄ Hec eſt tertia litera, que ſumitur ſm opiōnē ꝙ in ſubſtantijs ſimplex gn̄atio ſit, que eſt ad magis ſubale. Generatio vō q̄dā ad minus ſubale. Silr̃ mō ſimplex corruptio eſt ei⁹ qḋ eſt magis ſubſtātiale. quedā vero corruptio, q̄ eſt ei⁹ quod minus ſubale. At videt̃ multis id eē

P magis ſubale, qḋ eſt magis ens, id vō minus ſubſtātiale, qḋ eſt minus ens. Tūc his duob⁹ ſtātibus, qdā dicebāt gn̄ationē terre eſſe ſimplicē, gn̄ationē vō aeris eſſe ſm qḋ, q2 terraȝ exiſtimabāt magis ſubale. aerem vero minus. Cauſa vero erat apud eos, q2 terra eſt ens, aer nō ens. exiſtimabāt eniȝ oē ſenſibile eē ens, ⁊ oē inſenſibile non ens. Et hoc ideo, q2 virtus ſenſus apud eos eſt virtus ſcie. Hec eſt tertia drīa, que lȝ ſit vera ſumit̃ ab opinione falſa, ꝓpterea dicit̃ a Philopono differētia, q̄ ſumit̃ ſm opinionē. vn̄ inqt. Uidet̃ autē multis ea entia, ad que ſubales trāſmutationes ſunt, magis ſenſato ⁊ nō ſenſato differre, ⁊ hoc eſt ſm opinionē, quam exponit. ⁊ dicit. Qn̄ eni aliqḋ ad ſenſatā māȝ trāſmutat̃, generari. inqt. Quādo aūt ad nō manifeſtā, corrūpi. Cuius cauſaȝ

Q iterū aſſignat, cū dicit. Ens eni ⁊ nō ens per ſentire ⁊ nō ſentire determinant, q2 dicūt inſenſibile eē nō ens, ſenſibile vō ens, quemadmodū ēt determināt ens ⁊ nō ens, ſcibili, ⁊ ignoto, dicētes ſcibile ens, ignotū nō ens, ⁊ hec ideo dicūt, q2 apḋ eos ſenſus hȝ virtuteȝ ſcie, ita vt non ſcibile ⁊ nō ſenſibile ſint idē, ⁊ ſcibile ⁊ ſenſibile ēt idem, veluti ſcia eſt ſenſus. Deide aſſignat ſcḋaȝ cāȝ eoꝝ ad dicēdū ſenſibile eē ens iſenſibile eē nō ens, argumēto ſūpto ab ipſis, q2 tūc ſuſpicant̃ viuere, ⁊ eē, cū ſentiūt, aut pn̄t ſentire. g̃ veluti ſentiētib⁹, viuere ⁊ eē determināt, ſic in ſenſibilib⁹ dicūt illa eſſe, cum ſenſum mouent, aut mouere poſſunt. Argumentū eſt quaſi ab actiua ad paſſiuam, nam ſi ſentire vel poſſe ſentire eſt viuere, ⁊ eſſe actiue, ſentiri vel poſſe ſentiri eſt eē ⁊ viuere paſſiue, ſi in ipſis actio ⁊ paſſio eſſe poſſint. vnde dicit. Quemadmodū igit̃ illi in ſentire vel poſſe ſentire exiſtimant, ⁊ viuer ⁊ eē actiue, ita ⁊ res exiſtimat ⁊ eē ⁊ viuē paſſiue, vt ita loquar

A ita loquar, quaſi dicat. ſicut nos ſumus, q2 poſſum⁹ ſentire res, ita res ſunt, q2 poſſunt ſentiri a nobis. ergo ſenſibile eſt ens, ⁊ inſenſibile nōn ens, Addit hos, mō quodam proſequi veritatem, modo quodam non veritatē. In duobus enim veritateȝ dicunt, vt Philoponus animaduertit. Primo quo dicunt magis ſcibile eſſe magis ens, ⁊ minus ſcibile eſſe minus ens. Scḋo quo dicūt ſciētiaȝ ſimplr̃, ⁊ ignorātiaȝ ſimpliciter terminare ens ⁊ nō ens. Nam ſm veritatem non ſcibile ſimplr̃ eſt nō ens, ſcibile ſimpliciter eſt ens. At errauerūt de ſenſibili ⁊ inſenſibili, nōn eni oportet inſenſibilia omnia eſſe non entia, lȝ omnia ſenſibilia ſunt entia, aliter poſſunt hec itelligi, vt patet in cōmentarijs, ſed non curo.

Tex. anti. com̄. 60.

℄ Contingit itaqȝ, ſm opinionem ⁊ ſm veritatem aliter ⁊ generari ſimpliciter ⁊ corrumpi.

B ſpiritus enim ⁊ aer, ſm ſenſum quidem, minus ſunt. ideo ⁊ que corrumpuntur ſimpliciter, in hec tranſmutatione corrumpi dicuntur. generari autem, quando in tangibile ⁊ in terrā trāſmutantur. ſm veritatem autem, magis hoc aliquid ⁊ ſpecies hec ſunt, ꝗ̄ȝ terra.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē

℄ Accidit eniȝ ſm apparētiā ⁊ ſm veritateȝ aliter ſimplr̃ ⁊ gn̄ari ⁊ corrūpi. ſpiritus enim ⁊ aer ſm quidem ſenſum: minus eſt. Ideo ⁊ quecūqȝ corrumpuntur ſimplr̃, q̄ in hec tranſmutantur, corrumpi dn̄r, fieri vero qn̄ in maius ⁊ in terram trāſmutantur. ſm veritateȝ vō quecunqȝ magis hoc aliquid ⁊ ſpēs ꝗ̄ȝ terra.

Com̄. 60.

C ℄ Moderat quaſi eorum opinionē per talē diſtōnem, ꝙ aliquid gn̄ari ⁊ corrūpi eſt dupliciter. Uno mō ſm apparentiā, que grece doxa dr̃. interdū latine opinio quomodo non dr̃ nunc. Alio modo ſm veritatem. Spiritus enim ⁊ aer, ſm quidē ſenſum minus eſt, ideo ⁊ q̄cunqȝ in ipſum corrumpunt̃, ſimplr̃ corrūpi dicunt̃. Econtra qn̄ in maius vt in terrā, gn̄ari. Hec ſm apparentiaȝ. ſm veritatem vō, quecunqȝ magis hoc aliquid ⁊ ſpēs ſunt, ꝗ̄ȝ terra, propter quod aer ⁊ ignis ſȝ veritatē magis ſunt. Tunc patet contra eos ꝙ non valet. hoc eſt magis tale ad apparentiam. igitur magis tale ad veritateȝ. ℄ Animaduerte ꝙ veruȝ maius, grece eſt apton, qḋ ꝓprie tactile ſonat, a verbo aptome, latine tango. veruȝ ſenſus Ariſtotelis eſt vt dixi. Uel forte melius poteſt hec litera cōtinuari ad precedentem ſic, mō quodā veritateȝ proſequentes. modo alio non verū dicentes. ⁊ tunc declarat qūo verum dicunt, ⁊ quo modo falſum. Naȝ ſm apparentiam verum dicunt. Scōm aūt exiſtentiam, non verum. ⁊ hec declarat. ſermo patet.

Recognitiones.

D ℄ Propterea ꝙ non eodē modo reperiunt̃ ſcripta vba Ariſtotelis, in cōmentarijs diuerſimode nos verba accōmodauimus. At ſm Philoponuȝ Ariſtoteles h̄ oſ̄dit ꝙ de gn̄atione ⁊ corruptione ſimplr̃, ⁊ ſm qḋ aliter ſm veritatem, aliter ſm opinionem ſit dicendum, immo que de illis dicēda ſunt ſm veritatē aduerſant̃ eis, que ſunt dicenda ſm opiōnē. Cōſonat aūt huic expōni vbū illud [itaqȝ] qḋ in libro Philoponi legit̃, naȝ denotat illationem quaſi corollariam ex dictis, vnde dicit. Contingit itaqȝ ſm opinionem, ⁊ ſm veritateȝ aliter ſupple eē dicendum de ipſis ſimplr̃ generari ⁊ corrūpi, imo ſunt admodum pugnandi ⁊ hoc exponit, naȝ ſpiritus hoc eſt ventus ⁊ aer ſm ſenſum qdem, minus ſunt, ⁊ minus entia, ⁊ minus ſubſtantialia, ⁊ ideo que corrūpunt̃ in hec, ſimpliciter corrumpi. ⁊ corruptione ſimpliciter dicta,

E dicūtur corrumpi. dicuntur vero ſimpliciter generari, quando tranſmutātur ad tangibile, ⁊ ad terraȝ, que eſt palpabilis. hec ſm opinionem. At ſm veritatem accidit totum oppoſitum, ⁊ hoc exponit. ⁊ inquit. Scḋȝ veritatem autem, aer ⁊ ſpiritus ſunt magis hoc aliquid, ⁊ ſpecies ſiue formalior a ꝗ̄ȝ terra. Primo, q2 terre eſt circuitiuus. Scḋo, q2 calidior, vt Philoponus addit. Patet ergo quo modo que ſm opinionē dicenda ſunt, contraria ſunt his, que dicuntur ſm veritatem.

Tex. anti. cōmē. 61.

℄ Eſſendi igitur ſimplicem generationem corruptionem exiſtentem alicuius, corruptionem autem ſimplicem generationem exiſtenteȝ alicuius, dicta eſt cauſa. propter enim materiam differre, aut eo ꝙ ſubſtātia eſt, aut non, aut ꝙ hec magis hec vero non, aut ꝙ hec quideȝ magis ſenſata eſt materia ex qua ⁊ in quam, hec

F vero minus dicuntur, hec quidem ſimpliciter generari, hec autem aliquid ſolum, non ex adinuicem generatione, ſed ſm queȝ diximus nūc modum, nunc enim tantum determinatum eſt, quare omni generatione exiſtente corruptione alterius, ⁊ omni corruptione exiſtēte alicuius alterius generatione, nō ſimiliter attribuimus generari ⁊ corrumpi his que adinuicem tranſmutantur.

Alr̃ i codice Philoponi. Qua vō h̄ qdē ſimpliciter gn̄ari. h̄ vō ſm qḋ nō ex īuiceȝ gn̄atiōe ſoluȝ. ſm quem nunc dicimus modū. ſed vl̃r q̄rēdū eſt.

† ℄ Propter quid quidem igitur ſit. hec quideȝ ſimplex generatio alicui⁹ exiſtens corruptio. Corruptio vero ſimplex, generatio exiſtēs alicuius: dicta eſt cauſa. Cum enim materia differunt, vel hoc ſubſtantia eſt, illud nō. Uel hoc

G magis. illud vero non. Uel hoc magis ſenſibile eſt propter materiam, ex qua ⁊ in quā. Illud vero minus alio. hec generari ſimplr̃ dn̄r. hec vō ſm qḋ ſolū, non inuicē gn̄atione, ſȝ quē modum nūc ſupponim⁹. Nūc quideȝ eniȝ tm̄ determinatū ſit. ꝓpter qḋ vtiqȝ cum oīs gn̄atio ſit alteri⁹ corruptio. ⁊ oīs corruptio ſit alteri⁹

H cuiuſdā gn̄atio, nō ſimiliter determinamus inuicē tranſmutabilia ⁊ gn̄ari ⁊ corrumpi.

† Dilucī⁹. t. c. eiuſdē.

Com̄. 61.

℄ Uidetur mihi ꝙ textus hic totus ſit epilogus. ⁊ quia ſenſus patet, lege literam (inquit.) Propter quid quidē igitur ſit. hec quidem ſimplex generatio alicuius exiſtēs corruptio, vt ignis generatio eſt quidem ſimplex, at terre ſm quid. Corruptio vero ſimplex vt ignis, generatio exiſtens alicuius vt terre, dicta eſt cauſa, quaȝ replicat d. cum enim materia differunt hoc eſt differentijs materialibus. hec fuit vna cauſa. Uel hoc ſubſtantia eſt. Illud vero nō, hec fuit ſecunda cauſa. Uel hoc magis. Illud vero nō. hec fuit tertia. vel hoc magis eſt ſenſibile, propter materiam ex qua generatur. ⁊ in quā corrumpitur. Illḋ vero minus alio. hec fuit quarta cauſa apud antiquos. cum he tres cauſe ſint. hec generari ſimplr̃ dicuntur. hec ſm qḋ ſolum, non inuicem generatione eiuſdem rationis exiſtēte. ita vt ambe ſint ſimpliciter dicte, ſm quem modum nūc ſupponimus. Propter quod breuibus epilogans (inquit.) Nunc quidem eni tantum determinatum ſit. propter quid vtiqȝ cum omnis generatio ſit alterius corruptio, ⁊ omnis corruptio ſit alterius cuiuſdā generatio. non ſimiliter ⁊ eodem modo ſm qḋ

I

ꝛ ſimplr nõ determinamus trãſmutabilia ꝛ gñari ꝛ corrumpi. ſed dicimus generationem ſimplicem vnius eſſe corruptionem ſm quid alterius ꝛ econtra. Hic eſt epilogus omnium que dixit.

Qõ an ſubſtãtia ſuſcipiat magis ꝛ min⁹.

¶ Sꝫ circa hec q̃runt. Primo, vtrũ ſuba ſuſcipiat magis ꝛ minus, vt dixit Ariſtoteles. Et vꝫ ꝙ nõ. Tum qꝛ Ariſtoteles in pdicamẽtis ait. ꝙ ſubſtantia non ſuſcipit magis ꝛ minus, Tuꝫ qꝛ eſſet ei aliqð contrariuꝫ, Tum vel maxime ꝙ eius gñatio eẽt motus, qꝛ ſucceſſiua trãſmutatio, Cõtrariũ vt vidiſtis Ariſtoteles ait.

Cõis põ.

¶ Hec qõ melius tractabit al's in iſto lº. Verũ qꝛ Egidius ꝛ Albert⁹ quedã dicũt, ꝛ nos etiã aliqua dicemus. Egidius, Albertus, ꝛ oẽs conueniũt ꝙ nulla ſuba ſuſcipiat magis ꝛ minus ſeruata vnitate ſpẽi hoc eſt gradualr. hoc eſt nulla ſuba põt eſſe intenſioꝛ vel remiſſioꝛ altera eiuſdeꝫ ſpẽi.

K

Argᵐ Egidij.

¶ Qð Egidius vnica rõne pꝛobat, qꝛ vel illa gradualis itentio ꝛ remiſſio eſſent ſm eſſentiã vel ſm eſſe. ſm gradus eſſentie nõ. nam cuꝫ eſſentia pertineat ad definitionẽ, per variationẽ cuiuſlibet talis gradus variabiť definitio, ita nã ꝛ ſpẽs eius. vt 8º metaph. tex. cõ. 10, nec ſꝫ gradum ipſius eſſe. nam cũ nos loquamur de eẽ ſpecifico, tunc mox tolleť eſſe ſpecificum. Arguo ſic. Variato eſſe variatur ſpecies. variata ſpecie, variať eſſe ſpecificũ. igitur non erit in eadẽ ſpẽ, nec ſeruato eſſe ſpecifico.

De vbis. Arilᵉˢ.

¶ Sꝫ ad ſaluãdũ vbũ Ariſtotelis Egidius dič duo. Primo ꝙ ſm formã gñis, ꝛ analogiã quandã reperitur magis ꝛ minus in ſubijs. pbat. qꝛ q̃cũqꝫ in eodẽ genere magis ꝛ minus diſtant a primo illius gñis, ſuſcipiũt magis ꝛ minus in illo gñe. Sꝫ oẽs ſube in eodẽ gñe magis ꝛ minus diſtãt a pmo ente, nã q̃dã magis a deo diſtãt, q̃daꝫ minus per menſuram ſue ſube. igiť in genere ꝛ analogia ſube eſt magis ꝛ minus.

L,

¶ Scðo idem pbať in gñe ſubſtãtie pdicamẽtali, nã forma eſt potioꝛ ſuba q̃ꝫ materia. Scðo dicit ꝙ in ſuba reperiť magis ꝛ minus in genere capiẽdo p pfectioꝛi ꝛ iperfectioꝛi, qð triplr pbat. Tuꝫ ex intẽtione nature, qꝛ aial perfectius eſt embꝛiõe. Tuꝫ ex victoꝛia forme, quãdo forma magis rarefacit mãm, q̃ꝫ ignis magis eſt terra. Tum p fectione ſpẽi, ꝛ ſic animal magis a leone, q̃ꝫ a formica participabiť.

Reductio oium.

¶ Verũ oia hec reducunť ſic. quum q̃riť vtrũ ſuba ſuſcipiat magis ꝛ minus. hoc põt intelligi vel gradualiter, vel perfectionalr. gradualiter nulla ſuba ſuſcipit magis neqꝫ minus. perfectionaliter põt pmo in analogo. ſcðo in genere. Et per 2ᵐ ſaluare vult verbuꝫ Ariſtotelis. Albertus vero cũ Egidio cõuenit quãtum ad pmũ. tenet enim cuꝫ Egidio vbiqꝫ, ꝙ nulla ſubſtantia ſuſcipit magis neqꝫ minus gradualr. Sꝫ ad ſaluandũ Ariſtotelis verbũ videť diſtinguere, qꝛ ſubſtãtiã recipẽ magis ꝛ min⁹ põt eẽ vel quantũ ad eſſe qð eſt actus forme in mã. ꝛ hoc mõ terra eſt equalr ſubſtãtia ſic ignis. Alio mõ vt forma p potentias nãles principium eſt operationum. ꝛ hoc mõ ignis magis ſubſtãtia eſt ipſa terra, qꝛ in ea pꝛopter potẽtias vincit magis rõ forme, q̃ꝫ terra vbi forma eſt magis oppꝛeſſa a mã.

M

Qð etiam Egidius accepit in ſua ſcða rõne ad ſcðꝫ dictũ. ꝛ adijcit duas alias rationes.

De accidẽtibus.

¶ Sed quia hec res nõ põt bene perpẽdi, niſi q̃ratur de accñtibus, ideo q̃rit Egidius. vtrum magis ꝛ minus poſſunt eſſe in accidẽtibus. Et videť ꝙ non per argumentum ſuuꝫ. qa vel ſm gradũ eẽntie, vel gradũ eẽ. nõ ſm gradũ eẽntie, qꝛ tũc variareť ſpẽs. nec ſm gradũ ipſius eſſe. Tum primo, qꝛ eſſe fluit ab eẽntia imediate. igitur ſi eſſentia non variatur ſm gradus, nec eſſe. Tum ſecundo, qꝛ eſſe pncipaliter eſt a forma, ſed forma eſt inuariabilis eſſentie. igitur eſſe.

¶ Reſpondet Egidius ꝙ forme accidentales ex natura earum non recipiunt gradualẽ intẽſionẽ vel remiſſionẽ, ſed ex natura ſubiecti, qð eſſe põt dupliciter, vel qꝛ recipiuntur in ſubiecto mediante aliqua forma, que remittitur, aut qꝛ recipitur mediãtibus formis pluribus, cũ quarũ vna habẽt maioꝛẽ ꝯueniẽtiã q̃ꝫ cuꝫ alia. igitur ſemp eſt itẽſio ꝛ remiſſio forme mediante maioꝛi vel minoꝛi diſpõne materie. ppter qð non opꝫ dare pceſſum in infinitum vt arguit ipſe.

N

Argᵐ ꝫ Egidium.

¶ Contra hanc poſitionẽ arguunt oẽs Calculatoꝛes, ꝛ multa aiunt. veruꝫ qꝛ res hec raptim tangitur, adducamus q̃dam que Junioꝝ qdã cõtra Egidium referunt. Et pmo videť ꝙ Egidius contradicat ſibi. Nam in ſolõne pmi dubij voluit ꝙ nulla ſubalis forma gradualiter recipit magis ꝛ minus. At nũc vult ꝙ accñtalis recipit ppter diſpoſitionũ euariationẽ.

¶ Cõtra arguũt, qꝛ vt forma accidentalis pp diſpoſitiones in ſubiecto intẽditur, ꝛ remittiť, ſic ſubſtantialis.

O

¶ Scðo, tũc in omni elemẽto eẽnt oẽs qualitates in ſummo, ꝛ ꝙ ſemper equaliter intenderentur, vel remitterẽtur, cũ nõ habeãt diſpõnes pcedentes, q̃bus euariari poſſint.

¶ Tertio, ſequitur ꝙ nullũ agens naturale in eodẽ medio vnifoꝛmi per totuꝫ, poſſet diffoꝛmiter agere, cui⁹ cõtrariũ patet de lumine, ꝛ calido.

¶ Quarto, tũc agens nãle nõ poſſet aliquam qualitatẽ per aliqð tẽpus vniformiter generare, qꝛ ſi in pma medietate hoꝛe pducit calidũ, vt quatuoꝛ. in ſcða medietate neceſſario agit ſcðam medietatẽ, vt quatuoꝛ in minori tpe, qꝛ ſubiectuꝫ eſt melius diſpoſitum.

Alia põ.

¶ Mihi autẽ videť pmo eẽ tenẽdũ aliquã ſubſtãtiã gradualr remitti ꝛ intẽdi, vt forme ſubſtãtiales elntoꝝ, vt tenet Auer. 3º celi. cõmẽ. 67. ꝛ hoc nõ ſm eſſentias, nec ſm eẽ cõparatum eſſentie, ſed ſm eſſe qð habẽt in mã, pꝛout eni materia magis vel minus diſponiť p qualitates pmas, ſic forma ſm eſſe magis vel minus intenditur. Et p hoc nõ cogit argumentũ ſuũ, dicerẽ eniꝫ ꝙ ſm eẽ recipiũt magis ꝛ minus gradualr, nec eſſe dat ſpẽm, ſꝫ eẽntia.

P

¶ Dico ſcðo ꝙ in analogo ſube aliq̃ eſt pfectioꝛ aliqua iperfectioꝛ. Et nõ pꝛopter rõnem Egidij, qꝛ inequalr recedũt a pꝛimo, qꝛ cũ pmũ apud eũ ſit infinitũ, oẽs a pmo recederent equalr, qꝛ qcqd cadit ab infinito, per infinitũ diſtat, ꝛ vnũ infinitũ nõ eſt altero maius vel minus. Sed hoc dico pp receſſuꝫ a nõ gradu entiũ, vt a mã, ipſa eni mã eſt nõ gradus entiũ. Cuius elongatiõe vel appꝛopinquatione cetera mẽſurantur.

¶ Dico 3º ꝙ accñtia intenſibilia ꝛ remiſſibilia ſunt in duplici dñia, q̃dã magis cauſe ꝛ pᵃ vt ſimplices ꝛ pᵉ q̃litates. vꝫ calidũ, fridũ, ꝛ id genus. q̃dã ſunt magis cãta ꝛ ſcða vt albũ, nigruꝫ, ꝛ cetera id gen⁹. Tũc dico ꝙ loquẽdo de accñtib⁹ q̃ ſunt cãe, ꝛ pᵃ ſui nã, ꝛ nõ a pte ſubiecti recipiũt magis ꝛ min⁹ gradualr. nõ qdẽ ſm eẽntiã. ſꝫ ſm eſſe, qð eſt modus eẽntie. Nã queãdmodũ dimẽſio ſiue in ſubiecto, ſiue nõ i ſubiecto. hꝫet extẽſionẽ, ſic calidũ, tẽtionẽ. Cõcurrit tñ ſubiectũ, nõ vt cã foꝛalis intẽſiõis, ſꝫ tãq̃ꝫ cã ſine q̃ ñ. itẽqꝫ cõcurrit actiuitas agẽtis vt diſpõ ſine qua nõ.

Q

Verũ foꝛᵃ illa pma accñtalis ſua inclinatiõe apta eſt intẽdi ꝛ remitti. loquẽdo igitur de pꝛimis ꝛ cauſis, dicerẽ ea ſua inclinatione eſſe talia. Vlterius, dicerem ꝙ loquẽdo de ſecundis ꝛ cauſatis. illa non recipiunt magis ꝛ minus gradualiter, niſi ppter maioꝛem aut cõuenientioꝛeꝫ diſpoſitionem factam in materia ꝛ ſubiecto a pꝛimis, a quibus dependent. ꝛ quantũ ad hec vt puto Egidius intelligit. hoc declarať, qꝛ pꝛima ꝛ ſecunda ita differunt. ꝙ pꝛima in aliquo genere ſunt talia ſeipſis. at ſecũda ſunt talia ppter pꝛima, cuꝫ igitur pꝛima accidentia ſint talia ppter eoꝛum inclinationes ꝛ naturas, ipſa ſecũda vt albũ ꝛ id genus pꝛopter illa pꝛima erunt talia. Et hec (vt mihi videtur) eſt mens omnium ſapientũ.

¶ Rões Junioꝛum contra

A

cõtra hoc non cogunt. Ad pmã. ꝯcedo ꝙ pꝛime q̃litates per ſuas naturas remittunť, ſed ſecũde per nãm pmaꝝ.

¶ Ad ſcðaꝫ. dðꝫ ꝙ põt diffoꝛmiter agere in pmis nulla diſpõne ſuppoſita, niſi ſola appꝛoximatione. at i ſecũdis opꝫ vt pdiſponat mãm in pꝛimis. lumẽ quoqꝫ magis hꝫ rõnẽ pme qualitatis, q̃ꝫ ſecunde vt pꝫ ſcðo de aia.

¶ Ad tertiaꝫ pꝫ ſilr.

¶ Rões in pnº qõnũ facte facile deleňť. Ad pmã Auerroes rñdet illud eẽ itelligẽdũ ð ſubſtãtijs perfectis.

¶ Ad ſcðaꝫ pꝫ ꝙ nõ ppterea ſibi erit ꝯrĩũ. qꝛ ꝯria recipiuntur in ſubto ente actu, quo mõ nõ recipiũtur forme elntarie.

¶ Ad tertiã patet ſolõ, qꝛ nõ oĩs ſucceſſiua tranſmutatio eſt motus, ſed que in ſubto in actu, nec oĩs ſubita mutatio eſt generatio, niſi q̃ in ente in potentia.

¶ Ad argᵐ ſcðe qõnis. ſolõ pꝫ p qõnis ſolõnem.

Recognitiones.

¶ Epilogat, ꝛ dicit. Eſſendi igiť ſimplicem gñationẽ exiſtentẽ coꝛruptionẽ alterius ſm qd, ꝛ coꝛruptioneꝫ ſimplicẽ gñationẽ exiſtẽtem alicuius, hoc eſt, ꝙ gñatio ſimplex ſit alterius coꝛruptio ſm qd, ꝛ coꝛruptio ſimplex ſit alterius gñatio ſm qd, eſt dicta cã.

B

Quã epilogat, dicens. Pꝛopter eni mãm, hoc eſt pp terminos ad quos, quã mãm appellat, diximus differre, aut eo ꝙ ſuba eſt aut nõ, vt dicit pꝛima differentia, que eſt ipſuꝫ ens, ꝛ nõ ens, aut ꝙ hec mã eſt magis, illa vo min⁹, ħ eſt nobilioꝛ, ꝛ ignobilioꝛ, vt fuit ſcða differẽtia, aut hec qdem magis ſenſata eſt mã, ꝛ magis quid ſbale, ex qua mã fit, ꝛ in quã coꝛrũpiť. hec vo minus eſt ſenſata ꝛ minus ſubſtantiale qd, vt fuit tertia dñia. Ex his tribus differẽtijs factũ eſt, ꝙ gñatio vna eſt ſimplr altera ſm qd. ꝛ hoc ait, dicunť hec qdẽ ſimplr, hec aũt ſm aliqd ſoluꝫ gñari vel coꝛrũpi. Deinde ſequuntur illa vba [Qua vo, hec quidẽ] que nõ hñtur in codice greco noſtro, ſed bene in codice Philoponi, vbi ſꝫ eũ Ariſtoteles mouet hãc eãdẽ qõnẽ in oĩbus vlr, ꝛ non tm̃ in ſubſtãtijs que fiũt ex inuicem.

C

Querit enim vlr in ipſis entibus qd ſimplr generet, qd ſm qd. Hec enim qõ ampla eſt, cum q̃rat in entibus. qõ diſputata fuit pꝛeſſa, quia ſolũ in ſubijs. Unde in codice Philoponi, inqt, qua vo cauſa hec qdeꝫ ſimplr generari dicantur, hec vo ſm qd, nõ in his, que ex generatione inuicẽ ſolũ fiũt, ſm quẽ modũ nũc diximus in ſubſtãtijs, ſed vlr querẽdũ eſt. Cuius cãm dicit, nunc enim tm̃ determinatũ eſt, quare oĩ gñatione exiſtẽte coꝛruptiõe alterius, ꝛ oĩ coꝛruptione exñte alicuius alterius gñatiõe, non ſilr attribuimus generari ꝛ coꝛrũpi his, q̃ adinuicẽ tranſmutanť, ꝛ ſic qõ fuit pꝛeſſa ſolum in ſubſtantijs. At nũc q̃rendũ eſt vlr in oĩbus que generanť, que ſimplr, que ve ſꝫ qd generari ꝛ coꝛrũpi dicanť, hoc pacto Philoponus intelligit, qm̃ textus eius erat pfectus. In codice vo noſtro textus eſt iperfectus, ꝛ ideo nõ erat intelligibilis.

D

Hec qõ ꝛ tãgiť. 11. li. meta. diſputa. 4ª.

¶ In cõmẽtarijs q̃ſitum eſt vtrũ aliqua ſubſtantia ſuſcipiat magis ꝛ minus. Ubi bꝛeuibus reſumpta eſt poſitio Egidij ꝛ Alberti, ꝙ magis ꝛ minus pñt ſumi, aut gradualiter, aut pfectionalr. Gradualr, nulla ſuba ſuſcipit magis vel minus, qꝛ nõ ſm eius eẽntiã, cũ illa pertineat ad definitioneꝫ, que nec magis nec minus ſuſcipit, nec ſm eẽ, qa eſſe ptinet ad ſpẽm, q̃ nõ ſuſcipit magis ꝛ minus. Perfectionalr vo, in trãſcẽdẽti aliq̃ ſuba eſt magis altera, vt illa q̃ magis deo appꝛopinquat. In genere analogo etiã forma eſt magis ſuba q̃ꝫ mã, in gñe vniuoco vo, hõ eſt aial perfectius q̃ꝫ bos. Querit poſtea de accñtibus, ꝛ aſſerit, ꝙ accñtia ſm eoꝝ eſſentias nõ recipiunt magis ꝛ minus gradualr, ſed ſolũ rõne ſubti. Et ħ duplr, vel qa recipiunť in ſubo mediãte aliq̃ qualitate gradualr ſuſcipiente magis ac minus, vel qa recipiunť in ſubto mediantibus pluribus diſpõnib⁹. cũ quarũ vna hñt maioꝛẽ cõuenientiã q̃ꝫ cũ alia, quare ſuſcipiunt magis ꝛ minus rõne diſpõnũ materie.

E

De itẽſiõe formaꝝ.

¶ Scðum vo Auer. dðm eſt pꝛimo de ſubijs, ꝙ ſube elntoꝝ, ſiue eoꝝ foꝛᵉ nõ tm̃ perfectionalr in trãſcẽdẽti, ꝛ in gñe analogo, ꝛ gñe vniuoco ſuſcipiũt magis ꝛ minus, ſed ſuſcipiũt gradualiter magis ꝛ minus, ꝛ ſm eẽntiã, verũ eẽntia eſt duplex altera, que reſultat ex partib⁹ eẽntialib⁹ alterius rõnis, ꝛ hãc ſigt definitio, ꝛ ſm hanc, nec ſuba, nec accñs ſuſcipit magis ꝛ min⁹, cũ ħ ſit qdditas, q̃ eſt ſic nũerus, altera eſt eẽntia, q̃ reſultat ex partib⁹ eẽntialib⁹ eiuſdẽ rõnis. Cũ eni ptes caliditatis ſunt in eodẽ puncto ſubti. ex ijs reſultat eẽntia caliditatis maioꝛ, q̃ꝫ ſit eſſentia ptis, q̃ in eodẽ ſbto pceſſit. Ex his pꝫ ꝙ ſic eſſentia calitaĩ fit p additionẽ ptis calitaĩ ad ptẽ calitaĩ in eodẽ pũcto ſbti vtraqꝫ remanente, ex q̃ vtraqꝫ reſultat eẽntia q̃daꝫ caliditatis maioꝛ eẽntia ptis pcedẽtis, ꝛ ptis ſequẽtis, ſic intẽſio forme ignis fit vniformiter per itẽſionẽ caliditatis ꝛ per additionẽ ptis ad ptẽ vtraqꝫ remanẽte. hec de ſubſtãtijs.

F

Accñtia vero duplicia ſũt pᵃ ꝛ q̃ſi cauſe, vt q̃tuoꝛ q̃litates, ꝛ q̃ ex his ſequunť. Pꝛima ſuſcipiũt magis ꝛ minus nõ ſolũ pfectionaliter in tranſcendẽti, ꝛ in gñe analogo, ꝛ in genere vniuoco, ſed gradualiter in eadeꝫ ſpẽ per ſe, ꝛ ſm eẽntiaꝫ reſultantẽ ex partib⁹ eẽntialib⁹ eiuſdẽ rõnis. Accñtia vo ſcða, vt albũ nigrũ ꝛ id gen⁹ ſuſcipiũt magis ꝛ minus ad ſuſceptionẽ hoꝛũ, ꝛ de his itelligit Egidius.

Penes qd attẽdiť itẽſio foꝛᵉ ſm peripateticos.

¶ Penes qd autẽ forme dicanť itẽſioꝛes vel remiſſioꝛes alij vtrũ per acceſſuꝫ ad ſummũ, vel p receſſum a non gradu, de his libꝛo metaph. 8º dictũ eſt. Nũc vo dicas aliquã formã eſſe altera intẽſioꝛeꝫ, qꝛ in eodẽ pũcto ſubti plures gradus hꝫ. eam vo hꝫe plures gradus ſciť ex ſuppõne, nõ ſimplr. Nam ſciť, qꝛ ex illa pficiſciť pfectioꝛ opatio, q̃ eſt perfectioꝛ ex iudicio ſenſus. Nec Ariſtoteles aut alius peripateticus ſciuit aliaꝫ cãꝫ, cum vo q̃riť de pfectione opationis penes qd ſciť, dico ꝙ hec habeť ex ſuppõne ꝛ indicio ſenſitiuo, vl exiſtimatiuo, nec eſt alia via.

G

Ariſtoteles eni vbiqꝫ formã perfectiorẽ pbauit, qꝛ maioꝛẽ opationẽ pducere põt. Mẽſurat eni potẽtias penes vltima, in q̃ pñt, nec aliã viã dedit, alij modi calculatoꝛuꝫ aut penes receſſuꝫ a nõ gradu, aut penes acceſſuꝫ a ſũmo ſunt cõmẽticij, ꝛ petũt pncipiũ, qꝛ eadẽ q̃ſtio erit ppter qd hec magis recedit vel accedit ad nõ gradũ, vel ad ſummũ, ꝛ non põt aſſignari alia cã niſi ex affectu, qui ſupponitur ad ſenſuꝫ eẽ maioꝛem.

Regula, q̃ ſciť itenſio forme.

¶ Medici eni regulant medicinas in oꝛdine ad iudiciũ tactiuuꝫ, ſupponũt eni tactũ coꝛpoꝛis tẽperati eẽ calidũ, vt q̃tuoꝛ. ꝛ dicunt medicinã eẽ calidã vt vnũ ſupꝛa. ſ. tactũ, ſiue per vnũ gradũ ſupꝛa illuꝫ tactũ, qꝛ alterat ꝛ nõ ſentiť eius alteratio. Hoc eniꝫ aſſerunt eſſe calidũ p vnũ ſopꝛa tẽperatũ. cũ vero medicia alterat, ꝛ ſentitur eius alteratio, de cõſenſu dicũt eaꝫ eſſe calidam p duos gradus ſupꝛa tẽperatũ. cũ ledit, ꝛ nõ ſentitur eius leſio, dĩ calida p tres gradus ſupꝛa tactuꝫ.

H

Cũ vero medicina ledit ſenſibilr moꝛtificãdo tactũ, dicitur calida, p quatuoꝛ gradus ſupꝛa tactũ, ꝛ qm̃ tactus tẽperat⁹ ſupponebatur calidus, vt q̃tuoꝛ. ꝛ medicina ſupꝛa illũ p iudiciuꝫ eſt calida vt q̃tuoꝛ. relinquitur ꝙ medicina ſit, vt octo calida, qꝛ ſupꝛa q̃tuoꝛ gradus tẽperãtie addit quatuoꝛ. Scimus aũt ignẽ eſſe calidũ, vt octo. ꝛ plus, qꝛ applicatus tactui ſtatim ledit coꝛruptiue, q̃ ſupꝛa tactũ tẽperatũ erit calidus, vt q̃tuoꝛ. Sꝫ calidũ, vt quatuoꝛ reſpectu tactus tẽperati, eſt ſm nãm ſimplr calꝫ, vt octo, ergo ignis eſt, vt octo calidus, ꝛ ſic ſcim⁹ caliditatẽ eſſe caliditate altera intẽſioꝛẽ nõ penes receſſum vel acceſſum ad non gradũ vel ad ſummũ, ſed qꝛ de ea in eodem ſubiecto adequato plures gradus ſunt ei⁹, ſcim⁹ aũt plures gradus eẽ, qꝛ opatio eius, q̃ eſt calefactio eſt pluriũ

I graduũ. Hoc aũt habetur ex ſenſus iudicio, vt dictũ eſt. Non enim poſſumus ſcire hanc caliditatē plus vel minus recedere vel accedere ad ſummũ vel ad imuʒ, niſi ꝑ ei⁹ effectũ vltimũ. ℂ Hoc pacto peripatetici ſciuerũt ꝙ vn⁹ motus ſit altero velocioꝛ. Dixerũt eñi vnũ motũ localē eſſe altero velociorē, qꝛ ſpatiũ ꝑtranſitũ ꝑ vnuʒ eſt, mai⁹ ſpatio ꝑtrāſito ꝑ alteꝝ, vñ ꝗa ꝑtrāſitio, q̄ eſt effectus vnius, eſt maioꝛ ꝑtrāſitiōe, quę eſt effect⁹ alterius, vt 6° phyſico. habeť. ideo mot⁹ eſt velocioꝛ motu, ꝛ tota hęc ſciã habeť penes effectus motuũ. Penes cauſam vo ſciuerũt ꝙ motus equi eſt velocioꝛ motu toꝛtucę, qꝛ potētia motiua equi eſt maioꝛ potētia motiua toꝛtucę, at po^{am} motiuã equi eē maiorē potētia motiuę toꝛtucę, ſciuerunt, qꝛ maximũ, qδ pōt potentia motiua equi, eſt maius maxio, qδ pōt potētia motiua toꝛtucę, ꝛ ſic tã excesſus motuũ q̄ʒ excesſus potētiarũ ſciuerũt ſolũ ex effe-

K ctuũ excesſibus, vt ꝑmo de cęlo patuit, nec penes cāʒ potuerũt ſcire inquãto alter mot⁹ ſit altero velocioꝛ, qꝛ ſiue penes exceſſus potētiaꝝ, ſiue penes exceſſus ꝑpoꝛtionũ, cũ ꝑpoꝛtiones, ꝛ exceſſus ſint diminuibiles, ꝛ augumētabiles in īfinitũ, aliquis motus poſſet altero motus fieri velocioꝛ, ꝛ tardioꝛ ī īfinitũ, qδ nãlis phis abhoꝛret, cuʒ in natura ſit velociſſimũ, ꝛ tardiſſimũ. ergo oēs regulę aſſignatę penes cām in velocitatũ cognitiōe ſũt cōmentitię, ꝛ nō verę. nec peripateticę. Sil'r mō in q̄litatibus ſcimus penes cām vnã eſſe altera intēſiorē, qꝛ in eodē ſubiecto adęq̄to de ea ſunt plures grad⁹, q̄ʒ ī ſubiecto alterius. Scimus vo poſtea de vna eſſe plures gradus in eodē ſubiecto adequato ꝑ effect⁹, quos ꝑ iudiciũ

L ſenſitiuũ exiſtimamus eē tot graduũ, vt dcm̃ eſt. Calculatoꝛes aũt, cuʒ ſint ignari peripateticę phię tradunť ad aniles fabellas, ꝛ de his fecerũt cōmēta, quę deſiderãt perpetuum ſilentium, qꝛ detinuerunt multis annis multa ac ꝑclara ingenia in magna phię ignoꝛantia.

Tex. anti. cōme. 62. ℂ Quod autem poſt dř, non q̄rit hoc: ſed quare diſcēs q̄dē, nō dicitur ſimpl'r generari, ſed generari ſciens, planta autem generari.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ℂ Qδ aũt poſtea diceť, nō hoc q̄ret. ſed quare aliq̄ñ diſcens non dicitur ſimpl'r gñari, ſed generari ſciēs. Naſcens vero generari.

Coñ. 62. ℂ His epilogatis, q̄rit circa dicta ꝑpter q̄d naſcēs generari diciť ſimpl'r vt planta, vel aĩal. At diſcēs aliq̄ñ non diciť gñari ſimpl'r. ſed effici ſciens, q̄ſiuit in ꝑcedentib⁹ quare generatio vnius eſt alteri⁹ coꝛruptio, ꝛ nō eodeʒ mō, qꝛ vnius per ſe, alterius ſm̃ quid, nũc q̄rit ꝑꝑ quid ſubſtātia ſimpl'r gñari diciť, accñs ſm̃ quid. Et hoc ait. Qδ aũt poſtea diceť, non h̄ q̄ret. vʒ. vtrũ gñatio vni⁹ ſit

M coꝛruptio alteri⁹. ꝛ reliq. ſed q̄ret vtiq̄ʒ q̄re diſcēs aliq̄ñ quidē nō dř ſimpl'r gñari, ſed gñari ſciens. Et in cęteris accidētibus ſimiliter. Naſcens vo gñari abſolute ꝛ ſimpliciter. dixit aliq̄ñ, quod gręce eſt pote, qꝛ etiam in accidētibus aliquid generari poteſt ſimpliciter cōparatione facta ad ſe. vt calidũ reſpectu frigidi.

Recognitiones. ℂ Mouit q̄onem, nũc ponit differentiã inter q̄onem factam, ꝛ eam, quã poſterius mouit ꝛ exponit q̄onem poſterius motã. ꝛ dicit. Qδ autē poſt diciť, non quęrit hoc .ſ. vtrũ ī tranſmutationib⁹ ſ̄balib⁹ ſic aliq̄ ſimpl'r, aliqua ſm̃ q̄d, vt in ꝑrima q̄one fuit q̄ſitum. Sed q̄rit quare diſcēs, cũ fit ſciēs, nō diciť ſimpl'r gñari, aliquid autem cuʒ fit planta, diciť ſimpl'r fieri. Patet igitur dĩa q̄onuʒ, qꝛ illa fuit preſſa, ꝛ ſolũ in ſ̄balib⁹ trāſmutationib⁹, hęc eſt fuſa in oībus entib⁹. Pʒ etia expō q̄ſtionis, quę eſt. cur, cum, aliquid fit ſubſtātia, diciť ſimpl'r fieri, cũ aliquid fit

ſciens, non diciť ſimpl'r fieri, ſed fieri aliq̄d. ſ. ſciens. hęc eſt expoſitio quęſtionis, ꝛ ita ſimul expoſuit quęſtioneʒ, ꝛ poſuit differentiam inter quęſtiones. N

ℂ Hęc autem, determinata ſunt ꝑdicamentis. hęc enim, hoc aliq̄d ſignificant, hęc aũt quale, hęc autem quãtuʒ. Quęcũq̄ʒ igitur nō ſubſtãtiaʒ ſignificãt, non dicuntur ſimpliciter generari, ſed ſm̃ quid fieri. Sʒ tñ ſil'r fieri in oīb⁹ generatio q̄dem, ſm̃ ea quę in alio oꝛdine, diciť. puta in ſubſtãtia q̄deʒ, ſi ignis, ſed non, ſi terra. in qualitate autem, ſi ſciēs, ſed non ſi neſciens. Tex. antiquus. c. 63.

ℂ Hęc autem determinata ſunt in ꝑñtis. Nam hęc quideʒ hoc aliquid ſignificant. Illa vo q̄le, alia auteʒ quãtũ. quęcũq̄ʒ igiť nō ſubſtãtiaʒ ſignificant, non dicuntur ſimpliciter. ſed ſʒ q̄d generari. Verũ non ſil'r oībus generatio quidē eſt ſm̃ ea q̄ in oꝛdine altero dicunť. vt in ſubſtãtia quideʒ, ſi ignis. nō autē ſi terra. In quali vero ſi ſciens, non autem aliquando ſi neſciens. Dilucidaº. te. c. eiuſdē O

ℂ Soluit. q. per ea quę in ꝑdicamētis dicta ſunt. Ibi eñi dixit eoꝝ quę ſunt, alia hoc aliq̄d ſignificare, alia vo q̄le, aut quãtuʒ, ꝛ id genus. Tũc ſoluit ꝙ q̄cũq̄ʒ hoc aliq̄d ſunt, ſimpl'r generari dicũtur, ꝛ hęc ſunt īdiuidua ſubſtãtię vt dixit Auerroes hic paraphraxe. 20ª. Cętera autē ſm̃ q̄d generari nũcupantur. ℂ Sed cōtra replicabis, tũc oīs ſubſtãtia ſimpliciter gñareť, ꝛ ſic terra, cuius cōtrariũ diximus. Itēq̄ʒ oē accidens ſm̃ q̄d generabitur, qδ etiã nō eſt ita. Propter hęc ſubſcribit. verum non ſimiliter oībus generatio quidem eſt, ſm̃ ea quę in altera coordinatione ſunt, hoc eſt non omnia inter ſe vnius coordinationis ſimpl'r generãtur. nã in ſubſtãtia ignis ſimpliciter generatur, nō terra. In quali vo ſciens. non aũt neſciens, quaſi velit ꝙ cōparando ſubſtãtiarum coordinationē ad illaʒ accidētiuʒ, qδlibet coordinationis ſubſtantię ſimpl'r generať reſpectu cuiuſlibet coordinationis accidētiuʒ. ſ̄ʒ cōparando ea inter ſe vt ſubſtãtias inter ſe, nō qδlibʒ dř ſimpl'r gñari. Nã in quali ipʒ ſciēs dř ſimpl'r gñari reſpectu neſcientis, qδ valde ſm̃ q̄d fit. Cōmē. 63. P

ℂ Soluit, ꝛ repetit ſol'onē, quã aſſignauit ī ꝑdicamētis, poſtea dicit qδdaʒ cōe vtriſq̄ʒ gñationibus. Soluendo ergo dicit, ꝙ in ꝑdicamētis hęc qδ determinata eſt, vbi eſt dcm̃, ꝙ quę ſm̃ ſubſtãtiã gñantur, ſimpl'r generanť, quę vo gñanť ſm̃ aliqδ alioꝝ ꝑñtoꝝ, gñatur ſm̃ quid. vnde dicit. Hęc aũt determinata ſunt ꝑñtis, hoc eſt differētia ꝑdicamētoꝝ, nã ꝑñtoꝝ hęc ſignificãt hoc aliq̄d. ſ. indiuidua ſubſtãtię, ꝛ tũc illud qδ diciť fieri aliquid iſtorũ, diciť ſimpl'r fieri, q̄ñ ſubſtãtia eſt hoc aliq̄d, hoc eſt ſimpl'r ens. Hęc autē ꝑdicamētoꝝ ſignificant quale, h̄ autē quãtũ, quoꝝ nullum eſt ens ſimpl'r, ꝛ ideo ꝯcludit. Quęcũq̄ʒ igiť non ſubſtãtiã ſignificant, nō dicuntur ſimpliciter generari, ſed ſupple. ſi dicũtur generari, dicunť ſm̃ q̄d generari, ꝛ ita illud qδ fit albũ, diciť fieri albuʒ, nō autē diciť fieri, qδ autē diciť fieri hō, vel planta, diciť fieri ſimpl'r. Deinde ſequunť illa vba [Sed tñ ſimiliter fieri in oībus] vbi ſm̃ Alexandrũ, ꝛ Philoponũ ponit vnuʒ cōe in oībus ꝑdicamētis, ſiue generentur ſimpliciter, ſiue ſm̃ quid, ꝛ cōe eſt, ꝙ ea tranſmutatio, q̄ eſt ad terminũ honoꝛatiorē, ac nobiliorē ꝑ excellentiaʒ dicitur generatio, quę vero eſt ad terminũ ignobilioꝛem, nō gñatio dř, ſed coꝛruptio ꝑoꝛis foꝛmę, ꝛ mutatio, vl' trãſmutatio. vbi gřa. cum fit ignis ex terra, gñatio diciť ignis Recognitiones. Q

A ignis, cũ vo ex igne fit terra, hęc trãſmutatio dicitur coꝛruptio ignis, non tñ diciť gñatio terrę, ſed dř mutatio, vel trãſmutatio ignis in terrã. Sil'r cuʒ ex nigro fit mutatio in album, hęc diciť mutatio, ꝛ dř gñatio albi. Mutatio vo albi in nigrum, non dicitur nigri gñatio, ſed albi coꝛruptio, ꝛ mutatio albi in nigruʒ, hoc ģ eſt cōe in oībus ꝑdicamentis, ꝛ hoc inq̄t. Sʒ tñ ſil'r in oībus. ſ. tam in ſubſtãtijs, q̄ʒ in accidētib⁹ ipm̃ fieri ſm̃ ea, vel comparata ad ea, quę ſunt in alio oꝛdine. ſ. eoꝝ quę ſunt ignobiliora, dř generatio. hoc eſt ipm̃ fieri rerũ nobiliũ comparatione eoꝝ, q̄ ſunt in alio oꝛdine. ſ. ignobiliuʒ, diciť gñatio, vtpote in ſubã ſi genereť ignis ex terra, hęc trãſmutatio ſiue hoc fieri dř generatio, ſed nō diciť gñatio. ſi ex igne fit terra, ſed diciť coꝛruptio ignis, ꝛ tranſmutatio ignis

B in terrã. Sil'r in accidētibus hoc eſt, vt in qualitate. Si ex inſcio fit ſciens, qδ fit ſciēs dř generari ſciēs, ſed ſi de ſciente fit neſciēs, nō dř fieri, ſed coꝛrũpi ipſum ſciens, ꝛ mutari in neſciēs. Simili ratione in cęteris generibus, ꝛ ſpecieb⁹. Hęc eſt expoſitio Alexãdri, ꝛ Philoponi. Et ſi aliquãdo Ariſto. vtitur ꝯtrario, hoc eſt de licētia vtētiũ, ꝑpꝛie tamē ſemꝑ eſt dōm, vt dcm̃ eſt. Ex his pʒ, ꝙ trãſlationes noſtrę, ꝛ codex gręcus ſint coꝛrupti. In quibus legitur [verum non ſimpl'r] ꝛ reliqua, ꝗa textus eſt affirmatiuus apud codicem Alexandri ꝛ Philoponi.

Tex. anti. coñ. 64. ℂ De eo igitur qδ eſt hęc ſimpl'r gñari, hęc autem ſm̃ quid. ꝛ vl'r in ſubſtantijs ipſis dictum eſt ꝛ ꝙ vt generatio continue ſit, cauſa vt materia, ſubiectum eſt, quoniam tranſmutatur in cōtraria. ꝛ eſt alterius generatio ſemꝑ in ſub-

C ſtantijs, alterius coꝛruptio, ꝛ alterius coꝛruptio, alterius generatio.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ℂ Propter quid quidem igitur hęc q̄dem ſimpliciter generãtur. Illa vero non. ꝛ vl'r in ſubſtantijs ipſis, dictum eſt. Et ꝑpter q̄d gñationis eiuſmodi continuo cauſa vt mã ſit ſubm̃, q̄ñ tranſmutabile in cōtraria. Et ꝑꝑ q̄d ſemꝑ alterius gñatio in ſubſtãtijs eſt alteri⁹ coꝛruptio, ꝛ coꝛruptio alterius, generatio alterius.

Coñ. 64. ℂ Epilogat oīa. ꝛ inq̄t. Propter q̄d quideʒ igiť hęc q̄dem ſimpl'r gñanť. Illa vo nō. ꝛ vl'r in ſubſtãtijs ſimpl'r, generatio ſit, dcm̃ eſt. Et ꝑpter q̄d generationis ꝯtinuo cauſa vt materia ſit ſubiectum, ſubaudi dictum eſt: quoniam tranſmutabile in contraria. Et propter quid ſemper alterius generatio in ſubſtantijs eſt alterius coꝛruptio, et

D econtra. dictum eſt. Hęc igitur ſunt quę dixit.

Recognitiones. ℂ Epilogat oīa declarata breuibus, ꝛ ꝑmo ꝙ dcm̃ ſit ꝙ aliqua ſimpl'r generanť, ꝛ aliqua ſm̃ q̄d, hoc eſt ꝑmum. Scδo eſt dictũ vl'r in ſubſtãtijs. ꝙ cauſa vt mã vt generatio ſit cōtinue, ꝛ ſemꝑ eſt ſubtũ gñatiōis, q̄ñ tale ſubiectuʒ ſemꝑ trãſmutať in cōtraria. ergo dicta eſt cã vt materia cur gñatio eſt ꝯtinua, ꝛ eſt hęc cauſa, ꝗa ſubiectũ generatiōis ſemꝑ trãſmutať de vno ꝯtrario in aliud. Cum enim tranſmutatur de vno contrario in alterũ. iō ſemꝑ generatio alterius eſt, cũ coꝛrũpiť alterum. Scδa ratio fuit, ꝙ in ſubſtãtijs ſemꝑ generatio vnius eſt coꝛruptio alterius, ꝛ ecōtrario. coꝛruptio vni⁹ ē generatio alteri⁹. His duab⁹ de cauſis nō pōt eē generatio ſine coꝛruptione, nec coꝛruptio ſine gñatione, ꝛ ita gñatio nũquaʒ pōt deficere penitus. Addit aũt Ariſto. [in ſubſtantijs] qꝛ (vt Philoponus inq̄t) In accidētibus nō opʒ generationeʒ vnius eſſe coꝛruptionē alterius, nã gñatur ſciens, ꝛ nihil coꝛrũpitur, generať aer luminoſus, ꝛ nihil coꝛrũpitur.

ℂ At vo neq̄ʒ quęrere opʒ, quare generatur aliquid ſemper coꝛruptis alijs. Quemadmodum enim ꝛ coꝛrũpi hoc ſimpl'r inquiũt quando ad inſenſibile venit ꝛ nō ens, ſimil'r ꝛ generari ex non ente inquiunt quando ex inſenſibili. Siue igitur exiſtente aliquo ſubiecto, ſiue non, generatur ex non ente. quare ſimiliter, ꝛ gñatur ex non ente ꝛ coꝛrumpitur in non ens. E Tex. anti. cōme. 65.

ℂ Verũtamē non quęrere opʒ quare peremptis ſemper quodpiam fit. Nam quemadmodum ꝛ coꝛrumpi ſimpl'r dicunt quãdo ad inſenſile itur ꝛ non ens, ſic ꝛ generari aiunt ex non ente, quãdo ex inſenſili, ſiue igitur ſubiecto exiſtēte aliquo, ſiue non, fit ex non ente. quare ſimiliter fit ꝛ ex non ente, ꝛ coꝛrumpitur ad non ens. Dilucidaº. te. c. eiuſdē F

ℂ Nunc oſtendit quę q̄ſtio nō ſit q̄renda apud veteres. ꝛ inquit. Verũtamē nō q̄rere opʒ quare perēptis ſemꝑ quodpiã fit. hęc q̄ſtio nō eſt q̄renda apud veteres, cuius cauſam ſubſcribit. d. Naʒ quēadmodũ ꝛ coꝛrũpi ſimpliciter dicunt. quando ad inſenſile itur ꝛ non ens, ſic ꝛ generari aiunt ex non ente, quando ex inſenſili. ſiue igitur ſubiecto exiſtente aliquo ente actu, ſiue nō, fit omne qδ fit ex non ente. Et ſic concludit ad mentem antiquoꝛum, quare ſimiliter fit ex non ente, ꝛ coꝛrumpitur ad nō ens. Et ſic q̄ſtio quare aliquid ſimpliciter generatur, ꝛ aliq̄d ſimpliciter coꝛrũpiť, eſt nulla apud antiquos, ꝗa apud eos tunc generari eſt ſimpliciter quando ad ſenſile itur. coꝛrumpi, quando ad inſenſile. Coñ. 65.

ℂ Obſcure Philoponus exponit hunc locum, ꝛ nos in cōmentarijs nō acceſſimus ad verba, ex his tamen, quę Philoponus dicit, Ariſto. ſoluit ad foꝛmam q̄ſtionis. Arguebatur enim coꝛruptio tranſit ad non ens, igitur cuʒ generatio fiat ex coꝛruptis, tandem coꝛrupta deſinent, ꝛ ita generatio etiã tandeʒ deſinet. Rñdet, ꝙ generatio fit ex coꝛruptis, non tamen deficit, ꝗa illa coꝛrupta, ex quibus fit generatio, non penitus deficiunt, ꝗa nec coꝛruptio fit ad non ens ſimpliciter, nec generatio fit ex nō ente ſimpl'r, ꝛ ſic generatio non deficit, ꝗa coꝛrupta ex quibus fit, non ſimpl'r deſinunt, ſed deſinunt ad illa, quę generantur, ex quibus poſſunt iterum ſpē redire. ꝛ hoc dicit. At vo his ad materiaʒ ꝑpoſitis, neq̄ʒ quęrere opʒ, quare generatur aliq̄d ſemꝑ coꝛruptis alijs, nã illa coꝛrupta nō ſimpl'r coꝛrũpunť. Cōfirmat hãc ſuã reſpōſioneʒ ex vſu multoꝝ, qui ens ꝛ nō ens ſenſibili ꝛ inſenſibili definiũt. ergo ſicut illi cōcedũt generationē fieri ex non ente, ꝗa ex inſenſibili, ꝛ coꝛruptionē in nō ens, ꝗa ad inſenſibile, ita nos. ergo ſicut apud illos generatio nũquã deficit, lʒ fiat ex nō ente, ſic apud nos nũq̄ʒ deficit, lʒ fiat ex coꝛruptis. vñ dicit. Quēadmodũ enim ꝛ coꝛrũpi hoc ſimpl'r inquiunt, q̄ñ ad inſenſibile venit, ꝛ nō ens, ſil'r et generari ex nō ente inquiũt, quãdo venit ex inſenſibili, ꝛ hoc dicũt, ſiue ſubtũ aliq̄d ſit ex quo fit gñatio, ſiue nullũ ſit ſubtuʒ, quare ſil'r ꝛ nos dicimus ꝙ aliq̄d generať ex nō ente, ꝛ coꝛrũpitur in nō ens. ergo ſicut apud eos hęc nō ſunt abſurda, ita apud nos. dixit ſiue ſubiectũ ſit, ſiue nō ſit, ꝗa nihil differt ad rōnē, ꝗa ſemper vniuerſum cōcedet ad ęquale, nam ſm̃ eos īſenſibile mutať ad ſenſibile. ꝛ ecōtra, ꝛ ita nec generatio, nec coꝛruptio deficit. Recognitiones. G H

ℂ Merito igitur, non deficit. generatio enim entis, eſt coꝛruptio non entis, coꝛruptio auteʒ entis, generatio non entis. Text⁹ ãti. coñ. 66.

I Dilucidaº. te.c.eiuſdē

¶ Merito igitur non deficit. Nam generatio corruptio non entis eſt, at corruptio generatio non entis.

Com̄.66.

¶ Ex his ab antiqꝫ dictis ↄcludit ēt veritatem ſuę ſolonis. ⁊ inqt. Merito igit̄ nō deficit. ſubaudi gn̄atio. Nam gn̄atio corruptio non entis eſt. At corruptio gn̄atio non entis. ⁊ ſic etiam apud antiquos veritas ſuę ſolonis pꝫ.

Recognitiones.

¶ Quia dixit nō differre quo ad rerū ęqualitatē an ſubꝫ ex quo fit, ſit ens, an nō ens ſm opinionē eoꝝ. iō ↄcludit. Merito igit̄ generatio non deficit. Cuius cām aſſignat ſm eos, qa generatio entis eſt corruptio nō entis, ⁊ corruptio entis eſt gn̄atio non entis. ⁊ ita lꝫ qꝺ generat̄, generet̄ ex eo, qꝺ corrūpit̄ ad non ens, qa tn̄ ex corruptione illius pōt aliqd generari, qꝺ iterū pōt corrūpi, ⁊ ecōtrario, hac rōne nūq̄ꝫ deficit gn̄atio neqꝫ corruptio. Tūc

K deficeret, quādo aliquid corrūperet̄ ad nō ens, ⁊ ex illo nihil poſſet generari. At vero quia aliquid ex illo corrupto generatur, ideo nunquam deficit generatio.

Tex.anti. cōmē.67.

¶ Sed hoc non ens ſimpliciter, queret aliquis vtrum alterū contrarioꝝ eſt. puta terra ⁊ graue non ens, ignis autem ⁊ leue ens, an non. ſed eſt ⁊ terra ens, non ens autem materia terrę ⁊ ignis ſimiliter.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē

¶ Sꝫ hoc non ens ſimpl'r, queret aliquis. vtrum alterū ſit contrarioꝝ: vt terra ⁊ graue, nō ens. Ignis autem ⁊ leue ens: An non, ſed eſt ⁊ terra ens. nō ens aūt materia terrę, ⁊ ignis ſimiliter.

Com̄.67.

¶ Quęrit in opiōne antiquoꝝ ſm veritatē, ne qs credat ipm velle illā. ſed h̄ nō ens ſimpl'r, qꝺ antiq vocitāt inſēſile. vtrū alteꝝ ſit ↄ̄rioꝝ: vt terra ⁊ graue nō ens. Ignis

L autem ⁊ leue ens. Reſpōdet an non, ſꝫ eſt ⁊ terra ens, vt etiā ignis ipſe, nō ens autē, qꝺ ſubaudi mā eſt ſm v̄itatē, eſt mā terrę ⁊ mā ignis ſimil'r. igit̄ illud nō ens ex quo fit generatio eſt nō ens in actu, quia nullū elementoꝝ eſt.

Recognitiones.

¶ Cum dixit ꝙ gn̄atio fit ex non ente, ⁊ corruptio ex ente, ⁊ hoc dixit ſoluēdo dubitationē, nunc q̄rit de ſimpl'r non ente ſm Philoponū qd ſiḡt, ⁊ quid ſiḡt ſimpl'r ens, vt vtrū dicamus terrā nō ens eſſe, ignem v̄o ens, ita vt ſemꝑ alterū ↄ̄rioꝝ ſit ens, alteꝝ non ens. Rn̄det, ſed eſt ⁊ terra ens, nō ens aūt mā terrę, in qua eſt priuatio formę terrę, ⁊ quę eſt terra in potētia. ⁊ ignis ſil'r eſt ens, et mā ignis, in qua eſt ꝑuatio ignis, eſt nō ens ſimpliciter, ⁊ ens in potentia. ex nō ente ḡ fit generatio, q̄tenus ex mā fit, quę nō eſt ens actu, ſed ens potētia. Sed dices nūq̄ꝫ mā per ſe ſubſiſtit abſqꝫ forma. ḡ ſemꝑ qꝺ generat̄, ge-

M nerat̄ ex ente in actu. Rn̄det Philoponus, ꝙ mā ſemꝑ eſt in actu per aliquā formaꝫ, qa nunq̄ꝫ mā pōt eſſe ꝑ ſe ſubſiſtens abſqꝫ forma, attamen qꝺ fit, fit ex ente in actu non quo eſt ens, in actu, ſed quo in eo eſt mā, q̄ eſt potētia illud qꝺ fit. Cuꝫ eni ignis fit ex terra, terra nō mutat̄ in ignem, ſed ignis fit ex terra, inquantuꝫ in terra eſt mā quę eſt potētia ignis. Huius exēplū ponit Alexander. ſi ſtatuę mutētur abinuicē, ⁊ vna ex alia fieret, nō diceret̄ alterā fieri ex altera niſi quo in altera eſſet ęs, ex quo ꝑ ſe fieret. nā lꝫ nō fieret ex ęre ꝑ ſe ſubſiſtēte, qꝛ nō datur, diceret̄ fieri ex ęre, quo fit ſtatua, in qua eſt ęs. ita in propoſito. lꝫ qꝺ generat̄, nō generetur ex materia ꝑ ſe ſubſiſtente, qa nō datur, cum ſemꝑ ſit cū forma, tn̄ dr̄ fieri ex mā, quatenus qꝺ generat̄, fit ex ente in quo eſt mā, ⁊ ſic qꝺ fit, ſemꝑ fit ex mā cum aliquo exiſtente. ḡ qꝺ generat̄ fit ex materia, qa v̄o non datur mā ſine forma, dr̄ fieri ex ente in actu. Hęc Alexander, ⁊ Philoponus.

N Tex. anti. cōmē.68.

¶ Et an alia vtriuſqꝫ materia, an non vtiqꝫ fierent ex ſeinuicem, neqꝫ ex contrarijs (his enim exiſtunt contraria, igni, terrę, aquę, ⁊ aeri) an eſt quidem aliquo modo eadem, ⁊ aliquo modo alia: quod eniꝫ quandoque exiſtens ſubijcitur, id idem eſt, eſſe auteꝫ non idem. De his igitur, in tantum dictum ſit.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē

¶ Et vtique altera vtriuſque materia: aut non generantur ex inuicem neqꝫ ex contrarijs: naꝫ hęc exiſtunt contraria ignis ⁊ terra, aq̄ ⁊ aer. An eſt quidem vt eadem. eſt autem vt altera. Inquantum enim quod ſubijcitur eſt ens, eadē eſt. ſecundum eſſe vero, non eadem. de his quidem igitur intantum ſit dictum.

Com̄.68.

¶ Petit 2º ſi ſm veritatē materia eſt ens in potētia, ⁊ nō

O in actu. vtrū ſit vna cōtrarioꝝ vt terrę, ⁊ ignis, aut non eſt vna. qa nō generant̄ ex inuicē, nec ex cōtrarijs: nam h̄ exiſtunt contraria ignis ⁊ terra, aqua ⁊ aer. Eſt igitur q̄ſtio. ſi mā ſit alia ab vtriſqꝫ. vtrū ſit vna omniū, vel altera, ⁊ ſi altera, tunc generatio nō erit ex inuicē, nec vnuꝫ ↄtrariū ex altero, qa vnū cōtrariū non recipit alterum. Rn̄det. an eſt quidē vt eadē, eſt aūt vt altera. Inquantum enim ſubijcit̄ ens, eſt vna ⁊ eadē. ſm v̄o eſſe, eſt altera. Qꝺ Auer. ſic intelligit materiā eſſe vnā ſubiecto, plures tn̄ potētijs ⁊ habilitatibꝰ. epilogat, ⁊ pꝫ. ¶ Sed circa hęc q̄runt. vtrū ꝑncipiū ꝑpetuę generatiōis ſit materia. Rn̄dent quidā ꝙ ſic. ſed vnde materia habeat illud, aſſignāt duas cauſas. Prima eſt. qꝛ eſſentiale eſt materię eſſe in potētia. igr̄ ſemꝑ ex ea poſſunt formę educi, ſed gn̄atio continuat̄ per eductionē formarū. quare materia eſt cauſa ꝑpetuę gn̄ationis vt eſt eſſentiał'r in potētia. Secūda eſt. qꝛ materia eſt īgenerabilis ⁊ incorruptibilis. igit̄ cū nūquā deficiat, pōt cōtinuare generationeꝫ.

De cauſis ꝑpetuę generatiōis.

P ¶ Sed ↄtra hęc obijcit Egidius. Primo ↄtra ꝑmā, quia quodlibet vt v̄r, ſeparari pōt ab eo qꝺ nō eſt de ratione eius. quare cū eſſe in potentia ſit eſſentiale materię, ⁊ eē in actu ſit accidētale, poteſt materia ſeparari a forma, ⁊ ſic remanere nuda, ⁊ ita non eſſe cauſa generationis. ¶ Scd̄o ↄ̄ ſcd̄am. qa dato ꝙ materia eſſet corruptibilis adhuc ſaluaret̄ ꝑpetua generatio. qa ſi materia generaret̄, hēret mām, ⁊ illa mā aliā materiā, ⁊ ſic in infinitum nunq̄ꝫ gn̄atio deficeret. Ambę itaqꝫ v̄r̄ oppoſitū ↄcludere. ꝓpter hęc aliter ipſe breuibꝰ probat, q̄ omitto. Videt̄ tn̄ mihi rōnes haſce valere. Ubi aiaduertendū primo vt ab Ariſto. colligimus ſupra, eſſe in potētia itelligi quādo ſm qd actu eſt, ſm qd reſtat haberi, quomodo diximus cōtinuū eſſe diuiſibile ſm oē ſignū in potētia, qa ſemꝑ diuidendū, qꝺ eſt diuiſum. Et cā eſt. qꝛ eſſe in potētia nō eſt niſi ꝑꝑ actum, quādo qdē actus eſt eſſendi principiū. Ex hoc valꝫ ꝑma rō, qꝛ eni mā eſt eſſentiał'r in potentia, ſemꝑ eſt ꝑtim in actu, ⁊ partiꝫ in potētia. igr̄ nūq̄ꝫ

Q deficit gn̄atio. ¶ Tūc ad rōnē dicerē, oē priꝰ ſepari poſſe a ſuo poſteriori, qn̄ illud prius eēt in actu, ſꝫ in priori ſm potentiā falſuꝫ eſt, quādo qdeꝫ ens in potētia ſit ſm qd i actu, ſm qd i potētia. ¶ Scd̄o aiaduerte ꝙ vtroqꝫ mō materia exiſtēte, gn̄atio nō deficit. vbi enim mā eſſet corruptibilis, ꝓculdubio gn̄atio erit ſemꝑ ad bonū ſenſum. Ut argumētum Egidij oſtēdit. vbi eſt incorruptibilis, cū non poſſit eē abſqꝫ forma, iterū ſemꝑ gn̄atio erit. Uerū potius ex mæ ꝑpetuitate ↄcludit̄ gn̄ationis ꝑpetuitas, q̄ꝫ ex illius corruptibilitate, qa mām eſſe ꝑpetuā cām eē dicimus oſtēſiuā, ſed ipm eē corruptibileꝫ eſt cā

per

A per impoſſibile. quod fortaſſe non ab omnibus eodem modo diceretur, fortaſſis diceret materiā deſinere per annihilationeꝫ. At vbi perpetua ſit, nihil dici pōt. vnde ſit generatio perpetua, ⁊ quo modo, poſterius dicetur.

Utꝝ qꝺ generat̄ fiat ex ente in potentia.

¶ Quęrūt 2º. vtruꝫ oē qꝺ gn̄atur, ex ente in potētia fiat. quidaꝫ ⁊ ſubtil'r dicūt gn̄ationē vt ꝑuētū ex ente in potentia fieri, vt motū ex ente in actu. ¶ Sed contra h̄ arguit Egidius, qa in omni motu opꝫ ꝑeſſe ens in potētia. igit̄ etiā inquātū motꝰ, eſt ex ente in potētia. ¶ Secundo Auer. in ꝑ̄ de ſuba orbis. tex. cō. mei. 9. inqt. Sil'r autē inuenit̄ poſſe ꝑcedere eſſe ⁊ reliq̄. ¶ Propter hęc tenet Egidius aliter, ⁊ dicit ꝑmo ꝙ de rōne motꝰ eſt hr̄i ſubm aliquo mō in actu, aliquo mō in potētia. In actu quidē, inquātū eſt accidēs, quādo qdem omne accidēs fundat̄ in ente in actu. 2. de aia. cō. 4. In potētia v̄o, iquātū motus. Dicit 2º, ꝙ lꝫ hęc ambo ſint de rōne motus. ꝑ̄ ⁊ ꝑncipaliter de rōne eius eſt hr̄e ſubm in potētia, vt pꝫ ꝑ defi-

B nitionē eius. 3. phyſico. cō. 6. motus eſt actꝰ entis in potētia in eo ꝙ in potētia. Hinc pꝫ ꝙ gn̄atio vt motus eſt, ēt reqrit ens in potentia. ⁊ ſic vtroqꝫ mō gn̄atio eſt ex ente in potētia, tam vt gn̄atio, q̄ꝫ vt motus. Dicit 3º. ꝙ gn̄atio vt forma genita eſt, nec ē ex ꝑuatiōe per ſe, nec ex ente in actu per ſe. Ex ꝑuatione qdeꝫ nō, qa priuatio nō manet. Ex ente v̄o in actu nō, qa nec illud manet. fit igit̄ ꝑ ſe ex ente in potētia. per accn̄s v̄o ex ente in actu, ⁊ non ente ſiue ꝑuatione, nec valet. igit̄ pōt nō fieri ex illis, qa vt dicit Auerroes ꝑ̄ phyſi. cō. 66. aliqꝺ eſt per accn̄s neceſſario. Hęc tenet Egidius, ⁊ multi alij cum eo. ¶ Sꝫ ↄ̄ hęc dubitarem. ꝑ̄ cōtra duo dicta. nam Auer. ꝑ̄ phyſico. cō. 63. inter trāſmutationē eſſentialē ⁊ accn̄talē talē deſignat differētiaꝫ, ꝙ ſubalis eſt entis in potētia. accidētalis entis in actu. idē ⁊ in libro ꝑ̄ de ſuba orbis. textu mei. cō. 12. Hęc cōtra primuꝫ. ¶ Cōtra 2m v̄o, qa illud videt̄

C magis de ratiōe alicuius, qꝺ magis eſſentiale eſt, ſed eſſentiale eſt motui ineſſe corpori, ⁊ corpus ē ens in actu. igr̄ eſſentialius eſt motui hēre ſubiectū in actu. ¶ Scd̄o illud videt̄ eſſentialius alicui, qꝺ eſt prius, ſꝫ eſſe in actu ⁊ eē in potētia ſic ſe hn̄t, ꝙ eſſe in actu eſt priꝰ q̄ꝫ eē in potētia. vt. 9. metaph. igr̄ eſſentialius erit motui eē entis in actu. ¶ Tertio eēntialius eſt, per qꝺ differt ab alio nō ipſo, vt dicit Porphyriꝰ. ſed motus differt a gn̄atiōe, qa eſt entis in actu. igit̄ illud eſt ſibi eſſentialius. ¶ Contra 3m aūt. Primo, qa termini ſunt de rōne motus vel trāſmutationis, nō minus q̄ꝫ ſubiectū. 5. phyſi. ¶ Scd̄o, illꝺ eſt de rōne alicuius, ſine quo illud itelligi nō pōt, ſed ſine priuatiōe generatio minime intelligit̄. igitur priuatio eſt de rōne gn̄ationis. ¶ Propter hęc aiaduertēdum ꝑmo ꝙ motus ⁊ gn̄atio requirūt ens in actu, ⁊ requirunt ens in potētia. generatio quidē requirit ens in potentia ꝑ̄ et per ſe formał'r. tāq̄ꝫ de eius rōne, ens in actu cōcomitāter, tāq̄ꝫ de extrinſeca rōne illius. Motus v̄o ens in actu

D reqrit, vt de rōne eius itrinſeca ⁊ formali. At ens in potētia vt cōcomitās ⁊ tāq̄ꝫ de rōne extrinſeca. ¶ Hęc ex Auerroe colligi poſſunt. 5. phyſi. cō. 8. ⁊ hoc modo intelligunt illi, quos incuſauit Egidius. ¶ Et tunc ad argumēta Egidij. Ad ꝑm ſoluit̄ ꝙ in oī motu ꝑeſt ſubiectū in potētia, vt cōcomitās rōqꝫ extrīſeca, ⁊ ſil'r ad 2m. ¶ Ad aliud dico ꝙ lꝫ motus definiat̄ ꝑ ens in potētia. definit̄ etiā ꝑ ens in actu. nā eſt actus entis in actu ſm qꝺ in potentia. nō vt illa ꝑticula ſm qꝺ ēt dicit rōnē formalē, ſꝫ cōcomitantē, quo mō dicimus hō inquātum currit, mouet̄, vbi nec curſus, nec motꝰ ſunt de rōne hoīs. ¶ Ulterius animaduerte ꝙ motꝰ ⁊ gn̄atio poſſunt cōſiderari vt vię, et vt formę. 5. phyſi. cō. 9. Si generatio ↄſiderat̄ vt via, eſt ex priuatione per ſe ad formā per ſe. cōcomitāter v̄o ex ente in actu, qꝺ deſinit. ⁊ motus vt via de poſitiuo in po-

E ſitiuum primo, per accidēs ⁊ cōcomitanter de priuatione vt formę vero ſic primo ſunt ex ſubiecto, generatio quidē ente in potentia. Motus v̄o, ente in actu. Et per hęc ſoluuntur rationes Egidij. vt patet. Hęc mihi v̄r̄ magis ad rationem Ariſtotelis.

¶ Quia dixit igneꝫ fieri ex terra, q̄tenus fit ex mā, q̄ non eſt ſine forma terrę, ⁊ terrā fieri ex igne, quatenus fit ex mā, q̄ nō eſt ſine forma ignis, quęrit ſubſequēter nunc ſi vtriuſqꝫ illoꝝ. ſ. terrę ⁊ ignis, quorum meminit, altera ſit mā, ita vt altera ſit terrę, altera ignis. Rn̄det ad parteꝫ negatiuā. ⁊ dicit. Si eēt ſupple altera alteriꝰ, an nō vtiqꝫ fierēt ex ſe inuiceꝫ, neqꝫ ex contrarijs aliqd fieri poſſet, mō cum his. ſ. igni, terrę, aquę, ⁊ aeri inſint cōtraria, hęc nō poſſent ex inuicē fieri. Cauſa autē eſt, qa ↄtraria fieri nō poſſunt abinuicē niſi vtriſqꝫ ſit vnū ⁊ idem cōe ſubie-

F ctū, vt ex definitione ↄ̄rioꝝ pꝫ. Et qa ſupius dixit materiā alterius eē quodā mō alterā, ⁊ quodā modo eādem, exponit nūc quo mō mā ↄtrarioꝝ ſit eadeꝫ, ⁊ quo modo altera, ⁊ dicit. An eſt aliquo mō quidē eadē, ⁊ aliquo mō alia, qa (vt inqt) qꝺ quādoqꝫ exiſtens ſubijcit̄, id idē eſt, ⁊ ſic vtriſqꝫ mā eſt eadē ſubiecto, eſſe aūt ⁊ rōne nō ideꝫ. Ut eni Philoponus exponit, mā eſt eadem ⁊ vna oīum ſm ipſius nām, qa ad oīa ſimilē aptitudinē hꝫ. Cū vero eſſe ⁊ ſubſiſtētia ipſi ſemꝑ cū aliqua ſit forma, hac rōne non eadem erit materia oībus ſm formā ⁊ ſubſiſtētiā, ⁊ ſic ſm ſubiectū eſt eadē oībus, ſm rōnē altera. ſed qa de his alibi dixit (inquit) De his igitur intantum dictum ſit. 4

Tex. anti. com̄.69.

¶ De generatione autem ⁊ alteratione, quid differunt, dicamus. dicimus enim, has eſſe alteras tranſmutationes abinuicem.

G Dilucidaº. te.c.eiuſdē

¶ De generatione vero ⁊ alteratione dicamus propter quid differunt. Dicimus enim has alteras eſſe tranſmutationes.

Com̄.69.

¶ Nūc 2m ꝑmiſſum abſoluit, quo mō. ſ. differat alteratio a gn̄atione. hinc patebit alteratio qd ſit. Cā aūt intētionis eſt. Primo, qa alteratio ordinat̄ in gn̄ationē tāq̄ꝫ in finē. Scd̄o, qa gn̄atio eſt in formā. forma auteꝫ eſt vti qualitas, vt dicit̄ 5º metaph. modo ad qualitatē eſt alteratio. q̄re maiorē hꝫ alteratio cū generatiōe cōueniētiā q̄ꝫ alij motus. Tertio, qa veteres generationē ⁊ alterationē fecerūt ideꝫ. ꝓponit intentionē. ⁊ inqt. De generatiōe v̄o ⁊ alteratiōe. dicamus ꝓpter quid differūt. ¶ Sꝫ dices. nō pōt quęri ꝓpter qd, niſi ſoluto ipſo qa. Reſpōdet. dicimus eni has alteras eſſe trāſmutationes, quare cum ipſas differre per ſe pateat, cōſequens eſt, vt quęramus propter quid. Et in quibus differunt.

Recognitiones.

H ¶ Ut Philoponus inquit, quo differat generatio ab alteratione, breuibꝰ ab Ariſto. ante dcm̄ eſt, verū nunc reſumens iterum in ordine de ipſis dicit. Cū enim dixiſſet quęcūqꝫ de generatione oportebat inquirere, ⁊ qd ſit, ⁊ ſi eſt omnino, ⁊ ex quo, ⁊ vnde generent̄, quę generant̄, ⁊ cur nō deficiat generatio, facile nunc quęrit quo differat ab alijs mutationibus, ⁊ primo ab alteratione, propter cauſas aſſignatas in cōmentarijs.

Textꝰ āti. com̄.70.

¶ Quoniaꝫ igitur eſt aliquid ſubiectuꝫ, ⁊ aliud paſſio, q̄ de ſubiecto nata eſt dici, ⁊ eſt tranſmutatio vtriuſqꝫ horum.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē

¶ Cum igitur ſubiectum ſit aliquid. alterumqꝫ paſſio, quę de ſubiecto ipſo dici apta eſt. erit ⁊ horum vtriuſqꝫ tranſmutatio.

Cōmē.70.

¶ Ad intentū exequendū ꝑmittit tam ſubiecti, q̄ꝫ paſſio-

I

nis tranſmutationẽ eſſe, ſ3 modo alio, q̃a ſubti vt illi⁹ in quo, paſſionis vt in q̃ꝺ. inq̃t. Cum igit̃ ſubm ſit aliquid, alterũq3 paſſio, quę de ſubiecto ipſo dici apta eſt, erit & horum vtriuſq3 tranſmutatio. Hęc eſt ſuppoſitio.

Recognitiones.

¶ Ariſtoteles ergo nunc exequit̃, & p̃mittit duas ſuppoſitiones. Quarũ prima eſt, q̃ ſubtũ ſit aliquid. ſ. ſignificãs ſubãm, & aliud paſſio, q̃ de ſubto eſt nata dici, hoc eſt, q̃ eſt accñs, nec p̃bat hãc ſuppõnẽ. Sʒ tãq3 ſenſibus manifeſtã accipit. Scd̃a v̇o ſuppõ eſt, q̃ trãſmutatio vt termini ad quẽ, ſit vtriuſq3 hoꝝ, vt exponit Alexãder, nam contingit ſubtũ trãſmutari de nõ eſſe ad eſſe, & de eẽ ad non eſſe, & contingit etiã eius accidẽs trãſmutari de eſſe ad nõ eſſe, & de non eſſe ad eſſe. Hęc ſcd̃a ſuppoſitio minime probatur, ſed, vt per ſe notam ſupponit.

Tex. anti. cõmẽ. 71.
K

¶ Alteratio q̃dem igr̃ eſt, quãdo manẽte ſubto ſenſibili exiſtente, tranſmutat̃ in eius paſſionibus aut contrarijs, aut medijs. vt corpus ſanũ eſt, & rurſus laborat manẽs idem. & ęs, quandoq3 rotundum, q̃nq3 aũt angulare, idem exñs.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ

¶ Alteratio q̃dẽ igit̃ eſt, quando ſubm manens ſenſile ens. in ipſi⁹ paſſionib⁹. aut cõtrarijs exiſtẽtibus. aut medijs tranſmutat̃. vtpote q̃ñ corpus conualeſcit atq3 manens idem iterum dolet. Et ęs rotũduʒ, quãdo ideʒ manens acuitur.

Com̃. 71.

¶ Nunc alterationẽ ipſam definit, & vult q̃ alteratio ſit trãſmutatio in paſſionib⁹ vel ꝯtrarijs, vel medijs ſubiecto ipſo manẽte eodẽ ad ſenſuʒ. In paſſionib⁹, vt aliq̃ñ aliq̃ꝺ corpus de ſanitate in doloreʒ ipſuʒ trãſmutat̃. In ꝯ̃rijs vt ſi lignũ de calido trãſmutat̃ in frigidum. In medijs vt ſi paries de viride rubeus fit. In oĩbus autẽ his ſubiecta eadẽ manẽt ad ſenſuʒ. ¶ Sʒ dices. mutato ſenſili, mutat̃ & ſenſus. igit̃ ſi ſubtuʒ mutatur in his, erit non manẽs idẽ ſenſile. Auerroes intelligit ſubtũ manere idẽ in actu, hoc eſt ſm̃ formã. Et ſic per ſenſile intelligit ens in actu & eſſentiale. Hoc autẽ ſalteʒ per accidẽs ſenſile eſt. q̃a omne compoſitum certas detinet qualitates ſenſiles, l3 in alijs alteretur, quibus ſentiatur. Subiectum vero generationis, nec per ſe, nec per accidens eſt ſenſile vt materia prima. vt dicemus.

L

Recognitiones.

¶ His duabus ſuppõnibus ſtãtibus, ꝯcludit differẽtiaʒ, nam cum tranſmutatio ſit ſubiecti, & paſſionis vtriuſq3, vt termini, ea mutatio q̃ eſt ſubiecti de nõ eſſe ad eẽ generatio eſt, q̃ v̇o eſt paſſionis, eſt alteratio, & hoc inquit. Alteratio quidẽ igitur eſt, quando manente ſubiecto ſenſibili, ipſuʒ ſubiectũ tranſmutat̃ in eius paſſionib⁹, dico paſſionibus, aut ꝯtrarijs, aut medijs. Cuius exẽpla ponit, cũ dicit, vt corpus ſanum eſt, & rurſus mutatur ad laborans ſiue ad ęgrũ, manens ideʒ, hoc dicitur alterari. & ęs, quãdoq3 rotundũ, quandoq3 aũt angulare, idẽ exiſtẽs, etiã alterari dr̃. ¶ Quo v̇o ad verba attinet, Ariſt. addidit [Manẽte ſubiecto ſenſibili] q̃a vt Philoponus inq̃t, & eſt notatũ in cõmẽtarijs. Ariſto. p̱ ſenſibile ſubiectum, intelligit ſubiectũ in actu, q̃ꝺ additũ eſt ad dr̃iam materię, q̃ l3 maneat eadeʒ in gñatione, tñ nõ manet eadem ſm̃ actũ ſpecificatũ, vt dicit Philoponus. dixit etiã [in eius paſſionib⁹] hoc eſt in his paſſionib⁹, q̃ cõtinent̃ in ſubiecto abſolute (vt Philoponus dicit) & hoc ad differẽtiã eius variationis, quę eſt in paſſionib⁹, q̃ ſunt ad aliud. Colũna eni ſi mutet̃ de dextro in ſiniſtrũ, hęc quidem mutatio eſt, non tñ alteratio, nõ eni fuit mutatio in paſſionib⁹, q̃ ſunt in ipſo, vñ cũ ſeruus fit dñs, non alteratur, nec cum dñs fit ſeruus, vel vt Philoponus dicit. Ariſto. dixit hoc, p̱pter paſſiões cões generato, & corru-

M

pto. Cũ eni mutat̃ aer in aquã, remanet diaphanum, q̃ eſt paſſio cõis vtriſq3. dato ergo q̃ nõ mutet̃ in his, mõ mutet̃ in p̱prijs paſſionib⁹, alteratio eſt. iõ dixit in eius paſſionibus: q̃a ſiue ſubtũ mutet̃ in cõibus paſſionibus, ſiue nõ, alteratio eſſe põt. Cum v̇o dixit [in cõtrarijs aut medijs] intelligit in cõtrarijs paſſionib⁹ alterationẽ fieri per ſe, in medijs v̇o, quatenus in eis eſt ratio contrarij. Fuſcũ eni q̃ꝺ participat albo & nigro, cũ mutatur in nigrum, mutat̃ non quatenus participat nigrũ, ſed quatenus albo participat. Hęc ex Philoponi cõmentarijs.

N

Tex. antiquus. c. 72

¶ Quando autem totũ tranſmutat̃, non manente aliquo ſenſibili, vt ſubiecto eodem, ſed quaſi ex ſemine toto ſanguis, aut ex aqua aer, aut ex aere toto aqua, generatio iam hoc tale, huius autem corruptio.

O
Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ

¶ Quum vero totum tranſmutatur, nullo ſenſili manente, tanq̃3 ſubiecto eodem. ſed veluti ex ſtirpe tota ſanguis, vel ex aqua aer, vel ex aere toto aqua, eiuſmodi generatio erit vtiq3. Illius vero corruptio.

Cõmẽ. 72.

¶ Nũc q̃d generatio ſit quaſi p̱ locũ a contrario adijcit. dicens. Quũ v̇o totũ tranſmutat̃, nullo ſenſili manente, tãq3 ſubiecto eodẽ. Sʒ veluti ex ſtirpe tota ſanguis, vel ex aqua aer, vel ex aere toto aqua, eiuſmodi gñatio erit vtiq3. Illius v̇o corruptio, q̃a generatio & corruptio circa idẽ ſunt. ¶ Aiaduerte q̃ ſtirps gręce eſt gone, q̃ꝺ etiã latine fętus, ſiue ſemẽ humanũ eſt. ſed q̃m ex ſanguie fit ſemẽ, ex ſtirpe & herba ſanguis, tranſtuli ex ſtirpe. Quõ h̃ definitio intelligẽda ſit, in dubitationibus tractabit̃.

Recognitiones.
P

¶ Dixit trãſmutationẽ eſſe tã ſubiecti, q̃3 paſſiõis. In 2ª ſuppõne, ideo concluſit, q̃ cũ tranſmutatio eſt paſſionis tm̃, eſt alteratio, nũc dicit. q̃ cũ trãſmutatio fuerit ſubti, erit huius gñatio alterius corruptio. vñ dicit. Qñ auteʒ totum. ſ. ſubtũ tranſmutat̃ nõ manente aliquo ſenſibili, vt eodẽ ſubiecto, ſed mutet̃ adeo q̃ ex ſemine toto fiat ſanguis, aut ex aq̃ tota fiat aer, aut ex aere toto fiat aq̃, hęc trãſmutatio, ſiue hoc tale mutari erit gñatio, huius autem corruptio. ¶ Quo v̇o ad verba attinet, Philoponus per totũ, intelligit aliq̃d ſm̃ ſubãm, iõ generatio fit, cum nihil ſubę permanet in actu tanq̃3 ſubtũ. per totum ſiue oẽ intelligit vl'r ſm̃ ſubãm. Ergo eſt ſenſus, cum totum, hoc eſt, cũ vl'r ſuba, & hoc aliq̃d mutatur, nullo ſenſibili, hoc eſt nulla ſuba in actu remanẽte, vt eodẽ ſubiecto, tũc hęc mutatio eſt vnius gñatio, alteri⁹ corruptio. Et per ſemẽ intelligit geniturã animalẽ, q̃ primo in vtero mutatur in ſanguinem, q̃3 in fętum, vel in animal.

Tex. anti. com̃. 73.
Q

¶ Maxime autẽ, ſi tranſmutatio fiat ex inſenſibili ad ſenſibile, aut tactu, aut oĩbus ſenſibus. puta, quãdo aqua generat̃, aut corrumpitur in aerem, aer enim valde inſenſibilis eſt.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ

¶ Maxime autem iam mutatio fit, ex inſenſili ad ſenſile, aut tactu, aut ſenſibus oĩbus. Vtpote quando aqua fit, aut corrumpitur in aerem. Aer enim mitis, inſenſilis eſt.

Com̃. 73.

¶ Docet ex dictis quę gñatio maxima ſit & ab oĩb⁹ accepta. & inq̃t. Maxime aũt iaʒ mutatio fit. ex iſenſili ad ſenſile. dico ſenſile, aut tactu, aut ſenſib⁹ oĩbus. vtpote q̃ñ aqua fit. aut corrũpit̃ in aerẽ. Aer eni mitis ſubaudi manẽs, iſenſilis eſt p̱pter eius mites ac lenes q̃litates. quare dum aqua ex aere fit, generatio erit maxĩa. At cõtra ex aqua aer dũ fit, gñatio erit latens. Verbuʒ mitis grę-

ce

A

ce eſt epieices, latine, tum mitis, tum ęquus, tum mãſuetus, qualis aer eſt, propter qualitates nõ in exceſſu actiuas, maxime ad nos, quia in illis aſſuenimus.

Recognitiones.

¶ Docet nũc ꝯſequenter, quid maxime videat̃ generari, nõ (vt Philoponus inq̃t) q̃ generatio tunc potiſſimum ſit, cum videtur, ſed q̃ videatur multis ipſa eſſe generatio. & dicit. Maxime auteʒ eſt huius generatio, illius v̇o corruptio, ſi tranſmutatio fiat ex inſenſibili ad ſenſibile, dico ſenſibile, aut tactu, ſicuti ſunt ſolida, vt terra, aut ſicut ſunt maximaʒ tactui paſſionẽ inferentia, vt ignis, aut omnibus ſenſibus quibuſcũq3 vt viſu, veluti ſolida colorata. Cum enim aqua corrumpitur in aerem, maxima trãſmutatio eſt, quia aqua eſt valde ſenſibilis tactu, aer v̇o quaſi nobis aſſuetus, vix ſentitur, intelligit ergo hanc maximam eſſe ſm̃ apparentiaʒ, & quia multis maxima videtur.

Text⁹ ãti. comẽ. 74.
B

¶ In his aũt ſi aliqua manet paſſio eadẽ cõtrarietatis in generato & corrupto. puta quando ex aere aqua, ſi ambo tranſparentia aut frigida, non oportet huius alteram paſſionem eſſe in quam tranſmutatur.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdẽ

¶ In his vero, ſiqua manet paſſio eadem in contrarietate quę eſt inter generatũ & corruptuʒ, veluti dũ ex aere aqua. Si ambo tranſparentes vel humecti ſint, non opʒ talis alteram eſſe paſſionem ab ea in quam tranſmutatur.

Com̃. 74.

¶ Recẽtiores vñr velle Ariſto. nunc petere an vna met qualitas in generato & corrupto permaneat. Et volunt q̃ ſoluat in aliquibus q̃ ſic. vt illę manẽt q̃ gręce ſymbolę dñr. veluti tranſparẽtia, quę gręce diaphanetas dĩ, & humor. ¶ Mihi auteʒ pace hoꝝ. videtur expoſitionem hanc gręcis verbis non facere. Propterea vr̃ Ariſto. p̱bare q̃ nulla eadẽ numero affectio manet ſub vtroq3 termino generationis. Immo nec ipſę ſymbolę, vt nec diaphanetas, nec hũor. Et arguit ſic. Si manerẽt eędẽ, tunc illa paſſio ex qua tranſmutatur. & illa in quã, eſſent vna. & ſic trãſmutatio eſſet de eodẽ in idẽ. inquit. In his vero. ſi qua manet paſſio eadẽ in ꝯtrarietate q̃ eſt inter generatũ & corruptũ. veluti dũ ex aere aqua fit. ſi ambo trãſparentes vel humecti ſint, dat inconueniẽs. ſ. non opʒ talis corpis geniti, vt aq̃ alterã eſſe paſſionẽ ab ea in quã trãſmutat̃. & ſic trãſmutatio eẽt ab eodẽ in idem, ſed vtrũ hoc ſit verũ, poſterius diſputabimus. Ecce quomodo textus eſt ſyllogiſticus, & non reſponſiuus.

C

Recognitiones.

¶ Ariſto. (vt placet Philopono) ſoluit dubitationẽ, vbi ſupponit in corruptione aeris, cũ corrũpit̃ in aquã, diaphanũ remanere ideʒ ſpecificatũ in materia ſub vtroq3 termino, tũc dubitat. ſi mutatio, q̃ circa idẽ ſubm ſpecificatũ ẽ alteratio, vt dcm̃ eſt, & in mutatiõe, q̃ fit ex aere in aquã manet idẽ diaphanũ ſpecificatũ. Mutatio vero ſm̃ calidũ & frigidum fit. ergo mutatio aeris in aquã erit alteratio, quoniã fit circa ſubm ſpecificatum. ſ. circa diaphanũ in actu, q̃ꝺ remanet in materia ſub vtroq3 termino. R̃ñdet Ariſto. q̃ ea inter quę fit mutatio, opʒ vt ſint ipſius diaphani ſpecificati vt ſubti per ſe. vñ opʒ, vt frigidũ ſiue forma aq̃ remaneat illius diaphani, vt per ſe ſubti, & forma p̱cedẽs fuerit illius, vt ſubti ſpecificati ẽt per ſe. Nõ ſic eſt in caſu nã forma aq̃ remanet cum diaphano per accñs, p̱ quãto eidẽ accidũt, vt caluum & albuʒ in Socrate. Ad formã ergo dico, q̃ nõ ſufficit vt p̱maneat aliq̃d ſpecificatũ, ſed opʒ, vt p̱maneat idẽ ſpecificatũ, vt per ſe ſubtũ, cuius eſt mutatio. Mõ diaphanum ſpecificatũ, q̃ꝺ permanet, nõ manet, vt ſubtũ pars

D

frigidi, q̃ꝺ accipitur vt forma aquę. Dicit ergo Ariſto. in his aũt ſi aliqua paſſio, manet eadẽ ſub ꝯ̃rietate, quę eſt in generato & corrupto. vbi cauſa. q̃ñ ex aere fit aqua, ſi ambo ſint diaphana, ſiue tranſparẽtia, aut ſi ambo ſint humida, maneat dico idem diaphanũ ſpecificatum, vel ideʒ humidũ ſpecificatũ ſub eadeʒ cõtrarietate, vtpote ſub frigido, poſtq̃3 fuit calidũ, dico q̃ nõ opʒ huius. ſ. diaphani ſpecificari, vt ſubti per ſe eſſe alteram paſſionẽ. ſ. frigidũ, in quã paſſionẽ tranſmutatur ſiue fit trãſmutatio. ergo non eſt alteratio, quia ad hoc, vt ſit alteratio requiritur, vt idem ſubm ſpecificatũ maneat, vt per ſe ſubtuʒ eius, cuius eſt tranſmutatio. ¶ Quo vero ad verba attinet, Ariſto. penuria nominũ vtitur frigido p̱ forma aquę, & calido pro forma aeris, tamen re vera hęc ſunt accidẽtia, ſed p̱ ipſa nominamus ſubſtantias. Cum vero dixit, trãſparentia aut frigida, gręcus codex ẽ corruptus, vel vt Philoponus dicit, vtitur, vt exẽplo. Vel fortaſſe verbũ illud trãſparentia accipit̃, vt cõe aeri et aquę, verbum frigida accipitur, vt cõe alijs elemẽtis. ſ. terrę & aquę. tutius autẽ dico, q̃ legi debet humida.

E

F

Tex. antiquus. c. 75. & 76.

¶ Si autẽ non, erit alteratio. Vbi g̃ra. muſicus homo, corruptus eſt, homo autem immuſicus generatus eſt. homo autem, manet idem. Si igitur huius paſſio nõ eſſet ſm̃ ſe muſica & immuſica, huius quideʒ eſſet generatio, huius autem corruptio. nunc autem paſſio, hęc manentis. Ideo hominis quidem hęc eſt alteratio, hominis autem muſici & hominis immuſici generatio & corruptio. ideo eſt alteratio ſm̃ talia.

Dilucida⁹. te. cõmẽtarioꝝ eorũdem.
G

¶ Si vero non, erit alteratio. vt ſi muſicus homo corrumpatur. generetur autem immuſicus homo. homo ſubiectum erit idem. Si quidem igitur huius non paſſio per ſe ſit muſica & immuſica. huius quidem generatio vtiq3 erit. Illius vero corruptio. Verum quia hominis hę paſſiones ſunt, hominis muſici, & immuſici hominis, generatio & corruptio erunt. Nunc vero cum paſſio hęc ſubiecti ſit manentis, propterea alteratio ſm̃ talia eſt.

Com̃. 75.

¶ Arguit ad oppoᵐ, ſi nõ manet eadẽ paſſio in gñatiõe. tũc gñatio erit alteratio, q̃a alteratio eſt mutatio de affectione in affectionẽ. Tota igit̃ dubõ ſic cõponitur, vel manet eadẽ paſſio aliqua vel nõ. Si ſic. tũc eẽt trãſmutatio de eadẽ in idem. Si nõ manet eadẽ. tũc erit mutatio de affectione in affectione. igit̃ alteratio. inq̃t. Si v̇o non. ſubaudi manet eadẽ paſſio, tunc alteratio erit generatio ipſa, vt ſi muſicus homo corrumpatur. generet̃ autem homo immuſicus, homo ſubiectum erit idẽ. igit̃ alteratio. Nec hęc latini intelligere poſſint.

H

¶ Soluit q̃ſtionẽ Ariſto. & eius ſolõ cõſiſtit in hoc. q̃ alteratio & gñatio ſola differẽtia ſubti differũt, nam quando ſubtũ manet ſub vtroq3 termino, alteratio eſt, q̃ñ ſubtũ nõ manet idem in actu, eſt gñatio. Tũc pʒ q̃ ſiue qualitas aliqua maneat, ſiue nõ. nõ p̱pterea gñatio tollit̃, q̃a nõ p̱pter terminos eſt principalis dr̃ia. ſed p̱p ſubiectũ. inq̃t. Siq̃dem igit̃ huius non paſſio per ſe ſit. ſed forma ſubãlis muſica & imuſica. huius q̃dem gñatio vtiq3 erit. Illius v̇o corruptio. q̃a in iſto caſu p̱pter formę ſubſtãtialis euariationẽ ſubtũ variaret̃ de eſſe in eſſe. verũ q̃a hominis hę paſſiões & accidẽtia ſunt. gñatio & corruptio erunt, nõ hoĩs ſimpl'r, ſ3 muſici & imuſici hominis, et ſic

I ſm quid,ſubiecto ipſo manēte eodē.℄ Concludit ſolutionē ad mām.ꝛ ingt.Nūc vo cum paſſio hęc ſit manētis.ſubaudi ſubiecti,ꝓpterea alteratio ſm talia ē.Siue igitur maneat eadeꝫ qualitas,ſiue nō,pꝫ generationem differre ab alteratione.Et ſic pōt cōcedi gñationē effici qualitate manente vna in vtroqꝫ,ꝛ qualitate nō manēte,qm̄ nō penes affectiōes,ſꝫ ſubta differūt ꝓ ꝛ ꝓncipaliter.Ecce quō recentiores textum hunc nō ꝑceperunt.

Recognitiones. ℄ In cōmentarijs legimus hos textꝰ diuiſos,verūtamē poſſunt legi ſeorſum ſm Philoponū.ideo,cui placet prima expō,legat hos diuiſos,cui placet expoſitio Philoponi,legat ſimul.Probat ꝗ ſolōnē,ꝛ dicit.Si auteꝫ nō ſit(vt dictū eſt)ſed diaphanū manet,vt ſubtuꝫ per ſe et frigidū acquirit vt paſſio illius,tūc manebit vt ſubm ꝑ ſe illiꝰ paſſionis,cuius eſt tranſmutatio.ꝗ illa gñatio aq̄ ex aere erit alteratio.Exponit hoc ꝑ exēpluꝫ,ꝛ ponit ꝑ

K caſuꝫ ꝙ hō muſicus corrūpat,ꝛ hō imuſicus fiat de nouo,certū eſt in hac mutatione,ꝙ hō manet idem.Tunc argumētat,ſi igit huius hoīs ꝑmanētis muſica ꝛ imuſica nō eſſent paſſiones.Tūc ſequeret ꝙ quādo hō muſicus fieret hō imuſicus,eſſet ſimplr gñatio vnius ꝛ corruptio alterius,qa gñatio imuſicę ꝛ corruptio muſicę,quę imuſica nō acqreret vt paſſio hoīs ſubiecti remanētis,qđ eſt abſurdū.Nō eni trāſitus de accidēte ad accidens eſt generatio vniꝰ ꝛ corruptio alterius,at qa hęc.ſ.imuſica eſt paſſio manētis.ſ.hoīs,ideo hoīs quidē hęc eſt alteratio,hoīs autē muſici ꝛ imuſici gñatio ꝛ corruptio ſꝫ quid,ideo eſt alteratio ſm talia,ꝛ tota cā eſt,qa ſubtum manet idē,vt illiꝰ paſſionis ꝑ ſe ſubtū,ꝛ illa paſſio acqritur vt paſſio illius ſubti.trāſitus ergo de muſica ad imuſicā eſt gñatio ꝛ corruptio ſm qđ,ꝛ ſimplr alterat,

L qa manet idē ſubtū,vt per ſe ſubtū eius paſſionis,q̄ fit,qa vo in trāſmutatiōe aq̄ ex aere nō manet diaphanuꝫ,vt per ſe ſubtuꝫ frigidi,qđ eſt forma aquę.ideo hęc non eſt alteratio,ſed ſimplr corruptio aeris,ꝛ gñatio aquę.℄ Quo vo ad verba attinet,debes ſcire vba illa[Nūc autē paſſio hęc manentis]legunt in codice gręco tranſpoſite,ſed debēt legi,vt nos ſcripſimus,ꝛ ſic verba vident clariora,lꝫ textus iſti fuerīt mihi penitus obſcuri,verbū illud[paſſio]cū dicitur.ideo hoīs quidem hęc eſt paſſio,corrupte legit,ꝛ ſi bene legit,intelligat ꝑ alteratiōe,vt pꝫ.℄ Aīaduerte ꝙ Philoponus rn̄det p̄mo ad hāc dubitationē,ꝙ nō ſufficit alterationi,vt manet ideꝫ ſpecificatū,ſed eſt neceſſariū vt illud,cuius eſt trāſmutatio ſit paſſio ſubti,in quo eſt tranſmutatio,mō frigidum cuiꝰ eſt trāſmutatio,nō eſt paſſio diaphani,ſed frigidum

M ꝛ diaphanū eidem ſubto accidūt.ſ.materię,ꝛ ideo cōiungunt per accidēs.Scđo dicit,ꝙ nō eſt verū ꝙ ideꝫ diaphanū p̄ciſe ꝑmaneat ſub vtraqꝫ contrarietate,nec eadē humiditas,nā in aere humiduꝫ erat intēſius,in aqua remiſſius,ꝛ ſic nō manet p̄ciſe idē ſubtū eodē mō ſpecificatū.Tertio dicit.ꝙ tota humiditas aeris nūero corrūpitur,ꝛ alia de nouo gñat,manet tn̄ eadē ſpē.Quarto dicit.ꝙ nō manet eadē humiditas ſpecie in aere ꝛ aq̄,ſed genere.qa differunt ille ſpecie.nec manet eadē diaphanitas ſpecie,ꝛ ſic multiplex eſt ſolutio.

Textꝰ āti. com̄. 77. ℄ Quādo igit ſm quantū eſt trāſmutatio contrarietatis,augumētatio eſt ꝛ diminutio.quādo autem ſm locum,latio.quando vo ſm paſſioneꝫ ꝛ quale,alteratio.quando aūt nihil manet cuius altera paſſio eſt ꝛ accidens,vniuerſaliter generatio,huius autem corruptio.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ℄ Quādoquidem igit ſm quantum inter contraria eſt mutatio,auctio,ꝛ imminutio ſunt.Quū

N vero ſm locum,latio.quando ſm paſſionem ꝛ quale,alteratio.quando vo nihil manet eius,cuius alterum paſſio ſit aut accidens omnino,generatio eſt hęc.Illa autem corruptio.

Com̄. 77. ℄ Nunc vo quaſi exemplariter differentiam tactam declarat.Et eius ſermo perſpicuus eſt.

Recognitiones. ℄ Scđm Philoponum Ariſto.remouet vnā tacitaꝫ dubitationē,quis poſſet dubitare,vtruꝫ omnis mutatio,q̄ eſt ſm accidēs ſit alteratio,ideo rn̄det.d.Quādo vo ſm quātū eſt trāſmutatio cōtrarietatis,augumentatio eſt ꝛ diminutio,cōtrarietas in quanto eſt magnū ꝛ paruū,vt pꝫ in p̄dicamētis.Quando aūt mutatio cōtrarietatis eſt ſm locū,eſt latio,ſiue motus localis.eſt aūt cōtrarietas in loco ſurſum ꝛ deorſum.Quando vero ſm paſſionē et

O qualem eſt contrarietatis mutatio,eſt alteratio.Quando autem nihil,hoc eſt nullum ſubiectū ſpecificatū manet,cuius altera paſſio ſit ꝛ accidēs,tunc omnino eſt generatio vnius,huius aūt corruptio.pꝫ ergo non omneꝫ mutationē,q̄ ſm accidēs eſt,eſſe alterationem.

Tex.anti. cō.78. ℄ Eſt aūt materia maxīe q̄dem ꝛ ꝓprie ſubꝫ generationis ꝛ corruptiōis ſuſceptibile.modo autem aliquo,ꝛ idem alijs tranſmutationibus.qm̄ omnia ſubiecta,ſuſceptiua ſunt contrarietatum aliquarum.De generatione igitur ſiue eſt ſiue non,ꝛ quo modo eſt,ꝛ de alteratione,determinatum ſit hoc modo.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ℄ Eſt aūt materia maxīe q̄dē ꝛ principaliter ſubtuꝫ gn̄ationis ꝛ corruptionis ſuſceptiuū.

P Modo autē quodā ꝛ aliaruꝫ trāſmutationum.Quoniā oīa ſuſceptiua ſubiecta cōtrarietatuꝫ aliquarū ſunt.De generatione quidē igitur et corruptione,ſiue ſit,ſiue non,ꝛ quo modo ſit,et de alteratione determinatum ſit modo hoc.

Cōmē.78. ℄ Fortaſſe ꝯuenientiā tradit inter gñationē ꝛ alterationem.hoc mō.vꝫ.ꝙ mā eſt ſubm gñatiōis.ꝛ hęc eſt ſubm alterationis,ꝛ cęterorū motuū,ſed nō eodē mō.Naꝫ generationis ſubm eſt primum.Cęterorū vo motuum,pro quāto eſt ſubm ſubtorū,vt alterabilis,augumētabilis,et mobilis ſm locū.Et hoc ſubdit.Mō autē quodā ꝛ aliarum trāſmutationū,quoniā oīa ſuſceptiua ſubiecta,ſunt ſubta cōtrarietatū,quarū.vꝫ.ſubiectū eſt materia ipſa.ꝛ ſic cōmune ſubiectum eſt materia.quę dicit patent.

Quō ꝺ pl̄alitate forāꝝ. ℄ Circa p̄ſens caput multa q̄runt recētiores.q̄rūt enim.

Q p̄mo vtrū in gñatione ſimplr dicta,fiat ex ꝑte formarū ſubalium reſolo vſqꝫ ad mām primā,hoc eſt vtrū nulla forā ſubalis q̄ fuit in generato remaneat in corrupto,vel ecōtra.ita ꝙ ſolū ex parte ſubaruꝫ nō remaneat niſi mā.℄ Et arguūt ꝙ nō.Tum p̄,qa aliquādo ſtaret materia ſine forma,qa ſumus in inſtāte medio,cū tunc nō magis ſub vna q̄ꝫ ſub altera,ſtabit ſub neutra.℄ Tum 2º,qa elemētarię formę manēt in generato,q̄ p̄erant in corrupto,maxime apud Auer.vbiqꝫ.℄ Tum 3º,qa in generatione cadaueris eadē forma corporeitatis remanet.℄ Tum 4º,qa eadē forma carnis manet,ꝛ oſſis,et cęterorū ſimilariū.℄ Tum 5º,qa in fętu.prio forā introducit vegetatiua.qa prio vita viuit plantę.ſecūdo ſenſitiua.qa ſecūdo vita aīalis.tertio vita hoīs.igit oēs manēt.Hęc ſunt quinqꝫ argumenta,q̄ pro exercitatiōe ſat ſint.Hāc qōneꝫ prolixe tractauimus in 12º metaph.ꝛ in p̄mo de ſuba orbis,ꝛ alibi.℄ Nūc vo alijs pōnibꝰ prętermiſſis,

A termiſſis,tm̄ duas poſitiones de pluralitate formarū dicimus vtiles,ꝛ ꝓbabiles.vꝫ.ꝙ det forā corporis,eadeꝫ numero in gñato ꝛ corrupto.Et ꝙ dent plures formę partiales ſimilariū.Ideo primo p̄mā.2º 2am ꝑtractare fas erit,nec expecta a me lōgas ꝑtractationes,quando

Cr nō det corpeitas. quidē qui me vbiqꝫ videt,me vbiqꝫ intelliget.℄ Quidā itaqꝫ recētiores paucinoces,qui in libro iſto ſcribūt corporeitatē cōem ſic refellūt.Primo per Auer.ꝑ phyſi.cō.63.ꝛ.69.℄ Scđo per Ariſto.7º metaph.tex.cō.octaui.vbi mām,nec quid,nec quale,ꝛ id genus aſſerit.℄ Tertio,qa idē eſt in equo eē equū,corpus,ꝛ ſubam,ſed vltia forma dat eē equū.igr ꝛ dabit eſſe corpus,ꝛ ſubſtātiaꝫ.℄ Quarto,nō eſt aliqua forma diſtincta correſpondens cęteris p̄dicatis.igit nec aliqua correſpondens corpori,ꝯn̄tia videt tenere,qa nulla eſt maior rō de vna q̄ꝫ alijs.℄ Et forte argueres ꝑ illaſmet rōnes ſic.quia duę imo

B plures eēnt in vno miſto formę corporis.ꝓbatur.datur pria a qua accipit hoc p̄dicatū cōe corpus.Sꝫ in corporeitate nō ęqualr oīa ꝯueniūt.qr terra ꝛ aqua magis q̄ꝫ terra ꝛ aer.Igit opꝫ dare vnā aliā in qua prime terra ꝛ aqua ꝯueniunt.Scđo ꝛ fortius dat prima forma corporis in qua oīa corpora ꝯueniunt.Et cū q̄libet forma vltima corpulētat.naꝫ vltima equi forma corpulētat equū.igit erūt plures formę corporeę.℄ Quinto,vī ꝙ ſit fruſtra ꝛ ad nihil neceſſaria,quādoq̄deꝫ q̄cūqꝫ per formaꝫ

p̄ma pō ꝺ corporeitate. corporis ſaluant.ꝛ ꝑ vltimā ſaluari poſſunt.Ut vo hęc poſitio intelligat.Aīaduerte ꝙ ꝑ formā corporis quidā intellexerūt formā miſtionis.Imaginant enim ꝙ quādo elemēta veniunt,vel ſtant in miſtura,ipſis vel remiſſis ꝛ cōpactis,vel ipſis corruptis,aduenire formā quādaꝫ in qua ſaluat oīs elemētaria virtus,e qua q̄dē miſta re-

C ponuntur in genere corporis miſti.Ultra hāc aduenire aiunt ſpecificaꝫ ꝛ vltimam formam.vbi cā.in equo forā corporis eſt per quā equus eſt corpus miſtum virtualr igneū terreū,ꝛ id genus.Forma vo vltima eſt per quam

Cōfutatio equus eſt equus.℄ Sꝫ pace horū.mihi videt hanc ſupfluere.Primo,qr nō ponit ꝑꝑ ꝯueniētiaꝫ in gñe corporis,qa ſilr rōne,elemēta ſunt corpora,ꝛ ſic in elementis deberet eē cōis.Nec vt euitet creatio,qm̄ ſaltē elemētarię formę crearent,qa nihil formę p̄ſupponerēt.Nec vt in illa ꝛ ꝑ illā diſponat mā qualitatiue,ꝛ quātitatiue,qr mā ſufficit recipere formā vltimā ꝑ elemēta ꝛ eorum diſpōnes medias.Nec vt ipm cōpoſitum ſit virtualiter igneū aereū,ꝛ id genus,qr forma ſpecifica ſatis eſt.q̄re ad nihil ponit.℄ Scđo,tunc duę formę perfectę eſſēnt in eodē p̄ucto materię,quod omnes reputant falſum.℄ Tertio,tūc miſtū eſſet triplr miſtū,formalr quidē ꝓ-

D pter elemēta quę ꝑmanent formalr,ꝙ ſi nō manēt,erit duplr miſtū virtualr per formam corporis ſemel,ꝛ per formā vltimam,ꝛ ſemꝑ virtualr.℄ Propter hęc ꝛ alia

Alia pō et ꝓpria. alibi dicta.videt mihi ꝓbabilr eē dōm ꝙ forma corporis pōt accipi ſecūdo modo,ꝑ forma gn̄is remoti.Ubi aīaduertendū ꝙ de cōpoſitis loqui poſſumus duplr,vl ſimplicibꝰ elemētis,vel miſtis.Si in elntis,erūt concedendę duę formę ſubſtantiales.Altera q̄dē corporis de gn̄e ſubę,quā ſequunt dimēſiones in potētia ſaltem nā.Hęc eni eſt materię coęua,igenita,ꝛ incorruptibilis vti mā ipſa.cū nec in ſe,nec ſuis in qualitatibꝰ ꝯriuꝫ habeat.qa diſpōnibꝰ certis nō eget ad hoc vt ſit in mā.Pōt eniꝫ ſtare cū diſpōnibus oīum gñabiliū,ꝑꝑ eius idifferentiā ꝛ cōitatē,inde vna cū mā ꝯſtituit idiuiduū gn̄is remoti,qđ eſt corpus.Propter q̄ a gręcis q̄buſdā ſymbola,hoc eſt cōis forma dicta eſt.Altera vo eſt forma ſpecifica,ꝑ quā elementū ipſum in ſpecie reponit.veluti ignis per ꝓpriā,aer ſilr,ꝛ reliq̄ eodē mō.℄ At ſi i miſtis loqmur,

E ꝯcedēdę ſunt ſex formę apud Auer.Prima eſt illa corporis,quę oībꝰ ſymbola hoc eſt cōis exiſtit.Secūda eſt elemētaria,q̄ ſunt q̄tuor ſub eſſe remiſſō.Tertia eſt ſpecifica,per quā in ſpecie ipa reponit p̄dicamētali.℄ Ne-

Necitas corpeitatꝭ. ceſſitas vo talis formę corporeitatis.ē p̄mo vt euitetur creatio.Ipſa eni ē vt ſemē materię,qđ inchoationē vocāt gñalē,cōfuſaꝫ,potentialē,quę ꝯtinet in poª oēs formas ſpecificas.Illę eni exhibūtur ꝑ agētia ex tali habitu ꝯfuſo.per hoc ꝙ agētia diuerſa diuerſimode mām diſponunt.Ubi nāqꝫ hꝰ nō p̄ſupponeret ſpecificę formę nihil formę ſupponerēt.ꝛ ſic crearent.Nec valet dicere ꝙ cōpoſitū ſit,ꝛ ſic aliq̄d ſupponit vt mā,nā ſaltē ipa forā ſit vt quo,ꝛ vt pars,qua rōne ꝛ via ex nihilo formę fieret,qđ ꝑterreret oēs nāles.vt igr omni mō ſaluet gñatio ꝛ quo ꝛ qđ,talis corporeitas materię coęua erit vtilis,ꝛ neceſſaria.℄ Secūdo ponit vt diſponat māꝫ,ac vt materia ipſa appetat formas.eſt enim mā valde remota a

F formis,ꝛ nullatenus ſeipſa appetēs,qua e re eas recipere nō p̄t,niſi ſit apta recipe,ꝛ appetēs,aptitudo āt ꝛ appetitus ſunt ꝑꝑ formā.℄ Tertio ꝑꝑ dimēſiones,nā dimēſio eſt materię ęterna vna nūero oībꝰ,nō pōt accidens vnū nūero eſſe ęternū niſi ꝑꝑ formaꝫ,q̄re ob has neceſſitates hꝰ poſita eſt.Hāc ſentit Auer.in 3º cęli.com̄.61.Ait eni Ariſto.in textu.Opꝫ aūt forte ſenſibiliū q̄dē,ſenſibilia,ſempiternorū ſempiterna,corruptibilium vo corruptibilia eē p̄ncipia.ſupra q̄bus vbis Auer.ita ſupplet.ꝛ itelligēdū ē ꝓpinqua ꝛ nō remota,qr p̄ncipia rerū ſenſibiliū remota,nō ſunt ſenſibilia.vt pria forā ꝛ pria mā.mō nō pōt per primā formā itelligere,niſi formam corpis,qa nō dimēſionē,qa eſt accn̄s,ꝛ nō p̄ncipiū ſubſtātię.Itēqꝫ eſt ſenſibile cōe.Et ipſe ait.p̄mā formā eſſe inſenſibilē.℄ Et 2º auſcultatiōis phicę.com̄.15.ingt.Et forte itēdit ꝙ forā dr̄ duobꝰ modis de habitu ꝛ priua-

G tione exn̄te in p̄mā mā.Iſta eni p̄uatio quodā mō nō eſt p̄uatio ſimplex,imo eſt ſicut forā materię.Ubi pꝫ eum nō loqui de p̄uatione ꝓ carētia tm̄,ſꝫ de ea q̄ ē habitꝰ,ꝛ quaſi forā materię,qđ itelligi nō vī,niſi de corporeitate ſubali.Hęc eni q̄dā eſt gñalis priuatio,de qua oēs

Auerroes formę educunt.℄ Hāc ꝛ Albertus magnus ꝛ aſſerit,et ꝯtēdit.vt 5º metaph.trac.2º ca.2.ꝛ.3.Itēqꝫ ꝛ 9º metaphyſicę.trac.ꝑ.cap.8.ꝛ alibi.℄ Hanc q̄ſtionem Groſſateſta Lincoū.ꝛ ꝑ phyſicorū.ꝛ in libro de luce ꝛ lumine,et alij plures.hāc vocant formā primā,qua corpus ſiue idiuiduū corporis corruptiui ꝯſtituit,non ꝙ forma ipſa corporis corruptiua ſit,ſed vel qr diſponit.Tuꝫ ad generationē.Tum ad corruptionē,vt diximus.ideo cęleſtibus corporibꝰ,ꝛ genitis nō cōis eſt.℄ Intermedię vo forę

De itermedijs foris. vt elemētarię,q̄ ſunt elementis ſpecificę ac ꝓprię.in miſtis ſunt,ſed vicē hn̄tes formę vnius gn̄is,qa ab eis miſtuꝫ ꝯſtituit,qđ eſt idiuiduū corporis miſti,qđ ſupra ani-

H matū corpus eſt,ꝛ ifra corpus corruptiuū,qđ eſt genus generū.vt dicit Auer.in paraphraxe Porphyrij.Et has actu eē in miſto cōcedit Auer.ꝛ ab eis intermedię(vt in hoīe vegetatiua ꝛ ſenſitiua vſqꝫ ad ſpecificaꝫ)apđ Auerroem nō ſunt alię a rōnali,qa vegetatiua ꝯtinet in ſenſitiua,vt in ſuo toto virtuali,ſenſitiua aūt ꝑs eſt aīę rōnalis,nā itells accedēs ab extra,copulat ꝑti ſenſitiuę nobiliſſimę,q̄ gręce dianoea dī,apđ Auerroē cogitatiua,latine tn̄ diſcurſiua,ꝛ inde rōnalis aīa redūdat.In brutis vo vegetatiua ꝛ ſenſitiua vnā faciunt tm̄.eo ꝙ vegetatiua virtute ꝯtinet in ſenſitiua.Hāc reꝫ Auer.vult ꝑ de aīa.cō.89.ꝛ.91.ꝛ.92.cui ꝛ Auicē.6.nāliuꝫ ꝯſentit.ꝑte vltima.cap.penul.Itemqꝫ ꝛ Alber.ꝛ Tho.ꝛ Egidius,ꝛ oēs fere.℄ Sꝫ dices.cur vegetatiua ꝯtinet virtualr in

Nō qōnē. ſenſitiua,ꝛ corporeitas,ꝛ elemētarię forę nō:ſꝫ vtraſqꝫ

I actu eē opꝫ. Dici põt hoc eē. Prio, q2 corporeitas ⁊ cete-
rę formę incõnexę ſunt. Scđo, ga diuerſi ordinis. Diuerſi
quidē ordinis, ga operatio corporeitatis eſt ęterna. Illę
ſenſitiuę ⁊ vegetatiuę corruptiuę. Incõnexę ṽo, ga ope-
rationes incõnexę. dimēſio eni ⁊ cęterarũ opatiões icõ-
nexę ſunt. Eſt eni dimēſio opatio corporeitatꝭ, vt ſenſus
ſenſitiuę, ⁊ nutrire vegetatiuę. Silr ſe hꝫ vegetatiua cũ
elemētarijs formis. Utrum ṽo hęc poſitio ſit vera, ⁊ ad
mentem Auerro, in libro de ſuba orbis ſatis diximus.
¶ Nũc ad rões recentiorũ. Ad pmã, diximus q intẽ-
tio Auer. eſt q forma corporeitatis ponat materię coę-
terna, vt poſuit Auicē. vꝫ. tãq̃ ſubm vel id ppter qđ mã
eſt mã, ga tunc oēs alię eſſent accñs. Eſſet enim illa tũc
ſpecifica. ¶ Ad 2m Ariſto. verbum intelligit q mã nõ ſit
quid, nec quãtũ, ⁊ id genus per eius eſſentiã. at per for-
K mas eſſe aliquid horũ, nihil phibet. ¶ Ad 3m dixi q eſſe
equũ, ⁊ eſſe corpus, ⁊ eſſe ſubam, ſunt idē in ſubto, ⁊ dif-
ferũt re. q2 equus corpus eſt a forma corporis, ⁊ equus
a forma equi. vt diximus. ¶ Ad 4m, pꝫ ſolo. in alijs eniꝫ
non opꝫ, q2 nulla eſt neceſſitas, ſed hãc pēſſe opꝫ ppter
cauſas dictas. Nec valet q tunc eſſet equus bis corp⁹,
nã lꝫ forma equi ꝯtineat formã corporis virtutē. nõ pro-
pter hoc ſupfluit illa. ſicut lꝫ aurũ ꝯtineat argentũ virtu-
te, nõ ppterea ſupfluit. Et ſic cõcedo equũ eē ſemel cor-
pus formalr, ⁊ ſemel virtualr. nec in corporeitate aliq̃
magis vel minus ꝯueniũt, ſed in accidentibus corporis.
De formis partium. ¶ Ad 5m pꝫ ſolo. hęc de p°. De 2ª poſitione hoc eſt de
formis ſimilariũ recētiores quidã tenēt q forma carnis
nõ differt a forma oſſis, nec illa nerui a forma cartilagi-
nis, imo oēs partes ſimilares vna forã ſpē ſunt, vt vna
forma ſpecie os eſt os. caro ṽo caro, ⁊ in cęteris id gen⁹.
prima põ. ¶ Hanc pbant tribus ſuppõnib⁹, ⁊ rõne ſic. Si for⁹ car-
nis differret ſpē a forma oſſis, tunc pportio diſpõnũ q̃li-
L tatiua, qua educit forma in carne, differret ſpē ab edu-
cente in oſſe, vt p primã ſuppõnē quã ponunt, dicũt pa-
tere. Falſitas ꝯñtis declarat. q2 tunc pars aię, q̃ educta
eſt in carne. õberet ēt differre ſpecie a parte aię educta
in oſſe, ꝯñtia tenet, ga pp variã diſpõnē differētes forę
inducunt. ¶ Pręterea. Solitus ſum arguere. q2 tunc di-
gitus mortuus nõ eēt ęquoce digitus, vt 7° metaph. dr.
cõ. 35. ⁊ 39. ¶ Tertio, Ioãnes ſic arguit. cor generat alia
mēbra, vt in libro de morte dr. Et hęc gñatio eſt vniuo-
ca, vꝫ. ſilis ex ſili, q2 oīs generatio pfecta eſt vniuoca. 7°
metaph. cõ. 22. ⁊ 23. ⁊ 27. ⁊ 12° metaph. cõ. 18. ⁊ 13. Igit
oia mēbra ſunt vnius ſpeciei cũ corde. ⁊ ita vnius forę.
¶ Quarto, Diuus Thomas in paruis ſuis ſic arguit. p-
fectior forma virtute ꝯtinet iperfectã. Sꝫ forma totius,
vt aia eſt perfectior forma partis. Igitur virtute ꝯtinet
M illã formã partis, quare ſola ſufficit ſine illa ꝯſtituere to-
Quita rõ. tum miſtũ. ¶ Quinto ſupponit q omnes formę ſubales
ſint eiuſdē generis phyſici. pbat. Tum pmo q oēs forę
inter quas eſt tranſmutatio ſunt eiuſdē generis phyſici.
pria ſuppõ Cõſtat oēs formas inuicē trãſmutari. Tuꝫ ga generatio
vnius eſt corruptio alterius. Tuꝫ ga oēs tãdē deſinũt p
putrefactionē. vt pꝫ 4° metheororũ. Tuꝫ 2° vñr eiuſdem
phyſici generis. q diuerſa gñe ſunt q̃ nõ habēt idē ſuſce-
ptiuũ. 5. metaph. igit genere eadē illa erũt, q̃ conueniũt
in ſubto. Tum 3°. ga formę eiuſdē generis ſic ſe habēt q
vna eſt pfectior alijs, penes cuius receſſum ⁊ acceſſum
cęterę mēſurant. In omni eni genere eſt dare vnum qđ
eſt metrũ cęterorũ. Sed ita ſunt formę ſubales vni⁹ miſti.
nam vna eſt alijs perfectior, vt pꝫ. ¶ Petit ſcđo q duę
formę eiuſdē generis phyſici nõ poſſunt pficere eundeꝫ
materię pũctũ. ¶ Patet p°. ga aliter nõ eſſent eiuſdē ge-
neris phyſici, ga ſic diximus eſſe eiuſdeꝫ generis phyſici
formas, ga inuicē poſſunt in eodeꝫ ſubiecto trãſmutari. N
¶ 2°, ſi perficerent eundē materię pũctuꝫ, vel ęque pri-
mo. vel vna mediãte alia, nõ ęque pmo. ga ambę eſſent
ęque vltimę, ⁊ ſic miſtũ reponeret ęque pmo in diuerſis
ſpēbus. Si ṽo vna mediãte alia, tũc mã non eēt imedia-
tum ſubtũ oĩum formarũ ſubalium. ¶ Tertio, nõ poteſt
idē ſubtuꝫ ſuper vnã ⁊ eandē partē recipere albũ et ni-
grũ, ga ſunt formę eiuſdē generis. igitur nec duas forãs
ſubales eiuſdē generis. ¶ Quarto, formę ꝯtrarię vt co-
lores ⁊ ſapores ſunt incõpoſſibiles, vel vt intenſibiles
⁊ remiſſibiles, vel vt eiuſdē generis. non vt intenſę vel
remiſſę, ga vt ſic cõpatiuntur in tertio colore medio. igit
vt eiuſdē generis. Quare oēs formę eiuſdē generis erũt
incõpoſſibiles. ¶ Quinto, vnũ ſubiectũ nõ poteſt ſimul
habere priuationē ⁊ habitũ. Sed forma perfecta eſt ha- O
bitus, iperfecta priuatio. Igitur nõ poteſt recipere for-
mas eiuſdē generis. ¶ Sexto, omnis actus quãdiu ſuaꝫ
potentiã perficit, totalr eã perficit, ⁊ occupat, ⁊ ꝯtinet.
De rõne eni actus eſt pficere, terminare, ⁊ cõplere ſuam
potentiã. ſed ſuſceptiuũ occupatũ, ⁊ cõpletum, nihil ſu-
ſcipit quouſq; euacuet. igr formę eiuſdē generis in eodeꝫ
recipi non poſſunt, niſi priore abiecta. ¶ Ultimo inter
formas eiuſdē generis phyſici eſt trãſmutatio. Igit vna
tm forma eſt in vno ſubto. Ex his cõponitur rõ ſic. formę
eiuſdē generis phyſici, nõ recipiunt in eodē ſubto per ſe-
cundaꝫ, Sed fora totalis ⁊ formę ſimilares ſunt eiuſdeꝫ
generis phyſici, quare non poſſunt eſſe in eodem.
¶ Sexto pncipalr arguit, q2 omne adueniēs enti in actu
eſt accidēs, vt Auer. 2° đ aĩa. cõ. 4. Et pmo phyſicorũ. cõ. P
63. ⁊ 69. Et multas facit rões pro ⁊ cõtra, q̃ omittantur
cauſa breuitatis. ¶ Septimo, ex plurib⁹ exiſtentibus in
actu nõ fit vnuꝫ, 2. de aĩa. cõ. 7°. quare nõ pñt eē plures
formę in cõpoſito. Hęc ſunt argumēta p recentioribus.
¶ Alij ⁊ fere oēs medici tenēt ꝯtrariũ. vꝫ. q ſimilares par- Scđa põ.
tes ſpecie differũt, ⁊ p ꝯñs differũt forma. ⁊ ita tot erũt
in vno miſto formę, quot ptes diſſimilares. Ultra quas
erit vna cõis, ⁊ totalis reponēs totum in ſpecie. Huic vi-
det Auer. 12. metaph. cõ. 2. ⁊ 6° phyſi. cõ. 59. Plures idu-
cunt rões pro hac pte, quas alibi recitaui. Nunc vero
ſciendũ q oīs fora ſubalis eſt, imediate recepta in nuda
eſſentia materię. Uerũ ob pfectionē, q̃dã diſpõnes poſ-
ſunt pcedere tãq̃ nõ qdē media receptiua, vt quãtitas
eſt mediũ receptiuũ colorũ, ga color recipit in ſubſtãtia
mediãte quãtitate recipiēte. Sꝫ pcedũt tãq̃ medium di- Q
ſpoſitiuum, ga ſunt mediũ determinationis. nõ aũt rece-
ptionis. ſumme eni mã apta eſt recipere omnē formã. at
hãc vel illã determinate ob has vel illas diſpõnes. Ul-
terius accipiendũ ex cõplexionib⁹ oĩum partiũ diſſimi-
lariũ reſultare vnã cõeꝫ diſpõnē ita pportionatã aię ad
recipiēdũ vnã formã, q nõ aliã. Mediante enim illa di-
ſpõne cõi fora totius recipit in ſubto. non aũt mediante
aliqua illaruꝫ particulari cuiuſq; partis. Propter quod
illa eſt mediũ diſpoſitiuũ receptionis, ⁊ non receptiuũ.
¶ Tũc ad rões. Ad primã pꝫ ſolo. q lꝫ oēs diſpoſitiões Ad rões.
ſpecie differant, tñ ex oĩbus reſultat vna cõis propria,
ppter qđ nõ opꝫ vt partes aię differãt, q2 nõ recipiunt
ptes in partib⁹ per ſe, ſed totũ in toto per ſe, ⁊ partes in
partib⁹ per accñs, vbi aĩa ſit partibilis, vel tota in q̃li-
bet parte, vbi ſit ipartibilis. Sunt qui dicunt aĩam p re-
cipi in corde, ⁊ in partib⁹ cęteris nõ eē formalr, ſed pote-
ſtatiue, de quo alibi. ¶ Ad 2m rñdet Auer. 7. metaphy.
cõ. 39. q digitus mortuus dr ęquiuoce penes actũ ſcđm,
⁊ nõ penes actũ pmũ, penes ſcđm qdē, q2 nõ ampli⁹ ope-
ratur operatiõe totius. Penes pmũ ṽo nõ, q2 adhuc de-
tinet ppriã partialē formam, donec putreſcat. ¶ Ad 3m
dđm, q

A dđm, q in libro de morte non habet plus niſi q cor eſt
primũ qđ viuit ⁊ vltimũ quod moritur, non ppter h̄ ha-
betur q generet alia mēbra. ſꝫ q virtus genitiua medi-
ante eo cętera mēbra generet. ¶ Ad q̃rtũ, aurũ virtute
continet oē metalluꝫ. ⁊ tñ cętera metalla nõ ſupfluunt.
Sic in propoſito, lꝫ tota aĩa cõtineat partiales formas.
illę nõ ſuperfluũt. ⁊ cauſa eſt, q2 operationes partiales
non prouenirent ab aĩa totali ob ſuaꝫ perfectioneꝫ niſi
adeſſent partiales formę determinantes ⁊ imminuentes
actionē totalis aię, veluti apud Phos, deus ṽtute pha-
bet cęteras intelligentias, ⁊ tñ non ſuperfluunt, q2 ſunt
neceſſarię ad effectũ determinatiões. ¶ Ad qntũ, ꝯce-
derē oēs illas formas eſſe eiuſdeꝫ generis phyſici, q2 in
eodē ſubiecto recipiunt, ⁊ tñ poſſunt eſſe in eodē pun-
cto materię ordine ⁊ rõne diuerſa. vꝫ. quia formę par-
tiales vt diſpoſitiones totales vt habitus ⁊ pfectio pri-
B ma materię, ⁊ ſic primã ſuppoſitionē ꝯcederem. ¶ Ad
rationes pro ſecunda reſpõdetur quatenus ſunt contra
hanc poſitionē. ¶ Ad primã dicenduꝫ, q ſunt eiuſdem
generis phyſici, vel quia ordine quodam in eodeꝫ reci-
piuntur, vel quia poſſunt inuicē trãſmutari, non q vna
ſit terminus alterius, ſed diſpoſitio. ¶ Ad ſecundã di-
cendũ, q non ęque primo, quia materia recipit totaleꝫ
formã mediantibus partialibus, ⁊ tñ materia eſt ime-
diatũ ſubiectũ receptionis, non tñ diſpoſitionis. ¶ Ad
tertiã, ſilitudo negatur, quia albũ ⁊ nigrũ non ſunt for-
mę ſubordinatę inuicē. ¶ Ad quartã, dico q ſunt incõ-
poſſibiles, nec ſic nec ſic, ſed quia non inuiceꝫ per natu-
ras ſubordinatę. Neutra enim ad neutrã ordinat. Sũt
qui dicunt q idē poteſt eſſe calidũ ⁊ frigidũ, dummodo
ex ambobus non reſultet pluſquã ſit latitudo alterius,
qđ omitto calculãtibus. ¶ Ad quintã, vno modo priua-
C tio eſt pura carentia, alio modo iperfectio quędaꝫ, pri-
mo modo non poſſunt eſſe in eodē reſpectu eiuſdē, ſed
ſecundo modo bene poſſunt eſſe in eodē, cuꝫ vna ordi-
netur in aliam. ¶ Ad ſextam vbi illa valeret, tunc ideꝫ
ſubiectum non poteſt quando recipit formã ſubſtantia-
lem, recipere accidentalē. propter quod dico q totum
occupat, nec illa recipitur per ſe, vt perfectio, ſꝫ vt di-
ſpoſitio, vt etiã accidētales recipiunt, ⁊ ſic occupat to-
tum receptiue, nõ tñ totũ diſpoſitiue. ¶ Ad ſeptimã di-
cendũ, q non ſemper inter illas oportet eē reciprocaꝫ
tranſmutationē, ſed hoc modo poteſt eſſe trãſmutatio,
quia mediante vna materia tranſmutatur in reliquam.
¶ Ad ſextã principalē dicerem, q forma vltima non
aduenit enti in actu, ſed materię, lꝫ pcedat aliqua diſpo-
ſitio, vt medium diſpoſitiuum, ⁊ non receptionis. ¶ Ad
ſeptimã patet ſolutio, propoſitio enim Auerrois intelli-
D gitur quando illę formę eſſent ęquales, ⁊ vna non eſſet
alterius diſpoſitio. ex plurib⁹ enim exiſtentibus in actu
eodē modo, ⁊ nõ inuicē ordinatis, non fit vnũ. Hęc po-
ſitio itaq; mihi vr ſatis pbabilis ⁊ maxime q2 medici te-
ſtantur, ⁊ obſeruatũ eſt digituꝫ abſciſſum a radice, mox
applicatũ reconfici, ⁊ conualeſcere. Ubi aũt nulla eſſet
in digito forma pter aĩam totius cum primũ fuiſſet am-
putatus, aĩa deſijſſet informare, quare eſſet digitus ſim-
pliciter mortuus, ⁊ ſic non potuiſſet reſumi. At nos dici-
mus digitũ amputatũ non eſſe mortuũ ſimpliciter, quia
adhuc detinet propriã ⁊ particularem formaꝫ, ⁊ ſic eſt
mortuus ſm quid, tale ſm quid mortuum poteſt reuiui-
ſcere, vt pꝫ in ſpaſmis, ⁊ id gen⁹. Sic igitur conſtat in ge-
neratione ⁊ corruptione nõ fieri reſultationem vſq; ad
primã materiã. Tum quia manet forma corporis per-
petua. Tum vel maxime, quia poſt mortē per plura tē-
pora manent formę diſſimilares, nec obſtat Ariſtotelis
verbũ. In gñatione enim ⁊ corruptione nihil reſtat, qđ E
ſit vti ſubiectũ receptiuum, niſi ſola materia, q̃ ſola re-
cipit, cętera reſtãtia diſponunt. Propterea adijcit tãq̃
ſubiecto eodē, q2 aliqd reſtat, ſed nihil tãq̃ ſubtum idē.
¶ Ad rationes principales vna reſponſio ſatis eſt, q oēs
faciunt pro me, pręter quintaꝫ. ad quaꝫ dicereꝫ vegeta-
tiuaꝫ corrũpi ⁊ generari ſenſitiuaꝫ. cui poſtmoduꝫ intus
accedit, ⁊ efficitur rationalis, vel q̃ iterũ deſinit, ⁊ efficit
rationalis. ¶ Animaduerte q ſcriptores de hac re inu-
mera ſcribunt, quę eſſet perdifficile enarrare. Nunc ṽo
hęc ſatis ſint ad excitamentũ. In diuerſis meis ſcriptis
⁊ lectionibus multa inuenies. hęc ſatis.
¶ Conſequenter querunt, vtrũ aliquod accidens vnum Qõ vtrũ aliqđ acci-
numero maneat in generato ⁊ corrupto. dēs mãeat
¶ Hic erũt pmo videndę poſitiones extraneę cũ ſuis ra-
tionibus. Secundo dicemus propriam poſitionem. F
¶ Quantũ ad primũ vna poſitio eſt q nullum accidens Põnes pª
manet idē numero in generato ⁊ corrupto, vt nec dimē-
ſio, nec qualitas, nec aliud tale. ¶ Secunda poſitio eſt ſcđa põ
q oia accidentia ſalteꝫ ſymbola, hoc eſt cõia manēt ea-
deꝫ numero in vtroq;. ¶ Recentiores decē ratiões fa- Argumẽta
ciunt pro prima ratione. deceꝫ quoq; pro ſecũda, ⁊ oēs p pma po
ſoluũt, ⁊ pbabiliter defendunt vtraſq;. Pro pma tamē ſitione
arguo. oia alia a primis ſubſtãtijs, aut ſunt in pmis ſub-
ſtantijs, aut pdicantur de primis, vnde in prędicamētis
concludit. deſtructis pmis ſubſtantijs, ipoſſibile eſt ali-
quod aliorũ remanere. Sꝫ deſtructa fora deſtructa eſt
ſuba pma, igit ⁊ oē accñs deſtruet. Scđo, accñtis eē eſt
ineſſe. Igit eadē inhęrētia nõ manēte, non manebit idē
accidens, ſed corrupta fora ſubali, nõ manet eadē inhę-
rētia. igit ⁊ accñs corrũpet. Tertio, corrupto ſubto p ſe
accñtis corrũpit ⁊ accñs, ſed ſubtum p ſe accñtiũ eſt cõ- G
poſitũ, ⁊ mã eſt ſubiectum remotũ, vnde Ariſto. in h̄ te-
xtu ait. materiaꝫ eſſe ſubtũ cęterarũ trãſmutationuꝫ, q2
eſt ſubiectũ ſubtorũ. Igit materia eſt ſubtuꝫ remotum.
Hęc argumēta ſunt pncipalia p pria põne. ¶ Pro ſcđa
adducã rões recētiorũ, qbus approbãt eorũ poſitionē. Argumēta
Ubi p̃ pbant q ſubiectũ primarũ qualitatũ eſt pria mã p ſcđa po-
hoc eſt ſubtuꝫ receptionis, at ſubtuꝫ denoĩationis eſt cõ- ſitione
poſitũ ex mã ⁊ forma. Hęc pbant. p̃, caliditas in aq̃ ſoli
materię aq̃ inhęret. igit imediatũ receptiuũ illi⁹ eſt mã,
añcedēs pbat, q2 ſi aquę inhęreret, ⁊ nõ mãę, tũc calor
ageret de per ſe ad corruptionē aqę, ſine qua eē nõ põt.
Nã ageret ad corruptionē aq̃, ſine qua eſſe nõ põt. Se-
cũdo, tũc aliqd ageret ad corruptionē ſui, ageret eni ad
corruptionē aq̃, ſine qua nõ poſſet eē. Tertio, illi ihęret
calor de cui⁹ po educit formã ſubalē. Cõſtat aũt formã
ſubaleꝫ educi de pria mã. igit hęret materię. Quarto, ſi
calor aq̃ ihęreret, tũc amoto calefaciēte nõ deberet aq̃ H
calorē corrũpere, eſſet eni ideꝫ agēs ⁊ paſſuꝫ. Scđa ps
cõcluſionis pꝫ apud vulgares, loquēdũ enim eſt vt plu-
res, ſentiēdũ vt pauci, mõ vulgares p eiuſmodi accñtia
denoĩant ſubiecta ⁊ cõpoſita. his pꝫ q q̃litas ſymbola
manet eadeꝫ nũero in gñato ⁊ corrupto. pbant duplr.
prio, q2 eiꝰ pmę q̃litates cũ ſymbolę ſunt, nõ corrũpũtur
ad corruptionē ſubti, q2 mã pria eſt earũ ſubtũ, nec p-
pter ſucceſſiuꝫ cõtrarij, q2 ſunt ſymbolę. Scđo, ſi deſine-
rent in aduētu formę, tunc forma educeretur a mã ſine
agente, quia nullum eſt agens pſens. Secundo patet q
dimenſio etiã manet eadē numero in generato ⁊ corru-
pto, nã ſubtuꝫ dimēſionis eſt mã, q̃ manet eadeꝫ. ¶ Sꝫ Cõſu⁹.
(vt mihi videt) iſti verã forte ꝯcluſionem per falſa pn-
cipia perſuadēt, acceperunt enim primas qualitates i-
mediate ⁊ per ſe fundari in materia prima. Quod ſtare
nõ poteſt. Primo, quod de ſe nõ poteſt imediate termi-

I nare dependẽtiaꝫ accidẽtis,nõ videtur eſſe immediatũ
ſubiectũ accidentis,ſed mã nõ põt terminare dependẽ-
tiã accidentis.qꝛ non eſt in actu,qđ eſt primum ⁊ princi
pale independens,igitur non poteſt eſſe imediatũ ſubie
ctuꝫ accidentis.Secũdo quero,vtrũ ex qualitate illa re
cepta in materia,⁊ ipſa materia fiat vnũ per ſe,vel vnũ
per accidens,non vnũ per ſe,igitur vnum per accidẽs,
ſed omne tale per accidens ꝓſupponit tale per ſe,igitur
aliquod vnuꝫ per ſe erit prius illo vno ꝑ accidens.Ter
tio,tunc qualitates ille eſſent ſubſtãtia,vt deducit Auer
roes,declarať.qꝛ vel ſunt actus,vel potẽtia,ſi potẽtia,
igitur non agẽt,ſi actus vel a ſe,vel ab alio,non a mate
ria,qꝛ non ens in actu,non erit cauſa eſſendi in actu,ſi ꝑ
ſe,igitur erũt ſubſtantie,nã ſubſtantia eſt illa que per ſe
eſt in actu.Quarto,ſi prime qualitates eſſent in ꝑma ma
teria,⁊ forme ſubſtãtiales in materia,vel eque ꝑmo,vľ
K ordine quodã,ſi eque primo,tũc ambe eſſent equales,⁊
nulla eſſet prior altera,ſi ordine quodam,vel ſubſtantia
prima,⁊ habetur intẽtũ,vel qualitas prima,⁊ tũc nulla
eſſet via,quare magis forma erit ſubſtãtia,ꝙ̃ qualitas.
Propter hec videtur mihi ſuas rationes nõ ſimplr̃ con
cludere.¶Ad primã dico ꝙ calor aque ſoli aque heret
vt in ſubiecto,⁊ concedo ꝙ per ſe agit ad corruptioneꝫ
ſue cauſe,non inquãtum ſua cauſa naturalis,ſed vt cau-
ſa violẽta,cum qua non ſtat naturaliter,ſed violenter,
ꝑꝑ ꝓſentiã agẽtis.¶Preterea.Nõ ẽ abſurdũ,vt corrũ
pat eius cauſam,vt inſtrumẽtũ alterius.¶Ad 2^m^ cõce-
derẽ aliquid agere ad corruptionẽ ſui per accidens,vt
de flãma ſatis patet.Silr̃ de calore naturali aialis,qui
agit reſoluendo humidũ,per ſe quidem agit reſoluendo
humectũ,per accidẽs contra ſe.¶Ad 3^m^,ratio illa põt
reduci,qꝛ nulla forma agit in ſubiecto in quo eſt,quare
L vbi calor in ipſa mã eſt,ab ea nihil educet,melius igitur
dici poteſt ꝙ eſt in aqua,⁊ a materia aq̃ educit,⁊ ſic põt
cõcedi aliquod accidens educere a ſubiecto in quo non
eſt primo ⁊ per ſe.¶Ad 4^m^ cõcedo,ꝙ amoto calefaciẽ
te aqua reducit ſe,vbi ⁊ a quo diſputabitur.
¶Tunc ad rationẽ ꝑmam pro prima concluſione patet
ſolutio.¶Ad ſecũdaꝫ vero dicerẽ,ꝙ in inſtante medio
forma eſt educta.vnũ enim eſt inſtãs corruptionis ⁊ ge-
De opione Auerrois. nerationis,⁊ ꝓpterea non educitur abſqꝫ agente.Sup-
eſt modo de opinione noſtra aliqua dicere,nam in libro
de ſubſtantia orbis copioſe diximus,nũc vero breuib⁹
perſtringemus.Accidentia itaqꝫ ſunt in multiplici diffe-
rentia,quedã enim ſunt cõmunia oibus generatim tam
vꝫ.miſtis,ꝙ̃ ſimplicibus,vt dimẽſiones que poſſunt cõ-
ſiderari vt interminata,vel vt terminata.vt quidem in-
terminata,inſunt quideꝫ cõpoſitis,ſed ratione materie.
ideo ſunt coeterna materie,a quibus nunꝙ̃ materia ex-
M poliatur,qm̃ ſunt omnibus ſymbola,hoc eſt cõia,vt ve
ro terminata inſunt compoſitis,ſed ratione forme,pro-
pter quod hac rõne non ſunt materie coeterna,quedaꝫ
ſunt cõia tm̃ miſtis,vt albedo ⁊ nigredo,⁊ id genus,que
quidem vt interminata,ſunt quidem in miſto,ſed rõne
elemẽtarie materie,vt vero terminata,ſunt in miſto,ſed
ratione forme miſti,que nõ ſunt ſimpliciter materie coe-
terne,ſed tãdiu permanent,ꝙ̃diu eoꝝ fundamentuꝫ per
durat vt miſtio,⁊ proportio elementaria,qua reſoluta,
mox corrumpuntur,quedam vero cõia ſunt tm̃ ſimpli-
cibus ſiue oibus vt forte raritas,ſiue pluribus vt dia-
phanetas,ſiue duobus vt caliditas aeri ⁊ igni,que vt i-
terminata,elementis quideꝫ inſunt,ſed ratione materie
prime,vt vero terminata,inſunt elementis ⁊ ratiõe for
me elemẽtarie.hec tãdiu permanent,ꝙ̃diu ſymbolum,
ſiue cõio ſubiectoꝝ permanet.Si eniꝫ ex igne aer fieret
caliditas permaneret,⁊ diaphanetas,qꝛ reſtat ſymbo- N
lum,at vbi ex igne terra fieret.proculdubio oino calidi
tas ⁊ diaphanetas corrũperentur,qꝛ non ſymbolũ ſuc-
cederet,ſed contrarium,quedaꝫ vero ſunt propria vni
ſpeciei,⁊ cuilibet indiuiduo eiuſdẽ tm̃,vt riſibile homi-
ni,⁊ id genus,hec oino inſunt cõpoſitis,⁊ ratione forme.
¶De accidentibus igitur ſimpliciter ſymbolis ſiue cõi-
bus omnibus tam miſtis ꝙ̃ ſimplicibus,non eſt dubitan
dum,ꝙ illa vt interminata manent eadem in generato
⁊ corrupto.immo(vt dixi)ſunt eterna materie,qm̃ vt ſic
non habent contrarium.Silr̃ vbi eſſent aliqua acciden
tia ſymbola oibus ſimplicibus tm̃,illa eẽnt ſimiliter ma
terie coeterna.⁊ remanerent eadem in generato ⁊ cor-
rupto,a quibus materia nunꝙ̃ denudaretur,ſi de acci-
dentibus cõibus ſoluꝫ miſtis.Joannes dubitauit an ea-
deꝫ numero maneant in generato ⁊ corrupto.Ueꝝ apđ
O Auerroem quãdo generatum ⁊ corruptum ſunt ſymbo- O
la,hoc eſt ꝙ cõueniãt in eadẽ miſtura,que eſt fundamẽ-
tuꝫ accidentis,illa manent eadẽ numero in gñato ⁊ cor
rupto,vt qñ ex viuo fit cadauer.Apud enim eum rema
net eadem miſtio,non punctualis,qꝛ adhuc ſtaret vita,
ideo albedo eadem manet,⁊ id genus.At qñ miſtum re-
ſolueretur in ſimplicia,tunc talia non permanerent,qꝛ
ablatum eſſet.iam fundamentuꝫ eoꝝ,ideo eiuſmodi ac-
cidentia non ſunt materie coeterna,niſi tãdiu ꝙ̃diu du-
rat miſtio ſub tãta ꝓportione ſub quanta poteſt eſſe fun
damentum illoꝝ.Hec concedit Auicẽna primo.ſue ſuffi-
ciẽtie.ca.7.de cicatrice,quã reſtare ait i cadauere.Ubi
tm̃ accidentia ſunt ꝓpria,illa deſinunt deſinente forma,
incipiuntqꝫ ea incipiente.Sed de termino tam qualita-
tis interminate,ꝙ̃ dimenſionis,eſſet magna dubitatio,
veruꝫ quia rẽ hanc in libro de ſubſtantia orbis plene de
clarauimus,nũc pro exẽplo ſufficiat ſcire terminũ quan P
titatis ſignificari certo extẽſionis nũero,vt extenſio lon
gitudinalr̃ tripoda,latitudinalr̃ tripoda,altitudialr̃ tri
poda,terminus eſt dimẽſionis,quantitas vo terminata
eſt quãtitatis tripodalr̃ lõga,lata,⁊ ꝓfunda.Terminus
vo qualitatis ſignificať certo nũero intẽſionis veluti in-
tẽſio vt quatuor.Uerũ nunc ſatis,qui enim vult intelli-
gere poſitionẽ meã,legat totũ me vbiqꝫ.¶Sed ꝯ hec
maxie de dimẽſionibus interminatis arguit Thomas i
libro de nã materie,⁊ dimẽſiõibus interminatis,primo
qꝛ eiuſdẽ dimẽſiones interminate vel ſunt educte de po
tẽtia materie,vel nõ,ſi educte.igiť nõ materie coeterne
vt ſatis pꝫ.Si nõ educte,tunc nõ erũt tm̃ duo principia
in cõſtitutione reꝝ nãlium,mã.vꝫ.⁊ forma,ſed etiam ter
tiũ.vꝫ.dimẽſiones,oẽ enim qđ manet ⁊ non fit ex aliquo
neceſſe eſt eẽ pn^m^ ꝑ phyſi.Jteqꝫ accidẽtia haberẽt aliq̃
pn^a^ alia a pncipijs ſubſtãtie,dimẽſiones.ſ.qđ ẽt cõcedit Q
Auer.dũ dicit terminatas dimẽſiões ex interminatis fie
ri.Secũdo,ille dimẽſiones vel diuidũt materie ꝑtes ad
inuicẽ,aut non.Si diuidũt,cum ois diuiſio ſit ab aliquo
actu,mã haberet diſtinctas ꝑtes actu,⁊ nõ hr̃et illas ab
aliq̃ forma ſubali,qđ eſt ipoſſe,cuꝫ mã non habeat eſſe,
niſi a forma ſubali.ſi vero nõ diuidũt,niſi in potẽtia,ad
nihil ponunť in mã,qꝛ in mã nuda eſt potentia ad diui-
ſionẽ partiũ,quã acqrit introducta forma.¶Tertio,i-
poſſibile eſt dimẽſionũ eſſentiã itelligere ſine eẽ,eẽ eniꝫ
eſt primũ oium actuuꝫ.igitur ſine actu nõ eſt intelligere
dimẽſiones in mã.¶Quarto,cũ ex mã ⁊ dimẽſiõe vnũ
fiat,vel per ſe,vel per accidẽs,non per ſe,qnia tunc ex
ſubiecto ⁊ accidẽte eſſet vnum per ſe,ſi per accidẽs,cũ
omne per accidẽs reducatur ad per ſe,opꝫ vt preſit ali
qua alia cõpoſitio per ſe ante dimẽſiones.⁊ illa non põt
eſſe niſi rẽ forma.¶Quinto,omne qđ pertinet ad ge-
nus

A nus aliquod,aut ꝑtineť illo in genere vt ſpecies,aut vt
indiuiduuꝫ,aut genus,vel eſt reducibile ad genus illud
vt principiuꝫ reducitur ad genus principiati,⁊ priuatio
ad genus habitus ſui,⁊ pars ad genus ſui totius.dimen
ſiones ille nõ ſunt in genere quantitatis vt ſpecies,vel
indiuiduum,aut genus,cum ois ſpecies ſit determinata
reſpectu generis,⁊ oẽ indiuiduum reſpectu ſpeciei,⁊ oẽ
genus reſpectu generaliſſimi,nec vt principium,qꝛ prin
cipium dimenſionum non eſt dimenſio.Prima enim di-
mẽſio eſt linea,cuius principium eſt pũctus,nec vt pri-
uationes,qꝛ priuatio non habet eſſentiã,ille dicũtur eſ-
ſentie quedã,nec vt partes ad totum,totũ enim in quã-
titate habet partes determinatas per certas dimenſio
nes,modo dimenſiones interminate nõ ſunt partes ali-
cuius terminate.¶Sexto,ſi dimenſiones in materia eſ
ſentiam habent,poterunt definiri,⁊ non niſi per ſubie-
B ctum in quo ſunt,⁊ ſic oportet definire illas per eſſe ma
terie,ſed materia nullũ habet eſſe,niſi propter formaꝫ,
igitur oportet dimẽſiones materie ineſſe ꝓpter formas.
¶Septimo,interminatũ ⁊ incertuꝫ non ſpectat ad ra-
tionẽ naturalem:qꝛ vltra certũ nõ ſe extendit phyſicus.
¶Octauo,ſicut aial ſimpliciter fit ex non ſimplr̃ ani-
mali,ita dimenſio ſimpliciter,qualis eſt terminata,fiet
ex non dimenſione ſimplr̃.Hec autem nihil eſt.igitur di
menſio interminata nihil erit.¶Nono,cuiuſlibet longi
tudinis termini ſunt puncta.igitur nõ poteſt poni dimẽ-
ſio interminata,niſi ponantur pũcta,ſed pũctus inter-
minatus nõ eſt.igitur nec dimẽſio interminata erit.Hec
ſunt potiora argumenta diui Thome,⁊ lꝫ aliqua hoꝝ ꝑ-
ſoluerim in libro de ſuba orbis,nunc iteruꝫ perſoluem⁹.
¶Ad primũ diceret Auerroes eiuſmodi dimẽſiones nõ
C eſſe eductas de potẽtia materie,ſed eſſe materie coeter
nas,⁊ concederet ꝙ non tm̃ duo ſunt principia conſtitu
tionis,imo ait dimenſionẽ eſſe principium,⁊ ſubſtantia-
rum ⁊ accidentiuꝫ,⁊ lꝫ Ariſt.enumerauit duo tm̃ vt for-
mam ⁊ materiaꝫ,dedit intelligere dimenſiones,qꝛ ſunt
proprium proprioꝝ materie,ſicut qui dicit hominem di
cit riſibile.Similiter principia accidentiuꝫ ſunt illamet
que ſunt ſubſtantie,⁊ dimenſiones ſunt principia ſuba-
ruꝫ vt dicit:⁊ ſecũdo accidentiuꝫ.¶Ad 2^m^ tenendo for
mã corporeitatis,argumentum ſolutum eſt,qꝛ materia
hꝫ aliquẽ actũ cõfuſum ⁊ potẽtialẽ,⁊ ſic diuiditur.Sed
non tenẽdo,diceret Auerroes ꝙ dimenſiones ille diui-
dunt partes materie nõ terminata diuiſione,qꝛ lꝫ per il
las mã ſit in loco,nõ tm̃ in certo dato loco,⁊ diuiſio hec
ſit interminata,nõ eſt ab aliquo actu,niſi interminato ⁊
cõfuſo,cuiuſmodi eſt illa dimenſio.¶Ad 3^m^ concederet
Auerroes ſi dať forma corporis vt diximus ꝙ ille ſunt
D in mã cuꝫ eſſe,qꝛ ꝓpter formam corporis vbi nõ datur
illa forma,diceret ꝙ illa dimenſio eſt ibi ꝭm eſſe ⁊ eſſen
tiã,quales eſſe ⁊ eſſentia cõpetunt dimẽſioni vt quãti-
tas eſt extra ſuas cauſas,⁊ tale eẽ nõ eſt a forma ſubſtan
tiali,ſed põt eſſe a forma accidẽtali vna cũ materia ipa.
¶Ad 4^m^,vbi datur forma corporis,dubitatio ſoluta ẽ
qm̃ precedit compoſitio ex materia ⁊ corporeitate,vbi
nõ datur,tũc diceret ꝙ illa cõpoſitio eſt per ſe vno mõ,
⁊ per accidẽs alio mõ,vt ex riſibili ⁊ hoie,ſed ſiue ſic ſi-
ue ſic,non ante oẽ cõpoſituꝫ per accidẽs opꝫ ſemꝑ pre-
cedat cõpoſituꝫ per ſe,ſed ſat eſt vt ꝓcedat aliqđ.qđ eſt
ens ſeipſo,vt mã,que vt materia eſt ens ſeipſa,ꝙ̃qꝫ eſſe
actuale habeat a forma.¶Ad 5^m^,teneri poteſt qđlibet
illoꝝ,tm̃ videtur mihi verius ꝙ dimenſio ſit per ſe in ge
nere vt ſpecies ⁊ indiuiduum ſpeciei,⁊ concederẽ ꝙ eſt
terminata eſſentialiter vt in genere,ſed accñtaliter in
terminata,veluti color vt color ẽ eſſentialr̃ terminat⁹,
at vt reſpectu latitudinis gradualis que non eſt de eius E
eſſentia,interminatus eſt,⁊ ſic cõcedereꝫ illas dimẽſio-
nes in genere terminatas eſſe,qꝛ nihil deeſt,quod perti
net ad rationeꝫ generis,qua ratione diceret ꝙ dimẽſio
terminata non eſt per ſe in genere,qꝛ ſuperaddit termi
nũ,qui eſt vt accidens,linea eniꝫ eſt in genere,ſed nõ vt
bicubita,vľ tricubita,ſed vt linea.¶Ad 6^m^,fortaſſe cõ
cederet ꝙ ille ſunt definibiles per materiã,⁊ ꝑ formaꝫ,
nõ quidem que eſt actu in materia ante illas,ſed poſt il
las,non eniꝫ oportet vt oẽ definiens ſit prius tẽpore re
definita,ſed ſat ſit vt ſit prius quo ad nos,⁊ ſic in defini
tione illaꝝ ponetur materia vt ſubiectũ,forma vero vt
terminus.¶Ad 7^m^,ratio friuola eſt,qꝛ ſunt intermina-
te reſpectu dimenſionuꝫ actualium,ſed forte terminate
ꝭm cognitioneꝫ,⁊ hoc poteſt ꝑtinere ad phyſicũ.¶Ad
8^m^,diceret Auerroes nõ eſſe ſimile,qꝛ non tm̃ propter F
generationẽ ponuntur,ſed vt materia prediſponatur,
inſuper corpus ex non corpore fieri eſt ipoſſibile,at ani
mal ex non aiali eſt neceſſariuꝫ.¶Ad 9^m^ diceret,ꝙ cu
iuſlibet longitudinis terminate termini ſunt puncta,de
hac eni loquunť mathematici.Sꝫ lõgitudinis ꝓdicamẽ-
talis abſtrahit a pũctis,ſed ſicut eſt in potẽtia ad termi
nuꝫ,ſic ad puncta.Unde apud Auerroẽ puncta nõ ſunt
de rõne linee vt linea eſt in gñe,ſed vt linea eſt termina
ta.q̃ non eſt in genere.Hec Auer.¶Uerũ aiaduerte ꝙ
vbi dareť forma corporis de qua diſputatum eſt,rõnes
he friuole eſſent,at vbi nõ dareť,opꝫ laborare,vt dixi-
mus.De mẽte eni Auerrois certũ habemus dimẽſiões
eſſe,nõ tm̃ formã illã ꝑeſſe.Sꝫ vtrũ dimẽſio intermina-
ta ꝑſit in materia vt in actu,an vt in potẽtia,⁊ ſi in potẽ
tia:quo mõ,⁊ per quid termineť ⁊ reducať ad actũ,non
parua eſt ambiguitas,verũ hec oia diximus in libro de G
ſuba orbis,⁊ tu q̃re illic,vbi ſi hec illis,⁊ illa his copula
bis,nihil tibi icerti relinqueť.¶Reſtat nũc ſoluere ar-
gumẽta pro ꝑma poſitione.¶Ad ꝑ^m^ dicerẽ,ꝙ deſtru-
ctis primis ſubſtãtijs ꝭm ſe ⁊ quolibet ſui,nihil reſtat,i-
mo nec mã,cũ illa ſit aliqd ꝑme ſubſtãtie,ex hoc non ha
bes,niſi ꝙ accidentia ſunt in ꝑmis principalr̃,vel rõne
materie.¶Ad 2^m^ dicerem,ꝙ in accidente interminato
reſtat eadẽ inherentia,qꝛ reſtat ratio inherendi,vt pote
materia.Jn ipſo vero terminato nõ reſtat,ideo nec ipꝫ
vt ſic reſtat.¶Ad 3^m^ ſolutio patet.ſubiectuꝫ accidentis
interminati denoiationis eſt cõpoſitum,⁊ ſic Ariſt.intel
ligit,at accidentis vt interminati,eſt prima materia,q̃
reſtat in vtroqꝫ.¶Ex his patet in accidentibus non fie
ri reſolutioneꝫ vſqꝫ ad materiã primam.Uerba Ariſto
telis ab omnibus gloſſantur,quare hec ſatis pro nunc.
¶Cõſequenter q̃rũt,vtrũ idẽ effectus numero poſſit a Qõ plr̃chra
quolibet pluriũ agẽtiũ gñari,vt idẽ Caius a Platone ⁊
Socrate,⁊ arguũt recẽtiores multis rõnibus ꝙ ſic.Ego H
tm̃ arguo vnica rõne ꝙ ſic,qꝛ agens nõ eſt aliquid actu
ipſi⁹ effect⁹,igiť ꝑꝑ diſtãm agẽtiũ nõ differũt effect⁹.Sꝫ
cõtra hoc eſt Ariſt.⁊ Auerroes.12.meta.cõmen.11.Ab
agẽte vno in paſſum vnum non exit niſi effectus vnus.
¶Jn iſta queſtione primo videndum eſt de cauſis intrin Ordo qõis
ſecis.ſecundo de extrinſecis.
¶Quantum ad primum quidam antiqui tenent ꝙ ideꝫ
numero effectus poteſt eſſe a diuerſis materijs nũero. Põ Dru-
Cuius poſitionis fuit Druſianus monacus.Uerũ diſtin ſiani.
guit de cõpoſito,qꝛ vel eius forma eſt ꝑpetua,vľ corru
ptibilis educta de potẽtia materie,tũc vult ꝙ idem hõ
numero ſimpliciter,poteſt eſſe a diuerſis nũero mate-
rijs,nã cõtinuo materia fluit,⁊ rationalis aia eadeꝫ nu-
mero exiſtit.Nõ tenet ipſe ꝙ principium indiuiduatio-
nis eſt forma,quare omnino ideꝫ homo numero eẽ põt

I ṽbi mã ſit altera, at ſi forma eſt corruptibilis, cũ ipſa ſimul fluat cum mã, etiam ſicut materia alia atq; alia eſt, ſic forma alia, quare non põt idem effectus numero eſſe, ṽbi forma ſit corruptibilis, ſi materia altera ſit.

Ad rõnem ¶Tunc ad rõnem hoꝝ p3 ſolo, poteſt eni cõpoſitũ eſſe idem, altera eſſentiali parte euariata, qꝛ cõpoſitũ ẽ ꝑpter formã, ⁊ nõ ꝑpter materiã, ⁊ ſic p3 ꝙ ide3 homo poteſt eſſe a diuerſis hominibus, l3 idem equus nõ a diuerſis equis. Nã homo h3 formam inuariabile3 omnino equus ṽo variabilem. Secundo patet idem eſſe cõpoſitum numero variata materia, ⁊ hoc quando cõpoſitum formam habet inuariabilem poteſt eni tunc materia fluere ⁊ refluere forma ipſa exiſtente eadem.

Dõ ꝑpria. ¶Mihi tñ videt̃ ꝙ l3 hęc poſitio ſit ꝓbabilis, tamen vĩ cõtra Ariſto. ⁊ rõnem. Cõtra Ariſto. quidem, qꝛ compoſitu3 nõ eſt aliud niſi ꝑpter materiã. 7° metaphy. te. cõ. K 28. ⁊ ibidem. tex. cõmẽ. 20. ⁊. 21. ⁊ 8° metaphy. tex. com. 8. ⁊. 12. metaphy. tex. cõmẽ. 49. ⁊ primo cęli. te. cõmẽ. 92. igitur vbi mã altera eſt, cõpoſitũ ipſum alterum erit, ⁊ ita euariata mã, ⁊ forma, ⁊ cõpoſitu3 variabunt̃. ¶Cõtra rationem ṽo, primo, qꝛ materia eſt eſſentiale indiuiduo ſicut forma. igitur ſicut indiuiduum non eſt idẽ, forma ipſa euariata, ita ⁊ ipſa materia euariat, erit compoſitũ alteru3. Secundo, Socrates ſenex differt a ſeipſo puero, vel propter formã, ⁊ hoc non, qꝛ anima rationalis eſt eadẽ, vel ꝑpter materia3, ⁊ habeo propoſitum. Tertio, compoſitũ congregatum non eſt aliud q̃3 ſuę ꝑtes ſimul iũctę. ꝓ phyſicoꝝ. cõmen. 17. igitur vna parte alterata, totũ non erit idem.

Dubium. ¶Sed quęres vtru3 vna forma numero poſſit in diuerſis materijs numero totalibus ineſſe.

Rñſio. recẽtiorũ. ¶Reſpondet recentiores ꝙ non. Tu3 primo, qꝛ forma non eſt aliud q̃3 materię formatio. ſed diuerſę materię nõ eſt vna formatio, igit̃ nec vna forma. Tum ſecundo, qꝛ vna figura numero non poteſt eẽ in diuerſis materijs. igitur nec vna forma. Tu3 tertio, qꝛ L tũc vna forma poſſet bis generari, vt deducũt, quare patet ſi anima vnius equi nõ fuiſſet genita in mã illius, nunq̃3 amplius generari poſſet.

ꝑpria põ. ¶Sed hęc res ſic ſimpliciter audita, nõ ſonat omnibus, ꝑmo nõ ſonat Auerroi, qui vnum intellectũ materialem numero poni formam oium hominũ ſpecificam ⁊ vltima3, vt declaraui in libro de beatitudine. Conſtat autẽ homines eſſe materias totaliter diuerſas. Secundo vna intentio numero coloris eſt in oculo, ⁊ ſenſibus interioribus. ¶Propter hęc videtur mihi eſſe dõm cũ Peripateticis ꝑmo ꝙ forma ęterna eſt vna numero, ⁊ eẽ poteſt in diuerſis materijs totalibus, vt deus eſt forma oiu3 orbiũ ꝑma. 2° cęli. cõmẽto. 71. ⁊. 42. ⁊. 12. metaphyſicę. cõmen. 41. Itemq; rationalis anima vna numero eſt in ſene, q̃ ꝑfuit in iuuene, vbi materię ſunt oino ⁊ totaliter diuerſę apud monacum. Dico ſecundo ꝙ in formis intentianalibus vna forma numero poteſt eſſe in diuerſis ſubtis, M vt vna numero coloris intentio eſt in diuerſis oculis diuerſorũ hominu3. ⁊ hoc qꝛ intentionalis ⁊ illimitata, ſed loquẽdo de forma reali ⁊ generabili, vna forma numero nõ põt eſſe, niſi in eadẽ mã, ⁊ ad hoc valẽt rõnes recentiorum, qꝛ forma illa nõ eſt aliud, q̃3 formatio materię, ⁊ ita vt materię differũt, ſic formę. Hęc de ꝑ.

De ſcdo. ¶De ſecundo ṽo inuenuintur plures modi dicendi, ambo tamen reducuntur ad idem. Nã agens influens eſt agẽs per ſe, ⁊ per propriã nãm, agens non influẽs, eſt agens per accñs. Et ꝑpterea ambo modi ſunt vn⁹ modus, ⁊ ita, quicquid eſt contra primũ modum, eſt contra 2m. Tunc dicũt ꝙ idem numero effectus poteſt effici a pluribus agentibus per accidens, vt ide3 numero bos poteſt a pluribus interfici. Secundo dicunt ꝙ ide3 numero effectus non poteſt produci a pluribus agẽtibus per ſe, probant. qꝛ tunc idẽ bis fieret, ⁊ hoc tenet Auerroes. 12. metaphyſi. cõmento. 11. N

Impugñtio ¶Sed hic modus deficit. ꝑma, qꝛ Socrates a Platone fit, ⁊ non per accidẽs, nec per ſe. igitur illa diſtinctio eſt inſufficiens. Secundo, qꝛ per hanc reſponſione3 nõ patet ſi idẽ homo numero poſſit eſſe a pluribus patribus. Propterea animaduerte ꝑmo ꝙ agens eſt duplex. per ſe, ⁊ per accidẽs, per ſe eſt qð per naturã agit, ⁊ ſic Socrates pater eſt agẽs per ſe reſpectu Platonis filij. ꝑ accidens quod non agit per naturã, ſed eſt remouẽs prohibens, vel applicãs actiua paſſiuis. Iterũ per ſe agẽtium aliud per ſe ordinatur in effectu3, vt cęlu3. Aliud ꝑ accidens vt auus ad patre3, ⁊ pater ad filium. O

Dõ magr. ¶Tunc quidam magni Theologi tenẽt. Primo ꝙ ide3 effectus numero poteſt eſſe a pluribus cauſis per accidens, vt patet de boue interfecto. Tenẽt ſecundo, ꝙ ide3 filius quo ad mãm ⁊ formã põt eſſe a diuerſis patribus. ꝓbant, qꝛ corpus hominis vel fit ſolu3 a menſtruo mulieris, vel etiam a menſtruo ⁊ ſemine viri, cu3 ambo generent̃ ex ſupfluo alimenti, vbi idẽ ſit alimẽtũ ⁊ cib⁹, idẽ ſupfluet, ⁊ ideo põt eſſe idẽ filius numero a patribus diuerſis, qꝛ põt idẽ alimẽtu3 ſupereſſe. Tenẽt tertio ꝙ idẽ effectus numero nõ põt effici a diuerſis agentib⁹ ꝑ ſe ⁊ eẽntial̃r ordinatis, ⁊ hoc cõcedũt recẽtiores.

Impugñtio ¶Sed pace hoꝝ dixerim, hoc ſtare non poteſt. Primo, qa ſi idem numero filius poteſt eſſe a diuerſis patrib⁹, tũc idẽ numero poteſt redire, declaratur, qꝛ idẽ alimẽtum poteſt ſuperfluere ante ⁊ poſt morte3. igit̃ põt redire poſt mortẽ. Secũdo, tunc generatio naturalis nõ eſſẽt ordinata, declaratur. quoniã primum principium vñ motus eſt contingẽs, igit̃ ⁊ motus ab illo erit cõtingẽs, ⁊ ſic generatio erit contigens, ⁊ inordinata. P

ꝑpria põ. ¶Propter hęc videt̃ mihi ꝙ ſolũ ab agentib⁹ ꝑ accidẽs poſſit ide3 numero effici, quoniã talia non agũt, ſed magis remouent impedimẽta, quibus actio nõ erat. Argumentũ eoꝝ ia3 eſt ſolutu3, nã l3 idẽ alimentum numero poſſit eſſe, nõ tñ idẽ nutrimẽtum actu, qꝛ calores decoquentes differũt, adſunt alię rõnes, qbus differũt ſemina. ¶Tunc ad rationẽ in principio q̃ſtionis patet ſolutio.

Queſtio. ¶Ulterius q̃runt, vtrum in quolibet pluriũ inſtãtium idem numero generabile datũ poſſit generari. vt ſi Socrates ſit genitus in. a. inſtante, vtrum ipſum, põt vel potuiſſet eſſe genitum in. b. inſtãte. Omiſſis argumẽtis. ꝑmo videbimus de motu. 2° de re mobili.

¶Quantũ ad primũ quidã recentiores tenẽt ꝙ nõ, vbi primo petũt tẽpus ꝑteritu3 non poſſe non eſſe ꝑteritũ, quia aliter ꝑteritũ eſſet futurũ, qð eſt ſimpliciter impoſſibile. Petunt ſcðo motũ eſſe tẽpus, vel ſaltem cõſignificare tempus. 4° phyſicę auſcultationis. tex. cõmẽ. 99. Petunt tertio motum eſſe aliud a mobili, qꝛ mot⁹ ſucceſſionem, mobile permanentia3 importat. Tũc tenẽt tria. Primu3 ꝙ motus cęli factus in vno tẽpore nõ potuit eſſe alio in tempore, probant. qꝛ motu, vel eſt tempus, vel importat tẽpus, ſed tempus factum nõ põt nõ fuiſſe. igit̃ motus factus in. a. tẽpore, nõ poteſt nõ fuiſſe in. a. tẽpore, ex hoc ſequitur ꝙ impoſſibile eſt motũ cęli factum in vno tẽpore, eſſe in alio, vel fuiſſe in alio. Q

¶Secũda ꝯ. Nullus motus inferior põt eẽ in alio tẽpore, q̃3 in eo in quo eſt. Primo, qꝛ oẽs alij depẽdẽt a ꝑmo 8. phyſicorũ ad principium. Secũdo, qꝛ remotio principalis cauſę remouet effectũ, mõ motus cęli eſt principalior cauſa oium motuu3. Ex quo inferunt ꝙ eundẽ curſum numero, quem Socrates hodie facit, non potuiſſet feciſſe.

A ſet feciſſe alio in tempore. Ite3 ſequitur ꝙ ſi Socrates mouet̃ aliquo motu hora vigeſima, ſi expectaſſet vſq; ad horam vigeſimamprimã, non potuiſſet iſto met motu fuiſſe motus, licet potuiſſet alio.

¶Tertia ꝯ. illud qð acgritur ꝑ motũ aliquẽ totalẽ tãq̃3 eius ꝑprius terminus extrinſecus, impoſſ̃e eſt acgri ꝑ aliũ. ꝓbant. qꝛ alius terminus eſt alterius motus, vñ motus vel ipſe terminus eſt, vel numerat̃ ob terminu3. 5° phyſicorum. cõmẽ. 9. quare vnus terminus non põt eẽ, niſi per vnum motum tantum.

¶Alij ⁊ famoſi Theologi dicunt q̃dã contraria his. Primo eni petunt tp̃s nõ eẽ motũ, p3 qꝛ tp̃s eſt menſura, ⁊ motus menſuratũ, mõ menſura eſt alia a menſurato. Ex hoc inferũt ꝙ plures motus pñt eſſe in vno tp̃e, qꝛ plura pñt mẽſurari vna menſura. Secũdo, inferunt ꝙ vn⁹ motus põt menſurari diuerſis menſuris vicibus diuerB ſis, vt ide3 pãnus põt menſurari bis vlna. Scðo, petũt ꝙ hi motus nõ dependẽt ꝑ ſe a motu cęli. ſed ꝙ hę cauſę ſunt ſubordinatę illi, nõ tamẽ dependentes. Ex hoc ſequit̃ ꝙ in diuerſis motib⁹ cęli poteſt eſſe vnus ⁊ ide3 motus inferior. Tertio, petũt ꝙ motus diuerſi poſſunt eſſe ad vnũ terminum numero, p3 de locali recto ⁊ circulari. Tũc dicũt ꝑ ꝙ. a. mot⁹ qui nũc eſt, põt vel potuit eſſe in alio tp̃e, ꝓbãt. qꝛ vnũ mẽſuratũ põt bis eadẽ mẽſura vel diuerſis ęqualib⁹ mẽſurari, vt accepi.

ꝑma ꝯ ¶Tunc ad rõnes cõtra hoc rñdent ꝙ bene aliquis effectus põt bis gñari, imo infinities, nũq̃3 tñ erit bis genitus. ¶Ad 2m dõm. ꝙ ſuppoſitio eſt falſa, nam motus differt a tẽ2a pore, ⁊ ſic idẽ motus põt eſſe in diuerſis tp̃ibus. ¶Secundo tenẽt, ꝙ reſolutio cęli quę eſt hodie inquãtũ motus. potuit fuiſſe heri, ſed inquantũ motus cęli, non po3a tuit, qꝛ vt ſic eſt neceſſaria ab ĩtellectu neĉio mouẽte q C mouet inuariabil̃r. ¶Tertio tenẽt, ꝙ motus iferior q eſt hodie potuit fuiſſe al̃s. ꝓbat̃. qa iſte nõ depẽdet ab illo cęli, niſi ſm ordinẽ. ¶Et ꝑ hoc ad argumenta contra hoc. ¶Ad primũ p3 ſolo, qꝛ cęteri motus nõ depẽ4a dent a motu cęli. ¶Ad 2m ẽt p3, qꝛ motus eſt cauſa ꝑncipalior nõ ſm influentiã, ſed ſm ordinẽ. ¶Tenẽt 4°, ꝙ illud qð acquiritur ꝑ vnã mutationẽ potut acgri per aliã. Primo, qꝛ vnus terminus eſſe poteſt plurium. Secundo, qꝛ diuerſitas poſterioris non arguit differentia3 prioris, ſed motus eſt poſterior termino ſalte3 ſm intẽtionem. igitur variato motu, poteſt idem terminus eẽ.

¶Tunc ad rationem contra hoc p3 ſolutio motus eni de gñabili differt a termino motus, non eni capit eẽ a termino ſm numerum, ſed ſm ſpẽm. Hęc de ꝑmo. ¶De ſecũdo recentiores tenent ꝙ generabile datum non poteſt idem numero vel impoſſibile eſt in quolibet pluriũ inſtantiũ D produci. Primo, qa mutatio qua ꝓducitur non poteſt fuiſſe in alio tẽpore. Secundo, qꝛ motus cęli continuo eſt alius, q eſt per ſe cauſa rerum. Tertio, qꝛ omnes cauſę non poſſunt in diuerſis inſtantibus eſſe eędem numero. Quarto, tunc idẽ numero poſſet redire, dicũt ſecundo ide3 numero nõ poſſe redire. ¶Animaduerte ꝙ famoſi viri tenẽt oppoſitum, ꝙ. v3, ſi aliqð generabile ſit genitum in aliquo inſtante, ide3 numero potuit fuiſſe in alio, quod probat. Primo, qꝛ tẽpus ⁊ inſtans non eſt de eſſentia, nec eſſentiale ꝓducto, igitur genitũ indifferenter põt eſſe in quolibet tempore. Secundo idem numero corpus poteſt eſſe in omni loco. Igirur ide3 numero effectus põt eſſe in quolibet tempore ſibi ęquali.

¶Tũc ad primã dicunt ꝙ vna mutatio numero potuiſſet produci in diuerſis temporib⁹, vel poſito ꝙ nõ, adhuc vnus terminus numero põt eſſe pluriũ mutationũ ¶Ad 2m dõm. ꝙ motus cęli non eſt cauſa eoꝝ quę hic agũtur, ſed hę cauſę vna cũ cęlo ſunt cauſę ſubordinatę ad vnũ, ⁊ non per influentia3, nec per aſpectũ, qcqd dicat Ptolomęus, cuius nũc auctoritas nõ recipit̃. ¶Ad 3m dõm. ꝙ omnes cauſę poſſunt concurrere in diuerſis temporibus, qꝛ cauſa particularis ⁊ cęlum, nam cęlum per naturã eſt cauſa, quę ſemper eſt eadẽ. ¶Ad 4m nego cõſequentiam, qꝛ l3 remaneat eadem materia, ⁊ idẽ agens, nõ manet eade3 potẽtia reſpectiua, quia illa deſinit in aduentu formę ſm Auerroem, ⁊ ſic in hac re nulla videtur neceſſitas, verum tenẽdo mentẽ. Ptolomęi, ⁊ cęterorum aſtronomorum qui volũt cęlum agere motu ⁊ lumine, tunc oportet dicere ꝙ ſicut ꝯtinuo eſt aliud ⁊ aliud lumen, alius ⁊ alius motus, ⁊ planetarum configuratio, ſic cõcurſus concurſarum nunq̃3 poteſt eſſe niſi in vno tempore, tu vero in his conſidera. E F

recognes. ¶Et quoniam mã dicit̃ multiplex, nã ſubtũ alteratiõis mã dicit̃, ⁊ ſubtu3 lationis mã dicit̃, ⁊ ſubiectum augumẽtationis mã dĩ, ideo nunc exponit ꝑpriũ ⁊ ꝑncipale ſignificatũ materię ſm Philoponũ. ⁊ dicit. Eſt aũt materia maxie qdẽ ⁊ ꝑprie ſobtu3 gñationis, ⁊ corruptionis ſubſceptibile, modo autẽ aliquo. ſ. non ꝑprie ⁊ maxime eſt idẽ ſubiectũ ⁊ alijs trãſmutationibus. q̃ mã ꝑprie ⁊ maxime ſubtũ eſt gñatiõis ⁊ corruptionis, aliarũ ṽo trãſmutationũ ſubtũ eſt aliquo mõ, nõ ꝑpe nec maxime. Cuius cã3 affert. ⁊ inqt. Qm̃ oia ſubta, q̃ ſunt ſuſceptiua aliarũ trãſmutationũ, ſunt ſuſceptiua aliquaꝝ cõtrarietatũ (vt viſu3 eſt) at mã eſt cõe ſubtũ ſalte3 remotũ oiu3 ꝯrietatũ, ⁊ ſic quaten⁹ eſt ſubtũ cõe ac remotu3 oium cõtrarioꝝ, eſt ſubtũ oium aliarũ trãſmutationu3, ⁊ ſic p3 ſignificatũ. principale ipſius materię ſm Ariſto.

G De corporeitate. ¶In cõmẽtarijs multa diſputauimus, in quibus recognoſcenda ſunt aliqua, ⁊ ꝑmo de illa forma miſtionis quã aliq appellãt corporeitatẽ, circa quã ſunt plura videnda, ꝑmo qd ſit, ad qð reſpondẽt qdã, ꝙ ſit corporeitas de gñe ſubę, per quã hõ eſt corpus, alij dixerunt ꝙ eſt forma miſtionis, per quã homo eſt corpus miſtũ virtualiter ꝯtinẽs elemẽta. Nõ eni3 hęc forma eſt el̃nta, vl̃ formę elemẽtarię collectiuę, ſed q̃da3 forma alia ab illis, virtual̃r illas oẽs cõtinẽs, per quã hõ eſt corpus miſtu3 ſubal̃r. Scðo, vtrũ hęc forma corporeitatis differt ſm rem ab aia intellectiua. Rñdent ꝙ ſic, ⁊ ꝓbant primo, qꝛ diuerſoꝝ agentiũ, quę agũt diuerſis actionibus ipoſſ̃e eſt terminũ eẽ vnũ ⁊ eundẽ numero, vt 5° phyſi. patet, ſed hõ in gñatione hois agit ꝑpria mutatione, ⁊ de⁹ in creãdo aia3 agit alia actione, igit̃ alia ⁊ alia for̃ terminat hincide. ¶Pręterea. Sumus in eo inſtãti in quo corrumpitur ꝑcedẽs forma ſenſitiua in embrione, aut ergo ꝑ agẽs nãle iducit̃ in eodẽ ſigno duratiõis alia forma in mã ſic diſpoſita, aut nõ, non eſt dicendũ ꝙ nõ, quia agẽs nãle nũq̃3 agit corrumpẽdo aliquam forma3 vnã, quin gñet ſm aliã. Eſt eni corruptio vni⁹ gñatio alterius. Sin aũt dicam⁹ ꝙ ſic, cu3 ꝑ eodẽ ſigno durationis, qñ mã eſt vltimate diſpoſita, iducit̃ intellectiua. igr̃ ſil̃ in mã erũt duę for̃ ſubales aia ĩtellectiua ⁊ corpeitas diſtinctę ſm rẽ. Tertio, cu3 anima intellectiua adueniat materię prius natura ſaltem, ⁊ ſi non prius tempore, q̃ modo ſaluatur generatio. Dictũ eſt eni3 qð ois mutatio aduenięs enti in ctu eſt alteratio, vel nõ eſt generatio. Reſpõdẽt, ꝙ ſaluatur generatio, qꝛ corporeitas nõ aduenit materię prius tempore, ſed ſimul tempore cũ anima intellectiua eãdem materię po^am ꝑficiẽs, quã ꝑficit aia intellectiua. Nõ eni eſt credendũ ſm iſtos, ꝙ materia alio inſtãti tẽporis recipiat corporeitatẽ, ⁊ alio aia3 intellectiuam, ſed eodẽ inſtanti tp̃is a deo recipit ĩtellectiuã aiam, ⁊ ab agẽte nãli recipit corporeitatẽ, nec eſt

Te. cõ. 12. H

I crededū ꝙ alia potētia recipiat corporeitatē, ⁊ alia intellectiuā aiaʒ, ſic enim nō eēt vna gñatio hoi, ſed eadē po⁹ ab agēte nāli recipit corporeitatē ꝑ extractionē factā ab illa potētia, ⁊ adeo recipit aiam itellectiuā per creationē, ⁊ ſic ſaluat̃ rō gñationis, cū aia intellectiua nō adueniat enti in actu prius exiſtēti tpe. Quarto ſi hō hʒ duas formas, quo mō hō ē vnū cōpoſitū, ⁊ ꝑ ſe vnū. R̃ndēt, ꝙ ideo hō eſt ꝑ ſe vnū, q᷑ mā recipit illas duas formas ſimul tpe, ⁊ vna ⁊ eadē potētia. Ea enim potentia qua ab agēte nāli recipit corporeitatem, eadē a deo ꝑ creationē recipit intellectiuā aiaʒ, ⁊ eo inſtāti quo ab agēte nāli recipit, corporeitatē a deo recipit aiaʒ intellectiuam, ⁊ ſic hō eſt vnum per ſe, q᷑ recipit illas vnica potentia, ⁊ vnico ſigno durationis. eſt ⁊ alia rō, q᷑ lʒ ſil̃ tēpore recipiātur, tñ corporeitas prius nā recipitur, vt diſpō ad intellectiuā aiam, ⁊ ſic hō eſt vnū per ſe ab vltima forma, q̃ eſt itellectiua aia. Quinto, vtrū i aliȷs ponenda eſt hęc corporeitas, an in ſolo hoie, dicūt ꝙ in ſolo hoie ponēda eſt. Cā eſt, q᷑ niſi poneret̃ in hoie agēs nāle corrūperet aliquā formā, ⁊ nō generaret aliā. Hęc
K eni eſt dr̃ia inter agēs nāle, ⁊ agēs diuinū, ꝙ agēs diuinuʒ pōt agere aliquā formā nō corrumpendo priorē, agēs nāle nō pōt agare formā, niſi corrūpat priorem, ⁊ non pōt corrūpere prioreʒ niſi aliā gñet, ⁊ ſic opʒ ponere corporeitatē vt ſaluetur corruptio ſenſitiuę prioris, q̃ p̃ceſſit in embrione. In aliȷs miſtis nō opʒ q᷑ vltia forma inducitur ab agēte nāli, ⁊ oēs p̃cedentes corrūpuntur. ex qb⁹ ſequit̃ ꝙ corporeitas, q̃ eſt forma hoīs, eſt ꝓpria hoi ⁊ in ea nō cōueniūt alia miſta, cū ſit vltima diſpoſitio, q̃ ita facit ꝓ inductiōe itellectiuę aię ꝙ nō pro aliȷs iterū pʒ corporeitatē vltimo induci vt diſpōnē vltimā, quę facit ꝓ aia itellectiua, q̃ ſimil̃ tpe recipit̃ in mā cū illa, prius tñ nā, pʒ vlterius qd pater ⁊ mater dāt in
L gñatiōe. nā dant vltimā diſpōnē, q̃ eſt iſta corporeitas, ⁊ alia q̃ faciunt ad hāc, ⁊ hoc rōne hō generat̃ ab homine, q᷑ gñatur oē reqſitū ad inductioneʒ aię. Hęc. pōt eſt refutata in cōmētarȷs q̃ nuperrime ędimus in libris de aia. ideo hʒ ſufficiant. ❡ Circa 2ᵃᵐ pōnem aiaduerte ꝙ Auicēna. ⁊ Auer. differūt in pōne corporeitatis, nā Auicēna ſupponit corporeitatē, ⁊ corpus ipm, vt ꝑſe ſubʒ generationis ac corruptiōis. ⁊ ꝓpea cōtra Auicēnā ſeqtur gñationē eē alterationē, q᷑ ad ipſuʒ ſeqt̃ gñationeʒ eſſe trāſmutationē alicui⁹ ſubito ꝑmanēte in actu, quaten⁹ eſt ſubtū illius, in qō ſit tranſmutatio. At ſm Auer. corpus nō ſupponit̃, vt ſubʒ ꝑ ſe eius, in quo eſt trāſmutatio, ſed ſupponit̃ corporeitas, vt qōdā ſimul ſuſceptū in mā cū ea forma, cuius eſt gñatio, qō ſuſceptū p̃ſupponitur, vt diſpoſitiuū eius, cuius eſt gñatio, vt dictuʒ eſt. Hoc eni remanere ſub vtraqʒ 9rietate, nec Ariſto. nec Philoponus, nec Auer. negaret, cū cōcedat de diaphano, ⁊ de humido, ⁊ ſic pʒ dr̃ia iter Auicēnā, ⁊ Auer. quā
M nō aiaduertētes qdā Iunioꝝ blacterizāt cōtra ea, quę nos ſcripſimus. ❡ De formis vō particularib⁹, lʒ poſitio, quā ſcripſimus, poſſit eſſe ſatis ꝓbabilis, tñ dicerē nūc ꝙ oppoſita poſitio videt̃ magis ꝑipatetica. Prio, q᷑ eſt q̃ſi pn̄ᵐ in phia peripatetica ꝙ agēs nāle nō pōt attingere eſſentiā materię purę, niſi corrūpat formam ſubālē. q̃ p̃ceſſit. igit̃ in aliȷs ab hoie, cū agens inducit vltimā formā, opʒ vt corrūpat oēs priores, alioqd gñatio vnius nō eēt corruptio alterius. Añcedēs lʒ ſit manifeſtū, ēt pʒ ex dr̃ia agentis nālis, ⁊ agētis diuini, nam agēs diuinū pōt agere priorē formā in mā 9ſeruando. Agēs vō nāle nō pōt agere nouā formā priorē cōſeruādo, ſʒ illā penitus corrūpēdo. Ex hac ratione videt̃, ꝙ tales formę nō ſunt cōpoſſibiles cū forma vltimo indu-

De formis ꝑticularibus.

N cta. Scdo, rō q̃re duę formę ſil̃ pñt induci in eadē mā, eſt qñ inducūtur a diuerſis agētibus, quorū alteꝝ conſeruat actionē alteri⁹. Nō formę illę, ⁊ forma vltima nō ſunt iductę diuerſis agētib⁹, ſʒ ab eodē nāliter agente, qō nō gñat, niſi corrūpat. Tertio, rō quare duę formę pñt ſimul eſſe in eadē materia, eſt qñ materia recipit illis ꝑ eādē potētiā. Diuerſę enim potētię nō pñt eē euſdē formę (vt Auer. ingt. 12. libro meta.) Una tñ pōt eē diuerſarū formaꝝ, qñ ſunt a diuerſis agentib⁹, quoꝝ alteruʒ nō deſtruit actionē alterius, ſed mā nō reſpicit vltimā formā, ⁊ formas ꝑtiales eadē potētia reſpectiua. g̃ nō pōt ſimul ſtare in mā. Q᷑ nō reſpiciat illas eadē potentia reſpectiua, pʒ. q᷑ oporteret, vt per illam potētiā reſpiceret diuerſa agētia, quoꝝ alterū nō deſtruit actioneʒ alterius, at talia diuerſa agētia nō ſunt, ideo nō pñt
O eſſe ſimul in materia. Sʒ qm̃ 9 pōnē hāc ꝑipateticam nulla rō videt̃ efficax, niſi illa experiētia de digito amputato, ego crederē, ꝙ ſi digitus aliqs eēt totalr̃ amputatus, nūq̃ʒ poſſet parti priori cōtinuari. Sū tñ obſeruatū eſt digitū reuniri, qñ nō totalr̃ fuiſſet amputat⁹, nā adhuc aia in illo reſidere poterit, ⁊ ſic virtute illi⁹ reuniri poterit. Tu vō ſcias in his nullā eē neceſſitateʒ ꝓ altera ꝑte, nā qō dicunt medici de membris, ⁊ de formis eoꝝ, medice eſt intelligēdū. Medice eni intelligendo cōplexio eſt forma mēbri, q᷑ merito huius opationeʒ prouenire autumant, merito hu⁹ ledi, ⁊ iuuari credūt quę ſufficiūt ad opa medici. Oīa eni dirigūt medici ad opus vel cōſeruatiuū, vel reductiuū, vel p̃ſeruatiuū, vel curatiuū, ꝓ oīb⁹ vō his ſatis eſt eis cōplexionis aut cōſeruatio, aut curatio, aut id tale. Cū eni 9ſeruat cōpl̃onē, mēbrū ſm ſubām indicat cōſeruare. cū p̃ſeruat complexionē, p̃ſeruat mēbruʒ, cū reducit cōpl̃onē, reducit mē-
P brū, cū curat cōplexionē, curat mēbrum. g̃ ſi ꝓ oī actu medici circa ſubāʒ mēbri Medicus indicat ſufficere reſpicere ad cōplexionē. g̃ medice loquēdo dicēdū eſt cōplexionē eē totā ſubāʒ mēbri. At Phs nālis, qui ꝑſpicit rerū naturas, cū cōplexionē ſciat reſultare ex qualitatibus, coget̃ dicere cōplexionē eſſe q̃litatē. Pʒ g̃ apud medicos mēbra eē diuerſaꝝ formarū. ſubāliuʒ, quę ſunt eorū cōplexiones, apud Phm vō, oiuʒ mēbroꝝ eſt vna forma totalis, plures tñ qualitates, vt dictū eſt. Quęrit̃ in cōmētarȷs etiā vtrum idem effectus nūc, vt niphus antēq̃ʒ ſit, poſſit eſſe a diuerſis generātibus? ⁊ determinauimus ꝙ nō, quia gñatio nālis eſt determinata, ⁊ ſic opʒ, vt determinatus effectus ꝓficiſcat̃ a determinato agente, aliogn nō eſſet determinata. Sed cōtra accidit
Q dubitatio. p̄mo, q᷑. a. effect⁹ antēq̃ʒ fiat, cōtingit fieri. a. b. cā. Igit̃ ad oppoſitā qualitatē. a. cōtingit nō fieri. a. b. cā. 9tingit nō fieri. a. b. cā. g̃ 9tingit fieri ab alia, cā q̃ʒ. a. b. q᷑ ſi cōtingit nō fieri. a. b. cauſa, ⁊ cōtigit fieri tūc 9tingit fieri ab alia cā. ❡ Pręterea. Inter. b. cauſaʒ ⁊. a. effectuʒ, q nōduʒ eſt, ⁊ pōt eſſe, ordo eſt ꝑ accñs atq̃ʒ 9tingens, igit̃. a. cōtingit fieri. a. b. ⁊ fieri nō. a. b. ⁊ ſic videtur ꝙ poſſit fieri ab alio q̃ʒ. a. b. Hęc argumenta ſunt difficilia. Propterea dixerunt vnū effectū nōdum exñteʒ fieri poſſe a diuerſis agētib⁹ iter ſe, ⁊ cū effectu accñtalr̃ ordinatis. Verū pōt defendi poſitio in cōmētarȷs poſita. Et ſic dico ad primū ꝙ. a. effectus, qui nōduʒ factus eſt, contingit fieri. a. b. cauſa, ⁊ 9cedo ꝙ 9tingit nō fieri. a. b. cauſa, q᷑ pōt impediri, ⁊ nūq̃ʒ fieri, ex quo 9tingit fieri. Nego tñ, ꝙ cōtingit fieri ab alia cā q̃ʒ. a. b. qm̃ ſi cōtingit fieri, nō niſi. a. b. cōtingit fieri. Dicit̃ eni 9tingēs fieri, nō q᷑ cōtingat fieri ab alia cauſa q̃ʒ. a. b. ſed q᷑ 9tingit fieri, ⁊ non fieri. a. b. qm̃ contingit impediri. Per idem ad 2ᵐ cōcedo ꝙ inter. a. ⁊. b. eſt ordo cōtingens, ⁊ ꝑ accidens,

quoniā

Com. 18.

A qm̃. a. pōt fieri, ⁊ pōt non fieri. a. b. ❡ Pręterea. Pōt eſſe. b. ⁊ pōt nūq̃ʒ eē. a. g̃ eſt ordo per accidēs, nō tñ eſt ordo per accñs ex eo, q᷑ poſſit eſſe ab alio q̃ʒ. a. b. quoniā ſi pōt eſſe, nō pōt eſſe niſi. a. b. tñ eſt ordo per accñs inter. b. ⁊. a. q᷑ cōtingit. b. eſſe, ⁊ nunq̃ʒ eē. a. Hęc ſunt dicēda (vt mihi videt̃) pro defenſione poſitionis peripateticę. Utrū vō hęc poſitio ſit ſimpl̃r vera, nunc nō determino, ſʒ remitto rē ad veriores, ⁊ ſapientiores. Quęrit̃ etiā in cōmentarȷs vtrū aliqs effectus ꝓductus in aliq̃ inſtanti, potuit eſſe ꝓductus in alio, vt in priori, vel poſteriori. Pro dilucidatione aiaduertenduʒ, ꝙ hęc ꝓpoſitio eſt multiplex pro quāto ſubtuʒ pōt intelligi ſm cōpoſitionē, ⁊ ſm diuiſionē. Si eni intelligit̃ ſm cōpōnē, ſenſus eius eſt de p̃terito, q᷑ eſt ſenſus. Utrū aliqs effect⁹ ꝓductus in aliquo inſtanti, vt productus in illo inſtanti,
B potuit eē productus in alio, ⁊ ſic de qōne nulla prorſus eſt dubitatio, q᷑ nec res ſucceſſiua nec res ꝑmanēs ꝓducta in aliquo inſtāti, vt ꝓducta in illo potuit eē ꝓducta in alio. Sin autē intelligit̃ ſubtū ſm diuiſionē, ei⁹ ſenſus eſt de futuro, vel de p̃terito ꝑ implicationē de futuro. Eſt eni ſenſus, vtrū effectus ꝓductus in aliquo iſtanti antēq̃ʒ eēt ꝓductus in illo inſtāti, potuiſſet eē ꝓduct⁹ in quocūq̃ʒ alio ab illo. Et tūc ō hoc aliq dicūt ꝙ nō, aliqui ꝙ ſic, ⁊ hñt bonas rōnes. Ego vō arbitror ꝙ tēpus (vt Alexander dicit ꝑ metheo.) pōt accipi dupl̃r. Uno mō ꝓ mēſura ſiue quātitate ſimpl̃r nihil aliud intelligēdo, ⁊ ſic dicerent talē effectū ꝓductū in vno tēpore vel inſtanti antēq̃ʒ ꝓductus eēt potuiſſe eē ꝓductū in quocūq̃ʒ alio, qm̃ nec tēpus ſic ſumptū eſt cauſa rei, nec res eſt cauſa tēporis. Sʒ ſolū eius quantitatiua mēſura, mō
C idē mēſuratū pōt diuerſis mēſuris mēſurari, mō ſint ęq̃les, ⁊ ſic illa ꝓductio potuit eē in quocūq̃ʒ alio inſtanti. Alio mō pōt accipi tp̃s, ꝓut eſt fato affectum hoc cęleſti cōſtitutione diſpoſituʒ, ita vt ſit dicere tp̃s cū nexu oiuʒ cauſarū q̃ ſunt cū illo tēpore, ⁊ ſic dicerem ꝙ effectus ꝓductus in vna inſtāti vel in vno tēpore, non potuit eē ꝓductus in alio, q᷑ cū illud tp̃s dicat nexū oium cauſaꝝ, a quibus eſt ille effectus, nō poteſt effectus eſſe ab alio nexu q̃ʒ ab illo, vt proxima dilucidatione patuit, ⁊ hʒ eſt verū in ſucceſſiuis, ⁊ ꝑmanētibus. Dicebamus eni effectū cōtingēter eſſe a ſua totali cauſa, q᷑ pōt impediri. nō tamē pōt eſſe ab alia cauſa, q̃ʒ ab illa totali. g̃ effectu ꝓductus in aliquo tēpore antēq̃ʒ eēt ꝓduct⁹, non potuit eſſe ꝓductus in alio tpe, ſumēdo tp̃s ꝓ tpe affecto nexu omnium cauſarū, e quibus ille ꝓducitur. Hęc dilucidatio (vt arbitror) eſt peripatetica.

D

De augumētatiōe. Anti. c. 79.

❡ De augumentatione autē reliquum eſt dicere, ⁊ quid differt a generatione ⁊ alteratione, ⁊ qūo augumentatur vnūquodq̃ʒ quod augumentatur, ⁊ diminuitur qōcūq̃ʒ diminuitur.

Dilucida°. te. c. eiuſdē

❡ De augumentatione vō reliquum eſt dicere, ⁊ quo differt a gñatione, alteratione ve, ⁊ qūo auget̃ eoꝝ, quę augent̃, ſinguluʒ, ⁊ minuitur, eoꝝ quę minuuntur, vnūquodq̃ʒ.

Com. 79.

❡ Perfecit hactenus daclarare tā gñationē, q̃ʒ alterationē. Nūc de augumētatione ꝓponit, dicit̃ autē augumētatio gręce auxeſis, latine. Tū augumētatio. Tū auctio. Tū incrementū. minutio vō dicit̃, phthiſis latine diminutio, ſiue iminutio. De auxeſe ⁊ phthiſi, hoc eſt incremento, ⁊ iminutione nūc ꝓponit, proponit aūt duo. vʒ. quo differt a gñatione, ⁊ alteratione, ac latione. itēq̃ʒ ⁊ qūo augeat̃ augumentabile, qūo ve iminuat̃ diminuibile. Hic ꝑfectā colliget deſcriptionē, a ipſo eni augumē-
E tabili colliget genus ipm, ab aliorum motū dr̃ia colliget differentiā, ⁊ inde perfectā 9gregat definitionem.

recog̃nes.

❡ Quę in cōmētarȷs dicta ſunt, bñ ſe hñt ad vba, tamē Philoponus dicit ꝙ Ariſt. duo ꝓponit differere de augumētatiōe. ſ. quo dr̃ant, ⁊ quo mō augeant̃, q̃ augeſcūt. ⁊ hoc ingt. De augumētatione aūt reliquū eſt dicere, ⁊ exponit, quę, ⁊ ingt, ⁊ qd differt a gñatione ⁊ alteratione, vtrū ſm vnuʒ, an ſm plura, ⁊ qūo augumētet̃ vnūquodq̃ʒ eorū, quę augent̃, ⁊ diminuit̃ vnūquodq̃ʒ eorū, quę diminuunt̃. ❡ Pro cui⁹ intell̃ij (vt notat Philoponus) aiaduerte ꝙ artiū q̃dā cōueniūt in mā, ⁊ differunt in forma, vt tectonica ⁊ nauifactiua, nam vtriſq̃ʒ cōmunis mā ſunt ligna, formaʒ vō, hęc qdem nauigȷ, illa vō ianuę vel abaci agit. Alię differūt mā, ⁊ conueniunt for-
F ma, vt argentaria ⁊ ęraria, nā ęrarię mā eſt ęs. Argentarię vō mā eſt argentuʒ. attñ vtraq̃ʒ euſdē fere formę eſt operatiua, vtraq̃ʒ eni vrceolū, vt ita dixeriʒ, ⁊ patellā facit, ⁊ huiuſmodi. Alię differūt mā ⁊ forma, q̃ ſunt penitus ſeꝑatę, vt tectonica ⁊ medicinalis, nam tectonica māmʒ hʒ ligna, hęc vō humana corpora. Tectonica eſt ianuę vel ſedis formā faciēs. Medicinalis ſanitatē nroꝝ corporū. g̃ cū ois ars conſideret mām ⁊ formā, opʒ q veſtigat de gñatione, ⁊ augumentatione, ſciat ꝙ differant ſm vtraq̃ʒ. ſ. materiā ⁊ formā, ideo ꝓpoſuit duo, ⁊ quo differūt vt materia, ⁊ quo mō, vt forma.

Diuiſio artium.

❡ Scrutandū itaq̃ʒ primo, vtrū ſolum in ipſo circa qō eoꝝ adinuicē differentia eſt. Ubi gratia, ꝙ ex hoc in hoc trāſmutatio, vt ex potentia ſubſtātia in actu ſubſtātiā, gñatio eſt. q̃ āt circa magnitudinē, augumentatio ⁊ diminu-
G tio. quę autē circa paſſiones, alteratio. vtraq̃ʒ autem, ex potentia exiſtētibus in actū trāſmutatio, dictarū eſt. An etiā modus differt tranſmutationis? videt̃ eni qō alteratur, nō ex neceſſitate tranſmutari ſm locuʒ, neq̃ʒ qō generat̃. quod autem augumentat̃ ⁊ diminuitur, alio autem mō ab eo qō fertur. qō enim fertur, vniuerſum mutat locū. qō aūt augumētatur, quēadmodū qō deducitur. hoc eni manēte, particulę trāſmutantur ſm locum.

Ant. c. 80.

❡ Cōſiderandū itaq̃ʒ primo, vtrum eoꝝ adinuicem differentia ſolum ſit penes id ad quod
H ſunt. Ubi cauſa. ꝙ hęc quideʒ tranſmutatio q̃ eſt ex hoc in hoc, vt ex potentia ſubſtantia, in actu ſubſtātiā, generatio eſt, quę vero ad magnitudinem, auctio, ⁊ imminutio, quę autem ad affectiones, alteratio. Ambę autem ſunt ex entibus potētia in actū tranſmutatio eorū quę dicta ſunt. Aut etiā trāſmutationis refert modus, videtur enim quod quidē alterat̃, nō ex neceſſitate ſm locum trāſmutatū, neq̃ʒ qō generatur, ſed qō augetur, ⁊ minuit̃, verū mō altero ab eo, qō fertur. Quod q̄dē eni fertur, totum ꝑmutat locuʒ, qō vero auget̃, quēadmodum id quod extendit̃, ipſo enim permanente, partes ſm locum mouentur.

Dilucida°. te. c. eiuſdē

❡ Tranſmutationes differūt trifariā, vel penes terminos ad quos, aut penes modos trāſmutandi, aut penes

Com. 80.

I ſubiecta, de dr̃ia penes ſubiecta, alibi dixit, ⁊ poſterius q̃dã adijciet. Nunc ꝓponit vtrũ augumentatio ab alteratione, ⁊ gñatiõe differat, penes terminos, aut penes modos qb⁹ trãſmutationes fiũt, penes qdẽ terminos, vt ſit hęc qdem gñatio ad ſubam. Illa alteratio ad paſſiones. Iſta augumentatio ad quantitatez, penes vero modos, vt gñatio ⁊ corruptio ⁊ alteratio non ſint in loco, augumentatio võ ſit in loco, ſed mõ alio a latione. nã latio maxime recta eſt in loco ꝑmutanter, q꞉ locũ deſerit, ⁊ locũ accipit, at augumẽtatio eſt in loco nõ ꝑmutãter, ſ꞉ permanẽter, q꞉ eſt in loco, queadmodũ qd̃ circũcirca rareſit ipſo exiſtente fixo. Hęc igiꝛ eſt q̃ſtio. inquit. Cõſiderãdũ itaq꞉ p̃mo, vtrũ eoꝝ adinuicẽ dr̃ia ſolũ ſit penes id ad qd̃ ſunt, hoc eſt penes terminos ad quos. Vbi cauſa, ꝙ hęc qdẽ trãſmutatio q̃ eſt ex hoc in hoc, vt ex po ſuba in actu ſubaz, gñatio eſt, quę võ ad magnitu-

K dinẽ, ſit auctio, ⁊ imutatio, q̃ aũt ad affectiones ſiue paſſiones, vt ad qualitates de 3ª ſpẽ, ſit alteratio, ⁊ ne ſit cõtẽtio antiqua ſubdit, ambę aũt hę. vz, auctio ⁊ alteratio ſunt ex entib⁹ in potẽtia in actu trãſmutatiões, eoꝝ q̃ dicta ſunt. vz. alteratio q̃litatis, auctio q̃ztitatis, hoc itaq꞉ adijcit, ne qs credat ſolã gñationẽ eẽ ex ente in potentia ad ens in actu. Hoc eõ p̃mũ mẽbrum q̃õnis, deinde ſubſcribit 2ᵐ. d. aut etiã trãſmutatiõis refert modus, ita vt non tm̃ penes terminos differãt, ſed penes modos, ⁊ hoc declarat. d. Videꝛ eni qd̃ alteraꝛ, nõ ex neceſſitate ſm locũ trãſmutatum, neq꞉ qd̃ generaꝛ, ſed qd̃ augeꝛ ⁊ minuiꝛ, videtur ſm locũ trãſmutari. veruz mõ altero ab eo qd̃ fertur, ⁊ loco moueꝛ. Qd̃ qdẽ enim ferꝛ, totuz locũ permutat, maxime in motu recto, qd̃ võ augeꝛ, mu-

L tat locũ, queadmodũ mutat id qd̃ extendiꝛ aut rareſit, elaũno eni gręce, extẽdo, ſiue duco, ſiue rareſio latine, nã qd̃ rareſit, hoc mõ moueꝛ, ꝙ ipſo ꝑmanẽt ſm eundẽ locũ, partes eius ſm locũ moueñꝛ, eſt igiꝛ q̃õ, vtruz augumẽtatio differt a cęteris motib⁹ penes termĩos tm̃, an penes modos, ⁊ ſic litera eſt ſuſpenſiua.

recognes. ℂ Exeqtur de ꝓblematibus, ⁊ p̃mo ſ꞉ Philoponũ quęrit. 2ª ibi [An etiã ſoluit] Cuz eni ꝓpoſuit dicere dẽ materia, ⁊ de forma, q̃rit vtrum ſolũ differant in ipſo circa qd̃, hoc eſt in ſola mã, an etiã in forma, ⁊ in modo꞉ ſoluit q̃ ꝙ in vtroq꞉. ⁊ ſolꝰ eſt, ꝙ Ariſto. ſumit hꝰ trãſmutationes differre mã, q꞉ differunt p̃dicamento circa quod ſunt. nã ſuba eſt mã in qua ſunt gñatio, ⁊ corruptio, quale eſt mã in qua eſt alteratio, Quãtuz võ mã, in qua ſunt auctio, ⁊ iminutio. differunt etiã forma, q꞉ gñatio fit ſine eo qd̃ ipm̃ genitum mutet locũ, nec mutabiliter, nec ꝑmanẽter. Alteratio ſilr̃, mot⁹ võ localis eſt cũ mutatiõe loci mutabilr̃. auctio võ ⁊ diminutio facit mutare locũ

M ꝑmanenter. ℂ Quo võ ad vba attinet, q̃res cur dixit. [Vtraq꞉ autẽ ex potẽtia exñtibus] cũ vtraq꞉ vbuz non dicaꝛ niſi de duobus, at Ariſto. enumerauit tres mutationes. ḡ debuit dicere oĩbus aũt, ⁊ non vtraq꞉. Innuit Philoponus rñſionẽ, ꝙ reſpexit ad genus, nã ſm gen⁹ duę mutationes ſunt. ſ. ſm ſubam, ⁊ ſm accñs, ⁊ ꝓpea dixit vtraq꞉, q꞉ tam ea tranſmutatio q̃ eſt ad ſubm, q̃z quę eſt ſm accñs vtraq꞉ eſt de potentia ad actũ. ℂ Dubitabis rurſus, q꞉ Ariſto. nõ ꝓpoſuit dicere de motu locali. ergo male diſtinguit auctionẽ ob ipſo motu locali, innuit ſolu. Philoponus, ⁊ bñ, ꝙ hoc nõ facit p̃maria intẽtiõe, ſ꞉ quaſi obiter, ⁊ ꝑ accñs, qa cũ motu locali ipſa auctio vĩ valde conuenire. ideo erat neceſſariũ dicere de dr̃ia inter ea. ℂ Rurſus dubitabis, q꞉ in libro phyſico. dcm̃ eſt, ꝙ motus localis eſt p̃mus motuũ. ergo nihil põt alterari vel generari, qd̃ nõ moueaꝛ localr̃. inuit Philoponus ſolõnẽ, ⁊ rectã, ꝙ motus localis eſt primus, q꞉ nihil

Dubitatio.
pª dubõ.
2ª dubõ.

N põt generari, qn p̃cedat motus ſaltẽ in alio, vt in ipo generante, ſilr̃ nihil põt alterari, quin p̃cedat motus localis in alio, vt in ipſo alterãte, at aliquid põt generari, ⁊ nõ mutare locũ. Nõ eni ceruſa ex plũbo facta mutat locũ, neq꞉ lac ex ſanguine factũ mutat locũ ſimili rõne de alterabili dõm. q꞉ põt lapis caleſieri nullo penitus loco permutato. ℂ Pręterea. Dices cur Ariſto. nõ aſſignauit dr̃iaz inter augumentationẽ ⁊ extẽſionẽ. inuit ſol. Philoponus, quia patet, nã extenſio fit ſemꝑ ſ꞉ vnã diametrum, aut longũ, aut latus, at augumentatio ſimul ⁊ ſemel fit ſm omnez diametrum. 3ª dubõ.

Anti.c.81. ℂ Non quemadmodum quę ſphęrę. hę enim, in ęquali loco toto manente, tranſmutantur. quę autem eius quod augetur, ſemper in ampliorem locum. in minorem autem, quę eius quod diminuitur.

O

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ℂ Non queadmodum quę ſphęrę: hę quidem enim ęquali in loco tranſmutãtur, toto ipſo permanẽte. Sed quę ſunt eius quod augetur, ſemper in ampliorez locum, quę vero eius qd̃ minuitur. in minorem.

Com̃.81. ℂ Sed contra argues, qa ſi qd̃ augeꝛ mutat locũ ſm ꝑtes, tunc non differt ab eo qd̃ moueꝛ circulariter. Rñdet. nõ. ſubaudi moueñꝛ partes aucti, queadmodũ moueñꝛ partes quę ſunt ſphęrę. Hę qdez eniz ęquali in loco trãſmutanꝛ, toto ipſo permanẽte, ⁊ ſic mutat locum ſm partes, ipſo loco ſemꝑ exiſtẽte, ęquali, ſed ꝑtes quę ſunt eius, quod augetur ſemper trãſmutãtur ⁊ rareſiũt in ampliorem locum, quę võ eius, quod minuiꝛ, in minorem, ⁊ ſic loci non ſeruatur ęqualitas.

recognes. ℂ Intelligas etiã ꝙ Ariſt. obiter, ⁊ nõ de primaria intẽtione ponit differẽtiã inter motuz ſphęricũ, ⁊ augumentationẽ, ductus neceſſitate ꝯueniẽtię, quę p̃ma facie videꝛ eſſe inter eos. Denũ epilogat. ⁊ inqt. Qz igiꝛ auctio

P differat non ſolũ in ipſo circa qd̃ hoc eſt mã, ſed etiã ſic hoc eſt forma ⁊ modo, manifeſtũ eſt. tacuit autẽ dr̃iã inter auctionẽ, ⁊ extẽſionẽ, q꞉ vt dictũ eſt, patet.

Anti.c.82. ℂ Qd̃ igitur differt nõ ſolũ in ipſo circa quod, ſed ⁊ ſic, traſmutatio eius quod generatur, ⁊ alteratur, ⁊ augumentatur, manifeſtum eſt.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ℂ Quũ quidem igitur tranſmutatio eius quod generatur, ⁊ alteratur, ⁊ augetur. non tm̃ differt penes id ad quod, ſed etiam ſic patet.

Com̃.82. ℂ Soluit q̃õnez, ⁊ vult ꝙ eiuſmodi trãſmutationes differunt penes terminos ad quos, ⁊ ſic, ſ꞉ penes modos.

Anti.co.83 ℂ Circa qd̃ aũt eſt tranſmutatio augumentationis ⁊ diminutionis (circa magnitudinez autem videtur eſſe) quod eſt augeri ⁊ diminui qualiter accipiendum eſt.

Q

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ℂ At circa quid eſt tranſmutatio auctionis, ⁊ minutionis꞉ (cũ circa magnitudinez videatur eſſe) ipſum augeri ⁊ minui, qua nam ratione ſuſcipiendum꞉

Com̃.83. ℂ Duo ꝓpoſuit, quoꝝ primum erat. quo auctio cęteris e trãſmutationibus diſcrepat, circa qd̃ mouit, ⁊ ſoluit q̃õnem. Scdm̃ erat q̃uo augendũ augeatur, minuendũ, minuaꝛ, perfecit primuz, nũc circa 2ᵐ mouet q̃ões. Petit autẽ vnũ ex nũc dictis, ⁊ aliud poſtulat. Petit qdẽ auctionẽ ⁊ minutionẽ circa magnitudinẽ fieri, at poſtuat qua naz rõne ipſuz augeri ⁊ minui circa magnitudinem ſinat

A ſiant. inqt. At circa quid eſt trãſmutatio auctionis, ⁊ minutionis꞉ qd̃ erat ſm (cum circa magnitudinem videaꝛ eſſe) ipm̃ augeri ⁊ minui, qua rõne ſuſcipiendũ꞉ verbum qua ratione, gręce eſt poteros. quod interrogat.

recognes. ℂ Tria, vt inqt Philoponus, q̃ruñꝛ de augumẽtatione, ⁊ poteſt addi quartũ, vtpote q̃ ſit augumentationis mã, quid factiua cã, ⁊ qd eſt qd̃ augeꝛ, ⁊ qd qd̃ auget, ⁊ quo mõ qd̃ augeꝛ, augeaꝛ. ideo q̃rit de mã. ⁊ inqt. Sed ſup. hiſ ſolutis, q̃riꝛ circa qd̃ eſt trãſmutatio de ſpẽ augumẽtationis, ⁊ diminutionis. q̃ſi reſpondens. inqt. Circa magnitudinẽ autẽ videꝛ eẽ, tãq̃z circa mãm, tũc ſtatim mouet queſtionẽ de mõ quo augeꝛ. ⁊ dicit. Supple tu cum circa magnitudinez ſit auctio, id qd̃ eſt augeri ⁊ diminui qualiter accipiendũ eſt, ⁊ ſic queſtio eſt de modo, nam ſi materia circa quã ſit auctio eſt magnitudo, ſiue quãtũ, quomodo ex illo quanto ſit, ⁊ quid eſt illum quantum

B ex quo ſit. Hęc eſt expoſitio Philoponi.

Anti.c.84 ℂ Vtrum ex potentia quidem magnitudine ⁊ corpore, actu autez incorporeo ⁊ ſine magnitudine generari corpus ⁊ magnitudinem.

Dilucidaᵒ te.c.eiuſdẽ ℂ Vtrum ex potentia quidem magnitudine et corpore, actu vero incorporeo, ⁊ indiuiduo fieri corpus ⁊ magnitudinem.

Com̃.84. ℂ Explicat q̃õnez ꝓpoſitã. q. d. vtrũ ſuſcipiendũ ſit fieri corpus ⁊ magnitudinẽ ex potentia qdẽ magnitudine ⁊ corpore꞉ actu võ incorporeo ⁊ idiuiduo꞉ an ſubaudi tu. ex actu corpore corpus, ⁊ ex actu magnitudine magnũ fieri ſit dicenduz. Mouit aũt queſtionem hanc propter phyſicos, q dixerũt aliqd̃ elr̃toꝝ q̃tuor eẽ oĩum mãm, q̃ ratione oportet dicere crementũ effici ex actu quãto, ⁊ actu corpore cum elementuz illud ſit actu quantum.

recognes. C ℂ Cum accepit ipſuz quãtuz eſſe id, qd̃ augumẽtationis mã efficiꝛ, q̃rit. vtrũ hꝰ quantũ ſit potẽtia corpus, ⁊ magnitudo, actu aũt incorporeũ an ſupple ſit actu corp⁹, ⁊ magnitudo. ⁊ hoc inqt. vtrũ generari corpus ⁊ magnitudinem, qd̃ eſt ipſuz augeri, ſic ex potẽtia magnitudine, ⁊ corpore, actu autẽ incorporeo, ⁊ ſine magnitudine. hoc eſt vtrũ quãtũ qd̃ eſt materia auctionis, ſit potẽtia corpus, an actu corpus. Hęc eſt expoſitio Philoponi.

Anti.c.85. ℂ Et cum hoc dupliciter contingat dici, qualiter augumẽtatio ſit꞉ vtrum ex ipſa ſeparata ſm ſe materia, an exiſtente in alio corpore꞉

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ℂ Et hoc cũ bifariã dici cõtingat, qua nã rõne auctio ſit, vtrum ex ſeparata ipſa per ſe materia, aut exiſtente aliquo in corpore꞉

Com̃.85. ℂ Oẽs ꝯcedunt auctionẽ effici ipſa e mã, quę qdem actu non eſt corpus, ſed potẽtia. Sz ipſaz nõ eſſe corpus du-

D pliciter eſt, aut loco, aut eẽ, quę res vt itelligaꝛ, aĩaduerte ꝙ aliqd ſeparari ab aliquo ꝓ nũc duplr̃ cõtingit, aut loco qua rõne vinũ fuſum e dolio ipſo ſeparari loco cõtingit, q̃uo Pithagorei ⁊ forte Plato mãm ſeparatam a corpore phyſico dixere, nã exiſtimauerũt ipſam eẽ vacuuz qddaz e phyſicis corporib⁹ loco ſeparatũ. Aut eẽ, qua rõne vinũ in dolio ꝯſtitutũ e dolio ipſo re ⁊ eſſe ſiue definitione ſeparaꝛ, q꞉ realiter differũt ſicut accidens ⁊ ſubtũ, vel locatũ ⁊ locus, q̃uo Peripatetici materiã ſeparari a corpore ꝯfiteñꝛ, cũ ipſa nõ ſit corpus, ſed in potentia ad corpus, ⁊ re ⁊ diffõne aliud qd a corpore ipſo. Sũt qui addũt aliqd ſeparari ab alio loco ⁊, re ſiue eſſe, nauta in portu ex naui ſeparaꝛ, cũ nec ſit nauis, ſm eẽ, nec in vno eodẽq꞉ loco cuz naue ipſa. Nihil tñ ſeparari põt ab alio loco, ⁊ nõ eſſe, naz vbi loco ſeparaꝛ, ⁊ eẽ neceſſe eſt diſiũgi. Qua diſtinctione accepta, petit dato ꝙ ex mã auctio ipſa fiat. Et hoc cũ bifariã dici ꝯtingat. i. cũ

E materia bifariã dicaꝛ nõ corpus, vtpote loco, ⁊ eẽ, qua nam rõne auctio ſit, vtruz ex ſeparata ipſa ꝑ ſe mã. ſubaudi a corporibus phyſicis loco tm̃, aut exñte aliquo in corpore, ⁊ ita nõ loco, ſed re ⁊ eẽ ſeparata. Eſt igiꝛ q̃ſtio vtrũ auctio fiat ex mã ſeparata e phyſicis corporib⁹ loco ⁊ ſubto, vt Pithagorei, an ſeparata re ⁊ eẽ, nõ aũt loco, more Peripateticoꝝ. ℂ Recentiores petũt q̃uo poteſt intelligi mãm ſeparari a quãtitate, ⁊ eſſe partẽ corporis ſenſibilis. Rñdent, q꞉ põt indiuiſibile eẽ pars rei diuiſibilis, vt intellectus idiuiduus pars ẽ hoĩs, imo p̃cipua pars, qm̃ homo eſt res diuidua, res hęc ſumit dubium in defenſione certioris, an enim intellectus ꝑs ſit hoĩs, phyſici ambiguunt. Adhuc nec qd̃ eſt ad ꝓpoᵐ, nec ſolꝰ, quãdoqdẽ Ariſt. ꝑ ſepari ſm eẽ intelligat ſeparari ſcdm̃ rẽ, nõ ſcdm̃ ſubiectionẽ, dicas igiꝛ, vt diximus.

recognes. ℂ Queſiuit de eo ex quo augeꝛ, qd̃ augeꝛ, qdnaz eſſet, an corpus actu, an corpus poteſtate. ideo ꝓbatꝰ p̃mo ꝙ nõ poſſit eſſe corpus poteſtate, naz poſtea cõcludet illõ ex quo augeꝛ qd̃ augetur, eſſe corpus actu. Veruz ſupponẽs poteſtate corpus nõ poſſe eẽ niſi materiã, q̃rit vtrũ qd̃ augeꝛ, augeaꝛ ex ipſa materia ſcdm̃ ſe ſeparata, ⁊ ꝑ ſe ſubſiſtẽte, an ex ipſa materia exñte in alio corpore. Et inquit. Et cũ hoc dupliciter ꝯtingat dici, hoc eſt, ⁊ cũ illõ corpus potẽtia ſit materia, ⁊ ex materia fieri auctionẽ dupliciter ꝯtingat dici, qualiter augumẽtatio ſit꞉ vtruz qd̃ augeꝛ, augeaꝛ ex ipſa materia ſcdm̃ ſe ſeparata ab omni naturali corpore, an ex ipſa materia exiſtente in aliquo corpore naturali. Dupliciter enim ꝯtingit qd̃ augeꝛ augeri ex corpore in potẽtia, qd̃ ẽ materia, aut imaginãdo ipſaz materiã eſſe ab omni corpore penitus ab-

G iunctã, ac ꝑ ſe ſubſiſtentẽ ⁊ in nullo naturali corꝑe exiſtentem. aut imaginãdo mãm eſſe in aliquo corꝑe nãli.

Anti.c.86. ℂ An ĩpoſſibile vtrũq꞉꞉ ſeparata enim exiſtẽs, aut nullũ poſſidebit locuz, aut velut punctus aliquis, aut vacuũ erit ⁊ corpus non ſenſibile. Hoꝝ aũt, hoc quidẽ nõ cõtingit, hoc aũt neceſſe eſt in aliquo eſſe. ſemper eniz alicubi erit, quod generaꝛ ex eo. Quapropter ⁊ illud, aut ſm ſe, aut ſm accidens.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ℂ Aut impoſſe vtroq꞉ modo. Separata quidez enim exiſtẽs, aut nullũ poſſidebit locum, aut vt punctus quidã, aut vacuũ erit, aut corpus inſenſibile. Sed hoꝝ hoc quidẽ non cõtingit. illud vero neceſſariũ eſſe in quodã. Semper

H enim alicubi erit, qd̃ generatur ex ipſa, quare ⁊ ipſa. aut per ſe, aut per accidens.

Com̃.86. ℂ Cõfutat vtrũq꞉ datũ, p̃mo ꝙ mã non ſit loco ſeparata a corporibus phyſicis, q꞉ hoc non põt eſſe niſi tribus modis, vel ꝙ ipſa ſeparata nullũ obtineat locũ vt punctum, aut obtineat locũ, verũ ſit vacuũ ipſuz, aut tertio plenũ ſed iſenſibile vt aer, igiꝛ ſi materia eſt ſepata, aut erit in loco, aut nullo modo in loco erit. Inqt Ariſt. ſed hoꝝ, hoc qdem non cõtingit. ſ. vt mã ſit ſeparata, ⁊ non in loco. Illud võ. ſ. ipſam eſſe in loco neceſſariũ eſt eſſe, ſed nõ ſeparata, ſed exiſtẽs in quodã, ⁊ hoc ꝓbat. oẽ qd̃ eſt pars alicuius, qd̃ eſt in loco ꝑ ſe, eſt in loco per accidens rõne illius. Sed materia eſt pars eius qd̃ gñaꝛ, qd̃ eſt in loco per ſe, igiꝛ mã eſt in loco per accidẽs, de ratione tãgit vĩz minoris. d. Semꝑ eni alicubi erit, qd̃ generatur ex ipſa, hoc eſt genitum cuius ipſa eſt pars, hęc

I fuit minoꝛ, dat ↄcluſionẽ.d.quare ⁊ ipſa, aut per ſe, aut
per accidẽs.ſubaudi in loco erit, ⁊ ſic nullo mõ põt loco
ſeparari a phyſicis coꝛpoꝛibus. ¶ Eſſent hic dubitatio-
nes.pꝛio, qꝛ intellectus ſm veritatẽ eſt pars hoĩs, ⁊ nul
lo mõ eſt in loco. Itẽq; pars cęli intelligẽtia eſt, ⁊ nullo
mõ in loco. Amplius, qđ eſt in loco per accñs poteſt nõ
eſſe. Hęc ſunt alibi ad lõgum tacta. Nunc vo ſciendũ ꝙ
pars alicuius eſt duplex, depẽdẽs a toto, ⁊ indepẽdẽs,
vt multis locis colligitur, intellectus eſt pars hoĩs inde
pendens ab hoĩe. ideo indiuiduus, qꝛ cũ nõ dependeat
in eſſe ab hoĩe, nec in accidẽtibus eius, quoꝝ vnũ eſt di-
uidi. Silr ⁊ intelligẽtia cęli eſt, at mã eſt, pars depẽdẽs
ipſo a toto, ideo põt accipere conditiones totius, qua-
rum vna eſt diuiſio, itẽq; materia eſt in loco per accñs,
ſ; neceſſario, nã eſt quoddã per accidẽs neceſſario, pꝛi-
mo phyſicę auſcultationis.com.56.⁊.4.phy.com.20.

recognes. ¶ Deſtruit vtrũq; mẽbꝛum, ⁊ pmo ꝙ ipſa mã quę ponit
K coꝛpus poteſtate, nõ ſit per ſe ſubſiſtẽs, ab omni phyſi-
co coꝛpoꝛe ſeparata. Scdo, ꝙ non eſt in aliquo coꝛpoꝛe
ꝙ quidem nõ ſit per ſe ſubſiſtẽs ab omni nãli coꝛpoꝛe ſe-
parata. ꝓbat. qꝛ cũ nõ exiſtat actu coꝛpꝰ, erit aut pũctꝰ,
aut vacuũ nullũ obtinẽs locũ, aut erit coꝛpus inſenſibi-
le. punctus eẽ nõ põt. Tum qꝛ nõ ↄtingit eẽ aliquẽ pun-
ctũ ſepatum ab aliquo coꝛpoꝛe. Tu; qꝛ ex indiuiſibili nõ
fit maius, nõ ergo põt eſſe pũctus, nec vacuũ eẽ põt, qꝛ
tale nõ datur.4.phyſico. Qꝛ nõ poſſit eẽ inſenſibile coꝛ-
pus. ꝓbatur. qꝛ ſi eẽt inſenſibile coꝛpus, eẽt coꝛpus non
quale, tñ eẽt coꝛpꝰ, trinę dimẽſionatũ, tale aũt oẽ eſt in
loco, nõ eni; per q̃litatẽ coꝛpus eſt in loco, ſ; rõne trinę
dimẽſionis. Rõne eni trinę dimẽſionis coꝛpus eſt in lo-
co, rõne vo qualitatis eſt in certa dĩa loci, vt vel ſurſũ,
vel deoꝛſum. g̃ cũ illud coꝛpus iſenſibile ſit coꝛpus, erit
in loco, cũ totalis cã q̃re aliqđ ſit in loco ſit trina dimẽ-
ſio, qꝛ per illã eſt in loco ſibi ęquali, eſſe autẽ ęq̃le quãti
L eſt. Qꝛ ſi ſit in loco, vel ſurſu;, vel deoꝛſum, ⁊ qcqđ dicit,
erit in illo, vel nãliter, vel ꝑternãliter, ⁊ ſeqtur ipm eſſe
graue, aut leue, ⁊ ſic qđ erat coꝛpꝰ nõ ſenſibile, ſequit eẽ
ſenſibile. Hęc (vt Philoponus inqt) Ariſt. tanq̃; p ſe ma-
nifeſta derelinqt. Ha ergo pmu; mẽbꝛũ eẽ impoſſe. S;
q̃uo legenda ſint vba, non leue eſt, legant ergo pmo mõ
ſic, an impoſſe vtrũq;.ſ.dicere mãm eſſe ſepata; p ſe ab
omni coꝛpoꝛe, ⁊ dicere ipſam eſſe in aliq̃ coꝛpoꝛe. Et ꝙ
ſit impoſſe pmũ oſtendit. ⁊ inqt. Sepata eni exñs.ſ.ab oĩ
phyſico coꝛpoꝛe, aut nullũ poſſidebit locũ. vbum [aut]
affirmãter dixit. ꝓbat (⁊ inqt) Velut eni; pũctus aliqs,
aut vacuum erit, ⁊ hoc eſt, aut coꝛpus nõ ſenſibile erit.
Sic habebat vba Philoponus in quodã exẽplari, in q̃
legit [et] p aut. In alio codice nõ legit eni. Sed ſic legi-
tur, aut velut pũctus aliquis, aut vacuũ erit, aut coꝛpꝰ
nõ ſenſibile, ⁊ tũc ipſe pmũ [aut] legit aduerſatiue p ſ;,
M hoc mõ, nullum poſſidebit locũ, ſed velut pũctus aliqs,
aut vacuũ erit, aut coꝛpus inſenſibile. Deinde ſm vna;
Philoponi expõnẽ deſtruit hęc tria mẽbꝛa (⁊ inqt) Ho-
ru; aũt trium.ſ.ꝙ ſit pũctus, vel vacuu;, vel inſenſibile
hoc quidem, hoc eſt illa duo pma.ſ.ꝙ ſit pũctus vel va-
cuũ, nõ ↄtingit, hoc aũt.ſ.ſi ſit inſenſibile coꝛpus, neceſſe
eſt in aliquo ſupple loco eſſe. Verũ pma duo contraxit
in vnũ ſm hãc pꝛimã expõnẽ, nã cũ dixit [Hoꝛu; autem
hoc qdẽ nõ ↄtingit] innuit illa duo nõ ↄtigere.ſ.ꝙ ſit pun-
ctus, vel vacuũ. quę in vnũ ↄtraxit, qꝛ quaſi eadẽ ipoſſi-
bilitate ſunt impoſſia. Qꝛ aũt ſi mã ſepata ponit inſenſi-
bile coꝛpus, ſequat ipſa; eẽ in aliquo loco, ꝓbat Ariſto.
⁊ inqt. Semp eni alicubi erit, qđ generat, hoc eſt, quod
auget ex eo inſenſibili coꝛpoꝛe. Accepit eni; generat, p
augetur, nã p auctionẽ fit coꝛpus vel magnitudo maioꝛ

q̃; fuit, ⁊ ſic augeri videt idẽ qđ generari, ꝓbat g̃ Ariſto. N
qđ auget ex illo inſenſibili coꝛpoꝛe, alicubi eſt, omne.n.
qđ auget, eſt in loco, quapp ⁊ illud ex quo augetur, aut
ſm ſe, aut ſm accñs erit in loco, ⁊ vtrũq; eſt necium, l;
ſub diſiunctiõe ꝓtulerit. Eſt eni illud inſenſibile coꝛpus
in loco ſm ſe, qꝛ coꝛpus trinę dimenſionatũ, eſt in loco
per accñs, qꝛ id qđ auget ex ipſo, eſt in loco p ſe. Hęc eſt
vna expoſitio Philoponi, quã carpit ex eo, qꝛ vi ſubdi-
uiſio aduerſari ei, qđ per ipſa; ſubdiuidit. Cępit eni pꝛo-
bare, ꝙ illud ex quo auget, qđ auget non ſit coꝛpus po-
teſtate, qꝛ eſſet mã, ⁊ quęrebat, ſi mã vel ſeparata vel in
coꝛpoꝛe exñs. Si ſepata, aut punctus, aut vacuum, aut
coꝛpus inſenſibile, mõ ponere ipſam coꝛpus inſenſibile
videt ipſa; ponere coꝛpus actu, hoc autẽ cõtradicit ei,
qđ cępit deſtruere, ideo aliter exponit Philoponus ſm
Alexandrũ, ⁊ remouet inter ſubdiuiſionẽ, ⁊ illud qđ ſub-
O diuidit contradictionẽ. ⁊ dicit. An impoſſe vtrũq;.ſ.tam
ꝙ ſit ſepata p ſe ab omni coꝛpoꝛe: q̃; ꝙ ſit in aliquo coꝛ-
poꝛe. ꝙ ſit impoſſe ipſa; eẽ ſepatã per ſe. ꝓbat. Sepata
eni exiſtẽs, nullu; poſſidebit locũ. nam ipſa ſic ſeparata
erit aut aliqs pũctus, aut vacuũ, aut coꝛpus inſenſibile,
quę ſupponit eẽ impoſſia. nõ eni eſt pũctus, qꝛ ipm non
cõtingit ſepari, nec vacuum, qꝛ nõ contingit reperiri, nõ
inſenſibile coꝛpus, qꝛ iſtud eſt ſolum coꝛpus mathemati-
cum in ↄſideratione, ⁊ nõ actu exñs in re, ⁊ ſic intelligẽ-
do nullũ hoꝝ ↄdicit ei, qđ cępit deſtruere. Deinde ponit
dĩam iter illa duo pma mẽbꝛa, oſtendẽs vtraq; eẽ im-
poſſibilia.ſ.ꝙ nec poſſit poni p ſe ſubſiſtens, nec in ali-
quo coꝛpoꝛe. ⁊ dicit. Hoꝝ autẽ duoꝛu;.ſ.ꝙ ſit p ſe ſubſi-
ſtens vel in aliquo coꝛpoꝛe, hoc qdem nõ cõtingit. Non
eni ↄtingit ipſa; poni per ſe ſepatam, pp cãm aſſignatã,
qꝛ vel punctus erit, vel vacuu; vel fictio mathematica.
P hoc aũt neceſſe eſt.ſ.ipſa; eſſe in aliquo coꝛpoꝛe, ⁊ in ali-
quo loco, qꝛ ſemper erit in loco ſaltẽ per accidens rõne
eius. qđ auget ex ipſa. Hęc eſt Alexãdri expoſitio, q̃ dif-
fert a pma qꝛ hęc refert verba iſta ad pma duo mẽbꝛa.
Expoſitio Philoponi retulit ad illa tria mẽbꝛa. Et ſi di-
catur, ꝙ Ariſt. textu ꝓximo deſtruit 2m mẽbꝛũ. ergo vi-
detur ſupfluus, dicẽdũ ꝙ ibi deſtruit pncipaliter illud,
hic vo quaſi obiter, vt oſtendat dĩam mẽbꝛoꝝ. etiã põt
pma expoſitio defendi, poſſumus enim dicere ꝙ nõ eſt
abſurdum accipere membꝛum oppoſitum ei, quod pręce-
cepit, quia arguit ad hominem ex datis ab illo.

¶ **Sed ſi in aliquo exiſtit, ſiquidem ſeparatum ita ſit vt non illius ſm ſe aut ſm accidens aliquid ſit, contingẽt multa ⁊ impoſſibilia. Dico autem verbi gratia, ſi generabit aer ex aqua, non aqua erit tranſmutata.** Anti.c.87.

¶ **At vo ſi in quodã ſit, ſed qdem ſeparatũ ita, vt nullius per ſe, aut per accidens aliquid ſit, multa accidũt ⁊ ipoſſibilia. Dico autẽ ſi aer ex aqua fiat, non ex aqua erit tranſmutata.** Q Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ

¶ Deſtruit 2m, ⁊ ꝓbat ꝙ auctio ſiue gñatio fieri nõ põt a Com.87.
materia ſepata ſm eẽ a coꝛpoꝛe ad itellectu; datũ, ⁊ ar-
guit, nam vbi mã eẽt ſepata a coꝛpoꝛe ſm eẽ, ita ꝙ eſſe
materię nõ ſit eẽ coꝛpoꝛis, ſicut eẽ vini nõ eſt eſſe dolij,
tũc mã eẽt in actu in coꝛpoꝛe, quia oẽ eſſe eſt a foꝛma, ⁊
actu, quare mã haberet actuale eẽ aliud ab eo coꝛpoꝛe
in quo eſt. ſi mã eſt actu in coꝛpoꝛe vtpote in aqua, tunc
põt ex aqua effici aer, nõ coꝛrupta aqua. ꝓbatur. qꝛ aer
fit ex materia aquę, quę eſt res in actu, igitur poteſt fieri
ex materia eius, nulla facta variatione in aqua.

¶ S; hic eſt locus conſiderationis. Pꝛimo, qꝛ apud Ari- Dubõnes

A ſtotelẽ omne qđ generat, fit a materia, ⁊ materia diſtin
guit ſ; eſſe a foꝛma. ⁊ cõpoſito. igit ↄtra ipſum ſequetur
ide; inconueniens. Secundo, ex miſto fit elementum ⁊
conſtat elemẽtum eſſe diſtinctũ ſm eſſe a miſto, ⁊ tamẽ
fieri nõ poteſt niſi coꝛrũpatur miſtũ. Dici poteſt ꝙ tota
ratio dirigitur ad antiquos, qui tenuere materiã eẽ ali
quod elementoꝛum, ⁊ actu ens, ⁊ perfectu; in ſpecie, ⁊
ꝙ generatio eſt alteratio, cõtra quos bene valet ꝙ tũc
p oſſet generatio fieri ex materia ipſa, nulla facta coꝛ-
ruptione eſſentiali in ipſa aqua, quando quidẽ materia
aquę eſt res actu ⁊ perfecta.

recognes. ¶ Nũc ꝓbat ꝙ ex materia exñte in aliquo coꝛpoꝛe. phy
ſico nõ pt augeri, qđ augetur, qđ erat 2m mẽbꝛu;, ⁊ quę-
rit, ſi ex materia exñte in aliquo coꝛpoꝛe auget, qđ au-
get, vtrũ ex ipa exñte in aliquo coꝛpoꝛe, q̃ nõ eſt illiꝰ ali
B qđ, ſc; neq; pars, nec paſſio, neq; illius aliqđ penitꝰ. an
ex ipſa exñte in aliquo tãq̃; illius pte vel paſſione auge
tur qđ auget. Circa hãc diuiſionẽ ſic ꝓcedit ſm Philo-
ponũ, ꝙ pmo ꝓbat ꝙ, ex materia exñte in coꝛpoꝛe vt
nihilo illius nõ pt aliqđ fieri. Secũdo ꝓbat ꝙ ex mate
ria exñte in coꝛpoꝛe, vt aliquo illius nihil fit. 2a ibi. [Am
plius autẽ talis tranſmutatio.] Pꝛimum deſtruit ſic ſm
Philoponũ, nã ſi materia eſſet in coꝛpoꝛe aliquo vtpo-
te in aq̃, ⁊ nõ vt illius ps vel paſſio, tũc eẽt in ea, vt vi-
nũ in dolio, vel aq̃ in vaſe, hoc eſt ſepata ſm diſtõnẽ ſal
tem, ⁊ ſi non ſm locu;. Sed qua rõne in aqua poſſet eẽ
vna materia ſic diſtincta, ⁊ nõ vt illius aliqđ, eadẽ rõne
poſſet in aq̃ eſſe alia ſcđa materia, ⁊ tertia, ⁊ ifinitę, cũ
tales nõ facerẽt maioꝛẽ aquã. Qꝛ ſi poſſent eẽ infinitę,
tũc cu; ex q̃libet earũ fieri poſſet gñatio, tũc ex aq̃ poſ-
ſent infinita fieri ipſa aq̃ nõ coꝛrupta, qđ ẽ ipoſſe, ⁊ ↄ ſen
ſum. Hoc pacto exponit Philoponus. inqt. S; ſi in ali-
C quo exiſtit ipſa materia, quę ponit coꝛpꝰ in potẽtia, ex
quo auget, qđ auget. ſup. erit in illo aut ſeparata, hoc ẽ
nec vt ps, nec vt paſſio, nec vt aliqđ illiꝰ, hoc exponit
.d. Siqdẽ ſepatu; in ipſo coꝛpoꝛe ita ſit, vt nõ illius ſm
ſe, aut ſm accñs aliqđ ſit, hoc eſt ita ſepatu; in coꝛpoꝛe
ſit, vt nec ſit illius pars, nec illiꝰ accñs, nec illius qcq̃;, ſ;
vt vinũ in dolio, vel aq̃ in vaſe, qđ non eſt nec eius acci
dens, nec eius ps, cõtingent multa ⁊ ipoſſia hoc eſt acci-
det ex vno coꝛpoꝛe infinita gñari illo nõ coꝛrupto. ergo
per multa, itelligit multas materias, q̃ ſunt ipoſſes. q.d.
cõtingent multę materię et impoſſes in eodẽ coꝛpoꝛe,
qꝛ qua rõne vna in eode; eſt, eadem rõne duę, ⁊ tres, ⁊
multę, imo infinitę vt exponit Philoponus. Hoc aute;
non ꝓbauit Ariſto. ſed tãq̃; rõni cõſonũ ſuppoſuit. Expo
nit autẽ abſurdum. ⁊ inqt. Dico aũt verbi gr̃a. ſi gñabi-
tur aer ex aqua, generabit ex materia exñte in aqua, ⁊
aqua nõ erit trãſmutata, qꝛ cũ illa materia ſtet in aq̃ vt
D vinũ in dolio, ſicut ex vino põt aliqđ fieri dolio nõ coꝛ-
rupto, ita ex materia exñte i aqua fieri poterit aer, ipa
aqua nõ coꝛrupta. ⁊ hoc ſubdit, ſ; ppterea qm̃ vt in va-
ſe aqua ineſt materia eiꝰ.ſ.aq̃.q.d. ſeqt ex illa mã exñte
in aqua fieri aerẽ illa nõ coꝛrupta, ſicut fieri põt aliqđ
ex aq̃ exñte in vaſe, vaſe nõ coꝛrupto, qꝛ accepit infinita
fieri poſſe ex aqua ipſa aqua nõ coꝛrupta, ꝓbat, ex eo,
qꝛ nihil ꝓhibet in aqua eẽ ifinitas materias, qꝛ qua rõ-
ne in ea põt eſſe vna nõ illius aliqđ, eadem rõne duę, ⁊
tres, ⁊ infinitę. g̃ nihil ꝓhibet ex illis infinitis materijs
infinita gñari actu. ppterea inqt. Infinitas eni nihil pꝛo
hibet eẽ materias in eadẽ aqua, quapp nihil ꝓhibet ex
illis infinita actu fieri aq̃ non coꝛupta. Qꝛ in eadẽ aq̃ ni-
hil ꝓhibeat eẽ infinitas materias. Ariſto. accepit, ⁊ non
ꝓbauit. Philoponꝰ aũt ꝓbat, qꝛ cũ materia nõ ſit actu
coꝛpus, nec pficit aquã in qua eſt, nec eſt ps illius, nec

locũ aliquẽ totius occupet, nihil ꝓhibet in eadẽ aq̃ eſſe E
duas, ⁊ iteꝝ tres, ⁊ ſic in infinitũ. Nõ eni poſſunt eẽ plu
ra in eodẽ vaſe, qꝛ illa ſũt coꝛpoꝛa, nec plura mẽbꝛa in
eodẽ toto eiuſdem rõnis quia ſunt partes, nec poſſunt
plures paſſiones eſſe in eodem ſubiecto, quia ſunt acci-
dentia eiuſdem rationis, quare cũ materia in aqua ſit, ⁊
non vt pars, nec vt coꝛpus occupans locũ, nec, vt ac-
cidẽs occupãs ſub;, nihil ꝓhibet in eadẽ aqua eẽ duas,
⁊ tres, ⁊ quatuoꝛ, ⁊ ſic de infinitis.

¶ **Sed pꝛopterea ꝙ vt in vaſe aqua ineſt materia eius. Infinitas enim, nihil pꝛohibet materias eſſe quapꝛopter, ⁊ generari actu.** Anti.c.88.

¶ **Etiam qꝛ tunc vt in vaſe, ineritipſi aq̃ materia. Infinitas enim nihil vetabit materias eſſe, quare ⁊ generari actu.** Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ

¶ Secundo arguit. ſi materia ſm eſſe ſepararet a coꝛ- Com.88.
poꝛe, ſicut aqua a vaſe, tunc eſſet indiuidua ſm eẽ, igit F
in vno coꝛpoꝛe poſſunt eſſe infinitę materię, na; in vno
diuiduo poſſunt eſſe infinita indiuidua vt puncta. Hoc
autẽ relinquit tãq̃; falſum, quia tũc ex illis infinitis ma-
terijs poſſunt ſimul infinita generari.

¶ Animaduerte ꝙ Ariſto. arguit ex poſſibili ſ; imagia- Vis rõnis Ariſto.
tionem ad impoſſibile ſm imaginationem, hoc modo,
vbi materia ſit ita ſeparata a coꝛpoꝛe, vt aq̃ a vaſe, tũc
eẽt quid idiuiſibile. igit eẽt imaginabile eẽ infinitas ma
terias in vno coꝛpoꝛe, ſicut imaginabile eſt eſſe infinita
puncta in vno coꝛpoꝛe, qua e re ex illis imaginabile eſ-
ſet fieri actu infinita genita, hoc aũt eſt re ⁊ imaginatio-
ne impoſſibile, igitur ⁊ id, ex quo ſequitur.

¶ **Amplius neq; ſic videtur generari aer ex aqua, vt exiens a manente.** Anti.c.89.

¶ **Amplius vo nec ſic videtur genitus aer ex aqua, veluti exiens a manente.** Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ

¶ Syllogizat hypothetice ſic. ſi materia eẽt in coꝛpoꝛe, Com.89.
vt aqua in vaſe, tũc aer eẽt genitꝰ ex aqua, veluti exiẽs
a manente, generaretur enim aer ab aqua pꝛout ma-
teria exiret ab illa, qua ratione eſſet generatio exitus G
quidam a manente. Deſtruit conſequens. d. Ampliꝰ vo
nec ſic videtur genitus aer ex aqua, veluti exiens a ma
nente, ⁊ ſic vult habere oppoſitum antecedentis.

¶ Hic ſm Philoponũ ponit 2m argm, p qđ ꝓbat, ꝙ mã
nõ eſt in coꝛpoꝛe phyſico vt nihil illius, nã tũc ex aqua
fieret aer vt exiẽs a manẽte, deduco qꝛ ſit aq̃ ex mã, q̃
nihil eſt aquę. g̃ aer fieret ex ipſa, hoc eſt exiret ab ipſa
aq̃, aq̃ p manẽte, ⁊ ſic gñatio aeris eẽt exitꝰ, veluti exitꝰ
vini a dolio. Mõ hoc eſt contra ſenſum. ¶ Quo vo ad
verba attinet. dicit Philoponus ꝙ Ariſto. loquens de
mã auctionis, loquit de ea, ac ſi eſſet mã gñationis, oñ-
dens ꝙ mã eius, qđ gñatur, nõ eſt in aliquo, ita vt nihil H
ſit illius, in quo eſt. Verũ dicemus de hoc poſtea.

¶ **Melius ergo eſt facere oĩbus inſeperatam eſſe materiã, vt exiſtentẽ vnã ⁊ eandem numero ratione autem non vnam.** Anti.c.90.

¶ **Melius igitur eſt facere omnibus inſeparatam eſſe materiam, veluti exiſtentem vnam ⁊ numero eãdem, rõne vero non vnam.** Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ

¶ Ex ijs cludit veritatẽ, ꝙ.ſ. materia nõ ſit ſeparata ſ;
eſſe a coꝛpoꝛibus, imo ſit ſm ſubiectu; vna ⁊ eadem nu Com.90.
mero. ratione vo non vna, quia pꝛopter foꝛmas multi-
plicatur, a quibus ſumitur ratio.

¶ Ambigunt Iunioꝛes vtrum mã poſſit ſm eẽ ſeparari Dubõnes.

I a magnitudinibus. ¶ Videtur ꝙ ſic. p̃, qꝛ oĩs ſuba p̃oꝛ eſt tp̃e accñte. igĩ pōt ſeparari. Sc̃do, qꝛ oẽ prius pōt ſeparari a ſuo poſteriori. Tertio, qꝛ accidens eſt qđ pōt ineſſe ⁊ abeſſe p̃ter ſubiecti corruptionem.

p^a dubõ.

2ª dubõ. ¶ Secundo ambigũt cõtra Ariſto, qꝛ videĩ in eodẽ eſſe plures materias coextenſas, qm̃ quando miſtũ genera ex elementis, q̃libet pars miſti eſt miſta, igĩ coextẽdũtur ſub eadẽ quãtitate oẽs formę elementoꝝ, ſed nõ ſeparaĩ mã a ſua forma, neqꝫ forma a ſua mã, igĩ etiam coextendũtur ſub eadẽ forma miſti omnes materię elementorũ. ¶ Ad idem fiat bipediale tripediale per rarefactionem, tunc pedalitas acquiritur in aliqua mã, ⁊ non in prima materia, quę p̃fuit qꝛ tunc penetratio, igitur in mã noua, ⁊ ſic duę materię ſimul in eodem.

Sol'ones. ¶ Ad primã reſpõdet Auer. 7. metaph. cõ. 4. ꝙ accidentia ſunt in duplici dĩa, q̃dã ſeꝑabilia, ⁊ tunc ſubꝫ ẽ p̃us tp̃e accidẽte, q̃daꝫ inſeparabilia, ⁊ tũc ſubiectũ p̃cedit illa tẽpore quo ad eius mãm, ⁊ nõ quo ad totũ vt hõ p̃cedit riſibile ẽm mãm, lꝫ nõ vt hõ. Sed iſta rñſio nõ ſatiſfacit qõni, imo eſt falſa, qꝛ tũc mã p̃cederet tp̃e dimẽſionẽ, ⁊ ſic poſſet eẽ ſine dimẽſione. ¶ Propterea animaduerte apud Auer, eẽ ꝓpõnẽ verã cũ reduplicatione, q̃ eſt falſa abſolute, vt oẽ aĩal poteſt videre, abſolute eſt falſa, q̃ tñ cũ reduplicatione eſt vã, nã oẽ aĩal pōt videre inquãtũ aĩal, imo ⁊ talpa pōt videre inquantũ aĩal. 5. metaph. cõ. 27. Silr̃ in ꝓpoſito, oĩs ſuba pōt ſeparari ab accñte inquãtũ ſuba, abſolute tñ ſuba oĩs nõ p̃t ſeparari ab accñte, vt patuit. Silr̃ oẽ prius pōt ſeparari a poſteriori inquantum prius, ⁊ tñ abſolute non oẽ p̃us pōt ſeꝑari a poſteriori. vt pꝫ in multis. Et ꝑ hęc pꝫ ſol'o ad duo p̃ma. dc̃m võ Auer. 7. metaph. intelligit tm̃ in accñtib⁹ actu, ⁊ terminatis. ¶ Ad 3^m qcqd velint recentiores definitio accñtis data a Porphyrio intelligiĩ, vt dicit Ariſt. p̃ topico. cap. 4. ꝙ p̃t adeſſe, ⁊ abeſſe, p̃ter ſubiecto corruptionẽ, h̃ eſt ꝙ eſt p̃dicatũ nõ ꝯuerſim, ⁊ ſic magnitudo eſt accidẽs materię, ⁊ nõ pōt ſeparari. ¶ Ad 2^m tenemus ꝙ in vno vna eſt mã, ⁊ oĩum vna eſt mã ẽm p̃uationẽ, nõ autẽ ẽm actũ. tunc apud Auer. in. 3. cęli. cõ. 67. opꝫ imaginari eẽ in miſto vnã materiã tm̃ oĩuꝫ formarũ, nã elemẽta cũ veniũt ad miſturã in p̃ma miſtione reꝝ, ne ſe penetrẽt, frãgunĩ ad minima, q̃ poſtea agunt ⁊ patiunĩ inuicẽ, quouſqꝫ in cuiſlibꝫ elemẽti mã inducunĩ ꝑ gñationẽ formę alioꝝ elñtoruꝫ priori forma nõ corrupta, ad quarũ formarũ gñationeꝫ ſeq̃tur cõtinuatio oĩum mãruꝫ elemẽtoꝝ, ⁊ nõ extenſio, nec penetratio, qua rõne mã vnius elñti nõ igrediĩ materiã alterius, nec forma vnius elñti migrat in mãm alterius elñti, ſed bñ gñat formã ꝯſilem in mã alterius, ⁊ ecõtra, qua gñatiõe formaꝝ mutuo facta, mã ipſa rediĩ vna oĩum, ⁊ ſub vna dimẽſiõe, ſed h̃ ſtare non pōt,

K

De ꝓpõne abſoluta ⁊ reduplicatiua.

L

M qꝛ lꝫ minimũ ignis generet in minimo aq̃ formã, non ꝓpterea ſeq̃tur ꝯtinuatio materię, nã pōt bipedale ignis agere in lignũ, ⁊ materię amboꝝ nõ efficienĩ vna. propterea melius eẽt dõꝫ ꝙ ex illa reciproca gñatiõe vni⁹ formę in minimo alteri⁹, fit q̃dã diſpõ p̃uia ad cõtinuationem, quę poſtea ſeq̃ĩ in iſtãti, quo ipſa forma vltima miſtiõis aduenit, tũc enim oẽs materię efficientur vna numero oĩum formaꝝ elñtoꝝ, hęc eſt reſpõſio optima ad mẽtẽ Auer. ¶ Ad 2^m diceret Auer. in libro de ſuba orbis. ꝙ dũ addiĩ pedale ſupra bipedale, ibi nõ additur q̃ꝫtitas quãtitati. ita vt ſint duo pedalia, quoꝝ vnũ alteri adueniat. imo p̃ma quãtitas ſubito deſinit eẽ, ⁊ cõtinuo generaĩ alia ⁊ alia dimẽſio, quouſqꝫ in fine ſit inducta tripedalitas ſubito in eadẽ mã numero. Nec intellige ꝙ dimẽſio p̃ma deſinat ſimplr̃. ⁊ noua gñeĩ ſimplr̃,

N eadẽ mã remanẽte ſub vtraqꝫ. Sꝫ ꝙ p̃ma quãtitas dẽſinat iformare ſubꝫ ſub p̃ termino. ⁊ ſc̃õ a icipiat informare ſub alio termino. nam dimẽſiones vt lõgitudo, latitudo ⁊ ꝓfunditas ſunt materię coęternę. ſed generãtur ⁊ corrumpunĩ ẽm terminos ꝑ quanto dimenſio nunc informat materiam ſub vno, nunc ſub alio termino.

Recog. ¶ His diſputatis, nũc dat illud, qđ cõſeq̃ĩ ad ea, quę dicta ſunt, q̃ſiuit eñi vtrũ corpus ex quo augeĩ, qđ augeĩ ſit actu corpus, vel potẽtia cordus, ⁊ ꝓbauit, ꝙ nõ pōt eſſe potẽtia corpus, vt patuit, nũc cõcludit. ⁊ ingt. Melius ergo eſt facere oĩbus iſeꝑatã eẽ mãꝫ, vt exñtẽ vnã, ⁊ eãdẽ numero, rõne aũt vnã. Circa q̃ võ q̃rit Philoponus de qua mã loquutus eſt Ariſt. an de mã generationis, an de mã auctionis. Eſt eniꝫ duplex mã, gñationis, quę eſt mã cõpoſitionis, ⁊ hęc eſt p̃ma mã, quę eſt altera ꝑs cõpoſiti, ⁊ augumẽtationis, q̃ eſt ipm̃ cõpoſitũ vt cibus, eſt materia augumẽtatiõis, queqꝫ dĩ materia alterationis. vbi grã. in elemẽtis aq̃ eſt mã auctiõis aeris.

O Mã võ cõpoſitionis aeris eſt altera ꝑs, ex qua cõponiĩ aq̃, ⁊ in qua expulſa forma aquę itroducitur forma aeris. Querit ḡ Philoponus de qua mã loq̃tur Ariſto. cũ concludit illã eẽ inſeꝑatã, ⁊ exñteꝫ vnã numero, ratione võ nõ vnã. An de mã cõpõnis, an de mã alteratiõis. ex vna ꝑte videĩ ꝙ loquaĩ de mã generationis, ſiue cõpoſitionis, qꝛ de hac loquut⁹ eſt in oĩb⁹ textib⁹ p̃cedẽtibus, ⁊ huic expõni fauere videnĩ verba hęc, vt pꝫ intuẽti, ex alia ꝑte videĩ ꝙ debeat intelligi de mã augumẽtationis, q̃ eſt mã alterationis, qꝛ de illa cępit diſputare, an eẽt actu corpus, ad potẽtia corp⁹. Adaptat ãt ipſe hęc vba vtriqꝫ materię, ꝙ ſint adaptabilia materię gñationis, oĩb⁹ pꝫ. Qđ ſint adaptabilia materię auctionis pꝫ. qꝛ legit ſic. Melius ḡ oĩbus ſupple q de auctione diſputãt, facere mãm auctionis inſeparatã, hoc eſt eandem cũ corpore, vt exñtẽ vnã ⁊ eandeꝫ numero cũ corpore, qđ eſt mã auctionis, rõne võ nõ vnaꝫ. Aqua enim

P eſt actu corpus, ⁊ quatenus eſt mã auctionis, ⁊ aq̃ idem numero eſt, panis q̃tenus eſt mã auctionis, ⁊ panis idẽ numero eſt, rõne võ nõ vnũ, qꝛ panis, vt panis differt rõne a ſeipſo vt mã auctionis, ⁊ ſic hęc vera pñt aptari ad mãm auctionis, ⁊ ſi dicas in ꝓceſſu prius loquut⁹ eſt de mã gñationis. Dõm ꝙ loquutus eſt ad aduerſariuꝫ, nam ſi aduerſarius ponit mãm auctionis eſſe corp⁹ potẽtia, mox ſequiĩ illud eẽ materiã gñatiõis, ⁊ ſic ẽm euꝫ eadẽ erit auctionis, ⁊ gñatiõis materia, ⁊ ꝑpꝫa ad eum ſic loquut⁹ eſt. Hęc ex Philopono colligi pñt breuib⁹, q̃ ipſe multis vbis dixit. In cõmẽtarijs diximus pauca de miſtione, vbi aĩaduerte, ꝙ de miſtione dicemus poſtea, nũc võ quę dicimus in cõmẽtarijs intellige de prima ⁊ noua miſtione elñtoꝝ, quę eſt imediate ab elemen-

Q tis, nõ autẽ de antiqua, cũ de antiqua nulla ſit queſtio, cũ ibi elemẽta fuerũt ſimul iã. De noua võ intelligas, ꝙ cũ elemẽta veniũt ad miſturã ab aliq̃ cęleſti cõſtitutione (vt credit Auer.) ibi ſiunt due fractiões, p̃ma ẽ corpoꝝ, qua corpora elñtoꝝ frangunĩ ad minima, vt fieri ſolet ab aromatarijs, qñ duo ſimplicia trituranĩ, ⁊ deinde miſcẽĩ. ſic elñta trituranĩ a virtute cęli, vel ab aliq̃ agente ſublunari virtute cęli, ⁊ hęc ẽ p̃ma fractio, hac fractiõe ⁊ miſtione p̃ſuppoſita, minima agũt, ⁊ reagunt per eoꝝ q̃litates remittẽdo ſe in ſubſtãtijs ⁊ qualitatib⁹ tãdiu q̃ꝫdiu p̃dominetur vnũ in tota miſcella, ⁊ tunc inducĩ in oĩb⁹ materijs oĩuꝫ illorũ minimorũ vna diſpoſitio faciẽs ꝑ gñatione formę miſti, ⁊ in eo inſtãti in quo illa inducĩ. Inducĩ forma miſti, ita vt vnũ ſit inſtans inductionis formę ⁊ diſpõnis, ⁊ cõtinuati eẽ oĩum materierũ ad vnã mãm, ⁊ vnã quãtitatẽ ꝯueniẽtẽ formę mi-

A ſti. Et ſi querĩ q̃d eſt illa diſpõ. Medici dicunt eã eẽ cõplexionem, ſiue ſc̃dam qualitatẽ reſultãtem ex primis. verũ de his poſtea. Iterũ in cõmẽtarijs loquuti ſumus de rarefactione, vbi debes ſcire, ꝙ in rarefactiõe ſunt tres motus. Primus eſt calefactio ꝑ quã acq̃riĩ caliditas, ſine qua non poteſt fieri rarefactio. Sc̃õs eſt rarefactio, per quã acq̃riĩ raritas. quę eſt qualitas in quanto quę cõſequitur caliditatẽ. Tertius eſt motus localis, qui fit ex eo quia prior quantitas dicitur maior, qui motus diciĩ ad imaginationem mathematicorũ motus cõſequens maiorẽ quantitatem. Et cũ dicis, quid acq̃riĩ ꝑ motuꝫ hunc rarefactionis vtrum noua quantitas, dõꝫ ꝙ non, ſed p̃ma fit ſub maiori extenſione, ⁊ cũ diciĩ motus rarefactionis eſt motus realis, ergo per ipſaꝫ acq̃ritur terminus realis, cõcedo, ſed nõ realr̃ diſtinctus a priori quãtitate. acq̃ritur enim noua quantitas ẽm no-

B uum terminum, nõ aũt noua ſimplr̃. Aĩaduerte ꝙ nõ dico quãtitateꝫ maioreꝫ acq̃ri ꝑ motũ illũ localẽ, ſed dico eam acq̃ri cõſecutiue acq̃ſita raritate. Nã rarefactio ꝑ ſe p̃mo eſt ad raritatẽ, quę eſt qualitas in quãtitate, per ſe. 2° eſt ad maiorem quantitatẽ, ad quã ſeq̃tur occupatio maioris loci. Illa eñi quantitas maior nõ acquiriĩ ꝑ ſe primo rarefactione, ſꝫ ꝑ ſe 2°. ¶ Preterea. Nõ acq̃riĩ motu locali, nam re vera illa occupatio maioris loci nõ eſt motus localis, ſed accidens conſequẽs acquiſitioneꝫ maioris quãti ⁊ ſi eſt motus localis, nõ eſt de loco ad locum, ſed eſt in loco, vt ſuperius dictum eſt.

Anti. c. 90. ¶ At võ neqꝫ punctos neqꝫ lineas, ponendum corporis materiã, ꝑpter eaſdẽ cauſas.

Dilucida^o. te. c. eiuſdẽ ¶ At võ neqꝫ puncta neqꝫ lineas materiaꝫ corporis ponendum eſt. dictas ob cauſas.

Cõm. 90. C ¶ His exactis de materię ſeꝑatione, oſtẽdit ꝙ eſſe nõ p̃t indiuiduũ ſimplr̃ vt punctũ reſpectu lineę, nec vt linea reſpectu corporis, qđ indiuiſibile eſt oĩno tale. ⁊ ait hoc ꝓbari poſſe ijs met rõnibus, q̃bus impugnata eſt ſeꝑatio. qꝛ tunc nullibi eẽt. Tum qꝛ infinitę poſſunt intelligi materię in vno miſto. Tum etiam ob alias cauſas.

recognes. ¶ Alexãder hęc vba intelligit de mã gñationis, ⁊ cuꝫ nota cauſę, hoc pacto, melius eſt facere mãm gñationis inſeparatam at võ, hoc eſt qꝛ neqꝫ pũctos neqꝫ lineas ponendũ eſt corporis materiã, hoc eſt gñationis materiã, ꝓpter eaſdẽ cauſas, hoc eſt, qꝛ nihil hoꝝ per ſe ſubſiſtere pōt, nec ꝑ ſe locũ occupare. Qꝛ aũt loquaĩ de mã generationis, Alexãder ꝓbat, quia in toto ꝓceſſu loquutus eſt de ea. Philoponus. võ dicit, ꝙ hęc expõ eſt parꝫ violenta quo ad verboꝝ cõtextũ. ſ. accipere verũtamẽ ꝓ eniꝫ, vel pro qꝛ ideo ipſe exponit de mã augumẽtationis, qꝛ de hac cępit diſputare, ⁊ tũc nõ corrũpit textuꝫ, ſed legit ſic, verũtamẽ neqꝫ pũctos neqꝫ lineas ponẽdũ eſt augumẽtationis corporis mãm. q. d. verũtamẽ nõ mõ puncta nõ ſunt ponẽda augumẽtationis mã, ſed neqꝫ lineę ꝓpter eaſdẽ cauſas. ſ. qꝛ nullũ eoruꝫ pōt per ſe ſubſiſtere, neqꝫ per ſe locũ occupare. Addit ꝙ appellatione lineaꝝ ⁊ punctoꝝ intelligit ſuperficieꝫ, quę lꝫ ſit magnitudo, non tñ pōt ſe ſubſiſtere, neqꝫ locũ occupare. Cum võ dicebaĩ ꝙ in ꝓceſſu loquutus eſt de mã generationis. Reſpondet Philoponus ꝙ loquiĩ de ea. gratia exempli. vel dici poteſt ꝙ loquutus eſt aduerſarium vt dictum eſt.

D

Anti. c. 91. ¶ Illud auteꝫ cuius hęc vltima, materia erat, quam neqꝫ ſine paſſione poſſibile eſt eſſe, neqꝫ ſine forma.

Dilucida^o. te. c. eiuſdẽ ¶ Illud preterea cuius hęc vltima ſunt, materia eſt. quę neqꝫ ſine paſſione aliquando poterit eſſe, neqꝫ ſine forma.

E

¶ Sc̃do arguit in 3ª figura ſic, linea ⁊ pũctũ ſunt terminus materię, mã nõ eſt terminus materie. igĩ mã nõ eſt pũctus neqꝫ linea. apponit maiorẽ. d. Illud p̃terea cuius hęc vltima ſunt, mã eſt. Deinde addit minorẽ. d. quę neqꝫ ſine paſſiõe. hoc dico mã, q̃ neqꝫ ſine paſſione aliquãdo pōt eſſe. neqꝫ ſine forma, quaſi velit ꝙ ſit nõ terminus, ſed ſemper terminata. verbũ p̃terea, in gręco eſt de. modo ſic tranſtuli, vt ſenſus ſit apertior. Cõm. 91.

¶ Cum dixit ꝙ impoſ'e eſt lineas aut pũcta eẽ materiã, nũc exponit, q̃naꝫ ſit corporis mã, ⁊ poteſt exponi ẽm Alexandrum de mã gñationis, ⁊ ẽm Philoponũ de materia augumẽtationis. ẽm Alexandrũ. d. Illud aũt cui⁹ hęc ſunt vltima mã erat generationis, hoc eſt illud, cuius lineę ⁊ pũcta ſunt termini. eſt materia gñatiõis, ⁊ qꝛ quis poſſet credere, lineas ⁊ pũcta eẽ terminos mãę generationis ſine medio illi inherẽtes. d. quã generatiõis materiã neqꝫ ſine paſſione poſſibile eſt eẽ, neqꝫ ſine forma. ergo lineę ⁊ pũcta ſunt termini materię illi inhęrentes mediãte forma ⁊ paſſione, ſine q̃bus eſſe nõ pōt materia, ẽm Philoponũ võ (ingt) Illud autẽ, cui⁹ hęc ſunt vltima, materia erat augumentationis, quę eſt corpus in actu. cuius termini ſunt pũcta ⁊ lineę, quã materiã augumẽtationis, quę eſt corpus in actu, neqꝫ ſine paſſiõe poſſibile eſt eẽ, cũ neceſſario ſit quale calidũ, vel frigidũ, vel ſiccuꝫ, vel humidum, neqꝫ ſine forma, quę eſt ei⁹ pars eſſentialis. Et ſic verba hęc intelligi poſſunt de materia augumentationis. recognes.

F

Anti. c. 92. ¶ Generatur igitur ſimplr̃ alterum ex altero, quemadmodum ⁊ in alijs determinatũ eſt. ⁊ ab aliquo autem actu exiſtente, aut a ſimili in ſpecie. vt ignis ab igne, aut hõ ab homine. aut ab actu. duruꝫ. n. a non duro generatur.

G

Dilucida^o. te. c. eiuſdẽ ¶ Fit quidem igitur ſimpliciter alterum ex altero. queadmodum ⁊ in alijs dictum eſt. Sꝫ a quodam ⁊ actu exiſtente, vel ſimili, vt ignis ab igne, aut homo ab homine vel ab actu. nã durum non a duro fit.

Cõm. 92. ¶ Nunc ex dictis cõcludit qua rõne ſe hñt agẽs ⁊ factũ, ſiue generans ⁊ genitũ. ⁊ vult ꝙ omne ꝙ gñatur generetur ex alio, ita vt nihil generet ſe, ſed ſemꝑ generans differat a genito. verũ q̃ꝫq̃ꝫ differãt, ſemꝑ genitũ eſt vel a generante ſibi ſimili in ſpecie, vel ſibi ſil'i in virtute. in ſpecie q̃deꝫ, vt ignis ab igne, ⁊ hõ ab homine, in virtute võ, vt vermis ⁊ mus a cęlo, ſiue ſole, nã ſol eſt in actu tale, quale mus in potẽtia, qđ eſt eſſe virtute ⁊ po^a actiua tale. Similr̃ durũ fit, ⁊ nõ ſemꝑ a duro, ſed ab agente actu. hoc eſt hñs potẽtiã agendi durũ. ⁊ ſic omne qđ fit, vel fit a ſil'i in ſpecie, vel ſimili in actu ⁊ potẽtia actiua (ingt) Fit quidẽ igĩ ſimplr̃ alterum ex altero. ita vt ſemꝑ generãs ſit ſimplr̃ aliud a genito. vt in alijs. h̃ eſt 7° metaph. dictũ eſt. Declarat tamẽ illaꝫ diuerſitatem reduci ad quandam cõuenientiã. d. Sed ipſum genitũ fit a quodam ⁊ actu exiſtẽte. hoc eſt qđ ꝯuenit genito in virtute, vel ſimili. Exẽplũ ſecũdi, vt ignis ab igne, aut hõ ab hoĩe. Exẽplũ p̃mi, vt durũ non a duro fit, ſed ab agẽte nõ duro. Et hic apparet q̃ꝫ inepte recẽtiores hũc locũ intelligunt. Credidere enim Ariſto. declarare materiam non eſſe actu ſeparatam a magnitudinibus, qđ nec verba Ariſto. nec dicendi neceſſitas expoſtulat.

H

recognes. ¶ Vtrũ verba hęc de auctione an de generatiõe ſint in-

I telligenda nō eſt q̄ſtio,q̄ꝛ clare loquit̃,quid eſt illud ex quo tanq̄ ex materia alterationis generet̃, qd̄ generat̃, ⁊ vult,ꝙ ſit corpus in actu,qm̄ poſitum eſt, ꝙ alterius generatio ſit alterius corruptio.Dixit velut in alijs dictum eſt,quia dixit hoc idē p̄mo phyſico.Ibi eniꝫ cū q̄ſiuiſſet quomodo contraria ex inuicem generētur,cauſam dixit.ſ.ꝙ ſit ipſis aliqd̄ cōe ſubiectū,qd̄ eſt vtrorūq; ſuſceptiuum,⁊ ſic vult ꝙ omne qd̄ ḡnatur, generetur ex ente in actu contrario tanq̄ ex materia alterationis, vel tanq̄ ex termino a quo. Sed cū Ariſto.cepit loqui de auctione,nō video,quomodo nunc tranſit ad materiā ḡnationis.Fortaſſe hoc facit,vt oſtēdat ꝙ ſimile eſt de materia auctiōis,⁊ de materia generationis,quę eſt alterationis mā,nam vtraq; eſt ens actu,⁊ actu corpꝰ, K vel forte hoc facit,q̄ꝛ vult ſtatim loqui de effectiua cauſa augumentationis.⁊ ſic procedit quaſi ſimilitudinarię, hoc pacto, generatur igitur ſimplr̃ hoc eſt ꝓprie vel vniuerſaliter(vt exponit Philoponus)alterū.ſ.corpus in actu ex altero corpe in actu tanq̄ ex materia alterationis(vt alibi dictuꝫ eſt)⁊ vt id qd̄ ḡnatur, ḡnatur ex corpore in actu vt ex materia alterationis,⁊ ab aliquo autē,hoc eſt ita etiaꝫ quod augetur,augetur tanq̄ a cā effectiua ab aliquo ente in actu,dico ab aliquo ente in actu altero duorꝫ modo,quia aut a ſimili in ſpecie,vt homo ab homine,⁊ ignis ab igne,aut ab aliquo exiſtente in actu , ſiue ſit ſimile in ſpecie , ſiue diſſimile,vt durum a non formalr̃ duro,ſed ab aliquo exiſtēte in actu, qd̄ tamen non eſt formalr̃ duruꝫ,ſed duritiei effectiuū, ⁊ hoc ſcd̄o modo id quod auget̃,ab eo quod auget̃,augeri dicitur.a calido enim nō duro exn̄te generant̃ oſſa dura,⁊ cartilagines,ſatis aūt eſt,vt calidum ſit in actu L ꝓductiuo duritiei.hoc pacto exponēdo,nō videt̃ Ariſt. ſuꝑfluus,nec exiēs a ꝓpō.Volo tn̄ vt ſcias verbū illd̄ [generatur]pro augumētatur poſſe intelligi, naꝫ quod auget̃,generatur in maiori quantitate , nā fit maius vt poſtea dicemus,⁊ ſic poterimus dicere,ꝙ Ariſto.ex dictis infert duas cauſas eius qd̄ augetur.ſ.mām,⁊ effectiuaꝫ,materiā quidē cuꝫ ait.ḡnatur igit̃ ſimplr̃,hoc eſt auget̃ igit̃ ⁊ fit maius vlr̃ alterū ex altero , queadmodū ⁊ in alijs determinatū eſt.ſ.5° phyſicorꝫ.vbi dictum eſt qd̄ auget̃,augeri ex corpore actu tanq̄ mā actionis,⁊ ab aliquo exiſtēte in actu tanq̄ a cā effectiua , vt a calido vitali,⁊ ſic itelligēdo tollit̃ in dictis Ariſt.inutilis digreſſio.

Anti.c.93. **Quoniam autem eſt ⁊ ſubſtantię corporeę materia ⁊ corporis talis(corpus enim cōmune,nullum)eadeꝫ ⁊ paſſionis ⁊ magnitudinis eſt ratione quidem ſeparata, loco autem non ſepata,niſi ⁊ paſſiones ſint ſeparabiles.**

Dilucidaᵒ.te.c.eiuſdē M **Quoniā vo materia ipſa ⁊ ſubſtantię corporeę eſt,⁊ corporis iā talis (Nā cōe corpꝰ nullum eſt)vna erit ⁊ magnitudinis ⁊ paſſionis, ratione quidē altera, loco vero non altera,niſi paſſiones eſſent ⁊ ſeparabiles.**

Com.93 His expoſitis,nūc magis ad rē accedēs.declarat vnā eſſe materiā augumenti ⁊ alterationis. Ex h̄ ꝓbat. ſubſtantię corporeę,⁊ talis determinati corporis vna ē materia,alteratio eſt corporis talis,augumētatio ſubſtātię corporeę.Igit̃ vna eſt materia alterationis, ⁊ augumēti.Syll's eſt ex ambobus obliquis.inq̄t. Quoniam vna ⁊ ipſa eſt mā ſubſtātię corporeę,⁊ corporis iam talis indiuidui. Hęc eſt maior.cuius cauſam ſubdit.d.nam cōe corpus nulluꝫ eſt,⁊ per conſequens nō pōt eſſe alia materia corporis,⁊ huius corporis. Omiſſa minore.addit ꝯnē.d.Vna erit ⁊ magnitudinis ⁊ paſſiōis. Animaduerte ꝙ omne qd̄ alteratur eſt corpus hoc,ſiue tale,vt calidū vel frigidum,q̄ꝛ vt hoc ⁊ calidū alteratur ad frigidum.Omne qd̄ augetur eſt corpus,non tamē inquantum tale calidū ⁊ frigidum.Et ſic patet minor ꝙ alteratio eſt corporis talis,augumētatio corporis,ſed vna eſt materia talis corporis, ⁊ corpis, igit̃ vna ⁊ alteratiōis, ⁊ augumēti. Sed dices.vna eſt mā alterationis ⁊ augumēti,igit̃ alteratio eſt augumētum. Cui ipſe rn̄det d.ratione q̄deꝫ altera, loco vo nō altera, ⁊ ſic alteratio non erit augumentatio. Sed dices.falſum eſt paſſiones eē corporis inquātū talis. Rn̄det niſi paſſiones eſſent ſeparabiles,ſed cū nō ſint ſeparabiles,ſed oīno in materia ⁊ hac ſenſibili materia, ideo paſſiones erūt corporis vt talis,⁊ augumentū corporis tm̄,⁊ ꝑ ꝯn̄s lꝫ mā ſit vna amborū ſm̄ ſubtuꝫ,erit altera ratione.

N

O

recognes. Philoponus ſic hūc textū cōtinuat,ꝙ cuꝫ q̄ſiuiſſet de mā eius.qd̄ auget̃,⁊ dixiſſet ꝙ eſt corpus actu, ne aliq̄s putet hāc eē primā materiā,nūc docet ꝙ ḡnationis materia,quę dicit̃ corporis mā,eſt p̄ma materia informis, ⁊ incorporea ex neceſſitate.cū ſit alterū ab eo,cuius eſt mā,quę vo eſt augumentationis mā eadem eſt cū materia alterationis,⁊ corpꝰ in actu. Sunt ergo vna ſubiecto,differunt rōne,vna eni eſt materia corporis,⁊ alterationis ⁊ augumētationis loco,⁊ numero,nō tn̄ rōne, q̄a mā alterationis ⁊ augumētationis eſt ipſuꝫ corpꝰ in actu , mā corporis eſt mā p̄ma informis , mō corpus in actu,⁊ mā informis ſunt vnū numero,non ſeparata loco,⁊ ſic differūt rōne.⁊ ſunt eadeꝫ numero ⁊ loco.Si.n. P in alio loco eēt mā corporis, ⁊ mā paſſionum ⁊ magnitudinis,tūc in alio loco eſſet corpus cū ſua mā,⁊ in alio loco eſſent paſſiones cū ſua mā,⁊ ſic paſſiones eēnt in alio q̄ꝫ in ſubſtātia corporea.dicit.Qm̄ aūt eſt, ⁊ ſubſtātię corporeę mā,⁊ corporis talis indiuiduati(q̄ꝛ corpus vl'e nullū eſt ſepatum ab hoc corpore)qm̄ inquaꝫ eadē eſt mā corporis,⁊ huius corporis,eadē ⁊ paſſiōis,⁊ magnitudinis eſt,hoc eſt eadem erit alterationis mā,⁊ auctionis ⁊ corpis mā,exponit aūt quomodo eadē,⁊ q̄uo diuerſa.⁊ inq̄t.Ratiōe ⁊ eſſentia ſeparata , qm̄ mā corporis eſt altera eiꝰ ꝑs,⁊ mā informis,materia vo augumentationis,⁊ alterationis eſt ip̄m corpus, loco auteꝫ nō ſeparata. Nō eni pōt materia corporis ſeparari ab Q ipſo corpore.Qꝛ aūt materia alterationis, ⁊ augumentationis non ſit loco ſepata materia corporis,pꝫ, q̄ꝛ aliter mā corporis eſſet in vno loco cū ſuo corpore cuiꝰ ē materia,⁊ paſſiones ⁊ magnitudines cū ſua mā eēnt in alio loco,⁊ ſic eſſent paſſiones,⁊ nō in ſubā corporea, ꝓpterea dicit niſi ⁊ paſſiones eſſent ſepabiles. ḡ pꝫ ꝙ materia corporis ⁊ materia auctionis nō eadem eſt, lꝫ numero ⁊ loco nō ſint ſeparabiles.

anti.c.94. **Manifeſtum igitur ex q̄ſitis, ꝙ non eſt augumentatio,tranſmutatio ex potentia magnitudine,actu autem nullam habente magnitudinem.ſeparatū eniꝫ eſſet,quod cōmune. hoc aūt ꝙ impoſſe ſit,dictū eſt prius in alijs.**

Dilucidaᵒ.te.c.eiuſdē **Manifeſtum igitur ex perquiſitis ꝙ nō eſt auctio tranſmutatio,ex potētia magnitudine, actu vero nullam habente magnitudinē.Separatum enim iam eſſet cōmune, hoc vero ꝙ impoſſibile,dictum eſt prius.**

Com.94. Nūc ſubiectū ꝓximum augumenti cōcludit ex dictis, ⁊ poteſt ſic ſillogizare,qd̄ alteratur nō eſt ens in potentia,oē qd̄ augetur alterat̃,igit̃ nulluꝫ ens in potētia auget̃,

A get̃,⁊ per ꝯn̄s auctio nō pōt eſſe ex ente in potētia tanq̄ ex ſubiecto,acceptis ⁊ ſuppoſitis p̄miſſis ex textu nunc dicto(inquit)Manifeſtū igit̃ ex perq̄ſitis pauloante,ꝙ non eſt auctio tranſmutatio ex potentia magnitudine actu vero nullam habente magnitudinem,⁊ ſic ſubiectum oportet eſſe actu quantum ⁊ quale,⁊ hoc ꝓbat.d. Separatuꝫ enim iam eſſet cōe,ſi nō ex actu quāto ⁊ q̄li eēt,nā vbi nō ſic eēt,tūc auctio eēt ex mā,quāta ſepata a corporibꝰ q̄libꝰ.Hoc vo ꝙ impoſſe,dcm̄ eſt prius.Sic igit̃ ſubtū actionis eſt corpus in actu quale,⁊ quātū , ⁊ nō corpus in potentia,vel corpus cōe ſeparatum.

recognes. Nunc ſm̄ Philoponū cōcludit,q̄ oſtēſa ſunt. ⁊ inq̄t. Manifeſtum igit̃ ex q̄ſitis,⁊ ꝓbatis, ꝙ augumētatio nō eſt tranſmutatio ex potetia magnitudine,actu autē nullam hn̄te magnitudinē.Cuius cām repetit,q̄ꝛ qd̄ cōe,h̄ eſt materia eēt q̄d ſeparatū,nam ſi id ex quo auget̃ qd̄ augetur,eēt corpus poteſtate,eēt mā p̄ma,quę eēt aut B ſeparata loco a corpore phyſico,aut ſepata,q̄a nihil eſſet illius,⁊ ſic oīno aliq̄ rōne ſepata, vt ꝓbatū eſt. Appellauit aūt materiā cōmune,q̄ꝛ(vt Philoponus inq̄t) eſt cōe oīum ſubtuꝫ. Quo vero ad verba attinet, debes ſcire ꝙ Philoponus dicit in alio exemplari,legi loco illius vbi cōe,vacuum,vt ſit ſenſus,ꝙ ſi corpus poteſtate eſſet illud ex quo augetur,qd̄ auget̃,tunc daretur vacuū ſeparatū.Laborat autē declarare ꝯn̄am, q̄ cū nō ſint multę vtilitatis,dimitto.

Anti.c.95. **Amplius aūt,talis tranſmutatio,non augumētationis ꝓpria h̄ ḡnatiōis oīno.Augumētatio.n.eſt inexn̄tis magnitudinis additamentū.diminutio āt,minoramētū.Ideo opꝫ habere aliquam magnitudineꝫ,id qd̄ auget̃. Quaꝓpter non ex materia ſine magnitudine.oportet eſſe augumentationem in actum magnitudinis,generatio enim erit magis corporis, nō augumentatio.**

C

Dilucidaᵒ.te.c.eiuſdē **Adhuc vtiq; hęc tranſmutatio non auctionis proprie eſſet , ſed generationis oīno. Auctio enim eſt ad p̄exiſtentem magnitudinem additio.diminutio ſubtractio.igit̃ qd̄ augetur, aliquam oportet habere magnitudinem. Quare auctionem non opꝫ eſſe ex materia nō quanta ad actu quantam. Eſſet enim generatio potius corporis q̄ꝫ auctio.**

D

Com.95. Scd̄o ad idē arguit ſic,vbi ſubiectū auctionis eēt materia ens in potentia,auctio nō differt a generatiōe,ſed hoc eſt in potentia,q̄ꝛ auctio ſemꝑ eſt additio quāti ad p̄exiſtens quātum.⁊ ſic ſemper augendū oꝫ eſſe quātū, aliter ſibi non poſſet fieri additio.tūc donāt cōcluſionē d.Quare auctionē nō opꝫ eē ex materia non quāta.ad actu quantā,eſſet enim ḡnatio potius corporis quanti ex non quanto,q̄ꝫ auctio. Ex iſta lr̃a poſſunt formari

Tres rationes tres rōnes,prima eſt, ſi ſubiectū auctionis eēt p̄ma materia, tunc nō differret a ḡnatione . Scd̄o,auctio eſt additio ad quātum,igitur p̄exiſtens ſubtuꝫ eſt quantuꝫ. Tertio,ſi qd̄ auget̃ nullo mō fieret quantū corpus, ſed ſolū in fine,tūc auctio nō eēt corporis augēdi additio,ſed eēt corporis aucti ḡnatio. Sꝫ dices. ſuꝑius concluſit cōe ſubiectum auctionis ⁊ alterationis eē mām, nūc ait ſubiectum nō eē mām.Reſpondet ꝙ ibi de ſubiecto cōmuni,nunc de proprio loquutus eſt.

recognes. Qꝛ corpus poteſtate nō ſit augumētationis materia, hoc nūc probat Ariſt.iterū ſm̄ expōnē Philoponi.⁊ inquit.Amplius autē talis tranſmutatio,hoc eſt magnitudinem fieri ex nō magnitudine,ſed ex magnitudine poteſtate,nō eſt ꝓpriuꝫ mutationis, q̄ eſt ſm̄ augumentationē ſed eius,q̄ ſm̄ ſubām eſt oīno, hoc eſt ḡnationis. Qꝛ aūt fieri magnitudinē ex non magnitudine,ſꝫ ex magnitudine poteſtate,nō ſit augumētatio,ꝓbat.nā augumentatio nō eſt ḡnatio magnitudinis, ſed eſt p̄exiſtētis magnitudinis accremētū.Non eniꝫ fit magnitudo ꝑ augumentationē,ſed p̄exiſtēs fit maior. Diminutio autem eſt p̄exiſtētis minorametuꝫ,non eni ꝑ diminutionē p̄or magnitudo corrūpit̃,⁊ alia minor ḡnat̃,ſed p̄exiſtens fit minor,q̄ꝫ prius erat,⁊ in h̄ apparet ꝙ ꝑ auctionē nō generet̃ noua quātitas,nec ꝑ diminutionē corrūpit̃. Ex h̄ infert,ꝙ nō ſolū id ex quo auctio fit, ſit actu corpus,ſed etiā id qd̄ auget̃ opꝫ p̄habere aliquā magnitudinē p̄exiſtenteꝫ,⁊ ita non ſolū materiā augumentionis oportet eſſe actu magnitudinē atq; corpus , ſꝫ etiā qd̄ auget̃ ex illa opꝫ eē corpus,⁊ aliquā magnitudinē. Quo vero ad vba attinet,h̄ vba [id qd̄ auget̃] In ſcriptura. Alex. legūtur id qd̄ fit.Verū Alexander ꝑ fieri nō ſimplr̃ fieri intelligit,ſed fieri maius vel minus,vn̄ legit , ideo opꝫ habere aliq̄ꝫ magnitudinē id qd̄ fit.i.id qd̄ fit maius vel minus. Preterea.Vt Philoponus inq̄t.Ariſto. nō ꝓbauit id qd̄ auget̃ debere hr̄e aliquā magnitudinē , ſed tanq̄ cōem notionē accepit ex eo,q̄ꝛ ſi nullā hr̄et,nō eēt augumētatio magnitudinis.ſed eius ſimplr̃ ḡnatio,nec aliter hanc notionē ꝓbauit Ariſto. Tūc cōcludit ꝓpoſituꝫ p̄ncipale.⁊ inq̄t.Quapꝓꝑ non ex mā ſine magnitudine opꝫ eē augumentationē in actum magnitudinis, ſed ſupple ex materia,q̄ eſt actu corpus,nā vt inq̄t.Ḡnatio erit magis corporis,q̄ꝫ augumētatio,nā illa materia nō exiſtēs corpus cōuerſa in ſubāꝫ aucti fieret corpꝰ, ⁊ ſic eſſet ḡnatio corporis.ḡ vtrūq; opꝫ eē actu corpus,⁊ id qd̄ auget̃,⁊ id qd̄ eſt materia auctiōis. Sꝫ q̄rit Philoponus q̄ꝫq̄ꝫ id qd̄ auget̃ debeat eē actu corpus,alioquin ꝑ auctionē nō fieret minus,q̄d ꝓhibet mām auctionis ex qua auget̃ eē potentia corpus. Videt̃ eni ꝙ ſit potentia corpus,nā vt calidū eſt potentia frigidū, ⁊ actu calidū,ſic cibus eſt actu cibus,⁊ actu corpus corporeitate ſuę ſpēi potentia vo magnitudo ⁊ corpus corporeitate, ⁊ magnitudine eius qd̄ auget̃.Nā cibus cōuerſus in corpus eius qd̄ auget̃,fit magnitudo vel quātū magnitudine eiꝰ qd̄ auget̃. Preterea.Vt illd̄ ex quo ḡnat̃ qd̄ generatur,eſt actu corpus,⁊ in actu,⁊ eſt ens in potentia. actu q̄dē ꝓpria ſpecie.Potētia vero ſpecie eius , quod ex ipſo fit,ſic illud ex quo aliquid auget̃,eſt actu corpus ſua ꝓpria magnitudine,potētia vo corpꝰ magnitudine eius in cuius ſubāꝫ cōuertitur.Ignis eni ex quo fit aer, anteq̄ꝫ aer fit,ex actu ignis,⁊ potētia aer,ſic cibꝰ anteq̄ꝫ cōuertat̃ eſt actu corpus ſua ꝓpria magnitudine,⁊ potētia corpus magnitudine eius qd̄ auget̃.Côce dit ḡ Philoponus totū,⁊ vult ꝙ Ariſto.ſolū voluerit ꝙ mā augumentationis ſit actu corpꝰ ſaltē ꝓpria magnitudine. cū quo tn̄ ſtat eam eē potentia copus alia rōne, vt rō concludit.Rurſus q̄res vtrū id qd̄ auget̃,ſit potētia magnitudo,videt̃ qd̄ ſic,q̄ꝛ eſt in potentia ad maiorem magnitudinem . ergo eſt potētia magnitudo.Philoponus dicit quędā,ex q̄bus colligo hanc ſolōnem,ꝙ id qd̄ auget̃ anteq̄ꝫ auget̃ eſt potētia magnitudo maior q̄ꝫ ſit,non tn̄ potētia magnitudo,q̄ꝫq̄ꝫ eni caliduꝫ vt q̄tuor ſit potentia magis calidum q̄ꝫ eſt,non tn̄ eſt potentia calidū, ita id qd̄ auget̃ anteq̄ꝫ auget̃,eſt potētia maior magnitudo q̄ꝫ ſit,nō tn̄ eſt potētia magnitudo. Ex his ſeq̄t̃ ꝙ aliquo mō dicere poſſumus ⁊ mām magnitudinis eē potentia

E

F

G

H

I coꝛpus, ⁊ ipſum augumentabile eſſe potentia coꝛpus, nõ quidem ſimpľr, ſed aliqua rõne, vt dictum eſt.

Anti.c.96. ¶ Accipiendũ itaqꝫ magis, quaſi tãgẽtes queſtionem a pꝛincipio, quali exiſtente ipſo augumentari ⁊ diminui, cauſas querimus.

Dilucidaº te.c.eiuſdẽ ¶ Suſcipiendũ vtiqꝫ magis tãqꝫ a pꝛincipio queſtionẽ tãgẽtes, qualis cuiuſdam entis auctionis, ⁊ imminutionis, cauſas querimus.

Com̃.96. ¶ Ut res apertius pateat, in ſpeciali q̃rit de mõ auctionis, de ſubiecto eius hactenus dixit, de modo reſtat dicere, quo etiã ⁊ ſubiectũ patebit (⁊ ingt) Suſcipiendũ vtiqꝫ magis tãqꝫ a pꝛincipio q̃ſtionẽ tangentes, qualis vꝫ. entis cuiuſdam, actionis, ⁊ iminutionis cauſas querimus. hęc queſtio eſt magis illa, qꝛ eſt de mõ auctionis, ⁊ K de ſubiecto inſiľ, ⁊ ſic videť tãqꝫ illa, lꝫ nõ ſit illa.

recog̃nes. ¶ Scđm Philoponũ Ariſto. nũc vult alterã q̃nis partẽ pueſtigare, vtrũ. ſ. mã augumẽtatiõis ſit actu coꝛpꝰ. Cũ eni pbauit eã nõ eẽ poteſtate coꝛpus, vult pueſtigare an ſit actu coꝛpus. Reſumit aũt iterũ vniuerſum ſermonẽ, ⁊ facit diuiſionem vľiorem argumẽtãs p vtraqꝫ parte. vñ ingt. Accipiẽdũ itaqꝫ magis quaſi ppingoꝛibꝰ factis inq̃ſitionibꝰ de augumẽtatione q̃ſi tãgẽtes q̃nem a pncipio, qualr exñte ipſo augumẽtari ⁊ diminui, cauſas q̃rimus. q. d. cũ ipſum augeri ⁊ diminui exiſtat q̃le, h̃ eſt habeat ppꝛiũ modũ ⁊ qualitatẽ, cauſas q̃rimus illiꝰ modi. Eſt ergo intentio querere quale ſit ipſiꝰ augeri. ⁊ quo mõ fiat, ⁊ cauſas q̃rere, ⁊ ſi v̄ba legerenť copulatiue, vt arbitroꝛ eẽ legẽda, eſſent clara, hoc pacto. Acci L piẽdũ itaqꝫ magis q̃ſi tãgẽtes q̃nẽ a pꝛincipio, ⁊ q̃li exiſtente ipſo augumentari ⁊ diminui cauſas q̃ramus, ⁊ h̃ pacto v̄ba clara ſunt, nec egẽt expõne. Dicit. n. accipiẽdum itaqꝫ magis, hoc eſt particularius vtrũ augumentatio ſit ex actu coꝛpoꝛe, dico pticularius, qm̃ nõ ſolum accipiemus an ſit ex actu coꝛpoꝛe, ſed ex q̃li actu coꝛpoꝛe, q̃ſi tãgentes totã q̃nem a pꝛincipio, dixit eni q̃ſi tangentes totã q̃nẽ, qꝛ nõ tangit vtrũqꝫ mẽbꝛuꝫ ſed alterum. ſ. an auctio ſit ex coꝛpoꝛe actu, ⁊ q̃li actu, qđ erat alterũ q̃nis mẽbꝛuꝫ, ⁊ quali exñte ipſo augumẽtari ⁊ diminui, q̃ramus cauſas, cur tale exiſtat, ⁊ ſi q̃remꝰ de modo, ⁊ de cauſis modi. Ecce q̃uo nulla eſt difficultas.

Anti.c.97. ¶ Uidetur itaqꝫ, eius quod augeť quecũqꝫ ps aucta eſſe. Siľr autem ⁊ in diminutione, minoꝛ generata eſſe. Amplius autem, adueniente aliquo augumentari, ⁊ recedẽte diminui. Neceſſe igitur, aut incoꝛpoꝛeo augumentari, M aut coꝛpoꝛeo. Si igitur incoꝛpoꝛeo, erit ſeparatũ qđ cõmune. impoſſibile autem eſt, a magnitudine materiã eſſe ſeparabilem, ſicuti dictũ eſt pꝛius. Si autẽ coꝛpoꝛeo, duo coꝛpoꝛa in eodem loco erunt, ⁊ quod augetur, ⁊ quod auget. eſt autẽ ⁊ hoc impoſſibile.

Nõ repetita. Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Uidetur igitur iam aucti partẽ q̃libet eſſe auctam. Similr vero in iminutione, iminutaꝫ genitaꝫ eẽ. Adhuc adueniente aliquo, augeri ⁊ ſubtracto, minui. igitur aut coꝛpoꝛeo, aut incoꝛpoꝛeo auctio erit. ſiquidem incoꝛpoꝛeo, igitur erit ſeparatũ vacuũ. al's. cõmune. Sed impoľe a magnitudine materiã ſeparari, vt quidẽ dictum eſt pꝛius. Si vero coꝛpoꝛeo, duo in eodeꝫ loco coꝛpoꝛa erunt. vt qđ augetur, ⁊ qđ auget. Sed ⁊ hoc eſt impoſſibile. N

Com̃.97. ¶ Nũc mouet q̃ſtionẽ pꝛopoſitaꝫ. ⁊ petit ſibi duo concedẽda, q̃ ſibi ⁊ oibus patent. Pꝛimum, quelibet ps aucti eſt aucta. Scđm, oẽ qđ augeť, augetur ſibi aliquo adueniente. hęc omnes ɔcedunt, tũc querit de illo adueniente, vel eſt coꝛpoꝛeũ qd, vel incoꝛpoꝛeum, non incoꝛpoꝛeum, qꝛ tũc erit aliquod ſeparatũ cõmune incoꝛpoꝛeũ pꝛeexiſtens ante auctionẽ, ⁊ ſic quãtuꝫ eſſet a nõ quanto. Si coꝛpoꝛeum, tũc quod augeť ⁊ quod aduenit erũt ſimul in eodem loco, ⁊ ſic penetratio coꝛpoꝛum. queſtio hęc patet in textu ⁊ litera etiam.

recog̃nes. ¶ Nota q̃ne, ⁊ poſita intẽtione, nũc exequitur, ⁊ pmo ſm Philoponũ accipit tres ſuppõnes. Quarũ pma eſt, quelibet ps aucti augeť. Scđa eſt, auctio fit aliquo extrinſecus accedẽte. Tertia qđ augeť, pmanet in ſua foꝛma ſeruatuꝫ. Uult igiť Philoponus, q̄ Ariſt. p has tres O ſuppõnes ſe regulet in tota mã de auctione, nã quę illis ſuppõnibus cõueniũt, erũt bene de augumẽtatione dicta, quę non poſſunt ſtare cum illis ſuppõnibꝰ, nõ erũt de augumentatione bñ dicta. Hęc tradẽdi via eſt rõnabilis, ⁊ ab Ariſt. alibi obſeruata. rõnabilis qdẽ (vt Philoponus ingt) qꝛ cuiuſlibet demonſtrationis pꝛincipiũ ſunt cões animi cõceptiones. Ab Ariſtotele vero obſeruata, qꝛ quarto phyſicoꝝ in tractando de loco ita fecit. Poſuit eniꝫ cões ſuppoſitiões, ⁊ ea, q̃ de loco cõiter cõceduntur, poſtea egit de loco, ⁊ ea, q̃ illis conueniebãt, ea de loco tradebat, quę non concoꝛdabãt illis cõmunibus, a loco ipſo remouit. De his ſuppõnibꝰ, duas dicit in pꝛęſenti textu, tertiaꝫ v̄o poſterius, pcedit aũt ſic, qꝛ pꝛimo ſumit ſuppoſitiones. 2º mouet q̃nem rurſus vniuerſalius. ⁊ dicit. Uideť itaqꝫ, eius qđ augeť quęcũqꝫ pars aucta eẽ. Similiter auteꝫ in diminutione, q̃cunqꝫ P pars diminuitur, videť minoꝛ eſſe gñata. Hęc eſt p̃ma. Deinde ponit ſcđam. ⁊ inquit. Amplius aũt videť qđ augetur, adueniẽte aliquo ⁊ illo permanente augumẽtari, ⁊ recedẽte aliquo diminui. Hęc eſt ſcđa ſuppõ, tertiã poſtea aſſignabit. His acceptis, q̃rit illã eãdem q̃neꝫ, vniuerſalius tñ, vt Philoponus innuit. ⁊ dicit. Neceſſe igiť aut ipſum qđ augeť, incoꝛpoꝛeo augumentari, aut coꝛpoꝛeo. Ecce q̄ hęc q̃ſtio eſt vľioꝛ pꝛędicta, qꝛ incoꝛpoꝛeũ ɔtinet ⁊ coꝛpus in potentia, ⁊ ſimpľr indiuiſibile. Poſita g̃ diuiſiõe argumẽtať ad partes (⁊ ingt) Si igiť incoꝛpoꝛeo, erit ſeparatũ quod cõe, hoc eſt pꝛima mã, q̃ eſt cõe oĩuꝫ ſubtum. mõ impoľe eſt materiã eſſe ſeparatam a magnitudine, vt dictum eſt pꝛius, Sꝫ qm̃ in quodaꝫ exẽplari loco illius verbi cõe, legiť vacuũ, laboꝛat Philoponꝰ exponere illud, ⁊ vt poſſit accõmodare ipm̃ v̄bis, verba illa [Impoľe aũt eſt.] Uult vt leganť [⁊ impoľe eſt] ⁊ ita vult p duas rationes, q̄ Ariſto. pbet materiam augumentationis non eẽ incoꝛpoꝛeũ quid. Tũ Q qꝛ daretur vacuum, vt deducit, Tum etiã, quia impoſſibile eſt a magnitudine materiam eſſe ſeparataꝫ, vt dictum eſt. Laboꝛat etiã ſupꝛa illa ppoſitione a, cũ duciť a magitudine, qꝛ vno mõ legi põt q̄ eſt ipoľe materiam eſſe ſepatã a magnitudine, qꝛ de neceſſitate eſt in aliquo phyſico coꝛpoꝛe, alio mõ q̄ magnitudis mã nõ põt eſſe ſepata. Quę cũ nõ ſint neceſſaria, nõ opꝫ coꝛrũpant textũ. Deinde deſtruit aliud mẽbꝛũ, ⁊ inquit. Si aũt, coꝛpoꝛeo duo coꝛpoꝛa in eodẽ loco erunt, ⁊ qđ augetur, ⁊ qđ auget, ⁊ tenet argumẽtũ, qꝛ ex quo pſuppõnes, q̃libꝫ pars aucta augetur, quęlibet eius pars dꝫ eſſe cũ qualꝫ parte eius, quod aduenit, quare penetratio coꝛpoꝛum, hoc autem (vt inquit) eſt impoſſibile.

anti.c.93. ¶ Sed neqꝫ ſic cõtingit dicere fieri augumentationẽ

A tationeꝫ ⁊ diminutionẽ, vt cũ ex aqua aer. tũc. n. maioꝛ tumoꝛ ẽ generatus. Nõ. n. augumẽtatio hoc, ſed generatio quidem eius in quod tranſmutatur erit, coꝛruptio autem contrarij, augumentatio autem neutrius.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ At v̄o neqꝫ ſic contingit auctionem dicere fieri, ⁊ diminutionem, quemadmodum interdum ex aqua aer. maioꝛ enim moles tũc facta eſſet. nõ. n. auctio hoc. h̃ generatio quidem. eiꝰ in quod tranſmutatio erit. coꝛruptio vero cõtrarij. ſed auctio neutrius.

Com̃.98. ¶ Secundaꝫ ſuppoſitionẽ quidam negarunt, dicentes ſimul fieri auctionem, ⁊ generationem, ⁊ non per aliqd aduenieñs. vt fit ex aqua aer, vbi aer increſcit, nullo ad B ueniente. Aut foꝛte hęc eſt reſponſio antiquoꝝ, q ſoluere ſolebãt q̃nem. d. auctionẽ fieri per alterius rei coꝛruptionẽ, ⁊ hęc expoſitio eſt melioꝛ. ¶ Cõtra arguit, qꝛ tũc auctio nõ differret a gñatione, nã dũ ex aqua aer fit deſinit aq̃, gñať aer. ⁊ ſic deſinit vnũ ɔ̃rium, generať alterum. igitur auctio eſſet generatio, ⁊ non additio ptis ad partem. vt ſuppoſuit. quę dicit, patent.

Recog̃neſ ¶ Hic ſm Philoponum remouet vnũ dubiũ, nã poſſet dici. q̄ auctio eſt generatio maioꝛis coꝛpoꝛis ex minoꝛi coꝛrupto, ⁊ diminutio cõtra, ⁊ ſic nõ ſequitur penetratio coꝛpoꝝ, veluti cum mutatur aqua in aereꝫ, maioꝛ facta eſt ſubſtantia ex minoꝛi, ſic in diminutione mutať minoꝛ magnitudo per eius coꝛruptioneꝫ in minoꝛem. Cõtra obijcit Ariſto. qꝛ tũc auctio non differret a generatione. ¶ Pꝛęterea. Eſt contra tertiam ſuppoſitionẽ. dicebamus. n. qđ augumentabile permanet ſeruatũ in eiꝰ C foꝛma, ⁊ ſubã (ingt) ſed neqꝫ ſic cõtingiť dicere fieri augumẽtationẽ ⁊ diminutionẽ, veluti cũ fit ex aqua aer. ſ. per coꝛruptionẽ minoꝛis coꝛpoꝛis, ⁊ gñationẽ maioꝛis, qꝛ tunc maioꝛ tumoꝛ eſſet gñatus, ⁊ ſic auctũ eſſet genitum, qđ falſuꝫ eſt, nõ eniꝫ augumentatio eſt hoc, ꝫ eius qdẽ in quod trãſmutatur. ſ. aeris, erit generatio, coꝛruptio aũt contrarij. ſ. aquę, augumentatio aũt neutrius. ſ.

Nõ Philoponi. neqꝫ aquę neqꝫ aeris. ¶ Mouet hic Philoponus q̃nẽ in generatiõe aquę ex aere, nã ſi aqua poſſet fieri ex aere, cũ aer ex quo fit ſit maioꝛ aq̃ ex ipſo genita, tũc derelinqueret vacuuꝫ. ¶ Pꝛęterea. Et ſi ex aqua fieret aer, tũc pꝛius fuiſſet vacuũ, ad qđ aer factus replẽdum mo

pª põ. uebiť. ¶ Narrat vnã opinionẽ, q̃ voluit, q̄ nõ põt aq̃ ex aere fieri, quin tm̃ aeris ex aqua ex regione cõtraria fiat, vt ſi in regione noſtra ex aere fit vna glebba aq̃, in regione oppoſita ex aqua fit vna glebba aeris, ⁊ tũc h̃ D poſitio vult q̄ cuꝫ gñeť aq̃ ex aer, aer totus moueať ad replẽdũ locũ in quo erat aer coꝛruptꝰ. Quę oia tãqꝫ abſurda repellit, Tũ qꝛ tũc ad gñationẽ paruę pticulę aq̃ opoꝛteret totũ aerẽ moueri, qđ eſt ɔ̃ experientiã. Tum qꝛ non opꝫ vt parua aqua ex are facta, alibi fiat aer ex

Sol. Philoponi. tanta aqua. ¶ Tãdem reſpondet, q̄ non opꝫ derelinq vacuũ, qꝛ aer derelictus rareſit, ⁊ replet vacuum, ⁊ ſic ſi ex aqua fit aer, nõ opꝫ vt pſit vacuũ, qꝛ aer cõdẽſať.

Anti.c.99. ¶ Sed aut nullius, aut ſi quid cõmune amboꝛum exiſtit, eius quod generatur, ⁊ eius quod coꝛrumpiť. verbi gratia, ſi coꝛpus. Aqua autẽ non aucta eſt, neqꝫ aer, ſed hoc quidem deperijt, hoc autẽ generatũ eſt. coꝛpus itaqꝫ eſt, ſi qd auctum eſt. ſed ⁊ hoc, impoſſibile. Opoꝛtet enim ſaluare, ratione inexiſtentia ei quod augetur ⁊ diminuitur.

E Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Amplius aut nullius. aut ſi quid commune vtriſqꝫ eſt. videlicet genito ⁊ coꝛrupto. vt ſi coꝛpus aqua non aucta eſt. neqꝫ aer. nam hoc quidem deperijt. Illud vero factum eſt. coꝛpus vero ſiquidem vel augetur. etiam ⁊ hoc impoſſibile. Opoꝛtet enim ratione ſaluare ea quę inſunt aucto ⁊ imminuto.

Com̃.99. ¶ Secundo eandẽ reſponſioneꝫ confutat ſic, in auctione aliquid augetur, vel nihil, nihil augeri dici non põt, igitur aliquid, aut aer, aut aqua, ac cõmune vtriſqꝫ coꝛpus. nõ aqua vel aer, quia aqua deſinit, ⁊ aer fit, nec cõ F mune coꝛpus, quia cuꝫ iſtud varietur de eſſe aqueo ad eſſe aereuꝫ, coꝛpus idem numero eſſe nõ põt ſub vroqꝫ termino, quare non erit auctio, quia de ratione auctionis eſt vt idẽ ſalueť in vtroqꝫ termino (inquit) Amplius aut nullius ſubaudi actio erit, aut ſi qd cõmune vtriſqꝫ eſt. vꝫ. genito ⁊ coꝛrupto vt ſi coꝛpus. quaſi dicat. vel nihil eſt cõmune, vel aliquod coꝛpus cõmune. verbũ amplius gręce, eſt alla. quod poteſt latine accipi pꝛo etiaꝫ ⁊ pꝛo amplius ⁊ ceteris id genus. Tũc declarat nõ poſſe eſſe coꝛpus cõmune. d. aqua non aucta eſt, ita vt ſit illud cõmune coꝛpus. neqꝫ aer. Cuius cauſam ſubdit, naꝫ hoc quidem vt aqua deperijt. Illud v̄o factũ eſt vt aer. ⁊ ſic nullum hoꝝ. verbum nam gręce eſt alla, qđ accepi pꝛo nam, quia reddit cauſam. deinde oſtendit nõ poſſe eſſe coꝛpus commune. d. coꝛpus vero ſiquidẽ vel augetur, etiã ⁊ hoc impoſſibile, opoꝛtet eniꝫ ratione ſaluare ea quę inſunt aucto ⁊ iminuto. modo tale coꝛpus cõmune non ſaluatur idẽ numero, quia ſubſtantialiter variatur de eſſe aqueo in aereum. quare dici non poteſt aerem augeri, eo q̄ ex aqua generetur. G

recog̃nes. ¶ Alia reſponſio eſſe poteſt, q̄ cum ex aqua augetur et fit aer, neqꝫ aer augetur, neqꝫ aqua, ſed quoddam commune coꝛpus aeri ⁊ aquę, ſic etiam nec cibus augetur, nec coꝛpus animatum, ſed quoddam coꝛpus vtriqꝫ cõmune. Cõtra obijcit, vt deſtruat, q̄ illud quod augetur, non poſſit eſſe commune coꝛpus vtriſqꝫ cõmune, repetit omnia mẽbꝛa, ⁊ ſingula refutat, ⁊ dicit. Sed aut nullius eſt auctio. ſ. neqꝫ aeris, neqꝫ aquę, aut eſt alicuiꝰ ſuple coꝛpoꝛis communis, ſiquid cõmune coꝛpus amboꝝ exiſtit ſcilicet eius quod generatur. ſ. aeris, ⁊ eius quod coꝛrũpitur. ſ. aquę. verbi gratia. ſi cõmune illud ſit coꝛpus vtriſqꝫ cõmune. Eſt ergo ſolutio. ſ. q̄ neqꝫ aer, neqꝫ aqua, ſed cõmune coꝛpus augetur. Repetit ergo iteruꝫ H deſtructionem illoꝛum duoꝛum. Deinde trãſit ad repꝛobandum hoc tertiuꝫ, ⁊ inquit. Sed ſi aqua nõ aucta eſt, neqꝫ aer, ſed hoc quidem deperijt. ſ. aqua, hoc aũt. ſ. aer generatum eſt, coꝛpus. ſ. cõmune eſt, quod augetur. ſi quidem aliquid auctũ eſt. ¶ Quo v̄o ad verba attinet, verbum illud [autem] cum dicitur [coꝛpus autem eſt] coꝛrupte legitur, ⁊ non eſt neceſſarium, qꝛ textus eſt ſuſpenſiuus, cuius ſuſpenſio, terminatur ibi [Coꝛpus itaqꝫ] et pꝛopterea debet legi itaqꝫ, quod gręce eſt δὴ vnde legatur totus ſic, ſed aut nullius eſt auctio, aut cuiuſdam communis, ſiquid cõmune amboꝛum eſt, eius quod generatur, ⁊ eius quod coꝛrumpitur, vt ſi illud commune ſit coꝛpus, ⁊ aqua non aucta eſt, neqꝫ aer, ſed hoc quidẽ deperijt. ſ. aqua, hoc autem generatum eſt. ſcilicet aer, ſi inquã omnia hęc ſunt, coꝛpus itaqꝫ eſt, ſiquid auctum eſt. Dicit autem hoc rurſus eſſe impoſſibile, quia in vera poſitione, atqꝫ declaratione ipſius augumẽtationis opoꝛtet ſaluare oia ea, q̃ rationabiliter inexiſtunt ei qđ

I augetur ⁊ diminuitur, nam (vt diximus) ſi que de augumentatione dicimus, illis cõmunibus non conueniunt, hec de auctione non erũt bene dicta. An vero illa tria ſaluari poſſint, in textu ſequenti dicentur. Dicit tñ Philoponus qđ iſtud cõmune corpus aeri ⁊ aque eſt fictio, qꝛ nullum cõmune corpus datur pter ſingularia corpora, ⁊ ſic dicere iſtud eſt mera fictio.

anti.c.100 ¶ Hec autẽ ſunt tria, quoꝝ vnum eſt, quãcũqꝫ partem maiorẽ fieri eius que augetur magnitudinis. Vbi grã. ſi caro, carnis. Et aduenĩẽte aliquo. Et tertium, vt ſaluetur qđ augeť ⁊ maneat. Cũ.n. gñať aliqđ ſimplr̃, aut corrũpiť, nõ manet. Cũ ãt alterať, aut augeť, aut minuitur, manet idẽ quod augetur, aut alteratur.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Sunt aũt tria hec quorum vnũ eſt qđẽ qꝫlibet partem effici maiorẽ magnitudinis aucte. vt caro, carnis. ⁊ ꝙ aliqđ adueniat. ⁊ tertium

K ꝙ ſalueť auctũ ⁊ remaneat. In generatione quidẽ enim ſimplr̃, ſeu corruptione, nihil manet, in alteratione vel auctione, aut minutiõe, manet idem auctum vel alteratum.

Cõm.100. ¶ Apertius arguit ⁊ petit tria eẽ auctioni neceſſaria vt ꝙ quelibet pars aucti augeatur. vt ſi caro augetur ps carnis qꝫlibet. ⁊ vt aliquid ď foris adueniat. vt idẽ numero auctuꝫ maneat in principio ⁊ fine. Ex his poſſunt formari tres rationes, lꝫ Ariſtoteles formet iſtaꝫ tm̃. omne quod augetur manet per tertiam, qđ generatur nõ manet. igitur generatum non augetur. at per primam, ſcilicet conditionem, arguo. quod augetur ẜm ſe ⁊ quodli-

L bet ſui ipſo manente augeť. qđ generatur nõ ẜꝫ ſe ⁊ qđlibet ſui ipſo manente augeť. igiť generatũ nõ augeť. Amplius ⁊ tertio, qđ augeť recipit aliqđ deforis, ſed genitũ nihil deforis recipit, ⁊ ſic idẽ qđ prius. verba patent.

Recogñes ¶ Enumerat illa tria, ⁊ oſtendit, ꝙ dicenti auctionẽ eſſe generationẽ maioris corporis ex minori, nõ põt ſeruare duo illorum, ⁊ primo enumerat illa. 2º ibi [Si itaqꝫ erit predicta.] Oſtendit quomodo non poteſt illa ſaluare. ⁊ inquit. Hec autẽ. ſ. que cõmuniter inſunt ei quod augeť, ⁊ diminuitur, ſunt tria, quorum vnum eſt quãcunqꝫ partem maiorẽ fieri eius magnitudinis, que augetur. verbi gratia. ſi caro augetur, quãcunqꝫ partẽ carnis fieri maiorem. Scđm eſt, ⁊ qđ augetur adueniente aliquo ⁊ illo manente augeri. Et tertium, vt ſaluetur quod augetur, ⁊ maneat, quod tertiuꝫ lꝫ cõmuniter ponatur ab omnibus, illud probat (⁊ inquit) Cum enim generať aliquid

M ſimpliciter, aut corrumpitur aliquid ſimplr̃, nõ manet. Cũ auteꝫ alterať, aut augetur, aut minuitur, manet idẽ qđ augetur, ⁊ minuitur, ⁊ alteratur. hec patẽt ex differentijs ſuperius aſſignatis inter generationẽ, ⁊ alterationem, ⁊ auctionem. Dictũ eſt enim ſuperius ꝙ generatio eſt mutatio nõ permanẽte ſubiecto, alteratio vero, ⁊ quecũqꝫ alia trãſmutatio eſt mutatio ꝑmanẽte ſubto, ⁊ ſic de his tribus, ſolũ tertiuꝫ ꝓbauit. cetera ſuppoſuit.

anti.c.101. ¶ Sed tum quidem paſſio, tuꝫ autem magnitudo, eadem non manet.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Verum nulla quidem paſſio, nullaue magnitudo eadem manet.

Cõm. 101. ¶ Sed dices in auctione ⁊ alteratione paſſio ⁊ magnitudo mõ nõ manẽt. igitur non differũt a generatione, iã ſolutũ eſt, ꝙ differẽtia eſt penes ſubiectũ, qꝛ qđ augetur vel alteratur eſt, nõ antẽ quod generatur.

N recogñes ¶ Verba hec in cõmentarijs diuiſimus a prioribus, ſed tamen debent cũ prioribus cõtinua legi, hoc pacto. Cũ enim generatur aliquid ſimpliciter, aut corrũpitur, non manet, cum auteꝫ alteratur aut augetur, aut minuitur, manet idem, quod augetur, ⁊ alteratur, ⁊.q.d. ⁊ licet quod augetur, ⁊ alteratur maneat, tamen tum quidem paſſio, tum autem magnitudo eadem non manet, nam in ipſa alteratione prior paſſio corrũpitur, ⁊ alia generatur in ipſa auteꝫ augumentatione ſimilr̃. ⁊ ſic ſubtum manet accñtia mutantur, ⁊ tu intelligas, ꝙ non manet eadẽ paſſio quin aut corrũpať, aut varieť ẜm intenſuꝫ vel remiſſuꝫ, nec manet eadẽ magnitudo, gn varietur ẜm maioreꝫ vel minorẽ extenſionẽ, qꝛ (vt ſuperius dictũ eſt) in auctione nõ corrumpitur, nec gñatur ſimplr̃ magnitudo, ẜꝫ fit maior vel minor qꝫ erat. In alteratione vero aliqñ ex toto paſſio corrumpitur, aliqñ variať

O ẜm magis vel minus. Hec ſunt tria, q̃ cõceduntur de oĩ eo qđ augetur, ⁊ diminuitur, quorum duo nõ ꝓbauit, ẜꝫ ſumpſit tãqꝫ cõiter cõceſſa ab oĩbus, tertiuꝫ võ ꝓbauit. Philoponus võ velle vĩ, ꝙ Ariſto. hic remoueat dubitationẽ, qꝛ dici poſſet in auctione manere idẽ trine dimenſionatum, vt ſubtũ, ⁊ ſic põt dici, ꝙ in gñatione aeris ex aqua remanet trine dimenſionatũ, ⁊ nõ corrũpitur, hoc remouẽs igt. ꝙ nec paſſio, nec magnitudo manet in generatiõe aeris ex aqua, ⁊ ſic Philoponus hec verba non ad proxima copulat, ſed vult per hec verba Ariſtotelem remouiſſe hãc tacitã obiectionem. Tu vero cõſidera hec, qꝛ nõ ſunt magne neceſſitatis.

anti.c.102 ¶ Si itaqꝫ erit p̃dicta augumentatio, cõtinget nullo adueniente, neqꝫ manente augeri, ⁊ nullo recedente diminui, ⁊ non manere qđ augeť. ſed hoc ſaluare oportet. ſupponitur enim augumentatio, talis.

P Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ At ſi dicta erit auctio, contingit nullo adueniente, neqꝫ ſaluato augeri. ⁊ nullo ſubtracto, diminui, neqꝫ ſaluari, qđ augeť. Sed opꝫ hoc ſaluare. nã exiſtit auctio eiuſmodi.

Cõm. 102. ¶ Vltimo cõcludit intẽtum. d. At ſi dicta gñatio erit auctio, ꝯtingit nullo aduenĩẽte, neqꝫ ſaluato, augeri. ⁊ nullo ſubtracto, diminui, neqꝫ ſaluari quod augetur, mõ dictũ eſt debere ſaluari, nã auctio exiſtit eiuſmodi, hoc ẽ talis vt auctũ ſalueť, vbũ exiſtit grece eſt hypoceite, latine eſt ſubijciť, melius ſonat exiſtit, vt trãſtuli. Ex his pꝫ auctionẽ nõ effici ꝑ gñationẽ, vt qñ ex aq̃ aer fit, neqꝫ ꝑ p̃cedẽtis rei corruptionẽ, vt dixerunt antiqui. ⁊ ſic nec generatio, nec corruptio eſt auctio, neqꝫ ſubiectum auctionis vel minutionis eſt ens potentia vt mã p̃ma, ſed ens actu corporis, qđ ſub vtroqꝫ termino remanet.

Q Recogñes ¶ Enarratis illis tribº, q̃ cõiter ꝯceduntur ď eo qđ augeť, nũc ꝯcludit, ꝙ q dicit augumẽtationẽ eẽ gñationẽ maioris corpis ex minori vt aeris ex aq̃, vel ꝙ illđ 3ᵐ cõe corpus augeať, nõ põt ſaluare duo illorũ (⁊ ingt) Si itaqꝫ p̃dicta gñatio maioris corporis ex minori vt illa aeris ex aq̃ ſit augumẽtatio, ꝯtiget nullo extrinſecus accedẽte, neqꝫ eo manẽte augeri, ⁊ nullo recedẽte diminui, ẜꝫ eſt vnũ, qđ deſtruũt, ⁊ ꝯtingit nõ manere, quod augeť, ⁊ hoc ẽ 3ᵐ qđ deſtruũt, ẜꝫ hoc, imo hec duo ſaluare opꝫ. ſupponitur enim augumentatio talis, ſubaudi vt de eo quod augetur hec tria concedantur. Qꝛ aũt hec duo deſtruat dicens hec. pꝫ, qꝛ cũ gñať aer, non gñatur aliquo adueniente ⁊ eo in ipſo aere manẽte, ſed corrupto priori corpore ſcilicet aqua, ⁊ ipſo aere ex ea facto, ⁊ ſic non ſaluant 2ᵐ, nec ſaluant tertium, quia aer nõ erat. ergo quod

A quod augeť non ꝑmanet, ſed fit, qđ eſt cõtra tertiũ. Pꝫ igitur ꝙ augumentatio non eſt generatio maioris corporis ex minori. nec dici põt ꝙ cõmune corpus augeť, nam cum illud cõmune corpus mutetur de aqueo eſſe ad aereũ, non manet idem numero, imo nec idẽ ſpecie. ¶ Preterea. Nõ augetur aliquo ipſi adueniente ⁊ in eo manente. ergo nullo mõ poſitio illa ſtare poteſt.

Ant.c.103. ¶ Quereret aũt aliquis, ⁊ qđ ſit qđ augeť vtruꝫ cui apponiť aliqđ: Vbi grã. ſi qđ crus augeat hoc maius, qđ aũt auget cibus, nõ. Quare igitur, nõ ambo aucta ſunt: maius.n. qđ apponiť, ⁊ eo cui, quemadmodum qñ miſces aque vinum. ſimiliter enim, plus vtrunqꝫ.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Dubitabit autem quiſpiã, quidue ſit qđ augetur vtrũ id cui apponiť, vtpote ſi ipſum ma-

B ius crus augeť. cibus vero qđ augeť nõ. ꝓpter quid vtiqꝫ ambo nõ aucti ſunt maius eniꝫ erit quod ⁊ id cui. queẽadmodum cũ quis miſcuerit vinũ aque. Silr̃ enim vtrũqꝫ erit plus.

Cõm. 103. ¶ Circa nũc dicta mouet q̃ſtionẽ. vꝫ. vtruꝫ id augeatur cui fit additio, vt aĩal ipſum. an id qđ addiť, aut vtrũqꝫ. ⁊ arguit vtrũqꝫ ſic. qđ maius fit in fine augeť. vtrũqꝫ maius fit. igitur vtrũqꝫ augetur. minor ꝓbatur in exemplo miſture vini cũ aqua, vbi ambo aucta ſunt. ⁊ que dicit, patent. ¶ Animaduerte ꝙ dubitatio hec exoritur ex ſcđa ⁊ tertia auctionis conditionibus. nam dictũ eſt auctionẽ effici aliquo aduenĩẽte. Itemqꝫ illo cui aduenit ſaluato. Et ita duo cõcurrũ. vꝫ. adueniens, ⁊ id cui aduenit. hinc queſtio exoritur, an. vꝫ. adueniens ipſum increſcat. an id cui aduenit, vel vtrũqꝫ.

recogñes. ¶ Vt Philoponus ingt, anteqꝫ Ariſto. perfecte mãm de augumẽtatione dilucidet, quot qs de augumentatione

C mouere potuiſſet, Tum dubia, Tũ q̃ſita, mouet, ⁊ in ſingulis ſuã ſñiaꝫ affert, qm̃ dubijs ꝓpoſitis, ⁊ conuenienter reſolutis, facilius de augumentatione dilucidatio tota apparebit. Mouet ergo nũc de augumentatione Ariſtoteles (vt Philoponus inquit) dubitatinẽ ꝓpriaꝫ, ⁊ peculiarẽ, que (vt ita dixerim) plerũqꝫ currit per ſcolas. Et querit vtrũ vtraqꝫ ſint, que augenť, an ſolum id, cui apponitur, eſt auteꝫ hec q̃ſtio rõnalis, qꝛ vtraqꝫ videntur eſſe facta maiora, velut ſe hꝫ in vino, ⁊ aqua. Cũ enim miſceas vino aquam, vtrũqꝫ ⁊ vinũ ⁊ aqua videntur eſſe facta ampliora (ingt) Quereret aũt aliquis ⁊ qđ ſit qđ augetur, vtrũ corpus, cui apponitur aliqđ. v.g. ſi quid augeat crus faciendo hoc crus maius, quod auteꝫ auget cibus nõ augeť. q.d. ſi cibus auget crus, ⁊ cibº nõ augeť, quare igitur non ambo aucta ſunt. vĩ.n. ꝙ ambo aucta ſint, nã hec duo ſimĺ iũcta qđ apponiť ⁊ id cui apponitur, maius ſunt, quẽadmodũ qñ miſces aque vinũ,

D ſimplr̃ plus vtrũqꝫ, g̃ eſt qđ, cũ cibus qui apponitur nõ augetur, vtrum augeatur corpus cui cibus apponitur, an aggregatum ex vtroqꝫ, ⁊ videtur ꝙ aggregatuꝫ, qꝛ illud eſt maius, qꝫ prius erat.

anti.c.104 ¶ An qm̃ huius quideꝫ manet ſubſtãtia, huius aũt nõ. verbi gratia cibi: Qm̃ ⁊ ibi dominãs diciť in miſtione, vt qm̃ vinuꝫ. facit enim vini opus, ſed non aque, vniuerſa miſtura.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Aut qm̃ huius ſubſtantia manet. Illius vero vtpote cibi non. Nã ⁊ in his, in miſtione p̃dominari ďr. veluti qꝛ vinũ. Exercet eniꝫ vini opus miſtura vniuerſa, nõ aũt aque.

E ¶ Rñdet Ariſto. nõ augeri adueniens, ſed ipſum cui aduenit. ¶ Et hoc probat tripliciter hic. Primo, qꝛ id cui aduenenit ſaluatur in toto motu. Et hoc ait. Aut qm̃ huius ſcilꝫ cui aduenit ſuba manet. Illius vero, vtpote cibi, nõ. ſubaudi manet. ¶ Scđo, id cui aduenit predominari dicitur in fine. Igitur ipſum augetur. d. nã ⁊ in his. ſubaudi cui aduenit in miſtiõe predominari dĩ. ¶ Tertio, in miſtura vbi vinum excreſcit, vinũ augeť, ⁊ nõ aq̃, qñ quidem tota miſtura exercet opera vini, quia ſepe inebriat. nõ autẽ aque (inquit) Veluti qꝛ vinum. ſubaudi p̃dominatur, dicitur vinũ augeri. Exercet enim vini opus miſtura vniuerſa, non autem aque. His tribus rationibus patet id augeri, cui fit additio. Cõm. 104.

¶ Qõnẽ motã ſoluit, ⁊ vult ꝙ illud cui apponitur ſoluꝫ modo dicendum eſt, ꝙ auctũ ſit. v.g̃. ſi crus ſit cui apponitur, ⁊ nutrimentum ſit, qđ apponitur, crus ⁊ nõ nutrimentuꝫ diceretur auctũ eſſe. Cuius cãꝫ affert ex tertio cõceſſo, qꝛ id, qđ augetur, opꝫ, vt ꝑmaneat, at crus ꝑmanet, nõ autẽ nutrimentuꝫ, qđ aduenit. Hoc eniꝫ mutatur ẜm ſubãm. g̃ rõnabiliter crus dicetur auctum eẽ, non aũt nutrimentum qđ aduenit. ⁊ hoc inquit. An qm̃ huius. ſ. cruris manet ſuba, huius aũt. ſ. qđ aduenit, non manet ſubſtãtia. v.g̃. cibi, ergo qđ augeť, eſt crus, cui apponitur. Ad exẽplũ võ reſpõdet ꝙ qñ in miſtura ex aq̃ ⁊ vino, vinũ p̃dominatur, qđ fit qñ parũ de aq̃ ei miſceť, vinũ videtur augeri, qm̃ illđ ꝑmanet, ⁊ aq̃ appoſita q̃ſi corrũpiť ⁊ mutať in vinũ ⁊ ſic vinũ videť auctũ, qꝛ ipm vĩ ꝑmanere, vñ ingt. qm̃ ⁊ ibi dominãs dĩ in miſtione, vt qm̃ vinũ, ẜꝫ eſt. qꝛ võ in illa miſtione vini ⁊ aq̃ p̃dominatur. vinũ. ſ. aq̃ pauca appoſita, vinum dĩ augeri, lege vba, qm̃ ⁊ in miſtiõe dominãs dĩ ſubaudi augeri, vt qm̃ vinũ dñať, vinũ augeť. Qꝛ võ vinuꝫ auctũ ſit, qñ p̃dñatur, ꝓbat, nã pauco aque appoſito, miſtura illa facit vini opationẽ, ⁊ nõ aq̃ cũ calefaciat. g̃ cũ p̃dominať vinũ qm̃ illđ ꝑmanet, ⁊ aq̃ corrũpiť, vĩ vinũ eſſe auctũ. Contra autẽ fit ſi vinuꝫ ſit paucũ, ⁊ aq̃ multa, erit enim tunc aq̃ aucta, nõ vinũ, qꝛ illa manet, ⁊ vinũ corrũpiť, cũ illa ſeruet ꝓpriã potẽtiã, nõ vinũ. Sꝫ fiat miſtio ex aqua ⁊ vino equalibº, ⁊ quero quid augetur: Rñdet Philoponus, ⁊ dicit, qm̃ vtrũqꝫ paſſum eſt, vtrũqꝫ eſſe auctum, vtrũqꝫ enim patitur ab altero. ergo vtrũqꝫ auctuꝫ eſt. Aliter reſpondet ⁊ melius, ⁊ vtrũqꝫ eſt corruptuꝫ, ⁊ ita neutrum augetur, cuius ſignum eſt, qꝛ neutrius poteſtas ⁊ actio ſincera ſeruatur. ergo vtrũqꝫ eſt corruptuꝫ. Animaduerte (vt Philoponus inquit) ꝙ in his que miſcẽtur valde abuſiue accepit ipſam augumentationeꝫ, nam ſincere nõ permanet eadẽ forma, neqꝫ omnis eius pars augeť, ideo ſolum totũ additione maius fit. recogñes. F G H

Anti.c.105 ¶ Similiter ⁊ in alteratione, ſi manet caro exiſtens ⁊ quod aliquid eſt, paſſio autem aliqua exiſtit earum que ẜm ſe, que prius non exiſtebat, alteratum eſt hoc.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Similr̃ autẽ ⁊ in alteratione, ſi exiſtens caro permanet, ac quod quid eſt. Paſſio vero eorum que per ſe exiſtunt, aliquid eſt, que prius non exiſtebat, alteratum erit hoc.

Cõm. 105. ¶ Incidẽter qđ declarauit in auctiõe, nũc ⁊ ĩ alteratiõe verificat vt vnũ ꝑ alteꝝ eluceſcat. (Et ingt) Silr̃ aũt ⁊ in alteratione, ſubaudi ẽ dicẽdũ, vt dictũ eſt in auctiõe. Et hoc ſi exiſtẽs caro ꝑmanet ac qđ quid eſt. Paſſio võ eorum que per ſe inexiſtunt, aliquid nunc eſt, que prius non exiſtebat, quando inquam hec duo ſunt, ꝙ caro manet, ⁊ paſſio nũc primo eſt, vbi non fuit alteratum erit

I hoc, vtpote caro ipſa, ⁊ non paſſio.

recognes. ¶ Scdm Philoponuꝫ hic loquitur de alteratione, vt ꝑ hęc ea, quę dicuntur de augumentatione pateant, ⁊ ẽt contra quę dicuntur in augumẽtatione pateãt. Ubi debes ſcire ꝙ ſicut in augumẽtatione tria ſunt id quod augetur. vt crus, ⁊ quo augetur nutrimẽtuꝫ, ⁊ facultas auctiua, quę eſt potentia in crure, qua crus eſt aptũ augeri. ita in alteratione tria ſunt. ſ. ſubiectũ id quod alterat̃ id quo alteratur, ⁊ facultas, ſeu potentia, a qua alteratio fit. His tribus ſtantibus, dicit ꝙ velut in augumẽtatione dicimus ſolũmodo ſubiectuꝫ auctum eſſe, ita ⁊ in alteratione dicimus ſubiectum alteratum eſſe (inquit) Similr aũt ⁊ in alteratione, ſi manet caro exiſtẽs, ⁊ ipa eſt qd̃ aliquid eſt permanẽs, paſſio autem aliqua exiſtit earũ paſſionuꝫ, quę ſunt per ſe, quę prius nõ exiſtebat, hoc. ſ. caro alteratum eſt, qꝛ paſſio non permanet, cum

K prius non erat, ⁊ caro manet, ſic igitur inter augumẽtationeꝫ ⁊ alterationem eſt prima ſimilitudo ex parte eiꝰ, quod mutatur, naꝫ in vtraq; ſubiectum eſt, quod mutatur. ¶ Quo vero ad verba attinet, cũ dicit, ꝙ paſſio eſt [earum quę per ſe inſunt] non intelligit de per ſe, vt loquitur in poſterioribus, ſed per ſe ꝓ eo quod in ipſo corpore ineſt, quo modo albedo ⁊ caliditas inſunt per ſe, quia inſunt corpori, ⁊ non extrinſecus, ⁊ ſm habitudinẽ ad aliud, veluti dextrum ⁊ ſiniſtrum inſunt colũnę in habitudine ad aliud. Deinde ponit diſſimilitudinẽ quãtuꝫ ad id quo fit mutatio in textu ſequenti, vt dicemus.

anti.c.106 ¶ Quo autem alteratũ eſt, hoc quandoq; quidem nihil paſſum eſt, quandoq; auteꝫ ⁊ illud. Sed alterans ⁊ principiuꝫ motus, in eo quod augumẽtatur ⁊ alteratur. In his eniꝫ mouẽs, quoniam ⁊ ingrediens generaretur vtiq; maius, ⁊ accipiens id corpus. verbi gratia. ſi in-

L grediens fiat vtiq; ſpiritus, ſed corrumpitur hoc patiens, ⁊ mouens non in hoc.

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ Quo vero alteratur, modo quidem nõ paſſum eſt, modo vero eſt illud, quare ⁊ ipſuꝫ alterans, principium motus erit in aucto, ⁊ alterato. In his enim mouens eſt, naꝫ ⁊ ipſuꝫ adueniens potius generatur iam, atq; corpus eo fruens, veluti ſi adueniens eſſe ſpiritus, verum corruptum eſſet illud patiens, ⁊ non mouens in illo.

Com̃. 106. ¶ Incidẽter in alteratione declarauit ea quę in auctione. nunc vo quotuplex ſit in ipſa auctione alterãs, exponit, ⁊ vult eſſe duplex, vt alterãs paſſum, ⁊ alterãs non

M paſſum. Alterans quidẽ nõ paſſum, id eſt, quod eſt principium mouẽs in aucto ⁊ alterato, vt forte eſt aĩa ipſa. Alterãs alteratum eſt adueniens vt cibus, qui quidem inquantum quidem conuertitur in nouuꝫ rem generat̃, alterat̃, vt vero aduenięs eſt, alterat (inquit.) Quo vo alteratur, hoc eſt fit alteratio in ipſo viuo, modo, quidẽ non paſſum eſt, nec alteratũ, modo vo eſt illud. vꝫ. paſſum ⁊ alteratum. verbum illud modo. gręce eſt ote, latine interdũ, hic tamen ſic trãſtuli, vt ſenſus pateat. Hãc differentiam concludens ⁊ illius explanationẽ ait, quare ⁊ ipſum alterans principiuꝫ motus erit in aucto, ⁊ alteratio. In his enim mouens eſt, vt anima, verbuꝫ iſtd̃ quare, gręce eſt alla, quod latine eſt, Tñ ſed, Tuꝫ etiaꝫ, vſus tamen eius aliquando eſt pro ipſo quare, vt hic accipitur. dclarat deinde quo modo cibus eſt alteratũ. d.

nã ⁊ ipſum aduenięs ſiue magis iuxta gręca verba ipſuꝫ ingrediens potius generatur iam melius cõuertitur dicerem, quia corrumpitur, ⁊ in ſubſtantiam nutriti generatur, atq; etiaꝫ corpus eo fruẽs vt ipſuꝫ nutrituꝫ ſubaudi generatur, ſaltem ſm quid. verbũ iſtud fruẽs gręce eſt apolauſan, latine eſt etiã accipiens. Hęc per exẽplum declarat. d. veluti ſi aduenięs eſſet ſpiritus, quod gręce eſt pneuma, hic enim ſpiritus ingredięs corpus alteratur, quia ſupercaleſit a calore naturali corporis. qꝛ comparuit ſpiritum cibo, addit differentiam. d. verum corruptum eſt illud patiens. vꝫ. cibus, ⁊ non mouens in illo. vꝫ. ſpiritus qui mouet ſe in illo. aut forte gręca litera debet eẽ ſic, quare corruptũ eſt illd̃ patięs, ⁊ nõ mouens in illo, ⁊ tunc loquitur de anima ⁊ cibo, dicens cibuꝫ alterari, qꝛ corrumpitur, at mouens in illo cibo, vt vel corpus vel aĩa, nõ corrumpitur, ⁊ hoc ſtat pro tãto, qꝛ verbũ alla poteſt latine eſſe pro ſed, ⁊ pro quare. N

¶ Nunc ponit diſſimilitudinem, quantum ad illud quo fit vtraq; mutatio, ⁊ dicit, quo autem alteratum eſt, vtpote igne, quo nos alteramur, hoc quandoq; quideꝫ nihil paſſum eſt. quandoq; autem ⁊ illud patitur. Ignis enim quo alteramur nos, a nobis nõ alteratur. Aer vo in balneo alterat nos ⁊ alteratur. at id quo augemur. ſ. cibus nunq̃ꝫ agetur, ſed ſemper auget. ergo quo augemur, ⁊ quo alteramur differunt, quia quo augemur, ita auget, ꝙ nunq̃ꝫ augetur, at quo alteramur, aliquãdo alterat, ⁊ nõ alteratur, aliquando alterat, ⁊ alterat̃. Deinde ponit ſimilitudinem inter potentias alterandi, ⁊ augumentandi (⁊ inquit) Sed alterans, qd̃ eſt principiuꝫ motus, hoc eſt, ſed potẽtia alteratiua quę eſt alterationis principium ⁊ potẽtia auctionis, eſt in eo quod augumẽtatur, ⁊ alteratur, ⁊ ita vult ꝙ potẽtia alteratiua ſit in alterabili, ⁊ auctiua in augumẽtabili. Cuius cauſaꝫ affert (⁊ inquit) In his. ſ. augumẽtabili ⁊ alterabili eſt ipſum mouens, quę eſt potentia motiua. ¶ Sed contra. quoniam aliquãdo cibus ingrediens noſtrũ corpus augetur ⁊ fit maior q̃ꝫ erat. vtpote cũ cõuerteretur in ſpiritum, ſiue in ventum corpus tumefacientem. ergo ipſuꝫ quod augetur aliquãdo augetur. ¶ Reſpõdet ⁊ primo ponit dubitationem (⁊ inquit) Quoniã ⁊ ingrediens cibus generatur vtiq; maius, qꝛ ſpiritus generatur ex ipſo, ⁊ eſt talis cibus accipiens in corpus. ſ. ſpiritum. verbi gratia. ſi ingredięs fiat vtiq; ventus ⁊ ſpiritus, vbi patet quod fit maius. Reſpondet. ꝙ cibus nõ auget̃, ſꝫ corrumpitur hoc patiens. Cibus eniꝫ corrumpitur patięs corruptionem eius a calido corporeo, ipſum corrũpente ⁊ conuertente in ventũ, ⁊ ſic negatur ꝙ illa ſit auctio ſed potius cibi corruptio, ⁊ generatio venti. Cauſa aũt, quare nõ augetur cibus conuerſus in ſpiritum, eſt quia mouens, hoc eſt potentia mutatiua ipſius non eſt in cibo. ergo ꝓpter duo non augetur. Tuꝫ qꝛ corrumpitur. Tuꝫ quia in ipſo cibo non eſt virtus mouens, ⁊ mutãs ipſum in ſpirituꝫ, ſed in eo, quod ipſuꝫ mutat. vꝫ. in corpore. ſ. ſtomacho vel ventre, ⁊ ſic patet ꝙ augumentatio ⁊ alteratio ſunt ſimiles in duobꝰ, ⁊ diſſimiles, in vno ſunt quidem ſimiles. Primo, quia in alteratione ⁊ augumentatione ſubiectum eſt quod mutatur. Secundo, qꝛ vt in augumentatione virtus auctiua eſt in augumẽtabili, ita in alteratione virtus alteratiua ęſt in alterabili. Diſſimiles vo, qꝛ quo alteramur, aliquando alterat̃, aliquando alterat, ⁊ nõ alteratur, at quo augemur, auget, ⁊ nunq̃ꝫ augetur. Animaduerte ꝙ Ariſtoteles per quo alteramur, non intelligit quo vt differt a quod, naꝫ quo alteramur eſt ipſum quod alterat, ſed pro quo intelligit id quo extrinſecus mutatur, ſiue ſit quo, ſiue ſit quod.

recognes. O

P

Q

A quod. Augemur eñi cibo extrinſecus, ⁊ alteramur igne, vel alio tali extrinſecus, vtrũq; dicitur quo, quatenus vtroq; extrinſecus mutantur. Eſt tamen differentia, qꝛ cibus eſt quo, vt materia, ignis quo vt agente, verum quatenꝰ vtrũq; extra eſt, vtrũq; quo appellauit. ¶ Sꝫ circa hęc dubitat Philoponus ſatis pulchre, ⁊ ꝓbat ꝙ auctiua potentia bene eſt in eo, quod auget̃. ſ. crure, nã ibi eſt auctiua potẽtia, in quo ẽ nutritiua virtus, modo non in cibo, ſed in crure eſt nutritiua virtus. Qꝛ in crure ſit nutritiua. ꝓbat. qꝛ cibus corrumpitur, crus ſaluatur. g̃ nõ in cibo, ſed in crure eſt nutritiua ipſa potẽtia, alioquin cõpleta nutritione prima euaneſceret virtus nutritiua. ¶ Pręterea. In eo eſt virtus auctiua in quo eſt virtꝰ aſſimilitiua qua mẽbrũ ſibi aſſimilat cibũ, hęc

B eſt in crure, vt oibus pꝫ. ¶ Pręterea. In eo eſt virtꝰ auctiua, qd̃ permanet, at mẽbrũ permanet, cibus trãſmutatur. Sic g̃ non eſt dubium ꝙ auctiua virtus ſit in eo, qd̃ auget̃. Qꝛ aũt alteratiua non ſit in eo, qd̃ alterat̃, ꝓbat Philoponus, qꝛ tũc factiua cã alterationis eſſet in eo qd̃ alterat̃, ⁊ ſic qd̃ alterat̃, a ſeipſo alteraret̃, qd̃ ẽ ꝯ rõnẽ, ⁊ rerũ euidẽtiã, nã nos caleſcimus ab igne, ⁊ frigeſcimus a niue, ⁊ nõ videmus in nobis factiuã cauſaꝫ caliditatis ⁊ frigiditatis. ¶ Pręterea. Cera alterat̃ a ſigillo, cũ figurat̃, vbi pꝫ alteratiuã facultatẽ eẽ in plaſmate, nõ in cera. Ergo nõ videt̃ veruꝫ, ꝙ potentia alteratiua ſit in eo, qd̃ alteratur, vt ſumpſit Ariſto. qdã rñdet ꝙ Ariſto. ꝑ alterationẽ intelligit nõ ſimplr alterationẽ, ſed alterationem, augumentatiuã, q̃ nutrimẽtũ aſſimilatur membro, ⁊ quã nutrimẽtum corrumpit̃, ⁊ tranſit in

C ſubam nutriti, mõ loquẽdo de hac alteratione, hęc habet potentiam alteratiuam in eo in quo eſt auctiua, qꝛ alteratiua ⁊ auctiua potentia eadẽ eſt. ſoluꝫ dñt rõne, nã qua mẽbrũ reddit̃ maius, dr̃ auctiua, qua nutrimentuꝫ alteratur, ⁊ aſſimilat̃ ipſi mẽbro, dicitur alteratiua. Quã rñſioneꝫ innuit Diuus expoſitor. Sed ꝯ hãc facit, qꝛ Ariſto. in pñº verboꝝ dixit [Silr autẽ ⁊ in alteratione] vbi ponẽs primã ſitudinem, locutus eſt de alteratione vlis, q̃ꝫ de alteratione auctiua. Alteratione. n. auctiua caro nõ alterat̃, ſed magis cibus. ergo hęc reſponſio nõ ꝯſonat vbis Ariſto. Alexãder vo ⁊ Philoponꝰ fatent̃ hũc locũ eẽ difficilẽ, tñ Alexãder inuit hanc diſtinctionẽ ꝙ alteratiua potẽtia eſt duplex, altera q̃ dr̃ factiua alterationis, altera actuatiua alterãtis. Factiua alterationis ſemper eſt in alterãte actuatiua vo eius, qd̃ alterat, ſemꝑ eſt in eo, qd̃ alterat̃. huius exẽpla plura po-

D nit Philoponus, de pipere, ⁊ piretro. Hęc. n. appoſita alicui corpori nõ calefaciũt, ſed actuata a calore organi guſtatiui alterãt. Silĩ rõne ⁊ pharmaca, hęc eniꝫ nõ alterãt, nec mouẽt noſtra corpora, niſi prius a calore noſtroꝝ corpoꝝ auctuent̃, at poſtq̃ꝫ actuata erũt, mox mouent, ⁊ alterãt. Silĩ rõne aer recluſus inter linteamina lecti calefactus, ac trituratus a nr̃o corpore, tãdẽ nr̃m corpus calefacit, Tũc dõm ꝙ qñ Ariſto. dicit principiũ alteratiuũ eſſe in ipſo alterato, loqtur de ea alteratiõe, in qua alterãs ad hoc, vt alteret, reqrit actuationẽ, de hac eniꝫ alteratione loquẽdo, intẽdit q̃ꝫ principiũ alteratiuuꝫ actuatiuũ ſit in alterato, cũ quo tamẽ ſtat, ꝙ potentia factiua alterationis, ſit in ipſo alterãte. Poſtq̃ꝫ. n. actuatũ eſt, mox alterat, quã reſpõſioneꝫ ſub alijs verbis Philoponus aſſerit. ⁊ dicit. ꝙ potẽtia alteratiua, ꝓxima eſt in alterante, remota vo, q̃ nõ eſt niſi actuatiua, eſt in alterato. Sed qm̃ nõ oẽ alterãs reqrit actuationeꝫ, ideo vbũ Ariſto. ſolũ hꝫ veritatẽ in his alterationibus oibus, in quibꝰ alterãs reqrit actuationẽ, ⁊ ſic exẽplũ de carne põt eẽ ad ꝓpoſitum. Nõ ergo ſolũ de auctiua alteratione loqtur Ariſto. ſed vlĩus, qm̃ de oibus alterationibꝰ, in qbꝰ alterãs reqrit actuationẽ. ¶ Quęrit vlterius Philoponus cur q̃tuor exñtibus mutatiõibus. ſoluꝫ auctiua, ⁊ motiua ſm locum potentia ſit in eo qd̃ mutat̃. Nõ aũt generatiua, nec corruptiua, nec alteratiua, loquor de alteratione nõ reqrente actuationeꝫ, vel de potẽtia alteratiua ꝓxima. Rñdet, ⁊ bene ꝙ motiua potẽtia mouẽdi ſm locuꝫ eſt in eo qd̃ mouet̃ nãliter, qꝛ natura eſt potẽtia motiua, q̃ eſt in eo qd̃ mouet̃. Natura eñi eſt principium motus ⁊ qetis eius in quo ẽ. Auctiua etiã eſt in eo qd̃ auget̃, ⁊ nõ in cibo, qꝛ cibꝰ corrũpitur, crus qd̃ auget̃ permanet, ⁊ nõ põt virtꝰ ſeruari in re corrupta, generatiua vo potentia nõ eſt in ipſo generabili, qꝛ cã alicuius opus eſt vt ſit actu, qd̃ aũt nõdũ eſt. nõ eſt actu. Ergo potẽtia generatiua nõ põt eſſe in ipſo gñabili, ſed ſolũ in ipſo gñante. Nec corruptiua potentia nõ ſit in ipſo corruptibili, ſed in corrũpẽte, pꝫ, qa omnia nãliter ſuũ eſſe deſiderãt, ergo in eodẽ nõ põt ꝑ ſe eſſe potẽtia corruptiua, ⁊ deſideratiua ipſiꝰ eẽ. Quęritur vlterius vtruꝫ cibus aliqñ alterat illud in quo eſt virtus auctiua, aut ſolũ ⁊ ſemꝑ alteratur ab illa vtute. Innuit Philoponus ſolõneꝫ, ꝙ qñ cibus eſt virtuti digeſtiuę cõmẽſuratus in quanto, ⁊ quali, tũc patit̃, ⁊ non agit in virtutẽ, cũ vo inter virtutẽ ⁊ cibũ fuerit incõmẽſuratio, tũc mẽbrũ patit̃. Poteſt aũt icõmẽſuratio eẽ ex parte cibi, ⁊ ex ꝑte virtutis nutritiuę. Ex parte cibi qdẽ quãdo fuerit icõmẽſuratꝰ multitudine, ⁊ q̃litate, ⁊ quãtitate. Ex ꝑte virtutis vo, qm̃ opera naturę ſunt determinata, ⁊ ideo cũ corpora ꝑuenũt ad debitã magnitudinẽ, ſubitũ fit ineptũ ꝓpter ſiccitatẽ ⁊ frigiditateꝫ, ⁊ ſic ꝓpter tẽpus debilis reddit̃ auctiua ipſa facultas, cũ igitur inter cibũ ⁊ virtutẽ fuerit ex parte vtriuſq; debita cõmenſuratio, tũc cibus patit̃ tñ, ⁊ non agit, cũ vo fuerit incõmẽſuratio, aut ex ꝑte cibi, aut ex ꝑte vtutis, tũc virtus alterat̃, ⁊ patit̃ a cibo. ¶ Sed tũc eſt vna dubitatio, qa poſtea dicet ꝙ oẽ agẽs in agendo repatitur, ⁊ tñ dcm̃ eſt hic aliquãdo id quo alteramur alterare, ⁊ nõ alterari, aliquãdo alterare, ⁊ alterari. Amplius dcm̃ ẽ, ꝙ qñ inter virtutẽ cibũ eſt debita cõmenſuratio, cibus patit̃ ⁊ nõ agit. ¶ Rñdet Philoponus, ⁊ bene, ꝙ hic loquitur cõparatiue, nã vult ꝙ aliquid poſſit agere magis q̃ꝫ patiat̃. Poſterius loquitur ſimplr, qꝛ vult ꝙ nihil agat, ꝙ nõ patiat̃ aliquo mõ, quę nõ cõtradicũt. Alij volunt ꝙ hic loquitur vlĩus qm̃ de oi alterante, ſiue agat per cõtactũ, ſiue nõn, mõ non oẽ alterãs alterat̃, qa cęlũ alterat, ⁊ nõ alteratur, poſtea loqt̃ de alterante ꝑ cõtactuꝫ phyſicum. Uerum de his poſtea.

E Dubõ.

F dubitatio

G

H

anti.c.107 ¶ Quoniam aũt quęſitum eſt de his ſufficienter, oportet ⁊ ſolutionem quęſtionis tẽtare inuenire, ſaluantes ⁊ manente eo quod augetur, ⁊ adueniente aliquo augeri, recedente autem minui. Adhuc autem quodcũq; ſignũ ſenſibile, aut maius, aut minus factũ eẽ, ⁊ nõ vacuũ eſſe corpus, neq; duas magnitudines in eodẽ loco, neq; incoporeo augeri.

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ Quoniam autem ſufficienter de his perquiſituꝫ eſt, oportet experiendo dubitationis ſolutioneꝫ adinuenire ſaluantes, manente eo qd̃ augetur, ⁊ quodam aduenięte augeri. ſubtracto vero imminui. Adhuc auteꝫ quodlibet ſignum ſenſatuꝫ, aut maius, aut minus generari. atq; neq; vacuum eſſe corpus. neque duas

I esse in eodem loco magnitudines. neq; incorporeo augeri.

Com. 107. ℂ Nūc accedit ad q̄ſtionez perſoluēdam. vbi ꝓmittit ſe talē ſolōnez afferre, qua ſoluet auctio ⁊ iminutio, ⁊ oēs conditiones auctionis ⁊ iminutiōis, q̄ ſunt quinq;. v3. ꝙ anctio fit ipſo aucto remanēte eodē. ⁊ ꝙ fiat aliquo adueniente, ⁊ ꝙ qōlibet ſignū ſenſatū. i. quodlibet minimū aucti augeat. ⁊ ꝙ maius, aut minus generet, ⁊ ꝙ neq; vacuū detur in corpore aucto. ⁊ ꝙ duo corpora nō ſunt in eodē loco. ⁊ ꝙ auctio non fit incorporeo. Solō igitur erit pulchra, q2 ſatiſfaciet q̄ſitis, ⁊ ſaluabit has aucti vl̄ iminuti conditiones. verba eius patent.

recognes. ℂ Scōm Philoponum Ariſto. duo fecit, dixit q̄cunq; ſ3 cōem notionē inſunt augumētationi, q̄ erāt tria, ⁊ ꝙ ꝑmaneat id, quod auget, ⁊ ꝙ aliquo adueniēte fiat augumentatio, ⁊ ꝙ quęuis particula eius, quod augetur, fiat

K maior, ⁊ eius, qō minuitur, minor. Scōo vō exercuit dubia, quorū pmū erat, ꝙ ſi augumētatio ex incorporeo fieret, ſeq̄bat materiā ſeperabilē eſſe a magnitudine. Scōm aūt, ꝙ ſi augumētatio fiat ex corpore. cū quęlib3 ꝑticula fiat maior ex additiōe aduenientis corporis, tūc aut id, qō auget, totū eſt porus, ⁊ vacuū, aut qō corpus per corpus penetret, ⁊ ſic duo corpora erūt in eodē loco. His factis nūc vult ponere eius opinionem, ⁊ q̄dem talē, vt dubia ſoluat, ⁊ quę ſm cōem notionē augumentationi inſunt. ſeruet. vn̄ dicit. Qm̄ autē quęſitum eſt de his ſufficienter, ⁊ exercuit ſolōnes, vt viſum eſt, op3 ⁊ ſolutionē queſtionis tentare inuenire, ſaluātes ⁊ manēte eo, qō auget, qō eſt primū, ⁊ adueniente aliquo augeri, ⁊ recedente minui, qō eſt 2m. Adhuc autem quodcunq; ſignū ſenſibile, aut maius, aut minus factu3 eſſe, qō fuit tertiū, qm̄ punctū ſiue ſignū eſt duplex naturale, vt minimū, ⁊ mathematicum, vt punctum ad denotandu3, ꝙ

L ipſe loquitur de pūcto naturali, qō eſt minimum addit ſenſibile, eſt aūt minimum nāle (vt Philoponus inquit) cōparatiōe totius corporis, qō augetur veluti pūctu3, vt terra reſpectu vniuerſi. Hęc ergo tria ſunt, quę augumentationi inſunt ſm cōem notionē, cum his ergo ſaluatis op3 ſoluere q̄ſita, quare op3 cū his nō vacuu3 eſſe corpus, neq; eē duas magnitudines in eodē loco, neq; incorporeo augeri, ſolutio ergo aſſignāda talis erit vt hęc ſoluat ⁊ illa tria ſeruet.

anti. c. 108 ℂ Suſcipiendum autem cauſam determinantes prius vnū q̄dē ꝙ anomęomera augent, cū homęomera augent, componitur enim ex his. vnūquodq;. Deinde ꝙ caro ⁊ os ⁊ vnaquęq; taliū partium eſt duplex, quēadmodu3

M ⁊ aliarū in materia ſpē3 habētiū. eteni3 materia dr̄ ⁊ ſpēs, caro aut os. Quacūq; igit̄ partem augumentari ⁊ adueniēte aliquo ſm ſpē3 quidē eſt poſē. ſm materiā aūt, non eſt.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ℂ Suſcipiēdu3 tn̄ primū determinatis cauſa3 vnū quide3, ꝙ diſſimilaria augentur, cōponitur eni ex his vnūquodq;. Deinceps ꝙ caro ⁊ os, ⁊ talium pars ſingula eſt duplex, quemadmodu3 ⁊ cęterorū, quę in materia ſpeciem habent. eteni3 materia dic tur ⁊ ſpecies caro, aut os. partem igitur quālibet augere aliquo etiam adueniente, ſm ſpeciem quidē eſt poſſibile. ſm materiam vero non eſt.

ℂ Propoſuit qōnē, deinde ꝓmiſit ſoluere illā mō tali, vt cū ſolutione ſaluētur oēs cōditiones augumenti. nunc

N Com. 108. exequit̄ ⁊ petit ſibi cōcedenda duo. quoꝝ pmū eſt diſſimilaria ageri tm̄, gręce diſſimilaria ē anomęomera. vt neruus, caro, cartilago inuicē cōparata. ſuppōnē hanc ꝓbat. d. cōponitur eni3 vnūqōq; diſſimilariū ex his hoc eſt ſimilaribus. quare diſſimilaria ad auctionē ſimilariū augeri debēt. Petit ſecūdo ꝙ caro ⁊ os, ⁊ taliū ps vnaquęq; diſſimilaris duplex eſt, quēadmodum duplex eſt vnūqōq; cęteroꝝ, quę in mā ſpēm ſiue formā habent. ⁊ ſubdit qūo duplex. d. Eteni3 caro ⁊ os dicit̄ mā, ⁊ dr̄ ſpecies, ad totū dicit̄ mā. ad ſe dr̄ ſpēs. aial enim ip3 ex carne eſt vti ex mā, ⁊ caro in ſpecie reponit̄, vt caro. Acceptis his, ſaluat vnā cōditionem auctionis. v3. qūo in auctiōe q̄libet pars ſenſibilis augeatur (⁊ ingt Partē igit̄ q̄libet augeri aliquo etiā adueniente ſm ſpēm eſt poſſibile, hoc eſt verificatur in diſſimilaribus. ſm materia3 vero hoc eſt in ſimilaribus nō pōt fieri. ſed quę dicatur

O pars formalis, ⁊ quare. itēq; cur ſ3 partes formales tm̄ fiat auctio, in dubitatiōibus dicemus. Sic igitur patet aucti vnāquāq; partem ſenſibilem eſſe auctam, loquēdo de partibus formalibus, nō autē de materialibus.

recognes. ℂ Nunc ſoluit, ⁊ ſm Philoponu3 facit duas ſuppōnes, Prima eſt, ꝙ diſſimilaria non ſint ea, q̄ p̄mo augent̄, ſ3 ſimilari, diſſimilaria eni augentur eo ꝙ ſimilaria augētur, ex his eni cōpoſita ſunt. Nō eni additione faciei augetur facies, neq; manus additiōe manus, ſed eo ꝙ auget̄ caro ⁊ os, ⁊ neruus, ⁊ oia ſimilaria ſilr̄. His eni3 auctis, augent̄ etiam diſſimilaria. Similaria enim ſunt veluti mā diſſimilariū, diſſimilariū eni3 cōpoſitio diſſimilaria facit. vn̄ dicit. ſuſcipiendū aūt cā3 determinātes p̄us vnū quidē. q. d. ſed nos determinantes cām q̄ſitorū, ſuſcipiendū prius vnū q̄dē ꝙ diſſimilaria quę gręce dicūtur anomęomera, augent̄, cū homęomera augent̄. Cā3 affert (⁊ inquit) Cōponitur eni ex his vnūquodq;. ḡ diſ-

P ſimilaria nō p̄mo augent̄, ſed ea q̄ p̄mo augētur, ſunt ſimilaria, ex q̄bus illa cōponūtur, auctione quoꝝ diſſimilaria poſtea augent̄. Accepit aūt hāc ſuppōnē (vt Philoponus inq̄) p̄ vt ſciatur, quid eſt illud, qō ꝑmanet, hoc autē ſciri nō pōt, niſi ſciatur q̄d eſt illud, qō primo augetur. 2º vt ſciatur q̄d eſt illud, in qō primo nutrimētū cōuertit̄. Abſurdū eni eſt nutrimētū fieri facie3, fieri vero os vel carnē nō eſt abſurdū. Ergo accipit hāc ſuppōnē vt ſciamus q̄d eſt illud, in qō nutrimentū ꝯuertitur. Secunda ſuppō eſt, ꝙ vnaquęq; res nālis bifariā dr̄, interdū quidē ſm mām, interdū vō ſm formā, nā carnē dicimus interdū q̄dē formā carnis, interdū vō mām, interdu3 autē vtrāq; ſimul, qō p̄termiſit, ⁊ q2 eſt per ſe notū, ⁊ q2 nō facit ad ꝓpoſitū ſolōnis. Nā cū dicimus carne3 eſſe cōpoſitū ex q̄tuor elēntis, dicimus mām carnis, na3 mā prima cū diſpoſitionibꝰ qualitatinis ⁊ quātitatinis ⁊ miſtura elēntoꝝ mā eſt carnis, ergo cū dicimus carnē cō-

Q poni ex quatuor elēntis, ꝑ carnē eius mām intelligimus. Cū vō dicimus carnē mollē eſſe, aut durā, aut tēperatam, carnē vocamus formā, at cū dicimus carnē eē trifariā dimēſionatā, aut multa3, aut paucā ſm vtrūq; ſimul carnē dicimus. vn̄ dicit. Deīde ꝙ caro ⁊ os, ⁊ vnaquęq; taliū ꝑtiū ē duplex, quēadmodū ⁊ vnaquaq; res aliarū hn̄tiu3 ſpē3 in mā, nā caro ⁊ os dicitur aliq̄n mā, aliq̄n ſpēs, ⁊ aliq̄n vtrūq;. Cū enim dicimus carnē paſſa3 eſſe, aut os fractū eſſe, carnē vel os dicimus cōpoſitū ex mā ⁊ forma, verū hoc tāq; notū, ⁊ nihil ad ꝓpoſitū vtile dimiſit. ℂ Quo vō ad verba attinet debes ſcire, ꝙ in codice gręco nr̄o eſt error, q2 deficiunt illa vba, cum męomera agent̄, ⁊ ideo quę diximꝰ in cōmentarijs fuerunt

A rūt violēta, poſtea legimus librū Philoponi, ⁊ errorem recognouimus. Tūc ſoluit qōnē, ꝙ quādo dicimus carnem auctā eſſe eā, quę ſm formā, ⁊ nō eā, quę ſm mām, inueniemus oīa dubia ſoluta, ⁊ ſeruata illa cōia. vn̄ dic̄. Quācūq; igit̄ partē augumētari, qō eſt vnū eoꝝ, q̄ cōiter inſunt augumētationi, ⁊ adueniēte aliquo, qō ē aliō eorū etiā, ſm ſpēm q̄dē eſt poſē3, ſm mām aūt non eſt poſē. Si enim dicemus carnē augeri ſumēdo carne3 ꝓ mā, neq; dubia effugiemus, neq; quę augumentationi inſunt, ſeruabimus, nā neq; mā q̄dē eſt eadē, neq; qōuis eius ſit maius, at ſi dicemus carnē augeri intelligendo carnem pro forma ſubāli, ⁊ eius figura, oia ſaluabimus, permanet enim eadē forma, nam eſſe carnis ſm formā non eſt in eo ꝙ tanta ſit, ſed in eo ꝙ talis ſm ſubſtantiā,

B vtrum vero hęc prędicatio ſit vera forma carnis augetur, an illa compoſitum ex materia ⁊ forma ratione formę augeatur, poſtea diſputabitur, pro nunc vero ſcias ꝙ vtraq; cōceditur. Forma enim carnis dicit̄ augeri, q2 ipſa eſt, quę ſit in pluri materia, q̄3 prius erat (vt Philoponus inquit) Compoſitum augetur, quia ratione formę, quę ſit in pluri materia, ipſum ⁊ quęlibet eius pars maior denominatur, ſed de his poſtea.

anti. c. 109 ℂ Oportet eni3 intelligere, quēadmodū ſi q̄s menſurabit eadem menſura aquam ſemper enim aliud ⁊ aliō, id quod generat̄. Sic vtiq; ⁊ augumētatur materia carnis, ⁊ nō cuicūq; partium aliquid aduenit, ſed hoc quidem defluit, hoc autem aduenit. Figurę aute3 ⁊ ſpeciei, cuicūq; particulę.

C Dilucidaº. te. c. eiuſdē ℂ Oportet. n. intelligere ac ſi q̄ſpiā vnica menſura aquā percunctaret̄. nam ſemper alia atq; alia fieret. ita quoq; carnis materia increſcit, ⁊ nō per hoc ꝙ pars q̄libet fieret, ſed eo ꝙ hoc quide3 deflueret. Illud vero ꝑmaneret pars v3. quęlibet ſm figuram ⁊ ſpeciem.

Com. 109. ℂ Recentiores Ariſto. nūc ſaluare aliā cōditionē dicūt, ea3. v3. qūo poteſt idē auctū in fine ⁊ principio remanere idē. ⁊ certe hoc verū eſt, attamen nō illud nūc principaliter vult declarare Ariſto. ſed reddere cām eius. qō mox dixit, dicebat eni3 ꝑtes māles nō augeri, ſed formales. nūc hoc oſtendit, ⁊ induit hāc rōnē. v3. auctū debet manere idē numero in toto motu, partes māles nō manēt, ſ3 fluūt, ⁊ refluūt, at ꝑtes formales manēt eędē, q̄re ſolę partes ſm formā icreſcūt, q̄ vō ſ3 mām nō. declarat itaq; hāc minorē exēplo (⁊ ingt) Op3 eni itelligē ac ſi q̄ſpiā vnica mēſura aquā dimetere, vtpote vrceo-

D lo aut fiala, nā iſto in caſu ſemꝑ aq̄ alia fieret atq; alia, nā prima abiecta, ſecunda ſuccederet, ita quoq; carnis mā increſcit, ⁊ nō ꝑ h̄ ꝙ pars quęlib3 fieret, ſ3 eo ꝙ hoc quidē deflueret, vt partes māles. illud vero permaneret, vtpote q̄libet pars ſm figurā ⁊ ſpēm. Imaginatur Ariſto. formā mēbri cōtinere mām membri. hoc eſt partes ſimilares mēbri, quo fit vt forma mēbri ſit vti fiala, ⁊ partes vti aq̄, ⁊ ꝯtētū, quare ſicut eadē ꝑmanet fiala, aqua continuo fluente ⁊ refluente, ſic mēbrū ⁊ eius forma eadē partibus ſilibus cōtinuo euariatis, ⁊ ſic p3 auctionem fieri ſm partes formales, ⁊ non māles, quando quidem illę maneāt, hęc defluant. Ex hoc pōt patere qō dixerūt expoſitores. v3. qūo poſſit auctio effici, ipſo aucto perdurāte ſub pricipio ⁊ fine, nā ſm formā q̄dem permanebit, at ſm materiam cōtinuo eſt aliud. fecit autem eos ſic exponere verbū autē, aduerſatiuū qō

ipſi habēt, quod verbū eſt, ⁊ quędā modo diuerſum ponit. at in gręcis codicibus ſcribitur gar, quod latine eſt redditiuum cauſę. E

ℂ Accepit, ꝙ ſi caro ſm formā augeat̄, pōt ſaluari ꝙ id qō auget̄ ꝑmaneat, qm̄ ſtat formā carnis ꝑmanere, eiꝰ mā fluente, ſm ḡ Philoponu3 hoc oñdit, ꝑ exēplū ⁊ ſumit ꝑ exēplo formę mēſurā, vt vrceolū, pro exēplo materię ſumit aquas, q̄ fluūt, ⁊ refluūt, ⁊ hoc ingt Op3 eni intelligere quēadmodū ſi q̄s mēſurabit eadem menſura aquā. ſ. eodē vrceolo, nā hoc caſu poſito, ſemꝑ id, qō generat̄. i. ipſa aq̄ quę ſit in vrceolo, alia atq; alia, ita vtiq; augumentat̄ mā carnis, h̄ eſt, ita nō ꝑmanet mā carnis, ⁊ nō cuicūq; partiū carnis aliq̄d aduenit, ſed hoc q̄dem carnis defluit, hoc aūt aduenit. ℂ Quo vō ad vba attinet, cū dixit [ita augumentatur mā carnis] vt Philoponus dic̄, Ariſto. abuſus eſt augumētationis noīe, talē. n. eſt additio, nō augumētatio, vn̄ ſenſus eſt, ſic vtiq; augumentat̄ mā carnis, hoc eſt ſic recedēte mā carnis, ſicut recedit aq̄, addit̄ materię carnis, ⁊ ſit maior q̄; fuit pōr mā, anteq; fieret additio, figurę aūt ⁊ ſpēi cuicūq; ꝑtiu3 ſupple aliq̄d aduenit, figura ⁊ ſpecie, ⁊ q̄libet eiꝰ ꝑte remanēte. ℂ Quo vō ad verba attinet. dixit figurę, ꝑꝑ figurā vrceoli, ⁊ dixit ſpēi ꝑꝑ formā ſubalem carnis, na3 cuicūq; ꝑti figurę vrceoli aduenit aliq̄d aq̄, ⁊ cuicunq; parti formę carnis aduenit aliq̄d carnis, vel dixit figurę (vt Philoponus ingt) qm̄ vnūquodq; eoꝝ qō augetur, l3 ſit ſimilare, figurā quandā ꝓpriā h3 ⁊ peculiarē, vt igit̄ ab initio gignit̄ cu3 figura ꝓpria atq; peculiari, ita quoq; cū auget̄, eadē figura ſeruata auget̄. p3 ḡ ꝙ ſicut eade3 mēſura ꝑmanet fluēte, ⁊ refluēte aq̄, ſic eadē forma carnis ꝑmanere pōt, mā carnis fluēte, ⁊ refluente, ⁊ ita qō auget̄, ꝑmanet, qō erat ꝓbādū. Sed dices h̄ exēplum non quadrat, qm̄ in tali aquę mutatione mēſura nō auget̄, at in mutatione materię carnis forma carnis auget̄. ḡ exēplū non quadrat. Rn̄det Philoponus ꝙ iſtud exēplum eſt inductū ſolū vt oſtendat q̄d manet ⁊ q̄d defluit, vt forma manet, ⁊ mā defluat, ⁊ quantū ad hoc quadrat. Vel (vt ingt) dici pōt, ꝙ in hoc exēplo d3 intelligi mēſurā illam in mutatione aquę extēdi fieriq; maiorem, ⁊ tūc quadrabit augumētationi. Ex his accipit̄, ꝙ tenēdo aquā augeri ſm forma3 ſaluari pōt, ꝙ id qō auget̄, permaneat. Amplius teneri pōt ꝙ q̄libet eiꝰ pars auget̄, qm̄ forma ꝑmanet, ⁊ quęlibet eius pars auget̄, ⁊ ſic oia illa ſaluātur, quę cōiter inſunt auctioni, vt ꝙ permaneat, ꝙ augeat̄ aliqō adueniēte, ⁊ ꝙ q̄libet ꝑs aucti auget̄, nam forma ⁊ q̄libet eius pars auget̄. Quomodo vero diſſoluatur qōnes, poſtea dicemus. F G H

anti. c. 100 ℂ In anomęomeris autem, hoc magis manifeſtum eſt. verbi gratia manu, ꝙ proportionaliter aucta eſt. materia eni3 altera exiſtens, eſt manifeſta magis hic q̄3 in carne ⁊ homęomeris. Ideo ⁊ mortui magis videbit̄ eſſe adhuc caro ⁊ os, q̄3 manꝰ ⁊ brachiū. Quaꝑꝑ eſt q̄dē vt quęcūq; pars carnis aucta ſit, eſt aute3 vt non. ſm ſpeciem enim cuicūq; aduenit, ſm materiam vero non.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ℂ In diſſimilaribus vero res iſta magis conſtat veluti in manu, nam ꝓportione vel ſeruata ipſa auget̄. Materia enim ꝙ exiſtat altera a forma, videt̄ magis hic. q̄3 in carne ipſa, aut ſimilaribus. q̄obrem in cadauere videt̄ magis iam remanere adhuc caro ⁊ os, ꝙ manus

I **aut brachiũ,quare modo quidem aliquo quelibet pars carnis increſcit.modo vero alio nõ. nam ſm ſpẽm quidem pars quelibet permanet. at ſm materiam minime.**

Com.110. ¶Quo gdẽ modo maneat eadẽ pars ſm formã,in exẽplo declarauit ſialę,nũc idẽ oſtẽdit in exemplo mẽbrorũ,quę ptes ſunt iſtrumẽtarię,veluti man⁹,pes,ꝛ cętera id genus(ꝛ ingt)In diſſimilarib⁹ vo res iſta q̃ nũc dicta eſt,magis cõſtat veluti in manu.naꝫ ꝓportione vel ſeruata,ipſa augeť, quãtũ eniꝫ tota man⁹ augeť, tm̃ ꝓportionabiľr gb⁹ digitus,vola, ꝛ vẽtriculi, ꝛ cętera id gen⁹.reddit cãm cur res illa magis appareat in eiuſmodi mẽbris,ſiue iſtrumẽtarÿs ptib⁹(ꝛ ingt)Mã.n.ꝙ exiſtat altera ꝛ diuerſa a ſpecie ſiue forma,vt ꝙ mã man⁹ ſit altera a forma man⁹,videtur magis hic,q̃ꝫ in carne,
K aut ſimilarib⁹.vocat aũt carnẽ nũc ſimilare,nã in cõparatione ad ſuas ptes eſt eiuſdẽ rõnis, lꝫ cõparatione ad os ſit forte diſſimilare,verificat pꝑ hoc plebeiũ eloguꝫ vꝫ.quare in cadauere vulgares carnes ꝛ oſſa remanere dicũt.nõ ãt oculũ,manũ,ꝛ cętera id gen⁹.credũt eniꝫ carnẽ ꝛ os remanere ſm eãdẽ rõnẽ in viuo ꝛ mortuo,ꝛ nõ manuꝫ,aut oculũ,ſed equoce(ꝛ ingt)Ob rẽ in cadauere videť magis iam remanere adhuc caro ꝛ os ſeruata vniuocatione nois,q̃ꝫ manus,aut brachium, dixit videť ꝛ gręce doxeien ga apð ipꝫ,neqꝫ caro,neqꝫ ocul⁹ vniuoce manẽt.gb⁹ expoſitis cõcludit veritatẽ ꝓpoſitę cõditionis.vꝫ.q̃uo q̃libet ps aucti eſt aucta(ꝛ inquit) Quare mõ quidẽ aliquo q̃libet pars carnis increſcit,vt pars ſm formã quęlibet.mõ vo alio nõ,qꝛ nõ ſm materiã, cuius cãm nũc tactã breuibus repetit.d.nã ſꝫ ſpẽꝫ quideꝫ pars q̃libet permanet.at ſm mãm minime. ꝛ ſic patet quo mõ cum auctione ſtet q̃libet partem augeri.
L quibus patẽt duo.Primũ quo mõ q̃libet pars aucti augetur.Scðm quo mõ auctuꝫ idem ipſum in principio ꝛ fine permanet.vnũ eniꝫ ſeqtur ad aliud,vt diximus.

Recognes. ¶Scðm Philoponũ oſtẽdit,illa duo magis videri ſaluari in mẽbris diſſimilaribus.ſ.ꝙ forma ſit id qð augeť, ꝛ ꝙ q̃libet eius ps augeať(ingt)In anomęomeris aũt hoc magis.i.hęc duo magis manifeſta ſunt.vbi gr̃a. manu.ſ.ꝙ forma augeať,ꝛ nõ mã,ꝛ q̃libet ps eius augeať, qm̃ manus ipſa cũ augeť proportionabiľr aucta eſt,mã eni cũ altera exñs ſit,ſunt hęc duo magis manifeſta hic q̃ꝫ in carne.Qꝛ autẽ forma magis appareat in diſſimilaribus.ꝓbat ſigno,qꝛ apparet vulgarib⁹,g poſt morteꝫ iudicant carnẽ ꝛ oſſa remanere in boue mortuo,non ſic mẽbra.potius eni credũt mẽbra eſſe mortua q̃ꝫ carneꝫ,
M qm̃ videňť illa remanere vt picta,ꝛ marmorea, caro ꝛ os videnť remanere eędẽ.g̃ forma maxie appet in his. forma g̃ maxime appet in diſſimilarib⁹,vt Philopon⁹ dič,qꝛ formarũ functiões clarius apparẽt in his,q̃ꝫ in ſimilaribus,ꝛ ꝑpea,cũ moriť aial hęc mẽbra videnť mortua,cũ oibus pateat ea functiones nõ habere, qꝛ vo in ſimilaribus functiões nõ apparẽt,ideo formę nõ apparent,ꝛ qm̃ nõ apparẽt formę,in mortuis nõ videnť formas amiſiſſe,ꝛ ſic vidẽtur eadeꝫ,q̃ prius erãt,qm̃ igiť formę clariores ſunt in diſſimilaribus, manifeſtũ eſt,ꝙ in ipſis euidẽter cognoſci põt ꝙ forma ſit id qð augeť, ꝛ ꝙ quęuis ei⁹ particula ęque augeť.Cuꝫ.n.dicim⁹ manũ auctã eẽ,nõ mãm man⁹ auctaꝫ eẽ dicim⁹,ſed formã, manus eni magis formę q̃ꝫ materię eſt repñtatiua,ꝛ cuꝫ dicimus faciẽ auctã eẽ non magis dicimus oculũ q̃ꝫ naſum,ſed ęqualr vnãquãqꝫ faciei particulaꝫ auctã eẽ dicimus.Tũc epilogat reſponſionẽ(ꝛ ingt)Quapp eſt gdẽ,vt q̃cũqꝫ pars carnis aucta ſit,eſt aũt vt nõ ſm ſpeciem ꝛ formã eniꝫ cuicũqꝫ pticulę carnis aduenit mã, ꝛ augeť.Scðuꝫ mãꝫ vero nõ aduenit materię,vt ipſa augeatur.Patẽt g̃ hęc duo ꝙ forma augeať,ꝛ pmaneat,ꝛ ꝙ q̃libꝫ ei⁹ ps augeať,ꝙ aũt hęc fiãt aduenĩẽte aliquo, pſpicuũ eſt.Opꝫ.n.imaginari mẽbrũ purificari a calido cõſumẽte humidũ mẽbri,ꝛ ꝙ virtute aię attrahẽte humidũ nutrimẽtale ad illos poros,recedit ab illis poris aer,ꝛ repleňť humido nutrimẽtali,qð ẽ mã, tũc forma oſſis agẽs in illud humidũ , tãdiu q̃ꝫdiu ſit ſufficiẽs recipere ipſaꝫ in vno eodẽqꝫ inſtanti corrũpit formã nutrimẽti,ꝛ ipſa induciť,ꝛ hoc humidũ ſit vna mã cũ priori,ꝛ quęlibet ps formę maior,qꝛ inducta in maiori mã,ita vt vnũ ſit inſtãti corruptioni prioris formę nutrimẽti ꝛ inductio formę oſſis,ꝛ vnificatio materię cũ pori, ꝛ augumentatio formę,ꝛ tunc ſaluantur illa tria,ꝙ id quod augetur pmaneat,qm̃ forma pmanet,ꝛ aliquo aduenĩẽte .ſ.humido nutrimẽtali,ꝛ q̃libet ps formę augeť, ꝛ tñ nõ
O ex incorporeo ſit augumentatio,nec dať vacuũ,qꝛ pori erant aere pleni,nec penetratio,qꝛ noua materia non aduenit priori,ſed vnitur illi,ꝛ ſit vna eiuſdem formę, q̃ preerat vt Philoponus inquit.

anti.c.111 ¶**Maius autem totum generatum eſt, adueniente aliquo quidem quod vocatur cibus ꝛ cõtrariũ,tranſmutato autẽ in eandem ſpeciẽ. verbi gratia,ſi ſicco aduenĩet humidum. cuꝫ autem aduenerit,tranſmutabitur ꝛ generabitur ſiccum eſt enim vt ſimile ſimili augumentetur,eſt autem vt diſſimili.**

Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ¶**Maius vo totuꝫ ſit,quoties aduenerit quidem aliquod,quod cibus diceť ꝛ contrariuꝫ, fueritqꝫ i dipſum in eandem ſpeciem conuer-**
P **ſum. veluti ſi duro molle aduenĩat, aduenĩẽs ipſum tranſmutabitur ꝛ indureſcet.nam modo quidem aliquo ſimile increſcet ſimili. modo vero alio diſſimili.**

Com.111. ¶Erat alia cõditio q̃uo fieri pt auctio aduenĩẽte aliquo deforis,ꝛ nõ effici penetratio corpoꝝ, ꝛ hoc nũc declarat,ꝛ vult totũ auctũ affici maius quoties ab extra aduenerit aliqð,qð cibus diceť ꝛ 9rĩũ,fueritqꝫ ipm in mẽbri eãdẽ ſpẽꝫ ꝯuerſuꝫ veluti ſi duro vt oſſi molle aduenerit,tũc aduenĩens ipſuꝫ molle trãſmutabiť,ꝛ indureſcet,eo qꝛ ꝯuerteť in mẽbrũ durũ.nec mirũ ħ.vꝫ. ꝙ aduenĩẽs illud trãſmuteť,nã mõ gdã aliquo ſiľe ſiľi increſcit.mõ vo alio diſſimili augebiť.in principio gdem erit diſſimile,ꝛ ꝑpea trãſmutatur.in fine ẽ ſiľe.ꝛ ꝑpea adauget.Hinc pꝫ nõ dari corporuꝫ penetrationeꝫ. qñ gdem
Q aduenĩens corrũpatur,ꝛ mẽbrũ ex illo generetur.Cętere ꝯditiões,vt ꝙ auctio eẽ poſſit. vacuo exñte nullo in corpore,nec ipſo ab incorporeo,ex hiſce patent.

Digreſſio Auerrois ¶Auer.in cõmẽ.38.pſentis libri digreditur ſatis ꝯdicenter,ꝛ digreſſio incipit.ibi[ſed Alexã. dič]Ubi p̃ narrat poſitionẽ Alexãdri,deinde ibi[Et hoc ſi ſit verũ]confutat illaꝫ.

Põ Alex. ¶Quãtũ ad primã dicit p̃ Alexãder ꝙ poſitio Ariſt.ꝙ auctio ſiat ſm ptes formales,ꝛ nõ ſm materiales,nõ eſt dicta per demõſtrationẽ,ſed qꝛ ob reuerẽtiã Ariſto.illi aſſentimus,ꝛ ꝑ hoc vult hãe rões Phi eſſe dialecticas.[Materia eni]Scðo petit Alexã ꝙ der materia rei auctę nõ diſſoluiť ſm totũ,ita vt in fine vitę nihil ſit.Immo ſemꝑ in aiali reſtat aliqua res fixa,q̃ ſe tenet ex pte materię. [Et ſi nõ] Tertio ꝓbat hãc petitionẽ ꝑ impoľe,qꝛ ſi nihil materię ꝯgenitę remaneret,tũc forma mãlis data a patre ꝛ matre poſſet ſepari vniuerſaľr

A ſaľr a mã,quę poteſt ſic patere,qm̃ ęque eẽntiale eſt formę nãli,mã ſibi ꝯgenita,ꝛ ois alia,ſed põt eẽ ſine materia ꝯgenita ꝑ te.igiť ab oi alia ſepari põt.[Et cũ mã]ex hac petitiõe infert 9 Ariſt.ꝙ ps mãlis augeri põt,ꝛ per rõnem eius ſic.oẽ pmanens augeri põt,ſed ps ſm mãm pmanet per petitionẽ,igr̃ augeri põt,ꝛ ſic nõ tm̃ ps ſm formã.[Quapp,opꝫ vt]Declarat nũc quę ſit illa ps materialis,q̃ eſt vitę coqua.Et vult eẽ duplicẽ humiditatẽ nãlem.ſ.q̃ eſt per mẽbra diſperſa,qð humidum radicale etiã dici ſolet,ꝛ humiditas cibalis,tũc imaginatur ꝙ humiditas cibalis aduenĩẽs poſt digeſtionẽ,miſceť humiditati nãli per mẽbra diſperſę,ꝛ quaſi mutať in illi⁹ naturã,qua cõuerſione facta virtute ais mẽbri attrahiť illud miſtũ in poris corporis nr̃i.Et inde in figuraꝫ mẽbri vertiť,quo facto,ſequiť auctio,ꝛ ſic ad humiditatis nãlis abũdantiã,maior ſit auctio,vt pꝫ in pueris,ad illius
B iminutionem diminutio ſit,vt ſenib⁹.Hoc facto virtute naturę ꝛ aię mẽbri ꝯſeruatur figura aucti mẽbri tã in auctione,q̃ꝫ diminutione.ſic igiť pꝫ auctionẽ effici ſm partes mãles,ꝛ q̃uo ſiat apud Alexãdrũ.[Et hoc ſi ſit veꝝ]

Reſu⁹. ¶Nũc cõſutat Alexãdrũ.nã primus magiſter,vt Ariſtoteles,nihil dixit ſine forti rõne.naꝫ hic ſolus philoſophatus eſt cũ rõne ſenſata.[Et tũc ingramus in ħ.]Cõfutato Alexãdro,vult nunc declarare põnes Ariſt.vbi ſciẽdũ ꝙ ſicut in alteratione vt in calefactione ſubm eſt ſuba in actu cõpoſita,q̃ trãſit de frigido in caliduꝫ,ꝛ eſt terminus a quo vt frigidũ,ꝛ terminus ad quẽ vt calidũ, ſic opꝫ in auctione.hęc tria imagiari ſubꝫ.vꝫ.terminum a quo,ꝛ terminũ ad quẽ.de ſubto nemo dubitas.nã oẽs ꝓfitenť ſubtũ eſſe aial ipſuꝫ,ſiue viuũ,qð ſm ſe ꝛ q̃ðlibet minimũ nãle augeť,naꝫ in fine auctionis terminus, vtpote ipã quãtitas eſt alia numero,a termino ad quẽ.
C Ideo reſtat ingrere gd ſit iſte terminus ad quẽ.Utrum forma ipſa totius,ꝛ hoc nõ.qꝛ tũc per auctionẽ noua forma efficereť,ꝛ cũ ſubtũ formę ſit mã p̃ma,tũc auctuꝫ ꝛ ſubtũ auctionis eẽt mã p̃ma.ſi vo ſit quãtitas,tũc auctio eſſet ſola rarefactio,ꝛ ſic alteratio.ꝑpter hãc rẽ magna fuit difficultas de auctione.Primo igiť Auerroes oſtendit formã ipſaꝫ nõ eſſe terminũ auctionis.d.quia forma vt forma nõ augeť,hoc eſt non põt eſſe terminus augumenti.nã tunc auctio nõ differt a gñatione ſimpľr.itẽqꝫ auctio dꝫ eſſe ſm magnitudineꝫ,hoc eſt ad magnitudinẽ.¶Oſtẽdit 2⁰ non eẽ auctionẽ ad dimẽſionem vt dimẽſio,eo qꝛ qð augetur,nõ augeť inquãtũ quantũ.partim qꝛ tunc eẽt rarefactio.partim qꝛ dimẽſio eſt ęterna materię.ꝛ ſic ꝯcludit augeri vnũqðqꝫ vt quantũ habẽs formã,ꝛ ſic terminus auctiõis erit forã quãta,aut quãtitas formata.[Cũ augumẽtũ in oibus]hęc dixit de ter-
D mino ad quẽ,nũc de ſubto,ꝛ qm̃ ſubiectũ augumẽti eſt duplex.p̃muꝫ ꝛ totale ſiue adęquatũ,ꝛ ſubtũ partiale,ꝛ inadęquatũ.de ſubto p̃mo nemo dubitas,oẽs enim ꝓfitenť(vt dixi)ſubtũ primũ eſſe animal ipm ſiue viuũ ,reſtat dubitatio de ſubiectis partialibus,nã totuꝫ aial augetur auctis partib⁹ diſſimilarib⁹,vt manus,pes,brachiũ,epar,lien,cor,ꝛ cętera id gen⁹,hęc diſſimilaria augenť,auctis ſimilarib⁹,vt auctis carne,oſſe,neruis ꝛ cęteris id genus,augeť manus.Similaria vo augenť,ẽt a ſuis partibus auctis,ſunt aũt duplices ptes,vt minime potẽtes ꝑ ſe exiſtere,ꝛ opari,aut pati,quę apð quoſdaꝫ formales dicũtur,qꝛ actiuę,aut paſſiuę,cuꝫ actio ꝛ paſſio ſint a formis ipſis,alię partes mãles,quę ſunt iſinitę partes minimi,aliquantę:nõ tñ ſeparabiles ſeorſum,ac potẽtes per ſe exiſtere ꝛ opari,dictę nõ illę formales,qꝛ ſolę illę habeãt formã,nam ꝛ hę formã hñt ſaltẽ totius, dictę igiť formales,qꝛ agere poſſunt aut pati ad modũ formati.iſtę non dictę materiales,qꝛ ſolę[materię,ſꝫ ga
E nec agũt nec patiunť,ſed ſolã viꝫ detinẽt materię,inq̃ꝫtuꝫ totũ ipm minimuꝫ,cuius ſunt cõſtituunt,oſtẽdit igiť ſubta partialia auctiõis eẽ partes formales ꝛ nõ materiales.Primo,qꝛ per ptes formales ſi ponantur augeri, põt ſaluari argumentũ de penetratiõe corpoꝝ:ꝛ non ſi partes ipſę mãles augerenť.hanc nõ ꝓbat,põt declarari ſuppoſita deſcriptiõe partiuꝫ,nam partes illę formales,vt ſic poſſunt agere in nutrimentũ,cũ ſint formales. at illę mãles cũ nõ ſint actiuę,nõ poſſunt agere in illð,ꝛ ſic nõ poſſent ꝯuertere illud.[Et ſic eſſet ita.]Scðo idẽ oſtendit ꝛ arguit ſic.ſi auctio eſſet ſm ptes mãles,ita ꝙ ſubta partialia auctionis eẽnt partes mãles,tũc alterũ duorũ ſequereť,aut ꝙ nõ eẽt auctio vllo mõ.aut ſi eẽt, eſſet tm̃ vel accumulatiõe,aut penetratiõe.qð ꝓbat,qꝛ quid eſt quo alligať aduenĩẽs ei,cui aduenit,vt ide ma-
F ius efficiať,opꝫ eni ad hoc eſſe determinatã qualitateꝫ, vel igiť illa determinata qualitas adiũgẽs illa eſſet humiditas.vt putauit Alexan.aut forma partis attrahentis ꝛ ꝯuertẽtis attractũ ſecũqꝫ illud miſcentis,nõ humiditas,qꝛ humiditas nõ eſt miſcens vt ſunt quãta tm̃,nã quantũ vt quãtum abſtrahit ab humore ꝛ omni q̃litate ſenſibili,qꝛ ſi non abſtraheret,ꝛ humiditas alligaret miſceretqꝫ quãta vt quãta,poſſunt oĩa quanta miſceri miſtione augumẽtatiua.nõ igiť humiditas põt eẽ,quo nutrimentũ alligeť miſceaturqꝫ membro vt inde mai⁹ efficiatur.erit igiť forma quę exiſtens in parte formali agit in nutrimentuꝫ attractũ illud diſponẽdo,vt inde cõuertať in ſubam eius.[Qm̃ aũt]Tertio ad idem arguit.eo mõ augeť vnũquodqꝫ,quo mõ pmanet.ſed partes pmanent vt formales.ꝛ nõ vt mãles,qꝛ vt ſic fluunt.igiť vt ſic pmanent.[Scðm ħ igiť]Cõcludit intẽtionem Ariſt.
G vbi aiaduerte(vt dictũ ẽ)minima vt terminata nõ potentia ſtare ſub minori mã ſeorſum dicuntur partes formales.at partes minimoꝝ infinitę nõ potẽtes per ſe ſtare dicunť partes mãles,illę partes formales.Primo,vt dcm̃ eſt,qꝛ actiuę ꝛ paſſiuę.Secũdo,vt nũc dicit,qꝛ terminatę,nã ois terminus eſt a forma.nõ põt eni minimũ ꝯſeruari in minori mã ꝓpter formam,quę non põt ſtare per ſe in minori materia.hę materiales.Prio vt dixit,qꝛ non agũt nec patiunť,ſed tm̃ ſunt id ex quo.Secũdo vt nũc dicit,ga ſunt diuiſibiles in iſinituꝫ qð eſt pꝑ mãm,a qua eſt infinitudo ꝛ iterminatio.tũc vult ꝙ Ariſto.velit nõ formaꝫ augeri ſine mã,nec mãm ſine forma,ſed ſubta partialia auctionis eẽ ptes formales,vt formales ꝛ nõ vt mãles.nã illę vt formales pmanent ꝛ terminatę ſunt. illę vt mãles ſunt in ꝯtinua variatione.hinc pꝫ mẽs Ariſtotelis[Et videť mihi]nũc cõcludit differẽtiã inter po-
H ſitionem Ariſt.ꝛ Alexãdri.vult p̃ ꝙ multũ differãt.nam Alexan.vult mẽbra augeri per auctionẽ humiditatis in oibus partibus.Ariſto.vult illa augeri ꝑ auctionẽ ptiũ formaliũ.Scðo differũt,qꝛ Alexã.pmutat quęſtionẽ in aliam,vt q̃uo augeať magnitudo ꝑ illã humiditatem in oibus partib⁹,nã auctio videť effici per ꝯuerſionẽ ꝛ admiſtioneꝫ.mõ illa nõ ꝯuertiť,nec admiſta ſit,ſed ſemper in ſuperficie mẽbri.Tertio,dura videnť augeri a duro vt oſſa ꝛ cartilagines,nõ ab humore.miſcibile eni eſt liquidũ.Ideo adhuc reſtat q̃ſtio quo modo dura augeri poſſunt in illa ꝛ ꝑ illã.[Quapp]cõcludit nũc poſitioneꝫ Ariſt.qualis ſit,vt vult eẽ meliorẽ illa Alexãdri,ꝛ ideo illa ſufficit vel dꝫ q̃rere cõplementuꝫ illi⁹.[Qm̃ videtur ꝙ augumentũ]declarat nũc ꝙ vnio ſiue admiſtio nutrimenti ſit neceſſaria,eſt autẽ hęc vnio,quãdo nutrimẽtũ attrahiť in mẽbroꝝ foramina,ꝛ illis foramina iplẽtur, poſtea virtute formę vniunť cũ forma mẽbri,ꝛ reddiť

I res vna. Qꝛ igiť hec ſiue admiſtio,ſiue vnio ſit necẽia.ꝓ-
bat,qꝛ ſi nõ admiſcerenť partes attracte cũ attrahenti-
bus,tunc gñarenť partes carnis ꝛ oſſis nõ vnite, ꝛ ſic ꝑ
ſe,ꝛ ita auctio eſſet vera gñatio[Hec igiť miſtio necẽio]
cõcludit nũc intentũ.ꝙ.vʒ.illa admiſtio ſiue vnio nutri-
mẽti cũ ſubã mẽbꝛi eſt mõ dictio.vʒ.ꝓpter formaʒ mẽ-
bꝛi,que recipiť in mã nutrimẽti.ꝛ nõ ꝓpterea ꝙ oẽs ꝑ-
tes admiſceanť,ꝛ inde reſultet maius,vt dixit Alexan.
qᷓ fieri poteſt abſqʒ penetratione,qũo credebat fieri in
miſtione vini cũ aqua.Res eni hec eẽ nõ põt,qꝛ tunc ſo
la humida pñt admiſceri.ꝛ ſic membꝛa dura ꝛ oꝛganica
minime.niſi illud fiat virtute forme,ꝛ ſic habebiť inten
tũ.Sic igiť patẽt tria de mẽte Auer.ṗmũ ꝙ terminꝰ au
gumẽti eſt forma ſubãlis vt quãta,ſiue quãtitas forma-
ta forma ſubſtãtiali.2° pʒ ſubm totale auctiõis eẽ totum
aial ſiue viuũ ipm qᷓ in termino ad quẽ ꝓpter formam
K maiorẽ efficiť maius ꝑꝑ minorẽ minus.3° pʒ tale ſubm
augeri partibꝰ oĩbus diſſimilaribꝰ auctis,q̃ augenť ſi-
milaribus,nõ qua rõne ſunt partes mãles,ſʒ partes for
males.ꝛ ita ſubiecta partialia auctiõis ſunt ꝑtes forma
les minime[Aut dicamus]nũc quo mõ fiat auctio,dcla-
rat,ꝛ ꝑſupponit in omni mẽbꝛo augẽdo eẽ cãm auctio-
nis vt forma ipſa agens in nutrimẽtũ,apta ſe extẽdere
ꝑ ꝑtes attractas.quo ſuppoſito,imaginať plures nutri-
mẽti euariatiões.pꝛia ẽ,qua efficiť idoneũ vt ↄuertať
in mẽbꝛũ.ſcõa eſt,qua attrahiť ad mẽbꝛuʒ,nam mẽbꝛũ
virtute caloꝛis foraminibꝰ paruis perforať,vt pʒ in po
lenta miliacea,qᷓ fit in igne.ꝛ ſic nutrimẽtũ illud ſic at-
trahiť a ṽtute aie mẽbꝛi,que vocatur attractiua.vocat
Auerroes nutrimẽtũ illud ſic idoneũ,humiditatẽ ciba-
lem,q̃ re vera eſt ſiľis nãli.tertia eſt,qua humiditas illa
cibalis attracta ↄuertiť i partes carnes,aut oſſeas,hoc
L mõ ꝙ in materia cibalis humiditatis induciť forã mem
bꝛi pꝛioꝛi forma coꝛrupta.q̃rta eſt applicatio ſiue miſtio
ſiue vnio,nã ad iductionẽ illius forme,ſequiť vnio,qua
diceť vna caro vel vnũ os cũ pꝛioꝛibꝰ[Et iterũ]dclarat
nũc hoc fieri ſemꝑ donec aial viuit,nã ſemꝑ eſt aia ꝛ ſẽꝑ
caloꝛ mẽbꝛa reſoluẽs,ꝛ in illis poꝛos ꝛ foꝛñcula iducẽs,
verũ nõ ſemꝑ erit auctio,qꝛ nõ ſemꝑ fit maius reſtaura
tuʒ q̃ʒ ſit deperditũ, vt dicemus.[Ergo nõ eſt augumẽ-
tati]Ex his dat põnẽ Ariſto.ꝙ auctio fit ꝓpter formaʒ
mẽbꝛi hoc eſt aiam membꝛi,ipſa eni virtute caloꝛis,aut
magis vt vtens caloꝛe,reſoluit.ꝛ ipſa ꝑ ipm digerit ꝛ re
ducit nutrimẽtũ ad formã humiditatis apte ↄuerti,ipſa
etiã per virtutẽ attractiuã attrahit,ipſa ſe in mã attra-
cti migrat(vt dicã ita) qua migratione reddiť hũiditas
caro vel os ꝛ cetera id genus. Ex hoc pʒ ꝙ ablata hac
virtute oĩa hec agente,tunc auctio nõ eſt niſi ꝑ penetra
tionẽ,ꝛ nõ per verã ↄuerſioneʒ,pʒ.qꝛ a nullo eſſent tot
motꝰ,ꝛ ita ſola penetratio vel accumulatio eẽt.tũc dat
M differẽtiã iter cauſaʒ Ariſto.ꝛ illã Alexan.volẽs ꝙ h̃ cã
Ariſto.ſit in oĩbus,naʒ forã agit in dura ꝛ mollia cõuer-
tendo,vt dictuʒ eſt.at cauſa Alexãdri in mollibꝰ tñ que
pñt miſceri vt vino ꝛ aqua,melle ꝛ aceto,ꝛ ceteris id ge
nus. Sic igiť pʒ pꝛimo terminus,ſubm vľe ꝛ partiale.ꝛ
modus auctionis,ꝛ cã auctionis. Sed in hac põne ſunt
Dubiões q̃ſtiones. Pꝛia,vtruʒ forã ſubãlis pꝛioꝛi ſit terminus
pᵃ vel q̃ de nouo gñatur.ſi pꝛioꝛ.igiť nõ erit motꝰ ad nouũ
2ᵃ terminũ.Si noua igiť auctio erit gñatio. Scõa,vniꝰ
motus ꝑ ſe vnus terminus ꝑ ſe.ꝛ pꝛio.vel igr̃ ſola forã
eſt terminꝰ ꝑ ſe,vľ dimẽſio,aut aliqd aliud,ꝛ qcqd deť,
3ᵃ falſuʒ eſt vt pʒ. Tertia,ꝑtes formales augenť vel ſer
uata forã eadẽ nũero vel alia de nouo genita,vt pꝛius.
4ᵃ Quarta,minimũ augeť,igiť qᷓlibʒ illiꝰ augeť.ꝛ ſic ꝑ-
tes mãles augebunť ꝛ nõ tm̃ formales. Quinto,du-
bitãt recẽtioꝛes ꝛ hñ,nã ſi auctio eẽt ꝙ forma extendiť N
in maioꝛi mã,ꝛ q̃libet ꝑs aucti eſt aucta,tũc tota forma,
ꝛ q̃libet ꝑs forme in auctiõe eẽt in noua mã,ꝛ ſic nõ re-
maneret eadẽ ipſa nũero mã. Sexto,tũc forma ſub- 6ᵃ
ſtãtialis ꝛ accñs aliqᷓ migraret de ſubito in ſubtũ.de for
ma pʒ,qꝛ in alia mã fit,de quãtitate ꝓbať,qꝛ illamet re-
ſtat in noua mã,que p̃fuit. Septimo,aut forma mẽ- 7ᵃ
bꝛi ſubito ingrediť mãm nutrimẽti,aut ſucceſſiue.ſi ſu-
bito.igiť auctio erit motꝰ indiuiſibilis: ſi ſucceſſiue.igiť
forma alimẽti ſucceſſiue deſinit.cõtra Ariſt.5° phyſico.
d.coꝛruptionẽ effici i nõ tpe. Octauo,coꝛruptio vniꝰ 8ᵃ
eſt gñatio alterius,ſed alimentũ coꝛrumpitur,igiť aliqd
generať,ꝛ nõ niſi forma mẽbꝛi,igiť illa forã nõ p̃fuit,ſʒ
de nouo fit.Multe alie dubitatiões diceñ in qõnibus.
Circa terminũ augumẽtationis varie ſunt põnes,qui- De termio
dam dicunt ꝙ terminus augumẽti eſt forma ſubãlis par p̃ᵃ põ
tiuʒ formaliũ de nouo genita,imaginãtes vnicã trãſmu O
tationeʒ eſſe gñationẽ,ꝛ auctionẽ,ſolo tñ hoc diſcrepa
re,ꝙ per generationẽ ſimpľr totũ auctũ ẽm ſe ꝛ quod-
libet ſui incipit,at per auctionẽ.lʒ forma ſit alia,ꝛ totuʒ
aliud,nõ tñ totaľr,vnde auctuʒ eſt ideʒ totũ,nõ tñ totũ
auctũ eſt ideʒ,vt ſophiſte dicũt. Et lʒ hec poſitio diu Cõfuᵃ
ſit defenſata a me in adoleſcẽtia,nunc non mihi vĩ. Pꝛi- p̃ᵃ rõ
mo,qꝛ ſemꝑ vbiqʒ Ariſto.auctionẽ motum appellat ad
quantitatẽ,ꝛ non ad formã. Scõo,qꝛ ſi q̃libet forma 2ᵃ
in partibus formalibꝰ de nouo educiť de poᵃ mãe,ꝛ nõ
que p̃fuit ſe extendit in mãm ſibi attractã,tũc nulla eẽt
cauſa vnionis,nam illud minimũ genitũ eſſet ens per ſe
exiſtens diſtinctũ numero a quolibʒ alio alia generatio-
ne genito.declarať,qꝛ nõ cõſimilitudo forme,in pꝛeexi-
ſtente membꝛo,quia ſic caro mea ꝛ caro tua poſſunt eẽ
vna,nec materie ſimilitudo,ꝓpter idem. Tertio,qa 3ᵃ
tunc anima vegetatiua,ſiue ſenſitiua in animali,ſiue ra- P
tionalis in homine continuo flueret ꝛ reflueret.
Alij peritiſſimi viri opinãtur auctionẽ effici per nouã 2ᵃ põ
dimenſionẽ,que de nouo aduenit pꝛioꝛi,ita ꝙ ſicut ꝑ al
terationẽ noua editur qualitas,ita per auctioneʒ noua
quãtitas efficiť,que pꝛius nõ erat,ꝛ in hoc differt auctio
a rarefactione,nã auctio eſt ad quantitem,ꝛ rarefactio
ad raritatẽ,q̃ eſt qualitas. Sʒ hec poſitio ſtare nõ po Cõfuᵃ
teſt,qꝛ tũc dimenſio non eſſet materie coeterna,vt vult p̃ᵃ rõ
Auer. Scõo,tũc auctio eẽt additio dimẽſionis ad di- 2ᵃ
menſionẽ,ꝛ nõ vera auctio. Tertio,non videť q̃ mõ 3ᵃ
hec ſcõa fiat vnũ cũ pꝛioꝛi.nolo tñ te latere,ꝙ tenentes
hãc poſitionẽ,coguñ dicere pꝛioꝛẽ totã deſinere,ꝛ ẽm
totã generari,ꝛ ſic ita cito ſicut eſt pꝛimũ auctũ eẽ,ita ẽ
alia numero quãtitas,que de nouo fit,ṗoꝛi coꝛrupta.Et
ſicut ↄtinuo auctio fit,ſic cõtinuo eſt alia,atqʒ alia,ꝛ ſic Q
apud hos auctio,nõ erit additio.Nec hec noua cum illa
facit vnũ,Sʒ pꝛioꝛi coꝛrupta eſt noua dimẽſio. Hec Oꝛõ auer.
poſitio lʒ ſit vtilis,ꝛ ſuſtentabilis,nõ eſt ad mẽtẽ Auer.
nã ipſe ponit quãtitatẽ eſſe materie coeternã vnã ꝛ eã-
deʒ numero,ſicut ꝛ mã ipſa. Cuius põnis rõnes in li- Põ ꝓpꝛia.
bꝛo de ſubã oꝛbis diximus. Propterea ſaluo melioꝛi iu-
dicio,ꝛ cũ licentia dicendi aliter,ſi in qõnibus aliter oc-
curret,videť mihi duo eẽ de rõne auctionis,vt ꝙ idem
numero ſubiectũ totũ maneat, ꝛ ꝙ ſit aliqs terminꝰ no-
uus. Ad ſaluãduʒ pꝛimũ opʒ imaginari auctionẽ ſie- De ſubto
ri ẽm partes formales,hoc mõ,ꝙ diſpoſita mã alimẽti
ſufficienter ꝓ forma mẽbꝛi,vel rei augende,atqʒ in de-
bito loco appꝛoximata,vt in poꝛis.tũc forma mẽbꝛi ſe
extendit in illa.ꝛ inde ſequiť vnio,ꝛ augumẽtuʒ,qua rõ-
ne forma nõ de nouo fit,ſed de nouo in nouã extẽdiť ſi-
ue(vt ita dicaʒ)migrat mãm,ꝛ ita totum augeť ṗmo vt
formatuʒ aia vegetatiua,ꝑtes oẽs diſſimilares vt ſub-
iecta

A iecta p̃ partialia partes ſimilares formales q̃ ꝓ nũc mi-
nima dicanť,vt ſubiecta 2° partialia.tũc pʒ ꝙ totũ ma-
net idẽ nũero,qꝛ aia vegetatiua tota que p̃fuit,ꝛ in toto
ꝛ in mẽbꝛis,ꝛ in partibus formalibꝰ eadẽ que pꝛius.igiť
totũ ꝛ q̃libet ꝑs formalis augentur,ꝛ ſic ẽm ꝙ formalia
De termio ſunt,oĩa eadẽ manẽt.Hec de p̃. De termino viſuʒ eſt
ab Auerroe in ṗncipio digreſſionis neqʒ eẽ formaʒ tm̃,
nec dimenſionẽ tm̃,ſed eſſe dimenſionẽ vt formatã.Ad
cuius euidentiã eſt aiaduertenduʒ,ꝙ dimẽſio eſt,vt q̃li-
tas.ṽ.g.coloꝛ ſiue caliditas ipa,modo ſicut in caliditate
ipſa eſt duo cõſiderare.caliditatẽ ipſaʒ ſingularẽ,ꝛ gra-
dus qbus diciť magis aut minus,ita aliud eſt dimenſio
vt hec vt per gradus extẽſionis diciť maioꝛ aut minoꝛ.
vñ qᷓ in caloꝛe dr̃ intenſio ꝛ remiſſio.in dimẽſione ma-
gnũ ꝛ paruũ.vt igiť in tota alteratione manet eadẽ cali
ditas,variata tñ ẽm magis ꝛ minus,ꝛ gradus intẽſionis
B vel remiſſionis,ſic in toto augumẽto manet eadẽ dimẽ
ſio numero variata ẽm magnũ ꝛ paruũ,ſiue extẽſum ꝛ
inextẽſum,ꝛ vt in qualitate terminꝰ alterationis eſt q̃li-
tas ſub tanto grado,cauſa ṽbi vt octo,ſic in auctiõe eſt
quãtitas ſub tãta extẽſione vel ſub tot gradibꝰ extẽſio
nis.ꝛ ſicut intẽſio ꝛ remiſſio ſub certis gradibꝰ ſunt ter-
mini qualitatis,ſic magnũ ꝛ paruũ ſiue extenſuʒ ꝛ ↄ̃ctuʒ
termini dimenſionis.ꝛ hinc pʒ qd ſit qualitas termiata.
ꝛ dimẽſio terminata,nam qualitas terminata eſt q̃litas
ſub tãto gradu.ꝛ dimẽſio ſub tãta magnitudine.Et qm̃
certã magnitudinẽ ꝛ extenſionẽ cõpoſituʒ ipm ſibi limi-
tat a forma,que eſt vt radix determinatiõis,ideo bene
Auerroes dixit.nõ dimenſionẽ vt dimẽſio eſt,eẽ termi-
nũ,ſed dimẽſio vt termiata,qᷓ eſt dicere,vt certa ꝛ ſta-
bilita ab ipſa forma.terminus igr̃ auctionis nõ eſt forã,
nec dimẽſio,ſimpľr,ſed vt terminata,veluti terminꝰ al-
C terationis nõ eſt caliditas,ſed vt octo vel ſex,hoc eſt vt
terminata.Hãc rẽ pauci noꝛũt,ꝛ copioſe ſcripſi in libꝛo
Ad rões. de ſubã oꝛbis.quid ſit ſubtũ,quid ve terminꝰ,pʒ. Ad
rõnes.ad ṗmaʒ ꝛ ſcõaʒ pʒ ſolo ꝑ nũc dicta. Ad tertiã
pʒ ſolutio,ꝙ augeť ſeruata p̃ciſe eadeʒ forma nũero,lʒ
non eodẽ mõ,vel ſub dimẽſione eodẽ mõ extẽſa. Ad
quartã dõm,tam ꝑtes mãles q̃ʒ formales augeri,ſʒ mã-
les augenť non rõne qua mãles,qꝛ vt ſic fluunt ↄtinuo,
ſed ſub rõne qua participãt eſſe partiũ formaliũ,qꝛ vt
ſic hñt eſſe fixũ,cũ vt ſic participẽt aia,que eſt fixa,vel
melius dicẽdũ ꝙ ſola forma augeť ꝛ nõ minimũ nec par
tes minimi.augeť autẽ,qꝛ fit in maioꝛi mã,que nõ eſt au-
cta,ſed ꝑ additionẽ eſt facta maioꝛ. Ad quintã dicunt
ꝛ bene,ꝙ q̃libet pars forme ipſius aucti noua efficiť in
mã,non tñ in noua totaľr.ſic ꝙ nihil pꝛioꝛis materie re-
ſtet,imo reſtat aliquid eadẽ forã infoꝛmatũ. Ad ſextã
D cõcedereʒ formã ſcõm quid migrare,vt patet ſimplici-
ter migrare,vt voluit Pithagoꝛas.vʒ.ꝙ pꝛioꝛi tota to-
taliter relicta,aut coꝛrupta,aliã iformet penitus diuer-
ſam ab illa,ipſa dimenſio nõ migrat,qꝛ ſubiectũ ſuũ per
ſe eſt materia,que ẽ vna ſemꝑ.bene tñ ipſa vt termina-
ta migrat de ſubieto per accñs in ſubiectũ per accidẽs
nõ totaliter,ſed ẽm qd. Ad ſeptimã,dicerẽ ꝙ aia mẽ-
bꝛi ſucceſſiue ingrediť materiã mẽbꝛi,nõ ſucceſſiõe cõ-
tinua,ſed diſcõtinua,nam minima nãlia alimenti ſucceſ-
ſiue coꝛrũpuntur.vʒ.vnũ poſt aliud,nulluʒ tñ illoꝝ ſuc-
ceſſiue coꝛrũpitur,ſʒ ſubito,ꝛ ſic auctio eſt ſucceſſiua,nõ
tamen ↄtinua.vt dicit Auerroes.8.phyſico.cõ.23.nõ ta-
mẽ intelligendũ eſt,ꝙ auctio fit pꝛius per vnũ minimũ
per totuʒ coꝛpus,ſed per plura minima ſimul,que ſunt
ꝓpinqua diuerſis partibus mẽbꝛi. Ad vltimã dõm,
ꝙ coꝛruptio vnius eſt gñatio alterius,nã coꝛruptio ali-
mẽti eſt gñatio carnis,nõ qdẽ ꝑ formã nouiter icipiẽtẽ
eſſe,ſed nouiter incipiẽtẽ infoꝛmare nouaʒ mãm.hec ꝓ E
nunc.Uex ſi aliter occurret in qõnibus aliter dicam.
Scõm Philoponũ cum Ariſto.dixiſſet qd nã ſit id qᷓ recognes.
augetur,ꝙ nõ mã,ſed forma ſit,nunc vult dicere,quid
naʒ ſit qᷓ auget,ꝛ qm̃ demõſtrauit ꝙ nõ ſit incoꝛpoꝛeũ,
nũc querit quale coꝛpus,num ſimile ei,qᷓ augeť,an diſ-
ſimile,ꝛ cõtrariũ.ꝛ dicit,ꝙ id,qᷓ auget ei,qᷓ augeť,ẽm
quid eſt ſimile,ẽm qd ṽo contrariũ,ꝛ diſſimile.Nã po-
tentia qdẽ ſimile,actu ṽo diſſimile,ꝛ ↄtrariũ.Siľe qui-
deʒ in fine,qm̃ oẽ qᷓ augetur,ſimili augeť,vt caro car-
ne,ꝛ os eſſe.In pꝛincipio ṽo contrariũ,qm̃ neceſſe eſt,
vt nutrimentũ patiať in pꝛincipio anteq̃ʒ fiat ſimile,pa-
ti autẽ nõ põt,niſi cõtrariũ a cõtrario(inqt)Maius au-
tem totũ generatũ eſt,adueniente aliquo quidẽ,qᷓ vo-
catur cibus,ꝛ ↄ̃riuʒ.trãſmutato auteʒ in eãdem ſpẽm,ꝛ
ſic in pꝛincipio ↄ̃riuʒ,in fine ſimile erit.ṽ.g.ſi ſicco adue-
nit humidũ,cũ aduenerit in ṗncipio ↄtrariũ eſt,trãſmu- F
tabitur autem ꝛ generabitur ſiccum.Cauſa autem,qm̃
eſt vt ſimile ſimili augumentetur,eſt autem,vt diſſimi-
li.Simile quidem in fine,contrarium in pꝛincipio.

Queret aũt aliquis,quale opoꝛtet eſſe id quo augeť. Manifeſtum igitur,ꝙ potentia illud. Vbi gr̃a.ſi caro,potentia carnẽ:actu aũt aliᷓ. Coꝛruptio autem hoc,caro generata eſt. anti.c.112

Queret autem vtiqʒ quiſpiaʒ,quale nam eſſe opʒ idipſum,quo augetur.patet iã ꝙ potentia illud.veluti ſi caro potẽtia carnem actu alteꝝ vtiqʒ.Coꝛruptum vero hoc caro fit. Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ

Com̃.112
His actis,querit de nutrimento ipſo,q̃le nã opʒ eſſe,
vt nutriat.Reſpõdet.pʒ iam ꝙ potẽtia opʒ eẽ illud qᷓ
augeť.vt ſi caro ſit id qᷓ augeť,opʒ eẽ potentia carnẽ.ꝛ G
ſi neruus ſit,opʒ eſſe potentia neruũ,ꝛ ſi os potẽtia os.
actu aũt opʒ eẽ alterũ.Cuius cãm foꝛte inuit.d.Coꝛru-
ptũ enim caro fit.ꝛ in carnẽ vertiť.Ex his pʒ nõ oẽ coꝛ-
pus eſſe bonũ alimentũ aiali.vt nõ lapidẽ,neqʒ lignuʒ,
ſed opoꝛtet eſſe tale potentia,quale auctum in actu.
Philoponus legit[aũt]pꝛo[eniʒ]ꝛ iure(vt mihi vide- Recoges.
tur)qm̃ cum dixit ſimili augeri qᷓ augeť,ꝛ contrario,aſ-
ſignat cãm cur ita dictũ eſt.q.d.bene dcm̃ eſt qᷓ augeť
augeri ſimili,ꝛ ↄ̃rio,qm̃ q̃ret quis,quale nã opʒ eſſe id,
qᷓ augetur,ꝑpea ↄcludit quaſi ſoľonẽ epilogãdo,ꝛ de-
clarãdo quale diſſimile opʒ eẽ id qᷓ auget.Nõ enim oẽ
diſſimile auget,ſed illud diſſimile qᷓ eſt potentia id qᷓ
augeť,tale diſſimile eſt cõtrariũ.vnde inqt.Manifeſtũ
igiť ꝙ illud diſſimile nõ eſt qᷓcunqʒ,ſed qᷓ potentia il-
lud.ṽbi gr̃a.ſi caro eſt illud qᷓ augebiť,opʒ illud diſſi-
mile eſſe potẽtia carnẽ,actu aũt aliud.Sed ita aliᷓ,vt H
coꝛruptio h̃,caro generata ſit.Quare illud diſſimile ex
quo fit auctio,ꝓpꝛie eſt cõtrarium,in quo eſt potẽtia vt
illud fiat ex ipſo.Hec de eo,qᷓ auget. Circa p̃ſentes Digreſſio
textus greci expoſitoꝛes digrediunť,Philoponus eniʒ Philopõi.
ṗmo oſtẽdit,ꝙ mã carnis augeri non poſſit. Intelli- Oꝛ nõ mã
gẽdo per mãm ipſiʒ humidũ,ꝛ oẽ illud qᷓ eſt citra for- augeatur.
maʒ ſubãlẽ carnis,ꝛ citra figurã.hoc ꝓbat.ṗmo ꝙ hoc
dato non poterunt ſaluari,que cõiter iſunt augumen-
tationi,nõ eni poterit dici,ꝙ id qᷓ augeť,ꝑmaneat,qm̃
continuo humidũ exiccať,ꝛ diffluit,ꝛ per nutritionem
aliud ſuccedit.ergo mã carnis nõ permanet eadẽ nume
ro.Nec dici põt,q̃ʒ quelibet ꝑs materie ſit aucta,qm̃ ꝑ-
tes,que recedũt,nõ poſſunt eſſe aucte,cum ille nõ ſint.
Scõo,hoc dato nõ poterimus ſoluere qõneʒ,nã h̃ da-
to,cum nutrimẽtum opʒ vt ꝑcurrat per oẽs ꝑtes illius
materie,tũc erit penetratio vľ antea erat vacuũ. Oꝛ

I

Cur ſi vtrũq; ſimul. Cur forma.

ſi dicere nõ poſſum⁹ mãm carnis augeri, tũc nec vtrũq; ſimul erit id qđ augeť. naʒ ſi vtrũq; ſimul auctum fuerit, tũc oĩno materia aucta erit. ¶ Jdeo Philoponus ↄcludit, q̃ quãdo dicimus carnem augeri, caro intelligiť ꝑ eius forma, ⁊ ſubali, ⁊ eius figura, vnde Sorticolę dicerẽt, in hanc ꝓpõne caro augeť, carnẽ ſupponi ꝓ forma carnis, nã ꝓ materia eſt falſa, ⁊ ꝓ vtroq; ſimul eſt falſa, qđ auteʒ pro forma ſit vera, ꝓbat, q̄ ſaluanť illa tria, ⁊ tollunť q̃ones, ſaluať enim primo, q̃ id qđ augeť, ꝑmaneat, qm̃ forma, ⁊ figura eius qđ augeť, ꝑmanet, ſaluať ſcđo, q̃ eius q̃libet ps augeť, nã q̃libet pars eius ſit maior, q̃ʒ erat, ſaluatur q̃ augeať aliquo adueniente corporeo, qđ alteratuʒ recipiat ipſaʒ in fine. ¶ Et cũ diciť forma augetur, forma nõ accipiť pro forma, vt forma, ſʒ ꝓ forma, vt quãta, hęc eni ꝓprie augeť ſm̃ Philoponuʒ, q̃ ſi dicať totũ augeri, illud ſm̃ denoiationeʒ, nõ ſm̃ inhęrentiã diciť. vñ aſſerit, q̃ circulus nõ quatenus circulus, nec caro quatenus caro augeť, ſed quaten⁹ cubitale os, vel cubitalis caro augeť. ğ ſm̃ Philoponũ in illa ꝓpõne, caro augeť (vt loquar more Sorticolarũ) caro ſupponiť pro for^a carnis cubitali vel tricubitali.

Quõ forma augetur.

K

¶ Sʒ dubitať cõtra hęc, qm̃ ſi mã ſit alia, ergo forma non põt eſſe eadẽ nũero, cuʒ eſſe formę ſit in mã. Rñdet Philoponus q̃ ſi coniugatis ſimul oib⁹ ꝑticulis materię, vniuerſa mã corrũperetur, forma deſineret, illa deſinente, nunc autẽ mã ſm̃ aliquas ꝑtes recedit, ſm̃ alias ſtatim accedit, ideo mã vniuerſa nõ deſinit, ⁊ ꝑpea forma manet eadeʒ nũero, ⁊ figura eadẽ numero, q̃ formã concomitať, exẽplo vo hoc demonſtrat, vt ſi qs in fluuio continuo fluente vmbrã ab aliquo corpore factã cõſiderauerit, vmbra quidẽ quę in aq̃ eſt vt in ſubiecto eadem numero eſt, aq̃ vo q̃ ẽ vt illi⁹ mã, eſt alia ſemꝑ. eſt quidẽ eadẽ vmbra, qm̃ nõ vniuerſa aq̃ ſimul tolliť. eſt aũt in alia mã, q̄ ↄtinuo aqua ſuccedit. ⁊ alia recedit.

Quõ forma eadeʒ eſſe poſſit ⁊ materialia

L

¶ Preterea. Nec materia permutatur. vt ſimul etiam aliquid formę deſtruať. v.g. ſi nunc qdem ſtatuę ps permuteť, aliquãdo auteʒ manus, nonnũq; vo caput. Accidet eni tꝑis interuallo, vt tota ſtatua tandeʒ alia ex alia facta ſit, non mõ ſm̃ mãm, ſed ſm̃ figurã, ⁊ formã. Quare nec ſic permutatio materię ſit, ſʒ vt dictuʒ eſt de aq̃ reſpectu vmbrę.

Quõ ꝑmuteť mã.

¶ Sed q̃res vtrum materia in qua forma ipſa augeť interuallo tẽporis, tandeʒ tota ſit reſoluta ꝑmanente adhuc forma in mã. Rñdet Philoponus q̃ non, nam ſi hoc eẽt poſſibile, aialia eẽnt ſempiterna vel poſſent fieri imortalia, qm̃ ſemper mã poſſet remanere in conſimili vigore. Cur autẽ maneat eadẽ materia, ⁊ nunq̃ʒ tota poſſit reſolui, patet. ex eo, q̄ videmus eaſdẽ cicatrices remanere, q̃ ſequunť mãm.

An hũiduʒ radicale ꝑmaneat vſq; ad fineʒ vitę.

¶ Sʒ circa hęc q̃rit Philoponus, prio quõ cũ poſitione hac ſaluet illud, vt aliquo adueniẽte fiat auctio. Si eni nõ ꝑ totũ adueniat, fiet auctio alicuius nullo eo adueniẽte, ſi ꝑ totũ adueniet, tũc erit penetratio.

Pro dubio quõ aliquo adueniente fiat auctio.

M

¶ Preterea, Si forma augeť, ⁊ nõ materia, tũc mã auctionis adueniret alicui, qđ nõ augereť, ⁊ illud cui non adueniret augereť. ¶ Rñdet Philoponus, vbi ꝓ intelligendũ q̃ in augumẽtatione formę non ↄcedit corpus per corpus, nõ enim totuʒ id, qđ aduenit ↄcedit per totũ, ſed qđ ingrediť, apponiť ſolũ mõ priori materię. Jmaginať eni Philoponus, q̃ qđlibet ſignuʒ ſenſibile corporis augẽdo gñatione ſit creatũ cũ ſua humiditate ſanguinea in venis mẽbri cõtenta, tũc vult q̃ illud qđ addiť de humido cibali ſanguineo, apponať ſolum priori materię, queadmodũ in vtre per foramẽ additio aquę ſit, ⁊ quę igrediť, additur ſolũ ei, quę ante eſt quę pellit aliã ante ipſaʒ, ⁊ ita ęque ſecta vbiq; abũdantia aq̃ ſit, ⁊ ita q̃libet particula aquę diſſecta extẽditur.

N

Simili mõ accidit in augumẽtatione, nutrimẽto eniʒ in ſanguineʒ verſo per venas vbiq; tracto, atq; circũfuſo in vnaquaq; ſimilariuʒ per venulas ꝑuas a magnis, nã quę in vnaquaq; particularũ eſt hũc coquẽte, ⁊ traſmutante ipm̃ in ſubiecti ſubam, accidit augumẽtationẽ fieri. Eſt eni in oſſiuʒ ſuba, ⁊ carnis, ⁊ aliarũ particularum humiditas ſanguinea q̃daʒ vbiq; circũfuſa per oia mẽbra quę augẽtur, hęc eni humidiora ſunt, ſanguis igr̃ qui circũfundiť extrinſecus in vnaquaq; particulaꝝ per venas magnas ⁊ paruas, addiť illi priori hũiditati, ⁊ ſic ꝓpellit ipſaʒ, magis autẽ vndequaq; a particulis tractus ſm̃ oẽm dimẽſionẽ reddit ipſaʒ ampliorẽ, quę qdẽ cum excoquať a nutritiua facultate, mutať in ſubaʒ ſubiecti ⁊ qm̃ nã currat figurã ꝑticularũ, plurima mã exñte ſubiecta, expãdit in ipſam ęquali rõne vnãquãq; foře particulã, ⁊ ita quãlibet particulã dicimus auctã, ⁊ qm̃ ſanguis appoſitio terna ſit dimenſione, ideo augumẽtatio etiã ſit ſm̃ omnẽ dimẽſionẽ.

O

¶ Tunc ad dubitationes. Ad primã dđm, q̃ nõ opʒ vt id qđ additur. ↄcedat ꝑ oẽs particulas, ſed ſufficit q̃ appoſituʒ priori humido illud reddat maius. Sic eni vicinabiť mẽbro, ⁊ cõuertetur a virtute membri in eius ſubam. ergo ſatis eſt, vt ipſi ſm̃ plures partes apponať. ¶ Ad 2^m dđm, q̃ Ariſto. nõ dicit q̃ id qđ aduenit, debeat per oia percurrere, ſʒ ſoluʒ dixit q̃ id qđ augeť aliquo adueniente augeť. ¶ Sʒ 3. Adhuc dubitat Philoponus quid eſt illud, qđ propellitur, an ipſa caro, ⁊ videť q̃ non, alioquin ↄtingeret vt caro calcanei tãdẽ ꝓpulſione fieret caro manus, aut femoris, aut alterius cuiuſpiã mẽbri, aut eſt ipſa humiditas, quę in oſſibus vel carne eſt diſſeminata, ⁊ tunc q̃riť quid ſit hęc humiditas, q̃ a ſanguine appoſito ꝓpellitur, ſiquidẽ eſt ſubalis humiditas carnis, illa erit elementũ eius, mõ ipoſſibile eſt hãc humiditatẽ a ſanguine ꝓpelli, quę eſt carnis elñtuʒ ⁊ ſuba, nõ ꝓpulſa ipſa carne, aut corrupta.

P

Cur ſi hoc humidũ nõ fuerit ſubale carnis elementũ, ſed id qđ ex nutrimẽto aduenit, hoc eſſe nõ põt per ſubam carnis totã, naʒ cũ hoc humidũ nutrimẽtale ſit corpus ⁊ nõ qualitas, ipoſſibile eſt, vt ipſuʒ per totaʒ carnẽ cõcedat, nã tũc corpus per corpus ↄcederet, ⁊ eſſent duo corpora in eodẽ loco. Si vo nõ eſt ꝑ totam carnis ſubam, tũc non quęuis pars augebiť, cũ tale humidũ non ꝑ totaʒ carnis ſubam expãdiť. Aiaduertẽdũ ergo (vt Philoponus innuit) q̃ aliqđ augeri põt dupl'r intelligi vel ꝑ iuxta põneʒ quãtitatiuã, vel ꝑ additionẽ quę pulſionẽ prioris corporis ſit, ⁊ hoc pacto ianua vel abacus additiõe augeť. Si eni ianuę vel abaco lignum aliqđadditũ fuerit, aggregatũ totuʒ ſit maius ⁊ q̃libet pars ſit maior nõ additione cuiuſlibet ꝑtis ligni ad q̃ʒlibet partẽ ianuę vel abaci, ſed ꝓpulſione, ⁊ additione ꝑtis ad partẽ pulſaʒ.

Q

Hac eni additione totũ ⁊ q̃libʒ eius pars ſit maior, ⁊ tñ nõ eſt facta additio cuilibet ꝑti eius, qđ diciť maius. Alio mõ diciť aliquid augeri ꝑ hoc, qđ eius quęlibet ps ſit maior additione cuiuſlibet ad qđlibet, ⁊ hęc auctio nõ eſſet poſſibilis niſi fieret penetratio corpoꝝ. Tunc dicerem, q̃ humidum diſſeminatũ augeť additiõe ꝑmo mõ, qm̃ (vt Philoponus ait) illi additur ſanguis ex nutrimẽto genitus, mõ ex ſanguine appoſito ⁊ priori humido ſit quoddã corpus maius, nõ quidẽ additione cuiuſlibet ſanguinis ad qđlibet ſignũ ſenſatum prioris humidi, ſed ſit totũ ⁊ q̃libet pars maior ſicut ianua additiõe ligni. Hoc aũt ſic amplificato, facultas nutritiua conuertendo iſtud in ſubam mẽbri, auget totum mẽbruʒ. Tũc dico, q̃ id qđ pellitur eſt humidũ cibale, ⁊ ſanguis venalis, qui diſſeminatur ꝑ mẽbrũ, qđ quideʒ non eſt radicale, qm̃ illud eſt elñtum ⁊ ſuba mẽbri, ſed

eſt

A

eſt cibale, impurius ſemꝑ q̃ʒ fuit prius ⁊ cum dicitur, ſi pellitur, ergo exit membrum, dicendum q̃ pellitur, ſed infra ſphęram membri. Non enim exire videtur ad maiorem locuʒ prius q̃ʒ augeatur membrũ, imo cũ ſanguis huic addiť venulis tumefactis in eodeʒ mẽbro a virtute nutritiua hoc in ſubam mẽbri ſm̃ oẽm dimẽſionẽ cõuertiť, ⁊ ſit auctio mẽbri, hoc pʒ de aq̃ addita vtri, nam aggregatũ ſit maius, ſed nõ exit vtrẽ. ¶ Ex his pʒ error Auer. hic eni cũ nõ legit Alexãdrũ in gręco, dixit de mẽte Alexãdri q̃ humidum radicale augeri põt, qđ nunq̃ʒ Alexãder ſomniauit. Philoponus enim q̃ eſt Alexãdri magnus imitator, ait humidũ augeri nõ vera augumentatione q̃ ſit additiõe cuiuſlibet ad qđlibet, ſed additione, q̃ ꝓpulſione ſit. ⁊ ita Alexander vult humidũ qđ eſt mã eius qđ augeť, fieri maius nõ auctiõe ꝓprie dicta, ſʒ additione, vt aggregatũ ex vino ⁊ vino ſit maius, vt ⁊ ianua vel abacus additione ligni.

B

Vñ Philoponus ⁊ Alexã. aſſeruerunt formã carnis vel oſſis augeri ꝓprie, nõ additione facta ad ipſaʒ, ſʒ additiõe facta ad eius mãm. Nõ eni opʒ id qđ augeť, vt augeať extrinſec⁹ aliquo accedẽte ad ipm̃, ſed extrinſecus aliquo accedẽte ad eius mãm, vt pʒ de vtre aucto additiõe facta ad aquã. Alexã. eni ⁊ Philoponus dixerũt materiã carnis nõ augeri, ſed additiõe id qđ ex illis eſt, fieri maius, dixerũt etiã formaʒ carnis augeri additione illa facta ad eius mãm, dixerũt etiaʒ formã nõ augeri ea rõne, qua forma, ſed q̃ quãta, nec ea rõne qua quãta ſimpl'r, ſʒ qua extenſa hac vel illa extẽſione vt tricubita vel bicubita. Demũ dixerũt cõpoſituʒ ex mã ⁊ forma nõ augeri, qm̃ tunc mã augereť, ⁊ ita ſola forma vt quãta tricubita vel bicubita ẽ id qđ per ſe augeť, ⁊ qdem mã nõ aucta, ſed additiõe facta maiori, vñ pʒ. q̃ quę. Auer. ait. nõ ſunt aliena ab his, quę gręci expoſitores dixerũt.

C

Auer. tñ addit ad eoꝝ poſitionẽ ꝓpter oſſa, q̃ in mẽbro virtute calidi ſiũt pori, ⁊ ad eos vult attrahi humidum cibale, ⁊ ſic imaginať repletis poris fieri auctionẽ ꝑ ħ q̃ i mã attracta ſit corruptio prioris formę, ⁊ introductio formę mẽbri in illa. verum de his in cõmẽtarijs. Sed q̃res quõ humidũ nutrimentale ſiat vnũ cũ humido priori, qđ erat diſſeminatũ per mẽbrũ. Rñdit Philoponus, q̃ non ſit vnuʒ ſimpl'r, ſed 2^m pellit primũ, ⁊ totũ ſit maius, ⁊ hoc totũ poſtmoduʒ cõuertiť in ſubam mẽbri, ſemꝑ derelicta humiditate diſſeminata per faciẽ mẽbri intra venulas mẽbri cõtẽta, qm̃ ſm̃ ipm̃ nõ opʒ, vt auctio fiat corpore accedente ad qđlibet, qđ augeť, ſed ſatis eſt vt fiat corpore accedente ad mãm. Cauſa autẽ eſt, q̄ primũ ⁊ 2^m humidum ſunt eiuſdeʒ ſpẽi. vtrũq; eni eſt ſanguis vt poſterius dicẽtur, ⁊ ideo faciũt vnã humiditatẽ maiorẽ, veluti cum vino addereť vinũ.

D

Jn cõmẽtarijs q̃riť primo vtrum ꝑ augumẽtationẽ genereť noua ſubalis forma, vel ſalteʒ partes ſubſtantiales formę nouę. Soluiť q̃ nec for^a noua generať per augumẽtationẽ, nec aliq̃ pars ei⁹, ſed eadem nũero forma, q̃ fuit, remanet, augeť autẽ ſm̃ q̃ʒlibʒ partẽ (vt Philoponus inqt) nõ per gñationẽ nouę partis ſupra nouã materię partẽ, ſʒ per hoc q̃ forma prior ſit in maiore mã q̃ʒ prius erat. Cum enim forma prior ſit in maiori mã q̃ʒ prius erat, forma derelinquitur maior, ⁊ quęlibet eius ps maior, ⁊ hęc eſt expreſſa opinio Philoponi. Sed dices ſi aia ſenſitiua ⁊ itellectiua eſt idiuiſibilis, quo mõ augẽtur, ⁊ quõ q̃libet pars aię ſit maior, ſm̃ Auer. ⁊ Philoponũ nõ eſt difficile reſpõdere, quoniam ſm̃ eos q̃libet aia eſt mãlis, ⁊ diuiſibilis, ⁊ in maiori maior, ⁊ in minori minor. Jn hoïe eni lʒ itellectus ſit idiuiſibilis, dianoetica eſt diuiſibilis, ⁊ in maiori maior, ⁊ in minori minor. ſm̃ tñ veritatẽ dicẽdũ q̃ ſicut dupl'r aliqua forma dici põt diuiſibilis, aut ꝑ ęqualentiã, vtpote quę eſt in maiori corpore, ⁊ in q̃libet eius ꝑte, ⁊ formaliter, q̃ formal'r in maiori corpore eſt maior, ⁊ in minore minor, ſic dupl'r poſſumus dicere, formã fieri maiorem ſm̃ ſe, ⁊ q̃ʒlibet eius partẽ.

E

Formal'r quidẽ, vt aia plãtaruʒ, ꝑ ęquiualentiã, vt humana aia, ⁊ aia perfectoꝝ animaliuʒ. aia humana augeť nõ per hoc q̃ in maiori materia fiat formal'r maior, ſed per ęqualẽtiã, q̄ eſt in tota maiori mã, ⁊ in q̃libet eius ꝑte, ⁊ ſic ꝑ ęquiualẽtiã dr̃ augeri, q̄ informat maiorẽ mãm q̃ʒ prius, ⁊ dr̃ quęlibet ps eius fieri maior, q̄ ipſa in q̃libet ꝑte maiori ineſt. ğ ipſa augeť, ⁊ q̃libet eius pars ſit maior, quatenus ipſa eſt in tota maiori mã, ⁊ in q̃libet parte materię, q̃ eſt facta maior q̃ʒ prius erat, hęc ſunt dicẽda ꝓ veritate. Eſt eniʒ veritas tales aias eſſe formal'r indiuiſibiles, ęqualere aũt formis diuiſibilibus, quoniã ſunt aptę informare tantaʒ materiã, ⁊ quãlibet eius partem, quantam formę diuiſibiles ſunt aptę informare. ergo ſicut illę ſunt formaliter extenſę, ita iſtę ſunt ęquiualenter extenſę.

F

¶ Non igitur ipſum ſm̃ ſe. generatio eni eſſet, non augumentatio. ſed quod augetur, in boc. nt.c.113.

¶ Non igiť ipſum per ſe. eẽt enim iã generatio, non auctio. Sed quod augetur, eſt in hoc. Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ

¶ Quaſi quãdaʒ differẽtiã colligit inter gñationeʒ ⁊ auctionem ex dictis, qua põt tolli dubiuʒ, q̃. vʒ. in auctiõe res augenda, vtpote caro, nõ per ſe ſit ſeorſum. Sed qđ augetur, eſt in hoc. ⁊ ſic auctio videť aggeneratio q̃daʒ, cuius cãm dat. eẽt eni iã generatio, nõ auctio, vbi caro vel qđ augeť per ſe ſeorſũʒ fieret. Com. 113.

¶ Sʒ dices. dũ augetur caro, ſit caro vel nõ, ſi non ſit. nõ augeť. ſi ſit, vel noua, aut antiqua. dici põt q̃ nõ ſit, noua caro per ſe vt bene ait Ariſt. ſed ſit noua per accñs, hoc mõ q̃ forma carnis antiqua induciť in mã eius, quę gñatio non tollit auctionis rõne, imo facit veram auctioneʒ, cũ ꝑ eiuſmodi gñationem forma aucti fiat in maiori mã. gñatio vo per ſe tollit rationẽ auctionis. ⁊ ideo bene Ariſto. vocat auctionem generationeʒ in hoc, non extra hoc per ſe. ⁊ ſit caro non ſimpliciter, ſed ſm̃ quid, pro quãto forma carnis efficitur in noua materia, in qua non prę̨erat.

G

¶ Scđm Philoponũ (⁊ vt diximus in cõmentarijs) hic Ariſt. ponit differẽtiã gñationis, ⁊ augumẽtationis, qm̃ generatio eſt mutatio ei⁹ materię, q̃ per ſe eſt, augumẽtatio vo eſt mutatio nõ eius materię, q̃ eſt per ſe, ſʒ eius qđ mutať in eo, qđ augetur. Eſt eni augumẽtatio mutatio nutrimẽti in eo, qđ augeť, non aũt mutatio nutrimẽti per ſe. verũ de hac differẽtia in cõmẽtarijs (vñ inqt) Non igitur ipſuʒ ſcđm qđ augetur, ſit per ſe. generatio enim eſſet, ⁊ nõ augumentatio. Sed qđ augeť. ſ. ipſa forma, ſit in hoc. ſ. in materia nutrimenti priori nutrimenti forma corrupta, nõ dicitur auteʒ generatio, q̄ nõ ſit in illa materia per ſe, prę̨erat enim ideo ſit in illa materia, quatenus illa ſit vna cum materia totali. recog̃nes.

H

Ex quo patet (vt Philoponus inquit) q̃ nõ poteſt fieri auctio ſine generatione, quoniã nõ poteſt fieri auctio ſine corruptione, verũ non diciť generatio, q̄ forma nõ ſit, prę̨erat. n. ſed ſit in hoc, hoc eſt in mã nutrimẽti. mõ nõ ſeqtur, forma ſit in hac mã. ergo forma ſit. Sʒ occures corruptio vnius eſt gñatio alterius. ğ corruptio ſimpl'r vni⁹ eſt generatio ſimpl'r alterius. Dicẽdũ q̃ corruptio vnius põt dici totalis corruptio, ⁊ tñ gñatio nõ diceť ſimpl'r generatio. Cibus eni ſimpl'r corrũpitur, ⁊ tamẽ forma in ei⁹ mã non ſimpl'r gñatur, ſed ſatis eſt, vt in ei⁹ mã fiat ſubſtantialis for^a, in qua ꝑus nõ erat, vt pʒ in cõmentarijs.

¶ Quod igiť patiens ab hoc auctũ eſt, an mi- Ant.c.114

I ſtum,quemadmoduꝫ ſi qs vino ſupinfundat aquã,hoc autē poſſit vinũ facere qđ miſtum. Et quēadmodũ ignis tangens vrendũ vrit, ita in eo qđ augetur,⁊ exiſtente actu carne,qđ ineſt augumentatiuum,adueniente potentia carne fecit actu carnem.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ❡Qđ igit̃ patit̃ ab hoc,auget̃,aut miſtum eſt. quēadmodũ vino ſiqs ſupeffundat aquã.hoc aũt qđ miſtũ eſt pōt,qđ aqua ipſa poteſt agere,⁊ vt ignis tãgens vrendũ.ita in hoc qđ auget̃,eſt caro actu,q̃ exiſtēs quoddã auctiuuꝫ adueniēs,potētia carnē,faciet in actu carneꝫ.

Coñ.114 ❡Hactenus quale alimētũ ſit,explicauit,nũc ꝗd auctũ

K explicat.Aiaduerte ꝙ auctio eſt ſil'is miſtioni,⁊ eſt ſil'is alteratiōi.ꝓ quãto ꝗdē ex aucto ⁊ nutrimēto fit maius, miſto perſil'e eſt,vbi totũ exercet opera ꝑdominãtis.ꝓ quãto vo agit in nutrimētũ,auctũ alteranti ſil'e eſt,⁊ auctio ipſi alterationi.has duas ſil'itudines volēs(inquit.) Qđ igr̃ patit̃ ab hoc,auget̃.aut miſtũ eſt.⁊ ſic auctuꝫ eſt tale in potētia,quale nutrimētũ actu.tũc ſil'itudinē primam aſſignans(inqt)Quēadmodũ vino ſiqs ſupeffundat aquã,ſic nutrimētuꝫ fundit̃ nutrito.hoc autē qđ miſtũ eſt,pōt qđ ipſa aqua pōt agere.ſic nutritũ cõuerſum in ſubam mēbri facit qđ mēbruꝫ.⁊ ſic auctio miſtioni videt̃ ſimilis.Deinde declarat 2am ſil'itudineꝫ.d.⁊ vt ignis tangēs vrendũ,ſubaudi vrit,⁊ auget̃ ab illo,ita in h qđ augetur eſt caro actu,quę exiſtens quoddaꝫ augumentabile,adueniens potentia carnem facit in actu carnē, ⁊ ſic videtur augenduꝫ ſimile alteranti,⁊ auctio altera-

L tioni.⁊ ſic quid augumentabile ſit,patet.

Recog̃es ❡Scđm Philoponũ Ariſto.tria ſimul declarat,⁊ ꝗd eſt quod auget,⁊ qđ auget̃,⁊ quid eſt virtus,q̃ auget,⁊ tertio declarat quomodo fit augumētatio ſine penetratione. Et rñdet ad hęc omnia,⁊ dicit primo ꝙ tam id quod auctũ eſt,q̃ꝫ id qđ auget eſt miſtũ.aliter tñ ⁊ aliter,quod eniꝫ augetur,eſt miſtũ hoc eſt forma in materia exiſtēs, qđ autē auget,eſt miſtũ ex materia ⁊ forma.Scđo dicit ꝙ auctio fit modo quo vinum augetur ex appoſitione aque,⁊ ignis ex appoſitione vrendi.nam vinuꝫ conuertendo aquã fit maius,⁊ ignis conuertendo vrendũ etiã fit maior.Tertio dicit,ꝙ virtus q̃ conuerſionē hanc facit,eſt facultas nutritiua,q̃ eſt in eo qđ augetur,veluti erat virtus in vino,⁊ igne.vñ inquit.⁊ querit,quid igit̃ eſt auctũ ipſuꝫ ab hoc.ſ.cibo patiēs.Eſt ergo q̃ſtio,quid eſt ipſuꝫ qđ auget̃,⁊ ſimili rōne quid eſt ipſum qđ auget,

M queri poteſt.Rñdet,an miſtuꝫ.eſt ergo ſol'.ꝙ vtrãqꝫ ſit miſtũ,non tñ eodē mō,qm̃ qđ auget̃ eſt forma exiſtēs in materia quaſi illi ꝑmiſta,qđ auget ē cõpoſitũ,nec ꝓbat hoc,ſed tanq̃ꝫ manifeſtuꝫ ex dictis ſumit.Deinde affert modũ q̃uo fieri pōt augumentatio ſine penetratiōe nutrimēti in corpus eius,qđ auget̃,⁊ exponit virtutē per quã fit(⁊ inqt.) Quēadmodũ ſi quis vino ſupeffundat aquã,ita ꝙ vinũ,hoc qđ eſt ipſi miſtuꝫ,poſſit facere vinuꝫ,hoc eſt,vt adeo parua ſit aqua,vt vinũ poſſit ꝯuertere illã in ſubam eius.Et quēadmodũ ignis tãgēs ipſuꝫ vrendũ,cõuertit ipſuꝫ in eius ſubaꝫ,⁊ fit maior,ita in eo qđ augetur qđ adhuc exiſtit actu caro,ineſt virtus ⁊ facultas augumētatiua q̃ aduenięte po° carne,facit actu carnē.Ergo ſicut vinuꝫ ꝯuertit aquã ſine penetratione aquei corporis in vinũ,⁊ ſicut ignis cõuertit cõbuſtibile,⁊ vinũ ⁊ ignis fiũt maiores nulla iteruenięte penetratione aquei corporis in vini corpus,nec corporis vrēdi in ignē,ſic membrũ auget̃ per appoſitioneꝫ humidi extranei.Ut eni inqt Philoponus nouum humidũ pellit priſtinũ,⁊ facit vt vicinet̃ mēbro.Facta aũt appropinquatione,virtus mēbri cõuertit appoſitũ in eius ſubaꝫ vt faciũt ignis ⁊ vinũ.Quo vo mō apponat̃,dictuꝫ eſt, ⁊ Philoponus repetit,dictũ eſt eni totũ mēbrũ habere venulas paruas minutas,quę recipiunt ſanguinē a maioribus,ſanguis ergo nouus pellit antiquum ⁊ facit,vt magis vicinet̃ mēbro,⁊ ſic appoſito nutrimento creſcit mēbrũ,ſicut ignis appoſito cõbuſtibili ⁊ vt vinũ,appoſita aqua creſcit.Creſcit aũt totũ mēbrũ appoſito nutrimēto,q2 virtus nutritiua eſt in toto mēbro,⁊ in q̃lꝫ eius parte,⁊ ita nō pōt augeri in parte q̃ eſt ꝓpinqua nutrimento,quin augeat̃ in totũ.Quare nō opꝫ(vt Philoponus inqt)vt nutrimētũ per totũ nutrituꝫ penetret,ſicut nec cõbuſtibile per totũ ignē,ſatis eni eſt,vt partib⁹ vicinetur,nã virtus,quę eſt in toto,efficit,vt totũ fiat maius.veluti ad hoc,vt diminuat̃ ſanguis a toto corpore, nō opꝫ,vt trahat̃ per flebotomiã a ſingulis partib⁹ venę,ſatis eni eſt.vt ꝑ vnã parteꝫ diminuatur,q2 ſic diminuit̃ in toto.g̃ ad hoc,vt mēbruꝫ auget̃,non opꝫ,vt ſingulę partes recipiãt nutrimētũ,ſed ſatis eſt,vt ſanguis vicinet̃ aliquibus partib⁹,qm̃ virtus q̃ eſt in toto,illum cõuertit in totũ,q2 cũ replent̃ venę maiuſculę,replent̃, venę minores,⁊ minores,ita,vt ſanguis vicinet̃ mēbro. ⁊ cũ in toto mēbro,⁊ ſingulis eius ꝑtib⁹ ſit virtus auctiua,cũ illa virtus conuertit ſanguinē vicinũ partib⁹ exterioribus,auget illas,⁊ cęteras oēs partes,⁊ ita fit mai⁹ totũ mēbruꝫ ſm oēm dimenſionē.Ex his pꝫ ſm Philoponũ nō eē neceſſariã virtutē attractiuã nutrimēti,cuꝫ ſanguis deferat̃ ad mēbruꝫ pulſione ſm Philoponum. Sed queres illa humiditas antiqua,quę in vēnulis mēbri adeſt,ꝗd eſt.dđm ſm Philoponũ,ꝙ duplex eſt humiditas,radicalis,⁊ hęc eſt el'ntuꝫ particulę,⁊ ſubſtãtia eius.ſ.cuiuſqꝫ ꝓpria,⁊ nutrimētalis ⁊ hęc ē ſanguis,qui continet̃ in venis,quãdo ergo aduenit ſanguis ex nutritiōe genitus,apponitur per venas priori ſanguini,⁊ ſic pellendo illuꝫ,facit,vt vicinet̃ mēbro,⁊ qm̃ in membro eſt virtus auctiua mox appoſito nutribili,qđ eſt potentia mēbrum,illa virtus conuertit illud in eius ſubſtantiam,⁊ ſic augetur totum,virtute illa exiſtente in toto membro,hęc ex Philopono.

quom̊ fiat auctio N

O

P

❡Ergo,ſimul exiſtente.ſi enim ſeorſum,generatio.Eſt enim ita ignem facere,ad exiſtentem,adiungentem ligna.ſed ſic quidem,augumentatio eſt.Quando autem ipſa ligna incēduntur,generatio eſt. Anti.c.115

Q

❡Simul igit̃ exiſtēte.ſi eniꝫ ſeorſuꝫ,generatio erit.eſt quidē enim ſic ignē agere in ꝑexiſtens adiungētē ligna,ſed ſic quidē eſt auctio,quãdo vero ipſa ligna accendit,generatio eſt. Dilucida°. te.c.eiuſdē

❡Nunc concludit ex dictis modũ quo fit auctio ipſa,q̃ patebit differētia īter generationē ⁊ auctionē,⁊ vult ꝙ niſi auctum ⁊ augens ſint ſimul ⁊ vnũ,ita vt ex alimēto ⁊ membro vnuꝫ fiat,non fiet auctio,vbi nãqꝫ alimētum ipſum ſeorſum in nãm vertere carnis,ita vt forma noue carnis alia ſit ab antiqua,non auctio erit,ſed gñatio. opꝫ igitur vt caro cibum ipſuꝫ in ſui naturã vertat.ſi dꝫ auctio eſſe,qđ exemplo teſtatur,quēadmodũ eniꝫ ignis dupliciter ex lignis fit.Uno ꝗdeꝫ modo appoſitione lignoꝝ ad ꝑiacentem ignem.Et ſic eſt auctio.Alio vo mō accenſione lignorum ſeorſuꝫ,⁊ ſic eſt generatio,ita in noſtro ꝓpoſito caro dupl'r fit.Uno mō cõuerſiōe alimenti in Coñ.115.

A in nãm carnis ꝑexñtis,quo auctio eſt.Alio vo cõuerſiōe in nãm ſeparataꝫ.Et ſic eſt gñatio.Et ſic pꝫ quo mō auctio ſit,⁊ quo differat a generatiōe ipſa.verba patent.

recog̃nes. ❡Ex his repetit dñaꝫ iter gñationē ⁊ auctionē,vbi animaduerte,ꝙ cũ Ariſto.dicit ignē augeri,⁊ vinũ augeri, nō loqtur de auctiōe ꝓpria,q̃ eſt aiatoꝝ,ſed hęc ponũtur,vt exēpla.Nō eni valet hęc ꝯñtia,for° ignis ꝑfuit.g̃ auget̃,qm̃ forma ignis cõtinuo eſt alia,ſicut mã eſt alia. At in aiato aia eſt eadē ante ⁊ poſt auctionē,⁊ ꝓpea ſi ꝑfuit,⁊ gñat̃ in hoc,ſiue in hac mã ꝯiũcta priori mãę,ſeqtur ipſaꝫ augeri.

Q2 nō ſint necãrij pori in oſſe, aut carne. ❡Ex his pꝫ ꝙ nō eſt neceſſariũ ponere poros in oſſe ⁊ ꝑtib⁹ q̃ nutriunt̃,vt in illis recipiatur nutrimentum,ad hoc,vt fiat nutritio,⁊ auctio,vt ponit Auer.qm̃ ſicut nō opꝫ ponere poros in igne,vel vino ſi debēt augeri ex appōne aq̃,vel lignoꝝ,ſed ſufficit,vt lignũ vicinet̃ igni ⁊ aq̃ vicinet̃ vino,ſic nō opꝫ ponere po-

B ros in mēbro,ad hoc vt augeat̃,ſꝫ ſatis eſt,vt nutrimētũ per venas magnas ⁊ ꝑuas deferat̃ vſqꝫ ad mēbruꝫ, nã poſtq̃ꝫ vicinuꝫ eſt,virtute auctiua exñte in toto oſſe vel carne,potētia os vel caro fit caro,vel os,⁊ totũ mēbrũ auget̃ ſm oēm dimēſionē,vel ignis appoſito combuſtibili,virtute cõbuſtiua exñte in toto,auget̃ ſm oēm dimenſionē.Ergo nulla eſt poroꝝ neceſſitas,ad hoc,vt fiat nutritio mēbri vl' auctio,nec penetratio ſeqtur,qm̃ ſufficit vt humiduꝫ appoſitũ fiat vicinũ,⁊ ꝯtiguũ mēbro augendo.Utruꝫ vo ꝓpter aliam cãm pori ſint ponēdi, hęc queſtio eſt extra materiam,experientia enim docet poros eſſe,ſed ob alias cauſas,de quibus alibi.

Ant.c.116 ❡Quantuꝫ aũt,vniuerſale ꝗdem nō generat̃, quēadmodum nec aĩal qđ nec homo nec aliquid eſt ſingulariuꝫ.ſed vt hic vl'e,ita et illic,

C quãtũ.Caro igit̃ ⁊ os,aut manus,aut neruus, ⁊ horum homęomera,adueniente quidē aliquo quanto,ſed non carne quanta.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ❡Quantuꝫ vo qđ quidem vniuerſale.non fit, quemadmodũ neqꝫ animal qđ non ſit homo, aut aliquod ſingulariũ,ſed ſicut hic,vniuerſale,⁊ ibi quãtũ.Caro igitur ⁊ os aut manus aut neruus ⁊ his ſimilaria,appoſito quidem iam aliquo quanto,ſed non carne quanta.

Coñ.116. ❡Dixit de auctiuo,deqꝫ agendo,ac de mō auctiui ⁊ agēdi,nũc de ſubiecto auctionis apponit.⁊ vult ꝙ ſubtũ auctionis nō eſt quãtũ abſtractũ a materia phyſica,nec forma ipſa,ſed cõpoſitũ habēs formã quantã,vt caro,⁊ os,⁊ cętera id genus,qđ probat ſic,ſicut vniuerſale ab-

D ſtractũ nō generatur nec vt ſubiectũ generationis,nec vt terminus gñationis,ſic nec quãtũ vniuerſale ſeparatũ a materia phyſica auget̃.igit̃ ſicut vl'e cõtractũ gñatur,ſic quãtũ ꝯtractũ ad materiã phyſicã auget̃(inquit) Quãtũ vo qđ quidē vniuerſale,nō fit,quēadmodũ neqꝫ animal fit vl'e qđ nō ſit hō,aut aliqđ ſingulariũ.L'ra greca ſic ſonat,lꝫ nō ſic formal'r dicat,vt pꝫ,ſed ſicut hic in gñatione vl'e fit.ſ.dũ cõtrahit̃,ſic ⁊ ibi quantũ auget̃ dũ cõtrahit̃ ad mãm phyſicã.Tũc cõcludit verũ ſubtũ auctionis.d.caro igit̃ ⁊ os,aut man⁹ aut neruus,⁊ his ſimilaria,q̃ ſunt ꝑtes formales,augent̃ veluti ꝓpa ſubta auctionis.Appoſito ꝗdē aliquo actu quãto vt cibo,ſed nō appoſita actu carne quãta,q2 cib⁹ nō eſt caro actu ſꝫ potentia,licet ſit actu quãtus.Et ſic patet ſubm auctionis.

recog̃nes. ❡In cõmentarijs diximus vno mō,at ſm Philoponuꝫ Ariſto.hic remouet q̃ōneꝫ,dictũ eſt eni ꝙ augumētatio fit corporeo,cõtra obyciet quis,augumētatio eſt gñatio quãti,oīs aũt gñatio alicui⁹ eſt ex nō tali vt gñatio albi ex nō albo,gñatio dulcis ex nō dulci,augumentatio eſt gñatio quãti.g̃ augumētatio erit ex nō tali,hoc eſt ex nō quãto,q̃re augumētatio nō ſit corporea.Rñdet ꝙ ſi generatio eēt vl'iuꝫ,oporteret vere ꝙ id qđ fit actu quãtũ aliqđ fieret ex nō quãto,qm̃ vo neqꝫ quãti vl'is,neqꝫ alterius cuiuſuis vl'ium gñatio eſt,nihil abſurdũ eſt vt id qđ fit quãtũ fiat ex quãto.Caro eni quãta non ex carne quãta fit,ſed ex cibo quãto,⁊ ita fit ex nō quãto tali.ſ.ex nō quãta carne,cuꝫ quo tñ ſtat,ꝙ fiat ex quãto cibo(inquit)Quãtũ aũt vl'e ꝗdem nō gñat̃,ſic enim oporteret fieri ex nō quãto ſimpl'r,quēadmodũ nec aĩal gñat̃,qđ nec ſit hō,nec aliqđ ſingulariũ aialiũ.Sed vt hic.ſ.in generatiōe aialis gñat̃ vl'e.ſ.gñatione alicui⁹ ſingularis,ita ⁊ illic quãtuꝫ gñat̃ ſingulare.ſ.qđ eſt caro,aut os.Tunc ꝯcludit reſpōſionē(⁊ inqt)Caro igit̃ ⁊ os,aut man⁹,aut neruus,⁊ hoꝝ homęomera adueniēte ꝗdē aliquo quãto gñant̃,ſed nō carne quãta.g̃ augumētatio q̃tenus eſt quãti gñatio,ē ex quãto,⁊ ex nō quãto,ex nō quãto quideꝫ tali,nã cũ auget̃ caro ex nō carne auget̃ q2 ex cibo, qui nō eſt caro,ex quãto vo ſimpl'r,qm̃ quantũ in eo qđ quãtũ nō fit.Aiaduerte(vt Philoponus inquit)ꝙ dñia eſt iter aĩal ⁊ corpus ſiue quãtuꝫ,nã aĩal fieri pōt ex non aiali,fit eni aĩal ex ſemine,qđ eſt nō aĩal ſimpl'r,at quãtum fieri nō pōt ex aliquo ſimpl'r nō quanto,qm̃ corpus vt corpus nō eſt gñabile,animal vt animal eſt gñabile, ideo aĩal fieri pōt ex aliquo ſimpl'r nō aiali,corpus autē ⁊ quãtũ fieri nō pōt ex aliquo ſimpliciter nō quanto,at nō corporeo.Quod autē corpus vt corpus nō ſit generabile,ꝓbat Philoponus,q2 corpus trine dimenſionatum eſt materię coęternum,⁊ ita cum Auerroe concordat de trina dimenſione ꝙ ſit coęterna materię.

E

F

G

❡Scđm id igitur ꝙ potētia vtrũqꝫ eſt.verbi gratia,quanta caro,ſic auget.etenim,quantaꝫ oportet generari ⁊ carnem.ſm autem ꝙ ſoluꝫ caro eſt,nutrit.etenim ſic differunt,cibus ⁊ augumentatio ratione. nt.c.117

❡Quatenus igit̃ quidem potentia eſt vtrũqꝫ, vt quanta caro,ipſum quidem auget.etenim quantam oportet generari ⁊ carneꝫ.quatenus vero caro tm̃ nutrit.nutrimentuꝫ enim ipſum ⁊ augumentum ratione diſcrepant. Dilucida°. te.c.eiuſdē

❡His actis,nũc quo differũt nutrimētũ ⁊ augumētũ declarat.idē eniꝫ ſm ſubtũ eſt nutrimētuꝫ ⁊ augumētũ,vt cibus.Ipſe eni qua rōne ē potētia quãta caro,eſt augumentũ ac obiectuꝫ potētię auctiuę.Qua vo eſt potentia caro tm̃ eſt nutrimētũ obiectũqꝫ potentię nutritiuę.Et hoc inqt.igit̃ cib⁹ qui gręce trophę nũcupatur,quaten⁹ ꝗdē potētia eſt vtrũqꝫ.ſ.caro ⁊ quãtũ,hoc eſt quatenus eſt potētia quãta caro,vt quãta caro,ipm̃ ꝗdeꝫ auget,⁊ gręce auxeſis.latine augumentũ,vñ augumētũ nō ꝓ auctione,ſed ꝓ obto auctiuę potētię ſumit̃,vt nutrimentũ eſt obiectũ potētię nutritiuę.Reddit rōne dicens,eteni quãtam oportet generari ⁊ carnem.igit̃ augumentũ debet eſſe caro quanta potētia.quatenus vo cibus eſt potentia caro tm̃,nutrit.Et ſic concludit,nutrimentũ eniꝫ ipſum ⁊ augumentum ratione diſcrepant.Uerbum gar gręce,multotiens vim habet illatiuam,vt hic. Coñ.117.

H

recog̃nes. ❡Scđm Philoponũ Ariſt.hic vult ponere dñam inter nutrimētũ ⁊ augumētatiuũ,⁊ vult ꝙ nutrimētuꝫ ⁊ augumentatiuũ ſint ſubto idē,differũt ſola rōne.Panis eniꝫ quo eſt potētia caro quanta,eſt augumētatiuum,qua vo ē potētia caro ſeorſuꝫ ⁊ abſolute eſt nutrimētũ ſiue nu-

I tritiuũ vñ dicit.Scðm id igiť ꝙ cibus.ſ.panis eſt potẽ
tia vtrũq;.ſ.caro quãta,ſic auget,⁊ dr̃ augumẽtatiuum.
Quatenus võ eſt potẽtia ſolũ caro,nutrit,⁊ dicitur nutri
tiuũ.Eteñ ſic differũt cibꝰ ⁊ augumẽtatio.ideſt ita diffe
rũt nutritiuũ ⁊ augumẽtatiuũ,ſicut differũt caro ⁊ quã
ta caro.Caro eniꝫ abſolute,⁊ quãta caro rõne differũt,
ſubito võ eadẽ ſunt:ſic cibus quo eſt augumẽtatiuum,⁊
quo eſt nutritiuũ ſubto eadem ſunt,ratione differũt,in
tellexit enim per illud verbuꝫ augumentatio,augumẽ
tatiuum,vt Philoponus exponit.

Ant.c.118 ¶Ideo nutritur qdeꝫ quouſqꝫ ſaluatur,⁊ qð di
minuitur,augumentatur autem non ſemper.

Dilucidaº.te.c.eiuſdẽ ¶Idcirco enutritur qdeꝫ quouſqꝫ vtiqꝫ perma
net ⁊ diminuitur.Augetur võ ſemp nequaquã.

Com.118. ¶Verbũ grecũ dio,q̃ꝫ latine ſit ideo vel ꝓpterea,ha
bet vim aliqñ confirmatiui aduerbij,⁊ ſic accipitur hic ꝓ
K ꝓpterea,⁊ tũc idẽ ꝓbat Ariſto.ſic,ſi augumentũ nõ differt
a nutrimẽto,tunc q̃ꝫ durat nutrimẽtũ,tã durat augumẽ
tuꝫ.Sꝫ h̓ eſt falſuꝫ,qð oſtẽdit dicẽs.Nutritur qdem quo
uſqꝫ viuens vtiqꝫ permanet,ſiue creſcat,ſiue diminua
tur.augetur võ ſemp nequaq̃ꝫ,ſed ſolũ vſqꝫ ad ꝯſiſtẽtiam.
igitur nutrimentum ⁊ augumentum differunt ratione.

recognes. ¶Scðm Philoponũ q̃ſi ſoluit ꝓblema,ꝓꝑ qd ſemper
vſqꝫ ad finẽ vitę aial nutritur,nõ autẽ ſemp augetur.Rñ
det,ꝙ tãdiu cibꝰ auget,⁊ aial augetur q̃ꝫdiu cibꝰ operatur
ſm vtrũqꝫ.ſ.ſm carnẽ ⁊ quãtũ,cũ võ ſm carnẽ tm̃,tunc
nutrit,⁊ nõ auget,nec aial augetur.vñ dicit.Ideo viuens
ipm nutritur qdem quouſqꝫ ſaluatur,⁊ etiam quouſqꝫ dimi
nuitur,hoc eſt vſqꝫ ad finẽ vitę.Augumẽtatur aũt non ſemp
niſi quouſqꝫ nutrimentũ operatur vtrũqꝫ.ſ.carneꝫ ⁊ quã
tũ,vñ(vt Philoponus inqt)cũ maius fuerit,qð diſſol
L uitur,q̃ꝫ id qð inſtauratur,nõ amplius cibꝰ auget,iterũ cum
fuerit ęq̃le,minime augetur.at cum id qð inſtauratur fuerit
maius,tũc cibꝰ auget,vt poſtea patebit,qꝛ võ nõ ſemp
cibus operatur vtrũqꝫ,ideo nõ ſemper vſqꝫ ad finem vitę
auget,qꝛ võ alterũ.ſ.inſtaurationeꝫ carnis vſqꝫ ad fineꝫ
vitę operatur,ideo ſemper nutrit.Cauſa võ,cur alterũ
tantum vſqꝫ ad finem operetur,dicemus.

Ant.c.119 ¶Et nutrimentuꝫ,augumentationi idem qui
dem eſt,eſſe autem aliud.Secũdũ eniꝫ ꝙ eſt
id quod aduenit:potentia quanta caro,augu
mentatiuum carnis eſt.Secundum autem ꝙ
ſolum potentia caro,nutrimentum.

Dilucidaº.te.c.eiuſdẽ ¶Igitur nutrimentuꝫ idem quidem eſt augu
mento,ſed eſſe eſt aliud.nam quatenus qdem
M ipſum adueniens eſt potentia quanta caro,il
lud quideꝫ erit canis auctiuum.quatenus võ
potentia caro tantum,nutrimentum eſt.

Com.119. ¶Verbũ grecũ καὶ,lꝫ latine ſit et,vel atqꝫ,quãdoqꝫ viꝫ
hꝫ illationis,⁊ accipitur pro igitur.Ideo videtur ꝙ Ariſt.nũc
inferat differẽtiã dictã ⁊ repetat cãm differẽtię(⁊ inqt)
Igitur nutrimentũ,ideꝫ qdeꝫ eſt augumento in ſubiecto,
ſed eſſe ſiue rõne eſt aliud,nam quatenus quidem ipſum
adueniens vt cibꝰ,eſt potẽtia quãta caro,illud erit car
nis auctiuum,⁊ dr̃ augumentũ.quatenus võ eſt potẽtia
caro tantũ,nutrimentum eſt,⁊ ſic nutrimentuꝫ ⁊ augu
mentum ſubiecto idem ſunt,ratione vero differunt.

recognes. ¶Repetit differentiam inter augumentatiuuꝫ,⁊ nutri
tiuum,⁊ vult ꝙ eadẽ ſubiecto ſint,ratione vero diffe
runt.Quo võ ad verba attinet,cum Ariſto.ait.Secun
dum enim ꝙ id quod aduenit,ſcilicet cibus eſt potentia
quanta caro,nõ intelligit(vt Philoponus iquit)ꝙ cibꝰ
ſit potentia quanta caro,ita vt ipſe non ſit actu quan
N tus,ſed intelligit,ꝙ non eſt actu quanta caro,tamen
propria quantitate eſt quatenus.

Ant.c.120 ¶Hoc aũt ſpẽs ſine materia,vt fiſtula,potẽtia
aliqua in materia eſt.ſilr̃,⁊ aliud qðcũqꝫ orga
num.Si auteꝫ aliqua aduenerit materia exi
ſtens potentia fiſtula,habens ⁊ quantum po
tentia,hę erunt maiores fiſtulę.Si auteꝫ am
plius facere non poteſt,ſed vt aqua vino ſem
per amplius miſta in fine aquaticum facit et
aquam,tunc diminutionem facit quanti ſpe
cies autem manet.

Dilucidaº.te.c.eiuſdẽ ¶Species võ ipſa ſine materia eſt,vt imate
rialis q̃dã potẽtia,in materia eſt.ſi itaqꝫ mate
O ria q̃dã aduenerit,q̃ ſit ptãte imaterialꝫ,hñſqꝫ
quãtũ ipꝫ potẽtia imateriales eiuſmodi erũt
maiores.Si vero non amplius agere poterit,
ſed veluti aqua vino ſemper plus miſta,tan
dem aquoſum agit ⁊ aquam,tunc diminutio
nem facit quanti,licet ſpecies maneat.

Com.120 ¶Dictũ eſt ꝙ augendũ tãgens cibum ſua forma ꝯuertit
ipſum in ſui ſpẽm ⁊ patitur ab illo,⁊ ita agit ⁊ patitur.ꝓpea
nũc declarat qualis ſit illa forma,qua mẽbrũ cõuertit ci
bum in ſuiſpẽm vt ſoluat hoc(⁊ inqt)Spẽs võ ipã mẽ
bri,quę eſt forma mẽbri,ſine materia eſt vt forma,at vt
imaterialis quędã ⁊ particularis potẽtia,eſt in materia.
Igitur forma mẽbri rõne qua forma ſine materia eſt rõne
qua potentia particularis eſt in materia,⁊ ſic rõne qua
forma agit in nutrimentũ rõne qua in materia eſt,patitur
P ab illo,⁊ ita nõ icõuenit agere ⁊ pati,alia atqꝫ alia rõne.
Hinc cõcludit diam iter auctionẽ,⁊ diminutionẽ,⁊ igt
(Si itaqꝫ)qð grece eſt de,ſed ſenſus eſt itaqꝫ.ſi itaqꝫ mã
quędaꝫ aduenerit,quę ſit poteſtate illa forma immate
rialis.hoc eſt quę ſit capax illius formę,ſit tamẽ ipſa ma
teria adueniens habẽs quãtũ in potẽtia vt mẽbrũ hoc
quę mã ſit quãta ⁊ talis potentia,q̃le mẽbrum in quo eſt
forma,ꝑtes imãles hoc eſt formales erũt maiores,nam
forma illã informabit mãm additã,⁊ reddetur totũ maiꝰ.
Si võ nõ amplius agere poterit reſtaurando maius q̃ꝫ
deperditũ ſit,ſꝫ ſit veluti aqua vino ſemp admiſta,quę
addẽdo ⁊ addẽdo tandẽ facit vinum aquoſum,⁊ totum
aquã,ſi inquã ita eſt,tunc diminutionẽ facit quãti,lꝫ for
ma ipſa maneat vſqꝫ ad finẽ vitę.¶Aiaduertẽdũ ꝙ ſi
cut vinũ per miſtionẽ aq̃ ſit ipurũ ⁊ minoris potentię q̃ꝫ
erat,⁊ tãdẽ tãta fiet admiſtio aq̃ ꝙ nõ põt ampliꝰ illam
Q cõuertere,ſed fit aquoſum ⁊ fit aqua,ita mẽbra ꝑ alimẽ
ti admiſtionẽ ꝯtinuã fiũt minus pura ⁊ ibecilliora,adeo
ꝙ aia nõ hꝫ vim cõuertẽdi,lꝫ habeat vim reſoluẽdi.In
de mors ſurgit,ꝓpter quã acquirũt impuritatẽ mẽbra.
hinc in educatione ipſa plures ſunt animę ſtatꝰ.Primꝰ
eſt,quãdo põt plus cõuertere,q̃ꝫ ſit deperditũ.⁊ hic ſta
tus eſt auctionis ipſaqꝫ ab aia ob mẽbrorum robur.Scðs
eſt,quo tãtũ p̃ciſe reſtaurat,quãtũ fuit reſolutũ,qui cõſi
ſtentię eſt.Tertius eſt,quo ꝓpter mẽbrorum impuritatem
plus reſoluit,q̃ꝫ poſſit reſtaurare,⁊ hic eſt vltimus.
¶Ex hoc cõſtat idem realr̃ eẽ nutrimẽtũ,augumẽtũ,et
minuimentũ.vt cibus ea rõne qua potẽtia caro vl̃ mẽ
brũ,eſt nutrimẽtũ.ea rõne qua potentia caro quãta,eſt
duplr̃ vel quãta minus,⁊ ſic eſt minuimẽtũ.Qua võ ra
tione eſt potẽtia quãta caro magis,ẽ augumẽtũ.Vtrũ
võ auctiua ⁊ diminuitiua potẽtia ⁊ nutritiua differũt re
a ratione

A a rõne ⁊ inter ſe ⁊ ab aia.in libro de aia perquiratur.Sũt
qui formã aiunt aliã eſſe poª mãlem vt eſt illa lapidis ⁊
ignis,⁊ hęc qꝛ nimis materię imerſa non poteſt de mã in
mãm migrare.Eſt ⁊ alia,q̃ eſt poª immãlis vt aia ipſa,q̃
ꝓpter eius immãlitatem poteſt migrare de mã in mãm,
hęc facit auctionem,q̃ res bona eſt,ſed nihil ad Ariſt.cũ
Qõ p̃ma inauctiõe eorũꝫ textus falſus ſit,vt pꝫ in noſtra trãſlatione.¶Cir
ca hęc q̃runt primo,vtrũ auctio ſit generatio,⁊ ꝙ ſic ar
guunt.p̃,qꝛ auctio eſt alicuius corruptio.igitur alicuiꝰ gene
ratio,qꝛ corruptio vnius eſt gñatio alterius.añcedẽs pꝫ.
qꝛ auctio eſt corruptio alimenti.¶Scðo,diminutio eſt
corruptio.igitur auctio eſt gñatio.ꝯñtia tenet,qa ſicut op
poſitũ in oppoſito,ita ꝓpoſitũ in ꝓpoſito.añcedens de
claratur,qa diminutio fit aliq̃ recedente.¶Tertio,auctio
eſt motus ad ſubam.nã per auctionẽ aliqua ꝑs ſubſtan
tię acqritur.Sed ois motus ad ſubam eſt gñatio.igitur au
B ctio eſt gñatio.¶In ꝯ̃riuꝫ eſt Ariſt.naꝫ ſuba non eſt di
mẽſio.igitur gñatio nõ eſt auctio,nec eꝯ̃.¶In hoc quęſi
to recentiores tenẽt ꝙ auctio eſt realis gñatio ꝑtis maio
ris ſubſtantię q̃ꝫ eſt deꝑdita,dũ tñ ipſa ſic fiat ꝙ pars q̃
generatur ꝑtibus q̃ p̃terierũt continuetur.hinc magis ad ge
nerationem dicunt,ſiue generationeꝫ in hoc vt dicebat
Ariſt.q̃ꝫ gñationẽ.¶Hãc põneꝫ ꝓbãt.p̃,ois ꝯuerſio nu
trimẽti in maiores ꝑtes corporis aiati,q̃ꝫ ſunt deperdite
eſt generatio.Ois cõuerſio nutrimẽti in maiores partes
corporis aiati,q̃ꝫ ſunt deperdite eſt auctio.igr̃ auctio eſt
gñatio.in tertia figura.maior pꝫ,qa illa cõuerſio eſt cor
ruptio nutrimẽti ⁊ gñatio partiũ.minor eſt definitio au
ctionis.¶Scðo,illud quo exiſtẽte eſt auctio ⁊ quo non
exiſtẽte non eſt auctio,oibꝰ alijs ſecluſis eſt vera auctio.
Sꝫ gñatio maioris ꝑtis aiati q̃ꝫ ſit deperdita eſt eiuſmo
di,vt pꝫ,igitur auctio eſt gñatio.Sic igitur ꝯcludũt ꝙ vna
met gñatio partialis ſit ad ſubam reſpectu ſubę q̃ ꝑ eaꝫ
C incipit eſſe.Et ſit ad quãtitatẽ in ordine ad totũ cõpoſitũ
qð per eaꝫ fit maius.¶Sꝫ hęc poſitio apud me eſt mã
ca,ac diminuta ⁊ falſa.Manca quidem,qa per hãc non
apparet vtrũ pars carnis maior,q̃ icipit eſſe per auctio
nem,incipiat eſſe per hoc ꝙ eius forma incipit eẽ,aut ꝙ
forma antiqua icipiat eſſe in mã noua eius.Falſa võ qa
apud Auerroem motus ⁊ terminus motus nõ differũt,
nec numero,nec ſpecie,imo ſunt idẽ realr̃.5.phyſicorũ.
cõmẽ.9.tũc arguo.vel acquiſitio quãtitatis eſt acquiſitio
ſubę.vel alia,ſi eadẽ.igitur ſuba erit quantitas.nam acqſi
tio rei eſt ipſa res vt dixi. Si alia,ſed acquiſitio ſubę eſt
gñatio ⁊ acquiſitio quantitatis eſt auctio.igitur auctio nõ
eſt gñatio.¶Scðo,q̃cunqꝫ ſpecie differũt ⁊ gñe conue
niunt p̃rimo nihil vnius eſt aliquid alterius,ſed gñatio
⁊ auctio ſunt motus ſpecie diuerſi genere cõuenientes.igr̃
nulla gñatio eſt auctio,nec eꝯ̃.¶Videtur igitur mihi eẽ di
cendũ queadmodũ de rarefactione,vt eni rarefactio nõ
D eſt vnus motus,ſed duo,vtpote alteratio ⁊ motus loca
lis,vt enim ad raritatem eſt,alteratio erit.vt võ ad vbi,
motus localis.Sic in auctione ſunt duę mutatiões,vna
eſt gñatio partis.Alia eſt acquiſitio quãtitatis ſub nouo
termino.gñatio partis nã p̃cedit qñtitatis acqſitioneꝫ,
nõ autẽ tꝑe,ſed ſunt ſimul tꝑe.Veruꝫ duę ſunt mutatio
nes.altera acquiſitiua ſubſtãtię q̃ generatio dicitur,altera
acquiſitiua quantitatis q̃ auctio appellatur.p̃cedit aũt ge
neratio ꝑtis ipſaꝫ quantitatis acquiſitioneꝫ,qꝛ ſuba p̃ce
dit accidens origine ⁊ tãq̃ꝫ ſubm.¶Sꝫ mox dubitabis.
primo q̃lis ſit illa generatio.vtrum.vꝫ.nouę formę vel
eiuſdem in noua mã.¶Secundo,vtrum ſucceſſiua an
momentanea.videtur enim ſucceſſiua,qꝛ quãtitas ſucceſ
ſiue acqritur.igitur gñatio ꝑtis erit ſucceſſiua.¶Ad has di
ci poteſt vt in lr̃a dixit Ariſto.ꝙ hęc gñatio partis,q̃ na
tura pręcedit auctioneꝫ eſt trãſmutatio qua forma mẽ
E bri non fit de nouo.Sed qua antiqua inducitur in noua
materia.Et ſic eſt gñatio in hoc,vt dixit Ariſtoteles.non
generatio ſimpliciter.¶Ad ſcðm dici poteſt,ꝙ forma
membri ſucceſſiue ingreditur materiam augumenti,nõ
quideꝫ ſucceſſione.vꝫ.continua,ſed diſcontinua.quoniã
minima naturalia augumenti ſucceſſiue corrumpũtur.
vꝫ.vnum poſt aliud.nullum tamen illorum ſucceſſiue cor
rumpitur ſed ſubito,⁊ ſm hoc ſubito ingreditur materiã
augumenti forma membri,ita nõ ſequitur ꝙ auctio fiat
ſubito.nam auctio fit poſt generationeꝫ partis membri
ex augumento extendendo tam partem nouam q̃ꝫ anti
quam,vt dicit Auerroes.Et ſic patet ꝙ auctio illa q̃ con
ſequitur conuerſionem alimenti momentaneam,ſubito
fit,vt illa conuerſio.quę võ conſequitur conuerſionẽ ali
menti factaꝫ pluribus momentis,eſt auctio ſucceſſiua q
F dem,ſed diſcontinua,⁊ hęc eſt ſententia Auerrois octa
uo phyſicorum.cõmẽto.23.vbi vult ꝙ ſolus motus lo
calis ſit vnus ⁊ ſucceſſiuus ac continuus.¶Ad rationes.
Ad primam maiorem concederem,ſed negarem mino
rem.nõ enim auctio eſt illa conuerſio nutrimenti,ſed cõ
ſequens ad conuerſionẽ,niſi qs abutatur auctione ꝓ to
to aggregato.¶Ad 2ªᵐ maior falſa eſt apð aliquos exi
ſtente hoie eſt riſibile,⁊ iſto corruptio corrũpitur ⁊ ecõtra,
⁊ tñ hęc nõ ſunt idẽ realiter.⁊ ſic maior falſa eſt.¶Rõ
nes principales in p̃ncipio q̃onis factę ſolutę ſunt ſimi
liter.¶Ad p̃mã pꝫ falſum eſſe añcedẽs.nõ enim auctio
eſt alicuius corruptio,ſed ad alicuius corruptionem ſe
quens.¶Ad 2ªᵐ ſimiliter diminutio nõ eſt alicuius cor
ruptio,ſed ad alicuius corruptionẽ ſequẽs.¶Ad 3ªᵐ pꝫ
auctionẽ nõ eẽ motũ ad ſubam primo,ſed ad quãtitateꝫ
conſequentem ſubſtãtiam.Hęc de quęſtione.
¶Conſequenter quęrunt,vtrum cuilibet quod augetur q̃
libet pars aucti eſt aucta.⁊ arguo ꝙ nõ,qꝛ vel ęqualiter Qõ ſcða G
omnes partes augerentur vel inęqualr̃.Si ęqualr̃.igitur
partes nutrimẽti ęqualiter inciperẽt motus ad partes,
qð patet eſſe falſum.Si inęqualiter,cum nõ magis vna
q̃ꝫ altera erit nulla aucta.Cętera argumenta omitto,qꝛ
cõmuniter ſcribuntur.¶In hoc quęſito quidam p̃ſtan
tes opinati ſunt omnes partes aucti augeri remotis im
pedimentis,ſed non eodẽ modo.nam partes poroſę au
gentur per intus ſuſceptionem,nam nutrimentuꝫ vt quã
tum ingreditur porum qui cedit ſibi,⁊ non fit penetratio.
at partes ſolidę augentur per penetrationem.naꝫ nutri
mentũ vt ſubſtantia penetrat illas quantitate illarum cor
rupta.Fundantur autẽ in vbo Auerrois,qui ponit vbiqꝫ
formas elementarias eſſe in quolibet pũcto miſto,quod
eſſe non poſſet,niſi ſe penetrarẽt,⁊ ſic penetratio ſuba
rum non eſt impoſſibilis,ſed bene penetratio quantita
tiua.Hanc poſitionem perſuadent,quia non poteſt ve
rificari verbum Ariſtotelis aliter,dicit enim.quęlibꝫ ꝑs
aucti eſt aucta,⁊ lꝫ hoc de poroſis pateat,de ſolidis nõ H
poteſt verificari niſi per penetrationem.
¶Sꝫ hęc poſitio ſtare nõ põt,qa duꝫ forma nutrimenti
penetrat in nutritũ vel ſimul cuꝫ ſua mã penetrabit vel
ſolũ forma penetrabit relicta mã ⁊ quantitate,nõ poteſt
dici ꝙ ſola forma relictis mã ⁊ dimenſione,quia tũc ma
teria ſtaret ſine forma,nec dici põt ꝙ mã penetret,quia
tunc dimenſio nõ eſſet coęterna materię,qa corrupta di
menſione penetraret.⁊ ſic mã aliquando expoliaretur a
dimenſione.¶Secũdo,ſi mã penetret,tunc duę mate
rię eſſent in eodem puncto membri,ac duę formę,⁊ ſic
membruꝫ eſſet in duabus ſpẽbus.¶Recentiores ferẽ
oẽs voluere q̃ꝫlibet aucti partem augeri remotis ipedi
mentis,ſed nõ vno modo auctionis,nam partes poroſę

I augeſ per intus ſuſceptionem,ſed ſolidę augētur p iuſtapōnē.Ubi aiaduerte ꝙ iuſtapoſitio qdā eſt quātitatiua,qdā alteratiua,qdā gñatiua.augeſ quidem arca per iuſtapōnē lignoꝝ quātitatiuā tm̄.augetur calor per iuſtapōnē calidi corporis adhuc mām alterantis illius ſubiecti.generatiua vo iuſtapōne augeſ ps ſolida.Nam poſtq̄ illud nutrimētum in poro eſt ſic receptū alteraſ a qualitatibus partis ſolidę circūſtātis,qua forma nutrimēti corrumpiſ.ꝛ de mā eius remanēte forma ſubſtantialis educiſ,quę eſt ſimilis formę ſubſtātiali pręexiſtenti,ꝛ ratione talis ſimilitudinis in ſpē illarum formarum,mā quę fuit nutrimenti continuatur materię formę pexiſtentis,ꝛ forma formę,ꝛ inde fit vnum maius,qḋ iterum per actionē caloris rareſit ꝛ poriſicaſ ꝛ iterū vt prius erit,ꝛ q̄diu hęc extendi poſſint(ſic ꝙ nō impediat nimia durities,pp terreſtreitatē ꝛ reſolonem mollium)tādiu fit auctio.Sic igiſ volunt q̄lib3 aucti partem
K augeri,poroſam qdem per intus ſuſceptionē.ſolidā3 vo per iuſtapōnē alteratiuā3,quantitatiuā,ꝛ generatiuā3. ❡Hęc poſitio quantū ad vnum ſtare nō poteſt.ait enim iuſtapōnem illam eſſe gñatiuam,qa pma forma alimēti deſinit ꝛ noua educiſ de potentia materię.hoc eni ſtare non pōt.primo,qꝛ Auerroes cōmē.38.voluit auctionem fieri per gñationē non formę ſimplr̄,ſed pro quāto trāſit ad nouam mām,ꝛ ſic voluit eē generationem p hoc ꝙ forma incipit,ꝛ in noua mā,non per hoc ꝙ forma icipit eſſe.❡Scḋo,forma educta ꝛ mā illius continuātur vel ppter cōſimilitudinē ſpeciei,ꝛ ſic oēs homines poſſunt eſſe vnus hō ptinuus.vel pp vnitatē formę,q̄ perat,ꝛ ſic non de nouo incipit eſſe,ſ3 de nouo incipiat nouam
mām iformare.❡Tertio,anima vegetatiua manet eadem numero,ꝛ nūq̄ fm aliquid ſui generaſ,ſed ipſa eſt
L materię coęua fm ſe ꝛ quodlib3 ſui,ſ3 nouā mām continuo informet in auctione ipſa.igiſ forma nō de nouo icipit eſſe.❡Propterea videſ eſſe dōm cum Auer.cōmē.38.vbi vult aliquas partes augeri per intus ſuſceptionē vt pori,alię ſolidę per iuſtapoſitionē alteratiuā3 ꝛ generatiuā,nō qdē nouę formę ſed antiquę in noua mā.Cum eni nutrimentū in poro attrahiſ a partibus circūſtātib⁹ alteraſ alteratione corruptiua ad quā3 ſequiſ formę ei⁹ corruptio ꝛ antiquę in illius mām inductio,ꝛ ſic gñatio eſt non per hoc ꝙ noua forma icipit,ſed ꝙ antiq̄ de nouo mām nouam incipit iformare.❡Tunc ad rōnes primę poſitionis p3 ſolō.v3.ꝙ omnes ptes augenſ,ꝛ nō p penetrationem,ſed poroſę per intus ſuſceptionē,ꝛ ſolidę per iuſtapōnem alteratiuā3 ꝛ corruptiuā.Ad illud de miſtiōe dicemus,attū dicimus,ꝙ elemēta corporea nec ſe penetrant in miſto vt corpora de pdicamēto ſubſtantię,nec vt corpora quāta,qꝛ vt diximus vna eſt materia
M oium formarū.elementariarū qdem vt diſpōnū.miſti vo vt vltimę ꝛ ſpecificę.❡S3 dices ſaltē erunt.qꝛuor formę ſubales in eodē puncto materię.igiſ ſe penetrabunt vt formę,ſ3 nō vt corpora.Dico ꝙ ſunt in eodē puncto,nō qdē3 informatiuę,ꝛ ſpecificatiuę,qꝛ nō informāt materiā,nec reponunt illam in ſpē.ſed diſpoſitiuę,veluti in vno pūcto materię ſunt calor,frigus,ꝛ cętera,ꝛ tm̄ nō ſe penetrāt,qa diſponūt tm̄ ꝛ nō informāt.Uel cōcedi pōt illas formas ſe penetrare in hūc modu3,quo vna diſponat ad alterā in eodē puncto materię.Ueru3 penetratio hęc ęquiuoce diciſ,cū vera penetratio nō ſit niſi corporu3.❡Ad rōnē in pncipio dōm ꝙ cęteris parib⁹ ꝛ ablatis oib⁹ īpedimentis oia mēbra ęqualr̄ pportionalr̄ augenſ.Abſolute tm̄ vnu3 maius altero.Uez pp tres cauſas pñt non ęqli pportiōe augeri vel nutriri.Prio,pp infirmitatē,vt ſi pori eēnt opilati,vt p3 in cōtractiōe mēbri ꝛ lmieticis.Scḋo,pp ſitē.nā vbi quis multu3 coiret multū de nutrimēto iret ad vaſa ſeminaria,ꝛ virga magis increſceret q̄ cętera mēbra.Tertio,pp inęqualitatē caloris.nā vbi plus caloris eſt,ibi maior fit attractio,qꝛ ibi maior reſolutio.Et ſic patet ad rationem. N

Q̄ō 3ª ❡Cōſequēter 3° q̄rūt.Utrū in auctione maneat idē totu3 ante ꝛ poſt.Et videſ ꝙ nō,qa cōtinuo ptes reſoluuntur. ❡Rñdent qdā recētiores ꝙ in plantis ꝛ brutis,manet idē nūero nō ſimplr̄,ſed p ęqualentiā vti fluuius ꝛ aer. At in hoīe ſolo manet ide3 numero añ ꝛ poſt,nō ſimplr̄
Pria pō. fm ſe ꝛ q̄ōlib3 ſui,ſed fm pncipalē partem.❡S3 ꝫ arguiſ p̄,qꝛ tūc nō eēt dīa iter auctionē aiatorū ꝛ inaiatorū,ꝛ ſic vinū augereſ vera auctiōe in cōuerſione aquę,ꝛ ignis in pverſiōe lignoꝝ.ꝫ Ariſtotele3 hic.❡Scḋo,tunc ſolus hō augereſ vera auctiōe,qa ſolus ipſe manet fm principaliorē ptē,hoc aūt eſt ꝫ eos,dicētes auctionē hominis eē miraculoſa3.❡Tertio,tunc forma mēbri non O extēderet ſe in nouā mām,ſed noua educeretur,ꝛ ſic auctio nō differt a gñatiōe vera.ꝫ Ariſto.in lr̄a.❡Quarto, hoc eſt ꝫ Auer.cō.38.vbi vult auctionē effici p forē antiquę extēſionē.❡Alij Iuniores voluere ꝙ planta ꝛ bru
2ª pō. tum manēt ita bñ eadē p totū tēpus vitę ſuę ſicut hō,qm̄ formę ſubales manēt eędē abſq̄ acquiſitione ꝛ deperditione alicuius ptis.Nō tm̄ manet eadē mā nūero,niſi per ęquiualētiā,nā ptes materię cōtinuo fluūt ꝛ refluūt.nō aūt ptes formę,ꝛ ſic in auctione idē manet fm formā,qꝛ eadē aīa vegetatiua,non tm̄ fm mām,qꝛ mā ptinuo fluit. Et ita manet idē fm formā.hoc eſt,ꝙ pncipalior eius ps manet,nō tm̄ idē nūero ſimplr̄ fm ſe ꝛ q̄ōlib3 ſui.❡S3 ꝫ arguiſ.p̄,partes materię plantę cōtinuo corrūpunſ.igiſ partes formę,nā vt tota corrūpiſ ad totius materię corruptionē,ita ps formę ad corruptionē partis materię,qa tota eſt in toto,ꝛ ps in pte,ꝛ ita ſicut tota deſinit deſinēte tota mā,ita ps formę deſinēte pte.deſinit formę pars.
P igiſ in auctiōe eędē reſtaurabunſ,aliter in auctiōe deperditū non reſtaurabiſ.❡Scḋo,pōt forma cōtinuari.formę.igiſ pōt gñari ꝛ effici vna cū forma totius.añs patet. Inſeraſ pirus in piro,facta iſertione,pirus eſt maior,et per formā aliā a tota q̄ perat.igiſ auctio poteſt effici per formę nouę generationē.❡Tertio,in diminutiōe cōtinuo corrumpiſ forma plantę.igiſ in auctione ptinuo generaſ,tenet pñtia,qꝛ diminutio ꝛ auctio circa ide3 ſunt. antecedēs p3,qꝛ diminutio eſt reſolutio materię.igiſ reſolutio formę,q̄ illi coextendeſ.❡Animaduerte ꝙ hęc ſecūda poſitio pro tanto eſt falſa,pro quanto vult poſſe totā materia3 ēt radicalem differre,ꝛ remanere eadem
3.pō formā3 plantę.❡Alij dixerūt ꝙ forma eſt triplex.q̄da3 informās,idiuiſibilis,ꝛ idepēdēs,vt rōnalis aīa,q̄ informat mām,ꝛ eſt tota in toto,ꝛ tota in q̄lib3 pte,ꝛ non dependēt a corpe.Quędā iformās idiuiſibilis,ſ3 dependēs,
Q vt aīa bruti pfecti,vt bouis aut ęq.Hęc eni iformat ꝛ eſt tota in toto,ꝛ tota in q̄lz pte.ſed depēdet,ideo corrūpiſ ad corruptionē cōpoſiti.❡Tertia eſt iformās depēdēs ꝛ diuiſa p totu3,ſic ꝙ eſt tota in toto,ꝛ ps in parte.vt aīa plantę.Tūc dicūt ꝙ in hoīe ꝛ brutis idē manet numero in auctione fm formam,ꝛ in plantis nō,qa illa forma eſt tota in toto,ꝛ pars in parte,ꝛ ita deſinūt ptes deſinētib⁹ partib⁹ materię.❡Scḋo dicūt,ꝙ in plantis manet idē fm ęquiualentiā.vt fluuius ꝛ aer.ꝛ per hāc diſtinctionē
Pō ppā. volūt poſitiones eē pcordes.❡S3 hęc poſitio ſtare nō pōt per rōnes factas cōtra pmā.❡Ideo p nūc cū ptēſtatione dicēdi aliter teneo ꝙ tā in plātis q̄ in brutis aīa eſt extenſa apud Auerroe3,qa omnis forma materialis eſt extenſa.❡Secūdo,qa recipiuntur mediantibus dimenſionibus interminatis.igitur extenſa.vt in libro de ſubſtantia

A ſubla orbis.ꝛ ſic ſola anima rōnalis eſt in toto idiuiſibilr̄ fm veritatem.❡Ad rōnes.Ad pmā dicerem ꝙ ptē materię cōtinuo corrūpi,ꝛ nō partes formę.nam deficiente mā,forma manet in reliquo materię.vel ſi corrumpitur etia3 partes formę nō ppea generanſ nouę,ſed priores extenduntſ,ꝛ ſiunt in pluri mā,q̄ pręerant.❡Ad ſcḋam dicerem illam partē nunc effici vere continua3,ſed con tiguam,ꝛ propterea ſumit ab illa nutrimentu3,vt planta facit ex terra.❡Ad 3am reſpōdetur ꝙ in auctione cōtinuo generanſ,non tamen per hoc ꝙ partes formę incipiant,ſed bene incipiunt nouā informare mām.aliter non eſt ſimilitudo.❡Ad argum in principio p3 ſolō.
Q̄ō 4°. ❡Conſequenter q̄runt.Utrū auctio fiat fm ptes formales tm̄,videſ ꝙ nō,pmo,qa forma vini in auctione reddiſ maior.igiſ eius mā,ꝛ ſic ita fm mām fiet auctio,ſicut
B fm formā.Scḋo,partes q̄ adueniūt vino,adueniūt cu3 mā vel ſine mā.ſi cum mā.igiſ ſicut forma augeſ per aduētū formę,ita mā augebiſ p aduentu3 materię.Tertio non ſolum forma augeſ,ſ3 totū cōpoſitū.igiſ augeſ mā ꝛ forma,cu3 cōpoſitū nō ſit aliud q̄ ſuę ptes ſimul iunctę.
Pō Alex. ❡Ad oppom eſt Ariſto.Alexā.ꝛ Auerroes ꝛ omnes. ❡In iſto q̄ſito grauiſſimo ſunt multę ꝛ inumerę poſitiones.Ego vo recitabo famoſiores.Alexāder quez Albertus pluribus ſectaſ in locis,voluit in vino ipſo ptes eē in duplici dīa.Quędam.v3.q̄ hñt humidu3 nāle,ſiue radicale,ſiue ſeminariū.ꝫ eſt qdā ſunt,quę ſunt hūidu3 ipm coagulatū ad modū ptiū.alię vo ꝙ hñt humidu3 cibale,hoc eſt,quę ſunt ptes coagulatę ex hūido nutrimētali.Primę formales dicunſ,qa aīa ipſa principalr̄ veluti in ſubto p eſt in illis,ideo illis,corruptis.corrūpiſ ꝛ aīa.Quapp ſemp manet vſq̄ ad finē vitę ſ3 non remaneāt ęque humidę hūore illo nāli,vti perāt.cętere ptes
C q̄ coagulamēta ſunt humoris cibalis māles dicte ſunt, qa in eis forma vitalis nō per ſe exiſtit,ſed p accñs,pro quāto ſunt ptinuatę ptib⁹ radicalib⁹.Tūc volūt auctionem effici fm ptes formāles mō dicto,non aūt fm ptes
Argum ꝫ Alexādri. ſcḋo mō acceptas.❡Sed cōtra hāc inſtant.pmo,qꝛ nō q̄libet pars aucta eſſet aucta,qꝛ ptes illę humidę humore nāli remaneant eędem ſemp,ipſę nō augebuntur nec diminuenſ,cum nihil illarum corrumpaſ,qꝛ durāt vſq̄ ad finem vitę.❡Scḋo,videſ ꝙ hę nō remaneant eędem,nā ptinuo calor agit in illas reſoluēdo.igiſ ſemp earu3 aliquid deperdiſ.❡Tertio,tunc duo corpora ſe penetrabunt.nā3 partes humidę nouę penetrabūt partes radicales antiquas.❡Quarto,tūc multę partes eſſent in animali non aiatę,vt partes humidę nouę.
Defenſio D ❡Hęc ſunt fortiſſima argumenta ꝫ Alexandrum.Quidam defendunt hāc.ꝛ ad pmā reſpōdēt ꝙ argm pcludit verū.nō eni illę ptes eēnt auctę per intus ſuſceptione3, oēs tm̄ ſunt auctę per iuſtapōnem qua facta totū maius reddiſ.❡Ad 2m volūt humidū radicale nunq̄ conſumi ſed effici cōtinuo impurius ꝛ iproportionatū,ꝛ ſicut fm eēntiam perdurat durāte vita,nō aūt fm puritate3 quā primo accepit.❡Ad 3m dōm ꝙ nō,qa nō fit auctio per penetrationem,vel intus ſuſceptionē ſed per iuſtapoſitionem.❡Ad 4mconcedunt multas eē ptes in aiali nō aīatas nec viuas,qa nō dicunſ partes proprię.
Uera Alexādri ipugnatio. ❡Sed pace iſtorū dixerim,ſ3 hęc poſitio poſſit defendi ab eoꝝ cauillis,nō a rōnibus Auerrois.ex cōmento eni3 colliguntſ tres rōnes fortiſſimę.❡Prima,data poſitione Alexādri,tūc auctio eē quātitatiua ꝛ nō formalis.Cōſequentiam deduxi,qꝛ erit pro quāto partes addunſ ptibus,ꝛ nō per hoc ꝙ ptes agūt in ptes ꝛ recipiūt a partibus.hoc incōueniēs religt ex textu,vbi dixit auctionē non fieri per quātitatiuas partes,qꝛ tūc auctio eſſet vt pmiſtio vini cum aqua,vbi vinu3 reddiſ impurius.colligiſ hęc rō in textu cōmēti.39.❡Secūda rō eſt,ꝙ tunc auctio eſſet abſq̄ actione ꝛ paſſione,ꝛ ſic nūq̄ nutrimētum fiet ſimile nō ipſi aucto,qa ſemp partes humidę nouę reſtarēt alię a partib⁹ radicalibus,ſicut ptes aq̄ in miſtura cū vino.Colligiſ hęc ratio textu cō.38.❡Tertia,non omnia membra ſunt mollia vt oſſa ꝛ cartilagines.igitur nō poſſunt augeri per accumulationē ipſorū. vel admiſtionem,niſi per conuerſionem.Ad hęc nemo poteſt ſoluere niſi neget Ariſtotelem,ꝛ ſic non eſſet exponere Ariſtotelem ſed euertere. E
❡Recētiores differūt p ptes formales Ariſto.itelligere partes poroſas.p māles vo partes ſolidas.Illę formales dicunſ:qꝛ ſenſibiles hę māles qꝛ inſenſibiles,quandogdē ſint diuiſibiles in infinitū,vel ifinitę modicę. Pō recentiorum.
❡S3 ꝫ obijciūt.pmo,qꝛ potius partes ſolidę videntur formales,qꝛ pfectiores,nā poroſę ſunt diminutę expectantes pfici per nutrimētū,ſolitę ſunt plenę,ſed eē pfectius eſt forma impfectioris.3° de aīa.cō.36.❡Secundo,ptes ſolidę hñt ita bñ formā vel forte melius q̄ poroſę.igiſ ęque bene formales erūt ſicut poroſę.❡Tertio,vel pars poroſa diciſ ſenſibilis ꝛ illa iſenſibilis,quia poroſam h3 aīam,nō poroſa non hab3,vel qꝛ eſt maior. primū non pōt dici,qm̄ anima eſt inſenſibilis.igiſ nulli eſt cauſa ſenſibilitatis.nec 2m dici poteſt,qꝛ aliqua ſolida eſt maior poroſa.igitur illa erit forma,quia eſt ſenſibilior.❡Quarto,tunc nihil augeretur,qꝛ non pars poroſa,cum illa tātu3 recipiat quantū eſt necnon poroſa, quia illa nihil ſuſcipit.❡Quinto,tunc auctio nō eēt motus ad quantitatem ſed ad formā genitam in poro. F Obiectiōn.
❡Sed ſ3 poſitio hęc ſit falſa,argumēta hęc non valent. Defenſio
❡Ad pm dicerent,ꝙ ideo pars poroſa eſt formalis,qꝛ ſenſibilior,poteſt tm̄ dici nālis alia rōne,ſed Ariſto.eam vocat formalē qd illū ſenſum.❡Ad 2m diceret,ꝙ quātu3 eſt de forma formę totius forte partes ſolidę eēnt formaliores.Sed Ariſto.vocat illas formales hoc eſt ſenſibiliores.❡Ad 3m dicēdū,ꝙ pars poroſa dicitur ſenſibilis,quia non poteſt eſſe minor minimo,ꝛ ſic quęlib3 ſenſibilis eſt.partes ſolidę dicunſ inſenſibiles,quia nō oēs aptę ſunt ſentiri,qꝛ infinitę modice pe ſſunt eē.Et ſic illę dicunſ inſenſibiles,qa vt ſic nō oēs aptę ſunt ſentiri.hę poroſę ſunt ſenſibiles,qꝛ omnes vt ſic aptę ſentiri,cum vt ſic nō poſſint eē minores minimo.❡Ad 4m p3 ſolutio,poroſę eni augenſ per intus ſuſceptionē,alię per iuſtapoſitionē alteratiuā ꝛ gñatiuā,ad qḋ ſequiſ totū eſſe maius ꝙ erat.❡Ad 5m patuit ſolutio.fm enim iſtos auctio eſt motus ad formā maiorē q̄ fuerit depdita,apud me eſt mot⁹ geminus.vnus gñatiuus alter auctiuus. G
❡Et ſ3 hęc argumenta nō cōcludant,tamen hęc poſitio eſt contra Ariſtotele3.pmo,qꝛ partes formales ideo augeri dicuntur,qꝛ remanent.vt textu cōmēti.36.Sed hę pori non remanentſed fluunt ꝛ refluunt.❡Secūdo auctum agit in augumentum ſibi illud aſſimilando,vt dicitur textu cōmēti.38.ſed pori non agunt cu3 ſint vacui forma.❡Tertio,auctum eſt actu illud qḋ nutrimentū eſt potentia.Porus nihil eſt actu,cu3 ſit priuatus forma ꝛ vacuus.maior eſt dicta textu cōmē.39.❡Quarto,caro ꝛ os ꝛ id genus augentur.tex.cōmēti.40.ſed porus nō eſt caro,ſed carnis vacuitas.nec os ſed oſſis pnatio. igitur nō augetur.❡Propter hęc mihi videtur eſſe dicendum cū Auerroe.cōmento.38.vbi debes ſcire ꝙ aliquod dicitur augeri tanq̄ ſubiectum ſubſiſtens ipſi auctionis,qua ratione totum animal augetur ꝛ pars animata vt compoſita augetur.aliud augetur tanq̄ ſubiectū exiſtēs,ꝛ hoc modo forma ipſa vegetatiua in plātis H Cōfirmōnis. Pō Auer.

I augetur, ꝛ ſenſitiua in aĩali. nã ꝑprie forma recipit extẽ
ſionez, ꝛ per hoc ꝙ fit in pluri mã, q̃z erat prius. ¶ Se-
cũdo aĩaduerte ꝙ forma ipſa vt aĩa eſt ſubtũ auctionis,
terminus auctionis, ꝛ agens auctionẽ. ſubiectũ q̃dez, qꝛ
ipſa eſt q̃ extendit̃, ꝛ qua totũ cõpoſituz dicit̃ auctũ. ter-
minus v̾o, q̃a tanta aggenerat̃ extẽſio in mẽbro, quãtaz
ſibi limitat forma illa de nouo iducta in pluri materia.
Agens v̾o q̃a in mãm proximam attractam in porum ꝑ
qualitates ſenſibiles agit tãdiu, q̃zdiu forma nutrimenti
ꝛ ipſa in illius mã inducit̃, nec hęc vni cõpetere eſt im-
poſſibile, q̃a eſt ſm̃ diuerſas rationes. ¶ Ulterius ani-
maduerte ꝙ apud Auerroem omnis aĩa mãlis extenſa
eſt per totũ, qꝛ ipſa eſt tota in toto, ꝛ etiã pars in parte,
quod etiam credit de anima hominis, quę dicit̃ cogita-
tiua, grece dianoetica, quicq̃d velit de aĩa itellectiua
ſiue noetica. Tunc ſequit̃ ꝙ Ariſt. per formales partes
carnis intelligit partes aĩę quę ſunt in partibus. per ma
K teriales v̾o intelligit partes materię, quę ſunt ſub parti
bus formę. Unde imaginandũ eſt ſm̃ partes formales
effici auctionem pro quãto alimentũ receptuz in poris
a partibus animę circunſtantibus alterat̃, ꝛ inde forma
alimenti ſucceſſiue diſcontinue corrumpitur, ꝛ inde ani
ma illa ſucceſſiue efficit̃ in pluri materia, ꝛ vt ſucceſſiue
fit in pluri materia, ſic ſucceſſiue illa pars poroſa exten
dit̃, ꝛ ſic fit totum maius. ¶ Sed contra hanc poſitionẽ
arguũt. p̄rio, qꝛ Ariſtoteles loquit̃ de augeri, ꝛ vult par
tes formales augeri, ꝛ ſic vult pati auctionez. ſed forma
agit auctionez. igit̃ nec forma nec pars formę põt auge-
ri. ¶ Secũdo, accipiat̃ aliqua pars materię quę per re
ſolutionẽ viui reſoluat̃ ꝛ vocet̃. a. tunc. a. materia parte
aliqua formę fuit informata, ꝛ illa iaz nõ eſt informata,
vt patet. igit̃ vel illa pars formę remanſit in alia mate-
ria, ꝛ ſic migrat de ſubiecto in ſubiectuz, vel non tranſit
L ſed corrumpit̃ ſimul cum parte materię, ꝛ ſic nõ perma
net, vel manet in nulla mã, ꝛ ſic forma ſine materia erit.
¶ Tertio, tunc aĩa vegetatiua tota migraret de ſubie-
ctio in ſubiectuz vt fuit deductum in expoſitione cõmẽ.
38. ¶ Quarto, hac poſitione data mã adueniens in qua
extendit̃ forma penetraret materiaz vel dimẽſio corrũ-
peret̃. ¶ Quinto, diſpoſitio qualitatiua quę poteſt cor-
rũpere formã nutrimenti attracti poteſt educere nouã
formam de potentia ad actuz. igit̃ corruptis omnib⁹ di-
ſpoſitionibus facientibus pro forma nutrimenti, educet̃
noua forma in illius materia, quare erunt duę formę in
materia, vtpote forma d̾ducta ꝛ forma iducta. vz. pars
vegetatiuę. ¶ Sexto, tũc ignis poſſet vera auctiõe au-
geri, qꝛ ſibi addito combuſtibili põt per qualitates ſuas
actiuas formã cõbuſtibilis corrũpere, ꝛ tũc eius forma
poſſet effici in pluri mã vt in mã vbi corrupta eſt forma
cõbuſtibilis. vel ſi non, det̃ cauſa q̃re non. ¶ Septimo,
M rõnalis aĩa ſm̃ veritatẽ eſt indiuiſibilis. igit̃ non extenſi-
bilis in pluri mã, ꝛ ſic auctio non eſt formę, prout extẽ-
dit̃ in pluri materia. ¶ Octauo, ſi ſic. tũc pars aucta nõ
eſſet maior in fine auctionis, q̃z antea, ꝓbat̃. nam in tãta
materia ſe facit ꝑs formę quãtã capit porus, ſed porus
non eſt maior poſt q̃z añ. igitur nec forma erit maior.
¶ Hęc ſunt meliora argumẽta q̃ fieri ſolẽt ꝯ Auerroez.
Multa alia fieri ſolent, q̃ ꝓpterea qꝛ cõiter ſcribuntur,
ſumq̃z in alijs occupatus, nũc ad primũ reſpõſum eſt, ꝙ
vz. forma agit auctionẽ, ꝛ patit̃ auctionez, vt enim for̃a
quibuſdaz qualitatibus affecta agit. vt v̾o apta effici in
pluri mã, recipit extẽſionẽ. vt diximꝰ. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ,
ꝙ ꝑs formę q̃ erat coextẽſa parti materię reſolutę, deſi-
nit eẽ pars, nõ tñ deſinit eſſe. cũ enim forma ꝛ pars for-
mę nõ ſit partita ac diuiſa, niſi qꝛ recipit̃ in mã mediãti-

bus dimenſionibus. igitur ceſſante materia, ceſſat par- N
titio, nõ tñ ceſſat ipſa, qꝛ nõ ceſſat maior pars materię.
¶ Ad 3ᵐ iã diximus nõ eẽ incõueniẽs aĩam vegetatiuam
totã migrare de ſubto in ſubto non total̃r. nam añ augu
mẽtũ erat in ſubto alio ſm̃ quid a ſubto in quo erit in fi-
ne augumenti, nõ tñ eſt aliud ſimpl̃r ſed ſm̃ q̃d, idez tñ
ſm̃ maiorẽ partẽ. vt diximus in alia q̃one. ¶ Ad 4ᵐ di-
cẽdũ, ꝙ nõ dat̃ vltimũ inſtãs corruptiõis materię nutri-
mẽti. Sed bene p̃mũ nõ eſſe formę nutrimẽti, qđ eſt pri-
mum eſſe formę iductę. In quo p̃mo mã p̃terita incipit
vna ſub termino noue formę, ꝛ ſic non corrũpit̃ mã nec
dimenſio, q̃m mã eſt vna oium ꝛ dimenſio ſil̃r, ꝛ ſed deſi-
nit eẽ ſub vna forma, vnoq̃z termino dimẽſionis, ꝛ inci-
pit eẽ ſub alia forma, ꝛ ſub nouo dimẽſionum termino,
mã eni nutrimẽti vt p̃ma, nõ differt a mã nutriri. ſed vt
ſecũda, vbi igit̃ deſinet eẽ mã formę nutrimenti. deſinet
eẽ ſub termino dimẽſionũ illius, ꝛ ſic incipiet eẽ ſub no- O
ua forma ꝛ ſub nouo termino, q̃ forma, q̃a eſt vna, ideo
mã erit vna, ꝛ qꝛ plures ſm̃ partes, ideo ꝛ plures ꝑtes
materię, nõ vt prima, ſed vt ſcđa. Et hęc nõ potuerũt in-
telligere recẽtiores. vñ neſciẽtes ſoluere hoc argũᵐ, cõ-
ceſſerũt penetrationẽ, alij mãm corrũpi. alij dimẽſionẽ
elidi a mã, ꝛ multos errores ꝓfeſſi ſunt. ¶ Ad 5ᵐ aĩad-
uerte ꝙ quãto forma eſt ſpũalior tãto poteſt eẽ in pluri
mã, loquẽdo de mã large. vñ qꝛ deus eſt forma ſumme
abſtracta. ideo eſt vbiq̃z. Forma v̾o penitus mãlis, quia
eſt penitus determinata ad vnũ, nõ põt migrare nec ef-
fici in pluri mã. Uidemus eni ꝙ itẽtio coloris, q̃ eſt a lu-
mine facta ſpũalis, migrat de ſubiecto in ſubm, nõ autẽ
color ipſe. cauſa aũt eſt, q̃a ſpũale vt ſpũale eleuat̃ a mã
ꝛ nõ ita depẽdet a mã, ſed potius ab agente, ꝛ cũ poſſit
eleuari a mã. poteſt effici in pluri mã. Primum gradum
ſpũalitatis videt̃ habere vegetatiua forma, infra quam P
nulla ſpũalitate participat, a qua ꝓcedunt animę ſm̃ la
titudinem difformem vſq̃z ad ſummum ſpũale, quod eſt
deus. Et ſic pȝ ꝙ vegetatiua poteſt effici in pluri mate-
ria, q̃a aliqua ſpũalitate ꝑticipat, ꝛ ſenſitiua magis, ꝛ ra
tionalis magis, elementarię formę cum ſint infra gradũ
formarum ſpũalium, non poſſunt effici in pluri mã, ꝛ ſic
non niſi in mã in qua ſunt. ¶ Tunc ad argumentum di-
cendum, ꝙ qualitatiua diſpoſitio animę poteſt corrum-
pere formam nutrimenti. igit̃ aliquã iducet, qꝛ genera-
tio eſt eductio formę de mã in qua corrupta eſt forma.
Quidam concedũt ꝙ corrupta forma nutrimenti edu-
cit̃ forma carnis in illius materia, mediante qua anima
vegetatiua efficit i pluri materia. Sed qꝛ nõ euacuat, di
cendum ꝙ nõ oportet vt educat formam illa corrupta,
ſed illud eſſet, quando ipſa nõ poſſet effici in illa, ꝛ illaz
informare, modo quia eſt forma ſpũalis. ideo poteſt in-
formare mãm illius. qualitatiua igitur diſpoſitio poteſt Q
corrumpere priorem, ꝛ nouam nõ inducere quãdo põt
antiqua illam informare, quãdo non. tũc inducit ne ma-
teria ſit abſq̃z forma. ¶ Ad 6ᵐ pȝ ſol̃o. forma eniz ignis
poteſt corrũpere per qualitatiuas diſpoſitiones formã
combuliſtibilis, non tamen illius materiã informare, qꝛ
non eſt forma ſpiritualitate participãs. ſecus in alijs aní
mabus. ¶ Ad 7ᵐ dicenduz, aliquam formam eẽ exten-
ſibilem dupliciter in ſe, quia ipſa recipit extenſionẽ. vel
in alio, quia ad ipſam ſequitur extẽſio in alio. modo ani-
ma rationalis poteſt effici in pluri materia, ideo poteſt
extendi ſecundo modo, quod ſufficit. ¶ Ad octauuz di-
cendũ ꝙ porus efficitur maior poſtmodũ, vel pars quę
erat porus efficitur maior, non quia capit maius q̃z ſit
capax, ſed quia formam effectam in pluri materia con-
ſequitur maior extenſio, partim quia membrum mol-
le eſt,

A le eſt, partim q̃a adhuc viget virtus auctiua, quę proce
dente ętate euaneſcit, partim quia ipſa forma effecta in
pluri materia, vt ſic eſt cauſa maioris extenſionis. In di
minutione ſecus eſt, membra dura ſunt, euanuit vis au-
ctiua, forma recipit̃ in minori materia q̃z ſit ipſe porus.
Hęc de queſtione hac difficillima dicta ſatis.
Qõ 5ª ¶ Querũt 5º, vtrũ calor nãlis agat in humidũ nãle reſol-
uendo ipm ꝯtinuo vſq̃z ad finem vitę nãlis. ¶ In iſto q̃
ſito ſunt duę poſitiones. Una dicit ꝙ calor nãlis ꝯtinuo
agit in humidũ tã nãle q̃z cibale ipm reſoluẽdo. Alexan-
der ꝛ Albertus in multis locis tenet ꝙ nõ. In p̄ria poſi
tione adhuc q̃dã tenẽt ꝙ calor nãlis põt reſoluere totũ
humorez nãlẽ, ꝛ per ꝯñs ſeipm corrũpere per accñs, et
ſtante vita, vt ęthico tertię ſpẽi. Ibi eniz nihil humoris
nãlis, nihilq̃z caloris nãlis remanet. Sed ſolus calor ex-
traneus febrilis atq̃z ingneus. ꝛ hãc Monachus in libro
B parue techne ꝯtẽdit, ꝛ plurimi ꝓclariſſimi affirmãt. Alij
vt Petrus Apponẽſis ꝛ ceteri medici, ꝛ recẽtiores plu-
rimi voluerũt cũ Monacho humore poſſe reſolui, ꝛ ca
lorem etiã infirmari ꝯtinuo per humoris reſol̃onẽ, ver
vitã dicũt ſtare nãlẽ, q̃zdiu aliquid humoris nãlis rema
net, q̃z cito v̾o euaneſcit humor nãlis calor extinguitur,
ꝛ inde mors accidit. hi nõ ꝯcedũt ęthicũ nihil habere ca
loris aut humoris nãlis. ¶ Ut v̾o poſitiones hę appa-
reãt, pro p̃ma poſitione arguit̃. Primo, qꝛ ſi nihil humo
ris nãlis ꝯſũmit̃, nulla eſſet neceſſitas alimẽti, vel ſaltẽ
aĩal ſine cibo lõgo tẽpore viuere poſſet. ¶ Scđo, Ariſt.
cõparat in lib. de lõgitudine ꝛ breuitate vitę calorẽ flã-
mę, ꝛ humidũ oleo. Sed flãma agit in oleum, igit̃ calor
nãlis in humorẽ nãlez. ¶ Tertio, ſpũs vitales reſoluũ-
tur in nimio exercitio, ſed ſpũs ſunt ꝑtes humoris natu-
ralis. q̃re aliq̃d humoris nãlis reſoluit̃. ¶ Quarto, mẽ-
C bra aĩalis ſunt difformiter calida. igit̃ mutuo agũt ꝛ pa-
tiunt̃, ꝛ ſic ꝯtinua alteratiõe ſe reſoluũt. ¶ Quinto, me-
dici aiũt ꝯtinẽs, vt aer calidus, exercitũ nimiũ, ꝛ alię res
nõ naturales auctę reſoluũt ſpũs igr̃ humorẽ naturalẽ.
¶ Sexto, agẽs nãle approximatũ paſſo ſufficienter di-
ſpoſito agit effectũ, quẽ põt. ſz calor naturalis ẽ ipi hũido
paſſo ſufficiẽter diſpoſito approximatꝰ. igr̃ agit effectũ,
quẽ põt. reſoluẽdo. Pro ſecũda poſitione arguit̃, quãtũ
reqrit̃, ꝛ ſufficit ꝓ itroductione formę in mã, tãtũ reqrit̃
ꝛ ſufficit ꝓ eiuſdẽ formę in eadẽ materia cõſeruatiõe. igit̃
quãtũ humidũ fuit ꝓ gñatiõe, tãtũ ꝓ ꝯſeruatiõe, ꝛ ſic ni-
hil ipſius poteſt reſolui. ¶ Scđo, forma nõ variata ſm̃
eſſentiã, nec ſm̃ eẽ, quãtũ eguit pro eẽ, tãtũ ꝓ ꝯſeruatio-
ne. aliter ipſa ꝯſeruata differret a ſeipſa genita. ¶ Con-
tra v̾o poſitionẽ monachi arguũt. Primo, qꝛ ethicꝰ nu-
trit̃. igr̃ naturali oꝑatione afficitur, ſz illa nãli oꝑatio ẽ a
D calore. igit̃ adeſt calor nãlis. ¶ Scđo, ęthicus viuit, ſed
vita eſt ꝑticipatio aĩę nutritiuę in calore nãli. igit̃ hȝ ali-
q̃d caloris nãlis. ¶ Tertio, ethicus põt morbo putri la-
borare, ꝛ oĩs morbus eiuſmodi eſt a nouo humore, q̃ p̃-
erat naturalis. igr̃ in eo p̃fuit humor naturalis. ¶ Mihi
aũt vr̃ in hac re nihil certi eẽ. Ideo ſuſtineo oẽs ꝑtes cũ
proteſtatione dicendi aliter, ſi aliter occurret.
¶ Ad p̃ᵐ pro p̃ma poſitione, dicerẽt ꝙ neceſſitas alimẽ-
ti eſt nõ ꝓ reſtauratiõe, ſed ꝓ ꝯfortatione, vt. vz. humor
ille aliquãtulũ remolleſcat. ¶ Ad 2ᵐ dõm, ꝙ illa cõpa-
ratio nõ eſt vera quantũ ad oĩa. ſed ꝙ ſicut flãma reſol-
uit ipm oleũ, ſic calor nãlis reddit humorez ipuꝝ, nõ tñ
reſoluit. ¶ Ad 3ᵐ dicerẽt ꝙ ſpũs non reſoluunt̃, ſz red-
dũtur ipuri, ꝛ ideo egẽt q̃ete, vt remolleſcant. ¶ Ad 4ᵐ
dicerẽt, ꝙ agũt ꝛ patiunt̃ nõ reſol̃onẽ, ſed impuritatem
quãdã. ¶ Ad 5ᵐ pȝ ſol̃o, faciũt eni non ad reſol̃onẽ, ſed
ad ipuritatẽ humoris. ¶ Ad vltimũ dõm, ꝙ agit nõ re-

ſoluẽdo, ſed ipurũ faciendo, ꝑꝑ cauſas datas. ¶ Ad ar- E
gumẽta alterius partis, oĩa ſoluuntur vnico v̾bo, ꝙ mi
norã reqrunt̃ pro gñatione q̃z pro ꝯſeruatione, cã eſt, qꝛ
cõſeruatio nõ eſt actio, at generatio eſt actio, modo ad
agendum plura requiruntur, vt patebit. 2. huius.
¶ Ad argumẽta ꝯtra 3ᵃᵐ monachi dici põt. ¶ Ad p̃muz
ꝙ ipſa ęthici nutritio eſt natural̃ ſibi, nõ a calore ꝛ hũo-
re genitalibꝰ, ſz habituali, q̃ ob habitũ natural̃ ſibi factꝰ
eſt. ¶ Ad 2ᵐ diceret, ꝙ viuit ꝑ calorẽ habitualẽ, qui eſt
ſibi natural̃, ꝛ ſic aĩa ꝑticipat calore naturali, nõ quidez
genitali, ſz naturali ab habitu. ¶ Ad 3ᵐ pȝ ꝑ idẽ, p̃t eniz
calor habitual̃ effici ęthico p̃ternatural̃, qꝛ p̃nt hũores
idiſponi, ꝛ erit ſibi p̃ternatural̃ ꝓ quãto ꝯ naturã calo-
ris habitual̃. Illđ tñ te latere nolo ꝓbabilius ſuſtẽtari
poſſe hũidũ naturale a calore poſſe reſolui, nõ q̃dez in
toto (vt monachꝰ voluit) ſz in ꝑte, cuiuſq̃z reſol̃o in toto
mors eſt. Hęc eniz poſitio cęteris iđ ꝓbabilior eſt, qꝛ ad F
eam minora ſequunt̃. eſtq̃z facilis. Iuxta quã opȝ cõce-
dere reſolutionẽ hanc eſſe cõtinuã ſm̃ tẽpus vitę totũ.
vtrum vero cõtinua ſm̃ diſpoſitionẽ, dicetur tandem.
¶ Querũt ſexto, vtrũ auctio ſit motus ꝯtinuus. recẽtio- Qõ 6ª
res dixerũt auctionẽ ꝑticularem vniꝰ particulę. vt vnius
pori eẽ cõtinuã, qđ ꝓbãt, qꝛ oĩs motꝰ ẽ vnus motꝰ, ꝛ oĩs
vnus motus eſt cõtinuus. Quare auctio hęc cõtinua eſt.
¶ Scđo, ſi nõ eẽt ꝯtinua. tũc aliq̃ auctio eẽt in nõ tpe, ꝛ
ſic motus eſſet in nõ tpe. Scđo dixerũt auctionez tota-
lez, nõ quidẽ a p̃ncipio vitę vſq̃z ad mortẽ, ſed a princi-
pio vitę vſq̃z ad terminũ tp̃is auctionis, ablatis. vz. ipe
dimẽtis. poſſe eẽ ꝯtinuã ſm̃ tp̃s, hoc eſt nullũ eſſe dare
tp̃s, in quo auctio eius nõ ſit, nõ tñ cõtinuã ſm̃ ſubiectũ
aut diſpõnẽ. Dico p̄rio ablatis ipedimẽtis, quia forſitan
exiſtẽte morbo aliquo, poſſet viuẽs nõ augeri. Dico nõ
ſm̃ diſpõnẽ ꝛ ſubtũ. qꝛ fit in diuerſis poris inuicẽ nõ cõ-
tinuis, ꝛ per diuerſas diſpõnes non ſubordinatas. Hanc
poſitionẽ perſuadẽt, q̃a poſitis oĩbus cauſis ſufficiẽtibꝰ
ꝓ effectu ꝓducendo cõtinuo, ponit̃ effectus ipſe conti-
nuo, ſz i ipo viuo ſano ponunt̃ ꝯtinuo oẽs cauſę auctio-
nis actu, vt aĩa, calor, potentia, materia, vt nutrimen-
tũ, ꝛ finis. igr̃ ſemꝑ erit ꝛ cõtinuo auctio. Hęc poſitio et
ſibi nõ cõſentit, ꝛ ꝯdicit Auerroi ꝛ rõni eius. ſibi q̃dẽ, q̃a
ſi q̃libet pars aucti auget̃. vt ſolida ꝑ iuxtapõnẽ, poro-
ſa per intus ſuſceptionẽ. oẽs partes ſimul ꝛ cõtinue au-
gebunt̃. igit̃ cũ tp̃s ſit ꝯtinuũ, mobile ꝯtinuũ, ꝛ diſpões
etiã partiũ cõtinuę, oĩno motꝰ hic dȝ dici cõtinuus, maxi
me a quãtitate vna ꝛ ꝯtinua denoĩante ſubz vnũ. Auer-
roi v̾o. nã 3º phyſicę auſcultationis. cõ. 6. ait. ꝙ motꝰ au-
ctionis de initio ad finẽ cõponit̃ pluribꝰ motibꝰ, ꝛ pluri
bus q̃etibus. Arguit aũt hoc, qꝛ ſi auctio quãtitatis digi
talis fieret adequate in anno, tũc cuilibet parti ãni cor-
reſpõderet aliqua pars digitalis quãtitatis, ꝛ ſic cuilibz
parti ſenſibili anni correſpõderet aliqua pars ſenſibilis
illiꝰ digitalis quãtitatis, cuiꝰ oppoſitũ docet experiẽtia.
Propter hęc teneo ꝙ nec auctio vnius pori, nec auctio
totalis eſt ꝯtinua, lz q̃libet ſit motus. Et rõ eſt hęc, ꝙ au
ctio vel eſt aggeneratio vel ꝯñs ad aggenerationẽ, ſed
generatio fit per minima. qđlibet aũt minimũ gñatur in
inſtãti. ꝛ iđ eſt minimũ. Et ad hoc valet rõ Auerrois. naz
vbi in quolz inſtãti anni aliq̃d digitalis quãtitatis agge-
neraret̃, cũ nõ poſſit illđ eẽ minꝰ minimo, tũc quot inſtã-
tia in anno ſunt, tot minima. Et cũ ifinita ſint iſtantia in
anno. Infinita erũt minima, ꝛ ſic totũ auctũ erit ifinitũ.
¶ Tũc ad p̃mũ dõm, ꝙ auctio nõ ẽ motus ꝯtinuus, nec
vnus motꝰ vnitate ꝯtinuitatis, ꝛ tñ eſt motus. ¶ Ad 2ᵐ
dicerẽt ꝙ ſolũ de rõne motus localis eſt ſucceſſio ꝛ cõ-
tinuitas, imo põt eẽ aliq̃ trãſmutatio ſubito, ꝛ eẽ motꝰ,

I eē eni ſucceſſiuū nō eſt de rōne motus.miſtio eni ſucceſ-
ſiua eſt,ꝛ tñ nō eſt motus,nec eſſe ſubito tollit rōnē mo-
tus,cū alteratio velox ꝛ auctio poſſint eſſe ſubito,ꝛ tñ
ſunt motus,ſed differūt penes ſubta.nā ſubtū motus eſt
ens in actu,at ſubtū gñationis eſt ens in potētia.❡So
lū tñ de rōne motus localis eſt eē ꝯtinuū ꝛ ſucceſſiuū,qꝛ
ille eſt ſupꝛa ſpatium ꝛ a mobili in eo ꝙ quāta,cęteri ad
foꝛmā in eo ꝙ nālis.mō quātū vt quātū nō eſt determi-
natū ad maximū,nec ad minimum,at nāle bñ.❡Ad 3m.
dōm,ꝙ adſint omnes cauſę auctiōis.ideo adeſt auctio.
vt eſt apta fieri,mō cū ipſa nō poſſit fieri niſi per mini-
ma;ideo non ſucceſſiue cōtinuo fit,ꝛ ſic eſt impedimen-
tum ex parte rei agendę.Hęc de cōtinuitate auctionis.
Queſtio 7a ❡Septimo q̄rūt,vtrū rarefactio ſit augumētatio.Et vī
ꝙ nō,qꝛ auctio fit aliquo adueniēte,at rarefactio effici
pōt nullo adueniēte.igiť rarefactio nō eſt auctio.❡In
K iſto q̄ſito.Pꝛimo aīaduerte,vt colligiť in 4° auſcultatio-
nis phyſicę.cō.84.ꝛ.7.eiuſdez.cō.15.ꝙ denſum id dī,qđ
hꝫ multū de mā ſub parua extēſione.rarū vō cōtra pa-
rū de mā,ſub multa extēſione.❡Sꝫ dices ꝯ.pmo vel
mā hꝫ ptes,vel nō.vbi hꝫ vel actu,vľ potentia,ſi actu.
igiť eſt coꝛpus.Si potētia,tūc actu nec multa,nec par-
ua diceť.at ſi ptes nō hꝫ,nec plus,nec min⁹ dici poteſt.
Scđo,mā hꝫ plus ꝛ minus a dimēſione,dimenſio a foꝛ-
ma,vt dicit Auer.in libꝛo de ſuba oꝛbis.igiť nō pōt dici
aliqđ hřē plus de mā q̄ꝫ de foꝛma,nec ecōtra,q̄nquidē
ſeſe ꝯſequunť,pp hęc ſaluo melioꝛi iudicio.ꝛ cuꝫ pteſta-
tione dicēdi aliter.ſi aliter occurerrit,dico ꝙ plus ꝛ mi
nus dicunť ſaltē hꝫ dici ad aliqđ,ppterea plus dī reſpe
ctu minoꝛis,ꝛ minus reſpectu maioꝛis.vel(vt alijs pla
cet)plus dī reſpectu mediocris,ꝛ minus ſilř reſpcū me
dij.Ulterius accipio ꝙ ptes dicunť mā totius.2° phyſi-
L cę auſcultatiōis,ꝛ nō q̄dē infinitę ptes.Sꝫ minimę quę
poſſunt p ſe exiſtere,ac ſeoꝛſuꝫ ſentiri.tūc dcm̄ Vbi itel-
ligo.rarū eſt qđ hꝫ minus de mā,h̄ eſt mioꝛa minima q̄ꝫ
mediocre.denſuꝫ vō,plura q̄ꝫ mediocre.Cā eſt,q̄a den
ſuꝫ ꝯtinet mediocre ꝛ vltra.igiť oīa minima mediocris
ꝯtinet ꝛ vltra,rarū vō deficit a cōtinētia minimoꝝ me-
diocris.Ex hoc appet ꝙ mā nō pōt dici rare nec denſa,
q̄m nō eſt in actu,nec plus nec min⁹ niſi interminata,ꝛ p
ꝯñs nō poteſt eſſe id quo aliqđ diceť rarū,aut denſum.
❡Scđo aīaduerte ꝙ auctio pōt eſſe duplex.quātitati-
ua,ꝛ vitalis,vt quātitatiua abſtrahit a gñatiōe.pōt eni
effici aliqđ ſub maioꝛi quātitate,nihil in eo genito,vt ſi
rareſiat ignis vel aer,nullo genito.at vitalis auctio eq
ē.quę cū ſit quātitatiua.de 2° ſigñato cōnotat alicui⁹ rei
gñationē in ipſo vino,vt diximus.Hanc diſtōnem inuit
Auer.in hoc p̄.cō.38.His acceptis,recētioꝛes volūt p̄ ꝙ
M rarefactio ſit auctio quātitatiua,ꝛ cōdēſatio diminutio
quātitatiua.ad hūc ſenſuꝫ,ꝙ rarefactio terminať ad no
uā quātitatē.ſilř ꝛ ꝯdēſatio,ꝛ ſic nō differt ab auctione
quātitatiua.Pꝛobāt pmo.rarefactio eſt mot⁹ ad quāti-
tatē,qꝛ p rarefactionē coꝛpus efficiť maius q̄ꝫ erat.igiť
eſt auctio.Scđo p rarefactionē in ſuba variant termini
de pđito quantitatis.igř auctio.Tertio p rarefactionē
noua q̄ꝫtitas icipit,qꝛ quātitas ē alia a re quāta.igř au-
ctio.Scđo,dicūt ꝙ rarefactio nō eſt auctio vitalis,nec
ꝯdēſatio eſt diminutio vitalis,ꝛ hoc qꝛ auctio vitalis fit
per intus ſuſceptionē,mō aliqđ rarefit vel ꝯdēſať nullo
ſuſceptio,aiūt tñ ꝙ rarefactio eſt magis motus ad quā-
titatē,q̄ꝫ aucti vitalis.nā per rarefactionē noua acqriť
quātitas,at p vitalē auctionē p̄cedēti quātitati aliq̄ ſu-
peraddiť.❡Sed pace hoꝝ dixeriꝫ,hoc eſt delirare.p̄a
eni ꝯcluſio eſt ꝯ Auerroē ꝛ rōnes.cōtra Auerroē q̄dez,
qꝛ ipſę demōſtrauit in libꝛo de ſuba oꝛbis,ꝛ nos ibidez,
dimēſiōes tres eē materię coęternas.❡Cōtra ratiōes
vō.p̄ qꝛ rarefactio ꝛ ꝯdenſatio fieri poſſunt ſola latiōe.
N vt in aere pꝫ in veſica ꝯſtituto.digitis eni cōpꝛeſſus con-
denſať.at naturę pmiſſus,rarefit.❡Scđo,qđ imedia-
te ꝯſeq̄tur ſubaꝫ,nō p̄t acqri vel de perdi,niſi ſuba acq-
ſita vel depdita.Sed quātitas imediate fundať i ſubta,
imo ab aliq̄bus poniť ſuba,vt cōſtat,qꝛ ſubſtat vt ſuba
accñtib⁹.❡Tertio,vt dī in libꝛo de moꝛte.oē accidēs
qđ coꝛrūpiť,vel per ſe a ꝯtrario coꝛrūpiť,aut ad coꝛru-
ptionē ſubti,aut a ꝯrio per accñs.Sꝫ in rarefactiōe pu
ra,nec ſuba aliq̄ deſinit,nec ſuccedit ſubę ꝯriū p ſe nec p
accñs.igiť volūtariū eſt dicere ipſaꝫ coꝛrūpi.Ex hoc ap
paret,ꝙ nec magis nec min⁹,imo foꝛte min⁹ rarefactio
eſt motus ad quātitatē q̄ꝫ vitalis auctio.nā nec p vnaꝫ,
nec p aliā noua quantitas acqriť.❡Pꝛo ſolōne igiť ad
q̄ſitū.aīaduerte ꝙ duplex eſt raritas ſiue dēſitas apud
O Auer.4.phyſi.cō.88.vna q̄litatiua de quarta ſpecie q̄li
tatis,ꝛ hęc ſemp ſeq̄tur calidū ſiue frigidū,ſiue aliqđ ge
nitū q̄le aut quātū,ſiue motū localē,vel aliq̄uā cauſam
nālem.Alia eſt raritas ſiue dēſitas quātitatiua,ꝛ hęc ē
in quātitate,vt denſuꝫ ꝛ remiſſum in q̄litate.Uerū hęc
in quātitate dici ſolēt magnū ꝛ paruū,plus aut minus.
Illa vō in qualitate intēſuꝫ ꝛ remiſſuꝫ.differūt aūt.nam
quātitatiua pōt itelligi ſtare ſine q̄litatiua.vt in cubo ſe
parato a nālibus;ſi poneret in aere vel aq̄.faceret eni
(vt dicit Ariſt.)latera diſtare.Scđo differūt,qꝛ raritas
qualitatiua nō pōt intēdi quin quātitatiua itelligať itē
di,ꝛ de facto ita ſit.at pōt quātitatiua ſaltē itelligi inten
di,nulla qualitatiua intēſa,qꝛ pꝛioꝛ p̄t abſtrahi a poſte-
rioꝛi.Per hęc pꝫ in quo differūt quātitatiua auctio ꝛ ra
refactio.Auctio eni quātitatiua ē ad raritatē quātitati
uaꝫ,qꝛ per ipſam variant termini de p̄dicamēto q̄ꝫtita-
tis,nō tñ quātitas ipſa.at rarefactio eſt motus ad q̄lita
P tiuā raritatē.ecōtra dicať de diminutiōe ꝛ ꝯdēſatiōe.Et
q̄m motus diſtinguunť penes terminos ad quos.5.phy-
ſicoꝝ.cō.9.ideo hęc differunt ſpecie ꝛ gñe.Ex hoc appa
ret ꝙ cū auctiōe vitali ſunt tria cōnotata,ꝛ vnū p̄ncipa
le.Pꝛimuꝫ eſt gñatio foꝛmę in mā nutrimēti.Scđm eſt
rarefactio,q̄ raritas q̄litatiua acqriť.Tertiū eſt motus
localis,q̄ auctū maioꝛē occupat locū.Pꝛincipale vō,vñ
nomē retinet auctiōis eſt acq̄ſitio raritatis quātitatiuę.
Et ſic hęc q̄tuoꝛ ſunt de rōne auctionis vt vitalis,q̄ nō
ſunt de rōne auctionis,vt auctio,nō tñ ſunt ęque pꝛimo
de rōne illius.Tūc pꝫ ꝙ auctio vitalis magis ꝓpꝛie eſt
motus ad quātitatē q̄ꝫ rarefactio.nā p illā ſaltē raritas
quātitatiua variať,at per hāc minime.❡Sꝫ ſupꝛa hęc
eſt magna dubitatio,q̄a ſi cū auctiōe vitali ſunt cōnexi
Q illi tres motus,vtpote gñatio particulę minimę.rareſa
ctio.ꝛ motus localis.tūc rarefactio ꝛ mot⁹ localis eſſent
ſubito.nā 3° phyſi.cō.6.ꝛ.8.phyſici.cō.23.auctio fit in in-
ſtāti,ꝛ eſt momētaneus motus.igiť cū illi alij mot⁹ erūt
ſibi cōnexi.tūc oēs erūt inſtanti.Hoc eſt ꝯ Auer.met il-
lis ipſis in locis,vbi ſolū localē vult motū eē ſucceſſiuū,
ꝛ ꝯtinuū.Cęteri vō videnť cōponi ex plurib⁹ motibus
momētaneis.ꝛ quietib⁹ tēpoꝛalib⁹.Dicerē p nūc cū pte
ſtatione dicēdi aliter.Hoc nō eē incōueniēs p accñs.im
mo dico q̄ꝫ ſicut gñatio fit ſubito,q̄a qđlꝫ minimū gñať
ſubito,ſic auctio ſubito,ꝛ cęteri.h̄ aūt illis cōpetit p acci
dens,p quāto ſunt cōnexi gñatiōi ꝛ auctiōi.❡Per h̄ pꝫ
rñſio ad rōnes recentioꝝ.h̄ de auctione dicta ſatis ſint.
Recogēs ❡Illud ꝓnomē hoc pōt referri ad nutrimentū,ꝛ tūc ſol
uiť obiectio tacita ſm Philoponū,dcm̄ eſt eni ꝙ nutri-
mentū quādo nutrit tm̄,ꝛ nō auget,ſm ſolā foꝛmā agit,
non aūt ſm quātū,in quo ſuū eē hꝫ.ḡ poſſet q̄s ſuſpica-
ri,ꝙ foꝛma nutrimēti quatenus nutrit,vere ſepata eſt a
materię,

A materia;tollit ergo hoc dubiū(ꝛ inq̄t)Hoc aūt.ſ.nutri-
mentū,quatenus nutrit,ꝛ non auget,ſpēs ſine materia,
vt fiſtula potētia aliq̄ in materia eſt,ſilř aliđ ēt qđ cūqꝫ
oꝛganū.Ergo nutrimētū nō ē ſimplř foꝛa ſine materia,ſꝫ
eo mō quo fiſtula,vel qđuis oꝛganoꝝ ē po³ imaterial',in
materia tñ exñs,ꝛ ſic lꝫ ſit po³ imaterial',ē exñs in mate
ria,vel hoc ꝓnomen referri pōt(vt Alexā.exponit)ad
carnē ſm foꝛmā,dcm̄ eſt eni ꝙ caro vt caro quāta au-
geť,vt caro nutriť,mō q̄s diceť carnē vt caro ē,eē foꝛ-
mā ſine materia,iō iq̄t.Hoc āt.ſ.caro ſpēs ſine materia,
vt fiſtula po³ aliq̄ in materia ē.Silř ꝛ ſicut aliqđ qđ cūqꝫ
oꝛganū,qđlibꝫ eni oꝛganū po³ imaterial' foꝛalř exiſtēs,
in materia eſt.❡Quo vō ad vba attinet,vbū fiſtula grę
ce eſt αυλος,aulos,verū Ariſto.accepit p oi foꝛa artifi-
ciali ꝓlixa,q̄ ē potētia foꝛmalř imaterial' in materia tñ
exiſtēs,vt notaret eadē rōne eē de carne,q̄ vt caro ſal
B uari p̄t nō vt quanta,in quāto tñ exiſtēs.Tunc redit ad
dīam inter augumētatiuū,ꝛ nutritiuū,ſunt eni h̄ ſubito
eadeꝫ,rōne tñ differunt.vñ dicit.Si aūt aliq̄ aduenerit
materia exñs pc³ fiſtula,hñs ꝛ quātū potētia,nō qđ ſim
pliciter ſit nō quātū,ſed exñs potētia tm̄,quantū fiſtula
vel caro,hę.ſ.ptes foꝛmales erūt maioꝛes fiſtulę.hoc ē
foꝛma fiſtulę maioꝛ erit.Sūpſit enim foꝛmales ptes(vt
Philoponus inq̄t)pꝛo foꝛma.Deide ſequunť illa vba.
[Si aūt amplius facere non pōt.]vbi ſm Philoponuꝫ
cū dixit q̄d ſit augumētatio,nūc vult exponere q̄d ſit di
minutio,vbi debes ſcire ſm Philoponum,ꝙ quādo id
qđ aduenit,ſuperat augumētatiuā potētiā,ita vt mai⁹
ſit q̄ꝫ facultas poſſit ꝯuertere,tūc maioꝛ pars nutrimē-
ti diffluit,ac in ſupfluitates trāſit,ꝛ parū trāſit in ſubaꝫ
mēbꝛoꝝ,ꝛ hoc pacto fit diminutio.Et hoc declarať exē
plo vini,cui ſi apponeť de aq̄,ita vt nō exupereť po^am
C vini,trāſit in vinū,ꝛ augeť vinū,at ſi aqua ſuperat po^am
vini factiuā,tūc diminuiť vinū,ꝛ intelligo(vt Philopo
nus inq̄t)ꝙ diminuiť nō vinū in quāto,ſed in vinifactiua
potētia.vñ inquit.Si aūt amplius facere non p̄t,ſed vt
aqua vino ſemp amplius atqꝫ amplius ꝛ paulatine mi-
ſta,in fine aquaticū facit,ꝛ aquā,ſic ſupple nutrimētuꝫ,
cū ſuperat potētiā nutritiuā,tūc diminutionē facit quā
ti.Eſt enim maioꝛ materię depditio q̄ꝫ inſtauratio.Ma-
net tñ ſpēs eius qđ diminuiť vſqꝫ in finē vitę,qꝛ ſufficit
nutrire,augere vō nō.Imaginať eniꝫ Philoponus tria
tēpoꝛa.Pꝛimū in quo plus potētia exiſtēs in mēbꝛo p̄t
cōuertere de ſanguie appoſito,q̄ꝫ apponať,ꝛ ſic de ma-
teria plus trāſit in mēbꝛa q̄ꝫ ꝺ ea diffluat.Aliud eſt tp̄s,
in quo minus potētia de ſanguie appoſito ꝯuertere po
teſt,q̄ꝫ apponať,ꝛ ſic plus ꝺ materia diffluit,q̄ꝫ ꝯuertať
in mēbꝛa,ꝛ hoc eſt ętas diminutiōis.Aliud ē tp̄s,in quo
D ęqualř pōt potētia cōuertere,ꝛ nutrimentū apponi,et
hęc eſt ętas cōſiſtentię.Uerū vñ ſit hęc facultatis dimi-
nutio,ꝛ vñ auctio,ꝛ de tēpoꝝ determinatione al's dice
mus,nunc vō Philoponus tm̄ aſſerit,q̄m pma ętas eſt
calida ꝛ humida,iō ibi eſt materia,ꝛ agēs,hūidū extēſi-
bile,calidū effectiuuꝫ extenſionis,iō mēbꝛa ſunt augu-
mētabilia ꝛ virtus eoꝝ apta augere.Ultima eſt frigida
ꝛ ſicca,ꝛ ſic mēbꝛa facta ſunt extēſioni inepta,ꝛ caliduꝫ
agēs extēſioneꝫ,deficit.Media vō ętas in his q̄litatib⁹
media eſt,ꝛ ppea in his actionib⁹ media eſt.Ex quo ſe-
quiť Philoponū p virtutē intellexiſſe calidū regulatuꝫ
ipſa aīa,cui⁹ eſt inſtrumētū.Aiaduerte tñ ꝙ in ſenectute
nō ſolū de nutrimento minus cōuertiť in mēbꝛa,ſed ob
caloꝛis debilitatē minus generať,ꝛ ita mēbꝛa diminuiť
ꝛ pp paucitatē nutrimēti qđ generať,ꝛ ꝓpter paucitatē
ꝯuerſionis nutrimēti geniti in mēbꝛa,q̄ ob ſiccitatē ex-
tenſioni ſunt inepta,veꝝ de his alibi.❡In cōmētarijs
q̄riť pmo,vtrū augumētatio ꝓpꝛie dicta ſit gñatio,p-
F ma pō aſſerit,ꝙ augumētatio ſit gñatio,nō quidē abſo- De p̄a qō ne i cōmē.
lute,ſed aggeneratio,q̄m eſt gñatio maioꝛis ſubſtātię q̄ꝫ
pꝛius erat per hoc qđ aliqua pars ſubę generať q̄ ap-
poniť partib⁹ ſubę,q̄ pꝛius erāt.Cōtra hāc poſitionē in
cōmētarijs tribus rōnibus obiecimus,veruꝫ potiſſima
ratio cōtra hāc poſitionē eſt illa,q̄m Ariſto.vbiqꝫ qua-
tuoꝛ motus ſiue mutationis ſpēs diſtinxit ad quātitatē,
augumētationē ad vbi,motū localē ſiue lationē,ad ſub
ſtātiaꝫ,gñationē,ad qualitatē,alterationē.ḡ ſicut gene
ratio eſt foꝛmalř ad ſubam,ꝛ alteratio foꝛmalř ad qua-
litatē,ꝛ latio foꝛmalř ad vbi,ita augumētatio ad quāti-
tatē foꝛmalř maioꝛē q̄ꝫ pꝛius erat.Uñ Auer.vbi aſſerit
ſpecificā motuū ꝛ mutationuꝫ dīam eſſe ꝓpter ſpecifi- F
cam differētiaꝫ terminoꝝ ad quos,q̄m motus,ꝛ termi-
nus motus ſunt eiuſdē ſpēi,imo nō differunt niſi penes
magis ꝛ minus,vel penes fluxū ꝛ factuꝫ.Pꝛopterea in
cōmētarijs diximus gñationē ptis eſſe neceſſariā augu
mētationi,tāq̄ꝫ aliqđ neceſſario coexactuꝫ,foꝛmalř tñ
dicebamus augumētationē eē acq̄ſitionē maioꝛis quā-
titatis q̄ꝫ pꝛius erat eius foꝛmę,q̄ augeť.Cōtra quā po-
ſitionē duas dubōnes fecimus,nūc facimus ꝛ tertiā,qꝛ
hac poſitione data,tūc auctio nō eſſet per ſe mot⁹,q̄m
quātitas maioꝛ nō acqriť niſi p̄cedente gñatione ptis,ḡ
fit p accñs ad mutationē alteri⁹.❡Pꝛęterea.De augu-
mētatiōe q̄uō fiat p minima,nō ſatis bñ in cōmentarijs
explicať.❡Ad pꝛimā dōm,ꝙ gñationē partis p̄ſuppo-
ni eſſe p̄t,aut tanq̄ꝫ id ſine quo nō,aut tāq̄ꝫ id per qđ,q̄ñ
aliqđ acqriť p mutationē p̄cedētē tp̄e vel natura tanq̄ꝫ
per id,per qđ hoc acqriť p accñs,vt relationes ꝛ id ge- G
nus,q̄ñ vō tanq̄ꝫ p id ſine quo nō,pōt dici per ſe acqui-
ri,ſuba eni per ſe acqriť,ſed nō ſine alteratione.Cā vō
q̄re quātitas nō per acq̄ſitioneꝫ ſubę acqriť,tāq̄ꝫ p id p
quod eſt,q̄a quātitas eſt p ſe variabilis ſm maius extē
ſum,ꝛ minus extēſum.Relationes vō p ſe non ſunt va-
riabiles niſi rōne eius,qđ p̄cedit.pꝫ ḡ gñationē ſubę eē
neceſſariā ad augumētationē tāq̄ꝫ id ſine quo nō,ꝛ non
tanq̄ꝫ id per qđ.❡Ad 2am dubōnē dicēdū,ꝙ auctio nō
fit per minima imaginādo de nutrimēto vnū minimum
cōuerti in nutritū ad oīa eius qđ augeť mēbꝛa,ꝛ poſtea
de eodē nutrimēto aliud minimū ſucceſſiue,hoc eni eſt
impoſſe,ſed eſt imaginādum mēbꝛo augēdo in diuerſis
partib⁹ iuſtaponi plura nutrimēti minima delata ad il-
lud p venulas minimas ſm Philoponum,vel p poꝛos
ſm Auer.ꝛ ſic iuſtapoſita ſubito cōuerti in mēbꝛū.Iteꝝ
poſt hęc imaginādū eſt alia iuſtaponi,ꝛ iterū ſubito cō-
uerti,ꝛ hoc toties fieri donec iuſtaponunť minima per H
attractionē ad poꝛos,vel ad oꝛigines venaꝝ,q̄ iuſtapo
nunť mēbꝛo,ꝛ ſic auctio erit motus ſucceſſiuus,nō aūt
cōtinuus,vt Auer.ꝓbat 3° phyſicoꝝ.ꝛ.8.Hęc de dubōni Cōm.6.
bus,ſed vnū reſtat,nā Ariſto.in textu poſuit dīaꝫ inter Cōm.23.
nutrimētū ꝛ augumētatiuum,ꝛ voluit,ꝙ panis quo eſt
potētia caro abſolute,eſt nutrimētū,quo vō eſt potētia
caro quāta eſt augumētatiuū.ḡ augumētationis termi-
nus ē caro quāta,ꝛ nō quātas abſolute,nec caro abſo-
lute.❡Pꝛęterea Auer.in cōmēto dixit qđ nō quātitas,
vt quātitas,nec caro,vt caro augeť,ſꝫ vel quātitas foꝛ-
mata,vel foꝛma carnis quāta,quā rē Philoponus etiā
aſſeruit.Pōt ergo dici ꝙ terminus auctiōis pōt itelligi
duplř,aut totalis,ꝛ ſic eſt caro quāta,vel foꝛma carnis
vt quāta,ꝛ ſi hoc pacto Iunioꝛes itellexerūt,bene dixe
rūt.Aut foꝛmalis,ꝛ ſic eſt quantitas maioꝛ q̄ꝫ pꝛius fuit,
eius foꝛmę,q̄ facta eſt in maioꝛi mā q̄ꝫ pꝛius erat,ꝛ hoc
nō negant Auer.ꝛ Philoponus.Sꝫ circa hęc q̄riť vtrū
auctio ſit ſubitaria,ꝛ dōm ꝙ q̄tuoꝛ acq̄ſitiōes ſunt ſubi-

I tariȩ, gñatio partis carnis, acqſitio quantitatis maioris
q̄ȝ erat prius, acqſitio raritatis loquēdo de raritate ad
bonū ſenſuȝ, ⁊ occupatio maioris loci, ꝓbat᷑. q꞉ genera-
tio partis carnis ē ſubitaria. ḡ cęterę acqſitiões, alioqn
ſtaret pteȝ eſſe gñataȝ, ⁊ nō eſſe factā maiorē quātitatē
De 2ª qō- q̄ȝ erat prius. vꝫ de hisin cōmentarijs. ¶ Scōo pnci-
ne i cōmē- palr̄ in cōmentarijs q̄rit᷑, vtrū eodē mō oēs partes au-
tarijs. geant᷑. De mēte Auer. tenet᷑ ꝙ partes durę, vt oſſa, car-
tilagies, ⁊ nerui, per iuſtapoſitionē alteratiuā ⁊ gñatiuā
augent᷑, nō formę, q̄ fit ſimplr̄, ſed formę, q̄ fit in maiori
mā q̄ȝ erat. Dico q̄ fit nō ſimplr̄, q꞉ opꝫ id, qō auget᷑ per
manere, ⁊ ita fit in maiori mā, q̄ non ꝑ auctioneȝ effecta
eſt maior, ſed ꝑ additionē materię nutrimenti cū mā nu-
triti, non eni (vt dictuȝ eſt) mā auget᷑, ſed bñ fit maior ꝑ
additionē materię cū mā, cū qua fit vna ꝑꝑ formaȝ exi-
ſtentē vnā, quę antea ⁊ poſtea eſt eadē numero. Partes
K vo molles, vt carneę, ⁊ medullares, ⁊ q̄cūqȝ porosę ſunt
augent᷑ per intus ſuſceptionē ad poros, ⁊ poſtea ꝑ iuſta
pōnē alteratiuā ⁊ gñatiuā ad ptes circūſtātes, eodē mō
vt dcm̄ eſt de oſſibus. Hęc eſt poſitio Auer. q̄ videt᷑ ſu-
perflua, nam qua rōne ptes durę vt oſſa ⁊ id genus au-
geri poſſunt ꝑ iuſtapoſitionē ſanguis, qui iuſtaponitur
pulſione, vt dicit Philoponus, facta a nouo ſanguie ge
nerato in corde, ⁊ ꝑ venas magnas ⁊ ꝑuas tādē appoſi
to plurib⁹ partib⁹ mēbri augēdi, eodē ꝑ iuſtapoſitiōeȝ
ſanguinis auget᷑ caro, ⁊ medulla, ⁊ oē membruȝ molle,
ſanguis eni nouus pellit antiquū, ⁊ cogit, vt pluribus in
locis mēbro ꝑ venulas iuſtaponat᷑. ḡ auctio fieri pōt ꝑ
alteratiuā ⁊ generatiuā iuſtapoſitionē ſicut in duris mē
bris fieri poterat. Sȝ dices, ſi nutrimētū nō penetret in
qualibet pte nō pōt q̄libet ps mēbri augeri, dixim⁹ ꝙ ſa
tis eſt vt nutrimētalis ſanguis ferat᷑ ad mēbruȝ ⁊ pluri-
L bus eius ptib⁹ apponat᷑, naȝ virtus augumētatiua exñs
in toto, ⁊ in ſingulis mēbri partib⁹ nutrimenti ptes ſibi
ſm diuerſas ptes appoſitas ꝯuertit ſm oēm dimenſio-
nē, q꞉ ſm oēm eſt apta illas ꝯuertere, vt pꝫ de auctione
ignis, qui auget᷑ ſm oēm dimenſionē, ⁊ tñ cōbuſtibile ei
non apponit᷑ ſm oēs dimēſiones, nec ſm ſingulas ptes
auctas, nec valet hęc ꝯñtia nutrimētū nō apponit᷑ ſingu
lis partib⁹, q̄ augent᷑. ḡ non augent᷑ ſingulę ptes, ſatis. n.
eſt. vt apponat᷑ aliqbus, ⁊ vt virt⁹ auctiua ſit in oibus,
⁊ ſm oēm dimenſionē auctiua. Hęc eſt opio Philopo-
ni. ¶ Tertio q̄rit᷑ in cōmentarijs, vtrū in auctiōe idē to-
De 3ª qōne tū maneat qō auget᷑ ante ⁊ poſt, in qua qōne plures po
i 1 cōmēta ſitiones recitant᷑, tādem determinauimus, qō id qō au-
rijs. get᷑, totū manet, verū obſcure loq̄bamur. Debes ḡ ſcire
ſm Philoponū ⁊ Auer. ꝙ id qō auget᷑, eſt forma carnis
gr̄a exēpli. nō abſolute. ſed vt tricubita, forma eni quā-
ta certa quātitate extēſa eſt illud totū qō auget᷑, ⁊ h̄ ma
M net pręciſe eadē nūero ante ⁊ poſt. Mā vo nō augetur,
quę eſt humidū mēbrale, ſed bñ fieri pōt maior non per
augumentationē, ſed per additionē, ⁊ ita forma manēs
eadē nūero auget᷑ nō ex eo, q꞉ generet᷑ aliqd eius, ſȝ q꞉
fit maior, fit aūt maior non q꞉ dimēſio generet᷑, vel eius
aliqua ps, ſed q꞉ fit in maiori mā, quā erat prius. Dictuȝ
eſt eni ꝙ nec formę q̄cq̄ȝ fit, nec quāti aliqua ps, ſȝ ſoluȝ
forma quāta variat᷑ ꝑ maius aut minus, ſicut caliduȝ ꝑ
magis ⁊ remiſſum. ¶ Hęc eſt opio Philoponi, ⁊ Auer.
Poſſet quęri qūo forma indiuiſibilis fieri pōt maior, ⁊ iā
diximus in expōne ꝙ nō fit maior per formaleȝ extēſio-
nē, ſed ꝑ ęqualentē, vt q꞉ recipit᷑ in materia maiori, ⁊ eſt
in illa tota, ⁊ in ſingulis ei⁹ partib⁹, dcm̄ eſt ꝙ aia auget᷑
⁊ forma, nō abſolute, ſed quāta, ⁊ nō quāta abſolute, ſed
bicubita, ⁊ ita aia intellectiua auget᷑, nō q̄tenus eſt aia,
ſed q̄tenus eſt quāta ęqualēter, ⁊ tripeda ęqualēter. Au

getur aūt nō quo fit formalr̄ maior, ſed quo fit ęqualen- N
ter maior. fit aūt ęquiualēter maior, q꞉ fit in mēbro ma-
iori vel in mā maiori. fit autē mā maior, nō gñatione ali-
cuius ptis materię, q̄ prius nō erat, qm̄ mā ęterna eſt, ſȝ
additione eius ad mām priorē, cū qua vnit᷑ ꝑꝑ identita-
tem formę, nec tota fit additione maior, q꞉ fit noua quā
titas facta, qm̄ nō fit noua quātitas, ſed q̄ erat fit maior,
vt dcm̄ eſt, variatiōe termini. ḡ forma auget᷑ q̄tenus re-
cipit᷑ in maiori mā. Aia vo plantę auget᷑, q꞉ ipſa forma-
liter fit maior, fit autē formalr̄ maior. q꞉ fit in mā maio-
ri quę eſt maior additione, vt dcm̄ eſt. Hęc de dilucida-
tione. ¶ Ulterius in cōmentarijs q̄rit᷑ 4° vtruȝ fiat au- De 4ª. i. q.
ctio ſm partes formales. Ubi ꝑ aiaduertēdū ꝙ Alexā- 1. cōmēta-
der nec aſſerit humidū ipſum radicale augeri ꝓpria au- rijs.
ctione. nec tale humidū appellat formales ptes. Philo
ponus eni qui eſt magnus Alexādi ſectator. rē hanc de
mēte Alexādri nō narrauit. Jdeo debes ſcire ꝙ duplex O
eſt humidū, aliud radicale, ⁊ hoc eſt ipm ſemē coagula-
tuȝ in mēbra, cui⁹ ptes ſunt mēbra ipſa, ⁊ mēbroꝝ par-
tes, aliud vo nutrimētale, ⁊ eſt ſanguis ex digeſtione, ac
cibo factus, q꞉ eſt potētia caro vel os. ḡ ſanguis poſtq̄ȝ
coagulat᷑ in mēbrū, non differt re ab humido radicali,
qm̄ idē ſubiecto eſt radicale, ⁊ nutrimētale, ſolū dr̄ radi
cale, q꞉ fuit ſpermaticū, dr̄ vo nutrimētale, q꞉ impurū,
⁊ magis elongatū a pncipio. Hoc eni humidū eſt vnum
numero, qō eſt ſubtū aię, ⁊ figurę membri. Ex his pꝫ ꝙ
humiduȝ radicale, neqȝ maius, neqȝ minus fit ꝑ auctio-
nem verā ſm Philoponū, ſed bñ ꝑ additionē humiduȝ
qō eſt mā mēbri fit maius, veluti aq̄ fluuij fieri pōt ad-
ditione maior, vel minor, nō ꝙ ipſa remaneat eadē ſim-
pliciter, ſed ꝑ ęqualentiā. Quā pōnem Philoponus ex-
pręſſe in cōmētarijs ſuis dilucidauit. ¶ Scōo aiaduer-
tēdū, ꝙ nec pori dici poſſunt ptes formales, nec auctio
fieri pōt ſm partes poroſas. Partes enim formales ſm P
Philoponū ſunt ipſa forma, q̄ eſt in pluri mā, ⁊ ideo po
ſitio de poris nō eſt pipatetica, nec ſuſtētabilis. ¶ Ter
tio aiaduertendū ſm Philoponum, ꝙ cū mā mēbri au-
geri nō poſſit vera auctione. nec vtrūqȝ. ſ. cōpoſitum ex
mā ⁊ forma nam ſi vtrūqȝ, tunc mā augeret᷑ vt deducit
Philoponus. ḡ nec exiſtēter, nec ſubſiſtēter cōpoſitū au
get᷑, ⁊ ita in hoc ea quę diximus in cōmētarijs ſunt reco-
gnoſcēda. ſm eni Philoponū ſola forma quāta. ſ. tricu-
bita auget᷑, mā vo ſola additione fit maior, ⁊ nō ſolū for-
ma quāta tricubita auget᷑. ſȝ figura tricubita (vt ait Phi
loponus.) Uerū forma diuiſibilis auget᷑ ꝑ hoc ꝙ ipſa ꝑ
formalē extenſionē fit maior. formę vo indiuiſibiles au-
gent᷑, q꞉ ęqualenter fient maiores, q꞉ in materijs maio-
ribus recipiūtur, vt dcm̄ eſt. Demū aiaduerte ꝙ octaua
dubitatio nō eſt ad ꝓpoſitū q꞉ auctio nō fit per intus ſu-
ſceptionē in poros ſed ꝑ iuſtapoſitionē alteratiuā ⁊ ge-
neratiuā (vt dcm̄ eſt) quę iuſtapoſitio ꝓficiſcit᷑ a venis Q
per mēbri facieȝ diſſeminatis) vt dcm̄ eſt) ⁊ ſic dubita-
tio illa ſupponit falſuȝ. ¶ Jn cōmētarijs 5° quęrit᷑ ſi ca-
lidū reſoluat aliqd humidi radicalis ſpermatici, lȝ in cō
mentarijs ſit q̄libet ps diſputata, tñ Philoponus tenet
q̄ȝ humidū nāle coagulatū in mēbra a calido reſoluit᷑ i-
mo diffluit vſqȝ ad finē vitę, nō tñ eo vſqȝ, vt nihil relin
quat᷑, qm̄ ſi poſſet nihil reliq, ⁊ ſtare vita nālis. poſſet de
fendi aial poſſe ꝑpetuari. Hęc eſt opio Ariſt. ḡ ꝓ tāto aſ-
ſeruit carnē augeri ſm formaȝ, ꝓ quāto mā diffluit, for-
ma vo eadē nūero ꝯtinuo manet. vñ ſi humidū idē nūe-
ro ſtaret, nulla eſſet neceſſitas ponendi formaȝ augeri.
¶ Pręterea. Si cōcedūt nāle humidū ab ipſo calido fie
ri ipurius cū nō poſſit aliqd fieri ipurius, niſi admiſtiōe
ſui ꝯrij, fiet ipuri⁹ admiſtione ſicci, nō pōt aūt ꝯriū miſce-
ri, niſi

A ri, niſi alteꝝ ꝯriū corrūpat᷑. ḡ opꝫ naturale hūidū cōrrū-
pi ab ipſo ſicco ⁊ cōmiſto. ¶ Sexto rurſus q̄rit᷑, vtrū au
ctio ſit motus ꝯtinu⁹. vbi optime dcm̄ eſt, ꝙ nec auctio
ꝑticularis, q̄ eſt ꝑ corruptionē vnius, minimi nutrimēta
lis, nec auctio totalis eſt mot⁹ cōtinuus, qm̄ quouis mo
do fiat auctio eſt, aut ipſa gñatio formę in maiore mā q̄ȝ
ꝑus erat, aut in eodē inſtāti cū hac gñatione. At cū hęc
gñatio ſit ſubitaria. ḡ auctio eſt ſubitaria, eſt tñ verū ꝙ
autio particularis ſit ꝑ corruptionē vnius minimi nutri
mētalis, totalis vo quo ad ſubtū ſit ꝑ corruptionē mul-
torū minimoꝝ nutrimenti, nō per hoc ꝙ illa minima ſu-
ſcipiant᷑ in poris, ſed ꝑ hoc ꝙ opponūtur mēbris, ꝑ ve-
nulas delata (vt dicit Philoponus.) ¶ Septimo q̄rit᷑,
vtruȝ rarefactio ſit augmentatio. vbi optime qō diluci-
dat᷑. Unū tñ eſt ſciendū ꝙ in inſtāti eſt gñatio formę in
maiori mā q̄ȝ prius erat, ⁊ augumētatio, ⁊ rarefactio, ⁊
B occupatio maioris loci, q̄ȝ id qō auctū eſt prius occupa-
bat. Ueꝝ hęc occupatio maioris loci nō eſt motus loca-
lis, qm̄ nec rectus de loco ad locū, nec circularis circa
locū, vt ꝓbauit Ariſto. eſt tñ acqſitio eiuſdē loci ſub ma
iori extēſione q̄ȝ pri⁹ erat, ⁊ ſic taleȝ occupationē eē ſu
bitariā nō eſt abſurdū. Rarefactionē vo, ⁊ augumenta-
tionē fieri in inſtāti eſt manifeſtū ꝑ ſe in cōplurib⁹ locis,
pꝫ ergo ex hac poſitione nō ſequi motū localē fieri in in-
ſtanti, ſed ſolū rarefactionē, ⁊ auctionē fieri in inſtāti. ⁊
cauſa eſt, q꞉ occupatio maioris loci non eſt motus loca-
lis, ſed generatio loci in maiori ſubto q̄ȝ prius erat. Hęc
de augumentatione ſatis ſint.
Anti. c. 121 ¶ Quoniā aūt opꝫ primū de materia ⁊ de vo-
catis elemētis dicere, ſiue ſint, ſiue nō, ⁊ vtrū
ſempiternum ſit vnūquodqȝ, aut generet᷑ ali-
C quo mō, ⁊ ſi generet᷑, vtrum ex ſeinuicem ge-
nerentur oia eodē mō aut aliqō primū eoruȝ
vnū ſit neceſſe eſt prius vtiqȝ dicere de quib⁹
indeterminate dicitur nunc.
Dilucida°. ¶ Qm̄ vere opꝫ pmū dicere de materia, deqȝ
te. c. eiuſdē his, quę vocantur elementa, ſiue ſint, ſiue non,
vtrū. vꝫ. vnūqōqȝ ſempiternum ſit. aut aliqua
ex parte genitū. ⁊ ſi generētur. vtrū generen-
tur omnia ex inuicem modo eodem. vel eorū
ſit vnū quoddā primū. Neceſſe itaqȝ dicere
ea. de quibus indeterminate dicitur nūc.
Com. 121. ¶ De miſtura, actione, ⁊ paſſione, deqȝ tactu ꝓponēs di
cere, cām tractatus aſſignās, tale ꝓponit enthymema.
vꝫ. opꝫ de elntis tractare in libro 2°. vꝫ. vtrū ſint ęter-
D na, an gñabilia, ⁊ ſi gñabilia. vtrū reciproce, an vnū ſit
primū igenitū. igit᷑ opꝫ de tactu, actiōe, ⁊ miſtura agere.
(ingt) Qm̄ vo opꝫ primū dicere de mā, deqȝ his q̄ vo-
cant᷑ elemēta. ⁊ hoc ſiue ſint vocata ⁊ vera elemēta, ſi-
ue nō vera, ſed vacata tm̄, qō dicit ꝑꝑ poſitionē ſuā, q꞉
verū elemētū eſt mā. 5° metaph. dicere dico. Utruȝ. vꝫ.
vnūquodqȝ ſit ſempiternū ſm ſe, ⁊ qōlibet ſui. aut aliq̄
ex parte genitū, ęternū ſm totuȝ. Et ſi generent᷑ aliqua
ex parte, vtrū generent᷑ oia ex inuicē mō eodē, h̄ eſt mu
tuo, ita vt qōlibet trāſmutet᷑ in qōlibet. vel eorū ſit vnū
qōdā pmū. ex quo cętera fiāt, ipm tñ ſit ingenitū, vt di-
cūt phyſici. Neceſſe itaqȝ ē dicere ea. vꝫ. miſturā, tactū,
⁊ auctionē, de qb⁹ nūc nr̄o tpe dr̄ iterminate, ⁊ ſatis cō-
fuſe. Hoc eſt enthymema cōcludēs intentionem.
Recognel ¶ Ariſto. vſqȝ ad pñtē locū plura diſſeruit, pmo qdē fal-
ſas veteꝝ de gñatione opiniones. 2° vo de gñatione ipa
vlr̄. 3° de differētia inter generationē ⁊ alterationem, ⁊

de alteratione ipſa, ⁊ quo mō differt ab ea mutatione, q̄ E
eſt ſm locū. 4° qūo differt a ꝯ augumētatione, ⁊ de ipſa
augumētatione qdnā augumentatio ſit, ⁊ qd id, qō au-
getur, ⁊ quo auget᷑, ⁊ qs modus ſit, ſm quē augent᷑, quę
augent᷑, hęc q̄tuor hactenus. Sȝ qd facturus ſit poſt h̄.
Philoponus ait ꝯñs eſſe eū dicere de gñatione eoꝝ, q̄
ſingulariter gñant᷑, vtpote de gñatione eoꝝ, quę in me-
theoro fiūt, de gñatione metalloꝝ, ⁊ lapidū, de gñatiōe
plantarū ⁊ de gñatione aialiū, hęc eniȝ ſingulr̄ ac ſeor-
ſum gñantur. Cū ḡ de his ſit dicturus, ⁊ opus ſit, vt q di
ſceptaturus ſit de gñatione ſingulari pus diſſerat ō ma
teria ꝓxima vnicuiqȝ gñationi, vtpote q̄naȝ ſit mā, quę
ſubiecta eſt metheoris, q̄naȝ ſit, quę metallis, ⁊ reliquis
eodē mō. Sed vt ſermo, qui eſt de mā ſimplr̄, q̄ cōiter
oibus nālib⁹ eſt ſubta, de qua in phiſicis nos docuit, ꝑ-
F cedit ſermonē, qui eſt de nālib⁹ oib⁹, ita ēt opus eſt, vt
ſermo, qui eſt de mā ꝓxima eorū, quę ſingulr̄ gñant, ꝓ-
cedat eū, qui de gñatione particularium, ⁊ de mā, q̄ ſubta
eſt vnicuiqȝ ipſoꝝ. Hęc aūt mā particularis cōiter ac-
cepta ſunt elnta. ḡ neceſſariū erat pāſſumere ſermonē
de elntis, non eni ꝓpria cuiqȝ mā inueniri pōt, niſi elnta
ꝑſciant᷑. Hęc eni cōiter poſt primā mām oib⁹ ſunt ſubie-
cta, tāq̄ȝ corporea mā oium eoꝝ, q̄ generant᷑. Jccirco ꝑ
de elntis ſermone aggredit᷑ 2° huius, anteq̄ȝ ad ſingula-
rum rerū gñationem ꝓficiſcat᷑, ⁊ q̄rit num hęc gñabilia
ſint, an ingñabilia, ⁊ imutabilia, vt videbat᷑ Empedo. et
ſi gñabilia, num ex iuicē, an ex alio quodā, ⁊ ſi ex iuicē,
num pari pacto oia in oia mutētur, an ſit aliqō ipoꝝ pᵐ,
ex quo alia mutent᷑, vel mā reliquis ſubta, vt vī Tha-
leti qdem aqua, Anaximeni vo aer, Heraclito aūt igni,
vtrū etiā q̄rit, ſi q̄tuor nūero, an plura. ⁊ dicet ꝙ q̄tuor
ſola, ⁊ ſic terminat᷑ ſcōs liber huius. Jn libris aūt de cę-
C lo q̄ſiuit de elntis, ⁊ demōſtrauit ꝙ ſermo de elntis or-
dine primus eſt. Amplius ꝙ neqȝ ingñabilia ſunt, neqȝ
incorruptibilia, ⁊ ꝙ nō ex alio quodā ſubito generent᷑, ⁊
ꝙ nō ſunt ifinita, ſed finita. Quot tñ hęc ſint, vel quo pa
cto ex inuicē generent᷑, in illis dicere ſupſedit, q꞉ in h̄ li-
bro de illis erat dicturus. Ex his ḡ quę Philoponus in-
quit, colligit᷑ intētio libri pñtis, ⁊ cauſa intentionis. eſt. n.
intētio diſſerere de elntis, q̄lia ⁊ quot ſint, ⁊ qūo ex inui
cem generent᷑. Cā intētionis eſt, q꞉ eſt dicturus de ſingu
lari gñatiōe rerū nliū, ante quē tractatū opꝫ agere de
mā ſingulari corporea, vlr̄ tñ. Poſt hęc ad intentionem
pñtis ſermonis deſcēdamus, ⁊ dicamus ꝙ ſunt q̄daȝ, q̄
pręcedūt ſermonē de elntis, quę cū indearticulata ſint,
impolē eſt facere ſermoneȝ de elntis, ideo de illis ꝓpo
nit dicere q̄ ſunt tria qd ſit miſtio, qd facere ⁊ pati, ⁊ qd
ſit tactus. vñ dicit. Qm̄ aūt opꝫ primuȝ de mā, ⁊ de vo-
catis elntis dicere, ſiue ſint, ſiue nō. ¶ Quo vo ad vba
attinet, qm̄ ꝓpoſuit dicere de mā, ne qs credat eū vel- H
le dicere de pma mā incorporea, de qua iā dixit in phy
ſicis, iccirco addidit ⁊ de vocatis elntis. q. d. ō mā, q̄ q-
deȝ eſt vocata elnta. Hęc Philopon⁹. Sed dici pōt, ꝙ
Ariſto 2° huius de vrīſqȝ dicit, qm̄ tā de incorporea ma
teria q̄ȝ de vocatis elntis, vt patebit, verū de incorpo-
rea mā dicit ꝑ accñs, vt exponat mām corporeā, q̄ ſunt
elemēta. Dixit vo vocata (vt Philopon⁹ ingt) Qm̄ nō-
dum demōſtrauit, ꝙ hęc ſunt elnta. vel dixit vocata. q꞉
q̄tuor hęc elnta non ꝓprie ſunt elnta, ſed mā pma eſt ꝓ-
prie elntuȝ, aut dixit vocata, q꞉ hęc q̄tuor elnta, potius
ſunt elemtata, q̄ȝ ſimplicia ⁊ pura elnta. Dixit ſiue ſint,
ſiue nō ſint, qm̄ qō eſt, vtrū hęc elemēta ſint, cum nō ſint
euidētia (vt Philoponus ingt.) vel vba hęc retulit a ad
ꝓxime dicta, vt ſit ſenſu. dico hęc vocari elnta, ſiue re-
vera ſint, ſiue nō ſint elnta, nam ſiue revera ſit elnta,

I ſiue revera nō ſint,ab oib⁹ vocanꝰ elnta.Exponit autē
queꝫ de elntis eſt dicturus,⁊ dicit.Utrū ſempiternum ſit
vnūquodqꝫ,aut generetꝰ aliquo mō.dixit aliquo mō, qa
ſm veritatē elemēta ſm tota nō generanꝰ, ſed ſm ptē.
Amplius ſi generetꝰ vnūqđqꝫ,vtrū ex ſeinuicē generen
tur oīa eodē mō,aut aliquod primuꝫ eorū vnum ſit qm̄
inqꝫ de elemētis hęc agēda ſunt,neceſſe eſt prius vtiqꝫ
dicere de qbus indeterminate dicitur nunc.ſ.de tactu,
agere,⁊ pati,⁊ de miſtione,tāqꝫ de conferentib⁹ ad do
ctrinam de elementis,⁊ hoc ideo , qm̄ de his a ſeniori-
ribus non accepimus determinationem ac dearticula-
tioneꝫ.Hęc eſt intentio pręſentis ſermonis qui in hoc ca
pite habetur. Cauſa vero eſt,quia doctrina de his con
fert ad primam atqꝫ principalem totius libri intentio-
nem ſcilicet ad doctrinam de elementis.

Ant.c.122 ¶ Oēs enim ⁊ qui elementa generant,⁊ q ea q̄
K ex elemētis,ſegregatione vtūtur ⁊ congrega
tione,⁊ ipſo facere ⁊ pati.Eſt autē congrega-
tio,miſtio.Quo modo auteꝫ miſceri dicimus.
non eſt determinatum manifeſte.

Dilucida°. ¶ Oēs eniꝫ ⁊ qui elemēta generāt,⁊ qui hęc ex
te.c.eiuſdē elementis,diſgregatione vtuntur ⁊ cōgrega-
tione,atqꝫ actione ⁊ paſſione. Eſt aūt congre
gatio miſtura.Uerum quo modo miſceri di-
cimus,non determinatum eſt manifeſte.

Com̄.122. ¶ Deducit enthimema, ⁊ primo de actione ⁊ miſtura p
auctoritatem tractātium de generatione rerū (⁊ inqt)
Oēs enim ⁊ qui elemēta generant,vt multi phyſicorū,
⁊ qui hęc generant ex elementis.diſgregatione vtunꝰ ⁊
congregatione,atqꝫ actione,⁊ paſſione. ſed cōgregatio
eſt miſtura.igitur de miſtura.verū quo modo miſceri di
L cimus,⁊ quid ſuperaddit cōgregationi ipſa miſtura, nō
determinatuꝫ eſt manifeſte.Et ſic patet auctoritate an-
tiquorū tractatui de generatione elementoruꝫ eſſe an-
nexum tractatum de actione,⁊ miſtura.

recognes. ¶ Cuꝫ accepit intentionē ⁊ dixit tractatui de elntis eē
annexā doctrinā de agere ⁊ pati, ⁊ de miſtiōe, ⁊ tactu,
hoc cōprobat etiā ex veteribus,nā cū aduerſarij dice-
re poſſent tractatui de elntis nō eſſe annexaꝫ doctrinā
de his tribus,ad eos ꝓbat etiā ex veteribus illi tracta-
tui eſſe hāc de tribus his doctrinā annexā(⁊ inqt)Om
nes enim ⁊ qui elementa generāt,⁊ qui ea,q̄ ex elemen
tis,ſegregatione vtuntur,⁊ cōgregatione,⁊ ipſo facere
pati.¶ Sed dubitat Philoponus ,qm̄ lꝫ oēs vtanꝰ ſe-
Dubū phi gregatione.⁊ congregatione,nō oēs vtūtur agere ⁊ pa-
loponi. ti,ſed ſoluꝫ hi qui elemēta ex inuicē generāt . ¶ Rñdet
p° ſolo. primo q verba hęc legēda ſunt per ſynedochen hoc pa
M cto.Oēs enī.ſ.elemēta ex inuicē gn̄ant vtunꝰ ipſo face-
re,⁊ pati,⁊ oēs qui generant ea q̄ ſunt ex elemētis,non
autē ipſa elnta,vtuntur ſegregatione ⁊ congregatione,
vt Empedoclici,Democritici,⁊ Anaxagorici,⁊ ſic refe-
rendo ſingulos ſingulis ſermo pꝫ.¶ Uel legi pōt cōiun-
2o.ſol° ctiꝫ.ſ.tā qui elementa generāt,qꝫ qui elementa imꝑmu-
tabilia faciūt,vtunꝰ cōgregatione ⁊ ſegregatiōe, ⁊ age-
re ⁊ pati,nō tñ ipſis agere ⁊ pati ꝓprie, ſed cōiter ſum-
ptis.Qꝛ enī qui elemēta generēt,his vtanꝰ,pꝫ. Qꝛ āt q
elemēta nō generāt,his vtanꝰ,dclaraꝰ,qm̄ cū oēs vtā-
tur ſegregatione ⁊ cōgregatione,opus eſt vt ſit aliq̄ cā
motiua cōgregationis,⁊ ſegregationis,vt ſm Empedo-
cleꝫ odiū ſegregationis,amicitia ꝯgregationis,mō ꝯcer
nere ⁊ ſegregare vꝫ aliquo mō facere,⁊ cōcerni ⁊ ſegre
gari vꝫ pati.Scđꝫ Anax.vo mēs ē factiua cōgregatio-
nis ⁊ ſegregationis.ſm Democrituꝫ aūt, ꝓximę factiuę

cauſę ſunt Rythmus.verſio,⁊ diathiges,remotę vo aīa N
⁊ caſus.q̄ cōiter loquendo oēs vtūtur facere ⁊ pati.Qꝛ
aūt ſit neceſſariū dicere de miſtiōe, ꝓbat ex veteribus,
qꝛ ꝯgregatio miſtio q̄dā eſt,veruꝫ quo mō miſceri dici-
mus nō eſt manifeſte determinatū.Qꝛ gdeꝫ cōgregatio
ſit miſtio,pꝫ,qm̄ quę faciunt,⁊ patiunꝰ,neceſſe ē,vt pus
miſceanꝰ inter ſe.verū qd ſit miſtio,⁊ quo mō fit,res qō-
ne digna eſt. Eſt enim dubiū vtrū ad hoc,vt miſtio fiat,
oporteat elementa in fruſtellis ſecari,⁊ ſecata iuſtapo-
ni,ita vt miſtio ſit ſolū ad ſenſum,veluti ſi farinas ordei
⁊ tritici miſceres,qđ ad ſenſuꝫ totuꝫ videtur miſtum.an
miſtio ſit oibus cōcedētibus p tota , ⁊ vtruꝫ in miſtione
corrumpantur formę elementorum,an ſaluanꝰ, ⁊ ſi ſal-
uantur,vtrum omnes aut quędam.

¶ Sed neqꝫ alterari poſſibile eſt, neqꝫ ſegre- Anti.c.123
gari,neqꝫ ꝯgregari,nullo faciente,neqꝫ patiē-
te.Eteni plura elemāta facientes generāt, fa- O
ciēdo ⁊ patiendo abinuiceꝫ,q̄uis ex vno ne-
ceſſe ſit dicere factionem. Et hoc recte dicit
Diogenes.q ſi nō eſſent ex vno oīa,non eſſet
facere ⁊ pati abinuicē.Ubi gratia.calidūꝫ in-
frigidari, ⁊ hoc calefieri rurſus.non enī tran-
ſmutātur caliditas ⁊ frigiditas in ſeinuicē, ſꝫ
manifeſtū eſt q ſubiectū. Quapp in quib⁹ fa
cere eſt ⁊ pati,neceſſe eſt horum vnā eſſe ſub-
iectā naturā.Oīa igiꝰ talia eſſe dicere,nō ve-
ruꝫ eſt,ſed in quibus,ipſum abinuicem eſt.

¶ Amplius autem nec alteratio eſt poſſibilis, Dilucida°.
neqꝫ corruptio , neqꝫ generatio nullo agente, te.c.eiuſdē
neqꝫ patiente.Nā ⁊ q plura elementa faciunt P
hi generāt actione ⁊ paſſione eoꝝ abinuicem.
Et his q ex vno neceſſe eſt dicere actionem.
Hocqꝫ recte Diogenes facit, q niſi ex vno
cūcta eēnt,neqꝫ erit horū abinuicē hui⁹ actio
illius paſſio,vtpote calidū frigere. Hocqꝫ ca
leſcere iterū.Nō.n.caliditas ⁊ frigiditas iui-
cē trāſmutanꝰ,niſi ꝯſtet ſubiectū ſubijci. qua-
re in quibus actio ē ⁊ paſſio,eis vnā ſub eē na-
turā neceſſe eſt.Oīa q dē igiꝰ talia nō verum
eſt dicere,ſed in quibuſcūqꝫ ſubiectū eſt.

¶ Secūdo arguit rōne idē ſic,nec gn̄atio, nec alteratio
effici poſſunt abſqꝫ actione aut paſſione. igꝰ tractatui d Com̄. 123.
gn̄atione ⁊ alteratione annectēdū ē de actiōe,⁊ paſſio-
ne.Añcedēs declaraꝰ,qꝛ tā q plura elnta faciūt vtunꝰ
actione,qꝫ q ex vno cūcta generāt,vtūtur actione.Im-
mo niſi ponaꝰ vnū elntū cōe,nō erit actio nec paſſio. ⁊ Q
ſic nec gn̄atio,nec alteratio.vt recte facit Diogenes(in-
quit.)Amplius aūt, qđ gręce eſt alla myn,latine at vo,
ſiue pterea,aut amplius,nec alteratio ē poſſis,neqꝫ cor
ruptio,neqꝫ generatio nullo agente,neqꝫ patiēte.Ariſt.
in gręco hꝫ diacrineſthe ⁊ ſygrineſte,latine diſgregari ⁊
ꝯgregari,vex ego p corruptione ⁊ gn̄atiōe trāſtuli, qꝛ
antiqui gn̄ationē ꝯgregationē vocant , corruptionē vo
diſgregationē.Deīde ꝓbat añs.d.nā ⁊ qui plura elemē
ta faciūt,vt Empedocles hi generāt actiōe ⁊ paſſione
eoꝝ abīuiceꝫ, vt lite ⁊ amicitia.Et his q ex vno gn̄ant,
vt phyſici qdā,neceſſe ē dicere actionē . Qđ auctorita-
te diogenis affirmat.d.hocqꝫ recte.Diogenes faꝰ,q niſi
ex vno cūcta eēnt,neqꝫ erit horū adinuicē hui⁹ actio il-

A lius paſſio,vtpote neqꝫ ſubaudi erit calidū frigerꝰ,neqꝫ
hoc caleſcere iteruꝫ.Nō eniꝫ caliditas ⁊ frigiditas inui-
cē trāſmutanꝰ,ita vt vna alterā recipiat,niſi ꝯſtet ſub-
iectū ſubijci.vel magis iuxta gręcū, ſed manifeſtū eſt q
ſubiectū aliqđ eſt,qđ eis ſubijcitur. ¶ Sed ambiges. p̄,
qꝛ ſi hęc cōſequentia valet.ſine actione nō eſt gn̄atio.igi
tur opꝫ de actione tractare, arguerē ſic ſine intelligē-
tijs,⁊ ſtellis non eſt generatio.igiꝰ de ſtellis ⁊ intelligen
tijs eſt agendū,qđ nō cōcederes.¶ Amplius 2°.quo mō
valet hęc,niſi materia ſubeſſet,tūc nō eſſet actio ⁊ paſ-
ſio.Primo , nec agit materia,nec patitur,vt hic loqui-
mur.Igitur nihil facit ad actionē ⁊ paſſionē. ¶ Ad pri
mū dōm,q añs eſt ſic accipiendū,ſine actione ⁊ paſſio-
ne tāqꝫ pmis reqſitis ⁊ ꝓximis,nō eſt gn̄atio.igiꝰ tracta-
tui de gn̄atione eſt annexus tractatus de actione ⁊ paſ-
ſione.nūc cauillū nō eſt ad ꝓpoſitū.Stellę eniꝫ ⁊ intelli-
B gētię ſunt cauſę remotę.¶ Ad 2ᵐ dōm,q nihil patiꝰ ni-
ſi ſit in materia,qꝛ lꝫ ipā nō patiaꝰ pmū,eſt radix paſſio-
nis,ꝓpter qđ formę liberatę a mā non patiunꝰ.9.meta-
phyſicę.cō.2.nihilqꝫ agit phyſica actiōe,qđ nō ſit in ma
teria,qm̄ oē agēs phyſica actione eſt indiuiduū,⁊ oē idi
uiduū eſt tale pp māꝫ. Ampli⁹,oīs actio eſt corruptiua
⁊ gn̄atiua,vt nūc loquiꝰ.Expulſio ⁊ inductio circa idem
ſubꝫ fiūt, quare neceſſaria ē mā.Et ſic pꝫ rō Ariſtotelis.
recognes. ¶ Duę erāt ſectę de gn̄atione.Altera q̄ dixit ipſaꝫ gene-
rationē eē ꝯgregationē,corruptionē vo eē ſegregatio-
neꝫ.Altera vo,q̄ dixit gn̄ationē eſſe alterationē vt ra-
refactionē,vel ꝯdēſationeꝫ,corruptionē vo cōtra,cum
ergo oſtēdit eos,qui,gn̄ationē dicūt ꝯgregationē vti fa
cere ⁊ pati,oſtēdit eos,qui gn̄ationē dicūt alterationē
vti facere ⁊ pati(inqt)Sꝫ neqꝫ alterari poſſe ē, neqꝫ ſe-
gregari,neqꝫ ꝯgregari nullo faciēte,neqꝫ patiēte,de cō
gregatione ⁊ ſegregatione dictū eſt,de alteratiōe vero
pꝫ,qm̄ nō pōt fieri alteratio niſi ſit alterās , ⁊ ſi eſt alte-
C rans,alteraꝰ aliqđ,⁊ ſic eſt agere ⁊ pati.nā plura elnta
facientes generāt faciēdo ⁊ patiēdo adinuicē.⁊ ſupple
etiā qui ex vno generāt faciēdo ⁊ patiēdo generāt.Ap-
probat aūt,q ex vno generenꝰ (cū inqt) Q̄uis ex vno
neceſſe ſit dicere factionē ſiue gn̄ationē, ⁊ h recte dicit
Diogenes Appollinates,q ſi nō eſſent oīa ex vno,nō eſ
ſent facere,⁊ pati abinuicē.Uult igiꝰ dctū Diogenis ve
rū eſſe,q.ſ.niſi oīa fierēt ex vno,nō poſſent eſſe agere ⁊
pati,⁊ probat rōne Diogenis,qua etiā Plato vſus eſt in
phedone(⁊ inqt)Uerbi grā.calidū infrigidari,⁊ hoc ca
lefieri rurſus,nō eniꝫ trāſmutanꝰ caliditas ⁊ frigiditas
in ſeinuicē.cū ſint cōtraria,quoꝝ alterū nō recipit alte-
ruꝫ,ſed manifeſtū eſt q ſubiectum eſt illud quod recipit
vtrūqꝫ.Ideo cōcludit,quapp in qbus facere eſt ⁊ pati,
neceſſe eſt horū vnā eſſe ſubiectā naturā. Uex corrigit
aliquo mō hoc qđ Diogenes,⁊ Plato dicebāt, ⁊ pōt in-
telligi p̄.q nō eſt verū,vt oīa entia mundi ſint talia,vt
vnā ⁊ eandē ſubſtā mām habeāt, qm̄ incorporea vnam
D ſubſtā materiā nō hn̄t.Uel 2° intelligit q nō in oibus , q̄
agunt ⁊ patiunꝰ eſt vna ſubſta mā,inſtantia eſt de cęlo ⁊
de his,q̄ patiūtur a cęlo,quoꝝ nō eſt vna ſubſta mā ea-
dē.oib⁹ illis.Cęleſtia enī carēt ea mā, q̄ eſt ſublunariū.

Ant.c.124 ¶ Sed ſi de ipſo facere ⁊ pati , ⁊ de miſtione
videndū ſit,neceſſe eſt ⁊ de tactu.Neqꝫ enim
facere hęc ⁊ pati poſſunt proprie , quę non eſt
poſſibile ſeinuicē tāgere.neqꝫ nō tāgētia ſein-
uicem aliqualr,cōtingit miſceri primū.Qua-
propter de tribus his determinanduꝫ eſt , qđ
tactus,⁊ quid miſtio,⁊ quid factio.

¶ At vero ſi de actione ⁊ paſſione, ⁊ de miſtu- E
ra ſpeculanduꝫ eſt,neceſſe eſt de tactu. Neqꝫ Dilucida°.
enī hęc facere ⁊ illa pati poſſunt ꝓprie,q̄ ſein te.c.eiuſdē
uicem tangere non poſſunt.neqꝫ quę aliqua ex
parte nō ſe tangunt,contingit miſceri primū.
Quare de tribus his differēdū. qđ videlicet
tactus.quid ve miſtura.quidqꝫ actio.

¶ Qꝛ de actione ⁊ miſtura hoc in libro ſit agēdū,decla-
rauit nūc q de tactu,apponit,qꝛ de miſtura ⁊ actione. Com̄. 124
⁊ igiꝰ de tactu.declaraꝰ enthymema,qꝛ ſine tactu nulla
prorſus actio eſt,neqꝫ paſſio.Et hoc accipiēdo actionē
ꝓprie.nā intellectus agit intelligibilia. nō tñ illa tangit.
Amplius,intelligentia agit orbē,illū tñ minime tāgit.h
.n.actio nō ꝓpria eſt,ſed metaphorica. ſic igiꝰ tractatui
de actione annecti dꝫ ⁊ de tactu. Itēqꝫ ⁊ tractatui d mi
ſtura,qm̄quidē q̄ nō tāgere ſe poſſunt,nec miſceri,vt di F
cemus.Reſtat igiꝰ vt p complemēto totius negotij, qđ
a pncipio ꝓpoſuimus.vꝫ.de gn̄atione,vt de actiōe mi-
ſtura,⁊ tactu,tranſigamus,Hęc de intentione.
¶ Cū oſtēdit q ſermo,q eſt de facere ⁊ pati ⁊ de miſtiōe
neceſſarius ſit ei tractatui,q ē de elemētis, ex his oſtē- recognes.
dit,q ſermo de tactu etiā neceſſarius eſt(⁊ inqt)Sed ſi
de ipſo facere ⁊ pati ⁊ de miſtiōe videndū ſit pro doctri-
na de elntis,neceſſe eſt quoqꝫ ⁊ de tactu. Cuius cauſaꝫ
accepit,⁊ dicꝰ.neqꝫ eni facere hęc,⁊ pati poſſunt ꝓprie,
quę nō eſt poſſe ſeinuicē tāgere.Factiuuꝫ.n.(vt Philo-
pon⁹ inqt) tangit paſſiuū,aut imediate, vt ignis ligna,
aut p mediū vt ignis aquā mediāte lebete. ¶ Quo vo
ad vba attinet,dixit ꝓprie,qm̄ dicimur pati a contuitio,
nō tñ cōuitiū ꝓprie facit.pꝫ igiꝰ non eſſe factionem pro-
prie ſine tactu.Qꝛ aūt neqꝫ miſtio,ꝓbat,(⁊ inqt) Neqꝫ
nō tāgentia ſeinuicē aliqualr,ꝯtingit miſceri primū.⁊ di
xit primū ſine ꝓprie,qm̄ ꝓprie ea ſe tāgere dicunꝰ,quo- G
rum extrema ſunt ſimul.Tūc cōcludit intētionē q̄ſi ſer-
monis totius exordium(⁊ inquit) Quapp de tribus his
determinandū,quid tactus, ⁊ qd miſtio, ⁊ quid factio.

¶ Principiuꝫ aūt accipiamus hoc.neceſſe.n. Anti.c.125
entiū qb⁹ eſt miſtio,eē hęc adinuicē tactiua.
⁊ ſi aliquid facit,hoc aūt patiꝰ proprie, ⁊ his
ſilr,Ideo primū dicendum eſt de tactu.

¶ Accipiemus aūt principium tale,neceſſe eſt Dilucida°.
eniꝫ eoꝝ q̄ ſunt,quib⁹ eſt miſtura,hęc eē adin- te.c.eiuſdē
uicem tactilia.⁊ ſi aliqd agit. Illud vero pa-
tiꝰ ꝓprie.⁊ is ſilr.Ideo primo dōm de tactu.

¶ De ordine vo,vult a tactu eſſe incipiēdū qui gręce,dꝫ Com̄.125.
aphe.qꝛ miſcibilia ſunt tactilia ⁊ nō ecōtra.Itēqꝫ ⁊ acti
ua ⁊ paſſiua tactilia ſunt,⁊ nō ecōtra,quare a tāgētib⁹
incipiendū,tāqꝫ ab vniuerſaliori,q̄ dicit,patēt.¶ Sed
ambiges.p̄,de tactu in libro dꝫ de aīa.igitur non hic.2°, H
de actione ⁊ paſſione in quinto metaph. igiꝰ nō hic.3°,
de miſtura in 4° metheo.igitur non hic. ¶ Ad primum
dici poteſt de tactu eſſe dictum, prout eſt vnus quin-
que ſenſuum,qui tangendo ſentit. Hic vo, vt paſſio eſt
corporū actiuorū paſſiuorūqꝫ,⁊ miſcibiliuꝫ.¶ Ad ſcđm
de paſſione ⁊ actione in metaphyſica diciꝰ,vt ſunt dif-
ferentię entis,quod diuidiꝰ per potētiam ⁊ actum.Hic
vt ſunt rōnes corporum phyſicorum.¶ Ad 3ᵐ de miſtu
ra agitur in 4° methe ororum.vꝫ.ipſorū humorū. at hic
de miſtura.vt elementorum eſt.
¶ Inſinuata intētione,ponit in hic,q̄ ꝓpoſuit ordinē (⁊ recognes.
inqt)Principiū aūt accipiamus,hoc.ſ.tactū.Eſt q̄ ordo
q a tactu ſit incipienduꝫ,⁊ ꝓbat. qm̄ tatus eſt miſtione

I ⁊ factione colo. naꝫ neceſſe eſt entiū, quibus eſt miſtio, eē hęc adinuicē tactiua. ¶ Pręterea. Si aliq̄ ſunt quorum hoc facit, illud vō patit̄, ⁊ his ſil'r neceſſe eſt ineſſe tactū, cōtra vō minime. Dixit autem ꝓprie, q2 quęcūqꝫ ꝓprię agunt ⁊ patiunt̄, vel ꝓprie miſcentur, hęc neceſſe eſt ſe tangere. Contra vō nequaq̄ꝫ, poſſunt enim aliqua ſe tangere proprie, quę nec proprie agunt, vel patiuntur, nec proprie miſcentur. vt orbes proprie ſe tangunt cū vltima ſimul ſint, quę tñ nec miſcentur, nec agunt ⁊ patiūtur. Philoponus diſputat an tactus ſit illis vl'ior, quod (cum poſtea patebit) nūc tranſeat.

Anti.c.126. ¶ Fere igit̄ vt ⁊ aliorūꝫ noīūꝫ vnūquodqꝫ dicit̄ multifariam, ⁊ hęc q̄dem homonyme, hęc autē altera ab alteris ⁊ prioribus, ſic ſeſe habet ⁊ de tactu. Sed tñ principaliter dictū ineriſtit habētibus poſitioneꝫ, poſitio autē, q̄bus ⁊ locus. eteniꝫ mathematicis ſimiliter reddēdum eſt tactum ⁊ locuꝫ, ſiue eſt ſeperatū vnūquodqꝫ eorum, ſiue alio modo. K

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Fere quidē igitur, quēadmodū ⁊ cęterorum noīum vnūq̄dqꝫ multipliciter dr̄. ⁊ hęc quidē ęquoce. Hęc autē altera ab alteris ⁊ prioribꝰ, ſic ſe hꝫ ⁊ de tactu. Verū principal'r dictuꝫ eſt in habētibus poſitionem. Poſitio vero ineſt, quibus quidem ⁊ locus. Eteniꝫ mathematicis dandum eſt tactum atqꝫ locū, ſiue eorūꝫ vnūquodqꝫ ſeperatum ſit, ſiue modo alio.

L

Com̄.126. ¶ Q̄ tactus multipl'r dicat̄, ꝑ talē videt̄ affirmare coniecturam, ꝙ noīa fere oīa multipliciter dicant̄. hoc eſt aut ęquiuoce, aut mō ⁊ rōne, ac ordine, vt analoga. Cūꝫ igit̄ tactꝰ nomē dicat̄, ideo videtur multipl'r dici. Dicit. Fere quidē igit̄ quēadmodum cęterorū noīūꝫ vnūq̄dqꝫ multipl'r dr̄. hęc q̄dē ęquoce. Hęc auteꝫ altera ab alteris, ⁊ prioribus, hoc eſt analogice, ⁊ tactus nomē ſit q̄dā, ſic ſe hꝫ ⁊ de tactu. ⁊ ita vr̄ multipl'r dictuꝫ. ¶ Aiaduerte ꝙ plures ſunt res, q̄ꝫ noīa, ideo vt dr̄ ꝑ elencorū venit ęquocatio, vt nomē. vꝫ. īponeret̄ pluribꝰ rebus. Vex pt̄ nomē aliq̄d reperiri vniuocū, ſꝫ raro. ideo dixit fere oīa. Deinde declarat q̄ ſe tāgūt ꝓprie ac pn̄cipal'r. Et ꝙ ſint corpora, ſic ſyllogizat. Quęcunqꝫ ſunt in loco, corpora ſunt, q̄ ſe tangūt, ſunt ī loco. igit̄ tāgētia ſunt corpora. ꝙ tāgētia ſint in loco. declarat. d. verū pn̄r nomē tactus dictū eſt in hn̄tibus poſitionē. Poſitio vō ineſt, q̄bus quidē ineſt ⁊ locus. ⁊ ſic pꝫ minor. Idē ꝓbat per exēplū. d. Etenim mathematicis dandū eſt tactū, atqꝫ locū, ſiue eorum vnūq̄dqꝫ ſeparatū ſit, vt Pithagorei aiunt, ſiue mō alio, hoc eſt in nālibus cōſtituunt, vt veridici, dicunt. Ex hoc arguo ſic. Mathematica ſunt tangentia, ⁊ non niſi rōne qua corpora. igit̄ tangentia ſunt corpora. M

Dubi. Quęres forſitan an mathematicę res a loco abſtrahāt. ꝙ ſic videt̄. nam abſtrahunt a virtute cōſeruatiua rei locatę. igitur a loco. Dici pōt ꝙ locus vno modo capitur phyſice, alio modo mathematice ꝑ vltima ſupficie corporis ambientis, a loco phyſico abſtrahunt mathematica. Non autem a loco mathematico.

Recog̃net ¶ Nunc accedit ad narrationē, ⁊ accipit, ꝙ tactus dicit̄ analogice (⁊ inquit) Fere igit̄ vt ⁊ aliorū noīum, quorūꝫ ſupple vnūquodqꝫ dr̄ multifariaꝫ, eoꝝ. ſ. dicuntur hęc q̄deꝫ ęquoce, hęc aūt altera ab altera ⁊ prioribꝰ, ſic ſe hꝫ ⁊ de tactu. Eſt ergo ſenſus, qm̄ q̄cūqꝫ multipl'r dicūtur, ſunt ęquiuoca, vel analoga, ğ ⁊ tactus, cū ſupple multipliciter dicat̄, erit aut ęquiuoce, aut analogice dictum.

N

Q̄ Philoponi. Solo. ¶ Sed mouet. q. Philoponus, qm̄ in prędicamētis voluit oīa quę multipl'r dicūtur, dici ęquiuoce. Hic vō aut multipl'r dici, aut ęquoce, aut analogice. ¶ Rn̄det Philoponus, ꝙ hic nō exq̄ſite loquit̄, vt in pn̄tis, ideo ſatis eſt vt oſtendat tactū eē analogū. Qm̄ ꝯcluſit tactuꝫ dici analogice, oſtēdit de quo principal'r dr̄ (⁊ inq̄t) Sed tñ principal'r dictū ineſt hn̄tibus poſitionē, poſitio aūt ineſt, q̄bus ⁊ locus ineſt, poſitionē eni hr̄e eſt in loco eſſe. ğ tactus pn̄cipal'r eſt eoꝝ, quę ſunt in loco. ſ. corporū. Q2 autē ita ſit, ꝓbat, (⁊ inq̄t) Etenim mathematicis ſil'r reddendū eſt tactū, ⁊ locū, ſiue ipſa mathematica ſint natura ſepata, ſiue nō, q̄d addit ꝓpter Pithagoricos, ⁊ Platonē, qui ea poſuerunt ſepata. pꝫ igit̄ tactū eſſe corpoꝝ, qm̄ eſt eoꝝ, q̄ ſunt in loco, ⁊ ita erit corporū nāliūꝫ, ⁊ mathematicoꝝ, nam (vt Philoponus inq̄t) eē in loco corporibus, ineſt, nō quatenus habent paſſiones, ſed quatenus habent ſpatium, ⁊ ſic mathematica ſunt in loco, quare eorum poteſt eſſe tactus.

O

anti.c.127 ¶ Si igitur eſt, vt determinatuꝫ eſt prius, tangerę, vltima habere ſimul, hęc vtiqꝫ tangēt ſe inuicem q̄cūqꝫ determinatas magnitudines, ⁊ poſitionē habentia, ſimul habēt vltima.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Si igitur erit tangere vti prius determinatū eſt, habere. vꝫ. vltima ſimul, ipſę vtiqꝫ determinatę magnitudines ſe tāgēt, q̄cūqꝫ habentes ⁊ poſitionem. Vltima ſimul habent.

Com̄.127 ¶ Secūdo ꝙ ſe tangētia ſimul vltima habeant, nō alio probat, niſi ꝙ ſe ꝓbaſſe in 5º phyſicę auſcultationis aſſerit. d. Si igit̄ erit tangere vti prius determinatum eſt 5º phyſicorum. habere. vꝫ. vltima ſimul. ipſę vtiqꝫ determinatę magnitudines ſiue corpora ſe tangunt. quę cū qꝫ habentes, ⁊ poſitionem. Vltima ſimul habent. Sic igitur habetur ſecunda definitionis pars. P

Recog̃net ¶ Colligit ergo nūc quę ꝓprie ſe tangunt, partim ex nūc dictis, ꝑtiꝫ ex dictis 5º phyſicę auſcultatiōis (⁊ inq̄t) Si igit̄ eſt, vt determinatū eſt prius. ſ. 5º phyſicorūꝫ tāgere, ſcꝫ ꝙ ſit vltima habere ſimul, ſequit̄ ꝙ hęc proprie ſeſe inuicē tāgere dicent̄, q̄cūqꝫ habētia poſitionē atqꝫ determinatas magnitudines vltima hn̄t ſil'. Dico habētia poſitionē, hoc eſt locū, qm̄ ꝓprie tactus eſt corporūꝫ, nā lꝫ linea tangat lineā, nō ꝓprie eſt tactus. Dico determinatas magnitudines, ꝑꝑ ꝑticulas cōtinui, ꝯtinui eniꝫ ꝑticulę cū nō ſint determinatę magnitudines, ſed ſint potentia in toto, nō dicunt̄ ſe tāgere, ſed idipſūꝫ ꝯtinuūt, ⁊ vnum. Hęc ex Philopono. Quare tres ſunt cōditiones eoꝝ q̄ principal'r ſe tāgunt, ꝙ ſint corpora, ⁊ ideo duę lineę nō ſe tāgere dicunt̄, ⁊ ꝙ actu diſtincta ac poſitiōes ꝓprias habētia, ideo duę cōtinui medietates nō dicunt̄ ſe tangere, ⁊ ꝙ vltima ſint ſil', q̄ ꝓpria tāgētiū ꝯditio eſt.

Q

Anti.c.138 ¶ Q̄m autem poſitio q̄dē quibus ⁊ locus inexiſtit, differentia autē prima loci ſurſuꝫ ⁊ deorſum ⁊ talia oppoſitorum, oīa ſeinuiceꝫ tangētia grauitateꝫ vtiqꝫ habebūt, aut leuitatē, aut ambo, aut alterū. talia autē, paſſibilia ⁊ actiua. Quapropter manifeſtū eſt, ꝙ hęc tāgere nata ſunt ſeinuicem, quorum diuiſis magnitudinibus ſimul vltima ſunt, exiſtentibus motiuis ⁊ mobilibus adinuicem.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Quia vero poſitio quidē ineſt his, q̄buſcūqꝫ ⁊ locus ineſt. loci autem prima differentia eſt, ſurſum

A ſurſum ⁊ deorſum, talia quoqꝫ aduerſantia ſunt, habebunt itaqꝫ ſe tangentia cūcta grauitatem, aut leuitatem, aut ambo, vel alterum. Talia auteꝫ ſunt paſſiua ⁊ actiua. quare patet hęc eſſe apta ſe tāgere. quoꝝ (cuꝫ ſint determinatę magnitudines) vltima ſimul ſunt. ac exiſtunt motiuę ⁊ mobiles abinuicem.

Com̄.128. ¶ Q2 tāgentia ſint actiua ⁊ paſſiua mutuo ſic ſyllogizat, q̄cūqꝫ ſunt grauia aut leuia, ſunt actiua ⁊ paſſiua, q̄cūqꝫ ſe tāgūt, ſunt grauia, aut leuia, igr̄ q̄cūqꝫ ſe tāgūt ſunt actiua ⁊ paſſiua. ꝙ tāgētia ſint grauia aut leuia. ꝓbat. d. Q2 vero poſitio q̄dē ineſt his, quibuſcūqꝫ ⁊ locꝰ ineſt. Loci aūt pn̄a dr̄ia eſt ſurſum ⁊ deorſūꝫ, talia quoqꝫ aduerſantia ſunt, oibus his acceptis veluti pręmiſſis, dat minorē. d. Habebūt itaqꝫ ſe tāgētia cūcta, grauitatē, aut leuitatē, cūcta dico aut ambo ipſa tangētia, aut ſaltē alteꝝ, q̄d dicit forte ꝑꝑ cęlū, q̄d ignē tāgit. nō tñ graue eſt, aut leue. Hęc eſt minor. Deinde ſumit maiorē. talia aūt ſunt paſſiua ⁊ actiua. Tūc recolligit totā cōcluſionē. vꝫ. igit̄ tāgētia ſunt corpora actiua ⁊ paſſiua. quorūꝫ vltima ſunt ſil'. Hęc eniꝫ ꝓprio noīe tangētia dicuntur. cętera vō metaphorice. ¶ Aiaduerte vt in paraphraſe Auer. com̄. 44. colligit̄, q̄d tactus duplex eſt. alter q̄dē mathematicus, ad quē ſufficiūt duo, vt ſit corpoꝝ, ⁊ ꝙ illa ſil' habeāt vltima. Phyſicus vero requirit tria, q̄ꝫ ſit corpoꝝ, ⁊ ꝙ eorū vltima ſint ſimul, ⁊ ſint mutuo actiua ac paſſiua. B

Recog̃net ¶ Hactenus de tactu ꝓprie dicto ac pn̄cipal'r, nūc de tactu principaliſſime. Eſt eni duplex tactus. ſ. qui ꝓpe dr̄, ⁊ hic eſt mathematicus, q eſt corpoꝝ, quo corpora ſunt, ⁊ qui ꝓpriſſime ac pn̄cipaliſſime dicit̄, ⁊ hic phyſicus ē, qui eſt corporū, q̄ ſunt apta inuicē agere, ⁊ pati (inquit) Q̄m autē poſitio q̄dem ineſt his q̄buſcunqꝫ ⁊ locus ineſt, differentia aūt pn̄a loci eſt ſurſum ⁊ deorſum, q̄ ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ ſunt talia de nūero oppoſitorūꝫ, dixit aūt [pn̄a] qm̄ cęterę differētię. ſ. aū, retro, dextrū, ⁊ ſiniſtrū, nō ſunt primę loci dr̄ię, ſed in habitudine ad nos, graue eni dicit̄ dextrū vel ſiniſtrū, aū vel retro nō primo ac ſimpl'r, ſed reſpectu habito ad nos. Ex his duobꝰ cōcludit ꝙ oīa inuicem tāgētia habeant grauitatē, aut leuitatē, aut ambo, aut alterū. Dixit aūt, aut ambo, aut alterū ſm̄ Alexā. ꝑꝑ cęlū, q̄d tangit ignē, ⁊ tñ nec eſt graue nec leue. Vel hoc dixit (vt Philoponus inq̄t) ꝑꝑ extrema el'nta, q̄ alteruꝫ tm̄ habēt. ſ. aut grauitatem, aut leuitatē. Intermedia vō vtraqꝫ. ſ. q2 aer eſt grauis, ⁊ leuis, ⁊ aq̄ ſil'r. Q2 ſi ꝑꝑ cęlū hęc dixit, tū cū dixit, inuicē, intelligendum eſt alterū ſub altero, nā cęlū tangit ignē, ⁊ agit in ipſūꝫ, ⁊ nō ecōtrario. Si naūt hęc dixit ꝑꝑ el'nta media, ⁊ extrema, tūc ꝑ verbū inuicē, intellexit reciproce, q2 alterū tāgit alterum ⁊ econtrario paſſiue ⁊ actiue. Q2 ſi oīa tāgētia grauitateꝫ hn̄t, ⁊ leuitatē, cū talia (vt inq̄t) paſſiua ſint, ⁊ actiua, cōcludet̄, ꝙ hęc tangere apta ſunt inuicē, quoꝝ diuiſis magnitudinibus, ſimul vltima ſunt, exn̄tibus motiuis ⁊ actiuis, atqꝫ mobilibꝰ ⁊ paſſiuis adinuicē. Accepit aūt Ariſt. (vt Philoponꝰ inquit) ꝙ oīa grauia ⁊ leuia paſſiua ſint. ⁊ actiua, nō rōne, ſed tāq̄ꝫ ꝑ ſe motum ad ſenſum. Quare phyſico tactu ſeſe tāgūt, q̄cunqꝫ corpora diſtincta actiua ⁊ paſſiua mutuo exn̄tia, vltima habēt ſil'. C D

Dubō Philoponi. ¶ Sꝫ dubitat Philoponus qm̄ nō videt̄ verū, ꝙ q̄cūqꝫ poſitionem ⁊ locū hn̄t, ſint ſurſuꝫ vel deorſuꝫ, nā q̄ ſunt intra ſphęricā regionē, poſitionē ⁊ locū habēt, ⁊ tñ nullum eoꝝ eſt, aut ſurſum, aut deorſum.

2º dubō. ¶ Pręterea. Dubito ego, nā q̄ hn̄t poſitionē ⁊ locū nō oportet, vt ſint grauia, vel leuia, vel vtraqꝫ, qm̄ ſm̄ Pithagoricos ⁊ Platonicos mathematica corpora poſitionē ⁊ locū hn̄t, q̄ nec grauia, nec leuia ſunt. ¶ Ad primā rn̄det Philoponus multipl'r. ꝑ negando cęleſtia corpora ſe tangere. nā lꝫ ſint imediata, nō tñ ſe tangunt, q̄ reſpōſio friuola eſt. Diximꝰ eni cęleſtia corpora ſe tangere tactu ꝓprię dictu, qm̄ ſunt corpora actu diuerſa, quoꝝ vltima ſunt ſimul. 2º ꝯcedit illa ſe tangere. Verum ait illa inuicē nō agere ⁊ pati q̄ reſponſio etiam nulla eſt, qm̄ Ariſt. vult ꝓbare ꝙ q̄cunqꝫ ſe tāgūt, agunt ⁊ patiunt̄, ⁊ ſic reſponſio petit pn̄m. 3º reſpōdet, ꝙ Ariſt. velit cęlū eſſe vnū corpus, q̄d nec ipſūꝫ, nec ſuę ꝑtes poſitionem vel locum hn̄t, accipiendo locū ꝑ termino exterius cōtinēte, nam extra cęlum nihil eſt. vel tandem dici poteſt ꝙ Ariſto. accipit poſitionē ⁊ locū arctius ꝑ loco ⁊ poſitione corporū generabiliūꝫ, ⁊ corruptibilium. qui ꝓprie eſt ſuperficies corporis continentis qualitate cōſeruatiua affecta, ⁊ ſic de loco hic loquit̄ cōtractius q̄ꝫ in proximo textu. Per idem ad noſtrā dubitationem, nam mathematica corpora ſunt in loco ⁊ poſitione, accipiēdo locū quantitatiue, vt dixit Philoponus, legēda aūt ſic ſunt verba, qm̄ autē poſitio q̄deꝫ. ſ. quātitatiua ⁊ qualitatiua ineſt his oibꝰ, q̄bus ⁊ locus q̄litatiuus ⁊ quātitatiuus ineſt. Dr̄ia autē prima loci. ſ. quantitatiui, ⁊ qualitatiui ſunt ſurſum ⁊ deorſum, ⁊ ſic cęlum per hęc excluditur. E F

Anti.c.129 ¶ Quoniam autem mouens nō ſimiliter mouet quod mouetur, ſed hoc quidem neceſſe eſt motum ⁊ ipſum mouere. hoc autem īmobile exiſtens, manifeſtum eſt ꝙ in faciente dicimus ſimiliter. Etenim mouēs facere aliquid inquiūt, ⁊ faciens mouere.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Quoniam vero mouens. nō ſimiliter mouet mobile. Sed alterum quidē neceſſario motuꝫ. ⁊ ipſum mouet. Alteruꝫ vero īmobile exiſtēs. manifeſtum ꝙ in agente ipſo ſimiliter dicimꝰ. nam ⁊ mouens, aliquid agere aiunt. atqꝫ agēs ipſum mouere. G

Com̄. 129. ¶ Tractaturus Ariſto. q̄ōnem ſiue cuiuſdā q̄ſiti ſolonem vꝫ. vtrū oē mouens agat, moueatqꝫ ꝑ cōtactuꝫ, ⁊ rurſus vtrū oē agens ꝑ ꝯtactū agat. Primo accipit inter agens ⁊ mouens ꝯuenientiaꝫ. Scd̄o differētiā. Tertio rem ꝓpoſitā declarat (inq̄t) Q̄m vō mouens nō ſil'r mouet mobile, cui applicatū eſt. Sed alterū eſt mouens, q̄d neceſſario quidē motū ⁊ ipm̄ mouet. hoc eſt q̄d in mouendo mouet̄, vt ſunt motores phyſici, ⁊ corporei. Alterū vō imobile exiſtēs. hoc eſt q̄d in mouēdo nō mouet̄. manifeſtuꝫ ꝙ in agente ipſo. ſil'r dicimꝰ. Cuius cāꝫ ait. d. nā ⁊ mouēs aiunt agere aliq̄d atqꝫ agēs ipꝫ mouere.

Dubō. ¶ Sꝫ dices. quę eſt vis huius rōnis? Rn̄ſio. ¶ Rn̄deres ꝙ eſt vis ſyl'i ſic. in mouētibus aliq̄d eſt mouēs ꝙ in mouendo mouet̄. aliq̄d q̄d in mouēdo nō mouetur. ſed agēs eſt mouēs. igit̄ agēs eſt duplex. q̄d agēdo patit̄, ⁊ q̄d agendo nō patit̄. H

Replica. ¶ Sꝫ ꝯ. ex puris particularibus nihil ſequitur. modo ambę ſunt particulares.

Solo. ¶ Dici pōt ꝙ ſunt reducibiles ad vniuerſales hoc modo. in omnibus mouentibus eſt aliquod primum immotum. Omnia agentia ſunt mouentia. igitur in omnibꝰ agentibus datur primum nō patiens.

Recog̃net ¶ Vt Placet Philopono, Ariſto. hic mouet. q. vt ex eius ſolone refellat quādaꝫ poſitionē falſaꝫ de ipo facere, cōponit̄ ergo q̄ſtio ſic, in mouentibus eſt aliq̄d mouens, q̄d mouet imobile. faciens eſt mouens. ergo in facientibus eſt aliquod faciens, quod non patitur.

Anti.c.130 ¶ Sed tñ differūt, ⁊ opꝫ determinare. Non eni poſſibile eſt mouens, omne facere, ſi quideꝫ fa

I cere opponamus patienti. hoc autẽ, quibus motus paſſio. paſſio autem eſt ſm q̄ alteratur ſolum. verbi gratia. calidum ꝛ album. ſed mouere, in plus eſt ipſo facere.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Veruntamen differunt, atq; id determinare opꝫ. Non enim poteſt omne mouẽs agere. Siquidem agens referimus ad patiens. Hoc vero eſt in quibus motus ipſe paſſio eſt. Paſſio vero ꝑut alteratio eſt ſola. veluti album, ꝛ calidũ. itaq; mouere in pluribus eſt ipſo agere.

Coñ. 130 ¶ Nunc differẽtiã inter mouẽs ꝛ agẽs, motũq; ꝛ actiõeꝫ accipit. ꝛ ingt. Verũtñ differũt, atq; ſubaudi differentiã illam determinare opꝫ. Nõ enĩ poteſt oẽ mouẽs agere.
K Siqdẽ agẽs referimus ad patiẽs. vbũ referimus grece eſt antitheſomen, latine opponimus. verũ hic trãſtuli referimus, q2 relatiua etiam oppoſita ſunt. capiẽdo igitur agẽs vt refertur ad patiens, ſic nõ oẽ mouẽs eſt agens. Qð declarat. d. Hoc vero. ſubaudi agẽs relatum ad patiẽs eſt, in qb⁹ motus ipſe paſſio eſt. hoc eſt vbi idẽ ẽ motus, ꝛ paſſio. Paſſio võ ꝑut alteratio ẽ ſola, veluti albũ, ꝛ calidũ. Et ſic patiẽs relatum ad agẽs eſt alterabile tñ. ꝛ agens relatũ ad patiens eſt alterãs. Et actio, ꝛ paſſio ſunt, vbi mot⁹ eſt alteratio tñ. Propter qð infert. Itaq; mouere in pluribus eſt ipſo agere. Deus. n. mouet, ꝛ non agit actione quę ẽ alteratio, qm̃ quidẽ oẽ agens ꝓprie in agendo repatiatur. Ubi tamẽ agere pro efficere, ꝛ actio pro efficientia acciperentur, forſitan agens eſſet in plus ipſo mouente, vt in metaphiſica dictum eſt.

Recognes ¶ Scðm Philoponum hic reſpondet, ꝛ qdem ad materiam, nã vult q̄ differũt mouere ꝛ facere, qm̃ mouere ẽ
L in plus facere võ in minus, ꝛ ideo oẽ faciens mouet, non aũt opꝫ vt oẽ mouens faciat. ꝓbat autẽ hoc ex oppoſito ipſi facere. f. ex ipſo pati, pati enĩ eſt ſm qualitatẽ mutari, vt albe fieri aut calefieri, ꝛ ſimplr̃ alterari ſm q̃litateꝫ. Oꝫ ſi pati eſt alterari ſm q̃litatẽ, facere erit ſm qualitatem alterare vel mutare. At mouere nõ eſt alterare vel mutare ſm qualitatẽ. Cęleſte enim corpus mouet, ſm locũ, ꝛ tñ nõ in paſſionẽ ducitur. ergo in plus eſt mo-
An mũdus ſit factus a deo. uere, q̃ꝫ facere. h ad maiorem. Ad formã vero dici põt negãdo maiorem, non enim oẽ mouens mouet imobile, ſed ſolũ primũ mouẽs. Ex hec loco colligit Philoponus, cauſam ꝓpter quã Ariſtoteles negauit deum feciſſe mundũ,
Nõ q̃ Philopon⁹ vide infra. qm̃ ſi feciſſet eũ, ſm qualitatẽ mutaſſet ipſuꝫ. Veruꝫ (vt Philoponus inquit) lꝫ deus nõ fecerit mũduꝫ, ipm̃ tñ ꝓduxit ꝛ creauit ſm Ariſto. pꝫ (vt inquit) quia nõ põt dici
M deus ꝓprie facere, ſed creare mundum.

Anti. c. 131. ¶ Illud igitur manifeſtũ eſt, q̄ eſt quidem vt motiua, mobilia tãgãt. eſt aũt ꝛ vt nõ. Sꝫ determinatio ipſius tangere vl'r quidem eſt poſitionẽ habentium, ꝛ huius quidem motiui, huius autem mobilis, adinuicem autẽ motiui ꝛ mobilis, in quibus exiſtit facere ꝛ pati.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Illud igit̃ manifeſtum eſt, q̄ eſt qdem. vno mõ motiua mota tãgere iam. alio vero modo nõ eſt. Verũ determinato tactu ſimpliciter qdẽ, qui eſt habẽtium poſitionem, atq; hui⁹ qdẽ motiui, illius moti. Motiui aũt ꝛ moti. vꝫ. adinuicẽ, in qb⁹ agere erit, ꝛ pati erit.

Coñ. 131. ¶ Accedit ad tertiũ qð ꝓpoſitũ erat. vꝫ. an oẽ mouẽs motum moueat. ꝛ an per ꝯtactũ, ꝛ an ſe tãgentia agãt ꝛ patiãtur. Et primũ qð infert eſt, q̄ vno mõ q̃dã motiua mota tãgunt, ꝛ ſic tãgẽdo mouẽtur, q̃dã võ nõ. ſed mouent ꝛ nõ mouent, queq; tãgũt, ꝛ nõ tãgũtur. Exẽplũ pmi. intelligentię imotę mouent. Et hę tãgũt intactę Exemplũ ſecũdi. elementa mota mouẽt. hęcq; tãgũt ꝛ tãgunt. Declarat tñ q̃ agẽtia repatiunt cũ tãgũt. d. verũ determinato tactu ſimplr̃ (qð grece eſt catholu, latine etiam vl'r) q eſt habẽtiũ poſitionẽ, vt corporũ, atq; huius qdẽ motiui. Illius võ moti, motiui autẽ ꝛ moti. vꝫ. adinuicẽ, concluditur q̄ in qb⁹ agere erit. ꝛ pati erit. Et ita vult q̄ omne mouẽs tangendo per propriam cõtactus definitionem, in mouendo ꝛ agendo repatit. At tactũ accipiendo metaphorice, aliquod eſt mouens per tactuꝫ, qð nec tangitur nec mouetur. Hoc eſt primum.
N

Recognes ¶ Redit nunc ad ſermonẽ (vt inquit Philoponus) eorũ, q̃ ſe tangũt, ꝛ innuit hãc diſtõnẽ, q̄ eoꝝ, quę mouẽt, quędã cũ mouẽt, mouent. q̃dã aũt mouẽt, ꝛ non mouentur. tũc vult, q̄ in his q̃ mouẽt, ꝛ ab his mouent, quę mouẽt, tactus eſt, in his võ q̃ mouẽt, ꝛ ab his nõ mouentur, quę mouẽt, tactus ꝓprie non eſt, nã (vt Philoponus inquit) neq; imago, neq; cõitũ, q̃ aĩam mouẽt, tangũt ꝓprie ipſam, qm̃ neq; ab aĩa mouentur. ¶ Preterea. Alia rõne hęc non ſe tãgũt, qm̃ nõ hñt vltima, ꝑ quę aliq̃ dicunt ſe tangere. Cum igit̃ dixit nõ in oĩbus eẽ tactũ, quę mouẽt, determinat in quibus eſt, ꝛ (vt Philoponus inquit) Ariſto. innuit tria ſignificata ipſius tãgere. pmum qdẽ cõſſimuꝫ. f. eorũ, q̃ poſitionẽ hñt, quo ꝛ mathematica, ꝛ celeſtia tangere ſeſe dicuntur, ꝛ etiã ea, q̃ hic ſunt. In hoc ſignificato Philoponus vult ẽt lineas dici poſſe ſe tangere, qm̃ poſitionẽ habẽt. Alexander hoc negat, q2 velnit poſitionẽ ꝛ locũ idẽ eſſe. nã Ariſto. inquit, in mathematicis locũ ꝛ poſitionẽ idẽ eſſe, ꝛ de hoc ſignificato locutus eſt 5° phyſicoꝝ. cũ dixit ea ſe tangere, quoꝝ, vltima ſunt ſimul. 2° mõ dicit̃ tactus eorum, quoꝝ alteruꝫ mouet alterum, ꝛ ſic cęlũ tangit ſubalternaria, q2 mouet illa Mathematica võ hac tactus ſpẽ non ſe tãgunt. 3° dicit̃ tactu coꝝ q̃ adinuicẽ agũt ꝛ patiunt, ꝛ ſic nec cęleſtia tangunt hęc, nec mathematica (inquit.) Sed determinatio ipſi⁹ tãgere vl'r quidẽ eſt poſitionẽ habentiũ, ꝛ hoc eſt primũ ſignificatũ, ꝛ huius quidẽ motui, huius autem mobilis, ꝛ hoc eſt 2m, adinuicẽ antẽ motiui ꝛ mobilis, in qb⁹ eſt facere, ꝛ pati, ꝛ hoc eſt 3m. Pꝫ ergo (vt Philoponus ingt) q̄ ab initio de actu indeterminate Ariſto. loquit̃. hic aũt determinate. Sed queres vtrũ quodlibet hoꝝ ſignificatorũ dicat̃ tactus ꝓprie, dðm q̄ ſic, verum tactus eſt ꝓprie: magis proprie, ꝛ propriſſime, vt patet ex verbis Ariſtotelis, ꝛ poſtea dicetur.
O
P

¶ Eſt igitur vtplurimũ, tactũ id qð tangit tangens. Eteni mouẽt, mota oĩa fere q̃ in ꝯſpectu noſtro ſunt. qbus neceſſe ẽt videt̃, tactũ tãgere qð tãgit. Eſt ãt, vt inqmus aliq̃n, mouẽs tãgere ſolũ id qð mouet̃. qð aũt tangit̃, nõ tangere qð tãgit. ſed q2 mouẽt mota homogenea, neceſſe videt̃ eſſe qð tangitur tangere. Anti. c. 132
Q

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Eſt quidem igitur vt frequenter tactam reꝫ, ipſam tãgenteꝫ tãgere. Nã ꝛ mouet mota fere cuncta, q̃ impedimẽto ſunt, qbus ꝛ neceſſario vꝫ rẽ tactã tãgẽtẽ tãgere. Eſt võ vt dicim⁹ raro motiuum tãgere motum ſolum. rem tactam vero nõ tangere tangentem. verũ q̃ mota mouent cũ eiuſdem ſint generis, de neceſſitate videtur eſſe, vt res tacta tangat.

¶ Cõcludit

A ¶ Cõcludit nũc q̄ vt in pluribus res tacta tãgit rem tangẽtem, vtens ſyll'o hoc. Omnia mota mouẽt fere. tacte
Coñ. 132. res ſunt motę. igit̃ oẽs tactę res fere tangũt (ingt) Eſt qdem igitur vt frequenter tactã rẽ ipſam tangentẽ tãgere. Hęc eſt ſyll'i ꝯcluſio. Adijcit maiorẽ. d. nã ꝛ mouẽt mota fere cũcta, quę impedimẽto ſunt. grece eſt empo don. apud aliquos latine eſt quę in noſtro cõſpectu ſunt. nam ꝛ hęc ſunt elemẽta, q̃ ſunt in nr̃o ꝯſpectu. qa ĩfra ſphęrã cęleſtem. ꝛ quę ſunt nobis ĩpedimẽto, q2 per illa corrũpimur ac impedimur. Quibus ꝛ neceſſario videt̃ rẽ tactã tangentẽ tãgere. Si igitur vt in pluribus quideꝫ res tacta tãgit. Deinde accipit ad idem ſcðam partẽ ꝯnis. d. eſt võ vt dicim⁹ raro, ſiue magis iuxta grecũ aliquãdo, motiuũ tãgere motũ ſolũ. Rem tactã vo nõ tangere tangẽtem. q2 ſolũ hoc in celeſtibus videt̃. quaſi tãgẽs tertiam partẽ ꝯcluſionis. d. verũ q̃ mota cum eiuſdẽ ſint gñis, de neceſſitate videtur eſſe, vt res tacta tãgat. Eſt igitur to-
B ta ꝯcluſio, vt in pluribus oẽ tactũ tãgit. vt in paucioribꝰ tactũ nõ tãgit, vt in oĩbus tactũ tãgit, in qbus gen⁹ materię eſt cõe. Primũ pꝫ, q2 plura ſunt elementa. Scðm pꝫ, q2 cęleſtia pauciora ſunt. Tertiuꝫ pꝫ, q2 omnia genere ꝛ materia conuenientia tanguntur ꝛ tãgunt, agũt ꝛ patiũtur, mouent ꝛ mouẽtur. Et hoc erat 2m principale.

Recognes ¶ Cũ dixit de his, q̃ ꝓprie tãgũt, nũc (vt Philoponus inquit) vult loqui de rebus ipſis tactis (ꝛ ingt) Eſt igit̃, vtplurimũ, tactũ id, qð tãgit tãgẽs hoc eſt, ꝑ maiori parte res tacta eſt, q̃ tãgit reꝫ tãgentẽ. Affert cãm (ꝛ ingt) ꝛ. n. mouẽt mota oĩa fere quę in cõſpectu noſtro ſunt. f. el'nta, quib⁹ neceſſe ẽt videt̃, vt oẽ elemẽtũ tactũ, tãgere reꝫ, q̃ ip̃m tãgit. Dixit aũt fere, qm̃ nec imago, nec cõitũ quę aĩam noſtrã tãgunt ſaltẽ improprie, tãgunt̃. vel dixit fere ꝓpter el'nta ꝛ cęlũ, nã el'nta ſunt res tactę a cęlo, ꝛ in noſtro ꝯſpectu exiſtẽtia, ꝛ tñ nõ tãgunt cęlũ. Scðo mõ res tacta eſt, quę tãgit̃ ab illa, ꝛ illã nõ tangit, ꝛ hoc eſt ꝑ minori pte, qm̃ eoꝝ, q̃ in noſtro cõſpectu ſunt, pauca ſunt, q̃
C tãgunt̃, ꝛ nõ tãgant, qm̃ ſolũ el'nta reſpectu cęli (inquit) Eſt aũt, vt inquimus, aliquando ſiue de raro mouẽs tangere ſolum id, quod mouet̃, qð aũt tangitur, non tãgere quod tangit. Deinde 3° in oĩbus ait rem tactã tangere rẽ tangẽtem, quando ſunt homogenea, ꝛ ꝑ homogenea (vt Philoponus inquit) vno mõ intelligere poteſt, eiuſdem materię, alio modo vel eiuſdem gñis corporis. Hęc ſatis in cõmentarijs expoſita ſunt.

Anti. c. 133. ¶ Quapropter ſi qd mouet ĩmobile exiſtẽs, illud qdem tanget quod mouetur, illud autem non. Inquimus enim aliquando triſtanteꝫ tãgere nos, ſed nos non eum.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Quare ſi quid mouet ĩmotuꝫ exiſtens, fiet vt aliquid quidem ſolũ rem tangat motã. Aliud vero minime. nã interduꝫ dicimus triſtantem
D noſipſos tangere. Contra vero minime.

Coñ. 133. ¶ Ex oĩbus his ꝯcludit tãdem rẽ tãgentẽ eſſe aliquam, q̃ tãgat tñ. aliquã quę ꝛ tangit ꝛ tãgit̃. Motor qdẽ exiſtẽs ĩmotus, tãgit intactus. Motor võ motus tangit tactus. quod exemplo teſtat̃. nam cõtriſtans interdũ nos męrore tangit. At contra nos ipſum minime. ¶ Animaduerte q̄ verbũ illud ſolũ, nõ eſt in codicibus grecis, ſed ad ſenſus expreſſionem adieci. Itemq;. contra vero minime, non ſic grece eſt, ſed ſic ſonat, ideo ſic tranſtuli.

Recognes ¶ Dubitat Philoponus, q2 tactũ dr̃ ad cõuertẽtiã. ergo nihil põt tãgere, quin tãgat̃, nec aliqd tangi quin tãgat. Reſpondet tactum ꝛ tangens dici ad conuertentiã quãdo ꝓprie accipiũtur, ꝛ ſic ſuperius locutus eſt. At fuſius poteſt aliquid eſſe tãgens, quod non tãgitur. verba textus ex commentarijs patent.
E

Anti. c. 134 ¶ De tactu igitur qui in naturalibus, determinatum ſit hoc modo.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ De tactu quidem igitur. co. vꝫ. qui in naturalibus, hoc ſi determinatum modo.

Coñ. 134. ¶ Quę de tactu in rebus nãlib⁹ dixit, nũc epilogat, q̃ patent.
Qð ſi oẽ agẽs agat ꝑ ꝯtactum. ¶ Sed circa hęc q̃rũt recẽtiores vtrũm oẽ agens agat ꝑ cõtactuꝫ. Et q̄ nõ, arguũt. Primo, q2 magnes ferruꝫ trahit, nec tñ ip̃m tãgit. Scðo, cęlũ agit in cẽtro terrę. vbi nullus adeſt tactus. Tertio, ſtellę in genituris imprimũt affectiones, tã. vꝫ. ad actiones q̃ꝫ ad externa, q̃ꝫ
Põ Alex. ad valores. Et tñ nõ tãgũt nos. ¶ Alexãder aphrodiſi⁹ tenet aliqð eẽ agens phyſicũ corporeũ, atq; quãtũ agere poſſe in aliqð, nec ipſuꝫ tãgẽdo, nec mediũ interceptuꝫ. ¶ Qð ꝓbat ꝑ̃. q2 ſolis ſtella calefacit ignẽ propria ſua in
F ſphęra, ꝛ tñ orbes medios minime. ¶ Scðo. q2 piſce qui latine dr̃ torpedo, a barbaris mortificator, man⁹ ſtupẽt piſcatoris, quas nõ tãgit, ꝛ tñ nec rhete ſtupet. Oꝫ ſi ꝯ ipſuꝫ Ariſto. adducat̃, qui ait oẽ agẽs corporeũ agere ꝑ cõtactũ. Rñdet ipſe, verbũ Ariſt. eſſe intelligẽdũ vt iacet. nã ipſe verificat illud ſolũ in el'atis, vel ipſis, q̃ per q̃litates agũt elemẽtarias, quo. vꝫ. mõ nec ſolis ſtella, calefa-
corollaria cit, nec ſtupore qd ſtupet. ¶ Ad cuius ẽt poſitionẽ ſeq̃t pmo aliqð agẽs poſſe in diſtãs agere, nõ agẽdo in ꝓpinquum. Iteq; aliqð eſſe agẽs, qð nõ fortius agit in ptẽ ꝓ-
Opiniones. Them. Auer. pinquã, q̃ꝫ remotã, vt intelligẽti pꝫ. ¶ Sꝫ cõtra hãc poſitionẽ arguit Themiſtius, ꝛ Auer. 2° cęli. cõ. 42. ꝛ poteſt argm ſic formari. Oẽ mouẽs opꝫ eſſe ſimul cuꝫ moto, vt 7° phyſicoꝝ demõſtratũ eſt. Sꝫ oẽ agens eſt mouens, vt in l'ra diximus. Igit̃ oẽ agẽs opꝫ eſſe ſimul cuꝫ eo in quo agit. ¶ Tũc reſpõdet ad argumẽta Alexãdri. Ad primũ rñdet Auer. nõ ſolẽ ipſuꝫ calefacere, ſicut nec oculus videt. ſed hõ oculo videt. ꝛ cęlũ totũ ſole calefacit. Mõ cę-
C lum tãgit ignẽ, lꝫ ps qua agit, eũ nõ tangat. Silr̃ nõ opꝫ agens qð agit ꝑ ptẽ, vt illa ps agat in ptes totius priores paſſo. cũ illa pars nõ ſit qð agit. ſed quo totuꝫ agit in paſſuꝫ. ¶ Ad 2m rñdet Themiſtius q̄ mortificatore ſtupet manus mediãte rhetę, qð nõ ſtupet. ſed bene aliqua qualitate afficit̃, q̃ in rhete nõ eſt ſtupor. in manu võ ſtu-
corollaria por eſt. ¶ Ad quã poſitionẽ ſequitur nullũ agẽs phyſicũ agere poſſe in remotũ, qn in ꝓpinqua agerit. vñ ꝛ Auerroes 2° de aĩa. cõmẽ. 34. ꝓbat ſi vacuũ eẽt inter oculos ꝛ viſile nõ poſſe fieri viſionẽ. nã viſile agit in diaphanuꝫ lucidũ intentionẽ coloris, qð diaphanũ a tali intentione actuatũ agit in partẽ proximaꝫ. ꝛ illa ſic actuata agit ſibi in ſibi ꝓximã, ita vt tãdẽ ad oculos veniat. Nõ tñ opꝫ vt agens nãle agat fortius in partem ꝓpinquã q̃ꝫ in remotã. nã ignis ferrũ diſtãs calefacit magis q̃ꝫ aerẽ medium.
H An agens nãle fortiꝰ agat in ptẽ ꝓpinq̃ꝫ q̃ꝫ i remotã. ¶ Sed dices. pono q̄ ſit paſſum vniforme, ꝛ cętera ſint paria, vtrũ agẽs nãle fortius, ꝛ citius agat in partẽ ꝓpinquã q̃ꝫ in remotã. Sorticolę ac ſophiſtę q̄ ſic. ꝓbãt. Primo, q2 agens melius applicat̃ parti proximę, q̃ꝫ remotę. Secũdo, q2 actio in remotuꝫ ꝓcedit debilitãdo. vt pꝫ ꝑ experiẽtiã. ꝛ rõ eſt tacta in eo qð modo dixi de viſione. Igit̃ in ꝓximũ, cũ nulla ſit debilitatio fortius agit. Tertio, agens nãle agit ꝑ cõtactũ. ſed fortius tangit partẽ ꝓpiorem, q̃ꝫ remotiorem. Igit̃ fortius agit ꝛ citius in pteꝫ ꝓpinquaꝫ, q̃ꝫ remotã. ¶ Sꝫ hęc poſitio cõtradicit peripateticis, ꝛ maxime Auer. q de quolibet gñato ponit minimũ ꝛ maximũ. qð eẽ nõ poſſet, niſi agẽs ęq̃ cito. ęqueq; fortiter ageret in ꝓpinquam, ſicut in remotã partem.

¶ Propterea ad argumẽta. Ad primũ diceret Auerroes q̄ intra ſphęrã minimi ęque bñ applicat̃ toti, ꝛ cuilibet

I parti,lꝫ extra ſpherã illius,non eque. ¶Ad 2^{m} concedo actionẽ in remotũ,vltra.vꝫ.ſpherã paſſionis minimi ꝓcedere debilitãdo. At itra ſpherã eius eq̃lis eſt ꝓceſſus. ſi ꝓceſſus dici põt,quãdoq̃deꝫ ſit actio ſubita. ¶Ad 3^{m} ꝑ idem diceret ꝙ intra ſpherã minimi lꝫ nõ tãgere parteꝫ remotã,tñ q2 intra ſpheram eſt minimi,eque fortiter agit in propinquam,ſicut in remotam.

¶Nũc ad rõnes. Ad primaꝫ rñdet Auer. 7° phy.cõ.10.ꝙ magnes imediate alterat mediũ,qđ affectũ alteratione magnetis alterat ferruꝫ,qđ affectuꝫ ab illa mouet ſe ad illũ. ¶Ad 2^{m} reſpõſio eſt eadẽ. ¶Ad 3^{m} ſolutio pꝫ. ſtelle enim agunt in genituram qualitates que ſunt impetus ſiue propoſitiones. Et has agit in medio veruꝫ in medio non ſunt impetus. In genitura vero ſic,vt patuit de ſtupore. Hec de tactu.

K
Recogñes. ¶Dixit enĩ ipſe ꝙ tactus eſt de his,q̃ multifariã dicunt̃, tactus,qui ꝓpriiſſime dr̃,in nãlibus eſt. Meminit ẽt de tactu nõ nãli,Tuꝫ de eo, qui in mathematicis, Tum ẽt de eo,qui eſt in his,q̃ tãgũt,⁊ nõ tãgunt̃,q̃ nõ nãliter tangunt,imo potiꝰ(vt inq̃t Philoponus)non ꝓprie tãgũt, hoc eſt nõ ꝓpriiſſime. Aiaduerte ꝙ oẽs tactus ſignificationes Ariſt.appellauit p̃ncipales,ſiue ꝓprias,accipiendo ꝓprie ⁊ p̃ncipal'r pro eo qđ nõ eſt ſm accñs,tñ prima ſignificatio lꝫ nõ ſit per accidens,eſt fuſe dicta,2a vo p̃ſſior,tertia ꝓpriiſſima,⁊ h̃ pacto potes inter dicta Ariſt. ⁊ Philoponi ponere ꝯcordiã.
Nõ vnica i ꝯmẽtariis. Dilucidaº. q̃onis. ¶Querit̃ in cõmentariis, vtrũ oẽ agẽs agat ꝑ cõtactũ.vbi inducunt̃ opiniones, ⁊ rõnes hincinde. ¶Verũtamẽ breuibus qđ h̃ pacto põt dilucidari,ꝙ vel q̃rit̃ de faciente,vel de agente,ſi de faciente dõm eſt,oẽ faciẽs facere ꝑ cõtactũ eius, in quod facit,vel medii ꝑ qđ facit,⁊ hoc ꝓprie loquẽdo de tactũ. ſi de agẽte,vel loq̃mur de cõtactu phyſico,vel q̃uis modo,ſi de tactu phyſico,nõ opꝫ,vt oẽ agẽs agat ꝑ phyſicum tactũ.ſi quouis mõ, dõꝫ ꝙ oẽ agens agit ꝑ cõtactuꝫ eius in qđ agit,aut eius per qđ agit,⁊ h̃ ſatis eſt.
L Q2 ſi dicas ſolẽ calefacere,⁊ nõ medias ſpheras,iã pꝫ ſol.ꝙ celum calefacit,nõ ſol vt diximus in cõmentariis. ¶Queres circa ṽba Ariſto.vtrũ q̃libet ſignificatio tactꝰ dicat̃ tactus p̃ncipal'r dictus. Dõm ꝙ tactus trifariã dr̃, pure mathematice,⁊ hic eſt corpoꝝ diſtinctoꝝ, quoꝝ vltima ſunt ſimul,pure phyſice,⁊ hic eſt corpoꝝ diſtinctoꝝ, motiuoꝝ ⁊ motoꝝ,actiuoꝝ ⁊ paſſiuorũ,quoꝝ vltima ſunt ſimul. Eſt ⁊ tactus q̃ſi medius hoꝝ,⁊ hic eſt,corpoꝝ diſtinctoꝝ motiuoꝝ ⁊ mobiliũ,nõ actiuoꝝ ⁊ paſſiuorũ iuicẽ, h̃ quoꝝ vltima ſunt ſil'.⁊ tactus quouis mõ hoꝝ dictus dr̃ principal'r,hoc eſt ꝑ ſe,⁊ nõ per accñs,q̃lis eſſet tactus ꝑ accidẽs pũctoꝝ,vel lineaꝝ. Verũ tactus pure mathematicus dr̃ principal'r,ſiue ꝓprie,tactus medius dr̃ magis ꝓprie,ſiue magis principal'r,tactus vo phyſicus dr̃ propriiſſime atq; p̃ncipaliſſime. ¶Scđo q̃rit̃, vtruꝫ aliqđ corpus poſſit tãgere aliud corpus,⁊ nõ tangi ab illo, vr̃
M ꝙ nõ q2 tactus eſt relatio.g̃ nõ põt corpus tangere corpus,quin ab eo tangat̃. Dõm ꝙ non põt corpus tangere corpus quin ab illo tangat̃,ſed nõ eadẽ ſpecie tactus. Celuꝫ eniꝫ tãgit ignẽ duplici tactu.ſ.mathematico,⁊ medio. At ignis tãgit celũ ſolum tactu mathematico. ¶Tertio querit̃,vtrũ incorporeũ poſſit tangere corporeũ ⁊ nõ tãgi,videt̃ ꝙ ſic,q2 deus tãgit orbem, ⁊ non tangit̃ ab orbe. Amplius cõuitiũ tangit nos ⁊ ipm̃ nõ tangimus. vno mõ dici põt,incorporeũ nõ poſſe tãgere corpus,qm̃ nec tactu phyſico,nec mathematico,nec medio oĩs enim tactus eſt,corpoꝝ,quoꝝ vltima ſunt ſimul. ¶Ad argumẽta dõm,ꝙ nec deus tãgit celũ,nec cõuitium tangit aiam tactu hic deſcripto,ꝙ ſi Ariſto.dicat oppoᵐ,illud eſt dictũ gr̃a exempli. Vel poſſet dici ꝙ incorporeum põt tãgere corpus tactu medio,qm̃ põt illđ mouere, ⁊ tñ nec tactu phyſico,nec mathematico,ſed medio. Cõtra autẽ nulla tactus rõne,qm̃ mouet̃ tñ,⁊ nõ mouet,⁊ cum dr̃ oĩs tactus eſt corporũ,ſm hãc reſponſionẽ,opꝫ dicere ſolum extremos tactus.ſ.mathematicũ ⁊ phyſicũ eſſe corporũ, mediũ vo,non opꝫ,ſed ſatis eſt, vt ſit motiuorum ⁊ motorum. Melior tamen eſt prima reſponſio. N

Anti.c.135 ¶De ipſo autem facere ⁊ pati,dicendum deinceps. Suſcepimus enim a prioribus, ſubcõtrarios adinuicem ſermones. Multi eniꝫ concorditer hoc dicũt,ꝙ ſimile quidem a ſimili omne impaſſibile eſt,ꝓpterea ꝙ nõ magis actiuũ q̃ꝫ paſſiuũ ſit alterum altero.oĩa enĩ, ſimil'r exiſtunt hec ſimilibus. Diſſimilia aũt ⁊ differentia,facere ⁊ pati adinuicem nata ſunt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶De actione vero ⁊ paſſione dõm deinceps. Accipimus aũt a prioribus ſubcõtrios inter ſe ſermones. Plurimi quidem eniꝫ dicũt hoc concorditer ꝙ.vꝫ.nullũ ſil'e quidẽ patitur a ſimili. Cũ nõ alteꝝ altero actiuum magis ſit q̃ꝫ paſſiuũ. Exiſtunt.n.hec oĩa ſil'r ſil'ibus. diſſil'ia vo ⁊ differentia apta ſunt inuicẽ agere ⁊ pati. O

Com.135. ¶Agere grece piein dr̃.pati vero paſchein,hactenus de tactu,nũc de agere patiq; ꝓponit. Eſt.n.oĩs miſtio actio ⁊ paſſio,non autem oĩs actio ⁊ paſſio eſt miſtio. q̃re de actione ⁊ paſſione prius q̃ꝫ de miſtura.de actione ⁊ paſſione apud veteres ſunt due poſitiões cõtrarie. p̃ma.nullũ ſil'e patit̃ a ſil'i. Probabãt. Primo,q2 cũ ſint ſil'ia,nõ videt̃ quare magis alteꝝ agat, ⁊ alterũ patiat̃. Scđo,q2 ſimile oẽ generat̃,⁊ exiſtit a ſuo ſil'i igit̃ nullũ ſimile patit̃ a ſimili. P Hec eſt vna poſitio ꝯ̃ria(inquit) De actione vo ⁊ paſſione dõꝫ deinceps,accepimus a p̃oribꝰ qui ꝯ̃rios dixerunt ſermones,ſubcontrarios ſermones, vt videbit̃. Plurimi q̃dẽ eniꝫ dicũt hoc ꝯcorditer,ꝙ.vꝫ. nullũ ſimile q̃dem patitur a ſil'i ſic ſonat textus grecus, lꝫ nõ ſic ſtet. Deinde tangit primã rõnẽ.d.cũ nõ alterũ altero actiuuꝫ magis ſit,q̃ꝫ paſſiuum. Secundo idẽ probat. exiſtũt eniꝫ hec,⁊ ſubaudi fiunt ſimiliter ſimilibus. diſſimilia vero ⁊ differentia,apta ſunt inuicẽ agere ⁊ pati.nõ autẽ ſeipſis eſſe,⁊ fieri. Hec de prima poſitione.

Recogñes ¶Cuꝫ dixiſſet de tactu,nunc diſputat de facere ⁊ pati,⁊ vt eſt eius moris,prius veterũ opiones de facere ⁊ pati exponit,quas(cũ redarguerit)ꝓpriaꝫ ac peculiarẽ adducet. ¶Quo vero ad verba attinet,debes ſcire, ꝙ greci de facere ⁊ pati capl'm ſcribendũ eẽ cenſent, nõ auteꝫ de agere,⁊ pati,nã faciẽs ad patiens refertur,agens vero ad actum. Ideo voluit agere eſſe in plus ipſo facere. multa.n.agunt,que nõ faciunt vt color agit ſpẽm in medio,qui ſpẽm non facit. Lux agit lumen in diaphano, q̃ Q colorẽ aut lumen non facit. verum de noibus non multum eſt curandum. Sunt ergo de facere ⁊ pati due opiniones. Prima q̃dẽ ꝙ faciẽs ⁊ patiẽs ſint ꝯ̃traria. Scđa vo,ꝙ ſint ſimilia. Tertia eſt poſitio Ariſt.que accipit ab vtraq;.ſ.ꝙ ꝑ ꝑte ſint cõtraria,⁊ ꝑ parte ſimilia, ꝯ̃ria q̃dẽ ſm ſpẽꝫ,ac formã. Sil'ia vo ſm genus, ⁊ mãm, nã faciẽs ⁊ patiẽs ſpẽ differũt,⁊ forma,gñe vo ⁊ mã cõueniũt. Qui ergo dixerũt faciẽs ⁊ patiens eſſe ꝯ̃ria,reſpexerunt ad partẽ.ſ.ad ſpẽm,in qua differunt. Qui vero dixerunt eſſe ſil'ia,reſpexerunt ad genus,in quo conueniunt, Ariſtoteles autẽ reſpiciẽs ad totũ.ſ.tã ad genus, q̃ꝫ ad ſpẽꝫ, dixit faciens ⁊ patiens eſſe pro parte ꝯ̃ria, ⁊ ꝑ ꝑte ſimilia(inq̃t) De ipſo aũt facere ⁊ pati dõꝫ deinceps hoc eſt
poſt

A poſt ſermonẽ de tactu. Poſita ac iſinuata intẽtiõe,p̃ q̃d ab antiquis acceperit,iterũ inſinuat(⁊ inquit) Suſcepimus enim a prioribus ſubcontrarios adinuicem ſermones,quatenus ex vna poſitione eoꝝ accepimꝰ ꝙ ſint ꝯ̃ria ſm ſpecieꝫ,ex altera vero, ꝙ ſint ſil'ia gñe ⁊ ſubiecto, hos enĩ appellat ſermones ſubcõtrarios, quatenꝰ pro ꝑte veri ambo ſunt,veluti ꝓpõnes ſubcõtrarie,deinde inſinuatis intẽtione,⁊ eiꝰ opione,accedit ad veteꝝ opiones,vt cõpleat exordium. Eſt ergo p̃ma poſitio,ꝙ faciens ⁊ patiẽs ſint cõtraria(vñ inq̃t) Multi enim concorditer hoc dicunt,ꝙ ſimile q̃dẽ a ſil'i oẽ impaſſibile eſt, ⁊ ſic volunt faciens ⁊ patiens eẽ cõtraria. Q2 auteꝫ ſimile nõ patiat̃ a ſimili.ꝓbat,ꝓpea ꝙ nõ magis actiuuꝫ q̃ꝫ paſſiuũ ſit alterũ ab altero,oĩa eniꝫ ſimil'r exiſtũt hec ſimilibus,que in cõmentariis patent.

Anti.c.136 ¶Etenim quãdo minor ignis a maiori corrũpitur,ꝓpter ꝯtrarietatẽ hoc inquiũt pati. Cõtrarium enim eſſe multum pauco. B

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶Nã ⁊ quando minor ignis a plurimo corrũpitur,ꝓpter cõtrarietatem fieri illud aiũt. Eſt enim plurimum pauco contrarium.

Com.136. ¶Sed cõtra illã poſitionẽ alii inſtabãt.nã ignis paruꝰ a plurimo ignẽ corrũpit̃,vt experiẽtia docet.⁊ tñ ignis paruus,⁊ ignis magnꝰ eiuſdẽ ſunt ſpeciei,⁊ ſimiles. Igit̃ poteſt pati ſimile a ſimili. Rñdent, paruum pati a plurimo ea ex parte qua ꝯ̃ria ſunt,nõ ea qua ſimilia,nã plurimum ⁊ paucum contraria eſſe fatentur.

recogñes. ¶Textus vo iſte debet ſic continuari cum p̃cedenti. diſſimilia autẽ,⁊ differentia,facere ⁊ pati adinuicem nata ſunt.ergo ſupple nõ ſimilia,antecedẽs ꝓbat(⁊ inq̃t) Et enim quando minor ignis a maiori corrumpitur, ꝓpter contrarietatem hoc inquiunt pati,quoniam multũ pauco eſt contrarium. Eſt ergo ſcđa ratio, patiens patitur
C ab aliquo,quatenus eſt illi diſſimile,⁊ contrarium,ergo non quatenus eſt illi ſimile. Antecedens probatum eſt exemplo ignis parui.

Anti.c.137 ¶Democritus autem,vltra alios ſingulariter dixit ſolus.inquit enim idem ⁊ ſimile eſſe faciens ⁊ patiens.nõ eniꝫ cõtingere, altera ⁊ differentia pati abinuicem. Sed ſi altera exiſtentia faciũt aliquid adinuicem,nõ ſm ꝙ altera, ſed ſm ꝙ idẽ aliquid inexiſtit,ſic accidere hoc eis. Que igitur dicuntur,hec ſunt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶Democritus auteꝫ extra alios ſingulariter dixit. Ait enim idem atq; ſimile eſſe, ⁊ agens
D ⁊ patiens. Non enim contingit altera, ⁊ differentia abinuicem pati. Immo ſi diſſimilia entia agunt inuicẽ quicquã. Illud non quatenus altera,ſed quatenus eis cõmune aliquid ineſt, accidere ipſis dicimꝰ. Que quidẽ igitur enarrantur,tot ſunt.

Com.137. ¶Alius ſermo illi contrarius eſt,omne ſimile pati a ſil'i. Probabat autem Democritus iſtud per illud diuulgatum,ꝙ omnis actio fit a ſimili,ob quod Plato ideas cogitur ponere,vt.vꝫ.ſimile a ſimili prodeat. Et cũ opponebatur Democrito nõnulla diſſimilia agere ⁊ pati inuicem.vt calidum a frigido. Reſpondebat,illud eſſe,non quatenus contraria,ſed quatenus ſimilia ac in quodaꝫ cõmune conuenientia,vt dicemus. Sunt igitur duo ſermones inuicem contrarii. Primus, nullum ſimile patit̃ a ſimili. Secundus, omne ſimile patit̃ a ſimili,⁊ de agere etiam ſunt ſemones tales, Primus, omne agẽs agit in ſimile. Secundus, nullum agens agit in ſimile. Que dicit patent. E

¶Secũda vo poſitio eſt Democriti,qui dixit,ꝙ faciens ⁊ patiens ſint ſimilia. Mouetur autem,quoniam ſi contraria faciant ⁊ patiantur,non quo cõtraria,ſed quo ſimilia ſunt,faciunt ⁊ patiuntur. recogñes.

Videntur autem hoc modo dicentes, ſubcontrarios ſermones dicere. Cauſa aũt cõtradictionis eſt qm̃ cum oporteat aliquod totũ inſpicere,partem aliquam dicunt ambo. Anti.c.138

¶Videntur vo hoc modo dicentes ſubcõtraria ſenſu dicere. Cauſa autem cõtradictionis eſt,ꝙ cũ decebat aliquod totũ ſpeculari,partem aliquam dicunt ambo. Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ F

¶Propoſuit Ariſtoteles opiniones antiquorum. Et dixit illas ſub forma cõtrarietatis,nũc eas habere ſenſuꝫ ſubcontrariarum declarat. ¶Vbi animaduerte ꝙ due propoſitiones poſſunt dici ſm materiam cõtrarie,que ſm formam ſunt ſubcontrarie. Vt he,omnis homo eſt albus,nullus homo eſt albus. Ambe eniꝫ he materia ⁊ terminorum poſitura vniuerſales econtrario ſunt,⁊ ſic ꝯtrarie. At ſenſu ⁊ ſignificatione ſiue forma ſunt ſubcõtrarie,quia omnis homo eſt albus,pro quãto omnis ſcytha ẽſt albus,nullus homo eſt albus,pro quanto, nullꝰ ethiops eſt albus.modo he ſub ſenſu ſubcontrario vere ſunt. Sic in propoſito he,omne ſimile patitur a ſimili, ⁊ nullum ſimile patitur a ſimili,terminorum quidem poſitura ⁊ materia,contrarie ſunt,quo in ſenſu nõ ſunt vere. G At ſenſu, forma,⁊ ſignificatione,ſunt ſubcontrarie,vt videbitur. Dicit. Videntur vo hoc modo dicentes ſubcontraria ſenſu dicere. Verbuꝫ illud ſenſu,grece eſt phenesthe,latine apparere,at apparere pro ſenſu ſepe accipitur,vt hic. Reddit cauſam.d. Cauſa autẽ ꝯtradictionis eſt,ꝙ cum decebat aliquod totum ⁊ vniuerſale ſpeculari,⁊ illi ſenſum aſcribere,partem aliquam in ſenſu dicũt ambo illi ſermones. Igitur ſignificatione ſunt particulares.⁊ terminorum poſitura vniuerſales. Com.138.

¶Nunc narrat eius opinionem,nã quecunq; dixit,ſunt de exordio preſentis ſermonis,⁊ dicit, ꝙ hoc modo dicentes videntur ſubcontrarios ſermones dicere,lꝫ verbis dicant contrarios. Q2 autem in re dicant ſubcõtrarios,verbis vo contrarios.probat,q2 reſpicientes partes protulerunt tota. Reſpiciens eniꝫ Democritus ad genus protulit faciens ⁊ patiens eſſe ſimpliciter ſimilia. Primi vo reſpicientes ſpeciem, protulerunt faciens, ⁊ patiens eſſe ſimpliciter contraria.ergo ſi debemus proferre,vt reſpicimus,debemus dicere faciens ⁊ patiens genere ⁊ materia eſſe ſimilia,ſpecie vo ⁊ forma eẽ contraria. Nam ſic verbis,⁊ reſpectibus ſermones erunt ſubcontrarii. recogñes. H

¶Simile enim omnifariam ⁊ omnino indifferens, rõnabile eſt non pati a ſil'i aliqui. Cur.n. magis alterum erit actiuũ,q̃ꝫ alterum. Anti.c.139

¶Etenim ſimile penitus,⁊ omnino ideꝫ,rationabile nõ eſt pati aliquo modo a ſimili. Quid enim magis alterum erit actiuum q̃ꝫ alterum? Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ

¶Ad declarandũ ſubcontrarietateꝫ illoꝝ ſermonũ, accipit primo ꝙ ſimile penitus ⁊ omnino idẽ, rationabile non eſt pati aliquo modo a ſimili, ⁊ ſic accipit primo ꝙ actio ⁊ paſſio non fiunt ratione ſimilitudinis. Et ſyllogiſ- Com.139.

I nius ſic cõponitur.in omni actione ꝛ paſſione vnum eſt
magis actiuũ,alterum magis paſſiuum.in ſimilibus om
nino ꝛ penitus yſdẽ,nihil eſt magis actiuum,q̃ꝫ paſſiuũ.
aliter non eſſent omnino ſimilia,ꝛ eadem.igitur in ſimi-
libus ꝛ penitus yſdem non eſt actio ꝛ paſſio.De ſyllo-
giſmo tangit vim minoris per admirationeꝫ, ſiue inter-
rogationem.d.Quid enim magis alterum erit actiuum
q̃ꝫ alterum in ſimilibus:quaſi dicat nullum.
recognes. ❡Qꝛ autem faciens,ꝛ patiens non ſint ſimpliciter ſimi-
lia,probat,ꝛ querit.Cur enim magis alterum erit acti-
uum q̃ꝫ alteruꝫ: nam(vt Philoponus inquit)opus eſt,
vt id, quod facit factiuam habeat potentiam,quod ve
ro patitur, paſſiuam.Entia vero quę ęqualem ſimilem
ac eandem habent potentiam non videntur,vt alteruꝫ
factiuam magis q̃ꝫ alterum potentiam habeat, nec vt
K paſſiuam magis q̃ꝫ actiuam alterum.
Ant.c.139. ❡**Atqꝫ ſi a ſimili pati aliquid poſſibile eſt,ꝛ ip-
ſum a ſeipſo. Quis his ita exiſtentibus nihil
vtiqꝫ erit,aut incorruptibile, aut immobile,ſi
ſimile ſm ꝙ ſimile actiuum.ipſum eñ ſeipſuꝫ,
mouebit omne.**
Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ❡**Et ſi a ſimili pati aliquid eſt poſſibile, ꝛ ideꝫ
a ſeipſo.Et ſic his ſe habentibus ita,nequaq̃ꝫ
aliquid erit incorruptibile,aut immobile.Si-
quidem ſimile quatenus ſimile actiuũ eſt.Nã
ſeipſum idem mouebit omne.**
Com.139. ❡Secundo arguit ad idem.ſi actio ꝛ paſſio eſt inter ali-
qua ea parte qua ſimilia,tunc vbi maxima erit ſimilitu
do,maxima erit actio ꝛ paſſio.Sꝫ ſumma ſimilitudo eſt
eiuſdem ad ſe.Igitur maxime idem aget in ſeipſum. ſed
L deus,ꝛ cętere ſubſtantię ſunt maxime ſibiipſis eędẽ.Igi
tur maxime agentes in ſe.Et ſic nihil prorſus erit incor-
ruptibile,nihilqꝫ immobile.quandoquidem deus ꝛ cę-
terę ſubſtantię abſtractę agunt in ſe. ❡Sunt qui dicũt
rationem hanc friuolam eſſe,argumento ꝙ eiuſdem ad
ſe non eſt ſumma ꝛ maxima ſimilitudo.Quandoq̃ deꝫ ſi-
militudo ſit relatio,quę requirit differentiam relatiuo-
rum.Sed mihi non placet.Nam ſi idem in ſe non age-
ret.hoc eſt,quia ad actioneꝫ ꝛ paſſionẽ aliqua require-
reretur diuerſitas,ſed diuerſitas eſt diſſimilitudo apud
omnes.Igiť agens ageret ratione diſſimilitudinis,ꝛ ſic
habetur,quo petebamus.Quę dicit, patent.
Recognes ❡Secundo argumentatur ad idẽ quaſi a primo ad vlti
mum,hoc pacto, ſi aliquid poteſt pati a ſimili.ſ.quo eſt
ipſi ſimile,idem a ſeipſo pati poterit,qm̃ ideꝫ ſibiipſi eſt
M maxime ſimile.Si idem a ſeipſo pati poteſt, ergo omne
ens mũdi a ſeipſo pati poteſt,non enim maior rõ eſt de
vno,q̃ꝫ de altero, cum non magis vnum ſit ſibiipſi ſi-
mile q̃ꝫ quodcũqꝫ ſibiipſi.Vltra, Si vnumqđqꝫ a ſeipſo
pati poteſt, omne ens mundi erit corruptibile.nã ſeip-
ſum idem mouebit factiue atqꝫ corruptiue omne,facere
enim eſt mutare alteratiue,ꝛ ſic in mundo nihil erit ſim
Dubitatio pliciter imobile, nihilqꝫ ſimpľr incorruptibile. ❡Du-
bitat Philoponus qꝛ non videť ſequi,ſi ſimile patitur a
ſimili,ideꝫ pateretur a ſeipſo.qm̃ idem non eſt ſimile,vt
Solutio. in cõmentaryꝫ eſt tactum.❡Reſpondet ꝙ conſequen-
tia tenet,vt eam Ariſto.intelligit.vꝫ.ꝙ ſi ſimile patereť
a ſimili,quatenus ſimile,tunc idem pateretur a ſeipſo,
qm̃ omne diuerſum eſt aliquo mõ diſſimile. Verũ in cõ-
mentaryꝫ diximus abũde.Aduerte (vt Philoponus
innuit)ꝙ ad dicẽtes ſimile pati, a ſimili quatenus eſt ſi-
mile.ſequitur nihil in natura eſſe penitus imobile hoc
pacto,ſi ſimile patitur a ſimili,quatenus ſimile,ideꝫ pa-
teretur a ſeipſo,vt deductum eſt.idem patitur a ſeipſo. N
ergo omne ens mundi patitur a ſeipſo,tenet argumen-
tum,qꝛ nõ magis videtur ratio in vno q̃ꝫ in alio,cum in
quacunqꝫ ente mundi ſit identitas ꝛ ſimilitudo ad ſeipꝫ,
quę eſt paſſionis ratio.Omne ens mũdi patitur a ſeip-
ſo.ergo omne ens mundi eſt mobile,quare nihil erit im-
mobile, ꝛ tũc iuxta hanc expoſitioneꝫ,Ariſtoteles pro-
bauit nihil in mundo eſſe penitus immobile , ꝛ nõ nihil
eſſe corruptibile,Quę expoſitio pulchra eſt, potiſſimuꝫ
cum Ariſtoteles loquatur diſiũctiue, innuens data hac
poſitione alteram partem ſcilicet ſequi nihil eſſe peni-
tus immobile,quod eſt contra ea, quę in phyſicis dicta
ſunt.Siquis tamen vult,poteſt conſequentiam deduce
re pro vtraqꝫ parte,vt viſum eſt. O
❡**Et omnifariam alterũ,ꝛ nullatenus idem, ſi** Ant.c.140
**militer,neqꝫ enim patietur albedo a linea,aut
linea ab albedine,pręterq̃ꝫ ſm accidens.puta
ſi accidat albam vel nigram eſſe lineam.Non
enim extrudunt ſeipſa a natura,quęcũqꝫ neqꝫ
contraria,neqꝫ ex contrarijs ſunt.**
❡**Et omnino alterum,ꝛ nullatenus ideꝫ, ſimi-** Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ
**liter.Nõ eniꝫ patitur albedo a linea,aut linea
ab albedine,niſi ſm accidẽs.vtpote ſi accide-
ret albam vel nigram eſſe lineam. Non enim
extrahuntur inuicem natura, quęcunqꝫ neqꝫ
contraria,neqꝫ ex contrarijs ſunt.**
❡Secundo oſtendit ꝙ diſſimilitudo non ſit cauſa actio- Com.140.
nis ꝛ paſſionis,hoc eſt ꝙ diſſimilia ea parte quã diſſimi
lia non agunt,nec patiunť.Et ratio ſic cõponitur,ſi diſ-
ſimile quatenus diſſiľe agit aut patiť a diſſimili,tũc qđli
bet diſſimile patereť a quolibꝫ diſſiľi. Cõſequẽs dſtruit
p exẽplũ ꝛ p rõnẽ.Per exẽplũ qdẽ.d.Nõ eñi patiť albe P
do a linea,aut linea ab albedine,niſi ſm accidẽs.vtpo-
te ſi accideret albam vel nigrã eẽ lineã.Per rõnẽ vo.d.
Non eniꝫ extrahunť inuicẽ nã,q̃cũqꝫ neqꝫ ꝯtraria,neqꝫ
ex cõtraryꝫ ſunt.Et ſic opꝫ eſſe ꝯria quę ſe extrahunt ꝛ
agũt,aut ex cõtraryꝫ.Nõ igiť qđlibet ex quolibet fit. Et
ſic patet conſequentis impoſſibilitas. At cõſequẽtia ſic
põt deduci.ſi cauſa actionis ꝛ paſſiõis eſt diſſimilitudo,
vbi reſeruatur diſſimilitudo,in illis omnibus ſeruatur
actio ꝛ paſſio,ꝛ ſic qđlibet diſſiľe fit a quolibꝫ diſſimili. Recognes
❡Cum probauit ſimile non pati a ſimili,quatenus ſimi-
le,nunc probat ꝙ diuerſum non patiť a diuerſo,quate-
nus diuerſum.ꝛ dicit.Et oĩfariã alteꝝ,ꝛ nullatenus ideꝫ
ſimiľr,ſubaudi non patitur a diuerſo,q̃tenus diuerſum Q
eſt.ꝛ dixit oĩfariã alteꝝ,ꝛ nullatenus idẽ.ſ.gñe,ꝛ ſpecie.
Qđ ꝓbat,qm̃ neqꝫ patieť albedo a linea, aut ꝯtrã linea
ab albedine,niſi ſm accñs,dato.ſ.ꝙ linea ſit nigra, naꝫ
tũc albũ pateretur a linea non quo eſt linea,ſed quo eſt
nigra,ꝙ autẽ albedo nõ patiatur a linea p ſe, ꝓbat qm̃
linea ꝛ albedo nõ ſeſe mutuo extrudunt ab eodẽ ſubie-
cto natura,cum neqꝫ ſint cõtraria,neqꝫ media,quę ſunt
ex contraryꝫ,naꝫ(vt Philoponus inqt) albedo extru-
dit nigredinem a linea,ꝛ non lineam, imo in eadẽ na-
tura,in qua erat nigredo,ipſa recipitur. Sumpſit autẽ
(vt Philoponus inquit)lineam pro ſupficie,nam ſubm
albedinis,ꝛ nigredinis ſuperficies eſt.
❡**Sed qm̃ non quodcũqꝫ natũ eſt pati ꝛ face-** anti.c.141
**re,ſed quęcunqꝫ aut cõtraria ſunt,aut contra-
rietatem habent,neceſſe eſt ꝛ patiens ꝛ faci-
ens genere quidem ſimile eſſe ꝛ idem, ſpẽ aũt**
diſſimile

A **diſſimile ꝛ cõtrariũ.natũ eniꝫ eſt corpus q dẽ
a corpore,ſapor aũt a ſapore,color vero a co
lore pati,vniuerſaliter aũt, homogeneum ab
homogeneo.Huius autem cauſa eſt,ꝙ cõtra
ria in eodem genere ſunt omnia.Faciunt autẽ
ꝛ patiuntur contraria abinuicem.**
Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ❡**Sed qm̃ non qđlibet natum eſt pati ꝛ agere.
ſed q̃cunqꝫ aut cõtraria ſunt,aut cõtrarietatẽ
habẽt,neceſſe eſt agẽs ꝛ patiẽs genere quideꝫ
ſimilia eſſe atqꝫ eadem,ſpecie vero diſſimilia
ꝛ contraria.Natum eſt enim corpus a corpo
re, humor ab humore, color a colore pati. ꝛ
B omnino vnigenium ab vnigenio.Huius autẽ
cauſa eſt ꝙ contraria in eodem genere cũcta
ſunt.Agunt vero ꝛ patiuntur contraria.**
Com.141. ❡Tertio oſtẽdit actionem ꝛ paſſionẽ fieri ratione ſimi
litudinis diſſimilis,aut diſſimilitudinis ſimilis, hoc eſt
ꝙ agens ꝛ patiens debent eſſe ſimilia diſſimilia,aut diſ
ſimilia ſimilia.Ad cuius deductionem petit vnuꝫ.vꝫ.ꝙ
agens ꝛ patiens ſunt genere conuenientia,ſpecie diſcre
pantia.Syllogizat ſic.contraria ſunt genere conueniẽ-
tia ſpecie differentia.agens ꝛ patiens ſunt contraria.igi
tur genere conuenientia,ꝛ ſpecie differẽtia. Primo ac-
cepit minoris vim.d.Qm̃ non quodlibet natum eſt pa-
ti.ſubaudi a quolibet,ꝛ agere in quodlibet,ſed quęcũqꝫ
aut contraria ſunt,aut contrarietatem habent. hęc eſt
minor.Infert concluſioneꝫ quę erat petitio.d.Neceſſe
eſt agens,ꝛ patiens,genere quideꝫ ſimilia eſſe atqꝫ ea-
dem,ſpecie vero diſſimilia ꝛ contraria.Probat minorẽ
C per inductionem.d.Natuꝫ eſt enim corpus a corpore,
vt ignis ab aqua.humor ab humore,vt cholera a fleg-
mate,color a colore,vt album a nigro pati.Et vniuer-
ſaliter ac omnino vnigeniũ ab vnigenio. Tunc repetit
totum ſyllogiſmũ.d.Cauſa aũt eſt ꝙ contraria in eodẽ
genere cuncta ſunt.Hęc eſt maior.Agunt vero ꝛ patiũ-
tur cõtraria.Hęc eſt minor.Igitur.ſubaudi agens ꝛ pa
tiens eiuſdẽ generis ſunt.Hęc eſt petitio. quę dixit cor-
pus a corpore pati,ꝛ colorẽ a colore,ꝛ humoreꝫ ab hu
more,exẽpla ſunt.non aũt vera, niſi pro quanto in eis
ſunt virtutes primaꝝ qualitatũ,vt expoſitor nouus ait.
Recognes ❡Huc vſque ſm Philoponum prohemialiter locutus
eſt,quoniam veteruꝫ rationes expoſuit,nunc vero(vt
inquit)accedit ad narrationeꝫ proprię opinionis.Nos
vero credimus,ꝙ narratio ponitur ibi[Videntur au-
D teꝫ hoc modo dicentes]vt ſuperius notauimus,hic au
tem replicationem facit, nam cum poſuiſſet narratio-
nem breuibus,hic ampliat replicando ambas conclu-
ſiones ſimul,eſt autem concluſio quam replicat hęc,fa-
ciens ꝛ patiens quodam modo quidẽ ſimilia ſunt, quo-
dam modo vero diſſimilia,ſyllogiſmus vero eſt. Con-
traria quodam modo quidem ſunt eadeꝫ, quodam mo
do vero diuerſa,nam genere eadeꝫ ſpecie diuerſa ſunt,
quę faciunt,ꝛ patiuntur,ſunt contraria.ergo quę faciũt
ꝛ patiuntur,ſunt quodammodo eadem , quodam mo-
do diuerſa. Qꝛ faciens ꝛ patiens ſint ſimilia, exemplis
probat dicens,natum enim eſt corpus quidem a corpo
re non ſimpliciter ſed qualificatum,ſapor autem a ſapo
re,color vero a colore pati,quoniã conueniunt in ſubie
cto.Tunc aſſignat cauſam,ꝛ reſumit ſyllogiſmum, quę
patent.Eſt enim forma textus,ꝙ primo enthymemati-
ce concluſionem infert.ſecunda ibi[Huius autẽ cauſa]
reducit enthymema ad ſyllogiſmum.
❡**Quapp neceſſe eſt,aliquo quidẽ mõ eadem** E Ant.c.142
**eſſe ꝛ faciens ꝛ patiens,aliquo auteꝫ modo al
tera,ꝛ diſſimilia abinuicem.**
❡**Quare aliquo quidẽ modo eſſe eadem agẽs** Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ
**ꝛ patiens neceſſe eſt.Modo vero alio altera
atqꝫ inuicem diſſimilia.**
❡Ex hac petitione infert propoſitum.d. Quare aliquo Com.142
quidem modo eſſe eadem agens ꝛ patiens neceſſe eſt.
modo vero alio altera atqꝫ inuicem diſſimilia.Et ſic a-
ctio ꝛ paſſio fiũt ratione ſimilitudinis diſſimilis,vel diſ
ſimilitudinis ſimilis vt accepit.
❡Hic ſm Philoponum ſyllogiſmi concluſio concludiť, Recognes
ſm me vero replicantur ambę concluſiones ſub forma
vnius,ꝛ ab vno ſyllogiſmo. Ad rem tamen non refert,
qm̃ qđ hic infert ꝓximi ſyllogiſmi concluſio eſt tota. F
❡**Qm̃ aũt faciens ꝛ patiens genere quidẽ ea-** Ant.c.143
**deꝫ ſunt ꝛ ſimilia,ſpecie vero diſſimilia,talia
auteꝫ contraria ſunt,manifeſtũ eſt ꝙ factiua
ꝛ paſſiua ſibiinuicem ſunt contraria ꝛ media.**
❡**Quia vero ꝛ patiens ꝛ agens genere eadeꝫ** Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ
**ſunt,ꝛ ſimilia.Specie vo diſſimilia, talia aũt
ſunt contraria,manifeſtuꝫ ꝙ actiua ꝛ paſſiua
inuicem ſunt,contraria ꝛ media.**
❡Ex data concluſione dat aliam,quę ex dictis ſic dedu Com.143.
citur.diſſimilia ſpecie, ꝛ genere ſimilia ſunt ꝯtraria aut
media,agens ꝛ patiens ſunt genere ſimilia,ſpecie diffe-
rentia.igitur agens ꝛ patiens ſunt ꝯtraria aut ꝛ media.
Quę dicit, patent. ❡Sed ambiges, quia videtur Ari- Dubitatio pulchra
ſtotelem vſum eſſe in hoc circulo. Nam probauit p̃mo
agens ꝛ patiens eſſe genere ſimilia ꝛ ſpecie diſſimilia. G
propter eſſe contraria, ꝛ media.At nunc cõtra propter
eſſe genere ſimilia ſpecie diſſimilia probat ea eſſe con-
traria ꝛ media.Et ſic eſt vſus ſyllogiſticę conuerſionis.
vt dixit primo poſteriorum.ꝛ ſecundo priorum. ❡Dici Solo
põteſt circulum non eſſe,niſi in eadem ſpecie ſyllogiſmi,
vt quando ambo ſunt demonſtratiui,vt dicit Themi-
ſtius.Modo dum probauit agens ꝛ patiens eſſe gene-
re ſimilia ſpecie diſſimilia, demonſtratione vſus ſuit.At
contra dum infert propter ea eſſe genere ſimilia ſpecie
diſſimilia,ꝙ ſint contraria ꝛ media.ſyllogiſtice tm̃ pro-
ceſſit.non autem demonſtratiue.Propterea ſtatiꝫ ſub-
iungit rationes ad hoc ſufficientes. Et ſic non commiſit
circulum.quę dicit, patent.
❡Cum oſtendit faciens ꝛ patiẽs eſſe genere ſimilia, ſpe Recognes
cie vero diſſimilia,qꝛ ſunt contraria,nunc conuertit ſyl
logiſmum(vt Philoponus inquit) ꝛ nos in commenta H
ryꝫ hoc pacto,genere ſimilia,ꝛ ſpecie diſſimilia ſũt.Fa-
ciens ꝛ patiẽs ſunt genere ſimilia,ſpecie aũt diſſimilia.
g̃ faciens ꝛ patiens ſunt cõtraria.veꝝ primus ſylľs fuit
a cauſa ad effectũ,qm̃ eſſe ꝯria cauſa eſt vt aliq ſint ſpe
cie diſſiľia,gñe ſiľia.2º vero eſt ab effectu ad cauſaꝫ,fa
cit aũt hãc ꝯuerſionẽ,vt đducat ipſiꝰ faciẽꝫ definitionẽ.
❡**Etenim vniuerſaliter generatio ꝛ corruptio** Ant.c.144
in his.
❡**Etenim vniuerſaliter corruptio ꝛ generatio** Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ
in his ſunt.
❡Conuerſionem dictam ſic ſyllogizat. generatio ꝛ cor-
ruptio ſunt in ꝯryꝫ ꝛ medyꝫ.agẽs generat,patiens cor- Com.144
rũpitur.igitur agens ꝛ patiens in contraryꝫ ſunt ꝛ me-
dyꝫ.De ratione accepit maiorem tm̃.ꝛ ſermo patet.
❡Dicit Philoponus ꝙ in plus eſt generari ꝛ corrũpi q̃ꝫ Recognes

I agere ⁊ pati, qm̃ generari ⁊ corrumpi eſt in ſubſtãtijs, ⁊ accidentibus, ⁊ facere ⁊ pati ſolum in alterabilibus. Jdeo probat faciens ⁊ patiens eſſe contraria, per hoc ꝙ generari ⁊ corrumpi ſunt ex cõtrarijs vel medijs, vt in cõmentarijs patet. ergo ſm̃ Philoponum hęc eſt ſecunda ratio ꝙ faciens ⁊ patiens ſint contraria.

Ant.c.145 ¶ Jdeo ⁊ rationabile iam ignem calefacere, ⁊ frigidum infrigidare, ⁊ vniuerſaliter faciens aſſimilare ſibiipſi patiens. faciens enim ⁊ patiens contraria ſunt. ⁊ generatio in contrariũ. Quapropter neceſſe eſt patiens in faciẽs trãſmutari. ſic enim erit in contrarium generatio.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Jdeoqꝫ rõnabile eſt iam ignem ipſum calefacere, atqꝫ frigus frigefacere, ⁊ vniuerſaliter actiuũ ſibiipſi aſſimilare patiẽs. Nã agens ⁊

K patiens contraria ſunt. ⁊ generatio in contrariũ eſt. quare neceſſe eſt patiẽs in agẽs trãſmutari. Nam ſic erit in contrarium generatio.

Com̃.145. ¶ Hactenus ꝙ actio ⁊ paſſio non ratione ſimilitudinis ſint, nõqꝫ ratione diſſimilitudinis. ſed rõne ſilĩtudis diſſimilis eſſe declarauit. nũc ꝙ actio ipſa pͥncipalr̃ ratione ſilĩtudinis fiat, ⁊ paſſio ratiõe diſſimilitudinis. declarat ex dictis. d. Jdeoqꝫ rõnabile eſt iã ignẽ ipm̃ calefacere, atqꝫ frigus frigefacere, ⁊ vlr̃ actiuũ ſibiipſi aſſimilare patiẽs, ⁊ ſic actio rõne fit ſilĩtudinis. Qꝫ vͦ paſſio rõne diſſimilitudinis. declarat. d. Nã agens ⁊ patiens cõtraria ſunt. Et generatio in ꝯtrariũ eſt, veluti in id in qd̾ cõuertiť. quare neceſſe eſt patiẽs in agẽs trãſmutari. Naꝫ ſic erit in contrariuꝫ generatio. igitur patitur vnũqd̾qꝫ

L principaliter ꝑꝑ diſſimilitudinem.

Recog̃nes ¶ Scd̃m Philoponum cum probauit faciens ⁊ patiens eſſe contraria, nunc ex hoc tanq̃ꝫ ex ſuppoſito probat ꝙ faciens eſt aſſimilans oĩno ſibiipſi id, quod patitur, ⁊ ſic quaſi hic ponitur ſecunda concluſio, eſt autem ſyllogiſmus ſic. Quod generatur atqꝫ ſimpliciter tranſmutatur, in contrarium ipſius mutatur. Contrarium autem ei, qd̾ mutatur atqꝫ generatur, eſt faciens. igitur qd̾ generatur, ⁊ quod ſimpliciter patitur, in faciẽs mutatur. Faciens igitur facit id quod patitur, ſibiipſi ſimile. Primo ponit concluſionem (⁊ inquit) Et ideo rationabile iam ignem calefacere, ⁊ frigidum infrigidare, ⁊ vlr̃ faciens aſſimilare ſibiipſi patiens, hęc eſt concluſio, i qua etiam poſuit exemplum, vt intelligeretur. Tũc accipit minorem (⁊ inqt) Faciẽs enim ⁊ patiens cõtraria ſunt, hoc eſt, faciens eſt contrarium ei qd̾ patitur, atqꝫ gene

M ratur. Tũc dat maiorem ⁊ generatio, hoc eſt quod generatur, ⁊ quod patitur mutatur in contrarium. Dat cõcluſionẽ, quapropter neceſſe eſt patiens in faciens trãſmutari. Sic enim quod generatur, erit in contrarium, vnde vis ſyllĩ hęc eſt, in cõtrarium mutatur qd̾ generatur ⁊ patitur. faciens eſt contrariũ ei, qd̾ generatur, ⁊ patitur, ergo in faciens mutatur qd̾ generatur ⁊ patiť, ⁊ ſic faciens erit, qd̾ aſſimilat ſibiipſi qd̾ patitur ⁊ generatur, quę erat concluſio. Ex his pꝫ definitio facientis, eſt enim faciẽs id, qd̾ ſibiipſi id quod patitur aſſimilat.

Ant.c.146 ¶ Et ſm̃ rationem autem, non eadem dicẽtes, ambos tamen eſt tangere naturam. Dicimus enim pati quandoqꝫ quidem ſubiectum. verbi gratia, ſanari hominẽꝫ ⁊ calefieri ⁊ infrigidari ⁊ alia eodem modo, quandoqꝫ autem calefieri quidem frigidum, ſanari autẽ laborans. ambo autem ſunt vera. Eodem modo ⁊ de faciente. quandoqꝫ enim hominem calefacere inquimus, quandoqꝫ autem calidum. eſt. n. vt materia patiatur, eſt autem vt contrariuꝫ.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Itaqꝫ ⁊ ſm̃ ſermonẽ non eadẽ dicentes, opꝫ ambos ſilr̃ eandẽ, tangere naturaꝫ. Dicimus enim pati interdũ quidẽ ſubiectum, vt ſanari hoĩem. Et calefieri ⁊ frigefieri, ⁊ cętera eodẽ modo. Interdũ vero calefieri quidem frigidum. frigefieri calidum, quę ambo ſunt vera. Eodem autem modo ⁊ in agente. Interdum

O quidem enim hominem dicimus calefacere, interdũ vero calidum. Nã vt materia quidẽ eſt pati. At vera contrarium, eſt agere.

Com̃.146. ¶ His determinatis ad ſermones antiquoꝝ verificãdos conuertitur. Et primo accipit ꝙ antiqui ſermone differunt, pro quanto aliqui dixerunt vnum contrariuꝫ alij aliud. Conueniunt autem vel coguntur cõuenire in re, qꝛ ambo tangunt hoc cõmune naturam lꝫ alio modo. nam alij formam, alij materiã inſpexerunt (inqt) Itaqꝫ ⁊ ſm̃ ſermonem non eadẽ, immo diuerſa dicẽtes ſubaudi in codice gręco, oportet ambos ſimiliter tangere naturam. ſubaudi in gręco eandem, ſaltem ſm̃ genus. Ad huius conuenientię declarationem pręmittit diſtinctionem ⁊ cauſam diſtinctionis. d. Dicimus eniꝫ pati interdum quidem ſubiectum vt ſanari hominem, ⁊ calefieri ⁊ frigefieri, ⁊ cętera eodem modo. Interdum calefieri quidem frigidum, frigefieri calidum, quę ambo ſunt ve

P ra ratione diuerſa, vt dicet. Eodem autem modo ⁊ in agente. Interdum quidem enim hominem dicimus calefacere. Interdum vero calidum. Cauſaꝫ huius diſtinctionis affert. d. Nam vt materia quidem eſt pati, ſubaudi primo ⁊ per ſe. Ut vero contrarium, ſubaudi in gręco codice eſt agere primo ⁊ per ſe. Et ſic materię ꝑ ſe eſt pati, cuiuſlibet vt materia participat. Contrarij ⁊ formę agere, ⁊ cuiuſlibet vt forma ⁊ contrarietate participat. Hęc eſt diſtinctio, ⁊ cauſa diſtinctionis.

Recog̃nes ¶ Nunc vult verificare opiniones veterum conferẽdo illas poſitiones ad eius opinionẽ, ⁊ ſumit ꝙ ea quę faciunt ⁊ patiuntur, aliqñ quidem a ſubiecto, aliqñ a paſſione denoĩantur. ⁊ procedit ſic, qꝛ primo ꝓponit qñ poſitiones veteꝝ differunt. 2° accipit ſuppoſitionem. 3° infert differentiã eoꝝ, de primo inquit, ⁊ ſm̃ rõnem aũt ſunt non eadẽ dicentes. neceſſe tñ eſt eos tangere naturam. ſ. eandem ergo differunt rõne, ⁊ cõueniũt ſubiecto

Q ⁊ natura poſitiones veteꝝ. Tunc accipit ſuppoſitionẽ, quã exẽplis oſtendit, ⁊ dicit. Dicimus. n. pati quandoqꝫ quidem ſubiectũ. verbi gratia ſanari hoĩem, ⁊ calefieri, ⁊ infrigidari, ⁊ alia vt lapidem ⁊ lignum eodem modo pati, quandoqꝫ aũt dicimus calefieri quidem frigidũ, ſanari aũt ęgrotũ, quę denoĩationes ambę ſunt verę. eodẽ modo ⁊ de faciẽte, quandoqꝫ enim hoĩem calefacere dicimus, cũ tangit alteꝝ hoĩem, qñqꝫ aũt calidũ dicimus calefacere frigidũ, qm̃ tã materia q̃ꝫ ꝯtrium denominatur pati, veluti tã materia q̃ꝫ contrariũ poteſt denominari faciens. Eſt ergo ſuppoſitio, quę faciunt, ⁊ patiuntur aliquando a materia vel ſubiecto denominantur, quandoqꝫ a paſſione. Hęc de ſuppoſitione.

Ant.c.147 ¶ Ad illud igitur reſpicientes, idem oportere habere exiſtimauerunt faciens ⁊ patiens. ad alterum autem contrarium.

¶ Reſpicientes

A ¶ Reſpicientes q̃dem igitur in illud, oportere

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ agens ⁊ patiens habere ſe vt idem aſſeuerauerunt. In altera vero, contra.

Com̃.147 ¶ Uñ diſſenſus inter hos emerſit, apponit, volens illos dixiſſe ſilr̃ pati a ſimili, reſpiciẽtes mãm tm̃, q̃ vna eſt ⁊ eadẽ i agẽte ⁊ patiẽte. Illos vero diſſilr̃ a diſſili reſpiciẽtes ꝯtrium ſiue formã. cõueniũt tñ qꝛ pͥmi tãgẽtes materiã, ⁊ alij formã, ambo tangunt ratione quadaꝫ generali naturã, cũ natura dicať de materia ⁊ forma. Itẽqꝫ conueniunt, qꝛ tam ſubiecto ſiue materię, q̃ꝫ formę ſiue contrario competit agere ⁊ pati. Ueruꝫ ignorantes differẽtiã inter ꝑ ſe, ⁊ per accidẽs, in hos errores deuenere. qualis poſſit eſſe antiquoꝝ verificatio, nunc patet.

Recog̃nes ¶ Nũc verificat poſitiones ꝯferendo illas ad eius opionẽ, nã qui reſpexerũt in ſubtũ paſſionũ, dixerũt ſilr̃ a ſi

B mili pati, qm̃ ſunt eiuſdẽ ſubti ac materię, q̃ faciũt, ⁊ quę patiũtur. Qui vero reſpexerũt ad paſſiones, dixerunt

pͥma dubõ Philoponi ꝯtriuꝫ pati a cõtrario. ¶ Sed q̃res ꝓ, cũ dr̃ quę faciunt ⁊ patiũtur, ſunt eiuſdẽ materię, de qua mã intelligitur. Rñdet Philoponus ꝙ nõ eſt intelligendũ de mã proxima, ſed de mã cõi, cauſa eſt qm̃ albi ⁊ nigri nõ eſt eadem proxima mã, qm̃ corpus alia miſtura eſt album, ⁊ alia ni

2° philoponi dubõ grũ. ¶ Sed tũc dubitat Philoponus, qm̃ ſi intelligitur de cõi mã, quare nõ oẽ patiť ab omni, ⁊ cur nõ oẽ facit in oẽ. qm̃ vna cõis oĩum mã eſt pͥma. vꝫ. Rñdet ꝙ nõ ſufficit ad hoc, ꝙ aliq̃ faciãt ⁊ patiant ꝙ ſit eoꝝ vna cõmunis mã, ſed ꝙ ſint cõtraria. vñ ad hoc ꝙ aliq̃ ſint factiua

3° philoponi dubõ ⁊ paſſiua, regriť vt ſint ꝯtria ⁊ eiuſdeꝫ materię. ¶ Sed adhuc q̃res, ſi oĩa factiua ⁊ paſſiua ſunt eiuſdẽ materię ꝯtria, vtrum oĩa ꝯtria eiuſdẽ materię ſint inuicẽ factiua ⁊

C paſſiua. Rñdet Philoponus ꝙ nõ, nã albũ ⁊ nigrũ ſunt ꝯtria eiuſdeꝫ materię, q̃ nõ ſunt inuicẽ factiua ⁊ paſſiua. Amplius, graue ⁊ leue ſunt ꝯtria eiuſdeꝫ cõis materię, q̃ nõ ſunt inuicẽ factiua ⁊ paſſiua. Albũ eni fit mutata miſti tẽperatura, ⁊ nõ expulſiune nigri. Silr̃ nigrũ fit mutata corporis tẽperatura, nõ aũt expulſiõe albi. ¶ Sꝫ

4° Philoponi dubõ q̃res, vtrũ oĩa paſſiua ⁊ factiua ſint ꝯtria. Rñdet Philoponus ꝙ nõ, nã frigidũ ⁊ molle ſunt actiua ⁊ paſſiua, q̃ nõ ſunt ꝯtria, ⁊ multa alia talia. g̃ ad hoc vt factiua ⁊ paſſiua ſint ꝯtria, requiriť ꝙ ꝓxime ⁊ ꝑ ſe inuicẽ ſint actiua ⁊ paſſiua, ⁊ ſic regruť duo ꝙ ſint ꝯtria eiuſdẽ cõis materię, ⁊ ꝙ proxime ſint factiua ⁊ paſſiua. ¶ Querit rur

5° dubita° Philopõi ſus Philoponus, vtrũ oĩa ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝓxime mutenť adinuicẽ. Rñdet oĩa ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝓxime mutari adinuicẽ nõ ſm̃ numeꝝ, ſed bñ ſm̃ ſpẽm, calidũ eniꝫ ignis exñtis in cõcauo lunę, ⁊ frigidũ terrę exiſtentis in centro ſunt ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝓxime, quę nũq̃ꝫ poſſunt mutari adinuicẽ, cũ nũq̃ꝫ mane ⁊ ſero ſint

D eadẽ numero. Scd̃m tñ ſpẽm q̃cũqꝫ ꝯtria ꝓxime ſunt factiua ⁊ paſſiua, poſſunt ſm̃ ſpẽm abinuiceꝫ mutari, qd̾ ſatis eſt. Ad hęc q̃res ſi albũ ⁊ nigrum nõ ſunt apta ſeſe extẽdere ab eodẽ ſubto, cur dicunť ꝯtria, dd̾m (vt Philoponus innuit) ꝙ dicunť ꝯtria circa viſum, qꝛ albũ diſgregat, nigrũ aũt cõgregat. Dulce ⁊ amaꝝ circa guſtum eodem modo, leue ⁊ graue circa tactũ ſimili rõne. Uel dd̾m ꝙ apta ſunt ſeſe expellere ab eodẽ ſubiecto cõmuni mediante corruptione atqꝫ generatione ꝓximi ſubiecti, ⁊ hoc etiam innuit Philoponus.

Ant.c.148 ¶ Eodẽ modo ſuſcipiẽdũ eſt de ipo facere ⁊ pati, quo ⁊ de ipſo moueri ⁊ mouere. Duplr̃ enim dicitur ⁊ mouens, in quo etenim eſt principium motus, videtur hoc mouere (principiũ enim, prima cauſarum eſt) ⁊ rurſus, vltimum ad id quod mouetur ⁊ generationem. Similiter autem de faciente. etenim medicum ſanare dicimus, ⁊ vinum.

E

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶ Eodẽ aũt modo de actione paſſioneqꝫ ipſa agendũ eſt, quo q̃dem ⁊ de motu ⁊ motione. Nã ⁊ mouẽs ipſuꝫ duplr̃ dr̃. In quo enim eſt motus principiũ, hoc mouere vr̃ (principiũ. n. eſt cauſaꝝ primũ) Rurſus ⁊ proximum mobili ⁊ generationi. Similiter aũt de agente. Dicimus. n. ⁊ medicum ſanare, ⁊ vinum.

Com̃.148. ¶ Uolens Ariſt. declarare ordinẽ in agẽtibꝰ, accipit diſtinctionẽ agentiũ. ⁊ vult ꝙ vti mouẽs eſt duplex, pͥmũ quidẽ. vñ eſt oĩs motus pͥm, pͥm dico, qd̾ eſt cauſa cãꝝ. eſt ⁊ mouẽs ꝓximũ ipſi moto, ⁊ ipſi gñationi, ſic agens

F duplex eſt. pͥmũ. ⁊ ꝓximũ. pͥmũ q̃dẽ in curatiõe ipſa medicus eſt. vnde curationis motus pͥm. Proximũ vͦ vinũ eſt maxie in cura caſus virtutis, quam ſyncopim vocãt. ¶ Aiaduerte ꝙ verba illa de motu ⁊ motiõe gręce ſunt cineiſthe, ⁊ cinin, hoc eſt de moueri ⁊ mouere, q̃ cũ latina non ſint, tranſtuli pro moueri motu, pro mouere motione. Itemqꝫ verbũ illud ꝓximum gręce eſt eſchaton, latine vltimum, quo in ſenſu non eſſet ita claꝝ, ideo tranſtuli proximum. reliqua patent per ſeipſa.

Recog̃nes ¶ Cum dixiſſet, quę ſint q̃ faciũt, ⁊ q̃ patiũtur, ꝙ quodaꝫ mõ quidẽ ſimilia, quodã mõ vͦ diſſimilia. Quęrit nunc (vt Philoponus inqt) quonã mõ ſe habeãt hęc adinuicẽ quę faciũt inq̃ꝫ, ⁊ q̃ patiũtur, num oẽ qd̾ facit, etiã cõtra patiatur, an non? ¶ Et ſic ſm̃ Philoponum qd̾ eſt,

De repaſſione vtrũ oẽ faciẽs, in faciẽdo repatiať, ⁊ oẽ qd̾ patiť, in patiẽdo reagat, aut cõtrafaciat, quã quęſtionẽ ꝑtractant Iuniores calculatores, pro ſolutione igiť q̃õnis Ariſto. pͥmittit quo modo ſe habeãt q̃ mouent, ⁊ q̃ mouenť, nã

G quẽadmodũ hęc ſe habẽt, neceſſe eſt eodẽ modo ſe habere, q̃ faciũt, ⁊ patiũtur. Affert aũt huiꝰ rei cauſaꝫ Philoponus, qm̃ in plus eſt mouere q̃ꝫ facere, ⁊ in plꝰ moueri q̃ꝫ pati, vt ſuperius ꝓbatum eſt. Modo dictũ eſt in pͥͥtis, ꝙ quęcũqꝫ de ꝑdicato dicunť, ea ⁊ de ſubto hinc dicẽtur, q̃re q̃cunqꝫ inſunt ei, qd̾ mouet ⁊ ei, qd̾ moueť, inerũt etiã faciẽtibꝰ ⁊ patiẽtibus. eſt aũt eoꝝ, q̃ mouẽt, hoc q̃dẽ primo mouẽs, illud vero poſtremo ac ꝓximo mouẽs. Sed quod eſt primo mouens, nihil ꝓhibet, vt in mouẽdo ſit immobile. Qd̾ vero eſt poſtremo ac ꝓxime mouẽs, in mouẽdo moueť. g̃ in faciẽtibus qd̾ ꝓ facit nihil ꝓhibet, vt faciat, ⁊ nihil cõtrapatiať. qd̾ vͦ ꝓxime facit, in faciẽdo ꝯ pati neceſſe eſt. ¶ Quo vero ad v̾ba attinet, dicit [Et rurſus vltimũ ad id qd̾ moueť, ⁊ ad ge

H nerationẽ] q. d. dico vltimũ eoꝝ q̃ mouent, aut eoꝝ q̃ faciũt, nõ reſpectu ſupremi mouẽtis, ſed ad id, qd̾ moueť, aut ad id, qd̾ generať. ita vt illud ſit vltimũ qd̾ eſt proximũ atqꝫ ꝓpinquũ ei, qd̾ moueť, aut ei qd̾ generať. Ueluti ęgroto pharmacon, aut cibariũ, hoc enim ꝓximũ eſt ad id, qd̾ patitur. Et fecit hanc expõnem Ariſt. qm̃ ſi nõ daretur niſi vnum faciens, illud poteſt dici vltimũ, quatenus eſt proximum ei, quod patitur.

Ant.c.149 ¶ Primũ igitur mouẽs, nihil ꝓhibet in motu q̃dẽ immobile eſſe. in q̃buſdã auteꝫ ⁊ neceſſariũ. vltimũ aũt ſemꝑ mouere, motum. In factione autem primum quideꝫ impaſſibile eſt, vltimum autem ⁊ ipſum patiens eſt.

Dilucida° te.c.eiuſdẽ ¶ Primũ quidẽ igiť mouens, nihil ꝓhibet in motu immobile eſſe. In q̃buſdã aũt eſt ⁊ ne

I ceſſarium.nã ꝓximũ in mouendo mouet̃. In agẽte quoq; primũ quidem impaſſibile eſt. Proximũ vo ipſum eſt ⁊ paſſibile.

Com̃. 149. ¶ Nunc ordinem concludit in agẽtibus, ⁊ vult eẽ ita in agẽtibus, vt mouentibus. Nam vt primum mouens in mouendo non mouetur. Et proximum mouens in mouendo mouetur. Sic primũ agens in agendo non patitur, proximum vero agendo patitur. Illud vbũ nam, grece eſt de, ſed tranſtuli ſic. quia greca ſeries illud expoſcit. Itemq; verbum illud quoq; , ſimiliter grece eſt de, ſenſus tamen eſt ille.

recognes. ¶ Scd̃m Philoponum hic textus cũ priori cõtinuus legi dʒ. Uerum cũ nota aduerſatiua, textus vo ille [In factione aũt] legendus eſt cum nota illationis, hec eſt cõmentarijs Philoponi, ⁊ quidem optime.

Ant. c. 150. K ¶ Quecunq; enĩ nõ hñt eãdẽ materiã, faciunt impaſſibilia exiſtentia. vbi gr̃a medicina. ipa enim faciẽs ſanitatẽ, nihil patitur a ſanato. cibus aũt faciẽs ⁊ ipſe patit̃. aut enĩ calefit, aut infrigidatur, aut aliud quid patitur ſimul faciens. Eſt aũt medicina quidẽ vt principium, cibus autẽ vltimum eſt, ⁊ tangens.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Quecũq; enĩ eãdẽ nõ hñt materiã, impaſſibilia exiſtentia agũt. vt medicinalis. Ipſa enĩ ſanitatẽ agens, nihil patitur eo ab ipſo, qui curatus eſt. At cibarium agens, ipſũ quoq; patitur aliquid. Aut enim calefit aut infrigidatur, aut tale aliud ſimul agens petitur. Eſt autem medicinalis quidem veluti principium. Cibarium vero proximum ac contiguum.

Com̃. 150. L ¶ Latini lr̃arũ grecarũ ignari textum hunc (queãdmodũ ⁊ ceteros) peruertunt, ſepe enĩ qđ in textu eſt cõcluſio, apud ipſos fit premiſſa, qđ petitio, interdum faciũt concluſionẽ. vnde ita ↄtorquent Ariſto. vt nõ expoſitores dici mereant̃. ſed ꝑuerſores. Uidet̃ igit̃ Ariſto. ꝓbare ſyll'o, q̃ ꝓxime dixit. vt ẽt Auer. ⁊ ſi barbarus ſit, in paraphraſi ſentit, ⁊ ſic componit̃. agẽtia paſſiua ↄueniunt in mã cũ paſſis. primũ mouẽs ⁊ primũ agens cum paſſis in mã nõ cõueniunt. igitur agendo vel mouendo impaſſibilia ſunt. Aut ſic q̃cunq; non hñt mãm cõẽ, impaſſibilia agunt. ſed primũ mouẽs ac primũ agẽs cõem non habent mãm. igit̃ ipaſſibilia agunt. Itẽq; ſecũdus ſyll's de ꝓximis agẽtibus ſic cõponit̃, q̃cũq; mãm cõem habent paſſibilia agũt. ꝓxima mouens ⁊ agens cõeʒ hñt mãm. igit̃ paſſibilia agũt. De prima rõne tãgit maiorẽ. d. Quecũq; enĩ eandẽ nõ hñt mãm ĩpaſſibilia exiſtẽtia agunt. hec erat maior. quã exẽplo ꝓbat. d. vt medicinalis. vʒ. ars. Ipſa enĩ ſanitatẽ agens, nihil patit̃ eo ab ipſo q curatus eſt. Deinde tãgẽs vim ſyll'i de ꝓximis agẽtib⁹ (inquit) At cibariũ agens, ipſum quoq; patit̃ aliqđ. Aut enĩ calefit aut infrigidat̃, aut tale aliud ſimul agẽs patit̃. Ex hoc vult hr̃e hãc maioreʒ. vʒ. oẽ agens cõueniẽs in mãʒ cum paſſo agẽs patit̃. Et q2 accepit medicinã loco agẽtis primi. Et cibariũ loco agentis ꝓximi, verificat exemplũ. d. Eſt aũt ars medicinalis qdeʒ, veluti principium primũ. Cibariũ vero proximum ac cõtiguũ. Et ſic pʒ loci p̃ſentis expõ. ¶ Aiaduerte vt ex paraphraſi Auerro. colligit̃ ꝙ medicina differt gñe materie a ſanitate, nam mã ſanitatis ſunt humores. At mã medicine eſt aĩa medici. Uinũ vo cũ ſanitate cõuenit in materia, pro quãto eſt qđdaʒ humidũ aptuʒ cõuerti in humores.

M

N ¶ Nunc ſm̃ Philoponũ Ariſt. reſumit breuibus qõnis motę ſol'onẽ, ⁊ vult breuiter, ꝙ q̃cunq; factiua nõ cõicant in mã cũ paſſiuis, hec in faciẽdo nõ repatiunt̃, que vo cõicant in mã, hec in faciẽdo repatiunt̃, hec exẽplis patẽt, nã medicinalis facultas ab inferno nõ cõtrapatitur. Pharmacũ vo cõtrapatitur, qm̃ medicinalis ſcientia in anima habet ſuum eſſe. Morbus vo in corpore, quod viuit. contrafacit aũt in pharmacum, qm̃ corpus eſt cõe ſubiectum amborũ. Sed dubitat Philoponus, quia non videtur exemplum de mouente ad ꝓpoſitũ qm̃ per illud exemplum nõ plus habetur, niſi ꝙ datur quoddã mouens, quod mouet immobile ſimpliciter, at non datur faciens quod faciat ſimpl'r imobile. Rñdet, ꝙ ſatis eſt, ꝙ ſicut datur aliqđ mouẽs qđ in mouẽdo nõ mouetur, ita det̃ aliqđ faciens, qđ in faciẽdo non patit̃, nam licet in faciendo moueatur, non tamẽ in faciendo patitur, qm̃ in plus eſt moueri q̃ʒ pati.

recognes. Breuis ſolutio d. repaſſione.

d ab calie

O

Ant. c. 151. ¶ Quecũq; igitur factiuoꝝ, nõ in materia hñt formã, hec quidem impaſſibilia ſunt. quecũq; autem in materia, paſſiua.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Quecũq; qdeʒ igit̃ in materia non hñt formã, hec quidẽ actiua ſunt impaſſibilia. Quecunq; vo in materia. hec paſſiua ſunt.

Com̃. 151. ¶ Nũc aliã videt̃ afferre ↄ̊neʒ, veꝝ hec vniuerſalior eſt ea quã proxime adiecit. Nã vl'r cõcludit ꝙ q̃cũq; in mã nõ hñt formã. hec ſunt actiua impaſſibilia. ↄtra vo quecũq; in mã hñt formã, hec oĩa ſubaudi paſſiua ſunt. Ecce quo modo hec concluſio vniuerſalior eſt.

recognes. ¶ Hic textus ſm̃ Philoponũ legi debet continuus cũ ꝓximo, quoniã ſm̃ eum eſt cõcluſio eius, quod in ꝓximo textu breuiter reſumpſit.

P

anti. c. 152. ¶ Materiã enĩ dicimus ſimil'r eãdẽ (vt ita dicaʒ) eſſe cuilibet oppoſitoꝝ, vt genus exiſtẽs. Potẽs autẽ calidũ eſſe, preſente calefaciẽte ⁊ approximante, neceſſe eſt calefieri.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ. ¶ Materiã qdem enim dicimus ſil'r (vt ita dicam) eãdẽ eẽ quorũlibet oppoſitoꝝ veluti genus exiſtens. At poſ'e calefieri, ideſt qđ p̃ñte ⁊ approximato calido, neceſſario calefit.

Com̃. 152. ¶ Quidã nõ fecerunt dr̃iaʒ inter mãm cõeʒ, ⁊ mãm proximã. ⁊ ſic credidere agenti ⁊ patiẽti eſſe mãm vnã ꝓximã cõeʒ. Exponit igit̃ ſe ⁊ quid per mãm cõeʒ, quidue ꝑ ꝓpriam intelligat declarat. d. Mãm quidem enim dicimus ſil'r (vt ita dicã) eãdẽ eẽ quorũlibet oppoſitoꝝ veluti gen⁹ exñs. Et ſic mã cõis eſt vti genus, vt dicit Auer. 12. meta. c. 14. ⁊ p̊ meta. c. 17. At poſ'e calefieri h̃ eſt mã ꝓxima. i. qđ p̃ſente ⁊ approximato calido ſiue agẽte, neceſſario calefit ſiue patit̃. accepit calefactibile loco cuiuſlibet materie ꝓxime. Hãc dr̃iam poſuit Auerro. in. 8. metaph. ꝙ mã cõmunis eſt, q̃ indiget plurib⁹ motorib⁹, vt exeat in actuʒ. At materia proxima vno tm̃. Sic igit̃ oportet agẽs quod patitur cõuenire in materia cũ paſſo, non quidem ꝓxima, ſed cõmuni ac generica.

Q

recognes. ¶ Scd̃m Philoponum exponit qđ intelligat ꝑ mãm eẽ eãdem factiuoꝝ ⁊ paſſiuorũ, ⁊ p̃mo exponit hec. deinde ex hac expõne. ibi [Ideo queãdmodũ] redit ad id qđ dixerat, oſtẽdẽs id qđ dixerat, eẽ bñ dcm̃. De p̃mo (inqt) Mãm enĩ dicimus ſil'r eandeʒ (vt ita dicã) amboꝝ oppoſitoꝝ, mõ quo genus eſt idẽ ad ſpẽs ↄ̃rias. vbũ autem illđ [vt ita dicaʒ] addidit, vt Philoponus notat, quoniã nõ oĩum oppoſitoꝝ mã eſt ĩpermutabil'r ac ſimpl'r eadem, nã aliter opʒ, vt el'nta miſceant̃, q̃ albũ colorẽ ſuſcipiunt

A ſcipiunt, aliter vo que nigruʒ, ⁊ ſic oppoſitoꝝ eſt eadem mã nõ ſimpl'r, ſed (vt ita dicã) eadẽ, hoc eſt aliquo mõ. Dixit ẽt mãʒ eſſe eãdẽ oppoſitoꝝ, veluti genus ad ſpecies eſt idẽ, qm̃ mã non eſt genus ad oppoſita, ſed ad illa vt genus ſe hñs, nã vt vnũ ⁊ idẽ genus eſt ↄ̃riaꝝ ſpẽrum, ita ẽt vna eſt mã ↄ̃rioꝝ. Amplius, vt ſpẽs ↄ̃rie ſm̃ genus nihil differunt, ſic ↄ̃ria ſm̃ mãm nihil differũt. Ex his pʒ, qđ per mãm eẽ eãdẽ ↄ̃rioꝝ intelligendũ ſit. Deinde exponit aliũ terminum. ſ. qđ eſt potẽs pati, definit aũt ſpẽm. ſ. qđ eſt potens eẽ calidũ loco generis. ſ. vt habeat qđ eſt potẽs pati (vt Philoponus inqt) qđdaʒ eſt potẽs eſſe calidũ ſimpl'r, ⁊ abſolute, qđdaʒ eſt potẽs eẽ calidũ p̃ſente ⁊ approximante ad ipm̃ calefaciẽte, qđ. n. põt eſſe calidũ, hoc eſt frigidũ, verũ quũ põt eſſe calidũ abſolute, nõ neceſſe eſt calefieri, ſed cũ aliqđ põt eẽ calidũ p̃ſente ipſo calefaciẽte, ⁊ ipſi applicato, neceſſe eſt

B calefieri, ita vt nũc p̃mo calefiat, ⁊ imediate antea nõ calefiebat, vel magis ad mẽteʒ Ariſt. declarat quo mõ fit pati, ⁊ vult ꝙ fiat p̃ñte agẽte ⁊ approximato ipſi patiẽti, nã p̃ſente calefaciẽte, ⁊ approximato ipſi calefactibili mox fit ipſuʒ calefieri. conſonat aũt hec expõ epilogo, quẽ affert in fine cap̃. Hec de expõne terminorum.

anti. c. 153. ¶ Ideo queãdmoduʒ dcm̃ eſt, factiuoruʒ hec quidẽ impaſſibilia, hec autem paſſibilia. Et queãdmodum in motione, eodem modo res ſeſe habet ⁊ in factione, illic enĩ primitus mouens, immobile eſt, ⁊ in factiuis primitus faciens, impaſſibile eſt.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Ideo vt dictum eſt, actiuorum hec quidem impaſſibilia ſunt. Illa vero paſſibilia. atq; ſicuti in motu, eodem modo ⁊ in actiuis ſe habet. Mouens enĩ primitus ĩmobile eſt. Et in actiuis agens primũ impaſſibile eſt.

C

Com̃. 153. ¶ Repetit concluſionem, quam dixit de ordine agẽtiũ ⁊ mouentium, ⁊ que dicit. patent.

recognes. ¶ Redit ad id, qđ dixerit his expoſitis, ⁊ vult ꝙ veluti in motione primum mouens eſt immobile, ſic in factione primũ faciens eſt impaſſibile. Sequitur autẽ hoc ex nunc expoſitis, nã primũ faciens ⁊ vltimũ patiens non ſunt eiuſdem materie. Amplius nec ſunt approximata, ideo poteſt facere ⁊ non repati.

anti. c. 154 ¶ Eſt autẽ factiua cauſa, vt vñ principiũ motus. cuius autem gratia, nõ factiua. Ideo ſanitas nõ eſt factiua, niſi ſm̃ metaphoram. eteniʒ hoc quidẽ faciente quãdo exiſtit, gñat̃ aliqđ patiens. habitibus aũt p̃ñtibus, non amplius generatur aliquid, ſed eſt iaʒ. ſpecies autẽ ⁊ fines, habitus quidam ſunt. Materia auteʒ, ſm̃ ꝙ materia paſſiuum.

D

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Eſt aũt cauſa actiua, vt vñ mot⁹ principiũ. Cuius vo gratia, nõ actiua. Ideo ſanitas non actiua eſt, niſi ſm̃ ſilitudineʒ. Etenim dũ patiens eſt aliquo agẽte, fit aliquid qdẽ. At habitibus p̃ñtibus nihil fit, ſed eſt iam. Spẽs vo ⁊ perfectiones habitus quidam ſunt. Materia vo quatenus materia paſſiuum quid.

Com̃. 154 ¶ Uolens Ariſto. ponere dr̃iam inter agens ſeparatũ a mã, ⁊ ↄcretum cũ mã, p̃mittit diuiſioneʒ quatuor cauſarũ. Sũt enĩ quatuor cauſe, vt agẽs, ⁊ finis, forma, mã. h̃ q2 apud quoſdã finis vr̃ eẽ agẽs, inter finẽ ⁊ agẽs ponit dr̃ias. Prima, agens eſt vere p̃n^m motus. Finis vo figuraliter mouet. Scd̃a, agẽs eſt p̃n^m motus. Finis ẽ terminus motus. Nã dũ patiens eſt, ⁊ agens ſibi applicatũ, actio eſt ⁊ paſſio. At habitib⁹ ⁊ finibus p̃ñtib⁹ in mã nihil fit, ſed eſt iã. igit̃ finis eſt terminus motus. ſpẽs ſiue forme ⁊ ꝑfectiones ſunt habitus qdaʒ materie. Mã vero quatenus mã, paſſiuũ qđdaʒ. Hec de quatuor cauſis.

E

recognes. ¶ Nũc dr̃iam affert Ariſto. inter cãm factiuã, ⁊ cãm finalem, qm̃ magnã hr̃e videnť affinitateʒ (⁊ inqt) Eſt autẽ factiua cã, vt vñ p̃n^m motus. Cuius autẽ gr̃a, hoc eſt finalis cã, nõ factiua ẽ. vt vñ p̃n^m. mot⁹. Or ſi aliqñ dicat̃ ſanitas cã factiua, exponit hoc dici ſm̃ metaphorã vel abuſiue, vt exponit Philoponus, ⁊ metaphora eſt h̃, ꝙ ſicut p̃ñte cã factiua bene valẽdi corpus bñ valere vr̃, ſic p̃ñte ſanitate corpus bñ valere videt̃. Or aũt ipſum cuius gratia nõ ſit factiua cã ꝓprie, ꝓbat Ariſto. qm̃ factiuo p̃ñte adhuc fit aliquid qđ trãſmutatur, ⁊ in formã ambulat, cum non ꝑfecte ipſa ſuſcepit, nam donec faciens facit, id qđ patit̃, nõdũ formã accepit, habitib⁹ ãt p̃ñtib⁹, nõ amplius gñatur aliqđ, ſed eſt iã. g̃ finalis cã nõ eſt factiua, qm̃ ipa p̃ñte ceſſat factio.

F

An de⁹ ſit cã factiua mundi ſm̃ Ariſto. vt p̃us dictuʒ eſt. ¶ Ex hoc loco colligit Philoponus ꝙ Ariſto. nõ potuit dicere ſm̃ ei⁹ fundamenta deum fuiſſe factiuã mũdi cãm, qm̃ factiuũ id inquit eẽ, qđ per viaʒ aliquaʒ ⁊ generationem deducit ad eſſe ea, que fiũt. At deus non in tẽpore fecit, neq; imperfecta, ideo non factiuuam cauſam ipſuʒ dicit, ſed ꝓducens vocãdus eſt, vocatur autẽ ⁊ finalis cã, qm̃ ad ipſum omnia reſpiciunt, ⁊ ipſuʒ oĩa deſiderant. Deinde exponit, quid per formas ⁊ qđ per mãm ipſe intellexit ⁊ clara ſunt ex cõmẽtarijs.

Anti. c. 155 ¶ Ignis igit̃ hʒ in materia caliditatẽ. Si autẽ aliqua erit ſeparata caliditas, hec nõ patiet̃. Hãc igitur, forſitan impoſ'e eſt ſeparataʒ eſſe. Si autem ſunt quedam talia, in illis vtiq; erit quod dicitur, verum. Quid igitur ſit facere ⁊ pati, ⁊ quibus inſit, ⁊ quare, ⁊ quo modo, determinatum ſit hoc modo.

G

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ¶ Ignis quidẽ igit̃ habet in materia calidũ. At ſi ſit qđdã ſeparatuʒ calidũ, hoc vtiq; nihil patit̃. hoc quidẽ forſitan ſeparatuʒ eſſe ĩpoſſibile eſt. Uerũ ſi aliqua talia ſint, in illis veruʒ erit quod dictũ eſt. quid quidem igitur actio ⁊ paſſio ſint, q̃buſue exiſtãt, ꝓpter qđ quoq;, ac quo mõ determinetur hoc modo.

Com̃. 155. H ¶ Nũc dr̃iaʒ colligit inter agens ſeperatũ ⁊ cõcretum, ⁊ vult agẽs ſeparatũ nullatenus in agẽdo pati. At ↄcretũ cõtra agẽdo patit̃. Hec in exẽplo de calido exponit. d. Ignis qdẽ igit̃. ſubaudi ſm̃ rei veritatẽ hʒ calidũ, h̃ eſt formã in mã. accepit ꝓpriũ loco forme, q2 forma latet. nõ (vt Alexan. credit) calidũ eſt for͠ ignis. Et ſic reuera ignis formã hʒ in mã. At ſi ſit per caſuʒ, qđdã ſeparatuʒ calidũ. hoc vtiq; nihil patit̃. ⁊ quaſi corrigẽs ſe, adiecit, hoc qdẽ forſitan ſeparatũ eẽ ipoſ'e eſt. Ueruʒ ſi alq̃ talia ſint, vt itelligẽtie, in illis verũ erit qđ dcm̃ eſt. vʒ. agendo non pati. q̃ſi igit̃ arguat ſi agens eſt ſeparatum, agendo non patit̃. h̃ ſunt agẽtia ſepata. igit̃ illa agendo nõ patiunt̃. Tũc pʒ ꝑ ↄ̃riũ, ꝙ agentia cõcreta agẽdo patiunt̃. ¶ Aiaduerte apud Auer. in lib. de ſub̃a orbis. ꝙ primũ mouẽs ⁊ primũ agẽs, qđ primum alterãs vocat. Cõueniunt p̊, q2 ambo agunt non paſſibilia. 2°, ꝙ ambo agunt p̃mo ⁊ indepẽdẽter. At differũt. nã primũ mouẽs

I nulla ſpecie motus mouet̃. At primũ agẽs ſalteʒ latione
circũfertur. Scd̃o, primũ mouẽs nec eſt corpus nec vir-
tus in corpore. At primũ agẽs eſt corpus, vt cęlũ virtu-
te ſolis, q̃ ẽ eius p̃cipua pars. Cauſa dĩę eſt, ꝙ mouere
eſt vl̃is quodã mõ operatio, cũ de operationibus ſolus
mot⁹ poſſit eſſe ęternus, non a certo tẽpore, nec a cer-
to loco non certis qualitatib⁹. At actio ⁊ paſſio cuʒ ſint
alterationes, alteratio v̾o ſit operatio particularis ac
ſignata. illa ab ĩcorporeo ⁊ vl̃i per eẽntiã ꝓcedit. hęc a
corporeo ⁊ ꝑticulari ꝓcedere dʒ. Itẽq; alteratio p̃ſup-
ponit motũ localẽ. igit̃ primũ alterãs põt eſſe motuʒ lo-
caliter. At primum mouẽs ĩmobile penitus. Tũc epilo-
gat. d. qd quidẽ igitur actio ⁊ paſſio ſit quoniam altera
tiones, quibuſue exiſtant, quoniam in ſimilibus diſſimi-
K libus. Propter quid quoq;, quia ꝓpter materiam ⁊ for-
mã, ⁊ quomodo, quia cuʒ reciprocatione actionis ⁊ re-
actionis ſit determinatum hoc modo.
recog̃nes. ❡His expoſitis, ſm̃ Philoponũ replicat q̃õnis ſol̃oneʒ
breuibus, ⁊ vult ꝙ q̃cũq; formarũ in mã h̃nt ſuuʒ eẽ, hę
in faciẽdo repatiunt̃, q̃m ſubtuʒ, nec ĩmutabile, nec im-
paſſibile h̃nt. tales formę ſunt ignis aq̃ ⁊ id genus. Si q̃
aũt eſſent formę, q̃ q̃dẽ ſepabiles ſint a mã, aut ſm veri-
tatem vt ſubę ſepatę, aut ideę ſʒ Platonẽ, hęc in faciẽ-
do non repatiunt̃. Tunc epilogat (⁊ inquit). [Quid igi-
tur ſit facere ⁊ pati] Q̃m facere eſt in paſſionẽ ducere,
pati v̾o in paſſionẽ duci. Ampli⁹ facere eſt aſſimilare ſi-
bi ipſuʒ patiens, pati v̾o aſſimilari facienti [⁊ quibus in-
ſit] q̃m contrarijs [⁊ quare] q̃m h̃nt cõem mãm cõtraria-
rum paſſionum ſuſceptiuaʒ [⁊ quo mõ] q̃m accedẽte fa-
de reactõe ciente, ⁊ approximato ipſi paſſo, determinatuʒ ſit hoc
q̃d a ꝑipa- mõ. ❡Ex his colligi poteſt, ꝙ in mã de reactione duo
teticis h̃ʒ. tm̃ colligimus ab Ariſt. ⁊ Philopono, ⁊ ꝙ faciens nõ oẽ
L in faciẽdo repatit̃, ſed ſolũ ꝓximum, ⁊ non omne ꝓxi-
mum, ſed ſoluʒ qđ cũ paſſo, cõuenit in materia. habem⁹
quoq; cãm, q̃m cõtraria ⁊ in materia cõmunicantia.
anti. c. 156 ❡Quo mõ auteʒ contingat hoc accidere, rur-
ſus dicamus. His igitur videtur pati vnum-
quodq; per quoſdaʒ poros, ingrediẽte facien-
te vltimo ⁊ principaliſſimo, ⁊ hoc mõ, ⁊ vi-
dere ⁊ audire nos inquiunt, ⁊ ſm alios ſenſus
ſentire oẽs. Amplius videri per aerẽ ⁊ aquam
⁊ per tranſparẽtia, q̃ poros h̃nt inuiſibiles q-
dem ꝑꝑ paruitatẽ, ſpiſſos autẽ ⁊ ſm ordinẽ, ⁊
magis h̃nt, tranſparentia magis.
Dilucida°. ❡Quo mõ v̾o poſſit hoc accidere, rurſus re-
te. c. eiuſdẽ petamus. q̃buidã q̃dẽ igit̃ videt̃ pati vnum-
quodq; quoties ꝑ meatus quoſdã, agẽs ipſuʒ
principale ac ꝓximũ penetrauerit, quo etiam
M mõ, ⁊ videre, ⁊ audire, inſupq; ceteros oẽs ꝑ
ſenſus nos ſentire inquiũt. quo etiã viſionem
fieri. ⁊ per aerẽ, ⁊ aquam, atq; perſpicua dicũt
eo. vʒ. ꝙ meatus habent propter paruitatem
quidem inuiſile. ꝓpter turmam vero ⁊ den-
ſos, ⁊ q̃m magis tranſparent.
Com̃. 156. ❡De actione ⁊ paſſione quatuor ꝓblemata ſiue quęſita
terminauit vt in epilogo, patuit, nũc v̾o đ medio agẽdi,
ac patiẽdi dicere ꝓponit. vñ ait. Quo mõ v̾o poſſit hoc
accidere rurſus dicamus. ſiue repetamus, hęc ẽ intẽtio.
Tũc p̊ narrat poſitionẽ Empedoclis, q̃ voluit actionẽ
⁊ paſſionẽ fieri ꝑ meatus quoſdã repertos in paſſo, qui
gręce pori dicunt̃ (inq̃t) Quibuſdã q̃deʒ igit̃ videt̃ pati
vnũquodq; quoties per meatus quoſdã, agens ipſm p̃n- N
cipale ac ꝓximũ penetrauerit, ⁊ ſic mediũ actionum ac
paſſionũ meatus ſunt patiẽtis corporis, v̾bum penetra
uerit, gręce eſt eiſiontos, latine intrãte, ſiue ingrẽdiẽte,
eiſeimi eni gręce. intro latine eſt, veꝝ vt clarius eẽt, trã-
ſtuli penetrauerit. Subſcribit ꝑ eiuſmodi meat⁹ eos di
xiſſe nõ modo paſſiones effici, ſed ſenſationes, ⁊ trãſpa
rentias. Propterea inq̃t. Quo mõ. vʒ. ⁊ videre, ⁊ audi-
re, inſuperq; cęteros oẽs ꝑ ſenſus nos ſentire inquiũt.
⁊ ſic mediũ ſenſationũ meatus eſſe finxerunt. Idem ⁊ in
trãſparẽtijs addidere qđ ſubſcribit. d. quo etiã fieri vi-
ſionem ⁊ per aereʒ ⁊ aquã, atq; per cũcta ꝑſpicua. ſub-
audi in gręco dicunt, ⁊ ſic medium trãſparendi meatus
ſunt, ꝙ vero per aerem ⁊ aquã, ⁊ cętera id genus tranſ
parentia magis fiat, dupliciter declarat p̃mo dicens. O
eo. vʒ. ꝙ meatus h̃nt ꝑꝑ paucitatẽ q̃deʒ inuiſiles. ꝓpter
turmã ac multitudinem ⁊ denſos. v̾bũ turmã gręce eſt
ſtichon, nã ſtichos gręce, latine eſt turma, acies ordo, g̃
trãſtuli turmã. vt oppoſitũ ꝑuitati. Scd̃o idem decla-
rat. d. ⁊ q̃m magis trãſparẽt, nã illa corpora ſunt magis
perſpicua cęteris. Sunt qui ex his formant rationeʒ ꝓ
poſitione antiquorũ, ꝙ eo modo ſit actio ⁊ paſſio rea-
les, quo ⁊ intentionales, ſed actiones intentionales ſiũt
per meatus. igitur ⁊ reales, minor eſt declarata in ſen-
ſationibus ⁊ tranſparentijs, res hęc bona eſt, tñ Ariſto-
telis expoſitio eſt vt diximus.
❡Cũ dixit quid ſit facere ⁊ pati, q̃ ſint q̃ faciũt, ⁊ patiũ- recog̃nes.
tur, nunc vult dicere q̃uo ſit facere ⁊ pati, vt Philopo
nus itroducit, ⁊ p̊ narrat veteꝝ opiones. 2° verũ modũ P
affert ſʒ eius opionẽ. Empedocles dixit per poros fie-
ri facere ⁊ pati. Dixit eni in corporib⁹ poros eẽ, in q̃bus
faciẽs ipſuʒ intrãs in id, qđ patit̃, facit. Sĩli quoq; mo-
do videre ẽt dicebat fieri, nã eſſe q̃dẽ in oĩb⁹ corporib⁹
poros aſſeruit, in diaphanis aũt poros dixit eẽ plures,
⁊ ſpiſſiores, ⁊ ſm ordinatã ſerieʒ, ꝑ quos cũ ꝑmeent in-
tus, ita ſeſe obijcere viſibilib⁹. In corporib⁹ v̾o nõ dia-
phanis, ꝓpterea ꝙ pori pauci ſint, ⁊ qui ſunt, nõ ſint ſm or-
dinatã ſeriẽ, dixerũt intus viſuʒ, vel viſibilia ſuſcipi nõ
poſſe, eodẽ aũt mõ ⁊ in alijs ſenſib⁹ ſentire fieri dicunt,
vtputa audire aut olfacere ꝑ poros ꝓcedẽte qualitate
vene olida aut ſonora. vñ inq̃t. Quo mõ autẽ ꝯtingat h̾
. ſ. facere ⁊ pati accidere, rurſus dicamus. Inſinnata in-
tẽtione, ponit modos veterũ, ⁊ p̃mo Empedoclis (⁊ in- Q
quit) His igit̃ videt̃ pati vnũqđq; per quoſdaʒ poros,
ingrediente in illos vltimo ⁊ p̃ncipaliſſimo faciẽte, ⁊ nõ
qđ p̊ agit, vtputa medicinalis ars, ſed qđ ꝓximuʒ, velut
pharmacũ aut cibariũ, ⁊ nõ ſolũ de facere ⁊ pati, ſed ẽt
de videre ita ſentiũt. Iccirco dixerũt viſibilia magis vi
deri per ea, q̃ ſunt magis diaphana, q̃m quę magis dia-
phana ſunt, plures ⁊ denſiores ſiue frequentiores po-
ros ⁊ ſm ordinatã ſeriem h̃nt. Hęc de prima poſitione.
❡His igitur in quibuſdam determinauerunt anti. c. 157
ita, queadmodum ⁊ Empedocles, non ſolum
in patientibus ⁊ facientibus, ſed ⁊ miſceri ea
inquiunt, quorum pori adinuicem ſunt com-
menſurabiles.
❡Hi q̃dẽ igit̃ ita in quibuſdaʒ quemadmodũ Dilucida°.
⁊ Empedocles aſſignauerunt, nõ tm̃ in actio- te. c. eiuſdẽ
nibus ⁊ paſſionib⁹, ſed ẽt ea miſceri aiũt, quo-
rũcunq; meatus inuicẽ cõmenſurantur.
❡Qđ etiã de imiſtiõe dixerũt, obiter adiecit, vt de alijs
addidit (inq̃t) Hi quidẽ igit̃ ita in q̃buſdaʒ, quemadmo Com̃. 157
dũ ⁊ Empedo. aſſignauerũt, nõ tm̃ in actionib⁹ ⁊ paſſio
nibus

A nibus, ſed etiã ea miſceri aiunt, quorũcũq; meatus inui-
cem ꝓportionales ſunt. ❡Aiaduerte meatus eẽ ꝓpor
tionales, ſiue cõmenſurabiles, quando ęqui quãti ſunt,
nam tunc actio ⁊ reactio, paſſioq; etiam ęquales fiunt,
quo ſit, vt maxima inde emergat miſtura, quoties vero
continentia inęquales fuerint, miſtura erit infirma, ac
pauca. Hęc de prima poſitione.
recog̃nes. ❡Nũc Ariſt. (vt Philoponus inq̃t) oſtendit cãm hanc,
atq; modũ iſtũ nõ eſſe vl̃em, q̃m lʒ per hãc opionẽ aſſi-
gnare poſſumus modũ quo mõ ſit facere ⁊ pati, ⁊ ipſuʒ
miſceri, nõ poſſumus aſſignare moduʒ, q̃uo ſit augeri ⁊
g̃nari. vñ inq̃t. Hi igit̃ in q̃buſdam determinauerũt ita,
queadmodũ ⁊ Empedo. nõ ſolũ in facientib⁹ ⁊ patiẽti-
bus, ſed etiã miſceri ea inquint, quoꝝ pori adinuicẽ ſunt
cõmẽſurabiles, dicũt eni tũc fieri miſtionẽ, cũ pori ſunt
cõmenſurati corporibus, q̃ ipſos intrãt, ⁊ non maiores,
B neq; minores. Veruʒ cãm ⁊ modũ quo fiat auctio, aſſi-
gnare nõ poſſunt, nã ingrediẽs id qđ auget, poros q̃deʒ
replebit, maius autem non faciet, ⁊ ſic non poſſunt aſſi-
gnare vniuerſalem modum in omnibus.
Anti. c. 158 ❡Compẽdioſe autem maxime ⁊ de omnibus
vno ſermone determinauerunt Leucippus ⁊
Democritus, principium facientes ſecunduʒ
naturam quod eſt,
Dilucida°. ❡De omnibus autem maxime compendio-
te. c. eiuſdẽ ſe ⁊ breui verbo Democritus ⁊ Leucippus
definiunt, idipſum aſſerentes eſſe principium,
quod quidem eſt ſecundum naturam.
Com̃. 158. ❡Hęc eſt ſcd̃a poſitio Democriti ⁊ Leucipi, qui de age-
re ⁊ pati, g̃natione ⁊ corruptione, auctione ⁊ imminutiõe,
C ac de alteratione, cęteriſq; motibus eodẽ ſimplici defi-
niunt verbo, effici eni g̃nationem dixerũt, quoties cor-
pora minima indiuidua de nouo cõgregant̃, cõtra vero
corruptionẽ, quando diſgregãtur, tunc v̾o alterationẽ,
quãdo corpora illa poſitura alternantur, ⁊ anteriora ſi
poſteriora fierent, aut ecõtra, qua ratione corpora ipſa
phyſica pati aiunt, quãdo vel in minimis his alternan-
tur, vel per eoꝝ cõgregationẽ, aut diſgregationẽ tranſ-
mutant̃, actionẽ v̾o eſſe, qua hęc ſic mutant̃, ⁊ ſic agere
eſt aut illa cõgregare, ſiue diſgregare, aut illa euertere,
pati ꝯtra eſt aut in illis euerti, aut ꝑ illa ꝯgregata effici,
⁊ ſic vna ſol̃one ſaluant oẽs motus, q̃ dicit patẽt. Vocat
Ariſt. more Democriti minimũ corpus indiuiduũ princi
pium ſm naturã, quia eo etiaʒ fiunt naturales genera-
tio ⁊ corruptio, itẽq; eſt vt materia, q̃ ꝓprie eſt natura.
recog̃nes. ❡Nũc narrat opinioneʒ Democriti ⁊ Leucippi. ⁊ inq̃t.
Ex Leucippus ⁊ Democritus cõpẽdioſe ⁊ breui ſermo
D ne de oĩbus motib⁹ cãʒ ⁊ modũ đterminauer̃t, faciẽtes
p̃nm qđ eſt ſm naturã. ſ. atomos ipſas, ⁊ vacuũ. Dicebãt
eni fieri facere ⁊ pati ꝑꝑ vacuũ, eo eni ꝙ faciens exiſtẽs
in vacuo trãſponebat, aut ĩordinabat atomos, dicebãt
facere ⁊ pati fieri, quo v̾o apponit atomos dicebãt fieri
auctionẽ, quo ꝯgregat v̾o, dicebãt fieri g̃nationẽ. Ergo
breui v̾bo ponentes atomos ſiue plenũ, ⁊ vacuũ ſalua-
Dubĩ bant oẽs motus. ❡Sed quo mõ p̃nm qđ poſuit Demo.
ſit ſʒ naturã, cũ ipſe ponat vacuũ ⁊ atomos, quas plenũ
appellat, ⁊ vacuũ nõ ſit in nã, hoc q̃dẽ nõ parua qđ eſt.
Philopo- ❡Rñdet Philoponus ꝙ p̃nm illud qđ ponit Democri
ni ſol̃o. tus, eſt ſm naturã, nõ quo ad eã ꝑteʒ, qua ponit vacuũ,
q̃m vacuũ nõ eſt in natura, ſʒ quo ponit plenũ ⁊ motuʒ,
nã ſunt q̃dã q̃ negãt plenũ ⁊ motũ, vt Parme. ⁊ Meliſ-
Dubĩ ſus ⁊ ad hoꝝ dĩaʒ hęc ait, vt dicem⁹. ❡Adhuc dubita-
bis, q̃ Demo. nõ vr̃ differre quo ad vacui poſitionẽ ab
Empedo. q̃ poſuit poros, nã pori vacui ſunt, ⁊ vacuum E
porus eſt. ❡Rñdet Philoponus ꝙ differũt pori a va-
cuo, q̃m q̃ poros introducũt, vacuũ eſſe nõ dicebãt nec
intra, nec extra corpus naturale. Dicebãt eniʒ corpora
naturalia poroſa eſſe, verũ eoꝝ poros plenos eẽ aſſere
bant aliquo corpore, vtputa aere, aut aliquo tali. At De
mocriti ponentes vacuum intra ⁊ extra naturalia cor-
pora, illa non ponebant aliquo corpore plena.
❡Quidam enim antiquorum opinati ſunt, ex Ant. c. 159.
neceſſitate ens vnum eſſe ⁊ immobile.
❡Antiquorum ſane quibuſdam viſum erat de Dilucida°.
neceſſitate ens vnum eſſe, ⁊ immobile. te. c. eiuſdẽ
❡Nũc (vt oẽs ſentiũt) põnem narrat antiquoꝝ phorũ. Com̃. 159.
Parmenidis. vʒ. ⁊ Meliſſi, q̃ negauerũt entiũ diſtĩoneʒ,
⁊ omnia entia mundi poſuerunt vnum ens ⁊ ĩmobile, et
ſic negant motum, ⁊ actionem ⁊ paſſioneʒ, ⁊ cętera id F
genus, ⁊ ſic apud eos ocioſa eſt quęſtio, de medio agen-
di, ſiue patiẽdi, quãdoquidẽ nec ſit actio nec paſſio, nec
motus aliquis, verbum, viſum erat, gręce eſt edoxe, qđ
cum non ſonet latine, tranſtuli viſum erat.
❡Quia dixit Demo. ꝓceſſiſſe per p̃nm naturale. ſ. plenuʒ recog̃nes.
⁊ motũ, oñdit ꝯ Parme. ꝓceſſiſſe ꝑ p̃nm innaturale noꝰ
ignotuʒ ad ignotũ. Volẽs eni mõſtrare Parme. ꝙ nõ ſit
in reb⁹ plenitudo, neq; mot⁹, qđ eſt pugnare ꝯ ſenſuʒ, ⁊
deſtruere euidẽtia, accepit, vt ꝓloquiũ ꝙ vacuũ nõ ſit,
qđ quidẽ nõ eſt ſenſui manifeſtũ, ſed multis indiget de-
mõſtrationib⁹, hoc ſtãte deſtruit p̃mo motũ ⁊ ꝓcedit ꝑ
ſyll̃m hoc mõ. Si nõ eſt vacuũ nõ eſt motus, ſʒ nõ eſt va-
cuuʒ, vt ꝑ ꝓloquiũ pʒ. Ergo non eſt motus. in quo ſyll̃o
ꝓ confeſſo accepit, vacuo nõ exiſtente, nõ eẽ motũ, q̃m
credebat per vacuũ tm̃ mõ fieri motũ (inq̃t) Quidã eniʒ
antiquoꝝ opinati ſunt ex neceſſitate ens vnũ eẽ ⁊ imo-
bile, ⁊ ſic negãt plenũ ⁊ motũ, tãgit aũt eoꝝ rõnẽ breui- G
bus (⁊ inq̃t) Nã acceperũt tãq; ꝓloquiũ vacuũ eſſe nõ
ens. Tũc dicebãt, nihil moueri poſſe nõ exñte vacuo ſe
parato. ſ. extra corpa nãlia, dixit autẽ [vacuo ſepato] q̃
in phyſicis dcm̃ eſt, apud eos, ꝙ vacuũ plenum ⁊ locus
ſubto idẽ ſunt, rõne v̾o differũt, naʒ ſpatiũ (vt ſpatiũ eſt
locus) vt corpe priuatũ, eſt vacuũ, vt corpore plenũ, eſt
plenũ. Volebant igit̃ ꝙ ſi nõ eſſet tale vacuũ ſepatum a
corpore, qđ põt aliq̃n habere, aliquãdo carere corpore
nõ ſit motus, in hũc g̃ moduʒ ſuſtulerunt motũ. Pʒ g̃ ꝙ
iſti duo textus non ſeorſum, ſed ſimul legi debent.
❡Vacuum enim eſſe nõ ens, moueri autem nõ Ant. c. 160
poſſe non exiſtente vacuo ſeparato.
❡Nam vacuum quidem nihil eſt, plenum enĩ Dilucida°.
tantum exiſtit, poteſt autem moueri nihil, ni ſi te. c. eiuſdẽ
vacuum ſeparatum ſit. H
❡Pro illa poſitiõe arguit. ſi aliqđ mouet̃, opʒ vacuũ eẽ Com̃. 160.
ſepatuʒ a pleno. nõ eniʒ põt corpus moueri in pleno, q̃
tunc eſſet penetratio. deſtruit ꝯñs. d. ſed vacuũ nõ eſt. igr̃
nihil mouet̃, de rõne primo ponit deſtructionẽ ꝯñtis. d.
Nã vacuum q̃dem nihil eſt, plenũ eni tm̃ exiſtit, q̃ nihil
non plenum exiſtit, tunc ponit enthymema. d. põt auteʒ
moueri nihil, niſi vacuũ ſeparatum a pleno ſit. H̃ res 4e
auſcultationis phyſice diſputata eſt, ideo nunc ſatis.
❡Neq; rurſus multa eſſe, non exiſtente ſe- Anti. c. 161
gregante.
❡Itemq; plura non ſunt, cum non ſit di- Dilucida°.
ſtinguens. te. c. eiuſdẽ
❡Scd̃o arguit. entia nõ ſunt plura. igit̃ motus nõ eſt, te- Com̃. 161.
net enthymema, q̃ motus ſupponit diſtĩõnẽ iter mouẽs

I ⁊ motũ, ⁊ iter terminũ a quo, ⁊ terminũ ad quẽ, añs probat. q2 ablata cã diſtõnis, auferꝛ diſtinctio, ſed diſtõnis cauſa eſt vacuũ, q2 tãdiu res ſunt vnum, ꝗ̃diu inter eas nulla eſt vacuitas, quare ſi vacuũ nõ eſt, nec diſtõ erit. quare omnia erunt vnum, quod erat antecedens.

recog̃nes. ¶ Eodẽ mõ deſtruũt plenitudinẽ, naꝫ (vt dicũt) ſi in rebus eſt diuiſio ⁊ rer̃ dĩa eſt vacuũ, ſolũ eniꝫ vacuo exiſtente diuiſioneꝫ atqꝫ rerũ differẽtiã fieri dicũt. Sed nõ eſt vacuũ, ergo nõ eſt diuiſio. Q2 ſi nõ eſt diuiſio, ꝯtinuũ eſt oẽ, ⁊ vnũ, in qua rõne pꝫ, ꝙ accepta obſcura ſũt. ſ. ꝙ nõ ſit vacuũ, ⁊ ꝙ ſi vacuũ nõ eſt, nõ eſt diuiſio hęc enim obſcura ſunt, Quę vo per hęc deducta ſunt, obſcuriora ſunt, nã oĩa eſſe vnũ, ⁊ cõtinuũ, obſcurius eſt. Patet ergo quomodo Parme. ex pricipiis ignotis ꝓceſſit, Quõ vo Demo. ex nobis notis ꝓceſſit, poſterius dicemus. In hunc modum Philoponus legit hos textus, In cõmentariis vo non abſqꝫ ratione aliter leguntꝛ. Fortaſſe enim

K Ariſto. ꝑ hęc voluit hẽ, ꝙ ſm Parme. quęſtio ꝓpoſita fruſtra quęritur, qm̃ cũ ſm ipſum non ſit motus, fruſtra quęritur quo mõ ſit facere ⁊ pati, At Philoponus ipſe vult hęc eſſe inducta, vt oſtendatur differentia ſyllogiſmorum, quibus Demo. ⁊ quibus Parme. proceſſerunt (inquit) Neqꝫ rurſus diuiſio vel differentia, vel multa eſſe poſſunt, non exiſtente vacuo ſegregante inter illa. Q2 ſi non erunt multa, omnia erunt vnum, ⁊ ſic tollitur plenum, nam plenum eſt illud quod habet intra ſe corpus replens. ergo ſi non dantur multa, non erunt plenum ⁊ replens, ⁊ ita ſuſtulerunt plenum, ⁊ motum.

Ant.c.162 ¶ Hoc auteꝫ nihil differre, ſiq̃s exiſtimet non cõtinuũ eſſe oẽ, ſed tangere diuiſim, ab eo qꝺ eſt dicere fore multa, ⁊ nihil eſſe vacuum.

L Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Refert aũt hoc nihil, ſiquis putet non continuũ eſſe omne, ſed ſectũ cõtiguuꝫ, apparentibus pluribus, ⁊ vacuum nihil eſſe.

Coñ. 162 ¶ Soluet forte quiſpiã ꝙ vniuerſum ipm̃ eſt ꝯtiguuꝫ ſectum, nõ aũt ꝯtinuũ, ⁊ hoc q2 multa videntꝛ eſſe. Contra obiicit, q2 ſi vacuum non eſt, tantum eſt vniuerſum eſſe contiguum, quantum continuum in reipſa, licet voce differunt, ⁊ hoc quia, dempto vacuo, aufertur cauſa diſtinctionis, ⁊ ſic adhuc ſtat argumentum.

recog̃nes. ¶ In commentariis per pulchrę hic locus intelligitur, ⁊ Philoponus non aliter exponit.

Ant.c.163. ¶ Si enim vbiqꝫ diuiſibile, nihil eſſe vnũ, quapropter neqꝫ multa, ſed vacuũ omne. Si autẽ tum diuiſibile quidẽ, tum aũt nõ, fictitium aliquid hoc vtiqꝫ videri. quouſqꝫ eniꝫ ⁊ propter

M quid ipſius totius hoc quidem ita ſe haberet ⁊ plenum eſſet, hoc autem diuiſum.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Siquidem enim vndiqꝫ diuiſuꝫ ſit, nihil erit vnum, quare nec plura, ſed vacuum erit totũ, at ſi parte quidẽ ſic, parte vero non, figmento ſimile videbitur, ad quantũ enim vſqꝫ ⁊ propter quid, ipſius totius hoc quidem ſic ſe habet, ⁊ plenum eſt, illud vero diuiſum.

Coñ. 163. ¶ Cõtra rñſionem datã obiicit, q2 aut vniuerſuꝫ ipm̃ eſt vndiqꝫ diuiſum, aut nihil alicubi eſt diuiſum, aut ꝑte aliqua diuiſum, parte aliqua nõ diuiſum, ſi vndiqꝫ diuiſuꝫ, nihil erit vnum, q2 ſi alicubi vnum, non vndiqꝫ diuiſuꝫ. Si non eſt eius aliquod vnuꝫ, nec plura erũt, nã plura ſunt vnum ⁊ vnum, ſi non plura, omne erit vacuum, q̃a nec vnum, nec plura, at ſi nullibi diuiſum, totũ erit plenum, ⁊ vnum, ⁊ habetur intentum. Si parte quidẽ vnũ

N ſit, parte diuiſum, hoc videtur voluntarium, quia nulla eſt cauſa, q̃re hoc ſit vnũ ⁊ plenum. Illud diuiſum ⁊ vacuum, ⁊ ſic de rõne deſtruit primũ, ⁊ tertiũ datum, ꝑtermittit aũt 2ᵐ, q2 eſt per ſe manifeſtũ. ¶ Aiaduertẽdum ꝙ omne, qꝺ gręce pan dicitꝛ, totũ, qꝺ etiã apꝺ eos olon, ⁊ ens, qꝺ gręce on dicitꝛ, ⁊ vniuerſuꝫ, ſiue mũdᵘˢ, ſiue oĩa entia, ſiue aggregatũ ex oĩbus multiuoca ſunt, apꝺ Parmenidẽ ⁊ Melliſſum idẽ importãtia, ⁊ cũ crediderint diſtinctionem rerũ eſſe interuallũ rei a re, interualluꝫ vo cenon ſiue vacuũ quoddaꝫ videtꝛ, ſubtrahentes ab vniuerſo vacuuꝫ, ſubtraxerunt ⁊ interuallum, ⁊ inde diſtinctionem, quo fit vt omnia vnum plenum eſſe ens ⁊ immobile, quam rem latius alibi Ariſtoteles diſtinxit.

Ant.c.164 ¶ Amplius autem ſimili modo neceſſariũ eſſe non eſſe motionem.

O Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Adhuc autem ſimiliter apparente, neceſſarium erit motum non eſſe.

Coñ. 164 ¶ Dici pñt duo ad arguᵐ, vel ꝙ oĩa ſint plena, ſimiliter vel qꝺ oĩa vacua, ꝯtra arguit. d. Adhuc autẽ ſilꝛ apparente vniuerſo, aut ꝙ totũ plenũ, aut ꝙ totũ vacuũ neceſſariũ erit non eſſe motum. Si plenuꝫ quidẽ, patet ꝙ nõ, aliter peneratio eẽt, ſi vacuũ ſit omne, tunc nec erit mouens, nec motum, q2 vacuuꝫ omne, ⁊ ſic nec motus, hoc mihi videtur de textu, tu vero conſidera.

recog̃nes. ¶ Philoponus ſic legit. Amplius aũt ſilꝛ mõ Parme. inquit. Neceſſariũ eẽ nõ eſſe motũ, quo dixit oĩa eẽ vnuꝫ, qm̃ nõ exiſtẽte vacuo, vtrũqꝫ intulit, qm̃ enim nõ eſt vacuum, ⁊ rerum differentias, ⁊ motus ſuſtulit.

Anti.c.165 P ¶ Ex his igꝛ ſermonibᵘˢ trãſcẽdẽtes ſenſum et deſpiciẽtes eũ, ac ſi ꝯueniat rõnẽ ſequi, ipſum oẽ eẽ vnũ, ⁊ imobile, ⁊ infinitũ quoddã dicũt. finẽ enĩ finire vtiqꝫ ad vacuum. Hi ergo, ita ⁊ ꝓpter has cauſas enunciauerũt de veritate.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Ex his quidẽ igitur rationibᵘˢ tanquã rationem ſequi deceat, quidam dicunt oẽ vnũ eſſe ⁊ imobile ac infinitum, nam finitum in vacuũ finiri putant. Hi quidem igitur ita, ⁊ has ob cauſas de veritate protulerunt.

Coñ. 165. ¶ Epilogat. d. ex his q̃dẽ igitꝛ rõnibus, tãq̃ꝫ rõnẽ ſeq decet q̃dã dicunt omne ſiue vniuerſum vnũ eẽ, ⁊ imobile, ac infinitũ, cuius additionis cãm ſubſcribit. d. nã finitum in vacuum finiri putant. Hęc illi de veritate.

recog̃nes. Q ¶ Philoponus nõ epilogũ tm̃ hũc putat, ſed ꝙ Ariſt. incuſet Parmenideos, ꝙ putarũt nõ oĩno adhibere mentem rerũ euidẽtię, ſed ſolum ꝯñtię rationũ, qꝺ quidẽ cũ feciſſent, dixerunt omne eſſe vnum imobile, ⁊ infinituꝫ. nam dicunt finem corporis ad vacuum eſſe.

Anti.c.166 ¶ Qm̃ aũt in ſermonibus quidẽ, vñr hęc contingere, in rebus aũt demẽtię ſimile eſt opinari ita. nullus enĩ dementiũ egreditꝛ intantũ, vt igneꝫ vnũ eſſe exiſtimet ⁊ cryſtallũ, ſed ſoluꝫ bona ⁊ apparẽtia ꝓpter aſſuetudinẽ, hęc quibuſdã ꝓpter dementiã nihil videntꝛ differre.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Qm̃ vero in verbis hęc accidere videntꝛ, in rebus vo dementię ſimile eſt ita credere (nullus enĩ demẽs adeo delirare põt, vt ignem ⁊ glaciẽ vnũ eẽ cẽſeat. Sed ob cõſuetudinẽ ſolũ q̃ apparẽt, bona eẽ dicẽt) hęc in quibuſdaꝫ

A ob demẽtiã nihil differre videntur.

Coñ. 166. ¶ Nunc cõtra hãc poſitionẽ nihil arguit, ſed ſolũ tanq̃ꝫ inſanã contendit. d. Qm̃ vo in vbis hęc accidere videntꝛ quę dicũt. In rebus vero ita credere eſt ſilꝛ dementię, tũc lege ſuſpẽſiue, ſic nullus enim demẽs adeo delirare põt ſubaudi, vt ignẽ ⁊ glaciẽ vnũ eẽ cenſeat, ſed ob cõſuetudinẽ ſolum q̃ apparẽt bona ⁊ nõ ſunt, dicẽt ſupple bona eẽ, nã luxurioſus ob cõſuetudinẽ luxurię luxuriã, q̃ eſt apparẽs bonum, dicet bonũ eſſe ſimplꝛ, vinoſus ob conſuetudinem, dicet bibere bonũ ſimplꝛ eſſe. Sic igitꝛ nemo putabit vnũ diuerſum eẽ idẽ alteri, niſi prauus, ꝙ ſi ita eſt, tũc hęc in quibuſdã ob demẽtiã nihil differre videntꝛ. Sic igꝛ hac oblocutiõe ſpreuit põnẽ illoꝝ.

recog̃nes. ¶ Nũc qualis ſit Parme. opio oſtendit, ⁊ vtitꝛ morata ꝑſuaſione, qua aduerſario oſtendit eſſe inſanos, ⁊ ſe eſſe

B probuꝫ in aſſerẽdo oppoſitũ (⁊ inq̃t) Qm̃ aũt in ſermonibus quidem videntꝛ hęc cõtingere. ſ. ꝙ oẽ ſit vnũ, ⁊ infinitũ, ⁊ imobile, dico in ſermonibus, hoc eſt quãtum eſt ex ſermonũ ſequela, ⁊ ꝑſuaſione argumẽtoꝝ. In rebus ãt demẽtię ſimile eſt opinari ita, imo eſt pluſq̃ꝫ demẽtia ſic dicere, nullus enĩ demẽtiũ egreditꝛ intm̃, vt ignẽ vnũ eẽ eximet ⁊ cryſtallũ ſiue glaciẽ. Sꝫ ſolũ (vt inq̃t) bona vera ⁊ apparẽtia bona vñr eadẽ ꝑꝑ aſſuetudineꝫ qua aliquis aſſueſcit in libidine ⁊ voluptate. Hęc vo. ſ. glaciẽ ⁊ ignẽ eẽ eadẽ, ⁊ nihil differre, ꝓpter dementiã videntꝛ.

anti.c.167 ¶ Leucippus autem exiſtimauit habere ſermones, q̃ ad ſenſuꝫ ꝯfeſſa dicẽtes, ñ dẽſtruẽt neqꝫ generationẽ neqꝫ corruptionẽ, neqꝫ motum ⁊ multitudinẽ entiũ. Cõfeſſa aũt dicẽtes, ea quidẽ apparentibus. Cõſtruẽtibᵘˢ aũt vnũ, vt nõ exiſtẽtẽ motionẽ ſi nõ ſit vacuũ, vacuũqꝫ nõ ens, ⁊ entis nihil non ens inq̃t eẽ. principalꝛ. n. ens, plenũ eẽ ens. Sed eẽ tale, nõ vnũ, ſed infi-

C nita multitudine ⁊ inuiſibilia ꝑꝑ ꝑuitateꝫ tumorũ. Hęc aũt in vacuo ferri. vacuũ eniꝫ eẽ. Et cõſtãtia q̃dem gñationẽ facere, diſſoluta aũt corruptionẽ. Facere aũt ⁊ pati, ſm ꝙ exiſtunt tãgẽtia. ſm enĩ id, nõ vnum eſſe.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶ Leucippus aũt reputatur habere rõnes, quę ad ſenſum ꝯformia dicentes, neqꝫ gñationeꝫ tollunt, neqꝫ corruptionẽ, neqꝫ motũ, neqꝫ entium multitudinẽ, ꝓfitebatꝛ aũt hęc q̃dem, quibuſdã apparentibus, vnuꝫ tñ ꝯſtituentibᵘˢ, ac ſi motus minime ſit abſqꝫ vacuo, ⁊ vacuũ ipſum non ens, taleqꝫ nõ ens nihil ipſius entis eẽ dicit. Nã qꝺ principalꝛ ens eſt, plenuꝫ eſt, licet

D neqꝫ tale vnum ſit. Immo multitudine infinita, paruitate quoqꝫ molis inuiſilia, feruntꝛ autẽ hęc in vacuo, nam vacuum eſt, quęqꝫ cõſtantia generationem faciũt diſiuncta vo, corruptionẽ. actioneꝫ quoqꝫ ⁊ paſſionem quatenus cõtigua ſunt, qua ratione nõ vnum ſunt.

Coñ. 167. ¶ Labaraui textũ hũc ad linguam noſtrã reducere, vtinaꝫ ipſius ſenſum verum ꝑceperim, vbi enim gręcã ſeriem ſeruaſſem, textum iſtũ in latinũ verſum, nõ feciſſeꝫ inteligibilem, vt vero ſingula vba pateãt, dicamus ꝙ Ariſto. cõparat poſitioneꝫ Leucippi ad illã Parmenidis ⁊ Melliſſi, ⁊ narrat oĩa, quę Leucippus aſſeruit, quibus expoſitis, pꝫ quãtũ differt poſitio Leucippi ab illa

E Parme. (inquit) Leucippus autẽ reputatur hẽre rationes, quę ad ſenſum cõformia dicentes, neqꝫ gñationem tollunt, neqꝫ corruptionẽ, neqꝫ motũ, neqꝫ entium multitudinẽ. Subaudi tu. Sꝫ ꝯtra hęc dicunt Parmenides ⁊ Melliſſus, q̃ ſermones tales aſſerũt, vt per ipſos ſenſibus aduerſentur, ⁊ motᵘˢ hos oẽs cogentꝛ negare. Hęc eſt prima differentia. verbum illud cõformia. gręce eſt omologumena, latine cõceſſa, ſiue confitentia, clarius ꝯformia. Deinde ſequẽdo poſitionẽ illius, ponit fundamentũ, quo hęc ⁊ alia dixit. Ubi aiaduertendũ Leucippũ poſuiſſe corpora indiuidua, quę gręce atoma, ſiue indiuidua latine, ſiue minima dicuntꝛ, hęcqꝫ apparere mota in vacuo, qꝺ eſſe ꝓfitetꝛ vt ſaluet motũ, q̃ cõpoſitione ⁊ diſſolutione gñant ⁊ corrũpunt (inq̃t) Profitebatꝛ aũt hęc q̃buſdã apparentibus. vꝫ. atomis quę in vacuo moueri viſuntꝛ, vnũ tamen conſtituentibus, nam cõgregatione vnũ agunt, ſegregatione multitudinẽ, q2 hęc mo-

F ueri in vacuo Leucippus dixit, aſſerit nunc Ariſt. quaſi cauſam. d. ac ſi motus minime ſit abſqꝫ vacuo, vel iuxta gręcũ, tãq̃ꝫ motuꝫ nõ exñtem abſqꝫ vacuo ꝓfiteatꝛ ſubaudi. Hęc de atomis. Quale vacuũ apud illũ ſit, ſubſcribit. d. ⁊ vacuũ ipm̃ non ens, taleqꝫ nõ ens nihil ipſiᵘˢ entis eſſe dicit. Sic igitꝛ vacuũ nec eſt ens, nec pars entis, exponit q̃d vocant ens. d. nã qꝺ principalꝛ ens eſt, plenum eſt, ⁊ ſic vacuũ ad hũc ſenſuꝫ ait nõ eẽ ens, nec partem entis, pro quãto nec eſt plenũ, nec pars pleni, qꝺ primarie ens dicitꝛ, ecce ſecũdã dĩaꝫ, q̃. vꝫ. Leucippus ponit atoma moueri, ſed in vacuo, credẽs motũ effici non poſſe, niſi in vacuo, qꝺ etiã Parmenides ait. tunc quale plenũ illud hoc eſt q̃ atoma illa ſint, q̃ plenũ eẽ tm̃ aſſerit, exponit. d. lꝫ. vel iuxta gręcũ, ſed eſſe tale nõ vnum, ſubaudi dicit, ego trãſtuli, lꝫ tale nõ vnũ ſit, vt. vꝫ. lectio facilius caperetꝛ, imo vel ſed multitudine infinita, ꝑui-

G tate molis ſiue magnitudinũ inuiſibilia, hęc aũt, in vacuo ferri ſubaudi dicit. aut vt trãſtuli, hęc aũt feruntꝛ in vacuo. Uacuũ enĩ eẽ ſubaudi dicit, vel vt tranſtuli, nã vacuũ eſt, ⁊ dicit ſupple ꝯſtantia ac cõgregata facere gñationẽ, diſſoluta vo corruptionẽ, vt ſermo clarior eẽt ſic feci, quęqꝫ cõſtãtia gñationẽ faciũt diſiũcta corruptionẽ, ſic igitꝛ apud Leucippũ oẽ qꝺ eſt, aut plenũ, aut vacuũ eſt, totũ eſt vacuũ ꝑter atoma, aut ꝑter facta ex eis. Nã ꝯgregatione plenũ fit ex plenis diſſolutione plenũ in plena diſſoluitꝛ ⁊ in vacuo mouentꝛ, deinde quo mõ actio ⁊ paſſio fiãt, ſubdit. d. actionẽ quoqꝫ ⁊ paſſionẽ dici effici ab illis q̃tenus ꝯtigua ſunt, qua rõne nõ vnũ ſũt, gręce ſic eſt agere aũt ⁊ pati, q̃tenus ſunt ꝯtigua, ſic enĩ nõ vnũ eẽ ſubaudi dicit. Ecce igitꝛ 3ᵒ quo mõ Leucippᵘˢ cõcedit actionem ⁊ paſſioneꝫ, differt igitꝛ Leucippus a

H Parmenide in tribus. Primo, q̃a ꝓceſſit rõnibᵘˢ ſenſibᵘˢ cõformibus, qꝺ nõ fecit Parmenides. Scꝺo, q̃a diuiſit ens in plenũ ⁊ vacuũ, dicẽs totũ eẽ vacuũ ꝑter atoma, ⁊ ꝑterea, q̃ ex illis ſunt, addens plena illa moueri in vacuo. Tertio, q2 ſaluauit gñationẽ ⁊ corruptionẽ, ⁊ actionem ⁊ paſſionem, quas non ſaluat Parmenides, volui hunc textum ſic exponere, propter difficultatem maximam, ⁊ tu ſi melius ſentis, ſcribas.

Recog̃nes ¶ Hic narrat opionem Democriti ⁊ Leucippi, q̃ poſuit vacuũ ⁊ plenũ, plenuꝫ appellãs atomos, ⁊ q̃cq̃d ex illis ꝯficitꝛ, vacuũ appellãs ſpatium, in quo atomi decurrũt anteq̃ꝫ in rerũ cõpões veniãt. Quo enĩ ꝓceſſit atomos ſiue plenũ, oẽs motus ſaluare potuit, ⁊ ipm̃ facere, ⁊ pati, nã atomi, quo cõgregantꝛ, gñatio. miſti fit, quo ſegregantꝛ, fit corruptio, quo ab extrĩſeco alterãte atomi exiſtẽtes i miſto mutãt ordinẽ, aut figurã, fit alteratio atqꝫ facere ⁊ pati, quo addũtur miſto, fit auctio, quo ſubtra-

I hunt, ſit diminutio, ⁊ ſic Democritus ⁊ Leucippus ponētes vacuū ⁊ plenū, hoc eſt atomos, vel atomatū, oēs mot⁹ ſaluare potuerūt. Poſuerūt eni plenū, hoc eſt atomos tāq̄ pn^m principale ⁊ ꝑ ſe māle reꝝ. Vacuū autem tāq̄ neceſſariū, in quo ꝯtineret ipm plenū, hoc eſt atomi. Quo vo mō ſyllogizauerūt vacuū, Ariſto. dic, eos ꝓbaſſe vacuū ex his, q̄ ꝑ ſe nota ſunt hoc pacto. ſi eſt diuiſio, hoc eſt miſtoꝝ differētia, ⁊ plenitudo, hoc eſt atomi, ⁊ atomatū, ⁊ motus, neceſſe eſt vacuū eē, qm̄ (vt Parmenides dicebat) hęc eſſe nō pn̄t niſi exn̄te vacuo, qm̄ Demo. credidit cū Parme. atomoꝝ ⁊ atomatoꝝ differētias eē nō poſſe, niſi iterſit vacuū, quo differāt. Rurſus credidit nō poſſe eē motuꝫ, niſi vacuum ſit, ꝑ qđ fieret. Preterea. Credidit nō poſſe eē plenitudineꝫ. ħ ē atomos, ⁊ atomata, niſi ſit vacuū, i quo vt in loco eēnt, ⁊ ſic quātū ad ꝯntię conceſſionē Demo. cū Parme. cōue- K nire videt. Differt tn̄, qm̄ quę Democritus vt ꝓloga ſumit, ſunt ꝑ ſe nota, eſſe eni motū, eſſe plenū, ⁊ eſſe diuiſionē ac reꝝ differētiaꝫ, ꝑ ſe nota ſunt, ⁊ ſic ex ꝑ ſe notis itulit imanifeſta. Parme. aūt ex dubijs cōcluſit imanifeſta. Hęc de dn̄a hoꝝ (ingt) Leucippus aūt exiſtimauit hēe ſermones, q accipiētes ad ſenſuꝫ ꝯfeſſa, cōcludunt vacuū ⁊ plenū eē, plenū qdē atomos, vacuū vo ſpatiū, per qđ atomi vagant, ⁊ ſic nō deſtruens neqꝫ gn̄atione, cum illa ſit atomoꝝ ꝯgregatione, neqꝫ corruptionē, cū ſit atomoꝝ ſegregatione, neqꝫ motū hoc eſt alterationem, ⁊ auctionē, ⁊ facere ⁊ pati, neqꝫ deſtruere multitudinē entiū, ac eoꝝ diuiſionē ⁊ differētiā. Exponit autem quę ſint illa ꝯfeſſa, ꝑ quę vacuū itroduxit (⁊ ingt) Cōfeſſa aūt dicens ea qdē, q̄ cōueniūt apparētibus, vt ꝙ motus ſit, ⁊ plenitudo ⁊ diuiſio reꝝ hęc eni tāq̄ per ſe nota L ꝓloga fecit, ex qb⁹ itulit eē vacuū, Factus aūt ē hic ſyllogiſmus ipſis cōſtruētib⁹ vnū. ſ. cōceſſionē. Parme. ſ. ꝙ nō ſit motus, niſi ſit vacuū, eſt g̃ ſi motus eſt, vacuꝫ eſt. Vacuū aūt dicebāt nō ens, nō ſic nō ens, ꝙ nihil ſit, ſed qm̄ nihil eſt atomata entis, qm̄ plenū dixit eē p̄ncipalr̄ ens, hoc eſt atomos, qm̄ ſolū ex atomis voluit fieri vnūquodqꝫ miſtuꝫ. Et dixit plenū non vnuꝫ, ſed atomus infinitos multitudine, inuiſibiles vo ob tumoꝝ ac corporeitatū paruitatē, ⁊ ſic ꝑ plenū, atomos intellexit, quos ferri per vacuū dixit, qꝛ vacuū eſt ꝑ qđ ferunt. Quęres vtrū Demo. ⁊ Leucip. poſuerint vacuū intra corp⁹ atomatū. Ariſto. videt dicere, ꝙ nō poſuit vacuū, niſi ſeparatū ꝑ qđ voluerūt, vt atomi defluerēt. Alij dixerūt ēt voluiſſe dari vacuū inatū inter atomos, cuius Ariſt. nō meminit, qꝛ ex eo nō ſiūt p̄ncipalr̄ atomata apđ De- M mo. ⁊ Leucip. ⁊ hęc eſt intētio Philoponi. Tūc oūdit, q̄ſo ſaluēt Demo. ⁊ Leucipp⁹ mot⁹ (⁊ ingt) Et atomi qdem ꝯſtātes faciūt gn̄ationē, diſſoluti vo corruptioneꝫ, dicūt vo facere ⁊ pati atomi iter ſe, quo in vacuo ſe tāgunt, qm̄ vt, ſic atomi nō ſunt vnū. Atomatū ēt pati pōt ab extrinſeco alterāte, q̄ten⁹ ab illo tāgit, ⁊ in atomis, ex qbus cōponit, euariat (vt dcm̄ eſt) ⁊ dicit Philoponus, ꝙ Demo. cū dixit atomos ſe in vacuo tangere, non locut⁹ eſt de tactu phyſico ⁊ ꝓprio, ſed de tactu, quo illa ſunt ſimul. Hęc de poſitione Demo. ⁊ Leucippi.

Utrū Demo. poſuit vacuꝫ inpatum.

Ant. c. 168. Et cōpoſita ⁊ cōplicata, gn̄ are. Ex vno autem ſm̄ veritatem nō vtiqꝫ gn̄ari multitudineꝫ. neqꝫ ex vere multis, vnū. ſed eſſe hoc impoſſe. Sed (vt Empedocles. ⁊ alioꝝ aliqui inquiunt) pati per poros, ita ⁊ oēm alterationem ⁊ oē pati hoc mō gn̄ari ꝑ vacuū facta diſſolutione ⁊ corruptione. ſimiliter auteꝫ ⁊ augumentatione, ſubintrantibus ſolidis.

N Dilucida⁹. te. c. eiuſdē Et lꝫ cōpoſita ⁊ cōbinata generent dicat, nō tn̄ ex vno ſm̄ veritatē, plura gn̄ari nec contra ex vere pluribus vnū. ſed illud impoſſe eē ꝓſitet. Immo (quēadmodū Empedocles, ⁊ alij quidā dicunt) per meatus paſſionem effici, ſic alterationem omnem, omnemqꝫ paſſionem ꝑ vacuum fieri hoc modo diſſolutione ⁊ corruptione factis. Similiter auteꝫ auctionem quibuſdam ſubeuntibus.

Com. 168. Hęc hactenus de poſitione Democriti, nunc quale ſit genitū, qualeue miſtū, explicat. d. Et lꝫ cōpoſita cōbinata gn̄are ſubaudi in greco dicat, nō tn̄ ex vno ſm̄ veri- O tatē, plura gn̄ari, nec ꝯ ex vere plurib⁹ vnū ſed illū impoſſe eē ſubaudi in greco ꝓſitet, ex vno qdem nō plura ſiūt, qꝛ ex indiuiduo ⁊ minimo nō pōt ꝑ diuiſionem effici multitudo. Ex pluribus vo vnū nō pōt eſſe, qꝛ reſultans cōgregatione vnūꝫ erit. Immo (quēadmodum Empedocles, ⁊ alij qdā dicūt) ꝑ meat⁹ paſſionē effici, ſic Leucippus dicit fieri oēm alterationē, oēmqꝫ paſſionem ꝑ vacuū, hoc mō. vꝫ. diſſolōne ⁊ corruptione facta. Silr̄ aūt auctionē qbuſdā ſubeuntibus. Aiaduerte ꝙ Empedocles ait alterationē, paſſionē, ⁊ auctionē, ꝑ meat⁹ ipſos effici, poſuit eni agēs igrēdi poros ſiue meatus, ⁊ alterare, augere, ⁊ diminuere, quo ēt mō Leucipp⁹ ait gn̄ationeꝫ ⁊ corruptionē effici per vacuū, hoc eſt facta diſſolutione ⁊ corruptione in vacuo. Silr̄ actionem ꝑ vacuū effici dicit, cuꝫ corpora atoma ſubingredi vacua ꝓſitebatur, ⁊ ſic eiuſmodi poſitiones, affines ſunt.

Recognes P Si nō eſt ſuꝑfluus Ariſto. opꝫ dicere ꝙ exponat qđ dixit, declarauit eni quo mō atomi faciūt oēs trāſmutationes, nunc exponit hęc q̄ dixit, ⁊ poſſunt vno mō v̄ba legi, vt in cōmētarijs legimus. ſupplendo vnū verbū cōtinuatiuū hoc pacto, ⁊ cōpoſita, ⁊ cōplicata, hoc eſt q̄uis atomi cōpoſiti ⁊ cōplicati dicant gn̄are, ex vna tn̄ atomo ſm̄ veritatē nō vtiqꝫ ꝯtingit generari multitudinē, hoc eſt atomatū aliqđ, neqꝫ ꝯtra ex vere multis, hoc eſt nec cōtra ex atomato, qđ eſt multi atomi collectiue, cōtingit gn̄ari vnū, vel vnā atomū. Sꝫ hoc contingit eſſe impoſſe, quare ex multis atomis vnū atomatuꝫ, ⁊ ex vno atomato fieri multas atomos neceſſe eſt. Vel pōt legi autē ꝓ eniꝫ, hoc pacto ⁊ atomi cōpoſitę ⁊ cōplicatę dicuntur gn̄are. q. d. Dico aūt atomos cōpoſitas ⁊ complicatas gn̄are, nā ex vna ſm̄ veritatē nō ꝯtingit fieri multitudinē, ħ eſt atomatū ſicut nec econtrario, ⁊ hęc expoſitio magis mihi placet. Cōparat aūt poſitioneꝫ hāc De- Q mocriti ad illaꝫ Empe. ħ pacto, ⁊ vt Empe. ⁊ alioꝝ aliq inquiunt pati ꝑ poros. ſ. ꝓximo faciēte illos ingrediēte, ita ⁊ oēm alterationeꝫ, ⁊ oē pati dicit Demo. fieri ꝑ vacuū, nā cū atomi diſſoluunt, ⁊ ponunt in vacuo, ꝯtingit illas pati inuicē, ⁊ alterari, quando vo ſunt in atomato, paſſio ⁊ alteratio ſit ab extriſeco alterāte ꝑmutāte atomoꝝ ordinē, vel figurā. Aliud enim eſt pati atomorum, ⁊ aliud atomati, atomatū eni patit extrinſeco alterāte, ⁊ ordinē atomoꝝ mutāte, atoma vo patiunt, ⁊ alterant inuicē ꝑꝑ vacuū facta atomati corruptiōe, ⁊ diſſolōne, nā tūc vagantes ꝑ vacuū, cōtingit inuicē pati, ⁊ alterari, ⁊ rurſus miſceri, atqꝫ venire ad cōpoſitionē. Dicūt ēt Demo. ⁊ Leucippus fieri ⁊ augumētationē ſubintrātibus atomis in poros atomati, ⁊ in hoc dare videt Ariſt. de mēte Democriti poros, nō tn̄ ſicut Empe. nā Empe. illos dedit aere, vel aliquo tali corꝑe repletos. Demo. poſuit illos vacuos, nulloqꝫ corpores repletos.

Fere

A Ant. c. 169 Fere āt ⁊ Empedoclē neceſſe eſt dicere, vt ⁊ Leucippus ingt. eſſe eni quędaꝫ ſolida, indiuiſibilia, aut ſi non vbiqꝫ pori ꝯtinui ſunt, hoc autē ipoſſe eſt. nihil eniꝫ aliud ſolidū erit pręter poros, ſed oē vacuum. Neceſſe eſt igit, tāgentia qdem eſſe indiuiſibilia, media aūt eorūꝫ vacua, quos ille dicit poros. Ita autem ⁊ Leucippus dicit de ipſo facere ⁊ pati.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē Empedocli itaqꝫ fere neceſſarium eſt dicere, quēadmodum Leucippus ait, eſſe enim ſolida indiuidua, tn̄ niſi vbiqꝫ meatus ſit continui, qđ ipoſſibile eſt, nihil eniꝫ ſolidū eēt p̄ter meat⁹ ipſos. Immo vacuum oē, neceſſe igitur B erit indiuidua ipa ꝯtigua qdē eſſe, media vero eorum vacua, quos ille meatus vocat. Sic itaqꝫ Leucipp⁹ ⁊ de actione, ⁊ paſſiōe ſcribit.

Com. 169. Declarauit Leucippū cogi dicere de vacuo, quę dixit Empedocles, nūc ꝯtra declarat Empedoclē cogi dicere indiuidua ſolida, q̄ ponit Leucippus, q̄ſi ſit agens inter meatus, quos cōceſſit Empedocles, vel interponit ſolida ligamenta, aut nihil. Si nihil totū erit vacuū, ſi aliqua, tunc habetur ꝓpoſituꝫ, quę dicit patēt. Animaduerte tamen, ꝙ hęc non dicit Empedocles, ſed cogitur dicere, propterea dixit fere neceſſariū eſt ⁊c.

recognes. Cū poſuit differentiā inter poſitionē Empe. ⁊ Democriti, nunc (vt Philoponus ingt) reducit pōneꝫ Empe. ad illā Democriti, ⁊ oſtēdit, ꝙ ſi dent pori, opꝫ ponere ſolida idiuiſibilia, q̄ poros cōtineāt, alioquin corpus eēt totū porus. vn̄ ingt. Fere aūt ⁊ Empe. neceſſe ē dicere, vt ⁊ Leucippus ingt. Dixit fere, qm̄ Empe. ponens poros, eos repletos aſſeruit, tn̄ cogitur ponere ſolida indiuiſibilia, quaſi ligantia poros, ⁊ hoc ingt. Nā neceſſe eſt C eſſe ſolida, indiuiſibilia autem. ſi non vbiqꝫ poꝝ cōtinui quaſi vnus porus ſit. Hoc autem ingt, eſt impoſſibile, quoniam nihil aliud erit ſolidum, hoc eſt corpus naturale pręter poros, imo omne erit vacuum, quod cuꝫ ſit abſurduꝫ apud ipſum, neceſſe eſt tāgētia qdē poros eē indiuiſibilia, media autem eorum eſſe vacua, quos ille dicit poros, ita autem ⁊ leucippus dicit de facere ⁊ pati ſcilicet quando atomatum patitur ab extrinſeco faciente, ſicut dicit Empedocles. Quare concordāt quoniam ambo dicunt ſolida. Amplius ambo pati fieri dicunt per ingreſſuꝫ agentis proximi, loquor de pati atomati, non aūt de pati atomorum.

anti. c. 170 Modi igit ſm̄ quos hęc qdeꝫ faciūt, hę cāt patiunt. fere hi dicunt. ⁊ de his quideꝫ, ⁊ hoc D modo dicunt, manifeſtum eſt.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē Modi quidem igitur per quos hęc quidem agunt, illa vero patiuntur, fere tot dicuntur, ⁊ de his quo modo dicunt. patet.

Com. 170 Nūc epilogat, dixit tn̄ tot eſſe fere, qꝛ forte plures alij ſunt, ⁊ minus famoſi, qui nō erāt digni mēnſione.

recognes. Epilogat, ⁊ duo facit. pmō epilogat poſitiones, ſecundo epilogat comparationem poſitioꝝ ꝑ. ibi ſcđa [Et ad eorū poſitiones] ⁊ ſic exponit Philoponus.

anti. c. 171 Et ad eorū poſitiones qbus vtunt fere confeſſe videt ꝯtingere, alijs aūt minus. vbi grā. Empedocli quo mō erit gn̄atio ⁊ corruptio ⁊ alteratio, nō eſt manifeſtū. His eni ſunt indiuiſibilia, prima corporū, formis differentia ſolū, ex qbus primis cōponunt, ⁊ in quę vltima diſſoluunt. Empedocli aūt, alia quidem manifeſtū eſt ꝙ vſqꝫ ad elementa hn̄t generationē ⁊ corruptionē. Ipſoꝝ vero horū quo modo generat, ⁊ corrumpit coacernata q̄titas, nec manifeſtū eſt, nec ꝯtingit dicere ei, nō E dicēti ⁊ ipſius ignis elementum eſſe.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē Et ad eoꝝ poſitione, qbus vtuntur fere illō videt cōtingens, alijs vero minus, veluti Empedocli corruptio ⁊ alteratio nō patent. Naꝫ his corpora idiuidua erāt prima corporuꝫ figura differētia tm̄, ex qbus primū generant, ⁊ in q̄ vltimo diſſoluunt. Empedocli autem alia qdeꝫ pꝫ, ꝙ vſqꝫ ad elemēta hn̄t gn̄ationē ⁊ corruptionē, ipſoruꝫ aūt talium, quo mō F generet ⁊ corrūpat coadunata magnitudo, neqꝫ manifeſtum, neqꝫ ſibi competit dicere, nō dicenti etiā ipſius ignis elementum eſſe.

Com. 171. Leucippus quātū ad ea, q̄ clare dicit. illud cōtingens vꝫ. ꝙ motus ois ſit. cōcedit. at Empedocles, quantū ad ea, q̄ explicite ꝓtulit, nō dicit illud ꝯtingēs, ſꝫ bn̄ ſequitur. ⁊ ſic Ariſto. quaſi videt inter eos dn̄am quādā colligere. Hoc ꝓponit. d. ⁊ ad eoꝝ. ſ. Leucippi ⁊ Democriti poſitiones, quibus explicitę vtunt, illud fere videt cōtingens, qđ dictū eſt, dixit fere, qꝛ etiam ipſe adijcit q̄dam quę non explicauit Democritus, vel dixit fere, qꝛ plura alia ſequuntur. Alijs vero illud cōtingens videt minus, veluti Empedocli corruptio ⁊ alteratio, nō patent. Cuius rei explanationem ſubſcribit. d. Nā his Democriticis ⁊ Leucippicis corpora indiuidua erant G prima corporū figura tm̄ dn̄a, ex qbus omnia primum generantur, ⁊ in q̄ vltimo diſſoluuntur. Empedocli autem ꝙ alia ha'beāt gn̄ationē ⁊ corruptionē exceptis elemētis, pꝫ. Ipſoruꝫ aūt elemētoꝝ taliū, q̄uo generet, ⁊ corrūpat coadunata magnitudo, neqꝫ manifeſtū, neqꝫ ſibi cōpetit dicere niſi aſſerat ipſius ignis eē elemētū, ⁊ cęterorū ſilr̄. Sic igit Leucippus ⁊ Democritus manifeſte pñt omnꝫ aſſignare cāꝫ, nā oē ens vel eſt factum ab atomis, aut atoma ingn̄abilia, at Empedocles ⁊ ſi ſaluet gn̄ationē miſtoꝝ, gn̄ationē elemētoꝝ nō vꝫ ſaluare, niſi aut dicat illoꝝ eſſe elemēta, aut nō gn̄ari cōtra ſenſum.

recognes. Epilogat nūc cōparationeꝫ poſitionuꝫ, ⁊ acceptat (vt Philoponus ingt) magis poſitionē Democriti q̄ illam Empe. nam Demo. fecit talia p̄ncipia, q̄ ſibi ſuffecerūt ad oēs motus. at Empe. ꝑ eius p̄ncipia oēs motus ſal- H uare nō pōt. Dicēs eni ꝙ elñta ſint ipaſſibilia, ⁊ ꝙ paſſiones ſint eoꝝ differētię, alteratōnē elemētoꝝ vel miſtoꝝ ſaluare nō pōt, elemētoꝝ qdē nō, qm̄ impatibilia ſunt ſm̄ eoꝝ paſſiones, miſtoꝝ minime, qꝛ miſta nō alterant, elñtis exn̄tibus inalterabilibus. Amplius dicens elñta impatibilia. ⁊ ſm̄ ſubam, ⁊ ſm̄ paſſiōes, gn̄ationē miſtoꝝ ſaluare pōt, dicēdo illam fieri elñtorū cōcretiōe. Et gn̄ationē ipſorū elñtorū facere nō pōt, qm̄ nō ſuppo nit ipſis elemētis aliqua ſimpliciora, ꝑ q̄ elñta gn̄ari ⁊ corrūpi poſſit. At Democritici pn̄t gn̄ationē vtramqꝫ ſaluare, qm̄ pn̄t dicere miſta fieri ex q̄tuor elñtis, elñta vero generari ex atomis illis prioribus. Amplius ſaluare poſſunt alterationē. ſ. atomorū trāſpōne, vel trāſfiguratione. Dicentes eniꝫ atomos impatibiles, ipſaꝝ pōne, ⁊ trāſformatione paſſiōes fieri dicere vident. Patet igit

I duos eſſe modos qbus ſit pati, qm̃ aut ꝑ poꝛos, aut per vacuum (inqt) Et qd eoꝝ põnes, hoc eſt ad eoꝝ. Democriticoꝝ ſuppõnes, qbus vtũtur, fere videt̃ cõtingere, qđ dicũt de facere ꝛ pati, ꝛ de alijs motibus, nã ponentes atomos omnia ſaluare poſſunt. Alijs vo. ſ. Empedocleis videtur minus ſeq̃, qđ dicũt de facere ꝛ pati, ꝛ de alijs motibus. Naꝫ (vt inquit) his. ſ. Democriticis p̃ma corpoꝝ ſunt indiuiſibilia ac atomi, formis dĩa ſolũ, ex qbus tãꝗ̃ ex primis p̃ncipijs cõponunt̃, q̃ fiũt, ꝛ in q̃ vltima diſſoluunt̃ q̃ corrũpunt̃, ꝛ ſic pñt ſaluare gñationẽ ꝛ corruptioneꝫ tã miſtoꝝ q̃ elẽtoꝝ. Empedocli aũt aliã qdẽ. ſ. miſta manifeſtũ eſt, ꝙ hñt gñationeꝫ ꝛ corruptionẽ vſq; ad elemẽta, excluſiue, ipſoꝝ vo elemẽtoꝝ, qũo generat̃ ꝛ corrumpitur coaceruata magnitudo, hoc eſt (vt Philopon⁹ inqt) qũo auget̃ ꝛ accumulet̃ aq̃ ex pluuia, aut aer ex aq̃, quę euapoꝛat, aut ignis ex mã iflãma
K ta, neq; manifeſtũ eſt, neq; cõtingit dicere nõ dicenti, ꝛ ipſius ignis elementum eſſe eo prius.

Anti. c. 172 Similiter autem ꝛ alioꝝ omnium, vt in Timęo ſcripſit Plato.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdẽ Similiter autem ꝛ alioꝝ omnium veluti in Timęo ſcripſit Plato.

Com. 172. Poteſt legi ſic, Silr autẽ ꝛ alioꝝ oium hoc eſt cęteroꝝ elementoꝝ, nõ poſuit principia prioꝛa, ꝛ ſic nõ potuit ſaluare ipſoꝝ gñationẽ, veluti Plato ipſoꝝ generationẽ ſcripſit in Timęo, ſaluans illaꝫ per reductionem ad planities ꝛ indiuidua. Quibus in verbis recentioꝛes colligunt inter Platonẽ ꝛ Democritũ conuenientiam, nam ambo elementa ex indiuiduis fieri ꝛ ad indiuidua reſolui concedunt.

recognes. Iſte textus dꝫ legi cõtinuus p̃cedenti, vt Philoponus
L legit hoc pacto, nec cõtingit dicere ei, nõ dicenti ꝛ ipſius ignis elemẽtum eſſe. Silr autem, ꝛ alioꝝ oium. ſ. aeris, aquę, ꝛ terrę, nõ cõtingit gñationeꝫ dicere, nõ dicẽti eoꝝ eſſe elementũ, vt in Timęo ſcripſit Plato. Ubi dicit q̃tuoꝛ elementoꝝ, elementa eſſe plana, q̃ ſunt trigõna, ęquilatera, ꝛ rectangula, pyramidem vero nõ elementum ignis dixit, ſed ſemen, eodem modo ꝛ terrę cubum, ꝛ alioꝝ ſimplr, aquę quidẽ octocedrũ, aeris vero exocedrũ, ꝛ dicens plana eẽ elementa quatuoꝛ corpoꝝ, indiuiſibilia dixit, nõ vlterius enim diuidib̃ in alia principalioꝛa aſſeruit. Et ſic Plato ꝛ Demo. ꝓ pte cõuenire videtur, in ponendo q̃tuoꝛ corpoꝝ ſimplicioꝛa p̃ncipia, ꝛ prioꝛa, vt ſaluarẽt eoꝝ gñationem ꝛ corruptionem, vt Philoponus expoſuit.

Anti. c. 173. Intãtũ enĩ differt vt nõ eodẽ mõ Leucippo
M dicat, ꝙ hic qdẽ ſolida, ille ãt planities dicit ĩdiuiſibilia. ꝛ hic qdẽ, infinitis terminari figuris ĩdiuiſibiliũ ſolidoꝝ vnũqđq;, ille ãt, terminatis, qm̃ ĩdiuiſibilia vtriq; dicũt, ꝛ terminata figuris. Ex his itaq;, gñatiões ꝛ ſegregatiões, Leucippo. n. duo modi erũt, ꝛ ꝑ vacuũ ꝛ tactũ, hac. n. rõne ĩdiuiſibile ẽ vnũquodq;. Platoni ãt hꝫ ſolũ tactũ. vacuũ. n. nõ eẽ iqt.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdẽ Differt enĩ adeo vt cuꝫ Leucippo eadeꝫ nõ dicat mõ. Nã ille qdẽ ipa ĩdiuidua dicit corpora eẽ. hic vero planities. Et ille cõſtitui ait vnũqđq; figuris indiuiduoꝝ corpoꝝ infinitis hic aũt finitis. Nã ꝛ ambo dicũt indiuidua ipſa figuris terminari, ex qbus iam gñationes ꝛ corruptiones ſunt. Leucippo quidẽ duo erãt ſane modi, ꝛ ꝑ vacuũ, ꝛ ꝑ plenũ. Nã rõne hac vnũqđq; diuiſum erat. Platoni autẽ ꝑ plenũ ſolum, cũ vacuum nõ eſſe dicat. N

Com. 173. Quaſi cõueniẽtiaꝫ inter Leucippuꝫ ꝛ Platonẽ dedit, nũc quaſi differẽtiã adhijcit, ꝛ vt Auerroi placet, tres ſunt dĩę. Prima, ꝙ indiuidua q̃ gręce dicũtur adięreta apud Platonẽ ſunt ſuꝑficies, apud Leucippũ corpoꝛa ſiue ſolida, quę gręce dicunt̃ ſterea. Scđa, ꝙ figurę qb⁹ differũt indiuidua ſunt finitę, apud Leucippuꝫ infinitę. Tertia, ꝙ Leucippus ſaluat gñationẽ ꝛ omnia vacuo ꝛ pleno, qꝛ ex pleno cũcta fiunt, ſed ex vacuo differunt, at Plato vacuũ negat, ꝛ plenum tm̃ cõcedit. illud qđ dicit, ex quibus iam generationes ꝛ corruptiones ſunt ad indiuidua retulit, ex qbus ꝓpter differentias figurarũ, fiunt generationes ꝛ motus. Itẽq; vbũ illud plenũ gręce aphes eſt, latine tactus, ſed apud nos ſonat plenuꝫ, quod ideo aphes ſiue tactus dicit̃, quia eo cũctę vacuitates colligunt̃, cętera q̃ dicit, patent, nec opoꝛtet imoꝛari, cũ non ſint multum de ſubſtantia rei. O

recognes. Cũ poſuit cõuenientiã opionis Platonis cum illa Democriti ꝛ Leucippi, hic affert dĩaꝫ, ꝛ dicit ꝙ Platonis opinio diſſidet ab opione Leucippi ꝛ Democri. ꝙ Leucippei quidẽ ĩdiuiſibilia, q̃ ꝛ p̃ma elemẽta faciebant ſolida hoc eſt corpoꝛa faciebant. Plato vo p̃ma elementa, q̃ fecit indiuiſibilia, dixit eſſe non corpoꝛa, ſed plana ſiue ſuperficies. Secunda differentia eſt, ꝙ Democrit⁹ atomos figurari dicebat infinitis figuris. Plato aũt terminatis, potius autẽ vna figura illa terminauit, qm̃ omnia p̃ma elemẽta dixit eſſe trigona, at quę pᵒ ex elementis fecit, dixit terminatis figuris terminari, qm̃ quinq; vꝫ. pyramide, cubo, octocedro, duodocędro, ꝛ exacedro (inqt) Intãtũ enim differt Plato, vt non eodẽ mõ Leucippo dicat, ꝙ hic qdẽ ſolida, ille autẽ planities dicit indiuiſibilia. Hęc eſt prima eoꝝ differentia. Aſſignat ſcđam (ꝛ inquit) ꝛ hic qdẽ. ſ. Demo. infinitis terminari figuris indiuiſibiliũ ſolidoꝝ vnũquodq;, ille autẽ. ſ. Plato terminatis, intellige aũt nõ ꝙ Democri. dicat ꝙ vnaqueq; atomus infinitas figuras hẽat, ſꝫ (vt Philopon⁹ inquit) conuerſim intelligẽdũ eſt, ꝙ hic quidẽ dicat figuratũ vnãquãq; ĩfinitis indiuiſibilibus terminari, hoc ẽ vnaqueq; figura in infinitis eſt atomis, vtputa ſphęrica, cubica, ꝛ aliaꝝ vnaqueq; tãq̃ infinitę figurę ſint. Et ꝙ ita intelligat pꝫ ſtatiꝫ, dicit enĩ qm̃ indiuiſibilia vtriq; dicũt, ꝛ terminata figuris, qm̃ atomus vnaqueq; ꝓpriã hꝫ figurã. Tũc dat cõuenientiaꝫ ꝛ cõtinuet̃ ſic, qm̃ indiuiſibilia vtriq; dicũt, ideo inqt. Ex his itaq; gñatiões ꝛ ſegregationes hoc eſt corruptiones eẽ dicũt, differenter tñ. Leucippo enim duo modi erũt, ꝛ ꝑ vacuũ ꝛ ꝑ tactũ. Dubitat hic Philoponus, ꝙ Ariſt. vꝫ iponere cõdictionẽ Democri. ꝛ Leucippo, qm̃ ſuperius facere ꝛ pati dixit fieri in vacuo diſſolutis atomis, ꝛ hic dicit fieri duobus modis, ſolo eſt ꝙ facere ꝛ pati aliqñ fiũt tactu. ſ. cũ atomi ſe tãgũt in vacuo, aliqñ fiũt ab alterãte exterioꝛi ꝑ hꝫ ꝙ mutat atomos exñtes in atomato, ꝛ ſic gñari ꝛ corrũpi duplr fieri dicit, quare nõ cõdicũt hęc, ꝛ ſic Democrito (vt inqt) duo modi erũt, ꝛ ꝑ vacuũ ꝛ tactũ, hac. n. rõne indiuiſibile eſt vnũquodq; hoc eſt vnaqueq; atomoꝝ, ꝛ ideo tactu ꝛ vacuo fiũt facere ꝛ pati, qm̃ atomi ſunt indiuiſibiles ꝛ p̃ma corpoꝛa. q. d. fieri gñationem ꝛ corruptionem vacuo ꝛ tactu, qm̃ vnaqueq; atomoꝝ eſt qd indiuiſibile, Platoni autẽ vnus modus eſt ſm̃ ſolum tactũ, quo plana ſe tangũt, vacuũ enim nõ eſſe inquit.

Anti. c. 174 Et de indiuiſibilibus qdem planitiebus diximus in prioꝛibus ſermonibus, de indiuiſibilibus

A bilibus autem ſolidis quod amplius dicere accidit, relinquatur nunc.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdẽ Et de indiuiduis planiti bus diximꝰ in prioribus rationibus, at de indiuiduis corpoꝛib⁹ reſtat nunc aliquod accidens amplius quideꝫ determinare.

Com. 174 Nunc q̃ſi epilogando ꝓponit de indiuiduis corporibus q̃daꝫ trãſigere. Nã ꝙ ſuperficies nõ ſint principia corpoꝝ nãlium. 3⁰ cęli. diſputatum eſt ſatis. Quod etiaꝫ corpoꝛa indiuidua non ſint ꝛ hic, ꝛ alibi diximus, nunc vero de his tantum dicamus prout noſtro ſubſeruit ꝓpoſito. vꝫ. dato ꝙ ſint, vtruꝫ poſſint agere ꝛ pati, bene igit̃ dixit aliquod accidens derelinqui pertractandũ, qꝛ actio ꝛ paſſio ſunt paſſiones, ꝛ accidentia corpoꝛum.

recognes. Excuſat aũt ſe (ꝛ inqt) Et de indiuiſibilibus qdeꝫ planitieb⁹, diximus in prioꝛib⁹ ſermonibus. ſ. 3⁰ de cęlo, ꝙ
B nõ contingit nãlia corpoꝛa ad ſuperficies reſoluere. De indiuiſibilibus ſolidis, q̃ atomi dicuntur, qđ amplius dicere accidit, relinquantur nũc, qm̃ in libro de indiuiſibilib⁹ dixit. Philoponus ſex rõnibus enitit̃ deſtruere atomos, quaruꝫ quinq; ponunt̃. 3⁰ libro de cęlo. 6ᵃ vero ponitur 3⁰ libro. ideo non oportet immoꝛari de his.

Ant. c. 175 At autem parum digredientes dicamus, neceſſarium eſt ꝛ impaſſibile vnumquodq; dicere indiuiſibilium (non enim poſſibile eſt pati, niſi per vacuum) ꝛ nullius factiuum paſſionis. neq; enĩ durũ, neq; frigidũ, poſſe eſt eſſe.

Dilucida⁰. te. c. eiuſdẽ At aũt parum digrediẽtes dicamus, eſſe neceſſarium dicere vnumquodq; indiuiduum non poſſe pati. Naꝫ paſſionis actiuum pati nõ
C poteſt, niſi per vacuum, quare neq; duꝝ neq; frigidum eſſe poterit.

Com. 175. Nũc exeq̃tur ꝛ oſtẽdit p̃mo ꝙ ad poſitionẽ eoꝝ ſeq̃t̃ indiuidua illa nõ pati, ꝛ nõ eſſe qualia, ꝛ arguit ſic. omne qđ patit̃ iõ patit̃, qꝛ in ſe cõtinet meat⁹, ꝛ vacuitates in qbus influentia actionis ſuſcipitur, ſed illa indiuidua nõ continẽt vacuum, neq; meatus, quia indiuidua ſunt apud eos. igitur non patiuntur. quare neq; erunt q̃lia, vtpote neq; dura, neq; frigida, nec aliquid tale. Animaduerte verbum illud, quare neq;, gręce ſonare, neq; enim. Sed ego ad ſenſum tranſtuli ſic, vt eẽt illatiuum, quo modo etiã Auerroes in paraphraſe ſentit.

Recognes Propoſita excuſatione, nunc q̃dam vult colligere cõ
D atomos, ꝛ hoc ꝓponit (cũ inquit) Ut autem, hoc eſt, ſed quaſi parum digredientes dicam⁹ neceſſariũ eſt. q. d. ꝙ nos parum digrediendo debeamus dicere de atomis, neceſſarium eſt, ꝙ impoſſe eſt dicere aliquod indiuiſibilium pati, niſi per vacuum. ergo ſi aliquod indiuiſibiliũ patit̃, opꝫ vt intra ſe habeat poꝛum vacuũ, in quẽ agẽs ꝓximum intrans paſſionenem inferat, qđ quidẽ negãt, quare nulla atomoꝛum pati poteſt, ꝛ ſic nulla atomoꝝ paſſionem aliquaꝫ habere poteſt, vtpote neq; calidũ, neq; frigidũ. Ex hoc infert, ꝙ nulla atomus erit factiua paſſionis. ꝓbatur, quia concluſum eſt, ꝙ nulla atomus paſſionem aliquam habeat, ꝛ ſic neq; duram eſſe, neq; frigidam poſſibile eſt. Atomus ergo nec facit, nec patitur, non patitur quidẽ, qꝛ intra ſe vacuum nõ hꝫ, non facit vero, quoniã cum nullum habeat paſſionẽ, ſm̃ nullam facere poteſt. In cõmẽtarijs vero aliter, verba legimus, ꝛ expoſitio ſtare poteſt. Philoponus tamẽ verba hęc legit hoc mõ, vt nunc diximus.

Quãuis hoc incõueniens ſit ſolum dare circulari figurę calidũ. neceſſe enĩ eſt, ꝛ cõtrariuꝫ frigidũ, alij alicui adaptare figuraruꝫ. Incõueniẽs aũt eſt ẽt, ſi hęc qdẽ exiſtunt, dico aũt caliditas ꝛ grauitas ꝛ duritia, frigiditas autẽ ꝛ leuitas ꝛ mollicies, non exiſtunt. Sed tamen grauius, ſm̃ exceſſum, dicit eſſe Democritus quodam indiuiſibiliũ. quapꝛopter, ꝛ calidus. Talia auteꝫ exiſtentia, non pati abinuiceꝫ, impoſſibile eſt. verbi gratia, a multum excedente calido leuiter calidum. E Anti. c. 176

Adhuc autẽ incõueniẽs erit circulari figurę calidũ tm̃ p̃bere, nã ꝛ cõtrariũ qđ eſt frigidũ, alicui alteri figurarũ neceſſe eſt accõmodare, ſed erit inconueniens hęc qdem exiſtere. vꝫ. caliditatẽ ꝛ frigiditatem, grauitatem autẽ ꝛ leuitatẽ, ꝛ duritieꝫ ꝛ mollitiẽ non eſſe. Immo grauius ſm̃ exceſſum vnũqđq; ĩdiuiduoꝛum Democritus ait eẽ. quare patet ꝙ ẽt calidius ſit. Sed talia entia nõ pati adinuicem: impoſſe eſt vtpote a valde excellenti calido mite frigidum non pati incõueniens eſt. Dilucida⁰. te. c. eiuſdẽ F

Oꝫ aũt ſm̃ poſitionẽ ſuã ſit dicendũ oppoſitũ vt ꝙ indiuidua agant, ꝛ patiant̃, deducit. pᵒ cõcedi Leucippus circulari figurę cõuenire calidũ, ꝛ ſic cõcedit calidũ, igit̃ cõcedendũ erit, ꝛ frigidũ cõtrarię figurę cõpetere. Nam (vt deducit Auer.) cuꝫ aliqd cõriũ fuerit in aliq̃ gñe, neceſſe eſt inuenire in eo aliud cõriuꝫ. 2⁰ cęli. Sic igit̃ calidũ ꝛ frigidũ opꝫ eſſe. vltra, calidũ ꝛ frigidũ ſunt in rerũ nã. igit̃ durũ ꝛ molle, ꝛ graue ꝛ leue, qꝛ (vt dicit Auer.) iſtę p̃cedunt illas, mõ ſi poſterioꝛa ſunt, ꝛ prioꝛa erunt, ꝛ nõ ecõtra, vt dĩ in poſtp̃ñtis. Immo Democrit⁹ exp̃ſſe cõcedit hęc, nã vult vnũquodq; indiuiduoꝝ eſſe qd grauius cęteris, cum cętera ſint grauia ꝑ illa, ꝛ ſic opꝫ cõcedere vnumqđq; eoꝝ eẽ calidius alijs, cũ cã ſit magis talis q̃ cauſatũ, ꝛ ſic accipit̃ hęc ſuppoſitio. vꝫ. ꝙ indiuidua ſunt calida frigida, dura mollia, leuia grauia, ꝛ cętera id genus. Tũc arguit. q̃cunq; cõtrarijs qualitatibus afficiuntur, agũt ꝛ patiunt̃, ſed indiuidua cõtrarijs qualitatibus afficiuntur. igitur agunt ꝛ patiuntur. De rõne primo tangit ſuppoſitionẽ. Secunda ibi. [Sed talia entia] Ponit rationis vim, vt placet Auerroi. Com. 176. G

Scđo (vt Philoponus inqt) Ariſto. oſtendit ꝙ Democritici nõ ſibiipſis cõſtant. p̃mo qdẽ qm̃ incõueniens eſt dare circulari figurę calidũ, ꝛ alteri figurę non dare frigidũ, vñ dicit. Qꝫuis hoc incõueniẽs ſit ſolũ dare circulari figurę calidũ, nã neceſſe eſt ꝛ cõrium frigidũ alicui alteri figuraꝝ adaptare. Eſt enĩ regula ꝙ ſi vnum cõrioꝝ eſt, ꝛ alteꝝ neceſſe eſt eẽ. Ubi pꝫ verbũ, q̃uis, nõ eẽ aduerſatiuũ, ſed potius cõfirmatiuuꝫ. Scđo argumẽtat̃ ꝙ videat̃ abſurduꝫ, vt caliditas grauitas, ꝛ durities inſint atomis, frigiditas aũt leuitas ꝛ mollities nõ. Democritici enĩ atomos aliquas poſuerũt calidas, aliq̃s min⁹ calidas, aliquas graues, aliquas minus graues, aliquas vo duras, aliquas min⁹ duras, hoc aũt Ariſto. ꝓ incõueniẽti habet, naꝫ ſi ſunt calidę, opꝫ vt ſint frigidę, ſi graues, opꝫ vt ſint aliquę leues, ſi durę, aliq̃, opꝫ vt aliq̃ molles ſint, hoc pacto legit vba Philoponus. ꝑ qđ pꝫ verba Ariſt. corrupte legi in codicib⁹ gręcis. Tertio argumẽtat̃, qm̃ ponit atomos aliq̃s grauioꝛes, ꝛ calidioꝛes ali- recognes. H

I guas,aliquas ꝟo minus graues,⁊ aliquas min⁹calidas.
ꝗ incõueniẽs eſt nõ ponere illas pati,nã minus calidu
põt pati a magis calido(inqt)Sz tñ grauius ſm exceſ
ſum dicit eẽ Democritus vnũqđ qz ĩdiuiſibiliũ,ꝗ eſt ali
qđ indiuiſibile,aut enim verbũ vnũquodqz corrupte le
gitur,aut vnumqđ qz,hoc eſt q̃dã ĩdiuiſibilia intellexit,
quapꝓ etiã aliqđ calidius aliqđ dicit,⁊ talia exiſtẽtia.ſ.
magis ⁊ minus calida nõ pati abĩnuicẽ,impoſe eſt. vbi
grã a multũ excedente calido leuiter calidũ, ex quo pz
ꝙ verbũ[ſz tñ]confirmatiuum non aduerſatiuum eſt.
Ant.c.177 ¶Sed tñ ſi durũ eſt,⁊ molle.molle aũt patiẽ
do aliquid dicitur.quod enim cedit,molle.
Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ¶Quod ſi durum ſit,⁊ molle erit, molle vero
eo quia patitur quicq̃z iam dicitur. Nã ⁊ mol
K le nuncupatur ſuſceptiuum.
Com.177. ¶Secũdo arguit.ſi durũ eſt vt cõcedit,quia indiuidua
vocat ſterea,hoc eſt dura,erit ⁊ molle,per ſimilem ra
tionem contrariorũ,ꝙ ſi molle ſit,igitur paſſio erit, nã
molle dicitur quod facile cedit,⁊ hoc eſt pati ab alio.
Recognes ¶Quarto ſi aliqua atomorũ dura eſt,ergo aliq̃ eſt mol
lis,dico mollẽ in patiendo,naz qđ cedit,molle eſt,vt 2⁹
huius hz.Ex his pz,ꝙ verbũ[Sz tñ]cõfirmatiuum ſit.
Ant.c.178 ¶Sed tñ incõueniẽs etiã eſt,ſi nihil exiſtit,niſi
ſolũ figura.⁊ ſi exiſtit,vnũ aũt ſolũ. Vbi grã.
hoc qdẽ durũ,hoc aũt calidũ.nec.n.vna aliq̃
eſſet,natura eorũ.Silr aũt ĩpoſſibile ẽ,⁊ ſi mul
ta vni.ĩdiuiſibile.n.exiſtens, in eodẽ habebit
paſſiones.Quapꝓ ⁊ ſi patiatur ſm ꝙ infrigi
L datur,ſm id ⁊ aliquid aliud faciet aut patiet.
Eodem autem modo ⁊ de paſſionibus alijs.
Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ¶Adhuc aũt incõueniens eſt,ſi nihil exiſtat,ni
ſi figura tñ,⁊ ſi exiſtat aliud quicq̃z,vnum tñ
ſolũ(vtpote aut durum quidez, aut calidum)
tunc vtiqz non erit eorũ natura vna.Silr autẽ
ſi plura inſint vni,nam qđ eſt indiuiduuz in ſe
paſſiones haberet,quare ſi patitur, vbi quidẽ
infrigidatur,ſic ⁊ aliud quid vel aget vel pa
Com.178. tietur,eodẽ modo ⁊ in ceteris paſſionibus.
¶Nunc quaſi reducit ipſum ad contraria , vt exponit
Auer,⁊ placet,⁊ poteſt ſic ordinari. Si indiuidua ſunt,
aut nihil habent preter figuram, aut qualitatẽ vltra fi
M gurã hñt,ſi nihil hñt niſi figurã,incõueniẽs eſt,qr tũc nõ
erunt actiua ⁊ paſſiua,⁊ habetur vna pars , ⁊ ſi exiſtit
aliqd aliud ꝑter figuram,vtpote qualitas,vel vna ſola
⁊ ſemꝑ inuariabiliter,aut plures.Siqdem vna tantuz,
vt frigus vel durũ,tunc illa erit alterius generis ⁊ rõ
nis,qr intrãſmutabilis,⁊ ꝑ ꝯñs habet illamet ps,ꝙ.vz.
neqz actio neqz paſſio ſint,cũ nõ poſſit eſſe ꝑ qualitatẽ
intrãſmutabilẽ.Si vero plures habẽt qualitates,tunc
indiuiduũ plures põt hĩe paſſiones,⁊ ſic ſm alterã infri
gidabitur,⁊ ſm alteram indureſcet,⁊ ita erit diuiduuz,
Recognes ⁊ ſic habetur alia pars ⁊ contradictio, ⁊ que ait patẽt.
¶Quinto argumentat,aut atomo nihil preter figuram
inexiſtit,⁊ tunc non erit patibilis,aut aliqua paſſio vl
tra figurã ineſt.Si aliqua ineſt vltra figurã,aut vnicui
qz propria,⁊ ſic iterũ nullus poterit pati , niſi corrũpat.
¶Preterea.Tũc differrẽt natura ⁊ ſpecie,qđ eſt con
tra eos,aut vnicuiqz plures inſunt, qđ eſt impoſſibile,
qm̃ vnaqueqz in eodez plures habebit paſſiones,⁊ ſic
poterit pati cum infrigidatur,⁊ poterit facere inſimul
(inquit)Sed tñ incõueniẽs etiã eſt,ſi atomis ipſis nihil N
exiſtit,niſi ſola figura,qm̃ nec faciẽt,nec patientur,non
enim figura eſt de factiuis paſſionibus.Si autẽ ꝑter fi
gurã vnicuiqz atomo ineſt paſſio,vel vnicuiqz vna ſola
ꝓpria.v.g.vt altera ſit dura,altera calida, tũc atomorũ
non eſſet vna natura,ſed q̃libet erit ſue ꝓprie nature,⁊
ſic nõ poterũt inuicẽ facere ⁊ pati,quin corrũpant.Cu
ius ꝯtrariuz autumant,qm̃ dicunt eas incorruptibiles.
¶Preterea.Si vnaqueqz ꝓpriã paſſionẽ habeat,tunc
nullã aliã poterit pati,⁊ ſic nõ erũt paſſiue ⁊ factiue in
uicẽ.Qr nec habeat vnaqueqz plures paſſiões,vt duas
vel tres,aut plures ꝓbat(⁊ inqt)Silr aũt impoſe eſt,
⁊ ſi multe paſſiones inſint vni atomo.ſ.calidũ ⁊ durũ,nã
indiuiſibile magnitudine ⁊ potentia exiſtẽs, in eodẽ ha O
bebit paſſiões diuerſas.Aiaduerte(vt Philoponus no
tat)ꝙ Democritici ponẽtes atomos,ponũt vnãquãqz
magnitudinẽ,⁊ potẽtia indiuiſibilẽ. Alioquin nõ eſſent
prima ⁊ ſimpliciſſima principia oĩum.Ideo Ariſt.argu
mẽtatur,ſi vnaqueqz atomus plures hz paſſiones , tũc
in eodẽ pũcto plures habebit potẽtias, ita vt ſit poſſi
bile ꝙ ſm eũdẽ pũctũ ⁊ potẽtiã infrigidetur, ⁊ patiat,
⁊ ſm eãdem faciet,qđ ipſi hñt pro impoſſibili,ſic enim
atomus nõ primũ ⁊ ſimpliciſſimũ pricipiũ erit, ſed mul
tiplex potẽtia,⁊ virtute.Qua ratione pz,ꝙ Ariſto.non
ducit ad illud incõueniens,ꝙ idẽ faceret, ⁊ pateretur,
ſed ad illud,ꝙ atomus nõ eſſet primum ⁊ ſimpliciſſimũ
pn̄m potentia ⁊ magnitudine , qm̃ faceret ⁊ pateretur,
qđ eſſe nõ põt niſi ſit potẽtia multiplex.Qđ ſi ita eſt,di
greſſio Philoponi nõ videtur neceſſaria, in qua diſpu
tat,vtrũ in eadẽ tẽperatura adſint diuerſe qualitates
paſſibiles,qm̃ argm̃ Ariſt.eſt ad hoiem non ſimplr. ⁊ qr P
dixit,ꝙ tũc atomus infrigidaretur,⁊ faceret,addit. eo
dem aũt modo ⁊ de paſſionibus alijs dici poteſt , ſicut
de frigiditate exemplificauimus.
¶Hoc eniz ⁊ ſolida ⁊ planities dicentibus in Ant.c.179
diuiſibiles,contingit eodem modo . neqz eniz
rariora, neqz denſiora eſt poſſibile generari,
vacuo non exiſtente in indiuiſibilibus.
¶Idem enim ⁊ corpora ⁊ ſuperficies indiui Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ
dua dicentibus contingit eodem modo, neqz
enim rariora,neqz denſiora fieri poſſunt , ipſo
vacuo non exiſtente ipſis in indiuiduis.
¶Colligit quaſi id in quo Plato ⁊ Leucippus ꝯueniũt, Com.179.
⁊ vult ꝙ nemo eorũ põt ꝯcedere aliquod effici rari⁹ vel
denſius ipſo vacuo nõ exiſtẽte in ipſis indiuiduis.Nam Q
cũ indiuiduũ additũ indiuiduo maius nõ faciat,rarũ non
erit,niſi ꝑ vacui interpoſitionẽ inter indiuidua,⁊ ſic niſi
vacuũ ſit ipſis in indiuiduis,minime erit raruz vel den
ſum.Hec igitur eſt eoruz conuenientia. Auerroes tamẽ
oſtendit vtroſqz oportere confiteri contradictoria , vt
declaratum eſt de Leucippo,que res patet. Recognes
¶Philoponus exponit hunc textum duplr,vno mõ ſic.
Hoc eni.ſ.ꝙ neqz vnã,neqz plures paſſiões hẽat vna
queqz atomus,accidit ẽt his qui dicũt planities,nam ẽt
planities ſunt ĩdiuiſibilia.ꝗ ſicut atomus non põt hĩe ꝓ
priã paſſionẽ,nec plures ſic nec ſuꝑficies.Oĩa eniz ab
ſurda q̃ cõtra primã poſitionẽ ĩducta ſunt,ẽt ꝯ ſcđaz in
duci poſſunt,qm̃ ſi vnã ꝓpriã paſſionẽ planities vna
queqz hẽat,nõ poterit pati.ſi plures,nõ erit potẽtia pm̄
⁊ ſimpliciſſimũ pn̄m.Tunc Philoponus vba ſequentia
legit illatiue.ſ.enim pro igit,hoc pacto[Neqz igit rario
ra,neqz denſiora eſt poſſibile gñari vacuo nõ exñte in
indiuiſibilib⁹]⁊ accepit generari pro eſſe Philopon⁹,⁊
vult ꝙ

A vult ꝙ iſtud quod infert,ex dictis intulit,quoniam ato
mus eſt indiuiſibilis ⁊ plena,nullũ hñs intra ſe vacuuz,
ideo non poteſt aliquis eſſe maior,vel denſior,cum ra
rum ⁊ denſum nõ niſi implexu vacui fieri exiſtimãt. Ali
ter exponit Philoponus nõ corrũpẽdo textum(vt di
cat)hoc eniz.ſ.neqz vnã,neqz plures habere paſſiones
cõtingit eodẽ modo dicẽtibus,⁊ ſolida,⁊ planities indi
uiſibiles, vt expoſitum eſt. Nõ enim quo ad hec prima
verba eſt differentia expoſitionum . Deinde quoniam
quis poſſet dicere in atomo vel ſuperficie poſſe eſſe di
uerſas paſſiones ſm diuerſas atomi porticulas,vel ſm
diuerſas ſuperficiei partes.Contra obijcit, quoniaz nõ
poteſt atomus vel ſuperficies hĩe diuerſas particulas,
niſi poſſit eſſe rarior,⁊ dẽſior,maior atqz minor,hoc au
tem eſt falſum,qđ probat(⁊ inquit)Neqz enim rariora,
neqz denſiora eſt poſſibile generari,hoc eſt eſſe, vacuo
nõ exiſtẽte in indiuiſibilibus.Ecce qũo verba nõ corrũ
B puntur,quoniam ſm hanc expoſitionem Ariſto. remo
uit tacitã reſpõſionẽ.In cõmentarijs vero aliter intel
leximus,⁊ quidem non ab ratione.
Ant.c.180 ¶Amplius autem inconueniẽs eſt, ⁊ parua q
dem indiuiſibilia eſſe, magna autem nõ. Nũc
enim,rationabiliter maiora magis confrigun
tur q̃z parua. hec enim diſſoluuntur facilius
paruis. Vbi gratia.magna.offendunt eni mul
ta.Indiuiſibilia autẽ omnino,quare magis q̃z
magnis,inexiſtunt paruis.
Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ¶Amplius autem ⁊ inconueniens videtur pa
ua qdẽ indiuiſibilia eẽ magna vero nõ. Nũc
quidem enim rationabilius maiora frangun
guntur magis q̃z parua ipſa. Nam magna q
C dem facilius finduntur,(emergunt eniz ex plu
rib⁹)omnino igitur indiuiſibilia propter quid
magis ſunt parua ipſa q̃z magna?
Com.180. ¶Hactenus pertactauit,vtrum indiuidua ipſa poſſint
agere ⁊ pati,nunc ꝙ nõ ſint talia ſimpliciter indiuidua
probat ⁊ ſyllogizat ſic.Si parua illa indiuidua ſunt indi
uiſibilia, magna etiam erunt indiuiſibilia. Sed magna
non ſunt indiuiſibilia.igitur neqz parua, ſyllogiſmus eſt
a deſtructione cõſequentis ad deſtructionẽ anteceden
tis(inqt)Amplius autem inconueniens,ſubaudi videt,
parua quidẽ indiuiſibilia eſſe,magna ꝟo nõ , eſt igit vis
iſta,ſi parua ſunt indiuiſibilia igitur magna, hec conſe
quẽtia ex cõmẽto declaratur,qr tam magnũ q̃z paruuz
D ſunt eiuſdem rõnis quantitatis,igitur ambo erũt ꝑ ſe di
uiſibilia,vel indiuiſibilia,eis enim que ſunt eiuſdem rõ
nis,ſemper idem competit.2⁹ celi.cõ.49.deſtruit conſe
quens.d.Nũc quidem eni rationabili⁹ maiora frãgunt
magis q̃z parua , nam magna qdem facilius finduntur.
Emergunt enim ex pluribus,⁊ ſic habet ꝙ magna ſunt
diuiſibilia,qa ſunt facile ſciſſibilia.Tũc quaſi dat conſe
quens.d.Oĩno igitur indiuiſibilia ꝓpter qd magis ſunt
parua ipſa q̃z magna?q.d.ꝙ oportet ponere vtrũqz aut
neutrum.verbuz igitur in greco codice eſt de,ſed ad ſen
ſum latinũ ſonat vt diximus,ſic igitur patet non eẽ cor
pora indiuidua.¶Animaduerte ꝙ paruitas ⁊ magnitu
do nõ variãt rõnẽ diuiſionis.Nã ⁊ paruum eſt quãtuz,
⁊ magnũ eſt quãtũ,igitur non variant rõnẽ diuiſibilita
tis,ſed variant modũ diuidẽdi,nã paruitas interduz fa
cit ad difficilẽ diuiſionem magnitudo ad facilem , aliqñ
ecõtra,vt in paraphraſe dicit Auer.ꝓpter quod dece
pti ſunt per fallaciam accidentis,eo quia paruitas non
eſt cauſa indiuiſionis,ſed difficilis diuiſionis. E
¶Textus iſte ſatis ꝑ pulchre exponitur in cõmẽtarijs, recognes.
vbi verba illa[indiuiſibilia aũt oino] lege ſic. Indiuiſi
bilia aũt oino quare magis inexiſtũt paruis,hoc eſt q̃re
magis ꝑdicantur de paruis corporibus,q̃z magnis,hoc
eſt q̃z de magnis.q.d.quare parua corpora ſunt dicẽda
magis indiuiſibilia q̃z magna , cum vtraqz ſint in infini
tum diuiſibilia,⁊ ſoluz differant facile ⁊ difficile diuidi,
vt Philoponus notat.
¶Amblius autẽ,vtruz vna oĩum ſit natura il Anti.c.181
lorũ ſolidorum,an differũt altera ab alteris?
queadmodũ ſi hec qdẽ eſſent ignea,hec aũt
terrea ſz tumorẽ.Si eni vna natura eſt oĩuz?
F quid eſt diuidens?aut quare nõ fiunt tangen
tia vnũ , quemadmodũ aqua aquam quando
tangit?nihil eniz differt poſterior aqua a prio
ri.Si autem alia, qualia hec ſunt. Et manife
ſtum eſt, ꝙ hec ponendum eſt principia ⁊ cau
ſas contingentium magis q̃z figuras.
¶Amplius autẽ vtrum illorũ omnium corpo Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ
rum,vna ſit natura,aut altera differt ab alijs.
Queadmodũ ſi corporeitate hec quidẽ ignea
ſint.illa ꝟo terrea. Siquidẽ eniz vna ſit oĩum
natura,quid eſt diſtinguens , aut propter qd
dum ſe tangunt,vnum non efficiuntur , veluti
dum aqua aquã tãgit.non enim refert prius a
G poſteriori. At ſi altera qualia hec? ⁊ manife
ſtum ꝙ hec ſtatuenda ſunt principia , ⁊ cauſe
magis accidentium,q̃z figure ipſe.
¶Secundo arguit per argumentum diuiſiuuz ſic, ſi hec Com.181.
corpora ſunt, vel erunt vnius nature, vel differunt na
tura,ſi vnius nature,tũc cum minima illa congregabũ
tur,tunc efficientur vnum continuum,veluti cum aqua
occurrit aque, aut ignis igni. Si differũt naturis,hoc ẽ
qualitatibus ſenſibilibus,vt exponit Auerroes,tũc dif
ferẽtie ille erunt magis digne eſſe reruz principia ⁊ cau
ſe q̃z figure,nam ille erunt magis actiue,que dicit patẽt.
verbum corporeitas grece eſt ogcos , latine eſt magni
tudo,ſiue tumor,at ſenſus eſt ille.
¶Sexto argumentatur contra Democritum . ⁊ querit recognes.
vtrũ vna oĩuz ſit natura illorum ſolidorum,hoc eſt vtrũ
vna eademqz ſit natura atomorum,quas Democri.po
nit,an altera ſolida in natura differãt ab alteris ſolidis,
H ita ꝙ atomi inter ſe differãt natura.Dico differãt in na
tura,quemadmodum ſi hecquidez eſſent ignea,hec au
tem terrea ſm tumorem.hoc eſt ſi he quidem atomi ha
beant molem ⁊ corporeitatẽ igneam, ille vero terreã,
vel aqueam.Si enim vna natura eſt omnium atomorũ,
ſicut vna natura omnium aquarum,vel omniũ igneuz.
Contra queritur primo quid eſt diuidens?, hoc eſt,quid
atomos diuiſit in tot. Secundo, quare quando ſe tan
gunt,non coaleſcũt in vnum continuuz,quemadmoduz
aqua qñ tangit aquam.Sed dices,atomos ꝓpter par
uitatẽ non coaleſcere,veluti neqz teſta confracta, teſta
enim confracta ꝓꝑ paruitatẽ particularuz, non poteſt
coaleſcere,ſed bene cõtiguari.Ad remouẽdũ ergo hoc,
adiecit,principiũ cũ dixit,quid eſt diuidẽs ,hoc eſt qd ẽ,
qđ atomos cõfregit,vt teſtã.Si enim detur licentia fin
gendi,non videtur poſſe cauſaz afferri.Addit etiam.ni
hil eniz differt poſterior aqua a priori,hoc eſt poſterior
aqua,que ſuperuenit, ⁊ vnita eſt priori,nihil ab ea dif

I ſert,ꝛ ita vnita eſt ipſi. Sin autem (vt inquit) hęc ſolida indiuiſibilia ſint alia atq; alia in natura, tunc hęc erunt qualia, hoc eſt, ea per quę differunt, erunt qualitates vltra figuras, ꝛ manifeſtum eſt, ꝙ has ponendū eſt principia corporum, non atomos, nā qualitates hę (vt Philoponus inquit) principaliores erunt.

Ant.c.182. ¶ Amplius autem differentia natura, ꝛ facient ꝛ patientur, approximantia adinuicem.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Amplius ea quę natura differūt, ſiue ꝙ agāt, ſiue ꝙ patiantur, inuicem ſe tangunt.

Com.182. ¶ Tertio ad idē arguit, q̄ ſe tangunt agere poſſunt ꝛ pati, oīa in nā, hoc ē illa minima ſi differūt nā ſe tāgūt, igitur agunt ꝛ patiuntur. de rōne tang⁹t minorē tātum.

recognes. ¶ Confirmat, ꝙ nō differunt nā, qm̄ ſi differrent nā atomi eſſent ſimiles ꝛ diſſimiles, vt Philoponus aſſumit, ꝛ ſic factiuę ꝛ paſſiuę adinuicē. Sed dices, hoc nō eſt ɔtra Democritū, qm̄ ipſe cōcedit cōſequēs, dico ꝙ hoc eſt cō
K tra eum, qm̄ nō poſuit atomos factiuas ꝛ paſſiuas paſſione corruptiua, vt ſequitur, qm̄ ſi atomi eſſent, paſſiui corruptiue non eſſent prima rerum principia. poſuit autem eas factiuas ꝛ paſſiuas pfectiue, ꝛ cōtactu.

Anti.c.183 ¶ Amplius autem, quid eſt quod mouet? ſi eniz aliud paſſiuum. ſi autem ipſum ſeipſum vnū quodq;, aut diuiſibile erit ſm aliud quidē mouens, ſm aliud autem motum. aut ſm idez cōtraria inerunt, ꝛ non ſolum materia erit numero vna. ſed ꝛ potentia.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Adhuc autem quid mouet, ſiquidem enim alterum, paſſiua erunt. Si vero vnumquodq; idem ſe moueat, aut diuiſibile erit (ſm mouēs
L quidem aliud ſm motum vero aliud) Aut ſm idem contraria inerunt, ꝛ non tm̄ ſm materiā numero vnam, ſed ſm potentiam etiam.

Com.183. ¶ Quarto arguit. ſi dantur hęc indiuidua, cuz apud Democritum moueantur continuo in vacuo, qd mouet illa, q̄ret quis, ſi quidē alterū moueat illa, ꝛ nō ipſa ſe moueāt, erunt paſſiua tm̄, ꝛ ſic nō principia prima, qꝛ erūt alia priora, vtpote mouentia, ſi vo vnūqdq; idem ſe moueat, ſequitur alterum duorum, aut ꝙ vnumquodq; illorum ſit diuiſibile. vz. in partem mouentez, ꝛ partē motam, aut ꝙ eidem contraria inſunt, tam ſm ſubiectū ꝛ materiam, q̄z ſm potentiam ꝛ rationez. Hoc eſt ꝙ vna met res ſm eandem potētiaz moueat, ꝛ moueaꝛ, quod
M eſt impoſſibile. ¶ Animaduerte ꝙ contraria in eſſe eidem eſt poſſibile ſm materiā, quoniaz materia eſt vna contrariorum, ſed non ſm potentiaz, qꝛ alterius cōtra-

Error 5 recētiores ꝺ motu grui ry eſt altera potentia, ꝛ alterius altera. ¶ Et iſto textu colligitur error eorum, qui volunt idem realr, ꝛ formaliter eſſe mouens ſe, ꝛ motū a ſe, vt graue, ꝛ quando infert, ꝙ tūc idē eē in actu ꝛ in potētia, concedūt hoc diuerſimode, Eſt eniz in actu virtuali, ꝛ in potētia formali, pz hoc eē plaſma, data eni hac ſolōne argumētū Ariſtotelis cōtra Democritū eſſet nullū, diceret eni Democritici ꝙ idē mouet ſe, ꝛ ꝙ idē eſt in actu ꝛ in po° (vt dicunt) quare hęc diſtintio eſt cōtra Ariſto. directe.

recognes. ¶ Hoc eſt 7ᵐ argumentum, quod ſatis pulchre in commētarys patet. Quo vo ad verba attinet (inquit) [ꝛ nō ſolum materia erit numero vna, ſed ꝛ potētia] vno modo hęc verba legi poſſunt, vt deſtruat Ariſto. p hęc cōſequens. q. d. falſum eſt ꝙ contraria inſit eidem atomo, qm̄ materia, quę eſt atomus, non ſolum apud Demo. eſt vna numero ſubiecto, ſed potentia ēt, vel (vt legit Philoponus) ſi atomus mouet ꝛ mouetur, no ſolū atomus

N erit materia vna, ſed poteſtate erit vna, naz qua ratione poteſt ſe mouere ꝛ moueri a ſe, eadez ratione ꝛ in cō trarys, contraria eniꝫ ſunt actiua ꝛ paſſiua, quare eadem ratione eadem atomus ſimul contrariorum habebit potentiam, ſiquidem ſm vnum ꝛ idem ſimul mouet, ꝛ mouetur, ergo eadem potentia erit ſm quā facit, ꝛ patitur, hoc eſt ſm quā calefacit, ꝛ calefit. quare ꝛ ſimul cōtraria erūt, hoc pacto Philoponus intellexit. in cōmentarys tamen melius intelligitur, quoniam non videtur abſurdum hoc quod Philoponus inquit, quoniam eadem eſt potentia contrariorum.

Ant.c.184 ¶ Quicunq; igitur per pororuz motionem inquiunt paſſiones cōtingere, ſi quidem ꝛ plenis
O poris, ſuperfluunt pori. Si eniz patitur ſic omne, ꝛ ſi non poros habens, ſed ipſum continuū exiſtens, patietur eodem modo.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Quicunque quidem igitur propter meatuū ſuſceptionem dicunt paſſiones euenire, ſiquidem illę eueniunt plenis meatibus, ſuperfluēt meatus. Nā ſi ratione hac patitur omne quāuis meatus non habeat ſed ſi vnū continuum exiſtens, eodem patietur modo,

Com.184 ¶ Corpora indiuidua hactenus cōfutauit, nunc meatus ipſos refellit, ꝛ arguit ꝑ ſic. repletis meatibus adhuc aliquid patitur ab agente, aliter meatibus repletis ceſſaret oīs actio. Igiꝛ meatus ſuperfluūt, quia ſiue ſint, ſiue non, omnino actio ꝛ paſſio erunt q̄ dicit, patēt. ¶ Animaduerte verbū illud ſuſceptionez, gręce dici cineſin,
P latine vero motionē, ſiue motū, at in ꝓpoſito ſuſceptionem trāſtuli, qꝛ ſic conſonat.

¶ Hic redarguit poſitionem Empedo. qui dixit paſſionem fieri per poros, argumentum vo ſm Philoponuz ſic ſit, qui poros poſuit non poſuit ipſos vacuos, ſed tenuiſſimo corpore repletos. ſcilicet aere. Hac eniz ratione differūt, qui vacuum ſupponebant. Tunc argumentor, vel facienes facit, ſolum tāgendo labruz repleti pori, ꝛ ſic ſuperflu⁹ eſt porus. nā faciēs tāgēs labrū, ꝛ non ingrediēs fecit. ḡ ſi poꝝ nō habuiſſet, tactu ſolo egiſſet. vel faciēs facit ingrediēdo porum, ꝛ hoc vel expellēdo corpus, quod intus erat, vel agendo in illud corpus facit, non expellendo, quoniam tunc repleret illum porū illo expulſo, ꝛ ſic non poſſ[illegible]amplius illud repletuz pati, niſi rurſus fieret n[illegible]s, ꝛ ſic in infinitū. Si agit in corpus incluſum[illegible]m, cum illud corpus non habeat porū, ergo paſſio fieri poteſt ſine poro (ingt) Per
Q poroꝝ motionē, exponit Philoponus, propterea ꝙ patiatur ꝛ mouetur corpus quod imporus eſt, cuz faciens tetigerit ipſum. In cōmentarys vo bn̄ expoſita ſunt hꝫ.

anti.c.185. ¶ Amplius autem, quomodo contingit de inſpiciendo accidere vt dicunt, neq; eniz ſm tactus contingit tranſire per tranſparentia, neq; per poros, ſi plenus ſit vnuſquiſq;. Quid eniz differret ab eo quod eſt nō poros habere? oē enim ſic eſſet plenum. Sed ꝛ ſi vacua quidem hęc ſint, neceſſe autem ſit corpora in ſe habere, idem continget rurſum.

Dilucida°. te.c.eiuſdē. ¶ Amplius autem quonam mō de ipſa viſione cōtingere pōt vt dicūt, neq; enī a principio

A per tranſparentia tranſire contingit, neq; per meatus, ſi vnuſquiſq; plenus ſit, quid enim refert meatus non habere? cum totum ipſum ſimiliter plenum ſit, ꝙ ſi vacua quidem fuerint corporibus tamē in ipſis repoſitis, neceſſario idem rurſum eueniet.

Com.185. ¶ Nūc ꝙ ipſi meatus non proſint ad viſionem (vt dixerunt) declarat, ꝛ arguit ſic, cuz viſio fiat vel extra mittēdo, vel intra mittēdo, opz vt ipm̄ viſile tranſeat ad oculos, vel viſilis radys trāſeat ad viſile, tūc vel trāſit p diaphanū ſua natura plenū, aut meaticū, ꝛ poroſū. Si per diaphanū ſua natura plenū, meatus ſupfluunt, ſi p diaphanū meaticum, cū cōtingat meatus ipſos repleri radys, tūc amplius viſio fieri nō poterit. Uel ſic. Ul' viſio ſit dū pleni ſunt meatus, vel anteq̄z ſint pleni, nō an-
B teq̄z ſint pleni, qa tūc agens nō itraret meatus, neq; dū pleni ſunt, qa tūc nō poſſet viſio diu fieri, nam repletio ſit ſubito (ingt) Amplius aūt quonā mō de ipſa viſione ɔtingē pōt id vt dicūt, ꝙ. vz. fiat aut extra mittēdo, aut intra mittēdo, neq; enim a principio hoc eſt ante repletionē meatuū per tranſparentia tranſire cōtingit viſile ipz, aut radius, vnde verbū illud a pncipio, gręce ē catas archas latine eſt ſm principia, ſiue origines, ꝛ ſic quaſi intendit vt dixi, tu vo melius penſita, neq; p meatus, ſi vnuſqſq; plenus ſit, hoc eſt poſtq̄z plenus eſt, aut dum plenus eſt, qd enim refert tūc meatus nō habere? quaſi dicat nihil, cum totum ipſum ſimile plenū ſit. verbum illud totū, gręce eſt pan latine ſonat, vt dixi, Dicat quis ꝙ meatus ſunt vacui, ꝛ nō pleni, Contra arguit, ꝙ vz. ſi ſint vacui, ɔtigit repleri ipos. Dicit ꝙ ſi vacua qdē
C fuerint, corporibus tm̄ in ipſis repoſitis, neceſſario idē rurſus euenit, ſic ſonat gręca ſeries, lz nō ſic iaceat.

Recognes ¶ Ariſt, (vt Philopon⁹ inuit) loqtur more pſpectiuoꝝ de viſiōe, ꝙ fiat extra mittēdo p hoc ꝙ radys viſuales exeāt ab oculis. ¶ Pręterea. Loqnitur etiā more antiquoꝝ, qui crediderunt radios viſuales eſſe corpora, reliqua in cōmentarys manifeſta ſunt.

Ant.c.186. ¶ Si aūt tanta ſint ſm magnitudinem, vt non ſuſcipiant corpus aliqđ, ridiculū eſt paruum quidē exiſtimare vacuū eſſe, magnū aūt non eſſe, neq; quātūcunq;, aut vacuū aliqd aliud exiſtimare dicere, niſi regionē corporis. Quapropter manifeſtum eſt, ꝙ omni corpori ſm tumorem ęquale erit vacuum.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Si autem hęc ſm magnitudinem talia ſint,
D vt non ſuſcipiant corpus aliquqd, riſu dignuz erit, paruum vacuum putare eſſe, magnū vero nō, neq; vacuum quoduis aut vacuum aliquod aliud putandum eſt dicere, pręter corporis locum, nam omni corpori ęquale eſt ſm continentiam vacuum ipſum.

Com. 186. ¶ Sz dicet qs ad rōnē tactā, dari parua vacua, q̄ pori dicunꝛ, magna vo nō plena corpe dari, eſt ipoſſe. Cōtra obycit. d. Si aūt hęc ſm magnitudinez talia ſint in puitate, vt nō ſuſcipiant corpus aliqđ, ridiculū erit puuz vacuū putare eē, magnū vo nō. Nā in his q̄ ſunt eiuſdē rōnis, qcqd vni eſt ipoſſe, cęteris ēt erit ipoſſe. 2. cęli. com. 49. ¶ Sed dices, nūqd aliquo mō vacuū ſit poſſibile, Rūdet, neq; vacuū qđuis exile, neq; vacuū aliqđ aliud magnū putandū eſt dicere, ꝑter locū, gręce vbū illud locū eſt chorā latine regionē, tamē ɔſonat magis vt dixi.

E ¶ Sz dices. 4. phyſi. dcm̄ eſt ꝙ locus non eſt vacuum. Rūdet. nā oī corpori ęqle eſt vacuū ſm ɔtinētiā. igꝛ nō daꝛ vacuū ſimplr, ſed ſz ɔtinētiā, q locus dr̄, ſiue chora verbū illđ nā, gręce eſt oſte, latine ſonat q̄re, nō tm̄ ad ꝓpoſitū eſt. Illđ vo ſm ɔtinētiā, gręce eſt hogcon qđ eſt. Tuz ſm tumorē, Tuz ſz magnitudinē, meli⁹ aūt ſonat,

Nota q̄le vacuū. vt diximus nos. ¶ Aiadnerte ꝙ vacuū dari apđ Ariſt. duplr eſt. Uno mō vt oī corpe careat, ꝛ ſic ipugnaꝛ hic. Alio mō ſm ɔtinētiā, qa pōt ɔtinere illđ vel hoc corp⁹, ꝛ hꝫ ideo vacuū dr̄, qa non plenū certo corpore, qa pōt eſſe cū varys corporibus. Nam dū plenū eſt aqua, igne vacat, ꝛ ſic regio ꝛ locus dicūꝛ vacui nō vacuitate ſimpliciter, ſed ſm qd, pro quāto plenus vno vacat alio.

Recognes ¶ Uerba illa [neq; q̄ztūcūq;] legēda ſūt ſic, ridiculū ē puuz qdē exiſtimare vacuū, magnū aūt nō eē, neq; quātūcūq;, qm̄ ſi ɔcediꝛ puū, dz ɔcedi magnū, ꝛ q̄ztumcunq;
F amplū, qm̄ ęq̄ impoſſe eſt vtrūq;. Aut ſupple ridiculum eſt puū qdē exiſtimare dicere, niſi regionē hꝫ eſt locum corpis, nā accipe vacuū p loco corpis nō vr̄ rōni diſſonū, ꝛ qm̄ ɔceſſit vacuū accipiēdo vacuū p loco, ifert, q̄ propter manifeſtū eſt, ꝙ oī corpori ſm tumorē hꝫ ē ſm ɔcaui ei⁹ ɔtinētiā vacuū qđ ē ei⁹ loc⁹, erit ęqle. In cōmētarys aliter legiꝛ, ꝛ pōt expō ſatꝫ bn̄ vbis accōmodari.

Ant.c.187 ¶ Ulr aūt poros facere, ſupfluū. Si. n. nihil facit ſm tactuz, neq; per poros tranſiens faciet.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Oīno aūt meatus facere ſupuacaneū eſt, ſiqdē. n. educēs, neq; p plenū, neq; p meat⁹ agit.

Com.187. ¶ Dubitaret qs vtrū poſito ꝙ actio neq; fiat p plenum, neq; p vacuū, pori ipſi ſint ponēdi? Rūdet. oīno autem meat⁹ facere ſubaudi mō q̄ faciunt antiq. vz. ꝙ ſint ſimpliciter vacui, ſupuacaneū eſt, ſiqdē eni educēs hꝫ ē da-
G to, ꝙ educēs, neq; p plenū agat, neq; p vacuū, ſic. n. oīo ſupuacanei ſūt, cū ad actionē paſſionē ve n̄ pſint. Ariſt. tm̄ ſi eos ɔcedit, vacuos qdē ſimplr nō vult eē, ſz vl' ſm qd, ꝛ ſm ęqualentiā, vt diximus. ¶ Animaduerte vt dixi Ariſtotelem plenū interduz appellaſſe aphen, quod ideo eſt, qa continuum eſt, vt ſupra diximus ſatis.

Quales pori apđ Ari.

Recognes ¶ Iſti text⁹ ſic legēdi ſūt ſm Philoponū, in qb⁹ Ariſt. (vt Philoponus ingt) reſumit vi rōnū, hꝫ mō, ſi faciens nō pōt tactu facere, ḡ nec p poros faciet, nam ſolū igredietur paciēs, ꝛ poſtea nihil faciet, qm̄ tactu nihil facit. Sin aūt poſtq̄z igreſſuz eſt faciet, lz illic nō fuerint pori, tactu vtiq; faciet, q̄re ſupflui ſūt pori (ingt) Ulr aūt poros facere, ſupfluū eſt, qm̄ vel faciēs tactu nihil faꝛ, vel tactu aliqd facit, ſi nihil facit ſm tactū, neq; p poros trāſiēs, poſtq̄z ſtabit itus, ꝛ replenerit poros, nihil faciet itus, qm̄ tāgēdo nō faꝛ. Si aūt poſtq̄z ſe fecerit itus tāgē-
H do plena q̄ ſūt circa poros faꝛ, ēt tūc poris nō exn̄tibus eoꝝ q̄ nata ſunt pati, hꝫ qdē patientur, hꝫ aūt facient, qm̄ ſi itus pōt facē i plenū ſolo tactu, ꝛ ex̄ ēt ſolo tactu facē poterit, ꝛ ſic pori ſupflui ſūt. ¶ Sz dices. ꝙ vſus poroꝝ eſt ad patiēdū ſz pfunditatē. Cōtra obycit Philopon⁹ qm̄ vſus poroꝝ bn̄ ē, vt faciēs paſſo appropinquet, vt cū faciēs igrediꝛ p os, ꝛ p vētrē, nō tm̄ ɔferūt ad faciēdū aliqd, ſz ſolū, vt faciēs, ꝛ patiēs approximenꝛ, ꝛ vt ſe tāgāt, ergo tactus ſatis eſt pro factione ꝛ paſſione.

Ant.c.188. ¶ Si autem tangendo, ꝛ poris non exiſtentib⁹, hęc quidem patientur, hęc autem facient, adinuicem hoc modo natorum.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Si aūt tactione meatib⁹ ipſis non exn̄tibus actio fiat ꝛ paſſio, eoꝝ q̄ hoc modo apta ſunt. hęc quidē patientur, illa vero agent inuicem.

Com. 188. ¶ Sz dices. ſi meat⁹ ad actionē nō pſunt, neq; ad paſſio

I ptē, nũ poſſint hęc pati, illa agere alio mõ. Rñdet ꝙ ſic, vtpote cõtactiõe ipſa, ꝛ nõ meatibꝰ exñtibus (inqt) Si autē tactione meatibꝰ ipſis nõ exiſtētibꝰ ſubaudi in gręco actio fiat ꝛ paſſio, tũc eoꝝ quę hoc mõ apta ſunt agere ꝛ pati, hęc quidem patientur, illa vo inuicem agēt, ꝛ ſic non poꝛis actio fit ꝛ paſſio, ſed cõtactione tm̃.

Ant.c.189. ¶ Quod ergo ita dicere poꝛos, vt quidam exiſtimant, aut mendacium, aut inane eſt, manifeſtum eſt ex his. Diuiſibilibus autem omnino corpoꝛibus exiſtentibus, poꝛos facere, ridiculum eſt. ſecundum enim ꝙ diuiſibilia ſunt, poſſunt ſeparari.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Quod quidē igitur meatus ita dicere vt aliqui putant, ſit vel mendacium, vel vanum. ex

K his eſt perſpicuum. Adhuc coꝛpoꝛibus ipſis vndiqꝫ diuiſibilibus exiſtentibus, meatus facere ridiculum eſt, nam quatenus illa diuiſibilia ſunt, ſeparari poſſunt.

Com. 189. ¶ Propter duo meatꝰ cõceſſerunt antiqui, vt propter actionem ꝛ paſſionem, ꝛ propter diſtinctionē, crediderunt enim partes non diuidi, niſi pꝛo quanto ad vacuuꝫ irent, ꝛ vacuum eſſe diuiſionis cauſam, epilogat igitur nunc meatus ad vtrũqꝫ ſuperuacaneos eſſe (ꝛ inqt) Or quidē igitur meatus ita dicere, vt aliqui putant, ſit vel mendacium. vel vanum, ex his eſt perſpicuuꝫ, ꝛ h̃ quãtum ad actionem ꝛ paſſionem, ꝙ vo quantum ad diuiſionem etiã declarat. d. Adhuc coꝛpoꝛibus ipſis vndiqꝫ diuiſibilibus exiſtẽtibus, meatus facere, hoc eſt facere meatus ad ſaluandam coꝛpoꝛum diuiſionem, ridiculuꝫ eſt, nam quatenꝰ illa diuiſibilia ſunt, taliter poſſunt ſe-

L parari, ſubaudi poſſunt diuidi nõ exiſtentibꝰ poꝛis. igit̃ ſic ꝛ ſeparari. Hęc pauca de meatibus.

Recog̃nes ¶ Epilogat, ꝛ recte i commentarijs diximus, verũ quo ad verba attinet (Ariſtoteles inquit) [poꝛos facere, vt quidam exiſtimant.] Addit, vt quidam exiſtimant, quoniam (vt Philoponus optime inquit) non ſimpliciter poꝛos deſtruit, nam ſunt, vt diximus inteſtina, venę, arterię, ꝛ reliqua. Non tamen hęc neceſſaria ſunt ad patienduꝫ, ſed vt faciens appꝛopinquet paſſo, vt poſſit illud tangere. Ex his Ariſtoteles refutauit poꝛos, pꝛętermiſit autem refutationem vacui aut ex quarto phyſicorum, aut qa eiſdeꝫ rõnibus refutari poteſt.

9 Ant.c.190. ¶ Quo autem modo inſit generare entibus ꝛ facere ꝛ pati, dicamus, accipientes pꝛincipiuꝫ dictum ſępe. Si enim eſt hoc quidem poteſta-

M te, hoc autem actu tale, natum autem eſt non. Tum quidem pati, Tum autem non pati, ſed vbiqꝫ ſm ꝙ eſt tale, magis autem ꝛ minus ſecundum ꝙ tale magis eſt ꝛ minus, ſic vtique poꝛos aliquis dicet magis ineſſe, vt in metallicis extenduntur paſſiui venę continuę. Continuum igitur vnumquodqꝫ, ꝛ vnum exiſtēs, impaſſibile eſt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Generatio vero ꝛ actio ꝛ paſſio quonã modo ipſis in rebꝰ ſint tranſigamus pꝛincipiũ accipientes, quod frequenter diximus. Si enim eſt hoc quidem potentia, illud vero actu tale, aptum vero non ſm partem quidem pati. ſm partem vero non, ſed ſit vniuerſaliter quantũ

N tale. minus vero ꝛ magis quatenus tale magis eſt ꝛ minus (qua ratione vtiqꝫ meatus qs dicet magis, veluti in metallicis venę quędaꝫ eius quod paſſiuũ eſt perpetuę poꝛriguntur.) Cõnaturale itaqꝫ vnũquodqꝫ alicui, ꝛ vnũ cũ eo exiſtens, ab illo impaſſibile erit.

Com. 190. ¶ Confutatis poſitionibus antiquoꝛum de actiõe ꝛ paſſione, ꝛ de generatione, tranſiens nunc ad veritatē, talem pꝛobat cõcluſioneꝫ. vꝫ. nihil poteſt pati ab aliquo, quod ſibi eſt cõnaturale, hoc eſt vel eiuſdeꝫ ſpeciei ꝛ naturę, vel congenitum. Ad quod pꝛobandum ſumit tres ſuppoſitiones pꝛo antecedēte, ꝛ infert conſequens pꝛo poſitum. Prima, entium aliquod eſt in actu, ꝛ aliquod i

O potentia. Secunda, omne paſſiuum eſt ſm ſe ꝛ quodlibet ſui paſſibile, ꝛ non ſm partem ſic, ꝛ ſm partem nõ. Tertia, quanto patiens erit magis vel minꝰ aptuꝫ ꝛ affectuꝫ, tanto magis vel minus paſſiuuꝫ eſt. vt exemplo metalloꝛum declarat, in quibus ſunt venę quędam continuę poꝛrectę, pꝛopter quas redditur metallũ paſſibilius, quibus acceptis pꝛo antecedente, dat cõſequens. dicens. Cõnaturale itaqꝫ vnumquodqꝫ ſubaudi alicui, ꝛ vnum ſubaudi cum illo exiſtens, ab illo ſubaudi ipaſſibile erit, verbũ illud ꝯnaturale, gręce ē Symphyes, ꝛ Auerroes in ſua gloſſa. Coadunatũ itelligit. ꝛ ita vult ꝙ agens ꝛ patiens nõ debeant eſſe congenita, ſed bene contigua, ꝛ ſe tangentia, foꝛte ꝛ melius per Symphyes intelligit cõnaturale, ideſt eiuſdem naturę, naꝫ paſſum ipſum ſemper eſt contrariũ agenti, modo contraria differunt natura ꝛ ſpecie, ꝛ genere conueniunt, ꝛ quocũqꝫ exponatur modo, ſtare poteſt. ¶ Animaduerte tamen

P ꝙ vtroqꝫ modo exponendo, per accidens verbum Ariſtotelis falſum poteſt eſſe, nam paruus ignis pati poteſt a magno, ꝛ tamen natura conueniunt, hoc eni per accidens eſt, pꝛout magnum cõtrariatur paruo. Itemqꝫ caloꝛ naturalis agere poteſt in humidũ radicale, ꝛ hoc eſt per accidens pꝛout nutrit ſe, vt diximꝰ. ¶ Animaduertendum ex antecedente poſſe tribus ſyllogiſmis deduci concluſionem. Primo ſic, agens eſt in actu, patiēs in potentia. igitur patiens non poteſt pati a ſibi connaturali. Secundo ſic. patiens patitur ſm ſe ꝛ quodlibet ſui ab agēte. igitur non a connaturali, aliter non ſm quodlibꝫ ſui pateretur. Tertio patiens magis affectuꝫ magis patitur, ꝛ minus affectum minus. igitur non a connaturali pati poteſt, nam connaturale ęque coafficitur cum ſibi cõnãli. Unum igit̃ enthymema eſt potētia tres ſylli.

Recog̃nes Q ¶ Reprobatis poſitionibus pꝛiſcoꝛum, hic vult ꝓpriaꝫ ꝛ veram opinionem exponere, quo modo facere ꝛ pati fiant, ꝛ vult hanc concluſionem ꝙ faciens ꝛ patiēs nec debent eſſe vnum cõtinuum, nec duo rēmota. Sed debent eſſe duo diuerſa ſeſe tangentia, aut imediate, aut per mediuꝫ. Et ideo textus hi legi debent continui, ꝛ nõ ſeparati, vt in commentarijs leguntur. Philoponꝰ eniꝫ continuos legit. Ariſtotelem ergo pꝛimo accipit intētioneꝫ (ꝛ inquit) Quo autē modo generare, ꝛ facere, ꝛ pati inſint entibꝰ, dicamus. Dixit generare quo ad ſubſtantias, dixit facere ꝛ pati, quo ad qualitates ac paſſibiles affectiones. Hęc eſt intentio. ante vo q̃ꝫ concluſionem inferat, accipit ſuppoſitionem, quaꝫ ſępius hic, ꝛ in phyſicis accepit (ꝛ inquit) Accipientes pꝛincipium dictum ſępe, deinde accipiens ſuppoſitionem, loquitur ſuſpenſiue vſqꝫ ibi [Cõtinuũ igit̃] Suppõ vo eſt ꝙ entium alterũ actu, alterũ ptãte ē, ptãte aũt ens dico qđ ē aptũ natũ pati non ſm qd ſic, ꝛ ſm qd nõ, ſed qđ totũ eſt natum pati,

A pati, nõ tñ ita aptuꝫ totum pati, quin poſſit ſm aliquid magis, ꝛ ſm minus pati. hęc ſuppõ, quę ſm Philoponũ vna eſt, ꝛ nõ tres, vt in cõmẽtarijs diximus, eſt vna dico, qꝛ aliud ponitur in declaratiõe alterius (inquit) Si enim hoc quidē poteſtate, hoc aũt actu eſt, exponit qd per ens poteſtate intelligat (ꝛ inquit) Dico autē ſupple ens poteſtate, qđ natum eſt pati, nõ tum quideꝫ pati, tũ aũt non pati, ſed vbiqꝫ ſimpliciter eſt aptũ natũ pati q̃tenus tale paſſiuuꝫ eſt, vt calidũ eſt actu calidũ, ꝛ aptũ ſm ſe totuꝫ eſſe frigidũ, nõ tñ dico ita ſm ſe totũ aptum pati, vt ęqualiter ſit aptuꝫ pati, nam magis ꝛ minus eſt aptum pati ſm ꝙ tale magis ꝛ minus eſt aptũ pati. Poteſt enim pati magis ſm aliquaꝫ partem, minus ſm aliquã. vnde ꝛ pꝛopter hanc cãm poꝛos dicet quis magis ineſſe, q̃ꝫ vt fiat paſſio, potius eniꝫ poꝛi videtur eſſe, vt

B paſſuꝫ facilius patiatur in ptibus poꝛoſis, q̃ꝫ in partibꝰ nõ poꝛoſis, vt in metallicis eius qđ patitur venę continuę extendunt̃, ꝛ tãq̃ꝫ poꝛi hñtur, vt facilius patiant̃ in partibꝰ illis. Hęc eſt ſuppõ, tũc infert ꝯnē, ꝛ terminat ſuſpēſionē (ꝛ inquit) Cõtinuũ igit̃ vnũquodqꝫ ꝛ vnũ exñs cũ ipſo faciēte ab illo eſt impaſſibile. Silr̃ aũt ꝛ nõ appꝛopĩquãtia ſi ſint factiuũ ꝛ paſſiuũ, neqꝫ ſibiipſis, neqꝫ alijs. ſ. medijs, quę ſunt apta facere ꝛ pati. Eſt eni mediũ pati aptũ a faciēte, ꝛ facere aptũ i extremũ paſſuꝫ. Exponit aũt ſe (ꝛ inqt.) Dico aũt, ꝙ ignis nõ ſoluꝫ calefacit aliqd tangendo illud. ſed etiam ſi lõge ſit, mõ mediũ calefacit, aerē enim ignis, aer autem coꝛpus. ſ. lignũ calefacit, q aer aptus eſt facere in lignũ ꝛ pati ab igne. Patet ergo ꝙ patiens nõ patit̃ ab eo qđ eſt ſibi cõtinuum, nec ab eo qđ eſt ſibi remotũ, ĝ ab eo, qđ ipm tangit, qñ

C illud eſt aptum facere, ipſum pati, vel a medio apto facere ꝛ pati. Hęc eſt expoſitio huius.

Ant.c.191. ¶ Silr̃ autē, ꝛ non appꝛopinquantia, neqꝫ ſibiipſis, neqꝫ alijs, q̃ facere nata ſunt ꝛ pati. Dico autē vt nõ ſolũ tangēs calefacit ignis, ſed ꝛ ſi lõge ſit. aerem enim ignis, aer autē coꝛpus calefacit, natus ꝛ facere ꝛ pati.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Similr̃ autem ꝛ quę nec ſibiipſis, nec alijs appꝛopinquant, quę apta ſunt agere ꝛ pati, dico autē hoc quia nõ tm̃ ignis tãgēs calefacit, ſed ſi ꝓcul ſit, nã ignis quidē aerem, aer vero coꝛpus aptum agere ꝛ pati, calefacit.

Com.191. ¶ Accepit añcedēs ex tribus conſtitutũ, ꝛ dedit vnũ cõſequēs, ſeu vnã ptē ꝯñtis, nunc dat aliã, ꝛ q̃ſi vult ꝙ nihil patiat̃ a cõnãli, neqꝫ a remoto vltra ſphęrã paſſiõis, qđ eſt dicere ꝙ agēs nõ ſit nimis paſſo pꝛoximũ, neqꝫ ni-

D mis remotũ. Nã a ꝓximo ꝑꝑ cõnaturalitateꝫ non patit̃ a remoto ꝑꝑ diſtãtiã minime (inqt) Silr̃ aũt nõ patiuntur ſupple tu ꝛ q̃ nec ſibiipſis, nec alijs appꝛopinquãt, alijs dico q̃ apta ſunt agere. ꝛ pati. git̃ opꝫ agēs nõ eſſe

Nota. nimis ꝓximũ paſſo, nec nimis remotũ. ¶ Aiaduerte ꝙ idē ſpē pati põt ab eodē ſpē vt paruꝰ ignis ab igne magno. ꝓpterea dixit nec ſibiipſis, ꝛ põt pati ab alio alterius ſpeciei, ꝛ ꝓpterea dixit nec alijs. Exponit aũt hoc, qꝛ agens ꝛ per cõtactũ agere poteſt, ꝛ per mediũ, ꝑpea opꝫ vt tãgat omnino paſſuꝫ, aut per ſe, aut per mediũ, ꝛ hoc ait. dico autē qꝛ non tm̃ ignis calefacit tangēs, ſꝫ

Nõ quid oion. ſi pꝛocul ſit, cętera patent. ¶ Animaduerte verbũ illud oion frequenter reddere cauſam, ideo trãſtuli, qꝛ tãq̃ꝫ reddat cauſam, ꝛ rem hãc latini ignoꝛant.

Ant.c.192. ¶ Exiſtimare aũt tum pati, tuꝫ autem non, determinantes in pꝛincipio hoc dicendum. Si enim non vbiqꝫ diuiſibilis ſit magnitudo, ſed

E eſt coꝛpus indiuiſibile, aut latitudo, nõ vtiqꝫ erit vbiqꝫ paſſibile, ſed neqꝫ cõtinuũ vllum.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Putare vo aliquid parte quadã pati q̃deꝫ, parte vo quadã non, determinantes a pꝛincipio rē hãc trãſigamus. Nam ſiquidē magnitudo non oi ex pte diuiſibilis eēt, ſed aut coꝛpus ſit, aut magnitudo indiuidua, nihil vtiqꝫ oi ex parte paſſiuũ erit, imo neqꝫ cõtinuum.

Com.192. ¶ Ex his cõfutat erroꝛes veterũ, ꝛ pͦ ꝓbat cõtra Democritũ patiēs nõ eē cõpoſitũ ex coꝛpoꝛibꝰ idiuiduis, q̃ atoma, ſiue adięrcta nũcupant̃. Auerroi vo videt̃ ꝙ Ariſt. ꝓbet ꝙ coꝛpus nõ patitur ꝑ ptē aliquã ſic, ꝛ ꝑ aliquam nõ, q̃ fuit vna ſuppõ. Et hęc expõ ꝯſonat pñº textꝰ, mihi

F vo videt̃ Ariſto. ꝯfutare erroꝛē Democriti vt dixi, ꝛ petit, ꝙ oē patiēs patiat̃ ſm ſe, ꝛ qđlibet ſui. Tũc arguit ſi coꝛpus nãle ex idiuiduis cõponeret̃, tũc nõ ſm qđlibet ſui pateret̃, qꝛ nõ ſm partē idiuidua, nã ꝓbatũ eſt indiuiduũ nõ pati (inqt) Putare vo aliqd pte quadã pati quidem, pte vo q̃dã nõ pati, determinantes a pñº rē hanc trãſigamus, ꝛ ſic ſupponit h̃, ꝛ rē Democriti a pñº ptrãſit. d. Nã ſi qdē magnitudo, nõ oi ex pte diuiſibilis eſſet (vt Democritꝰ credit dari atoma) nihil vtiqꝫ oi ex pte paſſiuũ erit, imo neqꝫ ꝯtinuũ, qm̃ ex indiuiduis nõ fit maius. Expõ igit̃ Auerrois ꝯuenit pñº literę, nõ autē conue-

platos qd nit fini ꝛ ꝯcluſioni. ¶ Animaduerte verbũ illud magnitudo gręce eſſe platos mõ etiã latine accipitur pꝛo magnitudine, q̃ꝫq̃ꝫ ꝓpꝛie pꝛo latitudine intelligatur.

Recog̃nes ¶ Dixit, ꝙ id qđ eſt per nãm tale potētia nõ ptim qdem pati, partim vo nõ, ſed penitus q̃tenus eſt tale. Nũc ſm

G Philoponũ vult oſtendere ad quã poſitionē ſequat̃ ꝙ coꝛpus nõ ſit penitus patibile, ſed ptim qdeꝫ ſic, ptiꝫ vo minime (ꝛ inqt) Exiſtimare aũt, tũ pati, tuꝫ aũt nõ, determinãtes a pñº hoc dicendum, hoc eſt ad quam poſitionē hoc ſequatur. Poſita vero intentioneꝫ (inqt) Si enim non vbiqꝫ ſit diuiſibilis magnitudo, ſed eſt coꝛpus indiuiſibile, vt Democritici ꝛ Leucippei dixerũt, aut latitudo, vt Plato dixit, qui planities indiuiſibiles poſuit, coꝛpus naturale non vbiqꝫ erit paſſiuum, neqꝫ erit continuum. non paſſiuum quidem vbiqꝫ, quoniam non erit paſſiuum ſm indiuiſibiles magnitudines, neqꝫ ſm planities, quoniã indiuiſibilia non ſunt patibilia. nõ continuum vero, qm̃ indiuiſibilia nõ poſſunt coaleſcere. Patet ergo ad quã poſitionem ſequatur id qđ patitur, non pati ſm totum ſimpliciter.

Ant.c.193. ¶ Si aũt hoc mēdacium, ꝛ omne coꝛpus diui-

H ſibile, nihil refert diuidi quideꝫ, tangere autē, aut vtiqꝫ diuiſibile eſſe. Si enim ſegregari poteſt ſm tactus (vt aiunt quidam) ꝛ ſi nondum eſt diuiſum, poſſibile erit diuiſum eſſe, fit eniꝫ nullum, impoſſibile.

Dilucidaº te.c.eiuſdē ¶ Qđ ſi illud mēdaciũ ſit, ꝛ ſit coꝛpus oē diuiſibile, nihil refert diuidere qdē, duꝫ cõtiguũ aut diuiſibile ſit, vbi nãqꝫ ſm tactꝰ ſegregari põt (vt aiũt qdã) ſi nõ dũ diuiſum ſit, erit diuiſibile. Nã põt eē diuiſum, cũ nullũ fiat ĩpoſſe.

Com. 193. ¶ Rñdet vni dubio, dcm̃ eſt ꝙ coꝛpus nãle eſt diuiſibile in ſemꝑ diuiſibilia, ꝛ ꝙ paſſum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia, aliter nõ ſm ſe ꝛ qđlibet ſui pateret̃, ideo q̃ret qs vtrũ paſſuꝫ ſemper debeat in ptibus eē cõtinuũ ꝛ vnũ, an ſatis ſit ꝙ ſit vnũ ꝯtiguũ ad hoc vt ſit paſſum

I vnũ, quaſi q̃reret q̃s vtrũ paſſiõ ſit neceſſaria vnio ↄtinuitatis in partibꝰ, an vnio ↄtiguitatis. Rñdet ꝙ ſi illõ Democriti ſit mẽdaciũ, ⁊ ſit verũ qd̃ diximus. vꝫ. ꝙ oẽ corpus ſit ſemꝑ diuiſibile, quãtũ ad paſſionem nihil refert diuidere q̃dẽ, dũmõ ſit paſſiuꝫ in ꝑtibꝰ cõtiguũ, vel potẽtia diuiſibile. q. d. ſufficere paſſõ eẽ vl' vnũ ↄtiguũ, vel ↄtinuũ. Cuiꝰ cãni ſubſcribit. d. vbi nãqꝫ cõtinuũ paſſum põt ſegregari ſm tactus hoc eſt effici ↄtinguũ, ſi nõdum diuiſum ſit, erit diuiſibile. Nam poteſt eẽ diuiſum, cuꝫ ipſo poſito in eſſe nullũ fiat impoſſibile, q̃a nõ ponitur in eſſe ſm actum completum, ſed ſm potẽtiam mixtam actui. Sic igitur ſiue paſſum ſit vnuꝫ contiguitate, ſiue continuitate, quãtum ad paſſionem nõ refert. Hũc locum ignorant noſtri, ob malas tranſlationes.

Recognes ¶ Hic textus ſatis expoſitus eſt in cõmentarijs, ſed q̃rit Philoponus textu ꝓcedẽti. Utrum in corpore ſint pori

K determinati, ⁊ q̃dã argumẽtant̃ ꝑ. ꝙ ſic, in dies fiunt ſudores. g̃ ſũt pori, ꝑ quos ſudores excũt. Scd̃o dicũt medici ꝙ ſunt q̃dã vnctionis rarefactiuę, ⁊ alię denſatiuę corpoꝝ, q̃ eẽ nõ poſſunt, niſi pori eẽnt. Rarefactiua. n. vnctio porificat, ⁊ facit poros, ꝑ quos exhalat mã apoſtematũ. denſatiua vͦ tollit poros, ⁊ ſic maturat, atqꝫ ↄglutinat, vl' reꝑcutit, vt vnctiones frigidę reꝑcuſſiuę. Rñdebant q̃dam, ꝙ vnctio dr̃ rarefactiua, nõ ꝙ faciat poros, ſed ꝙ oẽs ꝑtes q̃ prius erãt denſę, fiãt rariores, nulla porificatione facta. Sil'i ratione aliqua vnctio eſt denſatiua, quatenus oẽs ꝑtes, q̃ priꝰ erãt rariores, facit denſiores. De ſudori vͦ dicũt ꝙ ſudor eſt humiditas, q̃ per ꝑteꝫ poſt partẽ fit ad cutim, nõ ꝙ per poros exeat. Cõtra obijcit Philoponus, q̃m hoc qd̃ dicũt de ſudore eẽt verũ, quãdo humiditas eẽt qualitas tm̃, q̃ migrãdo ſe faceret ad cutiꝫ corporis, vt poſtea Ariſt. dicet, ſꝫ q̃m

L humiditas, q̃ eſt ſudor, eſt corpus humidũ. g̃ niſi ſit penetratio corꝑis ꝑ corpꝰ, opꝫ dare poros. ¶ Preterea. Medici ex obſeruatiõe ſciũt aliquas medicias calefactiuas appoſitas apoſtematibꝰ cutiꝫ porificare, ⁊ ↄuerter̃ materiã i vapores, q̃ exhalãt ꝑ poros, aliquas eẽ medicinas frigidas reꝑcuſſiuas, q̃ poros cõſtrigẽdo reꝑcutiũt mãm ad iteriora, ↄſtat aũt hoc fieri nõ poſſe niſi pori cutanei claudant̃, alij intus aut fiant, aut ꝑ antipiſtaſim dilatent̃, vt per eos mã defluxa retrocedat. g̃ oportet concedere poros, nõ tamẽ vt dixerũt Empedoclei propter paſſionem, vel rerum diuiſionem.

Ant. c. 194 ¶ Aliter aũt hoc, generari mõ ſciſſis corꝑibꝰ, incõueniẽs eſt. deſtruit eniꝫ hic ſermo, alterationẽ. Uidemus enim idẽ corpus ↄtinuũ exi-

M ſtẽs, quãdoqꝫ quidẽ humidũ, quãdoqꝫ aũt coagulatum, nõ diuiſione ⁊ cõpoſitione hoc patiẽs, nec conuerſione ⁊ tactu, ſicut ait Democritus. neqꝫ enim tranſductum, neqꝫ tranſpoſitum, neqꝫ tranſmutatum ſm naturam, coagulatum ex humido generatuꝫ eſt. neqꝫ nũc ſunt dura ⁊ coagulata, indiuiſibilia tumoribꝰ, ſed ſimiliter omne humidum, quandoqꝫ autẽ durum ⁊ coagulatum eſt.

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ Actionẽ aũt illo modo ineſſe ſimpliciter ꝑꝑ corpora ipſa indiuidua, eſt incõueniens, ratio enim hęc alterationem interimet, immo videmus idem corpus exiſtens continuum, humeſcere quidem interdum. interdũ vero areſcere, ⁊ non diuiſione, ⁊ cõpoſitione id pati, ſed

N nec conuerſione, ⁊ tactu, vt Democritus ait, q̃ nec tranſlatum, neqꝫ tranſpoſitum ſm naturam arefactuꝫ ex humido fit, neqꝫ quę magnitudine indiuiſibilia ſunt. dura ſũt ⁊ arida. ſed ſimiliter totum humidum eſt. interdũ tamen durum eſt atqꝫ aridum.

¶ Secũdo oſtẽdit ꝙ ꝑ atoma ſaluari non põt alteratio, vt dixit Democritꝰ, ⁊ hoc ꝓponit. d. Fieri aũt hoc mõ, ideſt agere ⁊ pati ineſſe corporibus ipſis ſciſſis ħ eſt ꝑꝑ corpora idiuidua (q̃ ſchizomena vocat. Quia ſua natura ſciſſa ⁊ diuiſa ſũt, lꝫ ↄgregatiõe vnũ faciãt) eſt incõueniens. Rõ eni hęc alterationẽ iterimit. Qd̃ declarat ꝑ ea q̃ ſenſu viſunt̃. d. imo videmus idẽ corpus ↄtinuũ manẽs, humeſcere q̃dẽ iterdũ, areſcere vͦ iterdũ, ⁊ nõ diuiſione ⁊ cõpoſitione atomoꝝ id pati, ſed nec ↄuerſiõe ſm ſitũ, neqꝫ tactu hoc ẽ ↄgregatiõe noua iminẽte, vt dicebat Democritus, q̃a nec trãſlatũ nec trãſpoſitũ ſꝫ nãm arefactũ ex humido fit, ⁊ ſic atoma ad alterationẽ nõ ꝑſunt. Sꝫ dices. nõne atoma ſunt dura, videt̃ ꝙ ſic ꝙ ſũt indiuidua. igit̃ nõ apta ſciendi. igit̃ dura. obijcit cõtra. d. neqꝫ q̃ magnitudĩe indiuidua ſunt, dura ſunt ⁊ arida, vt dixit Democritus, ſꝫ ſil'r totũ humidum eſt ſm ſe ⁊ qd̃libet ſui. Interdũ tamen durum eſt atqꝫ aridũ. Sic igit̃ totuꝫ patiens oportet eſſe eiuſdẽ rationis vel molle ſm ſe ⁊ qd̃libet ſui, vel duruꝫ ſm ſe ⁊ quodlibet ſui, effici tñ interdum durum ex molli, econtra interdum.

Recognes ¶ Plato dixit fieri nõ poſſe alterationẽ niſi ꝑ cõtactũ, ⁊ ideo ſciſſo corpore i ꝑticulas. Cõtra obijcit Ariſt. (⁊ inquit) Aliter aũt hoc mõ g̃n̄ari. ſ. qualitatem, q̃ alteratio prius ſciſſis corporibꝰ, icõueniẽs eſt, nã deſtruit hic ſer-

P mo alterationẽ hoc eſt hic ſermo Platonis deſtruit ſenſum quẽ habemus de alteratiõe. Uidemus eni idẽ corpus exñs ↄtinuũ non fractũ quãdoqꝫ q̃dẽ humidũ, quãdoqꝫ aũt coagulatũ vt lac, qd̃ alterat̃, patiẽs hãc mutationẽ, neqꝫ diuiſiõe, neqꝫ cõtinuatione atqꝫ cõpõne noua, ſed idẽ manẽs, hęc ↄ Plato. Cõtra vͦ Demo. (inq̃t) Uidemus corpus fieri humidũ, ⁊ ſiccuꝫ, ⁊ tñ atomi, non patiunt̃ in atomato ↄuerſionẽ, ſiue trãſpõnem, neqꝫ ad extra tactũ ab alio exteriori, vt ait Demo. neqꝫ eni trãſductũ, neqꝫ trãſpoſitũ, neqꝫ trãſmutatũ ſm nãm hoc eſt ſubam lac coagulatũ ex humido factũ eſt, ⁊ q̃m q̃s poſſet dicere atomos i coagulatiõe lactis fieri duras, ideo inq̃t. neqꝫ nũc ſunt dura ⁊ coagulata idiuiſibilia ſuis tumoribꝰ ac corporeitatibꝰ. Sed ſil'r totũ atomatũ ſm ſe ⁊ qd̃libet ſui eſt humidum, quãdoqꝫ autem duruꝫ ⁊ coa-

Q gulatũ. g̃ nõ eſt neceſſariũ vt alteratio fiat, vt iſti dicũt.

Ant. c. 195. ¶ Amplius aũt, neqꝫ augumentationem poſſibile eſſe ⁊ diminutionẽ. nõ eniꝫ qd̃cũqꝫ erit factũ maius, ſi q̃dẽ erit appoſitio, ⁊ nõ oẽ tranſmutatum, aut miſto aliquo, aut ſm ſe tranſmutato. Quod igitur eſt generare ⁊ facere, ⁊ generari ⁊ pati adinuicem, ⁊ quomodo cõtingit ⁊ quomodo inquiunt quidã, non contingit autem, determinatum ſit hoc modo.

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ Amplius autem neqꝫ auctio neqꝫ imminutio poſſibiles erunt. non enim quodcunqꝫ erit maius factum, ſi quidem erit appoſitio ⁊ totum non erit auctuꝫ vel miſto aliquo vel per ſe corrupto. Quod quidem igitur ſit generare ⁊ agere, atqꝫ generari ⁊ pati inuicem, ⁊ quomodo contingat, ⁊ q̃mõ quideꝫ dicant aliqui, licet

non ſit

A nõ ſit, hoc determinatum ſit modo.

Com. 195. ¶ Tertio arguit. ſi auctio ẽ appoſitio ⁊ nõ miſtio vel corruptio, vt Democritus cõcedit tũc datis atomis auctio nõ eẽt (inq̃t.) Ampliꝰ ãt neqꝫ auctio neqꝫ iminutio poſſibiles eẽnt. hęc ẽ ↄ. quã ꝓbat. d. Nõ. n. qd̃cũqꝫ erit maiꝰ factũ. i. nõ q̃lꝫ ꝑs aucti erit aucta ſubaudi. igit̃ datis atomis, nõ ẽ auctio. ponit añs ꝑm. ſi q̃dẽ auctio erit appoſitio ⁊ totũ non erit auctuꝫ vel miſtione aliqua, vel per ſe corruptione. eſt igit̃ ſyll's a ꝑmo ad vltimũ ſic. Si auctio eſt appoſitio ⁊ non miſtio vel corruptio, tũc nõ quęlibet pars aucti, erit aucta, ⁊ ſi nõ quęlibet pars aucti erit aucta, tunc non erit auctio. deinde epilogat ⁊ patet.

ꝑmã qd̃ an idem agat in ſe. ¶ Nũc digrediẽdo q̃ recẽtiores pertractãt trãſigamus. Querũt itaqꝫ ꝑ vtrũ idẽ poſſit agere in ſeipſuꝫ, ꝙ ſic arguũt pluribꝰ argumẽtis, nos vͦ ꝑ duo arguimꝰ. ꝑ de in-

Argumẽta eorũ. tellectiõe ⁊ volitiõe, q̃ ſunt actiões imanẽtes. igr remanẽt in agẽte. 2ͦ, de aq̃ calefacta, q̃ reducit ſe. ¶ De du-

B bio ſolẽt duo inq̃ri. ꝑm ẽ, vtrũ idẽ poſſit agẽ in ſe actiõe

Ordo queſtionis. intẽtionali. 2m vͦ, vtrũ idẽ poſſit agẽ in ſe actione reali. ¶ Quãtũ ad ꝑm recẽtiores oẽs tenẽt ꝙ idẽ in ſe agẽ ꝑt

Põ recentiorum. actiõe itẽtionali. Primo, q̃ actꝰ itelligẽdi ⁊ volẽdi ſunt duę actiões intẽtiõales nouę. Igit̃ hñt agẽs ⁊ patiens, ⁊

Rões. agẽs nõ eſt phãtaſma ipm, q̃ nihil agit extra genus. igit̃

ꝑa agẽs ẽ itell'ꝰ, ⁊ ille eſt patiens. igit̃ vt ſupra. Scd̃o, viſio

2a cauſat̃ a viſu ⁊ nõ niſi in ſeipſo. igit̃ idẽ agit in ſe. ¶ Sꝫ ħ

Impugñtio ꝑma rõ. poſitio eſt ↄ maiorẽ ꝑtẽ Philoꝝ. Auer. eni. 3. de. aĩa. cõ. 4. ⁊. 5. recipit tãq̃ ipoſ'e itell'ꝫ agere in ſe, q̃ tũc idẽ eẽt in

2a actu, ⁊ in poª, ⁊ Ariſto. in lr̃a itulit ꝙ dato illo nihil eſſet

C imotũ. ¶ Ad ħ ẽt faciũt duę rões, quas recẽtiores ↄ ſe

Rñº recentiorum. faciũt ꝑª tũc idẽ eẽt in actu, ⁊ in poͦ. ¶ Nec fieri ꝑt (vt dicũt) ꝙ idẽ ſit in actu ꝑ eſſentiã ħ eſt virtuali, ⁊ in poª

replica ꝑª. formali. ¶ Primo, q̃ nõ poſſet ꝓbari motorẽ ꝑmũ eẽ, dicerẽ. n. cęlũ ipꝫ eẽ ꝑm motorẽ, ⁊ q̃n diceres nihil mo-

Rñſio. uet ſe, negarem, q̃ fieri põt vt idẽ ſit in actu, ⁊ in poª diuerſimode. ¶ Et ſi dr̃ ꝙ reſtat via ꝑ infinitateꝫ, vel ꝑ ħ

Replica. ꝙ moueri eſt diſpõ accñtalis motori, ⁊ oẽ ꝑ ſe ꝑt ſtare ſine poſteriori ⁊ ꝑ accñs, ħ nihil ſunt. ¶ Prima q̃dẽ nõ. q̃ deũ ⁊ ꝑmũ motorẽ eẽ ifinitũ. eſt creditũ, vel ſaltẽ nõ eſt demõſtratũ apud oẽs, ⁊ per creditũ nihil demõſtratiue ſcitur. Scd̃a minime, q̃ apud Platoneꝫ moueri eſt diſpoſitio neceſſaria motori, q̃ deꝰ eſt, q̃ ſeipꝫ mouet, ⁊ ſic

2a rõ. oẽs demõſtratiões Ariſt. de ꝑ motore ruerent ſtãte iſto. ¶ Scd̃o ꝑncipal'r arguo, q̃ in textu Ariſto. ↄ Democritũ ꝓbauit idiuiduũ nõ ſeipm mouere. q̃ tũc idem eẽt in

Põ ꝓpria. actu, ⁊ in poª. vbi igit̃ idẽ eẽ in actu ⁊ in poª diuerſimode nõ ſit ipoſ'e, rõ Ariſt. nulla eſſe. ¶ Propter hęc aiad-

D uertendum eſt ꝙ formę vt forma eſt agere tm̃, vt in mã vͦ eſt pati, vt Auer. tradit. 9. meta. cõ. 2. Ex hoc ſeq̃t̃ veritas q̃ſiti, ꝙ. vꝫ. actiõe intẽtionali nihil agit in ſe. ꝓbat̃. nihil agit actiõe intẽtionali, niſi ea q̃ eſt forma tm̃, ⁊ nullo mõ in mã. Sꝫ forma vt forma nõ patit̃, ſed agit tm̃, igi-

Ad argꝰ. tur actiõe intẽtionali nihil agit in ſe. de hac re plura diximus in lib. de ſuba orbis. ¶ Nũc ad argumẽta recentioꝝ dicamꝰ. Et ad ꝑmũ ꝙ itellectꝰ nihil agit in ſe. nã intellectio non differt a re itellecta, mõ res intellecta ſm Ariſt. ⁊ Auerroẽ. eſt ꝑfectio ęterna itellectus, ⁊ nõ actio noua, vt diſputamꝰ in libͦ de itellectu, ſil'r ⁊ de volũtate. Uel dicat̃, ꝙ cauſat̃ a phantaſmate. vt 3ͦ de aĩa pꝫ, vel ꝙ cauſat intellectionẽ poſtq̃ꝫ eſt reductꝰ in actu ab intelligibili. ¶ Ad 2m de viſione dicemus. Uiſio eni nõ

De actiõe reali 2m. eſt actio penitus intẽtionalis, ſed realis ꝑfectiua tm̃, ⁊ ꝓpterea eſt a forma mãli, ⁊ ideo ſenſus agit in ſe vt ſenſus. recipit vͦ vt in organo, ſꝫ de ħ poſtmodũ. ¶ De actione vͦ reali nũc dicamus. vbi debes ſcire ꝙ actionũ realiũ

E q̃dã ſunt ꝑfectiuę vt ſenſationes ⁊ motus locales, ⁊ hę q̃ nihili a ſubti ſuba remouẽt, quę dã ſunt corruptiuę, vt generatio ⁊ corruptio, alteratio, auctio, ⁊ iminutio, de q̃bꝰ

Actio realꝰ duplex. hactenus, tũc cũ recẽtioribꝰ teneo aliq̃d poſſe agere in ſe actione reali ꝑfectiua, nõ tñ ſm vnã ⁊ eãdẽ ꝑtẽ. Sed

Poſitio. ꝑꝑ diuerſas partes, vt graue rõne formę mouet ſe rõne mãę mouet̃ a ſe. nã rõne formę eſt in actu, rõne materię eſt in poª. itẽqꝫ ferrũ. rõne affectꝰ ſibi a magnete tributi mouet ſe, rõne ferri ⁊ ſubti mouet̃ rurſum viſoriuꝫ rõne viſus videt, hoc eſt agit viſionẽ, rõne oculi patit̃, vt in libͦ de ſenſu agẽte ſcripſimꝰ. ¶ Sꝫ circa hęc dubita-

Dubĩ. res. nã rõne entis in poª nihil mouet̃, q̃ oẽ qd̃ mouetur eſt. 5ͦ phyſicę auſcultationis. igit̃ rõne materię nihil mouet̃. Scd̃o, tũc ſtante hoc nulla eẽt via ꝓbãdi motoreꝫ imobilẽ. dicerem eni cęlũ rõne formę ſe mouere, ⁊ rõne

F materię moueri. ¶ Aiaduertendũ ꝑ ꝙ imediata rõ q̃re

Rõ mouẽdi ⁊ recipiendi q̃ã. aliquid mouet̃ eſt forma, nõ q̃dẽ abſolute, ſed vt in mã, eſt q̃dẽ forma, q̃ qd̃ mouet̃ ⁊ qd̃ eſt rõ motꝰ eſt in actu, ⁊ oẽ qd̃ eſt in actu, eſt tale ꝑꝑ formã. ¶ Ex hoc colligit̃

ꝑmuꝫ notabile. ꝙ rõ q̃re aliq̃d mouet eſt forma, ⁊ quare aliq̃d mouet̃. nã mouet̃ q̃dem vnũqd̃qꝫ pro quãto eſt forma in mate-

Seq̃la. ria, mouet vͦ vt forma. ¶ Scd̃o aiaduertendum ꝙ vt

Uñ formę mouetur ⁊ mouet. forma moueat̃ hꝫ a mã, q̃ ab illa ↄſtituit̃ in eẽ. igit̃ ⁊ ab illa ſit potentialis. mã vͦ mouet, vt in actu, q̃ forma in eſſe ↄſtituit̃, ⁊ per ↄñs in eſſe actuali. Ex hoc dat̃ ꝙ ſola forma mãlis mouet ⁊ mouet̃, ideſt eſt rõ proxima agẽdi motũ ⁊ recipiendi, q̃ ipſa ⁊ eſt forma, ⁊ ẽ in mã, q̃ nãqꝫ forma mouet, vel eſt rõ mouẽdi q̃ in mã mouet̃ vl' eſt rõ patiendi motũ. ¶ Tũc ad ꝑmũ dico ꝙ mouẽs eſt to-

Ad rões. tũ graue, ⁊ mobile eſt totũ graue. Rõ ꝓxima agẽdi motũ eſt forma, rõ ꝓxima patiendi illũ, eſt forma vt in mã, remota vͦ eſt mã ipſa, ⁊ ſic nõ eſt inconueniens aliq̃d in

G potẽtia eſſe rõnẽ recipiẽdi motũ nõ ꝓximã, ſed remotã. ¶ Ad 2m ↄcedo, ꝙ cęlũ rõne formę primę mouet, ⁊ rõne cęli mouet̃. Illa tñ forma eſt actus tm̃, q̃ rõ motꝰ ſoluꝫ, ⁊ nõ rõ recipiẽdi motũ, q̃ eſt forma tm̃, vbi aũt eẽt forma ⁊ in mã ↄſtituta, tũc eẽt g̃n̄abilis ⁊ corruptibilis.

De actiõe reali ⁊ corruptiua. ¶ De actione vͦ reali, ⁊ corruptiua, oẽs cõueniũt nihil poſſe g̃n̄are ſe nec ꝑ ſe, nec ꝑ accñs. vt dr̃ 2ͦ de aĩa. Declarat̃ ꝙ oẽ generãs, ſiue ꝑ ſe, ſiue ꝑ accñs nõ ẽ. mõ nihil

De g̃n̄atiõe põt eſſe, ⁊ nõ eſſe. ⁊ hãc ↄneꝫ nõ dubito de corruptiõe, alteratiõe, ⁊ auctione. cõis opio eſt recẽtioꝝ, ꝙ aliq̃d ꝑt ſe corrũpere, alterare, augere, vel minuere nõ per ſe, ſꝫ ſaltẽ ꝑ accñs. ¶ De alteratiue pꝫ in aq̃ calefacta, q̃ ſe ꝑ

De alteratione. accñs reducit. ipſa eniꝫ ob caloreꝫ eſt ꝑternãliter rarior q̃ꝫ eſſe debeat, ⁊ ſic exit ꝑternãliter locũ in quo erat. cũ aũt ſuę naturę dimittit̃, ipſa ab intrinſeco ꝑ ſe mouet̃ lo-

H caliter a circũferentia ad centrũ, ⁊ q̃m cũ tãta denſitate i tali mã nõ ſtat caliditas illa, ꝑ accñs corrũpit̃, ⁊ par frigiditas ꝑ accñs g̃n̄at̃. qua e re videt̃ hęc reductio eẽ ab intrinſeco ⁊ ab extrinſeco, ab intrinſeco q̃deꝫ ꝑ accñs rõne motus localis. ab extrinſeco ꝑ ſe. vbi eni illa nõ eſſet ab intrinſeco, nulla eſſet cã quare reduceret̃ ad maioreꝫ q̃ꝫ ſit, ⁊ ſi nõ ab extrinſeco, in hyeme nõ reducta eſſet ad maioreꝫ q̃ꝫ in eſtate. Qꝛ ſi dicas tũc motus localis cauſaret frigiditateꝫ, dõm ꝙ in ſubito apto nato facit frigiditatẽ, aliq̃n vͦ caliditatẽ in calefactibili, q̃m motꝰ nõ

Dubitatio an idem ſe generet. ꝑ ſe, ſed ꝑ accñs eſt cã vtriuſqꝫ. ¶ Sed dices. cõtra hęc. nã tũc idem poſſet g̃n̄are ſe per accñs. nã g̃n̄ata frigiditate in aqua g̃n̄at̃ ⁊ intẽdit̃ ſuba ⁊ forma aquę ſm Auer. 3. cęli. cõ. 67. forte cõcederent aliqd̃ totũ poſſe g̃n̄are ſe ſm ꝑtes diuerſas ⁊ ꝑ accñs. de his tñ latius diximus in

De corruptione. libro de ſuba orbis. Qꝛ idẽ poſſit ſe corrũpere ꝑ accñs patet de calore vitali, qui humidũ reſoluendo ſe necat. Simili rõne ⁊ idem põt ſe minuere, per reſol'oneꝫ ꝑtiuꝫ

I materialiũ. ¶ Sʒ dubitabis q̃uare aliq̃d p̃t ſe mouere
Dubõ q̃re aliq̃d ſe mouet i locoꝛ ꝫ nihil alterat. in loco ꝑ ſe, ⁊ nihil alterare vel augere ſe ꝑ ſe. vt dic̃ Au. p̃mo cõmẽ. ſcdi phyſi. ¶ Dicit̃ põt, q̃a alteratio, eſt mediũ gn̄ationis, mõ ſi aliq̃d poſſet ſe alterare per ſe. igitur gn̄are per ſe vt in p̄n° huius libri diximꝰ. Per hęc ad argumẽta pʒ ſolõ. Multa tñ diximus in libro de ſuba orbis.
Solõ. ¶ Scdo q̃rũt, vtrum ſiłe poſſit agere in ſibi ſimile.
2° qõ an ſimile agat i ſibi ſiłe. Dicũtur tres poſitiones principales. Prima vult ꝙ ſiłe in qualitate ⁊ gradu ẽt actiõe directa agit in ſibi ſiłe in qualitate ⁊ gradu, ſtãte tñ diſſiłitudine in aptitudĩe, veluti ꝯtinẽs frigidũ vt ſex ꝯgelat aquaʒ ⁊ reducit illaʒ ꝑꝑ aptitudinẽ eius ad maiorẽ frigiditatem, ꝙ ſit illa mediȷ.
Prima põ.
2° poſitio. ¶ Scđa poſitio eſt ꝙ ꝓpoſitio Ariſto. eſt ꝙ ſiłe in qualitate ⁊ gradu nõ agit in ſibi ſiłe in qualitate, ⁊ gradu, nec aliter opʒ Ariſt. ꝓpõnẽ itelligere. ¶ Aliȷ volũt ꝙ ꝓpoſitio Phi eſt ꝙ ſiłe in qualitate ⁊ gradu ꝯdẽſatione ⁊ raritate ⁊ actiõe nõ agit in ſibi ſiłe illiſmet actiõe directa, ꝗcq̃d ſit de actiõe reflexa. Ut võ videat̃ q̃ poſitio ſit vera. Arguo ꝓ tertia poſitione, ⁊ ꝯ ipſam.
3° poſitio.
K
P̄ma rõ. ¶ Primo accipiendo ꝙ ſiłe in qualitate ⁊ gradu agit in ſibi ſiłe, ſiłr ⁊ pono ꝙ. a. calidũ vt q̃tuoꝛ egerit in. b. paſſuʒ caliditateʒ vt q̃tuoꝛ, ⁊ arguit̃ ꝙ. a. põt vlterius agere in. b. nã. a. p̃t cõdẽſari remanẽte eadẽ caliditate ſub eodẽ gradu p̃ciſe. igit̃ facta ꝯdẽſatione. a. eẽt fortiꝰ q̃ʒ ante.
2° ¶ Scdo, oẽ agẽs fortius agit ꝑ lineas breues q̃ʒ lõgiores, q̃m maiorata diſtãtia actio minorat̃, ſed in tali ꝯdẽſatione extrema pũcta ipſius. a. ꝯtinuo agerẽt ꝑ lineas breuiores, qꝛ quãto plus appropinquarẽt ad cẽtrũ. a. tãto minꝰ elongarent̃ a medio puncto. b. igitur. a. continuo agere in. b.
3° ¶ Tertio ſit. a. pedale terrę caliditatis vt quatuoꝛ; ⁊. b. aliꝺ pedale rarius. a. tãtę potẽtię in caliditate. cũ igitur eadeʒ caliditas vel ſiłis in mã denſa ſit fortioꝛ q̃ʒ in mã rara, opʒ caliditatẽ. b. eẽ intẽſiorẽ caliditate. a. tũc arguitur. virtutes eiuſdẽ ſpẽi ⁊ ęq̃ fortes poſſunt ꝓducere caliditatẽ vt q̃nqʒ. igit̃. a. põt ꝓducere calidatẽ vt q̃nque.
L
4° ¶ Quarto, cũ caliditas ꝯiũcta ſiccitatis fortius agat q̃ʒ cõiuncta hũiditati ipſa eadẽ, vt obſeruatio docet de caloꝛe ignis, ⁊ aeris, ſit igit̃ caliditas ſiccitati ꝯiuncta vt q̃tuoꝛ, ⁊ ſit. b. vna alia tãtę potẽtię ꝯiũcta humiditati, quo admiſſo ſeq̃t̃ ꝙ. b. caliditas ſit intẽſioꝛ. a. caliditate, ſʒ. b. põt ꝓducere gradũ intẽſiorẽ q̃ʒ vt q̃tuoꝛ. igit̃ ẽt. a. cũ ſit tãtę potẽtię, ⁊ habet̃ intẽtũ. Hęc ſunt p̃cipua argumẽta ꝓ 3ª põne.
Cõfuꝰ illiꝰ ꝑ aliquos. P̄ma rõ. ¶ Cõtra hãc poſitionẽ arguũt q̃dã. Primo, qꝛ potẽtia rei attẽdit̃ penes multiudineʒ formę. ſʒ tanta eſt multitudo formę in mã rara, vt in eadẽ dẽſa. igit̃ tãta potẽtia. maioꝛ ꝓbat̃, qꝛ potẽtia paſſiua attendit̃ penes multitudineʒ materię. igit̃ actiua penes multitudinẽ formę. ⁊ ꝑ ꝯñs forma vna ⁊ eadẽ nõ ẽ maioris potẽtię in rara q̃ʒ dẽſa.
2° ¶ Scdo, data hac poſitiõe aliq̃d calidũ remiſſum poſſet gn̄are intẽſiorẽ caliditatẽ q̃ʒ ignis ſummus. ꝓbat̃. ꝙ ignis ſummus nõ p̃t gn̄are caliditateʒ intẽſiorẽ caliditate ſumma. ſʒ aliq̃d calidũ remiſſuʒ p̃t intẽſiorẽ gn̄are q̃ʒ ſumma, qõ declarat̃, ⁊ ſupponit̃ ꝙ caliditas ſumma ſit vt octo, tũc ſic. a. eſt calidũ vt q̃tuoꝛ. igit̃ eſt remiſſuʒ calidũ, ſʒ ꝑ ꝯdẽſationẽ ꝯtinuo ſit maioris potentię, ⁊ fortius agit. ꝑ opiõnẽ igit̃ ꝯdẽſatuʒ ad duplum erit in duplo maioris potẽtię, ⁊ in duplo magis ⁊ fortiꝰ aget, ſed iã agit caliditatẽ vt q̃nqʒ. igit̃ tũc aget caliditateʒ. vt. 10.
M
3° ¶ Tertio ſequit̃, ꝙ ſint aliqua duo ſiłia in q̃litate, raritate, ⁊ dẽſitate, ⁊ gradu, quoꝝ q̃libet põt reliquũ in infinitũ intẽdere. ꝓbat̃. ⁊ pono ꝙ. a. cõdenſetur ad duplũ, qua facta. a. intẽdet. b. in duplo, ⁊ ꝙ in fine intẽſionis. b. erit tantę potẽtię quãtę eſt. a. qꝛ ſicut. a. eſt in duplo dẽſius ita. b. tũc erit in duplo intẽſius. ponat̃ igit̃ ꝙ. b. factũ intẽſuʒ ad duplũ icipiat ꝯdẽſari, ⁊ ſeq̃t̃ ꝙ ſiat maioris potẽtię q̃ʒ. a. igit̃ poterit intendere. a. poſtq̃ʒ igit̃ a. erit alteratũ ab ipſo. b. pono ꝙ iterũ cõdenſet̃. a. ⁊ habet̃ circulatio infinita in alterationibꝰ.
N
4° ¶ Quarto ſeq̃t̃, ꝙ caliditas ꝯiũcta humiditati eſt maioris potẽtię q̃ʒ eadem ꝯiũcta ſiccitati, qõ eſt ꝯ eos, ⁊ pʒ ꝯñã, qꝛ caliditas ignis ꝯiũcta humiditati aeris eſt in mã denſiori.
Põ ꝓpria, primũ notabile. ¶ Animaduertẽdũ ꝙ dũ q̃rit̃, vtrũ ſimile agat in ſiłe, q̃ſtio eſt nõ de ratione agẽdi, ſed de agẽte ⁊ paſſo, ⁊ ſic teneri p̃t ꝙ ſiłe agat in ſiłe, nõ tñ rõne ſiłitudinis ſed rõne ꝯrietatis, ⁊ ꝙ ꝯriũ in ꝯriũ agat non rõne ꝯrietatis tñ, ſed rõne ſiłitudinis, ⁊ ſic actio ſit rõne ꝯrietatis ſiłis vel rõne ſiłitudinis ꝯrię.
Scdm notabile. ¶ Scdo animaduerte ꝙ nec potẽtia actiua nec potẽtia paſſiua attẽdunt̃ penes multitudinẽ materię. actiua q̃dẽ nõ, qꝛ penes mãm nõ eſt actio. paſſiua
P̄ª pars. Scda. võ minime, qꝛ mã eſt tãta nũc quãta ab ęterno. ¶ Amplius potẽtia actiua nõ ſeq̃tur multitudinẽ formę, qꝛ vł multitudinẽ eſſentialẽ vel multitudinẽ acc̃ntalẽ. nõ eſſentialẽ, qꝛ forma ſm̃ eſſentiã eſt idiuiſibilis, nec acc̃ntalez, qꝛ acc̃ntia ſe tenent ex ꝑte ſubti, ⁊ materię, vt dĩ p̊ phyſicoꝝ.
O
Tertia. ¶ Rurſus potẽtia actiua attẽditur penes receſſuʒ ab imo, vel acceſſuʒ ad ſũmũ. nã potẽtia eſt q̃dã qualitas intẽſibilis ⁊ remiſſibilis, ſed q̃libet q̃litas intẽſibilis ⁊ remiſſibilis eſt latitudo, ⁊ oĩs latitudo attẽditur penes receſſuʒ ab imo vel acceſſuʒ ad ſũmũ ſm̃ Ariſto. ⁊ Auer.
Quarta. ¶ Quarto, lʒ formaliꝛ potẽtia dicat̃ maioꝛ vel minoꝛ ꝑꝑ acceſſuʒ ⁊ receſſuʒ, diſpoſitiue dici põt maioꝛ a forma ꝑꝑ diſpoſitiones diuerſas, vt qꝛ in mã denſiori, vel qꝛ ꝯiũcta ſiccitati vel aliȷs hꝫ.
Põ ꝓpria ¶ His ſtãtibꝰ vꝫ mihi ꝙ poſitio Ariſto. ſit hęc, ꝙ nullũ ſiłe poſſit agere in ſiłe ſeruata paritate potẽtię vndecũqʒ ſit illa potentia, vbi tñ nõ ſeruet̃ ſiłitudo potẽtię, ſiłe põt agere in ſiłe q̃uolibet ſiue in gradu, ſiue in forma, ſiue oĩbus aliȷs modis, dẽpta ſola potẽtię ſiłitudine, hoc eſt ſiłe in potẽtia non põt agere in ſiłe in potẽtia, nec ſi ſint eiuſdẽ gn̄is nec diuerſi gn̄is, ⁊ hęc eſt poſitio Alexan. p̊ metheo. ⁊ Auer. 4. metheoroꝝ. ⁊ oĩuʒ peripateticoꝝ.
P ¶ Tũc ad argumenta vtriuſqʒ ꝑtis. Ad p̃ma. oĩa cõcludũt ꝓ me, nam ibi nõ ſeruat̃ potentię ſiłitudo. Ad oppoſita. Ad primũ pʒ ſolõ. nõ enim intẽſio potẽtię hʒ attẽdi penes multitudinẽ formę. vt pʒ. Ad auctoritatẽ ſatis pʒ ſolõ. Forma eni eſt p̃ncipiũ agendi, nõ ꝑꝑea ſeq̃t̃ ꝙ potẽtia actiua ſequat̃ eius multitudinẽ, qꝛ nõ eſt cã totalis. ¶ Ad 2ᵐ diceret forte aduerſarius ꝙ illꝺ eſt neceſſariũ; ꝑꝑea qꝛ lʒ ignis ſũmꝰ ſit maioꝛ in forma, nõ tñ maioꝛ in potentia. veꝝ eſt tñ ꝙ cuiuſlibet actiõis nãlis eſt datus terminus ad maximũ, ⁊ minimũ, ⁊ ſic nõ p̃t agere niſi vſqʒ ad octo, ponẽdo ꝙ illud ſit maximũ. ¶ Ad 3ᵐ dicerẽ tãdiu ꝑ cõdẽſationem alternã illa poſſunt ſe augere, donec potẽtia agẽdi veniret ad ſũmũ, tũc quũ eẽnt ęq̃les, ceſſaret actio. arguᵐ .n. ſupponit nõ dare maximũ in potẽtia neqʒ minimum.
¶ Ad 4ᵐ, lʒ argumẽtũ ſit cõtra illos, nõ eſt cõtra me, qꝛ ego dico potẽtiam eſſe maiorẽ ꝑꝑ gradus.
Q p̊ᵐ dubiũ. ¶ Q̃uęrunt hic p̊ vtruʒ caliditas realis poſſit ſe augere ꝑ antiperiſtaſim hoc eſt ꝑ aſſiſtentiã ꝯriȷ. oẽs rñdent ꝙ ſic. ſed de mõ eſt difficile. ¶ Aĩaduertẽdũ tñ ꝙ vnaquęqʒ qualitas ſenſibilis, ⁊ maxĩe tactilis multiplicat ſe itẽtionaliꝛ ꝑ lineã ſphęralẽ vſqʒ ad certũ datũ terminũ, ita vt res ipſa ſenſilis ſit, vt cẽtrũ ⁊ ſphęra ad quã terminant̃ lineę ſenſiles porrectę a re ſenſili eſt, vt orizon. ¶ Scdo aĩaduerte ꝙ intẽtio rei ſenſilis efficit in ſubito apto, ⁊ intẽtioneʒ qualitatis ⁊ q̃litatẽ realẽ, vt caliditas intẽtiõalis ſphęraliter multiplicata in mã cauſat realeʒ caliditatẽ, in tactorio intẽtionalẽ. pʒ, qꝛ manus diſtans ab igne eſt realiter calefacta, vt corpus alterabile, ⁊ intẽtionaliꝛ, vt tactoriũ. ¶ Tertio aĩaduerte ꝙ itẽtionalis q̃litas põt reflecti a

A ꝯrio reali, vt itẽtio caloris põt reflecti a reali frigiditate, ⁊ intẽtio frigiditatis a reali caloꝛe, eſt aũt h̃ reflexio reditus intẽtiõis ad ſuã radicẽ. nec icõuenit accidẽs itẽtionale migrare de ſubito in ſubtũ, qꝛ cũ ſit intentionale, nõ depẽdet ab illo, ſed ab agẽte. Ex his pʒ ſolutio dubiȷ, ꝙ. vʒ. caliditas realis ꝑ intẽtionũ reflexionẽ augeat̃. nã cũ ſpẽs illę redeũt in radicẽ, inueniunt ſubtuʒ aptum calefieri. igit̃ illę calefaciunt ꝑ ſuppoſita, ⁊ ſic radix auget̃.
2ᵐ dubiũ. ¶ Scdo dubitãt, vtruʒ virtus vnita hoc eſt in mã denſa ſit fortioꝛ ſeipſa in mã diſperſa h̃ eſt rara. q̃dam ſimpliꝛ reſpõdẽt ꝙ ſic. Primo, ꝑ v̊ba Ariſto. in metheoris. Scdo, ꝑ obſeruationẽ. nã caliditas manꝰ eſt minoꝛ caliditate aeris. ⁊ tñ qꝛ in mã denſa, fortiꝰ agit. Tertio, vt argutũ ẽ oẽ agẽs fortius agit ꝑ breuiores lineas, q̃ʒ per lõgiores. Aliȷ volũt virtutẽ vnitaʒ, hoc eſt in materia denſiori eẽ fortiorẽ in reſiſtẽdo, ⁊ nõ agendo, vel ſi
B eſt fortioꝛ in agẽdo, nõ eſt itelligẽdũ reſpectu effectꝰ. ſed reſpectu tẽporis, nõ eni opʒ vt. a. calidũ cõdẽſatum fortius agat q̃ʒ priꝰ tã reſpectu tẽporis q̃ʒ reſpectu effectꝰ. & ſic ſoluit̃ auctoritas, ⁊ obſeruatio. Siłr ad rõnẽ, lʒ ꝑ lineas breuiores fortius agat agẽs, nõ tñ maiorẽ aut intẽſiorẽ effectũ ꝓducit, ſed hꝫ fortitudo itelligit̃ penes tp̄s, & nõ penes effectũ. Illꝺ võ qõ eſt melius apꝺ plures eſt ꝙ põt forma eẽ eiuſdẽ potẽtię in rara ⁊ denſa mã, vt caloꝛ põt eẽ tantus in mã rara. vt q̃tuoꝛ, ⁊ in mã denſa vt tria, nõ tñ formę eiuſdẽ rõnis poſſunt eẽ ęq̃lis potentię, quãdo vna ſit in mã denſa ⁊ alia in mã rara eiuſdẽ quãtitatis. Si eni ꝑ poſſibile vel impoſſe quãtus caloꝛ eſt in igne tãtus in ferro ⁊ eꝫ ęq̃lis erũt potẽtię. Sʒ nõ eſt poſſibile, vt duę. materię eiuſdẽ quãtitatis, quarum vna ſit denſa: altera rara, recipiãt forãs ęq̃lis potẽtię.
3ᵐ dubiũ. C ¶ Tertio dubitãt, vtrũ duo lumina e diuerſis luminoſis effluxa in mediũ faciãt vnũ intẽſiꝰ. Rñdẽt q̃daʒ ꝙ in medio illa remanẽt duo, ⁊ ꝙ nõ ſe intẽdũt. Prĩo, qꝛ faciũt duas vmbras vt ꝑſpectiui dicũt. Scdo, qꝛ tũc deberet apparere clarius ⁊ intẽſiꝰ q̃ʒ ſi ibi eẽt vnũ tñ luciduʒ. ꝯñs eſt ꝯtra experiẽtiã, qꝛ nõ app̃et plus lucida vna cãdela, q̃ʒ ſi eſſent cẽtũ accẽſe. Tertio, tũc in medio lr̃a melius legeret̃ q̃ʒ ꝓpe alterã cãdelã. Quarto, vnũ põt corrumpi altero remanẽte. igit̃ duo ſunt. Aliȷ tenẽt ꝙ illa lumia in medio ſunt vnũ in eẽ, qꝛ vnũ ſubʒ nõ põt habere plura acc̃ntia numero. 5° metaph. ſũt tñ plura rep̄ñtatiue, ꝑꝑ argumẽta nũc tacta. ¶ Tũc ad primã ꝯcedũt illud totũ facere duas vmbras, qꝛ eſt duo rep̄ſentatiue. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcludit ꝙ in rep̄ſentãdo ſunt duo, ꝑꝑea nõ rep̄ſentãtur vna cãdela lucidioꝛ. ¶ Ad 3ᵐ rñdet̃, ꝙ in medio eſt debilius in rep̄ñtãdo, qꝛ nõ faciũt vnũ rep̄ñtatione, ſʒ eſſe ⁊ ꝓpterea eſt ſm̃ eſſe intẽſius. ¶ Ad 4ᵐ dicerẽ, ꝙ vno
D corrupto totũ ẽ aliud q̃ʒ prius, remiſſius tñ. tu võ rñde, vt placet, qꝛ problema eſt neutrum. Hęc de q̃ueſtione.
Q̃õ de reactiõe. iȷ. ¶ Q̃uęrũt 3°. vtrũ oẽ agens in agẽdo repatiat̃, ⁊ arguit̃ ꝙ nõ.
P̄ma rõ Primo, qꝛ poſſibile eſt ꝙ aliq̃n actio ipſius agẽtis ꝯtendat̃ remotius q̃ʒ poſſit actio ipſiꝰ paſſi.
ſcđa ¶ Secũdo, tunc eſſet ideʒ nobilius ⁊ ignobilius reſpectu eiuſdem.
tertia ¶ Tertio, idẽ eẽt in actu ⁊ i potẽtia.
q̃rta ¶ Quarto, tũc tales eẽnt iſinitę actiones ⁊ reactiones, ⁊ vna actio iſinita.
q̃nta ¶ Quinto, tũc a ꝓportiõe ęq̃litatis, vel minoris inęq̃litatis fieret actio ponẽdo ꝙ ſũme calidũ ⁊ ſũme frigiduʒ ęque multos gradus habeãt. ⁊ ſint vtreqʒ vt. 10. tũc ponat̃ ſummũ calidũ agere in ſummuʒ frigidũ, ſequit̃ ꝙ cũ q̃libet ꝑ caſuʒ, ſit vt. 10. ꝙ ſiat actio a ꝓportiõe ęq̃litatis. cuʒ ſint equales.
Ordo q̃õnis ¶ In iſta q̃õne breuiter. Primo dicam ea in q̃bꝰ cũ recentioribꝰ ꝯuenio. Scdo, ea in q̃bus diffe ro. Tertio, monebo dubitationes contra dicta ⁊ ſoluã
Cõia, ⁊ p̊ᵐ ¶ Quãtuʒ ad primũ ꝯcedo cũ recẽtioribꝰ ad reactionẽ quatuoꝛ req̃ri. ¶ Primo, ꝙ agẽs agat in patiẽs actione reali ⁊ corruptiua, cuiuſmodi eſt alteratio. nã coloꝛ agit in viſuʒ, et tñ nõ repatit̃. itẽqʒ intelligẽtia mouet orbẽ, ⁊ nõ repatit̃, qꝛ motus eſt actio realis ꝑfectiua. E Cõditiões reactiõis.
Scdo, ꝙ agẽs ⁊ patiẽs cõuenerint in mã. nam ſol alterat ſphęrã elemẽtariã, ⁊ nõ alterat̃. Tertio, ꝙ agẽs ⁊ patiẽs debite applicent̃. ⁊ ecõtra. nã ſi agẽs eẽt extra ſphęrã actiuitatis paſſi fieret actio abſqʒ reactione. Quarto, req̃rit̃ ꝯtrarietas ſufficiẽs mutua agẽtis ad paſſum. nã ſi agẽs excederet paſſuʒ tã in actiuitate q̃ʒ in reſiſtẽtia actio fieret abſqʒ reactiõe. ¶ Scdo p̄ncipaliꝛ cõcedo ꝙ actio et reactio ſunt poſſes, qõ ꝓbant obſeruationibꝰ ⁊ rõnibus. Scdm
¶ Differo tñ prĩo, qꝛ nõ a qualibet proportiõe maioris inęqualitatis ꝓuenit actio vel reactio. ꝓbat̃. qꝛ nõ q̃libet exceſſus ſufficit ad mouẽdũ. igr̃ nec q̃libet ꝓportio maioris inęqualitatis ſufficit ad alterãdũ. añs pʒ. ꝑ Ariſt. et Auer. prĩo cęli. cõ. 116. vbi vult potẽtiã actiuã terminari ꝑ maximuʒ in qõ p̃t, ꝙ ſi q̃libet exceſſus ſufficeret ad motũ, nõ terminaret̃ ꝑ maximũ i qõ p̃t. p̊ª dĩa F
¶ Scdo, teneo ꝙ per quãtũ aliqua qualitas eſt actiua, ꝑ tñ eſt reſiſtitiua, ⁊ ecõtra. ꝑ quãtũ aliq̃ q̃litas reſiſtit, ꝑ tñ eſt actiua. ꝓbat̃. per quãtũ aliq̃d eſt actiuũ, ꝑ tñ ſufficit ſe cõſeruare. ꝑ quãtũ ſufficit ſe cõſeruare, ꝑ tñ ꝯtrario repugnat. per quãtũ ꝯtrario repugnat, ꝑ tñ reſiſtitiuũ eſt. igitur a prĩo ad vltimũ. per quãtũ qualitas p̃t agere, ꝑ tñ ⁊ reſiſtere. 2° p̊° rõ
¶ Scdo, ꝑ quantũ agẽs p̃t agere. ꝑ tñ eſt forte. ꝑ quantũ eſt forte, ꝑ tñ ꝯtrario repugnat. ⁊ ſic per tñ reſiſtit. 2°
¶ Tertio, agere eſt ꝯtrariũ remittere. igr̃ agere eſt reſiſtere. ꝯñtia deducit̃, qꝛ per quãtũ ꝯriũ remittit̃, ꝑ tñ agens ſupat ꝯtrariũ. ⁊ per quantũ ſupat, per tñ reſiſtit. 3°
¶ Quarto, per quãtũ agẽs põt corrũpere, ꝑ tñ põt ſe in eſſe cuſtodire, ⁊ ꝑ quãtũ põt ſe in eſſe cuſtodire, ꝑ tñ reſiſtit. 4°
¶ Quinto, ſi qualitas nõ per quãtũ agit. per tñ reſiſtit, tũc fruſtra elemẽta dupliciqualitate cõponerẽtur, deducit ꝯñtiaʒ Auer. 4° metheoro. cõ. 10. 5° G
Põ ꝓpria. ¶ Ex his teneo ſm̃ Ariſto. ⁊ Auer. 4° metho. cõ. 10. ⁊ alibi, ⁊ ſcdm Alexãdrũ ꝙ actio ⁊ reactio nõ ſit ſcdm eãdeʒ qualitatẽ, vt ſi ignis agit in aquã, per caliditatẽ agit, ⁊ ꝑ humiditateʒ ab aq̃ patit̃, ⁊ ita ſi caliditas ignis remittit frigiditatẽ aquę, frigiditas nõ reagit in caliditateʒ, ſʒ hũiditas aq̃ agit in ſiccitatẽ ignis, ⁊ nõ ecõtra. ¶ Ex hoc ſequitur ꝙ actio ⁊ reactio ſunt poſſibiles ſm̃ diuerſas q̃litates, ⁊ nõ ſcdm eãdeʒ, ⁊ hãc poſitionẽ innuit Auer. 3° de aĩa. cõ. 20. vbi voluit itellectuʒ agere in phãtaſma, ⁊ ecõtra phantaſma in itellectũ ideo ifer. igr̃ in itellectu ſunt duę partes, altera qua agit in phãtaſma. altera ꝑ quã patit̃, ꝙ ſi ſm̃ idẽ eẽt actio ⁊ paſſio. nihil valeret rõ Auer. Qualiꝛ poſſibiles.
Dubõnes ꝯ põnem. p̄ma H ¶ Sed in hac poſitiõe occurrũt dubitatiões vt ꝓpoſui in tertio dicẽdoꝝ. ¶ Primo cõtra poſitionẽ, qꝛ data, tunc inter elemẽta ſymbola nõ eẽt actio ⁊ reactio, ⁊ inter terrã ⁊ ignẽ, qꝛ vtrũqʒ eoꝝ eſt ſiccũ. igit̃ ibi ſolũ ſm̃ duas qualitates ſit actio ⁊ paſſio. vʒ. per frigiditatẽ ⁊ caliditatẽ, ⁊ nõ reactio. hoc videt̃ ꝯ Ariſt. dicentẽ. Qꝛ tactꝰ nãlis eſt coꝝ actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ inuiceʒ, quoꝝ vltima ſunt ſimul. mõ ignis ⁊ aer ſe nãliter tãgũt, ⁊ per ꝯñs agũt ⁊ patiuntur inuicẽ.
ſcđa ¶ Scdo, tũc nõ q̃ʒdiu duraret actio, eẽt reactio, imo valde cito reactio ꝺſineret. nã cũ ignis in aquã ageret. actio caliditatis in frigiditatẽ eẽt velocioꝛ q̃ʒ humiditatis in ſiccitatẽ. Sʒ qꝛ cũ corruptione humiditatis corrũpit̃ frigiditas, ſequit̃ ſtatiʒ ꝙ humiditas erit debilioꝛ ſiccitate, ⁊ ſic nõ vlterius erit reactio.
tertia ¶ Tertio ſequeret̃, ꝙ quando caliditas ⁊ frigiditas eſſent ęq̃les, ſiłr humiditas ⁊ ſiccitas nõ fieret reactio, tenet ꝯñtia ꝑ me. ꝯñs eſt falſuʒ. ⁊ cõtra experiẽtiã.
q̃rta ¶ Quarto, oẽ agẽs naturale cõicans in mã cũ paſſo in agẽdo repatit̃. Sʒ ſym-

I bolũ eſt agẽs nãle in mã cõicans cũ alio ſymbolo paſſo.
5ª igit̃ in agẽdo repatit̃. ¶ Quinto, miſtio eſt alteratoꝝ
vnio, ſed hoc eſt impoſſĩ niſi eẽt actio ⁊ reactio in oĩbꝰ.
6ª ¶ Sexto, ferrũ pꝛoiectũ in aq̃ calefacit aquã ⁊ frigeſit.
igit̃ actio ⁊ reactio ſm̃ eãdẽ qualitatẽ. idẽ ⁊ de cibo alte
Rñſiones rat ⁊ alterat̃ ſm̃ vnã qualitatẽ. ¶ Ad hec rñdet̃, tenen-
ad pꝛimũ do poſitionẽ Ariſt. ⁊ Auer. ⁊ Alexãdri. ¶ Ad pᵐ cõcedo
ꝙ quãdo inter ſymbola elemẽta eſt actio nõ eſt reactio,
vt ſi ignis ꝑ exceſſum ſiccitatis ageret in aerẽ ꝑ defectũ
humiditatis, aer nõ reagit, qꝛ nõ per qualitatẽ, ꝑ quam
patit̃. nec ꝑ qualitatẽ cõem. igit̃ nullo mõ. Tunc ꝓpoſi-
tio Phi eſt hec, ꝙ tactus ſm̃ oẽs cõditiones eſt iter acti-
ua ⁊ paſſiua mutuo. talis tactus ſm̃ oẽs ꝯditiones nõ eſt
inter ſymbola, ſꝫ ſufficit ꝙ vnũ agat, ⁊ alteruꝫ patiat̃. vñ
ꝓpꝛie dcm̃ Ariſto. eſt verũ quãdo iter agẽs ⁊ patiens eſt
Ad ſcõm ꝯtrarietas ſm̃ ambas q̃litates. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo. ſemꝑ. n.
K reactio citius deſinit, q̃ꝫ actio, qꝛ a debilioꝛi ꝯtigit virtu-
Ad tertiũ te. ¶ Ad 3ᵐ reſpondet Auer. 4° metheoꝛoꝝ. cõ. 10. ꝙ ꝑꝑ
illud elĩta nõ limitãt ſibi qualitates ambas in ſummo. ſꝫ
ꝓpꝛiã in ſummo. Scõariã vo remiſſe. ⁊ hoc vt fiat actio
Ad q̃rtũ ⁊ reactio. ¶ Ad quartũ maioꝛ ẽ va ſeruatis oĩbꝰ cõditio
nibus, ⁊ pͨcipua ẽ ꝙ agẽs ⁊ patiẽs differãt in ambabus
Ad q̃ntũ q̃litatibꝰ. ¶ Ad quintũ rñdet Auer. vt ſupꝛa ꝙ miſtio eſt
poſſibilis. nã qualitates poſſunt frãgi duplr̃ ꝑ ſe, ꝑ pꝛo-
pꝛiã coꝛruptionẽ, ⁊ ꝑ via ſequele ꝑ coꝛruptionẽ alicuiꝰ
ſibi nãliter ꝯiũcti. vñ põt caloꝛ ignis remitti ab humidi-
tate aeris. ꝑ hoc ꝙ remittit ſiccitatẽ ſibi ꝯiũctam. ¶ Ad
Ad ſextũ 6ᵐ ꝯcedo illud fieri ꝑ diuerſas q̃litates ꝑ ſe, in alijs fit ꝑ
2ª dubõ viã ſequele, vt Suiſſethꝰ calculatoꝛ declarat. ¶ Scõo
dubitat̃, vtrũ oẽs qualitates pͥme ſint equaliter actiue ⁊
Rõ recen- equalr̃ reſiſtitiue. ¶ Rñdent recentioꝛes abſqꝫ diſtõne
tioꝛum. q̃tuoꝛ q̃litates nõ eẽ equales, nec actiuitate, nec reſiſtẽ-
L tia. Pꝛimo, qꝛ Ariſto. appellat humiditatẽ ⁊ ſiccitatem
paſſiuas, frigiditatẽ ⁊ caliditatẽ actiuas. Ideo cõſtituũt
duas latitudines reſiſtẽtie ⁊ duas actiuitates ⁊ emergũt
Cõfuͦ quatuoꝛ. at tu vide eos. ¶ Sꝫ hec poſitio vt diximꝰ er-
ronea eſt. naꝫ qualitas quãtũ actiua eſt, tantum reſiſtit.
Rõ ꝓpꝛia. ¶ Pꝛopterea aiaduerte ꝙ eiuſmodi qualitates pñt cõ-
parari ad mediũ ⁊ ad cõtrariũ. Siqdem comparant̃ ad
mediũ hoc eſt ad tactũ, ea eſt actiuioꝛ, q̃ magis mouet ta
ctũ, ⁊ ſic caliditas eſt maxima. Scõa eſt frigiditas. Ter-
tia eſt humiditas. Quarta eſt ſiccitas, ⁊ ꝑꝑea due ſunt di
cte actiue cal'itas ⁊ frigiditas, qꝛ ſenſibilr̃ mouẽt tactuꝫ,
due paſſiue, qꝛ hebetes ſunt ad motũ. Si vo cõparent̃
ad ꝯ̃riũ, vt caliditas ad frigiditateꝫ, ⁊ hũidas ad ſicci-
tatẽ, ⁊ ꝯ̃. Tũc q̃libet eſt equalis. ꝓbat̃. qꝛ q̃libet eſt de-
ſtructiua ſui ꝯ̃rij, ⁊ ꝯſeruatiua ſui a ſuo ꝯ̃rio. quare q̃libꝫ
eſt eq̃lis virtutis, ⁊ hoc ignoꝛãt iſti. ¶ Ad rõnes eoꝝ per
hec pꝫ ſol'o. ¶ Tertio dubitat̃, vtrũ agens quod agit in
3ª dubõ paſſum, poſſit repati ab illo. ſi mediet aliqd. Quidã rñ-
M dent ꝙ reactio fit, quãdo nihil mediat, nam ſi mediaret
aliqd, ſit gratia argumẽti aer, tũc aer ſimul frigefieret ⁊
calefieret. ¶ Tenemus ꝙ aliqd reagere põt ꝑ mediuꝫ,
Rño ꝓpa. ⁊ tũc cõcederem ꝙ in illo medio iducit̃ frigiditas ⁊ cali-
ditas, nõ tñ calefit, vel eſt calidũ, neqꝫ frigeſit vel eſt fri-
gidũ. cã eſt. qꝛ neutrũ illoꝝ ꝑmanẽter inducit̃, ideo neu-
trũ ſufficit denoiare. ¶ Sed ꝯ̃ hoc arguũt qdã. Pꝛimo,
Replica. j. motus ſpecificat̃ a termino ad quẽ, vt dicit Auer. 5° phy
ſicoꝝ. cõ. 9. igit̃ ſi iducit̃ caliditas erit calefactio. ¶ Se-
Scõa cũdo aliqui tenẽt ꝙ latitudo acqrit̃ ſucceſſiue ꝑ parteꝫ
poſt partẽ ꝯtinuo aliã atqꝫ aliã, ⁊ tñ per illã aliqd cale-
fit. ¶ Dici põt ꝙ motus ſpecificat̃ a termino ad quẽ ꝑ-
Rñſio manẽtem, aliter nõ. ¶ Ad 2ᵐ dõm. ꝙ apud illos dicet̃
illa calefactio, qꝛ via ad caloꝛẽ tãdẽ ꝑmanentẽ, nã lꝫ cõ
tinuo ſit alia atqꝫ alia, tãdẽ ꝑmanet vltimus terminus,

vel dici põt tutius ꝙ calidũ calefacit illud medium vſqꝫ N
ad aliquã partẽ, ⁊ frigidũ frigefacit vſqꝫ ad aliã, tũc ille
partes medij agũt ⁊ patiunt̃ inuicẽ reducendo ſe ad me
diũ tẽperamẽtũ, qꝺ virtute agẽtis calidi remittit frigi-
duꝫ, ⁊ virtute agẽtis frigidi remittit caliduꝫ. ¶ Quarto q̃rta dubõ
dubitãt ſi reactio eſt poſſibilis ſiue ſm̃ vnã, ſiue aliã q̃li
tatẽ. tunc vna pars ſil' calefieret ⁊ frigefieret. ꝓbat̃. ac-
cipiat̃ aliqꝺ agens qꝺ ſit. a. cuius ps ꝓpin-
quioꝛ paſſo ſit. c. ⁊ ſit paſſum. b. tũc ſi. a. re- Suiſſethꝰ
patiat̃. a. b. hoc eſt ſm̃ ptẽ. c. ꝓpinquioꝛeꝫ calculatoꝛ
ipſi paſſo. ſit igitur. a. calidum ⁊. b. frigidũ,
tũc q̃ꝫ cito. b. remitteret caliditatẽ ipſiꝰ. c.
ſiue ꝑ ſe, ſiue per viã ſequele, taꝫ cito. c. ps
eẽt diſſil'is in gradu reſiduo agẽtis, ſed q̃ꝫ
cito erit ſibi diſſimilis, tam cito reſiduum
ipſiꝰ. a. qꝺ ipſi. c. ẽ cõiũctũ calefaceret. c. O
igr̃ ſil'. c. ps ipſiꝰ. a. calefieret ⁊ frigeface-
ret, qꝺ eſt ipoſſe. ¶ Ad hoc argumẽtum Rñſio
rñdẽt multiplr̃, mihi tñ vr̃ ꝙ. c. pars eſt
a. b. ipſo paſſo reagẽte frigefacta, ⁊ cer-
ta latitudine frigida, ⁊ tũc nego ꝙ. a. ita

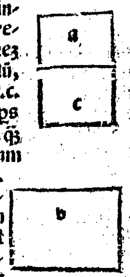

cito ſicut. c. eſt ſibi diſſimile, agat in. c. coꝛrũpẽdo fridita
tem illã nõ obſtãte ꝙ ſit maioꝛis potẽtie q̃ꝫ illud, nã ps
illa reſiſtit in virtute totius. b. ⁊ ipſiꝰ. a. reſiduuꝫ nõ bene
illi applicatur, qꝛ eſt omnino cõtinuum, ⁊ propter mul-
tas cauſas, quas omitto. ¶ Per hec ad arguᵗᵃ pͥncipalia
pꝫ ſolutio. Hec pauca de reactiõe ſcõm peripateticos. recog̃nes.
¶ Pꝛobat ꝙ nõ ſolũ alterationẽ deſtruunt, per hec q̃ di-
cunt, ſed ẽt augumẽtationẽ, ⁊ diminutionẽ. vñ ingt. Am-
plius aũt neqꝫ augumẽtationẽ ⁊ diminutioneꝫ poſſibile
eſt eẽ, ⁊ ſic nõ ſolũ alterationẽ, ſed ẽt augumẽtationẽ de
ſtruunt. ⁊ ꝓbat hoc. ⁊ dicit, ſiqdeꝫ erit appoſito, ⁊ nõ oẽ P
cui apponitur, ſit trãſmutatũ in maius, augumẽtatio nõ
erit, nõ eni qꝺcũqꝫ erit factuꝫ maius. Dico nõ erit quod-
cũqꝫ factũ maius, ſiue miſto aliquo, ſiue ſm̃ ſe tranſmu-
tato. dixit [ſiue miſto aliquo] ſ. cibo. Cibo eniꝫ imiſto, fit
maius totũ. dixit [ſiue ſm̃ ſe trãſmutato] vt cũ demuta-
tur aq̃ in aerẽ. Eteni in hoc oĩs aque particula maioꝛ fa-
cta eſt. verũ hoc nõ auctio, ſꝫ gñatio eſt. Qꝺ forte addit,
vt oſtẽderet (quẽadmodũ Philoponꝰ ingt) ꝙ neqꝫ ge-
nerationẽ ſaluare pñt, nã ſi ex aq̃ aer fit, cũ fiat ex certis
atomis, q̃ ſunt in aq̃, nõ opoꝛtebit aeris molẽ fieri maio
rem. Qꝛ aũt auctionẽ ſaluare nõ poſſint, pꝫ. qm̃ ſiue fiat
additis qbuſdaꝫ in poꝛis, vt Empe. dicit, ſiue in vacuis,
vt Demo. aut tactis planitiebꝰ (vt Plato dicit) nũq̃ꝫ au-
ctio fit, qm̃ ſolũ poꝛi aut vacua replebunt̃, ⁊ nũq̃ꝫ fit q̃li-
bet ps maioꝛ. ¶ Pꝛeterea. Dato ꝙ ſit poꝛus vel vacuũ
maioꝛ. nullũ idiuiſibiliũ fiet maiꝰ, tũc epilogat, qd igit̃ ſit
gñare, ⁊ facere, dixit gñare. ſ. in ſuba, ⁊ facẽ in paſſioni- Q
bus, eſt eni gñare mutare ſubaꝫ poª in ſubam actu. Fa-
cere vo mutare q̃le potẽtia in id, qꝺ eſt quale in actu, ⁊
quid ſint gñari ⁊ pati, q̃ ſunt cõtraria. Paſſiua eni facti-
uis cõtraria ſunt, nam gñari eſt duci de potẽtia ſuba in
ſubaꝫ actu. pati vo duci de quali potẽtia in quale actu,
⁊ quo mõ contingit vnũquodqꝫ hoꝝ, qm̃ mã verſa ſcõm
totũ, ⁊ qũo inquiũt qdã, nõ ꝯtingit aũt. Nã dicũt gñatio-
nem ⁊ coꝛruptionẽ fieri ꝯcretione, ⁊ ſecretiõe, facere vo
⁊ pati ꝑ poꝛos vel vacuũ, vel tactũ, q̃ ſtare nõ poſſunt. An ſil'e fa
¶ Circa pñtẽ Ariſto. determinationeꝫ, in cõmentarijs ciat in ſil'e.
querit̃ vtrũ ſimile poſſit a ſibi ſil'i pati. Ubi debes ſcire Utrũ vna
ꝙ q̃ſtio hec pendet ex hoc dubio, vtrũ vna ⁊ eadẽ ſiue vel eq̃lis
equalis foꝛma ſit eq̃lis potẽtie in denſa, ⁊ rara materia. foꝛa in gͣdu
¶ Pꝛima poſitio dicit ꝙ ſic, nã (vt Ariſto. inquit in me- ſit eq̃l' i po
theoꝛis) potentia vnita eſt foꝛtioꝛ ſeipſa vel ſibi ſil'i diſp tẽtia, i mã
ſa. mõ vnita potentia eſt foꝛa in materia dẽſioꝛi. diſpa rara ⁊ dẽſa

A vo in mã rarioꝛi hoc qꝺ Ariſt. ait, obſeruatiõe ꝑſpicuũ
eſt. naꝫ caliditas manꝰ minoꝛ eſt aeris caliditate, qa tñ
eſt in mã denſioꝛi ac magis vnita pollentioꝛ eſt. ¶ Pꝛe
terea. Potẽtia vnita paſſo applicata agit ꝑ lineas bꝛe
uiores, vt i cõmẽtarijs pꝫ. Tũc ſi hec ſuppõ eſt vera, pꝫ.
ꝙ ſimile i gradu põt facere i ſibi ſil'e i gradũ, vt ſi alteꝝ
ſit magis vnitũ ⁊ denſius. Alterũ vo diſperſuꝫ ⁊ raruꝫ,
2ª poſitio vt in cõmẽtarijs ꝓbatũ eſt. ¶ Alij vo dixerũt, ꝙ quã-
ta potẽtia eſt in mã rara, tãta erit in denſa, qm̃ foꝛma eſt
equalis in gradu, lꝫ ſit melius diſpoſita, ꝓbat̃. qm̃ potẽ-
tia foꝛme eſt ipſa foꝛma potẽs. g̃ quanta eſt ipſa foꝛma
in gradu, tãta eſt eius potẽtia in gradu. Hãc ptẽ in com
mẽtarijs ꝓbauimus multis argumẽtis. Et tũc iux̃ hanc
poſitionẽ opꝫ dicere, ꝙ ſil'e in gradu nõ facit in ſibi ſil'e
in gradu, qm̃ tũc ſimile in potentia faceret in ſibi ſimile
Rõ ꝓpꝛia. in poª. ¶ In cõmẽtarijs nos tenebamus, ꝙ ſil'e in gra
B du põt pati a ſil'i in gradu, mõ ſit illi diſſil'e in potentia,
qm̃ factiuũ aſſimilat ſibi paſſiuũ in eo, in quo eſt illi diſ-
ſimile. Factiuũ aũt potẽtia factiua eſt factiuũ, paſſiuũ
vo potẽtia paſſiua. g̃ faciẽs aſſimilare itẽdit ſibi patiẽs
Qõ difficil' in poª. qꝺ eſt de mente Auer. ⁊ Alexãdri. ¶ Utrum vo
cũ ſil'ibus in gradu, ſtet ſil'itudo potentiarũ, eſt qꝺ diffi-
cilis, ⁊ ꝓ vtraqꝫ pte hꝫ fautoꝛes, cõiter autẽ tenet̃ pars
Inteſio po affirmatiua. ¶ Ubi debes ſcire (qcqd in cõmẽtarijs di-
tẽtie penes ximus ſequẽdo iunioꝛes) ꝙ intẽſio potẽtie attendit̃ pe-
quid. nes effectũ, ⁊ penes cãm, penes effectũ qdẽ, illa poª dr̃
maioꝛ ſm̃ peripateticos, cuiꝰ effectus eſt intẽſioꝛ ⁊ ma-
ioꝛ, penes cãm vo, cuius gradus ſunt plures, vt ſupius
diximus. Non eni poª dr̃ maioꝛ vel minoꝛ penes receſ-
ſuꝫ vel acceſſuꝫ ad ſũmum, vel ad nõ gradũ, nã dato ꝙ
nõ det̃ ſũmuꝫ, vt in poª dei, vel nõ gradus, ſaltẽ ad ima
C ginationẽ, aliqua poª penes cãꝫ dicit̃ maioꝛ vel minoꝛ,
⁊ hoc nõ ob aliud, niſi qm̃ eius gradus ſunt plures vel
paucioꝛes. veluti multitudo pecuniarũ altera ẽ altera
maioꝛ, quo vnitates ſunt plures. Cognoſcit̃ aũt hec gra
duũ pluralitas ex effectu, vt dꝛ̃ ꝑ de celo. Et tũc teneri
põt, ꝙ lꝫ latitudo alicuiꝰ foꝛme, vt caliditaꝫ, ⁊ latitudo
eius potẽtie ſint idẽ ꝙ foꝛma, ſ. caliditas, tñ altera latitu
do dici põt maioꝛ, altera minoꝛ, ⁊ penes effectũ, qm̃ a ca-
liditate inquãtũ caliditas effectus mioꝛ ꝓficiſci poterit,
q̃ꝫ ab eius poª, vt poª, ⁊ penes cãm, qm̃ gradus potẽtie
poſſunt eẽ plures, hec ꝓ poſitione poſita i cõmẽtarijs.
¶ Sed ꝯ̃ hanc poſitionẽ tũc eſt vnũ dubiũ, nã ſi calidi
tas, vt octo in mã denſa, ⁊ vnita poneret̃. hec in mã ali
q̃ vel aliquo paſſiuo poſſet agere cal'itatẽ vltra octo.
¶ Pꝛeterea. Quero ꝺ poª huiꝰ vel eſt pͨiſe, vt octo, vl'
D maioꝛ, ſi vt octo. g̃ latitudo potẽtie coꝛreſpõdet latitudi
ni foꝛme, ⁊ ſic habet̃ intẽtũ, ſi nõ coꝛreſpõdet, qm̃ eſt ma
ioꝛ. g̃ latitudo aliqua extẽderet ſe vltra gradũ octauuꝫ.
Hoc. n. dubiũ coegit pͥmos dicere potẽtiã nõ eſſe maio
rem, neqꝫ minoꝛẽ foꝛma, cuius eſt. Aiaduerte g̃ ꝙ caſus
iſti ficti, ⁊ cõmẽticij oẽs ſunt impoſſi'es, naꝫ ſm̃ peripate
ticos nũq̃ꝫ põt calidũ eſſe in mã denſa, niſi eo vſqꝫ, quo-
uſqꝫ eius poª fiat vt octo ponẽdo maximũ de quolibet
gñato, ⁊ ſic calidũ ſm̃ tot gradus foꝛme ſtare põt in mã
denſa, ſm̃ quot potẽtia eius factiua erit intẽſa, vt octo,
⁊ ita poterit eſſe, ꝙ gradꝰ foꝛme in tali mã erũt, vt qua
tuoꝛ, ⁊ ꝑꝑ materie cõdenſationẽ potẽtia factiua erit, vt
octo. Quare cũ vlterius ponit̃ ꝙ augeat̃ denſum, dõm
ꝙ ſtãte eadẽ caliditate, caſus eſt impoſſi'is. aliogn daret̃
maius maxio, qm̃ potẽtia factiua fiet maioꝛ q̃ꝫ vt octo,
ſic nã oꝛdineꝫ ſeruauit in rebꝰ nãlibꝰ, vt eſſent in maxi
mo, ⁊ minimo cõmẽſurate. Ex hoc ſeqt̃ ꝙ ſi in ferro fie-
ret caliditas maioꝛ, q̃ꝫ reqrat factiua poª vt octo, coꝛrũ
peret̃ ferrum, qm̃ deſtrueret̃ oꝛdo rerũ, niſi coꝛrũperet̃

tale denſum. Sequit̃ ẽt ꝙ ſi aliq̃ caliditas i gradu ſit vt E
quatuoꝛ, in aliqua mã denſa, ſi eius potẽtia factiua ſit vt
octo, tale denſum nõ põt augeri, niſi ad imaginationeꝫ
mathematicoꝝ, qm̃ ſi poſſet augeri, poſſet dari maius
maxima poª. ¶ Pꝛeterea. Nec poſſet illa cal'itas fieri
maioꝛ, niſi minoꝛet̃ dẽſitudo ꝑꝑ eadẽ cãm. Hec ſunt di-
cẽda ꝓ põne poſita in cõmẽtarijs olim. Nõ. n. põt aliter
dici, ſi velimus poſitionẽ illã ſuſtinere. Sed pulchꝛum
eẽt ꝓ veritate dicere in q̃õne, qm̃ peripatetici nõ cogno
uerũt potẽtiã niſi penes effectũ, ⁊ ita ſi potẽtia aliq̃ cale
facit vt octo, cogunt̃ dicẽ, faciẽs eẽ vt octo caliduꝫ, qm̃
dicere ꝙ ſit minus calidũ ꝑꝑ mãm denſaꝫ, eſt ignotum,
cũ nullo ſenſibili effectu id ſciri põt. Nõ eniꝫ video qũo
peripatetici ſcire poſſunt in aliquo ſubto caliditatẽ eſſe
ſm̃ gradũ remiſſioꝛẽ, ⁊ ſm̃ potẽtiã itẽſioꝛẽ, cũ in ſenſibꝰ
nihil ſit tale, quo id ſcire poſſint, qm̃ nõ penes alteratio F
nẽ factã in tactu, nec penes ꝯgregationẽ homogeneo-
rũ. Iſti. n. effectꝰ arguũt potẽtie magnitudinẽ. g̃ dicer̃ ꝙ
foꝛma poſſit eſſe maioꝛ ſm̃ gradũ q̃ꝫ ſua potẽtia: hoc ẽ
cõmẽtitiũ ⁊ mathematicũ, nõ aũt ſenſibꝰ cõſonũ, ꝓ alte
ra pte ſunt auctoꝛitates, ⁊ rõnes. ideo veritas eſt diffici
lis, ⁊ cã eſt, qm̃ Ariſt. nõ determinauit nec eius aliqs gre
cus expoſitoꝛ. nobis aũt ſatij ſit locũ mõſtraſſe, dubiũqꝫ
aperuiſſe. ¶ Scõo in cõmẽtarijs q̃rit̃ vtrum calidum 2ª. q. in cõ-
poſſit ſe augere ꝑ antipiſtaſim, h eſt cõtrarij circũpoſi- mẽtarijs ꝺ
tione. In cõmentarijs g̃ definit̃ hec dubitatio ſm̃ cõem antipiſtica
modũ dicẽdi. Uerũ nũc dici põt, ꝙ caliduꝫ circunſtante auctione.
frigido auget̃, nõ ex reflexiõe ſpẽrũ calidi illud calefa-
ciẽte, ſed qm̃ ꝓhibita calidi ſpherica multiplicatione to
ta caliditas, q̃ erat ꝑ totã ſpherã multiplicata, remanet
multiplicata ꝑ paruã ſpherã, ⁊ hoc mõ ſentit̃ maioꝛ. il-
la enim caliditas, que G
erat multipli cata per
ſpheram. d. e. f. circun
dante frigido circa. a.
c. b. calidum, cuius cen
trum eſt. o. totuꝫ rema
net intra ſpheraꝫ. a. c.
b. ⁊ ſic remanet maius
cuꝫ remaneat in mino
ri ſubiecto, hec eſt ſen
tentia Ariſt. ⁊ Alex. ꝑ
methe. ⁊ tu quere illic
noſtra commentaria.

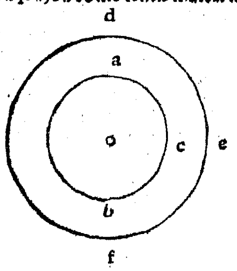

¶ Tertio q̃ritur in cõ
mentarijs, vtrum faciens in faciendo repatiatur. Qui- De repaſ-
dã ꝓbarũt hãc repaſſionẽ ridiculis argumentis, ꝑ qm̃ ſione
oculus meus videt tuum, tuus vero meum. Scõo, ma-
nus mea calida ſentit frigiditatem tue frigide, ⁊ tua fri- H
gida ſentit caliditateꝫ mee. Tertio, duo amici ex impꝛo
uiſo obuij mutuo afficiũtur. Quarto, lupus ⁊ agnus ob-
uij contra afficiuntur, lupus enim letatur, agnus triſta-
tur. Quinto, duo gladij omnino ſimiles, cum ſe percu-
tiunt, ſe hebetant. Que argumenta ridicula ſunt, quo-
niam nullus peripateticus loquitur de talibus paſſio-
nibus. Sic enim dicere poſſemus deuꝫ repati, qꝛ amat
nos, ⁊ nos eum diligimus. Ariſt. enim loquitur de face-
re ⁊ pati, que hic definita ſunt, facere quideꝫ ꝙ ſit ducẽ
ad paſſionem, ſiue ad paſſibilem qualitateꝫ. pati vero
ꝙ ſit duci ad illaꝫ. Ideo his ridiculis pꝛetermiſſis, ꝙ fa
ciens in patiendo repatiatur, pꝛobatur phyſicis expe-
rientijs. pꝛima de ferro ignito in aqua ſubmerſo, vbi pꝫ
ferrum infrigidari, aquam calefieri. Secunda de glacie
poſita in vola manus, que liquefit, ⁊ manum infrigidat.
Tertia de duobꝰ gladijs, qui ſeſe ꝑcutiẽtes ſe hebetãt,

I vel frãgũt,ideȝ de vaſculis.Quarta de gutta ſupra car
bonẽ diffuſa,q̃ extinguit aliquã carbonis pteȝ,ꝛ ipſa in
vaporẽ vertitur.Quinta de duob⁹ corporib⁹ dẽſis quo
rũ alterũ ſi ſup alterũ cadit, ambo cõdenſant. pro hac
Com̃.10. pte eſt auctoritas Auer.4° lib.metheoro.vbi pbat,q ſi
nõ eẽt repati,miſtio nõ eẽt poſſibilis. Amplius (vt Phi-
loponus exponit) Ariſt. mouit,ꝛ ſoluit hanc qõnẽ.g oẽ
faciẽs in refaciẽdo repatit. ¶ Preterea. Libro 4° de
gñatione aialiũ.cap.3 Ariſt.expſſe reactionẽ pbat,p al-
tera pte ſunt argumẽto fortiſſima, primũ,q ſi faciẽs in
faciẽdo repatit, ab eq̃li vel a minori pueniret factio,
Com̃.71. qd Auer.4° phyſico.negat, ꝛ Ariſt. in lib. de cã motuũ
aialium. Scdm argum difficile ẽ de pte repaſſa, qd illa
ſimul caleſieret,ꝛ frigeſieret,vt i cõmentarys deducit.
Tertiũ argum qd tãgit in cõmẽtarys,eſt,q ſi iter faciẽs
K calidũ,ꝛ patiẽs frigidũ mediaret aer,ille ſimul caleſie-
ret,ꝛ frigeſieret, Quartũ argm eſt, q ſi faciẽs pateret,
nũq̃ȝ poſſet pfecte illud ſibi aſſimilare,vel nũq̃ȝ poſſȝ il
lud intẽdi ad ſũmũ,qm̃ ſemp relinq̃ret remiſſum. Alia
argumẽta q̃ fieri ſolẽt,ſunt friuola. Debes ſcire q iſtud
pblema eſt neutrũ,ꝛ p omni parte defendi põt,ideo in
his cõmẽtarys de mẽte Auer.ꝛ Alexandri tenui repaſ-
ſionẽ.In cõmẽtarys phyſicis tenui opinionẽ calculato
rũ,ꝛ aſſerui repaſſionẽ priuatiuã,ꝛ nõ poſitiuã.Et ideo
arbitror pblema iſtud poſſe p oi pte defendi. Uerũ in
hac etate,cũ legiſſem Philoponi cõmẽtaria in hoc lib°
reperi eũ velle oẽ,faciẽs in faciẽdo repati,his ɔditioni
bus obſeruatis, q faciẽtis ꝛ patientis vna ſit cõis mã,ꝛ
ideo celũ facit in elntis, ꝛ nõ repatit. Scdo q ſint con-
traria circa ſubtũ,dico circa ſubtũ qm̃ albũ ꝛ nigrũ non
faciũt,ꝛ repatiunt,qm̃ ſunt ɔtraria(vt Philoponus in-
qt)circa potentiã viſiuã,ꝛ nõ circa ſubtũ in quo ſũt,niſi
L rõne ſubti pximi,vt complexionis, vt ſupius diximus.
Preterea. Calidũ facit in luto exiccationẽ, ꝛ tñ nõ repa
tit,qm̃ nõ ſunt ɔ̃ria.Tertio,q ſint approximata,nã ſi eſ
ſent remota nõ inuicẽ facerẽt,ꝛ paterent. His.n.ſtãtib⁹
Philoponus vult,q oẽ faciẽs in faciẽdo repatiatur, ꝛ
omne patiẽs in patiẽdo cõtra facit,nã Ariſt.nec Philo
ponus poſuit aliã in hoc q̃ſito ɔſiderationẽ.Tũc reſpõ-
det ad argumẽta que deſtruũt repaſſionẽ. ¶ Ad pmã
dõm q in cõpoſitis ex mã ꝛ forma, nõ eſt icõueniẽs ab
equali ꝛ a minori puenire paſſionẽ. Calidũ eniȝ patit a
frigido,qm̃ rõne materie eſt paſſiuũ ab illo.Econtrario
etiã,qm̃ frigidũ rõne cõis materie pati poteſt. Uerũ eſt
tñ,q ſi caliditas ꝛ frigiditas eẽnt forme ſepate a mã,nõ
inuicẽ facerẽt ꝛ paterẽtur. ¶ Scdo dico q in motu lo
cali mouens dȝ ſupare reſiſtẽtiã mobilis vel medy. In
alteratione vel factiõe ſatis eſt,vt ſint ɔ̃ria circa ſubtũ,
ꝛ ſit eoꝝ cõis mã.cauſa dr̃ie eſt qm̃ in motu locali mouẽ
M tis ad mobile vel ad medium non eſt cõtrarietas circa
idẽ ſubtũ,nec ſemp mouẽs ꝛ motũ cõicant in mã.At fa-
ciens ꝛ patiẽs ꝛ ſunt ɔ̃ria circa ſubtũ,ꝛ cõicant in mã. g
in talib⁹ ſic cõpoſitis cõtrarys aliqd põt pati ab equali
ꝛ a minori pp cauſas dictas. ¶ Ad 2m in cõmentarys di
ximus,veꝝ non recedendo ab his,q̃ Philoponus dixit
cap.de augumẽtatione,poſſumus dicere,q ſicut mẽbꝝ
auget totũ appoſito nutrimẽto alicuiꝰ ſui pti,qm̃ virtus
augumentatiua eſt in toto.Diminuit vo totũ, appoſito
diminutiuo alicui ſui pti,ſic.b.cuȝ applicat ipſi.c.pti to
tius.a.totũ.a.calidũ remittit in caliditate,nõ eni eſt ab-
ſurdũ ſm ptem fieri applicationẽ,totũ aũt diminui, vt
dictũ eſt,quã ſolõnẽ nullus aiaduertit. Huic eſt cõſona
expiẽtia,qm̃ appoſito ipſi igni calefactibili ſm aliquã
ſui partẽ,totius auget.g appoſito infrigidanti alicui ſui
parti,totus dȝ diminui,g pars.c. nõ diminuit ipſo toto

a.exiſtẽte eque intenſo,vt prius,ſed totũ.a.remittit ap N
plicato remittẽte ipſi.c.eius pti. ¶ Ad 3m de medio,di
ci põt,q ſi corpora illa ɔ̃ria ſint remota ſufficiẽter, per
antipiſtaſim altũ alteꝝ augebit,ſin aũt ſint ppiqua ſuffi
ciẽter paruo aere intermedio,i tali corpore medio fiet
q̃daȝ q̃litas remiſſa media,q̃ vtriſq̃ȝ cõparata hẽbit ra
tionẽ alterius ɔ̃ry,ꝛ ſic rõne alterius põt facere in alte
rũ,ꝛ ecõtrario,ꝛ ſic in vtrũq̃ȝ,declinabit aũt ad lat⁹ for
tioris faciẽtis. ¶ Ad 4m dõm,q nũq̃ȝ cõplet gñatio al-
terius ɔ̃ry,ſemp eni remanet remiſſe genitũ, veꝝ redu
cit ſicut aqua calefacta a ɔtinente virtute celi. Cũ eniȝ
calidũ aſſimilauit ſibi paſſum vltra mediã latitudineȝ,
poſtea virtute celi ɔtinens reducit ipm euſq̃ȝ quouſq̃ȝ
fieri põt,vt dcm̃ eſt de aq̃ calefacta,qd expoſitor Tho.
aperuit 2° h⁹.Uel fortaſſe reducit a motu,nã calidũ mo
tu inflãmat,frigidũ vo frigeſit. ¶ Sed circa hec ſũt du- Dubõnes i mã de repaſſione.
bitationes.pma,qm̃ ſi calidũ patit a frigido rõne ipſius
materie,tũc rõne materie calidum reſiſtet ipſi frigido,
reſpectu eniȝ eiuſdẽ eſt pati ꝛ reſiſtere, ſi rõne mãe erit O
reſiſtẽtia,cũ mã nullius ſit reſiſtẽtie,tota latitudo frigi-
di corrũperet ſubito.Dõm q facere ꝛ agere eſt ratiõe
actus,pati rõne materie.reſiſtere vo rõne ɔ̃rietatis vel
incõpoſſibilitatis,vel indiſpõnis,vel ineptitudis.Frigi
dũ enim patit a calido,ꝛ calidũ a frigido,q: ſunt in mã,
calidũ vo facit,atq̃ȝ agit in frigidũ ꝛ ecõtrario,qm̃ act⁹
vel in actu,reſiſtit aũt alteꝝ alteri ꝛ eɔ̃rio,q: ɔ̃rium vel
icõpõle,vl ineptũ,vl idiſpoſitũ,ꝛ ſic nego q rõne eiuſ-
deȝ ſit reſiſtere ꝛ pati.Reſiſtere eni potius ad agere, q̃ȝ
ad pati reducit. ¶ Scda dubitatio, ſi ab eq̃li vel mino
ri poſſet puenire actio,tunc cũ calidũ vt q̃tuor applica
ret frigido vt q̃tuor poſſet facere,ꝛ agere in illud, ꝛ ſic
nũq̃ȝ poſſet dari cõplexio tẽperata in actiuis cõtra me-
dicos,dõȝ q lȝ ab equali actio ꝛ factio puenire poſſit, P
nõ tñ niſi ſint ɔ̃ria ꝛ eiuſdẽ cõis materie,ꝛ inuiceȝ appro
ximata modo calidũ vt q̃tuor,ꝛ frigidũ vt quatuor non
ſunt ɔ̃ria,ſtant enim ſimul cũ numerus graduũ vtriuſq̃ȝ
nõ excedat numerũ latitudinis alterius,vt in metaphy
ſicis diſputationib⁹ diximus. ¶ Tertia eſt, dato q cali
duȝ,vt octo agat in frigidũ vt vnũ,vtrũ repatiat ab il-
lo,videt eni q ſic qm̃ eſt illi ɔ̃riũ,ꝛ eiuſdẽ materie, ꝛ illi
approximatum,dõm q nõ qm̃ in pmo inſtanti applica
tionis frigidũ illd pfecte eẽt ipſi calido,vt octo aſſimila
tũ,q̃re nõ ſufficit,q ſint ɔ̃ria eiuſdem materie,approxi-
mata,ſed opȝ vt agens ſit aptũ generare prius min⁹ ſe,
modo minus frigido vt vnũ nõ eſt gñabile.Alie etiã qõ-
nes eſſe poſſunt,ſed ſatis ſit aperuiſſe viã. Ex his pȝ,q
illa opinio Auer.q repati ſit poſſibile ſm diuerſas q̃li-
tates,non eſt peripatetica.Ariſt.eni ꝛ Philoponus ad
hoc vt faciens repatiatur,nihil aliud neceſſarium eſſe
voluit niſi q ſit approximatum contrarium, ꝛ eiuſdem 10.
materie. Hactenus de repaſſione.

¶ Reliquum auteȝ eſt videre de miſtione, ſm Q Ant.c.196.
eũdem modũ methodi.hoc enim erat tertiũ
ppoſitoꝝ a principio.Scrutandum autem,ꝛ
eſt,quid eſt miſtio,ꝛ quid miſcibile, ꝛ quibus
exiſtit entium, ꝛ quomodo. Amplius autem
vtrum eſt miſtio,an hoc,mendacium:

¶ Ceterum aũt per eundem doctrine modum Dilucida°. te.c.eiuſdẽ
de miſtura eſt conſiderãdum.nã eoꝝ q̃ ppoſi
ta ſunt a principio,hoc erat tertium. Conſide
randuȝ ſane ꝛ quid miſtura ipſa ſit, ꝛ quid mi
ſcibile, ꝛ qualibus entium inſit, ꝛ quomodo,
iteṁq̃ȝ

A **iteṁq̃ȝ vtrum miſtura ſit,aut mendacium.**
De miſtiõe Com̃. 196. ¶ Hactenus de tactu,actiõe.ꝛ paſſiõe,nũc de tertio,qd
grece eſt mixis,latine vo(vt placet Materno) miſtura
ſiue miſtio.de miſtura itaq̃ȝ agẽdo ppoſit intentionẽ in
gñali ꝛ ſpeciali.In gñali ppoſit de miſtura dicere mo-
do doctrine eodẽ quo in ceteris duob⁹ pceſſit, vtpote
diuidendo,ꝛ cõponẽdo,ꝛ dubitãdo.In ſpãli pponit q̃-
tuor q̃ſita. Primum,quid miſtura ipſa ſit. Secũdum qd
miſcibile hoc eſt,ꝛ qualibus entium inſit,verbum illud
qualibus grece eſt tiſin,ſed greca ſeries ſic itelligit.Ter
tium,ꝛ quõ miſtura ipſa fiat.Quartuȝ,an miſtura ſit vel
ne.In ſoluẽdo hec quatuor queſita,non ſeruat hunc or-
dinem.Sed alium,quem dicemus.
Recognes ¶ Nũc de miſtione.vbi(vt Philoponus aiaduertit)de-
bes ſcire q ipſa miſtio vlior eſt tẽperie, ꝛ appõne,ꝛ re-
liquis aggregationib⁹,q̃ ex plurib⁹ fiũt.Hic tñ genus p
B ſpecie accipit.ſ.miſtio p tẽperie, ꝛ ſic vult Philopon⁹
q Ariſt.agat hic de tẽperie, Aly vo dixerũt miſtionem
eẽ ſubaruȝ elemẽtaliũ,tẽperiem vo qualitatũ,vt medi-
ci,vnionẽ eni formaꝝ ſubaliũ,greci mixin, latini miſtio-
neȝ appellãt.Unionẽ vo qualitatũ craſim,latini tempe
riem,ſiue tẽperationẽ.Medici inepte cõplexioneȝ.Sȝ
vtcũq̃ȝ ſit,gnque de miſtione pponit,qd eſt miſtio,ꝛ qd
miſcibile,ꝛ quibus entium exiſtit,ꝛ quo mõ, ꝛ an miſtio
ſit,an ipſam eſſe ſit mendacium.
Ant.c.197 **¶ Impoſſibile enim eſt aliquid alteꝝ alteri mi**
ſceri,ſicut dicũt quidã. Exiſtẽtibus enim ad-
huc miſtis,ꝛ non alteratis,nõ magis nunc mi-
ſta eſſe inquiũt q̃ȝ prius,ſed cõſilr ſe habere.al
tero aũt corrupto,non miſta eſſe. ſed hoc qui-
dem eſſe,hoc autem non eſſe.miſtionem auteȝ
C **ſimiliter habentium eſſe.Eodem autem mo-**
do,ꝛ ſi ambobus conuenientibus, corruptum
eſt miſtorum vtrũq̃ȝ,non enim eſſe miſta,nul-
latenus exiſtentia.
Dilucida°. te.c.eiuſdẽ **¶ Impoſſibile namq̃ȝ eſt alterum quodpiaȝ al**
teri miſceri veluti quidam autumant.remanẽ
tibus quidem enim adhuc miſcibilibus ipſis
ꝛ non alteratis,nihil magis nunc q̃ȝ prius mi-
ſceri fatentur,immo eodem ſe habere modo.
At altero corrupto,miſtura non erit,ſed vnuȝ
quidem erit.Aliud non erit.miſtura autem eſt
eorum que pariter afficiuntur. Eodem vero
modo ꝛ ſi cõcurrentibus vtriſq̃ȝ, vtrumq̃ȝ mi
D **ſcibile corrumperetur,miſceri enim non dicũt**
que nullatenus remanent.
Com̃.197. ¶ Queſtio an res ſit,eſt pma q̃ſtionũ.2° poſterioꝝ.ppea
pmo an miſtura ſit q̃rit.Auerroes autem videt velle q
Ariſt.p querit q̃ ſint miſcibilia, ꝛ arguere videt q non
ſint res,q̃ nullatenus i miſtura afficiunt, qa tũc nõ eſſet
miſtura,ſed ɔgregatio,neq̃ȝ miſcibilia ita ſunt,vt vnum
corrumpatur, alterum remaneat,quia miſtura eſt eorũ
que pariter afficiuntur,neq̃ȝ miſcibilia ſunt ea que in mi
ſtura corrumpuntur. nam nulla eſt miſtio eoruȝ que nõ
ſunt. Multa verba hic tranſtuli non ad ſignificationeȝ,
ſed ad ſenſum,quia greca ſeries id expoſtulat,vt pȝ gre-
cas literas deguſtantibus.
Recognes ¶ Sicut dicit Philoponus.an eſt,primum pblema eſt,
dubitat ergo Ariſt.an miſtio ſit, ꝛ pbat q nõ,qm̃ neceſ-
ſe eſt,q̃ miſcent,quũ ad minimũ ſunt duo,aut vt vtraq̃ȝ

in miſtione ſeruent,aut vtraq̃ȝ pdant, aut alterũ qdem E
ſeruentur,alteꝝ vo perdat, nõ eni eſt aliud mẽbrũ pter
hec, Quare ſi nullo horum modorum miſtio eſſe põt,
miſtio nihil erit, nõ põt ergo dici,quod vtraque ſeruen-
tur,quoniam tũc non eſſet miſtio, non enim differrent
a prioribus,hoc enim mõ nullum eorum eẽt magis po-
ſtea quam antea miſtum. Si vo vtraque perdant, nec
dici poſſent miſta,q̃ enim miſcentur,opus eſt vt ſint,ad
hoc,vt miſceantur. Sin auteȝ alterum ſeruetur, alterũ
perdatur,hoc pacto nõ põt eſſe miſtio, qm̃ opus eſt,q
ſint ea,q̃ miſcent.Sed in tali caſu,hoc qdem eẽ dr̃.ſ.qd
ſeruat.Hoc autẽ nõ eſſe, qd perdit.At miſtio eſt eoruȝ,
que ſilr ſe hñt,ꝛ ſunt,vt dictum eſt. Nõ eni ſi alteꝝ cor-
rũpit,alterum ſeruat, ſilr ſe hñt ꝛ dixit ſm eũdem mo-
dũ methodi, qm̃ pri⁹ opiniones veteꝝ,deinde ppa po-
net,vel dixit hoc,qm̃ prius dubitãdo,ꝛ poſtea determi
nando vt eſt eius modus. hec eſt dubitatio per quã vi- F
detur q miſtio non ſit.
¶ Hic igitur ſermo videtur determinãdo q̃re Ant.c.198.
re,qd differt miſtio a generatiõe ꝛ corruptio
ne,ꝛ quid miſcibile a generabili ꝛ corruptibi-
li.Manifeſtum enim eſt q oportet differre,ſi
eſt miſtio.quapropter his exiſtentibus mani-
feſtis,queſita ſoluentur vtiq̃ȝ.
¶ Sermo quidem igitur hmõi querere videt, Dilucida°. te.c.eiuſdẽ
quo miſtura ipſa a generatõe atq̃ȝ corruptiõe
diſcrepet,ꝛ quo miſcibile a generabili atq̃ȝ cor
ruptibili.nam ſi quidẽ ſit,pȝ eam ab illis dif-
ferre oportere,inſuperq̃ȝ euidenter his ſtanti-
bus,que querebantur,perſoluentur iam. G
Com̃. 198. ¶ Pro ſolõne qõnis primo mote(vt dicit Auerro.)vna
eſt pcognitio.vȝ.an miſtura a gñatione ꝛ corruptiõe di-
ſcrepet,ꝛ miſcibile ab ipſo corruptibile.opȝ enim hꝰ ſup
ponere,hoc eſt q differat,ſi ipſa miſtura ſit,eſtq̃ȝ talis i-
quiſitionis vtilitas alia, q dr̃ia hac pcepta cetera q̃ſita
tollunt.ꝛ ſic ex hac pcognitione duo habẽtur.vȝ.rei ve
ritas in ſe,ꝛ vtilitas ad cetera q̃ſita.verba patent.
Recognes ¶ Oſtẽdit qualis eſt hec dubitatio, naȝ lȝ hec dubitatio
ſit an ſit miſtio,tñ determinãdo videt q̃rere alia q̃ſita,
vt qd differt miſtio a gñatione,ꝛ corruptiõe, ꝛ qd miſci
bile ꝛ gñabili ꝛ corruptibili.Cauſa aũt q̃re videt hoc q̃-
rere hec dubitatio eſt, qm̃ miſtio videt differre a gña-
tione ꝛ corruptione,ꝛ miſcibile a gñabili ꝛ corruptibili.
ergo(vt inqt) His exiſtẽtib⁹ manifeſtis.ſ. q gñatio dr̃t
a miſtione,ꝛ gñabile a miſcibili, q̃ſita accepta, ꝛ q̃ poſ-
ſunt accipi,ſoluent.Dixit autẽ notanter q hic ſermo vr
querere determinãdo hãc dr̃iam,qm̃ ſermo ille directe
querit an ſit miſtio.Uerũ nõ poteſt ſciri an miſtio ſit,niſi H
hec determinentur.
¶ At vero nec materiam, igni miſceri dicim⁹, Ant.c.199.
neq̃ȝ miſceri cum ardet,neq̃ȝ ipſam ſuis parti-
culis,neq̃ȝ igni.ſed ignem quidẽ generari, hãc
autem corrumpi.
¶ Ueruntamen neq̃ȝ materiam igni miſceri di Dilucida°. te.c.eiuſdẽ
cimus,neq̃ȝ miſceri cum cõburat, neq̃ȝ ipſam
ſeipſa particulis,neq̃ȝ igni,ſed ignem quidem
generari.ipſam autem corrumpi.
Com̃.199. ¶ Qꝛ miſtura a gñatione differat. Primo probat. qa for
mã non dicimus miſceri materie.ꝛ formam dicimus ge
nerari ex materia.igitur miſtura nõ eſt generatio.quaſi
ſic arguat.ex forma ꝛ materia fit genaratio.ex forma et

I materia nõ fit miſtura, igitur in tertia figura miſtura nõ eſt generatio, ⁊ ꝑ conſequens neqꝫ corruptio. De ratione tangit vim minoris tñ. ⁊ verba patent.

Recognes ¶ Scđm Philoponuꝫ Ariſt. hic duo facit ſimul, qm̃ demõſtrat ꝙ gñatio ⁊ corruptio differãt a miſtione, ⁊ ponit exempla eoꝝ, q̃ ſuperius dicta ſunt. ſ. ꝙ neqꝫ vtriſqꝫ corruptis eſt miſtio, neqꝫ vtriſqꝫ ſeruatis, neqꝫ ſeruato altero. Exponit aũt Philoponus at vo hoc eſt, neqꝫ .n. ſcꝫ mãm cũ igne miſtã eſſe dicimus. Non eni miſcent̃ ligna cum igne, ſed corruptio qdeꝫ eſt lignoꝝ, gñatio vo ignis (vñ inqt) At vo hoc eſt, neqꝫ eni mãm cũ igne miſceri dicimus. Cuiꝰ cãm affert, qm̃ ſupple, neqꝫ dicimus lignũ miſceri igni, cum ardet, ſed corrũpi, ignẽ vo gñari. ⁊ hoc eẽ põt exemplũ eiꝰ. ſ. ꝙ vno ſaluato, altero corrupto, nõ fit miſtio. Scđo dicit, neqꝫ ipſaꝫ mãm. ſ. lignũ dicimus miſceri ſui ꝑticulis, ⁊ hoc eſt exẽplũ eius, ꝙ neqꝫ

K vtriſqꝫ corruptis fit miſtio. q. d. neqꝫ dicimus lignũ cum ardet, miſceri ſuis ꝑticulis, ita vt ex ipſis fieri poſſit vna flãma, qm̃ particulę illę, ⁊ lignũ ipm̃ corrumpunt̃, ignis vo gñat̃. verbũ illud [neqꝫ cũ igne] (vt Philoponus inquit) aut ſupflue ponit̃, aut oꝫ ſic itelligi, ꝙ neqꝫ ꝑticulę ligni miſcentur in flãma, ſicut neqꝫ dicebamus illas miſceri cũ igne.

Ant. c. 200 ¶ **Secundum autem eundem modum, nec corpori cibum.**

Dilucidaꝰ te. c. eiuſdẽ ¶ **Eodẽ vero modo nec corpori nutrimẽtum.**

Com̃. 200. ¶ Qꝛ vo differat ab incremento, ſyllogiꝫat ſic. ex nutrimento ⁊ corpore nutrito fit incremẽtum. ex nutrimẽto ⁊ corpore nutrito nõ fit miſtura. igit̃ miſtura nõ eſt icrementum. De ratione tangit minorem tñ.

Recognes ¶ Fortaſſe hoc eſt exẽplũ etiã eius qđ dixit ꝙ miſtio nõ

L eſt hoc qdeꝫ ſaluato, illo vo corrupto. Vel fortaſſe per hoc vult innuere differẽtiam inter miſtionem ⁊ auctionem. vt Philoponus inquit.

Ant. c. 201 ¶ **Nec figurã cerę miſtam figurare tumorem. neqꝫ corpus ⁊ album, neqꝫ totaliter paſſiones ⁊ habitus poſſibile eſt miſta eſſe rebus. ſaluata enim videntur. Sed tamen neqꝫ albuꝫ ⁊ diſciplinam contingit miſceri, nec aliud non ſeparabilium aliquod.**

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ **Neqꝫ figuram cerę miſtam, neqꝫ figurę corpus miſtum, neqꝫ corpus ⁊ album, neqꝫ penitus paſſiones ⁊ habitus miſceri poſſunt ſubiectis. nam ſaluari videntur, etiam neque album**

M **⁊ diſciplinam, neque inſeparabilium aliquod miſceri contingit.**

Com̃. 201. ¶ Qꝛ miſtura nõ ſit alteratio. ꝓbat̃ per iductionẽ. Primo qꝛ nõ dicimus figurã cerę miſceri, neqꝫ ꝯ corpus cerę ũ figurę miſceri. Scđo neqꝫ dicimus albuꝫ ⁊ corpus miſceri in tertio. Tertio neqꝫ dicimus paſſiões, vt ſunt q̃litates paſſibiles, neqꝫ habitus, vt diſpões, ⁊ id genꝰ miſceri ſubiectis ſiue rebꝰ. cuius cãm dicit, qꝛ hęc eniꝫ iſũt ſubiectis illęſa ac ſalua. Sꝫ in miſtura miſcibilia aliqua ratione afficiunt̃. quare hęc nõ miſcent̃. Adhuc addit ꝙ affectiones non poſſunt inuicem miſceri, neqꝫ inſeparabilium aliquod, quandoquidem hęc ſaluata manent, miſcibilia vo aliquo modo afficiuntur.

Recognes ¶ Ponit exẽpluꝫ eoꝝ q̃ vtraqꝫ ſaluant̃, ⁊ ſimul oſtẽdit, ꝙ miſtio nõ eſt eoꝝ q̃ ſunt in ſubto, ⁊ ꝙ differat ab alteratione (vt Philoponus inqt) vñ dicit. Neqꝫ figurã cerę dicimus tumorẽ miſtã figurare. q. d. ꝙ cũ tumor. ſ. ſigillũ figurat figurã cerę, nõ dicimus hoc fieri miſtione, qm̃ eſt hoc qdeꝫ ſubtũ, illud vo forma, neqꝫ corpꝰ ⁊ albuꝫ miſta eẽ dicimus, neqꝫ oĩo paſſiones, ⁊ habitus ſiue accidẽtia poſſibile eſt miſta eẽ rebꝰ. ſ. ſubtis. dixit paſſiones. ſ. corporeę, habitus vo aĩales. ⁊ cã eſt, qm̃ accñtia nõ miſcent̃ ſubtis. Dicit etiã ꝙ neqꝫ albuꝫ ⁊ diſciplina, neqꝫ aliud iſeparabiliuꝫ aliqđ miſceri dicimus, ⁊ eſt exẽplũ hoc eius, ꝙ vtraqꝫ ſaluant̃. q. d. albũ ⁊ diſciplina ⁊ ſi ſint in eodẽ ſubto. ſ. aĩali, nõ dicunt̃ miſceri, ⁊ induxit hoc exẽplũ (vt Philoponus inqt) ad demonſtrandũ ꝙ quę in eodẽ ſubto ſunt, miſceri nõ pñt, cuꝫ neqꝫ faciunt, neqꝫ patiunt̃ adinuicẽ, ⁊ ad demõſtrandũ ꝙ miſcibilia debẽt eſſe ſepabilia. Põt aũt ad demõſtrãdũ hęc, exemplũ accipi accõmodatius de flauo ⁊ dulci, q̃ ſũt in melle (vt Philoponus inqt) ⁊ non miſcentur, quoniam nec factiua ⁊ paſſiua ſunt, neqꝫ ſeparabilia. N

Ant. c. 202 ¶ **Sed hoc dicunt non bene, qui omnia quandoqꝫ ſimul eſſe dicunt, ⁊ miſta eſſe. non enim**

O **omne omni miſcibile eſt, ſed oportet exiſtere ſeparabile vtrumque miſtorum. paſſionuꝫ autem nulla ſeparabilis.**

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ **Dicunt tamen circa hoc non bene ⁊ omnia interdum ſimul eſſe profitentes, ⁊ miſta eſſe, non enim quodlibet cuilibet miſcibile eſt, ſed eſſe oportet miſcibilium vtrumqꝫ ſeparabile. paſſionum autem nulla ſeparatur.**

Com̃. 202 ¶ Ex his increpat Anaxagorã, ꝙ omnia ſimul fuiſſe interdum, ⁊ miſta, ⁊ non excepit accidẽtia, nec affectus, ⁊ errauit, nã omne miſcibile eſt ſeparabile. paſſiones non ſunt ſeparabiles. igit̃ nõ miſcibiles. ⁊ ſic omnia ſimul fuiſſe, ⁊ miſta, eſt falſum, ſaltem de affectionibus.

P Recognes ¶ Colligit Philoponus, ꝙ ad hoc vt aliqua miſceãtur, nõ debent vtraqꝫ ſaluari neqꝫ eẽ inſepabilia, ſed per ſe ſubſiſtere poſſe. ⁊ ob hanc rẽ neqꝫ qualitas cũ ſubto miſcet̃, qualitas eni nõ ſeparabilis eſt, neqꝫ forma cũ materia neutrũ eni ſeparabile eſt. Ex quibus haberi põt qbꝰ ineſt miſtio. ſ. ꝙ opus ſit, vt ipſa poſſint ꝑ ſe ſubſiſtere.

Ant. c. 203 ¶ **Qm̃ aũt ſunt entiũ hęc quideꝫ potentia, hęc autem actu, contingit miſta eſſe aliqualiter ⁊ non eſſe, actu quidem exiſtente alio generato ex ipſis, potentia autem quid vtriuſqꝫ eorum quę erant anteq̃ꝫ miſcerentur, ⁊ non perdita. hoc autem ſermo quęſiuit prius.**

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ **Quoniam autem eorum quę ſunt, hęc quidẽ ſunt potentia. illa vero actu: contingit miſta,**

Q **modo quodam eſſe, ⁊ modo alio non eſſe. actu quidem eſt quod ex his generatur alteꝝ. Potentia vero ſunt miſcibilia vtraqꝫ ad id quod pręhabebant anteq̃ꝫ miſcerentur vel fruſtillarentur, quęrebat enim hoc ſermo prior.**

Com̃. 203 ¶ Ex his ſoluit ad q̃õnẽ. petebamus eni qualia miſta ſũt, ⁊ qualia miſcibilia, declaratũ eſt eni ꝙ miſta nõ ſũt corrupta per dr̃iaꝫ. vꝫ. iter gñationẽ, ⁊ miſturã, nec ſaluata actu penitus, ꝑ dr̃iaꝫ inter miſturã ⁊ alterationeꝫ ⁊ auctionẽ. igit̃ miſta ſunt poꝰ, ⁊ miſtũ actu. miſtuꝫ qdem eſt actu, qꝛ ex miſtis gñatur, oẽ eni gentiũ actu eſt. miſta ſũt poꝰ, qꝛ poſſunt effici ⁊ deduci ad illud qđ p̃habebant, ⁊ ſic miſta ſunt in diſpõne media, ⁊ ſic pꝫ qualia ſint miſta vel miſcibilia ipſa, ⁊ ſic tollit̃ q̃ſtio mota prius. vꝫ. quę ⁊ qualia ſunt miſcibilia ⁊ miſta. ¶ Animaduerte ꝙ textꝰ grecus ſi de verbo ad verbum interp̃taretur, nõ eẽt in-

A telligibilis, ego vero ad ſenſum ſic tranſtuli, non quideꝫ mutando verbum, ſed orationem. ſi vero capis ipſum inepte, quęre tranſlationes veteres.

recognes. ¶ Soluit nũc. q. ⁊ vult, ꝙ miſcibilia in miſto maneant in potentia, nõ autẽ actu, veꝝ ꝑ potẽtiã nõ eſt intelligendũ (vt Philoponus inqt) ⁊ poſterius dicetur aptitudinẽ, q̃uo in igne potẽtia ẽ aer, nec habitũ, ſicut dormiẽs eſt potẽtia geometra, ſed qm̃ non ſincere in miſto ſunt, ⁊ hoc pacto aqua ⁊ vinũ miſcẽtur in tẽperamẽto. Utrũqꝫ enim in tẽperamẽto caſtigate agit, ita qdẽ vtraqꝫ potẽtia ſaluantur, actu vero neutrum nam quod perfectuꝫ eſt, potentia quidẽ eſt vtrũqꝫ eorum ex quibus miſtum eſt, actu vero neutrum, quare ſolutum eſt dubium ſcilicet ꝙ partim quidem ſaluata ſint, ea quę miſta, ſint

B partim vero minime.

anti. c. 204 ¶ **Videntur autẽ quę miſcentur prius, ⁊ ex ſeparatis conuenientia, ⁊ poſſ a ſeparari rurſus. Neqꝫ manẽt igit̃ actu, vt corpus ⁊ albũ, neqꝫ corrũpunt̃, neqꝫ alteꝝ, neqꝫ ambo. ſaluat̃ eniꝫ potẽtia eorũ. Jdeo hęc qdẽ relinquant̃.**

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ **Vident̃ autẽ miſta ex ſeparatis prius coire, ⁊ ſeparari rurſus poſſibilia. igit̃ nec actu remanẽt, veluti corpus ⁊ albũ nec corrũpuntur alteruꝫ vel ambo. remanet enim ipſorũ potentia. ideo hęc quidem remanent.**

Com̃. 204 ¶ Nũc quaſi ad formã q̃õnis reſpõdet. Arguebatur eniꝫ ſi miſcibilia ſint, vel entia, vel non entia. Rñdet dicens. Qꝛ miſta ſunt actu ⁊ poꝰ. ſunt quideꝫ actu, qꝛ aliquantulum eſſe habẽt in miſto ipſo. potẽtia vo, pro quãto virtus eorũ ſaluatur in miſtura, ⁊ quę dicit patent.

¶ Exponit quaſi ſolõnẽ datã (vt Philoponus innuit) ⁊ dicit. Vident̃ aũt quę miſcent̃ ⁊ ex prius ſeparatis cõuenientia, ⁊ poſſibilia ſepari rurſus. q. d. his miſtio ineſt, q̃

C quidẽ ⁊ ipſa ꝑ ſeipſa p̃exiſtebãt, ⁊ poſt miſtionẽ ẽt ſeparari ſunt apta ꝑ nãm. Exponit aũt Philoponus hęc dupliciter. Uno modo, ꝙ miſta ſint, nõ quę oĩo ac perfectam in miſtura formã perdãt, ſed ſolũmodo ſinceram, quã perfecte integrã rurſus ac propriaꝫ aſſumere poſſunt, vt de miſtura vni ⁊ aquę, vbi aqua ⁊ vinũ ſolũ ſincerã formã ꝑdũt, nõ tñ oĩo, qm̃ iterũ poſſunt illã aſſumere, vt ſolet fieri diuiſio ꝑ quẽdã modũ artificialẽ. Et ſm̃ hanc expõnẽ Philoponus velle videt̃, ꝙ elementa remaneant in eſſe remiſſo, nõ ſimplr̃ corrupto, qm̃ rurſus poſſunt fieri perfecta, ⁊ intenſa, vt eſt opinio Auer. Aliter velle videtur, ꝙ miſta ſint illa, quę prius fuerũt ſeparata, ⁊ poſtea poſſunt ſepari non ꝙ ipſa poſſint ꝑfici, qm̃ ſunt actu corrupta, ſed qm̃ ſunt apta nata ſepari

D quãtũ eſt ex ſe, ⁊ ſic velle videtur ꝙ elẽnta nõ manẽt in eſſe remiſſo in miſto, ſed ſolum in aptitudine, qm̃ ex miſto ſunt apta fieri elemẽta. Jdeo cõcludit Ariſt. neqꝫ manent igitur actu vt corpus ⁊ albũ, neqꝫ corrũpunt̃, neqꝫ alteꝝ, neqꝫ ambo, ⁊ ſic differt ab alteratiõe, ⁊ a gñatione. Saluat̃ eni potẽtia eoꝝ in miſto vel qm̃ in miſto nõ ſunt ſincere ⁊ ſꝫ eẽ ꝑfectũ, vt p̃ma expõ Philoponi dic̃, vel qm̃ ex miſto fieri poſſunt elementa vt ſecũda expoſitio intelligit, ideo (vt inqt) hęc quidem relinquantur, quę de dubitatione mota ſunt.

anti. c. 205. ¶ **Cõtinuam autẽ his q̃ſtionem diuidendum, vtrũ ne miſtio ad ſenſum aliqd ſit, vt quando ita in parua diuidũtur q̃ miſcent̃, ⁊ ponuntur hoc modo adinuicem, vt nõ manifeſtuꝫ vnũquodqꝫ ſit ſenſui, tunc miſta ſunt.**

E Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ ¶ **Sed his annexa dubitatio pertractãda eſt, vtrũ miſtura ſit aliquid ad ſenſum: Quando enim miſcibilia ita in minima frãgunt̃ ⁊ iuxta ſe ponuntur mõ tali, vt ſingulum ſeorſuꝫ eſſe ſenſu non diſcernatur, tunc miſcentur.**

Com̃. 205. ¶ Juxta q̃õnẽ p̃ncipalẽ ſolutã, petit vtrũ miſtura ſit aliquid hoc eſt vnio ad ſenſum: verbũ illud annexa, grece eſt ſyneches, latine ꝯtinua, ſed ad ſenſuꝫ tranſtuli. vbũ illud ꝯtractãda, grece ẽ diereteon, hoc eſt dicẽdũ clariꝰ tractanda. Arguit ad ꝑtẽ affirmatiuã, ⁊ ſumit quaſi vim maioris. d. Qñ enim miſcibilia ita in minima, vel parua (magis iuxta grecũ) frangunt̃, ⁊ ita iuſta ſe ponunt̃, mõ vꝫ. tali, vt vnũqđ qꝫ. ſubaudi ſeorſum eẽ ſenſu nõ diſcernat̃, tũc miſcent̃. adde minorẽ, ſed in vnione minimoruꝫ ad ſenſuꝫ eſt eiuſmodi. igit̃ miſtura ẽ vnio ad ſenſuꝫ, verbũ illud grece delon, latine feci diſcernat̃, vt clariꝰ eẽt.

F Recognes ¶ Mouet nunc dubitationẽ annexã his (vt Philoponꝰ exponit) qd nã ſit miſtio, ſunt enim duo modi miſtionis, p̃mus ꝙ miſtio ſit ꝑticularũ minimarũ vnio ad tantã ꝑuitatẽ reductarũ, vt nõ diſcernat̃ aliud ab alio, vt cũ farina tritici cũ farina ordei miſcet̃. Aliꝰ modus eſt, ꝙ miſtio ſit eoꝝ adinuicẽ taliter vnitoꝝ, vt qđcũqꝫ vnius tãgat qđcũqꝫ alterius, vt lateres in theatro. q. d. ſcđs modus ẽ, nõ quãdo multa ſimul ordea tãgũt multa tritici, ſed qñ ita miſcent̃, ꝙ vnũqđqꝫ tangit vnũqđqꝫ, vt in lateres in theatro. vñ dicit. Cõtinuã aũt his q̃õnẽ diuidẽduꝫ, hoc eſt determinãdũ, vel dixit diuidẽdũ (vt Philoponus inqt) ꝙ q̃ ſi ꝑ diuiſionẽ dubitãda ſit. nã q̃rit quid ſit miſtio, ⁊ deducit ſermonẽ ꝑ diuiſionẽ. vtrũ ne miſtio ad ſenſum aliqd ſit, vt quando ita in parua diuidunt̃, q̃ miſcẽtur ⁊ ponuntur hoc mõ adinuicẽ, vt nõ manifeſtũ ſit ſenſui vnũquodqꝫ, tũc ſint miſta. Eſt ergo primus modus, vtrũ miſtio ſit vnio corporum paruorum, quorum nullum per ſe ſenſum diſcernere poteſt. G

anti. c. 206 ¶ **Aut non eſt, ſed eſt vt quęcũqꝫ ſecus q̃ꝫcũqꝫ ſit particulaꝫ miſtoꝝ: Dicit̃ igit̃ illo mõ, vbi gratia ordeũ miſtum eſſe frumento, quando qđcũqꝫ ſecus quodcunqꝫ ponetur.**

Dilucidaꝰ te. c. eiuſdẽ ¶ **Aut non, ſed eſt quãdo q̃libet pars eorũ quę miſcentur, eſt iuxta quamlibet. dicitur quideꝫ igitur illđ, hoc eſt ordeũ miſceri tritico quoties quodlibet iuxta quodlibet ponitur.**

Com̃. 206. ¶ Reſpõdet ad dubitationẽ per poſitionẽ alioruꝫ, quod notat illa particula, aut quę eſt nota ſolõnis nõ certe (⁊ inquit) Aut non, hoc eſt miſtura nõ eſt oĩum paruorũ ad ſenſum, ſed tum eſt miſtura, quãdo q̃libet pars eoruꝫ q̃ miſcentur eſt iuſta quãlibet, hoc eſt quando quodlibet vnius tãgit quodlibet alterius. ꝑpter quod infert. dici-

H tur quidem igitur illud, hoc eſt ordeum miſceri tritico, quoties quodlibꝫ iuxta quodlibet ponit̃, ⁊ ſic nõ ſufficit vt tñ ſenſu nõ diſcernatur vnũquodqꝫ, imo oportet vt quodlibet vnius ſit cum quodlibet alterius.

Recognes ¶ Hic tangit 2m modum, quo qꝛ põt dicere eſſe miſtionem, ꝙ ſit vnio multorũ ſic ſe habẽtium, qđ vnũquodqꝫ tangat, vel iuſta ponat̃ alteri, ſiue illa ſint minima inſenſibilia, vel ſenſibilia (⁊ inqt) Aut non eſt miſtio illo mõ, ſed eſt, vt quęcũqꝫ ſecus quãcũqꝫ ſit particulã miſtoruꝫ, ita. ſ. vt taliter vniantur, ꝙ vnũquodqꝫ ponat̃ iuſta alteruꝫ, ſiue ſint parua, ſiue magna. Tũc ponit exẽpla ⁊ inquit. dicitur igit̃ illo mõ. vbi gr̃a ordeuꝫ miſtuꝫ frumento, quando quodcũqꝫ granum ordei tangit quodcunqꝫ granum frumenti. Et lꝫ Philoponus velit hoc exẽpluꝫ

I eſſe primi modi, mihi videtur, ꝙ ſit ſecũdi modi.

Ant.c.207. ¶Si aũt eſt oẽ corpus diuiſibile, ſiquidẽ ⁊ eſt corpus corpori miſcibile, homœomeram quãcunqꝫ vtiqꝫ oportebit partem fieri ſecus quãcunqꝫ. Quĩ autẽ nõ eſt in minima diuidi, nec cõpoſitio idē quod ⁊ miſtio, ſed aliud, manifeſtum eſt ꝙ neqꝫ ſm parua ſaluata oportet que miſcentur dicere miſta eſſe. compoſitio.n. erit, ⁊ non craſis nec miſtio.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶Si vero corpus oẽ diuiſibile eſt, ſiquidem eſt ⁊ ſimilare corpus corpori miſcibile, partem vtiqꝫ vnãquãqꝫ iuſta vnãquãqꝫ fieri oportebit, qm̃ aũt nõ eſt in minima diuiſibile, ⁊ neqꝫ miſtura idem eſt quod cõpoſitio ſed aliud ꝑſpicuum erit ꝙ nec ſm parua ſaluata oportet

K dicere miſcibilia miſceri, eſſet enim cõpoſitio ⁊ nõ contemperatio, neqꝫ miſtio.

Com.207. ¶Soluit ad dubitationẽ ſm poſitionẽ alioꝝ, nũc ſoluit ad illã ſm ꝓpriã poſitionẽ. ⁊ ꝯcl'o textus hec eſt. ſꝫ pua ſaluata nõ eſt miſtura, q̃ eſt p̃ma ſuppoſitio, ⁊ arguit hypothetice ſic. ſi corpora ſunt diuiſibilia in minima, miſtura eſt ſm parua ſaluata, deſtruit añs, ſꝫ corpora nõ ſunt diuiſibilia in minima, igiť miſtura nõ eſt ſm pua ſaluata (inqt) Si vero corpus oẽ diuiſibile eſt. ſubaudi in minima, ſiqdẽ eſt ⁊ ſimilare corpus corpori miſcibile, partē vtiqꝫ vnãquãqꝫ iuſta vnãquãqꝫ fieri oportebit. i. miſtura erit ſm pua ſaluata, ⁊ q2 qs poſſet dicere corpus eſſe diuiſibile in minima, nõ aũt miſcibile niſi cũ corpore alterius ſpẽi, vt rõnẽ faceret vl'em, adijcit, ſiqdẽ eſt ⁊ ſimi

L lare corpus corpori miſcibile. Tũc deſtruit añs. d. Qm̃ aũt nõ eſt in minima diuiſibile, ⁊ neqꝫ miſtura idem eſt qđ cõpoſitio, iſert opp^m ꝯñtis. d. perſpicuũ erit ꝙ nec ſꝫ parua ſaluata opꝫ dicere miſcibilia miſceri. cuius rõnẽ ſubſcribit. d. eẽt eni cõpoſitio, ⁊ nõ cõtẽperatio neqꝫ miſtura, hec eſt prima ſuppõ. Verbũ craſis apud ineptos

Craſis qd. eſt cõplexio, trãſtuli tñ cõtẽperatio. ¶Sꝫ circa hãc rõnem eſt dubitatio de forma, q2 ab oppoſito añtis nõ inferť oppoſitũ ꝯñtis, vt dĩ 2° topicoꝝ. Scđo ð mã, quia videť ꝙ oẽ corpus ſit diuiſibile in minima, qm̃ cõpetit corpori, vt nãle eſt, ⁊ ſic videť minor falſa, q̃ fuit oppo^m añtis. Dici põt (vt ex verbis Auer. colligi põt) ꝙ duplex eſt miſtura. ſ. quãtitatiua ⁊ q̃litatiua, miſtura quantitatiua eſt vnio corporũ minimoꝝ, ⁊ ſaluatorũ. at miſtura q̃litatiua eſt miſtura reꝝ alterataꝝ, vt dicemus. vult igitur Auer, ꝙ Ariſto. velit ꝙ cõpoſitio minimoꝝ nõ ſit miſtura ꝓprie ⁊ qualitatiue, ſed large. ¶Tũc ad dubitatiões dicerẽ, vt colligiť. 7. phyſico. cõ. 6. ꝙ in terminis cõuer-

M tibilib⁹ argui põt deſtructiue, ⁊ ꝯſtructiue, ꝑ ꝯñtiã in ipo 2° topicoꝝ. mõ iſti termini cõuertunť. vꝫ eẽ diuiſibile in parua, ⁊ eẽ miſcibile paruis ſaluatis. ¶Et ſic pꝫ ad p̃^m. ¶Ad 2^m dicẽdũ, ꝙ omne corpus phyſicum ſua natura eſt diuiſibile in minima, nõ tñ oportet vt in miſtura ſemper diuidatur, ⁊ hoc Ariſtoteles intelligit.

recogñes. ¶Scđm Philoponũ hic Ariſto, redarguit hos miſtiõis modos, ⁊ accipit duo ꝓloquia, quorũ primum eſt, ꝙ oẽ corpus eſt diuiſibile in infinitũ. Scđm vo, ꝙ miſtio eſt aliud a cõpoſitione. p̃mum ꝓloquiũ accepit, vt demonſtratum in phyſicis, 2^m vo ſumit, vt per ſe notũ, ⁊ de cõi hoium cõſenſu. His g̃ ſtantib⁹ redarguit illos miſtionis modos, p̃mo, ꝓbando ꝙ nõ ſit miſtio appõne minimoꝝ vel quorũcũqꝫ corpoꝝ inuicẽ, ⁊ vtiť ſyll'is hypotheticis. primus ſyll's eſt, ſi aũt oẽ corpus eſt cõtinuũ ⁊ diuiſibile in infinitũ, hoc fuit ꝓloquiũ, ⁊ ſi eſt corpus corpori miſcibile, vt primus ⁊ ſcđs modus miſtiõis dicit, homœomeram quãcũqꝫ partẽ vtiqꝫ oportebit fieri ſecus quãcũqꝫ, hoc eſt ois pars oi pti homœomera fieť, qđ eſt abſurdũ, nõ eni cum corpus corpori miſcetur põt ois pars oi parti fieri homœomera, niſi penetratio fieret. ¶Preterea. Dato ꝙ nõ fieret penetratio, adhuc nõ q̃libet pars miſti eẽt miſta, qm̃ nõ corpus qđ miſceť, erit miſtum. Scđs ſyll's ẽ, qm̃ aũt nõ eſt in minima diuidi, ſꝫ oẽ corpus eſt diuiſibile in infinitũ, vt p̃mũ ꝓloquiũ dicit, nec cõpoſitio eſt idẽ qđ miſtio, vt 2^m ꝓloquiũ dicit. Manifeſtum eſt ꝙ neqꝫ ſꝫ parua ſaluata (vt dicit p̃mus modus) oportet q̃ miſcenť, dicere miſta eſſe, qm̃ (vt inqt) compoſitio atqꝫ iuſtapoſitio erit, ⁊ non craſis, nec miſtio.

N

Ant.c.208. ¶Neqꝫ habebit eandem rõnem cũ toto pars.

O Dicimus autẽ ſiquidem opꝫ miſtũ eſt aliqd, miſtum homœomerum eſſe. ⁊ quemadmoduꝫ aque pars, aqua, ita ⁊ temperati,

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶Neqꝫ pars ſm rõnẽ eãdeꝫ ſe habebit toti, dicimus autem. ſiquidem miſtionem oportet eẽ aliquid, miſcibile ſimilare eſſe, ⁊ veluti pars aque aqua eſt ſic contemperati.

Com.208. ¶Scđo arguit ad eandẽ ſuppõnẽ ſic. Si miſtio eſt compoſitio ſm minima ſaluata oino, tũc totũ ⁊ ps nõ eſſent eiuſdẽ rõnis in miſtura. ꝓbať, q2 minimũ eſt corpus aliquãtum, ⁊ tãgit ſuũ cõpar nõ per qđlibꝫ ſui. igiť ſm partē, quare pars eius miſcibilis eſt ⁊ nõ totũ. igiť ratione differũt pars ⁊ totũ, ⁊ q̃ dicit, patẽt. ¶Aiaduertendũ ꝙ minimũ nãle eſt qđdã totuꝫ quãtitatiuũ, cũ ſit quantũ, ⁊ per ꝯñs hꝫ ptes, certũ eſt ꝙ qñ cũ alijs miſceť minimis, nõ tangiť ab illis ſm ſe, ⁊ qđlibet ſui, quia tũc eſſet pene

P tratio corpoꝝ, q̃re eius pars eſt miſcibilis, ⁊ totũ nõ. ⁊ ſic totũ erit alterius rõnis a ptib⁹. ¶Aiaduerte 2° ꝙ ſi totũ minimũ ſit toti minimo miſcibile. adhuc totũ eẽt alterũ a partib⁹, nã totũ qđ ſecabať in minima erit alterius rõnis a minimis, cũ minima ſint miſcibilia, ⁊ totũ non.

recogñes. ¶Preterea argumẽtať 3° ſyll'o hypothetico (⁊ inqt) Si ſubaudi miſtio eſt minimorũ corpoꝝ, neqꝫ habebit eandeꝫ rõnẽ cũ toto pars, hoc eſt ſequeť ꝙ nõ q̃libet ps miſti erit miſta. tũc deſtruit ꝯñs, ⁊ dicit. Dicimus auteꝫ ſiqdem oportet miſtũ eſſe aliquid, miſtũ homœomerũ eſſe, hoc eſt, ꝙ queãdmodum pars aque eſt aqua, ita ps temperarati ac miſti eſt temperata ac miſta. Cõſequẽtiã autem ꝓbat Philoponus, quoniam minimuꝫ vnũquodqꝫ eſt miſti pars, ⁊ tamen non eſt miſtum.

anti.c.209. ¶Si autẽ ſm parua cõpoſitio eẽt miſtio, nihil ꝯtingere hoꝝ, ſed ſolũ quidẽ miſta ad ſenſuꝫ.

Q ⁊ idẽ, huic q̃dẽ miſtuꝫ. ſi nõ videt quis acute. Lynceo autem non miſtum videbitur.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶Si aũt ſm parua cõpoſitio eſt miſtura, nihil horum cõtingere, ſed tantuꝫ ad ſenſum miſta eſſe, ⁊ idem. hinc quidem eſſe miſtũ, ſi nõ acute videt. Lynci vero nõ miſtum.

Com.209. ¶Tertio arguit. ſi miſtura eſſet cõpoſitio minimoꝝ ſaluatoꝝ, tũc miſtura eẽt ad ſenſum, ⁊ ſi ad ſenſuꝫ tunc ſimpliciter nihil eẽt miſtũ, at in reſpectu, vt reſpectu infirme viſionis miſtũ, reſpectu Lyncis nõ miſtũ. vba patẽt.

recogñes. ¶In cõmẽtarijs hic ſignať tertia rõ, ſiue quarta. verum ſꝫ Philoponũ, hic remoueť quaſi dubitatio, qm̃ poſſet dici, ꝙ miſtũ nõ eſt homœomerum, ⁊ ſic nõ opꝫ ꝙ q̃libet pars

A pars miſti ſit miſtia. Cõtra obijcit, quoniam ſi totum miſtum non eſt homœomerum, tunc miſtio eẽt apparens, ⁊ nõ exiſtens, ⁊ ſic Lynceo non erit miſtio.

Anti.c.210 ¶Neqꝫ diuiſione, vt quecũqꝫ pars ſecus quãcũqꝫ ſit. impoſſibile enim, ita diuidi. Aut igiť non erit miſtio. aut dicendum hoc, quomodo contingit fieri, rurſus.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶Neqꝫ diuiſione ſic vt q̃libet ps quãlꝫ iuxta ſit. nã eſt ĩpoſ'e ſic diuidere. igitur aut nõ ẽ miſtura, aut dđm rurſus qũo ꝯtingat fieri illud.

Com.210. ¶Quarto arguit. nihil põt diuidi, ſic vt qđlꝫ vnius ꝯtangat qđlꝫ alteri⁹ igiť miſtura nõ eſt aggregatio minimoꝝ ſaluatorũ. añs pꝫ. q2 tũc eẽt penetratio, h̃ eni ẽ penetratio qñ qđlꝫ vnius eſt iuxta qđlꝫ alterius. ꝯñtia pꝫ. nã aliter miſtura eſſet iuxtapoſitio. ⁊ nõ ꝑfecta vnio, ⁊ ſic pꝫ hec ſuppõ. vꝫ. ꝙ miſtura nõ eſt vnio minimoruꝫ ſaluatorũ, ex hac ſuppõne ꝓcedit ad verã ſolutionẽ dubõnis,

B ⁊ p̃mo repetit vim dubõnis. d. Igiť aut non eſt miſtura, aut dicendum rurſus quo modo cõtingat fieri illud.

recogñes. ¶Poſtq̃ꝫ probauit ꝙ miſtio non fit appoſitione, nũc ꝓbat ꝙ nõ ſit diuiſione (⁊ iquit) Neqꝫ miſtio fieri põt diuiſione, h̃ pacto. ſ. vt qđcũqꝫ miſtorũ ſit iuxta qđcũqꝫ, qm̃ hoc fieri nõ põt, niſi miſcibilia ſint diuiſa ad minima, mõ hoc eſt impoſſibile corpora ita diuidi, cum ſint in infinitum diuiſibilia. Hec Philoponus.

Anti.c.211 ¶Sũt itaqꝫ (vt diximus) entiũ hec q̃dem factiua, hec aũt ab his paſſiua. Hec igiť cõuertunť quoꝝ eadẽ materia eſt, ⁊ factiua adinuiceꝫ ⁊ paſſiua abinuicẽ. hec aũt faciũt, ĩpaſſibilia exiſtẽtia, quoꝝ nõ eſt eadẽ materia. Hoꝝ

C igiť, nõ ẽ miſtio. Ideo neqꝫ medicinalis facit ſanitatẽ, neqꝫ ſanitas miſta corporibus.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ. ¶Sunt itaqꝫ (vt dixim⁹) entiũ, hec q̃dem actiua. illa vo ab his paſſiua. ꝯuertunť q̃dẽ igitur ea, quorũcũqꝫ eadẽ eſt mã hoc eſt actiua ſunt inuicẽ, ⁊ ab alijs paſſiua. agunt aũt impaſſibilia exiſtentia ea, quorũcunqꝫ materia non eſt eadem. horuꝫ quidem igitur non eſt miſtura, propter quod cum medicinalis ſanitatẽ agat, ſanitas corporibus non miſta eſt.

Com.211. ¶Cepit ſoluere ſm põnẽ ꝓpriã, nũc exeqtur, ⁊ p̃ petit ꝙ miſtura nõ ẽ eoꝝ, q̃ nõ reciproce agũt ⁊ patiũť. Ad hãc petitionẽ declarandã ſumit ꝙ actiuorũ ⁊ paſſiuoꝝ q̃dã

D cõueniũt in mã, q̃dã differunt mã, tũc vult miſturã nõ eẽ eorũ, que in mã non cõicãt. ⁊ verba patent.

recogñes. ¶Reprobatis modis falſis de ipſa miſtione, nunc trãſit ad ꝓpriũ modũ. ⁊ ex cõmẽtarijs, q̃ dicit. clara, ſunt Philoponus tñ vult, vt Ariſt. dicat qđ ſit miſtio, ⁊ quoꝝ vba tñ vltima obſcura ſunt (cũ inqt) [Ideo neqꝫ medicinalis facit ſanitatẽ, neqꝫ ſanitas miſta corporibus] intelligit Philoponus, ideo neqꝫ ars medica facit ſanitatẽ in corporibus ſubaudi miſcẽdo ſe corporib⁹, qm̃ dato ꝙ faceret in corporibus ſanitatẽ, non ꝑꝑ hoc diceret miſta corporib⁹, qm̃ nõ cõtra patiť a corporibus, neqꝫ ſanitas eſt miſta corporibus. ſ. ſi faceret in corpore ſanitatẽ, qm̃ nõ ꝯpatitur. Aut fortaſſe verba corrupte, legunť ⁊ debent ſic legi, neqꝫ medicinalis faciens ſanitateꝫ eſt miſta ſanitati in corpibus, qđ mihi magis placet. Ex his vult hr̃e, ꝙ miſtio nõ eſt eorũ q̃ iuicẽ nõ faciũt ⁊ repatiuntur, quod eſt ~~p̃ncipia~~ ſuppoſitio in cõmẽtarijs.

E

Anti.c.212 ¶Factiuorũ ãt ⁊ paſſiuoꝝ q̃cunqꝫ ſunt facile diuiſibilia, multa q̃dem paucis ⁊ magna puis cõpoſita, nõ faciunt miſtionẽ, ſed augumẽtationem dominantis. tranſmutatur enim alteꝝ in dominans. Ideo gutta vini, decies mille amphoris aque non miſcenť. ſoluitur eniꝫ ſpecies ⁊ tranſmutatur in omnem aquam.

Dilucida° te.c.eiuſdẽ ¶Actiuorũ aũt, ⁊ paſſiuoꝝ q̃cũqꝫ facile diuidunť, multa q̃dẽ paucis ⁊ magna puis cõpoſita, miſturã non efficiunt, ſed p̃dominãtis incrementũ, ꝯuertiť eni alterũ in p̃dominãs vt vini ſtilla innumeris aq̃ amphoris nõ miſcetur.

F ſpecies eni euaneſcit totũqꝫ in aquã ꝯuertiť.

Com.212 ¶Scđo petit ꝙ nõ miſcenť, q̃ oino magnitudib⁹ ⁊ potẽtijs nõ ſunt ꝓportionata, declarat ꝑ ex^m, q2 ſtilla vini nõ miſcetur in multa aqua, ſꝫ in illã ꝯuertitur, q2 ſua forma euaneſcit, ⁊ mã ꝯuertiť in ſubſtãtiã, aque (inqt) Actiuorũ ãt ⁊ paſſiuoꝝ q̃cũqꝫ facile diuidunť. multa q̃dẽ paucis, h̃ ẽ plura corporeitate paucis corpeitate, ⁊ magna vtute puis virtute non miſcenť, cetera patent.

Recogñes ¶Scđꝫ Philoponũ hucuſqꝫ Ariſto. dixit qđ ſit miſtio, ⁊ quoꝝ, qm̃ eoꝝ q̃ ſunt eiuſdẽ mãe. Sꝫ qm̃ nõ oĩa, que ſunt eiuſdẽ mãe miſcenť, nõ eni lapis, ⁊ lignũ miſcibilia ſunt, ideo, vult declare, q̃ miſcibilia ſunt eoꝝ q̃ ſunt eiuſdem mãe. Et exponit eẽ q̃ facile diuiſibilia ſunt, h̃ eſt, q̃ bene terminabilia ſunt, bene autẽ terminabilia ſunt humida. ergo vult declarare, quo pacto humida ſint miſcibilia,

G ⁊ hec eſt expõ Philoponi, veꝝ in cõmẽtarijs poniť optima expõ, quã lege. At ſm Philoponũ Ariſto. vult humida eſſe miſcibilia, cum ſint ꝓportionata, ita vt alterum in alerum facere poſſit, ⁊ ecõtrario ab illo pati, taliter vt non cõuertatur in dominans.

Anti.c.213 ¶Qñ auteꝫ potentijs adequanť aliqualr, tunc tranſmutanť vtrũqꝫ in dñans ex ſuiipſius natura. nõ gñat aũt alterũ, ſed mediũ cõmune.

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ ¶Qñ aũt aliq̃ rõne coequanť, tunc trãſmutať q̃dẽ vtrũqꝫ ex ſua natura in mediũ ſꝫ p̃dñiuꝫ alterius neqꝫ alterũ efficitur ſed mediũ ⁊ cõe.

Com.213. ¶Petit 3° ꝙ miſcibilia ſint ſm potẽtias ꝓportionabilia. h̃ ẽ nec eqpotentia nec ſic ꝙ aliđ ex toto p̃dñeť, ſꝫ ꝓportiõe q̃dã coeq̃ta, ð q̃ dicem⁹. illđ vbũ i me^m ſꝫ p̃dñiũ alteri⁹, grece ẽ cra toun, latine p̃dñans, ſꝫ ſic nõ ſonat, ꝑꝑea illo mõ trãſtuli. ¶Ex his trib⁹ petitiõib⁹ pꝫ ſol'o q̃õnis annexe, vtrũ. vꝫ. miſtura ſit vnio ad ſenſuꝫ. pꝫ ꝙ nõ vnio

H q̃ꝫtitatiua, ſꝫ q̃litatiua, ꝯſurgẽs. ſ. ex actione ⁊ reactione, ⁊ fractione miſcibiliũ inuicẽ. Hec de q̃õne annexat.

Recogñes ¶Cepit decl'are miſtionẽ eẽ hũidoꝝ. ⁊ dixit, eẽ humidoꝝ nõ quorũcũqꝫ, qm̃ nõ eoꝝ, quoꝝ alterũ penitus alterum exupat, qm̃ ſic nõ miſtio, ſꝫ auctio vel corruptio eẽt, nũc addit, ꝙ ſit eoꝝ, quoꝝ alteꝝ ad alteꝝ eſt exceſſus, ſꝫ nõ q̃ illđ exupat, ſꝫ q̃ pñt ſil'ſtare in 3° medio ex vtriſqꝫ cõpoſito, ⁊ hec eſt Philoponi expoſitio. iõ cõcludit ꝙ manifeſtum ſit, quecũqꝫ facientium cõtrarietatem habent, hec . ſ. que humida ſunt, ⁊ alterum exuperat alterum nõ omnino, ſed aliquo modo ſunt miſcibilia, quoniam hec ſunt inuicem paſſiua. Quo vero ad verba attinet, dixit [aliqualiter] quoniam oportet vt alterum exuperat alteꝝ non omnino, ſed aliquo modo, vt dictum eſt. Ex hoc loco colligi videtur, ꝙ contraria nõ poſſunt eſſe equaliꝫ in miſto, ⁊ ſic nõ datur equale ad pondus.

Ant.c.214 ¶Manifeſtum eſt igiť ꝙ hec miſcibilia ſunt

I queçcunqꝫ facientium, contrarietatem habent. hęc enim ſunt abinuicem paſſiua.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Manifeſtum igiť eſt hęc eſſe miſcibilia, queçcũqꝫ eorum quę agunt contrarietatem habēt. nam hęc ſunt abinuicem paſſiua.

Com̄.214 ¶ Soluit in gn̄ali q̄ ſint miſcibilia, ⁊ queſtionē annexam vꝫ. an miſtura ſit ad ſenſũ, nunc in ſpeciali redit ad declarādũ quę ſint miſcibilia, ⁊ vult miſcibilia eſſe, q̄cũqꝫ ſunt cōtraria, ⁊ actiua ⁊ paſſiua. nā hęc ſunt paſſiua abinuicem, ⁊ ꝑ cōſequens miſcibilia.

Ant.c.215. ¶ Et parua autē ſecus parua poſita, miſcentur magis. facilius enim in ſeinuicem ⁊ citius tranſeunt. multũ autē, ⁊ a multo, tardius hoc operatur. Ideo ⁊ bene determinabilia diuiſibilium ⁊ paſſiuorum, miſcibilia ſunt. diuiduntur enim in parua hęc facilius. hoc enim erat bene determinabilis eſſe. verbi gratia. humida, miſcibilia maxime corporum. bene determinabile enim, maxime humidũ diuiſibiliũ, ſi non viſcoſum ſit. Hęc enim ampliorē vtiqꝫ ⁊ maiorē tumorem faciunt.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Parua autem ⁊ paruis iuxtapoſita miſcentur magis, facile enim ⁊ magis inuicem conuertuntur. multum autē a multo tardius agit illud. Ideo miſcibilia ea diuiſibilium ⁊ paſſiuorũ ſunt, quę bene terminabilia ſunt, quando quidem illa facilius in parua diuiduntur. Nam hęc eſt eius quod bene determinabile eſt, ratio. veluti corporum humida maxime miſcibilia ſunt, quia humidum eorum quę diuiſibilia ſunt, maxime bene terminabile eſt, niſi viſcoſum ſit. facerent enim hęc maiorem iam ⁊ ampliorem tumorem.

Com̄.215. ¶ Quę ſint bene ⁊ facile miſcibilia nũc declarat. d. Parua autem ⁊ paruis iuxtapoſita, miſcentur magis, cuius cauſam adijcit. Facile enim ⁊ magis inuicem conuertũtur. multum enim a multo tardius agit illud, hoc eſt tardius conuertitur, nec obſtat ꝙ ſimilis eſt proportio totius ad totũ, ⁊ paruis ad partem. nam non ſunt cętera paria, quando quidē pars melius parti applicatur, q̄ꝫ totum toti. ¶ Ex hoc in ſpeciali declarat ꝙ humidũ eſt maxime miſcibile, niſi ſit vnctuoſum, ſiue viſcoſum, vt nouus expoſitor declarat, ⁊ recte. nam ſic nō miſcereť, ſed ſupernataret maiorem faciens amplitudinē ⁊ hui⁹ ſyllogiſmus eſt bene termiabilia facilius miſcibilia, humida bene terminabilia, vt ſecũdo huius dicetur. igitur

M bene miſcibilia ſunt, accipit maiorē. d. Ideo miſcibilia ea diuiſibilium ⁊ paſſiuorum ſunt, q̄ bene terminabilia ſunt, hęc eſt maior, quā probat. d. Quando quidē ea facilius in parua diuiduntur, nam hęc eſt eius quod bene determinabile eſt ratio, ſiue eſſe ſiue definitio. bene enī terminabile ſecundo huius deſcribitur ꝙ ſit facile diuiſibile. hęc eſt maior, ⁊ eius declaratio. deide ſumit minorem ⁊ concluſionem. d. veluti corporum humida maxime miſcibilia ſunt, hęc eſt concluſio. deinde minorē addit. d. quia humidum eorum que diuibſibilia ſunt, maxime bene terminabile eſt, cętera patent. ⁊ ſic in generali quid ſit facile miſcibile accipiť, ⁊ in ſpeciali, ꝙ ſit humidũ. hęc latius in 2° declarabuntur.

¶ Cum declarauit, ꝙ miſtio nec ſm̄ appoſitionē nec ſm̄ diuiſionē in parua fit, nunc dicit q̄ꝫ licet nec appoſitio, nec diuiſio ſit miſtio, tamen ad miſtionem conferunt, ⁊ dicit. Et parua autem ſecus parua poſita, miſcētur magis, facilius enim in ſeinuicem ⁊ citius tranſeũt, hoc eſt, faciunt ⁊ contra patiuntur. Multum autem ⁊ a multo tardius hoc operatur. patet ergo ꝙ diuiſio in parua confert ad miſtionem. Ex hoc infert, ꝙ bene terminabilia de numero diuiſibilium ⁊ paſſiuorum dene ſupple, ⁊ facilius miſcibilia ſunt, quoniam in parua facilius diuiduntur, ⁊ ꝙ in parua facilius diuiduntur eo patet, quia hoc ſcilicet facilius in parua diuidi erat bene terminabilis eſſe ⁊ ratio, vt patebit ſecundo huius. Et ſic patet per genus, ꝙ bene miſcibilia ſunt bene terminabilia, ꝑ ſpeciem vero, ꝙ humida ſint maxime de numero corporum miſcibilia. cauſa autem, quoniam maxime humidum de numero diuiſibilium eſt maxime ⁊ bene determinabile, modo nō ſit viſcoſum, ⁊ nam viſcoſa humida ampliorem ⁊ maiorem tumorem faciunt, non autem facilem miſtionem. Viſcoſa intelligit glutinoſa, vt oleum, viſcum, picem liquidam, ⁊ quęcunqꝫ talia. Hęc enim ꝓpter glutinoſitatem difficulter diuiſibilia ſunt, difficulterqꝫ ſeparabilia, ⁊ dilabuntur cum ipſis, quę infunduntur, ⁊ non in profundum permeant, ⁊ ob id neqꝫ miſcentur, quo fit vt cum coeant, nullo pacto miſceantur, ſed ſolum molem ampliorem faciunt. ¶ Dubitat autem hic Philoponus, quoniam non videtur, ꝙ paruũ a paruo facilius patiatur, magnum vero a magno tardius, quoniam particulę ad particulam eadē proportio videtur, totius ad totum, ⁊ ſic diuiſio in parua nihil conferre videtur ad miſtionem. ¶ Pręterea. Potentia vnita fortior eſt ſeipſa diuiſa. ergo totum facilius in totum facit, ⁊ ab ipſo patitur, q̄ꝫ ſi vtrunqꝫ eſſet diuiſum. Videmus enim in grauibus, cum diuiduntur, eorũ grauitatem nō ſentiri proportionabiliter, vt in auro, quod ſi diuidatur in follicula vix particulę grauitas ſentitur. Philoponus reſpondet, ⁊ ſi recte percepi, quę ipſe dixit, velle videtur, ꝙ aliquod totum in parua diuiſũ cũ alio toto contrario etiā in parua diuiſo facilius miſceantur. Ea vero tota non diuiſa facilius faciant ac repatiantur ad corruptionem, ⁊ ſic tota in parua diuiſa facilius faciunt, ⁊ repatiuntur factione ⁊ repaſſione facientib⁹ ad miſtionem, in qua non quęritur alterius corruptio. eadem vero non diuiſa facilius faciunt ⁊ patiuntur factione, ⁊ repaſſione facientibus ad corruptionem alterius. Huius rei experientia eſt, nam ignis quo magis eſt vnitus calidior eſt, ⁊ ideo magnum lignũ in magna fornace proiectum confeſtim accenditur, non autem in minori flamma paruius lignum ſm̄ proportionem, id pati poterit. ergo duo tota cōtraria in parua diuiſa facilius faciũt, ⁊ repatiunť factiōe ⁊ repaſſiōe faciētib⁹ ad miſtionē. Eadē vero integra facilius faciũt, ⁊ patiunť factiōe, ⁊ paſſiōe faciētib⁹ ad corruptionē. Hęc ex Philopono.

N recognes.

O

Diſtinctio philoponi

P

Q

anti.c.216. ¶ Quando autem alterum ſolum paſſiuũ erit, aut vehemēter, hoc aũt valde parũ aut nihil amplius erit miſtũ ex ambobus, aut paruũ, qđ quidē cōtingit circa ſtānum ⁊ ęs. Quędā enim balbuciunt adinuicē ⁊ ancipitia ſunt.

Dilucida° te.c.eiuſdē ¶ Quādo aũt alterũ tm̄ ſit paſſiuũ, aut valde, alterũ autē parũ valde, aut nihil amplius eſt miſtũ ex ambobus, vel parũ, qđ quidē cōtingit circa ſtānũ ⁊ ęs. balbutiũtur enim quędam entium inuicem ⁊ confunduntur.

¶ Quę

A Com̄.216. ¶ Quę male miſcibilia ſint, declarat ⁊ vult ꝙ quę male proportionabilia ſunt in paſſione, vt ꝙ vnum paſſiuũ ſit omnino vel multũ, alterum vel nihil, vel paruũ, hęc male miſcētur, veluti circa ſtānũ, qđ eſt valde paſſiuũ, ⁊ ęs, qđ eſt parũ paſſiuũ. hoc declarat ꝑ ſil'e in orōne. nam oratio eſt miſtura literarũ, modo in tali miſtura aliquę lr̄ę prolatione excellũt alias, vt in balbutiēte, ⁊ ide fit mala literarum miſtura ⁊ confuſio.

Recognes ¶ In cōmentarijs optime hi duo textus exponunť, verũ debes ſcire, ꝙ ſtānũ male miſcetur ęri (vt Philoponus inquit) qm̄ ſtānum eſt aereum, atqꝫ plenum aere, ⁊ ideo ſtānum eſt paratum in mutationem aeris, ꝓpterea cũ calefit ab igne euaporat, ⁊ aereſcit, ⁊ ſic nō poteſt ęri miſceri, ⁊ ſolũ modo colorat ęs, quoniā non per totā eius ſubſtantiam concedit, ſed ſuperficiē colorat, ⁊ ideo non miſcentur leue ſed imperfecte, quędam enim entium q̄ miſcentur, balbutiunt adinuicem, ⁊ ancipicia ſunt, h̄ eſt

B male miſta ſunt, modo quo ſyllabę in balbutientib⁹. videntur enim aliqualiter, ⁊ miſta remiſſe, veluti in balbutientibus ſyllabę ea quę imperfecte miſcentur, dico remiſſe, quoniam alterum ſe habet, vt ſubiectum ſuſceptibile, alterum vt ſpecies, ⁊ forma. Quod in his contingit ſcꝫ ſtāno ⁊ ęre, nam ſtannum ſe habet vt paſſio ſine materia exiſtens, ęs vero vt ſubiectum, quoniam euaneſcit ſtānum, ⁊ aereſcit, ⁊ ideo ſolũ colorat ęs. Ex his vult habere balbe miſceri, quę ſic ſe habēt, vnde (vt Philoponus inquit) ex his, quę verbis accidunt, oſtendit idem rebus accidere.

Ant.c.217 ¶ Videntur enim aliqualiter ⁊ miſta remiſſe, ⁊ vt alterum quidem ſuſceptibile, alterũ autem ſpecies. quod in his contingit. Stannum enim

C vt paſſio aliqua exiſtens ſine materia ęris, pene euaneſcit, miſtum omne colorans ſolũ. Idē autem hoc, contingit ⁊ in alijs.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Videntur namqꝫ aliquantulum ⁊ debiliter miſta, ⁊ alterum quidem vt ſuſceptibile. alterum autem vt ſpecies, quod quidem ⁊ in his euenit. ſtannum enim vt paſſio quędam ęris ſine materia fere euaneſcit, ⁊ miſtum omnibus, tantum colorat, contingit vero hoc idem ⁊ in ceteris.

Com̄.217. ¶ Crederet forſitan aliqs ꝙ ſtānum ⁊ ęs, ⁊ ea quę ſic ſe habent, vt alterum ſumme paſſiuum ſit, alterũ ſumme impaſſiuum, nullatenus miſcerenť, ideo declarat ꝙ aliquantulum miſcentur, verum in miſtura ſtāni cum ęre alterum ſe habere vt forma, ſtānum. vꝫ. ęs autē vt ma

D teria ⁊ ſubiectũ ꝓpter qđ in eorum miſtura parũ ſtāni reſtat, imo ſolus color, ⁊ multum ęris ⁊ vt dicit in his, in cęteris etiam idem ſpectari poteſt.

Ant.c.218 ¶ Manifeſtum eſt igitur ex his quę dicta ſunt, ⁊ ꝙ eſt miſtio, ⁊ quid eſt, ⁊ quare eſt, ⁊ quę miſcibilia entium. quoniam ſunt quędam talia, qualia ſunt abinuicem paſſibilia, ⁊ bene determinabilia, ⁊ bene diuiſibilia. Hęc enim, neque corrupta eſſe neceſſarium eſt quādo miſta, neque adhuc ſimpliciter eadem eſſe quę prius, neqꝫ compoſitionem eſſe miſtionem eorũ, neqꝫ ad ſenſum. Sed miſcibile quidem eſt, quando bene determinabile exiſtens paſſiuum fuerit ⁊ factiuum, ⁊ tali miſcibile. ad homonymum enim, miſcibile. Miſtio autem eſt miſcibilium alteratorum vnio.

E

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Perſpicuum igitur ex his quę dicta ſunt: ⁊ quid eſt miſtio, ⁊ ꝙ ſit, ⁊ ꝓpter quid eſt, ⁊ eorum quę ſunt, qualia miſcibilia ſint, quoniam ſunt res quales quędam eiuſmodi, quę inuicē aptę ſunt pati, beneqꝫ determinabiles, facileqꝫ diuiſibiles, quas neqꝫ corrumpi eſt neceſſe dũ miſcentur, neqꝫ eaſdem ſimpliciter adhuc eſſe quę pręerant. itemqꝫ nec miſturam eſſe compoſitionem earum, neqꝫ ad ſenſum. erit itaqꝫ miſcibile quidem dum bene terminabile exiſtēs, paſſiuum fuerit ac actiuũ, ⁊ miſcibile tali. hoc eſt ad ſimilare miſcibile. miſtura vero vnio ē eorum quę alterata ſunt.

F Com̄.218. ¶ Tria epilogat, p̄m circa miſturā abſolute. d. Perſpicuũ igiť ex his q̄ dicta ſũt, ⁊ qd ē miſtura, ⁊ ꝙ ſit miſtura, ⁊ ꝓꝑ qd ē miſtura, h̄ quo ad miſturā in ſe. Epilogat 2° circa miſcibile. d. ⁊ pꝫ ēt ꝙ eorũ q̄ ſũt, q̄lia miſcibilia ſũt, qm̄ ſũt res q̄les q̄dā eiuſmodi, vt calidę frigidę, ⁊ id gen⁹, q̄ iuicē aptę ſũt pati, beneqꝫ terminabiles, facileqꝫ diuiſibiles, q̄s neqꝫ corrũpi eſt nece dũ miſcenť, neqꝫ eſt nece adhuc ſimpl'r eē, q̄ ꝑerāt. h̄ q̄ ad miſta ipa. epilogat 3° q̄ ad miſturā in rc°. d. itēqꝫ nec ē. nece miſturā eē earũ rerũ q̄liũ cōpōnē, neqꝫ ē nece miſceri ad ſenſũ. h̄ q̄ ad miſturā in reſpectu. Tũc ꝯcludit finē libri. d. erit itaqꝫ miſcibile qdē, dũ bñ termiabile exñs, paſſiuũ fuerit ac actiuũ ⁊ miſcibile tali q̄le ipꝫ eſt, h̄ eſt miſcibile ad ſimilare, non ſimpl'r, ſꝫ ī gn̄e. miſtura vero vnio eorũ q̄ alterata fuerunt. Hęc eſt lib. p̄mi ꝯ. ¶ Ex his pꝫ ꝙ tm̄ el'nta ſunt miſcibi-

G lia ſm̄ oēs ꝯditiōes Ariſ. ⁊ ſi q̄ miſcibilia erũt, opꝫ eē vl' el'nta, vel ī v'tute el'ntorũ miſceri. ¶ Auer. narrat hic poſitionē Auic. quā ſectari vꝫ, qa illā nō refellit (⁊ ingt) Et Auic. in ſmōe ſuo ſuꝑ capm in ſmōe Ariſt. voluit dicē ꝙ mod⁹ Ariſ. eſt ꝙ miſcibilia ſũt in potētia ī miſto, ⁊ illa eē in ſuis eēntijs, q̄s hñt ſeꝑata, ⁊ ſic voluit Auicē. ꝙ el'nta remanēt eēntial'r in miſto ⁊ ſm̄ formas ac eorũ eēntias, q̄s. vꝫ. hñt in ꝓprijs ſphęris. Sꝫ ꝯ. qa Ariſt. dixit, miſta eē ī miſto ī potētia ⁊ nō ī actu. Rñdet ⁊ dic̄ p̄, ꝙ eēntia ē potētia, q̄ el'ntũ pōt multa. Dic̄ 2° ꝙ h̄ eēntia q̄ ē po°, ē cā in reb⁹ tā ſimplicib⁹ q̄ꝫ miſtis caliditatꝫ, ⁊ frigiditatis q̄litates eni p̄e ſequunť formas, ſꝫ q̄litatũ paſſiuarũ, vt ſiccitatꝫ ⁊ hũiditatꝫ cā eſt mā, qa a mā eſt pati, ſed de hoc al's. Sꝫ ꝯ h̄ adhuc obycies, qa po° dr̄ de po° paſſiua, ⁊ nō de forma. Rñdet ⁊ alteri⁹ modi, q̄ analogice dr̄ po°, q̄ eſt ꝓparās h̄ eſt paſſiua, qua aliqđ reddiť habile ad recipiēdũ motũ, ⁊ trāſmutationē. h̄ ē potētia dr̄ ęquoce đ potētia paſſiua ⁊ de forma. ⁊ ſic ñ male eſſētia ⁊ forma el'nti vocať potentia. Adhuc contra, quia ſi elementa eſſēt ī miſto ſm̄ eſſentias, igitur nō differt eſſe elementi in miſto. ab eſſe eius in ſphęra propria. Reſpondet. ⁊ iſta eſſentia ſaluatur in miſtione ⁊ franguntur ſiue remittunť accidentia. ⁊ ſic differt elemētum in miſto, ⁊ a ſe in ſphęra, quoniā in ſphęra habet eſſe cōpletum ⁊ perfectũ ac intenſum in eſſentia ⁊ qualitatibus. at in miſto habet eē perfectum in eſſentia, non autem in qualitatibus. nā q̄litates eius in miſto remittuntur. Deinde declarat quid eſt eēntia elemēti, ⁊ vult ꝙ eſſentia el'nti ſit forma ſubalis eius carens noie ꝓprio, dicit. In aqua enī frigida nō eſt eſſentia, hoc eſt ipſa aqua non eſt pura eſſentia, ſed eſt effectus eſſentię, hoc eſt formę, vel frigiditatis, quę vulgo forma dicitur aquę. aqua enim nō eſt eēntia hoc

Digreſſio Auer.

H

I

eſt forma pura, ſed effectus eſſentie, hoc eſt effectꝰ reſultans ex cōpōne forme cū mā. eſt dico effectus eēntie, ħ eſt pōderoſitatis, ⁊ etiā cetera accn̄tia ſunt effectꝰ eēntie. aliter ⁊ aliter, accn̄tia eni fluūt ab eſſentia. aq̄ vō cōponitur ex eſſentia, ⁊ ſic eēntia eſt forma aq̄. ¶ Sed dices, oēs eſſentiā aq̄ vocant formā, ⁊ formā dicūt eē pōderoſitatē ſiue grauitatē, aliquādo frigiditatē. igit̄ eēntia erit accn̄s. Rn̄det ꝙ hoīes nō hn̄tes nomē illiꝰ eentie illā eēntiā vocāt noīe pōderoſitatis. vn̄. 4. celi. grauitas dicit̄ forma ſubſtātialis elemētoꝝ, ſumētes nomen ab effectu, ⁊ ſil'r aliqn̄ vocāt eēntiā noīe frigiditatis, vt Alexāder. tūc cōcludit ꝓpoſitū. d. Et illa eēntia (lꝫ frigiditas remittatur) ſaluat̄ in aqua, ⁊ ita in miſtiōe. Ex his ꝯcludit Auicēna ꝙ elēnta ſunt actual'r in miſto ſm̄ eſſētias, ſed remiſſa ſm̄ qualitates, ⁊ ſic ſaluāt̄ eēntie in miſtura, q̄bus elemēta ipſa poſſunt redire ad eoſdem effe-

K

ctus, hoc eſt ad eſſe cōpletuꝫ in ꝓpria ſphera. ⁊ hoc niſi fuerit impediēs, vbi eni ſit impediēs, dato ꝙ miſtuꝫ reſoluatur elēnta nō redeūt, ꝓpter hec verificat Auicenna dcm̄ Ariſt. ꝙ miſcibilia nō ſunt actu in miſto. q̄a qualitates ſunt remiſſe, ⁊ ſunt potētia, hoc eſt eēntia, q̄ eſt potētia. Hec nūc Auer. tenet, ⁊ ħ notat Auer. hasparaphraſes in iuuētute feciſſe, nā 3ᵒ celi. ꝯdicit huic poſitione, vt dicemus poſtmodū. ¶ Circa hec plures emergūt dubitationes.

Pria qō de formis elntoꝝ

Quarum prima eſt, vtrum forme elementarie poſſint intēdi ⁊ remitti. Et lꝫ de hac qōne, ⁊ alijs plurima dixeriꝫ in libello de miſtura facto ꝓ defenſiōe Auerrois, tamē bonuꝫ erit aliqua ſcribere, vt ſi aliqua, q̄ tūc non dixerim, occurrant, adyciam. Et ſi qua minus caſtigata dixerim, etiam corrigam ⁊ ſequar ī hoc ordinē recentiorum.

Pō Auer.

¶ Circa hāc queſtionē eſt poſitio Auerro. 3ᵒ celi. cō. 67. vbi ſupponit nullā formā ſubālem perfectā intendi vel remitti, ſunt autē forme ſubſtātiales ꝑfecte

L

Prima rō.

forme miſtorū. Et per hanc verificat dictū Ariſt. in p̄dicamentis, cū dicit ſubſtātiam non ſuſcipere magis ⁊ minus. Secūdo, ſupponit accidētia ſalteꝫ q̄daꝫ intēdi ⁊ remitti. ħ docet experientia. Ex his infert ꝙ elemētarie forme ſunt quaſi medie inter ſubſtantias ⁊ accidētia. cū accidentibus enim cōueniūt ꝙ ſuſcipiūt magis ac minꝰ, cum ſubſtantijs vō, q̄a apte ſunt conſtituere ſubiectum, quod informant in ſpecie. tunc poſitio Auerro. eſt ꝙ for-

Scda rō.

me elementarie intēdūtur ⁊ remituntur. ¶ Monetur autē Auerroes ad hoc vnica ratione pro nūc, ⁊ arguit. ſi qualitates elemētoꝝ intēduntur ⁊ remittunt̄. igit̄ forme. ꝯn̄tia declarat̄. q̄a ſi forma ignis pōt remanere ꝑfecta ſua caliditate remiſſa ī vno gradu, pariter pōt remanere remiſſa in duobꝰ ⁊ ſic in oībus. naꝫ oēs gradus ſūt eiuſdē rōnis.

M

Dubōnes ꝯ Auer.

Prima.

¶ Cōtra hāc poſitionē ſurgūt oēs. Et primo. q̄a tunc in medio eſſent plures forme elemētarie, ⁊ ita ī pluribus ſpēbus. nam q̄libet dat eſſe.

Scda.

¶ Secūdo, nihil eſt magis tale in noīe elemēti. igit̄ elementū nō ſuſcipit magis ⁊ minus.

Tertia.

¶ Tertio, nullū elementū poſſet alterari pura alteratione. nō eniꝫ poſſet alterari niſi remiſſa qualitate, ⁊ per ꝯn̄s etiā remiſſa forma.

Quarta

¶ Quarto, tūc vnū elntuꝫ non poſſet īmediate fieri ex alio. nam dū ex aqua fieret ignis, oporteret aquam remitti, ⁊ ſic cōuenire ad mediuꝫ, ⁊ per ꝯn̄s non imediate, q̄a īmediate tale eſt eſſe abſq; medio.

Quinta

¶ Quinto, tūc ex duobꝰ elntis poſſet miſtū effici. nā cū ignis nō poſſit aquā calefacere niſi remittēdo formā aque, ⁊ introducēdo formā ignis, in medio calefactionis erit vnū miſtū ex duobus elntis.

Sexta

¶ Sexto, tūc in omni generatione miſtoꝝ eēt multitudo miſtoruꝫ media. nam ſemꝑ ex noua ꝓportiōe formarum elemētorum eēt vnuꝫ nouū miſtū, ſed in quolibꝫ īſtanti trāſmutationis eſt alia, igitur ī quolibet eſſet alia miſtio. cuꝫ igitur in tempore tranſmutationis ſint infinita inſtātia. igit̄ miſta īfinita.

N

Septima

¶ Septimo, tūc aer in hyeme eſſet plus aqua q̄ꝫ aer. nā ī eo plures ſūt qualitates aque.

Dubōnes ꝯ rōnes

Prima.

¶ Cōtra rationes Auerrois dubitatur. Et primo contra primam. q̄a tunc inter contradictoria daret̄ medium. nam inter ſubſtantiam ⁊ accidens datur mediuꝫ, ſed ſubſtantia nō eſt in ſubiecto. accidēs vō eſt in ſubiecto, ſed hec ſunt contradictoria.

Scda

¶ Secūdo, mediuꝫ eſt eiuſdem generis cū extremis. 10. metaphyſice. Sꝫ ſubſtantia ⁊ accidens nō poſſunt eſſe eiuſdem generis. igit̄ inter ea non eſt mediū.

Tertia

¶ Tertio omnis differētia ſm̄ formam ſubſtantialeꝫ variat ſpeciem. 8. metaphyſi. igit̄ ſi forma ignis reciperet magis ⁊ minus, tūc ignis differret a ſemetipſo ſpecie. Sic igit̄ p̄ma ratio que erat elementa remitti atq; intendi, quia media, nulla eſt.

Duꝰ ꝯ ſam

Prima

¶ Cōtra ſecūdam inſtant. Primo, q̄a ea data probarē formā miſti poſſe eſſe ſine tota diſpoſitione qualitatiua. naꝫ ſi poteſt eſſe ſine parte. igit̄ ſine tota, ſic arguit Auerro.

O

Scda

¶ Secūdo per idē mā poſſet eſſe ſine forma, quia ſine hac ⁊ ſine illa. igit̄ ſine forma.

Tertia

¶ Tertio, per idē corpus eē pōt ſine loco.

Quarta

¶ Quarto, ſi forꝰ elementaria remitteretur, vel ad remiſſionē alteriꝰ qualitatis vel ambarū nō vnius tm̄. nā dū g̃nat̄ ignis ex aqua remittuntur ambe. nec ambarū, vt ī generatiōe aeris ex aqua.

Quinta

¶ Quinto, tunc generatio elemēti eſſet alteratio, quia eſt remiſſio vel motus. quia ſucceſſiua. ¶ Pro reſpōſione eſt cōſiderandum ꝙ impertinens eſt noſtro propoſito illud ꝓblema. videlꝫ. vtrum elementū limitet ſibi vtraſq; qualitates in ſummo, vel alteram tm̄. Primo, q̄a Auerroes varijs locis ſuſtinet vtraſq; poſitiones, vt 4ᵒ metheo. ꝙ non. ⁊ in ſecūdo huius ꝙ ſic. Secūdo, quia neutra harum eſt neceſſaria. Sed illud accipiendum eſt tanq̄ꝫ neceſſarium alteram ſaltem qualitatem eſſe elementi ꝓ-

P

priū accidens ⁊ eſſentiale, quod tribus coniecturis declaratur. Primo, quia antiqui ſemper elementū quodlibet definiūt per eiuſmodi qualitates, quod eē non pōt, niſi quia qualitates ille ſunt differētie eſſentiales, vel ꝓpria accidentia elementoꝝ. Secūdo, omnis ſpecies dꝫ habere aliquod accidens propriuꝫ, quo mediante exerceat propriam operationē, modo videmꝰ ignē exercere operationē propriā mediante calore, ⁊ aquā mediāte frigore. igitur calor igni. frigus aque, ꝓpriū accidens erit. Tertio, videmus vigēte calore ignē multiplicari. vigēte vō frigore, multiplicari aquā. Ex his ſumit Auerroes qualitates primas eē ꝓprias ⁊ eſſentiales paſſiōes elementoꝝ. Tunc per hec rō Auerrois efficax eſt. nam ſi pōt forma elemēti ꝑfecta eſſe abſq; parte accn̄tis ꝓprij ⁊ eſſentialis, pōt ⁊ abſq; toto. pars enim ⁊ totuꝫ ſūt eiuſdē ratiōis ⁊ equalis eſſētialitatis reſpectu ſubiecti, ⁊ hinc ſequit̄ ad remiſſionē qualitatū remitti formas, ⁊ ſm̄ eſſe, ⁊ ſm̄ eſſentias.

Q

¶ Tunc ad rationes. Ad p̄mā dōm mediū bifariam dici, remiſſione, quo mō calidum remiſſum, qd̄ eſt tepidum, dicitur remiſſione mediuꝫ, ħ quādoq; dictū eſt ab Auerroe mediū permutatiōis, q2 non poteſt fieri mutatio de extremo ī extremū, niſi p̄us veniat in tale medium. Aliud dicitur mediū forme, quādo. vꝫ. prima extrema ſunt ita ī medio proportionata, ꝙ merentur formam vnam ſpecificaꝫ, quomodo miſtura equi medium forme eſt, quia talis eſt extremoruꝫ fractio, ꝙ mereatur formam equi. Tunc dicendum ꝙ ſi elementa veniunt ad medium permutationis, tale medium non differt ab extremis, īmo eſſentialiter eſt ſua extrema remiſſa, lꝫ accidentaliter ſit in ſpecie medij. ſi vō faciunt medium forme ſic tale mediuꝫ non eſt in pluribus ſpeciebus, ſed in ſpecie illius forme tantum.

¶ Ad ſecundum

A

¶ Ad ſecundum dicenduꝫ, ꝙ in nomine elementi, quod eſt in ſphera ꝓpria nihil eſt magis tale, at in nomine elementi, quod eſt in miſtura aliquod eſt magis igneum. aliquod minus, vt medici narrant. ¶ Ad tertium reſpondet Auerroes ſecūdo de anima. cōmē. 115. ꝙ elementū nō poteſt alterari pura alteratione. Sed bene alterat̄ alteratione miſta generationi. poteſt tamen alterari de figura in figura, ⁊ in alijs eiuſmodi. ¶ Ad quartuꝫ dicerem elementum imediate poſſe effici ex alio per carentiam medij forme, non autem per carentiaꝫ medij permutationis. ¶ Ad quintum dicendū ex duobus elementis effici poſſe miſtum, quod eſt medium quoddam permutationis, non autem miſtuꝫ quod ſit medium forme. ¶ Ad ſextum dicendum, infinita miſta que ſunt media ꝑmutationis fuiſſe genita, non tamen miſta infinita, nec

B

que ſunt media ꝑmutationis, nec media forme, vel (vt peripatetice loquar) infinita miſta in potentia que ſunt media permutationis fuerunt genita. non autem infinita actu. ¶ Ad ſeptimum reſpondet Auerroes ſecūdo de anima. cōmēto. 115. ſemper in aere ⁊ aqua eſſe vapores ⁊ illos nunc calefieri, nunc frigefieri. ⁊ ſic aer non eſt corpus ſimplex. ſed miſtum imperfectum, quod vno tēpore virtute vaporum ſit magis aqueum alio tempore minus. ¶ Tunc ad rationes contra rationeꝫ. ¶ Ad primam dicendum, ꝙ medium eſt multiplex, vel participatione, vel negatione, ⁊ medium participatione duplex vel participatione formarū, vel conditionum. formarū quideꝫ, vt rubrū, nam ꝑticipat albo ⁊ nigro, participatione conditionum, vt ſimia, eſt enim mediū inter brutum ⁊ hominem, pro quanto in quibuſdam imitatur hominē, in quibuſdā brutum. Auerroes igitur tenet for-

C

mas elementarias eſſe reuera ſubſtātias. nā in ſubiecto non ſunt. tamē quātuꝫ ad aliquas conditiones ſectātur formas accidentales, ⁊ inde medie dicte ſunt. ¶ Ad 2ᵐ ſimil'r. medium enim participatione formarū eſt eiuſdē generis cū extremis. aliter nō. ¶ Ad 3ᵐ dōm oēm differentiā ſubſtantialem perfectā eſſe ſpecificā, ſed ſubſtātialem imperfectā minime. ¶ Ad rationes contra ſecūdaꝫ. ¶ Ad primam dicendum, ꝙ qualitatiua diſpoſitio eſt eſſentialis miſto, non quidē ſub omni gradu, ſed ſub certo modo, ⁊ pondere. qualitas vō elemēti eſt ſibi eſſentialis ſm̄ ſe, ⁊ quodlibet ſui, ſimiliter ⁊ argumēta de materia, ⁊ de loco tolluntur. ¶ Ad quartam dicendum formam elementi remitti, ad remiſſionem ambarum ſi ambas ſibi limitet, vel alterius ſi alteram. vel proportionis, ſi ſibi limitet proportioneꝫ. ¶ Ad quintā dicēduꝫ ꝙ nec eſſe ſucceſſiuuꝫ eſt de ratione motus nec eſſe mo-

D

mentaneum tollit rationeꝫ motu. naꝫ auctio eſt momētanea, ⁊ tamen eſt motus, generatio elementi eſt ſucceſſiua gradualiter ⁊ quantitatiue, ⁊ tamen non eſt motus. Sed differunt tm̄, quia generatio eſt in ſubiecto ente in potētia, motus vō in ſubiecto ente in actu, ⁊ tu vide codicillū noſtrum de miſtura, ⁊ plura alia iuenies.

An elnta remaneāt formal'r in miſto. q. 2.

¶ Secundo querunt, vtruꝫ elementa remaneant formaliter in miſto. videtur ꝙ non. per verbuꝫ Ariſtotelis, duꝫ dicit remanere virtutes eorū. ¶ In oppoſitum eſt Ariſtoteles dum dicit miſtura eſt vnio eorū, que alterata ſunt. igitur non corrupta. ⁊ ſic manent formaliter. ¶ Ad hāc queſtionē reſpondet Auerroes tertio celi. cōmento. 67. ꝙ elementa remanent formaliter, hoc eſt ſm̄ ſuas formas in materia tali. videlicet mō ꝙ ex formis ipſorum miſtura quedaꝫ reſultat, que eſt mediuꝫ forme (vt dictū eſt) vel equi vel bouis vel alicuius talis. ¶ Sed cōtra hanc poſitionē omnes conueniūt ꝙ ſit falſa, ⁊ argumēta īfinita adducunt̄, vt in libello de miſtura ſcripſimuꝰ, nunc vō tm̄ quatuor precipuas aſſumemus. Primo, forma elementaria nata eſt conſtituere compoſitum per ſe ſubſiſtens in genere ſubſtantie. igit̄ ſi ſunt plures forme elementarie in miſto, q̄libet conſtituet ſuppoſitum, ⁊ ſic in omni miſto eēnt plura ſuppoſita, vt ſuppoſitū aque, ſuppoſitum ignis, quorum qd̄libet natum eſt per ſe ſubſiſtere. Secundo omnem ſubſtantiam corporeaꝫ cōſeq̄tur ſua propria dimēſio, que eſt propria paſſio illius, vt in libro de ſubſtantia orbis. Sed forma elementi quantūcūq; remiſſa cum materia conſtituit ſubſtantiam cōpoſitam. igitur ipſam conſequitur ſua propria dimēſio, ſed eadem propria dimenſio non eſt pluriuꝫ ſubiectoꝝ. igitur in vno ſubiecto erūt plures dimenſiones, vt alia miſti ⁊ alie elementoruꝫ, ⁊ miſtio erit cōpoſitio. Tertio, miſtum generatur ex elemento, ⁊ corrūpitur in illud. igi-

E

tur talis eſt incōpoſſibilitas inter formaꝫ miſti ⁊ formaꝫ elementi, qualis eſt inter terminuꝫ a quo generationis, ⁊ terminū ad queꝫ. igitur forma miſti ⁊ forma elemēti in eodeꝫ ſubiecto non cōpatiūtur ſecū. Quarto, ſi quatuor elementa vel quatuor forme elementorū eſſent coextēſe in materia tūc in quolibet pūcto materie eſſent quatuor forme. igitur penetratio ſalteꝫ ſubſtantiarū, que eſt impoſſibilis. Multe rationes fieri poſſunt, ſed he nunc ſatis, alia in libro de miſtura diximus. ¶ Pro ſolutione tamen ad hec argumenta. Animaduertenduꝫ primo. ꝙ elementa in miſto nec ſimpliciter manēt, nec totaliter ⁊ ſimpliciter corrumpuntur. Manent quidem ſm̄ formas ſubſtantiales, ſed quia non intēſas ſꝫ remiſſas, ideo manent in potentia. corrūpuntur autē actu, quia nō manent, ſm̄ compoſitionem forme cum materia, vnde bene manet inherentia forme ad materiaꝫ. Sed non informatio faciens per ſe vnuꝫ ex materia ⁊ forma quoniam forma miſti exiſtēs in actu ⁊ non potētialis ad vlteriorē

F

formā ſola informat materiā, ⁊ tollit informationes ceterarū, ſic ꝙ forma miſti informat materiaꝫ mediantibus formis oīum elementorum, tam ſubſtantialibus, q̄ꝫ accidentalibus, neq; diſtinguūtur he forme loco, ⁊ ſubiecto, quia omnes coextenſe ſunt eodem in loco, eademq; in parte ſubiecti, neq; dimenſiones illarū ſunt diuerſe, ſed ſicut omnes materie vnā faciunt materiam per cōtinuationem, ſic omnes dimenſiones inuiceꝫ cōtinuant̄, ⁊ redduntur omnes quante vna dimenſione cōmuni ꝓpria forme miſti. Ex his ſequitur ꝙ forma elementi aliter eſt in miſto, aliter in proprio elemento, ſunt eni in miſto, vt diſpoſitiones, ⁊ propterea fuit neceſſe eſſe ſub eē remiſſo. Non eniꝫ diſpoſitio debet eſſe ita intenſa in ꝓprio ſubiecto, vt eſt in ſubiecto extraneo. nā in ſubiecto proprio eſt propter ſe, ⁊ vt conſtituat ſpecieꝫ. In alieno vō eſt, vt diſponat. Secūdo ſequitur ꝙ eiuſmodi diſpōſitiones in miſto nō dant nomen, neq; definitionē, neq; miſtum ipſum denomināt denominatione ſpeciei, quia cuꝫ non informent, non reponunt in ſpecie.

G

¶ Per hec ad argumenta. Ad primum dicendum, ꝙ forma elementaria nata eſt conſtituere indiuiduum in ſpecie, quando ineſt materie ſm̄ eſſe perfectum, ⁊ gratia ſui, ⁊ nō vt diſpoſitio ad vlteriorē formā, ſꝫ vt informans, ⁊ ſic nō opꝫ ipſum miſtuꝫ eſſe quatuor ſuppoſita, aut in quatuor ſpeciebus. ¶ Ad ſecūdum dicendum omnem ſubſtantiam corpoream, ⁊ omneꝫ formā ſubſtantialem perficienteꝫ materiam, ⁊ informantē conſequi propriaꝫ dimēſionē. Modo nec ex materia miſti ⁊ forma elementi ſit ſubā compoſita in ſpecie elementi nec forma ipſa elementi informat materiam. Sed diſponit tm̄ ad vlteriorē formaꝫ, ideo dimēſio eius eſt illa vltime forme. ¶ Ad ter-

H

tiū dicendū, ꝙ qn̄do generatur miſtū ex elemētis cor-

I rum puntur omnia elemēta, nō quideꝫ corruptione tollente formā elementorum, aut inhęrentias earū ad materias ſuas, ſed tñ tollente informationē ꝛ denoïationē ſpeciei. nam in ipſo miſto remanent elementoruꝫ formę ꝛ materię, non quidem loco ſeparatę, ſed cum inhęrētia priori, ſubtracta informatione ꝛ denominatione ſpecifica elementi. naꝫ forma miſti aduenit, q̄ ſola informat, ꝛ denominat, vnde nulla eſt ps miſti quę ſit ignis vel aq̄ aer vel terra, lꝫ in qualibet parte miſti ſint omnes. Patet igitur ꝙ forma miſti ꝛ forma elemēti eſſe nō poſſunt in eodē eodeꝫ modo, ſed ſunt incōpoſſibiles incōpoſſibilitate quę eſt inter formas perficientes. ¶ Ad quartū quidā tenent non eſſe inconueniens ſubſtantiarū penetrationē cōcedere. ſed corpoꝝ penetratio eſt impoſſibi
K lis. Aliter dici pōt ꝙ elementa etſi maneāt in miſto ſm formas tā ſubſtātiales q̄ꝫ accidentales, nō tamē ſm materias coextenſas, ꝛ ꝓpterea non eſt ibidem proprie loquendo penetratio corporuꝫ de prędicamēto ſubſtātię, cū ex materia ꝛ forma elementi in miſto nihil fiat per ſe, ſed tñ per accidēs aut per ꝯgregationē. Ad hoc aūt vt ſit penetratio vel corporuꝫ vel formaruꝫ, oportet vt vl' corpora vel formę ęqualiter, ꝛ eadem ratione recipiantur in eodē loco mō ſola forma miſti ꝑ ſe recipit in materia vt informans, cęterę vt diſpoſitiones. Multa alia tetigi in libro de miſtura. Nūc hęc ſatis. ¶ Tertio q̄rūt vtrū miſtio ſit poſſibilis, ꝛ videtur ꝙ nō, quia tunc vel naturalr', vel violenter, nō naturaliter, q2 vel leuia nāliter deſcēderēt, vel grauia nāliter aſcenderent, vel ambo eſſent. In contrarium Ariſtoteles eſt in textu.

An miſtio ſit poſſ.q.3ª.

Senſus.q.
L ¶ Pro ſolutione qōnis aiaduerte. Primo, ꝙ q̄ſtio pōt intelligi vno modo, vt poſſibile ſequit' ad ineſſe, ꝛ neceſſe eſſe, vt in libro de interp̄tatione dicitur ſolem lucere eſſe poſſibile, qa neceſſe eſt ſoleꝫ lucere, ꝛ hoiem currere eſt poſe, ſi de ineſſe hō currit, ꝛ hoc modo queſtio nō eſt dubia, q2 de ineſſe eſt aliquod miſtū. igitur poteſt eſſe miſtio. Alio modo intelligi pōt pro cōtingenti, quod diſtinguitur cōtra ineſſe, ꝛ neceſſario ineſſe, qua rōne dicimus hoiem currere eſſe poſſibile ſi nō currit, ꝛ ſic ꝯtingens ꝛ poſſibile ſumitur vel pro eo qȯ nō eſt, ꝛ poteſt, eſſe, vel pro eo qȯ eſt, ꝛ pōt nō eſſe, ꝛ ſic iterū dupl'r intelligi pōt. Uno modo vt ſit ſenſus ꝙ nulla ſit miſtio, ꝛ quęrat' vtrum poſſit eſſe, ꝛ ſic q̄ſtio nō habet locū, quia ſemper fuit miſtio, ꝛ ſemꝑ erit miſtio. Alio modo vtrum ex puris elemētis poſſit de nouo ꝓficiſci aliqua miſtio, ꝛ ſic q̄ſtio intelligitur. ¶ De qōne ſunt duę poſitiones, vna eſt ꝙ ex puris elementis non pōt ꝓficiſci aliqua miſtio de nouo, quemadmodum ex pura materia nō ꝓficiſcitur compoſitū, ſed queādmodū ex materia nō plura fit cōpoſitū, hoc eſt ex materia quę ꝑerat cuꝫ aliqua forma, fit cōpoſitū corrupta forma ꝑori, ſic ex elementis fit

pma pō.

M miſtū, nō ex puris elementis, ſed ex elementis corrupta miſtura priori cū qua erant. Imaginātur eni' iſti ꝙ ſicut materia nō datur ſine forma, ita nec elemēta ſine miſtura, ꝛ ꝙ ſicut ex materia fit compoſitum corrupta forma priori, ſic ex elemētis fit miſtū nouuꝫ, corrupta priori miſtura. Coloratur autē hęc poſitio, qa vt ſecūdo huius dicetur, tria ſunt ex parte materię. vꝫ. prima materia, quę eſt ſubiectū primoꝝ cōtrarioꝝ, ꝑma cōtraria, q̄ ſunt materia elementoꝝ, elr'nta q̄ ſunt mā miſtorum igit' materia nūq̄ꝫ eſt abſq̄ꝫ cōtrarijs, ꝛ contraria nūq̄ꝫ abſq̄ꝫ elementis, ita elemēta nūq̄ꝫ abſq̄ꝫ miſtura eē poterūt, ꝛ vt vnū compoſituꝫ fit ex materia corrupta forma priori, ſic miſtuꝫ ex elemētis corrupta priori miſtura. Pro hac poſitione arguit'. Primo, oē eſſentialiter ordinatum in aliud tāq̄ꝫ in ſuā perfectionem, nūq̄ꝫ eſt abſq̄ꝫ illo, niſi violenter, ſed elemēta ordinantur in miſtuꝫ, vt in ꝓpria perfectionem, vt 3° cęli. com. 67. igitur nūq̄ꝫ erūt abſq̄ꝫ miſtione. Secūdo, partes eēntiales alicu⁹ nūq̄ꝫ eē pñt abſq̄ꝫ illo. ſed elemēta ſunt ꝑtes eēntiales miſti. igit' nunq̄ꝫ elemēta eſſe poterūt abſq̄ꝫ miſto. Tertio, ꝑfectibile nunq̄ꝫ eē pōt abſq̄ꝫ ꝑfectione ſua, ſed elementa ſunt ꝑfectibile miſtura ꝑfectio. igit' elemēta nūq̄ꝫ erunt abſq̄ꝫ miſtura. Sic igit' pꝫ ex elemētis ꝓficiſci miſtū, vt ex mā compoſitum, non tñ ex elementis puris. Alij ꝛ fere oēs tenēt elementa eſſe pura, ꝛ ex his puris miſta iſta ꝓficiſci, vt eni corruptio ſiue diſſolutio eſt ad elemēta pura, ſic miſtura eſt ex elementis puris, nō tamen ipſis remanētibus in actu, ſꝫ refractis ſm qualitates ꝛ formas. ¶ Aiaduerte ꝙ paſſibile, vt ſcribit Auer. ꝑ̊ cęli. com. 124. aut eſt ex ſe hoc eſt ab intrinſeco, aut ab extrinſeco. poſſibile ab intrinſeco ē rōne materię ꝛ ſubiecti, poſſibile ab extriſeco eſt ratione agētis. Miſtura itaq̄ꝫ eſt poſſibilis ab intrinſeco, ꝛ ab extrinſeco. ab intrinſeco quidē, qm̄ elemēta ſua natura ordinantur ad miſta veluti materia in ſuā formā, vt dicet Ariſto. 2° huius. ꝛ ſic miſtio eſt poſſibilis ex parte ſubiecti, ꝛ materię. ab extrinſeco v̊o, q2 ex parte agentis, elemēta eniꝫ cū ſua natura poſſint miſceri, aliqȯ agēs eſt, quod poteſt illa miſcere. Sed qd ſit illud agens ex parte cuius miſtura eſt poſſibilis ab extrinſeco, eſt difficultas. In miſtura eniꝫ quę imediate fit ex elementis, quidā volunt agēs eſſe elemēta ipſamet virtute ꝓportiōis ſiue fractionis. Imaginant' eniꝫ ꝙ quoties elementa reducūtur ad vnū locuꝫ, tunc agunt ꝛ patiuntur, atq̄ꝫ reducta ad fractionē generāt miſta. ¶ Sꝫ cōtra hoc inſtant. Primo, q2 elementa ꝓducerent aliquid nobilius eis, q2 miſtuꝫ q̄ꝫtūcunq̄ꝫ minimū ſemꝑ eſt excellentius elemētis. Secundo, q2 tūc effectus eēt ſine agēte, q2 in inſtāti generationis miſti elemēta deſinūt eſſe. Tertio, tūc nulla eſſet cauſa, quare magis ab elementis generaret' miſtū. a. q̄ꝫ miſtū. b. q2 elemēta ſunt cauſę vniuerſales. Quarto, elementa nō intendunt formā miſti, ſꝫ magis ſibi ſil'e generare. ¶ Quicq̄d ſit de poſitione ipa. hęc argumēta non valēt. Primuꝫ non, q2 ab elementis proficiſci poteſt nobilius virtute cęli. ꝛ vti a cauſa ſecunda. Secūdū minime, q2 elemēta manēt, vel dato ꝙ deſināt, ſatis eſt ꝙ primū inſtās eſſe miſti ſit primū non eſſe elemētoꝝ. Tertiuꝫ nec valet, qa elemēta virtute fractionis generāt, mō fractionis ſunt diuerſarū ſpecieruꝫ. Quartū lꝫ elemēta vt elemēta nō intēdāt formā miſti, vt redacta ad fractionē bene intēdūt. ¶ Propterea arguo cōtra hāc poſitionē. Primo, q2 elemēta non virtute ꝓpria veniūt ad locū miſture. igit' non virtute ꝓpria generant miſta. Secundo, tunc res euenirēt de neceſſitate materię, ꝛ nō ď neceſſitate agētis. ꝯtra Ariſt. vbiq̄ꝫ. Alij dicunt elementa miſceri ꝛ miſtū efficere virtute ſeminali, ꝛ virtute cęleſti, hoc eſt ꝓpter cęli aſpectū. Sed hęc poſitio vera eſt de miſto, qȯ nō fit nouiter ex el'ntis, ſed a ſemine. Queſtio noſtra eſt de miſtione noua, q̄ immediate fit ex elemētis, icci rco videt' mihi ꝙ imediatuꝫ agens eſt calor cęleſtis multiplicatus in ſphęrā elemētariā vt dicit Auer. 12. meta. cō. 18. quando eni elemēta virtute caloris cęleſtis veniūt ad locuꝫ miſturę etiā virtute eiuſdē reducūtur ad minima per actionē ꝛ paſſionē eoꝝ mutuam, qua rōne miſta ab eis ꝓficiſcūtur. Eſt autē calor iſte varius, prout ſtellę ipſę varia rōne cū ſole miſcent'. cū eniꝫ cęleſtis miſtura ſit varia, etiā inde varius calor ad nos mittitur, ꝛ inde varia ſit hic elementoꝝ agitatio. Hic eni calor generat (vt dicit Auer.) aialia ex putri mā orta, quādo .ſ. multiplicat' ad nos. ¶ Sꝫ hic accidūt dubitationes. Prima, qd ē forma miſtionis ad quā

A ad quā elemēta ordinant'. ¶ Ad hāc reſpondent qdem ꝙ eſt forma corporis. Imaginantur enim elemēta ipſa corrūpi in miſtura, ꝛ ex eoꝝ corruptione generari formam miſtionis, quę dicitur corporeitas ꝛ hāc eandē numero ꝓfitent' remanere in viuo ꝛ mortuo. de hac re ꝓlixe diximus alibi. Propterea nunc videt' ꝙ forma miſtionis ſit forma ſpecifica rei miſte. verbi gratia. equi. illa eni forma equi eſt ſpecifica equi, ſibiq̄ꝫ propria, ꝛ miſtionis forma, vt quidē educta de potētia materię virtute miſturę dicitur forma miſtionis, vt v̊o ꝑbens equo nomen ꝛ definitionē dicitur ſpecifica. ¶ Secūda dubitatio, quomodo ſit miſtio? Reſpondent tenētes formas elementoruꝫ non remanere in miſto, ꝙ miſcibilia ꝑmo diuidunt' in paruas partes, deinde agunt ꝛ reagunt inuicē tādiu ꝙ oīum illarū particularū formę ſubales elementarię corrūpunt', ꝛ tūc de totali illarū maſſa cōpoſi
B ta educit formā miſti, ꝑ cuius eductionē materię illaꝝ redduntur continuę, quę prius erant cōtiguę, cū ſtabāt ſub formis elementarijs. ꝓpterea concedunt primo ad generationē miſti non ſufficere partium iuſtapoſitionē, ſed continuationē. concedunt ſecundo ꝙ non ſit diuiſio miſcibiliū in infinitū, ſed ſtabit ad partes minimas. cōcedunt tertio ꝙ ois miſtio eſt generatio, non auteꝫ econtra. naꝫ miſtio eſt corruptio multorū ꝛ generatio vnius continentis omnia illa virtute ꝛ potentia, nō autē ſemper generatio eſt hoc, quia multotiēs aliquid generat', ꝛ non corrūpunt' miſcibilia illo modo. Sed hęc poſitio eſt confutata iaꝫ in libro noſtro de miſtione, ꝛ in iſto libro. ꝛ ſecūdo huius. textu com. 45. mouet Ariſtoteles q̄ſtionē hanc, ꝛ ſoluit eaꝫ textu cōmenti. 46. ꝛ. 47. ꝛ inde, ꝛ vult ꝙ miſcibilia nec totaliter corrūpunt' in miſto, nec totaliter remanēt, ſed corrūpūtur ſm excellētias, ꝛ remanēt ſm refactiones, ꝛ tu lege locū illū. Ideo dicēduꝫ
C aliter ſm Ariſto. ꝛ Auer. ꝙ cū elemēta cōueniūt ad miſturę locū, diuidunt' ad minima, donec iuſtaponant', tūc tādiu agunt ꝛ patiunt' quouſq̄ꝫ in cuiuſlꝫ elemēti mā inducunt' ꝑ gn̄ationē formę alioꝝ elemētoꝝ priori forma nō corrupta. ad quaꝝ formarū gn̄ationē ſequit' cōtinuatio materię elemētoꝝ oīum, ꝛ nō extenſio, nec penetratio. Sic igit' minima ignis tādiu agunt in minima aquę ꝛ eꝫ, ꝙ in materijs vtrorūq̄ꝫ formę iducunt' priorib⁹ nō corruptis, ꝛ ſic facto, forma miſti educit' de po^a materię illis ꝑinductis. Ex hoc pmo ſequit' ꝙ nō ſemꝑ miſtū immediate ꝓficiſcit' ab elemētis tāq̄ꝫ ex termino e quo, vt qn̄ ex aiali cadauer, vel ex ſemine aial generat' tūc enim ex miſto miſtū fit tāq̄ꝫ ex termino a quo, nō autē ex el'ntis. interdū v̊o imediate miſtuꝫ aliqȯ fit ab elementis facta in minimis iuſtapoſitis gn̄atione formę priorib⁹ nō corruptis, vt qn̄ rana fit in media regione aeris. Secundo
D ſequit' ꝙ formę priores lꝫ nō corrūpant' ſimpl'r deſinūt informare mās ac ſpecificare, ꝛ incipiūt diſponere ꝑ forma miſti, ecōtra autē qn̄ miſtū corrūpitur, formę illę deſinūt diſponere ad tertiū, ꝛ iformare ac ſpecificare incipiunt. ſemꝑ tñ remanent ſm inhęrentiā. Tertio ſequit' interdū ex vno elemēto miſtū initiari. ex q̄tuor tñ ſemꝑ cōſtare, vt ſi virtute cęli in aere generent' tria elemēta, vt dato ꝙ in media regione aeris nō ſit neq̄ꝫ aqua, neq̄ꝫ terra ex ſolo aere nō cōcurrēte a ꝑncipio altero el'nto poſſet miſtū gn̄ari, qm̄ cęlū ex vna ꝑte illius aeris poſſet gn̄are ignē. ex alia parte aquā. ꝛ ex alia ꝑte terrā. q̄bus inuicē iuſtapoſitis poterūt inuicē per alterationeꝫ miſceri ꝛ ex eis miſtuꝫ gn̄ari, ꝛ ſic initiatiue miſtura vno ab el'nto inciperet, diſpoſitiue vero a quatuor. ¶ Tertia dubiȯ eſt cū elemēta ad minima diuidantur, quid eſt diuidens illa? Reſpondet ꝙ ſicut aqua ꝛ vinum ſe diuidunt ſuis grauitatibus per motuꝫ localem, ꝛ ignis diuidit ligna per motuꝫ alterationis, ita elemēta venientia ad miſtura ſe diuidunt per alterationē, ac etiaꝫ per motuꝫ localē, ꝛ ſic ipſamet elementa ſe diuidūt ꝓpter grauitates ꝛ leuitates, ꝛ ꝓpter q̄litates actiuas ꝛ paſſiuas.
E ¶ Rn̄ſio hęc deficit niſi ſuppleatur. ſemper eniꝫ ſeſe diuiderent ꝛ ſemper ad minima, ꝓpterea dicenduꝫ ꝙ diuidens eſt generans, ſed mediantibus qualitatibus motiuis ꝛ alteratiuis. Ex hoc pꝫ cur elemēta magis in vna parte q̄ꝫ alia diuidūtur. hoc quidē eniꝫ eſt ex parte agētis ſiue generantis, q2 generans non ęqualiter applicat' ipſis, ideo ibi diuidit, vbi melius applicat', ex ꝑte etiaꝫ paſſi, quia ipſum paſſum diuiſibile non eſt vniformę in reſiſtētia, poteſt etiā eſſe ex parte cęli, ꝛ conſtellatiōis. ¶ Quarta dubitatio eſt, vtrū ex miſtis poſſit miſtuꝫ effici. Reſpondent quidaꝫ ꝙ ſic, propter contrarietatem
F quā habēt miſta inuiceꝫ, vt in metallis conſtat, ꝛ liquoribus, quę inuicē miſcentur. ¶ Sed cōtra obijciūt. Primo, elementa non inuicē miſcētur pro generatione elementi. igitur nec miſta pro generatione miſti. Secūdo, vnū elementuꝫ non eſt in potentia reuerſionis in altero elemento. igit' nec vnū miſtum in altero. Tertio, nō poteſt forma vnius elementi eſſe diſpoſitio ad formam alterius elemēti. igitur nec forma vnius miſti ad formā alterius. Ego v̊o dico miſtum miſtura prima non effici, niſi ab elemētis, quoniā ex eis primo cōſtat, ꝛ in illa vltimo reſoluitur. miſtura quodam modo ſecunda miſtuꝫ poteſt ex miſto componi, vt animal ex membris cōpoſitione ſecunda. Sed ex prima materia ꝛ prima forma compoſitione prima. ꝛ ſic argumenta nulla ſunt, omnia enim concludunt non effici miſta ex miſtis cōpoſitione prima, ſed bene compoſitione ſecunda effici poſſunt, ꝛ per idem patet miſtū nō poſſe miſceri elemento, niſi miſtura ſecunda, ꝛ quaſi iuſtapoſitione quadam, miſtura
G vero prima minime. ¶ Quinta dubitatio, vtruꝫ miſtio ſit naturalis. Reſpondent quidaꝫ ꝙ eſt naturalis naturalitate cōmuni, nō aūt naturalitate propria, veluti naturalitate cōmuni, graue aſcenderet ad implenduꝫ vacuū, nō aūt naturalitate propria. Mouentur autem qa nulla ſpecies naturaliter ſm ſe ordinatur in alterā, modo elementa ſunt ſpecies ꝛ perfectę. igitur in nullā aliā ordinātur. Mihi videtur ꝙ ſit naturalis naturalitate ꝓpria ex parte miſcibiliū, quia elementa ipſa naturaliter ordinatur in miſta veluti materia in compoſita. Secūdo, naturalitate cōmuni ex ordine naturę vniuerſalis, quę eſt cōſtitutio vniuerſi. Tertio, ex parte agentis, qȯ ſua natura miſcet elementa ad gn̄ationē tertij. ¶ Tūc ad argumentuꝫ patet. ꝙ miſtio eſt naturalis, nec inconuenit grauia aſcendere, vel leuia deſcendere ꝓpter motum naturę vniuerſalis, vel forte ꝙ vniuerſale agēs ge-
H nerabit grauia ꝛ leuia ex vno elemēto, vt diximus. Hęc de miſtura. Multa alia diximus in libro noſtro de miſtura, quę debent conferri cum his, ꝛ reſtabit totius poſitionis Ariſtotelis veritas, etiaꝫ aliqua addemus in ſcȯo huius. circa expoſitionem Ariſtotelis, quę erunt vtilia his omnibus. Hęc de primo libro.

¶ Epilogat (ꝛ inquit) manifeſtū eſt igitur ex his, quę dicta ſunt, ꝛ ꝙ ſit miſtio, hoc eſt in ſubſiſtentia rerū, ꝛ non (vt quidaꝫ putant) apparens ſolū modo, ꝛ non exiſtēs, ꝛ quid eſt, vt poſtea dicet, ꝛ quare eſt, ꝓpterea ꝙ cōmunis materia ſubiecta ſit, his quę miſcētur, ꝛ ſint ęquę factiua, ꝛ paſſiua abinuicē, ꝛ quę entiū miſcibilia, ꝙ neq̄ꝫ ſolida, neq̄ꝫ omnia humida, ſed quatenus ſunt bene terminabilia ꝛ diuiſibilia, non exiſtentia glutinoſa, neq̄ꝫ dilabantia in diuiſione, ꝛ quomodo fiat. Hęc enim .ſ. miſta

I non neceſſe eſt, vt corrupta ſint, neq; vt ſint ſimpliciter eadẽ, quoniã miſtio non eſt corruptio. permanent enim vtraq; potentia quidẽ, que quidẽ erant, anteq̃ miſcerentur, actu vero nequaq̃. Amplius patet quid nõ eſt miſtio, nã neq; neceſſarium eſt miſtionẽ eſſe cõpoſitionẽ, neq; ad ſenſum, ſicut coguntur dicere, qui dixerunt miſtionẽ eſſe q̃libet particulã ſecus q̃libet. Sed hoc eſt q̃re miſcibile quidẽ eſt, quando bene determinabile exiſtens paſſiuũ & factiuum fuerit, & tali miſcibili aptũ miſceri, dico tali miſcibili, quia ad homonymũ, hoc eſt ad vniuocũ, & ſibi ſimile in genere. Sumpſit enim homonymum pro vniuoco (vt dicit Philoponus.) miſtio vero eſt miſcibilium alteratorum vnio, hoc eſt vnio per alterationem, quãdo enim que miſcentur, alterata fuerint,

K ita vt vnũ quoddã totũ homeomerum ex eis fiat, tunc vnita ſunt, & miſta. vnde Philoponus definiens miſtionẽ inquit, miſtio eſt vnitio miſcibiliũ que alterata ſunt ſm qualitatẽ, que ſunt factiua & paſſiua, neutro quidẽ ſm actũ manente eodẽ, potentia vero vtriſq;. ¶ Circa finẽ huius in cõmẽtarijs queritur primo, ſi forme elementarie intendi ac remitti poſſint. Ubi animaduerte, q̃ poſitio Auerro. eſt difficilis, & ideo iocunda, nam (vt Plato inquit) difficiliora iocundiora ſunt. Eſt enim probabilis, nam argumenta que ſunt cõtra ipſã nõ demõſtrant, vt in noſtris libellis q̃plurimis patet. Eſt tamen

L verũ q̃ nullus ante me auſus eſt ipſam defendere, oẽs enim tãq̃ falſam, & cõtra Ariſtotelis mẽtem dereliquerunt, putantes ipſam eſſe Auerrois inuentum, atq; cõmentũ. In hac autẽ etate aſſero poſitionẽ huiuſmodi eſſe, vt dixi, probabilẽ habere tñ difficultates, q̃ ſemper in dies accreſcent, & propterea ſi quis vult tenere oppoſitũ, ſolũ reſpondeat ad argumentum vnũ Auer. quo argumentatur q̃ tunc forma ſubſtãtialis elemẽtaria poſſet ſtare ſine omni gradu ſue proprie qualitatis, vt ignis ſine omni gradu caliditatis. Nã nullam aliam habebit difficultatem. Ideo dicendum q̃ proprium eſt duplex, quoddam cõcomitatiuum, quod quidem Phi dixerunt fluere ex principijs ſpeciei. Alterũ diſpoſitiuũ, per qd̃ forma inducitur in materia, per cuiuſq; certã latitudinẽ cõſeruatur in materia. Tunc dico q̃ qualitates prime non ſunt proprie elementis prima ratione, quoniã non fluunt ex principijs ſpecierum eorũ, ſʒ ſecunda ratione.

M Non enim poteſt forma ignis fieri in materia niſi precalefacta, & exiccata, nec conſeruari, niſi ſtantibus caliditate & ſiccitate in materia ſub certis mẽſuris. Ad formam ergo dicendũ q̃ quando propriũ primo modo intenderetur ac remitteretur forma, cuius eſt, oportet vt intendatur ac remittatur, quoniã proprium eſt ſm ſe & quodlibet ſui eſſentiale ipſi forme, & de hoc proprio argumẽtum Auerrois valet. At qualitate ſunt proprie elementis non hac ratione, ſed ſecũdo modo, ideo poſſunt intendi ac remitti forma nec intenſa, nec remiſſa, vt patet de formis miſtorũ quarũ diſpoſitiones intenduntur

N ac remittuntur, ipſe vero perfecte ſunt. Quare facile poſitio poſita defendi poteſt. ¶ Ulterius in commentarijs queritur an in miſto maneant ſubſtantiales forme elementorũ. Animaduerte q̃ poſitio Auerrois licet ſit probabilis, vt nos in q̃plurimis locis demonſtrauimus, tamẽ ſatis bene poſitio oppoſita teneri poteſt. Poſſumus enim dicere, q̃ forma miſtionis. vbi gratia anima bouis, eſt virtualiter quelibet forma elementaria, ſimplex tamen, virtute multiplex, cõplexio quoq; bouis, eſt qualitas ſimplex formaliter, virtute vero oĩs elementaria q̃litas, vnde ſicut ſanguis apud Ariſtotelem, eſt omnis

An i miſto ſbales el'tor forme maneant.

O humor, & anima omnis forma, ſic complexio oĩs qualitas, nã eſt cõplexio inſtrumentũ anime adequatũ, & ſic eſt inſtrumẽtaliter multiplex, ſicut & anima eſt vna forma virtute multiplex. Contra hanc poſitionẽ non inuenitur argumentum vrgens, quoniã non valet, q̃ data hac poſitione, tũc complexio eſſet qualitas ſimplex, nam concedo q̃ eſt qualitas ſimplex formaliter, cum ſit vna forma qualitatiua, vt vero inſtrumentum anime, que eſt forma miſtionis, eſt virtute multiplex, potẽs calefacere, & humectare, & exiccare. Sed dubium eſt antiquum, q̃ tunc hec complexio in omnibus miſtis eſſet equalis. ſ. aut eque calida, aut eque frigida, aut id genus, aut equaliter omnia hec. Amplius omnes homines eſ-

P ſent eiuſdem complexionis ſpecifice & gradualiter, qm̃ in omnibus eſſet qualitas ſimplex. Amplius miſtio eſſet corruptio elementorum, vel miſcibiliũ, & generatio forme miſti, corruptio etiam qualitatum miſcibilium, & generatio complexionis, que videntur contra Ariſtotelẽ & Philoponum & Alexandrum. Sed hec non cogũt, primum quidem non, quoniam lʒ in omnibus ſit formaliter equalis, non tamen virtualiter, equalis, quoniam in alijs eſt virtualiter magis humida, in alijs magis ſicca, in alijs eſt tẽperatior. Scdm minime, quoniam non eſt in omnibus virtualiter eadem, vt dictum eſt. Tertium concedo q̃ miſtio eſt corruptio multorum & generatio vnius virtualiter cõtinẽtis omnia illa corrupta. Ex cor-

Q ruptione enim formarum elementorum vel miſcibiliũ generatur forma miſti, ex corruptione vero qualitatũ miſcibiliũ generatur complexio, nec cõtra hoc ſunt verba Ariſtotelis. pro hac parte eſt illud argumentum q̃ ſi miſcibilium forme remanerent in miſto, tunc cũ miſtio fieret ex miſtis, multe forme miſtorum nec intenſe nec remiſſe manerent in eadẽ materia, veluti in electuario fieret. Quod cum ſit abſurdũ. dicere opʒ oĩa miſcibilia corrũpi, & miſtũ gñari. Uerũ de his in 2°.

¶ Finis Primi Libri Ariſtotelis, de generatione & corruptione.

A ¶ Tralatio vetus Secundi de generatione et corruptione Ariſtotelis ex greco recognita, ad. R. P. D. Guillermum Briconnetũ Epiſcopum Meldenſem.

Ant. ſmi. c.

De miſtione igitur, & tactu, & de ipſo facere & pati, dictum eſt quo modo inexiſtunt rebus tranſmutatis ſm naturam. Amplius autẽ de generatione & corruptione ſimplici, quo modo & cuius eſt, & propter quã cauſam. Similiter autem & de alteratione, dictum eſt quid alterabile, & quã habet differentiã eorũ vnũquodq;. Reliquũ autem eſt, conſiderare circa vocata elementa corporum.

alr vtrũq; ipſorũ adinuicẽ

B ¶ Eiuſdem Ariſtotelis de generatione & corruptione Liber Secundus, interprete & expoſitore Auguſtino Nipho.

De vocatis elementis.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ

De miſtura quidẽ igitur & tactu deq; agere & pati, quo modo his, que per naturam tranſmutantur . inſint, dictum eſt, itẽq; de generatione & corruptione ſimplicibus, quo modo & qua ratione ſint, etiam quã ob cauſam. ſimiliter autẽ dictum eſt, & quid eſt alterabile in alteratione, & quã habeat differentiã ab eorum vnoquoq;. Ceterum autem de his que corporũ elementa nuncupantur, tranſigendum eſt.

C *Com. p^m.* EPILOGAT omnia que in libro prio perſcrutatus eſt, & que nunc dicturus eſt, proponit. Sed circa intentionem huius ſecũdi dubitabis. nã de quatuor elemẽtis tractat Liber de celo. igitur de his non eſt agendum mõ. aliter Ariſto. hic eſſet ſuperfluus. Reſpondet Auer. tertio. celi. cõmen. primo. q̃ de quatuor elementis conſideratur in libro celi. & in libro de generatione. aliter tamen atq; aliter. in libro celi enim cõſideratur vt partes mũdi, & vt ſpẽs ſubti illius libri. at in libro de generatione cõſideratur, vt partes miſti generabilis & corruptibilis. atq; vt cauſe generabiliũ & corruptibiliũ, & ſic nõ ſuperfluit conſideratio. verba Ariſtotelis hic patent.

ſub.°

CVM Ariſto. in primo libro egit de generatione atq; corruptione in cõmuni, & de auctione, ac alteratione, & de alijs, nũc vult agere ſpeciatim de generatione & corruptione. ſ. elementorum. Et circa hec primo epilogat omnia, que in libro primo pertractauit. Scdo premittit intentionẽ ad dicẽda, ibi ſcda [reliquũ autẽ] Epilogãdo autẽ nõ ſeruat ordinẽ, quẽ obſeruauit in primo dum de illis ſeorſum egit, qm̃ in epilogo non eſt is ordo neceſſarius, qui in narratione eſt obſeruatus, vt tertio rhetoricorũ colligitur. vnde dicit. De miſtione igitur & tactu, & de ipſo facere & pati dictum eſt quonã modo inſunt rebus naturalibus, que trãſmutabiles ſunt ſm nãm. dictũ eſt q̃dẽ (vt Philoponus inq̃t) vl'iter, nõ. n. de his egit ſpeciatim, ſʒ gñatim. ¶ Preterea. Dictũ eſt de his nõ per ſe, ſed per accñs, q̃tenus nec gñatio, nec corruptio nec auctio, nec alteratio eẽ poſſunt ſine illis. Dixit etiã quo mõ inſunt rebus, q2 tactus, agere, & pati inſunt rebus nãlibus ꝑꝑ qualitates alteratiuas, hoc eſt primũ eorum, q̃ dixit. Deinde epilogat 2^m (& inq̃t) Amplius aũt dcm̃ eſt de gñatione, & corruptiõe ſimplici, quo mõ eſt, & cuius eſt, & ꝑꝑ quã cãm eſt.

recognes.

D

¶ Philoponus ꝑ gñationẽ ſimplicẽ intelligit generationẽ entis perfectioris, cuiuſmodi eſt gñatio ignis reſpectu gñationis terre, q2 eſt ignis gñatio ſimplex, terre vero ſm q̃d. ¶ Que expõ mihi nõ placet, appellat. n. hic ſimplicẽ gñationẽ oẽm gñationẽ, q̃ nõ eſt alteratio, aliter epilogus nõ eẽt ꝑfectus, ꝓtermiſiſſet eni gñatiõẽ ſubſtãtie iperfectioris. ḡ ꝑ ſimplicẽ gñationẽ itelligit generationẽ in ſubã, q̃ cõparatione gñationũ accñtiũ dĩ ſimpl'r, veluti ſuba dĩ ens ſimpl'r cõparatiõe accñtis. dixit qũo eſt, q2 eſt ꝑ mutationẽ totius in totũ nullo ſenſibili remanẽte. vt Philoponus aiaduertit, & dixit, cuius eſt, q2 dixit gñationẽ eẽ entis in po^a. qd̃ vbũ in Philoponi greco codice non legitur. Dixit & ꝑꝑ quã cãm, q2 ꝑꝑ mãm, q̃ eſt cõis cã oĩũ eorum q̃ gñant, & corrũpunt, que. n. ſunt ſine mã, gñabilia nõ ſunt, & ſic itellexit. Philoponus, hoc eſt ſm eorum, q̃ dicta ſunt in lib. p. Epilogat 3^m (& inq̃t) Similiter autẽ & de alteratione dictũ eſt. libro p̃mo q̃d alterabile ſit, qm̃ dictũ eſt alterabile eẽ corpus ſenſibile affectũ qualitatibus paſſibilibus, & quã habet diãm, hoc eſt, & dcm̃ ẽ eorũ vnũqd̃q;, que alterantur quã differẽtiã hʒ, hoc eſt quã qualitatẽ paſſibilẽ. Appellat. n. qualitatẽ paſſibilẽ diãm, quatenus corpora generabilia talibus qualitatibus differunt, vt dicit Alexã. Philoponus vero aliter legit literã, q2 aliter vba Ariſto. habebat. dicit eni eſſe dictum de alteratione quid alterabile eſt, qd̃ eſt ſubiectũ alterationis, & quã differentiã hʒ vtrũq; ipſorum alterabiliũ adinuicẽ, q2 dictũ eſt, q̃ alterũ ſit actiuum, & alterũ paſſiuũ. Hec de epilogo. Deĩde p̃mitit intẽtionẽ quaſi proemiũ, & dicit, reliquũ eſt cõſiderare in hoc ſcdo libro ſupple tu (vt Philoponus ſuppleuit) de generatione & corruptione circa vocata elemẽta, q̃ ſunt de numero corporũ, ergo intẽtio eſt agere de generatione, & corruptione elemẽtorum corporaliũ, qd̃ dicit (vt Philoponus notat) ad differẽtiã elemẽtorum nõ corporaliũ, que ſunt materia, & forma. Uel vba legãtur hoc pacto, reliquũ aũt eſt ꝯſiderare de elemẽtis vocatis, que ſunt corpora, que vocantur el'nta, nõ ſunt aũt, q2 vera el'nta ſunt mã, & forã. Uerbũ eni circa grece eſt περι, quod exponi põt pro de, veluti circa apud nos quãdoq; accipitur pro de. ḡ itẽtio erit agere de corporeis el'ntis. ſ. quo ad generationẽ & corruptionẽ eorum, & in idẽ venit. hec de itẽtiõe.

Que Philoponus.

Reſu°.

F

G

¶ Generatio enim & corruptio, omnibus natura conſiſtentibus ſubſtantijs, non ſine ſenſibilibus corporibus ineſt.

Anti. c. 2.

H ¶ Generatio quidẽ enim & corruptio ſubſtantijs omnibus per naturam ſubſiſtentibus non inſunt ſine ſenſilibus corporibus.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ

¶ Qr ꝯſideratio de el'ntis ſit tranſigẽda, declarat & ſyll's eſt. de cauſis gñationis & corruptiõis eſt ꝯſiderandũ. ponit minorẽ. d. Gñatio quidẽ eni & corruptio ſubſtantijs oibus per nãm ſubſiſtentibus nõ inſunt ſine ſenſibilibus corporibus, hoc eſt abſq; el'ntis. ꝯcluſio erit q̃ de elemẽtis eſt agendũ. Et in h̄ appet differentia inter el'nta cõſiderata hic. & in libro celi. nã in libro celi cõſiderantur vt effectus celi. hic autẽ conſiderantur vt cauſe, vt dixit Auerroes.

Com. 2.

¶ Nos in cõmentarijs imitati expõnẽ diui Thome diximus Ariſt. hic aſſignare cãm q̃ de el'ntis ſit agendum, Philoponus vero, ſi q̃ dixit, recte intellexi, velle videtur q̃ Ariſt. poſtq̃ p̃miſit intẽtionẽ, hic ꝓſequatur, iuſta cuius expoſitionẽ opʒ legere, vbũ eni qd̃ grece eſt γαρ, latine q̃ſi ſit executionis nota. Ariſt. ḡ ſm Philoponũ exequẽ-

recognes.

I do, ſumit hāc ſuppõnē quaſi ex his, q̄ in p̄rio dicta ſunt, perſpicuā. vꝫ. ꝙ gñatio ⁊ corruptio inſint ſubſtātijs oibus, q̄ ꝑ naturā ꝯſiſtūt nō ſine elr̄ntis, q̄ ſunt corꝑa ſenſibilia. nec aliter probat illā, ſed ſolū ex his, que dicta ſunt p̄mo huius, vult illā eē ꝓbatā. Sed dices, cur Ariſt. nō dixit, oē qḋ gñatur, ⁊ corrūpit̄ eſſe ſenſibile corpus, ſed dixit nō eſſe abſq; ſenſibilibus corporibus. Philopon⁹ aſſignare videt̄ cauſas, p̄mā quidē q̄ aliqui dixerūt celeſtia corpora generari ⁊ corrūpi, que nō ſunt corꝑa ſenſibilia, quum nō ſint miſta, nō tamē ſunt ſine ſenſibilibus corporib⁹, que expõ nō placet, q̄ qui ponit celeſtia corpora gñari, aſſerit ipſa nō eſſe ſimplicia, ſed miſta, vt dixit Empedo. Melius autē exponit ⁊ dat ſcḋam cām, ꝙ Ariſto. hoc dixit ꝓpter virtutes naturales, que gñant̄ ⁊ corrūpunt̄ in corporibus nālibus, que virtutes nō ſunt ſenſibilia corpora, verū nō ſunt ſine ſenſibilibus corpo-

K ribus, cū ſint collocate in ipſis ſenſibilibus corporibus, vt in ſubto, nam tactiles qualitates, cū gñantur, nō p̄nt gñari, aut corrūpi ſine ſenſibilib⁹ corporib⁹.

Ꝯdictio ī dictis Ariſt. ħ tollitur. Sed in dictis Ariſt. eſt ꝯdictio, q̄ 7° phyſi. voluit Ariſto. potentias ⁊ vitas nō gñari vel corrūpi, ſed ſolū corꝑa, hic aſſerit virtutes ac potētias gñari. Rn̄det Philopon⁹, ꝙ in libro phyſicoꝝ Ariſto. locutus eſt de gñatione ſimplr̄, q̄ gñatiōe v̄tutes ⁊ corpoꝝ potētie minime gñant̄. Hic v̄o ampliat v̄buꝫ gñatio, ēt ad gñationē ſm̄ qd. accepit eni gñationē cōiter dictā ad oēm gñationē tā corpoꝝ q̄ꝫ potentiarū corporalium.

Suppõ. Ergo ſuppõ eſt, ꝙ gñatio inſit rebus nālibus oibus non ſine corporibus ſenſibilibus.

Anti.c.3. **Hoꝝ aūt ſubiectā materiā, hi quidē inquiūt eē vnā, puta aerē ponētes, aut ignē, aut aliqd**

L **mediū hoꝝ ⁊ corpus exiſtens, ⁊ ſeparabile. Hi autem plures ſm̄ numerū vna, naꝫ hi quidem ignem ⁊ terrā. hi aūt ⁊ hec, ⁊ aerem tertium. hi autē ⁊ hec, ⁊ aquā, quartū, vt Empedocles, ex quibus congregatis ⁊ ſegregatis aut alteratis, contingere generationem ⁊ corruptionem rebus.**

alr̄ hi āt ⁊ aq̄ꝫ hoꝝ q̄rtuꝫ.

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdē **Materiā igit̄ his ſubiectā, alij vnā quidē eē narrāt. veluti aerē aut ignē, aut horū mediuꝫ aliqḋ, qḋ ⁊ ſeorſum exiſtit, ꝑhitētes. Alij vero numero plura vno, ſed hi qdē igneꝫ atqꝫ terram. Alij ⁊ hec atqꝫ aerē tertiū. Alij autem et horū aquā quartū, quēadmodum Empedocles. Ex quibus ſegregatione ⁊ cōgregatiōe atqꝫ alteratione in rebus ipſis generationem**

M **⁊ corruptionem euenire ait.**

Com̄.3. Hic de ꝓpoſito proſequit̄, ⁊ licet de, grece vtplurimū adūerſatiua ſit. hic tn̄ executionis nota eſt, ⁊ de mā ipſa narrat poſitiones dici ſolitas. ⁊ verba patent.

recog̃nes. Imitati expõnē Diui Thome in cōmentarijs diximus Ariſto. de intētiōe p̄miſſa nūc exeg. Scḋm v̄o Philoponuꝫ, cū p̄miſit ſuppõne, oſtendit ꝙ nec elr̄nta oia ſil̄, nec aliqḋ vnū eoꝝ, eſt ſubtū p̄mū eoꝝ, q̄ gñant̄, ⁊ corrūpuntur, ſed ꝙ gñationis, ⁊ corruptionis p̄mū ſubtū eſt p̄ma mā. In oſtēdendo v̄o, ꝙ nec oia. nec plura, nec vnū elemētoꝝ eſt gñatiōis, ⁊ corruptionis p̄mū ſubtū, p̄ narrat opiniones veteꝝ, ⁊ dicit. Hoꝝ aūt. ſ. corpoꝝ gñabiliuꝫ ⁊ corruptibiliū ſubtā mām, hi qdē dicūt eē vnaꝫ, q ſubdiuiſi ſunt, nā alij dixerūt oiuꝫ cōem mām eē aerē, vt Diogenes apollinates, ⁊ Anaximenes. Alij ignē, vt Heraclitus epheſius, ⁊ Hipparc⁹. Alij aquā, vt ſuppleuit Philoponus, quēadmodū Thales, ⁊ Hippon. Alij autē (vt Anaximāder) poſuit aliquod mediū hoꝝ, qḋ qdem eſt ⁊ corpus, ⁊ ſeꝑabile ab his elr̄ntis. nec expoſuit, quoruꝫ ſit mediū an aq̄ ⁊ terre, an aeris ⁊ ignis, an oiuꝫ, q̄ in libro

N phyſicoꝝ dcm̄ eſt, ⁊ ꝑ corpus ſeparabile itellexit nāle, ⁊ nō mathematicū, vt recte Philopon⁹ inq̄t. He ſunt opiniōes eoꝝ, qui mām ſubtā dixerūt eē vnā. Deide narrat eoꝝ opiniones, q mām ſubtā fecerunt plures, ⁊ dicit, hi aūt dixerūt mām ſm̄ nūerū eſſe plures vna, nā hi qdeꝫ ignē ⁊ terrā, vt Parmenides mām cōeꝫ fecerūt. Hi autē ⁊ hec duo, ⁊ aerē tertiū cōeꝫ oium mām dixerūt vt Ion chius Tragicus. Alij ⁊ hec ⁊ aquā quartū oiuꝫ cōeꝫ materiā aſſignauerūt, vt Empedocles, q dixit reb⁹ nālibus ꝯtingere gñationē ⁊ corruptionē, gñationē qdē ꝯgregatis, corruptioneꝫ v̄o ſegregatis, aut alteratis, vt primo huius dictū eſt. Aiaduerſione dignū ꝙ licet hꝫ opiones

O differant, vt perſpicuuꝫ eſt, oēs tamē in hoc cōueniūt, ꝙ cōmunis materia ſit corpus exiſtēs in actu taꝫ ſi vnū, q̄ꝫ ſi plura ſit vt perſpicuum eſt.

Anti.c.4. **Qḋ igit̄ prima principia ⁊ elemēta bene habet dicere, ſit comprobabile, ex quibus tranſmutatis aut ſm̄ congregationem ⁊ ſegregationem aut ſm̄ aliam tranſmutationeꝫ contingit generationem eſſe ⁊ corruptionem. Sed faciētes qdē vnā materiā extra predicta, hāc aūt ſeꝑabilē ⁊ corporeā, peccāt. Impoſſibile eni eſt, ſine cōtrarietate eſſe corpus hoc ſenſibile exn̄s, aut eni leue, aut graue, aut calidūꝫ, aut frigidum neceſſe eſt eſſe infinitum hoc, qḋ**

P **quidam dicunt eſſe principium.**

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdē **Erit qdē igit̄ cōprobabile dicere prima ſe habere vt principia ⁊ elemēta, ex quibus ſiue ꝯgregatiōe ⁊ diſgregatiōe, ſiue alia mutatione trāſmutatis, gñatio ⁊ corruptio ſint. Sꝫ faciētes mām vnā extra dicta, ⁊ hāc corporeaꝫ ſeparatā, aberrant. Nā abſqꝫ ꝯtrarietate tale corpus ſenſibile exiſtere non poteſt, quia aut leue erit, aut graue, aut frigidum, aut calidūꝫ infinitū illud qḋ quidaꝫ principium eſſe aiunt.**

Com̄.4. Ut autē dcm̄ eſt poſitiones oēs de mā reducuntur in duas, q̄ vel oiuꝫ rerū mā eſt vna. vel plura. Nūc oſtendit quātū ad qd bn̄ dixerūt dicētes elr̄nta eſſe rerū māꝫ. ⁊ quātū ad qd errāt dicētes oiuꝫ mām eē vnā, ⁊ ſeparataꝫ. Dicētes qdeꝫ igit̄ plura, hoc tm̄ bn̄ aiunt ꝙ congregatione gñant ⁊ diſgregatiōe corrūpunt res ipſas. Dicē-

Q tes v̄o mām vnā ⁊ ſeꝑatā hoc errāt ꝙ ponūt eā corpus ſenſibile ⁊ ſeparatū. Naꝫ impoſſibile eſt eē corpus ſenſibile ⁊ abſqꝫ ꝯrietate, vt nō leue neqꝫ graue neqꝫ calidum, aut id genus. v̄ba patēt. Aiaduerte ꝙ illud p̄nᵐ materiale, qḋ volunt eē mām, poſuerūt corpus apeiron ħ eſt infinitū, nō quidē per totius occupationem, ſed per abſtractionē a ſenſilib⁹ differētijs, ⁊ ꝓpterea apeiron hoc eſt nō determinatū certa data forma eſſe volunt.

recog̃nes. Cū narrauit duas opiones alterā eoꝝ, q plura, alterā eoꝝ, qui vnū māle p̄nᵐ oium poſuerūt. Nūc vult diſputare has põnes, ⁊ p̄ oſtēdit qd ponētes mālia p̄nª plura bene, ⁊ qd male dixerūt. Et in cōmentarijs v̄ba ſunt expoſita vno mō. At ſm̄ Philoponum aliter exponūtur. vult eni ponētes plura mālia p̄ncipia, hoc bn̄ dixiſſe, ꝙ corpora p̄ª ſint p̄ncipia, ⁊ elr̄nta. Ideo legit v̄ba hoc pacto, Que igit̄ corpora p̄ma, ex qb⁹ trāſmutatis aut ſm̄ cō-

A gregationē, ⁊ ſegregationē, aut ſm̄ aliā trāſmutationē, ꝯtingit gñationē eē, ⁊ corruptionē eſſe p̄ncipia ⁊ elr̄nta rerū, q̄ fiūt, bn̄ ſe habeat dicere ſit cōprobabile. g̊ p̄ma corpora ex qb⁹ alia fiūt, vocare p̄nª ⁊ elr̄nta rõnabile ē. Tacuit aūt qd male dixerūt, q̄a (vt Philoponus inq̄t) tāq̄ꝫ cōſequēs manifeſtū omiſit, ⁊ eſt p̄ª illa corꝑa ſubijci gñationi, ⁊ corruptioni rerū. Hoc enim tāq̄ꝫ apte falſum omiſit. g̊ ꝙ illa p̄ma, ex qb⁹ cetera fiūt, ſint dicēda p̄nª ⁊ elr̄nta, bene dixerūt, ſꝫ ꝙ illa p̄ma ſubijciāt̄, vt mā, gñationi, ⁊ corruptioni, ħ male dixerūt, hec Philopon⁹ de poſitiōe eoꝝ, q̄ poſuerūt mālia p̄nª plura. Deinde redarguit Anaximādrū q poſuit vnū māle p̄ncipiū, corpus in actu, ſed aliud, ⁊ ſeparatū ab elr̄ntis. ⁊ argumētat̄ ſic ſm̄ Philoponuꝫ, tale corpus mediū eſt ſenſibile. g̊ non p̄ōt exiſtere ſine ꝯrietate. g̊ oꝫ, vt ſit aut leue, aut graue, aut

B frigidū, aut calidū, illud tale corpus qḋ ipſi appellāt infinitū. Quare opꝫ dicere ipſuꝫ eē elr̄ntū. ħ vltimū ꝯn̄s (vt Philoponus inq̄t) tacuit Ariſto. q̄ facile p̄ōt ſubaudiri. Quo v̄o ad v̄ba actinet Ariſto. dixit [hāc aūt ſeꝑabileꝫ, ⁊ corporeā] q̄ (vt Philoponus inq̄t) ſi poſuiſſent vnaꝫ materiā ſeparatam a corporibus incorpoream, ⁊ informē, bene dixiſſent, q̄ hec eſt poſitio Ariſtotelis.

Ant i.c.5 **Ut aūt in Timeo ſcriptū eſt, nullā hꝫ determinationē. Non enim dixit manifeſte, pandeches ſi ſeꝑatur ab elemētis. Nec vtit̄ ab vllū, dicens eſſe ſubiectū aliqḋ vocatis elr̄ntis, pri⁹. vt aurū, oꝑibus aureis. Certe ⁊ hoc nō bn̄ dr̄, hoc mō dcm̄. Sꝫ quoꝝ quidē alteratio ē, ita eſt, quorū autē, gñatio ⁊ corruptio, īpoſſibile illud enūtiari ex quo gñatū eſt. Sed tn̄ inq̄t, longe veriſſimū eē, aurū dicere vnūquodqꝫ**

C **eſſe ſed elemētis exiſtētibus ſolidis, vſqꝫ ad planities facit diſſolõneꝫ. Impoſſ̄e autem eſt, materiam primam, planities eſſe.**

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdē **Sed vt in Timeo ſcribit̄ res hec nullā habet determinationem. non enim aperte dixit an omnicapax ab his que elemēta vocātur, ſeparetur, verum nō recte vtitur aſſerens ſubiectū illud eſſe prius his que vocantur elr̄nta veluti aurum aureis operibus. hoc eniꝫ rõne iſta explicatū nō bn̄ dicit̄. niſi eoruꝫ quorū alteratio eſt, ita ſit. Sed de illis quorū gñatio ⁊ corruptio ſunt, quibus mediantibus res fiūt, impoſ-**

D **ſibile eſt enūtiari. Cum ipſe aſſerat longe verius aurum dici eſſe q̄ꝫ vnumquodqꝫ. Facit tamen elementorum corporeorum reſolutionem vſqꝫ in ſuperficiem. Impoſſibile autem materiam primam planitiem eſſe.**

Com̄.5. Nūc breuib⁹ qd Plato in Timeo dicat, apponit (⁊ inquit) Sꝫ vt in Timeo ſcribit̄, res hec ſupple tu nullā hꝫ determinationē. Nō eni apte dixit. an pandeches hoc eſt oīcapax ab his q̄ elr̄nta vocāt̄, ſeparet̄. Ecce q̄uō de ſeꝑatione materie nihil certuꝫ aſſerit Plato in Timeo. Aiaduerte ꝙ pādeches grece venit a pan, ⁊ dechome, ħ eſt oia capiēs. ꝓpea dici p̄ōt omnicapax. Reprehēdit tn̄ ipſuꝫ p̄ de ſilr̄itudine. Per quā materiā deſcripſit dicēs. veꝝ nō recte vtit̄ aſſerēs ſubtū illud eſſe prius illis que vocant̄ elr̄nta veluti aurū eſt pri⁹ aureis oꝑib⁹, vt idolis ⁊ annulis, ⁊ ceteris q̄ ex auro efficiunt̄. Et ħ arguit dicēs. ħ eni rõne iſta explicatū nō bn̄ dr̄ niſi reſpe-

E ctu eoꝝ quoꝝ alteratio ē, ita ſit. ſꝫ de illis quorū gñatio ⁊ corruptio ſunt, qb⁹ mediātib⁹ res ſupple fiūt, ipoſ̄e eſt illā metaphorā enūtiari. cū etiā ipſe aſſerat lōge verius aurū ſuſcipē nomē entis q̄ꝫ vnūqḋqꝫ qḋ ex auro fit. Sic igit̄ ſi exēplū illud de auro cōparat ad alterationeꝫ recte facit, ſed ex hoc non hꝫ intētū. maxie cū ipſe velit aurū dici verius ⁊ actualius ens q̄ꝫ ex eo facta, ſic enim notat materiā eſſe ens in actu. Sꝫ ſi exēplū illud eſt ad generationē, nullū eſt, ⁊ ꝑ dicta ſua, ⁊ ꝑ rõnē tactā, vnum tn̄ dicit inexcuſabile, ꝙ. vꝫ. elr̄nta reſoluant̄ ad ſuꝑficieꝫ. nā ſic materia erit planities ſiue plana res, qḋ non ſtat cū principijs nature. Aiaduerte ꝙ textū hūc fideliter trāſtuli. mutaui tn̄ nōnullas particulas nullius momēti vt ſenſus grecus expoſtulat, vt facili⁹ itelligeret̄.

recog̃nes. Textus iſte obſcure legit̄ in cōmētarijs. Philoponus

F tn̄ vult, ꝙ cū Ariſto. refutaſſet eos, q māle p̄nᵐ vnū ꝯſtituerūt, nūc Platonē carpat. ⁊ Philoponus vult ꝙ Ariſtoteles p̄ carpat Platonē ex eo, q̄ in Timeo loquens de mā, aſſerit materiā eē p̄nᵐ rerū nāliū, nō tn̄ determinat, vtrū poſſit ſeꝑari a corporeis elr̄ntis, q̄ ſunt ignis, aer, aq̄, ⁊ terra, an nō: vn̄ inq̄t. vt aūt in Timeo ſcriptuꝫ eſt, illḋ qḋ de mā ſupple dicit Plato, nullā hꝫ determinationē. Qḋ exponit, ⁊ dic̄. Nō. n. dixit manifeſte mām, quā pādeches appellat, ſi ſeparat̄ ab elr̄ntis coporeis. Dico notāter elr̄ntis corporeis, q̄ Plato poſuit elr̄ta mathematica, vt cubos, ⁊ ſuꝑficiēs, q̄ arbitrat̄ ēt elr̄nta rerū, vt dicemus. Philoponus defendi Platonē, ⁊ dicit, ꝙ lꝫ Plato nō dicat manifeſte, nec eiſdē v̄bis, qb⁹ Ariſt. vſus eſt, tn̄ dicit q̄dā ex qb⁹ colligit̄ de mā id, qḋ Ariſto. de ipſa tradit. Scḋo icrepat Platonem ex eo, q̄ ipſe in

G mūdi origine aſſerit mām eē ſubtū oium eoꝝ, q̄ fiūt, ⁊ tn̄ loquēs de gñationib⁹ rerū ad nihil eorū, q̄ fiūt, vtit̄ materia, ſed aſſerit oia, q̄ fiūt, ex ſuꝑficieb⁹ fieri, vn̄ dic̄. nec ad vllū eorū, q̄ fiūt ſupple. vtit̄ ipſa mā, quā in p̄ma reꝝ factura poſuit māle oiuꝫ rerū p̄nᵐ. ⁊ hoc inq̄t, nec ad vlluꝫ eoꝝ q̄ fiūt vtit̄ mā, dicēs māꝫ eē aliqḋ ſubtū vocatis elr̄ntis prius, ħ eſt in p̄ma mūdi origie. d. Dico mām elr̄ntis eē ſubtuꝫ, vt aurum operibus aureis, ad gñationem nullius rei poſtea ea vtit̄, ſꝫ ſuꝑficieb⁹, ⁊ hic eſt ſcḋs Platonis error. Tertio increpat Platonē, ꝙ ipſe voluerit materiā eē p̄ncipalē ſubaꝫ eoꝝ q̄ fiūt ex ipſa, ⁊ ea q̄ fiūt, potius a mā denoiari q̄ꝫ a formis. Contra obijcit. Ariſt. ꝙ hoc qḋ Plato dicit, falſum eſt in gñatiōe ſubarū, ſꝫ bn̄ in alterationib⁹. In alteratiōe eni p̄ncipale eſt mā, ⁊ id qḋ denoiat̄ fieri eſt ſubtū, dicimus eni parietem fieri album, ⁊ nō albedinē fieri. At in gñatione ſube dicimus hominē fieri, ⁊ nō mām fieri hoiem. vn̄ dicit. Certe ⁊ ħ non bn̄ dr̄ ħ mō dcm̄. ſ. qḋ mā ſit ad ea, q̄ ex ipſa fiunt, vt au-

H rum ad opera aurea. Sꝫ quoꝝ qdē alteratio eſt, ita eſt de auro ad ſua oꝑa, quoꝝ autē gñatio ⁊ corruptio ſunt, impoſ̄e eſt illud qḋ fit, enuntiari ac denoiari ab eo, ex q̄ gñatuꝫ eſt. Sꝫ tn̄ Plato inq̄t longe veriſſimū eē dicere aurū eſſe vnūqḋqꝫ eoꝝ, q̄ ex ipſo fiūt, nō tā in alteratione, q̄ꝫ in gñatione ſubali, ⁊ in ħ errauit. Ultimo icrepat Platonē, ꝙ elr̄nta corporea reſoluerit ad ſuꝑficies tāq̄ꝫ ad ꝓpria materiā. ⁊ ħ inq̄t, ſꝫ elr̄ntis exn̄tibus ſolidis ac corporeis vſqꝫ ad planities fac̄ diſſolõnē veluti ad materias proprias, hoc aūt (vt inq̄t) ē īpoſ̄e. ſ. mām p̄mā planities eē.

philopon⁹ defendit Platonē. Philoponus defendit Platonē in hoc. ⁊ dicit nō eē credēdū ꝙ Plato ꝑ ſuꝑficiē voluerit mām ſumēdo ſuꝑficiē geometrice, ſꝫ bn̄ ſumēdo ſuꝑficiē phyſice. ſ. ꝑ mā ſuꝑficiata, ac dimēſionib⁹ extēſa. Qḋ Auer. etiā ꝯcedit in libro de ſuba orbis. Ex hoc pꝫ ſolr̄o ad 2ᵐ, nam Plato in gñationib⁹ ꝑticularib⁹ rerū vtitur ſuꝑfi-

I

ciebꝰ, pro quãto ſumunť ꝑ mã ſupficiata vt ita loquar, accepit.n.ſupficiẽ phyſice, ꝛ nõ geometrice. Ad aliõ argumẽtũ Ariſt. de denoiatione laborat Philoponus ſoluere, ꝛ ſi recte ꝑcepi eius ṽba, innuit hãc diſtõnẽ ꝙ cõpoſitũ denoiari a mã põt itelligi, aut ſm ornatũ, aut ſ3 neceſſitatẽ, tũc vult cõpoſitũ denoiari a forma ſ3 ornatũ, hõ eni dr̃ ab eius aĩa ſm ornatũ, ab eiꝰ mã dr̃ ſm neceſſitatẽ, ſilr̃ in gñatione mã ſit ſm neceſſitatẽ, cõpoſitũ ṽo ꝛ forma ſm ornatũ, hoc pacto Philoponus defendit Platonez. Verũ (vt mihi videť) hęc nõ eſt Platonis defenſio, ſed reductio eius opinionis ad opionẽ Ariſto.

Anti. cõ. 6.

Nos autez dicimus eſſe aliquã materiã corporum ſenſibilium ſed hanc non ſeparabilem, ſed ſemper cum contrarietate, ex qua generantur vocata elementa.

K

Dilucidaꝰ te. c. eiuſdẽ

Nos vero vnã corporum ſenſilium materiã eſſe dicimus, non tamen ſeparabilez, immo cũ ea ſemper cõtrarietate, ex qua illa quę vocantur elementa, generantur.

Cõm. 6.

Quę de mã dixit pluribꝰ in locis, nũc breuiter ꝯſtringit, de ea duo aſſerẽs. Prio, ꝙ ſit vna oium elñtoꝝ. Secũdo, ꝙ nũq̃3 denudeť a pmis ipſis 2rijs, ex quibꝰ elñta cõbinanť. An mã ſit vna diſputatũ eſt pluries, ſ3 an expolieť interdũ a pmis q̃litatibꝰ, dubitabile eſt. ꝓ qr prima 2ria gñanť ꝛ corrũpunť. igiť aliqñ deſinunt etiaz in mã, aliqñ incipiũt eſſe in illa. Scdo, nulla 2ria ſunt materię coęterna. igiť verbũ Phi falſũ eſt. Rñdet Auer. 2ᵒ auſcultationis phyſice. cõ. 15. ꝙ Ariſto. itelligit ꝙ pũatio coęterna materię nũq̃3 denudať a pmis 2rijs, mõ priuatio ſiue ſit forma gñica ſiue pũatio, denudať qdẽ ab his vel illis 2rijs, nũq̃3 tñ a cõtrarijs denudať ſpecifice tentis, ſicut mã ſemꝑ h3 formã ꝛ nũq̃3 eſt ſine forma, habet enim ſemꝑ formã, qr nũq̃3 eſt veꝝ dicere ipſaz eſſe abſq3 forma, forma ſemꝑ caret, ga illa vel illa caret. Qr autez mã nũq̃3 denudeť a 2rijs, p3. ga nũq̃3 denudať a formis elñtoꝝ. ꝛ illę ſunt in mã mediãtibus primis 2rijs. igitur nũq̃3 a 2rijs. Tũc ad argumenta. Ad pᵐ ꝯcedo ꝙ hęc vel illa incipiũt vel deſinũt eſſe in mã. nũq̃3 tñ mã denudatur a contrarijs ſpecifice tentis. Ad 2ᵐ, Sorticolę aiunt nõ valere. a cõtrarijs denudať mã. igiť mã denudatur a cõtrarijs, qr in prima ille terminus 2rijs determinate teneť. in 2ᵃ cõfuſe. tu ṽo reſponde, vt ſupra.

L

ercognes.

Vult Philoponꝰ ꝙ Ariſto. nũc ꝓpriã opionẽ, quã h3 de mã, exponat, ꝛ hoc vt inter ipm, ꝛ Platonẽ cognoſcať dr̃ia. Quę ṽo de mã dicit (vt in cõmẽtarijs diximꝰ, ꝛ Philoponus innuit ſunt duo.) Quoꝝ pmũ eſt, qõ ꝑ generatione ꝛ corruptione oiu3 ſenſibiliũ corpoꝝ ſupponenda eſt vna q̃dã mã. Scdm ṽo, ꝙ iſta mã, q̃ ſupponitur, nũq̃3 ꝑ ſe ſubſiſtit, ſ3 ſemꝑ cũ aliqua cõtrarietate eſt cõmiſta, ex qua 2rietate, cũ mã ſemꝑ gñanť elñta. Sed dices, nõ vr̃ veꝝ elñta fieri ex mã ꝛ ꝯtrarietate, ga tunc elñta nõ hñt aliã formã q̃3 2rietatẽ, innuit Philoponꝰ i ſuis ṽbis ſolõnẽ, ꝙ Ariſt. velit ex ꝯtrarietate fieri elñta, vt ex diſponẽte, nõ aũt ſimplr̃. In cõmẽtarijs q̃ſiuimus, vtrũ mã ſit ſeꝑabilis ab oi ꝯtrarietate, ꝛ ꝑ 2rietatẽ intelligimꝰ duas q̃litates, quaꝝ cõbinatione conſtat elñtu3, vt calidũ ꝛ ſiccũ, qbꝰ ignis cõſtat. Calidũ ꝛ humidũ, qbus ꝯſtat aer, ꝛ in alijs ſilr̃. Peripatetici, vt Diuus Thomas, ꝛ Philoponus, dixerũt ꝙ mã ſit ſeꝑabilis ab oi ꝯtrarietate ſucceſſiue, nõ aũt ſil̃. S3 qd ſit dõm de rigore logico, nõ eſt leuis qõ. Sorticolę ꝯcedũt hãc, mã ẽ ſeꝑabilis ab oi ꝯtrarietate, ꝛ negãt illã, ab oi ꝯtrarietate mã ẽ ſeꝑabilis, qr pma ꝓpõ ęquipollet huic mã põt cu3

M

Queſtio in cõmẽtarijs q̃ hic recognoſcitur.

aliqua cõtrarietate nõ eẽ, ꝛ hoc pp negationẽ incluſam in illo termino ſeꝑabilis, q̃ pcedens vlẽm affirmationẽ, facit eã ęquipollere pticulari negatiõi. At 2ᵃ ꝓpõ huic nõ ęquipollet, ſ3 virtute illius ſigni oi, accipiť ille terminus 2rietate vlr̃. ꝛ ſic hęc eſt falſa, ab oi ꝯtrarietate mã ẽ ſeꝑabilis, qr eẽt ſenſus, ab hac ꝯtrarietate mã eſt ſeꝑabilis, ꝛ ab illa 2rietate mã eſt ſeꝑabilis, ꝛ ſic ꝺ ſingulis, qõ falſu3 eſt. Cõtra hãc captiunculã diximus in ludicris, ꝙ ſicut apõ intellectũ formalr̃ ꝯcipientẽ nulla eſt dr̃ia iter has ab oi ꝯtrarietate eſt mã ſeꝑabilis, ꝛ mã eſt ſeparabilis ab oi ꝯtrarietate, ita nec iter illas in voce, cum ea, q̃ ſunt in voce, his q̃ ſunt in aĩa, ſubordinenť. Qr aũt apõ intellectũ illas formalr̃ ꝯcipiẽtẽ nulla ſit dr̃ia. p3. qr itellectus illas formalr̃ ꝯcipiẽs, ſemꝑ ꝯcipit illũ ablatiuum ab oi ꝯtrarietate, vt caſuale illiꝰ termini ſeꝑabilis, cum vbiq3 poſitꝰ in voce ſemꝑ regať a pte poſt. g̃ intellectꝰ formalr̃ cõcipiẽs illas, ſemꝑ ablatiuũ illũ ꝯſtruit eodem mõ apud ſuã ꝯceptionẽ cũ illo termino ſeꝑabilis. Qua rõne fit, vt hę ſint ſynonymę ab oi ꝯtrarietate mã eſt ſeparabilis, ꝛ mã eſt ſeꝑabilis ab oi ꝯtrarietate. q̃re ſicut in 2ᵃ ille terminꝰ ꝯtrarietate ſupponiť in illa ꝓpõne ab intellectu determiate, ſiue pticulr̃, ita in pma, ꝛ ſic de rigore logico vtraq3 eſt ṽa, de qbꝰ in ludicris. Et ſi q̃res, pp qd non refert terminos pręponere, ꝛ poſtponere in ꝓpõnibus ſigna ṽo, ꝛ negationes refert. Cauſaz aſſignauimus in ludicris, ideo de his hactenus.

N

Enũtia. 37.

Enũtia. 25.

Determinatũ eſt aũt de his, certius in alijs. Sed tñ qñ ꝛ hoc modo ſunt ex materia corpora prima, determinandum eſt ꝛ de his.

Anti. c. 7.

Deciſum autem eſt diligentius de his alibi. nunc vero quo modo prima corpora ex materia ſint etiam differendum eſt.

Dilucidaꝰ. te. c. eiuſdẽ

O

Quaſi ſe excuſat. nã de elemẽtis dcm̃ eſt ad plenũ. igiť nõ eſt res hęc repetẽda, excuſat igiť ſe, ꝛ ꝓponit intẽtionez ad dicẽda. ꝛ dicit. Deciſu3 aũt eſt diligẽtius de his in alijs, vt i. 3. cęli. nũc ṽo quo mõ pma corpora ex mã ſunt, etiã differẽdũ. Sed circa hęc duplr̃ dubitať ꝓ cur ꝑtractatio de elñtis facta in 3ᵒ ꝛ 4ᵒ ꝛ 2ᵒ cęli. eſt hacriueſtera, hoc eſt diligẽtiora atq3 certior, q̃3 ea q̃ hic tangiť. Scdo, cur elemẽta ab Ariſt. pma dicanť corpa, cũ ꝛ cęleſtia priora ſint. Ad pᵐ rñdent, ꝙ de elñtis in libro cęli diſcuſſu3 eſt ſub rõne vlior̃i, vt inquãtũ corpora mobilia ad locũ, hic ṽo vt mobilia ad forma3. mõ cõius eſt mobile ad locũ q̃3 ad formã. igiť diligẽtiori ꝛ certiori mõ de his eſt dictum ibi. cũ vlia ſint certiora minꝰ vlibus. Meliꝰ aũt dr̃ ꝙ certiori ꝛ diligẽtiori modo de his eſt determinatũ ibi q̃3 hic, qm̃ in ordie ad plura q̃ſita, vt in ordine ad mũdũ, vt ſunt ptes mũdi in ordine ad motu3, ꝓut hęc ſurſu3, hęc deorſu3 feruntť. in ordine ad accidẽtia ꝑ ſe, vt ſunt figurę, ꝛ in ordine ad pnᵃ. vt an ex indiuiduis vel ſupficiebus. In ordie ad locũ, ꝛ in ordine ad cęlũ, an recipiãt cęleſtes ipreſſiones, ꝛ hęc gręce hacriueſtera nuncupať ꝑtractatio, ac de elñtis hic nulla alia rõne, niſi vt cauſę gñationis ꝛ corruptionis, ꝛ vt gñabilia ꝛ corruptibilia. pp hęc ꝑtractatio minus curioſa dr̃. Ad 2ᵐ rñdẽt, ꝙ pᵃ dicunť corpora reſpectu gñatoꝝ, ꝛ ſic motus ꝛ q̃litates ſũt priores reſpectu illoꝝ. Meliꝰ aũt dõm ꝙ vti elñta vocanť more antiquoꝝ, q illa ſtichia dicũt, ga putauerũt non pura, ſed miſta. Sic more alioꝝ antiquorũ q vocãt h̃ hylia, hoc eſt mãs, pma dicũtur corpora. Et ꝙ nõ debeãt dici pma reſpectu gñabiliũ, p3. ga ſi ſunt prima via compoſitionis ſunt vltima via reſolõnis. ꝛ ſic non magis prima q̃3 vltima. itẽq3 ꝛ ſi dicuntur

Cõm. 7.

P

Dubõ. pᵐ.

2ᵐ

Rᵒ aliqrũ.

Rñᵒ ꝓpa.

Q

Rᵒ ad 2ᵐ.

Rñᵒ. ꝓpa.

Cõfirmaᵒ.

A

dicuntur prima, ga partes miſtoꝝ. Miſta dicentur prima, ga tota. eſt eni3 totũ prius parte, vti forma prior materia, ꝛ ita prota ſomata, hoc eſt pma corpora dicãtur, more veterũ. Hęc de excuſatione, ac intentione.

Recognes

Non recedẽdo ab introductione, quã i cõmẽtarijs fecimus. Ariſt. vt Philopono ꝯſonat pmittit excuſatõez, qua pmiſſa, ꝓponit intẽtionẽ, ṽba ſic lege (vt Philoponus ingt) ꝙ ꝛ ſi oſtẽſu3 ſit elñta eẽ ex mã inquãtũ ſuſcipit 2rietates, vt p3 ꝓ phyſicoꝝ. cũ hoc nõ ſufficiat ad doctrinã, determinãdũ eſt de his 2rietatibꝰ nunc, quę nã ſint, ꝛ quot, ꝛ qño aduenientibꝰ materię ꝑficiuntur elñta (ingt) Determinatũ eſt aũt de his. ſ. mã ꝛ 2rietatibꝰ diligentius in alijs, vt ꝓ phyſicoꝝ, hęc eſt excuſatio. Deinde ponit intẽtionẽ, ꝛ dicit, ſed tñ qñ ꝛ hoc mõ quo dcm̃ eſt pma corporea. ſ. elñta ſunt ex mã. hoc mõ. ſ. inquãtu3 ſuſcipit 2rietates determinãdũ ẽ ꝛ de his. ſ. 2rietatibꝰ, quibus mã ſuſcipit formas elñtoꝝ, ꝛ q̃ ſunt, ꝛ quot ſint (vt exponit Philoponus) nã illud qõ in libro phyſico. dcm̃ eſt, nõ ſufficit ad hanc doctrinã, cũ ſit nimis cõe. Ex his ſequiť primaz qõnẽ motã in cõmẽtarijs ſm hãc Philoponi expõnẽ nõ eſſe neceſſariã, ga de mã ꝛ 2rietatibus nõ in libris de cęlo, ſed in ꝓ phyſico. eſt dcm̃ (vt Philoponus ingt) aſſignat aũt cãm Philoponus cur de mã ꝛ 2rietate exq̃ſitius dcm̃ eſt libro phyſico. q̃3 hic. qr ibi eſt dcm̃ de mã ſeorſum, ꝛ de pũatiõe ſeorſu3, ꝛ de 2rietate ſeorſum. at hic ſolum de modo quo materia recipit elementorum formas mediãtibꝰ qualitatibꝰ diſq̃rit.

B

Ant. c. 8.

Principiũ qdez ꝛ primũ exiſtimantes eſſe materiã iſeꝑabilẽ qdẽ, ſubiectã aũt ꝯtrarijs. neq3 enim calidum materia eſt frigido, neque hoc calido, ſed ſubiectum amborum.

C

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdẽ

Et de his qdẽ principiũ putãtibꝰ eſſe ꝛ primũ materiã iſeꝑabilẽ qdẽ ſubtã tñ ꝯtrarijs. nõ. n. frigido calidũ materia ẽ. neq3 calido frigidũ. S3 qõ eſt vtriſq3 ſubtum, differendum.

Cõm. 8.

Nũc exequiť, ꝛ ꝓ ſumit mãm eſſe inſeꝑabilẽ a primis corporibꝰ, ꝛ pmis 2rijs ſubtũ, qõ ꝺclarat, ga nec calidũ eſt mã frigidi, nec ꝯ frigidũ eſt mã calidi. S3 vtriſq3 eſt ſubtũ qõdaz cõe, qõ vocať hyle, hoc eſt mã. Dubitari ſolet. qño mã eſt ſubtũ 2rioꝝ. Primo videť ꝙ non, ga 2ria ſunt qualitates ꝛ ſubtũ qualitatũ eſt cõpoſitũ. nõ pᵃ mã. Scdo, ga 2ᵒ de aĩa. dr̃ cõmẽto. 4. ꝙ accñs ineſt enti in actu, forma ſubalis materię. Rñdent qdaz ꝙ tã mã q̃3 cõpoſitum dicunť ſubta 2rioꝝ, ſ3 aliter atq3 aliter cõpoſitũ qdẽ ſubtũ dr̃ primũ ſm reſolõnez. Mã ṽo primũ ſubtũ dr̃ ſm cõpõnem. Alij ꝛ rectius dicũt ꝙ mã eſt ſubtũ remotũ, cõpoſitũ ṽo eſt ſubtum primu3. Alij ꝙ mã ſit ſubtũ partiale, cõpoſitu3 ṽo totale. Ego ṽo dico ꝙ Ariſto. nõ diſtinguit nũc iter pma 2ria ꝓut ſunt accñtia, ꝛ prout ſunt ſubę, propterea indiſtincte loqť, donec res hęc pateat. inſuꝑ prima 2ria vt accidẽtia ſunt, ꝛ iterminata ſunt in mã, ꝛ prima 2ria, vt ṽo ſunt termiata ſũt in compoſitis eoꝝ, ꝛ ſic tollitur q̃ſtio omnino.

pᵃ dubitaᵒ

Scdã.

Rᵒ aliqrũ.

Rᵒ ꝓpria

D

Recognes

Verba hęc [ꝛ de his] Philoponꝰ, vt viſu3 eſt cõſtruit cum verbo pcedenti. In cõmẽtarijs ṽo ab illo ṽbo [ꝛ] fecimus nota3 excutionis. vñ Philoponus ꝯtinuat hęc verba ꝙ cũ ꝓpoſuit determinare de 2rietatibꝰ, exequitur, ꝛ determinat ꝓ quę ſunt pnᵃ elñtaria (vt Philoponus ingt) ꝛ nõ pnᵃ factiua. Et vult ꝙ primũ elñtariũ pncipiũ eſt mã, 2ᵐ forᵃ quę eſt 2rietas. 3ᵐ ſunt ipſa elementa q̃tuor. Cur ṽo dicanť hęc elñtaria pnᵃ, dicemꝰ. ꝓponit g̃ ꝙ mã ſit primũ elñtariũ pnᵐ. ꝛ dicit pnᵐ quidez ꝛ primũ exiſtimãtes eẽ mãm, ga quis poſſet dicere ſi mã ſit primu3 elñtariu3 pnᵐ. g̃ a principiatis ꝛ a ſecũdarijs principijs ſeꝑabile, hoc remouẽs (ingt) Inſeꝑabilez qdez. ſ. a 2rietatibꝰ, quę ſunt ſcdaria pncipia, ꝛ ab elñtis, quę ſunt tertia elñtaria pnᵃ, ſubtã aũt 2rijs, q̃ ſunt ſecundaria pnᵃ. Qõ mã ſit cõtrarijs ſubta, ꝓbat, ꝛ dicit. neq3 eni calidũ mã eſt ipſi frigido, nec hoc. ſ. frigidũ eſt materia ipſi calido, ſed ipſa eſt vtriſq3 ſubtũ, vt ſumit ex lib. phyſicoꝝ. ſic igiť p3 mãm eẽ ſubtam 2rijs. Sed cur ſit primũ inter elñtaria pncipia. Philoponus aſſignat cauſam, ex eo ga mã ipſa incorruptibilis eſt, 2rietas ṽo, q̃ eſt forma naturalis, eſt corruptibilis, quoniãm ſm hãc eſt ipſum corrumpi.

E

Quapp primo qdem, potentia corpus ſenſibile, principiũ eſt. ſecũdo aũt, contrarietates. dico ãt. vbi gr̃a caliditas ꝛ frigiditas. tertio autem, iam ignis ꝛ aqua ꝛ talia.

Ant. c. 9.

F

Quare corpus ſenſile potẽtia, ꝛ qõ eſt principiũ primo loco eſt. Scdo ṽo ſunt contrarietates. Dico autẽ vt frigiditas ꝛ caliditas. Tertio aũt ſũt ignis ꝛ aq̃ ſil̃ atq3 cętera id genus.

Dilucidaᵒ te. c. eiuſdẽ

Accepit mãm eẽ iſeparabilẽ ꝛ ſubtũ pmũ 2rijs, nũc ex hoc ꝯcludit ordinẽ pncipioꝝ gñationis, ꝛ vult pmũ pncipiu3 eſſe mãm, qõ dr̃ corpus ſenſile poᵃ, ꝛ pnᵐ ꝑ excellentiã. Scdo loco ſunt 2rietates, q̃ primitus in mã ipa ꝑ gñatione recipiunť. Tertio, mediãtibꝰ his ſũt q̃tuor elemẽta, q̃ pma corpa nũcupanť, ꝛ ſic Auer. narrat i paraphraſe huius. tria rerũ ꝛ gñationis pnᵃ, ordine tñ q̃da3, primũ oiu3 eſt pᵃ mã, quę iccirco pᵐ oiu3 dr̃, ga ipſa pro ſui eẽ nihil pſupponit, ꝛ cętera oia ſupponũt ipſam. pnᵐ ſcdo loco ſunt pᵃ 2ria, quę ideo ſcdo loco hñtur, ꝙ pmã ſupponũt mã3, ꝛ ipſa ſupponunť ab elñtis pnᵐ. Tertio loco ſunt elñta ipſa q̃ tertio loco ſunt, ga mã3, ꝛ pma 2ria ſupponũt. ſ3 ipſa ab oibꝰ miſtis ſupponunť. Sed dubitať ꝓ, quo gñia cauſę hęc tria dicanť pnᵃ. Secũdo videť ꝙ pᵃ 2ria ſunt tertio loco, ga pma 2ria ſunt accidẽtia, ꝛ accñtia ſunt poſt ſubſtãtia. Dõm ꝙ h̃ tria oia ſubeũt rõnez pncipij mãlis, vñ vt Auerro. ingt. pncipiũ mãle vnũ eſt, qõ. v3. eſt primũ ꝛ intranſmutabile. Illa alia duo reducunť ad illud, ꝓ quãto pparãt illud ꝑ receptione formę vltimę. Ad 2ᵐ dici põt, ꝙ pma 2ria nomẽ pncipij ſibi cõparãt, vt iterminata ſũt. nã ſic pmitꝰ in mã recipiunť, ꝛ ſunt diſpõnes eius, vt ṽo terminata, ꝯſequuntur formas. ꝛ potius pncipiata dicunť. Ex h̃ apparet quomodo nõ recte intelligunt prima cõtraria eſſe principia formalia primoꝝ corporum. non enim h̃ Ariſt. dicit, nec eſt ad propoſitum. ꝛ propterea qui quęrunt vtrũ pma cõtraria ſint principia formalia elñtoꝝ, fruſtra q̃runt. cũ in textu res hęc nõ habeatur.

Cõm. 9.

G

Duᵒ prima

Scdã.

Rᵒ ad pᵐ

Ad 2ᵐ.

Error quorundam

H

Optime in cõmẽtarijs hic textus cũ primo continuatur, vt etia3 Philoponus cõtinuat, ideo lege quapp primo loco qdẽ mã, q̃ eſt poᵃ corpus ſenſibile, pnᵐ eſt. Eſt quidẽ pmo loco, nõ dignitate (vt Philoponus ingt) ſed quo eſt ſubtũ 2rietati ſiue formę mãli, ꝛ per poᵃ corpus ſenſibile, itelligit mãm (vt exponit Philoponus) ꝛ dicitur potẽtia corpꝰ ſenſibile, ga ſm ſuiipſiꝰ rõnẽ ẽ actu incorporea, potẽtia tñ corpꝰ ſenſibile, ꝛ ꝑ ſenſibile corpꝰ nõ mathematicũ itelligit, ſed ſenſibile hoc eſt phyſicu3 vt exponit Philoponus. Scdo autẽ loco pnᵐ ſũt 2rietates, ga in mã ſũt, vt calidũ, ꝛ frigidũ, ꝛ id genus. Tertio loco ſunt ignis ꝛ aq̃ ꝛ talia, q̃ (vt Philiponus dicit) non ſunt pnᵃ ſimplr̃, ſed ſolũ reſpectu miſtoꝝ. Intendit aũt Philoponus ꝑ pᵃ 2ria, formas nãles, nõ ꝙ velit ſubſtãtiales formas elñtoꝝ eſſe pmas 2rietates, vt Alexãder

Recognes

I opinabaꝛ,ſed donec determineꝛ, ita aſſerit. Et ꝑ pꝛincipia itellexit elꝉntaria pꝛincipia, q̄ ſunt ꝑtes totiꝰ, queqꝫ dicunꝛ partes eēntiales a nr̄is. Et ſic ceſſāt oēs dubitationes que in cōmetarijs mouebantur.

Ant.c.10. ¶ Hec.n.tranſmutantur adinuicem, ⁊ nō eſt vt vt Empedocles ⁊ alij dicunt. neqꝫ.n. vnqꝫ eēt alteratio. Contrarietates aūt, non tranſmutantur. ſed non minus etiam vt coꝛpoꝛis, qualia ⁊ quot, dōm pꝛincipia, alij enī ſupponentes, vtūtur, ⁊ non dicunt quare aut talia, aut tot.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Hec quidē.n. adinuicē trāſmutātur, ⁊ nō vt Empedocles ⁊ alij aiunt. nā nec alteratio erit nec ꝯtrarietates trāſmutabūtur, ꝗꝫ etiā nō minus dōm ſit ꝙ coꝛpoꝛis pꝛincipia ſint talia
K ⁊ tot. nam alij ſunt quidē qui ſupponentes vtūtur, ⁊ non dicunt qualia ⁊ quot.

Com̄.10. ¶ Dixit elꝉnta eſſe p̄nª ⁊ trāſmutari. qs pōt dicere tunc h̄ ē poſitio Empedoclis. nā Empedocles ait. q̄tuoꝛ elꝉnta eſſe p̄nª ⁊ trāſmutari. nā lite gn̄anꝛ, amicitia coꝛrūpūꝛ. Rn̄det Ariſt. ⁊ ait. ꝙ poſitio ſua differt ab illa Empedoclis, qꝛ Empedocles dic̄ illa trāſmutari reſpectu tm̄. at ſuba eterna ſūt. Sꝫ ipſe ponit ea alterari i q̄litatibus, ⁊ aliquādo trāſmutari in ſubſtātijs. dicit tā ꝙ dato ꝙ elemēta nec in qualitatibꝰ alterarenꝛ, nec in ſuba tranſmutarenꝛ, adhuc opꝫ ꝯcedere illa eſſe p̄nª talia, h̄ eſt mālia, ⁊ tot, qꝛ quatuoꝛ, cuius rōnes ait. d. Nā alij ſunt q̄dē qui ſupponētes vtunꝛ, ⁊ nō reddunt cām, quare ſint talia hoc eſt mālia, ⁊ tot, ⁊ ſic ſiue ſic ſiue aliter, hec opꝫ eē pꝛincipia mālia, ⁊ quatuoꝛ, que dicit patent.

L Recognes ¶ In cōmentarijs v̄ba hec exponunꝛ vno mō, ab expoſitoꝛibꝰ noſtris ēt alio mō. Verū ſm̄ Philoponum h̄ pacto ꝯtinuenꝛ, ꝙ cū Ariſt. aſſignauit oꝛdinez in elꝉntarijs p̄ncipijs, ⁊ dixit magis eē ꝑ loco inter mālia p̄nª ꝯſtituēdu3. Scōo v̄o ꝯtrietates ſiue nāles elꝉntoꝝ foꝛmas. Tertio v̄o elꝉnta ipſa, ⁊ aſſignauit cām, cur ꝯtrietates iter elementaria p̄nª ſcōo loco hn̄da ſint, hac in parte aſſignat cā3, cur 3º loco elꝉnta ipſa hn̄da ſint p̄ncipia ⁊ ꝯtrietates ſcōo, ⁊ aſſerit hoc eē ꝓ tanto, qꝛ elꝉnta ipſa cū ſint cōpoſita ex mā, ⁊ ꝯtrietatibꝰ, ſunt ꝑ ſe coꝛruptibilia, ⁊ gn̄abilia. Cōtrarietates v̄o non, niſi ꝑ accn̄s, q̄tenus ſunt partes elꝉntoꝝ, que per ſe coꝛruptibilia ⁊ gn̄abilia ſunt, ⁊ ſic elꝉnta magis recedūt a rōne p̄ncipij, cū magis accedant ad coꝛruptibilitatē. Cōtrarietates v̄o cū magis accedāt ad rōnē p̄ncipij. q̄ eſt ipſa ſemꝑ manere, iure ſcōo loco cōtrarietates, elꝉnta ipſa tertio iter elꝉntaria p̄nª cōſtituenda ſunt. vn̄ dic̄. Hec eni. ſ. elꝉnta ipſa trāſmutanꝛ adinuicē, ⁊ nō eſt de his dicēdū vt Empe. ⁊ alij dicūt, q aſſerūt ipſa nō eē in ſubſtantijs trāſmutabilia, nā ſi ita diceref nō eēt in eis alteratio. Cuiꝰ oppᵐ appet ſenſibꝰ. ſic igiꝛ elꝉnta trāſmutanꝛ in ſubſtātijs ⁊ ꝑ ſe, ꝯtrietates autē ipſe q̄ ſunt nāles elꝉntoꝝ foꝛme, nō trāſmutanꝛ ꝑ ſe, cum frigidū non ſuſcipiat calidū, nec ſiccū humidū, trāſmutātur aūt per accn̄s, quo ſunt ꝑtes elꝉntoꝝ, q̄ per ſe trāſmutanꝛ (vt inquit Philoponꝰ) ḡ ꝯtrietates ſcōo loco, elꝉnta tertio cōſtituēda ſunt. Sꝫ dices, ſi ꝯtrietates nō trāſmutanꝛ, nō videnꝛ eē elꝉntaria p̄nª, q̄ſi reſpōdēs ingt. Sed nō minus ēt vt coꝛpoꝛis ſunt ꝯſtituēda p̄nª. q. d. lꝫ cōtrarietates nō trāſmutenꝛ ꝑ ſe, nō minus, vt coꝛꝑis gn̄abilis ⁊ coꝛruptibilis dicendū eſt ipſa eē p̄nª ⁊ qualia, ⁊ q̄t ſint p̄nª, nā (vt ingt) alij ſupponētes ipſas ꝯtrietates eē pꝛincipia, vtunꝛ ipſis, vt pꝛincipijs, verū in hoc defecerūt, qꝛ nō dixerūt quare ſint p̄nª, ⁊ cur talia, ⁊ tot ſint ꝯtrietates, que ſunt p̄ncipia. ḡ nos ſufficiētius dicemus ꝯtrietates eē p̄nª, non obſtāte, ꝙ nō trāſmutenꝛ ꝑ ſe, ⁊ q̄les ſint, ⁊ quot ſint he ꝯtrietates, que ſunt p̄nª. Ex his habes rōnem oꝛdinis, ⁊ ꝓemiu3 ad dicēda, hoc pacto verba h̄ Philoponꝰ expoſuit, lꝫ alie expōnes nō diſpliceāt, N

Anti.c.11. ¶ Qm̄ igiꝛ querimus ſenſibilis coꝛpoꝛis pꝛincipia (hoc aūt eſt tangibile) tangibile aūt cuius eſt ſenſus tactus, manifeſtū eſt ꝙ nō oēs ꝯtrarietates coꝛpoꝛis ſpēs ⁊ pꝛincipia faciunt, ſed ſolū que ſm̄ tactū. nā ⁊ ſm̄ cōtrarietatez differūt, ⁊ ſm̄ tangibilē cōtrarietatē. Ideo neqꝫ albedo ⁊ nigredo, neqꝫ dulcedo ⁊ amaritudo, ſimiliter autem neqꝫ aliarum ſenſibilium contrarietatum aliqua, facit elementum.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Quoniam igitur querimus ſenſilis coꝛpoꝛis pꝛincipia (hoc autem eſt tactu) tactile autem
O id eſt cuius tactus ſenſus eſt, manifeſtum etiā ꝙ non omnes cōtrarietates cauſant pꝛincipia ⁊ ſpecies coꝛpoꝛis, ſed tantum he, que ſunt ſm̄ tactum. etenim ſm̄ contrarietatem differunt, ⁊ ſm̄ tactilem repugnantiam, quo fit vt nec albedo ⁊ nigredo nec dulcedo ⁊ amaritudo, inſuperqꝫ nec alioꝛum ſenſilium contrarietas aliqua elementum cauſabunt.

Com̄.11. ¶ Dixit p̄ma ꝯtria eſſe cauſas elꝉntoꝝ, ⁊ qꝛ ꝯtria p̄ma ſunt in multiplici dr̄ia, vt. 2. de aīa tāgiꝛ, q̄da3.n. ſunt p̄ma cōtraria in viſu, vt albū ⁊ nigrū, q̄dam in guſtu vt dulce ⁊ amarū. dixit ꝙ ꝑ pꝛima ꝯtria, que ſunt p̄nª coꝛpoꝝ intelligit p̄ma ꝯtria i tactu, ⁊ huius ſyllꝰs eſt, qꝛ taliter de p̄mis
P cōtrarijs eſt itelligēdū, q̄uo ⁊ de ſenſili coꝛpoꝛe itelligimus. Sꝫ ꝑ ſenſibile coꝛpus de quo in hoc libꝛo agiꝛ, intelligiꝛ ſm̄ tactū. igiꝛ ⁊ de ꝯtrijs pꝛimis tactus intelligiꝛ. ¶ Aiaduerte ꝙ v̄bū illō cauſant, grece eſt pinſin, latine faciūt, ſed qꝛ facere ꝯuenit agēti. cauſare v̄o oibꝰ, meliꝰ ſonat cauſant. Ex hoc ꝯcludit nullā ceteroꝝ ſenſiliū ꝯtrietatē cāre elꝉntu3, nec vt mā, nec vt foꝛma. ⁊ res tota p3.

Recognes ¶ Philoponꝰ hoc pacto textū hūc cū pꝛioꝛi ꝯtinuat, ꝙ cū Ariſt. dixiſſet tria eſſe elꝉntaria p̄nª, nūc ꝓponit dicere q̄nam ſint ſpecifice ꝯtrietates, quas aſſumēs mā, ſimplicia ꝑficit coꝛpoꝛa. ꝓcedit aūt ad hoc agēdū (vt Philoponus ingt) methodice valde, ⁊ ꝑ demōſtratiuā cōſequētiā hoc mō, nos q̄rimus p̄ncipia coꝛpoꝛis nō perpetui. ḡ q̄rimus pꝛincipia coꝛpoꝛis gn̄abilis ⁊ coꝛruptibilis, corpus gn̄abile ⁊ coꝛruptibile eſt quale. Nō eni eſſe pōt aliqō corpus gn̄abile ⁊ coꝛruptibile nō quale, cum
Q gn̄atio ⁊ coꝛruptio materie ſint ſm̄ paſſiōes. ḡ opꝫ eſſe quale. ¶ Pꝛeterea. Coꝛpus gn̄abile eſt māle, māle eſt motū hn̄s, motus autem nālis fit, aut grauitate aut leuitate. ḡ coꝛpꝰ māle opꝫ eē graue aut leue, ſed grauitas ⁊ leuitas ſunt qualitates coꝛpoꝛis. ḡ q̄rimꝰ p̄nª qualis coꝛpoꝛis. Vltra, coꝛpꝰ quale eſt ſenſibile, ſenſus eni qualitatū ſunt cōp̄hēſiui, ⁊ oē qō h3 qualitates ſenſus ipe ſuſcipit, quare cū nos q̄ramꝰ p̄nª coꝛpoꝛis, ⁊ nālis ⁊ ſenſibilis, ꝯtrietates querēde ſunt ſenſibiles. Sēſibiles v̄o, q̄ ſunt pꝛime materie. ſ. ꝓxime. ⁊ cōiſſime, q̄ per oia coꝛpoꝛa gn̄abilia diſcurrāt. Tales aūt ſunt tactiles, nam lꝫ viſus ſit dignioꝛ, tactus eſt p̄oꝛ ⁊ cōmunioꝛ, cū ip̄o ablato ceteri ſenſus auferanꝛ, ⁊ ipſo poſito, non ponanꝛ alij oēs. Quare tactiles differētie ac ꝯtrietates pꝛime ſūt, ſūt ⁊ cōioꝛes, nā coloꝛes nō cōpetunt oibus, tactiles v̄o oibus, quibus coloꝛes iſunt. Amplius ſoni non oibꝰ cōpe-

A tunt, tactiles v̄o oibus, q̄bus ⁊ ſoni inſunt. ¶ Pꝛeterea. Odoꝛes nō oibus cōpetūt, tactiles vero oibus, q̄bus odoꝛes inſunt. Inſuper neqꝫ guſtabiles oibus, cū nō elꝉntis, at tactiles oibꝰ inſunt. ḡ tactiles ſunt pꝛime ⁊ cōiſſime. Quare he potiſſimū accipiēde ſunt p̄ncipia. Ex his ſequitur ꝙ ꝯtrietas in alijs ſenſibus, vt albedo ⁊ nigredo nō ſunt p̄ncipia ponēda coꝛpoꝝ gn̄abiliū (ingt) Qm̄ igiꝛ querimus ſenſibilis coꝛpoꝛis pꝛincipia. Cuius cām aſſignauit Philoponus, qꝛ querimꝰ p̄ncipia coꝛpoꝛis nālis gn̄abilis, ⁊ coꝛruptibilis. ḡ q̄rimus p̄ncipia coꝛpoꝛis q̄lificati. ḡ coꝛpoꝛis ſenſibilis. Hoc aūt. ſ. coꝛpus ſenſibile eſt tangibile, cuius. ſ. eſt ſenſus tactꝰ, nā oē ſenſibile quocūqꝫ ſenſu, eſt ſenſibile ſenſu tactus. Tū qꝛ ſenſus tactus eſt pꝛioꝛ ⁊ cōioꝛ ceteris ſenſibus, Tū qꝛ ꝯtrietates ac ſenſibilia ſenſu tactus ſunt ſenſibilia pꝛioꝛa ~~⁊ cōioꝛa~~ ſenſibi
B libus ceteroꝝ ſenſuū, ideo cōcludit, ꝙ nō oēs ꝯtrietates faciunt pꝛincipia ⁊ ſpecies coꝛpoꝛis ſenſibilis, hoc eſt, ſunt ea, ex q̄bus ſiunt pꝛincipia ⁊ ſpēs ſenſibilis coꝛpoꝛis, ſed ſolu3 ꝯtrietates, q̄ ſunt ſm̄ tactū, na3 (vt ingt) iſte differūt ⁊ ſm̄ ꝯtrietatē abſolute, ⁊ ſm̄ tāgibilē ꝯtrietatē. Calidū eni ⁊ frigidū non ſolū ſunt ꝯtria ſimplꝛ, ſed ꝯtraria erga ſenſu3 tactꝰ. At albū ⁊ nigrū lꝫ ſint ꝯtria ſimplꝛ, nō tn̄ ſunt ꝯtraria ſꝫ tāgibilē ꝯtrarietatē, q̄ eſt iter actiua ⁊ paſſiua. Ex his ꝯcludit. ꝙ neqꝫ albedo ⁊ nigredo, q̄ contraria ſunt in viſu neqꝫ dulcedo ⁊ amaritudo, q̄ ſunt ꝯtraria in guſtu, neqꝫ aliq̄ aliaꝝ ſenſibiliū ꝯtrarietatū, q̄ ſunt alioꝝ ſenſuu3 facit elꝉntū, hoc eſt, eſt illō ex quo vti e pꝛincipio elementario fit elemētum. eſt ḡ ratio, querimus pꝛincipia ſenſibilis coꝛpoꝛis, ſenſibile coꝛpꝰ, eſt tangibile. ḡ querimꝰ p̄ncipia tangibilis coꝛpoꝛis ꝯtrietates circa quas verſaꝛ tactus ſunt p̄ncipia tangibilis coꝛpoꝛis. ḡ ꝯtrietates has, vt elꝉntaria pꝛincipia querimꝰ, hoc
C modo exponit Philoponus, que expoſitio non multu3 differt ab ea, que in cōmentarijs aſſignata eſt, niſi ꝙ hec reſoluit textum in ſyllogiſmos.

Anti.c.12. ¶ Quamuis pꝛioꝛ, viſus eſt tactu. vt ⁊ ſubiectum pꝛius. nō tamen eſt coꝛpoꝛis tangibilis paſſio ſm̄ ꝙ tangibile eſt, ſed ſꝫ aliud, etſi fuerit natura pꝛius.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Et lꝫ viſus ipſo tactu pꝛioꝛ ſit, ita vt etiam illius ſubiectum pꝛius ſit, nō tn̄ tale ſubiectum erit tactilis coꝛpoꝛis quatenus tactile, paſſio. Sꝫ quatenus illud eſt aliquod aliud, ⁊ ſi tactu aliquid natura pꝛius contingat eſſe.

Com̄. 12. ¶ Dubitaret foꝛſitan qs an p̄ma ꝯtria viſus ſunt p̄nª coꝛpoꝝ, ⁊ videꝛ ꝙ ſic, qꝛ viſus eſt pꝛioꝛ tactu, ⁊ ita ſenſibile ſenſu viſus eſt pꝛius tactili, tunc ſic. eis cōpetit magis rō
D pꝛincipij, q̄bus magis cōpetit pꝛimitas, ſꝫ viſile eſt p̄us tactili, vt viſus pꝛioꝛ tactu. igiꝛ magis h3 rōnē pꝛincipij. Rn̄det ꝙ aliqō p̄t dici pꝛius ſimplꝛ, qō nō eſt pꝛius reᵘ huius. mō lꝫ viſile ſit pꝛius tactili qꝛ cōius, non tn̄ pꝛius reſpectu elꝉntoꝝ, ⁊ coꝛpoꝛis tactilis, qō p̄ncipalꝛ intēditur. verba patent. ¶ Aiaduerte ꝙ adieci particulas q̄ſda3, quas greca cōſtructio expoſtulat, nō tn̄ ſuperfluūt. ¶ Aiaduerte vt ex v̄bis Auer. com̄. 7. colligiꝛ, ꝙ tactile vno mō eſt cōius viſili. alio mō viſile tactili. In gn̄abilibus q̄dē tactile cōius eſt viſili qꝛ oibus gn̄abilibꝰ, competit. Sed in coꝛpoꝛibꝰ ipſis viſile pꝛius eſt, qꝛ cōpetit celis ⁊ gn̄abili, ⁊ ſic aliq̄d pōt eē pꝛius in gn̄e, qō eſt poſterius in ſpecie. ¶ Itēqꝫ aiaduerte etiā eodē cōmento ꝙ ſiue ſic ſiue aliter, viſile fine ⁊ foꝛma, hoc eſt ꝑfectiōe ⁊ nobilitate pꝛius eſt tactili. at ꝯtra tactile pꝛius eſt illis ſm̄ mām ⁊ oꝛiginē, qꝛ in his que cōpetunt tactile p̄cedit

E vt mā, ⁊ talem pꝛioꝛitatem querimus, qꝛ nos de pꝛincipijs materialibus tractamus. ¶ Aiaduerte etiā ꝙ ſubiectū ſenſus qō noſtri obiectū vocāt, grece diciꝛ hypocimenon, hoc eſt ſubiectū ſiue obiectū ſiue incidens.

recognes. ¶ In cōmētarijs per pulchꝛe teſtus iſte exponitur, ꝙ. ſ. Ariſt. remoueat tacitā dubitationē, dcm̄ eſt eni tactum tāgibiliaqꝫ ipſa pꝛioꝛa ceteris eē, ideo iter p̄nª elꝉntaria ſtatuēda ſunt. Nō hoc vī falſum, viſus tactu ⁊ viſibile tangibili ſemꝑ pꝛius eſt. Rn̄det, ⁊ dicit. Quis pꝛioꝛ viſus eſt tactu, vt etiā ſubtū viſus. ſ. viſibile ſit pꝛius ſubto tactus. ſ. tāgibili, nō tn̄ viſibile eſt paſſio coꝛpoꝛis tangibilis, quatenus tāgibile eſt, ſꝫ potius ſm̄ aliam rōnem, ſc3 qua coꝛpus tāgibile eſt diophanu3 terminatū, vt dr̄ in libꝛo de ſenſu. Eſt enim coloꝛ extremitas diaphani in coꝛpoꝛe terminato. ſic igiꝛ viſibile nō eſt paſſio coꝛpo-
F ris tāgibilis vt eſt tāgibile, ⁊ ſi ſit nā ⁊ vꝉitate pꝛius ipſo tangibili. Quo v̄o ad verba attinet, debes ſcire, ꝙ viſibile vt viſibile ſimplꝛ eſt prꝰ tāgibili dignitate ⁊ vꝉitate, dignitate q̄dē, quo viſus ē tactu ipſo dignioꝛ. Vꝉiter v̄o, quo cōpetit gn̄abilibus, ⁊ celeſtibus. Tactile v̄o eſt pꝛius viſibili oꝛigine, quatenus in gn̄abilibus viſibiles qualitates ſequunꝛ tāgibiles, ⁊ cōitate, qꝛ tāgibile competit oibus gn̄ationibus, vt miſtis, ⁊ elꝉntis, viſibile, nō niſi miſtis. Quo vis āt mō ſit, cū nos q̄ramus p̄ncipia generabiliū coꝛpoꝝ, ⁊ ꝯtrarietates viſibiles nō ſunt gn̄abilium, vt gn̄abilia ſunt. igiꝛ ꝯtrarietates viſibiles nō poſſunt accipi vt elementaria pꝛincipia generabilium.

Com̄.13. ¶ Ipſoꝝ aūt tangibiliū, diuidēdū eſt pꝛimo que pꝛime differētie ⁊ cōtrarietates. Sunt autem contrarietates. ſm̄ tactū, he, calidū, frigi-
G dum, humidum, ſiccū, graue, leue, duru3, molle, lubꝛicum, aridu3, aſperū, leue, craſſu3, ſubtile. Hoꝝum autem, graue quide3 ⁊ leue, neqꝫ actiua ſunt, neqꝫ paſſiua, non eni3 faciendo aliquid aliud, neqꝫ patiendo ab alio, dicuntur. Opoꝛtet autem actiua ⁊ paſſiua abinuicem, eſſe elementa. miſcentur enim, ⁊ trāmutantur in ſeinuicem. Calidū aute3 ⁊ frigidū, ⁊ ſiccū, ⁊ humidum, hec q̄dē qꝛ actiua ſunt, hec autē quia paſſiua dicuntur. Calidū enim eſt, quod ꝯgregat homogenea. ſegregare.n. qō inquiūt facere ignē, cōgregare eſt ea q̄ eiuſdē tribus ſunt. cōtingit eni tollere alienigena. Frigidu3 aute3, qō cōiungit ⁊ cōgregat ſimiliter ⁊ ſyngenea ⁊ que non eiuſdem tribus.

H Dilucidaº te.c.eiuſdē ¶ Ipſoꝝ itaqꝫ tactiliū quales pꝛime qualitates atqꝫ ꝯtrarietates ſint diuidēdū eſt pꝛimo. Sūt aūt ſm̄ tactū ꝯtrarietates he calidū, frigidū, humidū, ſiccū graue, leue. molle, duru3. lubꝛicū, aridū. aſperum, lene. craſſum, ſubtile. Hoꝝum itaqꝫ graue quidem ⁊ leue. nec actiua nec paſſiua ſunt. Nō eni3 qꝛ in aliud quoddā egerint, vel ab alio patianꝛ, nūcupātur. Lꝫ elemēta eſſe opꝫ adinuicē actiua atqꝫ paſſiua, cū miſceanꝛ atqꝫ trāſmutenꝛ inuicē. At calidum ⁊ frigidū, ⁊ durū atqꝫ molle dicunꝛ quidem, hec q̄dē talia, quia actiua. ſunt illa vero qꝛ paſſiua. Calidu3 enī id eſt qō cōgregat cognata.

I **nam diſgregare, quod quidē ignē facere autumant, eſt cōgregare cognata. accidit enī alienigena excipere. Frigidum vero id eſt quod ꝯiungit ꝛ ꝯgregat ſilr ꝛ cognata ꝛ alienigena.**

Com̄. 13. ¶ Hactenus fecit ſuppōnes, nūc pſequit̄. ꝛ p̄mo enumerat differētias oēs tactiles, ꝛ ſermo pȝ. deide ponit dr̄iaȝ iter has. ꝛ vult haꝝ quaſdā nec eē actiuas nec paſſiuas vt graue ꝛ leue, q̄ꝫq̄ꝫ elr̄nta actiua ſint atqꝫ paſſiua. Que daȝ actiue ſunt vt calidū ꝛ frigidū. Calidū qdem, qꝛ ꝑ ſe cognata ꝯgregat, ꝛ alienigena ꝑ accidēs diſgregat. Frigidū vero qꝛ ꝑ ſe ꝛ cognata ꝛ alienigena cōgregat ꝑ ſe ꝛ indifferenter. Et verba Ariſtotelis patent per ſe.

Dubōnes. ¶ Sed circa hec q̄res. Primo, qꝛ videt̄ ꝙ graue, ꝛ leue agant, qꝛ ſunt principia motus. ¶ Secundo videt̄ dubium vnde calidū hȝ ꝙ congreget, ꝛ vnde qᵭ diſgre-
K get. Amplius videtur ꝙ diſgregare cōpetat per ſe calido, qa ei cōpetit per ſe rarefacere, ꝛ hoc eſt diſgregare.

Solōnes. ¶ Ad primū dici pōt ꝙ Ariſtoteles loquit̄ de agere ꝛ pati, vt in ꝑrimo libro loquutus eſt vȝ. ꝑ alteratione. Nō graue ꝛ leue non per ſe alterationis ſunt p̄ncipia ſed ꝑ accidēs. Per ſe aūt ſunt principia motus localis. ¶ Ad 2m dicūt qdā, ꝙ calidū cōgregat ꝛ diſgregat, qꝛ rarefac̄. cū enim calidū rarefaciēdo calefacit, ꝛ rarefaciēdo ſubtile euaporare fac̄, quo fit vt leuia ſurſuȝ moueat ꝛ grauia deorſuȝ. Sȝ hoc nō placet, nā ab eo qᵭ cōpetit per accidēs nō ſumitur p̄dicatuȝ per ſe. Sed rarefacere calido competit per accidēs. Propterea videt̄ mihi ꝙ calidū cōgreget, ꝛ diſgreget, qꝛ calidū. Nec alia rō eſt. Ad
L 2m videtur mihi ꝙ ꝑ ſe cōpetit ſibi congregare ſimilia, quia congregare eſt actus forme, modo ipſum calidum videtur formalius ceteris. Tu vero conſidera.

recognes. ¶ Concluſit eē q̄rēdū, vt elr̄ntaria p̄nª ꝯrietates tangibiles, qꝛ vō (vt Philoponus inquit) he plures ſunt, vt eligant̄, q̄ p̄me haꝝ ſint, ꝛ que magis hn̄t rōnē p̄ncipij, enumerāde oēs ſunt. Vult aūt Philoponus Ariſto. iter oēs has, q̄ enumerabunt̄ eas eē eligēdas, q̄ ꝛ ſunt vtiliores, ꝛ nō in alijs ꝯtente, ꝛ actiue ac paſſiue. Enumerat aūt contrarietates ſeptē, vt calidū frigidū ſit pª ſiccū humiduȝ 2ª. leue graue 3ª. durū molle 4ª. ariduȝ lubricū 5ª. aſperum lene. 6ª. 7ª vō tenue craſſum. vn̄ dicit. Ipſorū autē tangibiliuȝ diuidendū eſt p̄ q̄ p̄me dr̄ie, ꝛ ꝯrietates ſunt, Deide ſupple tu eligēde q̄ ſunt elr̄ntaria p̄nª ꝑpoſita intentione ꝛ ordie, exponit oēs, ꝛ dicit. Sunt aūt ꝯtrarietates ſm̄ tactū he calidū frigidū, ꝛ cetere alie, q̄ enume-
Nō. rant̄ ab eo. Hec de enumeratione. ¶ Veꝝ accidit q̄ſtio qꝛ rarū ꝛ denſum videntur eē tāgibiles q̄litates, ꝛ tamē
Solo. Ariſto. ipſas p̄termiſit. ¶ Rn̄det Alexāder eas Ariſt. p̄termiſiſſe, qꝛ reducunt̄ ad graue. ꝛ leue, qm̄ rarū eſt le-
M ne, ꝛ denſuȝ graue, Philoponus vō dicit has reduci ad tenue ac craſſuȝ, nā tenue, qᵭ ſm̄ qualitatem ꝯſideraf̄, nō aūt ſȝ quātitatē, videt̄ idē eſſe cū raro. vt corpus qᵭ tenui dieta vſum eſt, tenue eſt, ꝛ rarū, dēſuȝ vō ad craſſum, nā craſſuȝ nō ꝑ quoſuis poros ingredit̄, ſȝ ꝑ maiores, tale autē quodā mō eſt denſuȝ, cū ſit multo corpore ad paucā molē cōpactū. Deide facta ꝯrietatū enumeratione, ponit iter eas dr̄ias, vt eligat, q̄ ſint a nobis accipiende, vt elr̄ntaria p̄nª (vt Philoponus cōtinuat) ꝛ dicit. Hoꝝ āt graue qdē, ꝛ leue, neqꝫ actiua ſunt, neqꝫ paſſiua. ſup. alterationis, cuius cāȝ affert, qꝛ nō faciēdo vel patiendo. ſ. alteratione dicunt̄, nō enī graue applicatuȝ leui (vt Philoponꝰ ingt) agit in eo ꝑducēdo grauitatē, ꝛ nec ecōtrario. at elr̄ntaria p̄nª, que hic vocat elnta, opȝ eē actiua ꝛ paſſiua abinuicē, qm̄ elr̄ntaria p̄nª, vt primo huius dictum eſt, nō ſunt māl̄ia p̄ncipia elr̄ntorū vel miſtorū, niſi miſceant̄ inuicē, in elr̄atis ſimplicibꝰ qdē ꝑ cōbinationē, in miſtis ꝑ refractionē, mō hec fieri non poſſunt, niſi elr̄ntaria p̄nª ſint actiua, ꝛ paſſiua. ḡ graue ꝛ leue abijcienda ſunt a nūo elr̄ntarioꝝ p̄ncipioꝝ. Deide eligit ꝑꝑ hanc rōnē calidū ꝛ frigidū, ꝛ humidū ꝛ ſiccū. ꝛ dicit. Calidū aūt ꝛ frigidū ꝛ ſiccū ꝛ humidū eligenda ſupple ſunt, vt māl̄ia p̄nª, hec qdē qa actiua ſunt calidum ꝛ frigidū. Hec aūt. ſ. humiduȝ ꝛ ſiccū, qꝛ paſſiua dicuntur. Qᵭ vero ita ſit. ꝑbat (vt Philoponꝰ ingt) ꝑ earū definitiones, quas accipit, vt ab oibꝰ cōceſſas. Calidū enī eſt qᵭ ꝯgregat homogenea. Sȝ ꝯ. qꝛ nō poteſt homogenea ꝯgregare, niſi alienigena diſgreget. ḡ calidū eſt id, qᵭ facit vtrūqꝫ. Rn̄det, ꝛ ingt, ſegregare enī qᵭ (ingūt) facere ignē, eſt cōgregare ea, q̄ eiuſdē tribus, ac eiuſdē generis ſunt, ꝛ ita ꝑ ſe calidū eſt cōgregatiuū, ꝑ accn̄s ꝛ quaſi
O ex cōſequēti diſgregatiuū, qꝛ vt dicit. Calidū ꝯtingit tollere ſiue diſgregare alienigena, vtpote quo eſt cōgregatiuū homogeneoꝝ. Deide definit frigidū, vt ex definitione pateat ipȝ eē actiuū, ꝛ dicit. Frigidū aūt eſt qᵭ ꝛ ſygenea, hoc ē ſimilaria, ꝛ q̄ nō ſunt eiuſdē tribꝰ hoc ē alienigena ꝯgregat. ſup. eq̄ ꝑ ſe. Ex his ſeqt̄ vtrūqꝫ eē actiuū.

Ant. c. 14 **¶ Humidū autē, indeterminatuȝ proprio termino, bene terminabile exiſtens. Siccum aūt, bene terminabile proprio termino, difficulter autem terminabile alterius.**

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdē **¶ Humidū vō ꝑprio iterminatū termino, bn̄ terminabile exiſtit. Siccuȝ autē terminatū bn̄ termino ꝑprio, difficile ab alio termiābile ē.**

Com̄. 14. ¶ Nūc de paſſiuis loqtur. d. Humidū vō ꝑprio termino interminatū, bn̄ termiabile exiſtit. ſubaudi alieno termino. Et ꝑ ꝯn̄s paſſiuū ē. Siccū vō terminatū bn̄ termio ꝑprio. difficile terminabile eſt. ſubaudi ab alio, mō ter-
P minari termio alteriꝰ ꝛ termiari ꝑpo termio, cū vtrūqꝫ ſit tminari, iportāt paſſionē, ꝛ ſic eiuſmodi paſſiua erūt.
Nō. ¶ Sed dubitabis vn̄ humidū termineť termino alieno
ꝶº aliq̄rū. vn̄ ſiccū termineť ꝑprio. ¶ Rn̄dēt ꝙ humidū ꝭ habet ab iſtabilitate ꝑtiū, q̄ fluūt ꝛ refluūt. cū eniȝ ꝑtes fluūt ꝛ refluūt, ideo recipiūt terminationē a cōtinēte, aq̄ eniȝ ꝛ aer, vinū, ꝛ oleū, ꝛ cetera id genus terminant̄ termino ꝯtinētis. At ſicca vt terra, lapides, metalla, ꝛ id genus, cū partes nō fluāt, nec refluāt, nō termio ꝯtinētis ſȝ ꝑ-
ꝶº ꝑpria. prio terminā̄t. ¶ Aiaduerte tn̄ ꝙ (vt diximꝰ) humidū iō hȝ ꝑtes inſtabiles, qꝛ humidū, ꝛ nulla eſt alia cā, ꝛ iō terminat̄ termino alieno, qꝛ humidū. Nec eſt alia rō. niſi qꝛ humidū eſt humidū. Silr̄ ſiccū eo hȝ ꝑtes ſtabiles, quia ſiccū eſt tale, ꝛ nulla alia eſt cā. Verum eſt tn̄ ꝙ hec ſunt duo ꝑpria q̄ his cōpetūt ordie quodā, vt humido qdeȝ
Nota. p̄mo fluxus ꝛ refluxꝰ partiū. 2º terminari ab alio. Sicco āt p̄ ꝑtiū ſtabilitas. 2º termiari ꝑpo termio. ¶ Scdo aiaduerte ꝙ tā terminari ꝑprio q̄ꝫ alieno termio ipor-
Q tāt. paſſionē. nā ꝑ terminū figurā itelligūt. mō pȝ ꝙ figura eſt veluti q̄dā forma ipſi terminato, ꝛ termiatū veluti mā. Siue igit̄ a ſe ſiue ab alio pȝ ꝙ termiari ē pati, qꝛ eſt figurā recipere. Et ſic iſti termini de p̄mario ſigto im-
Dubō. portāt paſſioneȝ. ¶ Sed circa hec dubitares, qꝛ videt̄ ꝙ genus nō ſortiat̄ nomen a rōne ſpēi. Mō humidum ꝛ ſiccū ſm̄ rōnē ḡn̄is ſunt paſſiua, ſm̄ rōnem ſpēi, ꝭ eſt vt terminant̄ figura ſunt paſſiua, mō in plus eſt paſſiuū q̄ꝫ
Rn̄ſio. terminari. Silr̄ argui p̄t de calido ꝛ frigido. ¶ Diximꝰ in p̄mo huius. ꝛ addimus ꝙ he q̄litates poſſunt cōparari ad tactū, qᵭ eſt earū mediū. Ad ſua ꝯria, vt ſingula ad ꝑpriū cōtrariū. Et poſſunt cōparari iter ſe. Siqdem ad tactū, cū caliduȝ ꝛ frigidū maxie inmutent tactū, maxime

A ſortiunt̄ nomē actiuaꝝ. humidū ꝛ ſiccū parū inmutēt, ſortiuntur nomē paſſiuarū. Si cōparant̄ ad ꝑpria contraria, ſic oēs ſunt actiue oēſqꝫ paſſiue. nā oēs ſunt ꝯrioruȝ corruptiue ab eiſqꝫ corruptibiles. Et ſic oēs ſūt actiue ꝛ paſſiue. At ſi cōparent̄ ḡn̄atim inter ſe humidū ꝛ ſiccum vȝ. ad frigidū ꝛ caliduȝ, ſic ſpeciatim ille ſunt paſſiue ab aliqua opatione. Iſte actiue ab alia opatiōe. ¶ Tūc pȝ ſolō ad argum̄. hec eni nō dicunt̄ actiua ſm̄ rōnē ḡn̄is. ſȝ cōparata ad ſpēȝ. Illa nec paſſiua niſi eodē mō. Nec icōuenit ſpēs cōparatas ſpēbꝰ ſortiri nomē ḡn̄is ab ope-
ꝶº Auer. ratione ſpecifica. ¶ Auerroes aūt cō. 9. vult ꝙ eiuſmodi dicant̄ actiua, illa paſſiua ſm̄ interp̄tationē nominū. Nā thermon, hoc eſt calidū, pſychron, hoc eſt frigidum apud grecā linguā ſic dicunt̄ ab illa actiōe q̄ eſt ꝯgregare. Zerō, hoc eſt ſiccū, ꝛ hycron, hoc eſt humidū, ſic grece dicunt̄ a terminari termino alieno vel ꝑprio. Et ſic
B hec actiua, hec paſſiua dicta ſunt non ſm̄ rē, qa ſunt ſȝ reȝ oīa paſſiua ꝛ oīa actiua, ſed ſm̄ noīa, ac noīum deriuationē. Nec eſt incōueniens aliqᵭ dici tale ab interp̄tatione noīum, que accipitur, partiȝ ad placitū, partiȝ ab aliqua proprietate, quod ſimplr̄ non eſt tale.

Recognes ¶ Eligit nūc humidū ꝛ ſiccū ex eo qa ſunt paſſiua. Quod ꝑbat ex eoꝝ definitionibꝰ ab oībꝰ ꝯceſſis. ꝛ dicit. ꝙ humidum eſt illud, quod proprio termino male terminabile eſt, bn̄ aūt terminabile alieno. Siccū vō illud, quod bene terminabile ꝑprio. male autē terminabile alieno. Ipſum vō male ꝛ bene terminabile (vt Philoponꝰ inquit) paſſionum ſunt ſignificatiua. vnde dicit. Humidū autem indeterminatuȝ proprio termino eſt, hoc eſt male terminabile proprio termino. bene terminabile. ſup. alieno exiſtens. Siccum auteȝ bene terminabile ꝑprio termino, difficulter hoc eſt male terminabile termio al-
C teriꝰ. at bene terminabile, ꝛ male terminabile, vt Phi-
Qōnes pulchre. loponus addit paſſionum nomina ſunt. ¶ Sed multe hic occurrunt q̄ſtiones, quaꝝ multe in cōmentarijs ſunt diſputate. Quarum prima eſt, quia nō videtur has definitiones eē aſſignatas per primas differētias, ac per primas opatiōes. Calidi eniȝ ꝑpria ꝛ p̄ma opatio eſt calefacere, frigidi frigefacere, ſicci exiccare, humidi humectare. Scdo, qa reſpectu ꝑpriaꝝ opationū oēs ſunt actiue, qa calefacere eſt caliditatē ꝑducere ꝑ corruptionē frigiditatis, frigefacere ē frigiditatē agere i aliquo ꝑ corruptionē caliditatis, q̄ erat in illo. Silr̄ ratiōe humectare ꝛ exiccare ſūt agere, quia humectare eſt ꝑducere humiditateȝ in ſubiecto ſicco, ꝛ ſiccare eſt ꝑducere ſiccitateȝ in ſubiecto humido, ergo reſpectu primaꝝ opationū oēs ſūt actiue. Tertio dubitat Philoponꝰ, qa nō videt̄ ꝙ calidū ꝛ frigidū ſint actiua ſolū modo, ſed etiā
D paſſiua. Patit̄ eni calidū a frigido, ꝛ eꝯrio. ¶ Preterea. Nec humiduȝ ꝛ ſiccū vident̄ ſoluȝ. paſſiua. Si. n. omnia elementa adinuicem tranſmutant̄, neceſſe humidum ꝛ ſiccum adinuicem agere. ¶ Preterea. Ipſemet Ariſtoteles dicit hic terrā in aquam trāſmutari. Mō hoc fieri nō pōt niſi humidum agat in ſiccū. eodē mō aq̄ trāſmutatur in terraȝ, quod nec fieri poteſt niſi agente ſicco in humiduȝ. Non enim frigidum aqua agit in frigiduȝ terre vel econtrario. ergo humidum ꝛ ſiccum ſunt actiue. ¶ Preterea. Dubitat̄ tertio, qa reſpectu tactus oēs ſūt actiue, ꝛ aſperum ꝛ lene, ꝛ graue ꝛ leue, ꝛ id genus, oēs enim mouent tactuȝ. Adhuc contraria ſunt actiua ꝛ paſſiua adinuicem, ſed omnia ſunt contraria. ergo oīa ſunt actiua ꝛ paſſiua cum ſuis contrarijs. Querebamus etiā in cōmentarijs alias queſtiones, que bene ſunt diſputate. Ulterius dubitat Philoponus ſpeciatim, quia nō videtur ſiccuȝ eſſe bene proprio termino terminabile. nā cinis in ſiccitate exiſtēs diffluit. ¶ Preterea. Flāma eſt
E ſicca, ꝛ terminatur, ac cōfiguraf̄ figura cāmini, ꝛ quod magis eſt, oīa elementa terminari videnť termino alieno, cum non habeant figuram, niſi a continēte, vt dicit̄ in libro de celo. ¶ Pro ſolutione Philoponus dicit, ꝙ
Declratio Philopōi hec quatuor poſſunt comparari ſimpliciter, ꝛ reſpectu miſti. Si enim comparantur ad miſtum, humidū ꝛ ſiccum paſſiua ſunt, ꝛ vt materie ſe habent. Calidum vō ꝛ frigidum, vt actiua. exemplum in conſtructione lateꝝ ꝛ teſtarum apparet, vbi patet humidum ꝛ ſiccum ꝯcurrentia materiam teſtarum efficerent, frigidum vō conglutinat, cum vō ponuntur in fornace, calidum trāſmutat, ꝛ facit teſtā, quia facit euaporare ꝑtes rariores ineptas generatiōi teſte, ꝛ cōgregat partes aptas generationi, ꝛ ſic reſpectu miſtorum humidum ꝛ ſiccum materiam efficiunt, frigidum ꝛ calidum formam. Omne enī
F miſtum fit in medio elementorum, ac vniuerſi, vtpote circa terram, cum omnia participent terra. Mō ex hac ſola fieri non poſſunt, cum terra per ſe icolligibilis eſt, ꝛ ideo eget aqua colligēte, ꝛ permiſcente ipſaȝ. Hec vō duo cōmiſta lȝ ſint continua, exquiſitam compationem ac cognationem non habent, cuȝ ſint alienigena, indigere ergo frigido ea ꝯgregante, ꝛ calido ſpecificāte ac cōplente generationē, quatenus corrigit faciendo euaporare partes generationi ineptas, ꝛ faciēdo cōgregationem partiuȝ aptarū generationi, qua ratione in hac miſtura humidum ꝛ ſiccum materie rationem habēt. Calidum vō ꝛ frigidum forme. ergo ratione habita ad miſtum humidum ꝛ ſiccum ſubeunt rationem materie et paſſiui, ꝛ calidum ꝛ frigidum rationem actiui. Sin autē comparentur ad generationem eoruȝ, que fit adinuicē, omnes pari modo actiue ꝛ paſſiue ſunt. Quia ergo Ari-
G ſtoteles reſpexit ad has ſub ratione, qua veniūt ad miſtioneȝ, iure alias actiuas, alias paſſiuas appellauit. cū ratione habita ad miſtionem, humidum veniat ſub ratione, qua bene alieno termino ē terminabile, ſiccū vō ſub ratione qua male alieno, ꝛ bene proprio terminabile eſt. At frigidum venit ſub ratione, qua ſiccuȝ ꝛ humidum permiſta bene conglutinat, ac congregat, ꝛ ſic venit ad miſtionē vt eſt alienigenorum congregatiuū, calidum vō, vt eſt ſpecificatiuuȝ, ꝛ quaſi correptiuū, quo conſtituit ſimilia, ꝛ diuidit diſſimilia. Infra autem ꝛ in 4º metheororum reſpexit ad hec, quatenus ex inuicem generantur, ꝛ ita appellat omnia actiua, ꝛ omnia paſſiua. hec ex Philopono, ꝛ quidē perpulchre. Ego vō poſſuȝ dicere diffuſius. vt pro parte in cōmentarijs patet, ꝙ ratione habita ad potētiaȝ, cuiꝰ ſunt obiecta, omnes iſte qualitates ſunt actiue, etiā graue leue, durū molle, ꝛ id genus, rōne habita ad miſtorum generatiōnē, alique
H ſunt paſſiue, que qdē ad illaȝ cōcurrunt ſub rōne materie, ꝛ ſm̄ opationes p̄ncipalr̄ iportantes paſſiōes. Aliq̄ actiue, q̄cūqꝫ ꝯcurrūt ſub rōne forme, ꝛ ſm̄ operatiōes iportātes actionē. Sin aūt comparent̄ ad generationē elemētoꝝ ſimplicem, ſic ſolū quatuor ſunt actiue, ꝛ paſſiue. Ceteruȝ aūt nec actiue, nec paſſiue, nō enim duruȝ ꝛ molle cōcurrunt, vt principia in generatione aliqua, nec cetera id genus. ¶ Tūc ad rōnes. Ad primam patet ſolutio, Ariſtoteles dedit has definitiones reſpectu miſtorum, quia hoꝝ elementaria p̄ncipia q̄rimus, vt ꝑpoſuit, modo reſpectu miſtoꝝ he ſunt ꝑprie, ꝛ p̄me operationes. Alie vō opationes ſunt reſpectu ḡn̄atiōis ſimplicū, ꝛ ꝑ idē pȝ ad ſcdaȝ, ꝛ ad tertiā, ꝛ q̄rtā. ¶ Ad q̄rtā p̄ncipalē pȝ ſolō, ēt qa decm̄ ē oēs eē actiuas reᵘ potētie tactiue. ¶ Ad q̄ntā dōm, oīa q̄ agūt ꝛ patiunt̄, eē ꝯria, nec poſſe agere aut pati niſi ſint cōtraria. Cōtra vō

I non ſeqt̃ur, ga multa ſunt cõtraria, quę non ſunt actiua,
nec paſſiua, vt contraria circa viſuʒ, ⁊ alios oẽs ſenſus
ꝑter tactũ. ❡ Ad ſextã duplicationẽ de cinere. dic̃ Phi-
lopon⁹, ꝙ cinis poteſt terminari, veluti harena, ga po-
teſt accumulari, non ſic aqua, niſi habeat alienuʒ termi
num, quia habet quãdam ꝓpriam cõpoſitionem vt ha-
rena, cũ vo dicit̃ cinerem fluere, non dicit̃ niſi per ęqui-
uocationem, potius eni eſt ſparſio, q̃ʒ fluxus ad illud de
flãma dic̃ ꝙ lʒ flãma poſſit figurari figura ac termino
cãmini cõtinentis etiã eſt proprio termino bene termi-
nabilis, vnde flãma poſita in plano ꝓpriam habet figu
ram. In cãmino vo violentum, vt ſonitus eius oſtẽdit.
❡ Ad autoritateʒ Ariſt. dõm ꝙ ratione habita ad natu
ram, ac ordinem vl'em, omnia el'nta alieno termino ter
minantur, rõne vo habita ad naturaʒ eorum particula-
rem, ad nãm. ſ. miſti, quę ex his fit. Alia ſunt terminabi-
K lia male vel bene, alia cõgregatiua, vt dictuʒ eſt. Unde
poteſt ſol'o hoc pacto reduci ad normam, quia elemẽta
vel qualitates tangibiles, aut poſſunt cõſiderari ſm na
turam cõmunem, ⁊ ſic omnia ſunt paſſiua, cuʒ omnia ⁊
figuraʒ cęli, ⁊ alterationes ab illo recipiant, aut ſm na-
turaʒ particularem, ⁊ ſic aut ratione habita ad tactũ, ⁊
ſic omnia ſunt actiua 2° de aĩa. aut ratiõe habita ad ge-
nerationem miſtorum, ⁊ ſic actiua dicuntur, quę ad illã
concurrũt ſm operationes principaliter ſignificatas p
nomina actioneʒ principaliter ſignificantia, vt caliduʒ
⁊ frigidum, quę vo concurrunt ſm operationes ſignifi-
catas per noĩa principaliter paſſionem ſignificantia, di
cuntur paſſiua, vt humidum ⁊ ſiccuʒ. Aut ratione habi-
ta ad generationem propriam ſimplicium, ⁊ ſic omnes
qualitates primę ſũt actiuę, ⁊ omnes paſſiuę. Ex his ſe-
quitur ꝙ ꝯgregare ⁊ terminari termino ſunt pmę ope-
rationes elementorum reſpectiue, ga reſpectu gñatiõis
L miſtorum, cum ſm illas primo concurrant, cum quo tñ
ſtat has operationes nõ eẽ pmas ſimpl'r, cuʒ calefacere ⁊
frigefacere ſint ante cõgregare, humectare, ⁊ exiccare
ante terminari ꝓprio vel alieno termino. ❡ Preterea.
Ante h' ſunt rarefacere ⁊ cõdenſare ſm aliquos vt ante
cõgregare. Ante vo terminari ſunt fluere, ⁊ cõſtringere,
reſpectu tñ generationis miſti illę ſunt pmę operationes.

Anti. c. 15. ❡ Subtile autem ⁊ craſſum, ⁊ lubricum ⁊ ari
dum, ⁊ durum ⁊ molle, ⁊ alię differentię, ex
his ſunt. Quoniam enim repletiuum eſt humi
dum, quia non eſt terminatum quidem, bene
determinabile auteʒ exiſtens, ⁊ quia ſequitur
ad tangens, ſubtile autem repletiuum, ſubti-
lium enim partium, ⁊ quod paruarum partiũ
M repletiuum, totum enim totum tangit, ſubtile
autem maxime tale eſt, manifeſtuʒ eſt ꝙ ſub-
tile quidem erit humidi, groſſum autem ſicci.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ❡ Tenue vero ⁊ craſſum, lubricum, ⁊ tenax. ſi-
ue aridum, ⁊ durum ac molle, ⁊ cęterę diffe-
rentię ex his ſunt. Nam cum replere ſit humi-
di. quia non quidem terminatum eſt, ſed termi
nabile, ⁊ continens ſectetur. Sit autem tenue
ipſum replens (per paruum enim eſt) ⁊ per par
uum ſit replens (totum enim totum tangit) te-
nue autem maxime tale eſt. manifeſtum ꝙ te-
nue humidi erit, craſſum ſicci.

Com. 15. ❡ Quia multas tactilis aſſignauit differẽtias, docet nũc
reducere illas. Et hoc proponit. d. Tenue vo ⁊ craſſi,
lubricum ⁊ tenax, ⁊ durum ⁊ molle, ⁊ cęterę differentię
ex his ſunt. hoc eſt ad humidum ⁊ ſiccuʒ, reducunt̃ tãqʒ
ſpecies ad genera. Et pmo hoc ſyllogizat de tenui ⁊ craſ
ſo. Et facit vnuʒ enthymema, quod poteſt reſolui ad ſyl-
logiſmum, ⁊ ad proſyllogiſmum ſic. omne replẽs humi-
dum eſt. tenue replet. igitur tenue humidum. proſyllogi
zatum maior ſic. quod non termino proprio terminat̃, ſʒ
ſectatur figuram continentis, eſt humidum, vt per defi-
nitionem patet. Sed replens termino proprio non ter
minatur, ſed figura continentis. igitur replens eſt humi
dum. Minor proſyllogizatur etiã ſic. omne perparuum
replet. tenue perparuum eſt. tenue replet. minor proſyl
logizatur adhuc. omne totum tangens totum pparuuʒ
eſt. tenue totũ tangit totũ. igit̃ tenue perparuuʒ eſt (In-
quit) Nam cuʒ replere ſit humidi. hęc eni eſt ſyllogiſmi
pncipalis maior. vʒ. omne replens humidũ eſt. replere
gręce eſt anapleſticõ, quod cũ latine dictuʒ nõ ſit reple-
tiuum, replere tranſtuli. hęc eſt maior principalis ſyllo-
giſmi. Deinde tangit minorem proſyllogiſmi probantis
maiorem hanc. Et inquit. quia non quideʒ replens ipm
terminatuʒ eſt, ſed terminabile, ⁊ continens ſectet̃. Hoc
gręce ſic dicitur hacoluthin aptomen o. Et eſt ſenſus ꝙ
figurat̃ ad figuram cõtinentis, ſiue cõtangentis. Hęc eſt
minor proſyllogiſmi maioris. Deinde tangit minorẽ ſyl-
logiſmi principalis. d. Sit autẽ tenue ipſuʒ replẽs. Hęc
eſt minor. ⁊ hanc proſyllogizat. d. perparuum enim eſt,
⁊ hęc eſt minor proſyllogiſmi. ⁊ perparuũ replet. hęc eſt
maior. proſyllogizatur adhuc minor huius ſic. totũ eniʒ
paruum tangit totum. tenue maxime tale. i. maxime tã-
git totum. ⁊ ita tenue maxime paruum. Tunc infert cõ-
cluſionem principalem. d. Manifeſtuʒ ꝙ tenue erit ſpe-
cies humidi. craſſum autem ſicci. ❡ Animaduerte ꝙ il-
lud quod gręce dicit̃ micromeres, hoc ẽ paruaruʒ par- P
tium ſiue paruipartile, dixi perparuũ, clarius erit.
❡ Cum demonſtrauit, ꝙ duę ſunt primę contrarietates Recognes
altera actiuoruʒ, altera paſſiuorum, nunc reliquas oẽs
vult in has reducere, ⁊ hoc ꝓponit, ⁊ dicit. Subtile aũt
⁊ craſſum, ⁊ lubricum ⁊ aridum, ⁊ duruʒ ⁊ molle, ⁊ alię
differentię, ex his ſunt, hęc eſt cõcluſio. Quo vo ad ver-
ba attinet, addit [⁊ alię differẽtię] vel propter lenitatẽ,
⁊ aſperitatem, quas prius enumerauit, nunc nõ. vel ꝓ-
pter alias differentias, quas poſtea per diuiſionem ſic-
ci ⁊ humidi aſſignabit. Dixit [ex his ſũt] vt Diuus Tho-
mas inquit, quia hęc ſunt, vt effectus illoruʒ, ſubtile eni
eſt effectus humidi, ſicci vero craſſum. Philoponus au
tem vult hęc contineri ſub illis, vt in ſuis generib⁹. Hac
cõcluſione poſita, eam probat ſyll'o, quia oẽ repletiuuʒ
eſt humidum. tenue ſiue ſubtile eſt repletiuum. ergo te-
nue eſt humidum (inquit) Quoniam enim repletiuum
eſt humidum, hęc eſt maior, quam probat. primo, quia Q
repletiuum proprio termino non bene terminabile, eſt
alieno vero bene terminabile exñs. 2°, quia ſequitur tã
gẽs, hoc eſt figuratur figura continentis, ⁊ ſic pʒ maior.
aſſignat minorem, ⁊ iqnit. Subtile aũt. ſup. oẽ eſt reple-
tiuum, probat. quia qð eſt paruaꝝ pertiũ eſt repletiuũ,
⁊ ſubtile ẽ paruaꝝ partiuũ. ergo eſt repletiuũ, ꝙ aũt qð
eſt ꝑuaꝝ ꝑtiũ ſit repletiuũ, ꝓbat. ga qð. totũ tãgit, tot uʒ
eſt repletiuũ, qð eſt ꝑuaꝝ ꝑtiũ, totũ tãgit totũ. g̃ qð ẽ ꝑ-
uaꝝ ꝑtiũ eſt repletiuũ, ⁊ ſic pʒ minor, tunc dat ꝯ̃nẽ. ſ. qð
ſubtile ſit humidi, craſſuʒ vo ſicci. ſ. vt Philopon⁹ dicit
pp ꝯ̃rias cauſas, ga craſſuʒ nõ eſt bene repletiuum, nec
alieno termino bene terminabile. Sʒ occurres de cine obiec.
re, ⁊ harena, quę ſunt repletiua, ⁊ ꝑuaꝝ ꝑtiũ, ⁊ tamẽ nõ
attinet ad humidum, ſed ad ſiccũ. Dõm ꝙ ea, q̃ Ariſt. di-
cit, debent intelligi ſimpl'r, ⁊ nõ comparabiliter. Cinis
enim

N A eni ⁊ harena ſunt repletiua comparabiliter rõne habi-
ta ad lapillos, ⁊ ad ramenta lignoꝝ, ſimpl'r autẽ nõ. At
farina (vt Philoponus inquit) repletiua eſt, cum pene-
tret per porulos valde paruos, ꝑ quos vnuʒ penetrat,
ideo farina attinet ad humiditatem. Ex his ſequitur, ꝙ
Ariſto. vult ſubtile eſſe humidi, quo attinet ad illud, non
quo eſt ſimpliciter in genere illius (vt voluit Philopo-
nus) tu vero in his animaduerte.

Anti. c. 16. ❡ Rurſum autem lubricum quidem humidi
(lubricuʒ enim humidum aliquid paſſum eſt,
velut oleum) aridum autem ſicci. Aridũ eniʒ
eſt, quod perfecte ſiccum, adeo vt coagulatũ
ſit pp defenſionem proprię humiditatis.

O Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ❡ Amplius autem lubricum quidẽ humidi eſt.
B nam lubricum humidũ quoddam eſt qð paſ-
ſum eſt. veluti oleum. Aridum vero eſt ſicci.
nam aridũ eſt perfecte ſiccum, ita vt etiã ge-
licidia humoris defectu ſint.

Com. 16. ❡ Reducit lubricum ⁊ aridum ad humidum ⁊ ſiccuʒ. nã
lubricum ſuperaddit humido tenacitateʒ quandã, pro-
pterea ga paſſum eſt a ſicco. ⁊ inde ſortitur aliquã ſicci-
tatem ⁊ tenacitatem. veluti oleum. Ariduʒ vero ſuper-
addit ſicco exceſſum ſiccitatis. Signum affert ex gelici-
dijs, in quibus humor totaliter euanuit vt in cryſtallo.
❡ Animaduerte vt bñ dixit Auer. ꝙ hęc ſunt noiuʒ in-
terpretamenta, quę accipiunt̃ ab aliqua proprietate, ⁊
partim a volũtate, vt in libro de interpretatione dicit̃.

recognes. ❡ Quo quidem modo ſubtile attineat ad humidũ, craſ-
ſum ad ſiccum, ex hiſce patet. Qr autem lubricum ad hu
C midum, ⁊ aridum ad ſiccum attineant, nunc ꝓbat (⁊ in-
quit) Rurſus auteʒ lubricũ quidẽ humidi eſt, hoc eſt ad
humidum attinet, vt viſcus, pix, oleum, cęra liqda, ⁊ id
genus, ꝓbat. qr lubricũ eſt humidum, qð paſſũʒ eſt a ſic-
co aliquid, vt tenacitatem, vt oleum. Addit enim humi-
do tenacitatem, quã a ſicco paſſum eſt. Qr autem aridũ
attineat ad ſiccum, probat. Aridum eniʒ eſt, qð eſt per-
fecte ſiccum, adeo vt ⁊ coagulatum ſit propter defectũ
humidi proprij, vt cryſtallus, cuius propria humiditas
euanuit prima frigiditate loci. ergo lubrica attinent ad
humidum, arida vero ad ſiccum.

Anti. c. 17. ❡ Amplius molle quidem humidi, durũ vero
ſicci eſt, molle enim qð cedit in ſeipſum ⁊ non
obſiſtit, qð quidem facit humidum. ⁊ ideo non
eſt humidum molle, ſed molle humidi duruʒ
Q D autẽ ſicci. Durum enim eſt, quod coagulatuʒ
eſt. coagulatum autem, ſiccum eſt.

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ. ❡ Adhuc molle quidem humidi. durum vero
ſicci ſunt. Nam molle eſt id quod valde cedit,
⁊ non reſiſtit, qð quidẽ facit humidum. Pro-
pter quod ⁊ humiduʒ nõ ipſius mollis eſt, ſed
molle humidi. At durũ ſicci erit. nam durum
gelidum eſt. gelidũ vero ſiccum.

Com. 17. ❡ Reducit molle ⁊ duꝝ, ⁊ vt dcm̃ eſt ab iterp̃tatione no
minũ (ingt) Adhuc aũt molle qdẽ humidi. Duꝝ vo ſicci
ſpẽs ſunt. Nam molle eſt id qð valde cedit, ⁊ nõ reſiſtit,
qð qdeʒ facit humidũ, hoc eſt qð eſt humido accõmoda
taʒ. ❡ Aiaduerte ꝙ hypicon gręce, latine ſonat ſubijci-
ens, ſʒ hic ſonat cedẽs. Itemqʒ anthiſtamenon gręce, la
tine ſonat ſurgẽs, ꝯſonat tñ magis hic ꝓ reſiſtere. Pro-
pterea ifert ꝙ ⁊ humidũ non ipſius mollis eſt ſpẽs. Sʒ
magis econtra molle ad humidũ reducit̃. nã molle ꝑti- E
cipat humidi proprietate. ⁊ nõ ecõtra. Itẽqʒ oẽ molle ẽ
humidũ, ⁊ nõ ecõtra ❡ Aiaduerte ꝙ fecit Ariſto. hic dif- Nota.
ferẽtiã hãc, ⁊ nõ in alijs. qr apð quoſdã gręcos malacon
⁊ hycron cõfundebãtur ⁊ nõ differebãt. In cęteris nul-
la fuit dr̃ia. nos aũt latini ſępe molli ꝓ humido vtimur.
cętera patent. ❡ Dubitares forte, ga ſiccũ videt̃ potius Dubõ.
ſpẽs duri. nã oẽ ſiccũ durũ, ⁊ nõ ecõtra. cũ cęlũ durũ po
nat̃, ⁊ nõ ſiccũ. Itẽqʒ cur ſubticuit aſpeꝝ ⁊ lene. ❡ Rñ- R° aliq̃rũ.
dẽt qdã ad pmũ ꝙ durũ cuius coagulatio eſt a ſicco eſt
ſiccũ. Duꝝ aũt cęleſte nõ eſt ſiccũ, nec durũ cuius coagu-
latio ẽ a frigido, aut ſicco ⁊ frigido ſimul. nã metalla du-
ra ſunt. ⁊ nõ ſicca. ❡ Ego aũt credo ꝙ cęlũ nõ ſit duruʒ. Rñ° ꝓpa.
qñqdẽ durũ ab Ariſt. ponat̃ q̃litas tactilis. niſi durities
dicat̃ ęquoce, ⁊ ſic ꝓpoᵐ nõ deſtruit. Dicerẽ quoqʒ oẽm
duritiẽ effici ob defectũ humidi, ⁊ per conſequẽs a ſicco F
defectũ dico actualem nõ potẽtialẽ, ⁊ ſic metalla erunt
actu ſicca, pp actualẽ defectũ humoris. Utrum vo ſint
potẽtial'r humida, medicis omitto. ❡ Aiaduerte ꝙ geli
dũ ⁊ coagulatũ hic nõ differunt, voco eni gelidũ oẽ pri-
uatũ humore actuali. Et hoc alchimici coagulatum ſiue
cõgelatũ vocant. Melius tñ diceretur conſtans, cẽt eni
cõe pluribus, ſed noĩa grãmaticis omitto.
❡ Quo qdẽ mõ lobricũ ad humido, ⁊ aridũ ad ſiccũ atti- recognes.
neãt, ex hiſce cõſtat, qũo vo molle ad humidũ, ⁊ duꝝ ad
ſiccũ attineãt, nũc exponit, ⁊ dicit Ampli⁹ molle qdẽ hu
midi, hoc eſt ad humiduʒ attinet, duꝝ vero ſicci eſt ⁊ ad
ſiccũ attinet. Qr molle attineat ad humiduʒ, ꝓbat, quia
molle eſt qð cedit in ſeipʒ, ⁊ nõ obſiſtit tãgẽtib⁹. Immo
cũ cõprimit̃, ad ſe retrahit̃. Mõ hoc idẽ facit humiduʒ,
ergo attinet ab humidum. Uerum Ariſto. quaſi obiter,
ex hac declaratiõe, colligit ꝙ in plus eſt humidũ q̃ʒ mol G
le, cũ oẽ molle ad humidũ attineat, nõ aũt omne humidũ
molle eſt. Aqua eni humida eſt, q̃ non eſt mollis, metal-
la quoqʒ humida ſunt, ⁊ nõ mollia (vt Philoponus au-
tumat) Qr aũt durum ad ſiccũ attineat, ꝓbat. ga duruʒ
expiratione humidi ꝓ ꝓprij eſt coagulatum, ⁊ ita ſiccũ, ⁊
ſic patet quatenus hęc ad illa reducuntur.

❡ Dicuntur autem ſiccum ⁊ humidum, mul-
tifariã. opponitur enim ſicco, ⁊ humidum ⁊ Ant. c. 18.
vdum. ⁊ rurſus humido, ⁊ ſiccum ⁊ coagu-
latum. omnia autem hęc, ſunt ſicci ⁊ humidi
primorum dictorum.

❡ Dicũtur aũt ſiccũ ⁊ humidũ multifariam. Dilucida°.
nam ſicco ⁊ vdum ⁊ humidum opponuntur. te. c. eiuſdẽ
Atqʒ etiã humido ſiccũ ⁊ cõgelatũ. Sũt vo
hęc ſicci ⁊ humidi eoꝝ quę prima dicta ſunt. H

❡ Declarata reductione, remouet dubiũ. poſſet. n. qs di Com. 18.
cere vtrũ humidũ ⁊ ſiccuʒ ſint vno tñ mõ dicta. ❡ Rñ-
det ꝙ humidũ multipl'r dr̃. ⁊ ſiccũ ſil'r. Udũ eni ⁊ humi-
dũ ambo humida dicunt̃. qr ambo ſicco opponunt̃, ſic-
cũ ⁊ cõgelatũ ambo ſicca, ga humido opponũtur. Pro-
pterea cõcludit ꝙ vdũ ⁊ cõgelatum, quę ſunt humidi ⁊
ſicci, etiã ſunt enumerãdę inter primas tactiliũ dr̃ias.
❡ His reductis, nũc ſubdiuidit ſiccũ ⁊ humiduʒ. Ubi de- recognes.
bes ſcire, ꝙ ſiccũ eſt triplex, aliud quod in ſuperficie eſt
ſiccũ, vt aſſatum, ⁊ lapis ſuperfuſa aqua. Aliud qð in ꝓ-
fundo eſt ſiccum, vt valde eliſſatũ, ⁊ coagulatum. Aliud
quod in vtroqʒ eſt ſiccuʒ, vt lapis abſolute. Ariſtoteles
primo probat ꝙ ſiccum ſit multiplex, argumẽto (vt in-
quit Philoponus) a cõtrario, quia habet duplex ⁊ for-
taſſe triplex oppoſitum, ergo ipſuʒ eſt multiplex vndu
dicit. Dicuntur autẽ ſiccum, ⁊ humidũ multifariam non

ꝗuoce (vt Philopon⁹ inuit) ſed multiplicitate ſpẽrũ, ꝓbat. ⁊ p̄mo ꝙ ſiccũ ſit multiplex loco ab oppoſito (⁊ inquit) Opponit̃ eni ipſi ſicco, ⁊ humidũ, ⁊ vdum, ſupple tu, ⁊ ꝑfuſuʒ. Intelligit eni (vt arbitror) ꝑ humidũ, qḋ in vtroqʒ eſt humidũ. ſ. ⁊ in ſuꝑficie, ⁊ in ꝓfundo, ⁊ iõ ꝑ excellẽtiã, qḋ in vtroqʒ eſt tale, erit dicendũ ſimpl'r humidũ. ğ ſiccũ eſt multiplex. Qꝫ autẽ humiduʒ multiplex ſit, probat eodẽ loco a cõtrarijs, ⁊ dicit. Et rurſus humido opponit̃ ſiccũ ſimpliciter, quod eſt ſiccuʒ in ſuperficie ⁊ in ꝓfundo, ⁊ eidem opponit̃ coagulatum, qḋ eſt ſiccum in profundo, ⁊ ſupple ẽt eidẽ opponitur ſiccum in ſuꝑficie, qḋ de licentia dicatur exiccatũ. ğ humidum multiplex eſt, ⁊ addit ꝙ omnia hęc ſunt ſicci ⁊ humidi, quę prima genera dicuntur. Nam humidum in vtroqʒ ⁊ vduʒ, quod eſt humidum in ſuperficie ⁊ perfuſuʒ, quod eſt humidum in profundo, ſunt ſub ipſo humido tanq̃ʒ ſub genere. Simili ratione ſiccum in vtroqʒ, ⁊ exiccatuʒ quod in ſuperficie ſiccum eſt, ⁊ coagulatum, quod in ꝓfundo

K ſiccuʒ eſt, ſub ipſo ſicco ſunt, tãq̃ʒ ſub genere. ergo ſiccuʒ ⁊ humidum de multis ſpeciebus dicuntur.

Anti. c. 19. ❡Quũ enim vdo opponitur ſiccuʒ ⁊ vdũ quidem eſt quod habet alienigenam humiditatem ſuperficietenus, perfuſum autem qḋ in ꝓfundo, ſiccũ aũt priuatur hac, palã eſt ꝙ vdũ quidẽ erit humidi, oppoſitũ autem ſiccũ primi ſicci. Rurſus autẽ humidum ⁊ coagulatũ ſimiliter. humidũ eniʒ eſt, qḋ habet propriam humiditatem in profundo. coagulatum autẽ

L priuatur hac. Quapropter ⁊ horum erit hoc quidem ſicci, hoc autem humidi,

Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ❡Et quũ vdo opponitur ſiccũ, ⁊ vdum quidẽ eſt qḋ exteram ſuperficietenus humiditatem habet infuſum auteʒ in profundo. Siccum auteʒ quod hac ipſa priuatur, manifeſtũ ꝙ vdũ erit humidi. Huic autem contrarium ſiccum erit primi ſicci. Adhuc auteʒ humectuʒ ⁊ cõgelatuʒ ſimiliter. Humectum quidem eniʒ eſt quod habet propriam humiditatem in profundo. congelatum illud eſt quod hac ipſa priuatur. Quare ⁊ horum erunt, hoc quidem humidi. Illud vero ſicci.

Com. 19. ❡Humidi duę ſunt ſpẽs primę, vdũ. vʒ. quod dieron dicit̃. Et infuſuʒ qḋ ⁊ veuregmenon. dieron illud dꝛ. qḋ in ſuperficie humorẽ hʒ. Et hoc dupl'r vel a nã tale eſt. ⁊ hꝰ

M per licentiã madidũ appello. vel ab alio. ⁊ hoc voco madefactũ. veuregmenon eſt, qḋ in profundo humorẽ hʒ. ⁊ hoc dupl'r, vel per nãm ⁊ dicat̃ humectũ. vel ab alio, ⁊ dicat̃ humefactũ. Sic ipſi⁹ ſicci duę ſunt ſpecies, q̃ geminatę erunt q̃tuor. nã quot modis dicit̃ vnũ oppoſitorũ, tot ⁊ alterũ dici neceſſe eſt. Uerũ hęc noie carẽt. hãc multiplicitatẽ oſtẽdit. d. Et quũ vdo opponit̃ ſiccum, ⁊ vdũ quidẽ eſt, qḋ exterã ſuperficietenus humiditatẽ hʒ. Infuſum qḋ hʒ in ꝓfundo. Siccũ quod hac ipſa vtraqʒ priuat̃, manifeſtũ ꝙ vdũ erit ſpẽs humidi, huic auteʒ ꝯrium ſiccũ, qḋ nomen nõ hʒ, erit ſpẽs primi, hoc eſt generici ſicci, ad vdũ igitur opponit̃ quoddaʒ ſiccũ nomẽ non hñs. Adhuc aũt humectum, qḋ gręce per carentiaʒ nominũ hygron dicit̃, ⁊ eſt ſpecies infuſi, ⁊ cõgelatũ ſil'r opponuntur. humectum quidẽ enim eſt qḋ hʒ propriaʒ ⁊ naturalem humiditatem in profundo, cõgelatuʒ huic

N oppoſitũ eſt illud, qḋ hac ipſa priuatur. In cęteris omiſit explicare oppoſitiones, q̃ patẽt. Et cõcludit, quare ⁊ horũ erũt hoc quideʒ ſpecies humidi, vt vdum ⁊ infuſum. illud v̄o ſicci, qḋ nomen non habet. Hęc de multiplicitate humidi ⁊ ſicci, ⁊ oppõne breuibus dixit.

❡Accepit ꝙ ſiccum ⁊ vdum opponantur, ⁊ ꝙ coagulatum ⁊ humidum ſimiliter, nunc hęc probat, ⁊ primo ꝓbat primum, deinde ſecunduʒ, ⁊ in probando primum, primo illud proponit, ⁊ dicit. Quoniam eniʒ vdo opponitur, ſiccum. ſ. quod in vtroqʒ eſt ſiccum, eſt ergo cõcluſio vdum, ⁊ ſiccum in vtroqʒ opponuntur, probat, ⁊ ſumit tres ſuppoſitiones, prima eſt, ꝙ humidum ſimpliciter, quod in vtroqʒ eſt humidum, habeat ſuperficietenus alienigenam humiditatem, patet, quia cum eaʒ habeat in vtroqʒ, etiam in ſuꝑficie habeat, neceſſe eſt. Secunda eſt, quod perfuſuʒ eſt illud, quod habet humiditatem in profundo, patet ex quid nominis eius. Tertia

O eſt, ꝙ ſiccum ſimpliciter in vtroqʒ eſt, quod priuatur, hac. ſcilicet vtraqʒ humiditate, cum ſit ſiccum ſimpliciter in vtroqʒ. Ex his infert duo, ⁊ ꝙ vdum ſit humidi, hoc eſt attineat ad humidum tanq̃ʒ illius pars, ⁊ quod ipſi vdo, oppoſitum ſit ſiccũ ſimpl'r in vtroqʒ, quod eſt ſpecies primi ⁊ cõmuniſſimi ſicci, quod eſt concluſio propoſita. Deinde probat ſecundam, ⁊ primo proponit illam. ⁊ dicit. Rurſus auteʒ humidum. ſcilicet ſimpliciter quod eſt in vtroqʒ, ⁊ coagulatum quod eſt ſiccum in ꝓfundo. Similiter opponũtur, vt ſiccũ in vtroqʒ, ⁊ vdũ, quod probat per duas ſuppoſitiones. Quarũ p̄ma eſt, ꝙ ſimpliciter humidum quod in vtroqʒ eſt humidum eſt etiam quod habet propriam humiditateʒ in profundo, patet. quia ſi habet in vtroqʒ, etiam in profundo habet. Secunda eſt, ꝙ coagulatum eſt, quod priuatur intima humiditate. ergo opponuntur, ſicut ⁊ definitiones ipſę opponi videntur, hinc concludit, ꝙ coagulatũ erit

P ſicci, humidum in vtroqʒ vero erit ſicci, ⁊ ſic opponi videntur. Quo vero a verba attinet, debes ſcire ꝙ humidum in profundo ⁊ humidum in ſuperficie differũt dupliciter. primo, quia quod eſt humidũ in profundo, non eſt humidum niſi propria ⁊ naturali humiditate, vt metalla. Humidum vero in ſuperficię humidum eſt extera ⁊ alienigena humiditate. Secundo differũt penes locũ humiditatum, quia alterum in ſuperficie, alterum in ꝓfundo humiditatem habeant. At humidum ſimpliciter in vtroqʒ, partim natura. partim alienigene humorẽ habet. Simili ratione ⁊ de ſiccis differentię ſunt. Quę vero in commentarijs diximus, pulchre dicta ſunt, ſʒ hęc ex Philopono colligimus.

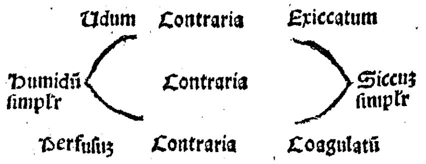

Q

Anti. c. 20. ❡Manifeſtũ eſt igit̃ ꝙ ⁊ oẽs alię differentię, reducuntur ad primas quatuor. hę aũt nõ amplius in minores. neqʒ enĩ calidũ eſt, qḋ ſiccuʒ, vel quod humidũ. neqʒ humidũ, qḋ caliduʒ, aut qḋ frigidum. nec frigidũ ⁊ ſic cum ſubinniceʒ nec ſub calido ⁊ humido ſunt. Quapropter neceſſe eſt, quatuor eſſe has.

❡Manifeſtũ

A Dilucida°. te. c. eiuſdẽ ❡Manifeſtuʒ igit̃ ꝙ cęterę oẽs differentię in has primas quatuor reducũtur. Hac vero nõ amplius in pauciores. Nõ enim calidũ eſt qḋ humidũ. vel qḋ ſiccũ. neqʒ humidum qḋ calidũ. vel qḋ frigidũ. neqʒ frigidum ⁊ qḋ ſiccuʒ, neqʒ ſubinuicem, neque ſub calido ⁊ humido ſunt, quare neceſſe eſt has eſſe quatuor.

Com. 20. ❡Cõcludit nũc q̃tuor eẽ primas q̃litates. ⁊ itẽdit ſic arguere. nõ pñt eẽ plures q̃ʒ q̃tuor, nec pauciores q̃ʒ quatuor. igit̃ tm̃ q̃tuor ſunt, ꝙ nõ plures, decl'atũ eſt, q̃a cętere alię reducunt̃ ad humidũ, ⁊ ad ſiccũ. graue v̄o ⁊ leue actiuę q̃litates nõ ſunt, ꝙ non pauciores, ꝓbat. quia nec actiuę ad paſſiuas, nec paſſiuę ad actiuas, nec actiua ⁊ paſſiua ad actiuã. nec paſſiua ⁊ actiua ad paſſiuã reduci pñt. ⁊ ſic ſũt q̃tuor p̄ᵉ qualitates tm̃. Et q̃ dicit, patent.

B ❡Dubitares forte cur Ariſt. ꝑtermiſit rarum ⁊ dẽſum. ❡Rñdet Alex. hꝰ feciſſe. q̃a rarũ ⁊ denſum reducunt̃ ad graue ⁊ leue, aut ad durũ ⁊ molle. ❡Sʒ ꝯ obijcit Auerroes, rarũ nõ põt reduci ad molle. q̃a vitrũ ẽ rarũ ⁊ durũ, neqʒ dẽſuʒ ad graue, q̃a nubes dẽſę ſunt, leues ⁊ molles. meli⁹ igit̃ dõm ꝙ tacuit has, q̃a nõ ſũt actiuę nec paſſiuę. ſed ꝯñtes has.

Qõnes ❡Solẽt q̃ri duę qõnes. p̄ª vtrũ tm̃ q̃tuor ſint p̄ᵉ q̃litates. ❡Scdõ, vtruʒ haruʒ duę actiuę

Prima qõ. ſint calidũ ⁊ frigidũ, duę paſſiuę hũidũ ⁊ ſiccũ. ❡Quantuʒ ad primuʒ v̄ꝛ ꝙ pauciores ſint, imo vna, q̃a qḋ ꝑ ſuperabũdãtiã dꝛ vni ſoli cõpetit. Uidet̃ ẽt ꝙ plures, q̃a

Ordo qõis lux ⁊ motus, raritas dẽſitas, figª ⁊ cęterę id gen⁹. ❡In iſto q̃ſito p̄ diſputabit̃ de q̃litatib⁹ cęleſtibus. ❡Scdõ,

C de q̃litatib⁹ el'ntorũ, q̃. vʒ. cõpetãt el'ntis. ❡Tertio, q̃litates q̃ dicant̃ actiuę, ⁊ quę nõ. ❡Quarto, de ꝓpoſito.

Põ recẽtiorũ de q̃litatib⁹ cęli. ❡Quãtũ ad p̄mũ tenẽt recẽtiores cęlo ⁊ ſtellis tres cõpetere q̃litates; motũ, lucẽ, ⁊ iſluẽtiã. ꝙ q̃dẽ ejs iſint motus, ⁊ lux oẽs ꝯueniunt, vt Ariſt. 2° cęli, ⁊ Auer, cõ. 42. ⁊ i libro metheo.

Qꝫ cęlo iſit influentia. Qꝫ aũt iſluẽtia ⁊ alia ab illis, declarãt. p̄ q̃a cęlũ nõ eẽt cã oium q̃litatũ. nã ꝑ motũ ⁊ lumẽ ſolum cauſat calorẽ. ⁊ ſic cęterę q̃litates nõ eẽnt a cęlo. ❡Secũdo, cęlũ ꝯſeruat terrã in loco ſibi nãli, ⁊ nõ niſi ꝑ iſluentiã. ❡Tertio, terra meli⁹ afficit̃ terra de nocte q̃ʒ de die, vbi minus illuminat̃. igit̃ ab iſluẽtia meli⁹ afficitur. ❡Quarto, cęlũ mouet ignẽ, ⁊ nõ ꝑ hꝰ ꝙ cęlũ itret igneʒ, nec ꝑ hꝰ ꝙ ſit illi ꝯtinuũ, nec ꝑ lumẽ, q̃a nõ eſt aptuʒ mouere. igit̃ ꝑ iſluẽtiã, q̃ eſt q̃litas itẽtionalis alia a motu, ⁊ lumine. ❡Quito, in viſcerib⁹ terrę ꝓcreant̃ q̃dã ⁊ nõ a calore multiplicato i aere ⁊ aq̃. igit̃ ab iſluẽtia. ❡Sexto, multę res nãles a ſpẽ ꝓpria ſortitę ſunt idiotropias ac virtutes inſenſibiles. igit̃ a maiori cęlũ. ❡Septimo, Ptolomęus p̄ apoteleſmatũ ponit Saturnũ frigidum,

D Martẽ ſiccũ, ⁊ cęteros cęteris modis affectos, ⁊ nõ ꝑ

Põnis vis de iſluẽtia q̃litates ſenſiles, igit̃ ꝑ influẽtiã. ❡Tenẽt igit̃ ꝙ in cęlo ſunt duę q̃litates q̃ nobis igenerãt calorẽ. lumẽ ſiue lux ⁊ mot⁹, ⁊ ambę ſũt ſenſiles. ꝙ enĩ ſol luceat, cęterę qʒ ſtellę, pʒ ꝙ v̄o moueant̃ varijs motib⁹. iſtris ſenſilib⁹ etiaʒ deꝓhẽſuʒ eſt. Ultra, has adhuc ponũt aliã inſenſilẽ ſiue intẽtionalẽ, quã iſluẽtiã vocitãt. Eſt aũt hęc nõ vni⁹ generis, ſʒ ⁊ frigefactiua q̃nqʒ, iterdũ calefactiua, iterduʒ humefactiua. ⁊ q̃nqʒ exiccatiua, ac cęteris modis acti-

Signũ efficax. na. ❡Aſtipulãt̃ huic aſtrologi q̃dã, q̃a i ęſtatis ꝯſiſtẽtia ſępe ſpectatũ eſt magnũ frigus, qḋ eẽ nõ põt, niſi a conſtellatiõe, q̃ nobis mittit itẽtionalẽ affectionẽ, q̃ in aere apto infrigidari frigiditatẽ efficit. Sil'i rõne ⁊ in hyeme viſus eſt q̃nqʒ calor. vt hyeme ꝓxima. 1505. vbi frigus nõ ꝑcipimus, qḋ eẽ potuit a ꝯuentu triũ planetarũ Saturni, Jouis, ⁊ Martis i cancro, q̃ affectionẽ illã effecit occultã. ❡Sʒ obijcies p̄. q̃ ſic cęlũ ꝑ iſluẽtiã terrã ꝯſeruaret ſic multiplicatã i ſphęra terrę, tũc terra nãl'r aſcẽ-

E Dubõnes ꝯſe. deret, q̃a agẽs nãle corporeũ fortius agit in ꝓpinquũ q̃ʒ i remotũ. igit̃ iſluẽtia cõſeruatiua terrę fortior erit ꝓpe cęlũ, q̃ʒ in ſphęra terrę. igit̃ locus v̄ſus ignẽ ⁊ cęlũ aptus eſt terrã magis ꝯſeruare. igit̃ terra deberet aſcẽdẽ v̄ſus cęlũ. Scdõ, tũc ignis nõ ꝯſeruaret̃ in loco nãli, q̃a ibi iſluẽtia terrę ꝯſeruatiua viget.

Rñſiones eorũ. ❡Rñdẽt ⁊ tenẽt ꝙ el'nta locant̃ ꝑ eiuſmodi iſluẽtiã a cęlo ad cẽtrũ terrę diffor miter multiplicatã. ❡Ubi aĩaduertẽdũ ꝙ iſluẽtia calefactiua multiplicat̃ vſqʒ in ſphęrã aq̃ excluſiue. Naʒ vt caliditas realis eſt multuʒ actiua ⁊ parũ reſiſtiua, ſic ad minimã diſtãtiã illa calefactiua iſluẽtia multiplicat̃. iõ nõ niſi ad ſphęrã aq̃, ⁊ q̃a frigiditas magis reſiſtit, ⁊ minus agit, ſic multiplicat̃ ei⁹ iſluẽtia vſqʒ in cẽtrũ. Itẽqʒ ſicut hũiditas fortius agit q̃ʒ ſiccitas. ſic iſluẽtia illius ad

F minus multiplicat̃ vt vſqʒ ad ſphęrã terrę excluſiue. et q̃a ſiccitas maxie reſiſtit. ideo illi⁹ iſluẽtia maxie multiplicat̃ vſqʒ in cẽtrũ. ❡Tũc ꝑ hãc fictionẽ ſaluãt el'ntorũ ſitũ, q̃a eni calefactiuę iſluẽtię maxie vigẽt in ſphęra ignis. ꝑꝑ qḋ iſluẽtia frigefactiua ibi impedit̃ ab effectu quẽ nata eſt ꝯſeruare, ideo ibi ignis ſit⁹ ẽ. Deide aer. q̃a adhuc iſluẽtia viget calefactiua, ⁊ viget valde humefactiua. deide aq̃. deide terra ꝑ ſil'es rõnes. ❡Tũc pʒ ad dubitatiões. Ad p̄mã dico ꝙ lʒ ſit iſluẽtia terrę ſic ꝓpe cęlũ, tñ ibi terra q̃ſiari nõ põt, q̃a eſt ipediẽs. vt iſluẽtia ignis. ❡Ad 2ᵐ dõm, ꝙ iſluentia calefactiua ibi fortior eſt, ideo ibi ignis collocat̃. ❡Ampli⁹ p̄ncipal'r 2° tenẽt

Quid d̄ luce dicant. ꝙ lux cęleſtis, ⁊ lux el'ntaria differũt ſpẽ, q̃a illa ẽ p̄⁹ q̃-

De ordine eorũ q̃ cęlo inſunt. litas, el'ntaria v̄o 2ª. ❡Tertio tenẽt ꝙ lʒ lux, ⁊ mot⁹ ꝑ ſe iſint cęlo, mot⁹ eſt prior luce, ⁊ cęlo, p̄us iherens. Tũ q̃a mot⁹ circularis eſt p̄mus motuũ. 8. phyſi. Tum q̃a ꝑ

G motũ imediati⁹ agit, q̃ʒ ꝑ lucẽ. Tuʒ ẽt q̃a mot⁹ eſt iſtr̃m ꝑ qḋ p̄ª cã ꝑ pri⁹ agit. ❡Quarto, tenẽt ꝙ lux eſt p̄or iſluẽtia. Tuʒ p̄, q̃a iſluẽtia eſt fortior cũ lumine q̃ʒ ſine lumine. Tuʒ ẽt, q̃a actio lucis eſt manifeſtior. hꝰ dicũt recẽtiores in p̄ª ꝑte q̃ſiti.

Impugñtio ❡Hęc ⁊ ſi colorate dicta ſint, mihi tñ ꝓbabil'r ⁊ veri⁹ oiuʒ iſtorũ v̄ꝛ oppõᵐ. Et p̄ ꝓbo ꝙ vltra calorẽ a luce ⁊ motu cauſatum nõ eſt alia iſluẽtia.

De iſluẽtia ❡Primo, q̃a mot⁹ cęli eſt oib⁹ vita q̃ ꝑ nãm ſubſiſtũt. 8. phyſico. ſʒ mot⁹ nõ cauſat niſi calorẽ. igit̃ nulla eſt iſluẽtia p̄ter calorẽ. ❡Scdõ, Ariſt. in 2° cęli tractãs cęli oia accñtia, iſluẽtię nihil meminit. igit̃ ibi erit diminut⁹. q̃a ꝑtermiſit vnũ accñtiũ eẽntialiũ. ❡Tertio, Ariſt. in lib° metheo, aſſignãs cauſas oiuʒ impſſionũ ex calore ſoluʒ aſſignat ex ꝑte cęli, ⁊ ex vapore ex ꝑte terrę. Nõ valde facile ſibi fuiſſet aſſignare cauſas ex iſluẽtia. Et ſic d̄ mẽte Ariſt. nõ eſt dubitãdũ circa hꝰ, q̃a nullibi dixit ⁊ p̄ter-

H miſiſſet, vbi ſibi fuiſſet neĉiuʒ dicere.

De locatione el'ntorũ. ❡De locatiõe v̄o el'ntorũ, vt mihi v̄ꝛ, valde errant. Ariſt. eni in 4° cęli ⁊ 3° phyſico. de loco el'ntorũ loquẽs, nũq̃ʒ aliḋ vult niſi el'ntũ ꝯtẽtũ locari ꝑ ſuꝑficiẽ el'nti ꝯtinẽtis, cui⁹ cãʒ ſubſcribit Auer. 4° phyſi. cõ. 42. q̃a el'ntũ ꝯtẽtũ q̃ſcit in el'nto ꝯtinẽte, ⁊ mouet̃ ad illḋ vti in finẽ, ⁊ formã. veluti ferrũ ad magnetẽ, ⁊ nũq̃ʒ iſluẽtię meminit. ❡Sʒ arguit̃ per rõnẽ p̄, iſluẽtia frigefactiua eſt pollẽtior in ſphęra ignis q̃ʒ in ſphęra terrę ꝑ eos. igit̃ ſemꝑ in ſphęra ignis erit violẽtia. vel ſaltẽ ignis violẽter aliquaten⁹ ibi collocaret̃. ❡Scdõ, vel illa iſluẽtia recipit̃ in pleno vel i vacuo. nõ in vacuo, q̃a nõ dat̃. Si in pleno tũc in aere, ⁊ igne, ⁊ aq̃ recipet̃. ⁊ ſic violẽtũ eẽt ꝑpetuũ. vt illa iſluẽtia violẽter eſſet i illis ꝑpetua. ❡Tertio, non põt realis frigiditas terrę ſtare in eodẽ ſubto cũ caliditate ignis. nec illi⁹ ſiccitas cũ hũiditate aeris vel aq̃. igit̃ iſluẽtia frigefactiua nõ põt ſtare cũ reali caliditate ignis in eodem ſubto.

I

nec iſluētia exiccatiua cū realibūiditate aeris.tenet ꝯſe
quētia.ga iſluētia illa eſt fortior q̄ eiuſdez realis q̄litas,
ga ē a cā pollētiori.vt a celo. ¶ Quarto,iſluētia calefa
ctiua multiplicaꝭ vſq; in cētrū.vt p3 ꝑ illa q̄ ibi gn̄an-
tur,q̄ nō gn̄arenꝭ niſi ad illa ꝑueniret calor cęleſtis ꝙ eſt
cūctis vita.12.metaph.cō.18.igiꝭ nō tm̄ vſq; in ſphęraz
aq̄ excluſiue,imo vſq; in fundū aq̄.ꝑ ꝑ piſces ibidē geni
tos. ¶ Quito,frigiditas cauſaꝭ ꝑ ꝑuationē cauſaꝝ cale-
faciētiū.ſ3 ꝓpe cęlū adſunt oēs cauſę calefactiuę vt mo
tus ⁊ lumē.igitur nullo mō ibi pōt frigiditas cāri. ¶ Ul-

De luce ꝓpria pō. Cōfutatio de luce.

terius nō vr̄ veꝝ ꝙ lux cęleſtis, ⁊ lux elr̄ntaria differant
ſpecie.ꝓ,ga q̄cūq; ꝯueniūt in aliquo accn̄te eēntialiſpe
cifico nō differūt ſpē eēntialr̄.ſed lux cęleſtis, ⁊ lux elr̄n-
taria ꝯueniūt in illo eēntiali accn̄te,vt in acture diapha
nū.igiꝭ nō differūt ſpē. Scd̄o vtręq; gn̄ant calorē eſſen-
tialr̄. Tertio,vtręq; ſunt obiectū viſus eēntialr̄.igiꝭ nō

K

De ordine eoꝝ q̄ cęlo inſunt. Declo pōnis q̄ſtū ad oia.

differūt ſpecie. ¶ Ur̄ ēt eē ꝓbabilr̄ dicendū ꝙ lux cęlo
prius iſit q̄ motus, ga pōt itelligi in eē illi motu non in-
exiſtēre,vt qn̄ cęlum q̄eſcit,adhuc lucere itelligi poteſt.
¶ Propter hęc ꝓ declamꝰ oppoſita hoꝝ. Scd̄o ad ra-
tiōes rn̄debimus in ꝯ̄rium.De ꝓ vr̄ ſm Ariſt.eē dōm cę-
lu3 agere in nos lumine ⁊ motu. Js nāq; calorē efficit in
ſphęra hac elr̄ntaria,quo cūcta ſūt ⁊ agūt. Ueꝝ iſte calor
nō eſt ſemꝑ idē ⁊ ęq̄lis. Eſt enim nūc intēſus, nūc remiſ-
ſus,nūc gn̄atiuus,nūc iterēptiuꝰ,⁊ varius ac variꝰ ꝓut
ſtellę varÿs rōnibꝰ configuranꝭ ⁊ ad luminaria ⁊ iter ſe
vna,cū multiplex ſit cęleſtis miſtura,⁊ calor iſte lumine
⁊ motu cauſatus variꝰ exiſtit. Ex h̄ ſeq̄tur ꝙ iſluētia ⁊ ca
lor nō differūt niſi rōne.vt eni ꝓductiuus caloris i ſubie
cto apto calefieri calor eſt,vt vō aptus efficere oia,quę
virtute cęli fiūt,iſluxus ſiue iſluentia dici pōt. ¶ Scd̄o
ſequiꝭ ꝙ oēs ſtellę apō Ariſt.iſluūt calorē,vt Auer. de-

L

clarat.2.cęli,cō.42.veꝝ aliq̄ dicunꝭ iſluer frigiditatez,
aliq̄ ſiccitatē,aliq̄ humiditatē,nō q̄dē ſimplr̄,ſ3 in reſpe
ctu,vt dicit. Et ſic ꝓut cū luminaribꝰ varÿs ꝯfiguratiōi-
bus ꝯſtituunꝭ,ſic variāt calorē,cū nūc frigidiorē facien
tes i reſpectu,nūc humectiorē,nūc ſicciorē,ac varÿs ra
tionibꝰ variū. De h̄ in libro cęli ⁊ in libro de ſubā orbis
ſatis. ¶ Tūc ad rōnes ꝯ̄ hoc. Ad ꝑm dico ꝙ cętere q̄lita
tes nō fiūt imediate a cęlo,niſi in reſpectu.ſ3 bn̄ media-
te. Calor eni cęleſtis eleuans vapores ab aq̄ i media re
giōe gn̄at gelacidia,ad q̄ frigiditas ſequiꝭ maxia,ſilr̄ ele
uās exhalatiōes in ſeptētrione gn̄at vētū ſeptētrionalē
ad quē ſequiꝭ frigꝰ. Et ſic calor ille imediate frigiditatē
nō gn̄at.ſ3 bn̄ mediate. Et ſi imediate fiāt illę a cęlo,non
fiūt niſi in reſpectu. Silr̄ de cęteris dicaꝭ. ¶ Ad 2m ⁊ ad
3m patebit rn̄ſio ꝑ ea q̄ dicā d̄ locis elr̄ntoꝝ. ¶ Ad 2m di-
cēdū ꝙ mouet ignē ꝑ influētiā nō diſtictaz a colore cęle

M

ſti. ¶ Ad 5m dōm ꝙ penetrat illuc calor cęleſtis cātus ꝑ
lumē,qō calefacit terrā ꝑ ptē poſt ptē.⁊ ꝑ motū varÿs
figuris lumē illō variādo. ¶ Ad 6m negaꝭ ſilr̄itudo ,ga i
illis non ſufficit q̄litas ſenſibilis ꝓ ſpecie illaꝝ ꝯſeruāda,
ſed cęlo ſatis ſunt lumē ⁊ motꝰ. ¶ Ad 7m Ptolomęus lo
quiꝭ de illis in reſpectu. Ex his ſeq̄ꝭ ꝙ nulla q̄litas ꝑ ſe,
⁊ imediate ſm eē ſimplr̄ efficiꝭ a cęlo ꝓter calorē. Cęte-
rę vel fiūt in reſpectu,vt in hyeme frigꝰ,i vere humor,
in ęſtate calor,in autūno ſiccū.vel fiūt ſimplr̄ ⁊ hoc me-
diate,vt qn̄ ꝑ calorē cęlu3 ꝓducit ea ad q̄ cętere ſequūꝭ
q̄litates. ¶ De his aliq̄ tetigi in libro nr̄arū calamitatū.

De locis elr̄ntoꝝ

De locis elr̄ntoꝝ vō Auer.4°cęli.cō.23. in fine apte loq̄-
tur. Uult eni ꝙ elr̄ntū ꝯtinēs ſit forꝰ ⁊ finis elr̄nti ꝯtenti.⁊
hoc ꝑ q̄litatē ſymbolā.vt ignis ꝯtinet aerē ꝑ calorez
ſymbolū,aer aquā,aq̄ terrā ꝑ idē. Et ꝑꝑea nō op3 po-
nere aliud ꝓter ſymbolas, ⁊ cōes qualitates ꝓ locatiōe
elr̄ntoꝝ.nec op3 locū eē omnino i omnibꝰ ſimilē locato,

ſed ſatis eſt.vt ſit illius conſeruatiuus per aliquid eius.

N

¶ Tūc ad rōnes. Ad ꝑmā q̄ erat 2a,dico ꝙ terra ꝯſerua
tur in loco nāli ꝑ ſymbolū,non ꝑ aliō. ¶ Ad 2m dōm ꝙ
nec meliꝰ nec peius terra afficiꝭ ſm nām terrę,ga ſemꝑ
ꝯtineꝭ ab aq̄,ſ3 bn̄ ꝑ accn̄s. Et ꝑ hoc ſoluiꝭ ꝓblēma.v3.
quare in ęſtate fit frigiditas. Rn̄deꝭ ꝙ illud eſt ga calor
euariatꝰ ꝑ motū ꝯfigurationū ſtellaꝝ igenerat grandi
nes vel vētū ſeptētrionalē ad q̄ ſequiꝭ frigus. ⁊ ſic illō
fit mediate.h̄ d̄ locatiōe elr̄ntoꝝ. ¶ Ulteriꝰ dico ꝙ quali
tas ꝑa ⁊ 2a nō differunt ſpecie,niſi accn̄tali,vt calor cęle
ſtis ⁊ elr̄ntaris.nō aūt eēntialr̄. Propterea lux cęli,⁊ lux
elr̄ntaria accn̄talr̄ differūt ſpē.nō āt eēntialr̄. Ulteriꝰ ēt
dico ꝙ lux eſt ꝑor motu,⁊ eſt poſterior. ſm ſubtū q̄dem
motꝰ ꝑor eſt,ga iſequiꝭ quātitatē ſeu corpꝰ in eo ꝙ quā-
tu3.lux iſequiꝭ cęlū in eo ꝙ q̄le. mō quātū eſt ꝑus quali.
S3 ſm prioritatē ꝑn̄tię lux prius cęlo ineſt, ga pōt ei in-
eē moto,⁊ nō moto. ¶ Et ꝑ hoc p3 ad rōnes.h̄ de ꝑa ꝑ-

O

2a ps q̄ q̄litates ſint elr̄ntoꝝ

te q̄ſiti. ¶ Quātū ad 2m tenēt q̄dam ꝙ tactiles q̄litates
tm̄ elr̄ntis cōpetūt.ga tactiles competūt,⁊ nullę nō tacti
les.vt Ariſt.enūerauit in lr̄a. Alÿ vō tenent ꝙ cōpetant
eis tactiles,⁊ viſiles. Q2 q̄dē eis cōpetāt tactiles,ex te-
xtu p3.ꝙ vō viſiles declarāt,⁊ ſupponūt colorē nō eſſe
aliō q̄ luminis reflexionē,ſiue lumē opacū,ſ3 lumē pōt
reflecti a terra,⁊ effici opacū ab illa.igiꝭ terra pōt eē co
lorata. ¶ Scd̄o cuicūq; cōpetit poſterius eidez cōpetit
prius.ſ3 elr̄ntis cōpetit tactile,qō eſt poſterius.igiꝭ viſile
qō eſt ꝑus. Eis tm̄ neq; ſapor,neq; odor,neq; ſonus com
petere pōt. Sapor q̄dē ⁊ odor nō cōpetūt,ga hęc ſequū
tur miſturā primaꝝ qualitatū. De ſono eſt dubiū.ga ſo-
nus eſt ſubtiue in aere,ga fractio eſt in fracto,⁊ motꝰ in
mobili. Mō ſonus vel eſt fractio ⁊ motꝰ aeris,vel nō ſi-

P

ne motu ⁊ fractione.igiꝭ eſt in aere. Forte ꝙ ſonꝰ ſubti-
ue eſt in aere,denoiatiue in corꝑe duro. Et tunc iuxta h̄
op3 dicere elr̄ntis cōpetere q̄litates ſēſiles tactu,viſu,⁊
auditi.nō tm̄ oēs oibꝰ. Ueꝝ tenēdo ꝙ color cauſētur ex
miſtura q̄litatū ꝑmaꝝ.dici pōt ꝙ elr̄ntis ſubtiue compe-
tūt tactiles ⁊ auditiles q̄litates. viſiles vō nō.tu vō q̄re
in 2° de aīa.h̄ de 2a ꝑte. ¶ De 3° tenēt oēs ꝙ actiōe rea-

3a ps eſt q̄ ſint actiuę.

li ⁊ alteratiua ſiue corruptiua ſolę q̄tuor tactiles ſūt acti
uę ⁊ paſſiuę,vt calidū frigidū,humidū ſiccū. Declaꝭ. ga
viſiles nō ſūt iuicē actiuę ac paſſiuę,niſi itētionalr̄ in vi-
ſu3,auditiles,guſtatiles,odores ēt i proprios ſenſus. De
tactilibꝰ ſolę illę ſūt actiuę ⁊ paſſiuę , ga ſolę illę agunt ⁊
patiunꭓ iuicē.cętere cū ſilr̄ ſtare poſſint ꝓximę,nō dicun
tur actiuę ⁊ paſſiuę. Ex his p3 ꝑ ꝙ graue ⁊ leue nō dicūꝭ
actiuę ⁊ paſſiuę ad ſenſu3 datū.ga ſolū motū efficiūt,iui-
cem tm̄ approximatę nō agūt ⁊ patiunꝭ. Jtē ēt vel lumē
⁊ motꝰ,⁊ ſi ꝓducāt calorē.ga nō agūt cū ꝯ̄rietate,ga ꝑn̄t

Q

ſtare cu3 frigiditate. ¶ S3 ambigūt q̄ ſit cā remiſſiōis ⁊
intēſiōis cęteraꝝ q̄litatū ſi non ſunt actiuę neq; paſſiuę,
vt vn̄ albedo itēdiꝭ ⁊ remittiꝭ. Rn̄dent eiuſmodi q̄lita-
tes itēdi ⁊ remitti ꝑ itēſionē ⁊ remiſſionē ſuaꝝ cauſaru3
hoc eſt ꝓportionū ꝑmaꝝ q̄litatū ad q̄s ſequunꝭ. h̄ de 3a.

4a ps quot ſint.

¶ De 4a Ariſt.in lr̄a vult q̄tuor eē ꝑmas q̄litates acti-
uas nō iuicē reducibiles,nec coincidētes.eaꝝ dico q̄ ge
neratis ⁊ corruptibilibꝰ cōpetūt vt calidū frigidū,humi
dū ⁊ ſiccū. Jſtę dicunꝭ ꝑe,nō q̄dē ſimplr̄,ſ3 reſpectu gn̄a
biliū,ga lux ē ꝑor reſpectu cęli. actiuę ꝑ graue ⁊ leue,
⁊ cęteras id genꝰ,q̄ nō dicunꝭ actiuę niſi ęquoce.nō coin
cidētes,ga ſpē eſſentialr̄ differunt,nec i alias reducibi-
les,ga cętere reducunꝭ i has q̄tuor, ⁊ ipſe in nullas nec
inuicem,vt in textu deductū fuit. Dicunꝭ etiam priores
alÿs ⁊ tꝑe ⁊ cā. Tꝑe q̄dē,ga ꝑn̄t alicui ieſſe ſine alÿs, ⁊
alię nō ſine ipſis. Cā vō non q̄dē ꝑncipalı̄ſ3 diſpoſitiua,
ga redactę ad certā ꝓportionē ſunt inſtr̄m quo forꝰ mi-
ſti,vel

A

Dubō.

ſti,vl̄ generās formā gn̄at ꝑn̄tia,⁊ cętera ſcd̄a accn̄tia.
¶ Dubitāt quo mō calidū eſt effectꝰ ꝑmi calidi.cū cali-
dū ſit effectꝰ ſolis,ꝙ nō eſt calidus,ſilr̄ ⁊ in cęteris dicaꝭ.

Rō expoſitoris. Rn̄o ꝓpa.

¶ Rn̄det expoſitor Ariſto,loq̄ de qualitatibꝰ actiuis ⁊
paſſiuis iuicē,mō l3 lux ſtellarū cauſet calorē,nō tm̄ agit
⁊ patiꝭ,q2 nō cōicat in mā. ¶ Melius dici pōt ꝙ calidū
eſt effectꝰ ꝑmi calidi a quo cauſaꝭ inquātū tale,modo a
ſtellis calidū nō ꝓficiſciꝭ,inquātū ſtellę ſunt, ſ3 vt lucidę
vel motę. ¶ Per hęc ad argumēta patet ſolutio. ¶ Ad
primū eni patet.q2 dicūtur primę per negationez prio-
ris,⁊ nō poſitiuę. ¶ Ad ſecūdū patet ſolutio. Hęc de q̄-

2a qō q̄ ē d̄ actiuis ⁊ paſſiuis. 4

ſtione prima. ¶ De ſecunda queſtione arguiꝭ ꝙ omnes
quatuor ſunt actiuę,quia omnes ſunt contrarię. Secun
do,omnes ſunt formę.igitur omnes agunt. Jn contrariū
eſt Ariſtoteles,qui harū quatuor duas eſſe actiuas,du-

ꝑma pō.

as paſſiuas aſſerit. ¶ Jn iſto queſito reſpondent q̄da3

B

ꝙ hę quatuor qualitates poſſunt tribus modis compa-
rari. Uno modo calidū ⁊ frigidum inuicē comparando.
Secundo humidum ⁊ ſiccum. Tertio illa ad hęc vt ca-
lidum frigidum ad humidum ſiccu3. ¶ Tunc tenēt om-
nes eſſe actiuas ⁊ paſſiuas comparando quamlibet ad
ſuum contrarium, vt humidum ad ſiccum vel econtra.
Et calidum ad frigidu3 vel econtra. ¶ Dicunt ſecundo
ꝙ neutra eſt actiua vel paſſiua comparando ad ſuā cō
poſſibilem niſi per accidens, vt cōparando calidu3 ad
humidum vel ſiccum , ⁊ frigidum ſimiliter ad illa. quia
poſſunt ſtare cum illis. Dixi niſi per accidens,quia cali-
dum agit in humidum per accidens , quādo corrumpit
aquam.v3,corrumpēdo frigiditatē m eius,ad cuius cor-
ruptionem ſequitur remiſſio ipſius humiditatis. ¶ Di-
cunt tertio ꝙ quo ad actiuitatez duę ſunt actiuę, calidū
videlicet ⁊ frigidum,quia fortius agunt. Quo vō ad reſi
ſtentiam duę paſſiuę ſunt. v3,humidum ⁊ ſiccum. Jllę

C

Cōfutatio.

enim ſunt parum reſiſtentes,⁊ multum agentes.hę con
tra multū reſiſtentes ⁊ remiſſe agentes. ¶ Sed hęc po
ſitio eſt contra Ariſtotelem in litera.nō eni3 vocat illas
actiuas,quia plus agūt,nec q; illas paſſiuas , q2 plus re-
ſiſtunt. Sed quia illę quidem congregant. Jſtę (vt ita di-
cam) congregantur,quia terminantur ab alio quoda3.
Jtem q; etiam probatum eſt ꝙ per quātum qualitas eſt

Propa pō

actiua per tantu3 reſiſtit. ¶ Propterea animaduerten-
dū eſt ꝙ hę quatuor qualitates poſſunt cōparari vel q̄-
libet ad ſuum contrarium,vel geminati3 inter ſe,vt ca-
lidum frigidum ad humidum ſiccū, vel omnes ad ope-
rationes,quę ab his proficiſcuntur,vel ad tactu3,cuius
ſunt ſubiectum ſiue obiectum. Siquidem comparētur
ad ſua contraria,omnes ſunt actiuę,⁊ paſſiuę, vt bene
dixerunt,quia omnes poſſunt contraria corrumpere,⁊

D

ab eis corrumpi. Si geminatim inter ſe,nec dici debēt
ꝑ ſe actiuę,nec per ſe paſſiuę,quia omnes cōpaſſibiles,
niſi tm̄ per accidens,ac per viam ſequelę. Si ad tactu3
ſic omnes ſunt actiuę, ⁊ omneſq; per ſe. L3 calidum et
frigidum magis,q̄ humidum ⁊ ſiccum , quia illę fortius
immutant.hę remiſſius. Si vō ad opera, ſic duę ſortitę
ſunt nomen paſſiui,vtpote humidum ⁊ ſiccum,quia hę
potius congregantur q̄ congregent,duę nomen actiui,
vt calidum ⁊ frigidum, quia ambę congregant. Hęc in
expoſitione literę dicta ſunt. ¶ S3 ambiges, quia age-
re ⁊ pati ſunt cum alteratione corruptiua,modo cōgre
gare,⁊ congregari nō ſunt cu3 alteratione corruptiua.
Poteſt enim agens congregare nihil corruptiue alterā-
do. Similiter ⁊ congregari etia3 non corruptiue patien
do. ¶ Reſpodetur ꝙ a rōne generis omnes ſunt acti
uę,⁊ omnes ſunt paſſiuę,actiuę quidē,quia omnes ſuo
rum cōtrariorum ſunt corruptiuę,paſſiuę vero,q2 oēs

E

a ſuis contrarÿs aptę corrumpi.a ratione ſpeciei,⁊ com
parando vnum par ad alterum par,vt calidum ⁊ frigi-
dum ad humidum ⁊ ſiccum,ſic duę ſortitę ſunt nomen
paſſiui,vt humidum ⁊ ſiccū,quia aptę terminari,ac cō-
gregari,duę actiui.quia aptę cōgregare. ¶ Tūc ad for-
ma3 dico ꝙ duę ſunt actiuę ⁊ duę paſſiuę a nomine ſpe-
ciei. Nec oportet vt operatio ſit corruptiua,vt habent
nomen a ſpecie,ſed vt habēt nomē a genere. ¶ Secū-

Pulchru3 dubiu3 an miſtū diſſimilare poſſit eē perpetuū.

do dubitant,vtrum miſtum diſſimilare quod etheroge-
neum dicitur,vt animal vel lapis exiſtens in ſua natu-
rali diſpoſitione.ac temperata cōplexione ſibi ſm ſpe-
ciem poſſibili ſit aptum corrumpi ab intrinſeco remo-
to omne agente extrinſeco. ¶ Reſpondent quidam ⁊ ſa
pientes,ꝙ ſiquis eſſet temperatur ſimpliciter comple-
xione ſm ſpeciem,⁊ in aere temperato,⁊ in cibis ⁊ potu
temperatis,ab intrinſeco nunq̄ corrūperetur. Probāt

F

quia omnis diſtemperantia prouenit ab aliqua ſex re-
rum non naturalium,ſed tale temperatū omnes res na
turales tēperate perficeret,dormiret naturaliter,quā-
tum ſibi competit,tantū ederet quantum vrgeret neceſ
ſitas.⁊ in cęteris ſimiliter.igitur reſtauret tale quale,⁊
tantum quantum.hęc res pertractatur a medicis. Mi-
hi autem videtur ꝙ corrumperetur ab extrinſeco ſaltē
per accidens,quia cum partes ſint diſſimilares erūt in-
uicem actiuę ⁊ paſſiuę.⁊ ſic aptę diſponi ad corruptio-
ne3,quare cōtinuo erit aliud atq; aliud, ⁊ per cōſequēs
non reſtaurabit tale quale vel tantum quantū. ¶ Prę-
terea. Calidū ageret in humidū radicale illud exiccan-
do.ergo nunq̄ poſſet reſtaurari quale prius,vel quan-
tum prius. Unum tamen dubiū eſt grande, q2 ex cibo ⁊
potu ⁊ alÿs temperatis fieri poteſt ſperma temperatū,

G

ex quo fieri poteſt puer temperatus,⁊ talis ⁊ tanti hu-
midi,qualis ⁊ quanti fuit pater in pueritia, quare cum
ſperma ſit ſuperfluū nutrimenti. Videꝭ ex nutrimento
fieri poſſe humidū tale ⁊ tm̄,quale ⁊ quātū fuit illō pue-
rile,⁊ ſic poteſt reſtaurari tale quale,⁊ tantu3 quantū,
hoc eſt difficile,medicis relinquo.eſſet tamen longeuu3
⁊ corruptibile corruptione nāli. Et ſic patet ad dubiu3.
Et conſequenter ad argumenta in principio facta.

recognes.

¶ Duę (vt dcm̄ eſt a Philopono) ꝯditiones ſunt, vt q̄li-
tates dicanꝭ ꝑmę,⁊ oēs alię ꝯtineantur.ſub ipſis,⁊ ipſę
ſub nullis. Hinc Ariſt.ꝯcludit,ꝙ q̄tuor tm̄ ſunt ꝑe q̄lita-
tes,calidū,frigidū,⁊ humidū ⁊ ſiccū,⁊ hoc ꝓponit,⁊ ꝓ-
bat (⁊ inq̄t) Manifeſtū ē igiꝭ,ꝙ ⁊ oēs alię d̄rię,reducan
tur ad primas q̄tuor,tāq̄ ſub eis cōtēta,⁊ hęc eſt altera
cōditio. Hę aūt nō ampliꝰ in minores,tāq̄ in ſub illis cō-
tēte,ꝑma ꝯ̄nis ps ex dictis p3,2am vō ꝓbat,⁊ diꭓ. Neq;
eni calidū eſt qō ſiccū,⁊ ſic calidū nō contineꝭ ſub ſicco.

H

vel qō humidū,⁊ ſic nō ꝯtineꝭ ſub humido , neq; humi-
dū eſt calidū,hoc eſt tāq̄ ſub eo ꝯtentū, aut qō frigidu3
tāq̄ ſub eo cōtētū. Probat hęc Philoponus,calidu3.n.
nō eſt ſub ſicco (vt inq̄t) quia nō oē calidu3 eſt ſiccū,aer
eni calidus eſt,qui nō eſt ſiccus,eadē rōne humidū non
eſt,cū ſub illo ipſiu3 calidū nō ꝯtineaꝭ,aliqō eni calidum
eſt,⁊ nō humidū,vt ignis. Silr̄ rōne,nec humidū eſt ſub
calido,q2 aq̄ eſt,humida,q̄ non eſt calida,nec ſub frigi-
do,q2 aer humidus eſt ꝙ nō eſt frigidus. Jnſuꝑ (vt Ari
ſtoteles inq̄t) nec frigidū ⁊ ſiccū ſunt ſub inuicē,cū nō oē
frigidū ſit ſiccū,vt aq̄,nec oē ſiccu3 frigidū vt ignis,nec
frigidū,⁊ ſiccū ſub calido ⁊ humido ſunt. Frigidum eni3
ſub calido nō eſt,q2 nullū ꝯ̄riū ſub altero eſt,nec ſub hu
mido,q2 ignis nō eſt humidus. Silr̄ rōne ſiccū nō eſt ſub
humido,q2 ſuū ꝯ̄riū eſt,nec ſub calido,q2 terra ſicca eſt,
quę ſub calido non eſt. Ergo iſtę q̄tuor ſibiinuicem ſup-
poſitę nō ſunt. Sed penitꝰ abiūctę,atq; auerſę,⁊ ſic pa-

I

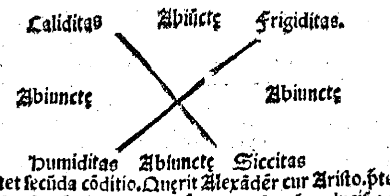

tet ſecūda cōditio. Querit Alexāder cur Ariſto. ꝑtermiſit aſperū ꝛ leue. Rñdet pmo, q2 aſperū reducit̃ ad ſiccum, ac coagulatū, leue aūt ad humidū, naꝫ humidū eſt quid ęq̃le, At lene ſalteꝫ in eius ſuperficie ęq̃le eſt. Melius (vt inquit Philoponus) dicit Alexāder, q2 hę ꝯtrarietates neq; actiuę ſunt neq; paſſiuę, cum non ſint q̃litates. Sūt eni potius in pdicamēto pōnis. Et ſi nō ſunt q̃litates, nec actiuę nec paſſiuę eſſe poſſunt. ¶ In commentarijs diſputatio magna fit de q̃litatib⁹ celeſtibus, vbi lꝫ ea, q̃ diximus, pulchre dicta ſint, tñ determinatio q̃ſiti eſt aliquo pacto abſcura, p dilucidatiōe igit̃ ſumamus pmo q2 cęlum, ſiue cęleſtes ſtellę nihil agunt in his inferiorib⁹, niſi calorē imediate. pbatur. q2 cęlū eſt cunctis vita. Vita autē nō niſi calorē cōſiſtit, ergo imediate agit calorē. Ex hoc ſequitur cęteras ſtellas, quas mathematici frigidas, vel humidas, vel ſiccas appellāt, ēt calorē cauſare, verū cęteras qualitates efficere dicunt̃ in reſpectu, q calor aliq̃ñ vnius vł frigiditas reſpectu caloris alterius, vel ſiccitas, vel humiditas, vt calor martis reſpectu caloris Veneris videtur ſiccitas, calor Veneris videtur ꝛ Lunę reſpectu caloris Solis ꝛ Martis humiditas, oēs tñ ſunt calores, nec tibi hoc videat̃ importunū, cū ante Hippocratē in elñtis nulla alia q̃litas fuit cognita, niſi caliditas, quā varijs reſpectib⁹ dixerūt eſſe oēm qualitatē. Secūdo ſumamus calorem iſtū cauſari mediāte motu ꝛ lumine, nō eodē mō. Mediāte eniꝫ lumine p totū, etiā vſq; ad viſcera terrę, ad q̃ lꝫ non ꝑueniat lumen, q2 tñ lumē calefacit terram, caliditas illa per pteꝫ terrę poſt ptē ducit̃ vſq; ad viſcera, p motum vo, q2 mouendo ignē ꝛ ſupmaꝫ aeris pteꝫ actione calefacit, hęc aūt q̃ ſunt ifra aeris ſupmam ptē, ꝛ infra ignē, cū nō moueant̃ a cęlo, nō calefiūt attritione. Verꝫ quia varijs motib⁹, ſtellę varijs modis figurant̃, inde varię fiūt miſturę luminū, ꝛ ſic calor hic non eſt ſemp ęqualis. Mediāte ergo motu calefacit cęlū dupl'r, aut mediāte motu imediate aliqua mouēdo, ac trituratione mediante, calefaciēdo, aut varijs figuris ſtellas afficiēdo, vt lumē miſtū varieē, q̃ ſtellę mediāte motu agunt calorē q̃tenus mediāte motu aliqua mouēt, illa calefaciēdo, vł quatenus mediāte motu lumē ab illis emiſſum nō ęq̃liter ad hęc venit. Mediāte vo lumine, quo illuminando imediate vel mediate calefacit hęc. Ex quo ſequit̃ q2 calor infra ſupmū aeris ꝛ infra ignē nō fit hic niſi a ſolo lumine, lꝫ nō ſine motu illud variante. Tertio ſumo q2 lꝫ ſtellę imediate nō agāt, niſi calorē, tñ mediātibus cauſis ſecūdis agūt oēs qualitates. Calor eni cęleſtis diffuſus in his inferioribus oia agit, aqua eniꝫ agente in terrā. cū aqua ex terra facit aquā ꝛ ſic facit frigiditatē, ꝛ humiditatē mediātē forma aquę, cū aere agēte in aquā fac aereas qualitates, imo cū hoīe facit hoīeꝫ, ꝛ oia hoīs accidentia, hęc eſt opio Ariſt. Ex qbus pꝫ dilucidatio q2 nihil eſt in ſtellis pter lumē ꝛ motū, ꝛ nihil a ſtellis multiplicatur pter calorē, q eſt immediate caloris tñ effectiuus, mediāte vero eſt oiuꝫ eorū pductiuus, quę hic fiūt. ¶ Verū in hac dilucidatione occurrit queſtio, ppea qd in rebus generabilib⁹ pter formas, ꝛ qualitates elñtarias dant̃ virtutes occultę, vt magneti trahere ferruꝫ.

K — De q̃litatib⁹ cęleſtib⁹

L

M

De virtutib⁹ occultis

Reubarbaro educere cholerā, ſtellis autē nullā virtuteꝫ pter lucē, vno mō dici pōt q2 virtus ſtellę eiuſq; forma eſt pſtantior forma miſti, ideo plura pōt agere vno inſtrumēto, ꝛ ſic poſſunt medici defendi. Alio mō dicere poſſumus peripateticos in miſtis nullā poſuiſſe virtutem nec occultā, nec manifeſtā pter formas ſubſtantiales eoꝝ, ꝛ pter qualitates elemētarias. Tūc dōm, q2 reubarbarū educit cholerā ſua caliditate, nō q̃ caliditas eſt, ſed qua eſt inſtrm eius ſubalis formę. Sili ratione magnes trahit ferrū qualitate manifeſta, q̃ in ei⁹ cōplexione pdominat̃. vt q2 calidus, nō ſimpl'r, ſed q̃ eius caliditas eſt inſtrm eius formę, ꝛ ſic argumentū ſupponit falſuꝫ. ¶ De locatione vo elemētorūꝫ, aiaduerte q2 elemētū ſuperius eſt corpus locās elñtuꝫ in ipſo ꝯtētū rōne ſuę ſupficiei, ꝛ rōne ſuę qualitatis ſymbolę, ꝛ rōne ſitus, quē hꝫ in vniuerſo. Supficies qdē corporis continētis, locus eſt corporis contenti, quo corpus ꝯtinēs locat ꝯtētū quātitatiue. q̃litas ſymbola, qua locat illud q̃litatiue, ac ſymbolice. diſtātia vo ad cęlū, qua locat illud formal'r, ac cōpletiue. Nō eni corpus per ſolas ſui ſupficieꝫ poſſet locare nāle corpus, q2 ſic indifferēter poſſꝫ locare oē nāle corpus, qd̄ eſt cōtra experiētiaꝫ, q2 ignis per ſui cōcauā ſupficiē non pōt locare nāliter aquā vel terrā. nec per ſui qualitatē ſymbolā ſolā, q2 tūc aer ad ignis ꝯcauū moueret̃, vbicūq; poneret̃, qd̄ nō credere. ¶ Pręterea. Sicut p ſymbolā locaret, ita p diſſymbolam ꝯiaret̃. q̃ niſi diſſymbola regularet̃ ex cęli diſtantia, per ſymbolā ſolā nunq̃ corpus ꝯtētū nāliter locari poſſet in cōtinēte. Qua rōne fit, q2 ꝯtinēs corpus cōtentum locet, oibus illis, ſed pncipal'r, ac cōpletiue nō, niſi per diſtantiā circūſtantionatam ad cęlum. Ex his ſequit̃. nō eſt neceſſariū ob locationē elementoꝝ ponere influentiā pter lumen, ꝛ motū, cuꝫ ad illā ſufficiat diſtātia, quę nō eſt forte niſi qualitas ſymbola ad cęlū ſic diſtans. Hęc eſt opio Auerrois, ꝛ Auicēnę, ꝛ aliorū pl'ioꝝ. ¶ Vlterius q̃rit̃ in cōmētarijs, vtruꝫ alię q̃litates pręter tangibiles poſſint ineē elemētis. Aiaduerte, q2 intētionaliter oēs q̃litates poſſunt cōpetere elñtis, vt ſubiectis, qm̄ poſſunt eē ſubiecta oiuꝫ intētionū qualitatū aliaꝝ ſenſuuꝫ, vt pꝫ diſcurrēti. Realiter vo nō, niſi ſonꝰ in aere, ꝛ lumen reflexū in terra, qd̄ non eſt color. Cuꝫ etiaꝫ queritur, quę actiuę, ꝛ quę paſſiuę, ꝛ cur quatuor, ſępius in recognitionibus hiſce patuit.

N

De locatione elñtoꝝ.

O

P

An alię q̃litates poſſint ineſſe elñtis.

3.

Anti. c. 21.

¶ Qm̄ aūt quatuor elñta ſunt, eorū autē quatuor, ſex coniugationes ſunt, ꝯtraria āt nō nata ſunt ꝯiūgi (calidū eni ꝛ frigidū eē idē, ꝛ rurſus humidū ꝛ ſiccū, ipoſſ eſt) manifeſtum eſt q2 quatuor erūt elñtoꝝ coniugationes, calidū ꝛ ſiccū, calidū ꝛ humidū, ꝛ rurſus frigidū ꝛ humidū, ꝛ frigidū ꝛ ſiccū. Et ſequunt̃ ſm rōnē ſimplicia apparētia corpora, ignē ꝛ aerem, ꝛ aquā, ꝛ terrā (ignis eniꝫ calidus ꝛ ſiccus eſt. aer autē, calidus ꝛ humidū. velut, vapor eniꝫ aer. aqua autē frigida eſt ꝛ humida, terra autē frigida ꝛ ſicca) vt rationabiliter diſtribuantur differentię primis corporibus, ꝛ multitudo eorum ſit ſm rationem.

Q — aliter calidi ꝛ ſicci ꝛ calidi et humid i. et rurſus frigidi ꝛ humidi ꝛ frigidi et ſicci.

¶ Qd̄ vo quatuor ſint elñta, ꝛ q2 hoꝝ q̃tuor ſex ſunt coniugationes. Cōtraria autē cōſtare nō poſſunt (calidū enim ꝛ frigidum cōſtare, ꝛ rurſus ſiccū ꝛ humiduꝫ impoſſ eſt) Manifeſtum

Dilucida⁹ te. c. eiuſdē.

A

ſtum etiā q2 quatuor erunt ipſorū elñtoꝝ cōſtantię. vtpote calidi ꝛ ſicci. ꝛ calidi ꝛ humidi. Itemq; frigidi ꝛ ſicci. ꝛ frigidi ꝛ humidi. Et hęc rō cōſentanea eſt his ſimplicibus corporibus quę videntur. vꝫ. igni ꝛ aeri. ꝛ aquę ꝛ terrę. Ignis quidē enim calidus ꝛ ſiccus eſt. Aer vero calidus ꝛ humidus, nā aer eſt veluti euaporatio. Aqua auteꝫ frigida, ꝛ humida. Terra vero frigida ꝛ ſicca. vt igitur rōnabile eſt drias primis corpibus diſtribuere, ita multitudo eorum erit ſm rōnem.

Com. 21. B

¶ Venatus eſt numeꝝ qualitatū, nūc venat̃ ex illis numerū elñtorū. Et ponit hāc ꝯnē. q̃tuor ſtū elñta. ꝛ ſyllogiꝫat ſic. ꝯſtatię qualitatū ſunt quatuor tm̄. elñta ſunt cōſtātię qualitatū. Igitur elementa ſunt quatuor tm̄. Maior declarat̃. q2 omnes quatuor termini oppoſiti ſex modis cō iugantur, ſed quatuor tm̄ conſtant, vt in exēplo. ¶ Hęc regula declarata ē 2° topicoꝝ. nunc autē ſuppona tur. Scdo idē pbat a ſigno, quia ſenſu tm̄ quatuor appa rēt. igit̃ tm̄ q̃ tuor ſūt elñta.

Dubiū. ¶ Sꝫ dubita bis. q2 hęc rō non pbat niſi quatuor poſſe eſſe, q2 ait ſex eē ꝯiugatiōes, ꝛ q̃tuor cōſtātias. Et eſt ꝛ de ſex q̃tuor pūt ꝯſtare.

C

Solo. ¶ Dicēduꝫ q2 in ſpē q̃cqd eſt poſſe repe rit̃ in aliquo in diuiduo. Si igi tur pōt eē cō ſtātia calidi et ſicci, in aliquo idiuiduo erit, ꝛ ſic hī ignis. Et de cęteris eodē mō. vba patēt.

D

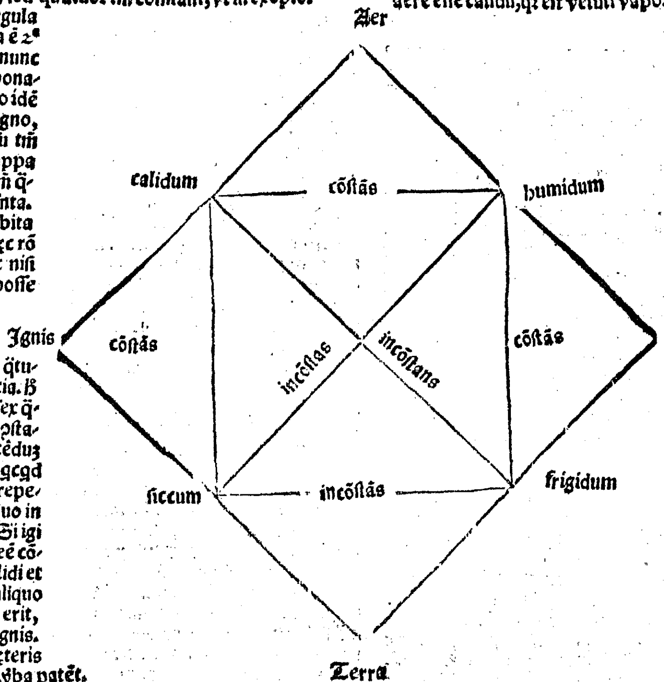

recognes. ¶ In cōmētarijs ponit̃ ꝯcłō, ꝛ ſylł's, qui illā pbat, ꝛ oia ſunt bene dicta, ꝯtinuet̃ q̃ textus. q2 cū Ariſt. determinauit ꝯrietates ſiue qualitates ꝯrias, qb⁹ elñta cōſtāt, nūc ex cōbinatione illaꝝ ꝯcludit numeꝝ elñtoꝝ. Ad cui⁹ deductionē ſumit tria, pro toto añcedēte, ex qb⁹ cōcludit q̃tuor eē illaꝝ ꝯiugationes, quas poſtea adaptat q̃tuor elñtis. Et (vt Philoponus ingt) per elñta intelligit hic q̃tuor ꝯrietates elñtarias. ſ. calidū, frigidū, ſiccū, ꝛ humidū. vñ dicit. Qm̄ aūt quatuor elñta ſunt, ideſt quatuor elemētarię qualitates, quę vt Philoponus ingt. ideo elñta dicta ſunt, q2 imediate poſt mām ſunt pncipia ꝛ elñta. Hęc eſt p⁹ ſuppō. Deide ponit ſecundā (ꝛ ingt) Eorū

aūt quatuor elñtorū ſiue elementariaꝝ q̃litatū ſex coiugationeſunt. Hęc eſt 2ª ſuppō. Deinde ponit tertiā. ꝛ dicit. ꝯria aūt nō nata ſunt cōiugari, qd̄ pbat. ꝛ dicit. Calidū eni ꝛ frigidū eſſe idē ſiue ꝯiugata, ꝛ rurſus humidum ꝛ ſiccū eē ꝯiugata impoſſ eſt. Ex his tribus cōcludit numerū poſſibiliū cōiugationuꝫ (ꝛ ingt) Manifeſtū eſt, q2 q̃tuor erunt elñtoꝝ. ideſt qualitatū elñtariarū ꝯiugationes, Quarū pma erit calidi ꝛ ſicci. 2ª erit ꝛ calidi ꝛ humidi. 3ª erit ꝛ rurſus frigidi ꝛ humidi. 4ª vo erit ꝛ frigidi ꝛ ſicci, pꝫ ergo q2 q̃tuor ſunt cōiugationes. Deide p ſenſuꝫ accōmodat has q̃tuor ſenſibilib⁹ corporib⁹. ꝛ dicit, ꝛ hę ſcꝫ q̃tuor cōiugationes ſm rationem ad ſimplicia corpora ſequuntur. ſ. ad ignē, ꝛ aerē, ꝛ aquā, ꝛ terrā. exponit q̃uo ſm rōnē ſequant̃ ad illa q̃tuor ſenſibilia corpora. ꝛ dicit. Ignis. n. calidus ꝛ ſiccus eſt, ꝛ ſic pma ꝯiugatio accōmodat̃ igni. Aer autē calidus ꝛ humidus, ꝛ ſic 2ª coiugatio accōmodat̃ aeri. Probat āt q2 aer ſit calidus, ꝛ de alijs nihil pbat, q2 (vt Philoponus ingt) fuerunt aliqui qui opinati ſunt aerē eē frigidū, ꝛ humidum, ideo pbat aerē eſſe calidū, q2 eſt veluti vapor, cōſtat autē vaporē eſſe calidꝫ, cum a caliditate gñet̃ cęleſti. deinde accommodat alias alijs, ꝛ dicit. Aqua autem frigida, ꝛ humida, deniq; terra ē frigida, ꝛ ſicca, ꝛ ſic rōnabiliter numerus coniugationum eſt p numero elementorūꝫ, vt primę differentię elementarię rationabiliter p mis corporibus diſtribuantur, ꝛ multitudo eoꝝ. ſcilicet elemētorū ſit ſm rationem ſicut eſt ſꝫ ſenſuꝫ. Ex his patet q2 Ariſto. nō probauit numeruꝫ elñtoꝝ p numeruꝫ cōbinationū ſꝫ expoſitionē Philoponi, ſed pbauit ſoluꝫ q2 quatuor ſint cōbinationes poſes, deinde per ſenſum accōmodauit illas quatuor corporib⁹ apparentibus nobis. ꝛ oſtēdit, q2 ille numerus corpoꝝ eſt rōnabilis, quia cōuenit illis q̃tuor coniugationibus. ergo ſolū probauit, q2 ea, quę apparēt ſenſibus. ſ. q̃tuor corpora, quoꝝ q̃libet eſt cuꝫ duplici q̃litate, cōuenit rōni. ¶ Vnde Ariſt. ſupponit ad ſenſuꝫ q̃tuor eē corpora, ꝛ ſupponit ad ſenſum vnūqd̄q; illorū ꝯſtare ſua ꝯiugatione. ſ. duplici q̃litate. pbat aūt hęc q̃ ſenſui ſubiacēt cōuenire rōni. ſ. quia ꝯiugationes nō poſſunt eſſe plures. Et ppea dixit q2 iſtę q̃tuor ꝯiugationes ſm rōnē ſequuntur ad q̃tuor ſenſibilia corpora, vt innuat, q̃ ſenſib⁹ ſubiacēt, ꝯuenire ratiōi. In cōmētarijs vo ſequuti ſumus expōnes latinoꝝ, q̃ ſic verbis Ariſt. ꝯueniūt, ſicut cęlū terrę. Aiaduerte q2 Phi-

E

F

G

H

An Ariſto. pbauit q̃tuor eē elementa.

I loponus ꝓbat aerẽ eẽ calidũ pluribus rõnibꝰ, ꝑ, ga eſt leuis, mõ leuitas dať calido, qđ ꝓbať, nã ignis calidus ⁊ ſiccus leuis eſt, ⁊ nõ rõne ſicci, alioquin terra eẽt leuis. ğ rõne calidi. 2º elĩta ꝯterminia hñt aliquã conuenientiã, nõ eni eſſent bñ approximata, niſi in aliquo cõuenirẽt. Cũ igiť aer differat ab igne ꝑ humidũ, opꝫ vt cũ eo cõueniat, ⁊ cũ nõ poſſit cũ igne cõicare ꝑ frigidũ, ergo per calidũ. 3º videmus ꝙ tranſmutatio ex aqua in aerẽ fit ꝑ calidũ, nã aqua cũ caleſit, euaporãdo vertiť in aerẽ, vt Ariſto. dixit in methcoꝛis. pꝫ igiť aerẽ eſſe calidum.

Anti.c.22. ℭOmnes eni ⁊ qui ſimplicia coꝛpoꝛa, elementa faciũt, hi qdeꝫ vnũ, hi aũt duo, hi aũt tria, hi aũt quatuoꝛ faciunt. Quicũqꝫ igiť vnũ ſoluꝫ dicũt eſſe, deinde dẽſitate ⁊ raritate alia gñant, his cõtingit duo facere ꝑncipia, ⁊ raꝝ ⁊ denſuꝫ, aut calidũ ⁊ frigidũ. hęc eni actiua, vnũ aũt ſupponiť, quẽadmoduꝫ materia.

K Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ℭOẽs eni ⁊ q ſimplicia coꝛpoꝛa elĩta faciũt, hi qdẽ vnũ. Aliȷ aũt duo. aliȷ tria. aliȷ quatuoꝛ faciunt. Quicũqꝫ qdẽ igiť vnũ tñ eẽ aſſerũt, deinde cętera ꝯdẽſatione ⁊ rarefactione generãt, his euenit ꝓfiteri duo eẽ ꝑncipia ⁊ raꝝ ⁊ denſuꝫ, aut calidũ ⁊ frigidũ. Sũt qdẽ eniꝫ hęc actiua. vnũ tñ ſubȷciť, veluti materia.

Com.22. ℭPoſitiones antiquoꝝ de elĩtis nũc narrat. ſed vñ ad hanc reꝫ veniat. Auerroes ⁊ cęteri expoſitoꝛes Ariſt. ad hoc deuenire dicũt, vt oſtẽdat nõ plura eẽ elĩta q̃ꝫ q̃tuoꝛ. Aſtipulať aũt huic, ꝙ concluſerit elĩta eſſe q̃tuoꝛ, ſubſcribit poſitiones antiquoꝝ cuꝫ vna ꝑticula q̃ reddit

L cãm apud gręcos vt pluriműꝫ. o. pantes gar, ħ eſt. Oẽs eniꝫ. vbi videť apte reddere cãm. Sed ſiue ad hoc deueniat ad ſuuꝫ ꝓpoſitũ cõfirmet, ſiue vt poſitiones antiquoꝝ ꝯfutet, certũ eſt eũ narrare põnes veterũ, ⁊ illis ꝯdicere, ⁊ ga res facilis eſt, ⁊ ſępiſſime enarrata, raptiꝫ in his ſcribamꝰ, ꝯtẽti ſolũ apta trãſlatiõe. De elĩtis itaqꝫ auctoꝛes q̃tripartiti ſunt. Aliȷ. n. vnũ elĩtũ eẽ aiũt. ⁊ illđ faciũt phyſicaꝝ reꝝ mãm ⁊ ſubtũ, qđ cũqꝫ illđ ſit, veꝝ ex ꝑte foꝛᵉ duo dicũt vt raꝝ ⁊ dẽſuꝫ. aut calidũ ⁊ frigidum. Illud vnũ ſubtũ eſt. ħ duo res ipſas foꝛmant. Aliȷ faciũt. duo. Aliȷ tria. Aliȷ q̃tuoꝛ, nemo exceſſit numerũ quaternariũ. Et hoc ga plura quatuoꝛ eſſe non poſſunt.

recognes. ℭDuo accepit ⁊ ꝓbauit Ariſto. ⁊ ꝙ nõ ſunt plures quatuoꝛ qualitates, nec plures q̃tuoꝛ ꝯiugationibꝰ, ⁊ ꝙ non ſunt plura quatuoꝛ elĩtis ſenſibilibꝰ, ꝭm Philoponum

M Ariſto. nũc vult oſtẽdere ꝑ auctoꝛitatẽ Phoꝝ, q de elĩtis opinati ſunt, ꝙ illas q̃litates induxerint, aut quaſdã aut oẽs, ⁊ ꝙ elĩta etiã ĩduxerint, naꝫ lꝫ nõ ſint locuti eo mõ quo de illis Ariſto. eſt loquutꝰ, tñ numeꝝ q̃ternariũ nõ exceſſerũt. ſ. nec in elĩtis, nec in qualitatibꝰ. vñ dic. Oẽs eni, ⁊ qui ſimplicia coꝛpoꝛa elĩta faciũt, hi quideꝫ vnũ, hi aũt duo, hi aũt tria, hi aũt q̃tuoꝛ faciunt, ⁊ ſic numerũ quaternariũ nõ exceſſerũt. Deĩde oſtẽdit quo mõ vſi ſunt elĩtis, ⁊ q̃litatibꝰ, ⁊ dicit. Quicũqꝫ igitur vnũ ſolum dicũt eẽ, ⁊ deĩde ex illo vno res gñant dẽſitudine, ⁊ raritudine, his ꝯtingit duo facere ꝑnᵃ foꝛmalia, ⁊ raꝝ. ſ. ⁊ denſuꝫ, aut calidũ ⁊ frigidũ. ſ. caliduꝫ ꝓ raro, frigidũ ꝓ denſo, hęc eni (vt inquit) actiua ſunt, vnum autem ſupponitur, quẽadmodum materia. Hęc igitur prima opinio ſic elementis, ⁊ qualitatibus vtebatur.

Anti.c.23. ℭQui autem moꝝ duo faciunt, vt Parmenides ignem ⁊ terram, media, miſturas faciunt hoꝛum, puta aerem ⁊ aquam.

N Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ℭAt qui moꝝ duo aſſeuerarũt, quẽadmodum Parmenides ignem ⁊ terrã, hoꝝ media materiam pꝛofitẽtur vt aerem ⁊ aquam.

Com.23. ℭParmenides ex parte foꝛmę ait eẽ duo. vꝫ. ignẽ ⁊ terrã, ex ꝑte mãę ponit media, q̃ receſſiũ ab extremis migma, hoc eſt miſtionẽ appellat. Et lꝫ pluraliter ſcribať ſingulr̃ legi. Et ſic ex ꝑte cõtrariȷ ponit extrema, ex ꝑte mediȷ ponit aerem ⁊ aquã materiã. ℭAnimaduerte ꝙ migma gręce eſt coitus mulieris a viro, ⁊ ſic migma ꝑmã accepit, ⁊ ita materiã trãſtuli, qꝛ ſic ſonat.

recognes. ℭScđo loco exponit qũo elĩtis, ⁊ qualitatibꝰ vtebať Parmenides, ⁊ dicit. Qui autẽ moꝝ duo faciũt, vt Parmẽides ignẽ ⁊ terrã, elĩta inter hęc collocata ⁊ media, faciũt miſturas ex extremis vtpote aerẽ ⁊ aquã. ꝯtrietates vero (vt Philoponꝰ inqt) induxerũt calidi ⁊ frigidi,

O hoc ğ pacto Parme. elĩtis, ⁊ coꝝ ꝯtrietatibꝰ vtebať.

Anti.c.23. ℭSilr̃ aũt ⁊ qui tria dicunt, quemadmodum Plato in diuiſionibus, mediũ enim miſturã facit. Et fere eadẽ dicũt, ⁊ q duo, ⁊ q tria dicunt. ꝑterq̃ꝫ ꝙ hi quidẽ in duo diuidunt medium, hi autem vnum ſolum faciunt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ. ℭSimiliter autem ⁊ tria dicentes, quemadmodum Plato in diuiſionibus. Facit enim medium miſtionem, ⁊ fere eadem voluit. niſi ꝙ hi quidem medium in duo incidunt. hi vero vnum ſolum faciunt.

Com.24. ℭPlato cũ Parmenide tria ꝑnᵃ facit, magnũ ⁊ paruũ, ⁊ vnũ. Et facit mediũ migma, ħ eſt miſtionẽ. Addit tamen dĩam ꝙ Plato mediũ facit vnũ tñ. Parmenides mediuꝫ vnũ in duo incidit. ℭAnimaduerte tamẽ ꝙ vnũ Plato ponit ex parte foꝛmę. Magnum vo ⁊ paruũ ex parte materię. Sed de poſitione Platonis nihil nunc quo-

P niam Simplicius vult Platonem idem ſentire, cũ Ariſtotele, de quo al's. Nunc tamen hoc accipias ꝙ Ariſtoteles duo pꝛincipia Platonis videť ponere ex ꝑte foꝛmę. Migma ex parte materię, niſi in taꝫ bꝛeuibus verbis ęquiuocaſſet circa verbum migma.

recognes. ℭOſtendit quo pacto Plato vtebať elĩtis, q̃ũ alio mõ ab Ariſt. ⁊ ab oibꝰ aliȷs, (vt Philoponus exponit) ⁊ dicit. Silr̃ aũt ⁊ qui tria dicũt elĩta, quẽadmodum Plato in diuiſionibꝰ, eodẽ de elĩtis loquunť, vt Parmenides, ſaltẽ in ꝑte, lꝫ dĩat, ⁊ hoc exponit. Mediũ. n. miſturaꝫ facit. Plato eni (vt Philoponus dicit) duo q̃dã ſupponit ꝑnᵃ magnũ ⁊ paruũ. Aliđ tertiũ ſupponit, qđ q̃dẽ dixit eẽ miſturã ꝯtrietatis, magni. vꝫ. ⁊ ꝑui. vnde Plato magnũ ⁊ paruũ vocauit foꝛmales dĩas, quas ꝑmũ ipſa mã ſuſcipit, miſturã vero vocauit mãm, ⁊ ħ inquit, ⁊ fe-

Q re eadẽ dicũt. Plato ⁊ parme. ⁊ q duo ⁊ qui tria dicũt, qui duo dicũt. ſ. Parme. q duo extrema poſuit, terram ⁊ ignẽ, q̃ũ tria. ſ. Plato, q poſuit tria. ſ. magnũ ⁊ ꝑuũ, ⁊ miſturã. Dixit aũt Parme. poſuiſſe duo, qꝛ media q̃ ponit nõ cõnumerauit iteꝝ elĩta, Plato vo poſuit tria, qꝛ mediũ iteꝝ elĩta cõnumerauit. ꝓpterea dicit ꝑter q̃ꝫ ꝙ hi. ſ. Parme. in duo diuidũt mediũ. ſ. aerẽ ⁊ aquã. Plato verũ mediũ facit, vnũ. ſ. miſturã. Qũo aũt Plato ponebat mediũ illud miſtũ ex magno ⁊ paruo; qđ eſt non leuis. Philoponus tñ dicit, ꝙ Plato vult miſturã illaꝫ eẽ mediũ nõ ex magno ⁊ ꝑuo miſtũ factũ, ſed eo ꝙ in illo medio ſunt magnũ ⁊ ꝑuũ ſini ꝑteꝫ, q̃ſi velit illđ medium eſt mediũ nõ cõpoſitione, ſꝫ ꝑticipatione. nã per illđ mediũ intelligit mãm dimenſionatã, vt ſupius dcm̃ eſt, q̃ ꝑtici-

A pat ſaltẽ poᵃ magno ⁊ ꝑuo. Per magnũ vo ⁊ ꝑuum ĩtelligit foꝛmas nobilioꝛẽ ⁊ ignobilioꝛẽ. Veruꝫ alibi ħ Platonis opio aliter exponiť, ſed nõ refert. Notat hic Philoponus ꝙ Ariſt. hic meminit Platonis, non ꝙ Plato introduxerit aliq̃ ꝑncipia dictoꝝ q̃tuoꝛ, calidi. ſ. ⁊ frigidi, ⁊ ſicci ⁊ humidi. Sꝫ eius meminit ꝑmo, vt ĩueret ꝙ Plato in ꝑncipȷs ẽt quãdã ꝯtrietatem ſpeculať velut ⁊ Ariſt. Scđo meminit Platonis ꝓꝑ ſilĩtudinẽ rõnum, q̃ eſt ad Parme. nã ambo vnũ ꝑnᵐ ꝯtrietatũ ſuppoſuerũt, veluti Parme. tertiũ qd ex igne ⁊ terra ſuppoſuit aerẽ ⁊ aquã, ita Plato mãm dixit tertiuꝫ ꝑnᵐ, ꝯtrioꝝ itermediũ dixit ipſam eẽ, q̃m vtriſqꝫ ſubta eſt ꝭm ꝑtẽ, ⁊ ꝓꝑ hoc miſcellã vtriſqꝫ, q̃ vtraqꝫ ſuſcipit, appellat Plato in diuiſionibꝰ, his ğ de cauſis Platonis opionem ĩtroduxit.

Dubiũ Sꝫ q̃rit Philoponus qd Ariſt. ꝑ diuiſiones ĩtelligit, cũ dixit Platonẽ hęc dixiſſe in diuiſionibꝰ. Alexãder dicit

B ꝙ Ariſt. ĩtelligit ꝑ diuiſiones ea q̃ in ſophiſta dicta ſunt, vocãs diuiſiões ea, q̃ ibi dicta ſunt. Philoponus vo dic ꝑmo ꝙ diuiſiões inſcriptę a Platone ſub hoc titulo non hñtur. Scđo dicit, ꝙ in ſophiſta nihil tale Plato dicere videť, qđ hic de eiꝰ mẽte dcm̃ eſt. tãdem dicit eẽ dicẽdũ cũ Alexãdro in vltima expõne. Dicit eni Alexander, ꝙ Ariſt. ꝑ diuiſiones ĩtelligit dogmata non ſcripta Platonis q̃ Ariſt. vocat diuiſiones hic. ibi eni Plato dixit hęc q̃ Ariſt. hic narrauit. Quo vo ad vba attinet, debes ſcire ꝙ illa vba [⁊ fere eadẽ dicũt ⁊ q duo, ⁊ q tria dicunt] ⁊ reliq̃. Philoponus duplr̃ exponit, ꝑ ꝙ hęc de Platone ⁊ Parme. intelliganť, nã Parmeni. duo ꝑncipia dicebat, mediũ vo illoꝝ nõ ꝑnᵐ appellabat. Plato aũt tria ꝑncipia dicebat, ga medium ẽt ꝑnᵐ appellabat. Et ſic vtriqꝫ ꝯueniũt i ponẽdo mediũ ⁊ extrema, lꝫ Plato oĩa

C ꝑncipia appellet. Parme. ſolũ duo, ẽ tñ dĩa, vt Ariſt. ĩquit, ꝙ Parme. mediũ illđ diuiſit in duo. ſ. aerẽ ⁊ aquã. Plato vo illud mediũ ſeruauit ĩdiuiſibile. Aliter exponit, ⁊ vult ꝙ vba hęc nõ de Platone intelliganť, ſed de Parme. q poſuit duo extrema ⁊ mediũ ⁊ de illis, q poſuerũt ignẽ ⁊ terrã ⁊ aerẽ, vt ſuperius patuit. hi enĩ hoꝝ mediũ aquaꝫ poſuerũt. At Parmenides poſuit duo extrema, ⁊ duo media. diximus eni ſupiꝰ Parme. poſuiſſe duo ꝑncipia foꝛmalia, ignẽ ⁊ terrã, ⁊ mediuꝫ hoꝝ, qđ in duo diuidiť. ſ. aquã ⁊ aerẽ. Ion chius tragicꝰ, poſuit ꝑncipia tria ignẽ ⁊ terrã ⁊ aerem, mediuꝫ vo aquã. De his ğ loquiť Ariſt. hic. ⁊ dicit. ⁊ fere eadẽ dicũt, ⁊ qui duo. ſ. Parme. ⁊ q tria. ſ. Ion chius ꝑncipia dicũt, dicũt inquã fere eadeꝫ, ga ambo ponũt extrema ⁊ mediũ, affert vo dĩam (⁊ ĩquit) Pꝛęterq̃ꝫ ꝙ hi q̃dem. ſ. Parmenidiſtę in duo diuidũt mediũ. hi aũt. ſ. Ionei vnum ſolũ faciũt. naꝫ

D Parmenidiſtę mediũ diuidũt in aquã ⁊ aerẽ. Ionei vo aquã ponunt tñ. quę cum non faciant ad rem, non eſt amplius elaboꝛandum in his.

Anti.c.25. ℭQuidam autem ⁊ moꝝ quatuoꝛ dicunt, vt Empedocles. congregat autem. ⁊ hęc in duo, igni enim omnia alia opponit.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ℭAliȷ vero moꝝ quatuoꝛ aiunt, veluti Empedocles. Reducit tamen hęc ⁊ ſic in duo. nam igni alia omnia contraponit.

Com.25. ℭEmpedocles ꝯcedit q̃tuoꝛ ex ꝑte materię, reducit tamen oĩa illa in duo, ꝑ quãto ignẽ facit in vno ꝯtrio, cętera tria ꝑ altero ꝯtrio. De poſitiõe Empe. hęc ſatis.

ℭOſtẽdit quo pacto Empe. vtebať elĩtis. ⁊ dicit. Quidam aũt ⁊ moꝝ q̃tuoꝛ dicunt, vt Empe. veꝝ hoc pacto iſtis vtiť, ꝙ hęc q̃tuoꝛ in duo reducit, nã igni ipſi omnia alia tria opponit, nã (vt Philoponus inquit) ignem dixit eſſe calidum, alia vo tria frigida, ⁊ ſic reducit illa q̃tuoꝛ in duo.

E Ant.c.26. ℭNon eſt aũt ignis ⁊ aer ⁊ vnũquodqꝫ pꝛędictoꝝ, ſimplex, ſed miſtũ. Simplicia aũt, talia quidẽ ſunt, non tñ eadẽ. verbi gratia. qđ ſimile igni eſt, igneũ non ignis, ⁊ qđ aeri aereũ. ſimilr̃ aũt ⁊ in aliȷs. Ignis aũt eſt ſuperabundantia caliditatis, quẽadmodũ ⁊ glacies frigiditatis. Congelatio. n. ⁊ arſio ſuperabũdãtię quędam ſunt, hęc quidem frigiditatis, hęc aũt caliditatis. Si igiť glacies eſt cõgelatio humidi ⁊ frigidi, ⁊ ignis erit arſio. calidi ⁊ ſicci. Iđ nihil ex glacie gñať, neqꝫ ex igne.

F Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ℭVerum ignis ⁊ aer ⁊ vnumquodqꝫ dictoꝛũ, ſimplex minime eſt. ſed miſtuꝫ. Sunt enim ſimplicibus ſimilia, non tamen hęc. veluti igneuꝫ igni ſimile eſt, non ignis. Et aereuꝫ, aeri. Similiter ⁊ in cęteris. Sed eſt ignis caloꝛis exceſſus. veluti glacies frigoꝛis. Naꝫ congelatio ⁊ vſtio exceſſus ſunt quidam. hic quidem frigoris. Ille vero caloꝛis. Quod ſi glacies humoris ⁊ frigoꝛis congelatio eſt. ignis quoqꝫ calidi ⁊ ſicci vſtio erit. quare nec ex glacie, nec ex igne quicq̃ꝫ generabitur.

Com.26. ℭSũt qui ħ ad Empedoclẽ referũt, dicẽtes Empedocleꝫ voluiſſe elĩta eẽ duplr̃, pura qdeꝫ, ⁊ ĩpura ſiue miſta. Quę qdẽ oculis ꝑſentia ſunt, ĩpura ait. nõ ſimplicia.

G ſed ſimplicibꝰ ſilĩa. Nã ſimplicia in exceſſu cõſiſtunt, vt ignis exceſſus ẽ caloꝛis ⁊ ſicci. Glacies ſiue aq̃ exceſſus frigioꝛis ⁊ humoꝛis. Sumit hic cryſtalluꝫ ꝓ aqua pura, vt mihi videť. ℭTũc ex his ꝯcludit geniturãs effici nõ a puris elĩtis, ſed ab ĩperfectis atqꝫ miſtis. Non. n. poſſunt extrema in miſturã venire, niſi remittanť. ⁊ hoc eſt eẽ miſtum. Mihi vo videť Ariſt. hęc dicere ex ꝓꝑia intentione. Declarauit eni q̃tuoꝛ eẽ elĩta. tũc ꝯ ipꝫ obȷci põt ꝙ plura q̃ꝫ quatuoꝛ ſunt, vt ignis carbo, ignis flamma. aer calidus. aer frigidus. aq̃ dulcis, aq̃ amara, terra alba, ⁊ terra nigra, q̃ ſpecie. ⁊ idiotropia differũt. Huic Phs rñdet quatuoꝛ eẽ elĩta ſimplicia. ħ eni nõ elĩta, ſed miſta ſaltẽ imꝑfecte nũcupanť. Naꝫ ignis purus eſt cuiꝰ ꝯſtãtia eſt ex exceſſu caloꝛis ⁊ ſicci. Aq̃ vo ex exceſſu humoꝛis ⁊ frigoꝛis. Pꝛopterea ꝯcludit ex aq̃ ⁊ igne nihil generari, qđ ĩtelligo ipſis ſtãtibꝰ ĩ ſua puritate. Opꝫ enim reduci ad mediuꝫ, ſi ex his aliqd fiet. ℭDubitant

H hic ⁊ recte, vtrũ ſit in rerũ nã aliqđ elĩtuꝫ purũ ſeoꝛſum a quocũqꝫ alio. ℭRñdent qdã ꝙ nõ, imo volunt ꝙ ſicut mã nũq̃ꝫ inueniť niſi vt ꝑs cõpoſiti, ſic nec elĩtũ, niſi miſti pars. ⁊ vt mã ſemꝑ foꝛmę eſt ꝯiuncta, ſic elĩtuꝫ ſemꝑ miſto ſubeſt. Perſuadẽt ħ ſigno. nam Ariſtoteles ex ꝑte materię tria pꝛincipia fecit. vꝫ. ſubtũ ꝑmũ. ꝑma cõtraria. ⁊ elĩta, vt igiť mã nũq̃ꝫ abſqꝫ ꝯtrȷs. ⁊ ꝯtria nũq̃ꝫ abſqꝫ elĩtis, ita elĩta nũq̃ꝫ abſqꝫ miſtura. elĩta igiť eſſe nõ poſſunt, niſi partes ſint miſtoꝝ. Et ſic elĩta pura cõcedũt. ſed non ſeoꝛſum ab ipſis miſtis. Hęc poſitio in libello de miſtura ꝯfutata eſt. ℭNũc vo contra eam arguo. Pꝛimo vbi eſt dare aliqd ꝑticipãs. dꝫ dari aliqd ꝑ eſſentiã. Miſtũ eſt tale ꝓꝑ elĩta. igiť ⁊ elĩta ſunt talia ꝑ eſſentiã. igiť ſeoꝛſuꝫ. ℭScđo, q̃tuoꝛ ſunt ꝯſtantię ꝑmarum qualitatũ poſſibiles ĩ ſũmo. igiť poſſibile eſt eẽ q̃tuoꝛ indiuidua elĩtoꝝ talia in ſũmo, ſed oẽ poſſibile in

I ſpecie,eſt de facto in aliquo indiuiduo.igiť de facto ſunt
quatuoꝛ idiuidua ex q̄litatibꝰ q̄drupl'r ꝯſtantibꝰ in ſum-
mo,⁊ ita q̄tuoꝛ pura elemēta.❡Tertio, q̄tuoꝛ ſunt mo
tꝰ ſimplices ⁊ puri.igiť quatuoꝛ coꝛpoꝛa ſimplicia ⁊ pu-
ra.Et ſic tenemus eē quatuoꝛ el'ntā pura.⁊aliqua eē im
pura.❡Ad argu^m pꝫ ſol'o,nō enī argu^m ꝯſimil'r eſt vl'e.
❡Aiaduerte ꝙ Alexāder vult ignē in ſphera ꝓpa non
multū calefacere,q̄a eſt in mā rara.Sꝫ ignis in mā hic
agit valde,q̄a in mā denſa.Et ſic vult definitioneꝫ ignis
eē itelligēdā de igne iſto.❡Cōtra h̄ nō arguit Auerro.
nunc,ſed ꝓmittit ſe pertractare rem hāc. Alij vo tenēt
ꝙ ille ignis ſūme ageret,⁊ hoc q̄a eſt intenſus ſ̄m foꝛmā
⁊ ſ̄m qualitateꝫ,⁊ ē agens naturale,igiť ſi ſibi applica-
reť paſſum,ageret.res iſta aget conſideratione.
Recognes ❡Philoponꝰ in cōmētarijs huius loci, obſcure loquiť,
tn̄ ex his,q̄ dixit,poſſumus eligere duas expōnes,pª ꝙ
K Ariſto. remoueat vnū dubiū an ſimplicia coꝛpoꝛa que
ſunt ſenſibilia coꝛpoꝛa,ſint ſimplicia el'nta. Reſpondet
ꝙ nō, qm̄ ſimplicia el'nta ſunt foꝛme el'ntoꝝ q̄ ſunt ꝯiu-
gatiōes duaꝝ q̄litatū,hec enī dicunť ſimplicia elemen-
ta.At ſimplicia ipſa coꝛpoꝛa,lꝫ ſint ſimplicia coꝛꝑa, nō
ſunt ſimplicia el'nta,cū ſimplex el'ntum ſit,qđ nō cōpo-
niť ex alijs el'ntis. Nō ſimplicia coꝛpoꝛa cōponunť ex
mā,⁊ ꝯiugatiōe tāq̄ ex el'ntis. g̃ illa lꝫ ſint ſimplicia coꝛ
poꝛa nō poſſunt dici ſimplicia el'nta. Juſta hāc expōnē
lege vba(īq̄t)Nō eſt aūt ignis ⁊ aer,⁊ vnumquodꝫ p̄-
dictoꝝ ſimplex el'ntū, lꝫ ſit ſimplex coꝛpꝰ, ſꝫ eſt miſtū
ex el'ntis pꝛioꝛibꝰ.ſ.mā ⁊ foꝛma, q̄ ſunt ſimplicia el'nta.
verū ſunt talia ſimplicia, h̄ eſt ſil'ia ſimplicibꝰ el'ntis,q̄-
tenus ex his ſit miſtū ex eis cōpoſitum, nō tn̄ eadē ipſis
ſimplicibꝰ el'ntis.ꝓbat hoc, exēplo qđdā ſimili. ⁊ dicit.
vbi grā,qđ eſt ſimile igni,nō eſt ignis,ſed igneū, ⁊ quod
L eſt ſil'e aeri,nō eſt aer,ſed aereū,ſil'r aūt ⁊ in alijs. g̃ a ſi-
mili,qđ eſt ſimile ſimplici el'nto, nō eſt ſimplex el'ntum,
q̄a dixit.Sil'e igni nō eē ignē,ſed igneū,exponit, q̄d eſt
ꝓpꝛie ignis(⁊ īq̄t)ſed ignis, qđ eſt ꝓpꝛie ignis, eſt coꝛ-
pus,in quo ſupabūdat caliditas, ſicut glacies h̄ eſt ꝓp̄e
aqua eſt coꝛpus,in quo ſupabūdat frigiditas,ꝙ aūt aq̄
ſit coꝛpus in quo ſupabūdat frigiditas.ꝓbat. q̄a conge-
latio,q̄ abūdat in aqua,eſt ſupabūdantia frigiditatis,et
ꝙ ignis ſit coꝛpꝰ īq̄t abūdat caliditas, ꝓbat.q̄a in igne
abundat arſio,q̄ eſt exceſſus caliditatis,ideo cōcludit,ſi
igiť glacies,h̄ eſt aqua eſt coꝛpus in quo eſt ꝯgelatio hu
midi ⁊ frigidi,hoc eſt,in quo hec ſunt in exceſſu, ⁊ ignis
erit coꝛpus in q̄ eſt arſio,ſiue exceſſus calidi ⁊ ſicci,hinc
ꝯcludit,nec ex glacie,hoc ē pura aq̄,neqꝫ ex igne puro
aliq̄d fieri niſi refrangantur. Hec eſt vna expō q̄ colligi
pōt,ex Philoponi commentarijs.ſ.ꝙ lꝫ coꝛpoꝛa ſenſibi
lia ſint ſimplicia coꝛꝑa, nō ſunt ſimplicia el'nta.Alia ex-
poſitio q̄ colligi pōt,ē ꝙ Ariſto. velit declarare an hec
M ſenſibilia coꝛpoꝛa,q̄ nobis videnť ſimplicia,⁊ pura,ſint
ſimplicia coꝛpoꝛa,⁊ rn̄det ꝙ h̄ coꝛꝑa ſimplicia, q̄ apud
nos eē videnť pura,non ſunt pura,ſed miſta, ⁊ q̄ſi ſil'ia
coꝛꝑibꝰ puris, ſꝫ ignis purus eſt,i q̄ exceſſus calidi eſt,⁊
glacies ſiue aq̄ pura,in qua eſt exceſſus frigiditatis. ꝓ-
bať.q̄a ꝯgelatio ⁊ arſio ſunt ſupabundātie, arſio q̄dem
ipſius caliditatis,ꝯgelatio vo frigiditatis, mō hec ſunt in
aq̄ pura,⁊ in igne puro, nō enī ſumpſit ꝯgelationē ⁊ ar-
ſionē ꝓpꝛie,vt in miſtis, ſed ꝓ exceſſibꝫ,ideo cōcludit,
ꝙ glacies,ſiue aqua ē ꝯgelatio, ſiue exceſſus humidi ⁊
frigidi,⁊ ignis eſt exceſſus ſiue exarſio calidi ⁊ ſicci, ⁊ q̄
hec hoc pacto ſumpta nō ſunt remiſſa,ideo ex eis ſic in-
tēſis nullū miſtū fieri pōt niſi fiāt impura.g̃ pma expo-
ſitio q̄rit.vtrū ſimplicia hec coꝛpoꝛa, ſicut ſunt ſimpli-
cia coꝛpoꝛa,ita ſint ſimplicia el'nta.2ª vo q̄rit, vtrum h̄

coꝛpoꝛa,q̄ videnť ſimplicia coꝛpoꝛa,ſint in rei veritate N
pura coꝛpoꝛa, nolo tamē te latere vba h̄ eē obſcura, ⁊
Philoponū illa nō exponere, vt ſolet.❡Querit Phi- Pō Philo
loponus vtrū coꝛpoꝛa pura ſint dabilia ſeoꝛſū ꝑ ſe ſub poni.
ſiſtētia,⁊ non in miſtis. Reſpondet p̄ ſ̄m Timeum ꝙ ſi
ignis definiť viſibili,⁊ terra tāgibili,tūc nullū erit coꝛ-
pus vel el'ntū puꝝ,cū purū el'ntum nec videri nec tāgi
poſſit,Scđo rn̄det per Ariſt.ꝙ denť,q̄a nihil ꝓhibet il-
la dari.g̃ poſſibile eſt illa eē,ſed poſſibile aliq̄n eueniet.
maxime ſi nihil eſt,qđ ꝓhibet, alie rōnes aſſignantur in
cōmētarijs,fuſoꝛes aſſerūt ꝑ artē fuſoꝛiā ſe poſſe elige-
re el'nta pura a miſtis.Alij dixerūt, ꝙ terra pura eſt ꝓ-
pe cētrū.ignis purus ꝓpe celū,aer purus ꝓpe ignē. ſed
de aqua pura vbi ſit,nullus determinat.Jmmo Ariſto.
2º libꝛo metheo,aſſerit nullibi reperiri aquam puram.
Propterea ꝓblema neutrum eſſe pōt an dentur pura O
hec coꝛpoꝛa ſeoꝛſū ab ipſis miſtis.

❡Exiſtētibꝰ aūt quatuoꝛ ſimplicibus coꝛpoꝛi Ant.c.27.
bus,vtraqꝫ duoꝝ vtriuſqꝫ locoꝝ ſunt. Jgnis
enim ⁊ aer,eius q ad terminū fertur,terra aūt
⁊ aqua,eius qui ad mediū.Et extrema q̄dē ⁊
ſyncera,ignis ⁊ terra,media aūt ⁊ miſta ma-
gis,aqua ⁊ aer. Et vtraqꝫ aūt vtriſqꝫ contra-
ria.igni.n.cōtrariū aqua,aeri aūt terra. hec.n.
ex contrarijs paſſionibus conſtituta ſunt.

❡Quatuoꝛ autem exiſtentibus coꝛpoꝛibꝰ ſim Dilucidaꝰ
plicibus.Utrunqꝫ duoꝛum,vtriuſqꝫ locoꝛum te.c.eiuſdē
eſt.Jgnis quidē enim ⁊ aer eius ſunt, quod
in extremum fertur.Terra auteꝫ ⁊ aqua illius
quod in medium. Et extrema quidem ac pu- P
riſſima,ignis ⁊ terra ſunt, Media auteꝫ ⁊ in-
uicem miſta,aqua ⁊ aer. Atqꝫ vtraqꝫ vtriſque
contraria.Jgni quidem enim aqua contraria.
Aeri autem terra.Sunt enim hec contrarijs e
paſſionibus conſtituta.

❡Nūc loca el'ntis ipſis ꝯſignat, ⁊ vult q̄tuoꝛ el'ntis eſſe Com.27.
ꝯſignāda duo loca,vt igni ⁊ aeri vnū.Terre ⁊ aq̄ alteꝝ.
Et hoc(īq̄t)Quatuoꝛ exn̄tibus coꝛpoꝛibꝰ ſimplicibꝰ,
Utrūqꝫ duoꝝ,vtriuſqꝫ locoꝝ eſt.hoc eſt ꝓ ſingulis duo-
bus eſt ſtatuēdus vnus locus.Jgnis q̄dē enī ⁊ aer eiꝰ lo
ci ſunt,qđ in extremū collocať. Terra aūt ⁊ aqua illiꝰ,
qđ in medio mūdi reponiť.❡Sꝫ ꝯ. qm̄ cuilibet coꝛpo-
ri per ſe vnꝰ cōpetit ꝑ ſe locus. Rn̄det ꝙ nō damꝰ has
locoꝛū dr̄ias vniformiter.Et hoc(īq̄t)Et hec extrema
quidem ac puriſſima ſunt ignis ⁊ terra. Et extrema lo- Q
ca ſumūt.Media aūt ⁊ inuiceꝫ miſta, aqua ⁊ aer.Et hec
miſta loca ſumūt.vt aqua mediū nō ſimpl'r, ſed in reſpe
ctu.aer extremū non ſimpl'r,ſed in reſpectu.Addit tn̄ ꝙ
ſunt alternatiꝫ cōtraria,vt ignis aq̄,⁊ aer terre. Sic igi
tur patet duo eſſe loca ſimpliciter,⁊ duo i reſpctu. ⁊ q̄-
tuoꝛ elementa,⁊ quatuoꝛ loca.

❡Aptauit coꝛpoꝛa ſimplicia quatuoꝛ ipſis cōiugatiōibꝰ Recognes
at nūc adaptat q̄tuoꝛ coꝛpoꝛa q̄tuor locis, ſupponit āt
quatuoꝛ coꝛpoꝛa eē ⁊ loca duo extrema eē,⁊ duo in re-
ſpectu deide ex motibꝰ adaptat hec ipſis coꝛpoꝛibꝰ ſim
plicibꝰ.vn̄ dicit,Exn̄tibꝰ āt q̄tuoꝛ ſimplicibꝰ coꝛpoꝛibꝰ,
tāq̄ ad ſenſum manifeſtis,⁊ ſupple exn̄tibꝰ duobꝰ locis
extremis,vtraqꝫ duoꝝ extremoꝝ locoꝝ ſt loca vtriuſqꝫ
coꝛpis,q̄ ſūt ꝯtermina.qđ exponit(⁊ īq̄t)Jgnis enim ⁊
aer ſunt eius loci extremi,qui ad terminū, hoc eſt ad fi-
nem ꝯtinētis,ferť,hoc eſt vergit,non enī ferť locus,ſed

A vergit ad finē celi.Tertia aūt ⁊ aqua ſunt eius extremi
loci,qui vergit ad mediū,⁊ q̄ videť extraneū dare vnū
locū duobus coꝛpoꝛibꝰ,ideo q̄ſi ſoluēdo(īq̄t)Ex extre
ma q̄dē ⁊ ſyncera, hoc eſt ſimpl'r talia ſ̄m motum (vt
exponit Philoponus)ſunt ignis ⁊ terra,media auteꝫ ⁊
miſta ſ̄m reſpectum talia ſunt aqua ⁊ aer ⁊ ſic ſunt duo
extrema loca, ⁊ duo media loca, ⁊ ſic pꝫ q̄ō q̄tuoꝛ coꝛ-
poꝛa ſenſibilia poſſunt rōnabil'r adaptari q̄tuoꝛ locis,q̄
per motū ſunt reperibiles. Deide adaptat hec quatuoꝛ
ſenſibilia coꝛpoꝛa oꝛdini ꝯrietatū,⁊ dicit. Et vtraqꝫ aūt
eoꝝ q̄ ſunt in vna dualitate,ſunt ꝯria vtriſqꝫ eoꝝ q̄ ſunt
in alia,q̄ enī ſunt in dualitate eoꝛū q̄ vergūt ad cōtinēs
vltimū,ſunt ꝯria vtriſqꝫ eoꝝ,q̄ virgūt ad mediū,non q̄-
dē ſil'r.ſed ſingula ſingulis,vt igni ꝯriū eſt aq̄. aeri autem
terra. Sed dices. ſubē nihil eſt ꝯriū. Rn̄det ſ̄m Philo-
B ponū,ꝙ hec ſunt ꝯria,q̄ ſunt ex ꝯrijs paſſionibus. q.d.
hec ſunt ꝯria nō ſ̄m eoꝛū ſubas,ſed ſ̄m q̄litates, ex q̄bꝰ
ſunt eoꝝ differētie.Ueꝝ de his poſtea dicetur.

Anti.c.28. ❡Sꝫ tn̄ ſimpliciter(quatuoꝛ exiſtētibus) vno
vnumquodqꝫ eſt.terra enim ſicco magis eſt
q̄ꝫ frigido,aqua autem frigido magis q̄ꝫ hu-
mido,aer aūt humido magis q̄ꝫ calido, ignis
autem calido magis q̄ꝫ ſicco eſt.

Dilucidaꝰ ❡Et licet ſimpliciter quatuoꝛ exiſtant, vnum-
te.c.eiuſdē quodqꝫ vno eſt.Tertia quidem enī ſicco ma-
gis eſt,q̄ꝫ frigoꝛe. Aqua vero frigoꝛe magis
q̄ꝫ humido. Aer humido. magis q̄ꝫ calido.
Jgnis calido magis q̄ꝫ ſicco.

Com.28. ❡Dixit el'nta eē ꝯſtātias qualitatū, vt ignē ꝯſtātiaꝫ ca-
lidi ⁊ ſicci,⁊ cetera id genus.Nūc declarat qual'r ſint cō
ſtātie(⁊ īq̄t)Et lꝫ ſimpl'r elemēta q̄tuoꝛ exiſtant iuxta
numeꝝ q̄tuoꝛ ꝯſtātiaruꝫ,tn̄ vnūq̄dqꝫ eoꝝ eſt vna quali-
C tate magis.h̄ eſt incōſtātia vna qualita exuperat.vt per
exēpla oſ̄dit,⁊ totū pꝫ.❡Sed hic plures emergūt q̄ō-
Qō ō nūo nes.❡Pꝛima, vtrū tm̄ q̄tuoꝛ ſint el'nta.⁊ vꝫ ꝙ non ſint
el'ntoꝝ.pª quatuoꝛ.Pꝛimo,q̄ quot motꝰ,tot ſunt el'nta.Motꝰ ſunt
tres.p̊ celi.a medio.ad mediū.⁊ circa mediuꝫ.igiť el'nta
ria.❡Scđo,el'ntū ignis nō eſt.Tum p̊,q̄ ſi eēt, eſſet in
ſphera ſua lucidū.Tuꝫ q̄ in eo eēnt aīalia q̄dā,vt in ce-
teris.Uideť ēt ꝙ plura q̄ꝫ q̄tuoꝛ.Pꝛimo,q̄ celū eſt ele-
mentū p̊ metheo.Scđo,quot ſunt planete tot ſunt el'n-
ta.ſꝫ planete ſunt ſeꝑ.igiť ⁊ el'nta.aūcedēs vꝫ Auerro.
2º celi.cō.44.ſtelle hn̄t qualitates ſil'es vnicuiqꝫ el'nto-
rū.Jn ꝯriū eſt Ariſto.in l'ra.❡Jn iſto q̄ſito. p̊ aiaduerte
ꝙ ſtichion grece,latine el'ntū dr̄.q̄ꝫq̄ꝫ etiā aliq̄ elemētū
a greco vbo hyle,h̄ eſt mā deducāt. vt ꝑ mutationeꝫ l're
y,in e,q̄ſi hylementū.⁊ tūc el'ntū erit dcm̄.qđ vbum ſic
D deduci grāmaticis omitto.Stichion ſiue el'ntū grece,ſi-
ue latine, vt in ꝓpoſito ſumiť eſt coꝛpus ſimplex in qđ
miſtū p̊ reſolniť,⁊ e quo p̊ cōpoſitum eſt.3º celi. vt ignis,
aer,aq̄,⁊ terra.quot vo alijs modis accipiať, alijs locis
Ordo q̄ō- relinquo.❡Jn iſto q̄ſito igiť p̊ vidēdū eſt vn̄ accipien-
nis. Pō atiq̄rū da diſtinctio,⁊ numerus el'ntoꝛū. Scđo quot ſunt el'n-
ta.❡Quātū ad pm̄ tenent q̄dā ſimpl'r ꝙ ſumi dꝫ nume-
rus el'ntoꝛū a q̄litatibꝰ tactilibꝰ,ea rōne qua cōbinabi-
les ſūt.Mouenť ad hoc ꝓpea,q̄ penes eas ſumi dꝫ,pe
Confuꝰ. nes quas ſit ꝯrietas actio ⁊ paſſio.Eiuſmodi ſunt q̄lita-
tes tactiles. ❡Sꝫ vꝫ mihi ꝙ hec rn̄ſio ſic ſimpl'r dicta
ſit iſufficiēs,q̄ vel numerus ⁊ dr̄ia el'ntoꝝ accipi debꝫ a
pꝛioꝛi,aut a poſterioꝛi. Si a pꝛioꝛi,tūc dꝫ accipi ab eo-
rū foꝛmis ſubalibꝰ ⁊ nō ab accn̄tibꝰ.Si a poſterioꝛi,cuꝫ
elemēta nō tm̄ hec habeāt pꝛo ꝓpꝛijs accn̄tibꝰ.non tm̄
penes illa diſtinguiť.❡Ariſt.enī in libꝛo celi tribꝰ mo

dis accepit numeꝝ el'ntoꝝ a motibꝰ,vt in p̊ celi, q̄ eniꝫ E
quatuoꝛ ſunt motꝰ recti ſimplices,vt ad mediū ſimpl'r,
⁊ ad mediū i reſpectu.itēqꝫ a medio ſimpl'r,⁊ a medio in
reſpectu.q̄tuoꝛ ꝯcluſit eē el'nta.❡A ſitu ꝯrioꝝ,vt in 2º
celi vbi accepit ſi vnū ꝯriū eſt in reꝝ nā,⁊ reliquū,terra
eſt in reꝝ nā.q̄ in extremo ꝯriať igni ſ̄m ſitū.ignis igitur.
vbi extrema ſ̄m ſitū ſunt,duo opꝫ eē media quoꝝ vnū
cū altero eoꝛuꝫ,⁊ alterū cū altero coooꝛdinať.igiť q̄tuoꝛ.
❡Jtēqꝫ a qualitatibꝰ motiuis,vt 3º ⁊ 4º celi. vt a graui
tate ſimpl'r,a grauitate in reſpectu,a leuitate ſimpl'r ,⁊
a leuitate in reſpectu.igiť q̄tuoꝛ.ſic igiť nō tm̄ penes cō-
binationes tactiliū q̄litatū. igiť numerus ⁊ dr̄ia el'ntoꝝ
colligiť a pꝛioꝛi penes foꝛmas,a poſterioꝛi quatuoꝛ mo-
dis.Uno mō a numero accn̄tiū ꝯſideratoꝝ in p̄ntī libꝛo.
⁊ ſic a numero cōbinationū tactiliū. Alio mō a numero
accn̄tiū ꝯſideratoꝝ in libꝛo celi,⁊ ſic tribꝰ alijs modis ſu
mi pōt.Ex ijs pꝫ ſol'o ſcđe ꝑtis.vꝫ.ꝙ q̄tuoꝛ tm̄ ſunt el'n- F
ta.Tū ꝓ numero cōbinationū tactiliuꝫ, ⁊ ſic q̄tuoꝛ ſunt
el'nta,q̄ vt viſuꝫ eſt in l'ra quatuoꝛ ſunt ꝯſtātie. Tum ꝓ
numero motuū.Tuꝫ ꝓ numero ſituū.Tuꝫ ēt ꝓ numero
qualitatū motiuarū.❡Sꝫ hic emergunt dubitationes. pª dubō.
Pꝛima,an ſit el'ntuꝫ ignis. ❡Antiquoꝝ q̄dā negauerūt Pō atiq̄ꝝ.
el'ntaꝫ ignis ſeoꝛſuꝫ exiſtere.Jmmo dixerūt iteruallū h̄
ad celū vſqꝫ eē plenum aere,ſed ꝑs illa aeris,q̄ ꝓpe ce-
li cōcauū exiſtit,cum ſit puꝛioꝛ,magis ignea exiſtit,ideo
ab aliq̄bus ignis dicta eſt.hec narrat Ariſto. p̊ metheo.
❡Sꝫ ꝯ hoc obijcit Ariſt.⁊ p̄nt rōnes eius reduci ad q̄- Confuꝰ.
tuoꝛ,⁊ ad vnū ſignū.Pꝛima, motꝰ ſimpl'r ſurſuꝫ eſt.igiť
ignis ē.nā nō pōt exiſtere accn̄s ꝓpꝛiū ⁊ eētiale alicuiꝰ
niſi illō ſubīū ſit.Scđo,terra eſt igiť ignis.ꝑ regulā,con
trarioꝝ.2º topicoꝝ.ſi vnū ꝯriū eſt ⁊ reliquū.Tertio leui
tas ſimpl'r eſt,igiť ignis.Quarto,cōbinatio calidi ⁊ ſicci
eſt poſſibilis.igiť ignis eſt.ſignū vero eſt aſſignatum ab G
Auer.4º celi.cō.32.vbi dicit.ꝑtes enī ignis ⁊ motus eaꝝ
ad ſupius,demōſtrat ignē eſſe,veluti ſi non videremus
aquarū congeriē, q̄ mare dr̄,⁊ videremus ꝙ oēs fluuij
currūt ad mediū,qđ eſt iter aerē ⁊ terrā,ſciremꝰ ꝙ me-
diū illud eſt locus oīuꝫ aquarū,⁊ ita mare,ſic in ꝓpoſito
videmus oēs ignis ꝑticulas vndiqꝫ ſurſuꝫ ferri,⁊ oēs pe
tere celi ꝯcauū,⁊ ſi motus nō ſit fruſtra, ſcire poſſumus
ibi oēs ignes congregari,⁊ ꝑ ꝯñs eē ignē puꝝ. ❡Aiad-
uertēdū ꝙ q̄dā recētioꝛes cōcedūt el'nta eſſe, ſꝫ tm̄ in mi
ſto,veluti mā eſt,ſed in cōpoſito, ⁊ vt nō dať mā ſeoꝛſuꝫ
a cōpoſito,ita nec el'nta ſeoꝛſuꝫ a miſtis, ⁊ tūc volunt in
cōcauo celi eē ignē nō puꝝ,ſꝫ miſtū.Jmmo eē ibi aerem
puꝛioꝛē,⁊ p̄dn̄io igneū.Et tūc argumēta oīa cōcluderēt
dari ignē,nō ſeoꝛſuꝫ a miſtis,ſed in miſtura. Sꝫ de h̄ di-
ximꝰ in p̊ libꝛo.⁊ in libello de miſtura.❡Scđo dubitāt. 2ª dubō.
quare ignis in ꝓpꝛia ſphera nō lucet,⁊ tn̄ hic ex̄ ſpherā
lucet. Rn̄det Auer.4º celi.cō.32.ꝙ queadmodū conge- H
latio aq̄ accidit,nō ea rōne,qua aqua,ſed q̄tenus ſibi cō
miſti ſunt vapoꝛes terrei,⁊ ſic q̄tenus miſta eſt,ſic ignis
nō quatenus ignis lucet,ſed q̄tenus ipſe miſcetur terreo
dēſo,⁊ ſic vt cōgelatio aq̄ accidit per diſpōnē extraneā
ei,ita lux accidit igni ꝑ diſpōnē extraniā,ſed el'nta,quā-
do ſunt in loco nō poſſunt hr̄e diſpoſitionē extraneaꝫ,⁊
ita nec ignis lucere,nec aq̄ ꝯgelari poſſunt ꝓpꝛijs in lo-
cis.❡Tertio dubitāt.q̄ō differūt ignis in ſphera ꝓpa
⁊ ignis hic nr̄. Rn̄det Alexā.(vt narrat Auerroes 4º ce 3ª dubō
li.cōmēto dicto,⁊ p̊ celi.cō.91.Et in h̄ 2º de ḡnatiōe. cō. Alexāder.
21.)ꝙ ignis dr̄ equoce ō nr̄o,⁊ illo q eſt in ſphera ꝓpa,
Pꝛimo,q̄ ille eſt vite conſeruatiuus, iſte nr̄ vite coꝛru-
ptiuꝰ.Scđo q̄ ille nō calefacit, iſte calefacit in ſummo.
❡Aiaduerte ꝙ ſi Alexāder intēdit equocationē eētia
leꝫ,nō vere dicit,q̄ oīs ignis oī igni eiuſdeꝫ eſt ſpeciei.

I Si vult ęquoce dici per accidēs, veꝝ dicit, p̄ma eniꝫ rō
valet ꝓ quāto radij ſolares ad nos deſcēdentes ꝑtran-
ſeūtes per ignē illū aſſumūt aliquā impreſſionē, ⁊ ſic pp̄
illū calefaciūt, ⁊ q2 ſtellę p̄bēt vitā, ideo calor ille viuifi-
cat, iſte nō corrūpit pp̄ miſtionē. Scđa rō ētiā declarat̄
ꝑ Auer. in cōmēto libri cāticoꝝ. cō. 15. vbi vult illū ignē
nō hr̄e actu calorē, q2 calor eſt accidēs huic igni ſenſibili
ꝓut in corpore eſt terreo, ille tm̄ eſt aptitudinal'r calid⁹,
Vel dici p̄t, vt dixit Philoponus de aere ꝙ ille ignis ē
calidiſſimus, non tm̄ calefaceret, primo q2 nō eēt reple-
tiuus poroꝝ noſtroꝝ corpoꝝ. 2°. q2 nō eēt adheſiuus no-
ſtris corporibus cū ſit elōgatū a terra. Veruꝫ de h̄ alibi.

4ª dubō. ¶ Quarto dubitāt quonā mō cōſtātię qualitatū ſe hn̄t
ad el'nta ipſa. Ad hoc in libro metheo. rn̄dimus, ꝙ el'n-
K ta poſſunt cōſiderari in fieri, ⁊ in facto eē. Si in fieri, ſic
ſubeūt rōnē cauſę mālis, pro quāto. vꝫ. ꝑparāt ad eē for
maꝝ. Si in facto eſſe, ita ſunt formę ſaltē accidentales,
ipſorum, etiā virtutes effectrices, ſaltem inſtrumētarię.
¶ Tūc ad rōnes. Ad primā pꝫ ꝙ mot⁹ ſunt tres in gn̄e,
ſed q̄tuor in ſpecie. ¶ Ad p̄m pꝫ ſol'o. Primo, q2 non opꝫ
vt luceat. Scđo, q2 vt qdā aiūt illud decoratū eſt dęmo
nibus, q̄ apud Platonicos ſunt aīalia ꝑpetua, veꝝ de h̄
in libro de dęmonib⁹ ꝑquiratur. ¶ Ad 2ᵐ ēt bn̄ ꝯcedūt
q̄litates el'ntoꝝ eſſe ſil'es qualitatibus planetaꝝ, non tm̄
3ª opꝫ vt ſint tot, veluti multa miſta a p̄dominio ſunt ſimi-
lia elemētis, nō propterea opꝫ vt in numero cōueniāt.
Ad cętera ſimiliter patet ſolutio.

2ª qō de ſymbolis. ¶ Scđo p̄ncipal'r q̄rūt, vtrū caliditas ignis ⁊ caliditas
aeris ſint eiuſdē ſpēi ſpāliſſime. Sil'r de humiditate aq̄
⁊ aeris, ⁊ de frigiditate terrę ⁊ aq̄, ⁊ de ſiccitate ignis ⁊
Pōnes extremę. terrę q̄ri pōt. ¶ Sūt in q̄ſito pōnes duę extremę ⁊ con-
tradictorię, qdā aſſerūt ꝙ ſic multis argumētis, ⁊ alij ꝙ
nō, ⁊ ambo neſciūt qd velint. Ignorāt eni ⁊ rōnes diſti-
Pō ꝓpa. ctionū ⁊ ꝯueniētię. ¶ Propterea aīaduertendū ꝙ aliq̄
ſunt eiuſdē ſpēi in rōne obti, q̄ nō ſunt in rōne ſubiecti
eiuſdē ſpēi, vt in viſus aqlę, ⁊ viſus hoīs in rōne ſubti dif
ferūt ſpē, q2 ſubtū viſus aqlę, vt viſoriū differt ſpecie a
ſubto viſus hoīs, nā viſoriū differt ſpecie a viſorio. at in
rōne obiecti ſpecie ꝯueniūt, nā viſus aqlę mouet̄ ab eo-
deꝫ obto ſpē, a quo mouet̄ viſus hoīs, vt pote a colore,
⁊ ita vterqꝫ viſus in rōne ſubti ſpē differūt, in rōne obti
cōueniūt. Sil'r caliditas ignea, ⁊ caliditas aerea in rōne
ſubti differūt ſpecie, qm̄ ignis ſubtū igneę caliditatis dif-
fert ſpē a ſubto aereę caliditatis, at in rōne obti ꝯueniūt
ſpē, q2 caliditas ignea ⁊ caliditas aerea ſub eadeꝫ rōne
obiecti mouēt tactū, igit̄ ſubeūt eādē rōnē obti, q̄ v° re-
cētiores dicūt, metaphyſicā nō ſapiūt. Et ꝑ hęc argumē-
3ª qō d̄ q̄litatib⁹ virtualibus. ta vtriuſqꝫ ꝑtis ꝯſoluunt̄. ¶ Tertio q̄rūt vtrū in el'ntis
ſint ponēdę qualitates virtuales diſtictę ab actualib⁹.
p̄ma pō. ¶ In hoc q̄ſito ſunt duę pōnes extremę. Prima vult ꝙ
M in el'ntis ſūt tot q̄litates virtuales, quot actuales, vt in
igne q̄litates actuales ſunt caliditas ⁊ ſiccitas, ⁊ totideꝫ
virtuales. Sil'r in cęteris dicat̄. Scđo dicit v̄tuales dif
ferre ab actualibus, ꝙ illę magis ac min⁹ recipiūt. hę mi
nime. Perſuadēt hāc pōnem. p̄ q2 in miſtis ſunt eiuſmo-
di qualitates virtuales, vt in pipe caliditas v̄tualis, ⁊ in
cęteris id gen⁹. Scđo, q2 aqua calefacta reducit ſe, ⁊ nō
niſi per frigiditatem virtualem. Tertio, q2 elementa cō-
ſeruantur in locis proprijs per eiuſmodi virtutes. ꝙ v°
illę non intendantur, nec remittantur. argumēto patet
ꝙ aliter aqua calefacta nō reduceret ſe.

Scđa pō. ¶ Secūnda v° poſitio tenet ꝙ in miſtis eiuſmodi virtu-
tes dantur alię a formis ſubalib⁹, ⁊ qualitatib⁹ p̄mis, in
el'ntis minime. Primū pꝫ de vino ⁊ pipe, ⁊ cęteris id ge-
nus, q̄ actu qdeꝫ fortaſſe frigida ſunt, virtute v° calida.
Scđm v° ꝓbant plurib⁹ rationibus, quas omitto nūc.
N ¶ Ego v° cū his ꝯcedo in el'ntis q̄litates virtuales nul
ꝓpria pō. las eſſe, pp̄ rōnes quas tangūt, nec in miſtis eas ꝯcedo
alias eē ab actualib⁹, qb⁹ ꝯſeruat̄ forma in mā. vbi cā.
cōplexio pipis, pōt ꝯſiderari, vt talis qualitas, ⁊ ſic ge-
nerat ſibi ſil'e, vt frigiditatē ſi a p̄dn̄io actu ſit frigida. Et
pōt ꝯſiderari vt inſtr̄m formę pipis, quo illa exit in oēs
opationes, in quas pōt in mā apta illas recipe. Si p̄mo
mō, ſic eſt qualitas actualis. ⁊ ſemp ſibi ſil'e gn̄at. Si 2°
mō qualitas virtualis dicet̄, ⁊ ſic inſtr̄m formę pōt gn̄a-
re oē in qđ pōt forma in ſubiecto apto affici, ⁊ ſic quali-
tates elementoꝝ, nec in ſe, nec reſpectu formę dici poſ-
ſunt virtuales, at qualitates miſtorum, ⁊ ſi non ſimplici-
ter dicunt̄ virtuales, reſpectu formę virtuales dici poſ
ſunt, pro quāto exeūt in effectus ſpē diſſimiles a ſe.

Ad rōnes. ¶ Tūc ad rōnes pꝫ. Ad p̄mā qdē, q2 in miſtis ⁊ elemen-
O tis nō eſt ſil'e, q2 forma, miſti eſt alteri⁹ gn̄is a forma ele-
menti. ¶ Ad 2ᵐ v° diximus ꝙ aq̄ reducit ſe ꝑ accn̄s, in-
quantū. vꝫ. mouet̄ ad cētruꝫ. Nā aq̄ calefacta eſt rarior
q̄ꝫ dꝫ, ceſſante aūt calefaciēte, ipſa mouēdo ſe ad cētrū
extra qđ ꝑternāliter facta eſt, ꝯdēſat̄. Ad ꝯdenſationem
v° cū auxilio ꝯtinētis ſeqt̄ frigiditas, ⁊ ita per accn̄s in-
quātū reducit ſe ad priſtinū locuꝫ ſe infrigidat. Vel dici
p̄t ꝙ aqua calefacta ſe infrigidat, pro quāto mouet ſe ad
ſui mediū, nā mot⁹ in corpore apto ifrigidari frigefacit,
in corpore apto ifiāmari, calefacit p̄ metheo. ¶ Ad 3ᵐ
4ª qō. vtrū el'm qōlibꝫ limitet ſibi ambas in ſummo. patuit ſol'o in alia qōne, vbi de locatione el'ntoꝝ diſpu-
tatū eſt. ¶ Quarto q̄runt, vtrū qōlibet el'ntū in nāli diſ
poſitione exn̄s determinet ſibi vtraſqꝫ p̄mas q̄litates in
ſummo. Circa q̄ſitū dici pōt ꝙ aut qōlibꝫ el'ntū vtraſqꝫ
ſibi in ſummo limitat, vel neutrā in ſūmo, vel alterā tm̄.
quicūqꝫ el'nta pura, ⁊ ſeoruꝫ exiſtere negāt, cogunt̄ con-
P cedere neutrā in ſūmo el'ntū hr̄e cū quo tm̄ volūt alterꝫ
elemēto prius ineſſe, etiā ſi ambę ſint remiſſę. Mouent̄
ꝯiectura accepta terra, q2 ſi aliqđ el'ntū deberet eſſe in
ſūmo tale, maxīe eēt terra in ſūmo ſicca, vt Ariſt. teſtat̄.
Mō terra nō eſt in ſummo ſicca, quin ſibi humiditas ſit
admiſta, aliter nō eēt ꝯtinua. Mouent̄ etiā ꝑ v̄ba Ariſt.
tex. cō. noſtri. 26. vbi voluit nullū el'ntū eſſe ſimplex ac
puꝝ, ſed eē ſil'e elemēto, hęc opinio diſputabit̄ poſtmo-
dū, qn̄ queret̄ vtrū el'ntum habeat qualitatē aliquaꝫ in
ſummo. Auerroes aūt in iſto q̄ſito varius inuenit̄, nā 3°
cęli cō. 67. (inqt) ꝙ ignis nō eſt ignis in actu, niſi in calo
re ⁊ ſiccitate, q̄ ſunt in ſūmo, idē ⁊ in cęteris, ⁊ ſic ſcđa po
ſitio eſt, ꝙ qōlibet el'ntuꝫ ſibi limitat vtraſqꝫ in ſūmo. 4°
v° metheorū. cō. 10. exp̄ſſe vult nullū el'ntuꝫ limitare ſi-
bi vtraſqꝫ in ſūmo, q2 tūc iter ꝯ̄ria elemēta nō poſſet eē
actio ⁊ reactio vt deducit, vt nec ignis in aquā, nec aq̄
Q in ignē agere poſſet, q2 ęqpotētes eēnt in vtriſqꝫ cōtra-
rijs. Propterea tenet qōlibet el'ntū alterā tm̄ ſibi limi-
tare in ſūmo, ⁊ alterā remiſſe. veꝝ circa remiſſionē duę
ſunt poſitiones, nā alij dicūt remiſſam eē alterā ꝑ admi
ſtionē ꝯ̄rij. alij eē remiſſaꝫ ꝑ ſimplicitatē, q̄ dr̄ia pendet
pp̄ poſitiōes diuerſas, quas al's enarrabo. In iſto quę-
ſito Auerroi nō multū tribuo, q2 ipſe in ipſius poſitione
nō eſt certū, cū ꝯ̄ria dicat. Propterea (ſaluo meliori iu-
ditio cū ꝓteſtatione dicēdi aliter, ſi aliter occurrit) dico
qōlibet el'ntū in nāli diſpōne ꝯſtitutū, ⁊ ſeorſum a miſto
exn̄s, ſibi a ſpecie a ſua limitare vtraſqꝫ q̄litates in ſum-
mo, alterā tm̄ ꝑ p̄us ⁊ eēntiali⁹. vbi cā. ignis ē in ſumma
calidus ⁊ ſiccus, ſꝫ ꝑ prius ⁊ eēntialius calidus q̄ꝫ ſiccus,
aer ęqual'r in ſūmo calidus ⁊ humidus, ſed per prius hu
midus, ⁊ ſecūdo calidus, ⁊ hoc ꝑ regulā Ariſto. in poſte-
rioribus. vꝫ. ꝙ qn̄ duę paſſiones ꝑ ſe cōpetūt vni ſubie-
cto, neceſſe ē vt ordie quodā cōpetāt, vt vna ꝑ prius, ⁊

A altera ꝑ poſteri⁹, non eni poſſunt duo ęque p̄mo alicui
ineſſe, dixi i nāli diſpōne cōſtitutuꝫ, qa ꝑternāliter exn̄s
has nō ſibi limitat, dixi ſeorſuꝫ a miſta, iuxta poſitioneꝫ
verioreꝫ, q̄ tenet el'nta pura dari i ꝓprijs ſphęris, dixi a
ſpecie, qa calidū vt calidū nō magis igni cōpetit q̄ꝫ aeri
lꝫ ignis eſſentiali⁹ per ſpēꝫ ei⁹ ſibi calidū limitet, q̄ꝫ aer,
qm̄ hęc inſunt ꝑ ſe a ꝑte ſubti, ⁊ formę ſubti. Et hoc dixit
Ariſt. duꝫ inqt. ⁊ lꝫ ſimplr quatuor exiſtūt vnūqđqꝫ vno
eſt, terra qdeꝫ eni ſiccō magis hoc eſt ꝑ pri⁹, ⁊ eēntiali⁹
eſt q̄ꝫ frigore ⁊ reliq̄. Vn̄ verbū illđ magis, qđ gręce eſt
mallon, qn̄qꝫ ſonat ꝑ prius, ⁊ qn̄qꝫ itenſius, hic v° ſonat
per prius. hāc poſitionē ideo teneo, qa ad eā minora ſe-
quunt̄. Et ēt qa nō pōt facile aſſignari, vn̄ ſit remiſſio il-
li⁹ qualitatis, niſi ad volūtaria deueneris. Sꝫ ꝯ̄ hoc ar-
guūt, qa tunc aer nō eēt ꝯueniēs locus habitationi aīa-
liuꝫ. Rn̄det Auerró. 2° de aīa. cō. 115. ꝙ aer nō ſentit̄ ab
B aīalib⁹, niſi qn̄ ſibi admiſcent̄ corporea extra nāꝫ, vt va
pores, qa v° in aere aīalia oriunt̄ a ꝯſuetudine cōnālis
eſt aīalibus. Tūc dico ꝙ aer lꝫ ſit ęque calid⁹ ſicut ignis,
qa tm̄ eſt ęque humidus, ideo calor ille humiditati con-
iunctus efficitur ꝯueniēs habitationi. Et cū arguūt ꝙ eſt
in mā denſiori. Rn̄deo ꝙ nō eſt in mā denſiori ꝯuenien-
ti ſiccitati. Sꝫ humida cōnāli aīalibus, ⁊ ſic pp̄ humidi-
tatē aeris, ⁊ ꝯnālitatē calor ille nō ſentit̄, ꝓportiōabil'r
eni humiditas eſt maior q̄ꝫ denſitas, ꝓpterea hebes eſt,
⁊ ideo eſt ꝯueniēs habitationi aīaliuꝫ. Ad formā igit̄ di-
cerē ꝙ lꝫ caliditas ſit denſiori in mā, qa exceſſus humo
ris eſt ſūmus, ideo caliditas illa nō ſentit̄, nā multo ma-
ior eſt humiditas q̄ꝫ denſitas. ¶ Sꝫ ambigunt dato ꝙ
altera tm̄ qualitas cōpetat el'nto in ſūmo, q̄ eſt qualitas
ſūma ignis, ⁊ q̄ cęteroꝝ el'ntoꝝ. Primus expoſitor velle
videt̄ ꝙ terrę nō cōpetat maior ſiccitas q̄ꝫ igni. Dicit 2°
C ꝙ nec humiditas aeris eſt maior humiditate aq̄. Dicit 3°
ꝙ aqua nō eſt frigidior terra. Inimo terra eſt oīum frigi
diſſima, primū ꝓbat, qa caliditas humorem ꝯſumit, ſed
ignis eſt calidiſſimus, ⁊ ꝓximus motui cęli. igit̄ maxime
ſiccus. Scđm ēt pꝫ apud ipm p̄, qa in aqua eſt frigiditas
faciēs ad ſe fluere humorē, caliditas aeris nō facit. 2°, q2
ſenſu aqua humidior ꝑcipit̄. Tertiū ēt ꝓbat, qa frigidi-
tas cauſat̄ ex diſtātia a cęlo, modo terra ē diſtātiſſima,
igit̄ frigidiſſima. Nouus expoſitor videt̄ diſtinguere de
duplici frigiditate. vꝫ. cęleſti ⁊ el'ntaria, vt de calore dic̄
Auer. 12. meta. cō. 18. Mō dicit ꝙ frigiditate cęleſti ter
ra eſt frigidior aq̄, ⁊ aq̄ eſt frigidior terra frigiditate ele
mētaria, vt 2° cęli. cō. 94. ⁊ lꝫ hec cōcordia eē poſſit de
frigiditate, de cęteris nō ꝯuenit. Propterea dici pōt vel
ſm rē ipſaꝫ, vel ſm poſitionē illoꝝ, q tenent in quolibet
el'nto nāliter ꝯſtituto p̄dn̄ari alterā tm̄. Si p̄ mō, ſic qō-
libet el'ntū limitat ſibi vtraſqꝫ in ſūmo, ſiqdēm eſt in na-
D turali diſpōne ꝯſtitutuꝫ, ⁊ tunc nec aer eſt humidior aq̄,
neqꝫ ecōtra, ⁊ in cęteris de cęteris idē. Sꝫ ad dcm̄ Phi,
dico ꝙ Ariſt. vult alterā ieē magis, hoc eſt ꝑ prius, vt
aeri ꝑ prius humiditatē, aq̄ frigiditatē, ⁊ de cęteris idē,
vn̄ el'nta ſunt ęqual'r talia, vt q̄cunqꝫ frigida, ęqual'r fri
gida, q̄cūqꝫ humida ęqual'r humida, q̄cunqꝫ ſicca ęqua-
liter ſicca, q̄cūqꝫ calida ęqual'r calida, nō tm̄ eodē ordie,
nā ignis p̄ calidus, aer p̄ humidus, aqua p̄ frigida, terra
p̄ ſicca. Sꝫ dices. qđ eſt p̄ tale, eſt maxīe tale, ſed aer ē p̄
humidus, igit̄ maxīe humidus, ⁊ per ꝯn̄s cętera ſunt mi
nus humida. Dico ꝙ illud qđ eſt maxīe tale in ordie ad
ſubiecta, eſt intēſiſſime tale, ſed non in ordine ad paſſio
nes, vt lꝫ hō ſit p̄ diſciplinabilis, ⁊ ꝑ prius q̄ꝫ riſibilis, nō
ꝓpterea magis diciplinabilis q̄ꝫ riſibilis. Sꝫ ſi reſpon-
demus ſm poſitionē eoꝝ, dicimus ꝙ ignis eſt maxīe ca
lidus, aer maxīe humidus, aq̄ maxīe frigida, terra maxi
me ſicca. Qꝫ qdē ignis ſit maxīe calidus, oēs cōcedunt, ⁊
E Ariſt. ꝓbat, qa maxīe ꝯgregat iter ſil'ia, ꝙ v° aer ſit ma-
xime humidus, ⁊ magis q̄ꝫ aqua Ariſt. ꝓbauit. qa magis
terminabilis termino alieno, q̄ꝫ aq̄. eſt eni aqua plus ſo-
lida, aer v° terminabilis maxīe termino aliēo. Nec va
let argūᵐ 2ᵐ. qa humiditas aeris minus ſentit̄ pp̄ ꝯnāli-
tateꝫ, ⁊ qa cū calore eſt vitę ꝯueniēs. 2° de aīa. cōm̄. 115.
primū etiā tollit̄, qa frigiditas aq̄ nō magis facit fluere,
imo facit humorē craſſiorem ꝙ aqua ſit frigidior terra,
pꝫ. q2 frigiditas aq̄ magis ꝯgregat inter ſil'ia ⁊ diſſil'ia q̄ꝫ
terra. Et argūᵐ de diſtātia eſt ſolutū ꝑ nouū expoſitorē,
ꝙ v° terra ſit ſiccior igne, pꝫ. qa minus termiabilis ter-
mino alieno, nec calor facit euaporare humidū, niſi ꝯiū
ctū frigori. vꝫ. aqueū, non autē humidū quatenus humi
duꝫ. Vn̄ pace expoſitoris dixeriꝫ, nō bn̄ ꝑcipit, q̄ Ariſt.
F p̄miſit, accepit eni vn̄ humiditas dicat̄, vn̄ caliditas, vn̄
frigiditas ⁊ ſiccitas, ⁊ tunc ꝓ rōne ⁊ definitiōe illoꝝ ordi
nauit illas i el'ntis, ⁊ eas maxīe el'ntis cōuenire dixit, q̄-
5ª qō d̄ q̄litate mo⁽ᵘᵃ⁾. bus maxīe cōpetunt illoꝝ definitiones. ¶ Obiter 5° q̄-
rūt, vtrū leuitas aeris ⁊ ignis ſint eiuſdē ſpēi, ⁊ de graui
Pō recentiorum. tate aq̄ ⁊ terrę ſil'r. ¶ Recētiores tenēt. p̄ ꝙ d̄nt ſpe-
cie. 2° ꝙ leuitas ignis ⁊ aeris ſunt ęq̄ intēſę, quando ſunt
ignis ⁊ aer in nāli diſpōne ꝯſtituti. Sil'r grauitas aquę ⁊
Argᵐ ꝓ poſitione. terrę. ¶ Sꝫ nō eſt iuſtū ꝯdēnare aliquē abſenteꝫ. p̄ ⁊ 2°
cęli. ꝓpterea rōnes eoꝝ iducaꝫ, poſt modū dicam aliter.
Qꝫ igit̄ leuitas ignis ⁊ leuitas aeris differūt ſpē, arguūt
p̄. qa tūc ex ꝑte grauitaꝫ ⁊ leuitatis nō poſſet ꝯcludi nu-
merus el'ntoꝝ. 2° tūc ad eūdē locum ſimpl'r mouerent̄,
qa reꝝ eiuſdē ſpēi idē eſt locus ſimpl'r. 3° q̄ ſic ſe hn̄t, ꝙ
vna trahit alicubi, quo altera nō trahit, differūt ſpē. ſꝫ
leuitas ignis trahit ad locū, ad quē nō trahit leuitas ae
G ris. igit̄ differūt ſpecie. Quarto, leuitas aeris nāliter col
locat̄ in ſphęra aeris, ⁊ nō leuitas ignis. igit̄ differūt ſpe
cie. Quinto, diuerſoꝝ corpoꝝ differētiuꝫ ſpecie, diuerſę
ſunt virtutes ſpē. igit̄ non pōt eadē ſpecie leuitas igni, ⁊
aeri ineē. Qꝫ v° leuitas aeris ſit ęque itēſa, vt illa ignis.
ꝓbat̄ p̄, qa vel eſt ſūma, vel remiſſa ſi ſūma, habet̄ intē-
tuꝫ. ſi remiſſa, tūc aer eſſet miſtus in q̄litate motiua, ⁊ ſic
nō eēt puꝝ el'ntū. Scđo, qōlibet el'ntum dꝫ limitare ſibi
qualitatē aliquā motiuā in ſūmo, veluti aliquā alterati-
uā. Tertio, oīs virt⁹ cōpetēs alicui ſubto puro, ⁊ ꝑ ſe cō
petit ſibi ſm oēm rōnē, ⁊ in ſūmo mō leuitas competit
aeri, ⁊ in nāli diſpōne ꝯſtituto. igit̄ in ſūmo. Hęc ſunt ar-
Cōfutatio gumēta ⁊ vires iſtoꝝ. ¶ Sꝫ pace iſtoꝝ dixerim, ꝓbare
vident̄ verba Ariſt. ꝙ leuitas ignis ⁊ aeris. ſil'r grauitas
aq̄ ⁊ terrę ſunt eiuſdē ſpēi. p̄, q̄cūqꝫ definitiōe ſunt eadē,
ſpecie ſunt eadē, ſꝫ leuitas aeris ⁊ ignis definitiōe ſūt ea-
H dē. igit̄ ſpecie, minor declarat̄, nā p̄ cęli tex. ⁊ cō. 17. leui
tas ſic definit̄ leue eſt qđ natum eſt ferri a medio, graue
v°, qđ natū eſt ferri ad mediū, mō hę definitiones cōpe-
tūt illis. igit̄ ſpē ꝯueniūt. 2° oīs nā cęleſtis neutra ē eiuſ-
dem ſpēi omni naturę, vt 2° cęli. cō. 49. igit̄ oīs nā leuis
omni naturę leui, ⁊ oīs grauis omni graui. 3° q̄cūqꝫ com
parant̄ in grauitate ⁊ leuitate, ꝯueniūt in illis ſm ſpēm,
ſed terra ⁊ aq̄ cōparātur in grauitate, ⁊ aer ⁊ ignis in le
uitate, igit̄ conueniūt in illis ſm ſpēm, minor pꝫ. 4° cęli
tex. cō. 26. ⁊. 27. ⁊ p̄ cęli. tex. cō. 17. ¶ Propter hęc ⁊ aliā
Pō ꝓpa. q̄ diximus in libro cęli, videt̄ eē dicenduꝫ apud Ariſto. ⁊
Auerroē, ⁊ Simpliciū, ⁊ Alexandrū, ꝙ grauitas ⁊ leui-
tas poſſunt accipi ꝓ formis ſubalib⁹ el'ntoꝝ, ⁊ ꝓ accn̄ti-
b⁹ illis formis ꝯiūctis. vt p̄ cęli. cō. 17. ⁊ 2° de aīa. cōmē.
108. Si ꝓ formis, ſic ſicut forma ignis ⁊ forma aeris dif
ferūt ſpē, ita leuitas a leuitate, quando qdē forma eſt le
uitas, ſi v° accipiunt̄ ꝓ accidētib⁹ ꝯn̄tib⁹ formas, ſic ſūt
eiuſdē ſpēi, ⁊ ſolum differūt ſm magis ⁊ min⁹, hoc tenet

I Auerroes expſſe 4° celi.cõ.3.d.graue autẽ ⁊ leue ſm cõparationẽ eſt illud in quo nõ eſt pura grauitas,neq; pura leuitas,ſed vtrũq;,eſt enĩ grauius alio.⁊ leuiꝰ alio, ⁊ reliqua,idẽ. Et cõmẽ.6.d. Illđ aũt qđ eſt minoꝛis grauitatis,eſt ex gñe grauis ſimplr̃,⁊ nõ differũt, niſi ſm magis ⁊ minus:pp illđ qđ miſcet̃ cum eis ex altero ꝯ̃rio qđ ẽ leue,⁊ reliqua.Et cõmẽto.16.dicit.Eſt ga graue ⁊ grauius ſm cõparationẽ eiuſdẽ gñis ſunt,ꝫ differũt ſꝫ magis ⁊ minus,vt aq̃ ⁊ terra,q̃ ſunt in gñe grauis ſimpliciter,ſed differũt ſm magis,⁊ minꝰ,⁊ ſilr̃ ignis ⁊ aer , qui

Nota

ſunt ex gñe leuis ſimplr̃,⁊ accipit genus p ſpecie.¶ Uerũ p ſolõne ad argumẽta aĩaduerte.p̃ q̧ grauitas ⁊ leuitas poſſint duplr̃ accipi.vel ĩ rõne qualitatũ,⁊ ſic ſũt (vt dixit Auer.)oẽs leuitates eiuſdẽ ſpẽi, ⁊ oẽs grauitates ſilr̃.Si in rõne inſtrumẽti, cuꝫ vt ſic ſoꝛtiant̃ diũaꝫ ⁊ eſſe a foꝛmis agẽtibꝰ,differũt ſpecie aliquo mõ.¶ Tũc

K ad primũ dico q̧ ex parte leuitatis ⁊ grauitatis põt colligi numerus elñtoꝝ,accipiendo illas p ſubſtãtijs,nõ p accñtibus,ga ſic ex numero motuũ accipiuntur, vt pꝫ i cõmẽto illo.17.primi celi.¶ Ad 2ᵐ dico p̊ q̧ bñ mouerent ad eundẽ locuꝫ ſimplr̃,ſi eſſent ęquales in gradu in vtroq;,⁊ eiuſdeꝫ ſpẽi in rõne inſtrumẽti mõ(vt Auer.dixit)leuitas aeris eſt remiſſa,⁊ in rõne iſtr̃i differt ſpecie ab illa ignis.¶ Ad 3ᵐ eodẽ mõ dicas, quãdo enĩ eſſent ęquales in gradu,⁊ eiuſdẽ ſpẽi in ratione inſtr̃i, tũc quo vna traheret,⁊ alia etiã. ¶ Ad 4ᵐ eodem mõ dicẽduꝫ q̧ differũt loco nõ ſpecie,ſed ſm magis ⁊ minus, vñ vt leuitas,ita ⁊ locus,eſt eniꝫ elñtoꝝ duplex locus,⁊ a medio,⁊ hic leuibꝰ cõpetit,⁊ ad mediũ,⁊ hic grauibꝰ,ita ẽt duplex qualitas motiua.leuitas ⁊ grauitas. ¶ Ad 5ᵐ maioꝛ ẽ vera đ accñtibꝰ ⁊ virtutibꝰ ⁊ paſſionibꝰ ppꝛijs ⁊ eſſentialibꝰ,mõ leuitas eſt qđdã accñs cõe igni ⁊ aeri.

L ¶ Tunc ad p̃mã p alia ꝯ̊ne Auerroes ꝯcedit q̧ aer nõ eſt ſimplex in qualitate motiua, ꝫ miſtus , eſt tñ ſimplr̃ penes qualitates alteratiuas.¶ Ad 2ᵐ negaret maioꝛẽ Auerroes,ga motiua qualitas nõ eſt ppꝛia paſſio ⁊ eẽntialis,ſed cõe qđdaꝫ.¶ Ad tertiã ſilr̃ intelligit̃ qñ cõpetit illi ſubito per ſe,vbi aũt competit cõiter,nõ opoꝛtet.

Dubõ.

Solõ.

¶ Sꝫ ambiges vñ aer hꝫ remiſſam leuitatẽ,⁊ cuꝫ admiſtione grauitatis,ignis ṽo non. ¶ Ad hoc dici põt illud eẽ ppter duo. P̃rio pp foꝛmas ſubãles, ga foꝛ̃as ignis differt a foꝛma aeris.Scđo pp qualitatũ ppoꝛtionẽ,ga ignis ꝯſtat ppoꝛtiõe calidi ⁊ ſicci , aer ṽo ppoꝛtiõe calidi ⁊ humidi , mõ ad ppoꝛtionẽ primã ſequit̃ qualitas illa itẽſa,ad ſcđam ṽo qualitas illa remiſſa. Hęc ſũt q̃ pbabilr̃ ſuſtineo,q̧ ſi aliter aliqñ videbit̃ , aliter ẽt dicer̃ nõ recuſabo.Ego enĩ cũ in nãlibꝰ nihil certi habeo, illđ defendere enitar,qđ magis p tũc ꝯſonat,ſemp tñ cũ pteſtatione dicẽdi aliter,ſi aliter occurret,ptinacitas.n. in opinione non eſt digna Philoſopho. Hęc de qõne.

M

Sexta qõ de elñtoꝛũ puritate.

Põ alchimicoꝝ.

¶ Sexto q̃rũt,vtrũ ſit dare aliqđ elñtuꝫ purũ,hęc dubitatio eſt tacta ſupius,veꝝ ga a recẽtioꝛibꝰ hic ſpeciatim tãgit̃,ideo aliq̃ ẽt adijciam.¶ Alchimici aiũt nullũ elñtuꝫ eſſe puꝝ,nec in ſubã,nec in qualitate. Immo oẽ eſſe miſtũ miſtiõe elñtaria,dici.tñ elñtuꝫ,nõ qdẽ ſimpliciter,ſed a p̃dñio. ¶ Hãc poſitionẽ videt̃ ſentire Auic. vt Auerros narrat p̊ de gñatiõe,cõmẽ. vltio,⁊ eſt expſſe Cõſtatini,libꝛo de elñtis , ⁊ videt̃ Auerro. 2° de aĩa. cõ.115,⁊ Ariſto,vt in hoc 2° pꝫ.tex.cõ.nr̃i.26 . Addũt tñ q̧ fieri põt vt elñtum puꝝ extrahat̃ ex quolibet miſto. Immo fingũt 5ᵃᵐ eſſentiã e quolibet miſto extrahi poſ-

Pꝫ ꝯ̃ria.

ſe.¶ Cõtrariã poſitionẽ tenẽt oẽs ⁊ ꝯcedũt dari extrema ſaltẽ aliqua in pte pura, vt ignẽ ⁊ terrã, ⁊ hoc ſubaliter ⁊ qualitatiue,de medijs ṽo aiunt,aerẽ ⁊ aquã ſubaliter eſſe pura , oĩa tamẽ qualitatiue miſta.P̃rimũ pbãt, ga ignis ⁊ terra ſunt ĩ locis extremis,ſed miſtiones fiũt in intermedijs.Secũduꝫ patet, quia hęc elementa ſunt in medio,ideo miſtioneꝫ habere debent.Sed certe(vt diximꝰ alı̃s)in hac re nihil certi eſt,⁊ nec opiniones nec argumenta ſunt neceſſaria,vt patet conſideranti. N

Dubõnes

¶ Sꝫ circa hęc occurrũt dubitatiões.P̃rima, vtrũ caliditas põt in iſinitũ intẽdi inquãtũ caliditas.Scđa, dato q̧ ſic.penes qd accipit̃ puritas elñti.Tertia, vtꝝ caliditas vt caliditas poſſit in iſinitũ remitti.¶ Ad primã rñdẽt aliq q̧ repugnat caliditati vt caliditas eſt,itẽdi in iſinituꝫ,⁊ hoc pbãt.P̃rimo,ga ſicut celuꝫ ad extẽſioneꝫ, ita caliditas ad intẽſionẽ,ſed repugnat celo vt celum ẽ in iſinitum extẽdi,igit̃ caliditati repugnabit intẽdi.Secũdo,qđ ſibi nõ põt ꝯuenire,eidẽ repugnat,ſed caliditati intẽſio in iſinitũ ꝯuenire nõ põt.igit̃ ſibi repugnat,minoꝛ declarat̃,ga ſi poſſet cõuenire,aliquãdo ꝯueniſſet, vel aliquãdo ꝯueniet,p regulã de poſſibile.Tertio,qđ eſt indifferẽs ad finitũ ⁊ iſinitũ , ſibi nõ competit finitas nec iſinitas.igit̃ ſm ſe non põt creſcere in iſinitũ. ¶ Animaduerte apud Auerroẽ pluribꝰ ĩ locis q̧ aliqua ppoſitio eſt vera per ſe, ⁊ falſa p accñs vel ſub alijs verbis aliqua eſt vera p rõnẽ generis, q̃ eſt falſa p rõnẽ ſpẽi,ꝫ eſt aliq̃ eſt vera reduplicatiue, q̃ ẽ falſa ſimplr̃ ſiue abſolute,loquoꝛ de reduplicatione ad bonũ ſenſuꝫ,quatenus nõ diſtinguit̃ a ſpecificatione.verbi cã. hęc eſt falſa abſolute.oẽ aĩal põt videre,q̃ reduplicatiue ẽ vera.vꝫ. omne aĩal põt videre ĩquãtũ aĩal , ga ẽt talpa põt videre inquãtũ aĩal.Silr̃ hęc eſt falſa abſolute. oĩs motꝰ poteſt velocitari in iſinitũ,q̃ reduplicatiue eſt vera.vꝫ.oĩs motus põt velocitari in iſinitũ inquantum motus,ſic in ppoſito hęc eſt falſa abſolute.oĩs caliditas põt in infinituꝫ intẽdi,q̃ tñ eſt vera reduplicatiue.vꝫ.inquãtũ caliditas.pbatur.gcqd nõ repugnat ſpẽi,nõ repugnat indiuiduis ſub rõne ſpẽi,mõ infinitas nõ repugnat ſpẽi , linea enĩ finita ⁊ linea iſinita ſunt eiuſdẽ ſpẽi.ſimilr̃ ⁊ caliditas finita ⁊ caliditas iſinita . ¶ Ad primũ rñdeo q̧ ſilitudo nõ eſt cõueniens,ga extẽſio cõpetit celo vt quãtũ,intenſio cõpetit caliditati vt quale,mõ quãtũ per accidẽs cõpetit celo,q̃le p ſe caliditati.¶ Ad ſcđam nego minoꝛẽ. Ad pbationẽ dicas regulã illã de poſſibile eẽ veraꝫ in poſſibili abſoluto,⁊ nõ reduplicatiuo,nã p̃t talpa videre ĩ eo q̧ aĩal,nũq̃ꝫ tñ vidit nec videbit.5° meta. tex.cõ. 27.¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo maioꝛẽ , q̧ ſibi nõ cõpetit alteꝝ ſm inclinationẽ nãleꝫ,attamẽ ſibi nõ repugnat,⁊ hoc ſufficit ad ppõnẽ de poſſibili reduplicatiuo.¶ Ad ſcđaꝫ dubitationẽ rñdent hĩ idẽ, ⁊ volũt q̧ ſi caliditati quãtũ eſt de ſe cõpeteret poſſe in infinitũ intẽdi, adhuc penes eẽ infinite intẽſuꝫ nõ deberet ſumi puritas elñti ignis,⁊ ſic in ceteris.pbant.ga hęc infinita intenſio eẽt p̃ternaturalis igni vel elemẽto,⁊ ſic penes hãc nõ dꝫ attẽdi eiꝰ puritas.¶ Sed hęc poſitio eſt de directo cõtra Auerroẽ, nã ipſe ponit foꝛmas elemẽtoꝝ ĩtẽdi ⁊ remitti ppoꝛtionabilr̃ ſm ĩtẽſionẽ ⁊ remiſſionẽ qualitatũ , quo ſtãte ſequit̃ q̧ ſi ignis nõ eſſet infinite calidus,eſſet remiſſe calidus,⁊ ſic remiſſe ignis,⁊ ita alteri cõmiſtus,⁊ per conſequẽs nõ purus.¶ Propterea dõm iſinitã ĩtẽſionẽ caliditati ſimplr̃ ⁊ abſolute repugnar̃,lꝫ nõ repugnet reduplicatiue,ppterea elementum poteſt eſſe purũ,dato q̧ caliditas nõ ſit infinite intenſa, ⁊ ſic puritas elemẽti penes ſimplicitatem elementoꝛum attenditur,ita vt illud ſimplex dicatur elementum,quod ex pluribus nõ ꝯſtat elementis.¶ Ad tertiam dici poteſt vt ad primam, verum quia queſtio illa poteſt extendi ad materiaꝫ de minimis, volo hęc ſatis eſſe ⁊ ſic de queſtione.

Põ q̊rũdã ad p̃mã.q.

O

Põ ppã.

P

Solõnes ad argumẽta p̃mę põnis.

Rñõ ad ſecundam p̃ma

Q

Confuᵃ

Põ ppã

¶ Soluit q̃ſtionẽ, nam dixit vnũquodq; elñtoꝝ cõſtare duplici

Recognes

A duplici qualitate,ideo q̃ritur, vtrũ vtraq; illaꝝ conſtet ęq̃liter.Reſpõdet(vt exponit Philoponus)⁊ dicit.ſed tñ q̃tuoꝛ exñtibꝰ q̃litatibꝰ,calido,humido,frigido,⁊ ſicco,vnũquodq;, ſẽſibiliũ coꝛpoꝝ ſimplr̃ ꝯſtat vno , hoc eſt vna illaꝝ. Gręci vtunt̃ accuſatiuis abſolutis, nos ṽo nõ,⁊ genitiuis etiam loco ablatiuoꝝ,ideo cões tranſlationes nõ bene ſe hñt. Exponit qđ dixit(⁊ ingt)Terra enĩ cõſtat ſicco magis q̃ꝫ frigido.aq̃ aũt frigido magis q̃ꝫ humido,aer aũt humido magis q̃ꝫ calido , ignis aũt calido magis q̃ꝫ ſicco eſt conſtãs,⁊ ſic vnũqđq; ſimplr̃ vno ꝯſtat.Sꝫ pp qd elñtoꝝ vnũquodq; cõſtat duplici q̃litate,Philoponus bonã affert rõnẽ. ¶ Sꝫ cur ꝯſtat altera magis ac ſimplr̃,cãm nõ affert.Dicit eniꝫ q̧ elñta q̃tenꝰ ſũt abinicẽ trãſmutatiua,eatenus opꝫ q̃litatibꝰ ꝯ̃rijs pticipare,q̃tenꝰ ṽo vicina,eatenꝰ neceſſe eſt ea cõicare in aliqua vbi cã,ignis aeri vicinꝰ eſt, ⁊ q̃tenꝰ ei vicinus eſt,cõicabit cũ ipſo ſm aliquã q̃litateꝫ vtpote ſm caliditatẽ,quatenus ṽo vtrũq; in alteꝝ trãſmutat̃,neceſſe eſt ipſa ſm aliã differre qualitatẽ,ga ṽo impoſſibile eſt duo ęqueꝑ̃imo cõpetere alicui,niſi oꝛdine quodam, iđ oẽ elñtũ altera tñ p̃ncipalr̃ ꝯſtabit. Aliogn duo erunt ad idem ęqueꝑ̃imo ęqualiter cõparata.¶ Dubitãt aliqui, ga nõ videt̃ q̧ aeri magis humiditas tribuenda ſit q̃ꝫ aquę,ga vt obſeruatio docet,aq̃ multo plus humefacit. Rñdet Philoponus q̧ humidũ ſm eã rõnẽ qua ipꝫ deſcripſit Ariſt.magis aeri,q̃ꝫ aquę cõpetit.Eſt enim humidũ qđ ppo termio male termiabile eſt,bñ auteꝫ alieno,mõ ꝫ definitio vꝫ magis aeri cõpetere , aer.n.⁊ magis q̃ꝫ aq̃ fundit̃,⁊ magis diffluit , ⁊ male terminabilioꝛ eſt ipſa aq̃ , aqua enĩ ⁊ ſi diffluat, aliquẽ terminũ iterdũ dimiſſuꝫ deſup tãq̃ꝫ cõpacta ſeruat.aer aũt p fundit̃ facile , q̃re quo ad rõnẽ humidi aeri vꝫ humiditas magis eẽ tribuẽda.Tũc ad argᵐ dicit q̧ aqua p accidẽs magis

Cur elñtũ ꝯſtet duplici q̃litate,⁊ vna p̃nʳ.

B

An aer ſit magis humidus aq̃.

C humefacit noſtra coꝛpoꝛa.p̃mo,ga conſtat ex craſſioꝛibus partibus,⁊ ideo eſt magis repletiua eoꝝ poꝛoꝝ qui ſunt in nobis,aer ṽo ga eſt ex tenuioꝛibꝰ ptibꝰ, ideo facile diffluit.Scđo,ga aq̃ cõnate q̃ſi ſe hꝫ ad terrã , ⁊ facile cũ ipſa colligat̃,⁊ cũ noſtra coꝛpoꝛa terrena ſint,cũ terra magis participãt,ab aq̃ magis humefiunt, q̃ ſuapte natura facile eſt cum terrenis ꝯmiſcibilis. hęc ex cõmentarijs Philoponi.Cꝫ ṽo ignis ſit principaliter calidus,aqua ſimplr̃ frigida, terra ṽo maxime ſicca . Ariſt. tãq̃ꝫ nota ad ſenſuꝫ ſupponit, ſenſibꝰ enĩ pꝫ igneꝫ eẽ magis diſgregatiuum etherogeneoꝝ q̃ꝫ ppꝛio termino terminabilis ſit . Aquã etiaꝫ eẽ etherogeneoꝝ congregatiuam magis q̃ꝫ humidã etiam ſenſibus ſubiacet . Terrã etiaꝫ eẽ magis pꝛopꝛio termino terminabilẽ , magis q̃ꝫ etherogeneoꝝ ꝯgregatiuã,ẽt ſenſibꝰ ꝯſtat,ideo hęc ſupponit.In cõmentarijs q̃ſiuimus vtrũ tñ q̃tuoꝛ ſint ele-

D mẽta,vbi dicebamꝰ Ariſt.pbaſſe tñ q̃tuoꝛ eẽ elñta,vt p rõnes tactas in cõmẽtarijs declãuimꝰ.At vt ex cõmẽtarijs Philoponi ꝑſpicuũ eſt,Ariſt.nõ pbauit tñ q̃tuoꝛ eſſe elñta,ſꝫ ſuppoſuit q̃tuoꝛ eẽ nota ad ſenſum, poſtea ea adaptauit q̃tuoꝛ ꝯiugatiõibus,⁊ q̃tuoꝛ locis,⁊ q̃tuoꝛ motibꝰ,⁊ q̃tuoꝛ ꝯ̃rietatibꝰ.⁊ ꝫ , vt oñderet ea q̃ ſenſibꝰ ſubiacẽt đ elñtis,ꝯuenire rõni. Põt ẽt dici,q̧ ꝫ ppõ tñ q̃tuoꝛ ſũt elñta,ęqpollet illi q̃tuoꝛ ſũt elñta,⁊ nõ plura, vl̃ q̧ iterp̃tat̃ p illã,q̃tuoꝛ ſunt elñta,⁊ nõ plura.mõ ꝫ iterp̃tatio ſm qualꝫ eiꝰ ptẽ non pbat̃ ab Ariſt. ga vbiq; Ariſt.ſuppoſuit eiꝰ p̃mã ptẽ,vt totã ad ſenſuꝫ,nullibi.n. pbauit,q̧ q̃tuoꝛ ſint elñta, ſꝫ ſuppoſuit vt p ſe notuꝫ ad ſenſuꝫ,pbat̃ tñ q̃ ad eiꝰ 2ᵃᵐ ptẽ,ga Ariſt.pbauit,q̧ non pñt eẽ plura,ga plr̃es ꝯiugatiões nõ ſũt poſ̃es, plura loca q̃ꝫ q̃tuoꝛ nõ ſũt poſ̃ia,plr̃es,motꝰ q̃ꝫ q̃tuoꝛ nõ ſũt poſ̃es plr̃es q̃litates motiuę nõ ſunt poſ̃es,plura q̃ꝫ q̃tuoꝛ ꝯ̃ria nõ pñt eẽ,niſi vni eẽnt plr̃a ꝯ̃ria.q̃ illã excluſiuã nũq̃ꝫ pbauit Ariſt.ſm oẽꝫ eiꝰ ptẽ,ſed ſolũ ſꝫ alterã.ſ.q̧ nõ ſunt plura q̃ꝫ q̃tuoꝛ,ad hũc ſenſuꝫ pcedẽ põt Philoponi interp̃tatio,vt pꝫ legẽti.Aĩaduerte q̧ q vellet poſſet dicẽ q̧ nõ põt pbari ignẽ eẽ ſimpliceꝫ ⁊ puꝝ ab oĩ miſtione abiũctũ,nõ enĩ valet p̃ma rõ , quã fecimꝰ ĩ cõmẽtarijs, qꝛ lꝫ motꝰ ſurſũ ſimplr̃ eſt,ꝫ arguit aliqd moueri ſurſum ſimplr̃,vbi p̃dñat̃ ignis,nõ q̧ ſit purus ignis, nec valet 2ᵃ,ga bñ volo q̧ ignis ſit,ſꝫ in alio,vnũ.n.ꝯ̃riũ arguit alteꝝ eẽ,vel in ſe,vl̃ cũ alio , nec valꝫ 3ᵃ,ga ſi ſimplr̃ leuitas eſt,nõ ſeqt̃ niſi ignẽ,vl̃ in ſe vl̃ in aere.nec valet 4ᵃ, ga ſi illa cõbinatio ẽ poſ̃is,ignis ẽ, ſꝫ cũ alio cõmiſtus,⁊ ſic rõnes illę nõ ꝯcludũt ignẽ eẽ puꝝ,⁊ ſeoꝛſuꝫ ab omni alio,p idẽ tollit̃ ſignũ Auerro.illđ.n.arguit eẽ locũ, vbi oẽs ignes ꝯgregant̃ nõ puri,ſꝫ ĩpuri,ſic de mari,qđ non eſt locꝰ purę aq̃.Poſtea in cõmẽtarijs q̃rebamꝰ,vtꝝ caliditas aeris ⁊ ignis ſit eiuſdem ſpẽi.Ubi debes ſcire q̧ Philoponꝰ ĩ p̊ huiꝰ aſſerit,q̧ caliditas ignis,⁊ caliditas aeris dñt ſpẽ,⁊ ſic đ alijs ſymbolis,pꝛobat p ſilẽ in miſtis,in qbꝰ ſũt multa calida,q̃ ſpẽ dñt.nã alia ẽ, q̃ in vino caliditas,⁊ alia,q̃ ĩ pipe,caſtoꝛeo,aut balſamo,⁊ ſilibus,⁊ tũc ꝯcedit,q̧ velut cũ ex vino ſanguis gñat̃, tota vini caliditas coꝛrũpit̃,⁊ alia q̃dã ſꝫ ſpẽꝫ in ſanguie caliditas gñat̃,ita ẽt(vt ingt)accidit in gñatiõe elñtoꝝ,q̃ gñant̃ ĩuicẽ.Et ſi dices, cur Ariſt.appellat vbiq; caliditatẽ ſymbolã q̃litatẽ aeris ⁊ ignis.Dõꝫ q̧ ꝫ eſt.p̊,ga cõueniũt in noie.2°,ga nõ ſũt ꝯ̃rię,lꝫ ſint ſpẽ abiũctę,vt album ⁊ dulce.Caliditas aũt ⁊ frigiditas dicunt̃ ꝯ̃rię.ſilr̃ ſiccitas ⁊ hũiditas,ga nec noie ꝯueniũt,⁊ ſũt ĩuicẽ coꝛruptiuę.at caliditas ignis , ⁊ caliditas aeris nõ ſunt ĩuicem coꝛruptiuę,niſi p accñs. Põt tñ ꝫ poſitio ẽt intelligi,vt in cõmẽtarijs diximꝰ,q̧ ſũt eiuſdẽ ſpẽi,vt ob̃ta,differũt ſpẽ vt accñtia,q̃tenꝰ eaꝝ,ppã ſub̃ta dñt ſpẽ.Quęrebatur etiã in cõmẽtarijs, vtrũ qđlꝫ elñtũ limitet ſibi ãbas q̃litates ĩ ſũmo.Ubi diximꝰ hypothetice q̧ ſic.vtpote ſi darent̃ elñta pura,ac ſeoꝛſuꝫ a miſtis , ⁊ in nãli diſpõne collocata,cathegoꝛice ṽo Philoponꝰ tenet q̧ aer ẽ humidioꝛ aq̃, ga minꝰ ppo termio terminabilis,alieno ṽo magis.tenet ẽt q̧ ignis eſt calidioꝛ aere,ga magis etherogenea aptꝰ ſegregare.Ampliꝰ q̧ aq̃ ſit frigidioꝛ terra, quia magis ꝯgregatiua.terra aũt ſiccioꝛ, ga minꝰ aliẽo termino termiabil̃,magis ṽo ppo, ⁊ ſic vult alteꝝ eẽ altero magis ĩ vna q̃litate itẽſiue,⁊ non ſolũ ſm p̃us.Hoc aũt tenet Philoponꝰ, ga nõ aſſerit ꝫ q̃tuoꝛ coꝛpoꝛa eẽ pura,ſꝫ miſta. Si.n. aq̃ ẽ aere minꝰ hũida,ẽ ga hꝫ aliqd đ terreſtri ſicco,⁊ ſi terra ẽ minꝰ frigida aq̃ ẽ,ga hꝫ non nihil đ igneo,⁊ exhalabili,⁊ ſic nõ vult elñta eẽ pura niſi q̃ ad ſenſũ,⁊ ꝫ arbitroꝛ eẽ dõꝫ cathegoꝛice.Dato ãt q̧ elñta eẽnt pura,aer hẽt caliditatẽ ita itẽſaꝫ ſic ignis, ⁊ ſic de alijs.nõ ſentiũt aũt,pp cauſas Philoponi, q̃ dictę ſũt de hũiditate aeris,nec illa caliditas ignis puri ſentiret̃,ĩmo datis elñtis puris,caliditas aeris magis ſentiret̃ illa ignis.Tuꝫ ga ignis eẽt ptiũ ſb̃tilioꝝ, ⁊ ita minus repletiuus poꝛoꝝ nr̃i coꝛpis,eẽt ẽt ſuapte natura minꝰ nr̃is coꝛpoꝛibꝰ aſſociabilis,cũ oĩno ſit alteriꝰ nãę ab aq̃: q̃ magis ꝯſtamus q̃ꝫ igne.Argnᵗᵃ Diui Th.q̃ vñr ꝯ̃rium pbare,in cõmẽtarijs ſũt ſoluta, ⁊ faciliꝰ ſoluunt̃,quũ.n. pbat q̧ ignis ẽ ſiccioꝛ terra,ga caliditas exiccat magis. dõꝫ.q̧ terra ẽ ſiccioꝛ igne,ga alieno termio minꝰ terminabilis,magis aũt ppꝛio,nõ enim eſt ſiccioꝛ ppter frigiditatem,ſed ppter ſpẽm,qua limitãt ſibi maioꝛẽ ſiccitatem.Mõ foꝛtioꝛ eſt virtꝰ foꝛmę ſpecificę q̃ꝫ virtus q̃litatis manifeſtę.cũ ṽo pbat,aqua eſt humidioꝛ aere, pꝫ q̧ nõ,ga aer minus ppꝛio termino termiabilis eſt, alieno magis q̃ꝫ ignis.q̃re aũt ſentit̃ hũiditas aquę,cã aſſignat

E

F

G

H

I est a Philopono, q̄a aqua eſt craſſiorū partiū ⁊ magis repletiua, ⁊ q̄a ē ſua nā magis aſſociabilis terrenis corporibus. Cum vō dicit, q̄a frigidū facit fluere humiduꝫ, dici pōt ꝙ aq̄ eſt humida ꝑꝑ ſpēm, q̄ nō reqͥrit tātā humiditatē, quātā aer. ¶ Preterea. Frigidū facit exhalare humidū via compꝛeſſionis, vt pꝫ in cryſtallo. Calidum vō via exiccationis. Quare ꝓ dilucidatione ſi reſpōdebimꝰ ad queſtionem caſu poſito .ſ. ꝙ elemēta ſint ab oī mixtura ſeparata, ⁊ in naturali diſpōne ꝯſtituta, vnumquodqꝫ elementū limitat ſibi vtrāqꝫ i ſūmo, lꝫ nō eq̄ꝑmo. Si aūt ad qōnē reſpōdebimꝰ ſimplr, q̄tenꝰ elnta ſūt nūc ſimplr, dicemꝰ, ꝙ ignis ē calidior aere, ⁊ magis calidus q̄ꝫ ſiccus, vt ex actionibꝰ qualitatū conſtat, ⁊ ꝙ aer eſt humidior aq̄, ⁊ magis humidus, q̄ꝫ calidus, vt ēt actionibꝰ conſtat, ⁊ aqua eſt frigidior terra, ⁊ ꝙ magis frigida q̄ꝫ humida, vt iterum actionis oſtendunt, terra
K vō ſiccior igne, ⁊ magis ſicca q̄ꝫ frigida, vt etiam actiones oſtendunt. Utrum ignis ſit in ſummo calidus, aer i ſummo humidus, aqua in ſummo frigida, terra in ſūmo ſicca, credo ꝙ non, q̄a nullum elementuꝫ in rei veritate eſt purum, ⁊ ideo Ariſt. ⁊ Philoponus ſoluꝫ locuti ſunt comparatiue, vt ꝙ ignis ſit magis calidus q̄ꝫ ſiccus, aer magis humidus q̄ꝫ calidus, abſolute de his non locuti ſunt. Querebatur etiam in cōmentarijs, vtrum leuitas aeris, eſt eiuſdeꝫ ſpeciei in igne ⁊ aere, ⁊ ſimiliter de grauitate in aqua ⁊ terra. Ubi animaduertendum ꝙ in opiniōe Auerrois, quā defendimꝰ, oportet ſupponere ignē ⁊ terrā reperiri pura quō ad qualitates motiuas, ⁊ alteratiuas. Intermedia vō non reperiri pura quo ad motiuas, lꝫ forte, nec quo ad alteratiuas. Tūc hoc ſtāte, poſſumus dicere primo leuitas ⁊ grauitas poſſunt conſiderari vt qualitas, abſolute, nulla habita rōne ad formas, nec ad elementa, quorum ſunt inſtrumēta, ⁊ poſſunt cō
L ſiderari, vt inſtrumenta formarum. Prima ratione leuitas aeris ⁊ ignis eſt eiuſdeꝫ ſpeciei, ⁊ non differt niſi ſm magis, ⁊ minus. Secūda vō ratione, differūt ſpecie. Caliditas enim magnetis, ⁊ caliditas vini differūt ſpecie, vt inſtrumenta formaruꝫ, vt qualitates vō, ſunt eiuſdē ſpeciei, ⁊ nō differunt niſi ſm magis, ⁊ minus, hic eſt vnꝰ modus ſatis probabilis, ſecundo dicere poſſumꝰ, dato ꝙ non reperiant̄ elementa pura, nec extrema nec media, ꝙ leuitas predominans in illo igneo, quod nos appellamus ignem, ⁊ leuitas predominans in illo aereo, quod nos aerem dicimus, iterum ſunt eiuſdem ſpeciei, ⁊ ſolum differunt ſm magis, ⁊ minus, nam illa leuitas ignei, eſt intenſior, lꝫ non in ſummo q̄ꝫ illa aerei, ⁊ ſic de grauitate, vt vō inſtrumenta formarum, differunt ſpē, vt dictum eſt, ⁊ ſic non oportet concedere pura elemēta nec extrema, nec media, nec in alteratiuis, nec in mo
M tiuis qualitatibus. Sed tūc eſt vnum dubium pulchrū, vtruꝫ dato igne puro in alteratiuis, ⁊ motiuis, moueretur preciſe ad concauum, an vltra, non vltra, quia nō eſſet locus naturalis eius. Si preciſe ad concauum, igitur miſtum preciſe eſſet ita ſurſum motiuum, ſicut purū bene, qđ patet, quia igneuꝫ illud quod in concauo manet, preciſe ad illud mouet̄, ⁊ ſic habetur ꝓpoſitum. dicēduꝫ ꝙ igneum illud, quod mouet̄ ad ꝯcauum ⁊ manet in cōcauo, non manet ſimplr nālr ſm ꝓpriā nām, ſed nā cōi ad euitandū vacuuꝫ. At ſi daret̄ ignis purus, maneret illic, ⁊ moueret̄ ad eū locū nāliter vtroqꝫ mō, ⁊ natura ꝓpria, ⁊ natura cōmuni, ⁊ hec eſt differentia.

Ant.c.29. ¶ Quoniam autem determinatuꝫ eſt prius, ꝙ ſimplicibus corporibus ex ſeinuicem generatio eſt, ſimul autem ⁊ ſm ſenſum videntur generata (non enim eſſet, alteratio. ſm enim tangi
N bilium paſſiones, alteratio eſt) dicendum eſt quis modus adinuicem tranſmutationis, ⁊ vtrum omne ex omni generari poſſibile ſit, an hec quidem poſſibile, hec autem impoſſibile.

Dilucidate.c.eiuſdē ¶ Qm̄ determinatum eſt prius in corporibus ipſis ſimplicibus generationem reciprocaꝫ eſſe. ſimul autem per ſenſum generari probibentur, non enim eſſet alteratio (ſm enim tactiles paſſiones alteratio eſt) dicenduꝫ quis modus reciproce tranſmutationis eorum ſit, ⁊ vtruꝫ quodlibet ex quolibet fieri poſſit, aut hec quidem poſſunt, illa autem non poſſunt.

Com.29. ¶ Tractat nūc de elementoꝝ reciproca generatione, ⁊
O primo queſtionem an eſt ſolū vult, partim per dicta 3º celi. partim per ſenſum. que dixit in celo, patent, at ꝑ ſenſum ſic declarat̄, elementa alterari ſenſu perhibet̄, naꝫ ea alterari per qualitates tactiles ē qualitates tactiles tactu perhibētur, igit̄ ea alterari ſenſu patet, ſed declaratū eſt ea non poſſe alterari, niſi generent̄ ⁊ corrūpātur, quare ſi patet alteratio, ſaltē ꝑ accidēs patet generatio, ea igit̄ gn̄ari reciproce ſupponat̄, ꝓpterea q̄rit, vtrum qđlibet ex quolibet fieri poſſit, an quedam effici poſſunt e quibuſdam, quedam vō non.

Recognoſce ¶ Cum demonſtrauit q̄tuor eſſe elnta, ⁊ ꝙ vnumquodque hꝫ arctā qualitatem propriam, qua alteri contrariatur, nūc vult loq̄ de gn̄atione ipſoruꝫ, ⁊ p̄ ꝑmittit ſuā intētionem, poſtea exeq̄tur, in ꝑmittendo eius intentionem, ſupponit vnum .ſ. ꝙ elnta ex inuicem generent̄,
P ⁊ hoc partim, vt probatū 3º de celo, partim ex ſenſu, partim rōne, vn̄ dicit. Qm̄ aūt determinatū eſt prius .ſ. 3º libro de celo, ꝙ ſimplicibꝰ corporibꝰ inſit gn̄atio ex inuicem, h̄ eſt reciproca, lr̄a eſt ſuſpēſiua vſqꝫ ibi [Dōm eſt] eſt g̊ ſuppō, ꝙ elnta pn̄t reciproce gn̄ari ex inuiceꝫ, ꝓbat hāc ꝑtiꝫ ſenſu ꝑtiꝫ rōne, ſenſu qdē. dicēs. ſimul aūt ⁊ ſm ſenſuꝫ vident̄ gn̄ata .ſ. ex inuicē, cadit eni ſub ſenſu, ꝙ calidū fiat ex frigido, ⁊ vice vſa, ⁊ humidum ex ſicco, ⁊ vice vſa, ⁊ ſic de alijs. rōne vō (cū inq̄t) Nō enim eēt alteratio, Alexāder ꝑ alterationē gn̄ationē itellexit, qđ n̄ placet, q̄a tūc ꝓbatio eēt eiuſdē ꝑ idē. eēt eni ſenſus, ſi elnta reciproce nō fierēt ex inuicē, tūc n̄ eēt gn̄atio reciproca, mō h̄ idē eſt. Melіꝰ g̊ Philoponꝰ, ꝑ alterationem itelligit alterationē, q̄ fit ſꝫ q̄litates, ⁊ q̄a qs poſſet dubitar̄ ſm q̄s q̄litates fiat alteratio, ideo exponit. ſm eni tāgibiliū paſſiōeꝫ fit alteratio. q. d. loq̄r de alteratione: q̄ fit
Q ſm tāgibiles q̄litates. De hac eni ſeq̄t̄, ꝙ ſi mutua gn̄atio nō fit, nec mutua alteratio eſt, q̄ ſm tactiles q̄litates fit. mō h̄ eſt ꝯ ſenſuꝫ, ⁊ ꝯ declarata in p̊ lib. ꝯn̄tiā nō probat, q̄a pꝫ, nā ſi elnta mutuo nō gn̄ant̄ mutuo non alterant̄. nō eni pn̄t alterari in q̄litatibꝰ, q̄n alterent̄ in ſubſtātijs, vt ſupponit p̊ huiꝰ. Dixit aūt notāter, ꝙ ſi nō eēt gn̄atio, nō eēt alteratio q̄ fit ſm tāgibiles paſſiōes, quia poſſet eē alteratio itētiōalis, vt alteratio diaphani a lumine, ⁊ aie a ſcia, vt pꝫ 7º phy. Sꝫ dubitat̄ q̄a albi in nigrū, dulcis in amarū ſūt alteratiōes, ⁊ tn̄ nō ſūt ſm tāgibiles paſſiōes. Hoc dubꝫ monet Philoponꝰ iuxta ſuam expōnē ſm meā non eſt neceſſ̄, q̄a Ariſt. addit illđ v̄bum nō ad demr̄andū oēꝫ alterationē eē ſꝫ tāgibilia, ſed ad demr̄andū, ꝙ ea alteratio nō eſt, q̄ eſt ſm tāgibilia, q̄a ſi alie ſint, nō ſūt ad ꝓpoᵐ, tn̄ rn̄det Philoponꝰ, ꝙ ad q̄litates alioꝝ ſenſuū nō ē alteratio ꝑ ſe p̊, ſed ꝯſecutiue, q̄a ꝯſeq̄t̄ ad alteratōeꝫ tāgibiliū. Ad miſtōeꝫ. n. calidi ⁊ frigidi,

dubiū.

A gidi, ⁊ hūidi ⁊ ſicci, ⁊ colores, ⁊ ſapores, ⁊ oēs ſenſibiles q̄litates ſequuntur. His declaratis, ponit intentionem, ⁊ terminat ſuſpenſionem (⁊ inquit) Dicendum eſt quis modus adinuicem tranſmutationi, ⁊ vtrū oē elntuꝫ ex omni elnto gn̄ari poſſe ſit, an hec quidem poſſibile, hec autem impoſſe, dicit autē hec ꝑꝑ Platonem (vt Philoponꝰ inquit) q̄ ſuppoſuit terrā intranſmutabilem.

Ant.c.30. ¶ Qđ igitur omnia nata ſint adinuicē trāſmutari, manifeſtum eſt. Gn̄atio enim in ꝯtraria ⁊ ex cōtrarijs. elementa aūt oīa hn̄t ꝯtrarietatē adinuicē, q̄r drie ſunt ꝯtrarie. His eni ambe ꝯtrarie, vt igni ⁊ aq̄. hoc eni ſiccū ⁊ calidū, hoc autem frigidū ⁊ humidū. His aūt, altera ſoluꝫ. verbi gratia. aeri ⁊ aque hoc eni
B calidum ⁊ humidum eſt. hoc autem frigiduꝫ ⁊ humidum. Quapꝑ vniuerſalr quidē manifeſtum eſt, ꝙ oē ex oī generari natum eſt.

Dilucidate.c.eiuſdē ¶ Qđ quidem igitur omnia inuicem apta ſint tranſmutari, pꝫ. naꝫ gn̄atio in cōtraria ⁊ ex cōtrarijs eſt, elementa autem oīa habēt inuicē ꝯtrarietatē, cū differentie cōtrarie ſint, his q̄dem eni vtreqꝫ contrarie, veluti igni ⁊ aq̄. naꝫ hoc quidē ſiccū ⁊ calidū, illđ vero humidū ⁊ frigidum, his vero altera ſola, veluti aeri ⁊ aque, nam hoc quideꝫ calidum ⁊ humidū. illud vō frigidū ⁊ humiduꝫ, pꝫ igitur vniuerſaliter quodlibet ex quolibet eē aptuꝫ gn̄ari.

Com.30. ¶ Nunc probat quodlibet gn̄ari ex quolibꝫ, ⁊ arguit ſic quodlibet contrarium eſt aptū generari ex ſuo ꝯrio, ſed quodlibet elementum eſt contrarium cuilibet elemento. igitur quodlibet elementum effici pōt ex quolibet, maior pꝫ ꝑ ſe ⁊ per definioneꝫ ꝯrioꝝ, cōtraria eni ſunt,
C vt. 10. metaphy. dicitur, q̄ ſunt apta inuicē tranſmutari, minor declaratur inductione, qm̄ quedā elementa ſunt contraria in vtriſqꝫ qualitatibus, vt ignis, ⁊ aqua, aer ⁊ terra, quedā in altera tm̄, vt ignis ⁊ aer, aqua ⁊ terra, ⁊ ſic oīa ſunt ꝯria ſaltem in altera. q̄ dicit patent.

recognoſce. ¶ Soluit 2ᵐ ꝓblema .ſ. ꝙ quodlibet elementuꝫ fieri poſſit ex quolibet, ⁊ ſylls ſm Philoponum eſt cōtraria ex inuicem fiunt. Non eniꝫ quoduis in quoduis, vt demonſtratum eſt in libro phyſico. elementa ſunt contraria, q̄r differentie ipſorum ſunt contrarie. ergo elementa fiunt ex inuicem hoc eſt quodlibet ex quolibet.

Anti.c.31. ¶ Jam autem ſm vnumquodqꝫ nō difficile eſt videre, quomodo quidem omnia ex omnibus erunt. Differt autem ipſo citius ⁊ tardius ⁊
D facilius ⁊ difficilius. Quecunqꝫ enim habent ſymbolum adinuicem, velox horum tranſmutatio eſt. quecunqꝫ autē non hn̄t tarda. quia facilius eſt vnū q̄ꝫ multa trāſmutari. verbi gratia, ex igne quidē erit aer, altero facilius tranſmutato, hoc eni erat, calidū ⁊ ſiccū, hoc aūt, calidū ⁊ hūidū, quapꝑ ſi vincat̄ ſiccū ab humido, aer erit. Rurſus auteꝫ ex aere, aqua erit, ſi vincat̄ calidū a frigido. hoc enim erat calidū ⁊ humidū, hoc aūt frigiduꝫ ⁊ humidum. quapꝑ tranſmutato calido, aq̄ erit. Eodē mō ex aqua terra, ⁊ ex tra ignis. habēt enim ambo
E ad ambo ſymbola, aqua enim humidū ⁊ frigidum, terra autē frigidum ⁊ ſiccuꝫ. quapropter victo humido terra erit. Et rurſus quoniam ignis quidem calidus ⁊ ſiccus eſt, terra autem frigida ⁊ ſicca, ſi corrūpetur frigiduꝫ, ignis erit ex terra.

Dilucidate.c.eiuſdē ¶ Quomodo iam res ſit ſm vnūquodqꝫ, nō eſt difficile videre, erūt eniꝫ oīa quidē ex oībus, differt tn̄ illud penes velocius ⁊ tardius, facilius quoqꝫ ⁊ difficilius, quecūqꝫ quidē enim cōmuniones adinuiceꝫ habent horū tranſmutatio velox eſt. Quecūqꝫ vō non habent, tarda eſt, naꝫ facilius eſt vnū q̄ꝫ multa tranſmutari, veluti ex igne quideꝫ erit aer, illo facilius
F tranſmutato, nam illius quidem erat caliduꝫ ⁊ ſiccum, huius vero calidū ⁊ humidū, vnde ſi ſiccū ab humido exuperabitur, aer erit. Amplius autem ex aere aqua, ſi calidum e frigido deuincetur, erat enim illud humidum quidem ⁊ calidum, hoc autem frigidum ⁊ humiduꝫ, vnde calido reſoluto, aqua erit, ſimili autem modo ex aqua fit terra, ⁊ ex terra ignis, vtrūqꝫ enim ad vtrūqꝫ communiones habet, aqua quideꝫ enim frigida ⁊ humida eſt, terra autem frigida ⁊ ſicca, iccirco humido exuperato, terra erit, Amplius qm̄ ignis quidem ſiccum ⁊ calidū, terra aūt frigidum ⁊ ſiccum, ſi corrumpitur frigidū, ignis erit ex terra.
G

Com.31. ¶ Hactenus ꝙ quodlibet elementuꝫ ex quolibet tranſmutari poſſit, declarauit. veruꝫ quodlibet fieri ex quolibet non eſt vno modo, ſed quoddam ex altero fit velocius, ⁊ ex altero tardius, quoddam econtra. (hoc inquit) Quo modo ſubaudi res iam ſit ſm vnumquodqꝫ vniuerſaliter ex quolibet effici, non eſt difficile videre, quia cognito ſolum ꝙ ſint contraria, illud deprehēditur, erunt enim omnia q̄dem ex omnibus, hac. vꝫ. ratione, quia contraria ſunt, differt tamen illud penes velocius ⁊ tardius, facilius quoqꝫ ⁊ difficilius. Ad huius declarationem premittit duas concluſiones. d. Quecunqꝫ quidem enim cōmuniones adinuiceꝫ habent, hoꝝ trāſmutatio velox eſt, hec eſt prima, q̄cunqꝫ autem nō habent cōmunionem, eorū generatio tarda eſt. Hec eſt ſecunda concluſio. ¶ Animaduerte ꝙ ſymbolum grece,
H latine eſt cōmunio, habent autem elemēta cōmunionē, quoties in altera qualitatum differunt, ⁊ in altera conueniunt vt ignis ⁊ aer, que ſicco differūt, calido conueniūt, ꝙ ſi in vtraqꝫ conuenerint, non ſymbolum haberēt, ſed eſſent eadem. Ex his Auerroes infert elementoruꝫ generationes dupliciter eſſe, q̄r vel ſm alteram qualitateꝫ tm̄, vel ſm vtraſqꝫ, he concluſiones ſic ex litera traduci poſſunt, facilius vnū q̄ꝫ plura tranſmutant̄, ⁊ difficiliꝰ plura q̄ꝫ vnū, ſed cōmunicantia elementa tranſmutant̄ in altera tm̄. contraria vō in vtriſqꝫ, igitur communicantia facilius, contraria difficilius inuicem tranſmutantur, minorem ⁊ maiorem quaſi exēplis manifeſtat, ⁊ res tota patet. ¶ Animaduerte quoqꝫ vt magis videbitur in queſtionibus ꝙ aliter Auerroes in paraphraſe tranſmutationē in conuenientibus faciłeꝫ dicit, aliter expoſitor. ¶ Auerroes enim inter conuenientia traſmuta-

De facilitate tranſmutatiōis. Pō Auer.

I tionem facilem facit,qꝛ altera tm̄ corrũpitur.Altera eadem manet,mō vnũ q̄ȝ plura facilius eſt tranſmutare, at expoſitoꝛ vult nullam vnam numero remanere,eſſe tamen facilem tranſmutationem,quia elementum corrumpendum minus reſiſtit per vnam,q̄ȝ per duo.

Pō expoſitoris ¶Sȝ circa hoc expoſitoris vbũ dubitatur, qꝛ ꝑ quãtuȝ vnũ ꝯ̃riũ vni reſiſtit,ꝑ tantuȝ duo duobus. Similis eni ꝓportio eſt vnius ad vnũ,⁊ duoꝝ ad duo. Igit̃ ſi elñtuȝ ꝯ̃ueniẽs reſiſtit ꝑ vnũ,cũ aliud ſibi ꝯ̃ueniens agat per vnũ.Tanto tẽpoꝛe reſiſtit vnũ vni agenti, quanto duo duobus.Res hec latius in q̄ōnibus declarabitur. Nũc vero dici pōt ꝙ vnũ reſiſtit vni tantuȝ,⁊ nō reagit,⁊ ꝓpterea citioꝛ eſt trãſmutatio,at quando vnũ agit in alterum per duo ⁊ illud patitur ꝑ duo , cuȝ ibi ſit actio ⁊ reactio,non ſunt ſimilia,nec cetera paria , ⁊ propterea plus reſiſtit vnum per duo q̄ȝ vnũ per vnũ alteri ꝑ vnũ tantum.Nouus expoſitoꝛ aliam cauſaȝ minoꝛis reſiſtẽtie aſſignat,⁊ de hoc dicetur in queſtione.

K

Recogñes ¶Nũc tranſit ad pˀmũ ꝓblema,in quo q̄rebat moduȝ tranſmutationis eoꝝ ex inuicẽ,⁊ ſupponit ſm̄ Philoponum hãc ſuppōnem,ꝙ elñtoꝛum q̄dam hñt cōem qualitatẽ,quã ſymbolũ noiauit,vt ignis ⁊ aer caliditatẽ,⁊ ſic de alijs,quedã nullã cōeȝ habẽt,vt ignis,⁊ aqua,⁊ aer,⁊ terra.Tũc ponit d̃rias gñationũ,⁊ dicit.Q̃ q̄cũq; habent cōmunem qualitatẽ,facile ex inuicẽ tranſmutant̃. Quecunq; nullã difficilius ex inuicẽ gñant̃,he ſunt due d̃rie gñationis.In cōmentarijs ſit q̄ſtio ꝯ̃ expoſitoꝛẽ , ſi vtraq; corrũpitur qualitas in habentibus ſymbolum, quo mō dicitur hec velocioꝛ illa in qua eſt gemina ꝯ̃rietas,⁊ q̄ȝq̄ȝ multa dici poſſint,breuibus dicendũ, ꝙ facilioꝛ eſt tranſitus,qꝛ in quibus eſt ſymbolum,cōtingit alterum vna ſola qualitate ſuperante fieri tranſitu.Cum enim raro accidat elementũ qđ eſt alteri in duabus cōtrarium,vt illud in duabus ſuperat.ideo hec gñatio dicit̃ difficilis.at qñ elñtuȝ eſt in vna ꝯ̃riũ,plerũq; accidit ipſuȝ ſuperare vicinũ, ideo hec gñatio eſt facilioꝛ, ⁊ frequentioꝛ,cũ illa exuperatio facilius accidat.

L

Anti.c.32. ¶Quapp manifeſtũ eſt, ꝙ circularis erit generatio in ſimplicibus coꝛpoꝛibus.⁊ facillimˀ hic modus tranſmutationis,qꝛ ſymbolum exiſtit in his que deinceps.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶Quare patet in ſimplicibus coꝛpoꝛibus circulo eſſe generationem,⁊ modũ hunc trãſmutandi eſſe facilem,quoniã his quatenus cooꝛdinata ſunt,cōmuniones competunt.

Com.32. ¶Quidam exponũt circulo,hoc eſt perpetuo,vt ſit ſenſus,quare patet in ſimplicibus coꝛpoꝛibus circulo eſſe gñationẽ,hoc eſt perpetuo.Nã ꝓpꝛie perpetuitas motus in circulatione ꝯ̃ſiſtit, ſed hec cōcluſio multo remote ex dictis oꝛit̃,⁊ maxime cũ hac latiˀ dicet.Propterea

M mihi videt̃ ꝙ Ariſt.ꝯ̃cludat generationẽ in altera qualitatum eſſe circularẽ,eſt eni elementũ dupl'r poſſibile ex elemẽto gñari vt dixit Auerroes,aut ſymbolice, aut ꝯ̃rie(inq̄t)Quare pȝ in ſimplicibus coꝛpoꝛibˀ,quoties ſubaudi generent̃ ſymbolice generationẽ eſſe circulo, ⁊ pȝ etiã modum hunc ſymbolicum trãſmutandi eſſe facilem,quoniam ſymbola inſunt his que ſunt deinceps, ſic iacet ſeries greca tranſtuli tñ ad ſenſum ſic, quoniaȝ his quatenus cooꝛdinata ſunt,nō quidẽ poſitura,ſȝ circulo cōiones cōpetũt.Sic igitur vult elemẽta quoties ſymbolice generent̃,circulo gñari ⁊ facilius.

recogñes. ¶Epilogat(⁊ inq̄t)Quapꝑter manifeſtũ eſt,ꝙ circularis erit gñatio in ſimplicibˀ coꝛpoꝛibus,ħ eſt,ꝙ q̄ōlibet elñtuȝ pōt fieri ex quolibet,⁊ ꝯ̃ etiã, ⁊ hoc fuit 2m ꝓblema, ⁊ manifeſtũ eſt,ꝙ facillimus eſt hic modus tranſmutationis quãdo trãſmutant̃ inuicẽ que hñt ſymbolũ, q̄a ſymbolũ exiſtit his,q̄ deinceps vt igni ⁊ aeri,aeri ⁊ aq̄, aque ⁊ terre, ⁊ ſic quando tranſmatatio fit de vno ſymbolo ad ſymbolum facilis eſt modus.

N

Anti.c.33. ¶Ex igne aũt aquaȝ,⁊ ex aere terram , ⁊ rurſus ex aqua ⁊ terra aereȝ ⁊ ignem cōtingit quidem generari,difficilius autem,quia plurium eſt tranſmutatio.neceſſe enĩ eſt ſi erit ex aqua ignis coꝛrumpi ⁊ frigidũ ⁊ humiduȝ.Et rurſus ſi ex terra aer,coꝛrumpi ⁊ frigidum ⁊ ſiccum.Similiter autem ⁊ ſi ex igne ⁊ aere aqua ⁊ terra,neceſſe eſt ambo tranſmutari.Hec igitur tardioꝛ generatio eſt.

O

Dilucidaº te.c.eiuſdẽ ¶At ex igne aquam, ⁊ ex aere terram. itemq; ex aqua ⁊ terra aerem ⁊ ignem contingit quidem generari, difficilius tamen. qꝛ plurium eſt tranſmutatio,neceſſariuȝ enim erit vbi ex aqua ſit ignis.tam frigidũ q̄ȝ humidũ corrũpi.itemq; vbi ex terra aer,coꝛrũpi etiã frigus ⁊ ſiccũ.Similiter aũt vbi quoq; ex igne ⁊ aere aqua ⁊ terra,neceſſe eſt vtraq; tranſmutari.hec quidem igitur generatio tardioꝛ eſt.

Com.33. ¶Ut Auerroes dixit duplex erat gñatio elementoꝛum vna ſymbolica,altera diaphoꝛica, ⁊ rurſus diaphoꝛica vel ſimplex,vt quando ex igne ſolo aqua ſola ſit,vel gemina,vt ſi ex igne ⁊ aere ſimul,aqua ⁊ terra fierent ſil'. de ſymbolica dictum eſt eã fieri circulo ⁊ facile. de diaphoꝛica nunc eam in recto fieri, ⁊ difficile declarat argumento ꝙ plura corrũpi difficilius eſt,q̄ȝ corrũpi paucioꝛa.ſȝ q̄cũq; diaphoꝛice generant̃ ſm̄ plura coꝛrumpunt̃ ⁊ generãtur,igit̃ recte ⁊ difficulter generant̃, ⁊ q̄ dicit,patent.penes quid attẽditur velocitas ⁊ tarditas generationis,in queſtionibus dicemus.

P

recogñes ¶Epilogauit pꝛoblemata,nũc epilogat,que interpoſuit inter ſolutiones illoꝝ.⁊ dicit.Ex igne aũt aquã,⁊ ex aere terrã ſeoꝛſum, ⁊ rurſus ex aqua ⁊ terra aerẽ ⁊ igneȝ inſil' ꝯ̃tingit q̄dẽ gñari,difficiliſu ãt,cuiˀ cãm affert,qꝛ eſt tranſmutatio pluriũ i plura.ꝓbat q̄ dixit ⁊ ꝑ oꝛdinẽ(⁊ inq̄t)Neceſſe eſt enĩ,ſi erit ex aq̄ ignis coꝛrumpi ⁊ frigidũ ⁊ humidũ aque,⁊ gñentur calidũ ⁊ ſiccũ ignis.Et rurſus ſi ex terra generet̃ aer,neceſſe eſt coꝛrũpi ⁊ frigiduȝ ⁊ ſiccũ terre , ⁊ gñari calidũ ⁊ humidũ aeris.hec de pꝛimo,de ſcđo inquit.Sil'r autem ⁊ ſi ex igne ⁊ aere generatur inſimul aqua ⁊ terra, neceſſe eſt ambo tranſmutari, vt totum aerem in terram,⁊ totum ignem in aquaȝ.

Q Quare concludit hãc generationem tardioꝛem eſſe.hic eſt epilogus totus.

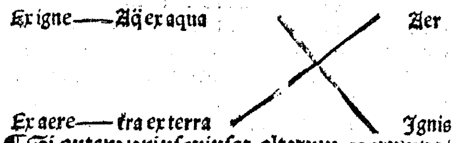

Anti.c.34. ¶Si autem vniuſcuiuſq; alterum coꝛrumpetur, facilis quidem erit, non autem in ſeinuicem trãſmutatio.ſed ex igne quidem ⁊ aqua, erit terra ⁊ aer. ex aere vero ⁊ terra ignis ⁊ aqua

A aqua.Qñ eniȝ aque coꝛrũpetur frigidũ, ignis aũt ſiccum,aer erit.relinquitur.n.huius quidẽ calidum,huius aũt humidum. Qñ aũt ignis quidem calidum,aque aũt humiduȝ terra. qꝛ relinquitur huius quidem ſiccũ,huius aũt frigidũ.Sil'r aũt ⁊ ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aqua. qñ enim aeris coꝛrumpetur calidũ, terre aũt ſiccum,aqua erit.relinquitur.n.huius quidem humidum,huius vero frigidum. Qñ aũt aeris humidum,terre aũt frigidum,ignis, qꝛ relinquitur huius quidem calidum.huius autem ſiccum.que quidem erant ignis.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶Quod ſi cuiuſq; alterum coꝛrũpatur, facile quidẽ fiet,nō tñ eoꝝ generatio recipꝛoca erit,

B ſed ex igne quidem ⁊ aqua,tã terra q̄ȝ aer erit, ex aere vero ⁊ terra taȝ ignis q̄ȝ aqua, quãdoquideȝ enim aque coꝛrũpitur frigiditas, ignis auteȝ ſiccitas,aer erit.remanet enim huius quidem calidum.huius autem ſil'r humidum , qñ vero ignis quidem calidum,aque humidũ,terra erit,qꝛ illius quidem ſiccum,illius vero frigidum relinquuntur.ſil'r aũt ⁊ ex aere ⁊ terra. ignis ⁊ aqua. Quandoquideȝ eniȝ aeris coꝛrũpitur calidum,terre autem ſiccuȝ,aqua erit.nã huius quidem humidum,illius vero frigiduȝ derelinquuntur. Qñ autem aeris quidem humidum,terre autem frigidum,ignis erit, nam

C huius quidem calidum.illius autem ſiccũ remanent.que quidem erant ignis ipſe.

Com.34. ¶Generatio pꝛima ſui diuiſiōe diuidi pōt in ſimplicem ⁊ geminã,ſimplex q̄dẽ erit,quãdo ex vno vnuȝ tm̄ ſit,gemina vº quãdo ex duobˀ duo,aut ex duobˀ vnuȝ,⁊ ſimplex erat duplex,ſymbolica,⁊ diaphoꝛica.ſic gemĩa duplex erit,ſymbolica quãdo ex duobˀ elñtis ꝯ̃rijs in ambabˀ qualitatibˀ,tertiũ ſit vtriſq; ſymbolũ, ⁊ diaphoꝛica quando ex duobˀ ꝯ̃rijs in oibus,duo ſiunt ꝯ̃ria illis i oibˀ vt ex igne ⁊ aere,ſiũt aq̄ ⁊ terra,ď gñatiōe elñtoꝛũ gemina ⁊ ſymbolica vult nunc eã eẽ poſſibilẽ ⁊ facilẽ, ait tñ illã nō eſſe recipꝛocã,qm̄ lȝ ex duobˀ poſſit tertiũ effici,non tñ ex vno,duo effici poterũt,⁊ ħ inq̄t.Q̃ ſi cuiuſq; duoꝝ elñtoꝝ ſimpl'r ꝯ̃rioꝝ,alterum hoc eſt altera tm̄ qualitas coꝛrũpat̃,facile q̄deȝ gñatio tertij ſymboli eis fiet,nō tñ eoꝝ gñatio recipꝛoca erit,ſed ex igne q̄deȝ ⁊ aqua,tam terra q̄ȝ aer aqua erit,ex aere vº ⁊ terra,tã

D ignis q̄ȝ aqua. Contra autem ex vno ſolo duo ſimul minime generari poſſunt, nec eniȝ ex terra ſola ignis ⁊ aq̄ ſimul,nec ex igne aer ⁊ terra,⁊ in ceteris ſil'r,vba textˀ, q̄a bene tranſlata ſunt,nō indigent expoſitione.

Recogñes ¶Uerba hec vno mō in cōmentarijs itelleximus, ⁊ dubio ꝓcul expoſitio illa ſatis ꝯ̃ſonat vbis, at nũc Philoponus exponit ꝙ velit Ariſt.declare quartã gñationẽ, q̄ ſit qñ duo elñta coꝛrũpunt̃,q̄ ꝯ̃ria ſunt, ⁊ gñat̃ tertiuȝ vtriq; ſymbolũ,illis pꝛioꝛibus ſil' coꝛruptis, ⁊ hoc dicit. Si aũt vniuſcuiuſq; elñtoꝝ ꝯ̃rioꝝ alterũ,hoc eſt altera q̄litas coꝛrũpat̃ altera ſeruata , facilis q̄dẽ erit trãſmutatio illoꝝ i tertiũ,nō aũt erit facilis trãſmutatio eoꝝ inuicẽ,cũ ſint ꝯ̃ria,q̄ inuicẽ difficile trãſmutant̃. vt dictuȝ eſt,vel ſic legat̃,ſi aũt vniuſcuiuſq; elñtoꝝ ꝯ̃rioꝝ coꝛrũpet̃ alteꝝ.ideſt altera q̄litas,facilis q̄dẽ erit gñatio tertij vtriſq; ſymboli,

E nō aũt erit illoꝝ ꝯ̃rio iuicẽ trãſmutatio,ſed erit ex eis tertiũ,q̄a altera ſola coꝛrupta nō pōt vnũ ꝯ̃riũ ex altero gñari,nec cōtra.Et exponit quo mō erit gñatio in caſu poſito ꝙ ſint ꝯ̃ria ⁊ agant inuicem ex qua actiōe coꝛrũpat̃ altera q̄litas(⁊ inq̄t)Sȝ ex igne quidem ⁊ aq̄ inuicẽ in oibˀ ꝯ̃rijs erit iterdũ.ſ.terra, ⁊ interdũ aer.Ex aere vº ⁊ terra iuicẽ agẽtibˀ iterdũ q̄dem ignis,iterdũ vº aqua ſiet.⁊ dat modũ,⁊ ꝑ q̄o ex igne ⁊ aqua ꝯ̃rijs inicẽ agẽtibˀ ſit nũc aer nũc terra,⁊ dicit.Qñ eni aq̄ coꝛrũpet̃ frigidũ,⁊ ſeruet̃ humidũ, ignis aũt coꝛrũpetur ſiccũ,⁊ ſeruet̃ calidũ,aer erit.nã(vt inq̄t)relinquit̃ huiˀ.ſ.calidũ.huius.ſ.aque,humidũ. ⁊ ſic erit aer.qñ autẽ ꝯ̃ ignis q̄dẽ calidũ coꝛrũpetur,aq̄ auteȝ humidum erit terra,q̄a(vt inq̄t)relinquit̃ huiˀ.ſ.ignis ſiccũ, huius aũt.ſ.aq̄ frigidũ.ğ erit terra.idẽ declarat ecōtrario(⁊ inquit)Sil'r aũt ⁊ ex aere ⁊ terra iuicẽ agẽtibˀ generabit̃

F nũc q̄dẽ ignis,nũc vº aq̄.naȝ(vt inq̄t)quãdo aeris coꝛrumpet̃ calidũ,⁊ ſeruet̃ humiduȝ,terre aũt coꝛrũpetur ſiccũ,⁊ ſeruet̃ frigidũ,aqua erit,relinquit̃ enĩ huiˀ q̄deȝ, ſcȝ aeris humidũ,huius vº.ſ.terre frigiduȝ. ğ aqua erit, quãdo vº ꝯ̃ aeris humidũ coꝛrũpit̃,terre aũt frigidum, erit ignis,q̄a relinquit̃ huiˀ q̄dẽ calidũ.ſ.aeris,huiˀ autẽ ſiccum.ſ.terre,q̄ q̄dẽ erãt ignis.Dicit Alexãder,ꝙ tales generatiōes ſunt faciles,q̄a i pˀma gñat̃ idẽ numero aer,ex coꝛruptiōe ſoliˀ ſicci ignis, ⁊ ſoliˀ frigidi aq̄,nã i gñatiōe ignis ex aq̄ coꝛrũpũt̃ vtreq;. ⁊ generãt̃ vtreq;. In gñatiōe aeris ex igne ⁊ aq̄,lȝ coꝛrũpant̃ due,nō gñantur due.

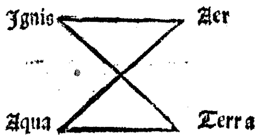

Sed hanc expōnẽ rephẽdit Philoponus, q̄a ſi coꝛrumpitur

G ignis ſiccũ,generabit̃ humidũ.nō eni pōt vnũ cōtrariuȝ coꝛrũpi,quin generet̃ aliud.ğ generat̃ humidũ, ⁊ aliud humidũ reſtat ex coꝛruptiōe aq̄.ğ erũt duo humida, alterũ ex coꝛruptione aq̄,derelictũ alteꝝ genitũ ex coꝛruptione ignis,erũt ẽt duo calida,qm̄ cũ coꝛrũpit̃ frigidũ aq̄.gñabit̃ calidũ,cũ nō poſſit coꝛrũpi vnũ ꝯ̃riuȝ, q̄n generet̃ alteꝝ,⁊ alteꝝ calidum remanebit ex coꝛruptione ignis,ğ remanebũt duo calida,⁊ duo humida,⁊ ſic ideȝ aer nũero eſt ex duobˀ calidis,⁊ duobˀ humidis.Philoponus ğ vult ꝙ generent̃ duo aeres numero diuerſi, ſȝ ſpecie ſil'es,nam coꝛrupta ignis ſiccitate. mox ſupuenit humiditas,⁊ ſit aer vnˀ nũero. Coꝛrupta vº aq̄ frigiditate ſupuenit ſtatim calidũ,⁊ ſit aer,⁊ ſic ẽ vnus aer ſpẽ, ⁊ duo nũero,⁊ ħ pacto intelligit Ariſt. ꝙ ex illis duobˀ ꝯ̃rijs coꝛruptis generet̃ nũc aer,nũc terra,nō vnus nũero aer,vel vna nũero terra,ſed idẽ aer ſpẽ,⁊ eadẽ aqua

H ſpẽ.Sȝ ꝯ̃ hãc expōneȝ eſt dubitatio,q̄a tũc qualitates due coꝛrũperent̃,⁊ due generarent̃, q̄a ſiũt duo aeres. ğ hec gñatio nō erit facilis.Rñdet Philoponˀ ꝙ quando vnũ ꝯ̃riũ in alterũ trãſmutat̃ , circa idẽ ꝯ̃ſiderat̃ oĩs tranſmutatio,ħ eſt gñatio duarũ qualitatũ ⁊ coꝛruptio duaꝝ.at in caſu trãſmutatio duaꝝ,hoc eſt gñatio duaꝝ ⁊ coꝛruptio duaꝝ nō cōſiderant̃ circa ideȝ,ſed circa diuerſa,⁊ ſic vtraq; ẽ facilis.ſ.illa vniˀ aeris ex coꝛruptione ignis,⁊ illa alteriˀ aeris ex coꝛruptione aque , q̄a cũ vtraq; ſit facilis,nō vident̃ difficilioꝛes gñatione vnius contrarij ex altero.Quo modo vº poſſit defendi Alexãder poſtea dicetur.

Ant.c.35. ¶Confeſſa autem ⁊ ſenſui,ignis generatio.maxime enim ignis flamma,hec autem fumus ardens,fumus autem ex aere ⁊ terra.

I Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Senſui vero ⁊ hec ignis generatio innititur, maxime quidem enim eius, qui eſt ignis flam/ma, hec autē eſt fumus accenſus, at fumus ex aere, ⁊ terra eſt.

Com. 35. ¶Rē hāc ſenſu approbat, per hoc ꝙ ſenſu videmꝰ ignē gn̄ari ex terra ⁊ aere, maxīe de igne flāma, ⁊ arguit ſic, flāma eſt fumus accēſus, fumꝰ accēſus eſt factꝰ ex aere ⁊ terra. igiť flāma ex aere ⁊ terra erit ī pͣ figura. ¶Animaduerte ꝙ vapores terreſtres aeri cōmiſti ſunt fumus ſm̄ Phos. qa igiť flāma fumus eſt ⁊ accēſus ideo ex aere eſt ⁊ terra, de ceteris nō habemus ſenſū, ſ3 rō dictat eē ſic in alijs. Expoſitor dicit ex duobꝰ fieri tertiū, qñ illa duo ita ſe hñt, ꝙ altera actiuarꝫ vincit alterā, ⁊ altera paſſiuarꝫ alterať, vt qñ ex igne ⁊ aq̄ fit terra, neceſſe eſt vt aq̄ frigiditas vīcat ignis caliditatē, ⁊ ignis ſiccitas aq̄ humiditatē. Sed ſi ambo illa ɔ̄ria ęq̄lia ſint, ex actione illorꝫ tertiū nō fiet, qa illa nec agere pñt, nec pati, qa ab ęq̄libꝰ nō ꝓuenit actio. Si vo vnū eorum alterꝫ ſupat in vtriſq3, nec ex eis poteſt tertium effici, quia ſuperans cōuertet ſuperatū in ſui ſpeciem, poteſt etiam ſi alterum eorꝫ ſupet alterū in altera tm̄, generari tertiū, vt ſi ignis ſuperans aquam in calore, hoc eſt magis calidus q̄3 aq̄ frigida, dato ꝙ equalia ſint ī humore ⁊ ſicco, pōt aer generari, vt p3 in aqua bulliēte, vbi aer generatur.

Sēſus ꝓ pōnis Ap. K

Recognes. Dubiū ¶Que dic clara ſunt ex cōmētarijs, ſed dices an flāma ſit ſolū ɔiugatio ſicci ⁊ calidi, ſicci. ſ. terrei, calidi vo aerei. videť ꝙ nō, qa tūc eēt ignis purus. dō3 ꝙ flāma (vt inqt Philoponus) aeris ⁊ terre, verꝫ dr̄ ignis p̄dominā/ter, quatenus in eo p̄dominať ſiccū qd̄ h3 ex corruptione terre, vt calidū qd̄ h3 ex corruptiōe humidi aeris, tm̄ flāma h3 de oībus vt de calido aereo, ⁊ ſic h3 de aere, ⁊ de ſicco terreo, ⁊ ſic hab3 de terreo. Ariſtoteles autē exemplificauit in elemētis impuris, quia forte pura elementa non dantur, vt ſuperius diſputauimus.

L

Ant. c. 36. ¶In his aūt q̄ ɔ̄ñter ſunt, non contingit corrupto in vtroq3 altero elr̄orꝫ fieri tranſmutatio/nem in vllū corporꝫ, q2 relinquuntur in ambobus aut eadem, aut contraria. ex neutris autē ɔtingit generari corpus. verbi gratia. ſi ignis quidem corrumpatur ſiccum, aeris autem hu/midum, relinquitur in ambobus calidum. Si autem ex vtroq3 calidum, relinquuntur cōtraria, ſiccū ⁊ humidū. Silr̄ aūt, ⁊ in alijs. In oī/bus enim his que per conſequentiam exiſtūt, hoc quidem idem, hoc autem contrarium.

M Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶In his aūt q̄ deinceps ſunt, nō ɔtingit altero corrupto in vtroq3 elr̄orꝫ gn̄ationem fieri in vllum corporꝫ, q2 remanent in ambobus, aut eadē aut ɔtraria, ex quorꝫ neutro corpus gn̄ari pōt, veluti ſi ignis q̄dē ſiccū, aeris vero hu/midū corrūpuntur relinquitur ſane in vtriſq3 calidum. Si autē in vtroq3 calidum, remane/bunt contraria, ſiccum. v3. ⁊ humidū. ſilr̄ autē ⁊ in alijs, in omnibus nāq3 talibus erunt hoc quidem idem, illud vero contrarium.

Com. 36. ¶Quo mō ex duobꝰ elr̄tis ɔ̄rijs tertiū gn̄eť docuit, nūc ꝙ ex duobꝰ elr̄tis ſymbolis tertiū nō gn̄eť declarat. ⁊ h̄ ꝓponit. d. In his aūt q̄ deinceps ſunt, ⁊ ſymbolica nō cōtingit altero q̄li corrupto in vtroq3 gn̄ationē elr̄torꝫ fieri in vllū corporꝫ, vt in igne ⁊ aere altera q̄litas deſinet, nihil fiet, qa remanēt in ambobꝰ, aut eadē ſi corrūpunť cōtrarię. v3. ſiccū ⁊ humidū, aut reſtāt cōtraria, ſi corrū/punť ſymbolę, ex quorꝫ neutro corpus gn̄ari poteſt, ex vna nō, qa ex vno nihil fit. ex cōtrarijs minime, qa op3 q̄litates eſſe cōſtantes. modo duo contraria cōſtare nō poſſunt, ꝙ ſi totū elementum corrūpať a toto, vt totꝰ aer corrumpatur ab igne in vtriſq3, nihil fit tertiū, ſ3 corruptum conuertetur in ſpeciē prędominantis. rationē hanc exponit per exempla ⁊ totum patet.

N

Recognes. ¶Alexāder intelligit ꝙ Ariſt. velit ꝓbare ex duobꝰ elr̄tis ſymbolis non poſſe fieri tertiū, quia ſi expellimus ab vtroq3 vnā corruptā qualitatē, q̄ derelinquunť, aut cōtrarię inuenienť, aut eędē, ex ɔ̄rijs nihil cōbinať. ex vna nihil fit. ſed ɔ̄, qa ſi vtrūq3 trāſmutantur ſm̄ caliditatē, erit terra ⁊ aq̄. ex igne q̄dē terra, ⁊ aere vo aq̄ ⁊ in alijs eodem mō. Defendit Philoponus Ariſt. ꝙ ipſe non negaſſet hec fieri, ſed ɔſiderauit derelictas q̄litates, ex his enī q̄ derelinquunť, nullū tertiū elr̄tū eē pōt, qa vel illę ſunt ɔ̄rię, vel ſimiles, ⁊ ſic ex eis nihil fit, attm̄ qa corruptio vnius eſt gn̄atio alterīꝰ, ſi ignis calidū corrumpitur fiet elr̄tū illi ſymbolū, vt terra, ⁊ ſi aeris calidū fiet aq̄, ⁊ ſic ex eis corruptis fiunt elr̄ta, ſed Ariſt. dixit ex q̄litatibus q̄ relinquunť nullū fieri tertium, hec ſolr̄o eſt optima. Et ꝑ hāc pōt defendi expō Alexandri ſupiꝰ aſſignata, nā Ariſt. attēdit ſolū ad qualitates derelictas, nō aūt ad corruptas, ⁊ ideo dixit ex illis ɔ̄rijs gn̄ari vnū nūero aerē vel vnā nūo terrā, qa ſolū reſpexit ad q̄litates, q̄ relinquunť vt patuit. Aiaduerte ꝙ Ariſt. ſuppoſuit applicationes fieri elr̄torꝫ aliquando ɔ̄riorꝫ aliqñ ſymbolicorꝫ, vñ vo fiāt iſtę applicatiōes, ⁊ a qbꝰ cauſis, non expoſuit. tm̄ enī illas fieri aliqñ accepit, ſed an a cęleſtibꝰ an ab alijs cauſis nō curauit exponeř, ſupponēdo ꝙ applicatiōes haſce ɔtingere, ⁊ tales, ꝙ elr̄ta inuicē applicata nō totalr̄ corrūpanť, reſpexit ad qualitates derelictas ex actiōe ⁊ reactiōe eorꝫ in applicatiōe, vt pulchre Philoponus inqt, ⁊ inuenit, ꝙ quando ɔ̄ria elr̄ta ex aliq̄ cā applicanť, ī pͣ applicatione rōne habita ad qualitates ſeruatas, gn̄atur ex illis vnū tertiū vtriq3 ſymbolū ⁊ facile. In 2ͣ applicatōe rōne habita ad q̄litates ſeruatas, gn̄atur aliud ſymbolū. Quādo vo ex aliqua cā ſymbola ⁊ ɔtermina elr̄ta applicanť, rōne habita ad q̄litates ſeruatas nullū gn̄abiť, qa ſeruatę q̄litates ſunt aut ɔ̄rię, ⁊ ſic ex eis nihil fit, aut ſimiles, ⁊ ſic etiam ex eis nihil fit, nō autem reſpexit ad corruptas, qa cū corruptio vnius ſemꝑ ſit gn̄atio alterīꝰ, elr̄tis inuicē ex aliq̄ cauſa applicatis, ſiue ſymbolis, ſiue cōtrarijs, ſemper elementum, vel elementa fiunt, ⁊ ſic poteſt, ⁊ Alexāder, ⁊ Philoponus defendi.

O P

Anti. c. 37. Q ¶Quapꝑ ſimul manifeſtū eſt, ꝙ que ex vno in vnum tranſeunt, vno corrupto generātur. que autem ex duobus in vnū, pluribus. Qd̄ ergo omnia ex omni generantur, ⁊ quo modo inui/uicem generantur, dictum eſt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Quare ſimul patet ꝙ que ex vno in vnū q̄/dem tranſeunt, vno corrupto generantur, que autem ex duabus in vnū, pluribus corruptis generantur. Quod quidē igitur omnia ex omni generentur, ⁊ quo quidem modo generatio fiat reciproce, dictum eſt.

Com. 37. ¶Concludit ex dictis duplicē eſſe generationē. v3. ſymbolicam ⁊ diaphoricam, ſymbolica ea eſt, quando vno corrupto fit alterū, vt ī aere corrupto humore fit ignis, diaphorica vo, quando vtriſq3 corruptis, alterum ex altero fit,

A tero fit, vt quando ex igne aqua, corruptis enim in igne calido ⁊ ſicco, fiunt frigidūm ⁊ humidū, quod eſt aqua, deinde epilogat ⁊ ſermo patet.

¶Quāq3 que in cōmētarijs diximus, bñ dicta ſint, Philoponus inqt, ꝙ cōcluſa rōne, Ariſto. reſumit p̄dicta (⁊ inquit) Quapꝑ ſimul manifeſtū eſt, ꝙ q̄ ex vno in vnū tranſeūt, vno corrupto; hoc eſt vna qualitate corrupta aliud generať, vtpote in his, q̄ adinuicē hñt ſymbola, q̄ aūt ex duobꝰ elr̄tis in vnū tertiū trāſeūt; pluribꝰ corruptis. ſ. duobꝰ, trāſeunt, ſupplēda aūt eſt lr̄a, ꝙ eodē duabus corruptis vnū ɔ̄riū tranſit in ſuū cōtrariū, nam qñ ex vno contrario fit aliud contrarium, duę corrūpūtur in eadem materia, ⁊ duę generantur.

S Anti. c. 38. ¶Sed tm̄ adhuc, ⁊ ſic inſpiciemus de eis. Si

B enī3 eſt naturaliū corporꝫ mā, vt ⁊ videť qui/buſdā, aqua ⁊ aer ⁊ q̄ talia ſunt, neceſſe eſt, aut vnū eſſe, aut duo hec, aut plura. Unum itaq3 oīa eſſe, nō eſt poſſibile. verbi grā aerem oīa aut aquā, aut ignē, aut terrā, ſiquidē trāſmuta/tio eſt in contraria. Si enī3 erit aer, ſi q̄dē per/manet, alteratio erit ⁊ non generatio.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Uerūtamē iterū ⁊ ſic inſpicie mꝰ de his. Si enī eſt nālīū corporꝫ materia, quēadmodū ēt q̄buſdā videť aquā eē ⁊ aerē ⁊ cętera id genꝰ. neceſſe eſt aut vnum, aut duo, aut plura eſſe hec. vnū quidē vtiq3 eſſe oīa, nō eſt poſſe, veluti aerē oīa, aut aquā, aut ignē, aut terrā, ſiqui/dē trāſmutatio eſt in ɔtraria, nā ſi aer erit, cū q̄dē ꝑmaneat, alteratio erit, nō aūt gn̄atio.

Com. 38. C ¶Conueniūt oēs ꝙ Ariſto, nūc de mā elr̄torꝫ ꝑtractat, ſ3 vñ ad rē hāc accedat, nouus expoſitor ait. ad h̄ Ariſt. accedere, vt oſtedat tm̄ q̄tuor eē elr̄ta. Melius aūt videť cū p̄mo expoſitore ꝙ Ariſt. ad h̄ accedit, ꝓpterea quia de gn̄atione elr̄torū egit, nūc oſtēdere d3 q̄le ſit ſubtū gn̄ationis, eiuſdē enī ſcię eſt ꝑ ſe cōſiderare accn̄s ꝑ ſe, ⁊ ſubiectū ꝑ ſe, vt in poſterioribus diximus. oſtendit itaq3 ſubtū gn̄ationis elr̄torꝫ nō eē corpus in actu, ⁊ h̄ ꝓponit. d. Uerūtamen iterū ⁊ ſic inſpiciemus de his, ⁊ ſic h̄ eſt cōſiderādo ſubiectū elr̄torꝫ q̄le eſt, oſtēdit p̄ ꝙ nō poſſit mā elemētorꝫ eē aliqd̄ elr̄torꝫ, ⁊ ſm̄ paraphraſim Auer. Ariſt. arguit ſic, ſi mā elr̄torū eſt aliqd̄ corpus actu, vel eſt vnū elr̄torꝫ, vl̄ aliqd̄ p̄ter elr̄ta, ſi elr̄tū, aut remanet aut in aduentu alterius corrūpiť, ſi corrūpiť, nō ē mā, q2 mā eo q2 mā, d3 manere, q2 eſt ꝑs rei, ſi remanet, tunc erit actu illa res genita, ⁊ ſic oīa erunt aer, vel oīa erūt ignis. vel aliqd̄ tale, ⁊ gn̄atio erit alteratio tm̄ (inqt) Si enī3 eſt nālīū corporū mā, quēadmodū etiā q̄buſdam vr̄ aquam eſſe, ⁊ q̄buſdā videť eē aerē, ⁊ cętera id genus, neceſſe eſt aut vnū eē, aut duo, aut plura eſſe hec ꝙ nō

D vnū. declr̄at. ⁊ p̄ ponit ɔ̄ñtis falſitatem. d. Unū q̄dē vtiq3 eē oīa, nō ē poſſe, veluti nō ē poſſe oīa eē aerē, aut aquā, aut ignē, aut terrā, ſiqdem tranſmutatio eſt in ɔ̄ria, nā ſi aer erit, cū q̄dē permaneat, alteratio erit, non autem gn̄atio. ¶S3 dubitať de forma argumēti, nō enī videť argūm in aliq̄ figura. ⁊ videnť ſupfluę ꝓpōnes. ¶Amplius hec ɔ̄ñtia Auer. ⁊ expoſitoris. v3. ſi aer remanet oīa eēnt aer, mihi dubia eſt. Nā eodē mō arguo, ſi p̄ma mā remanet eadē numero, oīa eſſent mā. Auerro. ⁊ expoſitor velle videnť formā ſylr̄i Ariſto. eſſe hypothetici diſiūctiui vt viſū eſt, tūc ad ɔ̄ñtiā diceret, ꝙ valet ꝑ tāto, q2 qñ mā rerꝫ eſt ens in actu, totū eē rei eſt mā, vt 2º de aīa declarauit Auer. cō. 8. ꝑ dr̄iā inter mām rerꝫ nālīū ⁊ artificialiū. Propterea valet. ſi aer actu remanet, totū eē geniti erit mā, ⁊ ſic poſſunt teneri. Ego dico ꝙ hec expō bona eſt, ⁊ pulchra, nō tm̄ ad textū Ariſto. nec p̄t applicari lr̄ę vt p3 docto lectori. Propterea vr̄ mihi ꝙ rō Ariſto. eſt vna ⁊ enthymema hoc pacto, ſi eſt aliquod elr̄tū ſubtū gn̄ationis elr̄tarię tūc gn̄atio eēt alteratio, ɔ̄ñtia deduciť ſic, oīs trāſmutatio cuius ſubtū eſt corpus idē numero actu, de ɔ̄rio in ɔ̄riū eſt alteratio, ſ3 ſi elr̄tū remanet idē numero, ſubtū gn̄ationis eēt idē numero corpus actu, ⁊ de ɔ̄rio in ɔ̄riū. igiť gn̄atio eſt alteratio. Tūc ponit duas ꝓpōnes. p̄ma, ſiquidē trāſmutatio eſt in cōtraria, hoc eſt iter ɔ̄ria, ⁊ ꝑ hāc vult habere maiorē hāc. oīs alteratio eſt de ɔ̄rio in ɔ̄riū. ſubaudi ſubto exñte ente ī actu, deide ponit minorē. d. Nā ſi aer erit, cū q̄dē ꝑmaneat. ecce qd̄ tetigit minorē, dat ɔ̄ñem d. alteratio erit, nō aūt gn̄atio. Ecce qñ tetigit vm̄ maioris, ⁊ minoris ⁊ ɔ̄ñis. ¶S3 dices. ſuꝑfluit ꝓpō p̄ma, ꝙ impoſſe ſit vnū eē oīa. dicēdū ꝙ h̄ ſuꝑfluit ad ſyllm̄, non autē ad terminos, q2 hoc dixit remouēdo vnū dubiū, q2 poſſet qs dicere, nullā eē mām, q2 oīa ſunt vnū, ⁊ idem eſt terminus a quo ⁊ ad quē. Cōtra hoc obijcit. d. eē impoſſe oīa eē vnū; ꝓꝑ hec mihi facilius lr̄a hec vr̄ eē exponēda, ꝙ Ariſt. p̄ remoueat poſitionē dicētiū oīa eē vnū, ⁊ hāc remouet ꝑ hoc. q2 oīs tranſmutatio eſt inter ɔ̄ria, ⁊ ſic nō ſunt idē terminus a quo, ⁊ terminus ad quē, cęterum erit enthymema, hec mihi videntur.

E F

recognes. ¶Scd̄m Philoponū, Ariſto. de mā gn̄ationis vult loq, ⁊ q̄dē ꝓꝑ duas cauſas, p̄, q2 dixit de mā quaſdā pōnes veterꝫ, qui opinabanť mām eē elr̄tū vel elr̄ta, ſ3 cū diſſeruiſſet, nō ad oēs, ſed ſolū ad Anaximādri poſitionem, ad tm̄ ęū redarguit, ideo nūc poſt demr̄atione elr̄torū, que ipe poſuit, exponit oēs de elr̄tis opiones, ⁊ q̄s veteres opinati ſunt, ⁊ q̄s poſſe eſt neceſſitate diuiſionis ſequi, eſt ꝙ p̄ma cā, ꝙ ideo de mā rurſus repetit, vt oēs opiones narret, ⁊ ꝑfecte reprobet. 2º q2 ꝓpoſuit tria eē pnͣ. ſ. mām ɔ̄rietatē ⁊ elr̄ta, ⁊ dixit de elr̄tis, ⁊ cōtrarietate ꝑfecte, ꝙ de mā reſiſtat nūc dicēdū eē ꝑfecte. Hec ē neceſſitas capituli. Ponit ēt Philoponus diuiſionē in qua oīa dicenda continenť, hoc pacto, eorꝫ q ponūt rerꝫ nālīū pnͣ corporea, neceſſe eſt aut dicere vnū. aut dicē plura. ſi vnū, aut illud eſt p̄ter q̄tuor, vt dixit Anaximāder, aut aliqd̄ q̄tuor, vt Heraclitꝰ, ⁊ Thales, ⁊ alij, ⁊ q̄uis mō ponať, aut illud eſt trāſmutabile, aut intranſmutabile. Trāſmutabile q̄dē nō pōt poni, q2 nō poterit habere rōnē materię. Si naūt intrāſmutabile, aut h3 rōnē materię, aut nō h3 rōnē materię. nullus vo dicit illud eē intrāſmutabile, ⁊ nō hr̄e rōnē materię, hę ſunt opiones eorū, qui dixerūt vnū, eorꝫ aūt q dixerūt plura, aut quatuor, aut pauciora q̄3 q̄tuor poſuerūt, ⁊ quouis mō dicatur, neceſſe eſt illa poneř, aut trāſmutabilia, aut intrāſmutabilia, vt dictum fuit in poſitionibus eorum, qui dixerūt vnum. His p̄miſſis, Ariſtoteles p̄mo accipit intētionē. (⁊ inqt) S3 tm̄ adhuc ⁊ ſic inſpiciemꝰ de eis. ſ. literꝫ. vt ꝓꝑ illas cauſas, q̄s diximus. Deinde exequiť. ⁊ narrat poſitionē antiquorꝫ (⁊ inqt) Si enī eſt nālīū corporum mā, vt ⁊ vr̄ q̄buſdā, aqua, ⁊ aer, ⁊ q̄ talia ſunt, neceſſe eſt aut vnū eē, aut duo hec, aut plura. narratis poſitionibꝰ incipit reprobare p̄mā, ⁊ p̄ ꝓponit ɔ̄ñē (⁊ inqt) Unum itaq3 oīa eſſe nō eſt poſſibile. hec ꝓpō d3 intelligi cauſaliter, h̄ pacto vnū oībꝰ ſubijci. ſ. elr̄tis, ⁊ miſtis ꝑ eorum gn̄atiōe impoſſe eſt. verbi grā, aerē eſſe oīa, h̄ eſt ſubijci oībus, aut aquā, aut ignē, aut terrā, impoſſe eſt, h̄ pacto Philoponus in argumento p̄miſſo aūtextū itellexit. Deinde ꝓbat ɔ̄ñē, ⁊ p̄ p̄mittit vnā ſuppōnē, cuius vſus ſm̄

G H

I Philoponũ ſeruiet poſtea vt videbit̃, ⁊ legat̃ h̃ pacto, dico eẽ impoſ̃e vnũ elẽtorũ eẽ mãm oib⁹, ſiqdẽ trãſmutatio eſt in cõtraria. Sʒ qũo ex hac ſuppõne ſequat̃ non poſſe eẽ vnũ elẽtũ mãm oib⁹, hic nõ ꝓbat, ſʒ ſuppõne ⁊ enthymemate ſic derelictis ad poſterius declaranda, ſumit aliud argᵐ ꝯtra poſitionẽ, ⁊ dicit. Si eñi erit aer, vel ꝑmanet itrãſmutabiſ̃r in aduẽtu alterius elẽti, vel corrũpit̃, ſupponẽs qđ ꝑmaneat (inqt) Siqdẽ permanet, alteratio erit, ⁊ nõ gñatio, ꝯñtiã derelinquit vt ꝓbatã ex definitione alteratiõis; h̃ eſt pmũ argumẽtũ cõtra ponentes vnũ elemẽtoꝝ ſubijci oibus, ⁊ ꝑmanenter.

Ant.c.39. **Simul autẽ neqʒ ita videt̃, vt aq̃ ſit ſimul ⁊ aer, aut aliud qđcũqʒ, Sed erit aliqua ꝯtrarietas ⁊ differẽtia, cuius habebit aliquid alteraʒ particulam, verbi grã. ignis caliditatẽ.**

K Dilucida°. te.c.eiuſdẽ **Simul autẽ ſic videt̃, vt ſiſ̃ aqua ⁊ aer eẽnt, aut aliud quodcunqʒ, ſed eſt aliqua contrarietas ⁊ differentia; cuius alterum membrum habet ignis, vtpote caliditatem.**

Com.39. Scđo arguit, ſi aliqđ elẽtũ eẽt mã elẽtoꝝ, tunc aqua ⁊ aer eẽnt ſiſ̃, aut aliud qđcũqʒ eẽt ſiſ̃ cum altero, deſtruit ꝯñs. d. Sʒ eſt aliq̃ ꝯtrarietas ⁊ dñia iter elẽta, cui⁹ differentie alterum membrũ habet ignis, vtpote calidũ, habet enim ignis calidũ, aqua frigidum, ⁊ ſic nullo mõ poſſunt eſſe ſimul, aliter contraria eſſent ſimul.

Recognes Per idẽ argᵐ (vt Philoponus inqt) reprobat eorũ poſitionẽ, qui dicũt plura illoꝝ ſubijci oib⁹, ⁊ innuit (vt mihi vĩ) duo. pmũ eſt, eoꝝ reprobatio ꝑ argᵐ nunc factũ. 2ᵐ eſt, noua q̃ſi reprobatio. pmũ dat nobis intellige- L re ꝑ verbũ illud [ſimul] 2ᵐ dat nobis intelligere ꝑ illud vbũ [Sʒ erit aliq̃ ꝯtrarietas] ꝑ argᵐ nunc factũ reprobat̃ illa poſitio, q̃ ſiue vnũ ſiue plura illoꝝ ponant̃ oibus ſubijci, ſemꝑ ſeq̃tur, vt gñatio ſit alteratio, q̃ ſemꝑ quod ſubijcit̃, eſt qđ ſpecificatũ, ⁊ ens in actu ſpecifico. per nouũ argᵐ, q̃ duo elẽta nõ poſſunt ſubire rõnem vnius materie, cum nõ poſſint eẽ duo elẽta, quin aut in duab⁹, aut in altera ſint ꝯ̃ria. g̃ nõ poſſunt ſubire rõneʒ vni⁹ materie. vñ dicit. Simul aũt neqʒ ita videt̃, vt aq̃ ⁊ aer, aut aliud qđcũqʒ elẽtoꝝ ſimul iũcta. ſup. eẽ poſſit vna mã oib⁹ cõis ꝓpter rõnẽ aſſignatã, q̃ ſunt in actu corpora ſpecificata. Deĩde tãgit 2ᵐ (⁊ inqt) Sed hoc eſt qñimo erit inter ea aliq̃ ꝯtrarietas ⁊ dñia, aut in duab⁹, aut in altera qualitate, cuius dñie ac ꝯ̃rietatis aliqđ eoꝝ ſiue vnũ eoꝝ habebit alterã ꝑticulã, ſubaudi. ⁊ aliđ al- M terã, vt ignis qdẽ caliditatẽ, ⁊ aliud elẽtũ ꝯſimultaneuʒ in rõne materie habebit frigiditateʒ, vt ſi ſuum ſimultaneũ ſit aq̃, vel terra, at ſi ſuũ ſimultaneũ ſit aer, ignis habebit ſiccũ, ⁊ aer humidũ. g̃ nõ poſſunt ſubire rõnẽ vni⁹ principij h̃ pacto intelligẽda ſunt verba. Nã illuđ vbuʒ [ſed] in alio codice legit̃ [Au] qđ ꝓ ſed vel ꝓ qñimo, intellexit, vt patet intuenti grecorũ expoſitiones.

Ant.c.40 **Sed tamẽ, ⁊ nec ignis eſt aer calidus, etenĩ alteratio tale, ⁊ non videtur.**

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ **Preterea nec ignis aer eſt calefactus, etenĩ eiuſmodi alteratio eẽt, qđ quidẽ nõ conſtat,**

Com.40. Quidam cauillando reſpõdebãt aereʒ effici nũc hoc cõtrariũ nũc illud per quãdã euariationem ſui, ſic q̃ ſi ſupcaleſit, eſt ignis, ſi frigeſit, eſt aqua, ⁊ ſic videt̃ oium quaſi materia. Cõtra obijcit, q̃ tunc eiuſmodi trãſmutatio eẽt alteratio, ⁊ nõ vera generatio, qđ qdẽ nõ cõſtat. Immo totũ oppoſitũ videt̃ ⁊ ſenſu ⁊ ratione.

Recognes Scđo ꝑncipaſ̃r argumẽtat̃ cõtra poſitionẽ eoꝝ q dixerunt vnũ elẽtoꝝ eſſe mãm, nã ſit illud grã argumenti aer, ⁊ ex eo fiat ignis, cũ aer ꝑmaneat, vt accepim⁹, tũc ignis nõ erit niſi aer factus calidus, nã cũ aer ꝑmaneat, gñatio ignis ex aere, erit mera alteratio, ⁊ aer cũ mutat̃ ad ignẽ ipſo ꝑmanẽte aere, vt poſitũ eſt, ignis erit aliud nihil q̃ʒ aer ſupcalefactus, pluſq̃ʒ erat. Nõ hoc eſt contra ſenſuʒ, q̃ videmus aerẽ, cũ ex eo fit ignis, ipm corrũpi (inquit) Sed tñ ⁊ nec ignis eſt aer calidus, ſicut ſequitur, ſi aer ſit illud elemẽtũ, qđ oib⁹ ſubijcit̃ ꝑmanẽs, ⁊ q̃ ſeq̃tur ꝓbat. Eteniʒ tale hoc eſt gñatio ignis ex aere alteratio eſt, cũ ꝑmaneat aer, mõ ⁊ hoc non videt̃, immo eſt contra ſenſum. Quo vero ad verba attinet, verbuʒ illud [Sʒ tñ] nõ aduerſatiue tenet̃, ſʒ eſt vt pnᵐ noue rõnis. Aiaduerte q̃ hec rõ põt fieri ꝯ̃ eos, q dicunt plura elẽta ſubijci oib⁹, nã ẽt ad eos ſequit̃ gñationẽ eſſe alterationẽ, ⁊ ita ſi ponent̃ aq̃ ⁊ aer reꝝ pnª, ſeqt̃ q̃ ignis nõ eſt niſi aer ⁊ aqua calefacte, vt patet deducenti. N O

Ant.c.41. **Similiter autẽ rurſus, ſi erit aer ex igne, calido in cõtrariuʒ tranſmutato erit. exiſtet igit̃ aeri, hoc, ⁊ aer erit frigidum aliqđ. Quapropter, impoſ̃e eſt ignẽ aerẽ calidũ eẽ. ſimul enĩ idem, frigidum ⁊ calidum erit.**

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ **Simul autẽ ⁊ ſi ex igne aer eſt, calido tranſmutato in contrarium erit. igitur aeri hoc inerit, eritq̃ʒ aer frigidum quoddã. quare ignis aer ſupercalefactus eſſe nõ poterit, erũt enim ſimul calidum ⁊ frigidum.**

Com.41. Eũdẽ cauillũ confutat, q̃ dato illo, adhuc ſequitur, q̃ contraria eẽnt ſimul. ꝓbatur. per vnam maximaʒ, omne tranſmutabile in aliud, põt retrãſmutari ex illo, vt ſi ex aere ſupercalefacto ignis eſt, contra etiã ex igne calido aer eẽ poterit, igit̃ calidũ ignis inerit aeri, ⁊ ſic ſi- P mul aer eẽt calidus ⁊ frigid⁹, ⁊ ſic nõ potuit ignis gñari ab aere calefacto, ſed circa hãc rõnẽ dupliciter dubitatur. Primo, q̃ aer non eſt frigidus, ſed calidus ⁊ humidus. Scđo, q̃ ois gñatio eſt corruptio alteri⁹, igit̃ ſi ex igne fit aer, nõ remanebit calidũ ignis in aere. Ad pᵐ expoſitores aiunt Ariſto. loquutũ eẽ exẽplariter, ⁊ non vere, ⁊ placet. Ad 2ᵐ aliqui dicũt Ariſto. loquutũ eẽ ex hypotheſi. dato. vʒ. q̃ qñ ex aere fiebat ignis, idem erat ignis ⁊ aer, qua in re ſimul calidũ ignis, ⁊ aeris frigidũ erũt. Sed hoc nihil eſt, hec enim rõ nõ differret a prima. Propterea vĩ argumẽtũ eſſe ex hac hypotheſi. vʒ. q̃ gñatio rei fit ꝑ remanẽtiã ei⁹ ex quo res fit, nõ enĩ aliter antiqui (ꝯtra quos arguit) intelligebãt gñationẽ. Tũc a primo ad vltimũ valet., ſi ex aere percalefacto ignis eſt, contra ex igne calido aer erit, per maximam. oẽ id ex quo aliquid gñatur, põt ex illo regñari vltra. ex igne calido aer erit, igit̃ ignis remanet ſub aere, ꝑ aliaʒ Q maximã. oẽ ex quo aliđ fit, in aduẽtu illi⁹ remanet, ignis remanet, igit̃ calidũ ignis ⁊ frigidũ aeris ſimul erũt, hoc vltimũ ꝯſequẽs eſt impoſſibile. igit̃ primũ antecedẽs, ſʒ primũ añcedẽs eſt q̃ ex aere calefacto erat ignis, igitur hoc eſt falſum, ⁊ ꝑ ꝯſequẽs eius oppoſitum erit verum. Aiaduerte q̃ thermion grece. latine calidũ dĩ, ego tñ tranſtuli ſupercalefactũ, q̃ ſic conſonat ſenſui.

Recognes Preterea data hac poſitiõe, tũc accidet duo cõtraria eſſe in eodẽ, ⁊ ꝓbat̃ ꝯñtia ponendo ꝑ caſuʒ q̃ vice verſa ex igne fiat aer, tũc caſu poſito, aer fiat calidus, ⁊ non põt fieri calidus, niſi prius erat frigidus, nam tranſmutatio (vt accepit) eſt de cõtrario in cõtrario, ⁊ ſic nõ põt aer fieri calidus, niſi prius fuiſſet frigidus, ⁊ cum in tali gñatione nec ſuba corrũpit̃ ignis, nec ſuba aeris gñetur

ſm

A ſm hãc poſitionem, qa gñatio non eſt niſi alteratio, aer pus exiſtẽs frigidus, caleſit, ⁊ cũ nõ perdat, qđ habebat detinebit g̃ frigiditatẽ ⁊ acqrit caliditatẽ. g̃ duo ꝯ̃ria in eodẽ. Ecce q̃ in hac rõne vſus eſt ſuppõne prius acceptã. ſ. q̃ tranſmutatio ſit de ꝯ̃rio in ꝯtrariũ. vñ dicit. Siſ̃ ãt cũ ꝓximo abſurdo rurſus ſi vice vſa erit aer ex igne, nõ niſi calido in cõtrario tranſmutatio erit ꝑ ſuppõneʒ, igit̃ in termino tranſmutiõis qua ignis fit aer, aeri inexiſtet hoc, ſ. calidũ, nam in fine erit aer calefactus. g̃ ⁊ aer erit, aliqđ frigidũ, q̃ nõ põt mutari in calidũ, niſi erat frigidus ꝑ ſuppõnẽ, ⁊ cũ nõ admittat illud, q̃ tunc gñatio nõ eſſet alteratio, g̃ ſimul erit calidus ⁊ frigidus, quapp (vt inqt) Impoſ̃e eſt ignẽ aerẽ calidũ eſſe, ſimul eñi idẽ aer frigidũ ⁊ calidũ erit. Aiaduerte (vt Philopon⁹ inquit) q̃ Ariſto. loquutus eſt ex ſuppõne, q̃ reuera cum ex igne fit aer, non ſm calidum tranſmutatio fit, ſed ſm humidum ⁊ ſiccum.

B Anti.c.42. **Aliud aliquid igitur preter ambo idẽ erit, ⁊ aliqua alia materia communis, eadem autem eſt ratio, ⁊ de omnibus, q̃ non eſt vnũ horuʒ, ex quo omnia.**

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ **Igitur aliud qđdam preter ambo ideʒ erit, atq̃ʒ alia quedam cõmunis materia, eadẽ autem ratio ⁊ de ceteris eſt cum nullum horum vnũ ſit, ex quo cuncta eſſent.**

Com.42. Cũ nullũ elẽtorũ quatuor mã ceteroꝝ eẽ poterit. Tũ q̃ gñatio alteratio eẽt. Tũ q̃ ꝯ̃ria ſiſ̃ eſſent in eodẽ, reſtat vt ſit aliđ qđdã ꝑter ambo vnũ atq̃ʒ idẽ, qđ cõis mã nuncupat̃, ⁊ vt dixit de aere, ⁊ igne, ⁊ in ceteris vult eẽ intelligẽdũ. Aiaduertẽdũ vt declat̃ Auer. 12. meta. cõ. 14. ⁊ alibi, q̃ mã eſt idẽ ⁊ vnũ numero ꝯ̃rioꝝ, ⁊ hoc ꝑ priuationẽ ꝯ̃riorũ, eſt ẽt cõis, q̃ caret forma īdiuidua. C In hoc eniʒ differt vnũ numero priuatione, ⁊ vnuʒ numero poſitiuũ, q̃ qđ eſt vnum numero poſitiuũ, nõ poteſt eẽ cõe, ꝑ metaph. at vnũ numero priuatiuũ põt eſſe cõe, hec duo iueniens ait idẽ ⁊ cõmunis materia.

recognes. Ex dictis ꝯcludit pmũʒ qđ videt̃ de mã (⁊ inqt) Aliud aliqd igit̃ ꝑter ambo. ſ. aerẽ ⁊ aquã idẽ erit, ⁊ aliqua alia mã cõis vtriſq̃ʒ, ⁊ ſicut dixi, q̃ nõ eſt aer mã aq̃, eadẽ eſt rõ, ⁊ de oib⁹ elẽtis, q̃ nõ eſt vnũ hoꝝ, ex quo vt ex mã omnia alia fiant. primũ ergo ꝑdicatuʒ de mã, eſt q̃ ipſa nõ ſit aliquod elẽtoꝝ quatuor, ſed qđ cõe oibus.

Anti.c.43. **Sʒ tñ neqʒ aliud aliqđ ⁊ ꝑter hec, velut mediũ aliqđ aeris ⁊ aq̃, vel aeris ⁊ ignis, aere qdẽ ⁊ igne groſſius, illis aũt ſubtilius. erit enim illud aer ⁊ ignis cum contrarietate.**

Dilucida°. te.c.eiuſdẽ D **Inſuꝑ etiaʒ neqʒ aliqđ qđdã ꝑter hec veluti medium qđ aeris ⁊ aq̃. vel aeris ⁊ ignis. Aeris qdẽ ⁊ ignis craſſius, ceteroꝝ aũt tenuius erit enĩ illud aer ⁊ ignis cũ contrarietate.**

Com.43. Syll̃s erat ſi corpus actu erat mã q̃tuor elẽtoruʒ, vel illud erat aliqđ elẽtoꝝ, vel mediũ, q̃ nõ ſit aliqđ elẽtorũ docuit, q̃ nõ mediũ, nũc declarat, ⁊ infert, erit. n. aer ⁊ ignis cũ ꝯ̃rietate, hoc eſt nõ admittens ꝯ̃rietatẽ. Cõſequẽtia ꝓbat̃ ꝑ maximã antiquorũ mã remanet ſub genito ſm eẽ ſuũ qđ hʒ (inqt) Inſuꝑ etiã neqʒ aliud qđdã ꝑter hec, veluti mediuʒ qđ aeris ⁊ aq̃ vel aeris ⁊ ignis. aeris qdẽ ⁊ ignis craſſius ſiue denſius. aq̃ autem ⁊ terre tenuius. Dixit hec, qa apud veteres de corpore medio fuerunt due poſitiones. Nã alij dixerũt illud mediuʒ eẽ ignis ⁊ aeris. ⁊ tũc dixerũt, eſt deſius ignis, ⁊ rarius aeris. Alij illud eẽ mediũ terre ⁊ aque, vtpote denſius aq̃ ⁊ rarius terre. ꝓpter hec dixit illa duo. E

recognes. Cũ cõcluſit mãʒ nõ eſſe aliqđ quatuor elẽtoꝝ, ſʒ qđdã cõe, iueſtigat illud cõe quid ſit ⁊ vertit ſe in hoc loco ad Anaximãdri opĩonẽ, qui voluit illud cõe eẽ qđ intermediũ aeris ⁊ ignis, aut aq̃ ⁊ aeris. Cõtra quã poſitionẽ argumẽtat̃, qm̃ tũc illud mediũ erit aer vel ignis cũ cõtrarietate. Quo vͦo ad verba attinet, ſcias, q̃ Philoponus legit diſiũctiue, hoc pacto. ſ. aer vel ignis. Sed quo mõ valet hec ꝯñtia, ſi mã erit itermediũ, tunc illud erit aer, vel ignis, vel alioꝝ aliqđ cũ ꝯ̃rietate. Alexã. exponit, q̃ illud itermediũ fiet aliqđ elẽtorũ ⁊ in eo erũt duo ꝯtraria. Deducit aũt ꝯñtiã, q̃ vbi ponit̃ hoc mediũ eſſe mãʒ opʒ dicere q̃ illđ mediũ fiat ignis vel aer diuerſa diſpoſitione, ignis qdẽ rarefactione, aer vͦo cõdẽſatione. F Si g̃ rarefactiõe fit ignis, fit calidũ, eſt eñi eſſe ignis in caliditate, ſi fit calidũ. g̃ fuit frigidũ, ⁊ cũ nõ corrumpatur cũ fit ignis, nõ. n. eẽt mã, nec pnᵐ, g̃ ipſo remanẽte frigido fiet calidũ. ⁊ ſic ſiſ̃ erit calidũ ⁊ frigidũ. Siſ̃i rõne deducet̃, ſi fit aer, vel aqua, vel terra. g̃ ſi mã eẽt illđ mediuʒ, illud fieret aer vel ignis cũ ꝯ̃rietate, hoc eſt recipiendo duo cõtraria inſimul. Aliter deducit Philoponus, ſi hoc intermediũ eſt mã, hoc raritudine fit ignis, non eñi dĩt ab igne niſi raritudine ⁊ denſitudiẽ, cũ igit̃ nõ differt niſi raritudiẽ ab igne, g̃ oia alia, que in igne ꝯſiderant̃ hʒ, cuʒ ſola raritudiẽ differat ab eo. Erit igit̃ ſiccũ hoc mã. Siſ̃i rõne raritudiẽ ⁊ denſitudiẽ alia gñant̃ ex ipſo, ⁊ ſic denſitudinẽ aſſumẽs fit aer, q̃re q̃cũq̃ʒ ſunt in aere erunt in ipſo, humiditas aũt eſt vnũ eoꝝ, q̃ inſunt aeri. g̃ hoc corpus eſt humidũ, ⁊ erat ſiccũ, g̃ ſi fit aer vel ignis, vel ali- G qđ elẽtoꝝ, cum nõ fiat aliquod illoruʒ, niſi raritudiẽ vel denſitudine, oia cõtraria eoꝝ hʒ. Uel tertio dici põt breuius nõ differẽdo ab illa Alex. Si mediũ fit ignis. g̃ erat frigidũ, q̃ oia mutatio eſt ex ꝯ̃rio. Iterũ ſi fit aqua, erat calidum. ergo ſi fit oia elementa, oportet vt in eo ſint omnia contraria. ergo ſi fit aer, aut ignis, oportet ipſuʒ habere in ſe contrarietatem.

Anti.c.44 **Sʒ priuatio, alterũ ꝯtrariorũ. Quapropter nõ contingit illud, ſolũ eſſe vnq̃ʒ, vt inquiunt quidam infinitũ ⁊ cõprehendens.**

Dilucida° te.c.eiuſdẽ **Etiam priuatio contrariorũ alterum exiſtit ꝓpter qđ neqʒ ſeorſuʒ illud eſſe põt, nec interdum, veluti quidam autumant, illud eſſe īdeterminatum, ⁊ ſimiliter continens.**

Com.44. Quidã dixerũt illđ mediũ eẽ ꝑuatũ ꝯ̃rijs, apiron hoc eſt infinitũ, vel melius iterminatũ, ⁊ periechon idest cõtinẽs. Cõtra obijcit Ariſto. ẽt ꝑuatio ꝯ̃riorũ alterũ exiſtit, vl̃ ſaltẽ ſemꝑ eſt annexa alteri ꝯ̃rioꝝ, vt ꝑuatio calidi frigidũ eſt, vel cũ frigido annexa. igit̃ neqʒ ſeorſuʒ ab H oibus ꝯtrarijs illđ mediũ eẽ põt, neq̃ʒ iterdũ hoc eſt certo dato tp̃e, ſʒ ſemꝑ cũ altero ꝯ̃rioꝝ dʒ ꝑmanẽ. Aiaduerte q̃ poſitio antiquorum põt dupl̃r itelligi. Uno mõ q̃ mediũ illud ſit corpus actu per formã ſubalẽ ꝓpriam ⁊ ſpecificã, ſit tñ interminatũ reſpectu elẽtoꝝ. ⁊ hoc mõ nõ põt ſtare. q̃ eo ipſo q̃ hʒ formã ſpecificã, hʒ aliquod ꝯtrarioꝝ ſemꝑ annexũ tãq̃ʒ eẽntiale ſibi. Aut põt intelligi q̃ corpus illđ ſit mediũ per priuationẽ, qa ſm ſui eẽntiã nullã formã ſpecificaʒ includit. ⁊ ſic dici põt apiron hoc eſt iterminatũ, ⁊ periechon, hoc eſt ꝯtinẽs oẽs formas in poª. Et tũc hec eſt poſitio Auer. in libro de ſuba orbis. vbi tenet materie eẽ coeternã trinã dimenſionẽ. ⁊ forte corporeitatẽ de gñe ſubẽ. Et cõtra hoc rõ Ariſtotelis nulla eſt, q̃ bene cocedereʒ talẽ mãm, eẽ ſemꝑ

I cum aliquo cõtrario, ⁊ aliqua forma, nõ tñ eſt terminatũ imo eſt priuatũ, qꝛ ſm ſui eſſentiaꝫ nullũ habet. tu vo vide in libro meo de ſubſtantia orbis.

Recognes ¶ Dixit Ariſto. ad hoc ꝙ ſi illud mediũ eẽt mã, tunc haberet in ſe ꝯ̃ria, qꝛ ergo poſſet qs dicere, ꝫ nõ eẽ abſurdũ ſm Philoponũ, nũc demõſtrat illud eẽ abſurdũ. Nã alteꝝ ꝯ̃rioꝝ eſt priuatio, vt eni ſupis dcm̃ eſt, duoꝝ ꝯ̃riorũ alteꝝ eſt priuatio, vt nigrũ, alterũ habit⁹, vt albũ. g̃ ſi duo ꝯ̃ria poſſent eẽ in eodẽ, tũc puatio ⁊ habit⁹ poſſent eẽ in eodẽ, nã ꝯ̃rioꝝ alteꝝ eſt priuatio, ⁊ alterũ habitus (ĩqt) Sꝫ alteꝝ ꝯ̃rioꝝ eſt priuatio, ⁊ alterũ ſubaudi eſt habitus, q̃ cum nõ poſſint ſtare ſil', nec contraria ſtabũt ſimul. q. d. ſed illud conſequens eſt falſum, quia alterum cõtrariorũ priuatio eſt, alterũ habitus, q̃ ſimul ſtare nõ poſſunt. Ideo infert illud intermediũ non poſſe aliquãdo ſtare ſolitariũ, vt qdã aiunt, dicentes ipſum eſſe infinitum ꝯtinens, vnde volunt tale intermediuꝫ aliquando

K ſtetiſſe ſolitarium extra primas qualitates (vt exponit Philoponus) quod eſt falſum.

Anti. c. 45 aliter. non magis aer vel ignis erit. neqꝫ ſenſibile his prius. ¶ Similiter igitur quodcunqꝫ horum, aut nullum Si igitur nullum eſt ſenſibile prius his, hec vtiqꝫ erunt omnia.

¶ Igitur quodcunqꝫ horũ non magis aer vel ignis erit, neqꝫ ſenſile his prius. quare omnia erunt hec.

Com. 45 ¶ Ex his cõcludit. ꝙ ſiue dicaᷣ mediũ illõ eſſe inter aerẽ ⁊ ignẽ. ſiue iter aquã ⁊ terrã, nõ magis erit aer vl' ignis, quia mediũ eſt vtrũqꝫ extremũ, ꝑꝑ quod nihil erit ſenſile pri⁹ quatuor elẽtis, ⁊ ꝑ ꝯñs oĩa elẽta erũt hec q̃tuor, ⁊ nihil aliud. Et ꝫ ĩqt. Qõcũqꝫ horũ ſit, vel mediuꝫ aeris ⁊ ignis, vel mediũ aque ⁊ terre, non magis aer vel ignis erit, imo aer ⁊ ignis ſimul, neqꝫ erit ſenſile corpus prius

L his quatuor. quare oĩa erũt hec, ⁊ nulla alia. Hũc textũ mancum habent noſtri, propterea non intelligunt.

recognes. ¶ Aiaduerte ꝙ in grecis codicibus eſt dĩa. Philopon⁹ eni habebat ſic [Silr igiᷣ qõuis hoꝝ, aut nullũ, ſi igitur nulluꝫ ſenſibile eſt prius his, hec vtiqꝫ erũt oĩa] In q̃b⁹ v̈bis ſm Philoponũ cõcludit id, qõ ex reprobatione eſt dcm̃, nã cũ ordo vniuſcuiuſqꝫ q̃tuor elẽtorũ eiuſdeꝫ honoris eſt, neceſſe eſt vnũquodqꝫ eorũ eẽ mãm, aut nullũ eoꝝ, ſi igiᷣ in vno oſtenderimus, ꝙ non poſſit eẽ mã ad alia, patet ꝙ nullũ ipſoꝝ erit ceteroꝝ mã (ĩqt) Similr igiᷣ qõcũqꝫ horũ ponendũ eſt mã, aut nullũ, nã cum non maior rõ ſit de vno, q̃ꝫ de altero, opꝫ vel vt vnumqõqꝫ ponaᷣ mã, vel vt nullũ. ſed non vnũqõqꝫ. g̃ nullũ, ꝫ qa nos ꝓbauimus ꝯ̃ Anaximandrũ nullũ ſenſibile corpus prius his eẽ mãm. g̃ hec oĩa erũt mã. Qõ quidẽ eſt verũ (vt Philoponus ĩqt) reſpectu miſtorũ. Elẽta eniꝫ hec

M ſunt mã miſtoꝝ. In noſtro v̈o codice habetur, vt in cõmentarijs legimus, ideo aliter ibi intelleximus.

Anti. c. 46. ¶ Neceſſe eſt igiᷣ, aut ſemꝑ manentia ⁊ immutabilia inuicẽ, aut trãſmutabilia, ⁊ aut omnia aut hec qdẽ, hec autẽ nõ, vt in Timeo Plato ſcripſit. Qõ igiᷣ tranſmutari inuicẽ neceſſe eſt, demonſtratum eſt prius. Et ꝙ nõ ſilr cito aliud ex alio dcm̃ eſt prius, qm̃ hñtia quidem ſymbolũ citius gñanᷣ ex ſeinuicẽ, nõ habẽtia auteꝫ tardius. Si igiᷣ contrarietas vna eſt ſm quã trãſmutantur, neceſſe eſt duo eſſe, materia enĩ mediũ eſt, inſenſibilis ⁊ iſeparabilis ex̃ñs. Qm̃ autẽ plura videtur eſſe, duę vtiqꝫ erũt, q̃ minime. Duab⁹ aũt ex̃ñtibus, nõ poſſibile eſt tria eſſe, ꝫ q̃tuor, queãdmodũ videᷣ, tot eniꝫ coniugatiões erũt, ſex eni exiſtẽtib⁹, duas impoſſibile eſt fieri, quia cõtrarię ſunt adinuicem. De his igiᷣ, dictum eſt prius.

N

Dilucida⁰ te. c. euſdẽ ¶ Neceſſe eſt igiᷣ aut ipſa ſemꝑ manere, atqꝫ inuicem intranſmutabilia eẽ. aut tranſmutabilia, ⁊ vel oĩa, vel q̃dã qdẽ. q̃dã ãt nõ. Queãdmodũ in Timeo Plato ſcripſit. Qõ quidem igiᷣ mutuo tranſmutari neceſſe ſit, declaratuꝫ eſt prius. ꝙ v̈o nõ ęq̃ cito aliud ex alio ſit, dictũ eſt prius. nã q̃ qdem ſymbolum hñt, celerius mutuo ſiũt. q̃ v̈o nõ hñt, tardius. Si qdeꝫ igitur vna eſt ꝯtrarietas, qua tranſmutanᷣ, neceſſe duo eẽ. nã materia eſt mediũ iſenſibile, ⁊ ſeparabile. ꝙ ſi plura eſſe videntur, duę vtiqꝫ erũt, q̃ minime. Ex̃ñtibus aũt duabus, nõ pñt

O tria eẽ, ꝫ quatuor, vt videᷣ. tot eni ſunt ꝯſtantię. Sex enim exiſtẽtibus, duę fieri nõ poſſunt. quia contrarię inuicem ſunt. de his quidẽ igitur dictum eſt prius.

Com. 46. ¶ Epilogat tria declarata. Primũ, ꝙ oĩa elẽta ſunt mutuo trãſmutabilia (⁊ ĩqt) Neceſſe eſt igiᷣ aut ipſa ſemꝑ manere, atqꝫ iuice intranſmutabilia eẽ, aut trãſmutabilia eẽ, ⁊ ſi trãſmutabilia ſunt, erũt vel oĩa, vel q̃dã qdẽ, q̃dã aũt nõ, queãdmodũ in Timeo Plato ſcripſit. Ubi voluit terrã nõ trãſmutari ꝑꝑ ſuoꝝ triãgulorũ, latitudinẽ. ꝙ quidẽ igiᷣ mutuo trãſmutari neceſſe ſit, declãtum

P eſt prius. hoc eſt p̃mũ. ¶ Aiaduerte ꝙ ſępe allela tranſtuli mutuo vel reciproce, tñ latine ſonat inuicẽ. Et ꝫ qa gręca ſeries expoſtulat. ¶ Scõm qõ epilogat eſt, ꝙ nõ ęque cito qõlibet ſit ex quolibet (⁊ ĩqt) Qꝛ v̈o nõ ęque cito aliud ex alio ſit, dcm̃ eſt prius. Nã q̃ qdẽ ſymbolum hñt, celerius mutuo ſiunt. q̃ v̈o nõ hñt ſymbolũ, tardius ſiunt. ¶ Tertiũ qõ epilogat eſt, ꝙ q̃tuor ſunt elẽta tm̃. (ĩqt) Si qdẽ igiᷣ vna eſt ꝯ̃rietas, qua trãſmutanᷣ, neceſſe eſt duo elementa eſſe, qm̃ cõtrariorum contraria ſubiecta ſunt (⁊ hoc inquit) Nã mã eſt mediũ inſenſile, ⁊ ſeparabile, qõ duob⁹ ad minus ſubijciᷣ. ⁊ ꝑ ꝯñs opꝫ ad minus elẽta eſſe duo. Qꝛ ſi plura elẽta videnᷣ q̃ꝫ duo, erũt duę ꝯ̃rietates, q̃ minime eſſe poſſunt. vna ꝯtrarietas nõ põt eſſe triũ, ex̃ñtibus aũt duab⁹ cõtrarietatib⁹, nõ poſſunt eẽ tria, ꝫ ad minus q̃tuor, vt ẽt videᷣ ad ſenſum. Tot eni ſunt cõſtãtię. ſex eni ex̃ñtibus coniugationibus, duę eẽ nõ poſſunt, qꝛ cõtrarię inuicẽ ſunt. Deinde

Q remittit ſe ad dicta ⁊ pꝫ. ¶ Aiaduerte apud gręcos ꝙ differũt enantiotes. ⁊ enantion, quemadmodũ apõ nos ꝯ̃rietas ⁊ ꝯtrariũ. nã ꝯ̃rietatis duo ſunt ꝯ̃ria, ⁊ nõ plura. qꝛ vnius relatiõis ſunt duo extrema. ꝑꝑea bñ dictũ eſt, ꝙ ſi vna eſt ꝯ̃rietas, erũt duo ꝯ̃ria. ⁊ ſi duę, erũt q̃tuor, ⁊ qa quatuor poſſunt ſex modis coniugari, quorum q̃tuor tm̃ ſunt poſſibiles, ideo q̃tuor poſſunt eẽ elẽta.

p̃ma qõ. ¶ Sed circa hoc capl'm plures emergũt qõnes. Prima, vtruꝫ qõlibet elementũ poſſit inmediate in qõlibꝫ trãſmutari.

Nota p̃. ¶ Aiaduerte p̃ ꝙ ſenſus qõnis eſt. vtrum ex quolibet elẽto poſſit ĩmediate gñari qõlibet elẽtũ ab agẽte nãli. v̈bi cauſa. vtrũ ex igne poſſit ĩmediate gñari aq̃ aer ⁊ cętera id genus, nõ tãq̃ꝫ ex mã. ſed tãq̃ꝫ ex termino a quo, ⁊ tãq̃ꝫ ex mã alterationis.

Nota 2ᵃ. ¶ Scõo aiaduertẽdũ ꝙ illõ ſyncathegorema. qõlibet. teneᷣ pro gñib⁹ ſinguloꝝ. non

A autẽ pro ſingulis generꝝ, ideſt nõ ꝓ indiuiduis elẽtorum oĩum, ſed ꝓ ſpẽb⁹. Primo, qa nullũ elẽtuꝫ actu exiſtens põt ex aliquo elẽto gñari, qa nihil põt bis gñari. Scõo, qa nõ qõlibet elẽtuꝫ totale põt in qõlibꝫ totale trãſmutari. nõ eni ꝑtes centrales terrę, neqꝫ ꝑtes ſuperficiales ignis, cũ nõ poſſint corrũpi, ⁊ ita ſenſus eſt ꝙ oẽ elẽtum ſm ſpẽm põt ex quolibet alio elẽto ſm ſpẽm gñari, vtpotę ignis ex aqua, ⁊ terra ex aere, ⁊ eꝯ̃. Et hęc ẽ declaratio

Nota 3⁰ recẽtioꝝ. ¶ Tertio aiaduerte ꝙ ex textu nõ accipiᷣ qõlibet elẽtuꝫ poſſe trãſmutari in qõlibet ĩmediate. ſed tm̃ qõlibet eſſe aptũ trãſmutari in qõlibet. Ueꝝ ſenſus Ariſt. (vt dicunt) eſt qõlibet effici ex quolꝫ ĩmediate.

p̃ma põ Et ꝑꝑea qõ hꝫ locum. ¶ In iſto q̃ſito doctiſſimi viri tenent qõlibet poſſe ex quolibet gñari, ſed nõ immediate. Et hoc qa textu Ariſt. nõ dicit. Scõo, qa 5⁰ phyſico. mediũ eſt in qõ trãſmutabile p̃ trãſmutaᷣ. Mõ elẽtoꝝ ali-

B qua ſunt extrema, ⁊ aliqua media. igiᷣ nõ põt ex aq̃ effici ignis vel ex igne terra, niſi prius trãſmutabile trãſmuteᷣ in mediuꝫ.

2ᵃ põnũ ¶ Ueꝝ aliq ponunt ex quolibet effici qõlibet elẽtũ ĩmediate ꝑ carẽtiã elẽti medij. nõ tñ ꝑ carentiã corporis medij vt exhalationis vel vaporis. Alij bene ꝯcedunt mediũ effici ĩmediate ex medio. at extremuꝫ ex extremo non, niſi ſiat prius tranſmutatio in mediuꝫ.

Argumẽta ¶ Sꝫ vtcũqꝫ ſit, ꝙ nõ denᷣ talia miſta media, arguunt recẽtiores. Prĩo, qa iter aerẽ ⁊ aq̃ꝫ nõ daᷣ aliqõ mediuꝫ vt vapor, qa vapor eſt ſubalr aqua vel aer. Scõo, quia exhalatio eleuata ab argẽto viuo eſt ſubalr argentuꝫ viuum. igiᷣ q̃ exhalat ab aq̃ eſt aqua. Tertio, fruſtra ꝫ ponunᷣ vt ꝓbãt. Quarto, vapor ⁊ aqua differũt ſꝫ magis ⁊ minus. Quinto, nõ eſt dĩa ſpecifica niſi ꝑꝑ opationes. Qõ v̈o qõlibet ĩmediate poſſit in qõlibꝫ trãſmutari, declarãt. Prĩo, qa qõlibet elẽtuꝫ hꝫ magis cõem ⁊ ſufficiẽteꝫ ꝯ̃rietatẽ ad aliud. Scõo, ſimilr ex aqua ĩmediate ſit

C ignis, vt pꝫ quando faber ꝓijcit aquã in flãma.

Declo p̃mę põnis. ¶ Aiaduerte ꝙ hęc qõ eſt ac ſi q̃rereᷣ vtrũ ex pane poſſit ĩmediate effici ſanguis, ⁊ tũc eſt diſtinguẽdum ꝙ duplex eſt po⁰ p̃ cęli. cõ. 124. ab itrinſeco ⁊ ab extrinſeco. ab ĩtrinſeco ex pane põt ĩmediate effici ſanguis, qa mã panis põt ĩmediate recipe formã ſanguinis, ⁊ ſic po⁰ ab intrinſeco panis põt ĩmediate mutari in ſanguinẽ. Sꝫ po⁰ ab extriſeco. vꝫ. medioꝝ ⁊ agentis nõ poteſt panis trãſmutari in ſanguinem. Quia ꝓ hac re neceſſaria ſunt plura media. ¶ Tũc tenent ꝙ ex terra ſit aqua, ex aqua aer, ex aere ignis. Itẽqꝫ ex igne terra, ex terra iteꝝ aq̃, ⁊ reliq̃. itẽqꝫ ꝙ ab intrinſeco ex quolibet põt fieri qõlibet, nõ tamen ab extrinſeco niſi ordie quodã. Tũc ꝙ nõ denᷣ corpora media vel denᷣ, nihil ad rẽ. Tñ rões ꝯ̃ nos nõ valent. Prĩo, in textu nõ habeᷣ plus q̃ꝫ diximus. Scõo, lꝫ qõlibet elẽtuꝫ habeat mãm ⁊ ꝯ̃riũ, nõ ſufficit, niſi ꝓ poſſibi-

D li ab itrinſeco. ſed ꝓ poſſibili ab extriſeco opꝫ diceᷣ illa fieri ordie quodã. Ad experiẽtiã õ fabro. dõm ꝙ illa generatio ſit per media ſm nãm, nõ aũt ſm ſenſuꝫ.

Põ ꝓpria. ¶ Ueruꝫ ꝓbabilior poſitio eſt tenere qõlibet elẽtũ effici ĩmediate ex q̃libet ⁊ aptitudie, ⁊ po⁰. ⁊ rõ demonſtratiua ẽ, qa ſi opꝫ p̃eſſe mediuꝫ vt quãdo ex aqua ſit ignis opꝫ p̃generari aereꝫ, vel aer p̃generaᷣ vt mediũ ipſius fieri, vel vt mediũ facti eẽ, nõ vt mediũ ipſius fieri, qa tũc generatio illa nõ eẽt ſimplex. ſed multiplex vt gñatio hominis ex ſemine. Sꝫ neqꝫ vt mediũ facti eẽ, qa tũc elẽtũ eſſet miſtum, qa in mã eſſent plura elẽta vel plures formę elẽtarię. ¶ Tũc ad rões poſitionis, lꝫ text⁹ nõ dicat, nec ponat ꝯ̃riũ. imo potius eliciᷣ ꝓpoſitũ. ¶ Ad 2ᵐ quinti phyſico. veꝝ eſt de medio trãſmutationis. modo ignis ⁊ aq̃ ſunt extrema, aer mediũ ꝑticipatione ꝓpter ſymbolũ. Itẽqꝫ ignis ⁊ terra ſunt extrema ſitu, ⁊ poſitura, aer ⁊ aq̃ media poſitura ⁊ ſitu. Et hęc poſitio eſt conſona expoſitorib⁹, ⁊ Auerroi, ⁊ Alexãdro. ſiquis tñ vult

E tenere ꝯ̃riaꝫ, teneat. Hęc de qõne.

2ᵃ qõ ¶ Scõo q̃rũt, vtruꝫ in hñtib⁹ ſymbolũ ſit facilior trãſitus. Recẽtiores multa ꝯgregant hic, ⁊ bona, lꝫ nõ ad menteꝫ Ariſt.

Nota p̃ ¶ Ideo aiaduerte. Primo, ꝙ Ariſt. hęc facile, difficile, citius, velocius, ⁊ tardius ꝓ eiſdẽ accipit. nõ eni facit vim in verbis.

Nota 2ᵃ ¶ Scõo, aiaduerte ꝙ ꝯcluſio Ariſt. eſt itelligenda de elẽtis, vt elẽta ſunt. Et ceteris parib⁹. Dico vt elẽta ſunt, hoc eſt in ordie ad p̃mas qualitates. ꝑꝑ multos caſus iunioꝝ. dico ceteris parib⁹, qa vbi nõ eẽnt cetera paria ex ꝑte rari ⁊ dẽſi, ⁊ ex ꝑte alioꝝ, ꝯcluſio poſſet nõ eẽ vera.

Nota 3⁰ ¶ Tertio, aduertendũ eſt ꝙ velocius põt exponi apud Ariſt. quãdoqꝫ penes effectũ, vt 6⁰ phyſico. velocius eſt qõ in ęq̃li tꝑe maius, vel in minori ęq̃le ꝑtrãſit, vel agit. quãdoqꝫ penes cãm vt veloci⁹ eſt qõ hꝫ ꝓportionẽ maioris inęqualitatis q̃ꝫ habeat aliõ ad ſuã reſiſtẽ-

F tiã. ¶ Tũc vt patuit in lr̃a, expoſitor p̃m⁹ voluit nullã vnã numero qualitatẽ remanere eãdẽ numero igñato ⁊ corrupto. ait tñ iter ſymbola eẽ faciliorẽ, citiorẽ, vel velociorẽ trãſmutationeꝫ, ꝓ quãto elẽtum corrũpẽdũ min⁹ reſiſtit ꝑ vnã q̃litatẽ, q̃ꝫ ꝑ duas. Et ſic vult trãſmutationẽ eſſe velociorẽ penes cãm.

põ expoſitoris.

Cõfutatio ¶ Pace expoſitoris dixerim. hęc expoſitio eſt ꝯ̃ textũ. Ariſt. eni ꝓbat ꝓpoſituꝫ ſuũ ex hoc, qa facilius eſt vnũ q̃ꝫ duo trãſmutare vel efficeᷣ. igiᷣ accipit velocitatẽ penes effectũ, ⁊ nõ penes cãm. ¶ Scõo ꝯ̃ ipm faciunt argumẽta recẽtioꝝ. Prĩo, qa ſicut duoꝝ ad duo, ita vni⁹ ad vnũ ꝓportio eſt. Secũdo, ſicut vnũ corrũpiᷣ, ita vnũ agit i hñtib⁹ ſymbolũ. igiᷣ velocitas eſt ęqualis. ¶ Propterea tenet Auer. ad Ariſt. mẽtẽ inter ſymbola eẽ velociorẽ trãſmutationeꝫ penes effectũ, qa per gñationẽ elẽti ſymboli a ſymbolo

G pauciora corrũpunᷣ, vt Auer. ait. ⁊ Ariſt. ĩqt. ¶ Aiaduerte tñ ꝙ penes effectũ aliqõ eſſe veloci⁹ ſiue facili⁹ ẽ dupl'r. In ꝓpoſito illud vocat Ariſt. facilius, ⁊ veloci⁹, ⁊ citi⁹ ꝓductũ, qõ pro ſui eẽ facto pauciora corrũpunᷣ, ⁊ pauciora gñanᷣ. Et ꝫ cõſonat textui gręco, vt patuit ĩ noſtra cõmentatiõe. Cętera v̈oq̃ adijciunt recentiores, curioſa ſunt, lꝫ extra limites text⁹. Hęc de qõne.

Qõ 3ᵃ ¶ Tertio q̃runt, vtrũ ex duob⁹ elẽtis diſſymbolis tertiuꝫ ꝯtingat gñari.

pro intẽtu qõnis ¶ Omiſſis argumẽtis. aiaduertendũ p̃ ꝙ nihil ꝓhibet ex duob⁹ vel trib⁹ elẽtis ſymbolis proficiſci tertiũ, quoties aliqõ tertiũ aget i duo vel tria elẽta aſſimilando illa ſibi. cã v̈bi. ſit ignis tripedus, agatqꝫ in terraꝫ, aquã, ⁊ aerẽ vnipedos. Patet tũc ex his trib⁹ pedib⁹ illoꝝ triũ ꝓficiſci igneꝫ. Itẽqꝫ ſi agãt tria elẽta inuicẽ, vtpote terra, aq̃, ⁊ aer, agent i aquã ⁊ corrũpãt illi⁹ humiditatẽ. ⁊ aqua in aerẽ ⁊ corrũpat illius caliditatẽ. mã remanebit frigida. igiᷣ ⁊ humida, ⁊ ſic aq̃ erit, ⁊ non aliud elẽtuꝫ a trib⁹, ſed vnũ ex trib⁹ rõne duoꝝ, q̃ corrũpun-

H tur. Sꝫ ſic non itelligiᷣ q̃ſtio, nec Ariſt. ſic loquiᷣ. Sꝫ qõ eſt quo mõ ex actione pluriũ inuicẽ poſſit tertium ꝓficiſci. hoc aũt itelligi nõ põt in ſymbolis. Ad hoc eniꝫ vt 3ᵐ proficiſcaᷣ ex actione duoꝝ ꝓpa inuicẽ, opꝫ vt alterum exuperet alteꝝ i vna, ⁊ exupereᷣ in altera. v̈bi cauſa. ſi ignis aquã excedit in humiditate, ⁊ excedaᷣ i caliditate ſit terra frigida ⁊ ſicca. Et ſi aq̃ ſuperat ignẽ in ſiccitate, ⁊ exuperaᷣ in frigiditate, proficiſciᷣ aer calidus ⁊ humidus. At in ſymbolis ſit actio tm̃ ſm vnã, e quanõ poteſt elẽtum ꝓficiſci.

Sol. qõnis ¶ His expoſitis p3 ſol'o q̃ſtionis. vꝫ. ꝙ duob⁹ elẽtis diſſymbolis inuicẽ mutuo agẽtib⁹ ꝑ actioneꝫ eoꝝ ꝓpriã ac reciprocã ꝯtigit gñari tertiũ cũ vtriſqꝫ altera in qualitate ſymbolũ, vt ex actiõe ignis ⁊ aq̃ inuicẽ ꝯtingit, ⁊ terrã, ⁊ aerẽ effici. Similr ex actiõe aeris ⁊ aq̃ ꝓficiſcitur ⁊ ignis, ⁊ aq̃. ¶ Hęc õ declaraᷣ ꝓ tãto in

I litera, ga poſſunt elnta diſſymbola ſꝫ alteraꝫ exupera
ri, ⁊ ſꝫ alterā exuperare, ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtigit ex eis coꝛruptis
ꝑ dubitaº. ꝑ cōbinationē qualitatū remanētiū effici tertiuꝫ. ¶ Sꝫ
ambigit expoſitoꝛ ꝑmus ꝙ nō videtur veꝝ ꝙ coꝛrupta
frigiditate terrę ⁊ humiditate aeris fiat ignis, ga nec ter
rę ſiccitas, nec aeris caliditas videnť ad gñationē ignis
poſſe ſufficere. Ignis eniꝫ multo calidioꝛ eſt q̄ꝫ aer, ⁊ ſic-
Solutio. cioꝛ q̄ꝫ terra. ¶ Rñdent gdā ꝙ nō opꝫ totalr̄ frigidita-
tē terrę coꝛrūpi, nec humiditatē aeris. ſed poſt coꝛrūpū
tur. ga caliditas illa, lꝫ nō ſufficiat, nec ſiccitas, intēdunť
a virtute cęli, ⁊ luce ſolis, ⁊ aliaꝝ ſtellaruꝫ. ¶ Scđo am
2ª dubitaº. bigunt quo mō humiditas aq̄ ſit ꝯueniēs generatiōi ae-
So. q̄rūdā. ris. ¶ Rñdent gdā eā remanere ⁊ fieri ꝯuenienteꝫ per
Cōfutatio. actionē caloꝛis. ¶ Sꝫ hoc ſtare nō poteſt. ga vel differt
humiditas aquę ſpecie ab humiditate aeris, vel nō. Si
differt ſpecie. nullo mō fit ꝯueniēs, niſi coꝛrūpatur. Si
K nō differt ſpecie, nō opꝫ effici ꝯueniētē, ga ſua nā eſt con
Sol. ꝑpa. ueniēs. ¶ Propterea dicās, illā eē ſua nā ꝯueniētē, ⁊ nō
effici aliter ꝯueniēteꝫ, niſi per frigiditatis coꝛruptionē.
3ª dubitaº. ¶ Tertio ambigūt quo mō pōt vnū elntū exuperari ⁊
Rñſio exuperare alteꝝ. ¶ Rñdēt ꝙ pōt eſſe ꝙ terra ꝑ ſuam
frigiditatē citius coꝛrūpat caliditatē aeris, q̄ꝫ humidita
teꝫ eiuſdē, ⁊ ecōtra aeris humiditas citiꝰ remittat terrę
ſiccitatē, q̄ꝫ frigiditatē. Et tūc ex illis ꝯſtabit quoddā re-
Dubiū 4ª miſſe aqueū, qđ poſtmodū per auxiliū extrinſecū ⁊ itrin
ſecū erit aqua pura. ¶ Dubitāt vltimo ⁊ ſatis ad rē vñ
Solutio. eſt ꝙ ignis agēs in aquā, nō coꝛrūpit eam ſm vtrūq̄ꝫ, ex
quo eſt illi ꝯ̄riꝰ penitus. ¶ Ad hoc dōm rē hāc eſſe ex
ꝯtingentia actiōis, ⁊ nō ꝑ ſe. ꝯtingit eni iterduꝫ ignem ⁊
aquā iuſtaponi. nō tñ agere inuicē. aliquādo agere. ſꝫ al-
teruꝫ penitus exuperari. aliqñ agere ⁊ pati mutuo, ⁊ ſꝫ
L quicq̄ꝫ exuperari. ⁊ ſm gcq̄ꝫ exuperare. ⁊ hoc eſt a cęle-
ſti ꝯſtitutiōe. Cęleſtis eni ꝯſtitutio q̄ aerei fauet gñatio-
ni. poteſt fauere generationi humoꝛis ⁊ generatiōi calo
ris, ⁊ inde reſtabit humoꝛ ⁊ caloꝛ ex illoꝛum actione, ve
luti in ſummo vere euenit, quo tpe aer icreſcit. Cęterę dubi
tatiōes recētioꝝ. hic patēt. Hęc de quęſtione.
Recognes ¶ Cū ꝯcluſit quatuoꝛ elnta eſſe mām miſtoꝝ, ſm Philo-
ponū epilogādo mouet qōnē de illis q̄tuoꝛ elntis (⁊ in-
quit) Neceſſe eſt igiť q̄tuoꝛ elnta aut ſemꝑ manentia ⁊
inmutabilia iuicem eē mām miſtoꝛum, vt dixit Empedo.
aut trāſmutabilia, ⁊ ſi trāſmutabilia, aut oīa, vt oſtēdi-
mus, ga ꝯ̄rietatē hñt, aut hęc gdē. ſ. ignis aer, ⁊ aq̄ tran-
ſmutabilia, hęc aūt nō. ſ. cęlū ⁊ terra, vt in Timęo Pla-
to ſcripſit. Soluit epilogādo (⁊ ingt) Qꝛ igiť q̄tuoꝛ elñ-
ta neceſſe ſit iuicē trāſmutari, demōſtratū ē priꝰ, ga ha-
bēt ꝯ̄ria. ⁊ dcm̄ eſt prius, ꝙ nō ęque cito aliđ ex alio, qm̄
M habētia gdē ſymbolū citiꝰ gñanť ex inuicē, nō habentia
aūt tardius eſt. Scđo epilogat numeꝝ eoꝝ (⁊ ingt) Si
igiť ꝯ̄rietas vna ē, ſm quā trāſmutanť, tūc duo ſūt ele
mēta, qm̄ mā eoꝝ nō pōt poni tertiū elntuꝫ iter ea, cum
ſit mediū ⁊ iſeꝑabilis, ⁊ inſenſibilis exñs, ſic nullam ꝑtē
ꝯ̄rietatis hēe pōt, ſed qm̄ ſenſu videnť plures ꝯ̄rietates
vna, hoc eni ſenſu pꝫ. ḡ ad minus duę erūt ꝯ̄rietates. At
duabꝰ ꝯ̄rietatibꝰ exñtibꝰ, elnta non poſſunt eē tria, ga
vni ex ęquo ꝯ̄riarenť duo vel in eodē eēnt plura cōtra-
ria. ḡ ſunt q̄tuoꝛ, vt ſenſu pꝫ, ꝙ q̄tuoꝛ ſint elnta ⁊ nō plu-
ra. Alia rōne, ꝓbat. ga tot erūt cōiugatiōes. ſ. q̄tuoꝛ, ſex
eni exñtibꝰ, cū duę ſint impoſſ̄es, cū ꝯ̄rię ſint iuicem qua
tuoꝛ erūt. In qbꝰ verbis ꝑ duas rōnes ꝓbauit q̄tuoꝛ eē
elnta. ꝑ̄, ga duę ꝯ̄rietates ſunt. 2º, ga q̄tuoꝛ cōbinatiōes
ſunt poſſibiles. Veꝝ hę rōnes non ex ſimplr̄ neceſſarijs
ꝓcedūt, ſed potius per accōmodationē ad ea, q̄ ſenſibꝰ
patēt. Qꝛ eni duę ſint ꝯ̄rietates tm̄, ex his, q̄ ſenſibꝰ ſub-
iacēt, accepit, ga ſenſu pꝫ plura q̄ꝫ duo eē ꝯ̄ria. Accepit

etiā ꝯ̄rietates nō poſſe eē plures duabꝰ, ⁊ ſic ꝑma ratio N
partim ex ſenſibꝰ, ꝑtim ex ſuppōne ꝓceſſit. Scđa ēt ſu-
mit q̄tuoꝛ eē ꝯ̄ria ⁊ nūq̄ꝫ ꝓbauit, ſed tāq̄ꝫ ad ſenſuꝫ notū
illud accepit, ⁊ ſic iſtę rōnes nō ex ſimplr̄ neceſſarijs ꝓ-
cedūt, ſed ex ſuppōnibꝰ. ¶ Pręterea. Si gd ꝓbāt, ꝓbāt
nō plura q̄ꝫ q̄tuoꝛ eē elnta, ſed elnta eē q̄tuoꝛ, nō ꝓbāt,
ſed ſumūt, vt ſupius dcm̄ eſt. In cōmētarijs q̄rimꝰ, vtrū
qđlibet elntū poſſit gñari ex quolibet elnto. Ubi ꝑ̄ de-
bes ſcire, ꝙ cū q̄ritur, vtrū qđlibet elntum gñari poſſit
ex quolibet elnto, illa ꝑticula ex, dicit habitudineꝫ ma-
terię. verū cū duplex ſit mā, alteratiōis, ⁊ gñationis, hic
dicit habitudinē materię alteratiōis, nō eni pōt vnū ele
mētum eē mā gñationis alterius. Tūc videdū eſt de ri-
goꝛe logico, vbi in cōmentarijs diximus, ꝙ qđ eſt vera,
tenēdo illud ſyncathegoꝛema, qđlibet, vt diſtribuit illū
terminū elntuꝫ, non ꝓ ſingulis idiuiduis elntoꝝ, ſꝫ ꝓ ſin
gulis ſpeciebus, hęc in cōmētarijs. Verū nunc dicimus, O
nec iſto mō illa ꝓpō de rigoꝛe logico eſt vera, non enim
qđlibet elntuꝫ ſm ſpēm pōt fieri ex quolibet elnto ſm
ſpēm, ga ignis ſm ſpēm nō pōt fieri ex igne ſm ſpēꝫ, cuꝫ
nō ſit ibi ꝯ̄rietas. q̄re nec in hoc ſenſu ꝓpō eſt vera. Alij
dixerūt, ꝙ veꝝ pōt, ⁊ vbum ſignificās motū acq̄ſitiuum
ampliāt ſubtum pro eo qđ eſt vel erit, ſignificās vo mo-
tū deꝑditiuuꝫ ampliat ſubtū pro eo qđ eſt vel fuit. Cum
eni dicimꝰ, hō gñatur, hęc ęqpollet illi, res q̄ eſt vł erit
hō generať, cū vo dicimus hō coꝛrūpiť, hęc ęqpollet il-
li, res q̄ eſt, vel fuit hō, coꝛrūpiť. Tunc dicunt ꝙ illa eſt
vera, qđlibet elntuꝫ pōt gñari ex quolibet, ga ſenſus eſt
quęlibet res, q̄ eſt vel erit elntuꝫ pōt gñari ex quolibet
elnto. Sꝫ nec hic modus placet. ꝑ̄, ga adhuc ſtat argm̄ ꝯ̄
primū modū, qm̄ nullū elntuꝫ ſiue qđ eſt ſiue qđ non eſt
pōt fieri ex quolibet elnto, ga nō ex ſeipſo. 2º, ga peccāt
in logica, bñ veꝝ eſt illa vba ampliare ſubtū ad diſiun- P
ctuꝫ, quādo ꝓpō eſt ꝑticularis, vel indefinita. Sꝫ qñ eſt
vlis ampliat ad copulatū, alioquin duę ꝯ̄dictoꝛię eēnt
ſimul verę. vꝫ. quodlꝫ elntū pōt gñari ex quolꝫ elnto, ⁊
qđdaꝫ elntuꝫ nō pōt gñari ex quolibet. Prima eniꝫ ve-
ra eſt, ga qđlꝫ elntuꝫ, qđ eſt vel erit, pōt gñari ex quolꝫ
elnto, nā ꝓ elnto, qđ erit, eſt vera. Scđa ēt vera, ga q̄-
dam elntum nō pōt gñari ex quolibet elnto, elnto ſum-
pto pro eo, qđ eſt elntū. Ex his pꝫ hāc ꝓpōnē, quodlibꝫ
elntuꝫ pōt gñari ex quolibet elnto de rigoꝛe logico eſſe
falſam. De rigoꝛe vo phyſico, ſenſus eſt, dato vno elñ-
to, ex eo fieri poſſunt alia oīa ꝑter ipſū, vt dato aere, ex
eo poſſunt fieri ignis, aq̄, ⁊ terra, ⁊ ſic de ſingulis. q̄cūq̄ꝫ
dato poſſunt fieri oīa ꝑter ipm̄. Veruꝫ de ſenſu phyſico
Themiſtiꝰ 5º phyſico. tenet, ꝙ ex extremo elnto nō po-
teſt fieri extremū elntuꝫ, niſi fiat elntuꝫ mediū, nō enim
ex aq̄ fieri pōt ignis (vt ingt) ga ꝑgeneręť aer. Auer. aūt
ibi repꝛobat hanc Themiſtij poſitionem, ⁊ vult, ꝙ ime- Q
diate elntuꝫ pōt fieri ex alio tā extremo q̄ꝫ medio. Dixi-
mus 5º phyſico. elnta duplr̄ ꝯſiderari poſſe, aut vt ſunt Com̄. 10.
in locis ꝓprijs, ⁊ ſic elntuꝫ non pōt fieri imediate niſi ex
ſibi vicino, ex remoto vo fit mediāte gñatiōe elnti me-
dij. Aut vt ſunt extra ꝓpria loca, ⁊ ſibiinuiceꝫ imediate
applicata, ⁊ ſic elntuꝫ pōt fieri imediate tā ex ſibi vici-
no, q̄ꝫ ex ſibi extremo, nā cū extremum applicať extre-
mo, ⁊ ſuꝑ illo obtinet, ex illo imediate fit, vt pꝫ in expe-
rientia de aq̄ ꝓiecta in igne, cū ignis obtinet totalr̄ ſuꝑ
aquā. Tu vo lege, ea, q̄ illic diximus. In cōmētarijs, q̄-
ritur, vtrū in hñtibus ſymbolū gñatio ſit facilioꝛ, ⁊ lꝫ in
cōmētarijs bene dcm̄ ſit, tñ aiaduerte (vt Philoponus
ingt) ꝙ hic nō accipiť facile ⁊ difficile ꝓ velocioꝛi ⁊ tar-
dioꝛi ꝓpꝛie, vt 6º phyſico. deſcribiť. naꝫ velocitas ⁊ tar-
ditas, vt de eis logtur Ariſt. 6. phyſi. ſunt aut motꝰ con-

A tinnus, aut affectiones motus cōtinui. ¶ Pręterea. Nō
loquitur de veloci ⁊ tardo, facili ⁊ difficili penes cām,
non enim de illa ꝯſiderat nālis, vt primo huius diximꝰ.
Ergo conſiderat quid facile, ⁊ quid difficile gñatur. tūc
tenet Philoponus, ꝙ reſpectu eiuſdē ſubiecti faciliꝰ ex
ſymbolo fit ſymbolum q̄ꝫ ex cōtrario cōtrariū, naꝫ effe-
ctus in gñatione ſymboli ex ſymbolo eſt vna qualitas,
effectꝰ in gñatione ꝯ̄rij ex ꝯ̄rio ſunt duę qualitates, mō
hic effectus eſt maioꝛ. ⁊ hinc gñatio dr̄ difficilioꝛ, vnde
Philoponus vult Ariſt. reſpexiſſe ad qualitates nō coꝛ-
ruptas, ſꝫ ad qualitates ex coꝛruptione derelicta, ⁊ ga
in gñatiōe ſymboli ex ſymbolo qualitas derelicta ex coꝛ
ruptione genita eſt vna, ac paucitate effectꝰ gñatio dr̄
facilioꝛ. In gñatione vo ꝯ̄rij ex ꝯ̄rio q̄litates derelictę
genitęq̄ꝫ ſunt duę, ideo rōne habita ad effectus magni-
tudinē dr̄ maioꝛ gñatio, ⁊ ita difficilioꝛ. ḡ velox, tarduꝫ-
B facile, difficile, citius, ⁊ ſerius nō penes tp̄s, non penes
cām, ſꝫ penes maioꝛē vel minoꝛē effectū menſurat Phi
loponus. dr̄ igitur gñatio difficilioꝛ, qꝛ pluriū q̄litatū fa-
cilioꝛ, qꝛ vnius vel paucioꝛū. Addit autē penes eandeꝫ
mām, qñ penes diuerſas mās, non erit vna gñatio, ſed
duę, qñ ergo in gñatione vna q̄litas relinquiť. hęc gñā-
tio dr̄ minoꝛ ⁊ facilioꝛ, qñ in gñatione duę derelinquū-
tur, hęc dr̄ maioꝛ ⁊ difficilioꝛ. nec valet hęc ꝯñtia hęc ge
neratio eſt facilioꝛ, ḡ in minoꝛi tpe, qm̄ q̄libet eſt in non
tpe, ⁊ per minima, vt ſępius in libꝛis nr̄is dcm̄ eſt. Ex his
pꝫ erroꝛ Auerrois, ⁊ iunioꝝ, cū dicūt gñationē ſymboli
ex ſymbolo eē facilioꝛē, qm̄ in hac minoꝛa coꝛrūpūtur.
Si eniꝫ hoc eēt veꝝ, potius argueręť facilioꝛē eē coꝛru-
ptionē q̄ꝫ gñationē. Philoponus eni attēdit ſolū ad eas
qualitates, quę relinquunť, quęue ꝓ gñatione ſufficiunt.
Queriť ēt in cōmētarijs vtrū ex actione, ⁊ paſſiōe duo-
rū ꝯ̄rioꝛū elntoꝝ inuicē poſſit aliđ, ⁊ tertiū ex illis gñari
C vt ex actione ⁊ paſſione inuicē ignis ⁊ aquę poſſit fieri
terra vel aer, ⁊ ex actiōe aeris ⁊ terrę inuicē poſſit fieri
ignis vel aq̄. De ꝯ̄rijs vo elntis loquoꝛ ꝑꝑ caſus in com-
mētarijs enarratos, tenebamus in cōmētarijs, ꝙ ſic, nā
ignis pōt agere in aquā humiditatē coꝛrūpēdo ⁊ gñan-
do ſiccitatē, ⁊ aqua in ignē coꝛrumpendo caliditateꝫ, ⁊
ſic ex q̄litatibꝰ derelictis fiet terra. pt ēt fieri aer, ſi ignis
coꝛrūperet aq̄ frigiditatē, ⁊ aq̄ coꝛrūperet ignis ſiccita-
tē. Nūc vo dicerē, ꝙ aut de elntis loquimur vt elnta, ⁊
vt agūt ꝓprijs virtutibꝰ, aut vt agunt virtute ſtellaꝝ fa
uentiū diuerſis qualitatibꝰ, hoc eſt vt elnta virtute cę-
leſti dotata. Si eniꝫ loquimur de elntis inuicē agētibꝰ
virtute ꝓpꝛia, ⁊ quo elnta ſunt caſus eſt ipoſſ̄is, nō enim
pōt agere ignis in aquā eiꝰ humiditatē coꝛrūpēdo, quin
ēt coꝛrūpat frigiditatē, qm̄ ſi obtinet ſupꝛa vnā, obtinet
D ſupꝛa ambas. cū oēs ſint ęq̄les, ⁊ ſic ignis coꝛrūpet aquā
generādo ignē, ⁊ nō tertiū. Si naūt cōtra aq̄ obtinet ſu-
pꝛa ignē, obtinet ſupꝛa vtraſq̄ꝫ, ⁊ ſic ex igne gñabiť aq̄,
⁊ nō tertiū. At ſi cōſideremꝰ hęc elnta iuicē agere ⁊ pati
virtute ſtellaꝝ ⁊ vt dotata virtute cęleſti, imaginabile
eſt ſaltē ꝯſtellificationem fauere ſiccitati ignis, vt, ignis
poſſit humiditatē aq̄ remitterē vſq̄ꝫ adeo vt ſit ꝯueniēs
terrę vel terreo. Cōtra vo aq̄ vtute ſtellaꝝ poterit coꝛ-
rūpere calidū ignis vſq̄ꝫ adeo, vt ꝯueniat terrę vel ter-
reo, ⁊ ſic gñabiť vna terra ſpē, ⁊ duo numero ſm regu-
lam Philoponi ſuperiꝰ aſſignatā ꝯ̄ Alexādrū. Qđ gdē
tertiū nō erit pura terra, vel ga nullū elntuꝫ reperiť pu
ruꝫ, vel ga poſtea a virtute cęli cōpletur eiꝰ gñatio, vt
gdā autumāt, vel qꝛ ſatis eſt, vt ſit ꝑdominanter terra.
Queriť etiā vtrū elntum ꝯ̄riū ꝑ duas alteri elnto ꝯ̄rio
per duas magis reſiſtat q̄ꝫ ꝯ̄riū per vnā ꝯ̄rio ꝑ vnā, vt
vtrū ignis magis reſiſtat aquę, q̄ꝫ aeri. quādo ex coꝛru-

ptione ignis dꝫ aq̄ gñari Diuus Thomas dicit ꝙ ſic, qꝛ E
maioꝛ eſt reſiſtētia ꝑ duas q̄ꝫ ꝑ vnā. Cōtra obijcit ingēs
qm̄ per quantū reſiſtit igni, per tot ⁊ tantum agit aqua.
Philoponus dixit ꝙ duę qualitates in eadem materia
magis reſiſtūt duabus qualitatibꝰ q̄ꝫ ſi illę reſiſtētes eſ-
ſent in diuerſis ſubtis, ⁊ pōt eſſe cauſa, qꝛ virtus vnita
foꝛtioꝛ eſt diſperſa. ḡ illę duę q̄litates in eodeꝫ ſubiecto
magis reſiſtūt vtute vnionis. Sꝫ ꝯ̄ adhuc fieri pt qđ, qm̄
ſi qualitates ignis virtute vnionis magis reſiſtūt, q̄lita-
tes aq̄ virtute vnionis foꝛtius agūt. ḡ ęqualis videť re-
ſiſtētia vnius ad vnā in ſymbolis, ⁊ duaꝝ ad duas in cō
trarijs. Hoc argm̄ ꝯ̄ Philoponū, ⁊ Diuū Thomā eſt foꝛ
tiſſimū. pōt tñ dici, ꝙ vnio virtutis lꝫ faciat ad agēdū ⁊
ad reſiſtēdū, lōge magis facit ad reſiſtēdū q̄ꝫ ad agendū, F
vt experiētia eſt ꝓbatū, ⁊ ſic q̄litates ignis vnitę magis
ſunt reſiſtitiuę, q̄ꝫ qualitates aq̄ vnitę ſint actiuę, ⁊ ꝓpea
dato ꝙ qualitates aq̄ vnitę obtineant ſupꝛa ignis qua-
litates, eſt ibi magna reſiſtētia, ⁊ longe maioꝛ q̄ꝫ ſit vniꝰ
q̄litatis ad vnā, ⁊ q̄ꝫ ſit duaꝝ ad duas in diuerſis ſubtis.
Si vo tu melius habes, melius dicas, hęc mihi viden-
tur ꝓ defenſione Philoponi, ⁊ Thomę.
¶ Qđ aūt cum tranſmutentur adinuicem, im- Ant. c. 47.
poſſibile ſit principium aliqđ eſſe hoꝛū, aut in
extremo, aut medio, ex his manifeſtū. In ex-
tremis igitur non erit, quoniaꝫ ignis aut terra
eſſent oīa. ⁊ eadē eſt rō, ac ſi dicamus ex igne
aut terra eā oīa. Amplius autē neq̄ꝫ mediū, vt
videť qbuſdā, aer quidem ⁊ in ignē trāſmuta-
ri ⁊ in aquā, aqua autē in aerem ⁊ in terrā, vlti- G
ma autem nō amplius in ſeinuicem.
¶ Qđ autē eoꝝ quę mutuo tranſmutātur, prin Dilucidaº.
cipium aliqđ nō ſit, ſiue in extremo, ſiue in me- te. c. eiuſdē
dio. ex his patet. In extremis gdeꝫ igitur, nō
erit, ga cuncta vel ignis erunt, vel terra ⁊ ea-
dem rō eſt. Si dicamus ex igne vel terra eſſe
cuncta. Qđ aūt nō mediū veluti quibuſdā vi-
detur, vt ꝙ aer quidem tā in ignē q̄ꝫ in aquaꝫ
tranſmutetur. Aqua vo tam in aerem q̄ꝫ ter-
ram. Manifeſtum eſt, extrema enim non am-
plius inuicem tranſmutabuntur.
¶ Auerroi videť ꝙ Ariſt. hic velit declarare nullum eē Com̄. 47.
aliud elntū ꝑter hęc, expoſitoꝛi vero ꝙ de elemētis nūc
pertractet ſm opionē alioꝝ, gcgd ſit ꝓponit qđ dixit. d.
Qꝛ aūt eoꝝ q̄ mutuo trāſmutanť, ꝑnm nō ſit aliqđ ipſoꝝ
elntoꝝ, ſiue eoꝝ quę ſunt in extremo, ſiue eoꝛuꝫ q̄ ſunt in
medio. ex his pꝫ. In extremis gdē igiť nō erit, qꝛ cuncta H
vel ignis erūt, vł terra, ⁊ eadē rō eſt ad hoc. Si dicamꝰ
ex igne vel terra eē cūcta. Et ſic nō pōt eē extremum. ꝙ
nō mediū, declarat. d. Qꝛ autē nō mediū quemadmodū
videť qbuſdā, vt ꝙ aer gdē tā in ignem, q̄ꝫ in aquā trāſ-
muteť (ſuppleui particulā illā vt ꝙ, qꝛ gręca ꝯſtructio
expoſcit) Aqua vo tā in aerē q̄ꝫ terrā, ſuo plen manife-
ſtuꝫ eſt. extrema enī nō inuicē tranſmutabunť, qđ eſt in-
conueniēs. Cōmutaui particulā de, gręcā in eni, vt ſen
ſus eſſet clarus. Recentioꝛes expoſitoꝛes, ⁊ veteres lati-
ni propter malas tranſlationes. hic peruerſe exponūt,
q̄q̄ꝫ ad ſenſum non magna differentia ſit.
¶ Scđm Philoponū cuꝫ Ariſto. demōſtrauit vnū ex q̄- recognes.
tuoꝛ intranſmutabile manēs, nō poſſe eē nāle ꝑncipiū
alioꝝ, nūc oſtendit, ꝙ neq̄ꝫ trāſmutabile exñs, nāle ꝑn-
cipiū alioꝝ eſſe pōt, vt ſit oſtēſuꝫ, ꝙ neq̄ꝫ vt intrāſmuta-

I bile,neq; vt tranſmutabile poſſibile eſt vnū q̃tuoꝛ elementoꝝ eē ceteroꝝ mãle pncipiũ ⁊ pmo oſtendit ꝙ nullum extremoꝝ vt tranſmutabile eſſe poſſit ceteroꝝ materiale pncipium,⁊ dicit. In extremis igitur nõ erit, Dubõ philoponi. qm̃ aut ignis,aut terra eſſent oĩa. ¶Sed dubitat Philoponus,qm̃ nõ videt cõſequentia valere,niſi pſuppoſita intrãſmutabilitate elẽti extremi,nã ſi elementũ extremũ eſt tranſmutabile nõ vĩ ſi ſit mãle pricipiũ oĩum, vt omnia ſint ignis vel terra,qm̃ nullũ hoꝝ manet,cum ſupponat tranſmutabile eē. pmaſolo. Auer. ¶Rñdet vno modo Philoponus,ꝙ ſupponitur eē tranſmutabile nõ ſimplr, ſ; ſm remiſſionẽ q̃litatũ,⁊ ſic ſeqtur,ꝙ oĩa eſſent ſm ſubſtantiã ignis vel terra,nõ autẽ ſm eſſe pfectum ⁊ intenſum,ſed ſm eē remiſſuz,⁊ trãſmutatũ,quã reſponſionez Auer. in paraphraxe aſſignauit. S; Philoponus refellit hanc rñſionẽ,nã ſi oẽs ignis q̃litates coꝛrũpunt, non remanet ignis,⁊ ſic non poſſunt eſſe oĩa ignis,ſed ſi coꝛ-

K rumpant in parte,⁊ in pte relinquantur,nõ eſt poſſibile,vt cetera elementa ſint ignis, qm̃ nõ põt humidũ aeris pfectũ ⁊ itenſuz ſtare,cũ ſicco ignis impfecto,neq; pfecto. Scda rñ. philoponi ¶Aliter dicere videt,ꝙ Ariſto. velit nõ oĩa fieri ignẽ vel terrã,ſ; ſequi oĩa fieri ex igne,vel terra , ⁊ hoc Ariſto. innuit cũ inquit,⁊ eadẽ eſt rõ,ac ſi dicam̃ ex igne, aut terra eē oĩa,⁊ ſic ſequitur oĩa eſſe ignẽ nõ foꝛmalr, ſed cauſalr, hoc eſt oĩa fieri ex igne vel terra , ⁊ hec eſt dña inter pmã poſitionez,⁊ hanc,ꝙ ad dicentes elẽtũ extremũ intranſmutabile eſſe mãle pncipium ceteroꝝ, ſequitur foꝛmalr oĩa alia eē ignẽ vel terrã. ad dicentes vero extremum elementũ tranſmutabile eſſe mãle pncipium,ſeqtur oĩa eē ignẽ vel terrã cauſalr,hoc eſt omnia eſſe ex igne vel terra. Refutatio Philopõi, ¶Sed ꝯ hanc reſponſionez obycit Philoponus qm̃ oĩa fieri ex igne qm̃ ex eius mã, non videt abſurdũ, per ſe eniz manifeſtũ eſt ex mã ignis oĩa fieri poſſe. g̃ oĩa fieri ex igne ſaltẽ rõne ſue materie nõ videt impoſle. So. Phil. ¶Pꝛopterea Philoponus tãdẽ velle vĩ,ꝙ hec Ariſto. rõ nõ inducat tãq̃; neceſſaria, ſed vt

L apparẽter pbabilis,qm̃ vera ⁊ nec̃ia rõ eſt,qm̃ quolib; elemẽtũ fit ex quolibet,cum quodlibet ad qõlibet ꝯrietatem habeat,⁊ ſic nõ magis vnum erit mãle pncipiuz ceteroꝝ q̃; qõlibet. Scdo oſtẽdit,ꝙ nullũ medioꝝ manens tranſmutabile eſſe põt mãle pꝛincipium ceteroꝝ. ⁊ dicit. Amplius autez neq; mediũ. vt videtur qbuſdam ſcilicet Thaleti aqua,Anaximeni aer. Anaximeni enim videtur aer qdẽ ⁊ ignez tranſmutari ⁊ in aquã,Thaleti vo videtur aq̃ tranſmutari in aerẽ ⁊ terraz, vtriſq; aũt videt vltima nõ amplius inuicem tranſmutari , qm̃ nec ignis in terrã,nec terra in ignẽ. S; Ariſt. has poſitiões eſſe falſas accepit,nõ autez pbauit:qm̃ poſtea illas deſtruet,nũc vero,vt aperte falſas derelinquit,ex eo,qm̃ ſi ponitur elẽtum medium eſſe mãle pncipiũ,cũ nõ magis alterũ q̃; alterũ ſic ponẽdũ,duo erũt mãlia pncipia,

M ⁊ ſic materiale pncipiũ nõ erit vnũ. qd oẽs negant. Sed foꝛte hec,que dixit,nõ due poſitiones ſunt.ſ. Thaletis ⁊ Anaximenis,ſed vna,q̃ dicebat elẽta media eſſe mãlia, pncipia,⁊ vtraq;,Aerẽ.ſ.ignis ⁊ aq̃. Aquã vo terre ⁊ aeris, Cõtra quã pximo teſtxtu obycit,vt videbitur.

Anti.c.48. ¶Opoꝛtet enim ſtare, ⁊ non in infinitum ire hoc in rectitudine ad vtraq;. infinite enim cõtrarietates,in vno erũt, Sit eniz terra.g. aqua y.aer.a.ignis.p. Si ergo.a.tranſmutatur in.p. ⁊.y.contrarietas erit eoꝛum que.a.p.ſint hec, albedo ⁊ nigredo. Rurſus, quia in.y. ⁊.a.erit alia, non enim idem.e.⁊.y.ſint autem ſiccitas

⁊ humiditas.z.quidem ſiccitas.b.autem humiditas. Quapꝛopter ſiquidem manet albuz, exiſtet aqua humida ⁊ alba.ſi autẽ non, nigra erit aqua.in ꝯtraria eniz tranſmutatio. Neceſſe eſt igitur,aut nigrã,aut albã eſſe aquaz. Sit itaq; pꝛimuz. ſilr igitur ⁊.p.z.exiſtet, ſiccitas. Erit igitur igni,tranſmutatio in aquaz. cõtraria eniz exiſtit. ignis enim pꝛimum quidem nigrum erat,deinde autem ſiccũ. aqua autẽ humida,deinde vero alba. Palam itaq; eſt, ꝙ omnibus ex ſeinuicem erit tranſmutatio. ⁊ in his,ꝙ.g.terre exiſtũt ⁊ reliqua duo ſymbola nigrũ ⁊ humidũ. hec eni nõdũ cõiuncta ſunt. N

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdẽ ¶Opoꝛtet quidẽ eniz ſtare,⁊ nõ illud ad infinitum ire ſm rectitudinẽ vtrũq; in latus. Eſſent eniz infinite ꝯtrarietates in vno. Sit eni terra in quo.g.aqua in quo.y.aer in quo.a. ignis in quo.p. Si itaq;.a.tranſmutetur in,p. ⁊.y. etiaz ipſoꝛum.a.p. cõtrarietas erit, ſint hec albedo ⁊ nigredo. Amplius ſi ⁊.a.in.y.erit alia.naz nõ eſt idem.p.⁊.y. Sint autem ſiccitas ⁊ humiditas. Siccitas quidẽ.z.humiditas.b. Siquidem igitur manet album , erit aqua humida ⁊ alba,ſi autem nigra aqua. nam tranſmutatio in contraria eſt. Neceſſe igitur vel albam vel nigram eſſe aquam. ſi pꝛimum alba. Similiter igitur ⁊ ipſi.p.inerit.z.ſiccitas. erit igitur ipſum.p. quod eſt in quo ignis tranſmutatio in aquam. Contraria enim ſunt. ignis quidem eniz pꝛimo niger erat,deinde ſiccus. aqua vero humida,deinde alba. Manifeſtum itaq; ꝙ omnibus recipꝛoca inerit tranſmutatio , ⁊ in his, quoniam ipſi.g. terre cetera inſunt, ac duo ſymbola nigrum ⁊ frigidum. Hec enim non coniunguntur ibi. O P

Com.48. ¶Quidam dixerunt ꝙ materia elementoꝛum eſt mediũ elementum vt aer,vel aqua, obiecit contra illud Ariſtoteles , quia tunc extrema non inuicem tranſmutari poſſent vt ignis ⁊ aq̃, vel aer, ⁊ terra. ¶Reſpondere poteſt aduerſarius ꝙ extremum,vtpote ignis,tranſmutatur in aliud mediũ,vtpote in elẽtuz quintum, ⁊ illud ſextũ,⁊ ſextũ in ſemptimũ.⁊ ſic in infinitum. Et ſic nõ op; extrema inuicẽ tranſmutari. ¶Cõtra obycit Ariſtoteles. d. Op; quidẽ enim ſtare, ⁊ non illud ad infinituz ire ſm rectitudinẽ vtrũq; in latus,hoc eſt ſurſuz,⁊ deoꝛſuz. Et hoc pꝛobat enthymemematice. d. eſſent eniz infinite contrarietates in vno,hoc eſt ſi non ſtaretur in elẽtis. Hãc cõſequentiã nõ deducit. Sed circa eam talẽ ſeruat oꝛdinẽ. pꝛimo demonſtrat oĩa elementa inuicẽ tranſmutari. Deinde enthymema nunc factũ deducit. Circa pꝛimum talem intendit rationem apud Auerroez, ⁊ expoſitoꝛem quecũq; ſunt contraria, recipꝛoce tranſmutantur. Sed omnia elementa ſiue habeant ſymbolum,ſiue non,ſunt contraria vel in ambabus qualitatibus vel in altera. igitur omnia elementa inuicem tranſmutant. Et hoc eſt ꝯ rñſionẽ dicẽtẽ ꝙ mediũ ſolũ ad extrema,⁊ extrema ad mediũ trãſmutant. Extrema ãt iter ſe nõ trãſmutant. Ad huiꝰ declarationẽ diſponant termini,⁊ figᵃ. Q

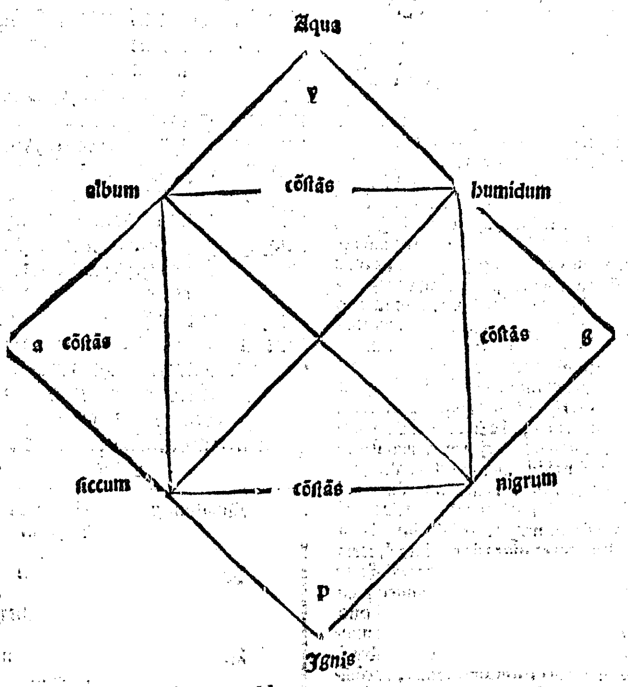

A ¶Inquit. Sit eniz terra i quo g. aqua i quo y. aer in quo. a. ignis in quo. p. hec eſt terminorum diſpoſitio, huius ratio eſt. quia ge, grece terra eſt, ideo p.g. voluit gen hoc eſt terram. ydoꝛ vo grece aqua eſt, ideo p.y. aquam notat. Aer

B grece,lati Aerne etiam aer dĩ, iõ p.a. aerem. Pyr vero grece,latine ignis,ideo p.p. ignem vult. Diſpoſitis terminis, accedit ad pꝛobationez minoris ſyllogiſmi taciti (et iquit) Si itaq; a. aer trãſmutetur in.p. ignez ⁊.y.aquã. etiam ipſoꝝ.a.

C p.hoc eſt aeris ⁊ ignis,erit ꝯrietas p maximã. oĩs trãſmutatio eſt inter ꝯria. Sint h̃ albedo ⁊ nigredo,ita vt aer ſit albus,ignis ſit niger. Amplius ſi ⁊.a.aer trãſmutet i.y.aquam , erit alia.nam non eſt idem.p. ignis ⁊.y.aqua , ⁊ per ꝯñs ad vtrumque non h; eadem ꝯrietatem. Sint aũt hec qbꝰ ꝯriant aqua ⁊ aer ſiccitas ⁊ humiditas,ita ꝙ aer ſit ſiccꝰ.aq̃ vo humida. ſiccitas quidẽ.z.humiditas.h. ¶Aiaduerte p̃ ꝙ grece ſiccitas , zerotes dĩ. ideo Ariſto. per.z. vult itelligere ſiccum. Humiditas vo ygrotes appellatur,ideo Ariſt. per.y. vult intelligere humidum. Ego vo ne ſit confuſio inter.y.ignem,⁊.y.humidum, trãſtuli h.a qua litera icipit dictio nr̃a humidũ. ¶Scdo aiaduerte vt bene expoſitoꝛ notat ꝙ iſte q̃litates nõ ſunt ppe elemẽtoꝝ.ſed vtit eis Ariſt. exẽpli cã. nã vt dicit Auer. 2ᵒ d. aia. cõ.67. exẽploꝝ nõ intẽdit niſi manifeſtatio, ⁊ Ariſt. p̃

D poꝝ. exẽpla ponimꝰ nõ vt ita ſint. ſed vt ſentiãt q diſcũt. Auer. aũt i paraphꝛaſi.35ᵃ. vtit veri exẽplis. ſ; vñ Ariſt. vtat falſis exẽplis. ſi potuit vti veris, nõ dĩc. Põt tñ dici h̃ laute egiſſe, pp antiquos, q foꝛſitã de q̃litatibꝰ elementoꝝ, nõ ita ſentiũt, pptere a vtit falſis exemplis, vt habeãt licẽtiã dicẽdi in hoc qd cunq; placet. qa accepit aquã eē albã (ingt) Siqdez igitur manet albũ, ſubaudi quando ex aere albo ſicco fit aq̃, erit aqua humida ⁊ alba. Si n aũt manet, ppea ꝙ aer aq̃ ſit diſſymbolũ. nigra erit aq̃. nã trãſmutatio in cõtraria eſt, hoc eſt de ꝯrio in ꝯrium. Neceſſe eſt igit in talia trãſmutatione vel albaz vel nigrã eē aquã. Sit aũt pꝛimũ, hoc ẽ. exẽpli cauſa alba, ⁊ rõnabilr, qa aer ⁊ aq̃ ſunt ſymbolica elẽta, quare op; vt in altera ſaltẽ coeant, ⁊ nõ in ſiccitate, bñ igitur dcm̃ ꝙ ſit alba. Sic igit habetur ꝙ aqua eſt alba humida. Silr igit ⁊ ipſi.p.inerit.z.ſiccitas pp ſimilẽ rõnez. Et per h̃ minoꝛ patet. vz. ꝙ ignis ⁊ aqua ſint ꝯria. Cui ad

E dit concluſionez d. Erit igitur ip; p. qd erat poſitum i quo ignis trãſmutabile in aquam. Deinde repetit minoꝛez. d. Contraria.n. ſunt. Ignis quidem eni p̃ niger erat. Deinde ſiccus. aqua vo humida. deinde alba. Repetit ꝯnẽ d. Q; oĩ-

F Terra bus his ꝯrijs recipꝛoca ierit trãſmutatio. ⁊ i his hoc eſt etiã ſymbolis , quoniam ipſi.g.terre, cetera inſunt, hoc ẽ duo ſymbola, nigrum ⁊ frigiduz. Per nigrum eni ſymbola eſt igni. Per frigidũ ſymbola eſt aq̃. Foꝛſitã ꝙ greca lr̃a falſa eſt, ⁊ vbi dĩ pſychꝛon, hoc ẽ frigidum, d; legi

G ygron, hoc eſt humidum. Nã de frigido nihil meminit, ⁊ placet mihi. ideo ingt. Qm̃ ipſi.g.terre cetera inſunt. ac duo ſymbola nigrũ ⁊ humidum. hec eni nõ ꝯiungunt ibi. hoc eſt in aere. ſed tm̃ i aqua. Sic igit patet ꝯcluſio. vz. ꝙ oĩa elementa tã ꝯria q̃; ſymbolica recipꝛoce tranſmutantur. Et debes ſcire ꝙ Ariſtoteles accepit extrema ſm differẽtiã, vt bene nouꝰ notat expoſitoꝛ ⁊ Auerroes, ⁊ nõ extrema ſ; ſitũ. ⁊ ſic ignis ⁊ aq̃ extrema ſunt. Aer ẽt ⁊ terra. que q; non eſſent extrema ſm poſiturã.

Recognes ¶Dicebãt antiqui ꝙ extrema.ſ.elẽta nõ trãſmutantur, qm̃ nec ex iuicẽ, nec ex alijs vlterioꝛibus, ⁊ ꝙ media trãſmutent. Cõtra obycit Ariſto. ⁊ p̊ ſupponit extrema nõ trãſmutari ex vlterioꝛibꝰ, deide h̃ dimittẽs, oſtẽdit , ꝙ nõ ſolũ media mutent ad extrema ſed ẽt extrema inuicem trãſmutant. de p̊ (ingt) Op; eni ſtare, ⁊ nõ in infinituz ire in rectitudie ad vtraq;.ſ.ſurſuz, ⁊ deoꝛſuz. Tãgit

H vo rõnez breuibꝰ (⁊ ingt) Infinite eniz ꝯrietates in vno erũt. qd quõ ſequat, poſtea exponet hec d ſuppõne, poſtea tranſit ad oſtẽdẽdum extema poſſe iuicẽ tranſmutari, ⁊ nõ ſolũ media ad extrema, ſed extrema ad extrema, ⁊ ſũma rõnis eſt, qm̃ ſunt contraria, ⁊ ſic oſtendit, ꝙ vnũquodq; elẽtoꝝ ad reliq̃ ꝯrietatez habeat , ⁊ ſic non ſolũ media adinuicẽ, ⁊ ad extrema trãſmutant, ſ; extrema adinuicẽ. Diſponit g̃ terminos, vocãs vnũqd q; elementũ a lr̃a, que eſt in pncipio nõis greci, vt ſit terra.g. aqua.y.aer.a.ignis.p. his ſtantibꝰ, ſumit, ꝙ aer non ſm eãdez oppoſitionẽ trãſmutat in ignẽ ⁊ aquã, aliogn aq̃ ⁊ ignis eſſent idẽ (⁊ hoc ingt) Si ergo.a.aer trãſmutat i.p.ignẽ, ⁊.y.aquã, aeris ad ignẽ ꝯrietas erit eoꝝ, q̃ ſunt a.aer, ⁊.p.ignis, ſint huiꝰ ꝯrietatis contraria albedo et nigredo, ita vt aer albꝰ, ignis niger ſit, rurſus quia ⁊.a. aer tranſmutari põt i.y. erit alia oppõ, qm̃.p.ignis , ⁊.y.

I aqua nō ſūt idē. ḡ alia oppōne aer ꝯriaṫ, igni, ⁊ alia aq̄.
Sint aūt ꝯria oppōnis ad aquā ſiccitas, ⁊ humiditas. ſ.
ita vt aer ſiccus, aqua humida ſit. ⁊ vocet̄ ſiccitas qdē
ꝫ. humiditas vō vocet̄. h. patet ḡ hęc ſuppō ꝙ alia con-
trarietatē aer in ignē, ⁊ alia in aquā tranſmutat̄. Ex hac
oſtēdit ꝙ aq̄ ꝯriaṫ igni, ⁊ dicit. Quapp̄ ſiqdē cū aer trā-
ſmutat̄ in aquā remanet in ipſa albū, qđ erat aeris qua-
litas, aqua in fine trāſmutatiōis exiſtet humida, ⁊ alba,
humida qdē ſua nā, alba vō in caſu, in quo albū mane-
ret, qm̄ ſi nō maneret albū, aq̄ in fine trāſmutatiōis ei⁹
ex aere, erit nigra, qm̄ oīs trāſmutatio eſt i ꝯria. ḡ neceſ-
ſe eſt aquā aut eē nigrā, aut albā, ponat̄ ergo pꝛimū. ſ. ꝙ
ſit alba, qm̄ ad vim rōnis nō refert qcqd ponat̄, ⁊ tunc
pꝫ aquā ⁊ ignē eē ꝯria, qm̄ ignis eſt niger, aq̄ vō iā ma-
net alba p̄ caſū. Oꝛ ſi aq̄ ⁊ ignis ſint ꝯria trāſmutari po-
terūt, ⁊ ſic habet̄ pmū. vñ dic̄. Silr̄ igiṫ ⁊ ipſi. p. igni ſic-
K citas. ꝫ. inexiſtet. ḡ erit igni trāſmutatio in aquā, qm̄ aq̄
igni ꝯria eſt, ignis qdē pmū, qa nō p̄ caſū nigrum erat,
deinde aūt ſiccū. ſ. poſtq̄ aer mutatus eſt in ignē, aq̄ aūt
pmo humida, deide vō aere mutato in aquā, alba erat,
ergo ignis pōt trāſmutari in aquā ⁊ ꝯ, qm̄ ꝯria. Eodē
mō dici pōt ſm aliā opinionē. Si aq̄ elm̄tū mediū mu-
tet̄ in terrā ⁊ aerē, nā nō ſꝫ idē tranſmutabiṫ, alioquin
terra ⁊ aer idē eſſent. ḡ ſm aliud in aerem, ⁊ ſm alid ī
terrā trāſmutat̄. In aerē qdē ſm humiditatē ⁊ ſiccitatē
ita vt aq̄ humida, aer ſiccus ſit. In terrā vō ſm albū
⁊ nigrū, ita vt aer albus, terra nigra ſit. Oꝛ ſi ita ē, aeris
ad terrā ꝯrietas eſt, qm̄ aer albus, terra nigra eſt. ḡ inui-
cem trāſmutari pñt. patet itaq̄ ꝙ oib⁹ ex ſeinuicē tran-
ſmutatio eſt, ⁊ in his ēt, qm̄ ⁊. g. terrę inexiſtūt reliq̄ duo
ſymbola nigrū ⁊ humidū, humidū p̄ qđ cū aqua conue-
nit ⁊ ab aere differt nigrū p̄ qđ differt ab aere, ⁊ ab aq̄.
L Hęc eni. ſ. nigrū ⁊ humidū in elm̄tis alijs nōdū, vt cōiū-
cta accepim⁹. Quare aer pōt mutari in terrā ⁊ ecōtra-
Du⁹ Alex. rio, ⁊ ſic oē ex omni trāſmutari pōt. ¶ Sꝫ dubitat Ale-
xander, qm̄ nō videt̄ recte ꝯcluſū de oib⁹, ꝙ extremū
mutet̄ in extremū, ſed de igne ꝙ mutet̄ in aquā, ⁊ de
aere ꝙ mutet̄ in terrā, at ꝙ ignis mutet̄ in terrā vel ꝯ,
hoc nō demōſtrauit. ḡ non recte vl̄r itulit qđlꝫ extre-
Solo. mū ⁊ medium fieri ex quolibet. ¶ Dōm ꝙ implicite, ꝫ
vl̄r eſt demōſtratū, qm̄ accepit terrā eē humidam, ⁊
nigrā. ignē vō ſiccū ⁊ nigrū, ⁊ ſic ſunt ꝯria ſaltē in alte-
ra, q̄ ꝯrietas ſufficit ad trāſmutatiōnē, quo mō vō terra
⁊ ignis, vno mō ſint extrema, alio mō non ſint extrema,
in cōmētarijs pſpicuū eſt. Amplius cur vſus ſit exēplis
falſis, etiā in cōmētarijs notauimus. Patet ergo non ſo-
lum media elementa mutari adinuicem, ⁊ ad extrema,
ſed etiam extrema ad extrema.

Ant. c. 49. ¶ Quod autem in infinitū non poſſibile eſt ire
M (qđ futuri oſtendere, ad hoc prius venimus)
manifeſtum eſt ex his. Si enim rurſus ignis
quod eſt in quo. p. in aliud tranſmutatur, ⁊ non
reuoluitur, verbi gratia. in. x. cōtrarietas quę-
dam in igne ⁊. x. alia exiſtet pręter prędictas,
nulli enim idem ſupponitur. t. l. a. i. ipſum. x. eo-
rū quę ſunt. g. y. a. p. Sit ergo ipſi. p. c. f. ipſi. x.
c. ergo omnibus exiſtet. g. y. a. p. tranſmutātur
enim in ſeinuicem. Sed hoc quidem, ſit nōdū
demonſtratum. ſed illud manifeſtū, ꝙ ſi rur-
ſus. x. in aliud, alia erit contrarietas ⁊ ipſi. x. ⁊
igni. p. ſimiliter aūt ſemper cū adiecto cōtra-
rietas aliqua exiſtet his q̄ ante. Quapp̄ ſi infi-
nita ſint, ⁊ contrarietates infinitę vni exiſtent. N
¶ Quod autem in infinitū ire non ſit poſſibile Dilucidat. te. c. eiuſdē
(qđ quidem in futurum declarare pollicētes,
antea i illud deuenimus) ex hiſce patebit. Nā
ſi iterum ignis qui poſitus eſt in quo. p. in aliud
tranſmutetur, ⁊ non econtra, vtpote in. x. con-
trarietas quędā igni ⁊ ipſi. x. inerit alia ab his
quę dictę ſunt. nam. x. non ſupponitur eſſe idē
alicui eoꝝ quę appellata ſunt. g. y. a. p. Inerit
itaq̄ ipſi. p. ipſum. c. ipſi vero. x. ipſum. f. igitur
ipſum. c. oībus. vꝫ. g. y. a. p. inerit. tranſmutant̄
.n. mutuo. Verū an hoc quidem ſit, nondū de-
monſtratum eſt. Illud tamen conſtat, ꝙ ſi rur- O
ſus ipſum. x. in aliud tranſmutetur, alia ipſi. x.
⁊ igni. p. contrarietas inerit. Similiter aūt ſem-
per ad additionem vnius, vna ipſis pꝛioꝛibus
emerget contrarietas. quare ſi infinita ſunt, ⁊
contrarietates infinitę inerunt vni.

Figura

Quintum	x	f Qualitas ignota Nigrum
Ignis	p	Calidum Album C Qualitas addita
Aer	a	Humidum Album C Qualitas addita
Aqua	y	Frigidum Album C
Terra	g	Siccum Album C

¶ Nūc enthymema ꝓpoſitū deducit, ⁊ ſuppōit vnū. vꝫ. Com. 49.
ꝙ ſemp̄ vno elm̄to addito ſupꝛa q̄tuoꝛ. vna excreſcit ꝯ-
rietas. cui⁹ ꝯrietatis vnū mēbꝛū dat̄ elm̄to addito. ⁊ al-
terū mēbꝛū dat̄ pꝛioꝛib⁹ oib⁹. vbi cā. ſi vltra q̄tuoꝛ, det̄
quītū, emerget vna ꝯrietas, cui⁹ vnū membꝛū vtpote. f.
dabit̄ illi qnto, alteꝝ vtpote. c. dabit̄ ceteris q̄tuoꝛ. Hęc
ſuppoſitio declarat̄. qa opꝫ oīa alia trāſmutari in illud
quintū datū p̄ ſuppōnē declaratā pꝛimo textu. Igiṫ il-
lud quintū erit ꝯriū ceteris q̄tuoꝛ vel in vna tm̄, vel in
ambab⁹. ⁊ qcqd dicat̄ erit ꝓpoſitū, tm̄ magis cōſonū eſt
vt ſolū in vna cōtrariet̄. nā ita ſe hꝫ ad ignē, vt ignis ad
aerē, quare vt ignis aeri in vna eſt ꝯrius, ſic datū quītū
in vna ꝯriaṫ oibus, ⁊ ſic opꝫ oibus alijs dare ſymbolū,
⁊ diſſymbolū, vt ꝯueniant, ⁊ differāt. Pꝛimo itaq̄ ꝓpo- Q
nit intētū, tāgens vtilitatē eius, qđ pꝛimo dixit (⁊ inqt)
Oꝛ aūt in īfinitū ire, nō ſit poſſibile, qđ qdē i futurū de-
clarare pollicētes, antea in illđ qđ nūc diximꝰ deueni-
m⁹. ex hiſce patebit. Hęc ſeries gręca, ⁊ ſic ꝯſonat. ꝓpo-
ſita intētione exeqtur (⁊ inqt) Nā ſi iteꝝ ignis, q ſupple
poſitus eſt in quo. p. in aliud trāſmutet̄, ⁊ nō ecōtra, vt-
pote in. x. quintū elementū datū, ꝯrietas q̄dā igni ⁊ ipſi
x. inerit

A x. inerit alia ab his quę dictę ſunt. Hęc eſt gręca cōſtru-
ctio, ꝓpter quā vba q̄dā mutauit, nihil tamē omiſi, nec
adieci. Reddit cauſam. d. nam. x. nō ſupponit̄ eſſe idem
alicui eoꝛum quę ſubaudi appellata ſunt. g. y. a. p. ⁊ p̄ cō-
ſequens cū ſit quītū, opoꝛtet vt habeat aliā cōtrarieta-
tem, inerit itaq̄ ipſi. p. igni, ipm̄. c. qđ eſt vnum membꝛū
illius cōtrarietatis inter. x. ⁊. p. Ipſi vō. x. inerit. f. qđ eſt
alterum mēbꝛum eiuſdē cōtrarietatis. Tūc infert. igiṫ
ipm̄. c. oibus. vꝫ. g. y. a. p. inerit. Cuius cām ſubdit. d. trā-
ſmutantur eni mutuo omnia in omnia, ⁊ ſic illa quatuoꝛ
omnia i illud quintū. ⁊ per ꝯſequēs opꝫ illa quatuoꝛ ha-
bere illā qualitatem. c. ſymbolicā cū quinto elemēto,
vel eſſe in oibus cōtraria, qđ non conſonat. Sed qa ali-
quis ambigere pōt an quatuoꝛ elemēta poſſint in illud
qntū datū trāſmutari vel ne, ſubſcribit excuſationē. d.
Veꝝ an hoc quidem ſit, vꝫ. ꝙ q̄tuoꝛ illa poſſint trāſmu-
B tari in datum qntū, nōdum demonſtratum eſt. Illđ tm̄
conſtat ꝙ ſi rurſus ipſum. x. in aliud. vꝫ. ſextū trāſmute-
tur. alia ipſi. x. ⁊ igni. p. ceteriſq̄ omnibus cōtrarietas in-
erit. Similiter autē vno ſuperaddito, vna ipſis pꝛioꝛi-
b⁹ emerget cōtrarietas. hęc eſt ſuppoſitio, ⁊ declaratio
eius. Tunc arguit, ſi vno addito vna excreſcit cōtrarie-
tas. igitur additis duobus, duę excreſcēt. igitur trib⁹ ad-
ditis, tres erunt. igitur infinitis additis, infinitę excreſcēt
contrarietates in vno quolibet (inquit) Quare ſi īfinita
ſunt elemēta, ⁊ contrarietates īfinitę erūt in vnoquoq̄
elementoꝛum. Et ſic patet ratio Ariſtotelis.
Recognes ¶ In pꝛima rōne accepit, nō poſſe ꝓficiſci ſm rectū in
īfinitū, qa tūc eēnt infinitę ꝯrietates, nūc iſtud declarat
(⁊ inqt) Oꝛ aūt in infinitū nō poſſibile eſt ire in rectū. ſ.
aut ſupꝛa ignē, aut ſub terrā (qđ futuri oſtēdere, ad hoc
pꝛius venimus. ſ. pꝛoximo textu) manifeſtum ex his, q̄
nunc dicemus, poſita ergo intentione, ⁊ oꝛdine, pꝛoſeq-
C tur (⁊ inquit) Si eni rurſus ignis, qđ eſt in quo. p. in alid
qntū elm̄tū trāſmutet̄, ⁊ nō reuoluit̄. vbi cā, in elm̄tum
qntū qđ ſit. x. cōtrarietas q̄dam in. p. igne ⁊. x. qnto elm̄-
to alia exiſtet. p̄ter duas p̄dictas. Cui⁹ cā eſt (vt inqt) qa
ipm̄. x. qntū elm̄tum nulli idē ſupponit̄ eoꝝ, q̄ ſunt. g. y.
a. p. Oꝛ ſi cōtrarietas ignis ad qntū elm̄tū ſit alia, ſit ḡ
ipſi. p. igni q̄litas inexiſtēs, c. ⁊. f. ipſi. x. qnto elemēto, vt-
pote. f. malū, qđ quinto elm̄to ineſſe ponit̄. c. vō qđ igni
⁊ ceteris elm̄tis ineſt, ſit bonū. Oꝛ ſi ita ſit. c. ḡ oibus p̄. y.
a. p. exiſtet, cuius cauſa eſt, qm̄ hęc elemēta inuicē tran-
ſmutant̄, ⁊ oīa in oīa. Addit tm̄ hoc nondum eē demon-
ſtratū. ſ. ꝙ oīa mutent̄ in illđ qntū, ⁊ inuicē, veꝝ illđ eſt
manifeſtū, ꝙ ſi rurſus. x. qntū elemētū mutet̄ in alid. ſ.
ſextū. Adhuc alia erit ꝯrietas, cui⁹ altera p̄ticula erit, ⁊
ipſi. x. ⁊ ignis. p. ceteriſq̄ alijs addita. Silr̄ aūt ſemp̄, cū
adiecto ꝯrietas aliq̄ exiſtet his, quę aū. Quapp̄ ſi īfinita
D elm̄ta ſint per additionē facta, ⁊ ꝯrietates īfinitę vni exi-
Dubō. ſtent. ¶ Quęrit Philopon⁹, vtrū vno elm̄to poſito vl-
tra q̄tuoꝛ, vna ponat̄ ꝯrietas, vł ꝙ nō, qm̄ vna ꝯrietas
eſt duoꝝ elementoꝝ. ḡ duab⁹ exiſtētib⁹ cōtrarietatib⁹,
quatuoꝛ erunt elementa, quare non vno elemēto poſi-
to, ponitur vna cōtrarietas, ſꝫ vna q̄litas. ¶ Pręterea.
Si vno elemēto poſito. vna ponit̄ cōtrarietas, tūc q̄tu-
oꝛ elemētis poſitis, q̄tuoꝛ erunt cōtrarietates, ꝯſequēs
eſt falſum, quoniam Ariſt. poſuit quatuoꝛ elemēta, ⁊ ſo-
Rñſio. lū duas contrarietates poſuit. ¶ Rñdet Philopon⁹,
ꝙ ſiue vno elemēto poſito ponat̄ vna cōtrarietas, ſiue
vna qualitas contraria ceteris, idem abſurdum ſeqtur,
quoniā quouis modo intelligatur, ſequitur ꝙ ſi infini-
ta eſſent elementa, infinitę eſſent qualitates vni. Aliter
reſpondet ⁊ melius ꝙ Ariſtotelis conſequentia tenet in
caſu ſuo, ꝙ. ſ. ponatur aliud elementum vltra quatuoꝛ,
qđ generetur ex igne, ⁊ nō vertatur generatio. Vbi eni E
non conuerteretur generatio. opoꝛtet vt quintū elemē-
tum habeat q̄litatē oppoſitā vtriſq̄ vel alteri qualitati
ignis, ⁊ ſic dabitur alia cōtrarietas noua illo addito. at
Ariſtoteles ſm veritatem poſuit quatuoꝛ elm̄ta, nō aūt
quatuoꝛ contrarietates, quoniam generatio in eis ꝯuer-
titur. verum de hac dubitatione poſtea in cōmētarijs
quęre. Secundo quęritur, vtrū ſit verū ꝙ. c. qualitas,
quę ponitur ipſi⁹ ignis, ſit ceteris elementis ſub igne cō-
munis. ſ. quā qualitatem appellauimus bonū, nō eni vł
neceſſarium, ꝙ ſi. c. bonum ineſt igni, ꝙ ceteris ineē de-
beat. Ariſt. ꝓbauit. c. cōem eē igni ⁊ alijs trib⁹, ſupponēs
q̄tuoꝛ elm̄ta poſſe trāſmutari in qntū, ſi daret̄. Oꝛ ſi pñt
trāſmutari in qntū oīa illa q̄tuoꝛ, opꝫ vt ſaltē in vna q̄li-
tate oīa illa ſint qnto elm̄to ꝯria, ⁊ ſic oīa illa q̄tuoꝛ habe-
būt. c. cōē q̄litatē, p̄ quā ꝯriaṫ ipſi qnto elm̄to, ⁊ p̄ quā
trāſmutari pñt in illđ. ḡ. c. q̄litas. ſ. bonū cōis ē oib⁹ q̄tu- F
oꝛ elm̄tis, ⁊ ita vnūqđq̄ elm̄toꝝ tres hēbit q̄litates. vnā
qdē cōē ſymbolam oib⁹, alias vō ſm oꝛdinē aſſigtū iā.
Philopon⁹ vō ꝫ idē ꝓbat, qm̄ ſm. c. ignis nō dr̄t a trib⁹
elm̄tis, quoniā ſufficienter differt ab illis per calidum ⁊
ſiccum. ergo ſi non differt ſm. c. ab illis. c. ipſū erit ſym-
bola qualitas omnib⁹ illis. ¶ Pręterea. Dicit etiā Phi-
loponus ꝙ ſi elemēta q̄tuoꝛ non tranſmutent̄ in quintū
datū, nec tranſmutari poſſint. Adhuc. c. qualitas addita
igni, omnibus poſt ignem cōpetere debet, quoniam (vt
inquit) ignis fit ex oibus alijs ſub ipſo elementis, ⁊ non
ſm. c. qualitatē. ergo. c. qualitas eſt omnibus ſymbola,
⁊ ſic ſiue quatuoꝛ elemēta trāſmutent̄ in qntū, ſiue non,
ſemp̄ ſeqtur dato qnto elm̄to. c. q̄litatē q̄ ignis ineſt, oi-
bus poſt ignē ineſſe, ⁊ ꝓpterea Ariſto. inquit, tranſmu-
tant̄. n. adinuicē, hoc eſt illa q̄tuoꝛ in qntū, ſed hoc qdē
ſic nōdū demōſtratū. q. d. ꝙ ſiue illa q̄tuoꝛ in qntū mu- G
tent̄ ſiue nō, illđ manifeſtū, ꝙ ſi rurſus. x. in alid. ſ. ſextū
trāſmutet̄, ſiue recipꝛocatiōe. Alia erit ꝯrietas cui⁹ alte-
ra q̄litas ineſt ipſi. x. ⁊ ipſi. p. igni, ⁊ oib⁹ alijs poſt ignē,
vt ꝓbatū eſt. Silr̄ aūt ſemp̄ cū adiecto ꝯrietas aliq̄ exi-
ſtet ⁊ his, quę ante, quare ſi infinita elemēta ſint, ⁊ ꝯtra-
rietates infinitę vni exiſtūt, hoc eſt (vt Philopon⁹ expo-
nit) īfinitę q̄litates ꝯrietatū vni elm̄to inexiſtūt. Sūpſit
eni ꝯrietates p̄ qualitatib⁹, q̄ ſunt p̄ticulę ꝯrietatum.
¶ Si autem hoc non erit neq̄ diffinitur aliqđ, Anti. c. 50.
neq̄ generari. opoꝛtebit enim ſi erit aliud ex
alio, tot tranſire contrarietates ⁊ amplius plu-
res. Quapꝛopter in quędam quidē, nunq̄ erit
tranſmutatio. vbi gratia. ſi infinita media ſint.
neceſſe eſt autem ſi infinita ſint elementa. Am-
plius aūt, neq̄ ex aere in ignem tranſmutatio H
fiet. ſi infinitę contrarietates ſunt. Fiunt aūt ⁊
oīa vnū, neceſſe. n. oēs exiſtere in inferioꝛibus
quidem. p. quę ſuperioꝝ. his autem, quę infe-
rioꝝ. Quapꝛopter omnia vnum erunt.
¶ Quod ſi hoc ſit, nihil definiri cōtinget, nihil- Dilucida⁹. te. c. eiuſdē
q̄ generari. Opoꝛtebit enim ſi aliud ex alio
ſit, tot pertranſire contrarietates, ⁊ etiam plu-
res. quare in quędam quidem non erit trāſmu-
tatio, vt ſi infinita media interſint, quod opoꝛ-
teret, ſiquidem elementa infinita ſint. Amplius
autem neq̄ ex aere ad ignē tranſmutatio erit.
ſiquidem infinitę ſint contrarietates. Pręte-
rea fierent ⁊ omnia vnum, neceſſe eſt enim om-

I nes ineſſe inferioribus quidē ad p. eas q̄ ſunt ſuperiorum. His autem eas que inferiorum. quare omnia vnum erunt.

Com. 50. ¶ Nūc deſtruit cōſequēs illatum, ⁊ p̄mo infert in gñali impoſſibile vnū. deinde in ſpeciali tria impoſſibilia (⁊ inquit) Or ſi hoc ſit, tūc nihil definiri cōtinget, ſupplem cōtinget, q̄a deficit verbum more attico. nihilq; generari. deducit de gñari. d. Oportebit eni ſi aliud ex alio ſit, tot pertranſire contrarietates ⁊ etiam plures, ideſt nō tot quin plures, q̄a ſic exponitur infinitum. 3° auſcultatiōis phyſicę. de definitione etiam deduci poteſt per idē, q̄a elementum definitur per eiuſmodi qualitates. modo cū hę ſint infinitę ⁊ ignotę, nihil ſcietur. Deinde infert p ordinem tria impoſſibilia in ſpeciali ad datū conſequēs. Dicit primo. Quare in quedā quidem non erit trāſmu- K tatio, hoc eſt extremi ad extremū, vt ſi pro quia a te ponuntur infinita media, qd̄ oportet eſſe, ſiquidem elemēta infinita ſint. Primū igitur inconueniens erit, q̄ nullū extremum elementū ex alio extremo fiet. Secūdū q̄ nec ex medio ad extremum (inquit) Amplius aūt neq; ex aere ad ignem ſubaudi tranſmutatio erit, ſiquidē infinitę ſunt in quolibet contrarietates. Oportet eni infinita corrumpi, ⁊ infinita generari. Tertio infert q̄ omnia elemēta eſſent vnū. Declaratur. omnes qualitates oīm eſſent in vnoquoq;, aliter in vnoquoq; non eſſent infinitę, quia ſibi deeſſent aliquę. ſed ad omnes qualitates ineſſe alicui ſequit omnes formas eidē ineſſe. quia formę vel ſunt qualitates, vel receptę in materia illis mediāti bus. igitur ſi in vnoquoq; eſſent omnes qualitates ⁊ formę, oia eſſent vnū. ⁊ vnum omnia (ingt) Preterea fierent ⁊ oia vnum. Neceſſe eſt enim omnes ineſſe inferio- L ribus quidem ad. p. quod volumus eſſe ignem, eas que ſunt ſuperiorum'. his vo quę ſupra. p. neceſſe eſt eas ineſſe, quę ſunt inferiorum. quare omnia vnum erunt. Et per hęc patet tota ratio Ariſtotelis. ⁊ tu circa literā cōſidera, nam multum circa verba laboraui.

Recognes ¶ Nūc deſtruit conſequens (⁊ ingt) Si autē hoc. ſ. infinitę 9riē qlitates inſint vni elēto, neq; erit definiri aliquid, neq; generari, generari quidem non, quoniā oportebit ſi erit aliud ex alio tot tranſire contrarietates, ⁊ adhuc plures, addit autem [⁊ adhuc plures] vt Philopon° notat, ne quis credat finitas, nam cum dixit, tot poſſet q̄s credere, finitas eſſe pertrāſeundas, ideo addit, ⁊ adhuc plures, q̄a infinita ſic exponunt, tot. vz. ⁊ adhuc plura. Declarat autem extremū elementum non poſſe mutari in extremum ſm ordinatam tranſmutationem quę fit de extremo ad elementū mediū, ⁊ de illo ad aliud ſic pcedendo vſq; ad vltimū, ⁊ dicit. Quapp in quadā qdem M elemēta. ſ. extremi ad extremū, nūq; erit trāſmutatio. ſ. dato q̄ pcedat ordinate ab extremo ad extremū p oia media. v. g. ſi infinita elēta media ſint, ſicut data opiōe eop, neceſſe eſt eē infinita elēta. nā datis elētis medijs infinitis, vt dari opz illa poſitiōe pceſſa, ordiata gñatio q̄ eſt extremi ad extremū p oia illa media (vt Philopon° exponit) erit ipoſſe, qm̄ nō ptigit infinita ptrāſire. ¶ Preterea. Neq; trāſmutatio eē poterit medij ad extremū, vtpote ex aere i ignē, ſi infinitę 9rietates ſunt i eodē, opz

Dubō. eni pcurrere p infinita, qd̄ ē ipoſſe. ¶ Dubitat aūt qm̄ nō videtur eē ex aer fit ignis vt p oēs 9rietates pcurrat, ſed ſolū ſm vnam, ceteris tāq; ſymbolis manentibus.

p̄ma ſolo. ¶ Rñdēt nonnulli, q̄ argu° Ariſt. valet in caſu, qm̄ vbi infinita elēta darent, i vno elēto eēnt infinitę qualitates, hoc eſt impoſſibile, quoniam non datur infinitum, ⁊ ſic non datur aer, nec aliquod elementū q̄ ſi non dat aer, ex aere non poteſt fieri ignis. ex impoſſibili enim ſequit quodlibet.

N Dbo philoponi. ¶ Contra obijcit Philopon°, quoniā Ariſt. loquitur hypothetice ſupponēs ipſa ſubſiſtere, nā ſupponens ea ſubſiſtere, cōſiderat vtrū poſſibile ſit illa ex inuicē fieri.

Rño alex. ¶ Propterea Alexāder rñdet, q̄ ſequit nō poſſe elēta trāſmutari, qm̄ ſupponit Ariſto. illud qd̄ poſtea dicet. ſ. q̄ datis elētis infinitis, oia eēnt vnū elētū. At ſi oia vnū ſunt, nullū fit ex alio, nec hęc rñſio valet, qm̄ Ariſt. itulit q̄ ſi ignis fieret ex aere, oporteret infinita pcurrere.

Philoponi rñſio. ¶ Philoponus aūt aliter dic, q̄ Ariſt. loqtur in ordiata trāſmutatione, q̄ eſt ex extremo ad extremū p gñationem oīu mediop, tūc dic, q̄ ex aere nō pōt fieri ignis, qm̄ ſi ex aere dbeat fieri ignis, dbuit aer prius eē genitus, ſ3 aer nō potuit eē genit°, qm̄ oportuiſſet infinita prius fuiſſe genita, qd̄ eſt impoſſe, ⁊ ſic nec extremū ex extremo fieri pōt in ordinata gñatiōe quę fit per oia media, nec extremi ex medio, cū mediū illud nō potuit fieri, niſi ēt infinita fuiſſent genita.

O Dubō. ¶ Dubitat ēt Philoponus, q̄a non videt verū, vt omnia elementa ſint eadem, quoniā oia ad omnia habere 9rietatē ſequit, ⁊ ſic non ſunt eadē.

Sol. philoponi. ¶ Rñdet Philoponus q̄ hoc Ariſt. infert ex dato ipoſſi, nā ſi infinitę qlitates erūt in vnoquoq; elētop, nulla pōt eſſe in aliquo eop, quę non ſit in alio. ḡ oēs, quę ſunt in vno, ſūt in vnoquoq;. Aliogn non infinitę inerūt vni, q̄ ſi oēs q̄ ſunt in vno, ſūt in ſingulis, eadem erūt omnia, qm̄ elementa non differunt niſi qualitatib°.

Declo pulchra. ¶ Philoponus autem enitit dare aliā ſolōnē, ſed nihil eſt. Tu eni debes ſupponere, q̄ aliō eſt cōcedere aliqd ſimplr, aliud vt ſequēs ad poſitū, vt in dialecticis ludicris dixim°, dato. n. q̄ elētū extremū puertat in aliud, ⁊ nō eō, ⁊ illō in aliō, ⁊ ſic in infinitū illatū ē, infinitas qlitates ineē vnicuiq; elētop infinitop, vt dixim°, ⁊ poſtea diſputabimus, ſ3 pceſſo. ſ. q̄ vnicuiq; elētop inſint infinitę qualitates 9riē, ſequit p̄ elētū nullū poſſe definiri, qm̄ cū nō definiat niſi p qlitates, illis exiſtētibus infinitis, non pōt definiri, ſeqtur ēt nullū elētū poſſe fieri ex alio ſm P ordinatā gñatiōnē, qm̄ nō extremi ex extremo, qm̄ non ptingit infinita media ptrāſire, nec extremi ex medio ſiue ignis ex aere, qm̄ nō poteſt ignis ex aere fieri, niſi aer prius fiat, mō hoc eſt ipoſſe, niſi potuiſſent infinita eē facta. Seqtur 3°, oia elēta eſſe eadē, ⁊ vnum, qm̄ nō differūt, q̄a ſi differrent, eēt q̄ aliq qualitas erit in vno q̄ non erit in alio, mō hoc eſt falſum, qm̄ tunc nō ineēt infinitę vnicuiq; contra poſitionem. Ecce quō Ariſt. diſputauit hic ſm regulas obligationū doctrinaliū, de qbus nos i ludicris dialecticis diximus.

Gñatio duplex elētorum. ¶ Aiaduerte q̄ duplex eſt elementorū generatio, altera ordinata, de qua ſupi° diximus, quādo aqua fit ex terra, ⁊ ex aqua aer, ⁊ ex aere Q ignis, ⁊ iterū ex igne terra, ⁊ ſic ſemp circulo, in qua p3 nō poſſe elētū extremū fieri ex extremo, niſi gñatis oibus medijs. Altera vo eſt inordinata, q̄ raro accidit, vt quādo ex extremo fit extremum nō gñatis ordiate medijs, vtpote cū gñaret ignis ex terra vel aqua imediate, Ariſt. ergo ſm Philoponum locutus eſt ſemp in generatiōe ordiata, pbauit eni datis elētis ifinitis, nullū elētū in ordiata gñatiōe fieri poſſe, qm̄ nec extremū, nec mediū, vt deductū eſt, qm̄ ſemp oporteret p ſinitorū gñationē ptrāſire.

Pulchra dubō. ¶ Dicet ḡ q̄ſpiā, vtrū datis ifinitis elētis, elētū fieri poſſit ex elēto ſaltē gñatiōe inordinata, ꝯ̄ q̄ nec Alexāder, nec Philopon° locuti, ſūt, dico q̄ minime, qm̄ datis ifinitis elētis, illa eēnt vnū elētū, qm̄ non pñt differre p qlitatē, qm̄ oēs eēnt in ſingulis eędē, ⁊ ſic elēta ſūt eadē, qm̄ pceſſo, alter ex altero fieri non pōt nec ordinata, nec inordinata gñatiōe. Ariſt. ergo non curauit ptēr iſtā tāgere, q̄a ex his q̄ dicit, pſpicua eſt.

¶ Admirabitur

A Anti. c. 51. ¶ Admirabitur autē aliqs dicētes plura vno elementa corpop vt non trāſmutentur inuicē, ſicut Empedocles ingt, quō contingit eis dicere comparabilia elementa. Sed tamē dicit. ſic. Hęc enim ęqualia omnia.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Admirabit autē vtiq; q̄ſpiā, dicentes elēta eē plura vno corporū, vt nō tranſmutent inuicem, veluti Empedocles (inquit) quō ipſis cōtingit dicere elēta eſſe cōparabilia. ⁊ tū ita cōcedunt. nā hęc ęqualia omnia dicunt.

Com. 51. ¶ Confutauit Ariſto. hacten° poſitionē dicentiū elēta creſcere in infinitum, hac vo in parte eā (quę dicit. illa intrāſmutabilia eſſe) refellit. annectit autē hęc conſideratio his quę nunc dixit. dixit eni. verum an hoc quidē ſit, nondum demonſtratum eſt. q̄ igitur res hęc aliq̄ in parte ſuppoſita fuit, nunc igitur bene eam declarat. Et B ppoñit intentionem ſuam. ⁊ cauſam intentionis ſub forma admirationis. d. Admirabitur autem vtiq; quiſpiā dicētes elemēta eſſe plura vno corpop, argumēto. vz. vt nō tranſmutētur inuicē, veluti Empedocles, quo mō ipſis contingit dicere elementa eē cōparabilia. q. d. qd̄ dici non poteſt. ⁊ tamen ita concedū ⁊ dicunt. Nam hęc oia ęqualia eē ſupple volūt. Hęc eſt dubitatio, vtrū hęc ſtent ſimul, elementa ſunt tranſmutabilia, ⁊ elementa ſunt cōparabilia. nā Empedocles negat primū, ⁊ cōcedit 2m. ¶ Aiaduerte q̄ ideo Empedocles voluit plura eē elēta, qd̄ hoc vt nō tranſmutent, q̄ ſi vnū eēt apud eū, nō pōt gñatio eē rep. De ſ3 in libro phyſicorum ſatis.

recognes. C ¶ Probauit Ariſto. q̄ nec vnū, neq; plura vno poſſint eſſe mālia nālium principia, nūc pbat, q̄ neq; quatuor, vt Empedo. dixit, qm̄ (vt Philoponus ingt) vel vt trāſmutabilia. vel vt intrāſmutabilia erunt rerum naturaliū principia, ſi vt trāmutabilia, tūc erūt materialia pncipia miſtop, ⁊ hęc eſt opio Ariſt. ſi vt in trāſmutabilia, erit opinio Empedo. pbat ergo elēta nō poſſe eſſe intranſmutabilia, ⁊ ſic non erunt rerū naturalium principia vt intranſmutabilia. Or autē elementa non ſint intranſmutabilia, eo patet, qm̄ admirabile eſt, q̄ ſint intrāſmutabilia ⁊ comparabilia, vt ipe Empedo. cōcedit (vnde iquit) Admirabit aut aliquis dicētes plura vno elementa corpop, quę non tranſmutantur inuicē, ſicut Empedo. ingt. quo mō contingit eis dicere elementa eē comparabilia, ⁊ tamē Empe. dicit ſic, in ſuo carmie, hęc enim ęqualia oia. vnde vno loco dicit hęc eſſe oia ęqualia, alio dicit eſſe intranſmutabilia, cum ponit illa principia prima. Quę videntur ſtare non poſſe.

D Anti. c. 52. ¶ Si ergo ſm quātū, neceſſe eſt idē aliqd eſſe inexiſtēs in oib° cōparabilibus, quo menſurantur. Vbi gratia. ſi ex aquę pugillo, erunt pugilli aeris decem. idē aliquid igitur erāt ambo, ſi menſurantur eodem.

Dilucida°. te. c. eiuſdē ¶ Siquidem igitur ſm quantū. neceſſe eſt aliquod vnū inexiſtere cōparabilibus omnibus, quo mēſuretur, veluti ſi ex aquę pugillo vno, aeris eſſent decem, vnū itaq; inerit vtriq; ſiquidem illo menſurentur.

Com. 52. ¶ Contra Empedoclē arguit. ⁊ oſtendit q̄ hęc non ſtent ſimul. vz. q̄ elemēta ſint comparabilia, ⁊ ingenerabilia. Et arguit primo de cōparatione in quātitate molis. Deinde in quātitate vtutis. Et arguit hypothetice ſic. ſi elementa ſunt cōparabilia, elemēta cōueniunt in quātitate. ſi elementa cōueniunt in quātitate. elementa cōueniunt in materia. ſi elementa cōueniūt in materia. elēta trāſmutabilia ſunt. quare ſi comparabilia ſunt, trāſmutabilia erūt. E

Dubō circa rōne. ¶ Sed dubitatur. quia aliqua poſſunt eſſe cōparabilia in qualitate, vt duo alba. ⁊ aliqua in pportione, vt quātū hoc calefacit, tantū hoc infrigidat, ⁊ aliqua in quātitate, vt duo ęqualia. Hęc diſtinctio eſt Auerrois cōmento. 37.

Rñſio. ¶ Empedocles voluit elementa eſſe comparabilia ſm qualitatem. vt ſuppoſuit Ariſto. nā aliqua poſſunt eſſe comparabilia ſm qualitatem. ſ3 dupliciter. vel qualitate corruptiua, vel qualitate pfectiua, quę ſunt comparabilia ſm qualitatem corruptiuā oia ſunt corruptibilia. ⁊ hoc modo elemēta apud Auerroem non ſunt comparabilia ſm totum, cum ſm totū ſint perpetua. ſed bene partes elementorum ſunt cōparabiles ſm qualitatē, quia ſunt inuicē tranſmutabiles. F Si vo aliqua comparentur in qualitate ſpirituali, bene poſſunt eſſe ęterna, vt ſtellę comparabiles ſunt in luce, ⁊ alijs. Item cōparabilia ſm proportionē, nō ſunt vere comparabilia, quia ibi nō eſt vera ęqualitas, nec vera vniuocatio. ideo Empedocles voluit elementa eſſe cōparabilia ſm quātitatē. ¶ Tūc Auerroes deducit enthymema ſic, ſi elementa ſunt comparabilia, ęlementa conueniunt in quātitate, tenet conſequentia p opinionem Empedoclis. vltra, ſi elementa cōueniunt in quantitate, elementa pueniunt in materia, deducitur, q̄a quę proportionantur ⁊ cōueniunt in quātitate, oportet cōuenire in genere quanti. ſed genus quanti eſt cuius materia eſt vna numero igitur opz conuenire in materia. cętera patent. ¶ Sed dubitatur etiā, vtrum vnus pugillus aquę ſit ęqualis ſm quātitatē decem pugillis aeris. ¶ Reſpondet Auer. q̄ ſunt ęquales ſm quantitatē G generis, non autem ſm raritatem ⁊ denſitatē. Nā (vt declaraui in libro de ſubſtātia orbis) decem pugilli aeris non habēt plus de materia, q̄ vnus aquę, nec plus de quantitate. habent tamen ipſā quantitatē maiorē vel minorem. Et hoc eſt dicere ſm terminos, nō autem ſm naturā dimenſionis. ⁊ tu quere illic.

recognes. ¶ Or autem elemēta eſſe non poſſint ęqualia niſi trāſmutentur, pbat, qm̄ vel erūt ęqualia magnitudine, vel qualitate. p ergo pbat, q̄ elēta eſſe non poſſint ęqualia magnitudine, qm̄ vel erūt ęqualia magnitudinib° totalibus vel partialibus, nō talibus, qm̄ hoc videtur manifeſte contra ſenſum, nam terra videt maior aqua, cū in cōcauitatibus terrę aqua reſideat, conſtat aūt terrā eſſe ſua concauitate maiorē. Aer etiam videtur maior terra ⁊ aqua ſimul iunctis. ergo nō poſſumus intelligere elementa eſſe ęqualia ſ3 magnitudines totales. Sin H autem ſm magnitudines partiales, ſ3 ſciri nō pōt niſi ex tranſmutatione partium inuicē, ex eo enim quia videmus, q̄ eadem mā ⁊ ęqualis, extēſa facit aerē, ptracta facit aquam, ſcimus q̄ aeris qdā maior portio eſt ęqualis aq̄ minori portioni. ḡ nō ſtant ſimul elēta eē ęqualia ⁊ intranſmutabilia, cū non poſſit haberi hęc ęqualitas niſi partiū inuicem tranſmutatione. vnde dicit. Si ergo ſm quantum, cū non poſſit hoc eſſe ſm totales magnitudines, neceſſe eſt idē aliqd eē inexiſtēs oib° cōparabilib°. ſ. ptibus, quo mēſurent. Vbi gra. Si ex aquę cotyla, ſiue vrceo erūt aeris cotylę, ſiue vrcei decem. cū hoc haberi non poſſit, niſi partiū illap trāſmutatione. igitur aliqd idē erāt ambo ſi eodē mēſurent. ſ. eadē ⁊ ęqualis mā, q̄ extēſa fit aer, contracta erat aqua. In cōmētarijs aliter diximus ⁊ quidē de mēte Auer. ſ3 hęc expō eſt facilior. Nota hic Philoponus Ariſto. in metheoris proportionē aq̄ ad aerē ſumpſiſſe ex partiū trāſmutatione.

Cotyla. Vrceus Menſura pōderis. 9. vnciarū.

I quã eniꝫ dixit, hꝫ aqua tanta proportionem ad aerē, q ex ipſa fit, eandem par eſt totũ aerē ad totã aquam habere. Uerum de hoc in libris metheororum.

Ant.c.53. ¶ Si autem nõ ſic ſm quãtũ comparabilia, vt quãtum ex quanto, ſed quantuꝫ poſſunt. verbi gratia. ſi pugillus aquę ęqualiter poteſt ĩfrigidare vt deceꝫ aeris, ⁊ ſic ſm quantum non ſm ꝙ quãtum cõparabilia, ſed ſm ꝙ poſſunt aliquid, erit autem ⁊ non quanti menſura comparare ſm potentias, ſed ſm proportionem. verbi gratia. vt hoc calidum, hoc albũ. Hoc autem vt hoc, ſignificat in quali quidem ſimile, in quanto autem ęquale. Inconueniens autem videtur, ſi corpora inmutabilia exiſtentia non proportione comparabilia ſint, ſed

K menſura potentiarum, ⁊ eius quod eſt eſſe ęquale calidum aut ſimile, ignis tãtuꝫ ⁊ aeris multiplex. Idem eniꝫ plus, quia homogeneũ, talem habebit rationem.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Si autē non ſic comparabilia ſunt ſm quantum, ita vt ſit quãtum ex quanto, ſed ſm quantum qđ poſſunt, veluti ſi aquę pugillus tantuꝫ infrigidare poteſt, quantuꝫ decem aeris, ⁊ ſic ſit ſm quantum, non quatenus quanta cõparabilia, ſꝫ quatenus aliqd poſſunt. nõ erit vtiqꝫ ⁊ per quanti menſuraꝫ cõparare potētias. ſed per ꝓportionē, veluti ꝙ hoc calidũ. illđ albuꝫ ſit. nam vt illud in quali quideꝫ ſimile. hoc ſi-

L gnificat in quanto ęquale. Inconueniens itaqꝫ videtur corpora nõ cõparabilia exiſtentia ꝓportione. ſed menſura potētiarũ ſm id qđ eſt ⁊ ęquale calidũ vel tm̃ ignis ſimile, ⁊ aer aeris plurimum incõmmutabilia exiſtere. Nã plus idē exiſtens genere, talem habet rationem.

Cõm.51. ¶ Ut bene dixit Auerroes, ęqualia ſiue cõparabilia trifariã ſunt, aut quãtitate, quo mõ vnus aquę pugillus eſt ęquale pugillis. 10. aeris, nam ex vno ſiũt illi. 10. aut ęqualitate potentiaꝝ, qꝛ quãtũ põt infrigidare pugillus vnꝰ aquę, tãtũ decē poſſunt aeris. Aut ꝓportiõe ſicut quantus acutus eſt ſonus, tãtũ ſtilus, ⁊ quãta albedo, tãta caliditas, differũt vero, qꝛ ęqualia ꝓportione ſunt diſſilia

M in forma, ſed ęqlia poꝰ, in forma ſilia ſunt, ſed gradu diſſimilia, at ęqualia quãtitate, ſunt dimēſiua menſura ęqlia, non qualitate, nec gradu, ſꝫ potius extēſione. Ariſto. igit ꝓbauit ꝙ ſi elm̃ta ſint ęqlia ſm quantitatē, opꝫ ipſa tranſmutabilia eē, qa opꝫ in gn̄e cõuenire, ⁊ ꝗcũqꝫ genere ꝯueniũt, in mã ēt cõuenire neceſſe eſt, ⁊ ſic trãſmutabilia erũt. Nũc arguit de alijs, ⁊ põt tota rõ ſic ordinari. elm̃ta ſunt ęqualia apđ Empedoclē ſiue cõparabilia, vl ſm quãtũ molis, vel ſm quãtũ potentię, vel ſm ꝓportionē, ſi ſm quãtũ molis. igit trãſmutabilia, vt declatũ eſt, ſi ſm ꝓportionem, tunc nõ dicent comparabilia ſm quantuꝫ, ſed ſm rationem, ⁊ ſic contra Empedoclem, ſi ſm quãtũ, potentię ea comparantur ſm quantũ potētię, quę ſunt ęqualia potētia, vel differentia ſm magis ⁊ minus, ſed ęquale, ⁊ magis, ⁊ minus, ſunt eiuſdem generis, igitur talia cõparabilia erunt eiuſdem generis, ſꝫ q ſunt eiuſdē generis, ſunt in mã cõuenientia, igit in mã cõ-

N ueniunt. ꝗcũqꝫ in materia ꝯueniunt, ſunt trãſmutabilia, quare ſi elm̃ta ſunt cõparabilia ſm quãtũ potentię, erũt trãſmutabilia. Circa hãc rõnē ſic ꝓcedit, ꝙ pmo deſtruxit primũ mēbrũ in textu pcedēti, deinde deſtruit 2m. d. Si aũt nõ ſic cõparabilia ſunt ſm quãtuꝫ. vꝫ. molis, ita vt ſit quãtũ ex quãto. vꝫ. 10. aeris ex vno aq̃, ſꝫ ſm quãtum qđ poſſunt, veluti ſi aq̃ pugillus tãtũ ifrigidare poteſt, quãtũ poſſunt decem aeris, ita vt ſic ſint cõparabilia ſm quãtũ, nõ quatenus quãta cõparabilia, ſed qtenꝰ aliqd poſſunt, ſꝫ duplr. ſubaudi intelligi põt, vel ſm eãdē potētię ſpēm, vel ſꝫ diuerſaꝫ, qđ eſt dicere ſm ꝓportionē, ⁊. q. d. ſi cõparabilia ſunt ſm ꝓportionem, nõ erit vtiqꝫ ⁊ p quãti mēſurã cõparare potētias, ſi qdē p proportionē ſint cõparabilia, veluti ꝙ hoc calidũ, illud albũ ſit, nã vt illud eſt in quali qdē ſile, ita ſꝫ in quanto dꝛ ęqle, igit cõparabilia ſm ꝓportionē, nõ dicentur ęqualia cõtra Empedoclē. ¶ Aiaduerte ꝙ lr̃am tranſtuli de

O verbo ad verbũ, qꝛ nõ confiſus ſum in illius itellectiõe, ſiqs tñ vellet, ad ſenſum forſitan ſic iterpretarer, veluti ſi aq̃ pugillus vnus tãtũ infrigidare põt, quãtũ ⁊ decem aeris poſſunt, ⁊ ita ſit ſm quantũ cõparare, non quatenus quãta comparabilia, ſꝫ quatenus aliquid poſſunt, quare non erit ⁊ per quanti menſurã comparare potētias, ſiquidem illud ſit ſm proportionem, ⁊ tunc ſermo patet, mutaui enim verbũ alla, in verbum ſiquidem, ſicut ſępe accidit ipſo in ſenſu gręco. Sic igitur elementa ſi ſunt ęqualia quantitate, tranſmutabilia erunt, ſi vͦ ꝓportione, non dicētur ſimpliciter comparabilia, ſed cõpoſita, quo quidem modo Empedocles non loquit. Deinde deſtruit tertium, vel magis ex ipſo dato infert ꝓpoſitum. d. Incõueniens itaqꝫ videtur corpora non cõparabilia exiſtentia proportione, ſed menſura potētiarum ſm id quod eſt, ⁊ ęquale calidum, vel tm̃ ſimile in calore ipſius ignis, ⁊ tm̃ plurimum in qualitate aeris, in cõmutabilia exiſtere, ideſt videtur impoſſibile aliq̃ eē

P comparabilia ſm potētias per magis ⁊ minus, ⁊ eē intranſmutabilia, nam plus idem genere exiſtens cũ ipſo minus tali, talem habet rationeꝫ ⁊ comparationē in genere, modo quęcunqꝫ genere conueniunt, etiam in materia cõueniũt, ⁊ ſic ſunt tranſmutabilia. Nec potui literam gręcam ſeruando verbuꝫ clarius traducere, vnde ⁊ antiqua traſlatio vix intelligi poteſt. Siquis autē ad ſenſum hanc caudam vellet latinam, ſic dicerem, inconueniens itaqꝫ videtur corpora non comparabilia proportione, ſed ſm ęquale, ⁊ inęquale in potētijs nõ trãſmutari inuicē, quandoquidē plus ⁊ minus in generis ratione conueniant, verba tamē trãſlata in textu ſunt nullo diminuto, lꝫ oratio ſit aliquantuluꝫ euariata. ¶ Monet expoſitor dubitationes cõtra determinata. Primo, quia terra ⁊ cętera elementa ſunt comparabilia cũ ſtellis ſm ęquale ⁊ inęquale in quantitate, ⁊ tamen non eſt eadeꝫ materia vtrorũqꝫ. duodecimo metaphyſicę. Secundo videtur ꝙ non omnia comparabilia ſm potentias commonicēt in materia. Nam ignis ⁊ ſol ſunt comparabiles in calefactione ſm magis ⁊ minus, ⁊ tamen non communicant in materia, vt dictum eſt. Tertio dubitatur ab alijs, quia videtur ꝙ ęqualitas proportionis ſit vera ęqualitas, quia ęqualitas proportionis vel eſt in numero, vel in magnitudine, ſed vtraqꝫ eſt ſm eidem genus, nam omnis numerus omni numero eſt eiuſdem generis, ⁊ omnis dimenſio omni dimenſioni. Quarto videtur ꝙ non omnia eiuſdem generis communicent in materia, vt dicit Auerroes hic, ⁊ Ariſtoteles ſupponit. Naꝫ omnes ſtellę ſunt eiuſdem generis apud Auerroeꝫ. ⁊ tamen nõ conueniunt in materia, quia tũc eſſent

Dubõēs expoſitoris. pª Q 2ª 3ª 4ª

A Expõ ꝓpã eſſent gn̄abiles. ¶ Ad pmũ rñdet Auerroes in cõmento vt dcm̃ fuit ꝙ ęquale ⁊ inęquale accipiunt duplr vel ſm quãtitatē, vel ſm extēſionē, hoc eſt ſm terminos, ſi ſm quãtitatē, ſic vnus pugillus aquę eſt ęqlis ſm quantitatē decē pugillis aeris. Nã vnus pugillus nõ hꝫ plus de quãtitate q̃ꝫ dcē pugilli, nã quãtitas eſt coęterna materię, nihil plus quantitatis vel eſt aut erit, q̃ꝫ ab ęterno fuit. ſi vͦ ſm terminos, ſic deceꝫ aeris habent quantitatem plus extenſam, hoc eſt ſub maiori termino, q̃ꝫ vnus aquę. Tũc ad formã diceret Auerro. ꝙ ſtellę ⁊ elemēta nõ ſunt cõparabilia ſm ęquale ⁊ inęquale accepta a dimenſione interminata, vel terminata, cũ in his nõ conueniat, ſed ſm dimenſionem analogice dictam.

rñones expoſitoris. ¶ Refert tñ expoſitor duas rñſiones. prima rñdebat ꝙ Ariſt. loquit hic de cõparabilibꝰ ſm ſubãm ⁊ ſubtum, ſꝫ

B eſt mãm quãtitatis, ⁊ non ſm extēſionē ipſaꝫ. Quę rñſio

Cõfutatio pmę. nõ placet, qa Ariſt. peteret. Sumit eni. ꝗcũqꝫ ꝯueniunt quãtitate cõueniũt mã, eēt. n. dicere ꝗcũqꝫ ꝯueniũt materia, ꝯueniũt mã, qđ eſt ridiculũ. ¶ Aliter rñdet ſꝫ mē-

Scđa. teꝫ ꝓpriã, ⁊ vult ꝙ Ariſt. loquit de cõparatiõe ſm rarũ ⁊ denſuꝫ, qa p ſꝫ euariatamã elm̃ta ad ſeinuicē trãſmutant, ⁊ vocat hãc cõparationē ſm quantitatē, qa rarũ ⁊ denſuꝫ nõ addũt ſup ptes materię q̃litatē, q̃ eēntialr ſit qualitas, ſꝫ potius ſitũ in ptibꝰ materię ad diſcēſioneꝫ p maiorē ⁊ minorē quãtitatē. ¶ Sꝫ ꝯ hanc rñſionē dubi-

Cõfutatio. to, qa vel ipſe p rarũ ⁊ denſuꝫ itelligit qualitates ſequētes calidũ ⁊ frigidũ, vt dicit Auer. 7. phyſi. cõ. 15. vel intelligit p rarũ ⁊ dēſuꝫ ptiũ quãti iuxta poſitionē, vel elõgationē, vt loquit. 4. phyſi. 84. Si primũ, tunc cõparatio eēt in quali, ⁊ nõ i quãto, ꝯ Ariſto. in lr̃a. Si 2m, talis cõparatio põt iueniri in ſtellis, ⁊ ſic vel vbuꝫ Ariſto. eſt falſum, vel opꝫ ponere in ſtellis mãm. Propterea mihi

C videt ꝙ ſi reſpõſio eius ſit aliq̃, dꝫ reduci ad illaꝫ Auer. ¶ Ad 2am rñdet ꝙ Ariſt. loquit de cõparatione ſm potētiã vniuoce acceptã in vtroqꝫ, talis aũt nõ eſt poª calefactiua ſolis, ⁊ ignis, ſed hñ elm̃torum iter ſe. ¶ Ad 3m rñdet Auer. ꝙ ęqualitas ꝓportionis nõ eſt vera ęqualitas, nec vera cõparatio, nã ad verã cõparationē reqritur vniuocatio ſaltē generis. 7. phyſico. Tũc ad formaꝫ dico ꝙ numerus ⁊ quãtitas nõ eſt genus vniuocũ, ſꝫ genus analogũ, vt declaraui in libro đ ſubſtantia orbis ꝓpter qđ numerus itellectuũ ęquiuoce dꝛ cuꝫ numero lapidum. ¶ Ad 4m reſpondet Auerro. 2. cęli. cõmen. 49. vbi vult ſtellas nec eſſe eiuſdem generis, nec diuerſi generis, quoniaꝫ genus non competit cęleſtibus ⁊ ęternis proprie, cum ſumatur omne genus a materia, ſed ſi ſunt eiuſdem generis. illud eſt ęquiuoce.

Recognes D ¶ Hic textus obſcurus eſt, obſcureqꝫ a Philopono legitur, põt tñ ſic ordinari clarius q̃ꝫ in cõmētarijs, nõ autē recedēdo ab illis, q̃ ibi diximus, cũ ꝓbauit g̃ ꝙ elementa nõ ſunt ęqualia magnitudine, nũc ꝓbat ꝙ nõ ſint ęqlia qualitate. ⁊ argumēti vis eſt. Si ſint ęqualia q̃litate, vel ſeruata eadē ſpecie, vt ſi ignis ⁊ aer eſſent ęqles, qm̃ vterqꝫ calidus. lꝫ ignis magis, aer minꝰ, aut erũt qualitate eq̃les ſm diuerſaꝫ ſpēm, qđ duplr eſſe põt, aut diſpata, aut ꝯria, cõtraria qdē vt ꝙ ignis ſit ita calidus, vt aq̃ frigida, diſpata vͦ vt ꝙ ignis ſit ita calidus ſicut aer albus, vel, aqua nigra, ⁊ ſic erũt tria mēbra. vel qualitate eadeꝫ ſpē, vel diſpatis vel ꝯrijs, pmo mõ dicunt ęqles in forma, ⁊ in gradu inęqles. 2º ⁊ 3º mõ dicunt ęquales ꝓportiõe. oſtēdit g̃ Ariſt. elm̃ta non poſſe eſſe ęqualia q̃litate eiuſdē ſpēi, qm̃ eſſent tranſmutabilia, qm̃ mã q̃ eſt intenſius calida, fieri põt remiſſius calida. Et ſic habet cõtra Empe. nec tertio mõ qm̃ eēnt tranſmutabilia, qm̃ cõtraria ſm ſubtũ ſunt q̃ cõueniunt in eadē mã, ⁊ q̃ cir-

ca illã tranſmutari poſſunt, nec 2º mõ, qm̃ non ęqualia,

E ſed ſimilia erũt dicēda, naꝫ ſilia ſunt, quoꝝ qualitas eſt eadē, aut ſimplr, aut ꝓportione, ⁊ ſic male Empedo. appellauit elm̃ta ęqualia, debuit eni dicere ea eē ſilia (igt) Si aũt nõ ſit cõparabilia, hoc eſt ęqualia ſunt, vt quantum dꝛ ęquale ei, qđ eſt ex quãto. Sed ſunt cõparabilia ſiue ęqualia ſm quãtuꝫ, qđ pñt, hoc eſt ſm qualitates ⁊ potentias, vel hoc eſt ſeruata eadē qualitatũ ſpē. v. g. ſi pugillus aq̃ ęqualr põt infrigidare vt decem aeris, ita vt ſint ęqualia in forma, ⁊ in ęqualia in gradu. dicit, ꝙ ſi hoc pacto erũt cõparabilia ⁊ ęqualia, tũc ſic erunt elm̃ta ęqlia ſm quantũ, ꝙ nõ ꝓprie ſm quãtũ ⁊ magnitudineꝫ erũt ęqlia, ſed erũt ęqualia ſm ꝙ pñt aliqd, hoc eſt potius in potentijs ⁊ formis, q̃ꝫ in magnitudinibus, hoc eſt primum membruꝫ, dat 2m, ⁊ dicit. Erit aũt ⁊ ea cõparare hoc eſt dicere eſſe ęqualia ſm potentias, q̃ accipi-

F unt non per mēſuram quãti, nec ſeruata eadem ſpē, ſed ſm ꝓportioneꝫ potentiarum, hoc eſt ſm qualitates diſpatas, v. g. vt hoc calidum, hoc album, ita vt quantum ignis ſit calidus, tãtum aliud ſit album, hęc ſunt duo mēbra, tacuit tertiũ, qm̃ deſtruit, ſicut primũ, deſtruit g̃ 2m mēbruꝫ, ⁊ dicit. Hoc aũt ita ſe hꝫe, vt ſe hꝫ hoc verbi cã. ignē ita ſe hꝫe, vt ſe hꝫ aqua, in q̃li ſigt ſimile, in quanto vero ſigt ęquale, quare cũ illa ſe habeant ſm proportionem in quali. g̃ potius ſunt ſilia q̃ꝫ ęqlia, cuius ꝯrium dixit Empe. deſtruit poſt hoc 2m mēbrũ, ⁊ dic. Incõueniens aũt videt ꝙ corpora ſint cõparabilia, hoc eſt ęqlia nõ ꝓportiõe ſicut calidũ ad albũ, ſꝫ mēſura potentiarũ, hoc eſt variata ſpē ſm magis ⁊ minus, ⁊ eius qđ eſt eē ęq̃le caliduꝫ aut ſimile, vtpote ignis tm̃, ⁊ aeris multiplex, hoc eſt ſeruata ſpē ſm rõneꝫ, variata vͦ ſm magis ⁊ minus, dico eē incõueniēs elm̃ta ſic eē, ⁊ eē immu-

G tabilia, qm̃ idē hoc eſt eadē mã eſt, q̃ eſt plus, ⁊ quę minus, nã homogeneũ ⁊ qualitas eiuſdē ſpēi taleꝫ habebit rõnē ꝙ eaꝝ vna ſit cõis mã, quę põt nũc magis, nunc minus đnoiari. elm̃ta g̃ nõ pñt eſſe ęqualia in diſſimili qualitate, qm̃ nõ ęqualia, ſed ꝓportiõe ſimilia dicentur, nec ęqualia in ſpē, diſſimilia ſm magis ⁊ minus, qm̃ hęc eſſe nõ poſſunt niſi trãſmutabilia ſint, cũ eoꝝ ſit communis mã, q̃ aliquando plus, aliqñ minus eſt. tacuit tertium ꝙ nõ poſſint eē ęqualia ꝓportione ꝯriaꝝ qualitatum, qm̃ apte patet, ꝙ cũ ꝯria ſint circa idē ſubtuꝫ, ſint trãſmutabilia. Dicit Philoponus, ꝙ elm̃ta eē ęqualia ⁊ itrãſmutabilia non põt dici niſi 2º mõ, ita vt ſint ęqualia ꝓportione qualitatũ diſpatarũ, hęc eni eē poſſunt, ⁊ nõ tranſmutabilia, veꝝ (vt ingt) ſic dicēs nõ ęqualia, ſed ꝓportione ſilia dicit, qđ eſt cõtra Empedo. qui elm̃ta ęqualia eſſe dixit ⁊ nõ ſilia. Quare Empe. non ſibiipſi ꝯſtat, cum ꝯria ſuis fundamentis aſſerat. Hęc expõ clara eſt, ⁊ ex

H Philoponi cõmentarijs apertiſſime habetur.

Ant.c.54. ¶ Sed neqꝫ augumentatio vtiqꝫ erit ſm Empedoclē, niſi ſm additionē. igne enim augetur ignis. Auget aũt puluis ꝓprium genus, ęthera aũt ęther. hęc autem adijciuntur. Uidētur autem non ſic augeri quę augentur.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Inſup etiam neqꝫ auctio vtiqꝫ erit ſm Empedoclem, niſi ſm adiectionem. Auget nanqꝫ ignis ipſe ignē, terra vero ꝓpriũ genus qdē, ęther aũt ętherē, ſed hęc adijciuntur. mõ non ſic increſcere videntur, quę augentur.

Cõm.54. ¶ Or dicere elm̃ta eſſe intrãſmutabilia, ⁊ cõparabilia ſꝫ ęqualitatē hactenus implicare declarauit ꝯ Empe. nũc ꝙ ꝯdicat hęc poſitio pncipijs naturę, oſtēdit. p̃ quia de-

I ſtruit auctionē, pro q̃ntū dicere cogit̄ auctionē fieri p̱ adiectionē, ⁊ nō p̱ aggñationē, cū ipſe neget gñationem oīno. ¶ Aiaduite q̄ chthon grece, latine ē terra, lʒ apō quoſdā ſit puluis. ego tñ ad mētē trāſtuli terrā. ether vo latine eſt ignis eleuatus, ſed qa īterdū ſumit̄ p̱ celo apō Platonem, trāſtuli ad verbum, que dicit patent.

Recognes ¶ Cum demōſtrauit q̄ Empedo. nō ſibiipſi ꝯſtet, cuʒ dicat elt̄a intrāſmutabilia ⁊ equalia inuicē eē, que nō cōſtant, nūc oſtendit, q̄ non eſt auctio ſm ipm, niſi q̃ equoce dicit̄ ſm appoſitionē, nō autē ea, q̃ eſt gñatio partis maioris, q̄ ſit deꝑdita eſt cū elt̄a itranſmutabilia ponat, in tēdit aūt p̱ puluereʒ terrā, p̱ ethere ignē, reliq̃ que Philoponus inqt, clara ſunt ex cōmentarijs.

Ant.c.55. ¶ Multo aūt difficilius eſt eidem tradere de generatione ſm naturā. Que enim generantur ſm naturā, aut ſemp̱, aut multū. Ea auteʒ que

K non ſemper ⁊ multum, ab euentu ⁊ fortuna. Quenā igitur cauſa exiſtit eius qō eſt ex hoīe hoīem, aut ſemper fieri, aut frequenter, ex frumento frumentum, ſed non oliuam?

Dilucida° te.c.eiuſdē ¶ Sed multo eſt difficilius ſibi de generatione tradere ſm naturam. Nam que natura fiūt, omnia vel ſemper ita fiunt, vel vtplurimum, at que extra ſemper ⁊ frequenter ſunt, ab euentu ⁊ fortuna contingūt, que igitur cauſa eſt q̄ ex homine vel ſemper vel frequenter homo ſit, ⁊ ex tritico triticum, non autem oliua.

Com̃.55. ¶ Qr nō poſſit ſaluare gñationē oſtendit. vbi aīaduerte (qcqd velit expoſitor) q̄ Empedocles ponēs elt̄a icor-

L ruptibilia ac igñabilia, ſaluauit gñationē ex p̄te agentꝫ, dixit. n. tūc rē gñari, quoties euētu vel fortuna elt̄a cōgregant̄, tunc corrūpi, quoties euētu vel fortuna diſgregant̄, nam litem ⁊ amorem nō diſtinguit a fortuna ⁊ caſu. Syllogizat mō cōtra eū ſic. que a caſu ⁊ fortuna accidūt, extra ſemp̱, ⁊ frequēter accidūt, que eueniūt a natura gñatiōe, ſemp̱ ⁊ frequēter ſunt, igit̄ que gñant̄, nō caſu generantur ⁊ fortuna, ⁊ cū nō detur alia cā apud eū, tolletur oīno generatio. ⁊ que dicit, patent.

Recognes ¶ Cōcluſio textus ſm Philoponum eſt, q̄ Empe. longe difficilius pōt ſaluare corpoꝝ miſtoꝝ gñationem, vt hominis tritici, vel alterius ponēdo elt̄a ipſa itrāſmutabilia, p̱ declaratiōe ḡ hui⁹ ꝯnis, p̄mittit, q̄ ea q̃ fiunt generatione nāli, fiunt aut vtſp̱ aut plerūq̄ʒ, q̃ vo caſu vl̕ fortuna, fiūt extra ſemp̱ ⁊ frequēter. Tūc argumētat̄, ſi elemēta nō eēnt trāſmutabilia, tūc miſta fierēt ſola ele-

M mētoꝝ aggregatione, mō h̄ eſt fieri fortuna vel caſu, qō eni fit aggregatiōe, cū nō fiat ex agente determinato, fit ex eo qa cōtingit elt̄a aggregari, ⁊ ſic fortuna vel caſu, qm̄ fortuna vel caſu elt̄a ꝯgregant̄, vñ dicit. multo aūt difficilius eſt eidē Empe. tradere de gñatione ſm nām, exponit aūt, q̄naʒ ſit gñatio ſm nām (⁊ inqt) Que enim gñantur ſm nām, aut ſemp̱, aut multū fiūt, ea aūt q̃ non ſemp̱ ⁊ vt multū, ab euētu ⁊ fortuna fiūt. Tūc argumentat̄ (⁊ inqt) Quenam igit̄ cauſa exiſtit ei⁹ qō eſt ex homine hoīeʒ aut ſemp̱ fieri aut frequēter. ſ. ex frumēto frumentum, ſed non oliuam, non enim pōt eē eltoꝝ ꝯgregatio, cum illa caſu fiat, vt dictum eſt,

Anti.c.56. ¶ An ⁊ ſi ita cōponatur os? non. n. vt contingit cōuenietibus aliqd generatur, quēadmoduʒ ille inquit, ſed rōne aliqua. Que igitur horuʒ cauſa? nō enim ignis, aut terra. Sed tamē neqʒ amicitia, neqʒ lis. congregationis enim ſolū illa, hec autem ſegregationis cauſa. hoc autem eſt ſubſtantia vniuſcuiuſqʒ.

N

Dilucida° te.c.eiuſdē ¶ Aut ſi qr ſic cōponitur os, nō p̱p̱ea cōtingenter cōuenietib⁹ aliqd fiet, veluti ipſe ſentit, ſʒ ratione quadam, que igitur hoꝝ cauſa? Non enim ignis iam vel terra, nec etiam amicitia ⁊ lis. Nā hec congregationis, illa diſgregatiōis eſt cauſa. mō hoc eſt ſuba vniuſcuiuſqʒ.

Com̃.56. ¶ Remouet (vt mihi vr̄) tacitā reſpōſionē, dicebat eniʒ Empe. res gñari cōpōne mēbri cū mēbro, Contra obijcit, qa cū hec cōpoſitio ſit vel ſemp̱ vel frequēter, habē dʒ aliquā cām p̱ ſe, mō illa cauſa p̱ ſe eē nō pōt aliquod elemētoruʒ, qa elementa vidētur veluti materia, ⁊ cau-

O ſata, qa ipſa recipiūt congregationeʒ, nec eē poſſunt lis ⁊ amicitia, nā hec congregationis, illa diſgregationis eſt cauſa, modo congregatio ⁊ diſgregatio nō ſunt reꝝ ſubſtātie, ſed relationes. Propterea ait. nec etiam amicitia ⁊ lis ſunt cauſe rerum, nam hec ꝯgregationis, illa diſgregationis eſt cauſa, at hoc qō eſt rerū eē eſt ſuba vniuſcuiuſqʒ, ⁊ ſic lis ⁊ amicitia nō p̄nt eē cauſe ſubaꝝ rerum.

Recognes ¶ Cōplet rōneʒ refutando reſpōſionē, q̃ pro Empe. dari poſſet, q̄ſiuit eniʒ quenā cauſa ſit, vt nāli gñatione hō ex hoīe, aut ſemp̱, aut plerūqʒ fiat. Rñdet an ⁊ ſi ita cōponat̄ os. q. d. q̄ homo fit, qm̄ ꝯtingit ita elemētis venientib⁹ cōponi os, ⁊ ceteras partes hoīs, hoc reprobat, qm̄ homo vel os nō vt cōtingit ꝯuenientib⁹ eltis generatur, vt ille dicit, ſed rōne aliqua, hoc eſt ſed aliq̃ cauſa naturali ⁊ rōnabili agēte, vt patre ⁊ matre. refutata rñſione, argumentatur alio mō (vt Philoponus vult) ⁊ ſatis in cōmentarijs perſpicuum eſt.

P

Anti.c.57. ¶ Sed nō ſolum miſtio ⁊ ſeparatio miſtorum, quēadmodū ille inquit. fortuna. n. in his noīatur ſed nō rō. eſt enim miſceri vt contingit.

Dilucida° te.c.eiuſdē ¶ Neqʒ etiam miſtio tantum ⁊ miſtorum ſeparatio, veluti ipſe ait. Fortuna nanqʒ in hiſce nuncupabitur, non autem ratio. Nam ⁊ miſceri contingenter eſt.

Com̃.57. ¶ Cōfutat 3am cām gñatiōis, nā ſaluare videt̄ illā p̱p̱ter miſturā, nā miſtura nō rō ſine cauſa dici pōt, ſed potius fortuna, qa ipſum miſceri ꝯtingenter fit, veluti fortuita. ¶ Aiaduerte q̄ q̄tuor modis Empe. enīſus erat ſaluare gñationē. p̊ p̱p̱ euētum ⁊ caſuʒ, ⁊ hoc ꝯfutauit p̱ hoc, qa res nāles nō eſſent ſemp̱ vel frequēter. 2° p̱p̱ cōpōnem,

Q nec hoc dici pōt, qa hec nulla videt̄ cauſa, cū ſit accidēs rebus. 3° p̱p̱ter amorē ⁊ liteʒ, ⁊ hoc non, qa hec ſunt cauſe relationū tm̄, non ſubñātie. vltimo p̱p̱ter miſturaʒ, ⁊ contra hoc intulit, q̄ tunc incideret cum prima.

Recognes ¶ Que dicit, Ariſt. ex cōmentarijs patent, Philoponus tñ p̱bat q̄ miſtio non pōt eē cauſa gñationis miſtoꝝ ſola, qm̄ miſtio ſolā miſcibiliū medietateʒ facit, nō autem tranſmutationem ſubſtātie, neqʒ inſtrumentoꝝ formationē. Eſt eniʒ miſtio non ſimpliciter generatio, ſed miſcibilium, que alterata fuerunt, vnio.

Ant.c.58. ¶ Natura igit̄ exiſtētiū, cā eſt ita hēre, ⁊ vniuſcuiuſqʒ natura hec eſt, de q̃ nihil dicit. Nihil igit̄ d̄ natura dicit. ſed tñ ⁊ bonū hoc ē, ⁊ optimū. Hic aūt miſtionē ſoluʒ laudat. Etenim ⁊ elemēta ſegregat nō lis, ſed amicitia, que natura priora ſunt deo. dij autem, ⁊ hec.

¶ Nā

A

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Nā itaqʒ ſane reꝝ cauſa eſt eorū q̄ ſic ſe habeāt, ⁊ vniuſcuiuſqʒ natura hec. de q̃ nihil ait. Aū de natura nihil inqt, cuʒ tñ ipſa ⁊ bonū ſit atqʒ optimū. Laudat tamē miſturaʒ, quia non lis, ſed amicitia diſgregat elementa, que ſunt natura priora deo. dei autem hec.

Com̃.58. ¶ Ex dictis q̄ſi obiter iterponit q̃ ſit reꝝ cā, ⁊ vult q̄ reruʒ cauſa ſit forma ⁊ mā (⁊ inqt) Nā itaqʒ ſane h̄ eſt forma reꝝ eſt cauſa eoꝝ q̄ ſic ſe habeant, ⁊ vniuſcuiuſqʒ nā hoc eſt mā, forma eni dr̄ nā ſimpl̕r, ſed mā hec nā, vt dr̄ 2° phyſico. de qua nā materie nihil ait, neqʒ de nā ſimpliciter, que eſt forma aliquid inquit, cū tamē ipſa ſit bonū ⁊ optimū. quod grece agathon dicitur, laudat tñ miſturam qr nō lis ꝯtra miſture diſgregat elemēta, ſʒ amicitia diſgregat elt̄a que ſunt nā p̄ora deo ſiue celo, qō apud ipſuʒ eſt deus, q̄nquidē hec elemēta ſunt dij ⁊ reꝝ

B cauſe atqʒ principia. ¶ Aiaduerte q̄ amicitia diſgregat ⁊ congregat elementa. diſgregat eniʒ elementum diſſimile a diſſimili, vt aquam a terra, ⁊ congregat ſimile cū ſimili, vt ignis partes cum igne, ⁊ terre portiones cum terra, ſed de iſtis nihil nunc.

recognes. ¶ Cū probauit, q̄ nec amicitia, nec miſtio cā eſt miſtoꝝ, cōcludit q̄ nā cā eſt, vt res naturales ita ex ſibi ſilibus generent̄, ⁊ vniuſcuiuſqʒ nā eſt hec cā, vt hoc fiat ex hoc ſibi ſili, de qua nā Empe. nihil dicit, ⁊ p̄t intelligere per naturam ipſum agens naturale, hoc enim eſt cauſa, vt fiat vnūqōqʒ ex ſibi ſili, ⁊ pōt intelligi forma, q̃ eſt ſuba, ⁊ eſſe rei optimum, hec enim cā eſt, vt illud qō gñatur, fiat a ſibi ſimili in ſp̄ē, qm̄ a forma eſt ſimilitudo ſpecifica eius quod gñatur cuʒ eo a quo gñatur, ⁊ hoc magis

C mihi placet, qm̄ ſtatim ſubdit, nihil igit̄ de natura dicit, ⁊ tamē debuit dicere, qr hec natura ē bonū ⁊ optimū, bonuʒ. ſ. quia forma, qr autē finis, eſt optimū. p̄termittit ergo formā ſiue naturā, q̃ eſt tota rei ſubſtātia, ⁊ miſtionē laudat, tāq̄ʒ per ipſam ſit ipſum miſtum, laudat dico miſtionē, qm̄ ⁊ elementa ſegregat, nō lis, ſed amicitia, q̃ eſt elementorū miſtio, q̃ elementa ſunt ipſo deo. ſ. ſphero priora. Ipſa tamē elemēta apud eū dij ſunt, ⁊ ſic de⁹. ſ. ſpherus ex elemētis fit p̱ hoc q̄ ipſa amicitia fuerunt cōmiſta. ergo amicitia eſt p̄ferenda liti, qm̄ p̱ ipſaʒ ſpherus factus eſt. Appellauit autē Empe. ſpherū deū, qm̄ eſt oīum reruʒ principiū, elt̄a vero deos ſphero priores, qm̄ principia ſunt illius amicitia. Ex his vult habere q̄ deſpexit formā, que eſt bonū, ⁊ optimū, miſtionem vero laudauit, ⁊ amicitiā. Ariſto. autē (vt Philoponus inquit) potius litē laudat ſtante poſitione Empedo. qm̄

D non poſſunt elemēta venire ad ſpheri miſturā, niſi ſeparatis qualitatibus ab eis, nō eniʒ ſpherus qualitatibus elementarijs inſignitur, hec autē ſeparatio lis eſt. ergo lis eſt p̄ferenda tanq̄ʒ cauſa prior ipſa amititia.

Anti.c.59. ¶ Amplius aūt de motu dicit ſimpl̕r. nō enim ſufficit dicere q̄ amicitia ⁊ lis mouent, ſi non hoc ſit amicitie eſſe q̄ motu tali, litiautē q̄ tali. Oportebat igr̄ aut definire, aut ſupponere, aut demr̄are, aut certe, aut molliter aliqual̕r.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Adhuc autem de motu ſimpl̕r profert, non enim ſufficit narrare q̄ amicitia ⁊ lis moueāt, niſi hoc fuiſſet amicitie rō taliter mouere, litis autem taliter, oportebat itaqʒ vel definire, vel ſupponere. vel oſtendere, ⁊ hoc aut efficaciter. aut aliquantulum leuiter.

E

Com̃.59. ¶ Qr vo de motu locali errauerit oſtēdit. p̊, qr inſufficiēter loqt̄, nā de motu narratiue proceſſit, aſſerēs q̄ amicitia congregationis motu mouet, lis vero diſgregationis, ⁊ de hoc nullā affert cām, qō erroneū videt̄, niſi cōgregare amicitie cōpetat p̱ rōnē amicitie veluti graui p̱ naturā grauis deſcēdere, ⁊ liti p̱ naturā ac rōnem litis ꝯueniat diſgregare, qō nō vr̄, p̱p̱ qō ſi ſufficiēter de his tradere cupiebat, oportebat eū vl̕ p̱cedere p̱ definitionē vel ſupponere, ⁊ hoc eſt accipe hec, vt p̱ ſe nota. Aut oſtēdere, ⁊ hoc vl̕ efficaciter. vʒ. p̱ demōſtrationeʒ, aut aliquantulū leuiter. hoc eſt dialectice. ¶ Aiaduertendū

Nō p̱ceſſū in doctris. q̄ in doctrinis trib⁹ modis p̱cedim⁹ tradēdo de q̄ſitis, aut definiendo, ⁊ hoc via diuiſionis ⁊ cōpoſitionis p̱cedēdo, vt 2° dr̄ poſteriorū. aut ſupponēdo, ⁊ hoc eſt ponere p̄ncipia vel p̱ ſe nota, vel demōſtrata ab alijs artibus ſupiorib⁹. p̊ poſterioꝝ, vel ſyllogizando, qō dupl̕r,

F fit, aut demr̄atiue, aut dialectice, ⁊ cū nullo iſtoꝝ modorū p̱ceſſerit Empe. iō errauit in mō tradēdi de motu.

recognes. ¶ Reprehendit nūc Empe. de motu (⁊ inquit) Amplius autem de motu dicit ſimpl̕r q̄ amicitia mouet ad congregationem, lis vo ad diſgregationeʒ, mō hoc videtur diminute dictum, qm̄ non ſufficit dicere q̄ amicitia ⁊ lis mouent, ſi nō hoc ſit amicitie eē. ſ. q̄ motu tali moueat, liti autē tali, ⁊ cū hec non ſint eſſe illorum, ideo inquit, q̄ oportebat eum aut definire q̄dam prius de motu, aut ſupponere quedā prius de motu, q̄bus ſuppoſitis oportebat (vt inqt Philopon⁹) aut ex illis ſuppoſitionibus ⁊ definitionibus ſimpl̕r demonſtrare, ac certe, aut molliter aliqualiter ſaltem rōnib⁹ dialecticis. vñ dicit Philoponus, q̄ eius qui vult tradere aliquā doctrinā, huius ſunt opera principia ſupponere, veluti q̄ triāgulorū tres ſint ſp̄es, ⁊ q̄ a puncto ad punctum ſit rectam ducere. Termini vo definiūtur, vt quid ſit punctus, qd circulus in geometria, q̃ vero poſt p̄ncipia demr̄antur.

G

Ant.c.60. ¶ Amplius autem qm̄ vident̄ ⁊ vi ⁊ p̄ter nām moueri corpora, ⁊ ſʒ naturam. Vbi gr̄a. ignis ſuperius qdē non vi, inferius autē vi, vi autē ei qō ſm naturā ꝯtrariū eſt. Eſt autē vi moueri, eſt igit̄, ⁊ ſm naturā moueri. Hoc igitur amicitia mouet? an nō. cōtrariū eni eſt terrā ſuperius, ⁊ ſegregationi aſſimilat̄. ⁊ magis lis, cā eſt eius q ſm naturā motus q̄ʒ amicitia. Quapropter ⁊ vl̕r preter naturaʒ amicitia erit magis. Simpliciter autem ſi amicitia aut lis mouet, eorū corporum nullus motus eſt neqʒ mora. Sed inconueniens eſt.

Dilucida° te.c.eiuſdē ¶ Amplius aūt qm̄ vident̄ corpora ⁊ violentia, ⁊ p̄ter naturā, ⁊ ſm naturaʒ moueri (veluti

H ignis ſurſuʒ qdē nō violētia. deorſuʒ vo violentia, cui violētie ꝯtrariū eſt id qō eſt ſm naturā, ⁊ ſic ē aliqd moueri violētia, ⁊ aliqd ēt eſt moueri ſm naturā.) Scdm hūc itaqʒ amicitia mouet? an nō. nā terre ſurſuʒ ferri cōtrariū eſt, Itēqʒ ſegregationi aſſimilat̄, iō magis lis cā erit motus naturalis, q̄ʒ amicitia, atqʒ ⁊ oīno amicitia motus preternaturalis magis cā erit. Simpl̕r tamē niſi amicitia vel lis moueat, taliuʒ corporum neqʒ motus, neqʒ quieſcerunt, quod quidē eſt inconueniens.

I Com.60. ¶ Reprehendit 2° Empedoclẽ, q̄ voluit motũ eſſe duplicem, nãlez ⁊ violẽtũ, ⁊ amicitia ſit cauſa motꝰ nãlis, vo cauſa ꝑternãlis. Cõtra obijcit ꝙ magis lis eſt cã motus nãlis q̃ꝫ amicitia. ꝓponit aũt hoc in forã qõnis, ⁊ facit vnũ antecedẽs, cui apponit qõnẽ loco ꝯñtis, añs eſt ꝙ corporũ hęc mouentͬ violẽter, illa nãliter, vt ꝑ exempla approbat, ex hoc ĩfert qõnẽ, vtrũ amicitia ſit cã motus nãlis corpoꝝ, an lis (inqt) Amplius aũt qm̃ videntͬ corpora ⁊ violẽtia, ⁊ ꝑter nãꝫ, ⁊ ſm nãꝫ moueri. exẽplificat de motu violẽto ⁊ nãli, ⁊ ꝑtermittit motꝰ ꝑternãlis exemplũ, ⁊ lege ſuſpẽſiue vſqꝫ ibi ſm hunc, ⁊ ſermo pꝫ. ¶ Aduerte ꝙ oĩs motus q nõ eſt ſm nãm vocatͬ pręternãlis, vt motus ignis in ꝓpria ſphęra, q eſt ad motuꝫ cęli. motꝰ vo cuiꝰ pñm eſt intra, eſt nãlis cuiꝰ vo pñm ex, paſſo nõ cõferẽte viꝫ, eſt ꝯ nãm. His acceptis petit qõnem ꝑ modũ ꝯñtis. d. Scõm hũc itaqꝫ amicitia mouet. hoc eſt vtrũ moueat ſm hãc nãm, ⁊ per nãm? Rñdet ꝙ nõ. ꝓ, q̄ terrã ſurſuꝫ moueri eſt violẽter, mõ ſi cõgregare eſt motus nãlis, terra nãliter cõgregaretͬ ſurſuꝫ. 2°, q̄

K motus nãlis aſſimilatͬ diſgregationi, qm̃ in diſgregatiõe elñta mouentͬ ad ſua loca. Ideo ꝯcludit duo. ꝓ, ꝙ lis videtur cã magis motꝰ nãlis, q̄ cã eſt ſegregationis, q̃ eſt vel motus nãlis, vel ei ſilr̃is. 2°, ꝙ amicitia magis eſt cã motus, ꝑternaturalis, ſiue violẽti, q̄ congregat ꝯria in vno, qđ fieri nõ põt, niſi vel vi vel pręter nãm. Addit tñ ꝙ ſiue ſic, ſiue ſic apud Empedoclem niſi lis ⁊ amicitia ſint, neqꝫ motus, neqꝫ quies erũt, qđ reputat impoſſibile. Ecce igitͬ quo mõ de cauſa motus non bene tradit, ſꝫ contrapoſite loquitur. pro quãto litem motus ꝑternaturalis cãm poſuit, ⁊ amicitiã motus naturalis, cũ magis ſit econtra. vt declaratum eſt.

recognes. ¶ Quia Empe. laudauit amicitiã, qm̃ eſt cã motus ſꝫ naturã, litẽ vo vituperauit, qm̃ eſt cã motus violẽti, ideo Ariſto. oſtẽdit ꝯ liteꝫ eẽ cãm motus nãlis. Amicitiã vero

L violẽti, ꝓcedit aũt Ariſto. hoc pacto, q̄ ꝑ̊ diſtinguit motus, in violẽtum, ⁊ nãlẽ, ꝯcludẽs, ꝙ q̄ violẽtus eſt, ⁊ naturalis motus ſit. Deinde oſtẽdit intẽtũ, de prima ꝑte dicit. Amplius autẽ, qm̃ videntur ⁊ vi, ⁊ ꝑter nãm moueri corpora. ſ. elñta ⁊ ſm nãꝫ. Philoponus ꝑ elñta moueri vi ⁊ ꝑter nãm idẽ intelligit, quaſi alteruꝫ alterius ſit expoſitiuũ. In cõmẽtarijs vo aliter intelleximus. exponit aũt diuiſionẽ (⁊ inqt) vbi grã. ignis ſurſuꝫ qdẽ nõ vi ſed natura fertur. deorſum vo vi. Addit quo mõ ſe habẽt hi motus. ⁊ dicit. Ui aũt motus, ei motui qui eſt ſꝫ naturã ꝯrius eſt, eſt autẽ vi moueri, igitͬ erit moueri ſm nãm, ſi eni violentũ eſt, nãle opꝫ eſſe, violentũ eni nãle ſupponit. His expoſitis, q̃rit, hoc igitͬ. ſ. motu nãli amicitia mouetͬ? Empe. dicebat ꝙ ſic, cuius carmẽ refert Philopo-

M nus. Ariſt. aũt rñdet ꝙ nõ (⁊ inquit) an non. ꝑmo (vt inquit) qm̃ terrã moueri ſurſum eſt ꝯrium ſiue cõtra nãm terrę, mõ amicitia mouet elñta ad cęli cõſtitutionẽ ſurſuꝫ. g̊ potius eſt cauſa motus violenti. 2° qm̃ nãlis motꝰ eſt ſilr̃is ſegregationi, qua elñta a miſcella ſoluta ad propria loca feruntur, concludit ⁊ hoc eſt g̊ lis magis cã eſt eius, qui ſꝫ nãm motus q̃ꝫ amicitia, ⁊ ſic amicitia eſt vlr̃ cauſa motus ꝑter nãꝫ magis q̃ꝫ lis. Aduerſione dignũ per amicitiã elñta a ꝓprijs locis moueri ad miſturã, et ſic quo a locis feruntur, violẽter moueri videntͬ, quare amicitia potius violenti motus cã eſt. Per litẽ elementa mouentͬ a miſtura ad ꝓpria loca, ⁊ ſic quo in ꝓpa loca feruntͬ nãli motu mouentͬ. q̃re lis nãlis motus cã eſt. Ultimo Ariſt. refellit qđ vis dicatur, qm̃ ſiue elñta moueantͬ a lite, ſiue ab amicitia, elñta nõ mouebuntͬ niſi a motore extrinſeco, ⁊ ſic non nãliter moueri vel qeſcere videbuntͬ (inqt) Simplr̃ aũt ſi amicitia aut lis elemẽ-

N ta mouet, ſic ꝙ a ſuis ꝓprijs naturis ad ꝓpria loca non ferantͬ, eorũ corpoꝝ quę elñta dicuntͬ nullus motus eſt naturalis, neqꝫ mora, ſiue qes nãlis, qđ ẽ abſurdũ, ⁊ contra ſenſuꝫ. Quare oĩno Empe. errauit. hęc Ariſtoteles.

Ant.c.61. ¶ Amplius autẽ ⁊ videntur mota. Segregauit eniꝫ lis. ductus eſt aũt ſuꝑius ęther, non a lite, ſed quãdoqꝫ qdẽ inquit vt a fortuna. Sic eniꝫ fuit currẽs, tunc frequenter autem aliter. Quãdoqꝫ aũt (inqt) natũ eſſe ignẽ ſuperiꝰ ferri. Aether autẽ (inqt) ingrediebatͬ terrę ꝓfundas radices. Simul autẽ ⁊ mũdum ſimilr̃ habere (inqt) in lite nũc, ⁊ priꝰ in amicitia. Quid igitur eſt id qđ mouet primum, ⁊ cauſa motꝰ? non eni amicitia ⁊ lis, ſed cuiuſdã motus hoc cauſę ãt ſunt. ſi autem eſt, illud principiũ eſt.

O Dilucidaꝰ te.c.eiuſdẽ ¶ Iterũ ⁊ hęc quidem moueri videntur (quia lis diſgregat) ęther vero duci ſurſum, nõ a lite, ſed interdũ qdẽ inqt, veluti a fortuna. Nã ita tũc deus cõſtituit, pluries tñ aliter. Interdum vero inqt. ignẽ ipſum aptitudine ſua ſurſum ferri. Nunc ⁊ telluris (inquit) ęther penetrabat ad imum, ſimul aũt ⁊ mũdum pariter ſe habere ait, in lite nunc. ⁊ prius in amicitia. quid igitͬ eſt primũ mouẽs. ⁊ cauſa motus, nõ eni iam amicitia ⁊ lis, ſed cuiuſdaꝫ motus illę cauſę ſunt. Si aũt eſt, illud principium eſt.

Com.61. ¶ Nũc q̃ꝫ varie de motuũ cã locutꝰ ſit enumerat, ⁊ ꝑ̊ ſumit ꝙ hęc elñta mouentͬ ſic ad ſua loca, q̄ lis diſgregat. Aliqñ dicit ꝙ ęthe ſurſum ducitur, nõ a lite, ſed a caſu ⁊

P fortuna, q̄ deus ita tũc cõſtituit, lꝫ pluries aliter motus ſit vbũ theon, aliq. trãſtulerũt currẽs, ego trãſtuli theon ꝓ deo, q̄ ſic ẽt ſonat apud Empedoclis carmina. Itẽqꝫ interdũ ait, ignẽ moueri aptitudĩe ſua ſurſuꝫ. Cõtra a caſu ait ipm̃ penetrare ad imuꝫ, ⁊ radices terrę ꝓfundat, deficit quoqꝫ, q̄ ponit mũdũ nũc in lite eſſe, nũc in amicitia, ⁊ nullã affert cãm huiꝰ mutatiõis, nõ eni põt eẽ lis ipſa vel amicitia, qm̃ hę ſunt cauſę motus particularis, modo ſimpliciter totius entis, ſic igitͬ deficit, q̄ varie loquitur de cauſa motus, ſecundo quia motus totius cãm primam non tradere poteſt.

Recognes. ¶ Scõm Philoponũ Ariſt. duo facit, q̄ ꝑmo oſtẽdit, ꝙ quę Empe. dicit de motu nõ cõſtãter dicũtur, ⁊ hoc per pulchre pꝫ in cõmẽtarijs. 2° oſtẽdit, ꝙ ea, q̃ de mũdo dicit, ducũt ad vnũ pñm qđ eſt aliud a lite, ⁊ amicitia, nam aſſerit mũdũ nũc ſe hr̃e in lite, nũc in amicitia, ⁊ eſſe ſilr̃ ſe hñs. Quęrit g̊, qd eſt illud qđ mouit ipm̃ mũdũ ſimili-

Q ter ſe hñteꝫ, ⁊ qd eſt cã motꝰ eius. ſ. ꝙ ipſę ſilr̃ ſe hñs fuerit prius in lite, nũc vo in amicitia. Nõ eniꝫ cã huius variationis eẽ põt amicitia vel lis, qm̃ lis ⁊ amicitia cauſę ſunt cuiuſdã motꝰ. ſ. eiꝰ qđ eſt elñta ſepari, atqꝫ cõgredari, nõ aũt ſũt cã motus ſimplr̃, quo mũdus idẽ manẽs ſit nũc in lite, ⁊ prius in amicitia, ideo ꝯcludit, ſi aũt cã huiꝰ motus mũdi. ſ. quo ſit nunc in lite, ⁊ prius in amicitia eſt, cũ nõ ſit, neqꝫ lis, neqꝫ amicitia, illud pñcipiũ eſt, ⁊ primꝰ motus circularis, ⁊ ꝑpetuus, ⁊ ſic ꝑter mũdum erit motus cęli ꝑpetuus, qđ Empe. negaret, hoc pacto Alexander, ⁊ Philoponus expoſuerũt verba hęc. Quęrit Alexãder quõ Empe. eodẽ mõ mũdũ ſe habere dicat, ⁊ nũc ⁊ prius. Rñdet ꝙ dicit ipm̃ eſſe eundẽ ſubito, ſed alterũ atqꝫ alterũ ratione, quoniã ꝯgregatione, ⁊ diſgregatione alius

A ne alius eſt atqꝫ alius, non eniꝫ cõgregatione vel ſegregatione mundus in ſubſtãtia variatur.

Anti.c.62. ¶ Incõueniens aũt eſt, ⁊ ſi aĩa ex elemẽtis, aut vnũ aliquod eoꝝ. alterationes enim aĩę, quo modo erũt. Vbi grã. muſicũ eſſe, ⁊ rurſus ſine muſica, aut memoria, aut obliuio. Palam ſiquidẽ eſt ꝙ ſi ignis aĩa ſit, paſſiones inerũt ei q̃cũqꝫ igni ſm ꝙ ignis. Si autẽ miſtũ corporales. haꝝ autẽ nulla, corporalis eſt. Sed de his, alterius opus eſt cõtẽplationis.

Dilucidaꝰ te.c.eiuſdẽ ¶ Incõueniens autẽ erit etiã aĩaꝫ ex elementis eſſe. aut vnũ qđdã ipſoꝝ. Nam quo mõ erũt aĩę alterationes, veluti eẽ muſicũ, ⁊ rurſus immuſicũ, aut memoria ⁊ obliuio. Manifeſtum

B eni eſt ꝙ ſi aĩa qdẽ ignis ſit, affectus inerũt ipſi quicũqꝫ igni inſunt. q̃tenus ignis eſt. Si vo miſtũ corporei erũt, ſꝫ hoꝝ nullus eſt corporeus. veꝝ de his opus ẽ alteriꝰ ꝯſiderationis.

Com.62. ¶ Qđ nõ potuit ſaluare aĩę affectiões, ſiue paſſiones, ſiue opera, q̃ gręce pathea dicũtͬ, nũc oſtẽdit, ⁊ arguit. ſi elñta ſunt rerũ pñª, tũc aĩa eẽt ex elñtis, vel eẽt vnum elñtoꝝ, vtpote ignis vel aqua vel aliqd tale, deſtruit cõſequẽs, q̄ ſi aĩa eẽt elñtũ, tũc oẽs oꝑationes aĩę eſſent elñtarię, vt ſit ignis, oẽs erũt igneę, ſi aq̃, omnes erunt aqueę, ſi ex elñtis, tũc eius oꝑationes eẽnt corporeę, mõ videmꝰ nullas aĩę oꝑationes eẽ corpeas, ⁊ organicas, vt in libro de aĩa patuit, q̃re nõ põt eẽ nec elñtũ, nec ex elñtis, ⁊ ſic illa non ſunt pñcipia oĩuꝫ reꝝ. ¶ Aduerte ꝙ hęc ratio ꝯ Empedoclẽ, duplr̃ põt habere viꝫ, vel q̄ per eius poſitionẽ de pñcipijs nõ pt̃ ſaluare aĩę paſſio-

C nes, ⁊ hoc mõ exponere vr̃ Auerro. vel q̄ per eius poſitionẽ de principijs nõ poteſt ſaluare oẽ ꝓductuꝫ eẽ ex illis, q̄ aĩa qđdã productũ eſt, ⁊ nõ eſt ex illis, ſed a deo ſublimi, vt in libro de itellectu ſcripſimus, ⁊ huic fauet cauda textus, ⁊ forte ꝙ his ambobꝰ deſtruit poſitioneꝫ eius, vt expoſitori ⁊ Auerroi placere videtur.

recognes. ¶ Scõm Philoponũ Ariſto ſm vna expõneꝫ reprobat opinionẽ Empe. quãtũ ad illud, qđ dixit de aĩa. dixit. n. ꝙ oĩa ſiũt ex q̃tuor elñtis, ẽt aĩa. Cõtra obijcit (vt Philoponus inqt) nã ſi aĩa eſt ex elñtis, eadẽ paſſiones habebit, quas hñt elñta, at hoc ẽ ꝯ ſenſuꝫ, q̄ videmꝰ animaꝫ nullã corporeã paſſionẽ hr̃e muſici eni ⁊ imuſicuꝫ memoria ⁊ obliuio, artes atqꝫ ſcię, nulli elñtoꝝ accidũt, nõ eniꝫ ſunt corporeę paſſiones, neqꝫ ſenſibiles. ¶ Pręterea. Uidemus ꝙ elñtorũ paſſiones nõ ſunt aĩę, vt raritas, denſitudo, caliditas, ⁊ cęterę id genus elñtoꝝ paſſiones ſunt, ⁊ non aĩę. Aliter exponit Philoponus rõnẽ.

D ſm Empe. elemẽta intrãſmutabilia ſunt, aĩa vo trãſmutatur ſm ſcientiam ⁊ ignorãtiã, virtutem ac viciũ. g̊ aĩa nec eſt elñtuꝫ, nec ex elñtis. Hęc ex Philopono, veruꝫ quę Ariſt. dicit in cõmentarijs meliꝰ exponũtͬ. ¶ Aduerte ꝙ hic colligitur ꝙ intellectiua aĩa ſit oĩno imãlis, qm̃ ſi erit materialis, eius oꝑationes ꝑmę, ⁊ ꝓprię erũt materiales, ſic enim Ariſtoteles argumentatͬ. d. Si anima erit miſtum, operationes erunt corporales. g̊ a pari ſi aĩa erit mãlis, eius proprię oꝑationes erunt mãles, quare cũ nõ ſint ꝓprię eius operationes mãles. ipſa erit immaterialis, ⁊ ita incorruptibilis

Ant.c.63. ¶ De elñtis autẽ ex quibus corpora cõſtituta ſunt quibuſcunqꝫ quidẽ videtͬ eſſe aliqd cõe, aut tranſmutari in ſeinuicẽ, neceſſe eſt ſi alterũ hoꝝ, ⁊ alterum cõtingere. Quicũqꝫ auteꝫ

E non faciunt ex inuicem generationem, neqꝫ vt ex vnoquoqꝫ, niſi ſicuti ex pariete lateres, incõueniens. quomodo enim ex illlis erunt, carnes ⁊ oſſa ⁊ aliorum quodcunqꝫ.

Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ ¶ De elñtis vo, ex qbus corpora ꝯſtant, quibuſcunqꝫ quideꝫ videtͬ ſubeſſe aliqđ cõe, vel ea mutuo trãſmutari, neceſſe eſt ſi alterũ hoꝝ ſit. ⁊ alterũ euenire, quicũqꝫ autem coruꝫ non reciprocam faciunt generationem, neqꝫ velut ex vnoquoqꝫ, niſi vt ex pariete lapides, inconueniẽs aiunt, quomõ nãqꝫ ex illis carnes erũt, ⁊ oſſa, ⁊ cętera id genus?

F Com.63. ¶ Tractaturus Ariſt. de elñtis ſm veritatẽ, ꝑ̊ ſubmeminit duarũ poſitionũ de his, ⁊ qd hñt dicere ꝯñter. 2° loco mouet qõnẽ ſm veritatẽ. ¶ Ad huius euidẽtiam eſt animaduertendũ ꝙ duę de elñtoruꝫ gñatione extitere põnes, prima ꝙ ſunt mutuo gñabilia, ⁊ ꝙ qđlibet ſit ex q̊libet, ⁊ tũc hęc hꝫ ꝯcedere ꝙ oĩbus cõis ſubſit mã, ⁊ ꝙ hęc ſe ſequuntͬ, ſubeſt eis mã, igitur reciproce trãſmutari poſſunt, econtra reciproce tranſmutari poſſunt. igitͬ ſubeſt cõis mã. 2ª fuit poſitio Empedoclis, q voluit elementa nõ trãſmutabilia eẽ, ⁊ tũc hñt dicere miſturaꝫ eẽ veluti parietẽ ex lapidibꝰ, ⁊ elemẽta gñari ex miſto veluti ex pariete lapides, ⁊ tũc nõ pñt aſſignare cãm cur partes ſimilares ex elñtis cõſtẽt. hoc eſt vt ita loquar ꝑambulũ ad inqſitionẽ veritatis, quã de elñtis ⁊ gñatione miſtorũ ex eis dicturus eſt (inqt) De elñtis vo ſubaudi ita ꝑaccipiendũ. ꝙ qbuſcũqꝫ qdẽ videtͬ ſubeſſe aliqđ

G cõe, vel qbuſcũqꝫ videtͬ ea mutuo tranſmutari, neceſſe eſt ſi alteruꝫ hoꝝ ſit, ⁊ alteꝝ euenire, q̄ ſi cõe ſubeſt eis trãſmutabilia ſunt, ⁊ ecõtra ſi tranſmutabilia, cõe ſuberit. Hęc eſt prima poſitio de elñtis. deinde narrat ſcđaꝫ. d. Quicũqꝫ aũt eorũ non reciprocã faciũt generationeꝫ neqꝫ velut ex vnoquoqꝫ, hoc eſt neqꝫ aiunt quodlibꝫ effici ex quolibet, niſi vt ex pariete lapides, inconueniẽs dicere coguntur, ⁊ quę ſubſcribit patent.

recognes. ¶ Mihi videtͬ, ꝙ Ariſto. cõparat poſitionẽ eius ad illaꝫ Empe. ⁊ dicit. De elñtis aũt ex qbus. ſ. miſta corpora cõſtituta ſunt, ita ſubaudi dicẽdũ eſt, ꝙ qbuſcũqꝫ qdem videtur oĩbus elementis eſſe aliquid cõe, vt eſt materia, aut trãſmutari in ſeinuicẽ neceſſe eſt ſi alteꝝ horuꝫ dicatur, ⁊ alterũ cõtingere. hęc. n. cõuertuntͬ, eſt elñtis cõis mã. g̊ ſibiinuicẽ trãſmutantͬ. ⁊ ecõtrario ſibiinuicẽ trãſmutantͬ. g̊ eſt eis cõis mã, hꝫ de elñtis Ariſt. Quę vo Em-

H pe. dicere cogitͬ, ſubſcribit (⁊ inqt) Quicũqꝫ aũt non faciũt ex inuicẽ gñationẽ, vt Empe. q elñta ipſa inuicẽ intrãſmutabilia dicit, ⁊ etiã vt ex vno itrãſmutabilia. Hic eniꝫ elñta ponit duplr̃ intrãſmutabilia, q̄ nõ trãſmutantͬ ex vna cõi mã vel ex vno oĩa, neqꝫ inuicẽ, ſed ſoluꝫ trãſmutationẽ elñtorũ aſſerit, vt ex pariete. ſ. diſgregatiõe, hic dicit incõueniẽs. Exponit aũt abſurdũ (⁊ inqt) quo mõ eni ex illis elñtis erũt carnes, ⁊ oſſa, ⁊ aliorum qđcũqꝫ. Hęc eni eſſe nõ poſſunt ex elñtis, cũ hęc nõ ſola elñtoꝝ aggregatione fiãt, ſed vera gñatione in ſuba, ſic igitur ꝙ elñta intrãſmutabilia oĩno dicũt, nõ pñt verã miſtoꝝ gñationẽ ſaluare. poſſunt ẽt legi hęc verba ſm Philoponũ ſic, quicunqꝫ aũt nõ faciũt ex inuicẽ generationeꝫ ſic vt ex vnoquoqꝫ vnũquodqꝫ fiat, ſed excernãtur ipſa inexiſtẽtia actu, vt ex pariete lateres, hi (inqt) non poſſunt ex ipſis carnẽ, ⁊ os facere, vt poſtea deducet. Hoc pacto legit Philoponus, ⁊ mihi placet.

I Ant.c.64. ¶Habet autē qđ dī q̄ōnē ⁊ ex alterutris generātibus, q̄uo generatur ex eis aliud aliquid p̄ter hęc. dico aūt. Ubi gratia. Si ex igne ē aqua, ⁊ ex hac generat̄ ignis, eſt enim aliquid cōe ſubiectuꝫ. ſed vtiqꝫ ⁊ caro ex eis gn̄atur, ⁊ medulla. hęc aūt quo mō gn̄antur?

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Verꝫ qđ dcm̄ eſt, q̄ōnē hꝫ, data ⁊ ipſoꝝ reciproca gn̄atione, q̄uo ex ipſis generet̄ alterum quoddam p̄ter ipſa. Dico aūt vt ſi ex igne aqua ſit. ex hacqꝫ ignis fiat (quia eis commune ſubȳcitur) dato ꝙ ex eis caro ⁊ medulla fiāt, quonam modo hęc generantur?

Com.64. K ¶Cōſtituto p̄ambulo, quęrit de modo quo generantur miſta ex elementis, ⁊ etiā an generetur miſtū ex elementis, ⁊ ſic quęſtio videtur duplex. Petit p̄ ſi ex elītis poſſit fieri miſtū aliqđ (⁊ inquit) Verū qđ dcm̄ eſt q̄ōnē hꝫ. verbi cā. ſuppoſita ipſorū elītoꝝ reciproca gn̄atione ſm̄ veritatem, quo modo ſiue an ex his generet̄ alteruꝫ quoddā p̄ter ipſa vtpote miſtuꝫ, verbū illud data ⁊ ipſorū reciproca generatione, ſic trāſtuli, vt eēt clarius, qꝛ aliter vix intelligibile eſt. aut iuxta gręcum, verū qđ dictū eſt. q. hꝫ, quo mō ex his quę reciproce gn̄antur alterū qđdaꝫ p̄ter ipſa generet̄. ⁊ totuꝫ ſtare pōt, exponit q̄ōnis ſenſuꝫ ⁊ addit nouā q̄ōnē. d. Dico aūt vt ſi ex igne aqua ſit, ex hacqꝫ ignis fiat, qꝛ eis ſubȳcitur cōe, dato ꝙ ex eis caro ⁊ medulla fiāt, ħ eſt ſoluta prima q̄ōne, quonam mō hęc generentur, ⁊ ſic duplex eſt quęſtio. vtrum vꝫ. ex elementis poſſit aliqđ p̄ter elementa generari. 2º dato ꝙ ſic, quo mō illud generetur.

recog̃nes. L ¶Mouet q̄ōnē ad eos, qui elemēta ex alterutris generant, vt ſunt peripatetici, ⁊ hoc ꝓponit, hꝫ autem hoc qđ a peripateticis dī de elītis, q̄ōnē, quęſtionē dico ad eos, qui ex alterutris elementa gn̄ant, ⁊ q̄ſtio ſꝫ Philoponū eſt, quomodo ex elītis gn̄atur miſtuꝫ, videtur enī prima facie ꝙ non poſſit generari, q̄m̄ cū elementū fiat ex altero, nō videtur, vt ex eo poſſit fieri tertium, cum elementum non fiat, niſi ex elemento, ⁊ ex elemento non niſi elementum fieri videatur, ⁊ ſic nihil p̄ter elementuꝫ ex eis fieri videt̄ (vt Philoponus exponit.)

Anti.c.65. ¶Illis etenī qui dicunt vt Empedocles, quis erit modus? neceſſe enim eſt compoſitionem eſſe, ſicut ex lapidibus ⁊ lateribus paries eſt. miſturaqꝫ hęc, ex ſaluatis vtiqꝫ elemētis erit, ſm̄ parua autem adinuicē cōpoſitis. Sic itaqꝫ M caro, ⁊ aliorum vnūquodqꝫ.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Illis nāqꝫ, qui vt Empedocles ſentiunt, quis modus cōuenit, neceſſe eſt enim cōpōne illud eſſe, veluti ex lateribus, ⁊ lapidibus paries fit, ⁊ tūc miſtū illđ ex elītis erit, ſaluatis quiddē, ſm̄ parua tamen inuicē confractis, ⁊ ſic iam caro ⁊ aliorum vnūquodqꝫ fiet.

Com.65. ¶Obȳcit nūc his qui Empedoclē ſequunt̄. ſic ꝙ vel nullus modus dari pōt, quo miſta ex elementis ſint, vel modus ille erit cōpoſitio, quo modo ex cōpoſitione lapidū ipſe paries fit. Sed hoc ſtare nō poteſt, qꝛ tunc elemēta remanerent actu in miſto, ſolum quantū ad hoc variata. ꝙ eſſent cōfracta per minima. ⁊ tunc ſequitur inconueniens datū primo huius ꝙ aliqua eſſent miſta ad oculos hebetes, q̄ non eſſent ad oculos lyncis.

recog̃nes. ¶Primo g̃ ponit abſurdum contra rationē Empe. deinde ponit obiectiones ꝫ eos q dicūt trāſmutabilia. Argumentat̄ ergo ꝫ Empe. opinionē, q̄ dicebat elīta eſſe intranſmutabilia, hoc pacto, ſi elīta ſint itranſmutabilia, tūc miſta fient ex elītis ſm̄ cōpoſitionē, ſicut ex lapidibꝰ ⁊ lateribꝰ paries ē. Ultra miſtura eſt cōpōne veluti paries ex lapidibꝰ ⁊ lateribꝰ. g̃ miſtura erit ex elītis ſaluatis, refractis tn̄ ad minima, miſtura eſt ex elemētis ſaluatis, refractꝭ tn̄ ad minima. g̃ caro, ⁊ aliorū vnūqđqꝫ fiet ex elītis ſaluatis, refractis tn̄ ad minima. g̃ a p̄ ad vltimū, ſi elīta ſint intrāſmutabilia, caro, ⁊ os, ⁊ id genus erit ex elītis ſaluatis, refractis tamen ad minima.

N

Ant.c.66. ¶Cōtingit itaqꝫ nō ex quacunqꝫ parte carnis generari ignē ⁊ aquā, quēadmodū ex cera generabit̄ vtiqꝫ, ex hac quideꝫ parte ſphęra, pyramis aūt ex aliqua, ſed cōtingebat ex alterutro alterutrū gn̄ari. ita hoc iaꝫ gn̄atur ex carne, ex quolibet ambo. Eis autē qui illo mō dicunt, nō cōtingūt, ſed vt ex pariete lapis, ⁊ lateres, alterutrū ex alio loco ⁊ parte. O.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Preterea cōtingeret nō ex q̄cūqꝫ parte carnis ignē vel aquā fieri. quēadmodum ex cera fit vtiqꝫ, ex parte q dē hac, ſphęra, ex quadaꝫ vero alia, pyramis fieret. Sed contingebat ex alterutro alterutrū fieri, mō q dē igit̄ hoc illđ ex carne fit, vt ex quacunqꝫ parte ambo, at his q illo mō aiūt, nō cōtigit, ſꝫ vt ex pariete lapides ⁊ latera vtrinqꝫ ex loco alio atqꝫ p̄te.

Com.66. ¶Scđo arguit hypothetice a deſtructiōe ꝯn̄tis ſic. ſi miſtus eēt per cōpoſitionē, tūc nō ex q̄cūqꝫ p̄te carnis elemēta fierēt. deducit̄ ꝯn̄tia per duo exēpla. p̄m de cera. P in cuiꝰ vna p̄te ſphęra ſit, in altera pyramis figura, vbi ꝯſtat ex vna parte fieri ſphęrā, ex alia pyramidē, ⁊ hoc qa illę figurę ſunt ibi ſaluatę. 2m exempluꝫ eſt de pariete, in quo lapides ſunt cōmiſti cōpoſitione, vbi patet lapides non generari indifferenter ex quacūqꝫ parte parietis, deſtruit ꝯſequens. d. Sed contingebat ex alterutro quo vis alterutrum fieri, quo modo elementa fiunt ex q̄cūqꝫ carnis data parte. modo tenentibus miſturaꝫ eſſe per cōpoſitionem hoc accidit, quę dicit pa tent.

Recog̃nes ¶Deſtruit vt vltimū ꝯn̄s, ⁊ oſtendit, ꝙ ex elītis ſaluatis, refractis tn̄ ad minima nō fit miſtum. ſ. caro vel os, q̄m̄ tūc nō ex q̄cūqꝫ p̄te carnis cōtigeret gn̄ari ignē, ⁊ aquā, ⁊ q̄ōlibet elītuꝫ. ꝓbat Philoponus ꝯn̄tiā, q̄m̄ ita ſit miſtum ex elītis ſaluatis, refractis tn̄, vt domꝰ ex lapidibꝰ ⁊ laterebꝰ ſaluatis, refractis tn̄, ſed lapis nō fit ex quauis p̄te domus, vt pꝫ. g̃ nec q̄ōlibet elītuꝫ fiet ex q̄libet parte carnis. At hoc eē falſuꝫ oſtēdit (cū inqt) nā ſubaudi quēadmodū ex cera gn̄abitur vtiqꝫ ex hac q dē p̄te Q ſphęra, ſiue pila, vel corpus ſphęricū pyramis auteꝫ ex quadā alia parte ſiue corpus pyramidale, ꝯtigebat aūt anteq̄ꝫ ex illa p̄te fieret ſphęra, fieri pyramidē, ⁊ anteq̄ꝫ ex altera fieret pyramis, fieri ſphęrā, ſicqꝫ ex alterutra parte indifferēter gn̄ari alterutrū. ſ. ſphęrā vel pyramidē, ita quoqꝫ hoc. ſ. elītuꝫ gn̄atur ex carne. ⁊ ſubaudi ex quolibet, hoc eſt ex quauis p̄te indifferenter ꝯtingit fieri ambo, hoc eſt oīa. At eis, q illo mō (vt Empe.) dicūt. nō cōtingūt. ſ. oīa elīta fieri ex qualibet p̄te carnis īdifferēter, ſꝫ cōtingit ita ex carne fieri elīta, vt ex pariete lapis, ⁊ lateres, alterutrū. vꝫ. ex alio loco, ⁊ parte. ſ. lapis ex ea p̄te, vbi lapis erat, ⁊ lateres ex ea p̄te, vbi lateres erāt. Aiaduerte ꝙ Ariſt. ī hac rōne ſupponit, ex q̄uis minima carnis parte fieri q̄tuor elīta, qđ Philoponus ꝓbat, q̄m̄ poſſe eſt eādē carūculā, cuꝫ combuſta fuerit, ignē, vel aerē fieri cū putruerit, terrā effici, cū v̄o humida ſubā dn̄ata fuerit, poſſibile eſt diſſolui in aquaꝫ. g̃ ex quauis parte carnis oīa elīta fieri poſſunt. At ſi miſtio fieret ex elītis ſaluatis, refractis tn̄ ad minima, tūc nō eſſet poſſibile ex q̄libet parte carnis fieri oīa elīta, q̄m̄ (vt Philoponus deducit) aliqđ eēt in ipſa carne, qđ tm̄ eſt ignis, ⁊ aliqđ qđ ſoluꝫ eſt aqua, ⁊ ſic ex ea p̄te vbi eēt ſolū ignis, nō niſi ignis fieri poſſet, ⁊ ex ea, vbi ſolum eſt aq̄, ſoluꝫ aqua, quę ſunt contra ſenſum. Hęc eſt dubitatio contra Empedoclem, ⁊ eius ſequaces.

A

Anti.c.66. ¶Similiter autem ⁊ facientibus vnam eorum materiam, habet aliquam quęſtioneꝫ, quomodo erit aliquid ex ambobus. verbi gratia. ex B calido ⁊ frigido, aut ex igni ⁊ aqua. ſi enim eſt caro ex ambobus, ⁊ neutrum eorum, neqꝫ rurſus compoſitio ſaluatorum, quid relinquitur niſi materiam eſſe quod ex illis eſt? alterius. n. corruptio, aut alterum facit, aut materiam.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Silr̄ aūt ⁊ his q vnam eoꝝ materiā faciunt, q̄daꝫ emergit dubitatio, an aliquid ex vtriſqꝫ erit, frigido. vꝫ. ⁊ calido, aut igne ⁊ terra. Nā ſi caro ex vtriſqꝫ ſit, ſitqꝫ minime illorum aliqđ, neqꝫ rurſus ſit ſeruatoꝝ cōpoſitio, q d reſtat p̄ter materiaꝫ, qđ ex illis ſit? nā altero corrupto vel alterum ſit, aut materia reſtat.

Com.66. C ¶Mouit q̄ōnes ſimplr̄, nunc 3º mouet q̄ōneꝫ ad hominēꝫ, hoc eſt ad ſemet (⁊ inqt) Silr̄ aūt ⁊ his q vnā eoruꝫ māīm faciūt, vt peripatetici, q̄dā emergit dubitatio, an vꝫ. aliquid, ex vtriſqꝫ erit, frigido. vꝫ. ⁊ calido, aut igne ⁊ terra, verbū emergit nō eſt in gręco, ſed gręce ē hechei hoc eſt hꝫ, qđ cū apud nos minime ꝯſonet, emergit loco verbi hꝫ, trāſtuli. deīde facit argum dubitatiōis (⁊ inqt) Nā ſi caro ex vtriſqꝫ ſit, veluti mediū qđdaꝫ, ſitqꝫ minime illoꝝ aliqđ ſeorſuꝫ qa aliter non eēt miſtuꝫ, neqꝫ rurſus ſit compoſitio, hoc eſt cōbinatus amboꝝ, q d reſtat p̄ter māīm, qđ poſſit dici eē ex illis, nā altero corrupto, vl̄ alteꝝ ſit, aut mā ſola reſtat. gręce verba iſta non ſic hn̄tur, ſed ſic. nā alteriꝰ corruptio aut alterū facit, aut materiā, ſed vt trāſtuli, clariꝰ eſt. ¶Aiaduerte ꝙ ad diſiūctiuā ſufficit vnā partē eē veraꝫ. mō hęc ꝓpō eſt vera ꝑ prima p̄te, qa corruptio vnius eſt gn̄atio alterius, ꝑ 2a v̄o eſt falſa, qa nūq̄ꝫ ex corruptione alicuius, reſtat ſola mā, qa nūq̄ꝫ mā pōt ſtare ſolo ſine forā. ¶Aiaduerte 2º ꝙ argm Ariſt. eſt pulchrū ⁊ difficile, ⁊ vis eius eſt, quādo elīta veniūt vel ſunt in miſto, aut remanēt, aut corrumpunt̄, ſi remanēt ſeruata, tūc miſtura eēt cōpoſitio tm̄, ſi corrūpunt̄, cū corruptio vnius ſit gn̄atio alterius, generabit̄ alteꝝ elītuꝫ ex illis corruptis, vel miſtū, ⁊ ſic miſtio erit gn̄atio ⁊ corruptio, ⁊ non miſtura.

Nota p̄

D Nota 2º

Recog̃nes ¶Dubitat Ariſt. nūc ꝫ ſe, ⁊ argumētat̄ ſic ſm̄ Philoponuꝫ, ſi caro ex vtriſqꝫ eſt ꝯ̄trīs elītis, ⁊ caro neutrū eoꝝ, ex q̄bus eſt, nec eſt cōpoſitio eoꝝ ſaluatoꝝ ex q̄bus eſt, caro nihil eſt, niſi mā, q̄m̄ corrupto ꝯ̄trio, aut ꝯ̄trium fiet, aut mā, quare ſi vtraqꝫ nō ſaluant̄, neqꝫ alteꝝ, materia erit. In q̄bꝰ patet quęſtionem hanc eē, quo mō elementa manent in naturali miſto, quā quęſtionem mouerunt Auer. ⁊ Auicēna in ſuis libris.

Anti.c.67. ¶Quapꝑ q̄m̄ eſt ⁊ magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidū, quandoquideꝫ ſimplr̄ eſt alteꝝ actu, potentia alteꝝ erit. q̄n aūt non oīno, ſed vt q dem calidum frigiduꝫ, vt aūt frigidū calidū (qꝛ quę miſcentur, corrūpunt excellētias adinuicē) tūc neqꝫ materia erit, neqꝫ illoꝝ ꝯtrariorū alterutrū actu ſimpliciter, ſed medium. E

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶Et qꝛ caliduꝫ ⁊ frigidum ⁊ ſm̄ magis ⁊ ſm̄ minus ſunt, ꝑꝑea q̄n ſimplr̄ q dem alterū actu eſt, alteꝝ erit potētia. Q̄n aūt non ſimpliciter actu, ſed vel vt calidū frigidū, vel vt frigidū calidū (cū q̄ miſcentur excellētias corrūpant inuicē) fit vt neqꝫ materia ſit, neqꝫ illoꝝ cōtrarioꝝ alteꝝ actu ſimpliciter, ſed medium.

Com.67. F Quot modis elīta i miſto ¶Soluit nūc ad q̄ōnē, vbi aiaduertēdū ꝙ ex elītis ꝓficiſci miſtum, pōt tribus modis itelligi, vel ꝙ alteꝝ alteri ſimplr̄ p̄dominet̄, ⁊ hoc mō non miſtum fit, ſꝫ corruptio elīti exuperati erit gn̄atio elīti exuperātis. Aut ꝙ ambo ęque excellēter remaneāt in ipſo miſto, ⁊ hoc modo miſtura cōpoſitio eſt, aut ꝙ ambo reſtent ſimplr̄ poa, ⁊ ſic non reſtat, niſi ſola mā ſub forma miſti, ⁊ ſic erit gn̄atio miſti. Quare cū his modis nō fiat miſtura, opꝫ vt miſtuꝫ ita fiat ex elītis, vt eoꝝ nulluꝫ ſimplr̄ remaneat in actu, neqꝫ ſimplr̄ in poa, ſed partim in actu, ꝑ admiſtionē formaꝝ ⁊ qualitatū, ⁊ partiꝫ in poa, ꝑ remiſſionē illarū. ita vt mediū fiat participās naturis oīum elītoꝝ ex parte formaꝝ, ⁊ qualitatū, quo fit vt tale miſtum ſit aut calidū frigidū, hoc eſt remiſſe calidū, ⁊ excellēs frigidū, vel ꝯ frigidū calidū, hoc eſt remiſſe frigidum, ⁊ excellēs calidū. Et ħ inqt, ⁊ qa calidū ⁊ frigidū ⁊ ſm̄ magis ⁊ minus ſunt, hoc eſt qa poſſunt intēdi, ⁊ remitti. ꝑꝑea quādo ſimplr̄ q dē alteꝝ actu eſt, vt p̄dominās penitꝰ, alteꝝ erit potētia, ⁊ corruptū, ⁊ ſic nō fit miſtura, ſed ꝯuerſio, ſubaudi tn̄ quādo vtrūqꝫ remanet i potētia ſimplr̄, nec ſic fit miſtura, ſed erit corruptio elemētoꝝ, ⁊ gn̄atio miſti. Tūc ponit mēbrū veꝝ. d. Q̄n aūt nō ſimplr̄ actu, ſed vel vt calidū frigidū, hoc eſt vel vt calidū aliquātulum, frigidū a dn̄io, vel vt frigidū. ſ. aliquantulū, calidū a dominio, cū ea quę miſcent̄, excellētias corrumpant, ⁊ ſeſe remittāt (⁊ per hoc voluit refellere tertiū mēbruꝫ) fit vt neqꝫ mā ſit ſub forma miſti ſola cęteris elementis corruptis, neqꝫ illoꝝ ꝯ̄trioꝝ alteꝝ actu ſimplr̄ p̄dominet̄ alteri, ſed mediū, qđ vtriuſqꝫ participet nā. ¶Aiaduerte ꝙ lr̄a hęc paucis mutatis nō differt a gręca ſerie, illa ꝑs literę. quādo aūt ſic, gręce iacet ad v̄bum, quādo aūt non ſimplr̄, ſed vt q dē calidū frigidū, vt v̄o frigidū calidum (qa quę miſcent̄ corrūpūt inuiceꝫ intentiōes) tunc neqꝫ mā erit, neqꝫ illoꝝ ꝯ̄trioꝝ alteꝝ actu ſimplr̄, ſed mediuꝫ. Ego v̄o (vt res clarior eēt) paucis mutatis illo mō tranſtuli. ¶Aiaduerte ꝙ apud medicos refert dicere. a. corpus eſt calidū frigidū, ⁊. a. corpus eſt frigidū calidū, naꝫ terminus additus a parte poſt dicit p̄dn̄iuꝫ, a p̄te v̄o an̄ dicit ſubdominiuꝫ. Propterea ſenſus p̄mi eſt ꝙ. a. corpꝰ ſit calidū minus q̄ꝫ frigidū. Sēſus ſecūdi eſt ꝙ. a. corpus ſit minus frigidū q̄ꝫ calidū, ⁊ hꝫ rōnē, qa a parte poſt additū, videt̄ eē vltimū denoīans, ⁊ hoc mō loquēdi vtit̄ Ariſt. vt patuit. ¶Et lꝫ de miſtura multa diximꝰ in fine primi libri, ēt ⁊ in libello nr̄o de miſtura, qa nouus expoſitor de ipſa q̄daꝫ tāgit, ēt nō eſt malum repetere quę diximus, q̄ritur igit̄ quo mō elementa remanent in miſto. ¶Rn̄det nouus expoſitor ꝙ elīta remanēt v̄tualr̄ ſꝫ formas, ⁊ formalr̄ nō primo ſm̄ qualitates, ſm̄ formas quidē, qa formę elītoꝝ per ſe ordinant̄ in formā miſti, igit̄ adueniente forma miſti, illę deſinūt, ⁊ hęc oībꝰ illis

G

Nota p̄.

H

Nota 2º

De miſtura dubō

Rn̄o noui expoſitoris

I in virtute ęqualēs remanet, formalr̃ vō non, p̄mo ſm
qualitates, qa miſtū ꝯgregat formalr̃ qualitates p̄mas,
⁊ eas ſaltē remiſſas ꝯſeruat, quę qa ꝑ el'ntis īſunt, ſcđo ⁊
Replicę. quaſi ꝑ accñs miſto ꝯueniēt, ⁊ ſic formalr̃ nō ꝑ. ¶ Sed
contra hęc obÿcies, qa a pari aer erit miſtus, qa hꝫ cali
duꝫ non ꝑ, igit̃ videt̃ participare igne, ⁊ per ꝯñs erit mi
ſtuꝫ ex igne. 2° tunc nō tm̄ mā diceret̃ qd cōe el'ntis, ſed
Expō p̄pa etiā forma miſti, qa in illa ꝯtinent̃ veluti in mā. ¶ Rñ
det nouus expoſitor ꝙ q̄litates hr̄i poſſunt vel abſolu
te, vel in ordine ad aliud, ſi abſolute ſic ignis hꝫ calorē,
aer humorē, aq̄ frig⁹, terra ſiccū, nā hn̄t hęc abſolute ⁊
nō in ordine ad aliud. Si vō in ordine ad aliud hoc du
pliciter, vel in ordine ad corpora, quib⁹ primo inſunt, ⁊
ſic īſunt miſto, ⁊ ꝓpea miſtū dr̄ ꝑticipare naturis el'nto
rū, qa qualitates p̄nę ei inſunt, i ordine ad el'nta, ⁊ hoc
mō calidum nō ineſt aeri, nō eni aer calid⁹ eſt in ordine
K ad ignē. Aut in ordine ad alias qualitates, ⁊ hoc mō cali
dum ineſt aeri in ordie ad humidum, qa eſt minus cali
dus q̄ꝫ humidus, ⁊ frigidū ineſt terrę in ordine ad ſiccū,
qa terra eſt minus frigida q̄ꝫ ſicca, ⁊ ſic nō opꝫ, vt aer ſit
calidus in participādo igne, aqua vō frigida in partici
Alia expō. pādo aq̄. ¶ Aliter ēt videt̃ dicere ꝯcedendo ꝙ aer ꝑti
cipet igne, ſed tūc negat ꝯñtiam ꝙ aer ſit miſtū ex igne,
Ad 2m qa non q̄libet participatio formę eſt miſtura. ¶ Ad 2am
ꝯcedit ꝙ formę el'ntoꝝ hn̄t mām cōem ⁊ formam miſti,
in vtriſqꝫ eni ꝯtinent̃ in potētia, ſed aliter atqꝫ aliter, qa
in materia cōtinentur in potentia mere paſſiua, at i for
ma miſti cōtinent̃ in po⁹ aliquo mō actiua, ꝓ quāto forā
miſti pōt exercere opa formaꝝ el'ntoꝝ quo mō mā non
pōt exercere. Et ꝓpterea nō ſequit̃ ꝙ corruptis el'ntis,
nihil reſtat p̄ter mām, imo reſtat mā cū forma miſti, q̄ ē
Replica cōis illis formis. ¶ Sꝫ ꝯ hęc obÿcit qdā, nā ignis eſt ca
cuiuſdam lidus per ſe ꝑ, ⁊ aer eſt calidus per ſe nō ꝑ, vt pꝫ de men
L te Ariſto. circa p̄m^m, igit̃ aer eſt calid⁹ per nām ignis, qꝛ
nihil cōpetit alicui per ſe nō ꝑ, niſi per nām illi⁹ cui illud
cōpetit per ſe ꝑ, vt pꝫ ꝑ poſterioꝝ. ⁊ 2° metaph. vbi vult
ꝙ oē calidū ſit ꝓp ignē, vt pꝫ Com. 4. ⁊ ēt. 12. meta. cō.
De p̄mitа- 51. ¶ Miror hūc hoiem, cuꝫ eni ſtudiū eius erat in ꝯdi
te ⁊ ordine cendo, nō aiaduertit ad diſtōnē noui expoſitoris. ¶ No
qualitatū uus eni expoſitor vult calidū ꝑ ſe ꝑ cōpetere aeri, quia
nō in ordine ad corpus alicuius el'nti, nō tm̄ per ſe p̄mo
in ordine ad alterā qualitatē, eſt eni regula poſterioriſti
ca ꝙ quādocuę paſſiōes inſunt alicui per ſe, opꝫ vt alte
ra per ſe ꝑ, altera ꝑ ſe ſecūdo īſit, nō qdē in ordie ad aliđ
extriſecū, ſed ad alterā. Et ſic ꝯcederet ambas q̄litates
per ſe p̄mo cōpetere el'nto ꝑ priuationē corporis, cui ꝑ
inſint, nō tm̄ per ſe ꝑ inter ſe, qa vna prius, altera poſte
rius. Tūc ad formā ꝯcederet ꝙ ignis eſt calidus per ſe
M primo, per priuationē corporis prioris, ⁊ aer ſilr̃, ſed h̄
differunt, ꝙ calidū igni ineſt per ſe ꝑ, ⁊ in ordine ad cor
pus, ⁊ in ordine ad qualitatē, at aeri per ſe ꝑ per p̄uatio
nē corporis prioris, nō aūt per ſe ꝑ in ordie ad q̄litatem.
Et ꝓpterea cętera corpa q̄ ſunt calida ꝑ accñs in ordie
ad ignē, participāt igne, ⁊ hoc nō intellexit arguens.
Cōfutatio ¶ Sꝫ lꝫ hęc dicta noui expoſitoris bn̄ ſint colorata, non
pōnis noui ſunt ad mētem Ariſt. Ariſt. enim manifeſte voluit, ꝙ nec
expoſito ſimplr̃ vnū el'ntuꝫ p̄dominet̃ alteri, quia tūc eēt gn̄atio
ris el'nti, ⁊ nō miſtio, nec ē corruptio oiuꝫ el'ntoꝝ, qa tūc ni
hil eoꝝ remaneret, niſi mā cū forma miſti. ⁊ ſic eēt gene
ratio miſti, ñ miſtura. Propterea ꝯcludit ꝙ el'nta rema
nent ſm formas ⁊ qualitates remiſſas, qa miſtū eſt me
diū eoꝝ. Scđo tūc nō tm̄ ex el'ntis eēt miſtū, cuius ꝯriuꝫ
dixit Ariſto. tenet ꝯñtia, qa per ip̄m ita itellectiua ꝯtinet
ſēſitiuā, ⁊ vegetatiuā, vt forā miſti ꝯtinet formas el'nto
rū, igit̃ vt forā miſti facit miſtū, qa ꝯtinet virtute el'ntoꝝ

formas, ſic aīa itellectiua eēt miſtura ſenſitiui ⁊ vegeta N
tiui, qđ non concederet Ariſt. ꝓpter hęc dicat̃ iuxta no
ſtrā expoſitionē, qa illa eſt vera intentio Ariſtotelis.
¶ Ad dubitationē, quā fecit ꝯ ſe, rñdet, ⁊ cōcedit, ꝙ caro Recognes
nec eſt alteꝝ ex quib⁹ eſt, nec cōpoſitio eoꝝ ſaluatoꝝ ex
quibus eſt, ⁊ tm̄ non eſt mā, qm̄ eſt mediuꝫ extremoꝝ ex
quibus eſt, qđ mediū cōparatuꝫ ad calidū in ſummo eſt
frigidū, cōparatuꝫ ad frigidū in ſummo eſt calidūꝫ, cōpa
ratū ad ſiccū in ſummo eſt humidum, cōparatum vō ad
humidum in ſummo eſt ſiccuꝫ. vn̄ dicit. Quapꝓ qm̄ eſt ⁊
magis ⁊ minus calidū, ⁊ frigidū etiā magis ⁊ min⁹, ⁊ ſic
cuꝫ, ⁊ humidū ſilr̃. q. d. qm̄ eſt dare ſimplr̃ calidūꝫ, ⁊ ca
lidū ſm cōparationē, ideo ſequit̃, ꝙ quādo aliqd eſt al
teꝝ ꝯrioꝝ ſimplr̃ actu. v. g. ſimplr̃ actu calidum, tūc illđ
erit po^a alterū. ſ. frigidū, ⁊ econtrario, ſi aliqđ eſt ſimplr̃
actu frigidū, tunc erit po^a calidū, quādo vō aliqd fuerit
alteꝝ ꝯrioꝝ nō oino, hoc eſt actu ſimplr̃. Sed compara O
tione. ſ. vt calidū frigidū, hoc eſt, ſed frigidū, vt calidum
tm̄ cōparatuꝫ ad extremū frigidū, vt aūt frigidum, cali
dū, hoc eſt, vt cōparatum ad extremū calidū, erit frigi
dū (qđ accidit qm̄, q̄ miſcent̃, corrūpūt excellētias adin
uiceꝫ) tūc miſtum qđ fit ex el'ntis. ſ. caro, vel os, vel tale
aliqd, neqꝫ mā erit neqꝫ illoꝝ ꝯrioꝝ alterutrū actu ſim
pliciter, ſed mediū. Sic igit̃ patet miſtū nec eē alterum
extremoꝝ, neqꝫ cōpoſitionē, ſed mediū, qđ ad extrema
comparatū eſt calidū, frigidū ſiccum, ⁊ humidum.

¶ Scđm vero ꝙ eſt potentia magis calidū q̄ꝫ Anti.c.68.
frigidū, vel cōtra, ſm hanc rōnē duplr̃ magis
calidū potentia q̄ꝫ frigiduꝫ, vel tripliciter, vel
ſm alium talem modum.

¶ Uerum quatenus potentia magis calidum Dilucida⁹
erit, aut frigidum, aut aliter, eatenus ratione il te.c.eiuſdē
la, aut dupli, aut tripli potentia caliduꝫ aut fri P
gidum, vel modo quouis alio tale erit.

¶ Rñdet ad quaſdā tacitas q̄ōnes. p̄ma eſt, miſta ſunt ex Com.68.
elemētis. igit̃ miſta ſunt media, mediū eſt ꝑ ęquediſtan
tiaꝫ ab extremis. igit̃ oīa miſta eē ęqualia in q̄litatibus.
Rñdet ꝙ miſta non ſunt ęqualia, qa variant̃ penes ex
ceſſus qualitatū inuicē (⁊ hoc inqt) Ueꝝ quaten⁹ miſtū
ip̄m eſt po^a magis calidū, aut frigidū, aut aliter. vꝫ. ꝑ ex
ceſſuꝫ alterius ꝯrij, eaten⁹ rōne illa dupli aut tripli po
tētia calidū, aut frigidū, vel modo quouis alio tale erit,
⁊ ſic non eſt mediū ꝑ ęquediſtātiā, ⁊ partile ſiue p̄ūctua
le, ſed ſumit differentiā penes proportionū differētias,
quibus cōtrariaſe ſuperant in miſtura. ¶ Aiaduerte ꝙ
verbum illud, aut aliter, gręce eſt enantion, hoc eſt ecō
tra, ſiue contra, qđ qa melius illo modo ſonat, ita trāſtu
li, cętera bn̄ ⁊ iuxta ſeriem gręcā tranſlata ſunt.
¶ Iſte text⁹ obſcure legit̃ a Philopono, ⁊ in cōmētarÿs Q Recognes
exponit̃ vno mō, tm̄ aliter ⁊ facilius exponi pōt, dictum
eſt eni miſtū. ſ. carnē eē medium cōparatione, nō tm̄ ſim
pliciter calidū actu, ꝯ. qm̄ miſtū vnū dr̄ magis calidum
altero i duplo, ⁊ triplo, ⁊ ſexqaltero. q̄ eſt ſimplr̃ calidū
actu. Rñdet, ꝙ miſtuꝫ non dr̄ ſimplr̃ in duplo, ⁊ triplo
magis calidū altero, ſed po^a dr̄ magis calidū q̄ꝫ alteruꝫ
miſtū ſit frigidum, ſilr̃ dicit̃ in duplo magis humiduꝫ q̄ꝫ
aliud miſtū dicatur ſiccū, abſolute tm̄, ⁊ actu, nec calidū,
nec frigidū, nec humidū, nec ſiccū dicit̃. vn̄ dicit. Scđm
vō ꝙ eſt vnū miſtuꝫ po^a magis caliduꝫ q̄ꝫ frigidum, vel
cōtra ſm hāc rōnem vnū miſtū dicit̃ duplr̃ caliduꝫ ma
gis po^a q̄ꝫ frigidū altero miſto. ſ. in ꝓportiōe dupla, vel
triplr̃. ſ. ꝓportiōe tripla, vel ſm aliū talem modū. ſ. pro
portionē ſexquialteraꝫ. non ergo ſequitur miſtū eē ſim

A pliciter actu altero calidius, ſed po^a tm̄, ac virtute.
Anti.c.69. ¶ Erunt itaqꝫ miſta alia ex cōtrarÿs, aut ex ele
mentis. ⁊ elementa, ex illis potentia aliqualr̃
exiſtētibus, nō ita vō vt materia, ſed ſm p̄di
ctū modū. ⁊ erit ita quidē miſtio, illo vō mo
do materia, quod generatur.
Dilucida⁹. ¶ Sed miſtoꝝ erūt alia ex ꝯtrarÿs aut el'ntis,
te.c.eiuſdē ⁊ ex illis potētia quodāmō exñtib⁹ el'nta, non
ſic tm̄, vt materia, ſed mō dicto. Eritqꝫ qđ fit
ſic quidē miſtura, modo vō illo materia.
¶ Soluit 2am dubitationē, nā dictū eſt ꝙ el'nta ſunt mā
Com.69. ipſoꝝ miſtoꝝ poſuit eni tria per ordinē, mām cōem, con
traria, ⁊ el'nta, q̄ oīa ex ꝑte materię cōſtituit, ⁊ mō dictū
eſt ꝙ in miſtura ſunt elementa, quodāmodo in po^a, igit̃
miſturā eſt mā elemētorū, ⁊ ſic ꝯtradictio. Rñdet ꝙ mi
B ſta ſunt ex elemētis tāq̄ꝫ ex mā, ⁊ elemēta ex miſtis tāq̄ꝫ
ex ente in po^a, non tm̄ tāq̄ꝫ ex mā. Nam miſtū eſt ex ele
mētis tāq̄ꝫ ex mā cōpoſitionis, qꝛ elemēta (vt dixit) ali
quo modo remanent in miſto, at el'nta ſunt ex miſto, nō
tāq̄ꝫ ex mā, ſed tāq̄ꝫ ex termino a quo (inquit) Sꝫ miſtoꝝ
erūt alia ex ꝯrÿs aut elemētis, ⁊ hoc tāq̄ꝫ ex mā ex qua.
⁊ ecōtra ex illa potentia quodā mō exiſtētibus erūt ele
menta, non ſic tm̄ vt materia, ſed mō dicto, hoc eſt vti e
termino a quo, addit tm̄ ꝙ illud qđ fit ex elemētis erit,
vno mō miſtura ⁊ terminus ad quē, alio mō mā, ſaltem
De miſto alterationis. ¶ Aiaduerte ꝙ miſtū eſt ex elementis du
ꝑ ip̄is el'ntis. pliciter, vt ex mā, ⁊ vt ex termino a quo, vt mā qdē, qꝛ
aliquo mō remanent in miſto, vt patuit, vt ex termino
a quo vero, qꝛ formę elemētorū corrūpuntur, nō ſimpli
citer in aduētu formę miſti, ſꝫ ꝓ quāto d̄ſinūt informare
mām, ⁊ ſic quodā mō corrūpuntur, at el'nta ipſa ſunt ex
miſtura tāq̄ꝫ ex termino a quo, qꝛ elementa cū ex miſto
C fiunt, deſinunt diſponere mām miſti, ⁊ corrūpit̃ illa for
ma, ⁊ icipiūt informare mās ꝓp̄as, ⁊ ſic miſtū nō habet
rōnē mãę, niſi alterationis, ⁊ nullo mō cōpōnis.
recognes. ¶ Hic Ariſt. infert ex dictis. ꝑ, ꝙ miſta ſint alia ab el'ntis
⁊ ſic ipꝫ miſtū nō eſt ipſa el'ntoꝝ cōmpoſitio, vel ipſa ele
menta cōpoſita, vel ipſa elemēta collectiue ſumpta, vt
dixit Empe. (⁊ hoc inqt) Erunt itaqꝫ miſta alia ab ipſis
ꝯrÿs, aut ab ipſis elementis, ⁊ ſic nō ſunt el'nta collecti
ue ſumpta. Addidit aūt [aut ex el'ntis] qm̄ el'nta ſunt in
uicē ꝯria ꝑ accidens. ſ. ꝓp qualitates (vt Philopon⁹ in
quit) ipſa qualia ſunt ꝑ ſe ꝯria, ꝓpea aut ex ꝯrÿs. ſ. ꝑ ſe,
aut ex elemētis, q̄ ſunt ꝯria per accñs 2° infert, ꝙ ele
menta fiūt ex miſto, nō tm̄ eo mō, quo fiūt ex mā, qm̄ ele
menta fiunt ex mā, quę eſt ad illa in po^a aptitudinali, ex
miſto vō fiūt, qđ eſt ad illa in potētia intēſionali (vn̄ in
quit) ⁊ elemēta ſunt ex illis miſtis potentia exiſtentibus
D aliqualr̃ in ipſis miſtis, nō ita vō vt mā, quę eſt in poten
tia ad illa aptitudinali, ſꝫ miſtū eſt potentia elementa ſꝫ
dcm̄ modum p̄mo huius. ſ. intentionali ⁊ ſic miſtio, vt ca
ro, erit id qđ gn̄atur ex ipſa. ſ. ignis. vel aq̄ potētia, ita. ſ.
vt dcm̄ eſt intēſionali, mā vero erit id qđ gn̄atur ex ipſa
3r po^a am . ſ. ignis vel aqua potētia illo mō. ſ. aptitudinali. ¶ Phi
philopo. loponus in cōmētario diſtinguit de triplici potētia, nā
videmus, ꝙ mā eſt in potētia ad elementa, ⁊ miſtum eſt
in po^a ad el'nta, ⁊ dormiēs geometra eſt in po^a ad geo
metrādū, ideo triplicē potētiam diſtinguit ſm Ariſto. ꝙ
alia ſit aptitudinalis. ſ. qua mā ipſa eſt in potētia ad el'n
ta, qm̄ in mā eſt oīmoda carentia elementoꝝ, ⁊ ſolo ipſi
ineſt aptitudo, ⁊ hac potentia mā dr̄ potentia ipſa ꝯria.
Alia vō habitualis, ꝙ inſit ipſi ſubito habit⁹, nō aūt act⁹
⁊ hoc pacto geometra dormiens eſt potētia ad geome

trādū. Tertia dicuntur intēſionalis, qđ aliqd nō ſit actu E
extrema, ſed illa ꝯfuſe, caſtigate, atqꝫ remiſſe, in potētia
tm̄ ad intēſiones atqꝫ exceſſus, ⁊ hoc pacto Philopon⁹
vult ꝙ miſtū ſit ipſa ꝯria potētia. ſ. intēſionali, qm̄ non
ꝯtinet elemēta ſm excellētias, ſꝫ remiſſa ab exceſſib⁹.
Qđ an ſit verū, poſtea dicemus. Dicit̃ autem hęc poten
tia intenſionalis, qm̄ mediū eſt in potētia ad intēſiones
extremoꝝ, cū illa contineat remiſſe, ac caſtigate.
¶ Qm̄ autem ⁊ patiunt̃ cōtraria ſm eam q̄ in
primis determinationē (eſt eniꝫ actu caliduꝫ, Anti.c.70.
potentia frigidū, ⁊ actu frigiduꝫ potentia cali
dum) quapꝓ ſi nō coęquent̃, tranſmutantur in
ſeinuicem. ſilr̃ aūt ⁊ in alÿs contrarÿs. Et pri
mo quidem elementa ita tranſmutantur, ⁊ hic F
autem carnes ⁊ oſſa ⁊ quę talia, calido quidē
facto frigido, frigido autem calido quando
ad medium veniunt.
¶ Qm̄ aūt ⁊ cōtraria patiunt̃ vt in primis de Dilucida⁹.
terminauimus, argumēto. vꝫ. ꝙ actu calidū te.c.eiuſdē
eſt potētia frigiduꝫ, atqꝫ actu frigidū potētia
calidū. Silr̃ autē ⁊ in alÿs contrarÿs, iure niſi
commenſurentur, mutuo tranſmutabuntur, ⁊
ita elemēta erūt penitus corrupta, ſed carnes
⁊ oſſa ⁊ cętera id genus ex hi ſunt, calido. vꝫ.
frigefacto, ⁊ frigido calefacto, quādo ad me
dium ſe reducunt.
¶ Solutis duab⁹ q̄ōnib⁹ tacitis, in parte hac declat ꝙ
el'nta remanēt in miſto quoties ad mediū ſe reducunt, ⁊ Com.70.
ſyllr̃s eſt hypotheticus a deſtructione ꝯñtis ſic ſi elemē
ta in miſto nō ſe reducūt ad mediū, penitus corrūpunt̃, G
ſꝫ elemēta nō penitus corrūpūtur, qꝛ ex illis ꝓficiſcunt̃
partes ſimilares. igitur el'nta in miſto reducūt ſe ad me
diū, añs pꝫ, qꝛ ſi el'nta nō ſe reducūt ad mediū in ipſo mi
ſto, vel remanēt ſm excellētias, vel totaliter corrūpun
tur, nō remanēt ſꝫ excellētias, qꝛ miſtura eēt cōpoſitio.
igit̃ totaliter corrūpunt̃, ⁊ ſic hr̄ añs (inqt) Qm̄ auteꝫ ⁊
ꝯria patiūtur. ſubaudi mutuo ſm determinationē factā
in primis. Argumēto. vꝫ. ꝙ actu calidū eſt potentia frigi
dum. atqꝫ actu frigidū potētia calidū, ſilr̃ aūt in alÿs cō
trarÿs, iure niſi cōmēſurent̃ ſm debitā rōneꝫ ꝓportio
nū, mutuo trāſmutabunt̃, ⁊ ita elementa erūt penit⁹ cor
rupta. eſt igr̃ hypothetica. ſi el'nta i miſto nō ſunt ad me
diū reducta, erūt penitus corrpta. ¶ Aiaduerte tamen
circa vba, ꝙ multa vba mutaui a cōi cōſuetudine tranſ
lationis. verbū illud argumētō. vꝫ. qđ eſt redditiuū cau
ſę, ⁊ valet ad qm̄, vel qꝛ, vel eniꝫ, qđ gręce eſt gar, ſed ni H
hil momenti eſt, cū ſit ad ornatū. verbū illud iure, gręce
eſt oſte, latine quare vel quapꝓ, qđ cū nō bn̄ hic ſonet,
ita fecimus illud latinū. vbū illud penitus gręce eſt pro
ton, latine p̄mū vel totaliter, ſonat vō magis vt fecim⁹.
verbuꝫ illud corrupta, metauallei, hic tm̄ ſonat, vt dixi
mus. ¶ Aiaduerte quoqꝫ ꝙ lr̃am trāſpoſui, ⁊ ad ornatū
orationis, ⁊ ad clariorē ſonū. deſtruit deide ꝯñs. d. ſꝫ car
nes ⁊ oſſa, ⁊ cętera id genus ex his ſunt, calido qdē fri
gefacto hoc eſt remiſſo, ⁊ cū frigido cōmiſto. frigido vō
calefacto, qm̄ ad mediū veniūt. hoc eſt ſe reducunt. nam
miſtū in his mediū exiſtens, neutrū illoꝝ eſt. hęc eſt vis
oppoſiti conſequentis, quod cum ſuſpenſiuum ſit. adde
oppoſitū antecedētis p̄dictum, ⁊ habetur intentum.
¶ Ut Philoponus inqt, Ariſto. docet qm̄ el'nta inuicem recognes.
trāſmutant̃, ⁊ quando miſtionē ꝑficiūt, ⁊ dicit, ꝙ quādo

I alterũ excedit alterꝝ oĩno, tunc qđ minus erat, in maius tranſmutat̃ a potẽtiori exuperatũ. quãdo vo contraria coęquãtur, tũc miſtũ perficiũt, nã vtroq; agẽte ⁊ patiẽte in alterũ, excellentię quidẽ corrũpuntur, ⁊ mediũ qđ eorũ fit. legit aũt Philoponus verba copulatiuę ſic, qm̃ autẽ ⁊ patiunt̃ cõtraria ſm̃ eaꝫ determinationẽ eſt dicta in primis. ſ. capitulo de facere ⁊ pati, ⁊ qm̃ alterũ cõtrariorũ actu eſt potentia alterũ, vt actu calidũ potẽtia frigidũ, ⁊ actu frigidũ potẽtia calidũ, quapropter hoc ẽ ideo, ſi nõ coęquant̃, ſed alterũ oĩno alterꝝ vincit, tranſmutant̃ in ſeinuicẽ. ſ. minus, qđ vincit̃, in maius, ⁊ ſicut dixit in calido ⁊ frigido, ſimilr̃ intelligẽdum eſt, ⁊ in alijs ꝯtrarijs. ſ. humido ⁊ ſicco, ſubaudiẽdũ vo eſt, ꝙ qñ alterꝝ non oĩno vincit elterũ, tũc perficiunt miſtũ, verũ ordine quodã qđ miſtionẽ ꝓficẽdo, nã pmo qdẽ elñta inuicem
K ita tranſmutantur, non qdẽ alterũ alterũ oĩno vincendo. Deinde ex his fiunt carnes, ⁊ oſſa, ⁊ q̃ talia ſunt calido quidẽ frigefacto, frigido autẽ calefacto, ⁊ hoc qñ ad mediũ veniũt. Cũ eñi ad mediũ veniũt, calidũ remittit̃, ⁊ fit quodã mõ frigidũ, fridũ etiã remittit̃, ⁊ fit pro parte calidum, ⁊ ſic refractis excelentijs, mediuꝫ erit, quod eſt miſtũ ipſuꝫ. Patet igitur quando elementa tranſmutantur, ⁊ quando perficiunt miſtum.

Ant.c.71. **¶ Hic eniꝫ neutrum medium autem multa ⁊ non indiuiſibile.**

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdẽ **¶ Nam in his neutrum eſt, eſt autem mediuꝫ multa ⁊ non indiuiſibile.**

Com̃. 71. ¶ Repetit reſpõſionem ad quęſtionem tacitam datam. erat erim quęſtio. mediũ eſt per ęquidiſtãtiam ab extremis igitur eſt indiuiſibile. Reſpõdet ꝙ mediũ nõ eſt per
L ęquediſtantiam, quia non eſt vnum ſed multa, ⁊ non indiuiſibile, ſed diuiſibile, vt dictũ fuit.

Ant.c.72. **¶ Similiter autem ⁊ ſiccum ⁊ humidũ, ⁊ alia talia, ſm̃ medietatem faciunt carnem ⁊ os ⁊ alia huiuſmodi.**

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdẽ **¶ Similiter autem ⁊ humidum ⁊ ſiccuꝫ ⁊ cętera id genus ſm̃ mediocritateꝫ faciunt carnes ⁊ oſſa ⁊ id genus.**

Com̃. 72. De ęq̃li ad pondus. ¶ Cũ declarauit in q̃litatibꝰ actiuis, idẽ declarat in paſſiuis, qđ cũ ſit fere idẽ tãq; manifeſtuꝫ relinquat̃. ¶ Animaduerte ꝙ mediuꝫ eſt duplex, ęquale ad pondus (vt medice loquar) quõ eẽt vnũ mediũ calidũ vt q̃tuor, frigidũ vt quatuor, humidũ vt q̃tuor, ⁊ ſiccũ vt quatuor, ⁊ hoc q̃ ad qualitates alteratiuas, quo ad motiuas vo ęq̃liter leue, ⁊ graue. tale mediũ eẽt ſimplr̃ ęquale ad põdus ſiue ad menſurã. Aliud eſt mediũ ęquale ad iuſtitiã, hoc
M eſt tali ęqualitate ęquale, quali ſufficit ꝓ optima operatione miſti. ⁊ ꝓpterea dr̃ ęquale ad iuſtitiam, hoc eſt ad
Põ Gal. debitaꝫ rõneꝫ meriti ꝓ opere. volebat itaq; Gale. vt ſibi nunc Auer. iponit, ꝙ corpus tẽperatũ ſit mediũ ſimpliciter ⁊ ęquale ad pondus, ⁊ ꝙ hoc ſit poſſibile, ⁊ ali-
Cõfutatio. quãdo fuit. ¶ Cõtra hoc obijcit Auerro. ꝑ multa v̑ba,
pᵃ ex q̃bus poteſt argui. Primo, in omni miſto opꝫ alteruꝫ prędominari alijs, aliter nõ eſſet miſtio, ſed cõpoſitio. igitur elñta ⁊ miſcibilia non poſſunt eſſe ęqualia ad pon-
2ᵃ dus ibi. ¶ Secundo, in miſto vnũ miſcibile ſe habet vt forma, ⁊ alterum vt materia. aliter nõ eſſet vnio vera.
3ᵃ ¶ Tertio, in omni miſto alterum elementum denomi-
4ᵃ nat totum ipſum. ¶ Quarto, ab ęqualibus non prouenit actio. Sed res hęc an ſit vera, vel ne illa ſit Galeni poſitio poſterius forſitan dicetur.

Recog̃nes ¶ Reddit cãm eius qđ dixit, ⁊ declarat quale mediuꝫ ſit miſtũ ipm̃, ⁊ ꝯtinuatur ſic, dico miſtũ eẽ mediũ, hic enim neutrũ, hoc eſt, qm̃ in tali trãſmutatione, in qua alteruꝫ
N alteri coęquat̃, neutrũ eſt ſm̃ exceſſum oĩno. Addit tamen quale mediũ (⁊ inquit) Mediũ aũt multa ⁊ nõ indiuiſibile. Exponit Philoponus ꝙ mediũ illud quod reſultat ex elñtis, nõ eſt indiſibile ſm̃ ſpeciem, ſed multa ſm̃ ſpẽm, qm̃ põt eſſe caro, os, ⁊ id genus, q̃ ſpecie dr̃unt, ⁊ non ſolum calidũ ⁊ frigidũ cũ ſic ad mediũ reducuntur, faciũt miſtũ, ſed ⁊ ſilr̃ ſiccũ ⁊ humidũ, ⁊ alia talia, ſꝫ medietatẽ faciunt carnẽ ⁊ os, ⁊ alia hꝰ. Philoponꝰ refert ſingula ſingulis hoc pacto, ſilr̃ aũt ⁊ ſiccũ ⁊ humidũ ſm̃ medietatẽ faciũt carnẽ ⁊ os, ⁊ alia talia, faciũt alia hꝰ. cũ reducunt̃ ad medietatẽ, velut dulce ⁊ amarũ, cũ ad mediũ reducunt̃, faciũt qđdã mediũ miſtũ, qđ eſt ſilr̃ illi, qđ ex elemẽtis ꝓficiſcit̃, vt Philoponus exponit.

Ant.c.73. **¶ Oĩa aũt miſta corpora, q̃cũq; circa mediũ locũ ſunt, ex oĩbus cõpoſita ſunt ſimplicibus.**
O **Terra eñi ineſt oĩbꝰ, q2 vnũqđq; eſt maxime ⁊ multum in proprio loco terrę.**

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdẽ **¶ Oĩa vo miſta corpora q̃cunq; circa mediũ locũ ſunt, ex cũctis conſtant ſimplicibꝰ. terra qdem enim oĩbus ineſt, quia vnũquodq; eſt maxime ⁊ frequẽter eius in loco proprio.**

Com̃. 73. ¶ Cũ cũcta miſta ex elñtis cõſtẽt. Et ꝓ ꝙ ex terra, ⁊ ſyll̃s ſic cõponitur apud Auer. q̃ nãliter ſunt in aliquo loco, neceſſario, aut ſunt illud corpus exñs in illo loco, aut in ei prędominat̃ illius loci corpus. oĩa miſta ſunt maxime hoc eſt nãliter, ⁊ vt in pluribꝰ in loco terrę. igit̃ vel oĩa erunt compoſita ex terra, vel in omnibus terra ꝑdominabitur. Sermo perſpicuus eſt.

recog̃nes. ¶ His habitis, Ariſt. (vt Philoponꝰ inq̃t) itẽdit probare ꝙ oĩa miſta corpora ex q̃tuor elñtis cõponat̃. Facit
P autẽ hoc (vt Philoponus inq̃t) qm̃ redarguẽs poſitionem. Emp. ſumpſit, ꝙ ex oĩ ꝑticula miſti. vtputa carnis fit qđlibet elñtuꝫ. ideo h̃ nũc ꝓponit dicere. Quo vo ad verba attinet, Ariſto. inquit [q̃cunq; circa mediuꝫ locũ ſunt] ¶ Quę dixiſſe qdã aſſerunt dr̃ia eorũ, q̃ fiũt in me-
An miſta fieri poſſint ſolum circa terrã dia aeris regione. In media enim regione, vt aiunt, coitu humidę ⁊ ſiccę exhalationis miſta fieri vident̃. Quaꝫ expõnẽ Philoponus reprehendit, ꝙ illa non ſint miſtę naturę, neq; vnũ quid miſtũ ꝑficiũt, ſed ſm̃ oppoſitionẽ adinuicem iuſtapoſitę ſunt, ⁊ ſic Philoponus velle videtur miſta perfecta fieri nõ poſſe niſi circa terrã, quã opinionẽ Auerro. aſſerit in paraphraſi, ꝑpterea Philoponus ait hęc v̑ba addita eſſe ad oñdendum ꝙ omnia naturalia miſta corpora fiunt circa medium, quod eſt terra. ego vero dictum Ariſto. intelligo eẽ verũ vt in pluribꝰ qm̃ etiã in media aeris regione fiũt miſta ꝑfecta, vt lapides, ⁊ ranę, ⁊ vermes. Ariſto. g̃ ꝓbat ꝙ oĩbꝰ miſtis ineſt terra. qm̃ vnũqđq; circa ꝓpriũ maxime abũdat, ꝓ-
Q priũ aũt miſtis, quę ſunt circa terrã, eſt terra, ergo vnũquodq; maxime abundat trerra.

Anti.c.74 **¶ Aqua autem quia opꝫ terminari cõpoſita. ſola autem eſt ſimpliciuꝫ hñ terminabilis aqua. Amplius autẽ ⁊ terra ſine humido nõ põt cõmorari, ſed hoc eſt qđ cõtinet. ſi eñi auferatur ex ipſa oĩno humidum, decidet vtiq;. Terra igitur ⁊ aqua, ꝑꝑ has inſunt cauſas.**

Dilucidaᵒ te. c. euſdẽ **¶ Aqua vo q2 cũcta miſta opꝫ q dẽ eẽ terminata, ſed ſola aqua inter ſimplicia hñ terminabilis. amplius ẽt terra ſine humido cõmorari nõ põt, naꝫ hoc ẽ qđ conſtipat. Si eñi auferretur**
A **ex ipſa penitus humor, decideret ſane. terra qdem igitur ⁊ aqua ꝑꝑ has inſunt cauſas.**

Com̃. 74. ¶ Cũ ex aq̃ ꝯſtent, arguit. oẽ terminatum vel eſt aq̃. vel aquã hñs, ſed miſta ſũt termiata. igit̃ vel ſũt aq̃ vl̃ aquã habẽtia. Scđo miſtũ conſtat ex terra. igitur ex aq̃. tenet conſequentia. q2 terra ſine humido nõ põt cõmorari in aliquo, humidum enim eſt quod cõſtipat. propter quod ſi auferretur terra in puluerem decideret.

Recog̃nes ¶ Philoponus ex his v̑bis vnam rõnẽ facit, hoc pacto, aqua ĩter ſimplicia eſt maxĩe terminare apta, terra vo ab aq̃ maxĩe eſt terminari apta. g̃ miſta cõſtat aq̃ (inq̃t) Aqua aũt. ſ. ineſt miſtis, q2 opꝫ cõpoſita eſſe terminata. Cũ aũt ſine aq̃ h̃ fieri nequeat, oſtẽdit̃, cuꝫ inq̃t, ſola aũt aq̃ inter ſimplicia eſt hñ terminatiua, ſumpſit eñi terminabile ꝓ terminatiuo, hoc eſt pmũ accipit 2ᵐ (⁊ inquit) Amplius aũt ⁊ terra ſine humido nõ põt cõmorari, ter-
B minat̃ eñi terra ipſa aq̃, veluti glutino quodaꝫ. ideo addit, ſed hoc eſt, qđ ꝯtinet, ⁊ glutinat, nam ſi ex ipſa terra oĩno auferẽ humidũ, decidet vtiq; terra, q2 igitur terra eſt maxĩe terminabilis aq̃, ⁊ aq̃ maxĩe terminatiua, terra ⁊ aqua ꝑꝑ has iſunt cauſas. Sꝫ dubitat̃, qm̃ terra nõ eſt maxime terminabilis, cuꝫ ſit ſicca, vt ſupius dictum eſt. ¶ Prężterea. Aer videt̃ magis humidus ipſa aq̃. g̃ eſt magis terrę cõglutinatiuꝰ. Rñdet Philoponꝰ, ꝙ aq̃ dr̃ terminatiua terrę, quatenus eſt illiꝰ ꝯglutinatiua, nõ tñ ita terminatiua, ꝙ terra, vt ſicca nõ ſit terminata, ſed dr̃ terminabilis ꝑ ipſaꝫ aquã ad miſturã ſolidã. Ad 2ᵐ dic̃ ꝙ aqua eſt magis terminatiua terrę q̃ꝫ aer, qm̃ cum ſit corpulẽtior, hęret ⁊ vnit̃ terrę, aer vo ꝓpter leuitateꝫ ⁊ partium tenuitatem, facile diffluit.

Anti.c.75. **¶ Aer aũt ⁊ ignis, qm̃ ꝯtraria ſunt terrę ⁊ aq̃. terra. n. aeri, aq̃ vero igni ꝯtraria eſt, vt ꝯtĩgit**
C **ſubãm ſubſtãtię cõtrariã eẽ. Qm̃ igit̃ gñationes ex ꝯtrarijs ſunt. inſunt aũt altera extrema cõtrariorũ, neceſſe eſt ⁊ altera ineſſe. Quaꝑꝑ ĩ omni compoſito, omnia ſimplicia inerunt.**

Dilucidaᵒ. te. c. eiuſdẽ **¶ Aer vo ⁊ ignis, q2 terrę ⁊ aq̃ ꝯtraria ſunt. terra qdẽ enim aeri. aqua aũt igni contraria eſt, mõ. vꝫ. quo eſſe põt ſubſtãtia ſubſtãtię cõtraria, q2 igitur generationes ex contrarijs ſunt, ineſt autem contrariorum extremum alteruꝫ, neceſſe eſt ⁊ alterꝝ ineſſe. miſto igitur in quolibet omnia ſimplicia inerunt.**

Com̃. 75. ¶ Cũ aũt in miſtis ſint aer ⁊ aqua. ꝓbat, in miſto ſunt terra ⁊ aq̃ igit̃ aer ⁊ ignis. deducit ꝯñtiaꝫ, q2 ꝯ̃ria eẽ debẽt
D in eodẽ. ſed aer eſt terrę cõtrarius ignis aquę. ⁊ ſunt terra ⁊ aq̃ in miſtis. igit̃ ignis ⁊ aer. ꝓbat maioreꝫ, q2 generationes debẽt eẽ ex ꝯ̃rijs, quare ſi amborũ ꝯ̃riorũ alterꝝ
Duᵒ prima extremũ ineſt ipſis miſtis, neceſſe eſt alterꝝ ineſſe. ¶ Sꝫ ꝯ̃ rõneꝫ Ariſt. occurrit dubitatio, q2 ſi cõtraria debent eẽ i eodẽ, tũc nullũ elñtuꝫ eẽt ſimplex, q2 vbicũq; ieẽnt calidũ ⁊ ſiccũ, eidẽ ineſſent frigidũ ⁊ humidũ. ꝑ regulam ꝯ̃riorũ datã in textu. q2 ꝯ̃ria debẽt eẽ i eodẽ, ⁊ gñatiões
Scđa. etiã debẽt eẽ ex ꝯ̃rijs. ¶ Scđo dubitãt. q2 vapor ⁊ cometa, ⁊ cętera id genus ſunt miſta, ⁊ tñ nõ ſunt in terra.
Solꝰ. ¶ Ad pmũ Auer. inuit rñſionẽ ꝙ miſtũ nõ dꝫ hr̃e qualitates intẽſas ⁊ excellẽtes, vñ vis rõnis eſt, in miſto ſunt terra ⁊ aq̃ refracte. igit̃ aer ⁊ ignis. añs pꝫ. ꝑ definitionẽ miſti. ꝯñtia vo declarat̃ per hoc. q2 ꝯ̃ria refracta debẽt eẽ in eodẽ. itẽq; q2 gñatiões miſtorũ ſunt ex ꝯ̃rijs refractis, ⁊ ſic pꝫ ad formã. non eñi eſt ſimile. ¶ Ad ſcđm dubiũ eſt, an illa ſint miſta, forſitã eñi ſunt elemẽta ipura, ⁊ nõ miſta, ſed ſi ſunt miſta, ſunt imperfecte miſta. de q̃-
E bus nihil Ariſt. loquitur enim de perfectis.

Recog̃nes ¶ Philoponus d̃clarat hãc rõnẽ ſic, elñta nõ veniũt ad miſturã, niſi frangant̃, aq̃ ⁊ terra nõ frangunt̃ inuiceꝫ. g̃ ſi veniũt ad miſturã, opꝫ vt frãgant̃, ⁊ cũ nõ frãgantur adinuicẽ, qm̃ ſtant ſil̃, cũ alteruꝫ cõglutinet alterꝝ. g̃ opꝫ terra ab aere. ⁊ aqua ab igne frangatur, ⁊ ita ſi terra ⁊ aqua ſunt in miſto, opꝫ vt aer, ⁊ aqua etiaꝫ in miſto ſint. Quo vero ad verba attinet. dicit [vt ꝯtingit ſubãm ſubę contrariam eſſe] qm̃ (vt Philoponus inquit) ſubę ſunt contrarię ſm̃ qualitates, non autem ſm̃ ſubtum in quo cõicãt. Sꝫ obijcit Philoponus, qm̃ caliditas ⁊ ſiccitas ſunt forma ignis, forma vero ſuba eſt, ⁊ ſic elementa ſm̃ ſubas ſunt contraria. Rñdet Philoponus ꝯcedendo totuꝫ ꝙ elñta ſint contraria ſm̃ ſubam, illud vero, qđ in ꝑdicamẽtis dicit̃, aſſerit eſſe ĩtelligẽdũ in ſubſtãtijs miſtis, ex q̃bꝰ pꝫ opiõnẽ Philoponi eẽ illã Alexandri, con-
F tra quã nos in multis locis argumẽtati ſumus, ideo nũc trãſeat. Ariſt. g̃ dicit, vt ꝯtingit ſubam ſubſtãtię eẽ contrariã, qm̃ nõ niſi ſm̃ qualitates ſubę ſunt cõtrarię, non aũt ſm̃ ſubſtãtias formales, nec ſm̃ ſubtum cõe.

Anti.c.76. **¶ Teſtificari autem videtur, ⁊ nutrimentum vniuſcuiuſq;. omnia enim nutriuntur eiſdem ex quibus ſunt. omnia autem ex multis nutriũtur. etenim quęcunq; videntur vno ſolo nutriri, vt aqua plantę, multis nutriuntur. miſta eſt enim aquę terra. Ideo ruſtici tentant irrigare miſcentes.**

Dilucidaᵒ te. c. eiuſdẽ **¶ Aſtipulari autem huic videtur ⁊ cuiuſq; nutrimentum. nam omnia quidem his ipſis ex q̃bus ſunt, enutriuntur. Sed nutriuntur luribꝰ**
G **etenim quęcunq; quidem vno ſolo pręcipue enutriri videntur. vꝫ. plantę ex aqua, pluribus enutriuntur. nam ex aqua terrę commiſta enutriuntur, vnde ⁊ agricolę hęc commiſcentes irrigationem obſeruant.**

Com̃. 76. ¶ Nũc h̃ ideꝫ Ariſt. ꝓbat a ſigno, vt placet Auerroi, vl̃ ab effectu, vt placet expoſitoribꝰ, ⁊ cõponit̃ ſignum ſic. Ex his ipſis res enutriunt̃, ex q̃bus ſunt. ſed res oẽs miſte ex quatuor elñtis enutriunt̃. igit̃ ex quatuor elementis ſunt. minor ꝓbat̃ per locũ a minori, q2 plãtę minꝰ videt̃ ꝙ ex pluribꝰ enutriant̃, ⁊ tñ enutriunt̃ pluribus: vt pꝫ per agricolas, q ꝑparãtes pabulũ plãtis cũ aqua miſcent terrã, ⁊ nõ purã, ſed fimũ. maior ꝓbat̃. ab Auer. et expoſitore, q2 nutrimẽtũ trãſmutat̃ in nãm nutriti ꝑ calorẽ vitalẽ, nõ aũt poſſet trãſmutari, niſi nutritũ eẽt ex
H his, ex q̃bꝰ eſt ⁊ nutrimẽtũ. ¶ Sꝫ ambiges, q2 ex hac ꝓbatione nõ habet̃ niſi ꝙ miſta ſunt ex aqua ⁊ terra tm̃, nõ aũt ex igne ⁊ aere. ¶ Rñdet Auer. ꝙ hęc rõ ſuppleri dꝫ veluti illa ſupius facta, ꝙ q2 adſunt terra ⁊ aq̃. igit̃ ⁊ alia duo aer ⁊ ignis aderunt, per ſimilem rationẽ, quę ſupra dicta eſt. verba patent.

Recog̃nes ¶ Circa ꝑſens teſtimoniuꝫ dicit Philoponus, ꝙ agricolę, nõ quãuis terrã miſcent ꝓ nutrimẽto plãtarũ, ſꝫ ſtercoroſaꝫ, q̃ qdeꝫ ⁊ aerea, ⁊ ignea participat ſubſtãtia. Irrigare ergo eſt terram ſtercoroſam miſcere cum aqua, vt autumat Philoponus.

Ant.c.77. **¶ Qm̃ aũt eſt nutrimentuꝫ q dem materię, qđ aũt nutritur cõiunctum materię, forma ⁊ ſpecies, rõnabile eſt ſolũ ſimpliciuꝫ corporũ nutriri ignẽ oĩum ex ſeinuicẽ generatorũ, quẽadmo**

I dū ꝛ priores dicunt.solus enim est ꝛ maxime speciei ignis, q2 natus est ferri ad terminum, vnū quodq3.n.natum est ad suam ipsius ferri regionez.forma autē ꝛ species oium,in terminis.Quod igitur oia corpora ex omnibus cōstituta sunt simplicibus,dictum est.

Dilucidaꝰ te.c.eiusdē ¶Cū aūt nutrimentū materię cōparatur, qđ nutrit vero formę ꝛ speciei materię piūctę,rationabile iā inter simplicia corpora tm̄ enutriri ignē,inter oia nāq3 quę mutuo fiunt,queādmodū ꝛ prisci sensere,solus ꝛ pcipue ignis speciei cōparatur . argumento.v3. q aptus est in terū terminū3 ferri.est vero qđlibet aptum in suiipsius regionē duci.at spēs ꝛ forma interminis oiū3 est, q quidē igitur oia corpora ex oibus simplicibus cōponantur,dictum est,

K

Com.77. ¶Obiter q̄si ꝛ extra dicta,q iter elnta ignis maxie enutriri videt̄.pbat.qđ formę maxie cōparat̄,maxime enutriri videt̄,argumēto.v3.q nutrimētū est vti mā,nutribile veluti fora materię piūcta,vt disputatū est p̄ huius. S3 ignis cōparat̄ forę materię piūctę,igit̄ maxie enutriri videt̄.mior prosyllogizat̄,qđ sua nā est aptum moueri ad formā,est maxie p nām fora. S3 ignis est p nām maxime aptus ferri in formā , qa ad celū qđ est maxie oiu3 rep forma.H intēdit,l3 nōnulla vba adyciat q̄.nō psit leuiter reduci in syll'm.vba patēt.Deide epilogat ꝛ sermo p3. ¶S3 circa hec plures emergūt q̄nes.

Q̄ō pma. Pria est circa pmā Arist.hypotheticā.v3.vtrū si infinita eēnt elnta, infinitę eēnt q̄litates ꝛ infinitę 3rietates, ꝛ videt̄ q h pditionalis nō valeat.nā queādmodū hęc non valet.q̄tuor sunt elnta.igit̄ q̄tuor 3rietates,vel mille sunt elnta.igit̄ mille 3rietates,nec valebit.infinita sunt elnta.igit̄ infinitę 3rietates. Scđo,data pditionali,tūc vnū infinitū eēt maius altero.pñtia ōducit̄.qa plura sunt 3ria,q̄ 3rietates. In opp^m est Arist.in lra.

L

¶Ad huiꝰ q̄nis euidētiā animaduertēdū q hęc pditionalis pōt declarari physice,ꝛ mathematice.

Physica rō. ¶Physice qdē qa,quot q̄litates tot elnta eē op3,vñ si quatuor sunt pmę ꝛ pcipuę q̄litates,q̄tuor op3 esse elnta. Nā cū elnta3 nō ex vna pma cōstet q̄litate,op3 vt sex sint cōbinationes,q̄tuorq3 cōstātes e q̄bus cōstāt quatuor ipsa elnta, qua ratiōe fit,vt si q̄tuor sint elnta,q̄tuor erunt q̄litates,atq3 ꝛ duę 3rietates,q̄ quidez 3rietatis duo sint termini contrarij,q rō docet,si sex sit elnta,tres,eē 3rietates,atq3 sex 3rias q̄litates,si octo elnta,q̄tuor 3rietates atq3 octo q̄litates. igit̄ si infinita elnta,infinitę 3rietates atq3 infinitę q̄litates,semp pcedēdo fm pportionez duplā q̄litatū ad 3rietates quod erat intentu3.

M

mathematica rō. Mathematice vo,per duas regulas. prima.summa cōbinationis accipitur duplato numero penultimo progressionis. ¶Verbi causa.quatuor sunt q̄litates contrarię,accipio numerum ternarium in.c.constitutum,ꝛ ipsum duplabo,ꝛ tota summa erunt sex, qui numerus est combinationum. Secunda regula erit ducendo vltimum in penultimum vt.d.in.c.hoc est quatuor in tria,ꝛ sumendo dimidium totius ductus. videlicet sex,ꝛ tot erunt combinationes. igitur per primam ꝛ secundam regulam combinationes erunt sex,ꝛ quoniam duę non sunt constantes,igitur quatuor erunt constātię ꝛ tot elementa,quę ratio docet esse infinitas qualitates atq3 cōtrarietates,si sunt elementa infinita , ꝛ sic prima conditionalis patet.

¶Exemplum.

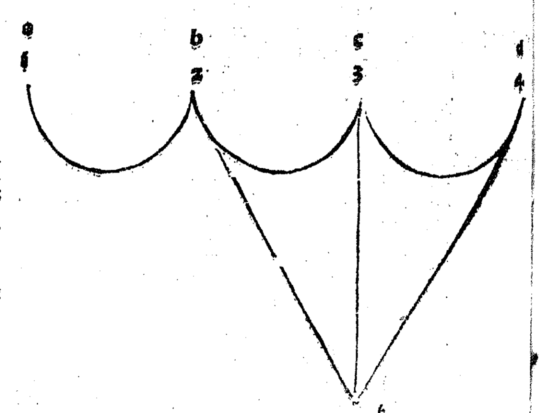

N

¶Tūc ad rōnes,Ad primā ꝛ scđam p3 solo.nā silitudo nō valet.nā quocūq3 finito est dare maius, vel f3 rem, vel ad imaginationem,sed nō quocūq3 infinito est dare maius,pp qđ fit q mūdus si fuisset eternus,non plures fuissent dies pteriti,q̄ anni,neque horę plures q̄ dies, silr l3 in numero finito plura sint 3ria q̄ 3rietates,in numero tm̄ infinito infinita sunt 3ria,ꝛ infinitę contrarietates.

Q̄ō 2ª ¶Secūda Arist.hypothetica fuit.si infinitę eēnt 3rietates,nihil gñaret.videt̄ q hęc non valeat. Primo,qa si essent infinita 3ria.qđlibet corrūperet sibi pximum, ꝛ sic eēt gñatio in infinitū.añs p3,qa non videt̄ rō q 3ria sibi inuicē approximata deductis ipedimētis,nō agāt ꝛ patiant̄ inuicem,vt Arist.ait.p̄ ꝛ 2° huiꝰ. Scđo,si q̄tuor sunt elnta gñarentur inuicē.ꝛ si sex essent,silr gñarent̄ inuicē,ꝛ si cētū ꝛ si mille.igit̄ si infinita essent,adhuc gñarent̄ inuicē. ¶In 3rium est Aristo.

O

¶Aiaduertēdum q hęc hypothetica pōt facile deduci supponendo q l3 vni tm̄ vnū sit 3riū p̄ ꝛ p se , tm̄ quātū ad resistētiā ēt illud qđ nō eē 3riū resistit,vt humiditas aq̄ resistit caliditati ignis ne ita cito cōsumat aquā,silr siccitas terrę resistit eidē caliditati p eādē rōnem,q rō docet q si elementa essent infinita,qđlib3 elnt3 haberet infinitas qualitates fm quas qđlibet 3rarietur cuilibet, ꝛ sic h3 qualitates infinitę in eodem existentes,q̄uis fm oēs non 3rarent̄ vni,tm̄ fm oēs resisterent vnicuiq3 corrūpēti , ꝛ ita ex oibꝰ aggregaretur vna infinita resistētia,rōne cuius nō posset ab aliquo corrumpi,ꝛ sic nullum elntum esset corruptibile,ꝛ p pñs nullum gñabile,cum gñabile ꝛ corruptibile inuicem conuertantur p̄ celi.ꝛ sic p3 2ª conditional'.

P

¶Tūc ad primā diceret Arist.q ex ppōne implicante 3dictionez sequit̄ vtrūq3,qa ex ipossibili seqtur qđlibet. ꝛ ideo seqtur q agerent ꝛ non agerēt. ¶Ad 2^m p3 q silitudo nō valet.

Q̄ō 3ª ¶Tertia hypothetica Arist.fuit,si infinitę eēnt qualitates,vnū tm̄ eēt elemētum.Contra.qa multa nō sunt vnū,infinita sunt multa,si essent.igit̄ non sunt vnum.

Q

Secūdo,si elnta sunt q̄tuor.illa nō sunt vnū,si.10. sunt, minime sunt vnū.igit̄ si infinita sunt,nō erūt vnū.H hypothetica facillime deducit̄.qa illa q h̄nt infinitā pueniētiā iter se,nō differūt,nec sunt diuersa,quia ex opposito sequit̄ oppositū.nā si differūt nō h̄nt infinitā pueniētiam. at si elnta essent ifinita haberēt ifinitas q̄litates siles, ꝛ sic infinitę puenirēt iter se.igit̄ nō differrēt. S3 q̄ nō differunt nec sunt diuersa ꝛ sunt,vnū sunt.igit̄ si elnta erūt infinita,

A finita,elementa erunt vnum.Q2 autez infinitę essent q̄litates symbolę siue similes,patet,quia non possunt fm ambas qualitates plura elemēta esse contraria,qa tūc vni essent plura contraria eque primo,quod est incōueniens. ¶Tunc ad rationes. Ad primam patet solutio. quia ex impossibili seqtur quodlibet. seqtur enim q essent plura,ꝛ q eēnt vnu3. ¶Ad 2^m patet arg^m peccare per fallaciā dissilitudinis. Hęc de hypotheticis Aristotelis.

4ª q̄ō. ¶Quarto q̄runt circa minorē syllogismi Arist.arguebat eni3 sic.oia nutriunt̄ ex illis,ex q̄bus sunt.oia nutriūtur ex oibus elemētis.igit̄ oia constant ex oibus elementis,q̄runt igitur vtrū omnia nutriātur ex oibus elementis,ꝛ videt̄ q nō. Primo,qa nutritio fit solū ex mā, sed mā est simplex . igit̄ nutritio ex simplici fit.añs pbatur,primo p Arist.cap.de auctiōe.ꝛ. Q2 omne qđ nutritur ex potētia tali enutrit̄,modo solū mā est potētia tale.

B

Secūdo,nutrimētū in nutritione corrumpitur.i corruptione nihil remanet pter mām primā. Tertio,nutrimentu3 efficitur sub forma nutriti,ꝛ nō fm formā.igitur fm mām. ¶Scđo pncipal'r arguunt q fames calidi ꝛ sicci,sitis frigidi ꝛ humidi sunt appetitiones. Tertio,restauratio est humidi deperditi enutriri. igit̄ ex simplici fit nutritio. Hęc dubitatio certe non facilis est , l3 tacta sit in cap'lo de auctione.

Nō recentior. ¶Quidā cōpatriote nři olim i studio Neapolitano militātes , addicti doctrinę primi expositoris,sic saluare nitebant̄ nutritionē pficisci ex elemētis ipsis vel misto. Imaginant̄ eni nutrimētu3 ab aia nutritiua ꝛ caloze nāli cōtinuo affici hoc mō vt priores dispōnes elemētarię per partē post partē corrūpātur, ꝛ nouę mēbro puenientes inducant̄ ,sicq3 tādē in istāti nutritionis aiāt formā nutrimēti corrupi cū suis q̄litatibus,ꝛ mēbri formā gñari atq3 qualitates mēbri cō

C

generari etiā,ꝛ cū mēbrū nō simplex sit , sed mistū,gñatio quoq3 ipsius mista erit saltē ex virtutibꝰ elemētoꝝ.

Cōfutatio ¶Sed videt̄ mihi pmo hoc peccare, q formā generari de nouo in mā nutrimēti credūt, ꝛ priori cōtinuari in loco resolutę,hoc eni falsum est. Primo,q tunc nutritio eēt simplex gñatio,vt cap'lo de incremēto diximꝰ. probatū est,qa per illā forma subalis accipit eē post nō eē, quę est ens simpl'r. Secūdo, nō potest assignari agēs cōtinuans,ꝛ qcqd def,potest dari in omni generatione,ꝛ sic ois generatio eēt ad generatio. Multa etiā diximus in cap'lo de incremento,quę hic supponant̄.

Nō ppria. ¶Propterea aiaduertendū pmo,q nutrimentū est mā cōuersionis nutriti,eo quia materia nutrimēti q̄nq3 erit sub forma eadem numero quę est nutriti sub equali extensiōe, anima exi nutritiua membri cū caloze aiali,disponit nutrimētum modo tali,vt quādo q3 eius mā fit apta in formari forma nutriti,ꝛ forma nutriti effici in mā nutrimē

D

ti,nec generata nec corrupta. ¶Scđo aiaduertēdū q in nutrimēto ipso sunt quatuor formę elemētarię actu, quatuor quoq3 qualitates, non tm̄ eiusdē materiā informantes vel denoiantes,nec eidē formal'r inhęrētes,sed illas dispositiue afficiētes.qua rōne fit,vt cōcoctio, ꝛ pparatio in nutrimēto,vt cōuertatur in nutritū nihil aliđ sit nisi equatio noua,atq3 noua pportio formaꝝ ꝛ qualitatum,quę cōuenit vt forma mēbri cōseruet̄,in illiꝰ materia,talē enim efficit dispōnem caloz animę virtute animę qua mēsura, ꝛ pportione acqsita forma mēbri loco materię resolutę de nouo icipit tātū materię nutrimēti informare,quātū.v3.erat deperditu3,quo fit,vt nec forma de nouo in illius mā incipiat esse,nec nutritio erit ex simplici,de nouo qdem non fit forma in illius mā , quoniam forma illa met mēbri migrat(vt ita dicā)in tanta materia,quanta erat resoluta,nec vo nutritio ex simplici videtur,quia illa met elementa siue formę illę elemētarię qualitates quoq3 eędem soluta pportione ꝛ eq̄tione euariatę remanent.Et hoc modo fit nutritio, quā pauci norūt.

E

Rñō Neapolitanoꝝ ¶Tunc ad primam respondent Neapolitani q materia nutrimēti nutrit in ratione subiecti, at caro ipsa in ratione partis.

Cōfutatio ¶Sed hęc responsio nō est intelligibilis,qa vel de carne loquuntur quę est ipse cibus,vel de carne genita ex cibo. Si de carne p cibo loquūtur,tunc illa non nutrit in ratione partis,quandoq̄dem illa nō est pars,imo corrumpitur.ꝛ est cōtraria nutrito,si de carne pro carne genita loquūtur,tūc illa pręfuit fm formaz,igitur nō nutrit, sed potius nutrit̄. Propterea dicas q caro ipsa pro cibo nutrit, vt i fine facta est similis ppter equationez nouam elementoꝝ,sed materia affecta illa equatione nutrit vt subiectu3. Et p idē respōdere potes ad cętera alia.

5ª q̄ō ¶Quinto q̄rit̄ vtrū inter elementa solus ignis nutriatur.ꝛ videtur q nō,qa

F

vel nutritione propria vel nutritione cōmuni,non nutritione propria,quia ppria,nutritiōe tm̄ animata enutriuntur,si nutritione cōmuni, tunc non tm̄ ignis,cum qđlibet possit nutriri ex quolibet,quia quodlibet ex quolibet generari potest. Secūdo , omne quod augetur nutritur,quodlibet potest ex quolibet generari . igit̄ ꝛ nutriri ꝛ augeri. ¶In contrarium est Aristoteles.qui ait.solū ignem inter elemēta enutriri, qa solus gerit vicē formę cętera vicem materię.

Rñō ppa. ¶Ad quęstionem respondent q̄dam,q Aristoteles loquitur in nutritione communiter accepta quę conuenit rebus inanimatis,ꝛ tunc dicūt q inter elementa solus ignis enutritur per cōuersione cęterorum elementorum in sui substantiam. Argumēto videlicet q solus ignis conseruatur atq3 cōfortatur eodē

G

in subiecto per conuersionem alterius elemēti in seipsū, vt patet quoties aquę modicum supra magnum proycitur ignem ipse enim enutritur ab illo,ꝛ increscit , quod sine cęteris elemētis non competit.

Cōfutatio ¶Sed hęc responsio deficit. Primo, quia non reddit causam,sed rei quęsitę tm̄ experientiam tradit. Secundo, quia etiā si aqua corrumperet ignem,ꝛ in sui naturam illum converteret proculdubio ex illiꝰ corruptione incresceret aqua ipsa, ꝛ conseruaretur.

Rñō ppa. ¶Propterea animaduertēdum q vt generatio dicitur simpliciter ppter tria,vel quia est rei simplicis qua ratione mistum fm quid ꝛ elementu3 simpliciter generaretur,vel quia ad substantiā, quo modo generatio substantię esset simpliciter , illa accidentis f3 quid,vel quia est ad ens perfectius , qua ratiōe diximꝰ generationē ignis ex aqua esse simpliciter generationē

H

ignis,fm quid vo corruptionez aquę,sic enutritio vnamet erit simpliciter,ꝛ fm quid, ignis quidez ex aqua nutritio est simpliciter , aquę vo diminutio fm qd. Ex his accipitur quo modo solꝰ ignis iter cętera elemēta enutriri dicatur.videlicet absolute ac simpliciter, quia solꝰ ille gerit vicez formę,qa solus est perfectior.cętera enutriri dicuntur fm quid,quia gerunt vicem materię atq3 imperfectioris. ¶Per hęc patet solutio.bene concedit̄ cętera enutriri,sed nō simpliciter, sed fm quid,quando quidem non simpliciter sint, sed fm quid,vicez materię gerentia non vicem formę.

6ª q̄ō ¶Sexto q̄runt quod est principale agens in mistione ipsa, hoc est vtru3 qualitates primę ipsiq3 formę substantiales elementarię sint p se ꝛ pncipales causę effectiuę mistionis,ꝛ vī q sic. Prio per Arist.in libro de sensu.dicentē. Q2 ignis non agit inquātū ignis,sed vt calidus.igitur caliditas est pncipalis causa. ¶In ptrariū videt̄ q accidēs non est causa substātię principalis.

Prima pō. ¶Circa h q̄stiū rñdent qdā simpl'r, q formę substātiales elementarię non sunt causę mistiū

I re nec per ſe nec diſpoſitiue. Primo, quia miſtum effici poteſt ſine actione elementorum, vt quando fit homo ex homine. Secũdo, q̃a formę per ſe elementarię non intẽdunt niſi ſibi ſimilia in ſpecie, ⁊ per accidens formã miſti. Secundo dicunt, ꝙ qualitates primę ſunt cauſę agẽtes inſtrumentales ad generationem miſti, pꝫ, q̃a mediantibus eis tãꝗ̃ mediantibus inſtrumentis materiã diſponentibus primę cauſę effectrices agũt formam miſti.

Reſpõſio ¶ Sed hęc poſitio peccat dupliciter. Primo, q̃a apud Auerroem formę elementarię concurrunt ad miſturã diſpoſitiue veluti qualitates ipſę, ⁊ fortaſſe eſſentialius, vt declaruit primo huius. cõmento vltimo. ⁊ tertio cęli. cõmento. 67. ⁊ nos diſputauimus. Secũdo peccat quia qualitates aſſerit eſſe principia inſtrumẽtaliter effectiua, ⁊ ꝑ cõſequẽs nullę erunt diſpoſitiones materiales, quia vt materia non concidit cum agente, ita nec diſpoſitio materialis cum diſpoſitione effectiua.

K Põ ꝓpria. ¶ Ideo pro mente Auerrois tenemus formas ⁊ qualitates cõcurrere ad generationẽ miſti nõ principaliter, ſed aliter atq; aliter. In fieri quidem enim concurrunt effectiue inſtrumentaliter. In facto eſſe cõcurrũt diſpoſitiue materialiter, veluti virtus ſeminalis in generatione fętus, cõcurrit in fieri effectiue inſtrumentaliter, in facto eſſe cõuertitur ad virtutem diſpoſitiuam, atq; corporis conſeruatiuam.

44 Dubiõnes. ¶ Sed ambiges vtrum calidum ſit principale agens calefactionis, an inſtrumentale, ⁊ ſi inſtrumentale, an virtute formę ſubſtantialis, an virtute ſuperiorum. Secundo, vtrum aliqua cauſa poſſit dici prior alicuius effectus, cuius ipſa nõ ſit cauſa quatenus talis eſt.

Rꝰ p̃ma ¶ Rñdent quidam ſine diſtinctione ꝙ calidum non eſt cauſa principalis, ſed inſtrumẽtalis calefactionis, ſimiliter ẽt ⁊ generationis ſubſtãtię. probant. quia agens depẽdẽs in eſſe ⁊ conſeruatione ab aliquo, agit ⁊ efficit virtute illius, quia ſicut res in eſſe, ita effectione atq; operatione. Sed accidens dependet. Tum a ſubſtantia. Tum a cęlo. igitur agit ⁊ virtute ſubſtantię ⁊ virtute cęli. Et propterea patet apud eos q̃litates nõ eſſe principales cauſas miſtorum.

L Rñ° ꝓpa. ¶ Animaduerte tamen ꝙ hęc reſponſio ſic ſimpliciter prolata, eſt falſa. ideo diſtinguendum eſt de inſtrumento

P̃ma diſtõ. quoddam eſt omne illud quod dependenter agit, qua ratione omnis cauſa ſecũda dici poteſt inſtrumentum, ⁊ ita ſolus deus erit cauſa principalis, cęterę cauſę cum agant dependenter, erũt cauſę inſtrumẽtales. Alio modo inſtrumentũ dicitur illud quod per ſe non conuenit cũ effectu, ſed ad effectuꝫ concurrit, vt directum ac motum a principali, ⁊ ſic ſecuris cauſa eſt inciſionis. ⁊ ſerra ſectionis.

2ª diſtõ. Uel generalius inſtrumentum vno modo poteſt capi pro cauſa ſecũda, alio modo pro parte per quam totum agit, quo modo Ariſtoteles organa ſenſuum vocat inſtrumenta.

M Tertio pro cauſa actiua ad diſpoſitionem pręuiam, quo modo calor eſt inſtrumentũ generationis ſubſtantię, quia agit ad pręuiã diſpoſitionem, per quam ſubſtãtia efficitur. Quarto inſtrumẽtum eſt, quod non mouet niſi motum, vt inſtrumentum artis, e quo tractum eſt nomen ad cętera alia, tunc patet ꝙ calidum eſt inſtrumentũ calefactionis accipiendo inſtrumentum pro cauſa ſecunda, eſt tamen cauſa principalis prout diſtinguitur contra rationẽ inſtrumẽti tertio ⁊ quarto modo. non enim calidum pręparat ad calefactionem nec calefacit motuꝫ, ſed calefacit per ſe. ¶ Ad 2ᵐ dicendum, ꝙ aliqua poteſt eſſe cauſa p̃ma principalis, ⁊ cõmunis alicuius effectus, cuius illa nõ eſt cauſa vt talis. verbi cauſa, cęlum eſt cauſa calefactionis cõmunis prima, ⁊ principalis, qđ tamen non calefacit q̃tenus tale, quia non quatenus calidum. ¶ Tunc patet ad argumentum factum in principio queſtionis. Hęc de q̃ſtione.

N 7ª qõ ꝺ ęq̃li ad põdꝰ ¶ Septimo quęrunt, vtrũ ſit poſſibile naturaliter dari miſtũ vel contemperatum ęquale ad põdus, ⁊ intelligo pro nũc per ęquale ad pondus miſtũ corpꝰ, in quo quatuor primę qualitates alteratiuę, ⁊ duę motiuę ſint ad mediũ reductę, ita vt in ipſo tãtum ſit de calido quantũ de frigido, ⁊ tantũ de humido quãtũ de ſicco, ⁊ tantũ de graui, quantũ de leui. ⁊ arguitur ꝙ ſic, vt ſi corpus calidũ alteretur donec fiat frigidũ aliquando deueniet in mediũ iuxta definitionẽ medij datã 5° phyſicę auſcultationis, mediũ eſt in qđ ꝯtinue trãſmutabile prius deuenit q̃ꝫ in extremuꝫ. Eodẽ mõ arguit̃ de humido reſpectu ſicci, ⁊ ꝺ graui reſpectu leuis. Scđo arguũt de oleo qđ in duobꝰ grauitat ⁊ i duobꝰ leuitat. igit̃ ęq̃le. idẽ de ligno dubitant. naꝫ ſm vnam medietateꝫ grauitat ⁊ ſm aliam leuitat.

O Tertio, media latitudo caliditatꝭ nõ repugnat medię latitudini frigiditatis, neq; media latitudo humiditatis repugnat medię latitudini ſiccitatꝭ, neq; etiã media latitudo grauitatꝭ repugnat medię latitudini leuitatis. igit̃ oẽs iſtę latitudines ſm gradus medios in eodẽ ſubiecto poſſunt eſſe. igit̃ aliqđ corpus põt eſſe miſtũ ex his ſm gradus medios. q̃cq̃d eni eſt poſſibile in gñe de facto, vel de ꝯtingẽti aliquãdo erit i aliq̃ ſpẽ, ⁊ in aliquo idiuiduo ſpẽi, tale aũt erit ęquale ad põdus. Quarto, ſi vnũ contrariũ eſt in rerũ nã, ⁊ alterũ ẽt erit. p̃mo cęli. tex. cõme. 44. ⁊ 2° cęli. tex. cõmẽti. 18. ſed corpus ęquale ad põdus, ⁊ inęquale ſunt cõtraria. igitur cũ detur inęquale ad põdus, dabit̃ ⁊ ęquale. Quinto, ſi menſuratũ eſt in rerũ nã. menſura ẽt debet eſſe in rerũ nã. q̃a menſuratũ refert̃ ad menſuraꝫ. relatione reali. 5. metaphyſicę. ſed corpus inęquale ad pondus menſurat̃ per corpus ęquale ad pondus. ⁊ in rerũ natura reperitur inęquale ad pondus. igitur ⁊ ęquale ad põdus.

P Sexto. vbicũq; datur maius ⁊ minꝰ, ibi datur ęquale, quia non fit tranſitus de extremo ad extremũ ſine medio. 5° auſcultationis phyſicę, ſed datur calidiſſimuꝫ, ⁊ minime calidũ. igitur ęquale, ⁊ ſic de cęteris. ¶ Ad oppoſitum eſt Auerroes pluribꝰ in locis.

Põ Gal. ¶ In hac qõne Galenꝰ, vt ei Auerroes imponit, ⁊ vt dicit primo ꝺ cõplexionibꝰ. cap̃. vltimo. ⁊ in ſecũdo eiuſdẽ. cap̃. p̃mo, complexio temperata eſt in medio totius latitudinis caliditatis, frigiditatis, humiditatis, ⁊ ſiccitatis. Mouetur autem Galenus argumento a tactorio, q̃a vbi hominis temperati tactorium non eſſet temperatũ ſimpliciter ⁊ ęquale ad pondus, nõ haberet perfectũ iudiciũ de tactilibus, imo ſemper erraret.

Replicę. ¶ Sed cõtra poſitioneꝫ Galeni ſurgũt recentiores ab Auerroe accipiẽtes, ⁊ potiſſimũ vno argumento mouentur, q̃a vbi eſt adęquatio in qualitatibꝰ alteratiuis, erit inęqualitas i motiuis, vbi cõtra erit ęq̃litas in motiuis, erit inęqualitas in alteratiuis.

Q Põ recentioꝝ. ¶ Propter hoc argumentum recentiores noſtri addunt ꝙ dato ꝙ miſtũ aliqđ eẽt ex ęq̃libꝰ qualitatibꝰ in gradu, non põt eẽ ex ęq̃libꝰ in virtute, cũ caliditas frigiditate, ⁊ humiditas ſiccitate agẽtiores ſint, ⁊ vbi eſſent ęq̃les in gradu ⁊ ṽtute, nõ poſſent eẽ ęq̃les in reſiſtẽtia, q̃nquidẽ q̃litas agẽtior minꝰ reſiſtat, ⁊ econtra q̃ plus reſiſtit, minus agit, ⁊ ſi eſſent ꝑ imaginationeꝫ ęq̃les in gradu virtute ⁊ reſiſtẽtia, nõ poſſunt eẽ ęquales ſm ęq̃litatẽ dimẽſiuã, q̃a ſi frigiditas vt q̃tuor eſſet eiuſdeꝫ gradus ⁊ virtutis, cũ caliditate vt quatuor, debꝫ eſſe i maiori quãto, q̃a lꝫ quãtitas nõ ſit actiua, cõcurrit tñ ad actionẽ, cũ in maiori quãto ſit maior virtus ſm efficaciã ⁊ nõ formal'r ſm gradum. 8. phyſicoꝝ. cõmen. 61. ⁊ ſic impoſſibile eſt eſſe ęquale ad põdus. cõtra Galenuꝫ.

Cõfutatio ¶ Sꝫ pace hoꝝ dixerim hꝰ fundamẽtuꝫ videt̃ dubium. Primo, quia cum intenſa-

A tenſa caliditate poteſt ſtare intenſa grauitas, vt pꝫ de ferro ignito, ⁊ aqua feruente, quę ſunt intenſę calida, ⁊ tñ ſunt etiam intenſe grauia. itemq; intenſa leuitas poteſt ſtare cum intenſa caliditate, ⁊ cum intenſa frigiditate vt patet in igne, ⁊ in aere frigidiſſimo tẽpore hyberno. Ambo enim hęc ſunt intenſe leuia, ⁊ tamẽ vnũ eſt intenſe calidũ, ⁊ alterũ intenſe frigidũ. igitur intenſe leuitas ⁊ grauitas poſſunt ſtare cũ intenſis frigiditate ⁊ caliditate. igitur ⁊ medię latitudines iſtarum qualitatum. videlicet grauitatis ⁊ leuitatis ſtare poſſunt cũ medijs latitudinibꝰ caliditatis ⁊ frigiditatis, ⁊ ſic põt dari corpus ęquale ſm gradualem menſuram oium, qđ dicetur ęquale ad pondus. Cã errandi fuit, quoniaꝫ iſtę ſex q̃litates non habent eſſentialem ordinem nec eſſentialem dependentiam. Propterea poſſunt ſtare in medio ſm medias latitudines.

B Secũdo, q̃ dubium eſt an potẽtia ſequatur multitudinẽ formę. itẽq; an actiuitas ⁊ reſiſtẽtia ſint coęquę inuiceꝫ.

Rationes Auerrois. p̃ª rõ. ¶ Propterea Auerroes ad hoc propoſitũ ⁊ contra Galenũ adducit tres rationes. Prima colligitur ab eo in hoc ſecundo. cõmen. 48. ⁊ 4. metheororũ. cõmen. 10. ⁊ 10. metaphy. cõmento. 23. In omni miſtione oportet prędominari alterũ miſcibiliũ, q̃ a proportione ęqualitatis nõ prouenit actio, ſed idẽ elementum qđ p̃dominatur in miſto etiam in miſto genito per talem miſtionẽ oportet prędominari, ⁊ ſic de primo ad vltimũ in omni miſtione prędominabitur aliqđ elementorum.

2ª rõ ¶ Secunda ratio tangitur p̃mo cęli. cõmẽ. 7. ſi daretur miſtũ ęquale ad põdus quo ad omnes q̃litates alteratiuas ⁊ motiuas. vbiq; poſitum tale miſtũ quieſceret in medio. ſ. leuium ⁊ grauiũ, quę ratio non eſt intelligenda, vt recentiores credũt, ⁊ vt intelligit Candauenſis, ꝙ videlꝫ Auerroes velit tale miſtũ quieſcere in quocunq; loco q̃a hoc eſt falſum, deſcenderet enim tale miſtũ in loco ignis, ⁊ aſcenderet in loco terrę ſꝫ voluit dicere, vt ſe exponit illic, ꝙ ſtaret in medio duorũ

C contrariorũ, ⁊ moueretur in cęteris, ⁊ hoc ait eſſe incõueniẽs, pro quanto tale corpus non inuenitur, vt ſenſui patet.

3ª rõ ¶ Tertio arguit in ſecũdo colliget. cap'o vltimo. ex pluribus non poteſt effici vnum, niſi vnũ fuerit illorũ vt actus ac forma, ⁊ alterũ vt materia ac potentia, hoc autem eſſe non poterit, niſi alterum alteri prędominetur, vbi nãq; omnia elemẽta in miſto eſſent ęqualia, non eſſet maior ratio ꝙ vnum deberet eſſe vt actus, q̃ꝫ alterum. ⁊ ſic vel omnia haberent rationeꝫ actꝰ, vel oia haberent rationem potẽtię, quo ſequeretur, vt ex illis nõ fieret miſtũ per ſe vnum.

Medicorũ cõſilium. ¶ Aiaduerte tamen ꝙ peritiſſimi medici volunt Galenũ nõ eſſe ſpernẽdum, ſed exponẽdum. Propterea dicunt complexionem eſſe triplicem, vnam quę reſultat merito miſcibiliũ, qua vide-

D licet forma miſti in materia ipſa inducitur vel conſtruit̃, quam quidam ⁊ non indocte vocãt innatam, alij naturalem, alij primã appellãt, eſt ⁊ alia quę (vt ita loquar) influitur a corde per ſpiritus ipſos vitales, quã influentem vel influxã dicũt. erit ⁊ tertia ex his cõpoſita ex innata q̃dẽ vt potẽtia, influxa ṽo vt actu. adijciũt ⁊ quartam, quã vocant totalem, q̃ reſultat ex oibus particularibus, membrorũ complexionibus coalteratione vel coalternatione oiũ memboꝝ, dicta quoq; vna nõ ſimpliciter, ſed attributione ad vnũ.

Cõſiliũ inter Gal. ⁊ Auer. ¶ Tũc his habitis peritiſſimi medici dicũt primo ꝙ neq; prima cõplexio, ſiue innata, ſiue naturalis, que reſultat ex miſtione prima eſt ęqualis, imo forte declinans ad frigidũ, neq; cõpl'o, ſecunda influxa eſt ęqualis, q̃ etiaꝫ declinat ad calidũ ⁊ humidum. dicunt ſecundo ꝙ illud temperamentũ qđ in cute reſultat ex vtriſq;, inata vꝫ ⁊ influxa, reddit cutem quo ad qualitates primas ſuas alteratiuas actuales vere mediam gradualiter in homine temperato, et per ęquidiſtantiam gradualẽ ab extremis, ⁊ hoc ſentit

E Galenus vnde ⁊ Auerroes ipſemet. ſecũdo colliget. capite primo. ait errorem Galeni de cõplexione eſſe paruum, quia ſic intelligendo Galenũ, ſua poſitio eſt neceſſaria. Dicunt tertio ad mentem Galeni, ꝙ cõplexio oiũ membrorum vna aggregatione vel attributione facta computatiõe caliditatis, frigiditatis, humiditatis, ⁊ ſiccitatis omnium membrorũ, correſpondent temperamento ponderali. ⁊ ſic poſitio Auerrois ⁊ illa Galeni ſtant ſimul. Auerroes eniꝫ loquitur de complexione prima, ſiue dicatur innata, ſiue naturalis, nam hęc propter rationes tactas nõ poteſt eſſe ęqualis pondere. Galenꝰ ṽo loquitur in alijs, quod eſt neceſſarium in homine temperato vt viſum eſt.

Cõfutatio F ¶ Sed pace tantorum dixerim. cõtra hoc conſilium militant prima ⁊ vltima ratio Auerrois. Accipio enim complexionem innatam ⁊ influxaꝫ, vel ſunt ęquales ponderaliter in cute, vel inęquales, ſi ęquales, tunc reſultans complexio non erit vna, itemq; tunc ambę erũt, vel vt actus, vel vt potentię. Si ṽo inęquales tũc ex his non poteſt proficiſci ęquale. Propterea ſi rationes Auerrois valent, oportet negare omnẽ ęqualitatem ponderalem, tam videlicet in prima, q̃ꝫ in ſecunda complexione. Reſtat reſpondere ad argumentum Galeni de tactorio, quod nonnulli acuti medici mirum in modum colorant, quod vide ſi placet.

Rꝰ Jacobi forliuieñ. ¶ Ad colorem igitur eorum dicunt in caſu argumenti vbi obiectum eſſe medium inter ęquale ad pondus, ⁊ tactorium calidum vt quinque, ꝙ tale obiectũ ageret in tactorium per frigiditatem, ⁊ ꝙ tactorium ſubdicaret ſibi impſſũ ab obiecto, ⁊ non de ipſo obiecto ſm ſe.

Cõfutatio. ¶ Sed hęc rñſio ſtare non poteſt. Primo, quia ſenſibile poſitũ ſupra ſenſum non effici ſenſationem. ſecundo de anima. igitur nec iudicium, ⁊ per conſequens multo minus qualitas exiſtens in tactorio efficere poteſt ſenſationem, ⁊ ſic tactorium non poterit diiudicare de qualitate ſibi impreſ-

G ſa ab obiecto. Secundo ſenſibile ſentitur, quia cauſat ſenſationem in ſenſorio, ſed qualitas exiſtens in tactorio nõ agit in illud, quia nulla forma agit in ſubiectũ in quo eſt. igitur ſenſationem nõ efficit. Signo aũt eſt ꝙ medicorum peritiſſimi volunt, ⁊ ita docet obſeruatio ꝙ ethicus propriam febrem nõ ſentit, ⁊ hoc q̃ in ſubiecto habituata eſt. igitur nec tactorium ſentiet impreſſionẽ ſed per impſſionem obiectum percipiet.

Rñ° ꝓpa. ¶ Propterea mihi videtur pro nunc ſaluo meliori iudicio, ⁊ cum ꝓteſtatione dicendi aliter, ſi aliter occurret, ꝙ in illo caſu tactoriũ iudicat tale obiectum habere frigiditateꝫ in ſe, ⁊ ita eſt ꝙ tale obiectũ habet frigiditatem, ideo non decipitur ſenſus circa hoc. Iudicare autẽ vtrũ in tali obiecto frigiditas exuperet caliditatẽ vel ꝯtra, nõ pertinet ad ipſuꝫ inferiorem ſenſum, ſed ad ſuperiorem virtuteꝫ, q̃cũq; ſit illa, ſed ad tactũ ſolũ ꝑtinet diiudicare ſi in tali

H obiectõ ſit caliditas vel frigiditas, circa qđ nõ põt tactꝰ ipſe errare ſtãtibus tribus cõditionibus declaratis. in 2° de anima.

Dubiõnes p̃ª 2ª ¶ Sed circa hęc q̃rũt. Primo, an aliqđ corpus nãle eẽ põt, ⁊ de facto ita eſt ꝙ ſit ęq̃le ad pondus ſalteꝫ in q̃litatibꝰ motiuis. ¶ Scđo, dato ꝙ eſſet vtrũ ſibi cõpeteret aliqua operatio nãlis, vt motus vel aliquod id genus.

Rꝰ ad p̃mã apđ aliq̃s. ¶ Ad primã reſpondent quidam non imperiti medici ꝙ lignum ⁊ oleum ſunt ęqualia ad pondus inter qualitates motiuas. Mouent̃ ad hoc ꝓpterea ꝙ grauitãt in duobus, ⁊ in duobus leuitãt, ⁊ ita ęqualia ſunt.

Marſiliꝰ ẽ. ¶ Recentiores reſpondent ꝙ oleum non eſt ęquale ad pondus, quia ſm vnam medietatem quieſceret in aere

I ⁊ ſecũdum aliam in aqua,ſic enim debet eſſe ęquale ad
pondus.primo cęli.cõmento 7°.Sed totum ſupernatat
aquę propter viſcoſitatem.De ligno vo volunt ꝙ dato
ꝙ in eo eſſet tantũ de graui,quantum de leui.non pro-
pterea erit ęquale ad pondus,q: vnuꝫ corpus vbi erit
leuitas vt tria,⁊ grauitas vt tria erit ęq̃le ĩ motiuis,nõ
tamen ad pondus,q: non ſunt ibi qualitates illę ſm ea-
ruꝫ dimidia,⁊ ſic volunt in ligno eſſe de vtroq; ęquale,
Rñſio. ſed nõ dimidium.❡ Forte neq; oleum neq; lignuꝫ ſunt
ęqualia ad pondus in motiuis.oleum quideꝫ non,q: to-
taliter ſupnatat in grauibus propter vnctuoſam viſco-
ſitatem.Lignuꝫ vero minime,q: eſt magis graue q̃ꝫ le-
ue,ꝙ vo quieſcat in medio,illđ eſt p accidẽs,⁊ q̃ſi a diſ-
poſitione p̃ternaturali,q:.vꝫ.eſt valde poroſuꝫ pluribꝰ,
meatibus affectũ,quę(ne detur vacuum)aere implent
K ⁊ propterea ſupernatat.Signum huius eſt vas ęneuꝫ,
quod poſitum in aqua non deſcendit,lꝫ ſit magis graue
q̃ꝫ leue,eo quia eius concauum aere plenum eſt.
Jacobus marſilius ❡ Ad ſecundam dubitationem reſpondẽt recentiores,
ꝙ dato tali miſto ęquali ad pondus,eſt dicenduꝫ ei cõ-
petere motum circularem,eſſet enim in medio elemen-
torum ⁊ circa cẽtrum medium circulariter moueretur.
Nam cum partes circũferentiales appetãt moueri ad
medium,⁊ non poſſint recte moueri.igitur circulo mo
Rñꝰ ppa. uebuntur.❡ Ego vo credo huic corpori nullam conue-
nire operationeꝫ,⁊ hoc quia ſi eſſet,eſſet corpus pręter
naturale ⁊ violentum.Propterea dico ꝙ in medio pręcı-
ciſe quieſceret.Nam omne quod mouetur ab alio mo-
uetur.modo nihil eſt in corpore iſto qđ moueat circulo,
L niſi anima,modo anima in hoc eſſe nõ poteſt.❡ Ad ar-
gumentum eoruꝫ dico,ſicut de terra,ꝙ terra tota quie-
ſcit,quia eius centrum eſt mundi centrum,⁊ partes per
accidẽs quieſcunt ad quietem totius, ſic in hoc corpo-
Jacobꝰ eſt. re.❡ Unde vo tale corpus ęquale ad pondus eſſet pręter-
naturale,periti medici arguunt,quia duoruꝫ inęqua
lium ad aliquod tertiuꝫ non poteſt eſſe ęqualis habitu-
do,cum igitur extrema cuiuſq; contrarietatis.videlicet
calidi,frigidi,humidi,ſicci,grauis ⁊ leuis ſint inęqualia,
atq; inęqualis perfectionis,ideo nulla forma naturalis
miſti poteſt ſibi naturaliter ęqualiter ſibi limitare de il-
lis extremis.❡ Sed hęc reſponſio ſtare non poteſt.nã
Cõfutatio. hac conceſſa,tũc ignis eſſe non poſſet ęqualiter ſumme
leuis ⁊ ęqualiter ſumme calidꝰ,nec terra ęqualiter gra
uis,⁊ ſicca in ſummo,⁊ conſequentia deducitur per di-
cta eorum,quia quęcũq; ſunt inęqualia perfectione,ad
tertiuꝫ minime eẽ poſſunt ęqualia.Et ſic forma ſubalis
ignis nõ poterit ęqualr̃ de eis ſibi limitare, quare rõne
fit vt nõ poſſit ignis eẽ ęq̃lr̃ leuis ⁊ calidꝰ in ſũmo. Pro-
pterea ꝙ miſtũ ęq̃le ad põdꝰ corpꝰ ſit p̃ternãle,nõ alijs
M cauſis diſcas,niſi per cauſas Auerrois tibi recitatas.
❡ Tũc ad rões.Ad primã dicerẽ ꝯſter rõnẽ illã cõclu-
dere,eſſe poſſibile ęq̃le ad põdꝰ in via,⁊ nõ in termino,
violẽter ⁊ nõ nãliter.vt p.hęc pꝫ. ❡ Ad 2m de oleo ⁊ li-
gno pꝫ ſolutio per dicta in dubitationibꝰ.❡ Ad 3m me-
dias illas latitudines eẽ cõpoſſibiles ſm cõſideratione
mathematici vlẽꝫ,non auteꝫ in corpore nãli , ⁊ nãliter
ꝓpter cauſas Auerrois aſſignatas.❡ Ad 4m,dicenduꝫ
vt Auerroes ait.p̃mo phyſicoꝝ.cõmẽto.41.ꝙ aliq̃ ſunt
contraria ſm famoſitatem,vt vacuũ ⁊ plenũ.Aliqua ſꝫ
rei veritatẽ q̃cũq; ſunt eiuſdeꝫ generis.Auctoritas Ari-
ſtotelis intelligẽda eſt de cõtrarijs ſm rei veritatẽ, cu-
iuſmodi non ſunt ęquale ad põdus,⁊ inęquale,naꝫ,ęq̃le
ad pondus eſt p̃uatio.❡ Per idem ad 5m dicẽdũ ęqua-
lę ad pondus eſſe menſuram ad imaginationeꝫ geome
trę.Non autem ad imaginationem naturalẽ. ❡ Ad vl-
timum dicenduꝫ ꝙ illa propoſitio eſt in quãtitatibꝰ ma N
thematicis,⁊ in nãlibus ratione vniuerſali, ⁊ quantita-
tiua.Jn naturalibus raro eſt vera,vt datur ſphęra cę-
leſtis maior ſeptima,vtpote octaua. ⁊ dat̃ minor ſepti-
ma,vtpote ſexta,⁊ tñ non poteſt dari ſphęra ęqualis ſe
ptimę,⁊ in ſp̃ebus idẽ poteſt explicari,vt datur aliqua
ſpecies maior equina,⁊ alia minor,⁊ tamẽ nunq̃ꝫ ęqua-
lis.Hęc de hac quęſtione ſatis.Multa alia tangunt re-
centiores in hac materia,quę cum in medicina ptractẽ-
tur.hęc in generali dixiſſe ſatis ſit nobis.Q: ſi nobis cõ-
tingat aliquãdo in hac eadeꝫ materia loqui, diligentius
explicabimus.Nunc vo nimia lectionum copia, necnõ
negociorum multitudine curſim in hoc libro contingit
ſcribere.verũ(ſi deus concedet vitam)ponderoſius et
vberius ſcribemus in omnibus Ariſtotelis libris.
❡ Quoniam poeta(vt Philoponus inquit) dixit ꝙ nos Recog̃nes
oẽs ignis comedat,allegorizat Ariſtoteles ħ ex eo , q̃m
ignis ſolus ex ſimplicibus maxime dicitur nutriri.Cau- O
ſa eſt,quoniam ipſe aſſimilatur formę,quę ꝓprie nutri-
tur,nutrimentum vo materię.Q: autem ignis ex ſimpli
cibus magis formę aſſimiletur, patet. quoniam termi-
nus hoc eſt locus eſt forma corporis locati.vnde cęlum
quia eſt locus ignis,eſt forma ignis,⁊ quia ignis eſt con-
tinens cętera elęmena propinque vel remote, ideo eſt
cęteris elementis formalior,⁊ ſic aſſimilatur magis for-
mę,⁊ hac ratione dicitur magis nutriri. Sic ergo alle-
gorizat dictuꝫ poetę.Et per formaꝫ(vt Philoponus in-
quit) nõ ſubſtantialem,ſed ſm ſimilitudinem intelligit.
❡ Animaduerte,ꝙ ex cõmẽtarijs Philoponi colligitur De miſtiõe
eius poſitio de miſtione,vult eñi ꝙ miſtio ſit vnio qua-
litatum primarum formaliter remanentium in medio
ſm eſſe remiſſum.Hęc enim vnio,vt eſt qualitatum eſt
complexio,vt ex virtutum elementorũ,eſt miſtio. Nec P
ſequitur ſm Philoponũ in miſto eſt caliduꝫ,ergo ignis,
quoniam(vt inquit)licet omnis ignis ſit calidus,non ta
men omne calidum eſt ignis, ſed omne calidum inten-
ſum eſt ignis.Sequitur ergo ex hac opinione ꝙ miſtio
eſt mediũ,⁊ complexio,alia atq; alia ratione , medium
quidem extremorum, complexio vo , vt vnio qualita-
tum,miſtio vt vnio virtutum.Hãc poſitionem egidius,
primo huis,⁊ Druſianus monachus in techna ſequuti
ſunt.Ego vo dicerem,ꝙ miſtio põt conſiderari in fieri,
⁊ in facto,in fieri quidẽ,ſic eſt mediuꝫ extremoꝝ,vnio,
⁊ miſtio,⁊ hoc pacto caliditas ⁊ cęterę q̃litates ſunt actu
in miſtione ſm eſſe remiſſum,⁊ ſm hunc modum loqui-
tur Ariſtoteles in hoc 2°.Si autem loquitur in facto
eſſe,ſic miſtio eſt ſimplex qualitas,medium,complexio,
⁊ miſtio.Simplex qualitas quidem,quoniam nõ eſt qđ
compoſituꝫ ex diuerſis qualitatibus remiſſis.ſed eſt qđ Q
ſimplex,ſicut q̃libet elementi qualitas,eſt vo medium,
non cõpoſitione extremorũ remiſſoꝝ,ſed cõparatione,
vt rubrum,nam vt rubrũ cõparatum ad nigruꝫ,eſt al-
bum,cõparatum vo ad albuꝫ eſt nigrũ,ſic miſtio cõpa-
rata ad calidũ eſt frigida,ad frigidum vo eſt calida.Eſt
aũt cõplexio,quatenus ꝯtinet qualitates elemẽtoꝝ po-
teſtate,poteſt eniꝫ forma miſti mediãte cõplexione ca-
lefacere,exiccare,⁊ cętera id genꝰ facere.Eſt vo miſtio,
quatenus potẽtia ꝯtinet qualitates,vt virtutes elemẽ-
toꝝ ſunt.Et hoc mõ loquutus Ariſtoteles p̃mo huius,
dũ dixit elemẽta cõtineri in miſto potentia.Ex his ſeq-
tur,ꝙ miſtio in fieri eſt,vt diſpoſitio ad miſtionẽ in fa-
cto eẽ,q̃m in inſtãti,in quo induciť forma ſubalis miſti,
miſtio illa deſinit,⁊ miſtio alia icipit,q̃ erit cõplõ,⁊ iſtr̃ꝫ
formę iductę.Nõ tñ credas me hanc põnẽ aſſerere,vt
certam,ſed vt probabiliorem,quę mihi videtur nunc.
❡ Quęrirur

A ❡ Quęriť in cõmentarijs cur Ariſto.velit , ꝙ ſolus ele-
An ſolus ignis nutriatur. mentoꝝ ignis nutriri dicať. Et lꝫ,q̃ in cõmentarijs dixi-
mus,recte dicta ſint,ex Philoponi tñ cõmẽtarijs colli-
giť,ꝙ ſolus ignis elr̃ntoꝝ dĩ nutriri,q̃m gñatio ignis ele-
mẽti ex cęteris ſola videť ſilr̃is nutritiõi,quatenus ignis
ſolus videť eẽ,vt forma cęteroꝝ,cũ oĩa mediate vel im
mediate ꝯtineat.cętera vo vt mã.Et ſic lꝫ ex quolꝫ ele-
mẽto fiat qđlibet,ſola tñ generatio ignis,ex quouis ele-
mẽto aſſimilať nutritioni,q̃m ſolus ignis vĩ eẽ,vt forã,
Si elr̃ntarię q̃litates ſint agẽtes miſtionem cętera vo,vt mã.❡ Quęriť inſup,vtruꝫ q̃litates elr̃nta-
rię ſint cauſę effectiuę principales miſtionis . Aiaduerte
ꝙ teneri põt ꝙ q̃litates elementarię tã in fieri q̃ꝫ in fa-
cto cõcurrãt diſpoſitiue mãliter,aliter tñ atq; aliter.Jn
facto qdeꝫ,vt ꝯſeruãtes,in fieri vo,vt p̃parantes.Sed
dices ſi qualitates ꝯcurrant diſpoſitiue mãliter, qđ erit
agẽs in miſtione.Dõm ꝙ quando miſto fit ex miſto me-
B diãte ſemine vel mediãte aliquo ꝓportionali ſemini,vt
agẽs ꝯcurrit calor ſeminalis, qui dĩ virtus ſemĩalis,hic
eñi nõ elr̃ntarius eſt, ſed vitalis,⁊ hic cõcurrit,vt inſtr̃m
principalis agentis,a quo ſemẽ decidiť . Qñ vo miſtum
fit imediate ab elr̃ntis , agẽs generãs ẽ calor cęleſtis,vt
diximus p̊ huius,applicãs vo factiua paſſiuis eſt agens
ſine quo non.veꝝ de his diximus p̊ huius. Quęriť inſup
p̃ter hęc,vtrũ p̃ter cõplexioneꝫ ĩ miſto ſint alię q̃litates
elemẽtarię,⁊ vĩ ꝙ ſint,q̃m ad ſenſuꝫ pcipiť caliditas in
carne.Dicẽduꝫ,ꝙ p̃ter complexionẽ quę eſt q̃litas ſim-
plex,in miſto ſunt alię q̃litates elr̃ntarię cauſatę a quali-
tate,q̃ eſt cõplexio,veꝝ ex illis non fit cõplexio,ideo eſt
vna tm̃ cõplexio in miſto , ⁊ plures q̃litates.Jn cõmen-
tarijs q̃riť vtruꝫ detur cõplexio ęqualis ad põdus,vbi
datur qđdã ꝯſiliũ ĩter Phos ⁊ medicos, circa qđ debes
ſcire,ꝙ cõplexio nõ eſt niſi q̃litas ſimplex , imediate or-
C ta a p̃mis q̃litatibꝰ,ideo vnio cõplexionis ĩnatę cũ iflu-
xu trãſmiſſo a corde ſm Phos nõ eſt cõplexio,nec vnio
cõplexionũ mẽbroꝝ per coalterationẽ eſt cõplexio,q̃m
nulla harũ imediate ꝑficiſciť ab elr̃ntis. Potius eñi ſunt
aggregationes accidentiuꝫ , vel ſubaꝝ q̃lium,vt paries
eſt compoſitio lapidum ⁊ laterum.Hęc ſatis.
Anti.c.78. ❡ Quia vero ſunt quędam generabilia ⁊ cor-
9. ruptibilia ⁊ generatio exiſtit in eo qui eſt cir-
ca medium loco,dicendum eſt de omni gene
ratione,ſilr̃ quot ⁊ quę eius principia. facilius
enim ſic ſingularia inſpiciemus,quãdo de vni
uerſalibus accipiemus prius.
Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ ❡ Qm̃ aũt quędam generantur ⁊ corrũpunť,
⁊ generatio ipſa eo in loco accidit,qui eſt cir-
D ca medium,dõm de generatione omni ſilr̃, ⁊
quot ⁊ quę ſunt eius principia . nam cum de
vniuerſalibus primo acceperimus , perfacile
erit ſic particularia conſiderare.
Cõm.78. ❡ Nũc de cauſis gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ(qđ erat tertiũ ꝓ-
poſitũ a p̃ncipio)ꝓponit dicere.Ante tñ q̃ꝫ rẽ exequať,
meminit duoꝝ q̃ p̃declarauerat.erãt enim tria ꝓpoſita
de gñatione ⁊ corruptione,⁊ đ nã gñatorũ ⁊ corrupto-
ruꝫ,⁊ de cauſis hoꝝ. Epilogat illa duo dicẽs,Qm̃ auteꝫ
quędã gñanť ⁊ corrũpũtur, ſubaudi tali mõ ꝙ genera-
tio differt a cęteris trãſmutatiõibꝰ,⁊ hoc fuit p̃mũ.⁊ ge
neratio ipſa eo in loco eſt,q̃ eſt circa mediũ,hoc eſt ⁊ ge
nerabilia ⁊ corruptibilia ſunt,ea q̃ ſunt ĩfra cęlũ,⁊ circa
mediũ mundi.vꝫ.elementa ⁊ miſta, ⁊ hoc fuit 2m ꝓpoſi-
tuꝫ,reſtat tertiũ,qđ ꝓponit dicẽs.Dicẽduꝫ đ gñatiõe oĩ
ſimilr̃,⁊ quot ⁊ quę ſunt eius p̃ncipia,hoc erat tertiuꝫ,⁊
affert vtilitatem huius tertij dicens.Nam cũ de vniuer E
ſalibus primo acceperimꝰ,perfacile erit ſic.⁊ per eãdẽ
viaꝫ particularia dicẽda in libris particularibꝰ poſt cõ
ſiderare.Hęc de intẽtione, ⁊ cauſa intentionis.
❡ Cũ dixiſſet qđnaꝫ ſit gñatio , ⁊ q̃no ab alijs trãſmuta- Recog̃nes
tionibꝰ dĩat,cuꝫ dicturꝰ ſit de pticularibꝰ gñõibꝰ reꝝ,
vt đ gñone miſtoꝝ ipfectoꝝ ĩ metheorologia, de gñone
mineraliũ,đ gñone plãtaꝝ, đ gñone aĩaliũ, reſumit p̃us
ſmoneꝫ đ vlĩ gñatione, q̃rẽs q̃t naꝫ ſint p̃nꝰ vlĩa eoꝝ q̃
fiunt,⁊ corrũpunť,⁊ q̃lia. Ex his eñi particulariũ gene-
rationũ principia ſciemus,q̃m(vt Philoponus ingt)q̊t
vlĩum gñationũ p̃nꝰ ſunt,tot etiã particulariuꝫ eẽ opor
tet.Legať auteꝫ ſic textus,q̃a vo ſunt q̃dam gñabilia ⁊
corruptibilia, ⁊ gnãtio exiſtit in eo loco , q̃ eſt circa me-
diuꝫ.Et ſunt ſubaudi q̃dam ſempiterna , quoꝝ nulla ge-
neratio eſt,dicẽduꝫ eſt de omni gnãtiõe ſilr̃.ħ eſt de ge-
neratiõe in vlĩ,⁊ quot,⁊ quę ſint eius p̃nꝰ.Cãm affert,⁊ F
dicit.Facilius enim ſic ſingularia ĩſpiciemus, quãdo de
vniuerſalibus accipiemus prius.
❡ Sũt igitur ⁊ numero ęqualia,⁊ genere eadẽ Anti.c.79.
principia q̃ ⁊ in ſempiternis ⁊ in primis . hoc
.n. vt materia eſt,hoc aũt vt forma.opꝫ aũt ⁊
tertiũ adhuc exiſtere.nõ.n.ſufficiẽtia ſunt ad
generãdũ duo,quẽadmodũ neq; in primis.
❡ Sũt q̃dem igitur in his principia ⁊ numero Dilucidaꝰ. te.c.eiuſdẽ
ęqualia,⁊ genere eadẽ his . q̃ qdẽ ⁊ in ſempi-
ternis ⁊ primis viſuntur.nã hoc quidẽ veluti
materia.illud vo veluti forma ſunt.Opꝫ aũt
⁊ tertiũ ſubaudire.non.n.ad generationẽ duo
ſufficiunt,quemadmodum neq; in primis. G
❡ Proſequiť ⁊ ꝓponit talẽ ꝯneꝫ, tria ſunt p̃ncipia reruꝫ Cõm.79.
gnãbiliũ ⁊ corruptibiliũ.⁊ ſyllogizat ſic.p̃nꝰ ſempiterno-
rum corpoꝝ ſunt tria,mã,forma,⁊ efficiẽs,p̃nꝰ gnãbiliũ
⁊ corruptibiliũ ſunt numero ęq̃lia,⁊ eadẽ gñe principijs
ſempiternoꝝ.igiť p̃nꝰ corruptibiliũ ſunt tria.Primo po
nit minorẽ.d.Sũt qdem igitur in his p̃nꝰ.ſubaudi,⁊ nu-
mero ęqualia,⁊ gñe eadẽ his q̃ qdem ⁊ in ſempiternis ⁊
primis viſunť.Hęc vis minoris, deinde tãgit viꝫ maio-
ris.d.Nã ſubaudi in cęleſtibꝰ,ħ quideꝫ eſt veluti mã,il-
lud vo veluti forma.Opꝫ aũt ⁊ tertiuꝫ ſubaudire . Non
eni ad generationeꝫ duo ſufficiunt , quemadmodũ neq;
in primis ſufficiunt illa duo ſine efficiente.
❡ Exequiť,⁊ dicit,ꝙ in ſempiternis.ſ.cęleſtibꝰ aĩalibꝰ,⁊ Recog̃nes
in primis corporibꝰ.ſ.elr̃ntis,principia ſunt numero ęq̃-
lia,q̃a tria,mã,forma,⁊ factiua cauſa.⁊ gñe eadẽ.qđ ex-
ponit,⁊ dicit,q̃m in ſempiternis,ac cęleſtibꝰ,hoc,vt ma
teria eſt,hoc autẽ vt forma,vt forma qdẽ aĩa eſt,q̃ ĩtel- H
ligentia appellať, vt mã vo cęleſte ip̃m corpus,quę eſt
aię ſubtum.Addit ꝙ opꝫ adhuc exiſtere tertiũ.ſ.effecti-
uã cãm.Cuius cãm affert.q̃m ad generãduꝫ cęleſte cor-
pus non ſufficiũt duo tm̃.ſ.mã ⁊ forma,,quemadmodum
neq; in p̃mis corporibꝰ.ſ.elr̃ntis duo ſufficiũt ad eoꝝ ge-
nerationem,ſed opꝫ eẽ factiuã cãm.❡ Sed q̃res ſub q̃ Dub. p̃ma
rõne cęli mã,⁊ mã elr̃nti ſunt eiuſdeꝫ generis . ❡ Rñdet Solutio.
Philoponꝰ ſub rõne ſubiecti, nã mã cęli,⁊ mã elr̃ntoruꝫ
ſub rõne ſubti eiuſdeꝫ gñis ſunt.ſub rõne vo qua ad for-
mã referunť,nõ ſunt eiuſdẽ generis , q̃m mã gnãbilium
eſt formę,cui cõpetit hẽre ꝯriuꝫ,⁊ ſic eſt mã poᵃ ꝯria exi-
ſtens.Mã vo cęloꝝ,eſt formę,cui nullũ ꝯrium debetur,
ideo eſt ſubtuꝫ ſemꝑ actu ſpecificatũ . ❡ Sꝫ q̃res vnde Dubõ 2ᵃ
mã generabiliũ hꝫ,vt ſit poᵃ exiſtẽs cõtraria ,mã vo cę-
loꝝ nõ.❡ Philoponus ait ꝙ hoc põt eẽ ꝑꝑ differentiã Solõ

I formaꝝ, qm̄ celeſtium forma non hꝫ cōtrariū, ſed eſt ſem
piterna ſemꝑ eodē mō ſe hñs, ideo celoꝝ materia ſemꝑ
actu eſt. Forma vō generabiliū ſemꝑ hꝫ ꝯ̄riū, aut poſi
tiuū, aut priuatiuū, aut ꝑ ſe, aut ꝑ accñs, ⁊ ideo accidit
Alia ſolō. huic materie, vt ſit poª exiſtēs cōtraria. ¶ Ait ēt q̄ pōt
eſſe hec differētia ꝓpter naturas materieꝝ. ſ. q̄ mā ge
nerabiliū ſua nā eſt poª ꝯ̄ria, mā celoꝝ ſua nā non exiſtit
3ª dubiō. potentia ad ꝯ̄ria. ¶ Sꝫ dices mā celoꝝ eſt melior, atq̄ꝫ
Solutio. perfectior mā gn̄abiliū. ḡ nō ſunt eiuſdeꝫ gn̄is. ¶ Rñ
det Philoponus q̄ melius ⁊ peius nō variāt rōnē gene
ris, qm̄ rōnale ⁊ irrōnale differūt ſm̄ melius ⁊ peius, et
Dubiō 4ª ſunt eiuſdeꝫ generis. ¶ Sꝫ adhuc dubitabis, qm̄ Ariſt.
alibi dixit. ſ. libro de celo q̄ non eſt ad gn̄ationē celi ne
ceſſaria cauſa factiua, qm̄ celū cuꝫ eius forā eſt nec̄io li
Solō gatū. ¶ Rñdet Philoponus, q̄ in gn̄abilib⁹ tertia cau
ſa neceſſaria eſt ꝓ gn̄atione, in ſempiternis ꝓ ꝑmanen
K tia ⁊ eē, ⁊ ita vba ſic legēda ſunt, nō eni ſufficiētia ſūt ad
gn̄anduꝫ, hoc eſt ad eſſendū, ⁊ ꝑmanēdū duo, quēadmo
duꝫ neq̄ꝫ in primis corporibus. ſ. elementis ad generan
dum ſufficiunt duo.

Ant. c. 80. ¶ Vt materia igitur, generabilibus qđ poſſibi
le eſſe ⁊ nō eſſe, cauſa eſt. Hec. n. ex neceſſitate
ſunt, vt eterna. hec aūt nō ſunt ex neceſſitate.
Hoꝝ aūt, hec q̄dē impoſſe eſt nō eſſe, hec aūt
impoſſe eē, q̄ nō cōtingit circa neceſſariū ali
ter ſe habere. Quedā vō eſſe ⁊ nō eē poſſibile
eſt. qđ eſt generabile ⁊ corruptibile. qn̄q̄ꝫ. n. ē
hoc, qn̄q̄ꝫ aūt non eſt. Quapꝑ neceſſariū eſt,
generationē ⁊ corruptionē eſſe circa poſſibile
eſſe ⁊ non. Ideoq̄ꝫ vt materia quidē: hoc eſt
L cauſa generabilibus, vt aūt cuius gratia, for
ma, ⁊ ſpēs. hec aūt eſt ratio vniuſcuiuſq̄ꝫ ſub
ſtantie. Opꝫ aūt adeſſe ⁊ tertiuꝫ, qđ oēs qui
dem ſomniant, dicit autem nullus.

Dilucidaº te. c. eiuſdē ¶ Vt q̄dem igit̄ materia, generabilibus ipſis
cauſa eſt eius qđ eſt eſſe ⁊ non eſſe. nā eoꝝ que
ſunt, hec q̄deꝫ neceſſario ſunt, veluti ſempiter
na. Illa vero non ſunt ex neceſſitate, hoꝝ aūt
hec quidē impoſſibile eſt non eſſe. Illa vero
impoſſibile eſt eſſe, q̄ non cōtingūt preter ne
ceſſariū aliter ſe habere. quedā vero ⁊ eſſe ⁊
nō eſſe poſſibilia ſunt, qđ quidē eſt ⁊ generabi
le ⁊ corruptibile. nā hoc eſt quidē interdum.
M Eſt autem non interdum, quare circa poſſibi
le eſſe ⁊ non eſſe neceſſe eſt generationem eſſe
⁊ corruptionem. Ideo ⁊ vt quidam materia,
hoc eſt cauſa generabilibus, vt autem cuius
gratia, forma eſt ⁊ ſpecies. nam hec eſt ratio
ſubſtantie cuiuſq̄ꝫ. Opꝫ autem ⁊ tertiuꝫ adij
cere, q̄ oēs ſomniant. Sed aſſerit nemo.

Com. 80. ¶ Secundo arguit ſic. q̄cūque hñt materiaꝫ, hñt formā
⁊ agens. generabilia habent materiam. igitur formam,
⁊ agens. De rōne ꝓ̊ tangit minorem, ⁊ illius probationē
dicens. vt quidem igit̄ materia generabilibus ipſis cau
ſa eius qđ eſt eſſe ⁊ non eſſe, eſt minor. generabilia hñt
mām. hanc minorē declarat per diuiſionē reꝝ. d. Nam
eoꝝ q̄ ſunt, hec q̄dē neceſſario ſunt, veluti ſempiterna. il
la vō nō ſunt ex neceſſitate, ſubdiuidit nec̄ia. d. Horum
aūt hec q̄deꝫ impoſſe eſt nō eē, vt neceſſaria eē, vt de⁹
celuꝫ, ⁊ ꝓpōnes neceſſarie. Illa vō impoſſe eſt eē, vt hy
pocētaurus, tragelaphus, ⁊ ꝓpōnes ipoſſibiles, q̄ ideo
N neceſſaria ſūt, q̄ nō ꝯtingūt p̄ter neceſſariū aliter ſe ha
bere, exponit que ſunt nō neceſſaria. d. Quedā vō ⁊ eē
⁊ nō eē poſſibilia ſunt, qđ q̄dem eſt generabile ⁊ corru
ptibile. nā hoc q̄dē eſt interdū, eſt aūt nō interdū. tūc cō
cludit minorē. d. Quare circa poſſibile eē ⁊ nō eē neceſ
ſe eſt gn̄ationē eē ⁊ corruptionē, ⁊ ſic patet minor, vꝫ. q̄
omne gn̄abile ⁊ corruptibile hꝫ mām. deide accipit ma
iorē. d. Et ideo vt q̄deꝫ mā, hoc eſt cauſa gn̄abilibus, vt
aūt cuius grā forma ⁊ ſpēs. nā hec eſt ratio ſubſtātie cu
iuſq̄ꝫ. Opꝫ aūt ⁊ tertiū adijcere, q̄ oēs ſomniāt, ſed aſſe
Dubiōnes rit nemo diſtincte ⁊ apte. ¶ Sꝫ circa hec dubitat̄. Pri
Dub. p̄ma mo, ꝯ̄ primaꝫ rōnem, q̄ Ariſt. probat ꝯ̊neꝫ ꝑ magis du
biū. ambiguuꝫ eſt eniꝫ an corpora celeſtia habeāt mām
⁊ formā ⁊ agens. Scđo, q̄ mediū eſt ſophiſticuꝫ, q̄ mā
O dr̄ equoce de mā celi, ⁊ mā gn̄abiliuꝫ, ſimilr̄ ⁊ forma de
2ª dubiō formis, vt in liº de ſub̄a orbis dr̄. ¶ Scđo p̄ncipalr̄ du
bitat̄ ꝯ̄ ſcđaꝫ rōnē, q̄ eſſe ⁊ nō eē mā ſola non vr̄ cauſa,
3ª dubiō. q̄ volūtas eſt cauſa ꝯtingētie, q̄ non eſt mā. ¶ Tertio
dubitāt. q̄ plura q̄ꝫ tria videnť eē reꝝ nāliū p̄nª, vt ma
teria ⁊ forma ⁊ agēs ⁊ finis, vel videnť tria alio mō. vꝫ.
mā ⁊ forma ⁊ priuatio ⁊ Ariſt. videť varius hic ⁊ in libª
Solōnes. phyſicoꝝ. ¶ Ad p̄mū aiaduertēdū q̄ in libro celi q̄ p̄ce
dit hūc demōſtratū eſt, celū moueri motu circulari, vbi
etiā demōſtratū eſt, in omni motu oportere eē tria, ſubꝫ
formā ⁊ agēs, ⁊ q̄ hoc declaratum eſt in libro celi, ideo
vtiť illis declaratis vt ſuppōne. ¶ Expoſitor nouus ait.
Rº expoſitoris noui. q̄ ideo hec rō valet, q̄ motus ad formā ſumit origineꝫ
ex motu ad vbi, ꝓpterea q̄cūq̄ꝫ p̄nª ꝯcurrūt ad motum
localē, ōbēt ꝯcurrere ad gn̄ationē. cū igiť ad motū loca
lē ꝯcurrāt illa tria p̄nª, ⁊ ad gn̄ationē ēt, vt ꝯcurrāt, ne
P ceſſe eſt. Sꝫ vt diximus, niſi Ariſt. h̄ (vt declaratuꝫ ſup
Ad 2m. ponat) ꝑ ignotius ꝓcederet. ¶ Ad 2m. p̄mus expoſitor
innuit rñſioneꝫ, q̄. vꝫ, mā dr̄ nō equoce de celeſti ⁊ gn̄a
bili, ſed analogice, qđ etiā Auer. in cō. 50. Nō analogia
Nota tollit ſophiſticationeꝫ ſyllogiſmi. ¶ Aiaduerte tn̄ q̄ mā
celi, ⁊ mā gn̄abiliū poſſunt ꝯſiderari i rōne poᶜ, q̄ eſt ra
tio metaphyſica ⁊ i rōne poᶜ trāſmutabilis, q̄ eſt rō phy
ſica. Siq̄dem ꝯſiderenť in rōne metaphyſica, h̄ eſt in rō
ne potētie, ſic ſunt eiuſdē ſpēi, ⁊ rōnis, q̄ vtraq̄ꝫ potētia
eſt ad actū. at ſi in rōne phyſica, h̄ eſt in rōne poᶜ trāſmu
tabilis, ſic rō materie nō eſt eadē vtriſq̄ꝫ, q̄ mā celi ſm̄
doctrinā Ariſt. ⁊ Auerro. eſt in poª ſm̄ dimidiuꝫ contin
gētis tm̄, hoc eſt ad eē tm̄, ⁊ mā corruptibiliū eſt poten
tia ſm̄ vtrūq̄ꝫ. vꝫ. ad eſſe ⁊ non eē, vt dicit Ariſt. Silr̄ ⁊
forma pōt duplr̄ cōſiderari in rōne metaphyſica prout
dat eſſe tm̄, ⁊ vt referť ad poªm, ⁊ ſic forma celi, ⁊ forma
Q corruptibilis vnius ſunt rōnis. at ſi in rōne phyſica cōſi
derenť, ſic forma diciť analogice de forma celi ⁊ corru
ptibili. Silr̄ quoq̄ꝫ ⁊ agens pōt cōſiderari in rōne prici
Sol. ad 2m pij, ⁊ in rōne motoris, ⁊ eodē mō, vt diximus. ¶ Ad 2m
dubiū catholicus dꝫ diſcordare a Phi̊o. nā Phs vult q̄
cauſa ꝯtingētie ſit ſola mā, vel in ſe, vel inquātū ꝑticipa
tur, ꝓpterea volūtas humana ē ꝯtingēs, qm̄ participat
mā, q̄ ſaltem eſt in mā, vel p̄ſupponit cognitionē, cuius
p̄nm fuit phātaſma in mā cōſtitutū, ꝑꝑ qđ volūtas libe
rata penitus a mā, vt volūtas dei, ⁊ ceteraꝝ itelligētiaꝝ
ſunt neceſſarie, q̄ nec ſunt in mā, nec p̄nm cognitionis ē
in mā. Catholicus vō. q̄ ponit q̄cq̄d eſt citra deū cōtin
gens, ⁊ ſolū deū neceſſe eē, cogitur ponere deū ad extra
cōparari ꝯtingēter, ꝓpterea liber ⁊ ad vtrūq̄ꝫ, q̄ obtū
intellect⁹ eſt ꝯtingēs. at ad itra cōparari nec̄io, q̄ obtū
eſt neceſſe eſſe. Sꝫ hec altioribus relinquo. ¶ Ad 3m q̄c
quid velit expoſitor nouus, Ariſt. (vt mihi videť) de p̄n
cipijs

A cipijs loqť ꝑ ſe, cuiuſmodi non eſt p̄uatio nō iuicē redu
cibilib⁹ ſaltē ſm̄ rōnē, qđ dico ꝑꝑ finē, q̄ penit⁹ cuꝫ forª
ipa coicidit. tu vō lege dcānoui expoſitoris, ⁊ placebūt.
Recognes ¶ Scđm Philoponuꝫ exponit hec tria p̄nª in ipſis gn̄a
bilibus, ⁊ p̄mo q̄d ſit mā in gn̄abilib⁹. 2ª ibi [vt autē cu
ius grā] exponit formā. 3ª ibi [Opꝫ aūt adeſſe] exponit
factiuā cām. De p̄ma dicit, q̄ in gn̄abilib⁹ id, qđ eſt poſ
ſibile eē, ⁊ nō eſſe, cā eſt, vt mā. Et h̄ ꝓponit, ⁊ dicit, igiť
in gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ cā vt mā eſt id, qđ eſt poſ
ſibile eē, ⁊ nō eē, ⁊ ꝑ poſſibile eē ⁊ nō eſſe itelligit id, qđ
eſt ſubtū potēs recipe eē, ⁊ nō eē. ſ. ad vtrāq̄ꝫ, ꝓbat hoc
ex diuiſione reꝝ, ⁊ dicit. q̄ rerū alie ſunt ex nec̄itate, vt
ſempiterna, alie vō nō ex nec̄itate. Sēpiternaꝝ vō alie
ſunt ipoſſe nō eē, q̄cunq̄ꝫ ſemꝑ ſunt, alie ipoſſe eē, q̄cūq̄ꝫ
nihil ſūt p̄ter ꝯceptionē (vt Philopon⁹ inq̄t) vt figmen
ta, q̄ nihil p̄ter ꝯceptionē ſunt. Alie deniq̄ꝫ ſūt, q̄ ſunt eē
B ⁊ non eē poſſibiles, ⁊ he ſunt res gn̄abiles ⁊ corruptibi
les, q̄ interdū q̄dē ſunt, iterduꝫ vō nō ſunt. Ex hac diui
ſiōe ꝯcludit q̄ gn̄atio ⁊ corruptio non ſint niſi circa res
poſſes eē ⁊ nō eē. Tunc ꝯcludit id, qđ accepit, q̄. ſ. id qđ
eſt poſſe eſſe ⁊ non eē. cā ſit vt mā. Quo vō ad vba atti
net, dicit, q̄ nō ꝯtigit circa nec̄iuꝫ aliter ſe hre. ſ. quin ſit
duplex. ſ. impoſſe eē, qđ eſt nec̄iuꝫ nō eē, ⁊ impoſſe nō eē,
qđ eſt nec̄ium eē. Quid igiť ſit mā in gn̄abilib⁹ ⁊ quare,
pꝫ. Quid vō forma dicit, forma autē ⁊ ſpēs in gn̄abilib⁹
eſt finis ⁊ cui⁹ grā, q̄ eſt rō ⁊ definitio vniuſcuiuſq̄ꝫ ſub̄e
definibilis. Quid vō cā factiua ſit exponit, ⁊ p̄mo q̄ ne
ceſſaria ſit, ⁊ dicit. oportet autē ad eſſe tertium, qđ oēs
quidem ſomniāt, dicit autē ipſum diſtincte nullus.

Anti. c. 81. ¶ Sed hi q̄dē ſufficiētē exiſtimauerūt cāꝫ eē
ad gn̄andū, ſpērū nāꝫ, quēadmodū in Phe
done Socrates. eteniꝫ ille icrepās alios vt ni
C hil dicētes, ſupponit q̄ ſunt entiū, hec quideꝫ
ſpēs, hec aūt participatiua ſpērū. ⁊ q̄ eē q̄dē
vnūq̄dq̄ꝫ dr̄ ſm̄ ſpēm gn̄ari autem ſm̄ ſuſce
ptionem, ⁊ corrūpi ſm̄ abiectioneꝫ. Quapꝑ ſi
hec vera ſunt, ſpēs exiſtimat ex neceſſitate cau
ſas eē ⁊ gn̄ationis ⁊ corruptionis. Hi autem,
ipſam materiā. ab hac enim eſſe motum.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ¶ Alij q̄dē putāt ad gn̄andū ſufficientē cām
eē ideaꝝ naturā, quēadmoduꝫ in Phedone
Socrates ille nāq̄ꝫ alios incuſans tanq̄ꝫ nihil
dicētes, ſupponit eoꝝ q̄ ſūt, hec q̄dē eē ideas.
illa vero ideārū ꝑticipia, ⁊ cū vnūq̄dq̄ꝫ quidē
eē dicať idee ꝑticipatione, illius vero ſuſce
D ptione gn̄ari, corrumpiq̄ꝫ abiectione eiuſdē, iu
re ſi hec vera ſint, ideas ⁊ gn̄atiōis ⁊ corruptio
nis cauſas extimādas eē aiūt. Alij vero mām
ipſaꝫ ſufficē, argumēto q̄ ab ipſa mot⁹ exiſtit.

Com. 81. ¶ Quia efficiētē cām ſomniātes tetigerūt, nunc duas de
agēte ſomniatiōes affert. Prima fuit Socratis ⁊ Plato
nis in Phedone. Alia phyſicoꝝ. ¶ Ad euidētiam primi
aiaduertēdū q̄ Plato ideas poſuit ex parte agētis, ⁊ ex
parte forme. Exiſtimauit enim reꝝ has eſſe ꝑ eſſentiam
formas. ¶ Has eē participes illaꝝ, tūc vult q̄ res par
ticipes ſint illarū participatione. gn̄entur illarū ſubſce
ptione, corrūpantur illarum abiectione. imaginanť eni
(vt Themiſtius inquit in p̄mo de anima. cā. 23.) Ideas
eſſe formas rerum a formando. non ab informando. nā
quēadmodū e luce ē illuminatio, ſic a forma formatio,
⁊ quēadmodū gn̄atio luminis eſt e p̄ñtia lucis, illi⁹ cor
E ruptio ab abſentia, illiuſq̄ꝫ eſſe illuminatum a participa
tione lucis. Sic rerū eē eſt participatione idearum, il
laꝝ gn̄atio eſt illaꝝ formatio, illaꝝ corruptio illaꝝ priua
tio. Eſt autē formatio ab ideis ꝓueniēs in aialibus vita
ſenſitiua, in plantis vegetatiua, in rebus inaiatis forma
particularis. Utrum vō hec ſiue formatio ſiue ſuſceptio
ſit creatio forme ab ideis facta, vel ſit gn̄atio, in libº. 12.
metaph̄. ⁊ in libro de intellectu diſputauim⁹, ⁊ ſic idee
erūt reꝝ forme formātes, nō informātes reꝝ agētes cāe
iformatiōes p̄bētes. Hec eſt pª poſitio de agente. Scđa
poſitio fuit phyſicoꝝ dicētiū nullā eē cām agētē preter
mām, ſed mām ſufficere ad generationeꝫ. argumento q̄
ab ipſa motus eſt generationis. ⁊ corruptionis. Que ait.
patēt. Laborare hic de poſitiōe Platonis inutile ē, ma
xime cū in primo de aīa, ⁊ alibi rem hanc tetigi.
Recognes ¶ Hic narrat duas poſitiōes de factiua cā, nā Plato fa
ctiuā cāꝫ nō diſtinguit a formis, quas ideas appellat in
F Phedone. Anaxagoras vō nō diſtinguit a mā, vel meli⁹
dicamus q̄ Plato factiuā cāꝫ nō ponit p̄ter ideas Ana
xago. vō factiuā cām nō aſſerit vltra mām. Quidam ſic
Platonis vba intelligunt, vt iacēt, q̄ gn̄atio fiat ſm̄ ſu
ſceptionē idee in ꝓpria mā corruptio vō ſꝫ abiectionē.
Poſuit eni Plato vnā ideaꝫ vnicuiq̄ꝫ ſpēi, q̄ eſt vna nu
mero forma oium idiuiduoꝝ, vt Auer. credidit de intel
lectu reſpectu oium hoiuꝫ, ⁊ voluit q̄ hō ſit cū illa idea
ineſt materie, cuꝫ vō abeſt, corrūpiť. Fit aūt idea in mā,
qn̄ in ea iducunť oēs diſpōnes, ⁊ quante ⁊ q̄les, q̄b⁹ illa
ſit in mā. Abeſt vō, cū diſpōnem diſproportionatur, ⁊ vt
dcm̄ eſt de hoie, ita quoq̄ꝫ in oib⁹ aialib⁹, ⁊ oib⁹ cōpoſi
tis nālib⁹. Themiſti⁹ vō aliter intellexit pōnem Plato
nis, vt in cōmētarijs ꝑſpicuū eſt. Quo vō ad verba atti
net, Ariſto. dixit [ſi hec vera ſunt] itelligēs, vt vba ſonāt
G qm̄ ſm̄ ſenſum itellectualē, vba illa pñt aliter intelligi,
ꝓpterea ait, ſi hec vera ſunt, vt vba ſonāt, tūc opꝫ dicē
ſm̄ eū ſpēs eſſe cauſas gn̄ationis ⁊ corruptionis, ⁊ ſic p̄
ter ideas factiuā cām nō meminit Plato. Anaxa. vō po
nēs mentem primaꝫ oium rerum cauſam, materiaꝫ ſuf
ficere ad generationem aſſerit, q̄ ab ea ſit motus, ⁊ ſic
ſibiipſi non conſtat, vt Philoponus indicat.

Anti. te. cā. 82. 83. 84. ⁊ 85. ¶ Neutri aūt dicūt bene. Si eni ſunt cāe ſpēs,
quare nō ſemper generant continue, ſed quan
doq̄ꝫ quideꝫ quandoq̄ꝫ autē non exiſtentibus
⁊ ſpeciebus ſemper ⁊ participatiuis.

Dilucidaº. te. c. eiuſdē ¶ Sꝫ neutri bn̄ dicūt, ſiq̄dem eniꝫ eſt cā idea,
exn̄tibus ſemꝑ taꝫ ideis q̄ꝫ aptis ꝑticipare, ꝑꝑ
quid nō ſemper perpetuo generant, h̄ interdū
H quidem ſic. interdum autem non.

Com. 82. ¶ Obijcit Ariſto. ꝯ̄ vtroſq̄ꝫ, ⁊ p̄mo ꝯ̄ Platonem, ⁊ rō eſt
hypothetica apud Auer. ſic, ſi idea eſt cā gn̄ationis vna
cū ſubto apto participare hoc eſt ſuſcipe ⁊ abijcere, tūc
perpetuo ⁊ ſemꝑ idea gn̄aret. ꝓbat ꝯñtiā, q̄ agēte eter
no ⁊ paſſo eterno, effectus eſt etern⁹, vt in 3º de aīa. de
clarauimus ad mētē Themiſtij. Tāgit aūt Ariſt. argum
Nō ꝑ rōne in forma q̄ōnis, ⁊ res pꝫ. ¶ Aiaduerte, vt ex Auer. para
phraſi, ⁊ nouo expoſitore colligiť, q̄ Plato duo p̄nª ſuf
ficiētia ponit ad gn̄ationē. vꝫ. ex p̄te agētis formas, quas
ideas grece vocat. dictas formas a formādo nō iformā
do ex parte materie, illud qđ grece dr̄ methecticon, h̄
eſt participās, ſiue ſuſceptiuū. Inquātū q̄dē ponit h̄ p̄n
cipia ſufficere, pꝫ nō eē nec̄ias diſpōnes, q̄bus median
tibus idee generēt, quatenus vō ponit formas ⁊ ſepara
tas, etiā neceſſarium non eſt illa debite paſſo applica
ri, hinc pꝫ vis rōnis Ariſtotelis agēte ⁊ ſubiecto ꝑpetuis

I eẋiſtentibus ſufficienter affectis, ac debite applicatis, effectus erit perpetuus, ꝛ ſic gñatio erit ſemper.

Recognes ¶ Textus iſti perpulchre in cõmẽtarijs legunt̃, nec Philoponus aliter exponit, verũ vba illa [ꝛ qm̃ derelinquũt pncipaliorẽ cãm, auferũt eni qđ qd erat eẽ ꝛ formaz] p mõ exponũtur, ꝙ iſti auferendo factiuã cãm, auferunt formã, qm̃ forma nõ fit necitate naturę, ſʒ a factiua cã, ꝛ hęc eſt vna expõ Philoponi. Alexan. intelligit p formaz ꝛ qđ quid erat eſſe, factiuã cãm, qm̃ oẽ qđ facit, non facit niſi vt actus eſt, tale aũt eſt forma, ꝛ qđ quid erat eẽ. Philoponus tertio p formã ꝛ qđ quid erat eẽ, inteligit finalez cãm, qm̃ dicentes mãm eẽ cãm gñationis ſolaz, neqʒ mentem, neqʒ naturam ſupponunt pręcognoſcentem finem, ſed coguntur dicere ea, quę fiunt ex re quadaʒ cauſali fieri. Melius Alexan. vt dicetur.

K
Anti.c.83. ¶ Amplius aũt in qbuſdã videmus aliaz cãm eſſe. ſanitatem enim medicus facit ꝛ doctrinam doctor, exiſtẽte ꝛ ſanitate ipſa ꝛ doctrina ꝛ participatiuis. ſimiliter autem ꝛ in alijs ſm potentiam operatis.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Amplius aũt in qbuſdã agentẽ cauſaz aliud qđdam exiſtere videmus ſanitatẽ eniʒ efficit medicus, ꝛ doctrinam doctor, q ꝛ a ſanitate ipſa, ꝛ a doctrina, ꝛ a participe aliud ſunt. ſilr autem in cęteris facultate operantibus.

Com.83. ¶ Scđo arguit vt in arte, ita in nã, ſed in arte agens eſt aliud ab ipſa formã, ꝛ a ſubito. igitur ꝛ in nã. aut ſic. vt in
L arte ita in nã, ſed in arte agẽtia pxima, ꝛ pticularia cõcurrũt pter formas. igit̃ in nã (inqt) Amplius aũt in quibuſdã, ſubaudias agẽtẽ cãm aliud qđdã exiſtere videmus, ſubaudi a forma ꝛ participe, ſanitatẽ eni efficit medicᵒ, ꝛ doctrinã doctor, exñte ſanitate ꝛ doctrina ꝛ pticipe. ſic gręce ad vbũ iacet, ſʒ vt clarius eẽt trãſtuli, qui doctor ꝛ medicus aliud ſunt ꝛ a ſanitate ꝛ doctrina ꝛ pticipe, ſimiliter aũt videtur in cęteris facultate operantibus. vt in mechanicis ꝛ actiuis. hi enim artifices facultate operantur, pro quanto habitu diſciplinę, qui eſt facultas quędam, quę gręce dicitur dynamis.

Anti.c.84. ¶ Si aũt materiã q̃s inquiet gñare pp motuʒ, nãlius vtiqʒ dicet ita dicẽtibus. alterans eniʒ ꝛ transformans, magis cauſa eſt generationis ꝛ in omnibus aſſueti ſumus hoc dicere efficiens, ſimiliter ꝛ in his quę natura, ꝛ in his quę ab arte ſunt, qđ vtiqʒ mouens eſt.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Siquis vero materiam ipſam ppter motum generationez efficere aſſerat, naturalius certe pfitet̃ his qui modo illo loquebantur. nam al-
M terans ꝛ trãſformans generatiõis magis cauſa exiſtit, ꝛ in omnibus tã ſimiliter his quę natura ſunt, q̃ʒ his quę ab arte, illud agens nuncupare aſſolemus, qđ motiuum exiſtit.

Com.84. ¶ Nũc exeqtur de 2ª põne. Primo tñ cõparat poſitionẽ phyſicorũ ad illã Platonis, ꝛ vult ꝙ poſitio phyſicoruʒ qui dicũt mãm eẽ cãm gñationis pp motũ, ſʒ eſt pp iclinationem ꝛ diſpõnes quas hʒ ad formas, nãlior eſt illa Platonis, nã mã cũ motu magis ꝯuenit cuʒ vero agẽte, qñ quidẽ agẽs in oibꝰ p motũ definit̃. ¶ Sed dubitares forte qꝛ dña in gñe maior eſt q̃ʒ dña in ſpẽ, ſʒ mã differt in gñe ab agente, quãdoqdem mã eſt potentia paſſiua agẽs actiua poᵃ. Sʒ hęc differũt genere, vt pʒ. at idea ꝛ agẽs phyſicũ nõ differũt gñe, qm̃ vtrũqʒ in gñe potentię conuenit. Dici poteſt ꝙ Ariſto. non dicit veriorẽ eſſe poſitionem phyſicorum. ſed naturaliorem, quia ſeruat motũ, quo definiri ſolet in phyſicis agens.

N

Ant.c.85. ¶ Sed tñ neqʒ hi iuſte dicunt. materię eniʒ eſt, pati ꝛ moueri. mouere autẽ ꝛ facere alterius potẽtię. Manifeſtũ ãt ꝛ in his q̃ arte ꝛ natura generant̃. nõ eni. ipſa facit aqua animal ex ſe ipſa, neqʒ lignũ lectũ, ſed ars. Quocirca ꝛ hi dicunt non recte, propter hoc, ꝛ quoniam derelinquunt principaliorem cauſam. auferunt enim, quod quid eſt eſſe, ꝛ formam.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Sʒ neqʒ hi recte ſentiunt. naʒ materię quidẽ eſt pati ac moueri. mouere autem ac efficere eſt alterius potentię, ꝛ pʒ hoc tã in his, quę arte, q̃ʒ his q̃ natura fiũt, nõ eni aqua ipa aĩal facit ex ſeipſa, neqʒ lignũ lectũ, ſed ars ipſa, qua
O propter iſti dicunt non recte. Tuʒ ppter hoc. Tum quia principaliorem cauſam omittunt. Auferũt enim qđ quid erat eẽ, ꝛ formam.

Com.85. ¶ Arguit mõ cõtra poſitionẽ. Primo, qꝛ mã ꝛ agẽs non concidũt, vt ſyllogizet̃ ſic. ea nõ concidũt, quorũ vnum mouet ꝛ agit, alterum mouet̃ ꝛ patit̃. Sʒ agẽs mouet ꝛ agit, mã mouet ꝛ patit̃. igit̃ nõ concidũt minor declarat̃. in nã auctoritate Thaletis, qꝛ aq̃ ſeipſa non facit aĩal. ꝛ in arte, qꝛ lignũ ſeipſo nõ facit lectũ. Amplïꝰ hęc poſitio vĩ deficiẽs, qꝛ omittit pncipaliorẽ cauſam, formam. vʒ. quod eſt qđ quid erat eſſe, ꝛ quidditas ſiue ratio.

P
Anti.c.86. ¶ Amplius autez ꝛ potẽtias attribuũt corporibus, ppter quas ꝛ generant valde organice auferẽtes eã q̃ ſm ſpẽm cãm. Qm̃ eniʒ natum eſt (vt inqunt) calidũ qdem ſegregare, frigidũ autẽ ꝯgregare. ꝛ alioꝝ vnũqđqʒ, hoc qdẽ facere, hoc autem pati, ex his dicunt ꝛ p hęc omnia alia generari ꝛ corrumpi.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Adhuc autẽ ꝛ potẽtias corporibꝰ tribuunt, ppter quas inſtrumẽtalius agunt auferentes videlʒ cãm ſm ſpeciem, cum enim aptum ſit (vt aiunt) calidum diſgregare frigidũ autem congregare, ꝛ cęteroꝝ id genus hoc quidem agit. illud vo patitur, ex his ꝛ ppter hęc cętera alia generari ꝛ corrumpi inquiunt.

Q
Com.86. ¶ Tertio arguit, ꝛ põt argum intelligi ſm expoſitorẽ, vt ſit ratio ſecũda clariori modo expoſita, ꝛ põt litere cõſonare, ꝛ poteſt itelligi apud Auer. vt hęc ſit tertia ratio ꝛ noua, ꝛ litere, magis cõſona, ꝛ rõ eſt hypothetica ſic. ſi ſolis corporibus inſunt potentię, quatenus mã, tũc ſola agentia inſtrumentalia erunt. ꝛ principale qđ per excellẽtiaʒ dĩ ſm ſpẽm non erit (inquit) Adhuc aũt ꝛ potẽtias corporibꝰ tribuũt, pp quas inſtrumẽtalius agũt, auferentes. vʒ. cãm ſm ſpẽm. eſt igit̃ vis hypothetice ſi potẽtię tribuunt̃ corporibꝰ, vt inſtrumentalius agant. igit̃ ſola inſtra agũt, verbũ illud inſtralius gręce eſt lian organicos, hoc eſt valde organice. ego aũt vſus ſuʒ vno vbo, vt clarius eẽt. declrat hypotheticã, d. Cũ eni aptuʒ ſit (vt aiũt) calidũ diſgregare, frigidũ autẽ cõgregare, ꝛ cęteroꝝ id genꝰ, ſʒ qdẽ agit, illud vo patit̃, ex his vti ex mã, ꝛ ppter hęc vti ppter inſtrumẽta cętera alia ꝛ gñari ꝛ

A ri ꝛ corrũpi inquiũt. Eſt igit̃ hypothetica. ſi corporibus inſunt virtutes. tũc nõ dat̃ aliqđ agens principale.

recognes. ¶ In cõmẽtarijs verba expoſita ſunt ſʒ Auer. Philoponus, vo ꝛ Alexãder aliter exponũt, dicũt eni ꝙ Ariſto. ſʒ narrat de factiua cãʒam põnẽ, q̃ eſt Parmenideorũ, qui dixerũt qualitates. ſ. calidũ, frigidũ, ꝛ cęteras eẽ cauſas inſtrumẽtarias, auferentes cãm pncipalem, q̃ eſt cã factiua ſm formã (vñ inqt) Amplius aũt ꝛ potẽtias attribuũt corporibus, ppter quas dicũt fieri gñatiões, tãq̃ʒ per organa auferentes eã, quę eſt cã ſm ſpẽm, ſʒ eſt factiuam principalem vt Alexã. ꝛ Philoponus expoſuerunt. Mouent̃ autez qm̃ viderũt quo calidũ eſt ſegregare diſſimilaria, frigidũ vo, quo frigidũ, ꝯgregare, ꝛ aliorum vnũquodqʒ viderunt, hoc quidẽ facere, hoc aũt pati, quo talia ſunt. Ex his dicunt, ꝛ p hęc oĩa alia gñari, ꝛ corrũpi, quę eſt tertia poſitio de factiua cauſa.

Anti.c.87.
B ¶ Videtur autẽ ꝛ ignis ipſe motus ꝛ pati. Amplius vo, ſimile aliquid faciũt, vt ſi q̃s ſerrę ꝛ vnicuiqʒ inſtroꝝ attribuat cãm eorũ q̃ generantur. neceſſe eni eſt ſerrãte diuidi, ꝛ icidẽte coęq̃ri. ꝛ in alijs ſilr. Quocirta ſiquidẽ maxime facit ꝛ mouet ignis, ſed quo modo mouet non vident, qm̃ deterius q̃ʒ organa.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Sed videt̃ ignis ipſe ꝛ moueri ꝛ pati. Adhuc aũt ſimile faciunt quẽadmodũ ſi q̃s ſerrę inſtrumẽtorũqʒ vnicuiqʒ auctoritatẽ tribuat agendi. erit eni neceſſe tũc ſerra ipſa exiſtente diuiſionẽ eſſe. ſcalpello quoqʒ ꝛ ſculptionem, ꝛ ſilr in cęteris id genus, quare ꝛ ſi maxime
C agat atqʒ moueat ignis, modũ tñ quo efficacius inſtrumentis moueat, nõ aiaduertunt.

Com.87. ¶ Deſtruit ꝯñs. erat eniʒ hypothetica. ſi corporibꝰ inſunt virtutes, nõ dabitur agens principale. deſtruit mõ conſequens. p̊, qꝛ videt̃ ignis ꝛ moueri ꝛ pati in ppria ſphęra a cęlo. igitur vltra vires nãles corporibus phyſicis tributas eſt virtꝰ cęli pncipalis. 2º, ſi hęc erũt inſtra, tũc opʒ dare cauſas principales, qꝛ inſtra ſine principalibꝰ nõ agunt, vt oſtẽdit exẽplo. ppter hoc cõcludit ꝙ iſti cõcedũt ignem magis agere q̃ʒ cętera, ꝛ tñ nõ videt vñ ſibi hoc cõpetat. hoc autẽ adijcit, qꝛ opʒ hoc igni cõpetere, qꝛ agit in virtute cęli. ꝛ per ꝯñs opʒ eſſe aliqđ agens principale. ꝛ qꝛ literam trãſtuli ad ſenſum, ideo lege. ſed videtur ignis ipſe ꝛ moueri ꝛ pati ſubadi a cęlo. igit̃ cęlum eſt principalius agens, hęc eſt prima ratio. Deinde
D arguit 2º. d. Adhuc aũt iſti phyſici ſilr̃ faciũt quẽadmodum ſiquis ſerrę inſtrorũqʒ vnicuiqʒ auctoritatẽ tribuat gignendi ſiue agẽdi, hoc ẽ poteſtatez agẽdi ſine artifice, gręce verbũ verbo reddẽdo eſt, quẽadmodũ ſi q̃s ſerrę ꝛ vnicuiqʒ inſtrorũ attribuat cãm eoꝝ quę fiũt, qđ cũ minus ſonet mõ illo tranſtuli, ſi q̃s tñ barbarie afficeret̃ ſic põt legere. declarat falſitatẽ ꝯñtis. d. Erit enim neceſſe tũc, ſubaudi ſerra ipſa exiſtẽte diuiſiones eſſe, ſcalpello quoqʒ ꝛ ſculptionẽ, ꝛ ſilr̃ in cęteris id genus. Sed vbuʒ vbo eſt, erit eni neceſſe ſerra exiſtẽte incidi, ꝛ ſcalpente delere, qđ nõ ſonat. nã vbum illud prionos pro ſerra ſumit, ꝛ xeon p ſcalpello ſiue iſtro tali. deĩde ifert incõueniẽs. d. Quare ꝛ ſi maxime agat atqʒ moueat ignis, modũ tñ quo cęteris inſtris, vt ſerra ſcalpello, ꝛ id genus, agat. nõ vident. ¶ Aiaduerte ꝙ chiron gręce eſt latine peior, ſiue minꝰ cũ omega, ſed cũ omicron ſumit̃ ab operari, ꝛ ſic trãſtuli efficacius ſiue operoſius ꝛ ſic ſonat.

Recognes ¶ Scđuʒ Philoponũ ꝛ Alexã. Ariſt. hic obijcit ad Parmenideos, p̊, qm̃ ignis nõ ſolũ videtur agere pp calidũ it inſtrumẽtalr̃, ſed ꝛ moueri ꝛ pati, cuius ꝯriuʒ dixerunt. vnde Alexã. ꝛ Philoponus velle vidẽtur hoc argumentum eſſe ad hoiem, nõ ſimpliciter, qm̃ ſm opinionẽ Ariſtotelis ignis ꝛ facit, ꝛ patitur, ſm aũt Parmenideos nõ ignis facit, ꝛ patitur, ſed calidũ. 2º ſi potẽtię agunt vt inſtrumenta, opʒ aliqđ eſſe factiuũ, vt principale faciẽs, vñ dicit. Amplius vo Parmenidei aſſerẽdo potentias in eſſe corporibus nãlibus, vt inſtra faciunt aliquid ſilr̃, vt ſi quis ſerrę ꝛ vnicuiqʒ inſtrumentorũ attribuat cãm eorũ quę gñantur. q. d. ꝙ Parmenidei ſic dicẽtes, attribuunt illis potẽtijs rõnem cauſę inſtralis, veluti ſerrę ꝛ alijs inſtris. g̃ ſupple ſicut neceſſe eſt aliq̃ artifice ſarrãte, ſʒ eſt vtẽte ſerra lignũ diuidi, ꝛ aliq̃ artifice incidẽte, coęquari ac dolari lignũ, ꝛ ſimilr̃ alijs inſtris vtente, ſic ſubaudi neceſſe eſt aliquo agẽte pncipali potentijs illis vtẽti, illas agere, vt organa. Vident̃ eni vba hęc obſcura, niſi ſic ſuppleant̃, tũc cõcludit, quocirca ſiqdẽ maxie facit ꝛ mouet ignis, ſʒ eſt ſi ignis mouet, vt factiuũ pncipale, quo mõ mouẽt, ñ videt, ſupfluit vnũ [ſʒ] in vbis, vt patet. Qꝛ autẽ oporteat vt ignis moueat vt principale probat, quoniam ſi ignis, vt principale non faceret potentię elñtarię deterius agerent, q̃ʒ organa, qm̃ agerẽt non regulata a forma agentis principalis, ꝛ ſic agerẽt corruptiue ꝛ nihil gñando. Sumpſit autẽ ignẽ in exemplo oiuʒ elñtoꝝ, ꝛ oiuʒ nãliũ corporũ, quoꝝ ſunt illę potẽtię. Aiaduerte ꝙ q̃litates elñtarię, niſi agerent, vt regulatę a formis elñtorũ, oĩa corrũperẽt. imo corrũperẽt earũ ſubitũ (vt inqt Philoponꝰ.) ¶ Pręterea. Si aliqd gñarẽt, illđ eẽt ſolũ accñs, ꝛ nõ ſubã, cũ nihil agat ſubſtãtiã niſi ſit ſubã, aut inſtrum regulatum a ſubſtantia, ꝛ ſic niſi eſſet agens principale potentię illę agerẽt deterius, qm̃ irregulariter, ꝛ non niſi accidentia.

Anti.c.88. ¶ Nobis aũt ꝛ vniuerſaliter prius dictum eſt de cauſis, ꝛ nũc determinatũ eſt de mã ꝛ formas. Amplius aũt qm̃ ſm lationẽ motꝰ demonſtratuʒ eſt ꝙ eſt perpetuus, neceſſe eſt his exiſtentibus ꝛ generationem eſſe continue. Latio enim faciet generationẽ actualiter quia adducit ꝛ abducit generans. 10.

Dilucidaº. te.c.eiuſdẽ ¶ Nobis vero gñatiʒ ꝛ de cauſis dictum eſt. nuncqʒ de materia ꝛ forma definitũ. inſupqʒ ꝛ motũ celeſtẽ ſempiternũ eẽ demr̃atũ fuit, his exñtibꝰ, neceſſe eſt ꝛ gñationẽ eẽ ppetuaʒ motus. n. celeſtis ppetuo gñationẽ facit, argumẽto ꝙ generans ipſuʒ adducit ꝛ abducit.

Com.88. ¶ Cõfutatis poſitionibꝰ his de agẽte, nũc pſeqtur de eo ſm põnẽ ppriã, ꝛ facit enthimema, vbi in añcedẽte ſumit tria. d. Nobis vo ꝛ de cauſis gñatim dictuʒ eſt in 2º phyſicoꝝ. nũc ſpeciatiʒ de mã ꝛ forma definituʒ eſt. Inſuperſqʒ ꝛ tertio motũ cęleſtẽ ſempiternũ eẽ. in libro cęli demõſtratũ fuit. Deſunt tria. ¶ Aiaduerte ꝙ motus cęli gręce ab Ariſto. in libro cęli. phoras nũcupat̃. eo qꝛ fert ſtellas. ergo tñ trãſtuli motũ cęleſtẽ, qꝛ nobis aliter nõ ſonat. Iſtis tribus acceptis infert ꝯñs. d. His exñtibus, neceſſe eſt ꝛ gñationẽ eſſe ppetuã, ſiue (vt ſophiſtice loquar) ppetuã eẽ gñationẽ, qđ pbat dicẽs. Motus eniʒ cęleſtis, q ꝛ phoras dĩ, ppetuo ſiue actualiter gñationẽ facit, argumẽto ꝙ gñans ipm ſiue ſolẽ adducit ad apicẽ noſtroꝝ capitũ, ꝛ ab apice nr̃o abigit. docet. n. obſeruatio ꝙ cũ ſol accedere incipit ad nos, vt in vere ipo primam arietis partẽ decurres, generatio rerũ incipit,

I ipſo vō recedente (qꝺ fit in autumno) decurrēte ea per primam libꝛe partem, coꝛruptio incipit.

¶ In cōmētariis optime legitur textus hic, quo vero ad verba attinet, vebum actualiter grece eſt ἐνδελεχῶς, latine vero ſonare poteſt continuo, vel ſempiternaliter, cum vero dicit, quia latio adducit, ꝛ abducit generans ſolem intelligit, vt in commentariis diximus, ꝛ Philoponus expoſuit.

Anti.c.89. ¶ Simul autē manifeſtuʒ eſt, ꝙ ꝛ pꝛioꝛa bene dicta ſunt, primā trāſmutationū lationē, ſed nō gñationē dicere. multo enī rōnabilius, ens nō enti generatiōis cām eē, q̄ʒ nō ens enti eſſe, qꝺ fert igit̄ eſt, qꝺ generatur autē nō eſt. ꝓpter qꝺ ꝛ latio pꝛioꝛ eſt generatione.

K Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Simul autē pʒ mobiliū ea bñ pꝛioꝛa eſſe dicēduʒ, q̄ latione mouētur, nō autē q̄ generatione itēqʒ multo rōnabilius eſt ꝑmanēs eē cauſam generationis illius qꝺ nō ꝑmanet. q̄ʒ nō ꝑmanēs cā ſit ꝑmanētis, ſed qꝺ q̄dem fert̄ permanet: qꝺ autē generat̄, non permanet, vnde ꝛ latio generatione ipſa pꝛioꝛ eſt.

Cōm.89. ¶ Enthimema pꝛobat. ꝓ, q2 qꝺ eſt prius eſſentiale eſt cā oium poſterioꝛū. ſed in libꝛo celi. ꝛ in. 8. phyſicoꝝ. declaratū eſt ꝙ motus celi ſit pꝛioꝛ. igitur eſt cā oium alioꝛuʒ motuū. de rōne tangit minoꝛē tm̄. d. Simul aūt pʒ mobiliuʒ ea bñ pꝛioꝛa eē dōm, q̄ ſubaudi latione mouent̄.

L nō aūt ea eſt dicere pꝛioꝛa, q̄ mouētur gñatione, in trāſlatione omiſi verbū dicere, q2 nō ſonat. vel foꝛte, ꝛ ſic melius iuxta grecū. ſimul autē pʒ, ꝙ ſi p̄oꝛa bñ dicta, h̄ eſt deſcripta ſunt mutationū p̄ma eſt dōʒ lationē. nō āt gñationē, ſed ſiue ſic, ſiue ſic. Ariſto. vult habere ꝙ mot⁹ celi ſit pꝛioꝛ aliis, ꝛ per ꝯñs ꝙ ſit cā ceteroꝛuʒ. Scđo arguit. duoꝝ quoꝝ vnū eſt ꝑmanens alterū defluēs illꝺ eſt cauſa magis dicenda. qꝺ ꝑmanet q̄ʒ qꝺ nō ꝑmanet. Motus celi ꝑmanet, gñatio trāſit. igit̄ mot⁹ celi magis generationis cā eſt. q̄ʒ ecōtra. ¶ Aduerte ꝙ on grece, latine ens eſt. ſed hic ꝓ permanēte ſumit, ſil'r ꝛ verbū eſt, ꝛ cetera id genus, aliter ſenſus eſſet obſcurus.

Recognes ¶ Vult Philoponus oſtendat, ꝙ iure in phyſico auditu eſt dcm̄ motū circularē eē pꝛioꝛē qualibet trāſmutatione, ꝛ ꝙ ſit cā gñationis ꝛ coꝛruptionis. vñ dicit. Sil'r aūt cū his, q̄ dicta ſunt in hoc lib°. manifeſtuʒ eſt, ꝙ ꝛ pꝛioꝛa bñ dicta ſunt. ſ. q̄ in phyſico auditu dicta ſunt. vʒ. p̄maʒ lationē, q̄ eſt motus celeſtis, eē cām trāſmutationū ꝛ pꝛimaʒ, ſed nō gñationē dicere cām p̄me lationis. ꝛ p̄mā, ꝛ intelligit per p̄mā lationē p̄muʒ coꝛp⁹, qꝺ p̄ma latione fertur, ꝑ gñationē vō qꝺ gñat̄, ita vt ſit ſenſus, ꝙ bñ dictū ſit in phyſico auditu, qꝺ p̄ma latione fert̄, eē cauſam ei⁹, qꝺ gñat̄, vice vō verſa nō, cuius rōnē dicit. Multuʒ enī rōnabilius eſt ens cām eē gñationis nō entis, q̄ʒ vice verſa nō ens eē cām gñationis entis. Sʒ qꝺ fert̄ eſt, ꝛ q̄deʒ ſemꝑ, qꝺ aūt gñatur nō eſt, niſi poſtq̄ʒ genitū eſt. ergo qꝺ fert̄ potius eius qꝺ gñat̄ cā eſt, q̄ʒ vice v̄ſa. ꝛ accepit verbū igit̄, pꝛo ſed, aduerſatiue eniʒ tenet̄. Cōcludit etiā ꝑꝑ eādē cām, ꝙ latio pꝛioꝛ eſt gñatione, qm̄ qꝺ fert̄ prius eſt, ꝛ cā eius, qꝺ generat̄. q̄re que 8° phyſico. dicta ſunt, bñ dicta ſunt. vel ſic, ꝛ q̄deʒ magis iuxta verba ſil'r aūt manifeſtuʒ eſt, ꝙ ꝛ pꝛioꝛa, q̄ in phyſico auditu dicta ſunt, bñ dicta ſunt, lationē. ſ. motū celeſtē eē p̄maʒ trāſmutationū, ſed nō gñationē dicere eē p̄mam tranſmutationū. Q2 aūt latio ſit p̄ma ꝛ gñatione pꝛioꝛ, ꝓbat, qm̄ multo rōnabilius, eſt ens nō enti eē gñatiōis cāʒ, q̄ʒ

M

vice verſa nō ens enti eē. Sʒ qꝺ fert̄, eſt, qꝺ āt gñat̄, nō eſt. ḡ ſubaudi qꝺ fert̄, cā eſt eius, qꝺ gñat̄, vltra ſubaudi qꝺ fert̄ cā eſt eius, qꝺ gñat̄. ḡ prius eſt eo, qꝺ gñat̄, tunc oibus his ſubintellectis cōcludit, ꝑꝑ qꝺ ꝛ latio pꝛioꝛ eſt gñatione, qm̄ qꝺ fert̄, prius eſt eo, qꝺ generatur.

N

Anti.c.90. ¶ Qm̄ autē ſuppoſitū eſt ꝛ demonſtratū continuā eē rebus generationē ꝛ coꝛruptionē, dicimus aūt lationē cām eē generationis, manifeſtū eſt ꝙ vna exñte latione, nō ꝯtigit fieri ambo, q2 ꝯtraria ſunt. Idē eniʒ ꝛ ſimiliter ſe habens ſemper, idem natum eſt facere.

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Cū ſuppoſitum ſit atq̄ʒ oſtēſum perpetuam rebus exiſtere generationē atq̄ʒ coꝛruptionē, dixerimuſq̄ʒ gignēdi lationem cauſam eē, dicimus ꝙ vna quidem exiſtente latione, non vtraſq̄ʒ fieri ꝯtingere. ꝯtraria eni ſunt, nā idē ꝛ ſemper ſimil'r ſe habēs, idē natuʒ eſt agere.

O Cōm.90. ¶ Deductū eſt phoꝛan, hoc eſt lationē ſiue motū celeſtē cām eē perpetue gñationis. nūc vult ꝙ latio vniformis q̄ motus diarius eſt, quo totū firmamentū ꝛ planete mouent̄ ab oꝛtu in occaſuʒ, nō eſt cā ꝑpetue, gñatiōis, atq̄ʒ ꝑpetue coꝛruptiōis. ꝛ ſyll's ſic cōponit̄. ꝯꝛia nō ꝓficiſcūtur ab vniformi ꝛ eodē mō ſemꝑ ſe hñte. gñatio perpetua ꝛ coꝛruptio ꝑpetua ſunt ꝯꝛia. ꝛ motus diarius vniformis. igit̄ nō ꝓueniūt a motu diario ambe. reſumit pꝛimo q̄ fecit. d. Cū ſuppoſitū ſit atq̄ʒ oſtēſuʒ ꝑpetuā rebus exiſtere gñationē atq̄ʒ coꝛruptionē, vt patuit in p̄ hui⁹. q2 gñatio vnius eſt coꝛruptio alterius, ꝛ q2 mā eſt eterna ꝛ agēs eternū, dixerimuſq̄ʒ ꝓrio textu gignēdi lationē cām eē, dicim⁹ ſubaudi nūc ꝙ vna q̄dē exñte latione nō vtraſq̄ʒ, vʒ. gñationē perpetuā ꝛ coꝛruptionē perpetuā fieri cōtingere. Hec eſt ꝯ. deide tāgit viʒ minoꝛis. d. cōtraria eni ſunt. deide apponit vim maioꝛis. d. Nā idē ꝛ ſemꝑ ſil'r ſe hñs, idē natuʒ eſt agere. hic igit̄ pʒ e motu diario nō effici vtraſq̄ʒ. ¶ Sed q̄res p̄mo. vtrū ab aliq̄ agente nō variato nec tranſmutato poſſint imediate ꝓgredi plura ꝛ diuerſa, vt cōiter dr̄ de agente nāli, ꝓpoſitio Ariſto. eſt vera. ꝛ ab oib⁹ cōcedēda. de agēte ꝑ intellectū ſic ꝓpō nō eſt vera, expoſitoꝛ nouus dat cām, q̄a agens ꝑ intellectū agit itelligēdo, hoc eſt inquātū intelligit res. agēs vō nāle ꝓut eſt, atq̄ʒ eē hʒ. ꝛ q2 itell's vnus pōt plura intelligere abſq̄ʒ ſui variatiōe. igit̄ plura agere. ſed cū idē nō poſſit plura eē. ideo agēs nāle non pōt plura agere. dicit tm̄ ꝙ ſiue ſic, ſiue ſic ꝓpoſitio Ariſt. eſt vl'is. vʒ. idē quaten⁹ idē ſemꝑ, idē ſemꝑ facit. q2 lʒ agēs ꝑ intellectū vnū manēs poſſit plura agere nō agit q̄tenus idē. ſed per diuerſas rōnes itelligēdi, quas ideas dicūt, vt notat Auer. 12. meta. cō. 18. ꝛ. 35. ꝛ ſic ꝓpō Phi duplicitur hʒ locū. Tuʒ q2 loq̄tur de agēte nāli, cuiuſmodi eſt mot⁹ diarius. Tuʒ q2 ait idē quatenus idē facē ideʒ, qꝺ eſt veruʒ in oi agēte. Sʒ (vt diximus) Theologus ꝛ Phs diſcoꝛdāt. Phs eni vult ab eterno ſimpl'r agēte ſiue per itellectū, ſiue ꝑ nām nō euenire nouū niſi aliqua nouitas ſit, vel ex ꝑte agētis, vl' ex ꝑte ſubiti recipiētis, vl' ex ꝑte vtriuſq̄ʒ, vel ex ꝑte tertii extrinſeci ab vtroq̄ʒ. vt declarat Auer. 12. meta. cō. 11. ꝛ. 8. phyſice auſcultatiōis cō. 8. ꝛ. 6. ꝛ. 15. ex ꝑte vtriuſq̄ʒ q̄dē, vt ſi ignis appꝛopiquet ſtuppe ꝛ ſtuppa igni. ex ꝑte agētis tm̄. vt ſi ignis ſtuppe appꝛopinquet. ꝛ nō eʒ. ex ꝑte ſubiti vō. ſi contra ſtuppa apoꝛopinquat igni. ex ꝑte extriſeci. vt ſi agēs ſit per itellectū, ꝛ p̄cōceperit agere ꝓ certo dato tp̄e, tūc adueniēte tp̄e, ꝛ facta mutatiōe in aliquo extriſeco effe-

P

Ad idē faciat ſꝑ idē.

Q

Dꝛia theologi ꝛ phi.

A ctus exibit in actuʒ a volūtate antiqua. vt dicit. Mouētur aūt Phi ad hoc duob⁹ p̄ncipiis, quoꝝ p̄mum eſt. ꝙ ois relatio noua req̄rit nouū fundamētū, vel ex ꝑte agētis, vl' recipiētis, vl' vtriuſq̄ʒ. aut tertii extriſeci. vt Auerroes dicit. locis dictis. Scđo, q̄a oē agēs qꝺ ꝯtingenter agit. ideo agit. q̄a vel eſt in mā, vel mouet̄ ab aliquo materiali, vel aliquo mō mā ꝑticipat. ſi igit̄ eſt agēs ꝑ itellectuʒ ꝛ penitus liberatū a mā, nō pōt diuerſa agere, quia eſt neciū, ꝛ neciuʒ ad qꝺcūq̄ʒ cōparat̄, necio ſe hʒ. ſi in mā ꝯſtitutū, agit ſemꝑ ex aliqua variatiōe. theolog⁹ aūt q̄a cām totalē ꝯtingētie ꝛ variatiōis ponit volūtatē. nā hec eſt p̄ma ꝓpō ꝯtingētiū. volūtas vult diuerſa, ꝛ nulla eſt cā, niſi q̄a volūtas, ꝛ tūc ſeq̄tur ꝙ agēs ꝑ itellectū ꝛ volūtatē pōt agere ꝯꝛia, ꝛ nulla alia cā, niſi q̄a agit itellectu ꝛ volūtate, ꝛ ſic theologus ponit duo p̄n⁹ ꝯꝛia. p̄m, pōt aliqꝺ agens nouū agere nulla facta nouitate ex parte agētis, nec ex ꝑte paſſi, nec ex ꝑte vtriuſq̄ʒ, nec ex parte extrinſeci, vt ꝺ agēte per itellectū ꝛ volūtatē, ꝛ cauſa eſt, q̄a relatio effectus ad ip̄m eſt real'r idē cuʒ effectu, ꝛ ſic ſil' eſt effectus ꝛ relatio, niſi foꝛte ſit oꝛdo rōnis. 2m, p̄cipua cauſa cōtingentie eſt voluntas maxime cōtingentie agēdi, foꝛſitan eni ꝯtingētie patiēdi mā ipſa ē cā, ꝛ in his apparet q̄ʒ diminute ſit locut⁹ expoſitoꝛ nouus, qui ſimpl'r loquēs, inter Phos, ꝛ Theologos nullā facere videt̄ differētiaʒ. verū de re hac multa ſcripſim⁹ noſtra in adoleſcētia in libꝛo deſtructio deſtructionum.

B

Recognes ¶ Textus iſti ſm̄ Philoponū nō poſſunt diuidi, ideo ſʒ Philoponū dicamus ꝙ Ariſt. mouet. q. quo pacto latio circularis cā eſſe poſſit gñatiōis ꝛ coꝛruptiōis, qm̄ gñatio ꝛ coꝛruptio ſunt due trāſmutatiōes iuicem ꝯꝛie. ideo q̄rit̄ q̄d haꝝ cā ſit, nō eni latio eſſe pōt, qm̄ vnū inquātū vnū nō pōt eē cā factiua ꝯꝛiaꝝ trāſmutationuʒ. ḡ aut generatio erit ſemꝑ, aut coꝛruptio erit ſemꝑ, deide cū dic̄. [Opʒ aūt multos eē ꝛ ꝯꝛios] Scđm Philoponū ſoluit dubitationē, ꝛ dicit, ꝙ neceſſe ē dicere aut duos eē motus ſm̄ duas latiōes ꝯꝛias, aut vnā q̄dē lationem, diuerſam aūt ꝑꝑ motus ineq̄litatē. vñ inq̄t. Opʒ aūt multos eē, ꝛ ꝯꝛios mot⁹, multos dico aut latiōe, aut ineq̄litate, qm̄ ꝯꝛioꝝ ꝯꝛie ſunt cauſe, latiōe q̄dē multos, vt due ſint lationes ꝯꝛie, quaruʒ altera gñationeʒ, altera vō coꝛruptionē faciat. Ineq̄litate vō multos, ita vt vna ſit latio, ꝓpterea ꝙ ſemꝑ eodem mō ſe hʒ ad id, qꝺ mouet̄, ineq̄lis vō ad nos, ꝙ iterdū q̄deʒ ad nos ꝓpinquet, interduʒ vō diſtet, vt acceſſu. vʒ. gñet, receſſu vō coꝛrumpat. Ex his ifert, ꝙ latio p̄ma q̄ eſt mot⁹ ſtellaꝝ nō errātiū, non ſit cā gñationis ꝛ coꝛruptiōis, qm̄ vna exñs ꝛ eadeʒ nullaʒ ad nos facit dꝛiaʒ. Sed q̄ circa obliquū circulū, qm̄ (vt inq̄t) in hac ꝛ ꝯtinuū ineſt, hoc ē ſempiternū ꝛ ineq̄le, qꝺ eſt moueri vno motu q̄ſi duob⁹ ad nos. Quo eniʒ illi ineſt ineq̄le, ꝯꝛiarū trāſmutationū cā eſt, gñatōis, vʒ. ꝛ coꝛruptiōis. Quo vō illi ineſt ſempiternū, eius q̄ eſt ſʒ gñationē ꝛ coꝛruptionē cōtinuitatis cā eſt. Cui⁹ cām affert, ꝛ dic̄. Neceſſe eni ſi erit ſemꝑ ꝯtinua gñatio, ꝛ ſemꝑ continua coꝛruptio, ſemꝑ aliq̄d moueri, vt nō deficiant trāſmutatiōes he, nō tm̄ vna latione quo ad nos, ſʒ duabus, vt acceſſu, ꝛ receſſu, q̄tenus nō ꝯtingat alterū. ſ. generatio tm̄, vel coꝛruptio tm̄. Deinde ſequunt̄ illa v̄ba [Cōtinuitatis igit̄ totius latio] que exponunt̄ aliter ſm̄ Alexan. ꝛ aliter ſm̄ Philoponū. Dictū eſt eni ꝙ lationi oblique duo iſunt, cōtinuitas ſiue ſempiternitas, ꝛ p̄ſentia ad nos, ꝛ abſentia, nūc dat cām hoꝝ, ꝛ ſm̄ Alexā. cā ꝯtinuitatis motus obliq̄ eſt vniuerſi latio, qua mouetur celū ſtelliferꝝ. Scđm vō Philoponuʒ cā ꝯtinuitatis motus obliq̄ eſt latio totius, hoc eſt tota ſolis ſphera, q̄ ſempiterne mouet̄. Cā vō p̄ñtie ad nos, ꝛ abſentie eſt obliquitatis circuli, ac iclinatio, per quā q̄ñq̄ʒ fit ꝓcul, q̄ñq̄ʒ ꝓpe, tūc epilogādo cōplet rñſionem (ꝛ inq̄t) Ineq̄li vō diſtātia exñte, h̄ eſt ineq̄li exñte circulo quo ad nos, inequalis erit circularis motus, ideo ꝯcludit, ꝙ ſi accedēdo ad nos gñat, recedēdo coꝛrūpet. Amplius ſi in ſepe accedendo ad nos, ſepe generat, in ſepe recedēdo ſepe coꝛrumpet, quoniam contrarioꝛum contrarie ſunt cauſe, quare infinities accedendo infinities generabit, ꝛ infinities recedendo ifinities coꝛrumpet, ꝛ ſic tā gñatio q̄ʒ coꝛruptio ſucceſſione, ꝛ circulo ꝑpetua erit. ¶ Querit Philoponus cur elōgatio ſolis facit coꝛruptionē, acceſſio vō gñationē, p̄ſertiʒ cū eſtate non ſola gñatio, ſʒ coꝛruptio fieri videat̄. ꝛ hyeme eodē mō. ¶ Preterea. Accedēte nō oia gñant̄, ꝛ recedēte ñ oia coꝛrūpūt̄. Rñdet Philopon⁹, ꝙ Ariſt. ꝓductionem melioꝛis ſubē vbiq̄ʒ ꝑ excellētiā gñationē vocauit, ꝓductionē vō deterioꝛis, vocauit coꝛruptionē, quatenus ꝑ talem deterioꝛis ſube gñationē melioꝛ ſuba coꝛrūpit̄, qm̄ vō (vt i pluribꝰ) accedēte ſole ad nos, ꝓductiones ſiunt melioꝝ ſubarū vt fructuū, aialiuʒ, ꝛ melioꝝ el'ntoꝝ aeris ꝛ ignis, recedēte vō hec pereunt, dato ꝙ alie fiāt, adhuc coꝛruptio boꝛuʒ dicitur, illoꝝ vō gñatio ꝑ excellētiā. veꝝ de his poſtea. ¶ Sed circa expōneʒ Philoponi dubitat̄, qm̄ Philoponus vult, ꝙ ſolus mot⁹ obliquus ſit cā gñatiōis ꝛ coꝛruptionis, ꝛ ꝯtinuitatis haꝝ. Cōtra dubitat̄, qm̄ tūc motus vniuerſi ſuꝑflueret. qm̄ nō eēt neciuʒ ad gñationeʒ vel coꝛruptioneʒ, q̄a ad has ſatis eſt obligtas mot⁹ quo ad nos, nec ad ꝯtinuitatē, ꝛ ꝑpetuitateʒ earuʒ, qm̄ ſatis eſt motus totius ſphere ſolis. ḡ mot⁹ diurnus eſt ſuperfluus, ꝛ ꝑ hoc argūm Alexāder expoſuit illo mō, vt dcm̄ eſt. In cōmētariis dcm̄ eſt, ꝙ diarius mot⁹ cā eſt continuitatis vl'is, obliquus vō ꝓxima, ac magis ꝑticularis, ꝛ ſic poſſunt Alexāder, ꝛ Auer. ex vna, ꝛ Philopon⁹ ex altera concoꝛdari. ¶ Tertio dubitatur, quoniam Ptolemeus libꝛo c. enunt̄oꝝ dicit. ne pretermittas. 119. coniunctiōes. In his enim poſita eſt cognitio eoꝛum, q̄ ſiunt in mundo, ꝛ generatōis, ꝛ coꝛruptionis, a quibus cōiūctionibus, vt pʒ, excluſit ſolē ꝛ lunam. Ariſt. aūt generationē ꝛ coꝛruptionē tribuit ſolis motui tm̄. Dōm ꝙ Ariſto. negaſſet illa, quoniam aliis ſtellis paruam, aut nullam vim p̄buit, poſſunt tm̄ concoꝛdari, quoniam Ariſt. loq̄tur in gñationibꝰ ꝛ coꝛruptionibꝰ q̄ accidūt oꝛdinate, ꝛ vl'r in anno. Ptolemeus vō loquutus eſt de generationibus ꝛ coꝛruptionibꝰ particularibus inoꝛdinatis, que accidunt extraoꝛdinarie in anno.

C

D

E

Dubō Philoponi.

F

Dubō i expōne Philoponi.

G enu^te lib.

Ant.c.90. ꝛ 91. ¶ Quocirca aut generatio erit ſemper aut coꝛruptio, Opʒ autem multos eſſe ꝛ contrarios motus, aut latione, aut inequalitate, contrarioꝛum enim contrarie cauſe.

H

Dilucida°. te.c.eiuſdē ¶ Quare vel gñatio ſemꝑ erit, vel coꝛruptio iccirco opoꝛtet plures eſſe motus atq̄ʒ cauſas aut, vʒ. latione ipſa, aut variatione, quandoq̄dem contrarioꝛum contrarie ſunt cauſe.

Cōm.91. ¶ Poteſt ſyll's factus foꝛmari cathegoꝛice, vt dcm̄ fuit, ꝛ hypothetice, ſi hypothetice, ſic foꝛmabitur, ſi a motu diario vniformi ꝛ equali ꝓficiſcunt̄ gñatio ꝛ coꝛruptio, vel gñatio ſemꝑ erit vel coꝛruptio. vult itelligere ꝯñtis deſtructionē, ideo dat oppm añtis. d. Iccirco ſubaudi ſi ambe ſunt, ſemꝑ opʒ plures eſſe mot⁹ atq̄ʒ cauſas, dico plures, aut. vʒ. latiōe ipſa ita ꝙ ſint due lationes, aut variatione, ita ꝙ ſit vna, ſʒ nō vniformis, ſed varia cuius cām repetit, q̄ñquidē cōtrarioꝝ ꝯtrarie ſunt cauſe.

Anti.c.92. ¶ Ideoq̄ʒ non pꝛima latio, cauſa gñationis ꝛ

I coꝛruptionis eſt, ſed q̄ circa obliquū circuluꝫ,
in hac.n.⁊ continuum ineſt, ⁊ moueri duobus
motibus. Neceſſe.n.ſi erit ſemꝑ cōtinua gene
ratio ⁊ coꝛruptio, ſemper aliquid moueri, vt
non deficiāt trāſmutationes hę. duobus autē
vt nō ſolū cōtingat alteꝝ. Cōtinuitatis igiť,,
totius latio cauſa eſt, pñtię vo ⁊ abſentię, icli/
natio. contingit.n.qñq3 fieri longe, qñq3 vero
ꝓpe. Inęquali vero diſtantia exiſtēte, inęq̄lis
erit motus. Quocirca ſi in aduenïendo ⁊ in ꝓ
pe eſſe generat, ⁊ in recedendo ⁊ lōge fieri id/
ipſum coꝛrumpit. Et ſi in ſępe aduenïendo ge
nerat, ⁊ in ſępe recedendo coꝛrumpit. contra/
rioꝛum enim contrarię ſunt cauſę.

K

Dilucidaᵒ. te.c.eiuſdē ¶ Quo fit vt non pꝛima ipſa latio generationis
⁊ coꝛruptionis cauſa ſit, ſed ea quę circa obli
quum eſt circulum. hęc nanq3 ⁊ ꝑpetua eſt, ⁊
variatione gemina exiſtit, ꝙ ſi ꝑpetua ſit ſem
per generatio ipſa atq3 coꝛruptio, neceſſe eſt
eam eſſe mutationē q dem ſemꝑ, ne. vꝫ. deſint
tranſmutationes ipſę. geminam vero, ne alte/
rum tm̄ contingat. igitur ꝑpetuitatis q dez to
tius cauſa eſt latio ipſius, acceſſus vo atq3 re
ceſſus obliquitas eiuſdē. hac.n. euenit vt iter/
dum q dem longe fiat. interdū vero ꝓpe. iter/
uallū nanq3 inęquale cū ſit, variū efficit motū
q̄re ſi acceſſu ⁊ vicinitate generat, receſſu ⁊ lō

L ginquitate idem ipſuꝫ coꝛrūpet, atq3 ſi frequē
ti acceſſu generabit, frequenti receſſu coꝛrum
pet, nam contrarioꝛum cauſę contrarię ſunt.

Com.92. ¶ Motus cęleſtis, q gręce phoꝛas (vt diximus) nūcupa
tur, duplex eſt, alter qdē diarius, ab oꝛtu. vꝫ. in occaſuꝫ.
in.24.hoꝛis. Alter huic (vt ita loquar) oppoſitᵒ ab occa
ſu in oꝛtū, quo mouenť oēs planetę, ⁊ duo luminaria, ſtel
lęq3 ipſę fixę varijs tēpoꝛibᵒ ſm naturas ꝓpꝛias. pꝛimo
namque motu oēs mouentur natura quadam cōi, ⁊ (vt
alijs placet) motu raptus. Motᵒ diarius vnifoꝛmis. q
dem ⁊ regularis. regularis quidem, quoniam reſpectu
centri ꝓpꝛij ſemper ęqualis, vnifoꝛmis vo, quia quo ad
nos ſemꝑ hoꝛis.24. perficitur. Motᵒ vo huic contrariᵒ
regularis qdē eſt, q ſingulę ſtellę reſpectu centri ꝓpꝛij
ęq̄les arcus deſcribunt ſaluatis ſaluādis, non tm̄ vnifoꝛ

M mis, q reſpectu cētri nr̄i inęquales arcus deſcribunt.
Inſuꝑ q3 ſol cui potiſſimū gñandi auctoritas tribuitur,
ad apicez nr̄oꝝ capitū vario motu moueť, q accedit, ⁊
recedit, quo fit vt motus ſolis in zodiaco ſit perpetuus
vno mō, ⁊ geminus alio mō, ea eni rōne qua circa cētrū
ꝓpꝛiū ꝑpetuus eſt, ⁊ vnifoꝛmis ac regularis, perpetuᵒ
eſt. rōne vo, qua ad apicē nr̄oꝝ capitū varie ſe hꝫ, gemi
nus exiſtit. vlterius motus ille q ſit ľ gñatio eſt vnius, al
teriᵒ coꝛruptio, vno mō vnus ⁊ ꝑpetuus eſť, altero mō
geminus. ea rōne qua nūq̄3 deeſt alicui pti mūdi perpe
tuus eſt, ea ratiōe qua cōparať diuerſis geminᵒ motᵒ eſt,
vt ad nos gñatio, ad illos coꝛruptio, vel cōtra. Ex hoc
pꝫ, motū hūc q ſimul eſt gñatio ⁊ coꝛruptio motui ſolis
in obliquo eē tribuēdum. nā vt ille ꝑpetuus ⁊ geminus
exiſtit hic perpetuus ⁊ geminᵒ eſt, ⁊ hęc Phs ait. q̄ ꝑſpi
cua ſunt tranſlatione tm̄, verū quia multi barbarie ma
gis afficiuntur, vt ne credant me vba fugere, lego lr̄am

moꝛe barbarico. Ideo ⁊ nō pma latio cā eſt gñationis ⁊ N
coꝛruptionis, ſed q̄ eſt circa obliquū circulū, ⁊ ſic phoꝛa
duplex eſt, pma diaria, ⁊ obliqua. In hac eni ⁊ ꝯtinuuꝫ
vnū eſt, ⁊ moueri ſm duos motᵒ, ⁊ ſic eſt vnitas ⁊ dupli
citas, neceſſe eni ſi ſemꝑ eſt perpetua generatio ⁊ coꝛru
ptio, ſemꝑ aliqd qdē moueri, vt nō dficiāt trāſmutatio
nes ipſę. duo vo. ſubaudi eſt phoꝛa illa obliqua, vt nō al
teꝝ accidat tm̄. vꝫ. vel gñatio vel coꝛruptio. ꝑpetuitatis
qdez igiť totius latio cā eſt, hoc eſt ꝑpetuitas latiōis. ap
ꝓpinquādi aūt ⁊ recedēdi. ſubaudi cā eſt obliqtas. cō
tigit eni interdū lōge fieri, interdū ꝓpe. inęq̄li eni exiſtē
te diſtātia, inęq̄lis erit motus. ſyllogizeť igiť ſic. ꝑpetuus
⁊ geminus effectᵒ, perpetuā ⁊ geminaꝫ hꝫ cām. gñatio ⁊
coꝛruptio eſt ꝑpetuus ⁊ geminus effectᵒ, ⁊ motᵒ diariᵒ
nō eſt cā gemina. igiť gñatio ⁊ coꝛruptio nō ſunt a motu
diario, tūc adde ꝯſtantiā, ⁊ ſunt a motu cęli. igiť a motu
ſolis obliquo, tūc infert intētuꝫ pncipale. d. Quare ſi ac O
cedēdo, ⁊ ꝓpe eē gñat, ⁊ recedēdo ⁊ lōge fieri, idē ipſuꝫ
coꝛrūpit, ⁊ ſi frequēter aduenïēdo gñat, ⁊ frequēter re
cedēdo coꝛrūpit, cōtrarioꝝ eni ꝯtrię ſunt cauſę, ſꝫ modo
d vbo ad vbū legēda eſt lr̄a, veꝝ ſenſus gręcus, ē vt trā
ſtuli. ¶ Sꝫ dubitať. q. 12. metaph. Ariſt. voluit ꝙ mo Dubō.
tus diarius eſt cā ꝑpetuitatis gñationis, ſed obliquᵒ eſt
cā pluralitatis. hic vo ſolū obliquum ponit cām, vnde ⁊
Auer. in paraphꝛaſi. vult motū diariū eē cām perpetui
tatis gñatiōis. ¶ Dici pōt ꝙ motus obliquus eſt cā pꝛi Solᵒ.
ma, ⁊ gñatiōis ⁊ coꝛruptionis ⁊ perpetuitatis illaꝝ. mo
tus diarius eſt cā ꝑpetuitatis remota, ꝓ quāto mediāte
motu ipſo obliquo agit in gñatione perpetuitatez, quia
niſi ille eēt, ſol oi die nō diſcurreret ꝑ capita noſtra.

¶ Et in ęquali tēpoꝛe, coꝛruptio ⁊ generatio, Anti.c.93.
quę ſm naturam. P

¶ Itemq3 ⁊ tempoꝛe ęquali ⁊ generatio ⁊ coꝛ Dilucidaᵒ.
ruptio ſm naturam menſurabuntur. te.c.eiuſdē

¶ Ex his declaratis ifert ꝯñtia q̄daꝫ, pmū ꝙ tpˢ gñatio Com.93.
nis ęq̄le eſt tēpoꝛi coꝛruptionis. declarať. q gñatio ac
ceſſu mēſurať. coꝛruptio vo receſſu, ſꝫ acceſſus ⁊ receſ
ſus ſolis ſunt ęquales. nā ſol e pmo pūcto capꝛicoꝛni ac
cedere ad nos incipit per ſex mēſes, vſq3 ad pꝛimū pun
ctū cancri. hinc per ſex alios recedit rediēs in pꝛimū ca
pꝛicoꝛni. adijcit ſm nām, q multis ꝑtibᵒ terrę, ꝓpter ꝑ
ticulares diſpōnes, non fit ęqualis menſura generatiōis
⁊ coꝛruptionis, hoc enim non eſt ſm naturaꝫ cōem, ſꝫ ꝑ
accidens, ꝓpter terrę idiotropias. verba patent.

¶ Quia dixit tpˢ gñationis eē ęquale tēpoꝛi coꝛruptio Recog̃nes
nis, nūc (vt Philoponus inq̄t) ſe exponit, ⁊ inq̄t, ⁊ inęq̄
li tēpoꝛe coꝛruptio ⁊ gñatio eſt, nō itelligēdo de oi gene Q
ratione ⁊ coꝛruptiōe, ſed de ea, q̄ eſt ſm nām. ¶ Sꝫ q̄ Dubō qd ꝑ
riť hic qd ꝑ gñationē, ⁊ qd per coꝛruptionē Ariſt. itelli gnōnē itel
gat, vna rñſio eſt ſm Philoponum, ꝙ Ariſt. per gñatio ligiť.
nem intelligat auctionē actiuā, q̄ pꝛocedit ab oꝛtu vſq3
ad ꝯſiſtentiā. ꝑ coꝛruptionē vo intelligit diminuitionez,
quę eſt a ꝯſiſtētia vſq3 ad finez vitę, tūc vult tēpoꝛa haꝝ
eſſe ęq̄lia, qm̄ generatio ⁊ coꝛruptio fuerant ſm nāꝫ, nā
ſi coꝛruptio fiat violēta, nō fiet per ęq̄le tpˢ ipſi gñatio
ni ⁊ per violētā coꝛruptionē intelligimus nō ſolū eaꝫ q̄
extrinſecᵒ accidit ferro vel caſu, ſed q̄ euenit ob ꝺlictū,
⁊ inoꝛdinationē cibi. ¶ Sꝫ cōtra hāc ſolᵒnem dubitat Dbo Phi
Philoponus, qm̄ auctio actiua non vr̄ attribui acceſſui loponi.
ſolis ad nos, auctio.n. fit accedēte ⁊ recedēte ſole. Silr̄
nec coꝛruptio videť attribuēda receſſui, cū ſole accedē
te fiāt ⁊ diminutiōes ⁊ auctiōes. ¶ Rñdet Philoponᵒ Solᵒ. Phi
ꝙ lꝫ in acceſſu ſolis, ⁊ i receſſu vtraq3 fiat, auctio magis loponi.
acceſſui attribuiť, qm̄ ipo accedēte pluriū auctiōes cer

A nūtur q̄3 diminutiones, ipſo vo recedēte, pluriū diminu
tiones, vt fructuū, herbaꝝ, ⁊ cęteroꝝ id genᵒ. Attribuiť
ergo auctio acceſſui, q̄tenus eo fit frequētius, ⁊ melius.
Dubō Phi diminutio vo receſſui ſilī ratione. ¶ Sed adhuc dubi
loponi. tat Philoponus, qm̄ vita humana ꝯtingit vſq3 ad.120.
annos, ⁊ tm̄ auctio nō pōt ꝓcedere niſi ad annū.40. mul
ti eni ꝓceſſerūt vſq3 ad.120. annos, nullus aūt vſq3 ad
Solᵒ. alioꝝ 60. annos auctionē habuit. ¶ Pꝛęterea. Equocaſſet de
gñatione ⁊ coꝛruptiōe, qm̄ in pꝛincipio loquutus eſt de
gñatione pꝛo oꝛtu, ⁊ de coꝛruptione ꝓ interitu. Alij per
generationem ⁊ coꝛruptionē ꝓpꝛias intellexerūt, ꝑ ge
nerationē qdē, q̄ eſt mutatio de nō eſſe ad eſſe, ꝑ coꝛru
ptionē vo intellexerūt mutationē, q̄ eſt de eē ad nō eē,
⁊ tūc veꝝ eſt qđ Ariſt. inquit, nā cū gñatio vnius ſit coꝛ
ruptio alterius, ⁊ econtrario, ꝑ quātū generatur aliqd,
Obiectio. per tātum coꝛrumpiť aliud, ex quo illud fit. ¶ Sed cō
B tra obijcit, qm̄ ſic intelligēdo nō erit eiuſdē rei tpˢ gña
tionis ęquale tempoꝛi coꝛruptionis eiuſdē rei. ¶ Pꝛęte
rea. Ariſt. poſtea dicet generationē aliquā fieri in pluri
bus periodis, ⁊ coꝛruptionē ſilr̄, qđ non poteſt intelligi
3ᵃ expō. de gñatione ⁊ coꝛruptiōe ꝓpꝛie dictis. ¶ Pꝛopter hęc
alij dixerūt Ariſto. ꝑ gñationē intellexiſſe ꝯceptionē, vt
velit dicere ꝙ ꝑ quātū tpˢ vterū gerit, ꝑ tātū ⁊ coꝛrūpi
tur. Nō gñatio hoc pacto aliqñ durat pluribus perio
dis, vt elephāti, nā elephātᵒ geriť in vtero pluribᵒ ꝑio
dis, aliqñ vo vno, aliqñ minoꝛe tꝑe, nec itelligas ꝑ ꝯce
ptionē ſemꝑ geſtationē ꝓpꝛie q̄ fit in vtero, ſed oēm ꝓ
ductionē, q̄ pōt durare tēpoꝛe, vel periodo. Sed dubi
tat Philoponus ꝯ hāc expōnē, nā cuꝫ coꝛruptio ſit du
plex violēta, ⁊ nālis, q̄ coꝛruptio eſt tēpoꝛe ęqualis ge
neratiōi elephāti. Poteſt dici ꝙ coꝛruptio nālis, nā ele
phātus, ⁊ oē qđ nāli coꝛruptione coꝛrūpiť aut moꝛitur,
C tanto tēpoꝛe coꝛrupiť, quāto fuit ꝯceptus. Ante eni il
lud tpˢ bñ diminuebať, verū cū venit tpˢ coꝛruptionis
nālis, tūc ęquali moꝛa ſtat in coꝛruptione fere inſenſibi
li. obſeruaui.n. in multis ſenibᵒ, q moꝛtui ſunt moꝛte nā
li, febꝛē fere inſenſibilē, durare aliqñ nouē mēſibus, de
4ᵃ expō. q̄ credebāt nō febꝛicitare. ¶ Nō eſt diſſonū rōni Ariſt.
vr̄ eſſe loquutū de gñatione ⁊ coꝛruptione, tā de ea, q̄
eſt mutatio de nō eſſe ad eē, q̄3 de auctione, ⁊ ēt de ꝯce
ptione, q̄ maturatio dici pōt. ecōtrario vo de coꝛruptio
nibus, ⁊ ſic attribuit gñationē ſolis acceſſui ſic vr̄ acce
ptaꝫ, nō ꝙ illo accedente non fiat coꝛruptio, ſed qm̄ illo
accedēte pluriū gñatiōes fiūt. Coꝛruptio vo attribuiť
ſoli recedēti, ꝙ eo tempoꝛe plurium coꝛruptio cernať.
Uerum de his in commentarijs.

Ant.c.94. ¶ Ideo ⁊ tempus ⁊ vita vniuſcuiuſq3, nume/
⁊.95. rū habent, ⁊ hoc determinatur. oium enꝫ eſt
D oꝛdo. Et oē tēpus ⁊ vita mēſurantur ꝑiodo.

Dilucidaᵒ. ¶ Amplius ⁊ tēpoꝛa ⁊ vitę ſinguloꝛuꝫ nume/
te.c.eiuſdē rū hn̄t, quo. vꝫ. cōſtitutę ſunt, nā oium eſt oꝛ/
do, ⁊ oē tempus ⁊ vita circuitu mēſuratur.

Com.94. ¶ Scđo infert oia entia ⁊ oia viua certo ac ꝯſtituto ter
mino deſignari a cęleſti motu, ſyllogizať, quoꝝ eſt oꝛdo
⁊ tēpus motu ⁊ circuitu cęli menſurant. oiuꝫ nā ꝯſtātiū
eſt oꝛdo ⁊ tēpus. igitur circuitu cęli mēſurantur.

recog̃nes. ¶ Ex his infert q̄ſi coꝛollarie, ꝙ tēpoꝛa, hoc eſt vitę ſin
guloꝝ viuētiū numerū hn̄t. ſ. periodoꝝ vel tempoꝛuꝫ, ⁊
hoc tēpoꝛū vel ꝑiodoꝛū nūero oia viuētia determinan
tur, cāꝫ affert, qm̄ oiuꝫ ē oꝛdo, ac mēſura. ¶ Pꝛęterea.
Oē tpˢ ⁊ vita mēſurať periodo ſilīs. Sꝫ dices vtrū ea
dē periodo oia viuētia mēſurenť. Rñdet ꝙ nō eadē oia
ſed hęc qdē minoꝛe periodo, hęc aūt maioꝛe, qm̄ (vt in

quit) periodus alijs eſt annus, alijs maioꝛ periodus q̄3 E
annus, alijs minoꝛ, vt eniꝫ inq̄t Philoponus, alia quidē
eſt vita hoīs, alia vo equi, verū (vt Philoponus iquit)
vniuſcuiuſq3 ſpēi determinatū eſt tpˢ, ſpēi eni humanę
determinata eſt q̄dā vita, quā nō eſt poſ̄e ꝑgredi aliqđ
ſingulariū, vniuſcuiuſq3 aūt ſingulariū nō eadē eſt vita,
ſed alia, nullo aūt eoꝛū vitā ſpēi ſupercedēte, aut intel
ligi pōt ꝙ Ariſto. ꝑ hęc verba ſoluat. q. nā dictū ē, ꝙ ſol
acceſſu generet, receſſu vo coꝛrūpat, hinc poſſꝫ credi ꝙ
vitę oium ſpērū viuentiuꝫ eēnt ęq̄les, ſic vt equus ⁊ hō,
⁊ plāta oēs ęq̄li tꝑe viuāt. Ideo ſoluit, ꝙ lꝫ oē viuēs de
terminato tꝑe viuat, tm̄ nō eadē ſpecie vitę, nec eodem
tꝑe viuunt oia. Alterius eniꝫ ſpēi aliud eſt vitę tpˢ, cau
ſa aūt eſt dīa humida in quāto ⁊ quali, vt libꝛo de lōgi
tudine vitę dī. Intelligit aūt per periodū (vt Philopo
nus inquit) motū cōpoſitum ex acceſſu ⁊ receſſu ſolis, to
tum enim hoc periodum dicit. F

¶ Sed tm̄ non eadē oia, ſꝫ hęc q dē minoꝛi, hęc Ant.c.95.
autē maioꝛi. his eni annus, his autem maioꝛ,
alijs autem minoꝛ periodus eſt menſura.

¶ Nō tamē eodem omnes. naꝫ hę quidem mi/ Dilucidaᵒ.
noꝛi. ille vo maioꝛi, qꝛ huic quidem ipſe. alijs te.c.eiuſdē
maioꝛ. alijs minoꝛ circuitus mēſura eſt.

¶ Remouet dubiū. nā quis poſſet obijcere, ſi motu ⁊ cę Com.95.
ti circuitu vite cōmenſuranť, oēs eēnt ęq̄les, q acceſ
ſus ⁊ receſſus ęquales ſunt, vt dcm̄ eſt. Rñdet. nō tamē
eodeꝫ circuitu oēs vitę menſuranť. nā hę qdē minoꝛi. il
lę vo maioꝛi, qꝛ huic qdē vitę ipſe circuitus, q vniᵒ ē an
ni mēſura eſt, alijs maioꝛ, alijs minoꝛ circuitus menſura
eſt. adeo ꝙ animal eſt, qđ vno die viuit tātuꝫ, ⁊ ſic nega
tur conſequentia. qꝛ lꝫ acceſſus ⁊ receſſus ſunt ęq̄les, tm̄ G
adhuc in cęlo ſunt ſpeciales cauſę, quibus vitę cunctis
conſtitutę ſunt, vt dicemus.

¶ Apparent aūt ⁊ ſm ſenſum, confeſſa his rō/ Anti.c.96.
nibus q̄ a nobis dictę ſunt, videmus eni, ꝙ ad
ueniente quidez ſole generatio eſt, recedente
autez diminutio, ⁊ in ęquali tempoꝛe vtrūq3.
Equale enim tempus generationis ⁊ coꝛru/
ptionis quę ſecundum naturam.

¶ Apparent aūt ⁊ hęc ſm ſenſum his rōnibu Dilucidaᵒ.
quas mō diximus. Nam videmus accedente te.c.eiuſdē
ſole, generationē eſſe, recedēte, coꝛruptionē, ⁊
tꝑe ęquali vtrāq3, eſt eniꝫ tēpus generationis
ęquale ſm naturam tempoꝛi coꝛruptionis.

¶ Incipit accedere ſol e pꝛima capꝛicoꝛni parte qꝛ inde Com.96.
dies increſcere incipiūt. Accedit iā ipſo ingrediēte pꝛi H
mā arietis. acceſſiſſe, dī, cū in pmā cācri labiť, ⁊ q ſen
ſu videmus ipſo accedēte generationes reruꝫ ędi, ipſo
recedente, coꝛruptiones effici, patet ꝙ ea quę ratione
dicta ſunt, ſenſibus conconcoꝛdāt, ⁊ quę dicit patent.

¶ Cū dixit, ꝙ ęq̄le eſt gñationis tēpus tēpoꝛi generatio recog̃nes.
nis, hoc (vt inq̄t Philoponus) ꝓbat ex ſingularibᵒ. Ue
ruꝫ quo ad vba attinet, cū dixit coꝛruptionē, addit quę
ſm naturaꝫ, qm̄ vt (Philoponus inq̄t) ⁊ in animalibᵒ,
⁊ annis fructibus eſt violentum fieri.

¶ Sed ꝯtingit ſępe in minoꝛi coꝛrūpi, ꝓpter Anti.c.97
adinuicē cōmiſtionem. inęq̄li eni exñte mā ⁊
nō vbiq3 eadē, neceſſe eſt generatiōes inęqua/
les eſſe, ⁊ has. q dē citioꝛes, has autez tardio/
res. Quocirca accidit pꝛopter hoꝛum gene/

I rationem, alijs fieri corruptionem.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Verum in minori accidit rem gn̄ari ꝑꝑ reciprocā cõiugationē. Nā materia exn̄te varia, ⁊ nõ vbiqꝫ eadem, ⁊ generationes varias eſſe neceſſe eſt, has quidē. vꝫ. celeriores. Illas vº longiores. Hinc euenit vt ꝓpter hāc cauſam horū generatio illorū fiat corruptio.

Com.97. ¶ Refellit dubiū, nā poſſet qs dicere, tūc oēs vitę rerū eſſent ęq̄les. Rn̄ſum eſt, ꝙ ꝑ accn̄s ſunt inęquales, hꝫ eſt rõne materię, ⁊ hoc declarat. d. Vez in minori tꝑe accidit rē generari vel ꝓcedere ad ꝑfectionē, q̄ ē virilitas, ꝓpter reciprocā elemētorū ꝯiugationē, q̄ innumeras habet variationes, Nā mā exiſtēte varia ꝑ formas elntorū, ⁊ nõ vbiqꝫ. i. in omniſpecie aialis eadē ꝑ cõplr̄ones, ⁊ gn̄ationes, ſiue vitas, ⁊ ętates varias eſſe neceſſe eſt,

K has, qdē. vꝫ. celeriores, illas vº lõgiores, tūc concludit. hinc euenit, vt ꝑꝑ hāc cām. vꝫ. mãę variationē hoꝝ generatio. illoꝝ fiat corruptio, hꝫ eſt vt tꝑs, qđ eſt vita alicuius, ſit mors alteriꝰ, vt hõ viuēs nāli curſu annis. 70.

Dubõnes. ſit excedēs vitā canis q viuit annos nouē. ¶ Multa hꝫ recētiores ⁊ expoſitores de ꝑiodo. ⁊ vitę tēporibus addūt in Ariſto. declarationē, q̄ cum nec aſtronomiā, nec ph̄iaꝫ ſapiant, omitto ppea ꝑ qd Ariſt. ꝑ gn̄ationē itelligat, explanamus, ⁊ qd ꝑ corruptionē. Scđo, quot generatiões ſint reꝝ. 3º vn̄ varietas euenit in tꝑibꝰ gn̄õnū. 4º, qd ſit circuitꝰ q gręce ꝑiodos dī vniuſcuiuſqꝫ entis nāę.

Quid ꝑ generationē. ¶ Quātū ad primū, vī ꝙ Ariſt. ꝑ gn̄ationē intelligat acceſſuꝫ ad ꝑfectionē quo mõ accedēs in virilitatē, gn̄ari diceret. Hinc quoqꝫ recedēs corrūpi, ⁊ ſic gn̄atio ē motus ꝑfectiuus, corruptio motus deꝑditiuus. Ex his ſeqꝛ ꝙ vnicuiqꝫ enti nāli, tꝑs gn̄ationis eſt ęq̄le tēpori corru

L ptionis ꝑ nāꝫ, dico ꝑ nām, qꝛ põt virilitas eē minor, cremēto ꝑ accn̄s. Sequitur 2º ꝙ vniuſcuiuſqꝫ duę ſunt nāles ptes ſuę ꝑdurariõis, vna q̄ dī gn̄atio ſiue iuuētus. altera quę dī corruptio ſiue virilitas, ab ortu vſqꝫ ad finē augumenti durat p̄ma, hic in finē durat ſcđa. ¶ Ulte-

Quot modis gn̄atio. rius aiaduertendū ꝙ gn̄atio põt accipi ꝑ opõne, ⁊ corruptio ꝑ ꝑuatiõe opationū, quo mõ diceremus, ꝙ ſole accedēte ad apicē noſtroꝝ capitū gn̄atio eſt, qꝛ ſtirpes ⁊ aialia mouet ad opa vitę ⁊ gn̄are dī, recedēs vº qꝛ ꝑuat aialia ⁊ ſtirpes opibus vitę, corrūpere dicit̄. Et hꝫ ēt mõ tꝑs generatiõis nāle ęquale eſt tēpori corruptiõis, dixi naturale. ꝓpter particulares cõditiones regionuꝫ, ⁊ rerū viuentiū, ⁊ alia contingentia. Hęc de primo.

Solº 2ᵉ q̄ſtiõis q̄t generatões ſit rerum. ¶ Quantū ad 2ᵐ aiaduertēdū vt Ariſt. in libro de hiſtoria aialiū enarrat. ꝙ vitę multiplices ſūt, ꝓut varijs tēporibꝰ numerant̄, nam alijs lõga, alijs breuis, alijs media, ⁊ horū alijs ſm ſpēm, alijs ſm indiuiduum. Hinc fit

M ꝙ ſm ſpēm vnicuiqꝫ tꝑs gn̄ationis eſt ęquale tempori corruptionis. vt ſi canis vita. 9. eſt annis, gn̄atio erit q̄tuor cū dimidio. corruptio tātūdeꝫ. Vez ſm indiuiduū nõ opꝫ, qꝛ ꝑꝑ ꝑticulares ꝯditiones. põt aliter eē. hꝫ đ 2º.

Solº 3ᵉ. ¶ De 3º vº dicamus ꝙ cā diuerſitatis vitarū duplex eſt. vna ex ꝑte materię, miſtura ſiue cõplexio. altera ex ꝑte cęli apđ Ariſto. motus ſolis. Ex parte qdeꝫ materię, determinata ⁊ certa ac cõſtituta formarū ⁊ qualitatū elemētoꝝ ꝓportio, cā eſt ſpēi, ⁊ indiuiduis ſub ratiõe ſpēi, vt dato tāto tēpore viuāt, ſunt enim aptę ſm ſpēm tāto tꝑe cõſeruare formā in mā, vt cõplexio ⁊ miſtura canis formā canis annis hꝫ. 9. cõplexio ⁊ miſtura hois. animaꝫ hois annis. 70. nec ex ꝑte materię eſt petenda alia cauſa ex parte cęli ſol exiſtit ſolus, ⁊ ſm Ariſtotelē, ⁊ ſm. Ptolemęuꝫ, cauſa ꝑdurationis vitę ſm ſpēm, cum eniꝫ

N canis ędit̄ calculet̄ verus motus ſolis, vt (cauſa gͣ) ſit in primo pūcto cācri, dico ꝙ reditus ſolis nonies in primū pūctū cancri eſt cā tātę ꝑdurationis. vꝫ. nouē ad annos. nā ſuo motu, ⁊ ſua luce alterat aerem calefaciendo, q calor in mā diſpoſita ꝓ cõplexione canis, p̄parat mām ꝓ ꝯſeruatione aię canis per nouē annos, qqꝫ calor in mā diſpoſita pro forma hois, p̄parat vt forᵃ hois ꝯſeruet̄ vſqꝫ ad annos. 70. vn̄ ſol ⁊ cõplexio cauſę ſūt vitę, q̄ ſm ſpēm tāto ꝑdurat tꝑe. Et hoc ait Ph̄s, ſol ⁊ hõ gn̄ant hoīeꝫ. Hinc pꝫ ꝙ motus ſolis ex prima ꝑte cācri in genitura canis hꝫ duas partes, vna dī acceſſus, quo vꝫ. ipſe in primū capricorni quater cuꝫ dimidio accedit, quo tꝑe canis generatur, hoc eſt creſcit ad perfectionē. hinc ad finē hoc eſt vſquequo redeat i ꝑtē primā cancri alia pars eſt corruptio. Patet ēt ꝙ tēpora vitaꝝ, ⁊ gn̄ationū ⁊ corruptionū ſpērū nõ ſunt ęqualia, qꝛ lꝫ ſol ęq̄liter moueat̄, cõplexiones ⁊ mā nõ ſunt ęq̄les. Hęc de tēpore vitę ſm ſpeciē. Sed vn̄ eſt ꝙ Socrates. 70. annis

De vita in diuidui.

O Plato. 40. viuat, cū tꝑs ſpēi ſit ęquale oibꝰ; res hꝫ tranſcendit ph̄iam nāleꝫ, nec Ariſto. curauit explicare cām aliā p̄ter mām, qꝛ nõ erat phyſicū, ſed aſtronomicū negociū. Dici tn̄ põt, vt recētioribus ſatiſfaciā, etiā indiuiduū aliquādo nõ ſequi tꝑs ſuę ſpēi. ⁊ ex parte ſua. ⁊. ex parte cęli. Sua qdē (qꝛ ſm Ptolemęū in libro apoteleſmaton, vt declaraui in noſtro teſſarologio) põt hõ voluntate multa agere, q̄ ſibi cęlū nõ pollicebat̄, vt aliq̄ tota vrbe diluta in abiſſum, oēs hoies pereūt, qbus oibꝰ ex cęli ꝯſtitutiõe ſic mori nõ erat ꝓmiſſuꝫ. Itē vt accidit etiā volētibus ire per mare, ⁊ alijs cauſis, vn̄ ⁊ Ptolemęus in lib. c. enūciatoꝝ ait. ꝙ qui hn̄t arietē aut librā in horoſcopo, hi ſuę mortis cā erūt, nõ ex cęlo, ſed ꝓpria volūtate. Dico 2º ꝙ hõ ſua volūtate põt multa euitare, q̄ nõ euitādo, põt breuiorē hr̄e vitā, q̄ꝫ ſuę ſpęi ꝯueniat. iuxta verbū Ptolemęi. aīa ſapiēs põt multa auertere ⁊

P reliqua. Dico 3º ꝙ multis ꝯferre põt, q̄ ſibi vētura ſunt, ⁊ multis obijcere, ne ita acerrime accidāt. q̄ oia in rõnibus cõmentationibus Ptolemęi relinquo. Ex his pꝫ ꝙ a ſe hõ põt ꝑꝑ multa accūtia terminū vitę abbreuiare, q̄ꝫ a cęlo ⁊ a ſpecie ſit conſtitutus. Ex parte cęli vº, quoniam dator annorū, qui gręce apheta dicitur magis vel minus diſtat in genitura indiuidui a loco anęretę, hoc eſt interfectoris, propter eclipſes in locis vitę occurrētes ⁊ propter alias cauas, quas in teſſarologio, ⁊ in libro de creticis explicaui. Hęc de tertio.

Sol. 4ᵉ. ¶ De 4º pꝫ qd ſit periodus ſiue circuitus, eſt eni motus ſolis, quo redit ad parteꝫ, quā tenebat geniturę tꝑe. In quibuſdā cõtractus ad annū ꝑꝑ cõplexionē ſpēi. in quibuſdā ad nouē annos, i alijs ad alios plures. Et hꝫ quātum ad ſpēm, quātuꝫ vº ad indiuiduuꝫ periodus eſt motus ſiue tēporis, quo apheta ſiue ſol ſit, ſiue ſit luna, ſiue

Q aliqs alius, accedit ꝑ motū diariū ad locū anęretę dando cuilibet gradui aſcēſioni ꝑtē ꝓportionalem vitę ſm ſpēm, vt in qbuſdā annū, vt in hoibus, in qbuſdaꝫ plus vt ſerpētibus. In qbuſdā minus, vt in canibꝰ. In qbuſdam minimū, vt in ephemero, vt dicit̄ in libro de hiſtoria aialiū. Ariſtoteles igit̄ dū dixit generationē menſurari periodo ſolis in ſpeciebus loquit̄, nõ in indiuiduis. Sed de his quędam in quęſtionibus addemus.

Recognes ¶ Hoc qđ hic dicit (vt Philoponus inqt) non ad proximo dictū audiēdū eſt, ſed ad id, qđ ſupis dcm̄ eſt, cum enim dixiſſet, ꝙ ⁊ tēpora ordinata ſunt ſpēi vniuſcuiuſqꝫ, hꝫ in loco dicit, ꝙ accidit plerūqꝫ in minori tēpore, q̄ꝫ ordinatum ſit ſm ſpēm, mori. Intēdit ergo huius rei cām aſſignare. ſ. cur q̄dam ſingulariū p̄moriantur nõ adimplētia nālem periodū. ⁊ dicit, ſed ꝯtingit ſepę in minori tē-

A pore ſingulare corrūpi q̄ꝫ ſit ordinatuꝫ ſm ſpēm ꝑꝑ adinuicē cõmiſtionem. Exponit Philoponus ꝑꝑ cõmiſtioneꝫ mēſtrui mulieris cū ſemine viri, qm̄ (vt Philoponꝰ inqt) poſtq̄ꝫ cõmiſta ſunt ſemina, ꝯtigit matreꝫ in vtero ferētē vti inordinato regimine, ⁊ ſic naſcet̄ fętus debil̄, qui nõ põt ꝑtingere ad tempus vitę, qđ eſt ſm ſpēm l ordinatū, nā (vt inqt) inęquali exn̄te mā, ⁊ non vbiqꝫ in oi ſingulari eadē, neceſſe eſt generatiões, hoc eſt vitas inęq̄les eē, ⁊ has qdē citiores, has aūt tardiores. ideo concludit ꝙ accidat ꝓpter hoꝝ generationē, ac vitā ſic languidā fieri alijs corruptionē citiorē. q. d. ꝙ põt naſci lāguidus aliqs, ⁊ ſic fieri põt, vt corrūpat̄ aū tꝑs ſpeciei. Aliter exponi põt vbū [ꝑꝑ adiuicē cõmiſtionē] vt ꝑ cõmiſtionē intelligat̄ in cęleſtibꝰ, qm̄ (vt Philoponus inquit) nõ ſolū ſol, ſed alia erratica, ⁊ inerratica operātur circa generationē, lꝫ nõ tm̄ vt ſol (vt inqt) ſępe enim ob

B talē ipſaꝝ inuicē cõplicationem, inęq̄lis fit mā. Materia aūt exn̄te inęquali, vita erit inęqualis, põt ēt vbuꝫ commiſtio, intelligi ꝓ cõplexiõe, q̄ cuꝫ nõ ſit oibus vna, ideo vita non erit oibꝰ ęq̄lis, verba illa [quo circa accidit ꝑꝑ hoꝝ gnātionē, alijs fieri corruptionē] obſcura ſūt, ⁊ pn̄t intelligi, ꝙ ꝑꝑ gnātioneꝫ hoꝝ diuerſimode ſubaudi natoꝝ, accidit alijs fieri corruptionem ēt diuerſimode, qm̄ ſicut non oiuꝫ gnātio eſt ęq̄lis, ſic non oiuꝫ corruptio eſt

De vita ſpecifica ⁊ indiuiduoꝝ. ęq̄lis. ¶ Ex his colligit̄ ſm Philoponum, ꝙ vnaqueqꝫ ſpēs viuētis limitat ſibi certum tꝑs ſuę duratiõis, vltra qđ nullū eius ſingulare p̄gredi põt, lꝫ citra illđ corrūpi poſſit. Cā autem eſt differētia humidi in quāto ⁊ quali, vt libro de cauſis longitudinis ⁊ breuitatis vitę dicit̄, qa eniꝫ humanū humidū differt in quāto ⁊ quali ab humido equino, ideo humana ſpēs limitauit ſibi tātā vitam. equa vº tantā. Cauſa aūt quare humiduꝫ humanę ſpēi

C fuit ita cõſtitutū, equuꝫ vº illo mõ, eſt ex dīa formaruꝫ, quę nõ pn̄t ſtare in mā, niſi cum humido ſic ſm ſpēꝫ ꝯſtituto. ꝑ differentia tēpoꝝ vitę ſpērū ꝓficiſcit̄ ex dīa humidoꝝ in quanto ⁊ quali, dīa vº humidoꝝ in quanto ⁊ q̄li ex dīa formaꝝ ſm ſpēꝫ, q̄ non pn̄t ſtare in materijs niſi mediātibus hūidis ſic cõſtitutis. Singulare vº ſpeciei põt citra tꝑs ſpēi corrūpi, ꝑꝑ dīam cõmiſtionuꝫ ſeminū maris ⁊ fęminę, aut ꝑꝑ dīaꝫ cõmiſtionū aliarum ſtellaꝝ a ſole, quę variāt mām ex qua conſtituitur ſpēs. Aut ex dīa cõplexionū in eadē ſpecie, aut ex dīa regiminis in vita. Ex quo ſeqtur ꝙ ꝑ ſe oibꝰ indiuiduis eiuſdeꝫ ſpēi vita eſt ęquelõga, ꝑ accn̄s aūt nõ eſt ęq̄lis, hęc ſunt, q̄ phyſice colligunt̄ ex Philopono. Aſtronomice vº in cõmētarijs multa pulchra dicuntur, quę ſatis patent. Tu intelligas periodum aliter Philoponum, aliter nos ſumpſiſſe.

D

Anti.c.98. ¶ Semꝑ vº (vt dictū eſt) cõtinua erit generatio ⁊ corruptio, ⁊ nunq̄ꝫ deficiet ꝑꝑ quam diximus cauſam, hoc aūt, rõnabilr̄ ꝯtingit. Om̄ enim in oībus inquimus qđ melius eſt, deſiderare naturā ſemꝑ, melius aūt eſſe q̄ꝫ nõ eſſe, eē aūt quot modis dicimus in alijs dictū ē, hoc aūt in oībus impoſſibile exiſtere, ꝓpterea ꝙ longe a principio diſtāt, reliquo mõ cõpleuit oē deus, cõtinuā faciēs generationē. ita enim maxime continuabitur eſſe, qꝛ proxime eſt ſubſtantię, fieri ſemper generationem.

Dilucidaº. te.c.eiuſdē ¶ Semper vero quemadmodum dictum eſt generatio atqꝫ corruptio perpetuę ſunt, ita vt nunq̄ꝫ deficiant, propter eam quam diximus

E cauſam. Quod etiam alia cauſa rationabile eſt. nam cum in omnibus naturam ipſam dicimus ſemper optare melius. ſit autē eſſe ipſum melius q̄ꝫ nõ eſſe (qđ eſſe quot modis dicatur, in alijs dictum eſt) ſit autem illud in omnibus impoſſibile in eſſe, ꝑꝑ longam e principio diſtantiam, modo alio perpetuauit totum deus perpetuam. vꝫ. faciendo generationē. Mõ. n. iſto maxīe ꝑpetuabit̄ eē ipſuꝫ, qꝛ peculiariſſimū ſubiectis ipſis eſt, ſemꝑ effici ꝑ gn̄ationē.

Com.98. ¶ Nūc arguit gn̄ationē eē ꝑpetuā, ꝑ enthimema cuiꝰ ān cedēs eſt tres ꝓpõnes. pᵃ, nā appetit meliꝰ de poſſibus. 2ᵃ, eē eſt meliꝰ q̄ꝫ nõ eē. 3ᵃ, eē ſemper eſt ipoſſe ſm idē numero, ſꝫ poſſe ſm idē ſpē, qa res e p̄nᵒ intātum diſtāt, vt nõ poſſint illiꝰ ꝑpetuitatē ſm numeꝝ cape. Ex his īfert

F ꝙ deꝰ cõpleuit totū eē faciēdo ꝑpetuā gn̄ationē, qa mõ iſto maxīe põt eſſe ꝑpetuari, qm̄ ipſis ſubītis ſemꝑ effici ꝑ gn̄ationē eſt maxīe ꝯueniēs ſiue proximuꝫ, qđ addit ad dīaꝫ alioꝝ, q̄ nõ ſunt per gn̄ationē, ſed ad cęteroꝝ inceptiones, vt accidētia ipſa. Hęc rõ ſyllogiſtica põt reſolui in tres ſyllogiſmos, qbꝰ cõcludit̄ hęc cõcluſio. gn̄atio eſt ꝑpetua. Tu vº cõſidera, qa nõ eſt nimia cura.

Recognes ¶ Aſſignauit cām ob quā ſemꝑ eſt gn̄atio, ⁊ māleꝫ, ⁊ factiuā, ⁊ mālē qdē dixit ſemꝑ gn̄atiõis cām, ex eo, qa generatio vnius eſt corruptio alteriꝰ. Factiuā vº, ſempiternū motuꝫ cęleſtē, eo eni ꝙ cęleſtia corꝑa ſemꝑ mouētur, nūq̄ꝫ motꝰ, aut gn̄atio deficiet, nūc (vt Philoponꝰ inqt) finalē cāꝫ aſſignat, ob quā ſemꝑ eſt gn̄atio, ⁊ textꝰ reſoluit̄ in ſyllos. p̄mꝰ eſt, qđ meliꝰ eſt, deſiderat nā. eſſe ē meliꝰ q̄ꝫ nõ eē. ꝑ eē ipꝫ deſiderat nā. ſcđs eē qđ ē poſſe,

G deſiderat nā, eē ꝑpetuū ſꝫ ſpēꝫ, eſt poſſe gn̄abilibꝰ. ꝑ eē poſſe ſm ſpēm deſiderat nā. Uel ſcđs ſylls eſt iſte, duorū id, qđ eſt poſſe cõpleuit, ac fecit deꝰ. eē ꝑpetuū ſꝫ ſpeciē eſt poſſe gn̄abilibꝰ, ⁊ nõ eſt poſſe eē ꝑpetuū ſꝫ nūeꝝ. ꝑ eē ꝑpetuū ſm ſpēꝫ deꝰ fecit gnābilibꝰ, nõ aūt ſm nūeruꝫ. Tertiꝰ faciēs gnābilia ſm ſpēm ꝑpetua, facē dꝫ generationē ꝑpetuā, ꝑ quā gnābilia ſm ſpēꝫ fiūt ꝑpetua, deꝰ fecit gnābilia ſm ſpēꝫ ꝑpetuā, q̄ eē non pn̄t ꝑpetua ſine gnātiõe, ꝑ fecit gnātionē ꝑpetuā. vn̄ dic̄. Semꝑ vº (vt dcm̄ ē) ꝯtinua erit gnātio ⁊ corruptio, ⁊ nūq̄ꝫ đficiet ꝑꝑ cāꝫ quā diximꝰ. ſ. mālē ⁊ factiuā, hꝫ aūt rõnabilr̄ contigit ēt ꝑꝑ cāꝫ finalē, q̄ eſt vt ſeruet̄ eē ſꝫ poſſitatē. Tūc tāgit p̄mū ſyllm̄, ⁊ dic̄. Om̄ in oibꝰ inqmus, qđ meliꝰ ē deſiderare nām ſemꝑ, ſꝫ eē eſt meliꝰ q̄ꝫ nõ eē. ꝑ eē ſemꝑ deſiderat nā. Hic eſt p̄mus ſylls. deinde tāgit ſcđm, ⁊ dicit, eſſe aūt quot modis dicimus, in alijs dictū eſt, vt 2º

H de aīa, ⁊ 8º phyſicoꝝ. ſ. eē idē numero, ⁊ eſſe idē ſpecie. hꝫ auteꝫ. ſ. eſſe idē nūero in oibus ipoſſe eſt, ideꝫ eniꝫ numero ſemꝑ eſt deus, ⁊ ſubſtantię ſepatę, ⁊ corpora cęleſtia. In his vº, quę ſunt in mā, eſſe idē numero ſemꝑ eſt impoſſibile, ꝓpterea ꝙ longe diſtent a p̄ncipio. ſ. deo. Deo eniꝫ ꝓpinquiora ſunt corpora cęleſtia, remotiſſima ſunt generabilia, ideo cõcludit ꝙ deus reliquo mõ. ſ. ſm ſpecieꝫ ſemꝑ compleuit generabilia, nā faciēdo illa perpetua ſm ſpēm, fecit quodaꝫ mõ media inter generabilia ſm numeꝝ accepta, ⁊ cęleſtia ſm numeꝝ ęterna. Fecit autē deus hęc ſm ſpēm perpetuā cõtinuā faciēs generationē, ita eniꝫ (vt inqt) maxime cõtinuabit̄ ac perpetuabit̄ eē, qa proxime eſt ſubſtātię generationē fieri ſemper, ⁊ per hęc īnuit tertiū ſyllm̄. Quo vº ad verba attinet, debes ſcire (vt inqt Philoponus) ꝙ deus fecit ſempiterna ſm numeꝝ. ſ. corpora cęleſtia, quę ſm ſubſtātiā intrāſmutabilia ſunt, ſm locū trāſmutabilia. Fecit ⁊ ea

I que ſm ſubſtam ꝛ numeꝝ ſunt itrāſmutabilia vt generabilia, vt pfectus eēt mūdus, fecit ſm ſpēm gnābilia eſſe ppetua. Scdʒ numeꝝ trāſmutabilia, ideo dicit reliquo mō.ſ.faciēdo 3ᵐ, cōpleuit oē hoc totū mūdū deus. vt.n. mūdus eſſet pfectus, in eo debebat triplex genus entis adeſſe, ſm numeꝝ ſimplr eternoꝝ, ſm numeruʒ ſimplr corruptibiliū, ſm ſpēm vō eternoꝝ, hoꝝ trium, pmo pn⁹ ppinquiſſimū eſt qd eſt eternum ſm numeꝝ, ab illo vō lōge diſtat, qd eſt ſm numerū generabile, mediū eſt ſm ſpēm eternū, ſic eni deus faciēs mundū pceſſit ordinate, nō ab extremo ad extremū ſine medio, cū vō dic, qa xime eſt ſubſtātie fieri ſemp gnātionē, per ſubaʒ deuʒ mūdi opificem itelligit, p hoc eni q gnābilia fiunt ſemper, ſunt xima ipſi deo ſm eſſe cōſiderato, per gnātioneʒ vō ſunt xima deo ſm ppetuitatē accepto, de⁹ eniʒ eſt eē perpetuū, cui gnābilia ſunt xima quo ad eſſe ei⁹ per ipm fieri, quo vō ad ei⁹ ppetuitatē p ei⁹ gnātionem (vt Philoponus annotabat.)

K

De⁹ eſt cā mundi ſm Philop. ❡ Colligit hic Philoponus ſm Ariſt. deū eſſe mūdi opificē, atqʒ effectiuaʒ cāʒ, hec de cā finali, tūc repetit cām factiuā ppetue gnātionis, ꝛ.q.d.lʒ finalis cā ppetue gnātionis ſit, vt gnābilia deo appropinquēt quo ad illius eē, ꝛ illi⁹ ppetuitateʒ, tn̄ eius cā factiua eſt circularis mot⁹, vt dictū eſt.

Anti.c.99. ꝛ.100. ❡ Huius aūt cauſa vt dictū eſt ſepe, circularis ratio. ſola enim continua.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ❡ Huius aūt vt dictū eſt pluries, cauſa eſt circularis latio. hec enim ſola perpetua exiſtit.

Cōm.99. ❡ Repetit cām generationis ꝛ corruptionis aſſignataʒ, vʒ. circularem lationem, que res patuit.

Ant.c.100 ❡ Ideo ꝛ alia quecunqʒ tranſmutantur adinuicem ſm paſſiones ꝛ potentias. verbi gratia.

L

ſimplicia corpora imitantur circularem lationem. quando eniʒ ex aqua aer generatur, ꝛ ex aere ignis, ꝛ rurſus ex igne aqua, ſm circuituʒ dicimus circuire generationem, quia rurſus reuertitur, Quocirca ꝛ recta latio aſſequens circularem. continua eſt,

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ❡ Hinc fit vt cetera alia q̄cūqʒ mutuo trāſmutantur ſm potentias ꝛ paſſiones, veluti ſimplicia corpora, ſectentur circularē motū: nā cum ex aqua aer fit, exqʒ aere ignis, iterū ꝛ ex igne aqua, circulo dicimus generationē conuerti. qꝛ econuerſo vertitur. Inſuper etiam ꝛ horū

M

motus rectus circularē ſectās, perpetuus eſt.

Cōm.100. ❡ Soluit pblemata. pᵐ q̄re gn̄atio elētoꝝ vna dr̄ circularis, vt illa q̄ eſt ex ſymbolis ſemp, vt qn̄ ex aq̄ aer fit, ex h̄ ignis, ex igne tra, ex hac aq̄, ex hac aer, ex h̄ ignis, ꝛ ſic i infiᵐ. Rn̄det q cā hui⁹ eſt mot⁹ circularis, nā cū nā inferior ſectet ſuperiorē inquātū pōt, ideo cum celū moueatur circulo ꝛ generatio ſymbolica circularis erit. 2ᵐ eſt, quare recta generatio vt diſſymbolica eſt ppetua. Reſpōdet, qa hec ſectatur motum celi, nam accedente ſole creſcūt elementa ſuperiora, ꝛ inferiora diminuunt, ꝛ recedente, fit econtra, ꝛ hoc ppetuo. Et que dicit clara ſūt. ❡ Aiaduerte q generationē vocat phoran, abutitur enim verbo. ſed accipit phoran p generatione.

Recognes ❡ Hic text⁹ optime exponit in cōmētarijs, veꝝ Philopon⁹ q̄ ad vba Ariſt. dic, q Ariſt. p po̅ᵃˢ intelligit q̄litates motiuas, p paſſiōes q̄litates alteratiuas, vl aliter dicit, q p po̅ᵃˢ itelligit q̄litates actiuas calidū ꝛ frigidū, p paſſiōes vō q̄litates paſſiuas hūidū ꝛ ſiccum. Ego vō p po̅ᵃˢ ſubales formas itelligo, p paſſiōes vō q̄litates paſſibiles, p rectā vō lationē Philopon⁹ itelligit gnōnē in rectū. Eſt.n. gn̄atio duplex circularis, ꝛ recta, circularis ē elētoꝝ, recta vō eſt hois ex hoie, ꝛ ſic in infiᵐ. Hec.n. dr̄ eterna, qm̄ imitat circularē, q̄ten⁹ ex hoie fit ſemen p̊, ꝛ poſt ſemen embrio, ꝛ poſt embrionē puer, poſt puerum adoleſcētulus, poſt adoleſcētulū fit vir, ex viro vō iteꝝ fit ſemē, ꝛ embrio, ꝛ ſic deiceps. Hec ḡ gn̄atio re vera i rectū eſt, qa vō imitat circulū, hʒ ſempiternitatē. Aiaduertēdū vō q gn̄atio elētoꝝ ex iuicē dr̄ ſimplr i circulo, qm̄ in illa nō pōt fieri pceſſus in infiᵐ (vt pbatū eſt) ideo opʒ vt retrocedat. Gnātio vō hois ex homine eſt in rectum, quia procedit in infinituʒ, verum habet non nihil circularitatis, ꝛ ea ratione, pcedit in infinitum.

N

Ant.c.101. ❡ Sil aūt manifeſtū eſt ex his, qd q̄dā q̄runt, q̄re vnoquoqʒ corpoꝝ in ppriā lato regionē, in infinito tpe nō diſtāt corpa. Cā.n. hui⁹ eſt, adinuiceʒ trāſmutatio. ſi.n. vnū qdqʒ maneret in ſua ipſius regione, ꝛ nō trāſmutaretur ab eo qd ppe, iā vtiqʒ diſtaret. Trāſmutant igitur, pp lationē duplicē exiſtētē. qꝛ vō trāſmutant nō ↄtingit manere vllū coꝝ in vlla regiōe ordinata. Qd igit eſt gn̄atio ꝛ corruptio, ꝛ pp quā cauſam, ꝛ qd generabile ꝛ corruptibile, manifeſtum eſt ex his que dicta ſunt.

O

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ❡ Simul aūt pʒ ex his id qd quidam dubitāt, pp qd ſingulis corporibus ab infinito tpe in ppriā regionē latis, ipſa eadem cōpoſita corpora nō diſtāt: Huius.n. cauſa eſt mutua horū trāſmutatio. Si.n. vnū quodqʒ in ſuijpſius regione pmaneret, neqʒ a ſibi vicino tranſmutaretur, deſtitiſſent tandē, trāſmutātur qdem igit pp eā lationem que gemina exiſtit. Propter cōuerſionē vero in nulla vna regione ordinata eorūʒ aliqd pmanere contingit, ppter quid qdem igitur eſt generatio ꝛ corruptio: ꝛ pp quā cauſam. ꝛ quid generabile, ꝛ corruptibile, pſpicuum ex his, que dicta ſunt.

P

Cōm.101. ❡ Soluit 3ᵐ pblema. vʒ. pp qd p infiᵐ antea tps ſingula corpa elēta p ſuas regiōes d̄lata ſūt, ꝛ nūq̄ ceciderunt, ac nūq̄ iuicē diſtarūt, ſʒ ſemp fuerūt ↄtigua, ꝛ pprijs in regiōib⁹. Mouit pblema h̄ pp Empedoclē, q voluit illa q̄nqʒ ↄfundi p amicitiā (inqt) Sil aūt pʒ ex his id qd q̄dā dubitāt vt Empedoclici pp qd ſingulis corpib⁹ ab infinito tpe antea i ppriā regionē latis, ipa eadē ſupple cōpoſita ꝛ coordiata nūq̄ diſtāt ſʒ ſemp ſunt ↄtigua, ac in ſuis regiōib⁹. h̄ eſt pblema. ❡ Aiaduerte q text⁹ ſingulariter ſcribit in greco. vʒ. pp qd vnoq̄ʒ corporuʒ, ſʒ ego trāſtuli pluraliter, qa verbū ecaſtos ſigt multitudinem.

Q

❡ Rn̄det q cā eſt mutua hoꝝ trāſmutatio, nam ſi vnūqdqʒ in ſuijpſi⁹ regiōe pmaneret, neqʒ a ſibi vicino trāſmutaret, deſtitiſſent tādē. ſubaudi eoꝝ trāſmutationes. Et ſic q̄tū ex vna pte de eis corrūpit, tātū ex alia gn̄at, ꝛ ppea tenent in eq̄litate ſemp. vbi autē de eis corrūperet, ꝛ nihil regnaret, gnātiōes ꝛ trāſmutatiōes eoꝝ tandē deſtitiſſent, qa eēnt cio ꝛ penit⁹ corrupta. at qa ē generatio ꝛ corruptio, ideo ſpēs ꝛ eē totale in eadē regiōe ↄſeruat abſqʒ ↄfuſiōe. Tūc epilogat cauſam hui⁹ mutue trāſmutatiōis (ꝛ inqt) Trāſmutant qdē igit pp eā trāſmutationē, q̄ gemīa exiſtit. vʒ. pp motū ſolis p zodiacū.

Propter

A Propter ↄuerſionē vero eoꝝ mutuā in nulla vna regione ordinata eoꝝ aliqd pmanere ↄtingit, qꝛ ptes ſe tangētes ↄfundunt. nā q̄tum vnum accipit de nā pping, tantum etiā accipit de loco eius, ꝛ pmiſcet ei, vt videmus q terra ꝛ aq̄ euaporātes, tendūt ad locum aeris, ꝛ pmiſcent cuʒ eo, ꝛ ſilr qn̄ ignis ꝛ aer frigore inſpiſſantur, vadunt ad locū terre ꝛ aque, ꝛ pmiſcent cum eis. quo fit vt elementa nō ſunt vbiqʒ pura. nā in partibus in qbus

Dubōnes ſe ↄtangunt, permiſcent inuicem, ꝛ cōfundunt. ❡ Sed dubitant. vtꝝ partes elementi nō tangentes elementū ſibi vicinum aliqn̄ corrūpantur. vr̄ q ſic. aliter aliquod corruptibile eſſet, qd nunq̄ corrumperet ↄ̄ Ariſtotelē p̊mo celi. Vr̄ etiam q nō. qꝛ illis non pōt applicari corrumpens. Scdo, totum elemētuʒ pōt corrumpi. igit totum aliqn̄ corrumpet. aliter aliqd corruptibile eſſet, qd nūq̄ corrumperet. Ad hec dici pōt. vt rn̄det Auerroes ſupra cōmē. xxxvj. q elemēta ſūt corruptibilia ſm par-

B

tes. ꝛ ſic nulla eſt pars, qn illa q̄nqʒ corrumpat. Tūc ad pᵐ dicendū q lʒ ſibi non poteſt applicari agens, tn̄ ipſa iſpiſſata, vel leuificata venit ad locū ſue corruptiōis. pt eni conſtellatio aliqua ſuccedere que certam datā ignis partē in concauo inſpiſſet ꝛ faciat deſcendere ad locuʒ ſue corruptionis. Silr̄ d̄ terra pars ſuperficialis corrumpitur, ꝛ alia ſuccedit ꝛ gn̄atur ex alia parte, adeo q q̄nqʒ centrales ptes erunt circūferentiales. ❡ Ad ſcdm diceret Auerroes q totum nō eſt corruptibile, ideo nō opʒ vt totum aliqn̄ corrumpat. Et ſi dr̄ totum eſt cōpoſitum ex mā ꝛ forma. igitur totuʒ eſt corruptibile. qcqd velint ſorticole circa illud ſincathegorema totū, dico q totuʒ eſt corruptibile. nec opʒ vt totuʒ aliqn̄ corrūpat. ſed ſatis eſt q aliqd idiuiduum eius ſemp corrumpatur ad hoc, vt ſpecies nō fruſtret. Et hoc vult dicere Auer-

C

roes. q totum nō eſt corruptibile hoc eſt ita q aliqn̄ ſit

q̄ones ꝛ p̊ᵃ vtruʒ ppetua ſit gnō. corruptū. Deide epilogat, ꝛ totuʒ pʒ. ❡ Sed circa hec ſunt q̄ones. p̊ᵃ vtrum ppetua ſit generatio ꝛ corruptio. Et arguūt q non. qꝛ ſolus motus localis eſt perpetuus. ❡ Secūdo, qꝛ nulla generatio ē ppetua. Ad oppoſituʒ

Pō ſortico loꝝ. eſt Ariſtoteles i lr̄a. ❡ Captiūculatores ꝛ ſorticole queſtionē ſoluunt logice tantū, quo in ſenſu Ariſtoteles non loquit. Unde volūt vbuʒ ppetuo multipliciter exponi. vno qdē modo p eo qd eſt ſine itercisione, ꝛ ſic ↄcedunt ppetuo eſſe generationē. qꝛ ſine intercisiōe eſt aliqua generatio. vʒ. illa aque ſub polis, ꝛ hec aeris ſub equatore. Et forte ſub hoc ſenſu aliqua vna nūero generatio ppetuo eſt. Alio modo exponit ſic. perpetuo a. eſt. ante qdlibet tps fuit a, ꝛ poſt quolibet temp⁹ erit a, igit ppetuo eſt a. quo ſenſu etiaʒ nāliter loquendo ↄcedunt ppetuo eſſe generationē. nam ante qdlibet temp⁹ fuit generatio, ꝛ poſt quodlibet tēpus erit generatio. igit ppetuo ē

D

generatio. ❡ Tertio pōt exponi, perpetuo eſt a. ſic. ſemp ꝛ oi tempore finito eſt a, igit ppetuo eſt a. quo quideʒ in ſenſu catholici ↄcederēt perpetuo eē motū, qꝛ ſemp ꝛ omni tpe fuit motus. nam verbū ſemper diſtribuit tēpus, modo ante mūdi creationē nō fuit tēpus. ❡ Quarto exponitur. in iſinitis temporibus, quoꝝ quodlibet eſt equale vni certo dato eſt a. igit perpetuo ē a, quo in ſenſu Ariſtoteles itelligere vr̄ apud eos. Et hoc modo ppetuo eſt generatio, tam ſm quid, q̄ ſimplr, ꝛ tam elemē-

Cōfutatio ti, q̄ miſti. vt pʒ in eoꝝ libris. ❡ Sʒ pace horuʒ dixerim he videntur captionis. p̊ qꝛ nec gramatice, nec logice loquunt. ſcdo nec quoqʒ phyſice, gramatice quidē non, qꝛ ppetuum vbiqʒ pro ↄtinuo accipiūt. Unde Plini⁹. xj. libro hyſtorie nālis, capite. lij. inqt. Igit vite breuis ſigna ponit raros dentes, prelongos digitos, plūbeū colorē. pluresqʒ i manu iciſuras, nec ppetuas, vbi ppetuas accipit p ↄtinuis. ꝛ hoc vbi qʒ alij oēs. logice vō minime; qꝛ Ariſtoteles in libro celi, ꝛ i phyſica auſcultatione. cuʒ pbat perpetuo eſſe motū, ſiue ſempiternū. pbat p hoc qꝛ nō icepit, nec deſinet. igit ppetuo eſt a. apud Ariſtotelez ſic exponet, nec icepit, nec deſinet a. igit ppetuo eſt

E

a. Qꝛ ſi velint ↄtendere q dʒ exponi modo illo. voluntarie loquent, quāq̄ʒ apud eos hoc nō multū videat incōueniens, cū ſepiſſime ppria loquant auctoritate. Qd vō nec phyſice. declaratur. qꝛ Phs in lr̄a vult generationē eſſe ſempiternā, ꝛ tps generatiōis eē eq̄le tēpori corruptionis. Igit vr̄ velle ppetuam ſucceſſiuaʒ, ꝛ ↄtinuā eē

Rn̄o ppa. gn̄ationē, hoc eſt ſempiternā. ❡ Propter hec ꝛ alia plura vr̄ mihi q de rigore phyſico dupliciter pōt verificari q ppetuo ſiue ſempiternaliter eſt generatio. vno modo accipiēdo gn̄ationē p acceſſu reꝝ ad pfectionē, qua rōne acceſſuʒ aialis e genitura ad ↄſiſtētiā vſqʒ gn̄ationē diceremus, ↄ̄ vō receſſuʒ e ↄſiſtentia in corruptionē

F

diceremus corrūpi. quo in ſenſu ppetuo ꝛ ſempiternaliter ē generatio, qꝛ ppetuo ꝛ ſempiternaliter ē acceſſus reꝝ ad pfectionē, qꝛ vl in noſtra regiōe ſub tropico cancri, vel i illa ſub tropico capricorni. accedēte nāqʒ ſole, acceſſus fit reꝝ in regiōe noſtra, recedēte fit acceſſus illic. Sicqʒ de corruptiōe diceremꝰ, nā recedēte hinc fit reꝝ receſſus. recedēte illinc, fit illic rerum receſſus. ꝛ ſic ſempiternaliter eſt acceſſus, ꝛ ſempiternaliter eſt receſſus. igit ppetuo ſempiternaliter ē gn̄atio, ꝛ ppetuo ſempiternalr eſt corruptio. Et hec d̄ gn̄atione ꝛ corruptiōe vniuerſali totius mundi. Pōt etiā vificari ꝛ in gn̄atione pticulari certe date rei, vt hois ꝛ equi vel eiuſmodi. vt i xima digreſſione circa textū eſt declaratū. Et ſic de rigore phyſico Ariſtoteles itelligit. ❡ Tūc ad argumēta

2ᵃ q̄ō d̄ cāis corruptōis pʒ ſolutio. ❡ Conſequēter ſcdo querunt vtrū ſclū ↄ̄riuʒ ipſum ſit cauſa corruptiōis. Et vr̄ q nō. auctoritate Ariſtotelis p̊ auſcultatiōis phyſice. ꝛ ſeptimo metaphyſice.

G

Materia inquit eſt quo res pōt eſſe ꝛ nō eſſe. igitur mā eſt p ſe pncipiū corruptiōis. Scdo, Auerroes in libro d̄ ſubſtātia orbis ait dimēſionē eſſe pncipiū corruptionis. igit nō tantū ↄ̄riuʒ. In ↄ̄riū eſt quod cōiter dr̄. oē quod

Ordo q̄ōis corrūpitur e ſuo ↄ̄rio corrumpit. ❡ Circa hanc difficultatē tria ſūt vidēda. pᵐ eni de cauſis corruptionis. 2ᵐ d̄ cauſis eternitatis. 3ᵐ de cauſis longitudinis ꝛ breuitatis

Pō recentioꝝ. vite. vel pmanētie reꝝ. ❡ Quātū ad pᵐ recētiores fere oēs aiunt cauſam corruptiōis eſſe tantū ↄ̄riū. ꝛ hoc vel itrinſecū, vt in miſtis, ꝛ diſſimilaribus, vel extriſecū, vt in ſimplicibus, ꝛ ſimilaribus. ꝛ itelligūt per ↄ̄riuʒ illud qd ↄ̄riat corrumpendo formaliter vel virtualiter, in ſe vel ſuis q̄litatib⁹, vt accumulate exponūt. Propter qd inferūt que minus ↄ̄rietatis pticipāt. diutius pdurare, ↄ̄ vō que multum ↄ̄rietatis, vt ſimplicia diutius pdurant

H

miſtis. qn̄ qdē ſimplicia nō niſi extrinſecū hēant ↄ̄riuʒ. Itēqʒ ſimilia diutius pmanēt diſſimilaribus. qꝛ diſſimilaria ab ex̄ ꝛ itra ↄ̄riuʒ habēt. ꝛ diſſimilaria partiū plurime ↄ̄rietatis, ſunt citi⁹ corruptibilia. ❡ Sʒ pace tātoꝝ

Cōfutatio dixerim, hi ppriā vocē non pcipiūt. nam vel qd querit e qbus, vʒ. pncipijs corpibus ineſt hec paſſio, que corruptibilitas appellat. vel qbus e cauſis hic effectus q corruptio eſt, corporib⁹ ineſt. vbi qdē de effectu eſt q̄ō, cuʒ corruptio nō p ſe a nā intendat, ſed gn̄ationis gratia, vt Ariſtoteles ait, ille ipſe cauſe corruptiōis erūt, que ꝛ generatiōis. ↄſtat aūt generatōis tria eſſe pncipia. vʒ. māʒ formā ꝛ puationē q̄tuorqʒ cauſas. vʒ. mām formā fineʒ, ꝛ efficientē. vt in libro auſcultatiōis phyſice declaratuʒ eſt. Qꝛ ſi de affectiōe ſit q̄ō. tria ſunt pnᵃ corruptibilitas apud Auerroem in libro de ſubſtātia orbis. vʒ. mā ipſa dimēſio, ꝛ ↄ̄riū in ſe vel ſuis in q̄litatib⁹, que eni corpoꝝ

I mām habent dimēſione termīata pręaffectā, ante for
mę receptionē, ⁊ ꝯīum ſuę formę ꝑ ſe, vel q̄litatib⁹ for
mę, ipſa ꝑ ſe corruptibilia ſunt. H̄ eſt apta nata corrūpi,
vł pati affectū corruptōis. Hęc igr̄ affectio ſiue paſſio,
quę corruptibilitas nūcupatur, his ipſis e pncipijs i cor
poribus ꝓficiſcit̄, qb⁹ corruptibilia corpa dīnīunt̄. De
finiunt̄ aūt e pncipijs itrīſecis, mā. v3. dimēſione, ⁊ q̄li
tatibus ꝯīum hn̄tibus. vt Ariſtoteles expreſſit de q̄lita
tib⁹, ipſas vocās dīas eēntiales, ⁊ pn⁹ formalia corpo
rū phyſicoꝝ. de mā ſatis in libro phyſicoꝝ. At dimenſio
nē adiecit Auerroes, quā ex verbis Ariſtotelis in pluri
bus locis eniſus eſt deducere. Propter quę nō male re
centiores aiunt affectiōes idiuiduoꝝ ex pte māę fluere
pncipijſq; indiuiduoꝝ, quę ſunt mā, dimenſio, ⁊ q̄litates
ꝯīuꝫ hn̄tes. affectiōes ſpecieꝝ ex pncipijs ſpecieꝝ, quę
forte ſunt ptes formę tm̄. ¶ Illud tm̄ attentiōe dignum
Pō Auicē. K ꝙ Auicēna credit hāc affectionē, quę ē corruptibilitas
poſſe corporibus ieſſe ex ſola mā. etiā nullo ꝯrio ſibi cōpe
tente, qua rōne celū ait corruptibile eſſe, ipſuꝫ tm̄ nunq̄
Egidy pō. corrūpi, q2 effectus corruptiōis e ꝯrio ꝓuenit. ¶ Cuius
etiā poſitiōis Egidi⁹ noſter eſſe vī in tractatu d̄ mā celi.
aſſerit eni celū hr̄e mām, ⁊ eiuſdem ſpeciei cuꝫ mā gnā
bilium, celum tm̄ ait eſſe incorruptibile, q2 mā celi ſatiatur
forma illius pp ꝯriꝫ carentiam. Sed hęc res pluribus i
ad Auer. locis ꝓfutata eſt. ¶ Nūc vō ad Auerrois mētē ita ſup
ponas, illa tria eſſe corruptibilitatis cauſas ſiue pn⁹ cō
uertibilia. nā vnū ifert oia reliq. vbi eni eſt mā nālis. ibi
eſt ⁊ dimēſio, ⁊ q̄litas ꝯrium hn̄s. nā materia quę nō in
fert illa duo, nō dr̄ mā niſi ęquoce, ⁊ in rōne metaphyſi
ca, quę eſt rō potentię, ⁊ non in rōne phyſica, quę eſt rō
trāſmutabilis potentię. qua. v3. rōne Auerroes pluribꝰ
L in locis celeſtibus mā3 dedicat, eaq; e mā ꝯſtare dicēs.
De cauſis eternitat. Et de corruptiōis, ac corruptibilitatꝫ cauſis ſatis. ¶ De
Pō recentiorum. cauſis ęternitatis corporꝫ vel reꝝ trāſigam⁹. recētiores
ſimili rōne tenēt hr̄e ꝯrium itrīſecū vel extrinſecū for
maliter vel virtualiter eē cām corruptiōis. igr̄ nō hēre
Auicenne ⁊ Egi. pō. ꝯrium aliquo nō cā eſt ęternitatis, qn̄ qdem ꝯrioꝝ ęię
ſint cauſę. ¶ Auicēna vt diximus. ⁊ Egidius volūt cor
pora ꝓ tanto nō corrūpi, p̄o quāto carent ꝯrio. Eſt eni
ꝯrium cā effectus corruptiōis. cauſa vō affectus corru
ptionis eſt mā, qn̄ quidē celuꝫ eſt ęternū ⁊ corruptibile.
ęternū qdem, q2 ab effectu corruptiōis capi non pōt. cū
ꝯrium nullatenus hēat. corruptibile vō, q2 mām habet
Pō Auer. phyſicā. ¶ Ueꝝ de cauſis ęternitatis ſentiēdū eſt apud
Auer. vt de cauſis corruptiōis. qn̄ qdeꝫ ꝯrioꝝ ſint oppo
ſitę cauſę. erat ipſa res affectiōe corruptibilis, q2 h3 mā3
dimēſionē, ⁊ ꝯriuꝫ. erit ꝑ idē affectione ęterna, q2 caret
M mā, dimēſiōe, ⁊ ꝯrio. erat ipſa res effectu corruptibilis
De cāis ꝑmanentię. ꝗtuor ipſis e cauſis. erit effectu ęterna e carētia illoruꝫ.
Poſitio recentiorꝫ. Hęc pauca de ęternitatꝫ cauſis. ¶ Et de cauſis ꝑmanen
tię ſiue lōgęuitatis agamus. Iuniores ꝑmanētię ſex cau
ſas aſſerūt, ſimilaritatē partiū, Medij ꝯtinētis ꝯueniē
tiam, calidi cū humido bonā cōmiſtionē, reſiſtentię for
Pō ꝑpā. titudinē, latitudinē cōplexionis ſiue mixturę, atq; in vi
uentibus bonā calidi cū hūido ꝓportionē. ¶ Mihi aūt
videnť generatiꝫ eſſe duas tm̄ cauſas, ab extrīſeco qdē
medij conuenientiā. qn̄ qdem res a medio ꝯrio ⁊ corrū
panť ⁊ infirmenť. ab itrīſeco aūt latitudinē mixturę. Qn̄
eni miſtura ē ampla magneq; latitudinis, ſub cui⁹ quo
libet gradu pōt forma in mā ꝑmanere, indiuiduū illius
diuti⁹ ꝑdurat. Propterea metalla ⁊ lapides ſunt lōgę
uiora hoībus, q2 eoꝝ miſtura amplior exiſtit. at in viuis
ſpeciatim eē pōt tertia cā, bona. v3. ꝓportio calidi cum
humido, hoc eſt tēperātia ad iuſtitiā, vt Ariſtoteles tra
dit in libris de longitudine ⁊ breuitate vitę. vbi nāq; al-
teꝝ illoꝝ nimiū ſupereſcreſceret, vt calidū ſupra humi
dum, vel eꝫ. ꝓculdubio cita eſt diſſolutio. ¶ Cauſę vō,
N Cōfutatio recentioꝝ. q̄s recētiores aſſerūt peccāt, vel q2 coincidūt, vł q2 fal
ſę, vel q2 ſuperfluunt. coincidūt qdem vt tertia, ⁊ ſexta. vt
cōſideranti p3. Falſę vō. nam multę arbores ſimiliores
ſunt multis aīalib⁹, quę tm̄ vita breuiores ſūt. Superfluūt
aūt, q2 reſiſtere ꝯrio nō cauſa eſt, ſed effectus, cuius cā3
quęrimus. Hęc de cauſis ꝑmanētię. ⁊ ꝑ ꝯñs de tota q̄ō
ne ſatis. Nā ſolutio argumentoꝝ ꝯſtat. ¶ Scdō, vtruꝫ
2a q̄ō d̄ eternitate vitę hoīs. vita humana poſſit ꝑpetuari vel ꝓlōgari. Q2 poſſit ꝑ
petuari, ōclarat̄ auctoritate Ariſtotelis 3° topicoꝝ, vbi
dī in triualia mactare patres eſt ſacrificiuꝫ. q2 ſi nō ꝑpe
tuarent̄. Scdō, ex cibo ligni vitę pōt tale q̄le humidum
reſtaurari. igr̄ vita hūana ꝑpetuari. Q2 ꝓlogari. decla
rāt. q2 cōplexio vna h3 vnū terminuꝫ. Sed vna comple
xio pōt uerti in aliā. igr̄ pōt ꝓlōgari. Scdō, medici ſcri
būt libros de retardāda ſenectute. igr̄ ⁊ de ꝓlōgāda vi
O ta. Tertio, tradūt alchimici ꝙ per qntam eſſentiā, aurū
potabile, atq; lapidē Phoꝝ pōt homo ſan⁹ viuere, vt
Arnaldus de villa noua tradit. igr̄ ⁊ vita ꝓlōgari. ¶ In
ꝯriū eſt, tradūt deus terminos eius, quos nemo ꝓterire
pōt. idem ⁊ Ariſtoteles 2° de aīa. ¶ Circa q̄onē ꝑ vidē
Ordo q̄ōis dū de pma parte an vita hūana poſſit ꝑpetuari. ſcdō d̄
Pō prima ſecūda pte, an poſſit ꝓlongari. ¶ Quidā ſimplr̄ tradūt
vitaꝫ humanā non poſſe ꝑpetuari tribus rōnibus. p̄ q2
ſemꝑ mā appetit aliam formā. Scdō, q2 facta ac cōple
ta hoīs auctiōe, hoc eſt poſtq̄ venit ad ſtatū, calor nālis
cōtinuo agit deſiceādo humidū radicale. Tertio, ipoſſi
bile eſt hoīeꝫ poni i aere ita tempato, qn ab illo ꝯtinuo
reſoluat̄. ¶ Aiaduertēdū ꝙ catholici ⁊ phyſici differūt
pp ꝯria pncipia. catholicus qdem mortem hoīem intra
re ait pp peccatū. Beſtię. n. mortales ſunt. q2 quodlibet
illaꝝ hoc eſt forma ⁊ corpus mortalia ſunt. at homo aīa
P qdem imortalis eſt. Corpore vō mortalis. ſꝫ qm̄ forma
trahit ad ſe corpus, humana aīa ſm ſui nām corp⁹ red
deret imortale, ſed pp peccatū mors hoīem itrauit. phy
ſici vō mortē nālem aduenire aiunt pp caloris extinctio
nem, ⁊ totalis humidi reſolutionē. ꝑternālem vō ob cau
ſas ꝑternāles. ¶ Unde Auerroes 2° metaphy. cōmento
xv. mirę eſt quo nō quiidiget cibo ⁊ potu, remaneat in
ęternū. Cibus eni ⁊ potus nō ſūt neceſſarij niſi vt reſtau
Auerroes rent corruptū. quo modo igr̄ remanet ęternū illud qd ē
innatū corrumpi. Amplius, phyſicus ſequit̄ ꝯuenientiaꝫ
ſenſuum. oibus eni ſenſibus experit̄ oē quod nutrit̄ tan
deꝫ extingui. catholicus reuelationi initit̄, modo reuela
tum eſt, in ſtatu inocētię vniuerſali oēs fuiſſe imortales.
itemq; poſt reſurrectionē aīas reſumere corpora imor
talia. His pncipijs catholicus ⁊ phyſicus differūt. Sed
qm̄ catholicus ſuſtinet veꝝ ⁊ poſſibile, ideo rōnes factę
Q nullę eſſent. pma qdem nō. q2 l3 mā appetit formā ſem
per. hoc eſt pp formę iperfectionē. modo aīa eſt nobiliſ
ſima formaꝝ. igr̄ naturaliter ſatiat capacitatē materię.
¶ Ad 2m diceret ꝙ facta ꝯſiſtentia pōt homo reſtaura
re tale q̄le ꝓpter cibi ⁊ medij tēperieꝫ. Ex ligno eni vitę
humidū fuiſſet reſtauratū tale, q̄le ex loco paradiſi cōti
nens fuiſſet temperatū. ¶ Et per idē p3 ad 3m. Aer eni
De ꝓlōgatione vitę. paradiſi fuiſſet ſimplr̄ tēperatus. hęc de ꝑ. ¶ Quantuꝫ
ad ſcdm aſtronomi ⁊ medici differūt ēt quo ad pncipia.
Pō medicorum. ¶ Medici qdeꝫ tm̄ res iferiores ꝯſiderantes, cōplexio
nū alternatiōes affirmāt. ⁊ ꝙ qui cholericus naſcit̄ pōt
flegmatic⁹ effici, vel melācholicus, vel ſanguine⁹. Et h̄
pp vſum ciboꝝ, ⁊ ſex reꝝ non nāliū. hoc qdem ꝓ tan
to aſſerunt, ꝙ quāto ſupponūt oēm vitę perdurationē
effici a reſtauratione humidi. ⁊ hanc ex ſolis cibis ſex re
Pō aſtronomorum. bus nō naturalibuſq;. Aſtronomi vō attēdēdo ad cām

A ſupernaturalē hoc eſt ad celeſtē. aſſerūt oīa hic euenire
e ſtellis ipſis. pp quod hunc breuioris eſſe vitę, illuꝫ lon
gioris aiunt. q2 in huius qdeꝫ genitura, anacreticę ptes
hoc eſt lętalia loca citius ambulant ad aphetica hoc
eſt vitalia. In illius vō tardius. Et tūc ꝯriter cōplexiōes
radicaliter ꝑmutari negāt, ſꝫ bene apparēter, vbi a ce
lo ꝯſtitutū ſit. qua rōne fit, vt qui cholericus exoritur, e
celo ſibi annī. lx. ſtatuti ſint, ſiue ad aliā cōuertat̄ cōple
xionē, ſiue in eadē perſiſtat, annos ſibi e celo ꝓfixos non
ꝑmutabit. qn̄ qdeꝫ vis celi pollētior ſit viribus terrenis.
Forſitan eni nec cōplexio mutabilis eſt, nec vita ꝓlōga
Pō ptole. bilis. ¶ Ptolemęus aūt qui peripateticus eſt, vt aſſerit
ipſe in libro magnę cōſtructiōis, aſtronomiꝫ verſari ait
circa mediū inter neceſſariū ⁊ ꝯtingēs. ꝓpter qd multa
poſſe hoīem affirmat in prohemio apotelesmaton ꝯtra
B ꝯſtitutum a celo, multa quoq; quę a celo nō ꝑmittunt̄.
Et ſic ꝓcederet ⁊ cōplexionū alternationē. ⁊ vitę ꝓlōga
tionē. qn̄ qdē celum nō agat niſi cū cauſis ſcdis, ⁊ cauſę
De ꝑiodo. ſecūdę, vt plurimū ſubdant̄ voluntati ⁊ rōni hūanę. Hęc
Nōʒ. de ſecūdo. Rōnes vō in ꝯriuꝫ ꝑ hęc ſolutę ſunt. ¶ Ter
tio quęrūt vtrū cuiuſlibet ſubſtātię corruptiō ſit deter
minatus periodus ſue durationis hoc ē ad maximū ⁊ ad
minimuꝫ. Quę q̄ſtio ⁊ ſi ſit cōis ſpeciatim de aīalibus ⁊
Pō ſorticolarum. de hoīe maxime audiat̄. ¶ Sorticolę quoq; ſtudiū eſt in
captionib⁹ tenēt. ꝑ ꝙ nō eſt dare maximū tp̄s per quod
homo pōt durare, nec maximū ꝑ quod nō pōt, nec mi
nimum ꝑ quod pōt. igr̄ minimū per quod nō pōt, ⁊ hoc
loquēdo de hoīe in eo ꝙ hō. Q2 qdeꝫ nō detur maximū
per quod pōt. ꝓbatur ꝑ. q2 tūc exceſſus diuiſibilis ꝑde
ret in inſtāti. Scdō, tūc rei ꝑmanētis daret̄ vltimuꝫ in
ſtans eē. Q2 vō nō detur maximū per quod non pōt, p3,
q2 tūc nō poſſet durare per hoc, ⁊ poſſet durare ꝑ mi
nus. Q2 nec minimū ꝑ quod pōt, etiā declarat̄, q2 quāto
C libet tpe modico dato pōt fieri corruptio. Scdō dicunt
periodos ſpeꝝ eē differētes, vt Ariſtoteles tradit in li
bro de hyſtoria aīaliū marie. vi⁹. tradit eni viuere oues
ad. xij. annos vſq;. capras ad. xi. canes ad. xij. boues. xx.
equos ad quinquageſimū annū. aſinos. ad. xxx. mulos ad
annos. lxxx. camelos ad quinquageſimū. ⁊ in alijs ſilr̄. Di
co ſm ſpēm. q2 q̄dlibet indiuiduū morit̄ itra annos ſuę
ſpēi, ⁊ vt equus ifra quinquageſimū, ⁊ quodlibꝫ indiuiduū
capręe infra. xi. ⁊ in ceteris id genus. Tertio dicūt ee pio
dos idiuiduos, vt aliū cholerici, aliū melācholici ⁊ aliuꝫ
alioꝝ, quē indiuiduū ſimilis cōplexionis nō excedit, ꝗ tn̄
idiuidui piodo itra illum ſuę ſpēi ꝯtinentur. Sꝫ vn̄ pio
Pō Auer. dus, ⁊ de cauſis piodi, nihil dicunt. ¶ Sꝫ aiaduerſione
dignū apud Auerroē vt legimus ꝑ celi. cōmen.. cxvj. ꝙ
potētia q̄libet terminat̄ per maximū qd pōt, ⁊ cū poten
D tia ꝑdurandi ſit potētia, inſtum eſt vt terminet̄ ꝑ maxi
mum qd pōt, ⁊ ita opꝫ ꝓcedere dari maximū tēpus per
qd pōt viuere, ⁊ minimū. maximū qdē q2 iter oia quę pt
hoc eſt maximum, ⁊ minimū eſſe, q2 inter omnia quę pt
hoc eſt minimū. Pro ſolutione tm̄ ad rationes debes ſci
re ꝙ apud Auerroē cuiuſlibet generati datur maximū,
⁊ minimum. ⁊ hc ſeqtur ꝙ nō quilibet exceſſus potentię
ſufficit ad ꝯſeruandū, ſicut nō quilibet ſufficit ad mouen
dū, nā datur minimus qui ſufficit, cuius qdem dimidium
nō ſufficeret. ¶ Tūc ad pm diceret Auerroes, ꝙ poten
tia potens cōſeruare excedit reſiſtentiam, cū cōſtituitur
in illo maximo, vel in illo minimo. ⁊ tūc ſi diuideretur,
nec ſufficeret, nec eſſet, q2 erat minimus, qui deſinit eſſe
ſubito. ¶ Scdō, debes ſcire ꝙ corruptio fit ꝑ reſolo
nem humidi naturalis. hęc aūt reſolutio fit per minima.
quoꝝ quodlibet reſoluit̄ ſubito. Ex hoc ſeqt̄ ꝙ reſolu
tio nō eſt continua, ſꝫ bene ſucceſſiua, ſucceſſiua qdem,
q2 alia atq; alia in certo dato tēpore. Nō continua vō, E
q2 nunc vnuꝫ minimū ſubito fit, nūc fit aliud. ⁊ ſic ſucceſ
ſiua interciſe. Secūdo, ſequit̄ ꝙ cū humidū naturale eſt
reductū ad minimū cū quo pōt ſtare vita, tūc eſt maxi
mum tempus, q2 ſub hoc vel vſq; ad hoc pōt, ⁊ ſub nul
lo maiori. Tunc nego ꝙ detur vltimū inſtans tpis. Sed
bene eſt deuenire ad minimū humidū cum quo pōt ſta
re vita. ⁊ cum dicis, cū hoc pōt. ⁊ imediate poſt hoc non
pōt. nego hanc. q2 nūc pōt ⁊ imediate poſt hoc cū eodē
humido poteſt. nam reſolutio nō eſt cōtinua, ſꝫ ſucceſſi
ua. ¶ Sꝫ dices. applicet̄ in hoc inſtanti in quo eſt facta
reductio ad minimum ꝯrium corrumpens. illi minimo.
tūc in hoc inſtāti applicatiōis eſt. ⁊ imediate poſt hoc nō
erit. igitur eſt vltimū. ¶ Rn̄deo ꝙ pm inſtans applicati
eſſe eſt primū non eſſe illius humidi. Et ſic nego ꝙ in in
ſtanti applicationis tale humidū ſit. ¶ Sed adhuc di
ces. illa applicatio vel eſt ad ens vel ad nō ens. hoc eſt F
ad minimum illud, vel ad corruptum eſſe minimi. Di
cendum ꝙ eſt ad ens in potentia ⁊ non ad ens actu qd
eſt minimum. Sed bene eſt minimiꝫ genitum. ⁊ hoc ſa
tis. ¶ Adhuc replicabis omnem corruptionē pręceſſit
alteratio. 6° phyſicorum. ¶ Rn̄detur illud eſſe verum
vel reſpectu diuerſoruꝫ, vel reſpectu eiuſdē. ¶ Ad ter
tiuꝫ diceret Auerroes non in quātūlibet tēpore modi
cō poſſe eſſe corruptionem, imo poſtq̄ res genita eſt, ha
bet certum tempus ſuę durationis, intra qd corrumpi
non poteſt. Ut ſi nunc exoritur Socrates, nō pōt ime
diate poſt hoc corrumpi. Sed eſt dare certum minimū
tempus ſub quo pōt, ⁊ ſub nullo minori. ¶ Ad argu
mentum diceret ꝙ potentia fortior non poſſet corrum
pere in minori q̄ minimum, diceret̄ tamen fortior, quia
in ęqualitempore poteſt corrumpere duplum minimum.
Sic igitur de mente Auerrois vita animalis eſt termi
nata per maximum, ⁊ per minimum.
¶ Hic textus optime exponit̄ in cōmētarijs, verū epilo G recognes.
gum fecimus. Ibi [transmutant̄ igit̄] Philopon⁹ epi
logū fecit ibi [ꝗ igit̄ eſt gnō ⁊ corruptio] veꝝ iſtō nō re
fert. Aiaduerte ꝙ Philoponus dicit, ꝙ ꝗ ponūt elemē
ta itrāſmutabilia, vt Empedocles, cogunt̄ dicē elemē
ta nō ſemꝑ fuiſſe in eiſdē regionibus. Tu vō intelligas,
hoc ideo eē, qm̄ aliqn̄ ex his fuit miſcella pp amicitiā, ⁊
ſic nō fuerūt in ſuis locis, aliqn̄ vō redierūt in eorū loca
ꝑ litem, ſm tm̄ Ariſto. ſemper elemēta fuerūt ſm ſpēꝫ in
ſuis locis, qm̄ cōtinuo generant̄ ſm ptem, ⁊ corrūpātur
ſm ptem. Quo vero ad vba attinet, Philoponus ꝑ [la
tionē duplicē exiſtem] intelligit lationeꝫ ſolis per obli
quum circulum, quę acceſſu ⁊ receſſu duplex eſt. Aliter
etiaꝫ intelligit, ꝙ ſolis latio eſt duplex, qm̄ ſol mouetur
motu pmi mobilis ab ortu in occaſum, ⁊ ꝓprio motu ab
occaſu in ortum. Pręterea dicit Ariſtotele [q2 vō tranſ H
mutantur, nulluꝫ eorū contingit manere in regione ordi
nataꝫ] ſubaudiat̄, qn in tali regione ſit aliqd alteri⁹ elm
ti. ſemꝑ. n. elemētū ꝓximū eſſumat, aut migrat ad regio
nē ſui vicini. Et cū dixit in regiōe, addidit, ordinata, qm̄
regio vniuſcuiuſq; elemēto eſt ordinata ꝓ loco ei nāli ab ip
ſo deo, vel natura. Ex qbus vbis colligit̄ nō dari elemēta
pura, qm̄ vnūqdq; in ꝑpria regione ordina ſibi ꝓloco,
h3 nō nihil elemēti ꝓximi vel remoti. Tūc epilogat ſm
Philoponū, ⁊ ingt, ꝗ igitur eſt generatio ⁊ corruptio,
probatuꝫ eſt, ⁊ pp quā cām ſit gnatio, ⁊ corruptio, ꝓba
tum eſt ex eo, q2 materia eſt potentia cōtraria, ⁊ quid ge
nerabile ⁊ corruptibile ēt mōſtratū eſt, qm̄ eſt id qd pōt
eſſe, ⁊ nō eē. ex his p3 ꝙ iſte eſt epilogus totius, primus
vō epilogus ē pticularis, ⁊ ꝓpoſiti capituli, ⁊ ſic ꝙ Phi
loponus ingt, nō aduerſant̄ his, q̄ dixim⁹ in cōmētarijs.

I Anti.c.102 ¶ Qm̄ autē neceſſe eſt eſſe aliquid mouens ſi mot⁹ erit, vt dictū eſt prius in alijs, ⁊ ſi ſemꝑ, ꝙ opꝫ aliq̄d ſemꝑ eſſe, ⁊ ſi ꝯtinue, vnū idē ⁊ imobile ⁊ inalterabile ⁊ ingenerabile.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ¶ Qm̄ neceſſe eſt eſſe aliquod mouēs ſi motus erit, queadmodū in alijs prius dictū eſt. ⁊ ſi ſemper eſt, oportet ꝙ aliquid ſit ſemper. Et ſi perpetuus exiſtit, illud vnū ⁊ immobile erit, ⁊ ingenerabile, ⁊ inuariabile.

Com̄.102. ¶ Obiter ⁊ q̄ſi extra ꝓpoſitū de motoribus celi idagat, īcidit forte in hoc, q̄ accepit tāq̄ ſuppoſitionē celū moueri ꝑpetuo ab vno motore ꝑpetuo, ⁊ q̄ plurib⁹ motibus moueť ꝑpetuo, ēt ſuppoſuit plures eē motores, ⁊ ꝑpetuos, ꝓpterea labiť ad hec. Poteſt etiā eē ꝓpterea quia accepit generationē eē a motu celi, ⁊ vitas, ⁊ ꝑmanentias. ne qs credat illa eſſe e motu tm̄ virtute motus, incidit in declarādū g̃nationem, vitas, ⁊ ipſa eſſe a motibus virtute motorū. Facit igiť enthymema. mot⁹ eſt ⁊ ſemꝑ ⁊ ꝑpetuus. igiť motor eſt ſemꝑ ⁊ ꝑpetu⁹, hoc eſt ingenerabile, ⁊ intranſmutabile, ⁊ inuariabile. Proponit aūt hoc ſub forma ſuſpēſiua, qm̄, que tn̄ non teneť ſuſpēſiue. Et facit tria enthymemata. que in vnū reducunť. Et ingt. qm̄ neceſſe eſt eſſe aliqđ mouēs, ſi motus erit. hoc eſt pᵐ. ⁊ remittit ſe alibi. vt in 7° ⁊ 8° phyſicorū. Et ſi ſemper eſt motus, opꝫ ꝙ aliqđ mouens ſit ſemꝑ. hoc eſt 2ᵐ. ⁊ ſi motus perpetuus exiſtit, illud vnū erit ⁊ imobile, ⁊ ingenerabile, ⁊ iuariabile. hoc eſt tertiū. ex qb⁹ pōt fieri hec hypothetica. ſi motus eſt, ⁊ ſemꝑ, ⁊ ꝑpetuus, erit aliquis motor, ⁊ ſemꝑ, ⁊ ꝑpetu⁹, hoc eſt igenerabilis, imobilis. ⁊ iuariabilis, qđ fuit pᵐ noſtꝝ enthymema. ¶ Animaduerte ꝙ ſynεches grece, latine ē ꝯtinu⁹, tn̄ hic magis ſonat ꝑpetuus, ꝓprie enī perpetuū cōtinuū eſt.

K

L

recognes. ¶ Scđm Philoponū cū Ariſto. dixiſſet ſempiterne gn̄önis factiuā cām eē circularē lationē celi, in hac pte vult oſtēdere, ꝙ ⁊ circularis lationis eſt aliqua cā abſtracta ꝑpetuo mouēs imobilis, ſempiterna, ialterabilis, ⁊ vna ſm numerū, ex qua depēdet ⁊ celū, ⁊ mūdus. Fecit autē hoc, vt Philoponus inuit, de ſui ꝯſuetudie queadmodū fecit in phyſicis, ⁊ in libro de aīa. In phyſicis. n. cū diſſeruiſſet de nāli motu, in 8° libro reduxit illū ad quandā abſtractā cāꝫ, imobilē, atq̄ ſempiternā. In libro ṽo de aīa ex rōnib⁹, q̄ de aīa ſunt, cucurrit ad mētē, ita q̄ꝫ ⁊ in hoc loco, cū dixiſſet ſempiterne g̃nationis cāꝫ eē motū celeſtē, trāſit ad cām illi⁹ ſimpl'r abſtractā. Hec eſt itentio ⁊ cauſa intētionis ſm Philoponū. in cōmentarijs ṽo aliter diximꝰ, que nō ab rōne dicta fuerūt. ſm g̃ Philoponū vniuerſus Ariſto. ſermo eſt iſte, ſi eſt vnus motus ꝯtinuus ac ſempitern⁹, neĉe eſt eē aliq̄d, qđ ꝑpetuo moueat, vnū ⁊ idē nūero. Sed eſt motus ſempiternus ⁊ cōtinu⁹, igr̄ eſt qđ ꝑpetuo mouet, vnū nūo ⁊ imobile, ⁊ ialterabile. Ariſt. aūt nō ſic in vnū, hypotheticū ſyll'm facit, ſed ſumit tres hypotheticas, ⁊ ingt, qm̄ aūt neceſſe ē eē aliq̄d mouēs, ſi motus erit. eſt g̃ ꝑma hypothetica, ſi motus eſt, neĉe eſt aliqđ mouēs eē, vt dcm̄ eſt prius in alijs .ſ. 7. libro phīcoꝝ. Deide ponit ſcđaꝫ, ⁊ dicit, ⁊ ſi motus ē ſemꝑ, neĉe eſt ſupple ꝙ opꝫ aliqđ mouēs ſemꝑ eē. hec ē ſcđa. deinde affert tertiam, ⁊ dicit, ⁊ ſi eſt motus ꝯtinue, ſupple neĉe eſt, ꝙ ſit vnū idē, ⁊ imobile, ⁊ ialterabile, ⁊ ingenerabile. Ubi pꝫ ṽba Ariſtotelis eē ſuſpēſiua, ⁊ carere termino ſuſpenſionis, nā (vt Phyloponus ingt) ex his ṽbis Ariſtoteles itendit vnū ſyll'm hypotheticum, cuius tacuit poſitionē antecedētis, que eſt aſſumptio, ⁊ poſitionē ꝯñtis, que eſt concluſio, in hūc modū, ſi mot⁹

M

eſt. ⁊ ſempiternus, ⁊ ꝯtinu⁹, neceſſe eſt aliq̄d eſſe, quod ꝑpetuo moueat vnū ⁊ idem nūero, imobile, inalterabile, ⁊ ingenerabile. Sꝫ motus eſt, ⁊ ſempiternus. ⁊ continuus, g̃ aliq̄d eſt qđ ꝑpetuo mouet, vnū ⁊ idē numero, imobile, inalterabile, ⁊ ingenerabile. Tacuit ergo aſſumptionē hoc eſt poſitionē antecedentis, q̄ declarata eſt alibi, ⁊ poſitionem conſequētis innuit. N

Ant.c.103. ¶ At ſi multi circulares mot⁹, multa q̄dē, oīa āt aliq̄liter eſſe hec neceſſe ſub vno principio.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ¶ Et ſi plures circulares motus ſint, plures quidem erunt, omnes tamen ipſo ratione aliqua neceſſe eſt eſſe ſub vno principio.

Com̄.103. ¶ Scđm enthymema eſt. ſi ſunt plures mot⁹ celeſtes neceſſe eſt ꝯtineri oēs illos motus ſub vno ꝑncipio. Ingt. Et ſi plures circulares motus ſint, plures quidem erūt ⁊ diuerſi, oēs tamē ipſos tales mot⁹ rōne aliqua, neceſſe eſt eē ſub vno principio. ¶ Aiaduerte ꝙ expoſitores noſtri ſic formāt enthymema. ſi plures ſunt motus celeſtes, plura ſunt mouentia reducibilia ad vnum primū tm̄. Et lꝫ ſenſus ſit verus, non tn̄ eſt ad ſeriem grecā cōueniens. Nam verbum paſas, latine omnes, cum ſit generis feminini, eiuſes refert, ideſt motus, qui eſt grece feminini generis, ꝓpterea cū verbo illo motus cōſtruitur. ¶ Ulterius aiaduerte ꝙ Ariſtoteles ꝑ ꝑncipiū, qđ grece eſt arches. pōt intelligere primum motorem. vꝫ. deum ipſum, ⁊ ꝑmū motū. ⁊ vtroq̄ modo ſenſus ſtare pōt. ſi intelligat eos reduci in ꝑmū motorem, verū eſt; quia omnes intendunt ꝑmū motorem vti ꝑmū finem, ⁊ ſic ꝯtineť ſub ꝑmo aliqua rōne, vt ſub rōne finis, ⁊ ſi intelligat ꝑmū motum, etiā veꝝ eſt. q̄ omnes motus ceteroꝝ orbium ſunt ordinati ꝓpter motum diarium, vt declarat Auerroes ſcđo celi pluribus locis. maxie cōmen. 66. ⁊ 71. ⁊ ita continentur ſub illo aliqua ratione, q̄ ſaltem ſm ordinem. ¶ Uerū ꝓpter recētiores, ⁊ ſtudioſos ſcholares (lꝫ de hoc multa diximus in commentationibus noſtris. 12. libri metaphyſice,) aliqua dicā ex dictis Auerrois. 12. metaphyſice. cōmen. 44. ꝙ ceteri motus ſecundarij cōſtituti ſunt in mobilitate ꝑꝑ ſitū eorum cū ꝑmo. naꝫ qui ſunt ꝓpriores diario motui ſunt curſu velociores, circuitione tardiores, ſubā nobiliores ſublimitate ꝑſtabiliores. Uelociores quidem curſu, q̄ in minori vel equali ꝑtranſeunt eq̄le vel maius ſpatiū. Circuitione vero tardiores q̄ in maiori tꝑe cōplent ſuum circulum. cum enim velociori ſunt ꝓpinq̄, velocius moueri debēt orbes, cum ṽo appetāt aſſimilari ꝑmo. tardiori circuitione peragrant, vt per talem tarditatē magis conueniant cum ꝑmo mobili. vt dicit Auerroes 2° celi. cōmen. 66. nec obſtāt hec. q̄ pōt ſaturnus velocius moueri q̄ꝫ luna, ⁊ tardius circuire. q̄ luna circuit in menſe, ſaturnus in annis circiter. 30. modo poteſt circul⁹ ſaturni excedere circulum lune maiori exceſſu, q̄ꝫ anni. 30. ſuperant menſem. Subſtantia autem ſublimiores, q̄ motor mouens motu ꝓpinquiori ad ꝑmū, eſt nobilior motore, qui mouet motu remotiori a ꝑmo. Sublimitate ꝑſtabiliores, q̄ eminentia loci facit ſublimitatē. Sed hec quomodo ⁊ qualiter in 12° metaphyſice perquirantur. ſat ſit nunc ſcire ꝙ omnes regulantur ⁊ ordinantur aliq̄ ratione per motum diarium.

O

P

Q

¶ Secundus ſyll'us hypotheticus eſt ſm Philoponū, ſi multa fuerint, q̄ tali ꝯtinuo ⁊ ſempiterno motu mouentur, neceſſe eſt ⁊ ea, q̄ mouēt, multa eſſe, coordinata tn̄, ⁊ dependentia ab vno principio, e quo ꝯſtitutionem ⁊ ordineꝫ hn̄t. Unde dicit. ⁊ ſi multi circulares mot⁹ ſunt, quibus moueť, neceſſe eſt multa q̄dē eſſe que mouēt, recognes.

I oīa aūt aliquo mō neceſſe eſt eſſe hec ſub vno principio e quo ⁊ ordinē ⁊ conſtitutionē hn̄t. Quo vero ad verba attinet verba greca πλείους μὲν, πάσας δὲ, ad cās, ſiue ꝑncipia retulit, nos autem in cōmētarijs ad motus retulimus. Philoponus quidem ad principia, quoniam principiū apud grecos feminini generis eſt. nos aūt ad motus, tāq̄ ad ꝓxime dictū, addidit āt [quodā mō] qm̄ illud principiū, a quo cūcta dependent (vt philopon⁹ inquit) oīa ꝯtinet quodā mō ſm locū, nū q̄dē rōne ſui, ſꝫ ratione primi mobilis, cuius eſt primus motor, vel dixit [quodā mō] quo ad ordineꝫ, qm̄ primus motor eſt prior illis. originem ⁊ natura cum ſit a ſe, cetera ab ipſo, non autem ſimpl'r ſcilicet tēpore, qđ eſt eē ſimpl'r prius, hic eſt ergo ſcđs hypotheticus ſyllogiſmus, vbi ēt poſitio antecedētis, ⁊ ꝯñtis deſunt, ⁊ ideo eſt ſuſpēſiuus ſermo ſine termino. debes aūt illa ſupplere ꝑ que dat intelligere ꝙ ſiue vnus, ſiue plures ſint mot⁹ ſempiterni, deueniendū ſit ad ꝑmū principiū imobile oīno.

K

Ant.c.104 ¶ Cōtinuo autem exiſtente tēpore, neceſſe motum continuū eſſe, ſi q̄dē īpoſſe tēpus ſine motu eſſe continui igitur alicuius numerus tempus. Circularis ergo, queadmodū in his que in principio determinatum eſt.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ¶ Sed perpetuo exiſtēte tꝑe, neceſſe eſt motū perpetuum eſſe, qm̄ quidē īpoſſe eſt tēpus ſine motu eſſe, tēpus enim numerus eſt alicui⁹ perpetui, q̄ circularis queadmodum in rōnibus a principio dictis determinatum eſt.

Com̄.104 ¶ Ponit nūc antecedēs hypothetice ſic, ſed motus eſt, ⁊ ſemꝑ ⁊ perpetuus, igitur motor eſt ⁊ ſemꝑ ⁊ ꝑpetuus, ꝓbatur poſitio antecedētis, q̄ tēpus perpetuū eſt, qđ eſt numerus motus perpetui, ⁊ nō ponit añs, ſed ꝓbationē eius loco poſitiōis añtis, vt ſermo ſit breuior, ⁊ dicit, ſed ꝑpetuo exiſtēte tꝑe, neceſſe eſt motū ꝑpetuū eē, hoc nō eſt poſitio antecedentis, ſꝫ eius ꝓbatio, quaꝫ exponit. d. Qñ q̄dē impoſſibile eſt tp̄s ſine motu eſſe. Tēpus enī numerus eſt alicuius perpetui, q̄ eſt numerus motus circularis, vt. 4°. phyſice auſcultationis determinatū eſt. Sic igr̄ pꝫ totus ſyll's. ¶ Aiaduerte ꝙ ꝑticula ara grece, latine eſt g̃, vel igiť, interdū vero reddit cām vt hic, ideo trāſtuli illo mō. ¶ Aiaduerte ꝙ Ariſtoteles nouit motū diurnū, ⁊ motū obliquū, ⁊ motū obliquū diuiſit ſm appentias, quas narrat. 12° meta. Oēs tn̄ ponit ꝯcētricos. Ptolemeus ṽo certos ponit diariū, ⁊ obliquum, ⁊ eum ſecat in eccentricos, ⁊ concētricos, ⁊ extrinſecos, q̄s narrauit in libro magne cōpoſitiōis, motū trepidatiōis ſtellaꝝ fixarū, qué poſteriores adinuenerūt Ariſt. nō cognouit, ⁊ Ptolemeus nō aſſerit, cū ponat anges fixas ſolis, ſꝫ res h̄ omittať, lꝫ multa de hac re dixerimus in libro de noſtraꝝ calamitatū cauſis, ⁊ ſi deus mihi vite longitudinē ꝑſtabit, aliqñ diſputabim⁹ in re hac.

L

Nota

M

Recognes ¶ Philoponus nō recedit ab his, que in cōmētarijs diximus, vult. n. ꝙ cū Ariſtoteles ꝑtermiſiſſet poſitionē antecedētis in ꝑ̄ſyll'o, que potētia ꝯtinebať in eo, nūc illius aſſumptiōis ꝓbationē affert ex tꝑe, ⁊ ita ſm Philoponū vult ꝓbare, ꝙ motus ſit ꝯtinuus, ⁊ hoc probat ex tempore, cum. n. tēpus ſit cōtinuum, neceſſe eſt ⁊ motū cōtinuū eſſe, ꝓbatur ꝯñtia, qm̄ tēpus motus mēſura ē, talis aūt eſt circularis, ergo tēpus mēſura eſt circularis motus, quare ſi tp̄s eſt ꝯtinuū. circularis motus eſt continuus. ingt, ꝯtinuo aūt exñte tēpore, neceſſe eſt motū cōtinuum eſſe, ſiq̄dem (vt ingt) īpoſſibile eſt tēpus ſine motu eſſe, ⁊ motū ſupple ſine tēpore, cuius cām affert qm̄ tp̄s eſt numerus alicuius motus ꝯtinui. ſ. circularis ideo cōcludit, circularis ergo mot⁹, tēporis numer⁹ ē, ⁊ circularis erit ꝯtinuus. queadmodū in phyſicis dictū eſt. Quo ṽo ad verba attinet, ṽbum [igiť] ꝑ enī accepit, vt legit Philoponus. Supponit autem tempus eſſe cōtinuum ex libro phyſicorum. N

Ant.c.105. ¶ Continuus autem motus vtrū eſt, q̄ quod mouetur continuū eſt: an in quo mouetur, velut locū dico, aut paſſionē: Manifeſtū itaq̄ꝫ, ꝙ eo ꝙ id quod mouetur. quomodo enim cōtinua paſſio, niſi q̄ res cui accidit, cōtinua eſt: Si autem ⁊ eo ꝙ id in quo, ſolo loco hoc exiſtit, magnitudinem enim aliquā habet. huius aūt quod circulare eſt, ſolum continuū. quocirca, idem ſibi ipſi ſemper continuū eſt. Hoc igitur eſt quod facit continuū motum, circulare corpus quod fertur. motus autem, tempus. O

Dilucida⁹. te.c.eiuſdē ¶ Utrum autē motus ſit perpetuus, quia perpetuum eſt mobile, vel id in quod mouetur. dico vt locum ⁊ paſſionem: Manifeſtum itaq̄ꝫ illud eſſe, quia mobile eſt perpetuum, quomodo enim paſſio ꝑpetua eſt, niſi res cui accidit, perpetua ſit, ſed ſi per id in quo eſt, motus ipſe perpetuus ſit, eo mobili quod in loco mouetur tantum erit. Nam magnitudinem habet. Huius autem ſolum quod circulare eſt, perpetuū eſt, q̄ ipſū ſibi ipſi perpetuū eſt, quod igitur facit motum perpetuū, corpus qđ circulo fertur eſt. Huius aūt motus facit tēpus ꝑpetuū. P

Com̄.105. ¶ Soluit q̄ōnē, vtꝝ motus ſit ꝑpetuus ꝑꝑ ꝑpetuitatem mobilis cui ieſt, an ꝑꝑ ꝑpetuitatē ťmini ad quē, vtpote ꝑꝑ ꝑpetuitatē loci, vľ paſſiōis, que acgriť ꝑ motū. Rñdet qđ ꝑꝑ mobile, ⁊ nō ꝑꝑ oē mobile, ſed ſolū ꝑꝑ mobile in loco, ⁊ nō ꝑꝑ oē mobile in loco, ſed ſolū ꝑꝑ mobile in loco circulare, ꝓpterea q̄ h̄ ſolū eſt ꝑpetuū, qđ facit motū ꝑpetuū, ⁊ mot⁹ celi ꝑpetu⁹, facit tp̄s ꝑpetuū, ⁊ ſic eſt iſte ordo, ꝙ mobile ꝑpetuū facit motū ꝑpetuū, ⁊ motus facit tp̄s. ⁊ ṽba patēt, veꝝ ꝑ illis, q̄ volūt ṽba vt iacent, lego lr̄aꝫ more eoꝝ. Motus āt ꝑpetu⁹ eſt, vtꝝ ſubaudi ſit ꝑpetuus ipſo mobili exñte ꝑpetuo, h̄ eſt ꝑꝑ mobile, an ꝑꝑ id in qđ mobile moueť, vt dico ꝑꝑ locū vel paſſionē. Rñdet māifeſtū itaq̄ꝫ qm̄ ꝑꝑ mobile, ſubaudi motus ꝑpetuus eſt. cui⁹ cāꝫ ſubſcribit. d. Qñō enī paſſio ꝑpetua eſt, niſi ꝑꝑ rē cui accidit, ꝑpetua ſit, q̄ſi dicat. nullo mō. Si ṽo ꝑꝑ id in quo, h̄ eſt ſolo loco eſt, magnitudinē enī hꝫ, ſꝫ hec lr̄a pōt exponi vno° de termino ad quē ſic, ſi ṽo ꝑꝑ id in q̄. i. ꝑꝑ terminū ad quē mot⁹ ipſe dicať ꝑpetuus, h̄. i. motus ꝑpetu⁹ eſt talis ſolo loco, magnitudinē enī hꝫ ſolus locus. Sꝫ hec expō nō ꝯſonat ſequētibus ṽbis, iō lege ſic. ſi ṽo ꝑꝑ id in quo hoc eſt ꝑꝑ mobile cui ieſt, motus ipſe ſit ꝑpetu⁹, h̄. i. tale mobile erit qđ ſolo loco eſt motū. Et huic ꝯſonat, qđ ſubſcribit. d. Hui⁹ āt ꝑpetuū eſt ſolū qđ circulo ſubaudi moueť. Deide reddit cām, q̄ ipm̄ ſibi ipſi, h̄ eſt ꝑ h̄ qđ circulare eſt, ⁊ hn̄s nāꝫ ꝑpetuā, ſꝑ ꝑpetuū ē, vñ ꝑticula illa oſte in greco reddit cām, igr̄ corp⁹ qđ circulo ferť, illđ eſt, qđ motū ꝑpetuū facit, motus āt talis corpis ſubaudi facit tp̄s, ⁊ ſic pꝫ ſenſus q̄ōnis. nr̄a igiť trāſlatio non differt a ṽbis. Sꝫ ambiges forte, q̄ mot⁹ ē ꝑpetu⁹ ēt a motore. 12° meta. cō. 41. Dōm ꝙ per mobile non intelligit ſubm motus tm̄, ſed id

Q

I quod per ſe mouet a principio in eo, ⁊ ſic in ipſo mobile claudit ſubiectum, ⁊ motorem.

Recog̃nes ¶ Philoponus ad vbū exponit, vt nos in cõmētarijs di-
Dubõ Phi- ximus. dubitat tñ, qm̃ id qd̃ augeť magnitudis. additiõe
loponi. creſcit, ⁊ hac ꝯtinua additiõe auctio eſt ꝯtinua. ergo nõ ē
Solutio. vez, motū eē ꝯtinuū ei⁹ qd̃ moueť ꝯtinuitate. ¶ Dõm, ꝙ Ariſto. accepit hic ꝯtinuū ꝓ ꝑpetuo, cui⁹ ē ſemꝑ dei-
ceps aliqd accipere. Augumēti ãt nõ ē ſꝑ aliqd accipe-
re deinceps. nõ. n. in infinitū augeſcit quod augeť. reliqua
ex cõmentarijs clara ſunt.

II – Ant.c.106 ¶ Qm̃ aūt in continue motis ſm̄ generationeʒ aut alteratione aut vniuerſaliter trāſmutatio-
nē, videmus deinde exiſtens ⁊ generatū hoc poſt hoc, vt non deficiat, conſiderandum eſt vtrum eſt aliquid quod ex neceſſitate erit, an
K nihil, ſed omnia contingit non fieri.

Dilucida⁹ ¶ Cum autem in his que perpetuo vel ſm̄ ge-
te.c.eiuſdē nerationem, vel alterationem, vel quamcūqʒ tranſmutationem mutantur, videamus dein-
ceps ens, ⁊ generari hoc poſt illud, quatenus non deficiant, conſideratione dignum, vtrum aliquod erit, quod neceſſario erit, vł nihil: ſed cuncta contingenter generantur.

Com.106. ¶ Mouet ſecūdaʒ. q. vtrū omne qd̃ generať, neceſſario generať, cā qõnis ē, q̃ q̃ circulo ſunt, neč̃io ſūt, ſed que generanť, circulo ſunt, q̃ vnū poſt aliud, igr̃ dignū cõſi-
deratiõe eſt vtꝝ que generanť, neceſſario generanť, tan-
git minorē ſyllī facietis qõnem. d. Quū aūt in his que ꝑ-
petuo, vel ſʒ gñatiõnē, vel alteratiõnē, vel q̃ʒcūqʒ trāſ-
L mutationeʒ muteuť, videamus deinceps ens, ⁊ generari
ſemꝑ hoc poſt hoc, quatenus nõ deficiant, hec eſt minor
ſyllī facientis qõnē, ſubdit qõnem per modū ꝯcluſionis
d. Conſiderādū vtrum aliqd̃ erit, qd̃ neceſſario erit, vel
nihil, ſed cuncta ꝯtingēter fiunt. Eſt igiť qõ vtrum oē qd̃
gñať ꝯtingēter, an neceſſario fiat. ¶ Aiaduerte ꝙ ver-
bum illud q̃ʒcūqʒ grece eſt olos, qd̃ latine eſt oino, qd̃ cū
nõ ſonet, trāſtuli q̃ʒcūqʒ trāſmutationeʒ, quod idem eſt.

Recog̃nes ¶ Cū oſtēdiſſet in pręaſſumptis, ꝙ ineſt generationi ꝯti-
nuū, qm̃ in his q̃ generanť eſt ipſuʒ deinceps, ⁊ ipſuʒ fieri
ſʒ poſt p̃mū, nunc (vt Philopon⁹ ingt) q̃rit ſi eſt ipm ex
neceſſitate eē in his, q̃ gñanť, ita vt neč̃e ſit ad p̃mū ꝯſe-
qui ſcōm, aut nihil qd̃ fit, eſt neč̃e, ſed oīa ꝯtingentia, vt
ꝯtingat qd̃ fit, fieri, ⁊ nõ fieri. Vñ ingt, qm̃ autē i cõtinue
motis ſm̄ gñationem, aut alteratiõnē aut vłiter quãuis
trāſmutatiõnē videm⁹ deide exñs, ⁊ generatū hoc poſt
M hoc, vt nõ deficiat, conſiderādū eſt vtruʒ in talibus eſt
aliqd quod ex neceſſitate erit, ita vt neceſſe ſit ad p̃mū
conſeq ſcōm, aut nihil, hoc eſt nullum ſcōm neč̃e ſit con-
ſequi ad p̃mum, ſed oīa. ſ. ſcōa in generationibus contin-
gat nõ fieri: hec eſt qõ (vt exponit Philopon⁹) ⁊ nos in
cõmētarijs. Quo vo ad vba attinet, cum dixit in conti-
nue motus ſm̄ gnõnem non dixit generatiõnē eſſe mo-
tum ſimplr̃, ſed qm̃ ſine motu gñatio non eſt, iure dixit
in his que moueť ſm̄ gnõnem, vt Philoponus ingt.

Ant.c.107 ¶ Qd̃. n. quedā, manifeſtū eſt ⁊ mox, ipſuʒ eniʒ erit, ⁊ ipſuʒ futuꝝ, aliud ꝑꝑ hoc. quod eniʒ ve-
rum dicere ꝙ erit, opʒ hoc eſſe qñqʒ veruʒ ꝙ eſt. quod autem nunc verum eſt dicere ꝙ fu-
turum eſt, nihil prohibet non fieri. futurus enī incedere quis, non incedet.

Dilucida⁹. ¶ Qd̃ q̃dē enim quedā, pʒ. nā duo ſunt. ⁊ id qd̃
te.c.eiuſdē mox erit, ⁊ id qd̃ futurū alterū erit, ꝑꝑ hoc, qd̃ quidem. n. verū eſt dicere ꝙ erit, opʒ hoc eſſe aliqñ verū ꝙ ſit, qd̃ aūt nūc veꝝ eſt dicere, ꝙ futuꝝ erit, nihil ꝓhibet non fieri, de futuro. n. aliqs deābulaturus, aliqñ non deambulabit. N

Com.107. ¶ Soluit, ⁊ innuit diuiſionem talem ꝙ eorum que futu-
ra ſunt fieri, quedā ſimpliciter dicunť futura fieri, vt ef-
fectus, qui e cauſis ꝓficiſcuntur nālibus, vt vapor e plu-
uia, ⁊ e vapore nubes, ⁊ cetera id gen⁹, quedam que ꝓ-
ficiſcunť ab agente a ꝓpoſito, quod dī agens ꝓpter ħ,
vt inceſſus ſiue deambulatio, que fit ab homine ꝓpter
ſanitateʒ. Eoꝝ vo que ſimpliciter e natura ipſa, cauſiſqʒ
nālibus futura ſunt, quedam ſunt proximo futura fieri.
vt qñ cauſe promotiue ad eſſe ita ſunt propinque gña-
tiõi alicuius, vt non poſſint impediri, ⁊ cauſe impediti-
ue ita remote, vt non impediant. Quedam ſunt a remo-
tis futura fieri, vt qñ promotiue erunt remote, impedi- O
tiue proxime. Reſpondet nunc Ariſtoteles ꝙ quedam
neceſſario erūt, vt ea que proximo futura fieri ſunt ſim-
pliciter, ⁊ non a propoſito, que vero remote, vel a pro-
poſito, nõ opʒ, vt omnino futura ſint neceſſario. Jngt.
Qz quidem enim quedam ſubaudi ſint neceſſario gene-
randa patet, ſubaudi tu in greco, nam eorum que erūt,
duo ſunt, ⁊ id quod mox erit. videlicet. abſqʒ rõne ⁊ pro-
poſito. Et id quod futurum alterum erit, propter hoc,
ideſt ꝑꝑ rationem, dixit alterum, q̃ omne quod erit ꝑꝑ
rationē, aliquo modo eſt, ſed erit alteruʒ vt ambulans,
vel ſcribens, quod quidem verum eſt dicere ꝙ erit, opʒ
hoc eſſe aliqñ verum, ꝙ ſit, nam tale eſt quod de proxi-
mo eſt futurum fieri, vt quando ſunt omnes cauſe ꝓmo-
tiue proxime, ⁊ impeditiue remote. Qz autem nunc ve-
rum eſt dicere ꝙ futuruʒ erit, vt eſt id quod erit ꝓpter P
rationem, ⁊ propoſitum, nihil prohibet nõ fieri. De fu-
turo enim aliquis deambulaturus, etiam omnib⁹ cau-
ſis promotiuis proximo poſitis, aliqñ nõ deambulabit.
Et hoc q̃ effectus proficiſcitur a cauſa libera, ⁊ cõtingē-
ti. Sed dubitares. nam de neceſſitate omne futuꝝ erit, dub⁹
q̃ hec eſt neceſſaria. futurum erit, que adequate ſignifi-
cat futuruʒ fore, igitur de neceſſitate omne futurū erit.
Ambulans eſt futuꝝ, igitur de neceſſitate ambulās erit.
Reſpõdetur ꝙ ex maiori de neceſſario, ⁊ minori de in-
eſſe, concluſio ſequitur de neceſſario conditionali cõdi-
tione addita a parte pręedicati, vt Alexāder, Philopo-
nus, ⁊ Auerroes declarant p̃ priorum. Jdeo dʒ ſic infer-
ri concluſio ꝙ de neceſſitate ambulans erit quaten⁹ fu-
turum. Replice ⁊ defenſiones ſunt tacte primo priorū.
¶ Animaduerte tñ ꝙ de hac materia multa diximꝰ in
libro deſtructio deſtructionū, ⁊ in libro ꝺ interpretatio-
ne, que lʒ ſint dicta in noſtra adoleſcentia, nunc nõ reuo- Q
co, imo addo ꝙ hec eſt poſitio p̃ncipis mathematicoꝝ
Ptolemei in libro apoteleſmaton. Et in libro centū enū-
ciatoꝝ. Jpſe enī in hac re ꝯcedit tria veriſſima ſm̄ Phi-
loſophiā. Primū aliquod põt hoi euenire, qd̃ nec a celo,
nec a nā eſt ſibi ꝓmiſſum, vt ſubmerſio, ⁊ abiſſatio. Pe-
riere enī ſepiſſime omnes ciues abiſſatione vrbis, qbus
oibus particulatim nõ erat e celo talis mors promiſſa,
nec e cauſa aliqua ſibi connata, vt oſtēdit Ptolemeus ī
proemio apoteleſmaton. Scōm eſt ꝙ multa põt homo
per prudentiam auertere eorum, que celum ſibi omina-
tur, qñ ſeipſuʒ ante aduentum illoꝝ ſe pręparauerit, vt
ſciens futuram peſtem in vrbē aliquam, põt eam euita-
re, dato ꝙ a celo ⁊ a cauſa nāli ſibi ꝓmittať. vt declarat
Ptolemeus in libro centum enunciatoꝝ. Tertiuʒ eſt ꝙ
ſeua vētura nos poſſum⁹ miteſcer̄, ⁊ optima accelerar̄.
idē

A idem Ptolemeus ibidem. Argumenta vo ⁊ obiectiones
quorūdā aſtronomaſtroꝝ, ſiue captiūculatorum, nunc
omitto, q̃ ſatī i locis dictī diximꝰ. Sʒ ſi al's occurret mi-
hi res ħ, ⁊ cū maiori ocio, forte multa pulchriora addā.

Recog̃nes ¶ Soluit qõneʒ ſm̄ Philoponum, ꝙ quedam cõtingen-
tē euētuʒ hñt, q̃dā vo neceſſariū. Qz qdem quedaʒ con-
tingētē euētū habeāt, probat (vt Philopon⁹ dicit) du-
pliciter ex vſu illoꝝ noiuʒ erit, ⁊ ipſi⁹ futuꝝ eſt, ⁊ ex ipſis
reꝝ naturis. 2ª ibi Vłr aūt, qm̃ pro itellū g̃ p̃mū aiad-
uerſiõe dignū, ꝙ i his, q̃ fiūt, his, noib⁹ vtimur, erit, ⁊ fu-
tuꝝ eſt, dicimus enī ignis cõbureť, ⁊ futura eſt ignis cõ-
buſtio. Ex vſu ergo horuʒ noium ꝓbat primo ꝙ in gña-
tionibus quedam non fient neceſſario, quedaʒ aūt fient
neceſſario, quoniā in his, que nūq̃ʒ ſunt, ſed in futuꝝ tē-
pus fore potentia dicunť, ꝯſueuimus vti ipſo futuꝝ eē,
⁊ ipſo erit, aliter tñ atqʒ aliter, nā ipo erit, vtimur i his,
B que ordiate ſeſe ſequunť neč̃io, dicim⁹. n. ꝙ poſt ver, erit
eſtas, ⁊ ꝙ neceſſe ſit eē aliqñ eſtatē. Jpſo aūt futuꝝ eſſe
vtimur in his, que ſe nõ neceſſario ſequunť, vero enim
exiſtente ipſo futuꝝ eſſe, põt ⁊ non euenire, qd̃ quidē di-
ximus futuruʒ eſſe, ⁊ non eueniente non mētitur, qui id
futurū eē dixit. Cui⁹ cām exponit Philopon⁹, qm̃ ipʒ fu-
turū eē in equali eſt cū ipſo ꝯtingit. Poſſe vo ⁊ cõtingit
nõ ad euentuʒ vocanť, ſed nõ ꝓhibitaʒ aptitudinē, poſ-
ſibile eſt enī lignū cõburi, ⁊ ſi nūq̃ʒ cõburať, ⁊ virgo po-
teſt coire cum viro, ⁊ ſi nunq̃ʒ cum viro coeat, ⁊ ſi dixe-
rimus ſemine deiecto ꝙ futuꝝ ſit oriri ſpicaʒ, ⁊ poſſe eſt
oriri, vera exñte negatiõe, ꝯtigit non oriri, qm̃ ꝯtingens
erat euētus. Pʒ igiť ex vſu illoꝝ noiuʒ q̃daʒ fieri neč̃io,
quedā nõ neč̃io (vñ dicit) Qz enī q̃dā. ſ. eoꝝ q̃ gñanť, nõ
ex neceſſitate erūt, manifeſtū eſt, ⁊ mox. Cuius rõnē ex-
ponit ex vſu noiuʒ vbi erit, ⁊ vbi futuꝝ eſſe, ⁊ dič. ipſum
C enī erit, ⁊ ipm futuꝝ eē ꝑꝑ hanc cām aliud ſunt, ac alio
mõ vtimur. Dico ꝑꝑ hanc cām, qm̃ vbo erit vtimur in
his, q̃ neceſſario fiūt hec. vbo poſt hec. aūt futuꝝ eē, vti-
mur in his, q̃ nõ neč̃io fiunt hec poſt hec, ⁊ ħ exponit (⁊
ingt) qd̃ enī eſt veꝝ dicere, qm̃ erit, opʒ ħ eē quandoqʒ
veꝝ qm̃ eſt, vt ſi veruʒ eſt dicere erit eſtas poſt ver, opʒ
vt aliqñ ſit eſtas, qd̃ aūt eſt nūc veꝝ dicere, qm̃ futurum
eſt, nihil ꝓhibet non fieri, qm̃ (vt ingt) futurus incedere
quis, nõ incedet. g̃ differūt futuꝝ eſſe, ⁊ erit, qm̃ ipſo erit
vtimur, in his q̃ neč̃io hec poſt hec fiunt, ipſo aūt futuꝝ
eſſe vtimur vłius, qm̃ tā in his, q̃ neč̃io, q̃ʒ in his, que cõ-
Excerpta tingēter hec poſt hec fiēt. ¶ Ex ħ loco accipiť ſm̄ Ari-
ex his pul- ſtotelē hāc ꝯñtiaʒ valere, nauale bellū erit. g̃ aliquādo
chra neceſſario hec eſt vera, nauale bellū ē. hec tñ nõ valet,
nauale bellū eſt futuꝝ. g̃ neč̃io aliqñ hec eſt vera, naua-
le bellū eſt, ⁊ tota cā eſt apud Philoponū, qm̃ ex vſu lo-
D quēdi grecoꝝ ipſo erit vtimur in his, que neč̃io fiūt hec
poſt hec, ipm futurū eē equalet ipſi ꝯtingere, qd̃ põt eē,
⁊ nõ eē. Vtruʒ vo hec dīa ſit ſm̄ vſuʒ loquēdi noſtrum,
queſtio eſt logica, vel grāmatica, ſatis aūt eſt habere ex
vſu hoꝝ noium colligere aliqua fieri neceſſario. ſ. in qb⁹
vtimur ipſo erit, aliqua non neceſſario, in qbus vtimur
ipſo futurū eē, ⁊ ſic ex vſu hoꝝ noiʒ pʒ nõ oia gñari ne-
ceſſario, que poſſunt gñari aut futura ſunt gñari.

Ant.c.108. ¶ Vłr aūt qm̃ cõtingit q̃dā entiū eē ⁊ non eſſe,
109.⁊.110. manifeſtū eſt ꝙ ⁊ q̃ generanť ita ſe habebūt, ⁊ nõ ex neceſſitate hoc erit. Vtrū igiť oīa ſint ta-
lia, an non, ſed quedā neceſſe eſt ſimplr̃ fieri.

Dilucida⁹. ¶ Qm̃ aūt vłr iā cõtingit q̃dā entiū, ⁊ eē ⁊ nõ
te.c.eiuſdē eē, manifeſtū ꝙ ⁊ q̃ generanť ſic ſe hñt, ⁊ nõ ex neceſſitate illo mõ erunt. vtrum oīa talia ſint: an non. ſed quedam neceſſario ſunt fieri. E

Com.108. ¶ Repetit queſtionē vel potius ſubdiuidit q̃ſtioneʒ. vʒ.
vtrum omne gñabile neceſſario generabitur, vel q̃daʒ
non neceſſario generabuntur, affert cauſaʒ queſtionis,
q̃ generabilia ſūt tot modis quot poſſibilia, mõ arguo
ſic. poſſibile eſſe ⁊ nõ eſſe, cõtingenter erit, omne gene-
rabile eſt poſſibile eſſe ⁊ non eē, igiť omne gñabile ꝯtin-
gens. Reſpondet ꝙ quedā gñabilia non erunt generā-
da contingenter, ſed neceſſario, verba patent.

Recog̃nes ¶ Philoponus hos text⁹ nõ diuidit, ideo legam⁹ nūc il-
los ſimul, ⁊ dicamus ꝙ cum Ariſt. demonſtrauit ex vſu
illoꝝ noium erit, ⁊ futurū eē, nõ oīa fieri neceſſario, nūc
idē oſ̄dit ex rerū dīa, nā entiū hec qdē ex nečitate hñt
eē, ⁊ impoſſe eſt ipſa nõ eē, hec vo poſſe eſt ⁊ eē, ⁊ nõ eē,
eodē mõ ſe habebit ⁊ in his, q̃ gñanť, vt hec qdē ex ne-
ceſſitate generētur, illa vo ꝯtingēter, nā ſi qd ex nečita-
F te ſe hʒ, velut ſol in ariete eē, ħ ex nečitate eē hʒ, nõ enī
poſſe eſt ipʒ nõ eē ibi, pʒ qm̃ qñ nondū erat, ex nečitate
ibi exiſtet, ⁊ ipoſſe eſt non fore ibi. Siłi mõ qd̃ contingē-
ter habet eē, ꝯtingēteʒ habebit gñationē ceu poſſe eē ⁊
nõ eē. Exēpli cā. ſi eē domū, aut grāmaticū, aut fabrum
ꝯtigēter eſt, ⁊ hoꝝ gñatio ꝯtigēs eſt, poſſe. n. erat ⁊ nõ eē
neqʒ gñari vnūqdqʒ hoꝝ, vt ſi non neč̃iuʒ hʒ eē hec ſpi-
ca, ſʒ ꝯtingebat ⁊ nõ eē, pʒ ꝙ hui⁹ gñatio nõ ꝯſecuta eſt
ad ſeminis in terrā ꝓiectionē, ſʒ ꝯtingit ⁊ nõ ꝯſeq. vñ di-
cit. Vłr aūt qm̃ ꝯtingit q̃dā entiū eē ⁊ nõ eē, manifeſtum
eſt ꝙ ⁊ que gñanť, ita ſe habebūt, ⁊ ita in illis nõ ex ne-
ceſſitate ħ erit, ſic igiť in his, q̃ ꝯtigēter ſūt, id qd̃ gñabi-
le eſt, nõ neč̃io gñabiť. Sʒ declaratis aliud mēbrū, q̃rit
vtrum igiť oia ſint talia, vt. ſ. ꝯtingēter gñenť. ſoluit ⁊ i-
nuit aliđ mēbrū, ⁊ dicit, an nõ, ſʒ q̃dā neceſſe eſt ſimplr̃
fieri, ⁊ ſic ipʒ fieri in ipſis gñabilibus eſt, quēadmodū eſt
in eē eoꝝ, nā ſic in eē hec qdē ipoſſia eſt nõ eē, hec autem
G poſſia, ita ⁊ circa gnõnē. ſ. q̃daʒ neč̃io gñabunť. vbi gr̃a.
ꝯuerſiones ſolis ꝑ ſigna neceſſe eſt fieri, qm̃ nõ eſt poſſe
nõ ꝯtingere. Ex ſemīe vo ꝓiecto fieri ſpicā poſſe eſt non
fieri, qm̃ ſpicaʒ poſſe eſt nõ eē. q̃re ex ipo eē accipiť dīa
in fieri, qm̃ que neč̃io ſunt, añq̃ʒ erāt, neč̃io erāt fieri que
ꝯtingēter ſunt, añq̃ʒ erāt, nõ neceſſario erāt fieri, ⁊ ſic ex
dīa rerū pʒ nõ oia fieri neceſſario. ¶ Sʒ dices, de⁹ ne- Du⁹ pul-
ceſſario eſt, ⁊ tñ de⁹ nõ neceſſario erat fieri. g̃ nõ eſt ve- chra.
rū ꝙ oē neceſſario fiat, ſicut eſt. ¶ Dicēduʒ ꝙ vba Ari- Solo.
ſtotelis intelligenda ſunt in eis, in quibus cadunt fieri,
⁊ factum, modo non ſic eſt in deo.

Ant.c.109 ¶ Et eſt quēadmodū in eſſe, hec q̃dē īpoſſibi-
lia non eſſe, hec autem poſſibilia, ita ⁊ circa generationē. vbi gr̃a. cõuerſiones neceſſe eſt fie-
H ri, ⁊ non poſſibile eſt non contingere.

Dilucida⁹. ¶ Et eſt veluti in eſſe, hec quidem impoſſibilia
te.c.eiuſdē non eſſe. Jlla vero poſſibilia ſic ⁊ circa generationem, veluti conuerſiones quideʒ neceſſe eſt fieri, ⁊ non poſſunt non contingere.

Com.109. ¶ Exponit rationem ꝙ ſicut reruʒ he ſunt neceſſarie, vt-
pote que ita ſunt, ꝙ nõ poſſunt non eē, vt celum, ⁊ intel-
ligētie. Alie ſunt poſſibiles eſſe ⁊ nõ eē, vt gñabilia que-
dam, ſic ⁊ circa generationem, quedam neceſſario fiūt,
vt conuerſiones, vt quando ex aqua generať vapor, ⁊
ex ipſo vapore, nubes, ⁊ ex hac aqua ⁊ cetera. Sic igiť
gñatio cõuerſiua neceſſaria erit, ⁊ qd̃ eſt generabile cõ-
uerſiue, neceſſario gñabitur. verba patent.

Ant.c.110. ¶ Si autem qd̃ prius neceſſe eſt fieri ſi qd̃ poſte-
rius erit. vbi gratia. ſi domus, fundamentum,

I ſi vero hoc lutũ, nunquid ergo ſi fundamentũ factũ, eſt neceſſe ⁊ domũ fieri, an nõ adhuc, ſi non ⁊ illud neceſſe ſit generari ſimpl'r: ſi autez hoc, neceſſe ⁊ fundamẽto gñato, generari domũ. Sic.n. erat qđ prius ſe habẽs, ad poſteri⁹. Quare ſi illud erit, neceſſe illud prius gñari.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ❡ An autem ſicut prius neceſſe eſt fieri, ſi poſterius ſit, vt ſi domus eſt, fundamentum eſt, ⁊ ſi hoc ſit, lutum etiam, ſic contra ſi fundamentuz eſt, neceſſe eſt ⁊ domum fieri. an non adhuc, niſi id ipſum neceſſe ſit ſimpliciter fieri. Naz vbi illud neceſſe ſit, etiam fundamento facto, domum effici neceſſe erit. Sic enim erat prius ſe habens ad poſterius, quare ſi illud erit, neceſſe eſt prius id generari.

K

Com.110. ❡ Petit tertio. vtrũ in his q̃ fiũt a ꝓpoſito, cõuerſim neceſſe ſit fieri poſteri⁹ facto priori, veluti facto poſteriori neceſſe eſt fieri p̃us. vbi cã. veluti facta domo, neceſſe ẽ fieri fundamẽtũ, ita cõ facto fundamẽto, neceſſe eſt effici domũ. Aut ſimpl'r põt eẽ q̃ſtio. vtrũ ois gñatio ſit cõuerſiua: vt queadmodum ex fundamẽto neceſſario domus eſt, ſic ecõtra ex domo, fundamẽtũ neceſſario erit. Rñdet ꝙ nõ vniuerſal'r, ſʒ tũc quãdo id qđ ſit ne͞cio ſit, vt ſi domus eẽt ne͞cio facièda, valet ecõuerſo ſi domus eſt, fundamẽtuz eſt, ⁊ ſi fundamentũ eſt, domus eſt. Addit cãm. d. Sic eniz erat prius ſe hñs ad poſterius in generatione ſimpl'r neceſſaria. Et ꝑ hoc notat ꝙ i his q̃ a ꝓpoſito fiũt, nõ eſt ꝯuerſio, nã in eis q̃ fiũt a ꝓpoſito, nihil ſimpl'r ſit, ſʒ tm̃ ꝑut ſubiacet p̃cõceptioni. At in gñatione nãli, ⁊ circulari, facto poſteriori ſit ⁊ prius, ⁊ econtra facto priori ſit ⁊ poſteri⁹, ⁊ tu intellige vno vel pluribus medijs, ſm ſpẽm. vʒ. vel indiuiduũ, vt diccmus.

L

Recog̃nes ❡ Scdm̃ Philoponũ Ariſt. q̃rit, vtrũ in qb⁹ eſt neceſſariũ ſm ſuppõnez, in his ẽt ſimpl'r ne͞ciũ ꝯſiderabit. In qua qõne alter ſupponit, alterũ querit, ſupponit eni in his, que ꝯtingunt eẽ, ⁊ non eẽ, neceſſariũ ſm ſuppõnem inueniri, quatenus in eis dicimus poſteriori exiſtente, ex neceſſitate p̃ceſſiſſe pri⁹, in fructib⁹ eni gñatis ex neceſſitate ꝓiectũ fuit ſemen, qđ qdẽ neceſſariũ ex ſuppõne noiatur.

Duplex neceſſarium. ❡ Vñ Philoponus notat hic ꝙ duplex ſit neceſſariũ, alter ſimpl'r, q̃tenus dicim⁹ ad p̃us, poſteri⁹ ex neceſſitate ſequi, alter ex ſuppõne, q̃tenus ſi poſterius euenit, ne͞cio qđ prius eſt, ſubſiſtit. Neceſſario qdem ex ſuppõne oia q̃ gñant adiuicẽ ꝑticipãt, ne͞cio aũt ſimpl'r nõ oia ꝑticipãt, qm̃ nõ oia ex neceſſitate fiunt. Querit g̃ Ariſt. vtrum in qbuſcũqʒ eſt ne͞ciuz ex ſuppõne, in his ẽt ſimpl'r neceſſariũ cõſideret. Ad quã qõnẽ reſpondet, ꝙ in qb⁹ eſt ſimpl'r neceſſariũ, in his eſt ne͞ciuz ex ſuppoſitione, ⁊ nõ cõuertit, qm̃ in aliqb⁹ eſt ipm̃ ex ſuppõne neceſſariũ, in qb⁹ nõ eſt ipm̃ ſimpl'r neceſſarium. vñ inq̃t, Si autẽ qđ prius neceſſe eſt fieri, ſi quod poſterius erit, nũquid ſubaudi ecõtrario. vbi gr̃a, ſi eſt domus, neceſſe eſt p̃fuiſſe fundamentuz, ⁊ ſi h̃ neceſſe ſit p̃fuiſſe lutum, nũqd g̃ ecõtrario ſi fundamentuz factũ eſt. nece͞ eſt ⁊ domũ fieri. Eſt g̃ qđ vtrũ in qbuſcunqʒ eſt ex ſuppõne neceſſariũ, in his ſit ſimpl'r ne͞ciuz. Rñdet. ⁊ dic̃ an non adhuc, niſi ⁊ illđ nece͞ ſit gñari ſimpl'r, nã ſi h̃ ſit, vt ſit ſimpliciter ne͞cio gñabile, nece͞ eſt, ⁊ fundamẽto gñato, generari domũ, ſic eni erat qđ prius eſt ſe hñs ad ipm̃ poſterius ſubaudi in talib⁹, q̃ ſimpl'r ne͞cio fiũt. Quare (vt inq̃t) Si illud poſterius erit, neceſſe eſt illud prius generari, ſubaudi in talib⁹, que ſimpl'r neceſſario fiunt, ideo concludit in talibus, que ſimpl'r neceſſario gñant, h̃ cõuerti. ſ. ꝙ ſi neceſſe eſt gñari qđ poſtea, ⁊ gñari qđ prius, neceſſe eſt, ⁊ ſi qđ prius, ⁊ qđ poſteri⁹. igitur ẽt gñari neceſſe eſt. Sic igit̃ patet in quibuſcũqʒ eſt fieri ſimpl'r neceſſario, in his eſſe neceſſario fieri ex ſuppõne, ⁊ nõ ecõtrario. Exponit aũt Ariſt. q̃re in his que ſimpl'r neceſſario fiunt, qđ poſterius eſt, ne͞cio fiat, facto priori, ⁊ dic̃, ſʒ nõ ꝑꝑ illđ, h̃ eſt, q̃a poſitum eſt illđ p̃us, ſeq̃t tale poſteri⁹, ſʒ qm̃ tale poſterius ſua nã poſitũ eſt ne͞cio futuꝝ, vtpote q̃a eſt ex ſempiternis. Ex his cõcludit, ꝙ in ſempiternis, h̃ ꝯuertunt̃. ſ. ꝙ poſito p̃ori. ponat̃ poſterius ⁊ ꝯ͞. (vñ inq̃t) In qb⁹ igit̃, qđ poſtea eſt nece͞ eẽ. i. ſimpl'r neceſſariũ, in his ordo ꝯuertit̃, ⁊ ſemꝑ p̃ori gñato, nece͞ eſt gñari qđ poſtea, ⁊ ꝯ͞ facto poſteriori, ſit qđ p̃us. Patet g̃ in qbuſcũqʒ eſt ſimpl'r ne͞cio fieri, in his eẽ ne͞cio fieri ex ſuppõne, ⁊ non ecõtrario. Hec de qõne.

N

Obiectiones Philoponi ꝯ͞ Ariſt. ❡ Obijcit aũt Philopon⁹ contra Ariſt. quoniaz in phyſicis gñabilib⁹ ⁊ corruptibilibus, multa gnõnẽ ne͞ciaz hñt non ꝑꝑ ſeipſa, ſʒ ꝑꝑ precedentia. velut ad nutritionem alteratio ex ne͞citate ſequit̃, non ꝙ ipſa ꝑꝑ ſeipaz ne͞ciaz hẽat gnõnẽ, ſʒ ꝑꝑ p̃cedentem nutritionẽ.

O

❡ Preterea. Ad multa ſupra digeſtiuã po͞am comeſta ſeq̃tur ne͞cio tarda digeſtio nõ ꝑꝑ ſeipaz, ſʒ ꝑꝑ precedentẽ comeſtoꝝ multitudinez. Amplius ad aquã cũ terra confuſam, limus ex ne͞citate ſequit̃, nõ quidẽ ꝑꝑ ſeipm̃, ſʒ ꝑꝑ p̃cedẽtem confuſionez, ⁊ alia multa ſunt, in qb⁹ ad p̃us, poſteri⁹ ex neceſſitate ſeq̃tur, nõ ꝑꝑ ſeipſa, ſʒ ꝑꝑ prius, ⁊ neqʒ oino ꝯuertit̃, non enim ſi digeſtio tarda eſt, ⁊ multa comeſta ſunt, ob plura enim alia contingere põt, vt ob ſolicitudines, vel ob curuitatem ſtomachi, ⁊ alias cauſas, ⁊ ad iugulationem quidem ex neceſſitate ſequit̃ mors, nõ tm̃ ſi mors eſt, ⁊ iugulatio p̃ceſſit, hec ſunt, que Philoponus contra Ariſt. inducit, ⁊ inſoluta omittit.

Defenſio Ariſt. ❡ Ad q̃ facile rñderi põt, ꝙ aliq̃ ꝓpõ ẽ vera ꝑ ſe, q̃ eſt falſa per accñs, vt Auer. dic̃. Tũc dđʒ ꝙ in phyſicis gnõnib⁹, qđ ſeq̃t nec ne͞ciã gñationẽ hʒ ꝑꝑ p̃us ꝑ ſe, ⁊ iquãtũ p̃us, nec ꝑꝑ ſeipʒ, ſed accidit hẽ ne͞ciaz gñationẽ ꝑꝑ p̃cedens, qm̃ eſt tale, ⁊ ſic ꝑ accidẽs, veluti motus, vt motus poteſt velocitari in infinitum, non tm̃, quia celeſtis. ⁊ h̃ ſatis ẽ his q̃ Ariſt. ait.

P

Ant.c.111. ❡ Si igitur neceſſe generari qđ poſtea, ⁊ quod prius neceſſe. ⁊ ſi qđ prius, ⁊ qđ poſterius igitur neceſſe. ſed non propter illud, ſed qm̃ ſuppoſitum eſt ex neceſſitate futurum.

Dilucida⁹. te.c.eiuſdẽ ❡ Quod ſi neceſſe eſt generari poſterius, etiam prius neceſſe eſt eſſe, ⁊ ſi prius ⁊ poſterius, igitur neceſſe erit, ſed non propter illud, ſed quia quod ſupponitur, ex neceſſitate erit.

Cõm.111. ❡ Ex his ifert duo. p̃m ꝙ in his q̃ a propoſito fiũt valet e p̃ori ad poſteri⁹, ⁊ ꝯ͞, vt ſi dom⁹ eſt, ⁊ fundamẽtũ, ⁊ ꝯ͞, ſʒ nõ eodẽ mõ, q̃a a poſteriori ad p̃us valet ſimpl'r, ſimpliciter eni ſeq̃t dom⁹ eſt, igit̃ fundamẽtũ, at ꝯ͞ nõ ſeq̃t ſimpl'r, ſʒ q̃a ſubʒ eſt ne͞ciũ.

Q

❡ Vbi aiaduerte ꝙ in his q̃ a ꝓpoſito fiunt, e poſteriori ad prius illatio eſt ne͞cia ſm ꝯñtiaz, a priori ad poſterius ne͞cia ſm ꝯñtis neceſſitatẽ, qm̃ neceſſarium ſequit̃ ad qđlibet, ſm neceſſitatẽ conſequentis. Et hoc ſub alijs v̾bis Ariſtoteles innuit.

Ant.c.112 ❡ In quibus igitur qđ poſtea neceſſe eẽ, in his conuertitur, ⁊ ſemper priori generato, neceſſe eſt generari quod poſtea.

Dilucida⁹ te.c.eiuſdẽ ❡ In quibus igitur poſterius neceſſe eſt eſſe, in his conuertitur, ⁊ ſemper priori facto, neceſſe eſt prius fieri poſterius.

A

Cõm.112. ❡ Infert ſecundo ꝙ vbi poſterius ſequitur ad prius neceſſitate cõſequẽtie, in his ꝯuertitur a poſteriori ad p̃us neceſſitate cõſequẽtie. Si enim ad vaporẽ ſequitur pluuia neceſſitate ꝯſequẽtie, econtra etiam ad pluuiaz vapor ſequitur neceſſitate cõſequentie.

Anti.c.113. ❡ Si igitur in infinitum tendãt ad inferius, nõ erit neceſſe eoꝝ q̃ poſtea ſunt, hoc gñari ſimpliciter, h̃ neqʒ ex ſuppõne. ſemꝑ.n. alteꝝ, anteri⁹ neceſſe erit. Iđ illđ neceſſe gñari. Quocirca ſi nõ eſt principiũ infiniti, neqʒ p̃mũ erit aliqđ ꝓpter qđ neceſſe erit generari

Dilucida⁹ te.c.eiuſdẽ ❡ Siqdẽ igit̃ in infinitũ ꝓcedũt ad inferi⁹, nõ erit neceſſe qđ eſt poſteri⁹, ſimpl'r fieri. Immo neqʒ ex ſuppõne. Sẽꝑ.n. alteꝝ anterius ex neceſſitate erit, vt ⁊ illđ neceſſario fiat, ꝙ ſi infiniti nullũ ſit principium, neqʒ primuz erit quo quicq̃ʒ neceſſario fiat.

B

Cõm.113. ❡ Diſputaturus Ariſt. an gñatio ſit ꝑpetua, ꝓponit duo. Primũ eſt, ꝙ ſi in gñandis ꝓcedat̃ in infinitũ, qđ poſterius ſit, nec ſimpl'r hoc ſm nãm neceſſario ſit, nec neceſſario ſit ex ſuppõne, h̃ eſt ex ꝓpoſito (⁊ hoc inquit) Siqdem igitur in infinitũ ꝓcedũt ad inferius, hoc eſt alterũ poſt alterũ, nõ erit neceſſe qđ eſt poſterius, ſimpl'r fieri imo neqʒ ex ſuppõne. ❡ Aiaduerte ꝙ verbũ cato, grece q̃ñqʒ ꝓ poſt ſumitur, ita vt ſit ſenſus ſi gñatio ꝓcedit in infinitũ hoc eſt, ꝙ ſemꝑ generetur alterũ poſt alterũ, quod poſterius eſt, nec ſimpl'r ne͞cio hoc eſt ſm nãʒ, nec ex ſuppõne ⁊ ꝓpoſito ne͞cio erit, ſyllogizat ꝯ͞nẽ, ſic, ſi poſterius ne͞cio ſit. prius neceſſario ſit, vt diximus. Sʒ infiniti nullũ eſt prius. igitur poſterius erit nulluz, ⁊ ꝑ ꝯñs poſterius nõ ne͞cio gñatur (inquit) Semꝑ enim alteruz anterius ex neceſſitate erit, vt ⁊ illud poſterius neceſſario fiat, ⁊ ſic in gñatiõe poſterioris neceſſario p̃generat̃ prius. hec eſt maior ꝙ ſi infiniti nullũ ſit principiuz, neqʒ p̃mũ erit quo q̃cq̃ʒ neceſſario fiat. Eſt igit̃ rõ. vbi nõ eſt prius, poſterius nõ ſit. In gñatione infinita nõ eſt prius, igit̃ nec poſteri⁹.

C

❡ Aiaduerte ꝙ ꝑ hoc vult hẽ ꝙ gñatio recta nõ eſt infinita, ⁊ tota rõ eſt, q2 tũc eſſet neceſſe gñari poſterius generato priori, mõ prius nõ datur.

recog̃nes. ❡ Cũ ſumpſiſſet duplex ſignificatũ ipſius neceſſarij, h̃ qdez ſimpl'r, hoc v̾o ex ſuppõne, ⁊ oñdiſſet. In his qdez. que ex neceſſitate ſimpl'r ſunt, ꝯuerti ꝯñtiam, qm̃ poſteriori facto, opʒ ⁊ prius factũ eſſe, ⁊ p̃cedẽti facto, opʒ ⁊ poſterius ꝯſeq̃, in ꝯtingẽtib⁹ v̾o nõ ꝯuerti vlteri⁹ ꝯñtiaz, nã in his qdẽ poſteriore exñte, neceſſe eſt ⁊ p̃mũ factuz eẽ. p̃mo v̾o exiſtẽte nõ vlterius neceſſe eſt poſterius eẽ, in hac ꝑte vult oſtendere (vt Philopon⁹ inq̃t) ꝙ ſimpl'r neceſſarium in ſolis his eſt, que circulariter mouent̃, et non in his, que in recto.

D

Q2 aũt impoſ'e ſit in his, q̃ in recto ineſſe ſimpl'r neceſſariũ, ꝓbat ex diuiſiõe. Nã qđ in recto mouet̃, aut ifinita, aut finita rectitudie mouet̃, mõ probat, ꝙ ſimpl'r neceſſarium nõ eſt in his, que in recto mouentur infinita rectitudine, deinde probat, ꝙ nõ eſt in his, que in recto mouentur. finita rectitudine. Q2 ſimpliciter neceſſarium nõ inſit his, que in recto mouẽtur infinita rectitudine, probat ex eo qm̃, ſimpl'r neceſſariũ diximus eſſe qñ ad p̃cedẽs ex ne͞citate poſterius ſeq̃t, ſʒ in ifinito, neqʒ eſt p̃cedẽs, neqʒ poſteri⁹. Infinitũ.n. p̃n⁹ ac fine caret. g̃ in his, q̃ mouent̃ in recto ifinita rectitudine, nõ põt ſimpl'r ne͞ciuz ſumi, ꝑꝑ eãdem rõnem neqʒ in his q̃ gñantur poſ'e eſt ſimpl'r ne͞ciuz ſumere ſi ifinita rectitudie generent̃, qm̃ in eis oino, neqʒ p̃cedẽs, neqʒ poſteri⁹ eſt accipe. Ex his põt ꝓbari ꝙ nec ne͞ciuz. ex ſuppoſitione accipi põt in his, q̃ gñantur in recto ifinita rectitudie, qm̃ diximus ne͞ciuz ex ſuppõne accipi, qñ facto poſteriori ſit p̃cedẽs. At cũ in talib⁹ neqʒ poſteri⁹ nec p̃cedẽs ſit, nõ g̃ ne͞ciuz ex ſuppõne eẽ põt. Quare infinito nihil ſimpl'r fieri põt. Hec de gñatis.

E

Sil'i rõne fieri poteſt argu͞m in generãdis, ꝙ nõ ſit ſimpl'r ne͞cium ſi infinita rectitudine gñabunt̃, nõ enim in talib⁹ erit poſterius ſequẽs ad p̃cedẽs, cũ infinito nihil ſit poſteri⁹, neqʒ p̃us. Q2 igit̃ in his, q̃ ſm rectũ in ifinitũ mouent̃, nõ inſit ſimpliciter ne͞ciuz, ex his. pʒ. vñ dic̃. Si igit̃ in ifinitũ tẽdant ad iferi⁹, hoc eſt in rectũ ad poſteri⁹ ea q̃ gñant̃, nõ erit nece͞ eoꝝ, q̃ poſtea ſũt, h̃ gñari ſimpl'r, ſʒ neqʒ ex ſuppõne qm̃ (vt inq̃t) in vtroqʒ mõ ſꝑ alteꝝ anteri⁹ eẽ neceſſe erit, ⁊ ideo illđ erit nece͞ gñari añq̃ʒ tale poſteri⁹ fiat. q̃re ꝯcludit, ſi ipſi⁹ infiniti nõ eſt p̃n͞m, neqʒ p̃n͞m erit aliqđ, ꝑꝑ qđ ipſuz poſteri⁹ nece͞ ſit gñari.

F

Nõ Philoponi. ❡ Sʒ dubitat Philoponus, qm̃ Ariſt. ſupponit ifinitã rectã lineã, mõ lʒ ifi͞m careat p̃n⁹ ⁊ fine, tm̃ eſt in ipo ifinito ipʒ deinceps, ⁊ h̃ poſt h̃ gñari. vñ Ariſt. dic̃. tp̃s eẽ infinitũ, nec hẽ p̃n͞m, nec finẽ, dic̃ tm̃ in ipſo ipm̃ deiceps ꝯſiderari ⁊ p̃us ⁊ poſteri⁹. ꝑꝑ h̃ Philopon⁹ dic̃ ꝙ rõ ꝑfecta d̾ſtruẽs ſimpl'r ne͞ciuz in talib⁹ eſt ꝓbãdo nihil fieri poſſe in ifinita recta linea, qm̃ oẽ qđ ſit, gr̃a alicuius finis ſit, at oẽ ifi͞m ſine fine eſt g̃ nihil fieri põt in ifinita recta linea. Hec.n. rõ nõ ſupponit rectã ifinitã ⁊ aliqđ fieri, ⁊ ſic vult ꝙ ꝑ ea, q̃ Ariſt. dic̃, nõ deſtruit̃ ſimpl'r ne͞cium, verũ dici põt, ꝙ Ariſto. argumẽtat̃ ſumpto impoſ'i implicãte cõtradictionẽ, ſumit eniʒ rectã ifinitã eẽ, in qua aliqđ gñat̃, ⁊ argumẽtat̃ ꝙ ſi aliqđ in tali recta ifinita gñet̃ erit vel ſimpl'r neceſſariũ, vel ex ſuppõne, ⁊ ſic infert̃ impoſ'e vtroqʒ mõ. q̃re argu͞m erit ad aduerſariũ, qui ſic poſſet dicẽ aut fingere. At arg͞m Philoponi eſt ſimpl'r.

G

❡ Adhuc dubitat Philopon⁹ ꝙ in gnõne ifinita ⁊ ſm rectã lineã ſucceſſio ẽ ipſuʒ ſimpl'r ex neceſſitate, qm̃ neceſſe ẽ ex hoie oino fieri hoiem, nõ eni ꝯtigit ex hoie nõ fieri hoiem. Reſpondet ꝙ ſucceſſio qdem, que eſt ſm ſpẽm, ſm quã ex hoie hõ ſit, ſm circulũ ſit, eo ꝙ ab eodẽ in idez redit, qđ circulo propriũ eſt. Ex hoie eni ſit ſemen, ex ſemine embrion, ex embrione puer, ex puero vir, ex viro ſemen, ⁊ ſic circulo mõ in his, q̃ circulo fiũt, p̃dictum eſt ne͞cium reperiri. Succeſſio v̾o que non ſm circulũ ſit, ſed in recta linea, talis eſt, que in ſingularib⁹, ſm quã ex tãtalo pelops ⁊ ex hoc atreus, modo hec nõ vlterius neceſſariũ habẽt, nõ eniʒ ſi tantalus eſt, oino pelops, neqʒ ſi ſophrenicus, iam ⁊ Socrates neceſſe eſt.

Ant.c.114 ❡ At v̾o neqʒ in finẽ hñtib⁹, hoc eſt dicere verũ, ꝙ ſimpl'r neceſſe ſit gñari. Vbi gr̃a. domũ, quando fundamentuz gñatur. quando eni generatur, ſi nõ neceſſe ſemper generari, accidet ſemper eẽ, contingens non ſemper eſſe.

H

Dilucida⁹ te.c.eiuſdẽ ❡ Rurſus ẽt neqʒ in fines habẽtibus, illud verum erit dicere, ꝙ. vʒ. neceſſe ſit aliquid fieri, vt domũ, quãdo fundamentũ ſit. Nã qñ ſit niſi hoc ſemper neceſſario fiat, accidet ſemꝑ eẽ, quod contingit non ſemper eſſe.

Cõm.114. ❡ Prima ſuppoſitio fuit, ſi ꝓcedũt gñanda in ifinitũ, poſterius nõ ne͞cio fiet. ꝑꝑ rõnẽ tactã. vʒ. q2 nec prius neceſſario factũ eſt. Scđa ſuppõ eſt, ꝙ ſi gñatio hʒ fines. vʒ. a parte ante ⁊ a parte poſt, nec gñari poſterius neceſſe erit generato priori, vt gñato fundamento generet̃ domus, deducit. q2 ſi ſemper vno genito aliud ſit, tũc quod ſemꝑ eſt, ꝯtigit nõ ſemꝑ eẽ, vt gñatio q̃ eſt ſemꝑ ꝑ dela-

I rata, ꝯtinget nō ſemꝑ eē. vʒ. tūc qñ deueniet ad vltimū. Ex his vult hēe ꝙ gñatio recta, nec eſt finita, nec īfinita, infinita nō, qꝛ non habere prius, finita minime, qꝛ eſſet dare vltimum, ꝛ ſic ſemper eſſe non ſemper eſſet.

Recog̃nes ℭ Cū oñdiſſet ꝙ in recta linea infinita impoſ̃e ē ſimpl̃r neceſſariū ſupponi, nūc oſtēdit ꝙ nec in recta finita eſt poſſibile neceſſariū ſimpl̃r hēi, hoc pacto, ſimpl̃r ex neceſſitate fieri eſt impoſ̃e nō fieri, qđ aūt ipoſ̃e eſt nō fieri ſemꝑ fit. At in recta finita ſemꝑ fieri ipoſ̃e eſt, qđ ꝓbatur (vt Philoponus inq̃t) qñ ſemꝑ fieri bifariā ītelligit̃, aūt ſm̃ vnā ꝛ ꝯtinuā gñationeʒ, aūt ſm̃ ipm̃ iteꝝ, ac iterū gñari. Velut cū dicimus ſolē nec̃io in ariete fieri, ꝛ ſemꝑ in ariete gñari, nō qđē, qꝛ in ariete ſemꝑ continuo ſit, ſed eo ꝙ iteꝝ, ac iteꝝ, ꝛ hoc ſemꝑ, nō pōt ipſum ſemꝑ fieri intelligi ſm̃ vnā ꝛ ꝯtinuā gñationē. qñ ꝯtingit ſemper eſſe, qđ cōtingens eſt nō ſēmꝑ eſſe, qđ enī in recta li K nea finita mouet̃, ipſa linea recta finita ac cōpleta, ceſſabit a motu, nec dici pōt ipſum ſemper fieri ſemper eſſe ſm̃ iterū ac iterū ac ſempiternā quādam reflexionē, qñ in recta linea nō eſt circulatio, quę ſempiterna fiat. Tūʒ ex ipſa euidētia, eo ꝙ nihil ſit tale, ꝙ in recta linea ſempiternā reflexionē faciat. Tū ēt, qñ qđ ſempiterne mouet̃, ſempiternū eſt, ſempiternū v̄o ſempiternā hʒ potētiā, ꝛ nō interdū qđē mouebit̃. Interdum v̄o non, ſed ſemꝑ ſm̃ ꝯtinuū. motus autē qui ſm̃ rectā lineam reflectitur, nō manet cōtinuus, ſed in medio qes cōprehendit̃. Ariſt. ergo ꝓbat in linea finita recta nō eſſe ſemper fieri ſm̃ vnā ꝛ ꝯtinuā gñationē. vñ dicit. At vero neqꝫ in finē hñtib⁹, ħ eſt dicere vere. ſ. ꝙ nec̃e ſimpl̃r ſit ſemꝑ gñari. hęc eſt ꝯcluſio, quā exponit per exēplū, ꝛ dicit. v̄. g̃. domū, qñ fundamētū gñat̃. Tūc expoſita cōcluſione, eam ꝓbat. ꝛ dicit. Quādo eni gñatur in recta finita, ſcilꝫ L ſemꝑ, ſi nō ſit neceſſe ſemꝑ gñari, ſʒ ſit veniendum tandē ad finē, accidet qđ ē ſemꝑ eſſe, eſſe ꝯtingēs nō ſemꝑ eſſe. Eſt g̃ ꝯſequentia, ſi in recta finita eſt gñari ſemꝑ. g̃ in recta finita eſt neceſſe gñari. ꝓbatur ꝯñtia, qꝛ ſi non eſſet neceſſe ſemꝑ gñari, id qđ ſemꝑ eēt cōtingit nō ſemper eē, tūc deſtruit cōſequens (ꝛ inq̃t) ſed opꝫ gñatione ſemꝑ eē, ſi ex neceſſitate ſimpl̃r eius gñatio ꝛ ēt econtrario ſi gñari ſit ſemꝑ, qꝛ neceſſe eſt gñari. Cui⁹ cām af

N fert (ꝛ inq̃t) Ex neceſſitate enī ꝛ ſemꝑ idē ſimul eſt, quia (vt inq̃t) qđ eſſe neceſſe eſt, nō poſſibile eſt⁹ nō eē, vt pꝫ in p̄ priorū. ideo concludit, quocirca ſi eſt ex neceſſitate, ſempiternū eſt, ꝛ ſi ſempiternū eſt, ex neceſſitate eſt. q̃re ſi gñatio ſit ex neceſſitate, gñatio huius. ſ. hois ex homine. vel equi ex eq̃ in infinitū perpetua eſt, ꝛ ſi gñatio ſit ſempiterna, gñatio erit ex neceſſitate, pꝫ g̃ nō eē ſemper fieri in linea recta finita ſm̃ vnā ꝛ cōtinuā gnōneʒ. Supponit aūt non poſſe eſſe ſemꝑ fieri in eadē ſm̃ iteꝝ atqꝫ iterū. ꝛ forte hęc ꝓbatio cōis eſt vtriqꝫ intētioni, vt pꝫ cōſiderāti. Qꝛ ſi dicas, ꝙ pōt eē ſemꝑ fieri in linea recta ꝑ reflexionē, hoc remouit Philoponus, quia inter duos motus reflexos mediat quies.

Ant.c.115. ℭ Sed opꝫ generatione ſemper eſſe, ſi ex neceſſitate eſt eius gñatio. ex neceſſitate enīʒ ꝛ ſemper ſit. qđ enīʒ eē neceſſe eſt, non poſ̃e eſt nō eē. Quocirca ſi eſt ex neceſſitate, ſempiternū eſt. ꝛ ſi ſempiternum eſt, ex neceſſitate. Et ſi gñatio igit̃ ex neceſſitate ſit, perpetua gñatio huius. ꝛ ſi ſempiterna, ex neceſſitate. O

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē ℭ Opꝫ aūt generationē ſemper eſſe, ſi ex neceſſitate eſt alicuius gñatio. ex neceſſitate. n. eſſe, ꝛ ſp ſil̃ ſunt, qđ. n. eſt neceſſe eſſe nō pōt nō eē, q̃re ſi ex neceſſitate eſt. ſemꝑ eſt, ꝛ ſi ſemꝑ eſt, ex neceſſitate eſt, ꝛ ſi gñatio itaqꝫ ex neceſſitate ſit, ſempiterna gñatio alicui⁹ erit ꝛ ſi ſempiterna ſit, ex neceſſitate eſt.

Com̃. 115. ℭ Remouet dub^m poſſʒ. n. qs. dicē gnōnē ex nec̃itate eē nō tñ ſempiternā, qꝛ multa ſūt ex nec̃itate, q̃ nō ſūt ſempiterna, vt ſi ꝯcollatio ē, nec̃e eſt Socratē iterire, nō tñ ſempiternū ē Socratē iterire. Rñdet ꝙ nec̃e eſt ſempiternū, ꝛ ſyllogizat ſic. qđ nō p̃t nō eē, ē nec̃e eſſe, vt pꝫ. qꝛ negatio p̄poſita fac̃ ęq̃le ſuo ꝯdictorio, ħ. n. ꝯdicūt nec̃e ē eē, poſ̃e ē nō eē, igit̃ hęc ęqualēt. nec̃e eſt eē, nō poſ̃e eſt nō eē, ꝛ ſic pꝫ maior, ſed ſempiternum eſt nō poſ̃e nō eſſe, igitur ſempiternum eſt neceſſe eſſe, ꝛ quę dicit, patēt trāſlatione ſola. ℭ Animaduerte duas figuras has. P

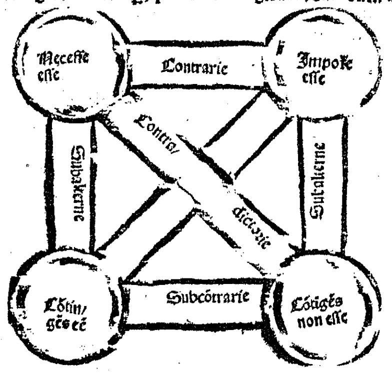

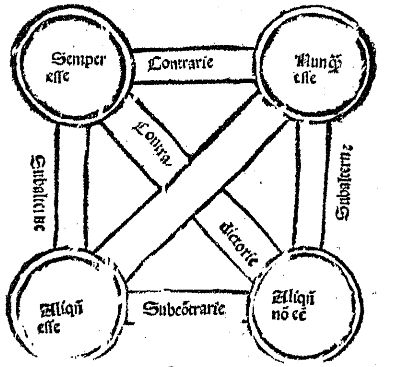

M Q

Ut igit̃ valet aliqñ eē, igit̃ cōtingēs eē, ꝛ aliqñ nō eē, igit̃ ꝯtingēs nō eē, ſic valebit ſemꝑ eē, neceſſe eſt eē. Nunq̃ eē, ipoſ̃e nō eē, ꝛ ſic Phs bñ dicit, ꝙ neceſſe eē ęqualet ad ſemꝑ eē, ꝛ ſic nec̃iuʒ eſt ſempiternū. Ad arg^m. ad formā dōm ꝙ illđ eſt nec̃iuʒ ex ſuppōne. Ariſto. loq̃tur in

Dubōnes. neceſſario ſimpl̃r. ℭ Sʒ ambiges. ꝑ, qꝛ deus eſt neceſſe eē, nō tñ ſemꝑ eē, qꝛ nō in inſtāti quolibʒ deus fuit, quia nō in inſtāti p̄ñti deus fuit, ꝛ tñ de⁹ fuit neceſſe eē. Amplius v̄r ꝙ perpetuū, ꝛ nec̃iū nō ſint idē, qꝛ omne quod eſt, dū eſt, neceſſe eſt eē, nō tñ oē qđ eſt dū eſt, eſt perpetuū. ℭ Rñdēt Sorticolę ꝙ nec̃iuʒ ꝛ ſemꝑ eē, debent limitari a v̄bo, ſicut igit̃ hęc eſt de p̄terito. de⁹ nec̃io fuit, ita illa. ſemꝑ de⁹ fuit, ꝛ ſic eſt ſenſus. in omni tēpore vel inſtanti p̄terito deus fuit, ꝛ ſic in alijs temporib⁹. ℭ Ad

A 2^m oſtendunt perpetuuʒ ꝛ neceſſarium eſſe idem, q̄a neceſſarium pōt dupliciter capi, ſimil̃r ꝛ perpetuuʒ, ſed ī hoc errant. Nam apud Ariſt. bene neceſſariuʒ cōuertit̃ cum ſempiterno. non tamen cum perpetuo. Naʒ apud Ariſto, cōtinuum eſt perpetuuʒ, qđ gręce eſt ſynecħes, ꝛ tamen non omne continuum eſt ſempiternum.

Ant.c.116 ꝛ.117. ℭ Si igitur alicuius ex neceſſitate ſimpliciter generatio ſit, neceſſe circuire ꝛ reiterare. neceſſe enim eſt, aut finem habere generationem aut non. ꝛ ſi non, aut in rectum aut circulariter. Horum autem ſi erit ſempiterna, non in rectum poſſibile eſt, quia nequaquam eſt principium. neqꝫ ſi inferius vt ad futura accipiamus, neqꝫ ſuperius vt ad generata. Neceſſe autem eſt eſſe principium non finita exiſtente, ꝛ ſempiternam eſſe. Ideo neceſſe eſt, circulariter eſſe. B

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē ℭ Si igitur alicuius ex neceſſitate ſimpliciter, generatio ſit, neceſſe eſt circuere atqꝫ conuerti, neceſſe eſt enim generationem vel fines habere, vel non, ſi non, vel in rectum, vel in circulo. Horum autem ſiquidem erit ſempiterna, non in rectum eſſe poteſt, quia nequaquam eſt principium, neqꝫ. vʒ. deorſum, vt ſi in generandis reſpeximus, neqꝫ ſurſum, ſi in his quę generata fuerunt, at neceſſe eſt eſſe principium, non finito exiſtente eſſe ꝛ ſempiternum, ideo neceſſe eſt ipſam circulo eſſe. C

Com̃.116. ℭ Ex his ſuppoſitionibus cōcludit intentum, ꝙ. vʒ. generatio ſit circularis ꝛ cōuerſiua (ꝛ hoc inquit) Si igit̃ alicuius ex neceſſitate ſimpliciter, hoc eſt ſm̃ naturam generatio ſit, neceſſe eſt circuere atqꝫ conuerti, deducit cōſequētiam, q̄a ſi generatio eſt alicui⁹ neceſſaria ꝛ ſimpliciter, vel fines habet, vel nō, demonſtrauit falſuʒ eē eā habere fines per multas rationes, ꝙ ſi nō habet fines, vel in rectum, vel in circulo, horū autē dato. vʒ. altero ꝙ ſit ſempiterna, nō in rectuʒ eſſe poteſt, q̄a nequaq̃ʒ eſt principiuʒ, neqꝫ. vʒ. deorſum, vt ſi in generādis reſpexerimus, neqꝫ ſurſuʒ, ſi in his quę generata fuerunt aſpexerimus, nullo enim modo dabitur principiuʒ, neqꝫ finis, at neceſſe eſt p̄ncipium eſſe, ꝛ ſi non finitū exiſtit tale p̄ncipium, neceſſe eſt eſſe ſempiternuʒ, ita. vʒ. ꝙ aer ſit infinities principiū generatiōis aquę, ꝛ finis eiuſdē, Ideo neceſſe eſt ipſam generationem circulo eſſe. Eſt igit̃ ratio breuis. generatio eſt neceſſaria ſimpliciter alicuius, vel recta, vel circularis, non recta, quia non daret̃ p̄ncipiuʒ, quod oportet dari, igitur circularis. ℭ Animaduerte ꝙ in circulari motu principium ꝛ finis incidunt in idem, ꝛ propterea in ſolo circulo poteſt dari principiuʒ infinities, quod appellat ſempiternum. D

Recog̃nes ℭ Nunc ex his concludit intentum. ſ. ꝙ ſoli motui circulari ſit neceſſarium ꝛ ſemper fieri, nam ſi oſtēſuʒ eſt nec in his quę in recta finita, nec in his quę in recta infinita mouentur, ſimpliciter neceſſarium eē, patet ꝙ in his, q̃ in rectum oīno mouentur, nō inerit ſimpliciter neceſſarium. ergo ſi eſt ipſum ſemper fieri, oportet ꝙ his inſit ſimpliciter neceſſarium, quę circulo mouent̃. Sola eni circularis latio habet ſimpliciter neceſſarium, quoniaʒ ſolus circularis motus ſempiternus vnus eſt, ꝛ ꝯtinuus, partes vero motus ipſius numero quidēʒ diuerſę ſunt, ſpecie vero eędem. Motus enim ab ariete in taurum, ꝛ a tauro in geminos, numero quidem non idē eſt, ſpecie v̄o idem, ꝛ periodi reintegratione ſpecie quidem eędē ſunt, numero v̄o diuerſę. Soli igitur circulatiōi ineſt ex neceſſitate, ꝛ ſempiterne, iterum ꝛ iteruʒ fieri, quoniaʒ nūq̃ʒ deſinet ſm̃ annuaʒ periodum in ariete fieri. Quare oſtenſum eſt ex his quę dicta ſunt, ꝙ neceſſariuʒ ſimpliciter, ſiue ſm̃ continuum, ꝛ in ſectilem motum conſideretur, ſiue ſm̃ iterum ꝛ iterum, ſolum hic, quę circulariter mouentur, inſit. vnde dicit. Si igitur alicuius ex neceſſitate ſimpl̃r generatio ſit, cum nō poſſit eſſe aliq̃ pacto ſʒ rectuʒ, neceſſe eſt circuere, ꝛ reiterare, ꝛ repetit ꝓbationeʒ breuibus. ꝛ dicit. Neceſſe eni eſt aut fineʒ habere generationeʒ, aut non, ꝛ ſi non habet fineʒ, aut non habet finē in rectum, aut circulariter, horum autē ſi erit ſempiterna, nō in rectū poſſibile eſt, qđ probat repetendo, probationem. ꝛ dicit, quia nequaquam eſt principium. ℭ Preterea. (vt inquit) Neque pōt generatio eſſe ſempiterna, ſi inferius ad futura accipiamus, neqꝫ ſi ſuperius ad pręterita ac generata. Tunc reddit cauſam, ꝛ ſumit [autem] pro enim. q. d. quoniam neceſſe eſt eſſe principium. Vel [autem] aduerſatiue tenetur quaſi deſtruat illatum, vt ſit dicere, ſed neceſſe eſt eſſe principium quouis modo dicat̃, quoniaʒ in neceſſario ſimpl̃r ex priori ſequitur poſteri⁹, in neceſſario ex ſuppoſitiōe, ex poſteriori ſequitur prius, vt dictuʒ eſt. Tunc (inquit) ꝙ ſi generatio non finita ſit, ꝛ ſempiternam eſſe neceſſe eſt, ꝛ ſi ſempiterna eſt, cum nō poſſit eſſe in rectum, ideo neceſſe eſt circulariter eſſe. propter hęc infert, ꝙ ſit neceſſe conuerti, verbi gr̃a. ſi hoc poſterius ex neceſſitate eſt, ꝛ qđ prius ergo ex neceſſitate erit, ꝛ econtrario etiam ſi hoc pręcedens, ꝛ poſterius neceſſe eſt generari, ꝛ hoc ſemper iam continuo. Hęc Ariſtoteles. E F G

Anti.c.117 ℭ Conuerti igitur neceſſe erit. verbi gratia. ſi hoc ex neceſſitate eſt, ꝛ quod prius ergo. ſed ſi hoc, ꝛ quod poſterius neceſſe generari. Et hoc ſemper iam continue.

Dilucida⁹. te. c. eiuſdē ℭ Conuerti igitur neceſſe eſt vt ſi hoc ex neceſſitate ſit, ꝛ prius igitur ex neceſſitate erit, etiaʒ ꝛ ſi hoc, poſterius etiam neceſſario gñabitur, atqꝫ hoc vtiqꝫ perpetuo ſemper.

Com̃.117. ℭ Ex prędictis infert duo, primū in generatione ex priori ſequitur poſterius neceſſitate cōſequētię, ꝛ ecōtra. vt ſi pluuia ē, oportet eē vapores, ꝛ ſi vapores, opꝫ eē nubes, ꝛ ſi nubes oportet eſſe pluuiam, ꝛ ſi pluuia eſt, neceſſe eſt eſſe vapores, ꝛ hoc perpetuo eſſe. H

Ant.c.118. ℭ Nihil enim hoc differt dicere, per duo, aut multa.

Dilucida⁹ te. c. eiuſdē ℭ Neqꝫ enī hoc ꝑ duo aut plura refert dicere.

Com̃.118. ℭ Remouet dubiuʒ, q̄a ſi ex priori ſequit̃ neceſſario poſterius, ꝛ econtra, ſit imediate, vel plurib⁹ medijs. Rñdet ꝙ hęc conuerſio ſit, vel per plura vel duo media. ꝛ non refert quantum ad rationem conuerſionis.

Recog̃nes ℭ Cū oſtendiſſet ꝙ ſimpl̃r neceſſariū ſoli motui circulari ineſt, ꝛ ad hoc oſtēdendū neceſſariā ꝯuerſionē in hoc circulari motu circa duo q̃dam exemplificaſſet, nūc (vt Philoponus inq̃t) notat ꝙ 2^m ꝯtinuuʒ ſemꝑ neceſſario ꝛ ad 2^m 3^m, ꝛ ad hoc 4^m ſequit̃, quoniam (vt inquit) nihil differt per duo, aut plura conſiderare conuerſionē fieri, ꝛ quę ex neceſſitate cōſequētia, quare per hęc dubium remouit circa exemplum aſſignatum.

Ant.c.119 ℭ In circulari igitur motu ꝛ gñatione eſt, qđ

I ex neceſſitate ſimpliciter. ⁊ ſi circulariter, neceſſe generari ⁊ generata eſſe. ⁊ ſi neceſſe eſt horum generatio circularis.

Dilucidatę.c.eiuſdē ¶ In motu igitur ⁊ generatione circularibus, eſt id quod neceſſe eſſe ſimpliciter, ⁊ ſi circulo, neceſſe eſt vnumquodqꝫ fieri, ⁊ factū fuiſſe. ⁊ ſi neceſſe eſt, horꝫ generatio circulo erit.

Com. 119. ¶ Scōm qd infert ē, ꝙ neceſſario generari ⁊ circulo generari conuertunt (⁊ hoc inquit) In motu igitur ⁊ generatione circularibꝰ, eſt id qd neceſſe eſt ſimpliciter eſſe, ⁊ ſi circulo, ſubaudi, aliqd fit, neceſſe eſt vnūquodqꝫ fieri ⁊ factum fuiſſe infinities ſaltem in ſpecie, vt dicemus, ⁊ ſi neceſſe eſt, ſubaudi, vnūquodqꝫ fieri, horum genera
K tio circulo erit, ⁊ ſic neceſſaria gñatio, ⁊ circularis generatio conuertūtur, ⁊ neceſſē aliquid generari, ⁊ circulo generari ſimiliter conuertuntur.

Recogñes ¶ Nunc (vt Philoponus putat) vniuerſuꝫ ſermonē cōcludit. ⁊ dicit. In circulari igit motu ⁊ generatione eſt, qd ex neceſſitate ſimpliciter. q. d. patet ex dictis ī motu ⁊ generatione circularibꝰ eſſe ipm ſimpliciter neceſſariū, hoc pacto ꝙ ſi fuerit circulariter factuꝫ, neceſſe eſt generari, ⁊ generata eſſe, generari qdeꝫ in futurū, generata vō eē in pterito, ⁊ ecōtrario ſi neceſſe eſt gñari ⁊ generata eē, horꝫ gñatio circularis eſt. hec in vniuerſum.

Ant. c. 120 ¶ Hec itaqꝫ rationabiliter, quoniam perpetuꝰ eſt circularis motus, ⁊ qui celi. quoniam hec ex neceſſitate generantur ⁊ erunt, quecunque huius motus ſunt, ⁊ quecunqꝫ propter hunc.

Dilucidatę.c.eiuſdē ¶ Hec vtiqꝫ rationabiliter quidem ſunt, quoniam ſempiternus etiam aliter apparet circu-
L lo motus. vꝫ ille qui eſt celi, fiunt enim hec ⁊ erunt ex neceſſitate, quecunqꝫ ipſo motu ſunt, ⁊ quecunqꝫ propter ipſum.

Com. 120. ¶ Confirmat hec per rationem aſſignatam iam, dictum eſt enim ꝙ motus celi eſt ſempiternus, ⁊ ꝙ ſit cauſa generationis, igit ⁊ gñatio ſempiterna erit, nā hec fiūt ab illo motu veluti a cā effectrice, ⁊ ꝓpter illū tanqꝫ ꝓpter finem primuꝫ. Arguit igit ſic. procedens ab agente ⁊ fine eternis eſt eternū. generatio a fine ⁊ agēte eterno, vt a motu celi, igitur eterna, que dicit patent.

Recogñes ¶ Cum oſtendiſſet ipſuꝫ neceſſariuꝫ ſoli circulari motui accidere, oſtēdit ꝙ hoc eſt rōnabilr dictum tanqꝫ ꝯſonū exiſtens his, que alibi demonſtrata ſunt. Demonſtratuꝫ eſt eniꝫ. 8. phyſicę auſcultationis ꝙ circularis motus ſo-
M lus ſempiternus eſt. vnde dicit. Hec quideꝫ vtiqꝫ rōnabiliter ſubaudi dicta ſunt, quoniaꝫ perpetuus eſt circularis motus, ⁊ qui celi, hoc eſt celeſtis ſtellarū fixaruꝫ, q diurnus eſt (vt exponit Philoponus) quoniaꝫ hec ideſt alij motus celeſtes ex neceſſitate, generant ⁊ erūt, quecūqꝫ huius pmi motus ſunt, ⁊ quecūqꝫ ꝓpter hunc ſunt. Quo vō ad vba attinet, debes ſcire ꝙ ceteri motus celeſtes ꝑficiuntur a pmo motu, ⁊ ſunt ꝓpter primuꝫ motum, perficiūtur quidem ab eo, qa a primo motore, qui mouet motu illo primo, perficiunt enim a deo ſalteꝫ, vt a cauſa effectiua vniuerſali, ſunt vō ꝓpter primuꝫ motum, quoniaꝫ ſunt ꝓpter motorem, qui mouet illo motu tanqꝫ ꝓpter finem. ergo recte dictū eſt, ꝙ neciuꝫ ineſt primo motui ſtellarꝫ fixarꝫ, ceteris aūt pp illum.

Anti. c. 121 ¶ Si enim quod circulariter mouetur, ſemper aliquid mouet, neceſſe eſt ⁊ horum circularē eſſe motuꝫ. verbi gratia. ſuperiori latione exiſtente, circulari ſol ſic. Quoniam autem ſic, ho-
N re propter hoc circulariter generantur ⁊ reiterantur. His autem ita generatis, iteruꝫ que ab his.

Dilucidatę.c.eiuſdē ¶ Quod ſi quod circulariter mouetur, ſemper aliquid moueat, neceſſe eſt ⁊ horꝫ circularem eſſe motum, vt ſuperiori latione exiſtente, ſol ſic circulo exiſtit, at quia horę ita ſunt, ꝓpter hoc circulo fiunt atqꝫ iterū fiunt. his vero ita genitis, iterum generabuntur que ab illis.

Com. 121. ¶ Remouet. q. tacitam, nam non videtur ſequi. eſt motꝰ celi perpetuus, igitur generatio perpetua, quia motus celi eſt cauſa reruꝫ vniuerſalis, modo a cauſa vniuerſali ad effectum particularem non valet argumentum, niſi negatiue, vt declaratum eſt primo poſteriorꝫ. Reſpō-
O det ꝙ licet ſit cauſa vniuerſalis ⁊ remota, tamen ex illa ſequitur propoſitum, ⁊ deducit a primo ad vltimum, vt Auerroes deducit hoc modo, ſi celum perpetuo mouetur, oportet vt ſol in orbe decliui moueatur perpetuo ⁊ circulariter. Si ſol mouetur ꝑpetuo circulariter, opꝫ vt anni tempora currant perpetuo circulariter, ⁊ ſi anni tempora currunt circulariter perpetuo, oportet vt elementa, ⁊ res generentur perpetuo circulariter. Que dicit patent. ¶ Animaduerte tamen ꝙ in greco codice forte eſt diminutio, ⁊ debet dicere, vt ſuperiori latione exiſtente, ſol ſic circulo exiſtit, ſol circulo exiſtit horę, ſꝫ eſt anni tempora ita erunt, cetera patent.

Recogñes ¶ Probat ꝙ dixerat. ſ. ꝙ ſi ipm neceſſariū ineſt pmo motui diurno, inſit ceteris ꝓpter illum. ⁊ dicit. Si enim qd circulariter mouet. ſ. motu diurno ſemꝑ aliqd mouet. ſ. quod intra ipꝫ ꝯtinetur ſaltem motu raptus, neceſſe eſt
P ⁊ horꝫ, que mouent ab illo, circularē eſſe motū ꝓprium aliuꝫ a motu cōmuni ⁊ a motu raptus, qm̄ motu cōmuni mouent ab ortu in occaſum, motu ꝓprio vō cōtra ab occaſu in ortū. v. g. (vt inqt) ſuperiori diurna latiōe exiſtente, ſol circulari latione ſic. ſ. cōtra ab occaſu in ortuꝫ moueatur. Quō vō valeat hec ꝯñtia, erratice ſtelle mouent motu cōi raptus ab ortu in occaſuꝫ. ꝙ contra motu ꝓprio ab occaſu in ortū. Ariſt. nō expoſuit, ſed tanqꝫ expoſitā in 2° libro de celo omittit, ⁊ nos etiaꝫ ſupponamus. Ex his infert ꝙ horarū anni circulatio ſit ſempiterna. ⁊ dicit. Qm̄ auteꝫ ſic. ſ. ſol mouet ab occaſu in ortum ꝓpo motu, horę atqꝫ anni tēpora ꝓpter ſꝫ circulariter generantur ⁊ reiterant. vt eſtas, ⁊ hyems, ⁊ cetera id genus. Tūc his ſtātibus, redit ad ꝓpoſituꝫ, ⁊ ꝯcludit ꝙ pp generationē horarꝫ anni ſempiternā ⁊ circularem, gñatio ⁊ corruptio aialium ⁊ plantarꝫ, ⁊ aliorꝫ circulariter fit, ⁊
Q perpetuitatē poſſidebit, qm̄ (vt dcm̄ eſt) ab horarꝫ mutatione generatio ⁊ corruptio fit. vñ dicit. His aūt ita generatis, iterum ac circulo generabuntur, que ab his, vt animalia ⁊ plante, ⁊ cetera id genus.

Ant. c. 122 ¶ Quare ergo hec quidem ita videntur. verbi gratia. aqua ⁊ aer circulariter generantur. ⁊ ſi nubes erit, oportet ⁊ pluere. ⁊ ſi pluet, opꝫ ⁊ nubem eſſe. homines vero ⁊ animalia, nō reiterantur in ſeipſa, vt rurſus generetur idem. non enim neceſſe eſt ſi pater generatus eſt, te generari, ſed ſi tu, illum. In rectum itaqꝫ videtur eſſe, hec generatio.

Dilucidatę.c.eiuſdē ¶ Propter quid igitur interdum vtique hec quidem ſic videntur. vꝫ aquam ⁊ aerem circulo

A culo facta eſſe, vt ſi nubes quideꝫ erit oportet pluere, ⁊ ſi pluit, oportet nubeꝫ eſſe. Homines vō ⁊ aialia in ſeipſos nō reflectunt, vt iteruꝫ generetur idē. Nō eni neceſſe eſt ſi pater generatus eſt, te generari, ſed ſi tu genitus es, illum. In rectuꝫ itaqꝫ videtur hec generatio.

Anti. c. 122 ¶ Dubitat Ariſtoteles. vtrum omni gñatio perpetua ſit circularis, ⁊ videtur ꝙ nō, qꝛ gñatio hominis ex homine eſt perpetua, nō tñ circularis. Naꝫ tu es ex patre, nō aūt pater ex te (inquit) Propter quid igitur interdū vtiqꝫ, hec quidē ſic videntur fieri circulo. vꝫ. aquaꝫ tam ⁊ aerem circulo facta eē, vt ſi nubes quidē erit, opꝫ pluere ⁊ ſi pluit opꝫ nubē eſſe. Homines vō ⁊ animalia in ſeipſos nō reflectūtur, ⁊ qd ſubſcribit, patet. Et ſic videtur
B ꝙ generatio hominis ex homine ſit perpetua, ⁊ non circularis, ⁊ ita nō omnis generatio ꝑpetua eſt circularis.

recogñes. ¶ Ariſtotes nūc ꝓponit quandā dubitationeꝫ, cur nam in aere qdē, ⁊ aqua, ⁊ reliquis elñtis, ⁊ neceſſaria eſt generatio circularis, ⁊ cōuertitur, eteni nube qdeꝫ exiſtēte, erit aqua, ⁊ aqua facta, nubes pexiſtit. In ſingularibꝰ vō non ita ſe hꝫ. Socrate enim exiſtente pfuit ſophroniſcus, ſophroniſco exñte, nō ex neceſſitate. Socratis generatio ſeqtur. vnde dicit. Quare ergo hec quidē ita videntur. vbi grā. aqua ⁊ aer circulariter generant, ita ꝙ ſi nubes ſit opꝫ ⁊ pluere, ⁊ ſi pluet, opꝫ ⁊ nubem eē, homines vō ⁊ animalia nō reiterātur in ſeipſa, vt rurſus generetur idē numero, nō enim neceſſe eſt ſi pater generatus eſt. ſ. ſophroniſcus, te generari. ſ. Socratē, ſed contra ſi tu es genitus, neceſſe eſt patrem eē genitum. Du-
C bitatio ergo ſm expoſitionem Philoponi eſt, cur idem ſpecie poteſt reuerti, vt cū fit ex aqua vapor, ex vapore iterum aqua fieri poteſt in ſpecie, idē vō numero nō poteſt reuerti, quoniaꝫ non pōt fieri iteruꝫ Socrates ſi fuit corruptus, non eniꝫ querit (vt alij exponunt) cur in elemētis generatio circularis eē poteſt, in aialibꝰ ⁊ plātis nō pōt fieri. Sed ſm Philoponū querit cur in ſpecie generatio fieri pt perpetua ⁊ circularis, ⁊ idē ſpecie reuerti poteſt, in indiuiduis vero nō poteſt generatio circularis fieri, nec idem numero pōt reuerti. Cauſa auteꝫ deceptionis eſt, quoniā Ariſt. exemplificauit in elementis in prima parte qſiti. in ſcda vō pte exemplificauit in aialibus, ⁊ hominibus, verū hec fecit non ſine cā, de prima eni parte qſiti exemplificauit in elementis quoniaꝫ
D circulatio ſm ſpēm magis apparet in illis. De ſcda vō parte exēplificauit in aialibus ⁊ homininus, qm̄ ſecūda pars qſiti magis apparet in illis. eſt ergo dubō, cur idē ſpecie reuerti poteſt, idem vō numero non. Rñdet ergo, ⁊ dicit. In rectū itaqꝫ videt hec generatio. ſ. q eſt filij ex patre, illa vō que eſt in ſpecie vnius elemēti ex alio videtur circularis, ideo ideꝫ numero redire non pōt, ſꝫ bene idē ſpecie. Diximus eni ſuperius ꝙ generatio ſingularū nō eſt ſm circulū, ideo nec ipſuꝫ neceſſariū, neqꝫ ipſuꝫ cōuerti habet, aer autē ⁊ aqua redeūt, qm̄ nō ſm numerū fit ipſorū reflexio, ſed ſm ſpeciem, non eniꝫ idē aer numero in reflexione regñatur, que eſt ex aqua in aerem, ſed idē ſpecie. Simili mō dici pōt in aialibus et plantis, in illis eni idē nūero nō reuertit, ſꝫ bñ idē ſpē.

Ant. c. 123. ¶ Principium autem intentionis rurſus hoc, vtrum ſimiliter omnia reiterantur: an nō, ſed hec quidem numero, hec autem ſpecie ſolum. Quorum igitur incorruptibilis eſt ſubſtātia mota, manifeſtum ꝙ ⁊ numero eadem erunt. motus enim, ſequitur quod mouetur. Quorū
E autem non, ſed corruptibilis, neceſſe eſt ſpecie, numero autem non reiterari. Ideo aqua ex aere, ⁊ aer ex aqua ſpecie idem, non numero. Si autem ⁊ eadem numero, ſed non quorum ſubſtantia generatur exiſtens talis qualis poteſt non eſſe.

Dilucidatę.c.eiuſdē ¶ Principium autem huius conſiderationis tale eſt, vtrū. vꝫ. omnia ſimiliter reuertantur, annon, ſed hec quidem numero redeunt, illa vero ſpecie tantum. Ea quidem enim quoruꝫ ſubſtantia incorruptibilis mota eſt patet ꝙ ⁊ ipſa eadē numero erunt. Motus enim mobile
F ipſum ſectatur, ea vero quorum non, ſed corruptibilis, neceſſe eſt ſpecie redire, non autem numero. Ideo aqua ex aere, ⁊ aer ex aqua ſpecie idem erit, non numero, at ſi eadem numero, non tamen ea quorum ſubſtātia ſit talis exiſtens, qualia ſunt poſſibilia non eſſe.

Com. 123. ¶ Ad ſolutionem qſtionis pdictę, ait eſſe neceſſariuꝫ ſcire ſolutionem huius qōnis. vtrū. vꝫ. ideꝫ numero poſſit reuerti. Reſpondet ꝙ nō, verum eorum que redeūt ſūt in duplici differentia, quedam eterna, vt ſtelle, quedaꝫ corruptibilia, vt elementa, ⁊ hoīes, ⁊ animalia, vult tūc ꝙ ſtelle oriunt ⁊ occidunt, ⁊ eędeꝫ numero exoriunt, qꝛ iſti ortus ⁊ occaſus ſunt ſm motū, nō ſm ſubſtātiaꝫ, nam ſubſtantia eterna eſt corruptibilia vero, vt elemēta, ⁊ aialia redeunt eadē ſm ſpecies. Propterea adijcit. at ſi
G eadē numero aliqua redeūt, nō tñ ea quorum ſubſtantia ſit exiſtens talis, qualia ſunt poſſibilia nō eē, ideſt nō redeunt ea que ſui ſubſtantia corruptibilia ſunt, que dicuntur poſſibilia nō eſſe, cetera verba patēt. Sed circa fineꝫ huius libri plures occurrūt qōnes, quas ob negotiorꝫ multitudinē in aliud tēpus differo. Et ſic de generatione ⁊ corruptione finis ad laudem dei intacteqꝫ virginis. Neapol. 26. Octobris. M. D. V.

recogñes. ¶ Sed adhuc querit, vtrū omnia ſimplr reuertant ſm ſpēm ſolū, ⁊ nulla eadem numero, ⁊ hoc inqt. Principiū aūt intentionis qſtionis. ſ. motę rurſus eſt hoc, vtrum ſimiliter oia reiterentur. ſ. ſpecie, vt dictum eſt de elementis, ⁊ aialibus. Reſpondet ꝙ qcūqꝫ qdē incorruptibilia exiſtentia mouentur motu circulari, hec ſm numerum eadē manētia reflectuntur, quorꝫ vero ſubſtātia corruptibilis eſt, hec numero quidē nō permanent eadē, ſpēꝫ
H vero ſeruant in reflexione. vñ dicit. An nō, ſubaudi eodem modo omnia redeunt, ſed hec quidem numero redeunt, hec autem ſpecie ſolum redeunt, ⁊ exponit mēbra, ⁊ accipit [igitur] pro enim, ⁊ dicit, quoruꝫ eni incorruptibilis eſt ſuba mota, manifeſtū eſt, ꝙ ⁊ numero eadē erūt in reflexione, vt ſtelle, q occidūt, eędē numero oriunt, ⁊ cā eſt, qm̄ motꝰ ſequit ad id, qd mouetur, ⁊ ſic reflexio dici pōt eadē, qm̄ id qd reflectit, eſt idē numero, quorꝫ autē ſuba non eſt incorruptibilis, ſed corruptibilis, neceſſe eſt ſpecie, numero auteꝫ nō, reiterari, ideo concludit, ꝙ aqua ex aere, ⁊ aer ex aqua ſpecie ideꝫ nō numero redit. Addit, ꝙ ſi elementa eadē numero redire dicātur, hoc dicet ſupponendo ꝙ elemēta ſm ſubaꝫ nō ſint corruptibilia, vt dixit Empedocles. vñ dicit. Si aūt ⁊ eadē numero elemēta redire dicant, ſed nō dicetur de eis quorū ſuba exñs talis, qualis pōt nō eē, ideſt qualis eſt corruptibilis, gñatur. q. d. nō dicet de eis ſup-

I ponendo eoꝝ ſubam eē corruptibilem,ſed ſupponēdo illam(vt dicit Empe.)eē ingenitam ⁊ incorruptibilē,

Dubiū phi-loponi d̄ re-ſurrectiōe.

ſic enī ſupponēdo eadē numero redire dicent. ❡Dubitat hic Philopon⁹,⁊ ante ipſū prius dubitauit Alexāder,aduerſus Ariſto.ſi enim ſm̄ Ariſto.aīa ſemꝑ manet eadē numero,⁊ factiua cā etiā ſemꝑ manet eadē,ꝓpͤ qd ſm̄ aliquā plurimi temporis periodū ex eadē mā̄ eadē ſm̄ numerū nō redeūt,valet aūt hęc dubitatio pro tanto,quorū Ariſt. aſſerit eadē numero redire,quoꝝ ſuba incorruptibilis eſt,in qua dubitatione Alexāder ⁊ Philoponus ſupponūt aīam humanā remanere poſt mortem,⁊ factiuā cāꝫ ēt remanere,per quā aīa fuit vnita

K materię,⁊ quęrūt ꝓpͤ quid idē hō numero ſm̄ plurimi tēporis periodū nō redit,vtpote hinc ad decem millia annorū,vt Plato exiſtimauit,vel ad.49.millia annoꝝ, vt

S⁹ pō de re-ſurrectiōe.

aſtronomi dixerūt. ❡Rñdēt primo ꝙ nonnulli ꝯceſſerūt ſm̄ regiūationē magnū annū cōtingere,in quo oīum entiū regeneratio fit,quē annū magnū ad.49.millia an-

L norū extendū aſtronomi,quo tꝑe ſtellas fixas cōplere motū ſuū aſſerunt.Platonici circiter decē millia annoꝝ eū eē affirmant.Quo tēpore helionora ſtella,quę caput arietis mobilis eſt,quadrangulum fere cōplet,vt in helionoricis figuris.16.anguloꝝ diximus.❡Cōtra obycit

Quę philo-pon⁹ ꝯ̄ p̄am opinionē.

Philoponus,qm̄ hoc exñte,eſſe vtiqꝫ poterit ⁊ in ſingu-

M laribus,quorū ſuba corruptibilis eſt regeneratio,⁊ ſm̄ numeꝝ reflexio,qđ Ariſt.hic negat,⁊ p̄mo de aīa. Ideo

Te.cō.41.

Philopon⁹ aliter dicit.ait enī ꝙ ſi daref iterū Socrates gñari non idē ſimplr̄ ⁊ oīno vtiqꝫ ⁊ vnus cū Socrate,qui p̄mo genitus eſt,eē poterit,nō enī(vt inqͭ)poſſibile

Pō Philo-poni de re-ſurectiōe.

eſt vnū ⁊ idē ſm̄ numeꝝ ſimplr̄ deficere ⁊ redire,non.n.(inqͭ)eo ꝙ ex eiſdē ſit aliquid,vnū ſꝫ numeꝝ generaf,

N ſed eo ꝙ idē ꝑmanet prius,⁊ poſterius exñs,iccirco ſol quidē ſm̄ numerū idē eſt.Socrates vͦ,vt dixi,nō idē eſt ſm̄ numerū.nō enī(inqͭ)ſi permanet indiuidua forma,⁊ mā̄ permanet.Hęc Philoponus ad vbū,ꝑ q̄ dat intelligere expreſſe Ariſt. poſuiſſe aīam humanā remanere poſt mortē.de reſurrectione vero autumat poſt certā periodū,cui⁹ tēpus nō determinauit,aīā illā redire in mām̄,nō tñ redire idē numero,qm̄ lꝫ redeat eadem indiuidua forma in mā̄,quę aīa fuit Socrates,non tñ redit idē Socrates,qm̄ mā̄ nō redis eadē.ſ. proxima,ſed ſolum remota.Accidentia enim quę mām̄ proximam

O reddebāt,eadē numero,nō redeūt,ſꝫ eadē ſpecie,ideo ſi redit aīa eadē numero iterū in mā̄,cū nō redeat eadem mā̄ proxima,vult idem numero ꝑciſe nō reuerti,cū vero dicebaf ꝙ Ariſt.negat reditū aię in ipſā mā̄ꝫ poſt exitū libro de aīa p̄mo,dicendū ſm̄ hanc poſitionem ꝙ negat reditū per motū localē, vt poſuerūt Pithagorici,ſed reditū per copulationē ⁊ informationē nō nega-

P uit,vt pꝫ per Alexādrū ⁊ Philoponū hic.Quē ēt Auerroes cogitur ponere aſſerens vnā eſſe numero animā oīum hominū,vt patet ꝯſideranti.Quę an Ariſtotelica ſint,in libro de imortalitate aię determinauimus,nunc vͦ illud nobis certū ſit de decreto Alexandri.Philoponi,⁊ Ariſto.humanam aīam eē imortalem, nō enim ita dubitaſſent expoſitores,nec ita ad dubitationē reſpon-

Q diſſent,ſi mortalē aīam eē crediſſent ad mentē Ariſt. Et de recognitionibus eorū cōmētariorum,quę in libris de generatione olim ſcripſimus,actenus complete ſunt Piſis. M. D. XXI.die 3ͦ Aprilis.

❡Auguſtini Niphi Sueſſani,ad Dominicum Grimanum,Cardinalium maximum,atqꝫ ętatis noſtrę decus,De infinitate primi motoris liber.

MAGNA controuerſia,Dominice Grimane Cardinaliū maxime,inter Theologos,⁊ nonnullos incidit Philoſophorum,de amplitudine,ac potentia primi motoris,hoc eſt dei optimi maximi,finita,ne ſit,an infinita. Sed potiſſimum quid de hac re philoſophorum princeps Ariſtoteles ſenſerit Theologi quidem ipſum ſatis probabilius coniecturis in ſententiā ſuam trahunt,Contra philoſophi clariſſimis teſtibus,⁊ authorum interpretationibus pro ſe ſentire aſſerunt,habentqꝫ pręterea nonnullas rationes, quę poſſunt improbis ⁊ prophanis ſuſpitionem ingenerare. At theologi vltra vires catholicas aliquantulum euagati,aiunt amplitudinem dei eſſe infinitam, ⁊ non tantum eſſe inter credita enumerandū, ſed inter ea quę ratione naturali colliguntur.Hinc me his diebus aliquot mei amici rogarunt vt inter tantos ſententiam quoqꝫ meam afferrem. Placuit mihi huiuſcemodi onus aſſumere.Tum vt exercerē vires ingenij mei (In magnis enim voluiſſe ſat eſt) Tum ꝙ ad te ętatis noſtrę ſapientiſſimū ac philoſophorū Archedicheum recurrere poſſum.Nā quę ambigue dixero,tu(modo bene dicta ſint) apertiſſima ratione comprobabis. Quę vero pertinaciter(ſi iniqua erunt)modeſtis confutationibus ſedabis. Quāobrem librum hunc tibi caſtigandum mitto,quē accurate legas rogo,vbi enim te fautorē habuero,maleuolorum latratus iure ſpernere poſſe videre. Vale,Et me ama(ſi me tuo amore dignum cenſes.)

A ❡Caput Primū.In quo rationes probabiles pro parte affirmatiua inducuntur.

QVONIAM nāqꝫ rōnes ꝓbabiles ſolēt ꝑcedere demonſtratiuas(vt inqͭ Ariſt. in p̄nͦ tertij metaphyſice) Rationes ꝓbabiles ꝓ ꝑte affirmatiua inducamus. ❡Et p̄. Oīs virt⁹ corporis eterni ſimplr̄ eſt infinita(⁊ vt loquar more eoꝝ,itēſiue ⁊ extenſiue)de⁹ eſt vt⁹ corꝑis eterni ſimplr̄,qꝛ celi ac totius vniuerſi,qđ eſt ſimplr̄ eternū,vt nūc petaf. Declaraf maior.Nā virt⁹ potēs ꝑdurare ꝑ certū tꝑs, eſt aliquātula,

Tal's dupla

⁊ ꝑ duplū in duplo,⁊ ꝑ q̄druplū,q̄drupla.igif ꝑ īfinitū erit ⁊ infinita.Hec rō vꝫ Ariſt.12.meta.t.cō.41.⁊.8.phyſices tex.cō.vlti.⁊.78.❡Scđo,Ens q̄ nec eē, nec itelligi pōt ſimplicius,eſt īfinite poͤ ac vigoris,qm̄ cū aliquā-

B tulo gradu cōpōnis eſt aliqs gradus ꝑfectiōis,⁊ cū ſb̄duplo gradu cōpōnis, eſt duplus grad⁹ ꝑfectiōis, igif cū nō ḡdu cōpōnis,eſt īfinit⁹ gradus ꝑfectiōis.deus eſt ſimplex,q̄ nihil excogitari pōt ſimplicius.Nulla enī itelligētia eſt liberata a poͣ,ꝑter p̄mā.3.de aīa.cō.5.in ſol'one 3ͤ q̄ōnis,⁊ vt inqͭ Ariſt.8.metaph.ad vltͫ.Ait enī ipm̄ eē ſimpliciſſimū,qꝛ mox eſt id qđ eſt. ❡Tertio,Deus eſt maioris ꝑfectionis, q̄ꝫ ignis ſi eēt poͤ infinite.vel q̄ꝫ eēt ignis,vbi eſſet diuiſus in ꝑtes ꝓportionales,in q̄rū q̄libet eēt aliq̄ ꝑfectio,qꝛ ꝯtineret illi⁹,vel ꝑtiū illarū ꝑfectiōes ⁊ aliqđ vltra,igr̄ īfinit⁹.❡Quarto,Duoꝝ ꝯ̄rioꝝ ſi alterū eſt in nā̄,⁊ alteꝝ, vt.2.celi Auer.ꝓbat.cō.18.Sꝫ vigor finit⁹,⁊ vigor īfinitus,ſunt ꝯ̄rij, ⁊ vigor finit⁹ eſt in rerū nā̄.igif ⁊ infinit⁹.❡Quito,Deus eſt maioris vigoris q̄ꝫ graue ꝑ infinitū ſpatiū diſtās a cētro,vt ꝯſtat.Sꝫ illud graue ī fine mot⁹,eēt īfiniti vigoris,vt Auer. ꝓbat

C p̄ celi.cō.88.igitur ⁊ deus.❡Sexto,De⁹ eſt nā̄ cauſis finitatis priuata,igitur īfinit⁹, ſicut nā̄ ꝑuata cauſis gnōnis ⁊ corruptionis,eſt eterna, vt in libro de ſuba orbis. ❡Septio,Deus eſt id q̄ maius in vigore,poͣ,⁊ ꝑfectione excogitari non pōt,igitur infinit⁹.Cōſequētia pꝫ, qꝛ intell's pōt intelligi ſemꝑ vltra oē finitū. Añs ꝯſtat.Eēt enī illō deo mai⁹ intellectū plaſma.❡Octauo, In deo eſt nō ḡdus imꝑfectionis,igitur infinit⁹ ḡd⁹ perfectiōis. qꝛ nō ḡdus imperfectionis ⁊ infinit⁹ gradus ꝑfectionis, videnf idē eſſe.❡Ultimo,Auerro.12.metaphy.cō.41. idē teſtatur, ꝓpͤ qđ aſſerit eē ponendum motorem medium.Hec ſunt argumēta ꝓbabilia ꝑtis affirmatiue.

❡Cap.ij.In quo de primo omnium rerū principio,poſitiones antiquorum enarrantur.

PITHAGOREI (vt Speuſippus)p̄mū oīū rerū p̄nͫ in diminutiōe ꝯſiſti autumāt,eēqꝫ lōge imperfecti⁹ ꝑncipiatis ⁊ cauſatī.Argumēto vͦ vtunf ex ſil'ibus in rerū

D p̄mordijs ac ſeminib⁹, Semina enī ſtirpiū, aīaliū,⁊ hoīū lōge iꝑfectiora ſūt ſtirpibus, aīalib⁹,⁊ hoīb⁹,eo qꝛ p̄nͣ.Uñ ⁊ Hippocrates,medicie monarcha,p̄nͫ ībecille ait eē.Pithagoras vͦ ⁊ Empedocles in p̄ oīū reꝝ p̄nͦ poſuere multitudinē.Empedocles qdē amorē ⁊ odiū,ambo q̄ꝫ dicēs vt agētia. Nam amor ꝯgregat,odiū vͦ diſgregat,ꝯgregare vͦ ⁊ diſgregare mot⁹ ſūt.Pithagoras aūt, oīū reꝝ malū ⁊ bonum p̄nͣ fingit,qꝛ ipoſſe ē(vt dicit Auer.12.metaph.cō.52.) bonoꝝ ⁊ maloꝝ ꝓuidētiā eē in vno,qua e re bonum de bonis,malū de malis ꝓuidet.his vͦ oīb⁹ ꝯtingit dicere p̄nͫ nō eē amplitudis īfinite, p̄mis qdē,ꝙ p̄ diminutionē dedicāt. ſcđis vͦ ꝙ multitudinē.Nā īfinitū cū totū ſit ⁊ oē,totūqꝫ ⁊ oē occupans, vult tm̄ vnū eē.3.auſcultatiōis phyſice.Plato vͦ oīū reꝝ ponens ideas,infiniti

E etiā poſuit ſpēꝫ ⁊ ideā, illāqꝫ eē amplitudinē quādam imēſā,⁊ īfinitā,nāqꝫ īneē alicui vt accñs ſubito,nec alteri ꝯiūgi vt ſubtū forme,⁊ hāc p̄mū oīū reꝝ p̄nͫ aſſerit, qđ fortaſſe chriſtiane religioni ꝯuenit.❡Hec aūt qꝛ deſtructa ſunt ab Ariſto. 12.metaphy.in vltimo ⁊.3.phyſicoꝝ.⁊.8.Auerroes etiā in liͦ deſtructio deſtructionū.diſputatiōe 3ͣ in ſol'o.12.dubij eadē refellit.q̄re nūc ſat ſit.

❡Cap.iij. In quo narratur latinorum omniū poſitio, ⁊ Platonis,⁊ Auicenne.

LATINI vͦ oēs, q̄tuor eē ī deo apđ Ariſt. aſſerūt.Eēntiā,⁊ itell'm,potentiam q̄ꝫ eēntie ſubordiatā,appetitū ſiue volūtatē itellectui, q̄ et catholici aſſerūt.Cū vͦ hꝫ q̄tuor ſint vnū re.ſꝫ rōne diſtinguūtur,vt.12.meta.cō.39.ſit aūt itell's dei īfinit⁹. qꝛ īfinite beat⁹,appetit⁹ q̄ꝫ īfinite get⁹,erūt ⁊ eēntia ⁊ potentia īfinite.Perſuadēt vͦ hāc rē,petētes p̄ dei eēntiā,eē toti⁹ entꝭ,veri,poſſ'is,⁊ ex-

F cogitabilis,quā petitionē Auicēna ipſe.8.ſue meta.cap.6. vꝫ ſuadē.❡Prio,ꝙ cā vl'iſſima entꝭ ī eo ꝙ ens,⁊ equoca,ꝯtinet ꝑfectionē toti⁹ entꝭ,veri,poſſ'is,⁊ excogitabil'. De⁹ ē cā vt dcm̄ ē,igif ꝯtinet ꝑfectiōē toti⁹ entꝭ,poſſ'is, veri ⁊ excogitabil'.Maior eo pꝫ,ꝙ cā vl'is dāt a ꝑticulari.Nā ꝑticularis ſupponit ſui ī actiōe effectū ī ꝑte eē, factū ꝑ actionē cāe vl'is.Cā vͦ vl'iſſima toti⁹ ſimplr̄ nihil

Dr̄ia cauſe vl'is a particulari.

ſupponit.ſꝫ cā toti⁹ eē oīno,q̄re vt ꝑticularis cā ꝯtinet ꝑfectionē effect⁹ ſꝫ ꝑtē.ſic ⁊ vl'iſſima toti⁹ eē ⁊ poſſ'is,⁊ excogitabil'.Mīor ēt ex Ariſt.ipō accipif.12.meta.cū dicat a deo depēdē celū ⁊ totā nāꝫ.Qđ ēt Auer. ibidē. cō.51. affirmauit.❡2ͦ,Ens ꝑ eēntiā ſimplr̄,ē toti⁹ eē oīū ꝑticipātiū ꝯtētiuū.Sꝫ đs ē ens ſimplr̄ ꝑ eēntiā,eē āt veꝝ, poſſ'e,⁊ excogitabile,ſūt entia ꝑ ꝑticipationē.q̄re de⁹ ꝯtinebit ꝑfectōē entꝭ veri ī effectu exñꝭ,⁊ poſſ'is cāri. Maiorē Ariſt.2.auſcultatōis phyſice.⁊.2.celi Auer.idē docet

G cō.62.vñ ⁊ Ariſt.inqͭ p̄ celi,tale eē cōicari reb⁹,his qdē clari⁹,his vͦ obſcuri⁹.Mīor ē Ariſt.⁊ Platōis.❡Tertio,Cui nō eſt admiſta aliq̄ ꝑuatio entꝭ,vl' poſſ'is,vl' excogitabil',eſt ꝑfectio toti⁹ entꝭ veri,poſſ'is,⁊ excogitabil',tale ē de⁹.Maior pꝫ. Nā hō etſi ſit ꝑfect⁹ in ſpē.qꝛ tñ ſibi deficit ꝑfectio ſube in eo ꝙ ſuba(nā ſube non repugnat ꝑfectio itell's lune)iccirco ē iꝑfect⁹.❡Ampli⁹,lꝫ itell's lune ſit ꝑfect⁹ in eo ꝙ itell's lune.qꝛ tñ ſibi đficit ꝑfectio oīs itell's in eo ꝙ itell's.adhuc eſt iꝑfecta. ❡Itēqꝫ,lꝫ itellect⁹ celi vltimi(vt orbis ſtelliferi)ſit ꝑfect⁹ vt itell's, qꝛ tñ ſibi đficit ꝑfectio toti⁹ entꝭ ī eo ꝙ ens.adhuc ē imꝑfect⁹.Cū igr̄ deo cōpetat ꝑfectio vt de⁹,⁊ toti⁹ dei,⁊ entꝭ ⁊ toti⁹ entis.igif erit īfinit⁹,ꝓpͤ q̄ dicͭ Auer.3.de aīa.cō.5. ⁊.14.ꝙ ſolus deus eſt liber a poͣ. ❡4ͦ,De⁹ eſt tranſcēdēs gen⁹ ⁊ māꝫ,q̄re erit toti⁹ eē ⁊ veri,⁊ poſſ'is,⁊ excogitabil'.Añs declaraf pariter ⁊ ꝯñā.Nā limitaf vnūqđqꝫ.

H p̄,qꝛ recipif in mā̄.oē.n.receptū recipif ꝑ modū recipiētis,⁊ limitaf ab illo.vt dicit Auer.3.de aīa. cō.5.⁊.qꝛ cōtinef ſub gñe vel ſpecie.Nā cū oē tale poſſit definiri, ⁊ definitio ſit termin⁹,erit terminatū.qua e re albedo eſt 2ͬ finita.Prio,qꝛ in mā̄,ꝓpͤ qđ ſibi non cōpetit oīs rō albedinis.Scđo,qꝛ poſito ꝙ ipā ſit forā ſeꝑata. qꝛ adhuc ꝯ̄cta ē ad gen⁹ vel ſpeciē.ideo eſt finita. Eſſet.n.infinita ſm̄ qd,qꝛ ei cōpeteret oīs rō albedinis,nō tñ ſimplr̄.qꝛ nō cōpeteret rō oīs entꝭ.Tertio limitaf vnūqđqꝫ,qꝛ innitif vl' depēdet ab aliq̄.a quo mēſurā ſibi cōparat ⁊ regulā.Cū itaqꝫ de⁹ nullo hoꝝ limitef.erit oīno īfinit⁹, ⁊ imēſus.❡Quito,De⁹ occupat totū eē veꝝ,poſſ'e,⁊ excogitabile,igif ē toti⁹ entis veri,poſſ'is,⁊ excogitabil'.Añs pꝫ,qꝛ eſt gñaliſſima cā,⁊ cārū cā,vt diximus.Pꝫ igif ꝙ de⁹ ē ꝑfectio toti⁹ entꝭ veri,poſſ'is,⁊ excogitabil'.Cui addē maiorē.vꝫ.ꝙ oē ꝯtinēs ꝑfectionē oīs entis,veri,poſſ'

I ſibilis, ⁊ excogitabilis, eſt īfinita amplitudo, infinita ꝑfectio, ac infinita bonitas. Nā vt infinitū corpus eſt, qđ totū ſpatiū verū, poſſibile, ⁊ excogitabile occupat. 3. phyſicorū. ſic infinita ꝑfectio eſſentie erit, q̄ totius entꝭ veri, poſſibilis, ⁊ excogitabilis occupabit. Hec poſitio eſt Latinoꝝ, Auicēne, ⁊ Platonis, ⁊ hec ratio eſt eorum.

¶ Cap. iiij. In quo inducunť omnes rationes pro his ex verbis Ariſtotelis, ⁊ alijs modis.

OCTAVO phiſice auſcultatiōis inquit Ariſt. tex. cō. 78. Impoſſe eſt vllū finitū mouē̄ ſꝫ īfiⁱᵗᵘᵐ tp̄s. Ex hꝫ arguiť. Impoſſe ē finitū mouē̄ ꝑ tp̄s īfinitū. p̄mus motor mouet ꝑ tp̄s īfinituꝫ, igiť nō ē finit⁹, ⁊ ſic erit infinit⁹. Sylls eſt ex maiori de neceſſ., ⁊ minori de ineſſe. ¶ Scđo, ibidē in fine inqt. p̄mū aūt mouēs, ꝑpetuū habet motum, ⁊ īfinito tp̄e, manifeſtū itaq; eſt, ꝙ īdiuiſibile ⁊ īpartibile eſt, nullāq; K magnitudinē hñs. Hoc enthimema tex. cō. vlti. Et ibidē paucis v̄bis ſupra inqt. ꝙ aūt finitā, īpoſſe ē infinitā hr̄e potētiā. Hec eadē tradit. 12. meta. tex. cō. 41. Ex qb⁹ enthimema tale formať. De⁹ ē potētia īfinita, igiť nec corp⁹, nec v̄t⁹ ī corꝑe. Quero igiť, qđ ītēdit ī aūte ꝑ potētiā īfinitā, vel ī vigore, vl' ī duratiōe, nō ī duratiōe, qa opp^m ꝯñtis ſtaret cū aūte. Hec eni copulatiua eſt vera, aliqđ eſt infinite potētie in duratiōe, ⁊ illđ ē corp⁹ vel virt⁹ in corꝑe, vt celū p̄mū, qđ motu diurno mouet (ē. n. corp⁹, ⁊ mouet ceteros orbes ſēpiterno motu ab ortu in occaſuꝫ, ⁊ cꝯ) q̄re in aūte ꝑ po^am infinitā itelligit vigorē īfinite itēſum, aliter nulluꝫ eſſet enthimema. ¶ Tertio. Oē agēs qđ ſuapte nā pōt ponē̄ effect⁹ infinitos ſil' (lꝫ effectuū icōpoſſitas ipediat illa ſil' poni) eſt īfinitū in vigore. De⁹ ſuapte nā pōt oēs effect⁹ ⁊ īfinitos ſil' poneť in eē, igitur eſt infinit⁹ vigore. Maior pꝫ, qñ poſſe agere duo ſil' ſuapte nā, eſt aliquāti vigoris, igiť q̄tuor dupli vigoris, L igiť ſi infinita, erit īfiniti vigoris. Minor declať. Nam de⁹ mouet ꝑ īfinitū tp̄s, in q̄ fuerūt effect⁹ īfiniti, ⁊ erunt ſil'r. q̄re vt eos ponit ſucceſſiue ꝑꝑ effectuū icōpoſſitatē, non repugnabit eos ponē̄ ſil' potiſſimū cū īfiniti effect⁹ p̄fuerūt. q̄s de⁹ poſuit in eē, ⁊ ita in deo ſunt actu īfinite ꝑfectiōes. ꝑ q̄s īfinita reduxit đ po^a ad actū. ¶ Quarto, Oē agēs qđ v̄tute ꝓꝑa cōtinet īfinitas cālitates īfinitoꝝ effectuū, eſt vigore ⁊ po^a īfinitum. de⁹ v̄o ē tale, igiť vigore ⁊ po^a infinit⁹. Maior pꝫ, qa plures ꝯtinē̄ cālitates, eſt aliquāti vigoris. igiť īfinitas ꝯtinē̄, erit infiniti vigoris. Minor eſt Auer. 12. meta. cō. 36. vbi ait oēs formas cōtineri actu in p̄ motore, potētia v̄o in p̄ma mā. ¶ 5°, Oē ītelligēs actu īfinita ītelligibilia, vel vnū qđ equalet īfinitis, ē infinitū vigore. de⁹ ītelligit vel īfinita intelligibilia actu ꝑ mviā cōeꝫ. vel ſui eēntiā, q̄ equalet īfinitis intelligibilibus, equalet eni īfinitis portiōib⁹ grauis vl' leuis, ſi eēnt M p̄ celi. cō. 57. ⁊ 59. ¶ Sexto, Oē finituꝫ vigore pōt in ſui vigore effici mai⁹ ꝑ additionē, vel itelligi fieri maius, vt 8. phyſice auſcultatiōis. tex. cō. 78. de⁹ eſt cui minime vel addi vel itelligi addi pōt, igitur īfinit⁹. Hec eſt rō Ariſto. ibidē fere ad v̄buꝫ. ſi recte ſentis. vñ oī finito dato, deus pōt mai⁹ itelligere, ⁊ volūtas mai⁹ appetē̄. Nā appetit⁹ ſeqtur cognitionem, ſicuti vmbra corp⁹. 12. meta. cō. 39. Mō, mai⁹ deo nec aliqs ītell's itelligit, nec volūtas vnq̄ꝫ appetet. q̄re vigore ē īfinit⁹. ¶ Vltio, Per quātū mā p̄^a diſtat a deo, ꝑ tātū ecōtra. Mā p̄ma diſtat a deo, ꝑꝑea qa cōtinet īfinita in po^a. In īfinitū igitur de⁹ e mā, ꝑꝑea qa cōtinet actu īfinita. eſt eni mā īfinite modice ꝑfectionis, igiť de⁹ infinite perfectionis. Multa alia argumenta. plures ēt captiūcule hincinde ſuſurranť, que nō ſunt digna ꝯſideratiōe. Preterea, ſi qs hec bñ cōtuebiť poterit ea ⁊ refellere, que ex̄ ſcribunť, ⁊ approbare, ſi opꝫ.

¶ Cap. v. In quo Ioannis Gādauenſis poſitio explicatur cum ſuis rationibus.

N IOANNES q̄q; multiphariā loquatur, ⁊ in locis diuerſis, diuerſa ꝓfiteať. tādē fundať in duab⁹ poſtulatiōib⁹ q̄s Auerroē ſētire credit. ¶ Quaꝝ p̄ma ē, ꝙ v̄tus ſiue fořa, ſiue res, eſt finita vel īfinita, vl' qa eſt quāta, vl' quāto attributa. Eſt quideꝫ quanta, ſi dependet in eſſe ⁊ in cōſeruari e materia quāta, vt forme materiales. Eſt v̄o attributa quanto. ſi ſit forma perficiēs corp⁹ quātū ⁊ operās per quātum ⁊ in q̄to ex̄ ſe, lꝫ non depēdeat ab illo. vt itelligētie mouētes ſtellas. He. n. lꝫ ꝯſtituāt corꝑa celeſtia ī eē, ⁊ agāt ex̄ ſe ꝑ illa, ⁊ ī illis. ñ đpēdēt ab eis nec in eē nec ī ꝯſuari, ⁊ ꝑꝑea ſunt libate a mā. vt Auer. ait p̄ phīce auſcultatiōis. cō. 63. ī fine. Hec petitio accipi p̄t ab Ar. ⁊ Auī. p̄ phyſi. cō. 15. vbi dicūt finitū ⁊ īfinitū ſoli quāto ꝯuenire, vl' ꝑ ſe vl' ꝑ accidēs. ⁊. 2. đ gnōne. cō. 37. ⁊ ī O textu maxime idē. ¶ Petit 2°, ꝙ p̄mū oiuꝫ reꝝ p̄ncipium. q de⁹ dī. nec eſt quāt⁹, qa ſit fořa depēdēs e corꝑe q̄to, nec qa attribuiť q̄to, ꝑ hꝫ qa agat ex̄ ſe ꝑ aliqđ corp⁹ celeſte q̄tū vl' ī corꝑe q̄to. Pria ps pꝫ, qa ex q̄ ē oiuꝫ p̄mū. ē ſimpl'r idepēdēs. ⁊ hꝫ ē ꝓbatū. 12. metaph. tex. cō. 41. ⁊ 8. phyſi. te. cō. 78. ⁊ tex. cō. vlti. Eſt eni ꝓbatū ipꝫ nec eſſe corp⁹, nec v̄tutē ī corꝑe, ⁊ oino ex̄ magnitudinē eēꝫ. Qr v̄o nō ſit corꝑi attribut⁹ ita vt agat ex̄ ſe ꝑ corpus, ⁊ ꝑficiat ipꝫ. teſtať ꝑ Ar. 2. celi tex. cō. 62. vbi inqt. Videť aūt optime qdē hñti exiſtē̄, qđ ſine actione, ꝓpinqſſimo v̄o ꝑ paucā ⁊ vnā. Idē ibidē tex. cō. 64. d. qđ aūt ē optie ſe hñs, nihil idiget actione. Multe rōnes Ioānis pñt fieri ad hꝫ, q̄s nūc breuitatꝭ cā omitto. ¶ Ex his Ioānes opinať deū quē p̄^m oiuꝫ reꝝ finē autumat. nec eē finitū, nec īfinitū. Nā hꝫ īſunt formis, vl' qa ſunt q̄te, vl' qa attribu- P te q̄to, q̄ꝝ nulluꝫ ait cōpetē̄ deo. Eſt. n. ipe ſeparatus, ⁊ tm̄ finis oiuꝫ. Et hꝫ (vt ait) vꝫ expſſa pō Auerro. 8. phyſice auſcultatiōis. cō. 79. Vbi ſoluēs ſcđaꝫ qōneꝫ vult deū nec finitū eē, nec īfinitū. Hec Ioānes opinatur.

¶ Cap. vi. In quo refellitur poſitio Ioānis.

QVOD de⁹ ſit finit⁹ vel infinitus, multiplici rōne colligiť. p̄, qa excedēs finitū 2°, qa ꝑfectū 3° qr optimū. 4°, qa ꝯ Ar. ⁊ Auer. ⁊ oēs famoſas ꝓpōnes. ¶ Pria ſic ꝯſtituiť. Excedēs finitū, opꝫ vt ſit vl finitū vl' īfi^m (excedēs. n. cōtinet exceſſuꝫ, ⁊ aliqđ vltra) igiť erit quātū, qa tātū q̄tū res exceſſa ⁊ illđ ꝑ qđ excedit vltra. Qr v̄o de⁹ excedat oē ens. nemo ambigit. ¶ Scđa ſic, Perfectū ē finitū vl' īfi^m, eſt. n. ꝑfectū totū ⁊ oē, p̄ celi. c. 3. Itēq;, Perfectū eſt qđ p̄t opari, ⁊ ꝑfectū ſimpl'r cui⁹ corp⁹ eſt ſimpl'r, vt. 4. metheo. ī vltio. Et cū oē opans ſit vel finitū vl' īfi^m. pꝫ ꝙ oē ꝑfectū ē tale. deū eē ꝑfectū ſimpl'r. oēs ⁊ phi ꝯcedūt. Q ¶ Tertia ſic. Optimū oē finitū vl' īfinitū. Nā 2° celi. cō. 3. Optimū ē cui⁹ in actiōe nō ꝯtingit labor. ꝙ de⁹ ſit optimū, pꝫ. 12. meta. tex. cō. 36. ⁊ 39. ⁊ ī ꝓlogo ēt. ¶ Cōtra v̄o Auer. pꝫ qa ī li° đ ſtru° đſtru^m: ī p̄ma diſputatiōe, in ſolōne dubij p̄mi reꝓhēdit Algazeleꝫ. qui abnegauit in p̄ ente po^am, cui⁹ opp^m oēs antiq poſuē̄, ar^to vꝫ. ꝙ ſi po^a eſt ꝑfectio in his, igiť in deo. ¶ Preterea. Oia agētia apđ eū. 12. meta. cō. 44. reducūť ad ipm, ⁊ agūt ⁊ ſunt ꝑticipatiōe ei⁹. 2. meta. cō. 4. q̄ v̄o talia ſť ꝑ ꝑticipatiōem ⁊ ꝑ reductionē. opꝫ vt reducanť ad aliqđ tale ꝑ eēntiā, q̄re de⁹ erit p̄mū agēs ꝑ eēntiā ſimpl'r, ⁊ ꝑ ꝯñs q̄tus, finitus vl' īfinit⁹. ¶ Ampli⁹. 8. phyſice auſcultatiōis tex. cō. vltimi. ⁊ 12. meta. tex. cō. 41. fac̄ Ariſt. talē vltimā ꝯnē. Primū aūt mouēs ꝑpetuū hꝫ motū, ⁊ īfinito tp̄e, igiť non eſt corp⁹ vl' v̄tus in corꝑe, pꝫ Ariſt. loq de p̄ ſimpl'r, qa đ illo ꝓponit, ēt nullibi đ eo dixiſſet, ⁊ p̄ſupponit ī eo po^am eē, q̄re

A eē, q̄re oꝫ vt ſit vl' finit⁹ vl' infinit⁹ oino, vt po^a ſua ē. nec potes fingē̄ vt Ioānes. Interdū ait Ariſt. ibi loq de duratiōe. eēt. n. nō trāſlatio, ſꝫ euerſio, cū ⁊ greci codices ēt ita habeāt, vt diximus. Nec Ioānes ē audiēdus q voluit demrātionē illā octaui. ⁊. 12. meta. eē ꝓꝑiā p̄ enti tm̄, ⁊ nō ceteris motorib⁹, vt ī li° de ſuba orbis diximus. Auer. eni in. 12. meta. cō. 41. ⁊ in 3° cap. de ſuba orbis. ponit eā cōeꝫ. vñ ⁊ Ariſt. ſoluta qōne ī. 12. mox q̄rit, vtrū ſint ponēde plures tales ſube īꝑtibiles, ⁊ īdiuiſibiles, vt ē p̄m⁹ motor, cū itaq; q̄rat de nūo ſepataꝝ ſubaꝝ, igiť ſꝑponit illa eē. Itēq;, ibidē. tex. cō. 43. cōcludit, palā itaq; ꝙ tot ſubas eē, neceſſe eſt nā ſempiternas ⁊ īmobiles ſꝫ ſe, ⁊ ſine magnitudie ꝑꝑ dictā cāꝫ, dicta v̄o cā, nō eſt niſi demonſtratio facta textu cō. 41. ⁊ ſic illa demonſtratio eſt cōis oibus. hec cōtra Ioannē, quātum ad ꝯcluſionem.

Impugnat auctor Ioannem.

¶ Cap. vij. In q̄ refelliť Ioā. q̄tū ad poſtulationē ſuā.

B IOANNES (vt viſum ē de rōnibus cāe, duas ipſi deo tribuit, rōnē p̄me for^e, ⁊ rōneꝫ p̄mi finis, verū rōnē agētis oino ab eo remouit, niſi q̄ rōe finis, metaphorice agēs iterdū dī. Sꝫ qm̄ iſtđ ē q̄ſitū ꝑ ſe, iccirco raptiꝫ aliq̄ de hꝫ ꝑtrāſeamus, ⁊ dico de mēte Auer. deū eē motorē vt agēs, finis, ⁊ fořa, qđ ex̄ v̄bis Auer. multifariā deduciť. ¶ Prio, p̄m⁹ motor ē etern⁹ ⁊ abſolut⁹ ab oī mā, igř eſt p̄n^m nō ſolū tāq; motor ſꝫ tāq; fořa ⁊ finis, hꝫ ꝯñtia eſt Auer. 10. meta. cō. 7. circa fineꝫ. ¶ Scđo, Qđ ē ꝑfectioris actiōis ⁊ melioris, ⁊ facit ꝙ q̄ ſunt diuerſaꝝ actionū. ſint eterna ⁊ ꝯtinua, eſt agēs ⁊ mouēs vt agēs. de⁹ ē eiuſmodi. 12. meta. cō. 32. ¶ Tertio, Qđ ē ſba p̄ma, p̄^a for^a, p̄n^m ⁊ finis, ē mouēs vt agēs, de⁹ eſt tale. 12. meta. cō. 5. ¶ Quarto, De⁹ ē p̄n^m fořale, finale, ⁊ mouēs. igiť agēs. C Añs ē Auer. ibidē. cō. 6. ī fine. ¶ Quito, Impoſſe ē aliq̄ꝫ ſubaꝫ eē ſepatū, q̄ nō moueat orbē, igitur de⁹ ē agēs vt motor. Añs ē Auer. ibidē. cō. 48. ¶ Sexto, Deus fac̄ p̄^m motū, eternū, vnū, ꝯtinuū, ⁊ diurnū. igř mouet vt agēs. Añs ē ibidē. cō. 43. ¶ Septimo, De⁹ ē foře q̄ſi finis cōis ⁊ vl'is, hñs actionē cōeꝫ, mouēs p̄^m mobile motu diurno. igiť mouet agēs. Añs ibidē cō. 44. ¶ Octauo, Deus eſt ſepat⁹ a mā vt ſanitas cōcepta, igiť mouet vt finis ⁊ agēs. Añs eſt ibidē. cō. 55. ⁊ 36. ¶ Nono. 3. celi. cō. 28. ⁊ 4. celi. cō. 22. Forma mālis ⁊ eſt mouēs, ⁊ ē mota. In eo quidē ꝙ forma mouet, cū de forme rōne ſit mouere, moueť v̄o vt in mā, qr de rōe māe ē pati. vñ ⁊. 9. meta. cō. 2. In liberatis a mā, nō eſt paſſio, ſꝫ actio. Tūc arguo. De rōne forme eſt mouere, igiť vbi potiſſimū ſaluať rō forme, D in eo ⁊ rō motiua. Cū aūt in p̄ ſimpl'r ⁊ rō foře ⁊ rō act⁹ maxime ſalueť, ⁊ ipꝫ maxime mouebit. ¶ Decimo, Oē qđ agit, agit ⁊ mouet vt ē ī actu. 3. auſcultatiōis phyſice. cō. 17. ⁊. 9. meta. cō. 20. De⁹ eſt actus ꝑ eēntiā. igiť aget ⁊ mouebit ꝑ eēntiā. ¶ Undecimo, De⁹ eſt in maximo circulo. 8. phyſicoꝝ. cō. 84. vt in loco, ⁊ potiſſimū in dextro illi⁹ vt in ꝑte orīētali. 2. celi. cō. 15. vt in loco magis ꝓꝑo. igiť ibi opať ⁊ mouet, qr abſtracte ſbe apđ. Ariſt. ⁊ Auer. nō ſunt in loco, niſi ꝑ opꝑōnē. ¶ Duodecimo idē arguit Auer. in li° deſtru° deſtru^m. diſputatiōe 3^a in ſol. ¶ Tertiodecimo ſic, Qđ dat entib⁹ ſepatis finē, dat eē, qr finis ⁊ forma ſūt idē in illis, ⁊ forma dat eē. Id v̄o qđ dat formā, eſt agēs, ſꝫ de⁹ dat finē illis, igiť eſt, agēs, vide eū. Et his ⁊ alijs plurib⁹ ꝑſpicuū eſt deū agere ⁊ mouere vniuerſuꝫ, motu ſimplici, ⁊ cōi, quem diurnū vocāt, huic ⁊ Alexā. aphrodiſeus ⁊ Simplici⁹ in. 8. phyſicorū, ꝯſentit Plutarchus ēt in li° de opionib⁹ Phoꝝ inqt Ar. deū formā itelligibilē diť, ⁊ eūdē īſidere ſphere vniuerſi dicit, vñ ſit vt effectiue ēt moueat. eiuſdē pōnis ē vbiq; diu⁹ Thomas. 12. meta. ⁊. 8. phyſicorū. ⁊ vbiq; de intentione Ariſto. ⁊ multi alij, quos omitto. hec ſatis ꝯ eum.

De⁹ ē motor vt agēs

E ¶ Cap. viij. In quo ꝑ Ioāne argumēta q̄dā inducunť.

NON EST iuſtū ꝯdēnare quēpiā abſēteꝫ, niſi viſa cā errādi. 2. celi. ꝑꝑea rōnes q̄ pro Ioāne facere ſolēt. trāſigam⁹. ¶ Pria, Motor approꝑiat⁹ beať ex gñatiōe ꝯtinua īferiorū, qr finis beat ea, q̄ ſūt qđ finē. deus non beať ꝑ aliqđ extrinſecū, ſꝫ ſeipſo tm̄. vt 9° ethi^r dī. ¶ Secūda, Motor approꝑiat⁹ moueť ꝑ accñs ad motū mobil'. de⁹ v̄o nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs moueť. ¶ Tertia, Si p̄mus motor moueret, vt motor approꝑiatus, nō differret a ceteris motorib⁹ nā ⁊ dignitate. Naꝫ ſi differret, hꝫ eēt rōne mobil', ſꝫ mobile p̄^m nō dřt ſua nā a ceteris. oia eniꝫ celeſtia qntū corp⁹ eē ab Ar. poniť. igiť nulla rōne dřt a ceteris. ¶ Quarta, Si p̄m⁹ motor agit, vl' ꝑꝑ finē ꝯſeruanduꝫ, vel finem acquirēdū. neutro mō poteſt ipe cum ſit perpetuus, non eget conſeruatione. ⁊ cū ſit optimum, nullo eget. hec pro Ioanne fieri poſſunt.

Cauillationes in ꝑꝫ Ioan.

F ¶ Cap. ix. In quo ſoluuntur he rationes.

RATIONES he lꝫ ſint colorate. tñ nō cōcludūt. ⁊ ꝑꝑea ad p̄mā rñdet Auer. 3. celi cō. 17. ꝙ motor beať ex fine, q ē p̄^a itētiōe, iccirco, beať ſeipſo, nō aūt fine q ē ſcđa itētiōe, q̄ ē vt hec gñentur ⁊ ꝑpetuo ꝑmaneāt, iccirco mouet p̄ ꝑꝑ ſe. 2° ꝑꝑ hec, nō qdē vt ex his ꝑficiať, ſed vt hec ꝑficiat. ¶ Ad 2^m varie ſunt poſitiōes. Quidā iuniores vt Suggeri⁹ ⁊ Bacco in qbuſdā tractatib⁹ de motore p̄, ⁊ celi mā, opinantur p̄^m motorē ⁊ ceteras intelligentias ꝑ accñs moueri. Petūt eni p̄^m motorē eē vniuerſi mobilis celeſtis formā ꝑficiēteꝫ, ⁊ nō ꝯſtitutaꝫ, ⁊ itelligētias ſil'r celos ꝯſtituere, ⁊ ab eis nō cōſtitui ⁊ ꝑficiētes, ⁊ nō depēdere, vt p̄ phyſicoꝝ. cō. 63. ⁊ alibi. Tūc arguūt, moto ꝑfectibili ꝑ ſe moueť ⁊ p̄ma ꝑfectio ſaltē ꝑ accñs. ¶ Prio, Prim⁹ motor ⁊ cetere itelligētie ſunt G eiuſdē ſpēi ſaltē trāſcēdēter. 2. celi. cō. 49. igiť qcqđ per accñs nō repugnat vni nec alteri. ſꝫ ceteř itelligētie mouenť ꝑ accñs. 8. phyſi^r. cō. 52. igiť ⁊ p̄m⁹ ſil'r. Ioānes v̄o vbiq; ⁊ oēs nr̄i ꝯtēporanei tenēt opp^m de mēte Ariſt. ⁊ Auer. opinanť eni ꝙ p̄m⁹ motor ceteręq; itelligētie, nec ꝑ ſe, nec ꝑ ꝑtes, nec ꝑ accñs mouenť. Per ſe qdē nō, qa nō ſunt corꝑa, vl' diuiſibiles, oē eni qđ moueť ē corp⁹ vl' diuiſibile. 6. phyſi. Per ꝑtes v̄o minime, qr oēs ſunt ſimplices ⁊ ꝑtes nō hñt. 8. meta. qa ſtatiꝫ ſūt id qđ ſunt. Qđ v̄o nec ꝑ accñs. Ioānes ꝑ v̄ba Ariſt. 8. phyſi. ⁊ Auer. cō. 36. ⁊ 37. ꝓbat, qr ꝑ accñs ꝯtigit nō eē, qr oē accñs eſt cōtingēs, qđ pō nō eē. ¶ Scđo. Si ꝑ accñs mobiles eēnt. tūc ꝑ accñs diuiſibiles, vt p̄ cap. de ſuba orbis. ¶ Tertio, Si ꝑ accñs mouerenť, eēnt forme māles, ibidē đducit Auer. ¶ Quarto, Si ꝑ accñs, cū ꝑ accñs ſit duplex, H vt qđ moueť ꝑ aliud, ⁊ pōt ſeorſuꝫ moueri, vt eqtās ī naui. vel qđ moueť ꝑ aliđ ⁊ nō pōt ſeorſuꝫ moueri. Hoc dicit Auer. p̄ de aīa cō. 37. Vel igiť mouebunť p̄ mō, ⁊ pꝫ ꝙ nō. qr ſeorſuꝫ moueri nō pñt, cū nō ſint corꝑa. Nec 2° mō, qr tūc eēnt vel foře accñtales, vel accñtal'r extēſe. ¶ Auerroes v̄o iter hos ꝯſiliat. 8. phyſi. cō. 52. v̄ſus finē. vbi de moto ꝑ accñs vī diſtinguere. Nā qđdaꝫ moueť ꝑ accñs ſubtiue, qr. vꝫ. vna cū ſuo ſubto, ipꝫ ēt recipit et ſubijciť motui, vt albedo qñ itelligiť in corpore moto, ⁊ aīe aīaliū. He. n. mouenť ꝑ motū ſubtoꝝ, ⁊ ipe ꝑꝑ ſubta ſubijciunť motui, ⁊ tales ſunt forme diuidue ꝑ accñs, ac corporee, ⁊ dicūť ꝯſtitute ꝑ ſubta. Qđdā v̄o moueť ꝑ accidēs attributiue, nō ꝙ ipm̄ ſubijciať motui. ſꝫ qa ſubiectū eius moueť ab alio, q̄ꝫ ab ipſo. ⁊ hac rōne oēs intelligētie medie mouenť ꝑ accñs, qm̄ eoꝝ ſubta, hꝫ eſt, eoruꝫ orbes moueť a p̄ motore, q mouet vniuerſuꝫ celū p̄mo

Motū per accñs dī 2^r

I ⁊ motu diurno,ceteros vō 2ᵒ ⁊ tāqꝫ ꝑtes. 12.meta.cō.
44.⁊.2.celi.cō.71.Eſt enī celū vniuerſuʒ, vt aial ꝑ mo-
tuʒ,qð cōi ⁊ diario mouet̃ motu,ceteri orbes velut mē-
bra,q̄ mouent̃ eodeʒ motu vt mēbra ſic igit̃ oēs medie
itelligētie mouent̃ ꝑ accn̄s attributiue,q̄a eoꝝ ſubiecta
mouent̃ ab vno alio motore,q̄ eſt alius ab eis,nō q̄ ipe
ſubijciant̃ motui.Qua fortaſſe rōne ⁊ via dic̃ Auer.celū
Quō p̄mᵒ motor differat ⁊ cōueniat cū ceteris itelligentijs. eē in loco ꝑ centrū.h̄ enī eſt attributiōe ⁊ ꝑ accn̄s.Qua
quidē e re,pꝫ pᵐ motore ⁊ ceteras intelligētias ꝯuenire
⁊ differre,ꝯueniūt q̄dē,qm̄ nec ꝑ ſe nec per ꝑtes, nec ꝑ
accn̄s ſubītiue mouent̃,vt argumēta Joānis cogūt.eēnt
.n.forme māles,diuiſibiles,corp̄ee,⁊ id genᵒ.Dīnt vero
q2 p̄mus motor minime mouet̃ ꝑ accn̄s attributiōe, q2
eius p̄mū ſubtū,qð eſt vniuerſuʒ,a nullo ſup̄iori motore
mouet̃ alio q̄ꝫ a diario motu.⁊ ꝓpea eſt penitᵒ p̄mus ⁊ i-
K mobilis oīno,vt vbiqꝫ. Ariſt.cetere ſaltē ꝑ accn̄s attri-
butione mouent̃.⁊ in h̄ errarūt p̄mi q̄ poſuerūt p̄muʒ ⁊
Dubitatur ceteras moueri ꝑ accn̄s.¶ Sʒ ambiges ⁊ rōnabilr̃ per
rōnes p̄me pōnis,q2 oēs ſunt ꝑfectiōes p̄me ſuoꝝ dicto-
rū,igit̃ mobiles ad motᵒ illoꝝ.Jtēqꝫ,ſicut medie ꝑ acci-
dens attributiōe mouent̃,cur p̄mᵒ nō. Nā ſubtū p̄muʒ,
eſt vniuerſuʒ aggregatū ex orbibᵒ,modo tale vniuerſuʒ
mouet̃ motu diario a p̄ᵒ,⁊ motu ſm̄ ſucceſſionē ſignorū.
eꝫ quilibet.vꝫ.orbis a motore ꝓprio.igit̃ primus motor
mouet̃,ꝑ accidēs attributione ad ceteras intelligētias.
Rn̄ſio. ¶ Dici pōt ad p̄mā ꝑ doctrinā Auerro.9.meta.cō.2.q̄
forma in ea q̄ forma,nō patit̃ ꝑ ſe a p̄ᵒ trāſmutato eſſen-
tialr̃,ſʒ ꝑ accn̄s,ꝓut ꝯſtituit̃ ꝑ ſubta.Ubi enī ſubta cōſti
tuūt formas,tribuūt ⁊ cōicāt eis ꝓpria eoꝝ,quorū vnuʒ
eſt pati ⁊ moueri,reddunt̃ enī potētiales potētialitate
L ſubtoꝝ,⁊ ꝓpea reddunt̃ paſſibile ⁊ mobiles paſſiue ꝓꝑ
illa,⁊ ideo ꝯcludit ibi,q̄ forme q̄ nō ſunt in mā,hoc ē,q̄
nō depēdēt a mā aliquo mō,nec eſſentialr̃ patiunt̃ nec
accn̄talr̃,idē p̄ᵒ de gn̄atione.cō.54.⁊ ſic pꝫ ad formā ar-
gumēti.Perfectio enī prima,mouet̃ ꝑ accn̄s ad motuʒ
ſubti,qn̄ ꝯſtituit̃ in eē ꝑ illð vt dic̃,at vbi ꝯſtituit tm̄,mo
uet tm̄, ⁊ nulla rōne mouet̃, cū quo tū ſtat, has moueri
attributione vt diximᵒ.¶ Ad ſcðaʒ multo difficiliorē,ē
aiaduertendū,q̄ oē ꝑ ſe eſt p̄us,⁊ ꝑ accn̄s eſt poſterius,
q̄a ꝑ accn̄s ſemꝑ ad ꝑ ſe,⁊ nō eꝫ reducit̃.¶ Tūc dðꝫ,ce
teras moueri ꝑ accn̄s attributiōe,q2 eoꝝ ſubta ꝑ ſe mo-
uent̃,vt mēbra a p̄ᵒ.Et p̄mus nō dr̄ moueri ꝑ accn̄s attri
butione,etſi ꝑtes ſui vniuerſi mouent̃ ꝑ ſe ab ipſis itel-
p̄ᵒ ligētijs.¶ Primo,e ꝑte agētis.Nā p̄mus eſt vt ars ce-
tere vt artifices,mō ars eſt agens p̄mū,artifex 2ᵐ vt.2.
phyſicoꝝ.cō.32.tradit̃.ꝓꝑ qð celū imediate motū ab in-
telligētia ꝓpa.ē p̄ᵒ ⁊ mediate motū a p̄ma arte ⁊ p̄ᵒ moto
re,⁊ nō ecōuerſo.¶ Scðo,ex ꝑte finis.Nā p̄mᵒ nullū ſu
M 2ᵒ periorē motorē itēdit,cui appetit in agēdo ꝯformari,ce
tere mouent̃ ꝓꝑ p̄mū,cū q̄ deſideria ꝯformāt.2.celi. cō.
58.igit̃ cetere ad ip̄ʒ,⁊ nō eꝫ reducunt̃. ¶ Tertio,ex ꝑ-
3ᵒ te mobil̄.Nā p̄mᵒ mouet vniuerſuʒ p̄ᵒ,⁊ tāqꝫ ſibi eq̄tum
mobile.ceteros vō orbes vt mēbra ⁊ ꝑtes,cetere itelli
gētie mouēt orbes p̄ᵒ ⁊ ꝑ ſe,⁊ q̄libꝫ ſuū ꝑ ſe p̄ᵒ. igit̃ potius
medie reducunt̃ ad p̄mū q̄ꝫ econuerſo,q̄re medie pn̄t ꝑ
accn̄s moueri,q2 hn̄t aliqð p̄us,ad qð pn̄t reduci. at pri
mus nō pōt ad p̄orē reduci,⁊ ide nulla rōne pt̄ ꝑ accn̄s
moueri,⁊ ꝓpea dr̄ penitᵒ imobil̄,cetere vō aliq̄ rōe mo
Ad principale. biles.Per hec facile tollunt̃ Joānis rōnes,oēs.n.ꝓbāt
eas nō moueri ꝑ accn̄s ſubītiue.¶ Ad p̄ncipaleʒ pꝫ ſol̄.
Deus enī nō eſt motor appropriatᵒ,q2 nullū vnū orbeʒ
mouet.ſʒ vniuerſum p̄ᵒ,⁊ ceteros 2ᵒ. iccirco ab Auerroe
motor vl̄is dr̄ vbiqꝫ.Hāc reſolōnē de p̄rio motore cete
riſqꝫ itelligētijs pauci añ nos norunt,⁊ ego multis in di-
ſputatiōibᵒ,ac lectiōibᵒ ex his ꝯſecutᵒ ſuʒ honorē, q̄ ce-
teri aſtātes admirati ſunt.¶ Aʒᵃᵐ q̄dā potiᵒ rhetorici q̄ꝫ N
phi,vident̃ velle q̄ p̄mᵒ motor ſit approp̄atᵒ vel octa-
uo celo apð ꝑipateticos,vel nono apud aſtronomos,⁊
tūc dicūt ſm̄ duas pōnes,vna eſt Auerrois.2.celi.cō.49.
⁊ Alexādri aprodiſei,⁊ Meſſalici,q̄ celi nō dīnt ſp̄e, ⁊ ꝑ
ꝯn̄s motores minime,veꝝ ſp̄ēs nō eſt p̄dicamētalr̃ dcā,
ſʒ egnoce,ſʒ priᵒ ⁊ poſteriᵒ ac trāſcēdēter,⁊ tūc ꝯcede-
rēt q̄ p̄mus motor nō dīt ſp̄e a ceteris,lꝫ ſit p̄mᵒ in ſp̄e.
¶ Alia pō eſt Thome ⁊ Simplicij ⁊ ceteroꝝ fere oīuʒ q̄ *Opi.s.th.*
celeſtia dīnt ſp̄ē,⁊ ita motores,⁊ ſic nullo mō rō valet.
¶ Ego aūt p̄termiſſa nūc qōne,an celi dīnt ſp̄ē, an non
q2 h̄ eſt loco huic ꝑtinēs,miror hos, cū tm̄ i Ariſtote-
le ⁊ Platone ꝓfiteant̃,quō velint apð Ariſt.⁊ Auerroē
p̄mū motorē eē approp̄atum.Primo eni,nuſq̄ꝫ legerūt
apð Ariſt.niſi q̄ vel moueat vniuerſuʒ,vel p̄mū mobile
⁊ minime apð Auer.nos enim nō minori ſtudio vtriuſqꝫ O
auctoris codices ⁊ grecos ⁊ latinos abſoluimus q̄ꝫ ipſi
ꝓfitent̃,nec meminī me legiſſe.ꝓꝑ que tale cū aſtrologis
⁊ phis ꝯſueuī ponere amicitiā,⁊ maxie ex verbis Auer.
2.celi cō.71.⁊.12 meta.cō.44.⁊.41.⁊ vbiqꝫ,q̄ octo tm̄
ſunt celi,ēt apud Ptolemeū,ſʒ hac rōne ſaluātur motuū
appentie,q̄ p̄mus motor eſt forma mouēs vniuerſuʒ,
aggregatū ex oibus orbibus,qð eſt q̄ſi vnuʒ aial.2.celi
cō.74.⁊.42.⁊.71.⁊ hoc motu vl̄i,⁊ cōi oibus.vꝫ diario
quē oēs obſeruāt.Deinde ſingulus orbis ꝓprie a forma
motat̃,vt ſtellatus ⁊ octauᵒ a ꝓpria in cētū fere annis,
gradu vno apud Ptolemeum,ceteri a ceteris proprijs
ꝑagrationibᵒ ecōtrario p̄ᵒ,hoc eſt,ab occaſu in ortū, qð
eſt ſm̄ ſignoꝝ ſequētiā.Trepidatio vō quaʒ recentiores
poſt Ptolemeū obſeruarūt ⁊ eā aſſerūt.fortaſſe non eſt
certa,de ea.n.cepit Ptolemeus ambigere,⁊ tādem ne-
gat illā.ſed de hoc in libro nr̄aꝝ calamitatū ſatis.His e
rebus ꝯſtat p̄ᵒ motorē p̄mū,nō eē alicui orbi appropria- P
tum,ſʒ eē vniuerſi aialis celeſtis formē p̄mo.Conſtat 2ᵒ
primū motorē ⁊ ceteros differre penes mobilia,q̄ cete
ri mouēt orbes,que ſunt ꝑtes primi mobilis.p̄mus mo-
uet vniuerſuʒ,qð eſt totū.¶ Ad vltimā p̄ncipalē,rn̄det
Auerroes.12.meta.cō.36.q̄ mouēt ꝓꝑ finē ꝯſeruanduʒ,
⁊ cū dicebat̃,ſui nā ꝑpetuū nō eget ꝯſeruatione,dicēdū,
q̄ duplex ē cōſeruatio(vt ita loq̄r) p̄ſeruatiua,mō quo *Cōſuatio duplex.*
corpora ſana pol̄a egrotari p̄ſeruant̃.Jpſa.n.q2 pn̄t ca
dere in morbū vel mortē p̄ſeruant̃,⁊ hec ſpecies ꝯſerua
tionis,tm̄ corruptibilibus cōpetit.Alia eſt coexiſtitiua,
qua rōne ꝯ̄ cōſeruatur ex ꝓpōnibus in ſuipſiᵒ neceſſita-
te,ꝯ̄ enī ſuapte nā eſt vera ⁊ neceſſaria,⁊ ꝯſeruat̃ a pro-
poſitionibus,nō q2 pōt cadere in falſitatē,ſʒ q2 ꝑ depen
dentiā ab illis coexiſtit nec̄ia,q̄lis ꝯſeruatio non repu-
gnat enti nec̄io.⁊ ꝓꝑ hāc mouet primus, q̄ꝫq̄ꝫ ſempiter- Q
nus ⁊ ſui nā ꝑpetuᵒ.Mouet.n.vt ꝯſeruet̃,nō ꝯſeruatiōe
preſeruatiua,ſʒ coexiſtitiua,h̄ eſt vt coexiſtat ſibi.Hanc
ſol̄.capere potes 2ᵒ phyſicoꝝ. cō.88.⁊.12.meta. cō.55.⁊
2ᵒ celi cō.17.⁊ in liᵒ deſtruᵒ deſtruᵐ diſputatione. 14.in
ſol̄.p̄mi dubij.Sunt q̄ pueriliter dicunt primū mouere
vt conſeruet cetera,ſe vō nō.quia ſui nā perpetuus.Sʒ
hoc ad idē venit,q2 cōſeruare hec,eſt ſuipſiuſmet ꝯſer-
uatio,⁊ ꝓpea opꝫ vt dicat̃ vt diximus hec enim inter ſe
coincidunt.Hec de efficientia primi motoris.

¶ Cap̄.x.Jn q̄ clariſſimi viri Beſſarionis pō explicat̃.

BESSARION Cardinalis Nicenᵒ,no-
ſtra tempeſtate clariſſimus, vtriuſqꝫ lingue
peritus in libro 3ᵒ.in calūniatoreʒ Platonis
in ſcripto capita.6.calūniatoris argumentū
perſoluens tale.vꝫ, Si deus eſſet infinitus,
oēs res eēnt eq̄les,naʒ oēs infinito receſſu a deo diſta-
rent,tate inquā argumētū ꝓſoluēs ducit̃ dicere reꝝ ad
deum
A deū reſpectus bifariā dici,aut enī vt ad ens ifinitū, aut
vt ad ens ceteris oibus ꝑfectiᵒ ad ſummū.Qð ſi ad ens
ifinitū referes,eque oēs res diſtāt a deo in infinituʒ. Sʒ
ſi vt ad ꝑfectius,qm̄ qua ꝑfectius eſt,nō protendat infi-
niti rōnem.nihil obſtat res pro ſua varia ꝯditione alias
alijs deo ſimiliores in, ꝓprioreſqꝫ hēi.multa alia adijcit
pro ſuipſius rōne, que omitto.

¶ Cap̄.xj. Jn quo cōfutatur hec poſitio.

PACE tanti viri, quē etas nr̄a ſumope ex-
tollit,vī mihi cū Ariſto. ⁊ Phis hec ſtare nō
poſſe. Primo q2 deus eſt infinitus vt perfe-
ctus in ſummo.nā infinitū agens, eſt infinitū
vt ꝑfectū in ſummo,deus eſt infinitū agens
igit̃ infinitus vt ꝑfectus in ſummo.Syll̄us eſt ex maiori
reduplicatiua,⁊ minori abſoluta,p̄ᵒ prioꝝ.Maior decla
B ratur q2 deus eſt ꝑfectū in ſummo, ⁊ deus eſt ifinitū ens
agēs,⁊ ſi q̄d eſt ꝑfectū in ſummo ſimpl̄r apud eū eſt infi-
nitū.igr̄ deus eſt infinitū in eo q̄ ꝑfectū in ſūmo ſimpl̄r.
Scðo,vt ꝑfectiᵒ in ſūmo,vel eſt finitᵒ,vel ifinitus,nō fi-
nitus,q2 nō eēt in ſūmo,igr̄ ifinitus.Tertio,Si receſſus
eſt mēſura reꝝ,vel receſſus ſunt a deo vt finitus eſt,vel
vt ifinitus,ſi vt ifinitus.hēo ꝯ̄ ip̄m,ſi vt finitus.cum hoc
ſit falſum.mēſura eēt nulla,q2 fieret ꝑ id qð non eſt. Rō
vō que ip̄m coegit,apud Phos valde leuis,⁊ friuola ē.
Nā Phi menſurāt res interdū ꝑ receſſum a non gradu
entiū,ſiue ille ſit p̄ma mā,ſiue aliud,ſiue ifinite modicuʒ
ens,qð relinquo.tales aūt receſſus a nō gradu,cū ſūt fi-
niti,ſunt ineq̄les.⁊ iō res ſunt ineq̄les. Uerius itaqꝫ vir
iſte cum rhetoricis certaſſet,q̄ꝫ cum Phis.

Cap̄.xij.Jn quo poſitio Auerrois cōtinet̃.

AVERROES aūt in familia peripateti-
corū auctor grauis primū motorē tribus mo
C dis ꝯſiderari poſſe contēdit.Uno mō,vt pri-
mus ⁊ vltimus finis,q̄ a ceteris intēdit̃. Alio
vō,vt p̄ma oīuʒ forma, vniuerſi q̄dē realis,
itelligētiaꝝ vō intentionalis. Tertio demum vt motor
agenſqꝫ primū ⁊ vl̄em motū,quē diarium vocāt.Tunc
opinat̃ primū motorē rōne qua finis vltimus,⁊ primus
eſt.neqꝫ eē finitū,neqꝫ infinitū. Nā finitū ⁊ infinitū ei cō-
petūt,qð vel formalr̃ eſt quātum,vel attributione.vt p̄ᵒ
phyſi.cō.15.⁊ 2ᵒ de gn̄atione cōmen.37.⁊ in libro de cā
motuū aialiū dr̄.Primus autē motor rōne qua p̄mus fi-
nis eſt.ſimpl̄r eſt ſeꝑatus,⁊ nec alicui, nec vniuerſo ap-
propriatus,nec attributus,qua rōne ⁊ via nō pōt quā-
tus eſſe,nec formalr̃,nec attributione,⁊ ꝑ ꝯn̄s non erit
finitus nec infinitus.At ſi vel vt forma,vel vt agēs cōſi
derat̃.erit finitus,vt forma q̄dē.q2 tantā ⁊ talē formam
D dixeris.q̄ꝫtū ⁊ q̄le ſubm̄.eſt enī deus vniuerſi forā equa-
ta,vniuerſum vero,finitū eſt actione,⁊ mole,ꝑ quā deᵒ
erit actiōe,⁊ attributione finitᵒ.Jtēqꝫ,ſi vt agēs etiā ꝯſi-
deret̃.cū maximū in qð pōt ip̄m agens ſit mēſura potē-
tie agētis.maxima aūt actio dei ſit finita,⁊ eius potētia
ſil̄r.p̄ma ꝑs pōnis accipitur.8.phice auſculatiōis cō.79.
Ubi dicit q̄ ſi accipit̃ vt eſt virtᵒ extra corpus, hoc ē,
vt finis ſeꝑatus oibus e corꝑibus,nec eſt finitus,nec in-
finitus,2ᵃ vō ꝑs tradit̃ 3ᵒ de ſb̄a orbis capite vbi qōneʒ
ꝓſoluit ad vbū,3ᵃ aūt 2ᵒ celi accipit̃.cō.63.vbi ait ꝓpor-
tionē potētie p̄mi motoris ad p̄mū mobile eſſe finitaʒ in
qualitate,ſʒ tp̄e eē eternā.Hec Auerroes vbiqꝫ ſentit.

¶ Cap̄.xiij.Jn quo inducit̃ p̄ma rō Auerrois.

AVERROES 2ᵒ celi cō.38.ꝓbat ſic pri-
mū motorē nō eē infinituʒ,⁊ inq̄t, ⁊ ſi ita eſ-
ſet.inueniretur motus in inſtāti,⁊ oē hoc eſt
impoſ̄e. vn̄ enthimema pōt ſic perfici.Oē
ens infinite potētie actiue mouet in nō tp̄e,
p̄mus motor eſt talis,igr̄ mouet in nō tp̄e.Maior decla E
ratur.8.phyſi. cō.79.⁊ p̄ᵒ celi cō.72.eo q2.q̄lis eſt ꝓpor-
tio motoris ad mobile ſm̄ exceſſum,talis eſt tēporis ad
tēpus,⁊ velocitatis ad velocitatem.Eſt enī ꝓportio ve
locitatum,qualis ꝓportio ꝓportionū exceſſuʒ potētiaꝝ
motiuaꝝ ad ſuas reſiſtētias,⁊ eꝫ.ſed potētia infinita vi-
gore,ad mobile finitū eſt ꝓportio ifinita, ⁊ motoris fini-
ti ad mobile finitū eſt ꝓportio finita.Jgit̃ velocitas qua
motor ifinitus mouet mobile finitū,erit in ifinitū maior
velocitate qua motor finitus mouet mobile finitū. Jgit̃
in non tp̄e.velocitas enī infinita non pōt eſſe niſi in non
tp̄e.Nā iter quecūqꝫ duo tp̄a,eſt ꝓportio limitata. Hic
itaqꝫ eſt p̄mus deducēdi modus.Scðo deduci poteſt ex
cō.78.octaui phyſi.vt detur oppoſitum conſequētis.vꝫ
q̄ ifinitus motor intēſiue moueat in tp̄e,vtpote in hora
imaginabile eſt vtutem finitaʒ mouere in illo q̄ꝫtūcūqꝫ F
ꝑuo dato qð eſt ꝯ̄ Ariſtotelem 2ᵒ celi cō.63. Cōſequen-
tiaʒ ꝓbo,accipiēdo vtuteʒ aliquam finitam,⁊ intelligo
eam augeri ꝯtinuo,vſquequo moueat velocius motore
infinito,qð eſſe poteſt, intelligēdo media reſiſtentia ꝯti
nuo rarefieri.vt.4.phyſicorum.tex.cōmē.71. Hāc que-
re.8.phyſicorum tex.cōmen.78.

¶ Cap̄.xiiij.Jn quo contra has Auerrois
deductiones adducuntur calūnie.

VIDENTVR he deductiones tripl̄r er-
ronee.¶ Primo,q2 ſupponūt falſum,q̄.ſ.ꝓ-
portio velocitatū ſit ſicuti proportio ꝓpor-
tionū exceſſuuʒ potētiaꝝ ⁊ reliqua h̄ enī fal-
ſum eſt in potētijs agentibus.que agunt per
cognitionem ⁊ volūtatē.tale agēs eſt deus,vbi enī deᵒ
ageret veluti calor(qui agit q̄ꝫtū pōt)tūc fortaſſe quod
intulit Auerroes.ſequeretur. Sed qm̄ deus agit ꝑ pre-
conceptionē(nō enī q̄ꝫtū pōt,ſʒ quātū precōcipit) iccir-
co icōueniēs nō ſeq̄tur.⁊ hec eſt rn̄ſio Thome.8.phyſi.
lectione.21.¶ Scðo petit,accipit enī deū mouere ime G
diate aliqð mobile,hoc nō eſt certū apð oēs.¶ Tertio
qð eſt eēntiale alicui.nō pōt ab eo auferri ꝑ potentiā ēt
infinitam,ſed ſucceſſio in motu eſt ei eſſentialis.3ᵒ phyſi.
cō.6. igitur ꝑ nullam potentiam poterit ab eo auferri.
¶ Quarto,potētie nāles ſunt determinate ad maximū
⁊ minimū, diceret itaqꝫ aduerſariᵒ deū mouere vniuer
ſuʒ ob ſuā ifinitam potētiā.⁊ q̄ illud nō pōt mouere aliq̄
alia nālis.Nec eſt veꝝ,q̄ q̄cūqꝫ data, pōt dari.maior ⁊
ſic in infinitū.q2 potētie nāles ſūt determinate ad maxi-
mū.8.phy.cō.62.⁊.6.phyſi.cō.91.¶ Quinto,captiuncu-
latores ſiue ſorticole,dicūt q̄ data potētia infinita. non
ſeq̄tur motū in inſtāti.ſʒ in ifinito paruo tēpore motᵒ,nō
tn̄ aliq̄s motus,nec in deſignato,tp̄e.hoc aūt nō eſt ipoſ
ſibile,q2 de facto dat̃ in ifinito tardo tp̄e motᵒ,vt de in-
finita ꝓpinqua ꝑte pol̄i,igit̃ infinito ꝑuo tp̄e aliquis mo H
tus,q2 ſi vnū ꝯ̄riū eſt poſ̄e,ēt ⁊ alteꝝ. ¶ Ampliᵒ,in mo-
tu alteratiōis ſignet̃ pᵐ inſtans nō eē calefactiōis,tūc in
hoc inſtāti nō eſt calefactio.cū ſit p̄mū nō eē,⁊ p̄mū cale
factū eē,⁊ imediate añ hoc fuit,igit̃ añ hoc in ifinitū ve-
lox fuit aliquis motᵒ,qm̄ nullū fuit inſtans. q̄n inter illð
⁊ hoc fuit motus, igit̃ in infinitū velox fuit aliq̄s motus.
Peccāt igit̃ deductiōes,p̄ᵒ q2 ſupponūt falſum,2ᵒ q2 pe-
tunt,3ᵒ q2 illud ad qð deducūt,nō eſt impoſ̄e.

¶ Cap̄ .xv.Jn quo inducuntur replice noſtre
pro prima Auerrois ratione.

QVANQVAM rōnes Auerrois(vt dice
mus)nō cōcludāt.tn̄ vt ingenia viroꝝ exer-
ceant̃.ducaʒ replicas.quas ſepe in publicis
locis facere ſolitᵒ ſum,omittaʒ quoqꝫ q̄ſdam
replicas quorūdā captiunculatoꝝ.q̄ credūt

I Author fauet Auer. Auerrois rõnes itelligere ex ſola cõmẽtoꝝ nũeratiõe, ⁊
minime vba ei⁹, nedũ Ariſtotelis olfaciũt. ¶ Pꝛio. Po-
tẽtia dei q̃ coeq̃tur eẽntie, eſt q̃z ꝑ ptes ſaltẽ graduales
diuiſibilis, alr̃ fruſtra diceret̃ iñnita. nã lz nõ ſit diuiſibi
lis ꝑ q̃ztũ ſimplr̃, pt̃ diuidi ꝑ q̃zm. 2° de gnõne cõ. 37. Tũc
arguo. De⁹ agit vel q̃ztũ ſua po ſe extẽdit. aut ſꝫ ptẽ po
tẽtie, ſi ſꝫ totã po. cũ illa ſit infinita. igr̃ mot⁹ in nõ tpe.
Si ſm ptẽ agit, ſm ptẽ nõ. illa ps per quã agit. itelligat̃
eẽ. a. ⁊ illa ꝑ quã nõ agit. itelligat̃ eẽ. b. Ariſt. eni vtit̃ his
diuiſionib⁹. 8. phyſi. tex. cõ. 78. Uel igit̃. b. eſt actiua. vel
nõ, ſi nõ. igr̃ in deo ptes potẽtie. a. ⁊. b. nõ erũt eiuſdẽ rõ-
nis. Si actiua, ⁊ nũq̃z agit. tũc erit fruſtra i deo. Rõ hec
K exercitij eſt. ¶ Scdõ. De⁹ vel mouet ꝑ eẽntiã, vel ꝑ po
tentiã aliã ab eẽntia, nõ ꝑ potẽtiaꝫ aliã ab eſſentia (tũc
eni eẽt agẽs ꝑticipatiue.) Si ꝑ eẽntiã, igitur agit nec̃io
quãtũ põt, qm̃ ꝑ eẽntiã agere, eſt eẽntiã eẽ rõnẽ agẽdi.
Sed eẽntia eſt ſimplr̃ nec̃e eẽ, igit̃ ſimplr̃ nec̃e eẽ, ẽ rõ
agẽdi, ⁊ ꝑ ꝯñs erit ſm vltimũ ſue po, actum etiã eſt ſm
modũ rõnis agẽdi. ¶ Tertio. accipiat̃ po dei, ⁊ quero,
aut a potẽtia illa ẽ repugnãs euenire motũ i nõ tpe. vl̃
nõ repugnãs, ſi repugnãs. igr̃ nõ ẽ apt⁹ euenire, niſi mo
tus in tpe, igr̃ po illa erit finita. cũ actio ſit finita, ⁊ nõ pt̃
infinita euenire. Si nõ repugnãs, igr̃ nõ repugnat eſſe
aliq̃d receptiuũ illi⁹, q cuilibet poꝉi extrinſeco rñdet
poꝉe ab itrinſeco, p̊ celi cõ. 124. ⁊ qd̃ eſt poꝉe ab extriſe-
co ⁊ itriſeco. aliq̃ hoꝛa erit in actu ꝑ Ariſt. in p̊oꝛib⁹, ⁊ ſic
incõueniẽs ſeqt̃. ¶ Quarto. Deus ſecluſa volũtate, agẽt
L in nõ tpe. igit̃ cũ volũtate ſibi nõ repugnat mouẽ in non
tpe. Cõſequẽtia deducit̃, q volũtas põt ꝓpoꝛtiõari ſue
potẽtie motiue. ſi. n. aliq̃d fieri ſubeſt potẽtie alicui⁹ acti
ue. ẽt nõ repugnabit ſubeſſe potẽtie volitiue ſibi eq̃te,
cũ vtreq̃z ſint iſinite. ¶ Si põt ſubeſſe volũtati eius. igr̃
pt̃ velle motu effici in nõ tpe. Cõſequẽs hoc ẽ ipoꝉe, igit̃
⁊ añs. Añs erat, q mot⁹, in nõ tpe ſubſit po motiue. igr̃
ħ ẽ ipoꝉe, ſꝫ hoc ſeqt̃ ex eo, q de⁹ eſt iſinite potẽtie q̃re,
deũ eẽ iſinite potẽtie eſt ipoꝉe, q vt p̊ prioꝝ tradit̃, ipoſ
ſibile eſt qd̃ ſeqt̃ ad ipoꝉe. ¶ Scdõ pncipalr̃ ꝯ rñſionẽ
pmã arguo, q de⁹ mere nec̃io mouet. Nã vel deus ita
agit q alr̃ agere, vel egiſſe, vel actuꝝ foꝛe, ẽ iplicãs ꝯ-
dictionẽ, vel ita q pt̃ alr̃ agẽ, vel egiſſe, vel actuꝝ foꝛe.
Si pmũ, igr̃ de⁹ ẽ agẽs ſimplr̃ nec̃iuꝫ. Nec̃iuꝫ. n. ſimplr̃
eſt, qd̃ nec eſt, nec fuit, nec erit alr̃, nec ꝯtingit eẽ vl̃ fuiſ-
ſe, vl̃ foꝛe alr̃. Si ſcdꝫ. igr̃ variabilis, q ſi pt̃ velle actio-
nẽ alr̃ q̃z nũc agit, igr̃ efficit̃ de volẽte nolẽs, q d volẽ-
te actionẽ. a. ⁊ nolẽs. a. tale aũt eſt variabile. Hãc rõnẽ
tãgit Auerroes 2° celi cõ. 34. vbi ait meli⁹ in eternis eẽ
ſimplr̃ nec̃iuꝫ. ⁊. 8. phyſi. cõ. 15. vbi ꝓbat, q ſi deus fecíſ-
ſet mundũ in tpe, eẽt tũc tranſmutatus. ⁊ in libꝛo deſtru
ctio deſtructionũ diſputatione pꝛia in ſoꝉ. ſecundi dubij.
M ¶ Ad idẽ, oẽ agẽs qd̃ agit aliq̃d actu. ⁊ põt agere alr̃. ẽ
agẽs in potẽtia. Sꝫ de⁹ nõ ẽ agẽs in potẽtia, vt ẽt cõce-
dunt Theologi, ⁊ Ariſt. 11. meta. tex. cõmẽ. 15. ⁊. 14. ⁊. 8.
phyſi. tex. cõ. 46. ⁊. 47. q (vt dicit egeret aliquo extra-
hẽte eũ de potẽtia ad actũ. ¶ Itẽq̃z, Oẽ qd̃ reducit̃ ad
actũ. reducit̃ ad aliquã ꝑfectionẽ, quã pꝛi⁹ nõ habebat,
⁊ ita eget extrahente. Hec eſt rõ Auerrois 2° celi cõmẽ.
37. ꝓpe fineꝫ, ⁊ in libꝛo deſtructio deſtructionũ diſputa-
tione pma in ſoꝉ. ad pmũ diſputatione 2ª 3ª. ⁊ 8° phyſi.
cõ. 15. ¶ Ad idẽ vt ex libꝛo de bona foꝛtuna colligit ra-
bi moſes, ſi deus pt̃ agere q̃cq̃z qd̃ nõ agit, vl̃ mouere ve
locius q̃z mouet, ſit illud. b. vel igit̃ ipm̃ agere, eſt bonũ,
vel malũ, ſi malũ. igr̃ ꝓducendo ipm̃, erit pꝛauus. Si bo
nũ. igr̃ nõ ꝓducẽdo, erit inuidus. His argumẽtis dicerẽt
Ariſtoteles ⁊ auerroes deum agere mere neceſſario, ⁊
ita ſi iſinitus vigoꝛe in nõ tpe aget. hec quãtũ ad pꝛimaꝫ

Thome rñſionẽ. ¶ Scdã rñſio, vꝫ q Auerro. petit. q̃a N
ſupponit deũ mouere imediate oꝛbẽ vel vniuerſum, fa
cile refellit̃. p̊ q (vt ꝓbatũ eſt) idẽ eſt pmus motoꝛ, pm⁹
finis, ⁊ pma foꝛma. 2° q rõnes Auerrois ſaltẽ erũt de p̊
motoꝛe, q ſi eſſet alius vltra illũ. ſibi ignotus eſt. cuius il
lius actio latet. Ubi eni q̃ ex ſenſibus, memoꝛijs, ⁊ obſer
uationib⁹ deducũt ꝓpõnes, q̃s pmiſſas vocant, ex q̃b⁹
tãdẽ ꝯnes. cũ ex ſenſib⁹ obſeruare non poſſint ꝓpinque
vel remote illius aliquã actionẽ. ipm̃ abnegarent. Nec
neceſſitas oꝛdinis ad pmũ finẽ cogeret. cũ ideꝫ ſit pꝛim⁹
motoꝛ. pma foꝛma, ac pmus finis. Nec alia rõne põt ꝓ-
bari finẽ vlterioꝛẽ p̊ motoꝛe. 12. meta. cõ. 44. 3° vbi po-
nerẽt vltra pꝛimũ motoꝛẽ vniuerſi aliquẽ aliũ vlterio-
rem. q̃ eẽt toti⁹ vt fini, cũ vt ſic, nulla ſibi cõpetat actio.
q̃ eſt menſura eẽntie. p̊ celi tex. cõ. 116. nõ põt eẽ vel fini-
tus vel iſinitus, ois eni potẽtia menſuratur ꝑ maximuꝫ
qd̃ põt, vl̃ minimũ qd̃ nõ põt, vt ibidẽ Auerroes inquit.
Hec ſatis etiã cõtra ſcdãm reſpõſioneꝫ. ¶ Tũc ad calũ-
nias ab eiſdẽ inductas eodẽ capite dicamus. ¶ Pꝛima
O q̃dẽ tollitur q eſt ſylꝉs aſſumẽs añs impoꝉe, idcirco ſeqt̃
ꝯñs ipoꝉe. Et q ꝯñs eſt impoꝉe, ideo hꝫ oppoſitũ añtis.
Hec rñſio eſt Auerrois p̊ celi cõ. 52. ¶ Scdã demit̃ ꝓ-
pterea q Auerroes ait. 8. phyſi. cõ. 78. q ꝓpõnes Ariſto
telis ſunt hipothetice, q̃ſi dicat, ſi virt⁹ mouẽs vniuer-
ſum motu diurno, eẽt infinita, poꝉe erit eẽ vel intelligi
eẽ aliquã potẽtiã finitã. q̃ mouebit illud vel equale, vel
maius, vt deducit. Nõ tale ꝯñs eſt ſimplr̃ impoꝉe apd̃
Phos, quare ⁊ añs. Erit igitur oppoſitũ añtis ꝯcedẽdũ.
vꝫ, virtus mouẽs vniuerſum eſt finita, qd̃ eſt opio Auer
rois. Cetere captiũcule vno vbo delent̃, q Auerroes
hꝫ intentũ q̃cquid dicat̃, qm̃ ſciũt oẽs velocioꝛeꝫ nec eẽ,
nec fuiſſe, nec foꝛe, nec poſſe eẽ, vel fuiſſe, vel foꝛe mo-
tuꝫ celi, q̃z nũc eſt, vt rõnes Ariſt. 2° celi tex. cõ. 35. ⁊ inde
demõſtrãt, quare ſcitũ erit q a potẽtia q̃ nec pt̃ nec po-
P tuit, nec poterit, velocius mouere, q̃z mouet. pꝛouenit
motus celi. Talis autẽ eſt finita, quia maximũ qd̃ põt eẽ
finitũ, vt dictũ eſt. Ex his pꝫ vis pꝛime rõnis Auerrois,
⁊ omnia que in illius ſubſidio dici poſſunt.

¶ Cap. xvj. In quo narrantur ea que dicerent theologi
circa hanc pꝛimam rationem Auerrois.

QVIDAM Theologoꝝ peritiſſimi ad rõ-
nem Auerrois afferũt Thome rñſionem. q
vꝫ deus mouet in certo dato tpe. q nõ agit
ex neceſſitate nãe, ſꝫ ꝑ voluntatẽ ⁊ itellectũ,
⁊ nõ tm̃, quãtũ põt. ſed q̃ztũ p̊concipit ⁊ vult.
¶ At tũc ad replicas nr̃as dicerent q deus agit ſm to-
taꝫ ſuaꝫ. potẽtiã, nõ tñ ſm oẽm potẽtiã. dñt eni totum,
⁊ oẽ apud grecos, vt HOLON ⁊ PAN, veluti ẽt
apud recentioꝛes, vt totũ cathegoꝛematice, ⁊ ſincathe-
goꝛematice, ⁊ tñ nõ ꝑꝑ hec aget in nõ tpe, q nõ ſm oẽꝫ
rationẽ potentie agit. ¶ Ad ſcdãm dicũt deuꝫ per eſſen
Q tiã agere. nõ tñ nec̃io, q eſſentiaꝫ eſt ratio agendi, pꝛout
ſubeſt intellectui ⁊ voluntati. qd̃ enim agit ꝑ eſſentiam
que eſt nec̃e eẽ, ⁊ non intellectus vel voluntas. agit ſm
vltimuꝫ ſue potentie, talis rõ agendi nõ eſt in deo. Nam
eſſentia in eo eſt voluntas, ⁊ intellectus. ¶ Ad tertiam
aiunt q̃dã, q ſecluſa volũtate a deo. deus mouet in non
tpe, verũ potẽtia volitiua nõ põt illi ꝓpoꝛtionari, q nõ
põt velle, niſi meli⁹. Alij vero volũt, q ſecluſa a deo vo
luntate. adhuc deus ageret in certo tẽpoꝛe. Naꝫ ageret
per cognitionẽ, ⁊ ois cognitio eſt determinati entis poſ
ſibilis. modo motus in nõ tpe eſt res impoſſibilis. ¶ Sꝫ
he rñſiones ſtare nõ pñt. ¶ Pꝛima q̃deꝫ non, q vel dei
voluntas eſt neceſſaria, vel cõtingens, vbi neceſſaria,
de⁹ ageret ſm vltimũ ſue potẽtie, tã cũ volũtate q̃z ſine.

A Impugnat theologos vt ꝑipateticus. Si ꝯtigẽs, igr̃ ꝯtingẽter põt ꝓpoꝛtiõari oi illi. qd̃ ſue po
tentie actiue ſubeſt. ¶ 2ª vo minime, q ſi ſecluſa volun-
tate nõ põt agere niſi motũ in tpe. igr̃ ei⁹ po ẽ finita, alr̃
poſſet itelligi poam finitã moueri veloci⁹ q̃z moueat po
iſinita ꝑ cremẽtũ ꝓpoꝛtionale po ꝑtis, vt arguit Ariſt.
8. phyſi. tex. cõ. 78. ¶ Amplius, Potentie menſurant̃ ꝑ
maximũ qd̃ pñt, vel minimuꝫ qd̃ nõ pñt p̊ celi tex. ꝯmẽ.
116. ⁊ 2° celi tex. cõ. 36. igr̃ ſi maximuꝫ qd̃ põt po dei eſt
termiatũ, ipa erit finita, q ſic mẽſurant̃ potẽtie. ¶ Rur
ſus, potẽtia dei ħ eſt maioꝛ po motiua grauis etiã i iſini
tũ aucti. Sꝫ potẽtia grauis i iſinitũ aucti, eſt mouẽs i nõ
tpe, igr̃ hec po, alr̃ i nullo eẽt illa di maioꝛ hac grauis,
velut eidẽ eq̃lis. Pꝛopter qd̃ alr̃ aiũt q ſecluſa volũtate
de⁹ moueret in nõ tpe, nõ tñ in iſtãti. ſꝫ in iſinito ꝑuo tpe
mot⁹ eſſet ab eo. In iſinito. n. ꝑuo tpe mot⁹ nõ eſt mot⁹ i
certo dato tpe, ⁊ tũc dicũt deũ cũ volũtate poſſe velle i
B iſinito ꝑuo tpe motũ, lꝫ nũq̃z velit, cũ agat rõne, ⁊ p̊con-
ceptiõe. ⁊ de poſſibilib⁹, qd̃ meli⁹. hec ſatis. ¶ Ad ſcdãꝫ
pncipalẽ pꝫ ſoꝉ. ab eis vbiq̃z, de⁹. n. ſimplr̃ ꝯſiderat⁹, pt̃
velle vnico actu actões ꝯrias, at ex ſuppõne agit nec̃io,
⁊ ſic poſito q vel. a. nõ põt velle. b. vel. a (vti poſitis ꝓ-
põnib⁹ ꝯtingentib⁹ oino ſeqt̃ ꝯ) nõ ꝑꝑ ħ pmiſſe ſſ nec̃ie.
¶ Ad ſcdãꝫ ꝯ idẽ negãt añs, ſꝫ opꝫ addere, q nõ agat ⁊
ſibi deficiat aliq̃ rõ agẽdi. de⁹ ãt ſi agit, ⁊ põt alr̃ agere. ñ
ſibi deficit aliq̃ rõ agẽdi. ¶ Ad tertiã ꝯ idẽ dd̃m, q de⁹
ſemꝑ eſt in actu, ⁊ nõ reducit̃ ad actũ agentis, ſꝫ ad actũ
actiõis, qui eſt rei acte ꝑfectio, ⁊ nõ agenti. ¶ Ad q̃rtam
ꝯ illud, dicerẽt q anteq̃z res ſit, nec ẽ bona, nec mala, ſꝫ
bonitatẽ ſoꝛtit̃ ex eo q de⁹ vult eã, iõ qd̃ de⁹ fac̃. id ẽ bo
nũ facere, ⁊ qd̃ nõ facit. bonũ eſt nõ facere ꝓ tũc, q deus
nõ facit. Hec dicerent theologi, q̃b⁹ aſſentiendũ eſt ꝑꝑ
dĩam pꝛincipioꝝ, quibus ꝯcluſiones inferunt.

C ¶ Cap. xvij. In q̃ inducitur ſcdã rõ Auerrois ⁊ declat̃ur.

SECVNDA rõ ex vbis Auerrois colligit̃
2° celi cõ. 38. Si pm⁹ itaq̃z motoꝛ eẽt iſinit⁹ vi-
goꝛe igr̃ nõ hꝫet poam terminatã, ⁊ ſi nõ hꝫet
potẽtiã termiatã. igr̃ nec nãm termiatã, ⁊ ſi ñ
hꝫet nãꝫ termiatã. igr̃ itelligerentur ex ſua nã
motoꝛes iſiniti, ⁊ ſi motoꝛes iſiniti itelligerent̃. tũc nõ itel
ligerẽt̃ ex ſuo eẽ res ꝓpe ei, q̃re cũ vltimũ ꝯñs ſit ipoꝉe,
Obiectio quorũdã. erit ẽt ⁊ pm añs. ¶ Obijciũt huic, p̊ ꝯ tertiã ꝯñtiaꝫ, q di
mẽſio mãe nõ hꝫ nãm terminatã. ⁊ tñ ex ea nõ itelligunt̃
iſinite dimẽſiões termiate. ¶ Secũdo dato q ex deo i-
telligerẽt̃ motoꝛes iſiniti vt iſinitis equalẽtes. nõ vꝫ ſeq
ꝑꝑ ħ, q res nõ itelligerẽt̃ ꝓpe ei, q adhuc dꝫet a cete-
ris. vt iſinitũ a fito. ¶ Tertio. Deus vbi ſit agẽs ſupi⁹, ꝯti
net vires oiuꝫ agẽtiũ ꝑticulariũ, ⁊ tñ ñ ꝑꝑ ħ erit idẽ oib⁹
illis, q hꝫ res ꝓpꝛias. q̃b⁹ dꝫt ab illis. Hec rõ pt̃ p̊ dclari,
D ſupponẽdo q iſinitũ potẽs agẽ. ꝯtinet poꝛtiones po iſi
nitoꝝ agẽtiũ, q̃rũ q̃libet pt̃ agẽ tãtũ. q̃ztũ agẽs vnũ ꝑticu
lare, vt vnã, ꝑ quã pt̃ ageř tãtũ, q̃ztũ agit motoꝛ ioui⁹, ali
am ꝑ quã ageř pt̃ tãtũ, q̃ztũ motoꝛ marti⁹, ⁊ ſic tot q̃t pñt
agẽ oẽs motoꝛes celeſtes, ⁊ gñabiles. Tũc facile ddũcit̃
enthymema. Si pm⁹ motoꝛ eſt, eſt iſinit⁹ vigoꝛe, tũc nõ
hꝫet potẽtiã termiatã, ſꝫ iſinitaꝫ in actu, ⁊ ſi nõ hꝫet poam
iterminatã ſꝫ iſinitã in actu. igr̃ nec nãꝫ termiatã, ſꝫ actu
finitã. Et ſi nõ hꝫet nãꝫ terminatã, ſꝫ actu iſinitã, tũc itel-
ligerẽt̃ in eo iſiniti motoꝛes, q iſinite ꝑtes ſiue poꝛtiões
nãles. q̃ꝝ q̃libet eſſet potẽs agẽ. q̃ztum agit vnus motoꝛ
particularis, vt ꝑ ſuppõnẽ pꝫ. ⁊ ſi ſic. ipe non hꝫet res.
quib⁹ differret ab eis, adeo q pꝛeter deum null⁹ alius
eẽt motoꝛ. ꝑ q̃d. n. differret poꝛtio ꝑ quã pt̃ agere motũ
oꝛbis ſaturni a motoꝛe ſaturni. nõ. n. ꝑ terminũ actionis,
po. n. nõ dñt niſi ꝑ termios in q̃s pñt p̊ celi cõ. 116. Nõ
poꝛtio illa pt̃ in tãtũ ⁊ eq̃lẽ terminũ, igr̃ nõ dñt, ⁊ ꝑ ꝯñs

E motoꝛ oꝛbis ſaturni nõ erit niſi illa poꝛtio, q̃ intelligit̃ in
deo, ⁊ ſic i ceteris arguẽdũ, vñ nullũ erit agẽs pter deũ.
¶ Ampli⁹, motoꝛes illi iſiniti q̃ itelligũt̃ i deo. vl̃ exeũt
ad act⁹, vl̃ nõ, Si nõ, erũt ocioſi, qd̃ phi negãt. ſi ſic, tũc
agẽt tot act⁹, q̃t ceteri motoꝛes ꝑticulares, ⁊ adhuc iſini
tos pl̃es, igr̃ ceteri nõ ſſ, alr̃ eadẽ actio vel erit bis, vel a
plib⁹ ⁊ eq̃lib⁹ motoꝛib⁹. q̃re de⁹ nõ hꝫ res, q̃b⁹ dꝫt ab il-
lis, cũ nõ ſint motoꝛes pter eũ. ¶ Scdõ pncipalr̃ dedu-
cit̃, q iſim ens potens, occupat iſinitos motoꝛes poꝉes ⁊
excogitabiles, vt iſim coꝛp⁹, infinita loca exñtia, poꝉia, ⁊
excogitabilia. Si igr̃ ds eẽt iſinit⁹, a p̊ ad vltimũ, i eo itel
ligũt̃ iſiniti motoꝛes, ⁊ cũ tot occupet, q̃t ſũt, ⁊ pñt eẽ vl̃
itelligi eẽ. nullus ali⁹ erit, q̃re nõ hꝫ res q̃b⁹ dꝫt ab alijs.
Cauillatio quorũdã. ¶ Garruli q̃dã, aiũt deũ eẽ iſim, nõ tñ occupare totũ, ſic
i eo dẽ loco eẽ pñt duo coꝛpa, q̃ꝝ vnũ occupet locũ, alte
Rũpit̃ cauillũm. rũ nõ. Sꝫ hi nõ itelligũt vocẽ ꝓpaꝫ, vbi. n. eẽnt illa duo
coꝛpoꝛa. illa eẽnt alteri⁹ rõnis, ⁊ vtrũq̃. Auerroes ãt argu
F it q vbi de⁹ eẽt iſinit⁹, i eo itelligũt̃ motoꝛes iſiniti, q̃ꝝ q̃li
bet eẽt eq̃potẽs vni dato, ⁊ ſic ceteri nõ eẽnt, q totũ q̃d
pñt, pꝛehẽt ds, ⁊ mõ q̃ pñt, ⁊ ħ ẽ occupař, vbi. n. ds ꝑhẽt
ẽt tot q̃t pñt iſiniti. ceteri nõ ſſ, q eoꝝ ꝑfectio eẽt p̊occu-
pata. atq̃z (vt ita dicã) exhauſta, q̃re nihil erũt. ¶ Argui
tur igr̃. Si de⁹ eſt actu iſinit⁹, igr̃ i eo itelligunt̃ iſinite ꝑ-
fectiões, q̃ꝝ q̃libet eſt eq̃lis vni fito motoꝛi, igr̃ p̊occupat
tot ꝑfectiões, q̊t hꝫent iſiti, ſi eẽnt, ⁊ ſic nihil eſt pter deũ,
q nulle res ſſ. q̃s occupãt cetera. q̃ a deo nõ ſſ p̊occupa
Ad argumenta. te. Hec igr̃ deductio foꝛtij ẽ. ¶ Tũc ad obones. pma q̃dẽ
delet̃, q ipſe loqt̃ de re actu, q̃lis nõ eſt dimẽſio, ipſa. n.
eſt in po. ⁊ ꝓpea eſt itermiata. ¶ Ad 2m diceret Auerro
es, q vbi ds eẽt iſinit⁹. ipe dꝫet, q ſi differret. dĩa. ſ. dꝫet,
ſꝫ cũ ois dĩa ſit gñis diuiſiua ⁊ ſpẽi ꝯſtitutiua, tũc de⁹ re
poneret̃ in ſpẽ, ⁊ ꝑ ꝯñs eẽt termiat⁹, q̃re vbi de⁹ eẽt iſini
G tus, ipe eẽt nõ dñs, ⁊ ꝑ ꝯñs nõ hꝫet res ꝓpꝛias, q̃b⁹ differt
a ceteris. ¶ Ad 3m diceret, q poſito q de⁹ ſit ens ſupius
⁊ ꝯtineat ꝑfectiões ceteroꝝ, q eſt finitus, hꝫ q̊ dꝫt a cete
ris. q ſaltẽ ꝯtinet vlr̃ ⁊ abſtracti⁹ vires ceteroꝝ. vbi vo
eẽt infinit⁹, nihil hꝫet quo differret, ⁊ ꝯtineret ac p̊occu
paret ꝑfectiões oium, ⁊ ꝑticulariter, ⁊ vlr̃, ⁊ ſic nihil erit
pꝛeter ipſum. Hec de ſcdã ratione Auerrois.

¶ Cap. xviij. Narrans rñſionẽ Theoloꝝ ad hanc rõnẽ.

THEOLOGI ⁊ ſoꝛticole ꝯcedũt p̊ deũ ñ differ
re, q q̃cũq̃z dñt. ꝯueniũt, ſꝫ volũt deũ eẽ p̊ diuer-
ſũꝫ a reb⁹ cauſatis, dĩa eniꝫ. 5. met. ſſ aliq̃d idẽ en-
tia. Sꝫ diuerſa. ⁊ p̊ i nullo ꝯueniũt, de⁹ itaq̃z ñ dꝫt,
ꝫtñ ẽ ali⁹ a ceteris, q ſeipſo p̊ diuerſus ẽ. ⁊ ꝑ ħ pꝫ ad pmã
deductioneꝫ. Motoꝛes. n. q̃ intelligunt̃ in deo, p̊ diuerſi
Theologorũ rñ⁹ ⁊ maxime diui Tho. ſunt a ceteris. ¶ Ad 2am dicerent q exeũt ad act⁹, ſi de⁹
vult, ⁊ ſi nõ vult, ñ exeũt, ⁊ qñ exhibũt ad act⁹, de⁹ p̊ueñt
actiões ceteroꝝ, ſꝫ ſua rõne vult eos ſic agẽ vt particla-
res, ipſo agente vt vli motoꝛe, quod phi ĩgrãt. ¶ Dicũt
H 2° q tantum eſt de⁹ ⁊ mundus, quantum deus ſolus, q
nihil eſt deus ⁊ mundus, qn illud ſit deus ſolus, ⁊ ſic de⁹
pꝛeoccupat perfectiões oiuꝫ, ⁊ ita ipſe per nihil dꝫt ab
alijs. ſꝫ alia hñ ab eo, cetere. n. res dñt. q hñt limitatuꝫ
eſſe, deus vo nõ dꝫt. ſꝫ eſt diuerſus, q hꝫ eſſe infinitum ⁊
illimitatum. ⁊ ꝑ hoc pꝫ 3e rõnis ſoꝉo. Hec theologi.

¶ Cap. xix. In q̊ ꝯtinet̃ dĩa Phoꝝ ⁊ Theologoꝛum.

THEOLOGI q̃dã acutioꝛes hiti voluere
perfectiſſimã rõnem atq̃z ſimplicioꝛem, in q̃
quaſi in q̃daꝫ definitiõe, ſiue deſcriptiõe per-
fectiſſima nobis poſſibileꝫ eſſe ꝯceptũ entis
Opi. Sco. ſimplr̃ infiniti. Eſt q̃dem ſimplicioꝛ hec rõ, q
iſinitũ nec ẽ attributũ, nec entis paſſio, vt bonũ ⁊ veꝝ, ⁊
vnũ ⁊ ſiꝉia, ſꝫ ẽ modus itriſec⁹ illi⁹ entitatis, q cũ dꝫ ens
iſinitũ, nõ hꝫ ꝯcept⁹ q̃ſi ꝑ accñs ex ſbo ⁊ paſſiões, ſꝫ cõce-

I ptꝰ ꝑ ſe ſbi i certo gradu ꝑfectiõis.ſ.ifinitatis, ſic albe-
do itẽſa, nõ dicꝰ ꝯceptuꝫ ꝑ accñs vt albedo viſibilis. imo
itẽſio ẽ gdus itriſecꝰ albedis. ⁊ ſic h̃ rõ ẽ ſimplicioꝛ cete-
ris. Perfectioꝛ võ, qꝛ oẽs ꝯceptꝰa nobis ꝯceptibiles ꝯti
nẽs. Eſt ãt pol̃is, qꝛ aggregãdo oẽs ꝑfectiões oiuꝫ reꝝ,
⁊ eas attribuẽdo deo. ſcimꝰ ipꝫ eẽ ifinitũ. Deus.n.hꝫ oẽs
has ⁊ entitatẽ a ſe, igr̃ cũ tota plenitudie, igr̃ cũ ifinitate.
Probaẽ ꝯña pª, qꝛ nihil limitate hꝫ, niſi ab efficiẽte limi
tãte rẽ ad certũ gdũ. Sic igr̃ theologꝰ vtẽs h̃ pñº, ꝙ ds
hꝫ oẽs ꝑfectiões entiũ i tota plenitudie ⁊ a ſe, voluit eẽ
ſcitũ eẽ ifiᵐ ens, ⁊ ſic rõnẽ ſimpliciorẽ ⁊ ꝑfectiorẽ pol̃eꝫ
eẽ, ꝙ deꝰ ſit ens ſimpl̃r ifinitũ. ¶ Phs ãt qꝛ potẽtias d-
ſcribit ꝑ actꝰ, ⁊ mẽſurat eas ꝑ vltia. dicẽt deũ i rõne mo
toris eẽ finitũ ens, ⁊ ꝙ rõ ꝑfectiſſima ẽ ꝙ ſit ens ſimpl̃r i
ſũmo. Qd qdẽ ſit finitũ ens, eo ſciret. qꝛ mouet i nõ tpe,
ẽ actꝰ entis ſimpl̃r ifiniti, qꝛ nulla vtꝰ finita pt mouere i
K nõ tpe, certũ datũ mobile, imo nec itelligi moueẽ. mouẽ
i tpe certũ datũ mobile, ⁊ nec poſſe ñ potuiſſe, nec pol̃e
foꝛe mouẽ certũ datũ mobile i nõ tpe, eſt actꝰ poᵉ limita
te ⁊ finite. Et qm̃ deꝰ mouet certũ datũ mobile in tpe, ⁊
nec pt, nec potuit, nec poterit mouẽ i ñ tpe, imo nec itel
ligi. diceret phs ipꝫ eẽ limitatũ ens, ⁊ finitũ, ⁊ ꝙ ꝯceptus
entꝫ ifiniti, ẽ ipol̃is nobꝰ d aliq̃, imo plaſma, ſiue figmẽtũ.
⁊ nõ plus q̃ꝫ hippocẽtaurꝰ, vel id genꝰ. Qꝛ võ eiꝰ rõ ꝑfe
ctiſſima, ſit ens ꝑfectiſſimũ i ſũmo. declaẽ, qꝛ poᵉ mẽſu-
ranẽ ꝑ maxª in q̃ pñt, apd Phos ꝑ celi cõ. 116. ⁊ nũc ſup
pono. Maximũ ãt qd pt pmꝰ motoꝛ, quẽ vulgꝰ grecoꝝ
deũ dicẽ, ẽ mouẽ vniuerſuꝫ hoꝛ. 24. qd nullus aliꝰ pt mo
toꝛ. Itẽq̃ ẽ ſeipꝫ itelligẽ, qd ẽ optimũ ⁊ dlectabiliſſimũ
12. meta. Nec opꝫ apd eos. ꝙ qꝛ deꝰ ẽ ens ꝑfectiſſimũ i
ſũmo ⁊ ſimpl̃r optimũ. ⁊ a ſe i tota plenitudie. ſi ens ifi-
nitũ, qꝛ ſũmũ ens ſimpl̃r i nã, nec ẽ finitũ nec infiᵐ vt ſic,
L qꝛ pt ſtaẽ cũ vtroq̃ꝫ. Itẽq̃ꝫ ifiᵗª pleitudo, ñ ẽ pol̃is i nã. ⁊
ꝑꝑea ñ oꝫ deũ eẽ ifiᵐ, qꝛ ſũmũ ⁊ a ſe i tota pleitudie ẽ ens
Qꝛ igr̃ phi hñt diuerſas pmiſſas a theologis. idiferũt di
uerſas ꝯnes ab eiſd. q̃ qdẽ mõ dẽnt Theologi ⁊ phi, pꝫ.
¶ Cap. xx. In quo ponitur libri concluſio.

Doctoꝛ catholicus h̃ laudãdus.

PHILOSOPHORVM arguª fortiſ-
ſima reſumpſimꝰ. q̃tuꝫ ꝓuincia nr̃a ſuſtulit,
argumẽta q̃ꝫ theologoꝝ acerrima apta cõ-
iectura enarrauimꝰ. ꝯnẽ Theologoꝝ tene-
mꝰ, illã Phoꝝ negamus, verum qꝛ nos ꝯnẽ
Theologoꝝ iter credita reponimꝰ. ⁊ ñ iter ea. q̃ nãli rõ-
ne attiguntẽ (vt poſteriores aiũt) rõnes illoꝝ ſoluẽ cogi-
mur, ne qs credat nos ꝯni eoꝝ herẽ ꝑꝑ argtª. q̃ ñ traſcẽ-
dũt metã diſputatiõis. Qui.n. vltra vires nãe euagãẽ. di
cũt deũ eẽ ens ſimpl̃r ifiᵐ, reponi iter ea q̃ rõne nãli atti
gunẽ, nos võ q ifra limina nãe militamꝰ, illd credimus,
M at ꝑ rõnẽ nãlẽ attigi nõ poſſe adycimꝰ. Nihil.n. eſt in re-
bꝰ oibꝰ vel aliq̃. vel i deo nobis notũ, qd dictet ipm eẽ
ens ſimpl̃r ifinitũ. at bñ eſt aliqd in rebꝰ nobis notũ. vꝫ
motꝰ vniuerſi i hoꝛis. 24. q̃ ſciri põt motorẽ pmũ eẽ ens
ꝑfectiſſimũ in ſũmo, q̃ vlteriꝰ ꝯiectamꝰ ipſuꝫ beari ſeip-
ſo, ⁊ eẽ ſibi ⁊ ceteris btitudinẽ vt ꝑ rões nãles deduxit
Ariſt. i meta. liº. 12. ⁊ nos illd ſcripſimus in cõmentarys
nr̃is ibidẽ, ⁊ in libro de itellectu, ⁊ i cõmẽtarys libri de
btitudine. Hec ſt, que tã graui in re mihi videntẽ, que tu
q phs es ⁊ theologus, facile diiudicabis.
¶ C. xxi. In q̃ ſoluũtẽ rões latioꝝ, q̃ enarrate ſt capite 3º.

QVIA (vt diximꝰ) Theologi tenẽt ꝯnẽ ve-
rã, ꝫ pſuadẽt eã ꝑ rõnes diſputatorias (qd
mihi non plꝫ) idcirco ſoluende ſt oẽs, Ubi
animaduertendũ ẽ ꝙ ipfectio (quã multi i-
epte ꝑuationẽ vocãt) meliꝰ carẽtiã dixiſſẽt,
eſt multiplex, vna qdẽ ſpecifica, vt illa q̃ ſocrates caret
ꝑfectiõe platõis, veꝝ qꝛ ſibi nõ repugnat in eſſe. ſaltẽ ꝑ N
rõnẽ ſpẽi h̃ ẽ hois, qꝛ ſocrates inq̃ꝫᵐ hõ, pt hẽe ꝑfectiõeꝫ
platõis, ⁊ ceteroꝝ, idõ dẽ carẽtia ſiue ꝑuatio ꝫ ſpẽꝫ. Per
ꝯ̃riũ ꝑfectio ſiue hitꝰ ſm ſpẽꝫ erit. qñ rei ipſi nihil deficit
d ꝑfectiõe ſpẽi ⁊ pol̃is in ſpẽ, vt ſi vna eſt albedo nũero
tm̃. Huic.n. ꝫ ſpẽm nihil deeſt, ⁊ ẽ eẽntial̃r ꝑfecta. Alia
eſt ſm genꝰ, veluti talpa ꝫ ſpẽꝫ nõ caret ꝑfectiõe, at ꝫ
genꝰ aialis ſibi nõ repugnat viſus, idõ eſt ipfecta ꝫ genꝰ.
Alia ẽ ꝫ traſcendẽs nãe, vt ſi cẽt itelligẽtia 8ⁱ oꝛbis, cui
nihil deeſt i rõne gñis, vl̃ ſbe, qꝛ tñ ſibi nõ repugnat mo
uere vniuerſuꝫ. 24. hoꝛis inq̃ꝫtũ ens. idõ ẽ ipfecta, ⁊ caret
ꝑfectiõe aliq̃, ſaltẽ entis ois nãe. Alia ẽ ipfectio ꝫ traſcẽ
dẽtiã itell̃s, veluti lꝫ mũdꝰ ſit ꝑfectꝰ, ⁊ vltra vltimã ꝑfe
ctionẽ. 8ⁱ celi nihil ſit. qꝛ tñ nõ repugnat itell̃i vlteriorẽ. i
ambitu totiꝰ entis itelligibilis caret ꝑfectiõe. ꝓ q̃ꝫto i eo
ꝙ ens itelligibile. ſibi nõ repugnat maioritas. Et hac rõ
O ne Phi dicũt deũ eẽ finitũ, ⁊ ꝑfectũ ſimpl̃r in nã, veꝝ qꝛ
ſibi nõ repugnat ꝑfectio entis itelligibilis. vꝫ eiꝰ. qd i al-
tiori itelligereẽ gradu. idõ nõ infinitũ ſimpl̃r eẽ dicũt. qꝛ lꝫ
hẽat ꝑfectiõeꝫ totiꝰ entis nãe, ⁊ a ſe. nõ ꝑꝑea ẽ ens ſimpl̃r
ifinitũ, qꝛ ſibi deficit ꝑfectio totiꝰ entis excogitabilis, ẽt
a nõ gradu entis ꝑ finituꝫ recedit. ¶ Tũc ad pªᵐ latioꝝ
pꝫ ꝙ deꝰ nõ ꝯtinet ꝑfectionẽ totiꝰ entis excogitabilis, lꝫ
ꝯtieat ꝑfectionẽ totiꝰ entꝫ nãe, ⁊ pol̃is. Probatio ẽt pec-
cat, qꝛ lꝫ ſit cã vl̃iſſima totiꝰ entꝫ factibilis, nõ tñ totiꝰ en-
tis ſimpl̃r, qꝛ nõ ſuiipſiꝰ, ⁊ eiꝰ qd i altiori gdu itelligereẽ,
cuiꝰ ꝑfectiõe caret i eo ꝙ ens ſaltẽ itelligibile. ¶ Ad 2ªᵐ
minoꝛ fl̃a ẽ, qꝛ dcm̃ ẽ aliqd poſſe itelligi deo maiꝰ, qd ñ
itelligiẽ ꝑticipare deo, veꝝ tñ eſt ꝙ ipſe ꝯtinet ꝑ eẽntiaꝫ
oẽ ens nãe ⁊ pol̃e, qd factibile ẽ. ¶ Ad 3ªᵐ pꝫ ſol̃o, ꝙ ds
ẽ ꝑfectũ ens ſimpl̃r in nã, at ſibi deficit ꝑfectio eiꝰ, qd in
altiori gradu itell̃r remoueri a nõ gradu entis, qꝛ ſibi nõ
P repugnat in eo ꝙ ens. ⁊ ad hũc ſenſuꝫ vult Auerroes eũ
eſſe liberatũ a poª. i. ipfectiõe, qꝛ hꝫ ꝑfectionẽ totiꝰ entis
nãe, qꝛ võ ſibi nõ repugnat iñ eo ꝙ ens ꝑfectio alterius
entis i altiori gradu pfixi, idõ nõ ẽ ifinitũ ſimpl̃r. ¶ Ad 4ᵐ
ddm ꝙ deꝰ eſt ſpe, gñe, ſba, ⁊ traſcẽdẽti nãe illimitatus,
nõ tñ ifinitus, qꝛ limitatus ꝑꝑ traſcẽdẽtiã itellectus. Nã
ifinita plenitudo repugnat eẽ, nõ tñ itelligi, q̃re ẽ limita
tus ſimpl̃r. Sol̃. qnti pꝫ, nõ.n. occupat totũ eẽ excogita
bile, qꝛ excogitari pt maiꝰ deo, lꝫ deo nihil ſit maius. be-
ne tñ occupat totũ eſſe factũ, ⁊ factibile, vl̃ pol̃e fieri nõ
totum eſſe itelligibile. ſic igitur rõnes he nulle ſunt.
¶ C. xxii. In q̃ ſoluũtẽ rões latioꝛuꝫ q̃ ponũtur capite 4º.

Theologi ñ acceptãt imã ſtricta ñ repugnãtiã logicã.

Uide tho. Caie. i ſol̃. 2. ar. 1. ꝑ. q. 1.

NVNC rõnes ꝑ latinis diſſoluanẽ, q̃ capite
ponunẽ. 4. ¶ Ad pmaꝫ ddm in añte ꝑ poªᵐ
ifinita itelligere eã. q̃ eſt infinita iduratiõe, ⁊
negaẽ, ꝙ oppoſitũ ꝯñtis ſtet cũ añte p̊ qꝛ ce-
lũ 8ᵐ non mouet ceteros. qꝛ mouetur ipꝫ in
Q cẽtũ ãnis gradu vno ab occaſu i oꝛtũ, ⁊ motoꝛ pmꝰ mo-
tu diurno mouet vniuerſũ, lꝫ q̃libet ꝑs vniuerſi moueaẽ
ꝓꝑo motu, vt capite. 9. dictũ eſt. ¶ 2º dato ꝙ celum 8ᵐ
ſecũ rapiat oẽs alios, mouendo eos motu diurno, dico
ꝙ i añte dꝫ ſic dici pmꝰ motoꝛ ẽ poª ifiᵗª in mouẽdo tpe
eterno a ſe, igr̃ nec coꝛpꝰ nec vtꝰ in coꝛpe, vbi eni ipſe ẽ
eternus. nõ recipieẽ i mã mediãtibꝰ dimẽſiõibꝰ, ⁊ ꝑ ꝯñs
erit indiuiſibilis. vt deducit Auerroes p̊ de ſba oꝛbis. Ce
lũ võ 8ᵐ, lꝫ moueat ceteros, qꝛ nõ mouet a ſe, ſed depen-
dẽter idõ nõ eſt bõa iſtantia. vñ (vt dicit Auerroes in lib.
d ſuba oꝛbis) qꝛ itell̃ia mouet eterno tpe, ẽ vtꝰ nõ rece-
pta mediãtibꝰ dimẽſiõibus, ⁊ ſic idiuidua ⁊ in ꝑtibilis, ⁊
dimenſiões ipſa mediãte recipiuntur, qꝛ mã celi recipit
intell̃iam vt foꝛmã, nõ mediantibꝰ dimenſiõibus, ſed di-
mẽſiões mediãte intell̃ia. ẽ ſempiterna, nõ multa i poª,
⁊ vna numero ſemꝑ, non ꝑ ꝑuationem foꝛmaꝝ, ſed ꝑꝑ
A vnã foꝛaꝫ nũo, quã ſingl̃a celi mã hꝫ. Hec diximꝰ i libro
de ſba oꝛbis. ¶ Ad 3ᵐ dici pt p̊, ꝙ deꝰ apd phm nõ agit
imediate ad ex̃, ⁊ ſic minoꝛ ẽ fl̃a. Et lꝫ moueat ꝑ ifinitos
annos, in q̃ꝝ quolibꝫ eſt aliqs effectꝰ, ille nõ eſt imedia-
te ab eo. ꝫ tãq̃ꝫ a cã vl̃i. ¶ Ampliꝰ, dato ꝙ eẽnt imedia-
te ab eo, adhuc negaẽ maioꝛ. albedo.n. vna nũo in ſphe
ra viſionis, põt ifinitas viſiones infinitis oculis cauſare
⁊ tñ eſt eq̃ ꝑfecta. ⁊ ſic lꝫ agẽdo duo ſil̃ ſit aliquãti vigo-
ris. agẽdo q̃tuoꝛ nõ erit maioris, qꝛ ꝑ vnã poªᵐ ageẽ pt
ifinita vt albedo. ¶ Ad q̃rtã negaẽ minoꝛ, qꝛ deꝰ nõ agit
imediate ad ex̃. ꝫ rõne vl̃iſſima ꝯcurrit ad oẽs effectus
pol̃es, ⁊ hac rõe vl̃iſſima oẽs foꝛe ſũt i p̊ motore, vt rõ-
ne motꝰ diurni, ⁊ in pma mã. Ul̃ dato ꝙ imediate age-
ret ifinita. adhuc nõ opꝫ eũ ꝯtinere cãlitates ifinitas, vt
de albedine dedimꝰ exẽᵐ. vna.n. rõne cãndi ageret oia.
¶ Ad qntã ſol̃. pꝫ, deꝰ eni nõ itelligit niſi ſe, ⁊ ipſe equa-
B let ifinitꝫ, nõ qdẽ in mẽſura ꝑfectionis. ꝫ in actu actiõis,
veluti vna itelligẽtia nũo, vl̃ vna albedo nũo ſi eẽt vna
ſola i mũdo. ipſa.n. equalet infinitis, nõ in gdu ⁊ menſura
ꝑfectionis, qꝛ ſic eẽt ſimpl̃r ifinita, ꝫ i actu actiõis, qꝛ ni-
hil pt agere aliq̃, ꝙ hec ſola nõ ageret. Ad 6ᵐ. ſicut ima-
ginatiua pt vltra vltimã ſupficiẽ mũdi, aliã ambiẽtẽ in-
telligere ſiue imaginari, lꝫ ſibi nihil coꝛrñdeat in re. ſic i-
tell̃s vltra deũ aliqd itelligere. ⁊ ſi ſibi nulla res rñdeat
⁊ ſic cũ intellectus cognoſcat illi nihil coꝛrñdẽ, volũtas
nihil vlteriꝰ appetet. Tũc maioꝛ ꝯcediẽ, ⁊ minoꝛ negaẽ
de intellectione vã vl̃ imaginaria. ¶ Ad 7ᵐ vdꝫ ꝙ nec
mã recedit a deo ꝑ ifinitã latitudinẽ, nec eꝯ̃. Nã cõtinet
ifinita poª gñaliſſima, ⁊ nõ ꝑ ifinitas ꝑuationes. Uñ deꝰ
erit extremũ intẽſuꝫ totiꝰ entiũ latitudis, mã vl̃ nõ gra-
dus, vl̃ extremũ remiſſiꝰ ceteẽ res võ oꝛdinate ꝫ acceſ
C ſuꝫ ⁊ receſſuꝫ ab his. vt in libro de beatitudie dicẽ. Auer.
vñ ⁊ entiũ oꝛdo ꝑ ſil̃is ẽ cuidã latitudini diffoꝛmi, ⁊ mãe
vnifoꝛmiter diffoꝛmi. q̃ꝫ diffoꝛmiter diffoꝛmi, vt Auer.
ibidẽ. Hec ſatis ꝓ rõnibꝰ latinoꝝ. ⁊ in h̃ apparet ꝙ vbũ
ſcdi celi, qd Ioãnes ꝓ ſe adduxit, nõ eſt ad ꝓpoſitũ. pmꝰ
eni motoꝛ nulla eget actiõe. q̃ aſſil̃eẽ alicui ꝑoꝛi, qꝛ ipſe
eſt pmꝰ, ⁊ ꝑꝑea hac rõe caret ope, at cetere intelligẽtie
egẽt, vt ꝑillas p̊ ꝑ ſil̃es ſint, i q̃ ſil̃itudie eſt bonũ eoꝝ. Et
ſic pꝫ ad rões oiuꝫ ꝑtiũ, ⁊ ita bñ dcm̃ ẽ deũ eẽ ifinitũ ens
ſimpl̃r eẽ veꝝ, ꝫ nõ demr̃abile, ꝫ creditũ tm̃, qꝛ nec rõ-
nes phoꝝ cõcludũt, vt viſum eſt, nec rõnes theologoꝝ,
nec rõnes Ioãnis, igr̃ creditũ eſt hoc, qd theologi aiũt.
¶ Cap. xxiij. In q̃ ſoluunẽ argumẽta ꝓbabilia fcã in pñº.

D CETERVM ad rõnes ꝓbabiles. Ad pªᵐ
ddꝫ ꝙ maioꝛ ẽ fl̃a, albedo.n. vniꝰ diei eq̃ ꝑ-
fecta eſt q̃ꝫ vniꝰ anni, ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ vtus po-
tẽs durare ꝑ certũ tps, ẽ aliq̃ꝫtula, ꝫ nõ opꝫ
ꝙ ſi ꝑ duplũ ſit dupla, vt de albedine dictũ,
maxie qñ nõ ẽ ꝯ̃riũ applicatũ ſibi. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ꝙ itelli-
gi põt maius, ⁊ ſimpliciꝰ, nõ qdẽ itellectione cõpoſita. ꝫ
ſimplici, ⁊ ita nõ põt appeti maiꝰ, qꝛ appetitꝰ ſeqẽ cogni
tionẽ regulatã rõne recta, ſic vmbra coꝛpꝰ. 12. meta. cõ.
39. ¶ Ad 3ᵐ ddꝫ ꝙ cõꝑatione relatiua, graue ſi eẽt ifini-
tũ, eſſet maius deo, vꝫ in reſpectu medy, qꝛ hꝫ ꝓpoꝛtio-
nẽ maioris ineq̃litatis ad medium ifinitã, deꝰ ãt ad ſuũ
mobile finitã. at cõparatione abſoluta, deus eẽt maius,
illo ẽt ifinito, nõ ꝑꝑ h̃ moueret in nõ tpe, qꝛ ñ hẽet ꝓpoꝛ
tionẽ maioris ineq̃litatis ifinitã ad mobile ſuũ, qꝛ nõ eẽt
ifinitũ ſimpl̃r in ambitu entis nãe, ⁊ entis ſimpl̃r. ¶ Ad
4ᵐ itell̃r maioꝛ de ꝯ̃rys, q̃ ſunt de ꝑfectiõe vniuerſi, cꝰ
nõ ẽ infinitũ, imo ſi eẽt ifinitũ, totꝰ mũdus rueret. ¶ Ad
5ᵐ pꝫ ſol̃. ꝑ dcã ad tertiũ. ¶ Ad 6ᵐ nego añs, qꝛ vna cã
finitatis eſt eẽ ens nãe, nã ipꝫ ifinitũ repugnat enti nãe,
deus igr̃ qꝛ eſt ens nãe, eſt finitꝰ. ¶ Ad 7ᵐ pꝫ ſol̃. qꝛ deus
E põt intelligere maius deo qd eẽ ẽ plaſma ac ſimplici i-
tellectione nõ eſt plaſma, ſicut in exº de mũdo diximus.
¶ Ad 8ᵐ iſtãtia ẽ de caloꝛe vt octo, vbi ẽ nõ gradus fri-
goꝛis, ⁊ tñ nõ ẽ ifinite itẽſus. ¶ Ad vbũ Auer. mihi ꝑ fe-
cit difficultateꝫ, Nũc tñ aiaduertẽdũ ꝙ motꝰ celi, vꝫ cõ-
poſitus ex diurno ⁊ ꝓꝑꝛio, hꝫ duos motoꝛes, alteꝝ q fa
cit motũ cõeꝫ, q diurnꝰ ẽ, alterũ ꝓꝑꝛiũ, q ſingl̃o oꝛbi fa-
cit ꝓꝑꝛiũ. Uer. g. motoꝛ 8ⁱ tribuit octauo motũ ab occa-
ſu i oꝛtũ in cẽtũ annis gradu vno apd Ptolemeuꝫ, ⁊ ſic
in ceteris. ⁊ ſic Auerroes ꝑ iſtũ celi motũ, itẽdit h̃ aggre
gatũ ex ambobus motibꝰ, verũ vnꝰ hoꝛũ fit a motoꝛe q
mouet infinita motione, alter ab alio, q mouet finita. ⁊
intelligit ꝓ mouere infinita motione, mouere indepen-
denter, qꝛ pmus q mouet vniuerſuꝫ cõi ⁊ diurno motu,
mouet idependẽter, ⁊ a ſe ⁊ ꝑꝑ ſe. at ceteri mouent de-
pendẽter, ⁊ ab alio, ⁊ ꝑꝑ aliũ, ⁊ hoc vocat mouere fini-
tuꝫ, qꝛ ſuinã eẽt finitũ, ꝫ qꝛ dꝑẽdet ab ifinito in duratio-
F ne. idõ ẽ ꝑꝑetuũ. Ex hac expõne ñ hẽ ꝙ deꝰ ſit ifiniti vigo-
ris, ꝫ ꝙ ſit ifinitus tpe, ⁊ a ſe, ceteri võ eterni, ꝫ ab alio,
⁊ hũc ſenſuꝫ Ioãnes ignoꝛauit, ⁊ ego longo tpe. Nũc võ
pꝫ verus itell̃s vboꝛũ Auer. ¶ Et in hoc appet Dñice
Grimane cardinaliũ maxie. qũo tã in graui q̃ſito ꝓ neu-
tra parte ſunt demr̃ationes, imo foꝛtaſſe rõnabilius eſt
credere de deo nihil poſſe demr̃ari poſitiue. ꝫ ſolũ ꝑ ne
gationẽ. q̃ꝫto minus pt rõne nãli ſciri de eo, ꝙ ſit ens in-
finitũ ſimpl̃r, bñ.n. ſciri põt, ꝙ nõ eſt finituꝫ ſicut alia cã-
ta, ⁊ foꝛtaſſe ꝑꝑ h̃ vulgares grecoꝛũ, ⁊ antiq phi voca-
rũt eũ ifinitũ, h̃ eſt non finitũ ſicut cetere res, deus enim
eſt indepẽdẽs, ⁊ a ſe cetere res depẽdet ⁊ ab alio. Ueꝝ
poſterioꝛes theologi acceptis creditis, q̃ in libris ſacris
tradunẽ ꝓdidere eũ eẽ ⁊ vigoꝛe, ⁊ tpe infinitũ, ⁊ ſimpl̃r
ens, ⁊ nos acceptamus rem, ſed h̃ eſſe creditũ, non rõne
nãli demr̃abile. Tu vero q idẽ phs es eminẽtiſſimus, ⁊
theologus pſtãtiſſimus h̃ diiudica, ⁊ q̃ tibi videntur cõ-
cedẽda, confirmes, que vero delenda eligas, grauiorẽ
enim iudicẽ nũquam audire recuſabo Uale.
¶ Finis. 1504. Nouembris 17º. Sueſſe ad laudeꝫ dei ⁊
virginis intacte Marie Amen.

Regiſtrum.

✠. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q.
Oẽs ſunt q̃terni, exceptis. P ⁊ Q. q ſunt terni.